Voorlopige agenda van de
Gecombineerde commissies van 6 november 2013

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de openbare vergadering van de Gecombineerde commissies

Datum:	woensdag 6 november 2013
Aanvang:	9:30 uur
Locatie:	Oude Raadzaal
Voorzitter:	Wisselend per programma
Griffier:	Wisselend per programma

Opening
Bijlage - Uitnodigingsbrief (pdf)

Gemeentebegroting 2014, programma's (excl. 11-14) en paragrafen (excl. 3-6,8)
(raadsvoorstel 3 oktober 2013)
+
Voortgang openstaande moties m.b.t. begroting 2014
(collegebrief 3 oktober 2013)
+
9e Voortgangsrapportage bezuinigingen 2011-2014
(collegebrief 3 oktober 2013)
+
Rijksbegrotingsafspraken 2014
(collegebrief 30 oktober 2013)

>>
>>

NB de programma's 11-14, de paragrafen 3-6 en 8, het financieel perspectief en de begroting als geheel, alsmede het raadsvoorstel over de belastingtarieven staan geagendeerd voor de commissie F&V van 6 november 2013 te 20.00 uur.

–
Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014 (pdf)
Bijlage - Ontwerp begroting 2014 03-10-2013 tbv de Gemeenteraad (pdf)
Collegebrief - Voortgang openstaande moties met betrekking tot begroting 2014 (pdf)
Collegebrief - 9e Voortgangsrapportage bezuinigingen 2011-2014 (pdf)
Collegebrief - Rijksbegrotingsafspraken 2014 (pdf)

contactgegevens griffiers:

mw. G. Mulder, greet.mulder@groningen.nl, 050-3677725

Gecombineerde commissies - woensdag 6 november 2013

mw. A. Weiland, annemarieke.weiland@groningen.nl, 050-3677678
dhr. W.T. Meijer, wolbert.meijer@groningen.nl, 050-3677726

9.30 - 10.05 uur
Programma 2: Economie en werkgelegenheid
voorzitter: dhr. P.S. de Rook
griffier: mw. A. Weiland

10.05 - 10.40 uur
Programma 1. Werk en inkomen
voorzitter: dhr. P.S. de Rook
griffier: mw. A. Weiland

10.40 - 11.10 uur
Paragraaf 9. Vernieuwing sociaal domein
voorzitter: dhr. P.S. de Rook
griffier: mw. A. Weiland

11.10 - 11.45 uur
Programma 4. Welzijn, gezondheid en zorg
voorzitter: dhr. P.S. de Rook
griffier: mw. G. Mulder

13.15 - 13.50 uur
Programma 3. Jeugd en onderwijs
voorzitter: mw. S.A. Koebrugge
griffier: mw. G. Mulder

13.50 - 14.25 uur
Programma 5. Sport en bewegen
voorzitter: mw. S.A. Koebrugge
griffier: mw. G. Mulder

14.25 - 15.00 uur
Programma 6. Cultuur
voorzitter: mw. S.A. Koebrugge
griffier: mw. G. Mulder

15.00 - 15.30 uur
Paragraaf 1. Stadsdelen
voorzitter: mw. A. Postma
griffier: mw. A. Weiland

15.30 - 16.05 uur
Programma 8. Wonen

voorzitter: mw. A. Postma
griffier: mw. A. Weiland

16.05 - 16.35 uur
Paragraaf 7. Grondbeleid
voorzitter: mw. A. Postma
griffier: mw. A. Weiland

16.35 - 17.10 uur
Programma 10. Veiligheid
voorzitter: dhr. J.P.A. van Rooij
griffier: dhr. W.T. Meijer

17.10 - 17.45 uur
Programma 7. Verkeer
voorzitter: dhr. J.P.A. van Rooij
griffier: dhr. W.T. Meijer

17.45 - 18.20 uur
Programma 9. Onderhoud en beheer openbare ruimte
voorzitter: dhr. J.P.A. van Roooij
griffier: dhr. W.T. Meijer

18.20 - 18.50 uur
Paragraaf 2. Duurzaamheid
voorzitter: dhr. J.P.A. van Rooij
griffier: dhr. W.T. Meijer

Sluiting
Bij de inhoudelijke agendapunten kunnen burgers gebruik maken van het inspreekrecht. Men krijgt daarvoor maximaal drie minuten. De totale inspreektijd per vergadering is maximaal een kwartier. Insprekers dienen zich minimaal 24 uur voor de vergadering aan te melden bij de commissiegriffier. De agenda's zijn onder voorbehoud. De definitieve agenda's worden in de vergadering vastgesteld.

Bijlage - Uitnodigingsbrief

Onderwerp Uitnodiging commissievergaderingen 6 november a.s.

Leden van de Raad

Telefoon	(050) 367 77 26	Bijlage(n)	Ons kenmerk
Datum	25 okt. 2013	Uw brief van	Uw kenmerk

Geachte commissieleden,

Namens de voorzitters van de verschillende raadscommissies nodig ik u uit voor de extra bijeenkomsten/vergaderingen die gepland staan voor **29 oktober en 6 november a.s**. in het kader van de jaarlijkse begrotingsbehandeling.

Vragencarrousel begroting

Op **29 oktober** a.s. is er van **20.00-21.00 uur** in de Oude Raadzaal en de Oude B&W kamer gelegenheid om technische vragen over de begroting te stellen aan vertegenwoordigers van de verschillende onderdelen van de ambtelijke organisatie.

Graag aandacht voor het feit dat dit dus een **uur korter** is dan op het vergaderrooster staat en de afgelopen jaren gebruikelijk was; dit is met instemming van het presidium.

Verder wil ik u erop wijzen dat de bijeenkomst uitsluitend bedoeld is voor **mondelinge** vragen die zoveel mogelijk ter plekke worden beantwoord; het is dus niet mogelijk om lijstjes schriftelijke vragen te overhandigen in de verwachting dat deze schriftelijk worden beantwoord.

Gecombineerde vergadering over de Programma's

Op 6 **november** a.s. is er van **9.30 – 19.00 uur** een *gecombineerde vergadering van alle reguliere raadscommissies* over de concept-begroting.

Anders dan in voorgaande jaren zijn nu **ook de paragrafen** ingeroosterd. Dit was een wens die zowel in de raad als in het college leefde. Om dat rond te kunnen krijgen, hebben we de tijd per programma/paragraaf iets verkort (35 resp. 30 minuten i.p.v. voorheen 40 minuten) en hebben we de programma's en paragrafen die op het terrein van de commissie F&V liggen (behalve het programma Veiligheid) naar de avondvergadering van F&V verhuist.

Bijlage - Uitnodigingsbrief

Bijgevoegd zijn ook de collegebrieven over de afhandeling van **moties** en over de voortgang van de **bezuinigingen** 2011-2014.

Met betrekking tot de tweede **voortgangsrapportage** is de wens uitgesproken dat deze voorafgaand aan de begrotingsbehandeling besproken zou kunnen worden. Omdat de aanlevering te laat was voor de F&V-vergadering van oktober heeft het presidium besloten deze rechtstreeks te agenderen voor de raad van 30 oktober a.s.

Spreektijden: gaat u per programma/paragraaf uit van ongeveer twee minuten per fractie.

Extra F&V

Op 6 **november** a.s. is er vanaf **20.00 uur** een *extra vergadering van de raadscommissie Financiën en Veiligheid*.

Hierin komen allereerst de **programma's** 11-14 aan de orde, vervolgens de **paragrafen** 3-6 en 8, en daarna de begroting als **geheel** met speciale aandacht voor **het financieel perspectief**.

Ook het raadsvoorstel **belastingtarieven** wordt bij dat laatste deel betrokken; vorig jaar was dat als apart punt geagendeerd, maar wilde u het toch in één woordvoering met de begroting behandelen, daarom nu maar meteen als één punt geagendeerd.

Spreektijden: gaat u bij de eerste twee onderdelen (programma's resp. paragrafen) uit van (twee maal) ongeveer 3 minuten per fractie, en bij het laatste onderdeel (algemeen, financieel persp., belastingen) van ongeveer 4 minuten per fractie.

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitters,

Wolbert Meijer
commissiegriffier F&V

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Raadsvoorstel

Embargo tot 3 oktober 2013, 14.00 uur

Gemeente Groningen

		Registratienr.	BD 13.3927295
Datum raadsvergadering	13-11-2013	Datum B&W besluit	1 oktober 2013
Raadscommissie	Alle	Portefeuillehouder	Schroor
Datum raadscommissie	06-11-2013	Steller	H. Smit/ C. Boon
Bijlagen	div.	Telefoon	7690
		E-mail	hilda.smit@groningen.nl

Onderwerp

Gemeentebegroting 2014

Concept raadsbesluit

Bijgaand ontvangt u de gemeentebegroting 2014, waarin wij aangeven wat we in 2014 willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en hoeveel dat gaat kosten.

Het begeleidende raadsvoorstel bestaat uit twee delen:
1. de aanbiedingsbrief, waarin we u in hoofdlijnen informeren over de beleidsmatige en financiële keuzes voor 2014 tot en met 2017, onze voorstellen voor de verdeling van het extra beleid 2014-2017 en de bezuinigingsvoorstellen 2014-2017;
2. overig: enkele andere voorstellen die we bij deze gelegenheid aan u voorleggen.

De raad besluit:
I. de gemeentebegroting 2014 vast te stellen;
II. van de beschikbare extra beleidsmiddelen 2014 een bedrag van 49,482 miljoen euro incidenteel en 7,964 miljoen euro structureel beschikbaar te stellen voor beleidsonderwerpen/knelpunten zoals opgenomen in bijlage 1 Totaaloverzicht extra beleidsmiddelen van de gemeentebegroting 2014;
III. van het overschot 2014 ad 5,457 miljoen euro, 2,728 miljoen euro (50%) te reserveren voor het tekort 2015 en 2,728 miljoen euro (50%) beschikbaar te stellen voor het cofinancieringsfonds;
IV. het bezuinigingspakket 2011-2014 ad 45,1 miljoen euro vanaf 2014 structureel te verlagen met 7,6 miljoen euro naar 37,5 miljoen euro in verband met het niet kunnen realiseren van enkele maatregelen;
V. ter versterking van het weerstandsvermogen naar ratio 0,8 22,613 miljoen euro beschikbaar te stellen(Algemene Egalisatie reserve 2,515 miljoen euro en reserve grondzaken 20,098 miljoen euro);
VI. voor dekking van de gemeentebegroting 2014 de maatregelen van het bezuinigingspakket 2011- 2014 jaarschijf 2014 conform het overzicht opgenomen in onderdeel financieel perspectief hoofdstuk 3 van de gemeentebegroting 2014 vast te stellen;
VII. voor dekking van de gemeentebegroting 2014 de maatregelen van het bezuinigingspakket 2014-2017 jaarschijf 2014 conform het overzicht opgenomen in onderdeel financieel perspectief hoofdstuk 3 van de gemeentebegroting 2014 vast te stellen;
VIII. tot het instellen van de bestemmingsreserve "reservering voor tekort 2015"en de onderhoudsvoorziening voor het gebouw Harm Buiterplein;

3941626

IX. de kredieten voor routine-investeringen van diensten beschikbaar te stellen conform het overzicht in paragraaf 4.4 Investeringen en financiering van de gemeentebegroting 2014;
X. de gemeentebegroting 2014 overeenkomstig het gestelde in de besluitpunten III, IV en VII te wijzigen.

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Aanbiedingsbrief bij de Ontwerpbegroting 2014

Inleiding
Hierbij ontvangt u de ontwerp-gemeentebegroting 2014, met onze beleidsmatige en financiële voorstellen voor 2014 en de jaren erna. De economische crisis is nog niet voorbij.
Op Prinsjesdag is duidelijk geworden dat er in de komende jaren voor tal van zaken minder geld beschikbaar zal zijn. Afhankelijk van ieders persoonlijke situatie zullen burgers en bedrijven dat op een of andere manier gaan merken. De Miljoenennota heeft ook een negatief effect op het meerjarenbeeld. De komende jaren staat de stad Groningen voor grote opgaven.

Tegelijkertijd zien we ook lichtpunten. Het is begrijpelijk dat in de huidige omstandigheden de aandacht snel uitgaat naar wat er door de bezuinigingen *niet* meer mogelijk is. Van groot belang is echter ook te kijken naar wat er nog *wel* kan. Ook met minder geld gebeurt er in onze stad nog altijd heel veel en kunnen we door anders te werken nieuwe dingen tot stand brengen.

We zien dat het aantal Stadjers opnieuw is gegroeid en dat de Groningse woningmarkt tekenen van voorzichtig herstel laat zien. We blijven investeren in onze structuurversterkende projecten, onze economische speerpunten en in onze binnenstad. Zo starten we in 2014 met de aanbesteding van de Zuidelijke Ringweg, blijven we samenwerken binnen het Akkoord van Groningen, gaat het Infoversum in het Ebbingekwartier in 2014 open en bouwen we verder aan de Oostwand, de Nieuwe Markt, de parkeergarage en het Forum. Door te investeren in onze stad scheppen we werkgelegenheid, ook voor de toekomst.

Groningen is een stad waarin iedereen mee kan doen. Dit blijft zo. We houden oog voor Stadjers die het op eigen kracht niet redden. Wij staan voor de uitdaging om als gemeente per 2015 uitvoering te geven aan de decentralisaties op het gebied van Jeugdzorg en AWBZ. Dat is een complexe operatie, maar ook een kans. Door te kiezen voor ondersteuning dichtbij en vanuit de leefwereld van burgers willen we de kwaliteit van die ondersteuning op peil houden. Bij vragen van burgers, zoals hulp bij huishouding of dagbesteding, zorgt de gemeente voor ondersteuning en als dat nodig is voor voorzieningen. Deze voorzieningen staan dichtbij en sluiten goed aan bij onze inwoners. Hierbij geldt ook dat een belangrijke rol is weggelegd voor het eigen netwerk en de sociale omgeving. Samen met betrokken inwoners en partners werken we voortvarend aan de voorbereidingen van de decentralisaties, net als aan de uitvoering van het afgesloten onderwijspact en de opgestelde ambitiedocument voor een nieuwe impuls Vensterschool.

We gaan door met de ingezette lijn naar een andere bestuursstijl. We staan open voor ideeën uit de raad en de samenleving. In de Rivierenbuurt en Groningen-West zijn in co-creatie wijkplannen gemaakt. Bewoners en organisaties in Beijum en Lewenborg participeren bij het beheer van groen. In de Stips (steunpunten in de wijk) en Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) werken vrijwilligers uit de wijk samen met professionals. Ouders organiseren bijvoorbeeld een kledingruilwinkel. Vanuit de Stips bieden vrijwilligers ondersteuning voor hulpvragen in de wijk zoals klusjes in de tuin, meehelpen met een verhuizing en het opbouwen van een eigen netwerk. De aanpak *Goud Delven* stimuleert deze ontwikkeling. Komend najaar betrekken we de stad via het stadsdebat *Let's Gro* bij de ontwikkeling van een toekomstvisie.

Kortom, Groningen is een stad waar ook onder een betrokken hemel vele lichtpuntjes schitteren, een stad die in veranderende omstandigheden sterk en sociaal zal blijven.
Om de kracht van de Groningse samenleving als geheel in stand te houden zijn veranderingen noodzakelijk. Creativiteit en inzet is nodig van iedereen. Transparant bestuur, participatie, gedeelde

verantwoordelijkheid, samenwerking en co-creatie zijn daarbij richtinggevende begrippen. Op deze manier werken we samen aan een sterke toekomst van de stad.

Conform de afspraken in ons collegeprogramma Prinsenhofakkoord hechten wij groot belang aan een solide financieel beleid, waarin we problemen niet doorschuiven naar de toekomst. De ontwerpbegroting voor 2014 heeft een positief saldo van 5,5 miljoen euro. Het positieve saldo biedt ons de ruimte het cofinancieringsfonds te voeden en een bedrag te reserveren voor het incidentele tekort in 2015. We volgen hiermee de uitgangspunten zoals we die in de Voorjaarsbrief hebben benoemd. Het volgende college kan de resterende tekorten in 2015 en 2016 oplossen met incidentele bezuinigingen of dekken uit de beschikbare reserves. Vanaf 2017 biedt het meerjarenbeeld enige ruimte. We storten een startkapitaal in het cofinancieringsfonds zodat we nieuwe impulsen in de stad kunnen financieren. Dat is te meer van betekenis omdat er in 2014 een nieuw stadsbestuur aantreedt, dat zijn eigen beleidskeuzes wil en moet kunnen maken. De voorliggende begroting voorziet ook in de noodzakelijke versterking van ons weerstandsvermogen, waarop uw raad herhaaldelijk heeft aangedrongen. Dat brengen we in 2014 op een ratio van 0,8 zoals afgesproken in het Prinsenhof-akkoord.

De hoofdlijnen van onze beleidsmatige en financiële voorstellen voor 2014 hebben we in mei in de Voorjaarsnota aan u voorgelegd. We hebben er met uw raad en vele maatschappelijke partners over gesproken. Over het algemeen ontmoetten wij daarbij begrip voor de noodzaak van het omvangrijke bezuinigingspakket en de door ons uitgezette koers. Uiteraard was er ook teleurstelling. Waar maatschappelijke partners alternatieven aandroegen, hebben we die zorgvuldig overwogen. Hiertoe hebben we diverse aanpassingen gedaan en presenteren we u een evenwichtige begroting 2014.

Wat zijn onze opgaven?
De opgave voor 2014 bedraagt 49,4 miljoen euro. Deze opgave is de optelling van grote en kleine knelpunten zoals de benodigde versterking van het weerstandsvermogen naar 0,8, de tekorten op de wet BUIG en de sociale werkvoorziening, frictiekosten als gevolg van personele bezuinigingen, aanvullende Rijksbezuinigingen en nog niet gerealiseerde gemeentelijke bezuinigingen. Na het verschijnen van de Miljoenennota pakt het financiële beeld, ten opzichte van onze inschatting bij de Voorjaarsbrief, nadeliger uit. In bijlage I kunt u de toelichting lezen op de financiële opgave, de bezuinigingsmaatregelen en het verschil met de Voorjaarsbrief.

Financieel meerjarenbegroting	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Opgave	-49.436	-28.800	-27.049	-27.619
Dekking	54.892	23.232	24.922	28.322
Financieel perspectief	**5.456**	**-5.568**	**-2.127**	**703**
Inzet ruimte boven 0,8 voor 50% naar cofinanciering	-2.728			
Inzet ruimte boven 0,8 voor 50% voor tekort 2015	-2.728	2.728		
Aanvullende taakstellingen 2015 en 2016		2.840	2.127	
Financieel perspectief na aanvullende maatregelen	***0***	***0***	***0***	***703***
Ratio weerstandvermogen	***0,80***	***0,80***	***0,80***	***0,80***

De begroting voor 2014 bevat bezuinigingsvoorstellen voor een totaalbedrag van 54,9 miljoen euro. Dat is 5,5 miljoen euro meer dan de primaire opgave. In 2015 en 2016 voorzien we een tekort van respectievelijk 5,6 en 2,1 miljoen euro. Vanaf 2017 ontstaat enige ruimte in het meerjarenbeeld. De helft van het voordeel in 2014 reserveren we om een deel van het tekort in 2015 te kunnen opvangen. Conform de afspraken in de Voorjaarsbrief bestemmen we de resterende 50% in 2014 voor het cofinancieringsfonds.

We moeten ons realiseren dat bij een voortdurende economische recessie de opgaven in de komende jaren nog groter kunnen worden. Los van de mogelijke extra ingrepen van het Rijk zijn er ook in onze eigen gemeente risico's. We noemen hier de exploitatie van de parkeergarages, de groei van het aantal bijstandsgerechtigden, de decentralisaties van de jeugdzorg en de AWBZ (gepaard met forse bezuinigingen), net als huishoudelijke verzorging (vanaf 2015 40% bezuiniging), de bezuinigingen op inkomensondersteuning, de ontwikkelingen op de woningmarkt, de verkoop van bedrijventerrein en de voortgang van de grote projecten.

In september hebben we u geïnformeerd over de sleutelprojecten en de voortgang van grondexploitaties. In het najaar actualiseren we onze grondexploitaties vooruitlopend op de waarderingen voor de gemeenterekening 2013. We kunnen op dit moment nog niet overzien of hier nieuwe mee- of tegenvallers zullen ontstaan. Dit is onder andere afhankelijk van te actualiseren prognoses van de toekomstige vraag naar woningen en bedrijventerreinen. Daarnaast hebben we binnen de grondexploitaties een aantal grote risico's, die we hebben meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen. Waar mogelijk proberen we eventuele knelpunten binnen de grondexploitaties op te vangen door kosten die we kunnen beïnvloeden te verlagen. Op basis van de herziene grondexploitaties maken we ook een nieuwe inschatting van de risico's en het benodigde weerstandsvermogen.

Wat zijn onze financiële uitgangspunten?
Het vinden van solide oplossingen voor de omvangrijke opgaven waar we voor staan, kan alleen lukken op basis van heldere en richtinggevende financiële uitgangspunten. Hieronder presenteren wij u deze.
1) We presenteren een sluitende begroting voor 2014 en een evenwichtig meerjarig perspectief.
2) Tekorten vangen we in eerste instantie op door uitgaven te verminderen, subsidies te korten en door efficiënter te werken.
3) We dekken structurele kosten zoveel mogelijk structureel.
4) Met lastenverzwaringen voor burgers en bedrijven zijn we terughoudend.
5) We versterken ons weerstandsvermogen tot minimaal een ratio van 0,8. Mogelijke meevallers zetten we voor de helft in voor verdere versterking van het weerstandsvermogen en voor de andere helft voor het nieuwe cofinancieringsfonds.
6) We hanteren een zorgvuldig en alert risicomanagement. Twee keer per jaar bepalen we het actuele benodigde weerstandsvermogen.
7) We geven het nieuwe college ruimte voor eigen keuzes. We schuiven onze problemen niet door naar de toekomst.

Hoe is deze begroting tot stand gekomen?
Bij het tot stand brengen van de nu voorliggende begroting, hebben we de door ons beoogde bestuursstijl zoveel mogelijk in praktijk gebracht. We hebben uw raad vroegtijdig in de gelegenheid gesteld richting te geven en kaders te stellen. In overleg met uw raad is het Voorjaarsdebat vervroegd, zodat onze voorstellen al voor de zomer met uw raad besproken konden worden.

Vervolgens hebben we ook de maatschappelijke partners en gesubsidieerde instellingen tijdig kunnen informeren over onze voorstellen. Op 12 juli hebben instellingen het voor hen betreffende bezuinigingsbesluit ontvangen.

Mede op verzoek van uw raad hebben we instellingen die per 2014 gekort worden gelegenheid geboden alternatieve voorstellen te doen *(Right to Challenge* ziet u bijlage III*)*. Meerdere instellingen uit de domeinen Zorg, Welzijn, Jeugd, Cultuur en Onderwijs hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Ook was er gelegenheid zienswijzen en bezwaren in te dienen en inbreng te leveren op de door de raad georganiseerde hoorzitting.

De op die manier verzamelde reacties en alternatieve voorstellen hebben we zorgvuldig beoordeeld, afgewogen en besproken met de betroffen instellingen. Dit, en de door uw raad gestelde kaders tijdens het Voorjaarsdebat, hebben geleid tot diverse aanpassingen van onze voorstellen. Het betreft onder andere onze voorstellen voor het beheer van weesfietsen en fietswrakken, de generieke korting op de overhead van de Kunstraad, de bezuiniging op het Grand Theater, de 0dB-norm voor de kamerverhuur, de korting op huur en kapitaallasten van accommodaties, de openstelling van de buitenlocaties van het gemeentehuis en de bezuiniging op het gemeentelijke aandeel VVE/Kansenbeleid. In samenspraak met betrokkenen hebben we oplossingen weten te vinden die kunnen rekenen op groter draagvlak. Ook hebben we, gehoord de opvattingen in uw raad, besloten de aanvankelijk voorgestelde korting van 1 miljoen euro in het sociale domein niet door te voeren.

Wat stellen we u nu voor?
De nu voorliggende begroting is een meerjarenbegroting, gebaseerd op onze financiële en beleidsmatige uitgangspunten en gericht op het realiseren van onze ambities. Ons college heeft zich tot het uiterste ingespannen om de begroting 2014 sluitend te krijgen, problemen structureel op te lossen, het weerstandvermogen te versterken, een goede start te maken met een nieuw cofinancieringsfonds en het nieuwe college ruimte te bieden voor eigen beleidskeuzes. Dit college acht het, gezien het voortduren van de economische crisis, niet verantwoord nu verder in te grijpen in het voorzieningenniveau in de stad.

Een overzicht van de door ons voorgestelde maatregelen met toelichtingen, vindt u in bijlage II (Bezuinigingsvoorstellen 2014-2017 en toelichting). De voorgestelde maatregelen in 2014 leveren 5,5 miljoen euro meer op dan de totale opgave. We merken hierbij op dat we een aantal dekkingsbronnen nog moeten realiseren en dat we hierbij afhankelijk zijn van anderen. Dit betreft onder andere de verkoop van onze aandelen in het Waterbedrijf en het vrijspelen van eigen middelen bij infrastructurele maatregelen. In beide gevallen zijn we afhankelijk van definitieve afspraken met de provincie Groningen.

Ons college kiest ervoor middelen beschikbaar boven een ratio van 0.8 in te zetten in reserves en het cofinancieringsfonds conform de afspraken in de Voorjaarsbrief en het Prinsenhofakkoord. We zetten 50% van de gecreëerde ruimte in 2014 in ter gedeeltelijke dekking van het verwachte tekort in 2015. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor eigen afwegingen door het nieuwe college.

Met de andere helft van de genoemde 5,5 miljoen voeden we het cofinancieringsfonds (zie hierna paragraaf cofinancieringsfonds).

Het weerstandsvermogen komt uit op een ratio van 0,80 in 2014. Daarmee voldoen we aan de gestelde financiële uitgangspunten in de Voorjaarsbrief. Op middellange termijn willen we doorgroeien naar een niveau van 1,0. Een toereikend weerstandvermogen is nodig om onvoorziene

tegenvallers (risico's) op te vangen, zonder direct te moeten snijden in gemeentelijke voorzieningen. Daarbij houden we ook de incidentele tekorten in 2015 en 2016 in het oog.

Daarmee resteert er voor 2015 een tekort van 2,8 miljoen euro en in 2016 van 2,1 miljoen euro. De omvang van deze tekorten is op dit moment nog erg onzeker. We stellen u daarom voor om de oplossing ervan te agenderen in de voorbereiding van de begroting 2015 door het nieuwe college, zodat zij zelf keuzes kan maken over de dekking van deze tekorten. De voorziene tekorten zijn zodanig van omvang dat wij menen dat we de beleidsvrijheid van het nieuwe college er niet te zeer door beperken.

De woonlasten voor burgers worden in 2014, afgezien van de jaarlijkse aanpassing aan lonen en prijzen, gemiddeld lager.

Woonlasten	**2013**	**2014**
OZB	247,26	259,33
Rioolheffing	137,30	136,80
Afvalstoffenheffing	301,44	278,64
Totale woonlasten	**686,00**	**674,77**

Ten gevolge van meevallende kosten en maatregelen bij afvalstoffenverwerking en rioolbeheer verlagen we de heffingen hiervoor. Dat geeft ruimte om de OZB voor woningen iets te verhogen. Dit is nodig om de opgaven in de periode 2014-2017 te dekken. De OZB voor bedrijfspanden verhogen we niet. Overigens zijn de woonlasten in onze gemeente in de achterliggende jaren lager geworden, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Woonlasten	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**Totaal**
OZB	18,00	-	1,20	12,10	31,30
Rioolheffing	2,90	-	-	- 0,50	2,40
Afvalstoffenheffing	- 15,90	- 6,90	- 7,20	- 22,80	-52,80
Totaal effect per jaar	**5,00**	**- 6,90**	**- 6,00**	**- 11,20**	**-19,10**

Cofinancieringsfonds
Na 2014 stoppen diverse specifieke Rijksbijdragen, waaruit we in de voorgaande jaren tal van projecten o.a. op het gebied van wijkvernieuwing, wonen, economische ontwikkeling en duurzaamheid financierden. Om de stad op deze belangrijke terreinen toch nieuwe impulsen te kunnen blijven geven, roepen we een cofinancieringsfonds in het leven. Met het accent op *co.* Het fonds is nadrukkelijk bedoeld om aan te sluiten bij initiatieven uit de stad en samenleving. Een randvoorwaarde is dat ook betrokken partijen hun financiële bijdrage leveren, zodat het geheel meer is dan de som der delen. Met het nieuwe cofinancieringsfonds versterken we de groei van de Groningse economie. Het stimuleert en creëert ruimte voor initiatieven uit de samenleving en benadrukt onze rol van regisseur en verbinder. Deze wijze van gezamenlijk ontwikkelen en financieren sluit aan bij onze beleidsmatige uitgangspunten (Verbinden en vernieuwen).

We geven het fonds een serieuze start. In 2014 willen we er zoals hierboven al gemeld 2,7 miljoen euro uit de gecreëerde begrotingsruimte in storten. Daarnaast besteden we ook een deel van de in 2014 nog beschikbare middelen voor ISV, G-kracht en Duurzaamheid deels via het cofinancierings-fonds. Hetzelfde doen we vanaf 2015 met de structurele middelen voor Duurzaamheid en Veiligheid. Deze beschikbare middelen zijn gelabeld; we besteden ze aan het doel waarvoor ze bestemd zijn. Langs deze wegen komt er voor de komende jaren totaal minimaal 12,8 miljoen euro

voor het cofinancieringsfonds beschikbaar. Dit geeft ruimte om ook in de huidige moeilijke economische omstandigheden samen met maatschappelijke partners te investeren in de economie van onze stad. Met de eerste invulling van het fonds willen we de samenwerking met de Stadjers, instellingen, ondernemers en andere partners in de stad voortzetten. Op basis van gelijkwaardigheid willen we tot creatieve en innovatieve oplossingen komen. Het is aan het nieuwe college om het fonds nader in te richten. In het onderhandelingsdossier voor het volgende college zullen we hiervoor een aantal mogelijkheden in beeld brengen.

Voeding cofinancieringsfonds	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Begroting 2014	2.728			
Middelen ISV (gelabeld)	2.500			
Middelen G-kracht (gelabeld)	500			
Middelen Duurzaamheid (gelabeld)	1.400*	1.000	1.000	1.000
Middelen Veiligheid (gelabeld)		900	900	900
Omvang cofinancieringsfonds	**7.128**	**1.900**	**1.900**	**1.900**

* incidenteel 1.4 miljoen euro in 2014 (restant middelen werkbudget duurzaamheid)

Maatschappelijke gevolgen van de voorgestelde bezuinigingen
In het Voorjaarsdebat heeft uw raad ons verzocht de maatschappelijke effecten van de voorgestelde maatregelen zorgvuldig in beeld te brengen. Dat hebben we gedaan. In bijlage III (motie 15 Effecten bezuinigingen) doen we daarvan verslag. We merken hierbij op dat het gaat om een eerste verkenning.

Een groot deel van de bezuinigingen vindt plaats in de eigen bedrijfsvoering. Een uitgangspunt bij de bezuinigingen was om de basis op orde te houden en op alle terreinen een stapje terug te doen. Op korte termijn zijn de mogelijke effecten van de bezuinigingen op de programmadoelen veelal beperkt. De effecten van de generieke 10 % korting zijn misschien groter. Dat zal duidelijk worden als de gekorte instellingen in de stad begin oktober bij hun subsidieaanvraag hun inhoudelijke keuzes bekend maken. Deze aanvraag toetsen we aan de beleidskaders, de algemene subsidieverordening (ASV) en nadere regels. In gesprek met de instellingen hopen we vervolgens tot overeenstemming te komen over de te maken keuzes. Ten slotte maakt onze verkenning duidelijk dat meerdere effecten van de voorgestelde maatregelen niet direct optreden, maar vertraagd in de komende jaren merkbaar zullen worden. Dat geeft het volgend college enige ruimte om, samen met samenwerkende partners en instellingen, keuzes te maken in ambities en activiteiten.

Hoe blijven we werken aan een sterke en sociale stad?
In de inleiding van deze aanbiedingsbrief benadrukten we dat het belangrijk is niet alleen te kijken naar wat er straks misschien niet meer mogelijk is, maar vooral ook naar wat er allemaal wel gebeurt en hoe we met elkaar in de komende jaren blijven werken aan een sterke en sociale stad. In het nu volgende geven we daarvan een globale indruk.

1 Sterke stad in een aantrekkelijke regio
Een goede bereikbaarheid is belangrijk voor de economische ontwikkeling, de kwaliteit van wonen en leven en de aantrekkelijkheid van de stad.
De verwachte groei van het aantal reizigers van en naar de stad en het niet doorgaan van de tram plaatsen stad en regio voor een nieuwe bereikbaarheidsopgave. Die opgave hebben we samen met de provincie Groningen en de regiogemeenten opgepakt door de netwerkanalyse te actualiseren. Dat heeft geleid tot een basispakket met een stevig investeringsprogramma van regio, provincie en stad.

We richten ons bij de bereikbaarheid niet alleen op het openbaar vervoer. Ook de bereikbaarheid van de stad met de auto vinden wij belangrijk. De Aanpak Ring Zuid is daarvoor van cruciaal belang. Het Rijk blijft hier geld voor beschikbaar stellen. Het plan gaat nu de laatste fase in. De aanpak is niet alleen van belang voor de bereikbaarheid maar ook voor de leefbaarheid in omliggende wijken, die wij waar mogelijk proberen te vergroten.

We investeren ook in onze binnenstad en culturele infrastructuur. Het Groninger Forum zal een impuls geven aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad. De bouw ligt op schema. Op dit moment werken we aan een sterkere programmering van het Groninger Forum. Een belangrijke koerswijziging is de grotere inbreng van Stadjers en andere partijen. De recessie en de afnemende consumentenbestedingen zullen invloed hebben op het Forum en andere culturele instellingen in de stad. Ook in de beantwoording van de motie Effecten bezuinigingen op Culturele infrastructuur gaan we hier nader op in. We zullen aan de exploitatie van het Forum ook aandacht besteden in de aanstaande herziening van de grondexploitatie van het Forum in november 2013.

Zoals in de Voorjaarsbrief aangekondigd korten we op ons economisch programma en het Akkoord van Groningen. Via het cofinancieringsfonds, dat we in 2014 onder meer voeden met 2,7 miljoen euro extra beleidsmiddelen, creëren we nieuwe mogelijkheden voor investeringen. Daarbij willen we ook meer dan voorheen inzetten op de samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven.

2 Fijne stad om te wonen

Ondanks de economische omstandigheden blijven we vertrouwen op de aantrekkingskracht van Meerstad als fijne plek om te wonen. Daarom gaan we door met investeren in de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het gebied. We realiseren de vaarverbinding en het landschappelijk raamwerk. In een voorzichtige opleving van de huizenmarkt merken we dat de belangstelling voor deze mooie nieuwe wijk langzaam aantrekt. Verder investeren we in onder meer de Woonschepenhaven, jongerenhuisvesting en onze wijken. We gaan door met de nieuwe wijkaanpak: geen grootschalige ingrepen meer, maar inzet op ontwikkelend en preventief beheer, met waar nodig kleine gerichte maatregelen. Initiatieven op de woningmarkt willen we ontwikkelen in het Bouwoffensief en het nieuwe cofinancieringsfonds biedt kansen voor investeringen.

We ontkomen niet aan bezuinigingen op beheer en onderhoud. We verlagen onze inzet over de hele linie, behalve in de binnenstad en het Noorderplantsoen. Door gerichte inzet, en samen met Stadjers, zorgen we ervoor dat de gevolgen van de bezuinigingen acceptabel blijven.

Stadjers zijn over het algemeen bovengemiddeld tevreden over het onderhoud en de veiligheid. We blijven gericht inzetten op de aanpak van veiligheidsproblemen in straten en buurten. Zoals aangekondigd houden we de budgetten voor veiligheid in 2014 en latere jaren grotendeels op peil.

3 Stad om je te ontwikkelen

Groningen is onderwijsstad en dat willen we blijven. Instellingen uit het totale onderwijsveld in Groningen, van voorschoolse opvang tot universiteit hebben het Onderwijspact getekend. Dat pact gaat over onderlinge samenwerking, ervaringen uitwisselen en nieuwe inzichten opdoen. Dit alles om het beste uit leerlingen en studenten te halen. Onze rol hierin is vooral te faciliteren. We zullen ons zoveel mogelijk richten op wettelijke taken. Het programma Fris en duurzaam zetten we door. Net als de impuls die we willen geven aan de Vensterscholen. Door betere samenwerking willen we meer synergie creëren in het hele onderwijsveld én tijdens de hele onderwijsloopbaan.

In het sociale domein staan vanaf 2015 grote vernieuwingen op stapel die gepaard gaan met flinke bezuinigingen. Ons doel bij deze transities is te komen tot een integraal en ontkokerd ondersteuningsaanbod op de gebieden werk, jeugd en WMO. Daarvoor moeten we het aanbod ingrijpend vernieuwen. Ons uitgangspunt is dat we de nieuwe taken uitvoeren met het beschikbare budget. Als gemeente reserveren we dus geen geld om de door het Rijk doorgevoerde kortingen op te vangen.
Afgelopen jaar heeft uw raad drie nota's vastgesteld die gezamenlijk een stip op de horizon vormen van de transformatie. Hoofdlijn is dat we een situatie willen waarin we ondersteuning primair dichtbij mensen aanbieden in en met behulp van hun directe leefomgeving. Vooruitlopend op deze ontwikkelingen onderzoeken we de mogelijkheden voor slimmere en klachtengerichtere organisaties in de wijken. Hiervoor gebruiken we diverse experimenten waaronder sociale teams en de doorbraakprojecten bij de CJG's, waarbij we de ondersteuning dichter bij de burger brengen. Vanuit de sociale teams gaan we, door signalen vanuit de omgeving, ook op mensen af en proberen we snel de ondersteuningsvraag in beeld te brengen. We merken dat mensen dat waarderen en het ervaren dat er iemand naast hun is komen te staan die er voor hen is en helpt. Zo moet *Groninger voor elkaar* vorm krijgen.

4 Actieve en sociale stad voor iedereen
Alle Stadjers actief is al jaren ons motto. Wij willen een stad zijn waar iedereen erbij hoort. Dat blijft zo. We zetten alles op alles om ook met minder geld mensen actief te betrekken bij de samenleving. In Groningen hebben we een sterke traditie van solidariteit en oog voor de kwetsbaren in onze samenleving. Dat neemt niet weg dat ook de kwetsbare mensen in onze stad gevolgen van de noodzakelijke bezuinigingen zullen ondervinden. Tegelijk moeten en willen we vernieuwen; in de manier waarop we onze burgers bereiken en betrekken, in het breed inzetten van de vakmanschap van de beroepskrachten gekoppeld aan de energie en kracht in de wijk. Met nieuwe samenwerkingsvormen die beter aansluiten bij hoe inwoners leven. Mee kunnen blijven doen, maar ook willen doen. Daar gaan we voor.
Wij vinden het van groot belang dat niemand overboord valt. Het armoedebeleid houden we daarom ook na 2014 in stand. De extra Rijksmiddelen in 2013 zetten we in voor het tekort Langdurigheidstoeslag en Bijzondere Bijstand (100 duizend euro in 2013). Gezien de economische omstandigheden voegen we het overige deel van de middelen toe aan de reserves. Wij laten het aan het volgende college om hierin nadere keuzes te maken. Bij burgers die dat aankunnen, doen we een groter beroep op hun eigen verantwoordelijkheid.

5 Een efficiënte en stimulerende organisatie
Een efficiëntere organisatie is één van de speerpunten van ons collegeprogramma. In een grote operatie die veel van onze organisatie vraagt, hebben we inmiddels belangrijke stappen gezet naar een efficiëntere en transparantere organisatie. We doen meer samen met de bewoners, bedrijven en instellingen en daar willen we mee doorgaan. Aanvullend op de bezuinigingsopgave van 19,7 miljoen euro voor 2011-2014 formuleren we een extra bezuinigingsopgave die oploopt tot 10 miljoen in 2017. Deze 10 miljoen euro willen we realiseren aansluitend op de aangekondigde kerntakendiscussie en de ontwikkeling van onze gemeente als nieuwe overheid. Onze eerste gedachtewisselingen met u hebben intussen plaatsgevonden. In december 2013 zullen we onze uitgewerkte discussienota aan u voorleggen, waarna in 2014 het nieuwe college en raad besluiten kunnen nemen. Het is belangrijk om hierbij op te merken dat personele inkrimping in de meeste gevallen niet direct leidt tot kostenreductie vanwege rechtspositionele oorzaken en goed werkgeverschap. Daarom hebben we in de begroting een bedrag gereserveerd voor frictiekosten.

De veranderingen in de organisatie dienen niet alleen om een bezuinigingsdoelstelling te halen maar ook om de gewenste cultuurverandering te bewerkstellingen. In een aparte brief hierover informeren we u over de resultaten.

6 Een steeds duurzamere stad
Energieneutraal in 2035. Dat is onze ambitie en die houden we overeind. Samen met bewoners, instellingen en bedrijven werken we aan een steeds duurzamer stad. Dit doen we niet alleen omdat we duurzaamheid belangrijk vinden maar ook omdat het op termijn geld bespaart. We zijn nu druk bezig om duurzaamheid te verankeren in alle programma's en afdelingen van onze organisatie. In 2014 komen we met de resultaten van de voortgang van *Groningen geeft Energie.* Daarnaast willen we de komende jaren veel van onze in totaal 250 gemeentelijke gebouwen energieneutraal maken. Dat gaan we doen door via de Groningse Energie Service Compagnie (GREScо), waarin we alle energielasten binnen de gemeente bundelen en besparingen inzetten voor verdere energiebesparende investeringen. Zo financiert energiebesparing zichzelf. Als grote organisatie kunnen we op die manier als voorbeeld dienen. We blijven aansluiting zoeken bij duurzame initiatieven van particulieren, bedrijven en instellingen en investeren via het nieuwe cofinancieringsfonds.

Tot slot
De ontwerpbegroting 2014 voldoet aan onze financiële uitgangspunten: de begroting is sluitend en we schuiven problemen niet door naar de toekomst. Deze keuze voor solide financieel beleid noodzaakt ons tot een omvangrijk pakket bezuinigingen, waarvan iedereen in onze stad gevolgen zal ondervinden. Als college hebben we ons ingespannen die gevolgen evenwichtig te verdelen. In het voorjaar zijn er verkiezingen waarna een nieuwe raad en een nieuw college zullen aantreden. Wij bieden hen ruimte voor eigen keuzes. Om daar snel mee aan de slag te kunnen, bereiden wij voor het volgende college een onderhandelingsdossier voor. Hierin presenteren we onder meer een overzicht van mogelijke bezuinigingen, de uitkomsten van de kerntakendiscussie (invulling taakstelling 10 miljoen euro) en het stadsdebat (*Let's Gro*) en doen we voorstellen voor verdere uitwerking van het cofinancieringsfonds.

In het najaar van 2013 formuleerden we ons collegeprogramma het Prinsenhofakkoord. Toen was duidelijk dat er in de komende jaren minder geld te verdelen zou zijn en dat we in onze stad nieuwe wegen moeten inslaan. Met een andere - meer bescheiden - rol voor de gemeentelijke overheid. Met meer inbreng van burgers, bedrijven en instellingen. Om de samenleving in deze richting te vernieuwen is creativiteit en inzet nodig van iedereen. Die creativiteit en inzet willen wij verder mobiliseren.
Ons collegeprogramma heeft als motto *verbinden en vernieuwen*. In ons eerste collegejaar, bij de totstandkoming van deze begroting en bij de verdere uitwerking en realisering van onze voorstellen, probeerden en proberen wij hier inhoud aan te geven. Ons perspectief is een stad waarin iedereen zoveel mogelijk actief meedoet, naar vermogen verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leven en bereid is iets voor een ander te doen. Wij vertrouwen erop dat velen in Groningen dit perspectief delen. Wij rekenen op een constructieve gedachtewisseling met uw raad.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Overzicht van bijlagen Aanbiedingsbrief Ontwerpbegroting 2014.

I. Toelichting op de financiële opgave, de bezuinigingsmaatregelen en verschil Voorjaarsbrief.
II. Bezuinigingsvoorstellen 2014-2017 en toelichting.
III. Motie 15 Effecten bezuinigingen.

Deel II: Overige voorstellen

Instellen reserve en voorziening groot onderhoud
De helft van het begrotingsoverschot 2014 willen we reserveren voor het begrotingstekort 2015. Daarom stellen we voor om voor de duur van 2 jaar een bestemmingsreserve "reserveren tekort 2015" in te stellen.

Het nieuwe kantoorpand pand aan het Harm Buiterplein wordt in december 2013 betrokken.
Het onderhoudsplan beslaat een planhorizon van 40 jaar onderverdeeld in twee periodes van 20 jaar. De totale kosten voor het onderhoud in de periode 2014-2033 zijn volgens contract circa 4 miljoen euro. Hierop zullen echter nog mutaties worden aangebracht omdat na afsluiting van het contract met de aannemer wijzigingen op het casco dan wel installaties zijn aangebracht die ook van invloed zijn op het onderhoud.
Vooralsnog achten wij het noodzakelijk dat jaarlijks een dotatie aan de voorziening wordt gedaan tot een bedrag van 277 duizend euro. Die dotatie is gedekt binnen de exploitatie.

Begrotingswijziging
In onderstaande overzichten presenteren we u de begrotingswijzigingen die we voorstellen bij de Ontwerpbegroting 2014. Met deze begrotingswijzigingen hevelen we de bezuinigingen 2014 (pakket 2014-2017) over naar de betreffende deelprogramma's, verlagen we het bezuinigingspakket 2011-2014 structureel met 7,6 miljoen euro, vullen we de reserve grondzaken aan en delen we de veiligheidsmiddelen toe aan de betreffende deelprogramma's.

Bezuinigingen 2014-2017

Financiele begrotingswijziging			*Bedragen x 1.000 euro*					
					Saldo voor res.			Saldo na res.
Deelprogramma	Dienst	I/S	Lasten	Baten	Mut.	Toev.res.	Ont. Res	Mut.
01.1 Werk en activering	SOZAWE	s	-735		735			735
01.2 Inkomen	SOZAWE	i	-2.000		2.000			2.000
02.2 Binnenstad en toerisme	RO/EZ	i	-186		186			186
02.5 Deelpr. Overig econ en werkgelegenhe	RO/EZ	i	-125		125			125
02.5 Deelpr. Overig econ en werkgelegenhe	RO/EZ	s	-630		630			630
03.1 Integraal jeugdbeleid	OCSW	s	-1.879		1.879			1.879
04.1 Soc samenhang en participatie	HVD	s	-111		111			111
04.1 Soc samenhang en participatie	OCSW	s	-1.309		1.309			1.309
04.2 Preventie en zorg	OCSW	s	-945		945			945
04.3 Integratie en emancipatie	OCSW	s	-78		78			78
05.1 Sportieve infrastructuur	OCSW	s	-98		98			98
05.2 Deelname aan sport	OCSW	s	-37		37			37
05.3 Deelpr. Overig sport en bewegen	OCSW	s	-15		15			15
05.3 Deelpr. Overig sport en bewegen	OCSW	s	-949		949			949
06.2 Deelname aan cultuur	OCSW	s	-8		8			8
06.3 Overig cultuur	OCSW	s	-80		80			80
07.1 Fiets	RO/EZ	s	-94		94			94
07.3 Auto	BSD	i	-630		630			630
07.3 Auto	RO/EZ	i	-3.600		3.600			3.600
07.6 Overig verkeer	RO/EZ	i	-2.500		2.500			2.500
07.6 Overig verkeer	RO/EZ	s	-100		100			100
08.2 Nieuwbouw	RO/EZ	i	-241		241			241
08.5 Deelpr. Overig wonen	RO/EZ	i	-450		450			450
09.1 Kwaliteit leefomgeving	MD/SB	i	-1.044		1.044			1.044
09.1 Kwaliteit leefomgeving	MD/SB	s	-175		175			175
09.2 Afvalverzameling en-verwerking	MD/SB	s	-180		180			180
11.1 Contact met de burger	DIA	i	-135		135			135
11.2 Deelpr. Beleidscommunicatie	BSD	s	-40		40			40
11.3 Publieke dienstverlening	DIA	i	-63		63			63
11.3 Publieke dienstverlening	DIA	s	-176		176			176
12.1 Innovaties	BSD	s	-400		400			400
12.1 Innovaties	DIA	s	-415		415			415
13.1 College en Raad	BSD	i	-30.400		30.400			30.400
13.1 College en Raad	BSD	s	-275		275			275
14.1 Algem. ink. & post onvoorzien	CT	i	-1.000		1.000			1.000
13.1 College en Raad	BSD	i	42.374		-42.374			-42.374
13.1 College en Raad	BSD	s	8.729		-8.729			-8.729
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING			0	0	0	0	0	0

Versterking weerstandsvermogen

Financiele begrotingswijziging	*Bedragen x 1.000 euro*							
					Saldo voor res.			Saldo na res.
Deelprogramma	Dienst	I/S	Lasten	Baten	Mut.	Toev.res.	Ont. Res	Mut.
08.2 Nieuwbouw	RO/EZ	i			0	20.098		-20.098
13.1 College en Raad	BSD	i	-20.098		20.098			20.098
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING			-20.098	0	20.098	20.098	0	0

Verdeling extra beleid veiligheid over de deelprogramma's

Financiele begrotingswijziging	*Bedragen x 1.000 euro*							
					Saldo voor res.			Saldo na res.
Deelprogramma	Dienst	I/S	Lasten	Baten	Mut.	Toev.res.	Ont. Res	Mut.
10.1 veilige woon- en leefomgeving	BSD	i	-1.048		1.048			1.048
03.1 Integraag jeugdbeleid	OCSW	i	460		-460			-460
04.1 Soc samenhang en participatie	OCSW	i	184		-184			-184
04.2 Preventie en zorg	OCSW	i	135		-135			-135
09.1 Kwaliteit leefomgeving	MD/SB	i	85		-85			-85
10.5 Fysieke veiligheid	BSD	i	20		-20			-20
13.1 College en Raad	BSD	i	42		-42			-42
10.1 veilige woon- en leefomgeving	RO/EZ	i	122		-122			-122
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING			0	0	0	0	0	0

Verlagen bezuinigingspakker 2011-2014

Financiele begrotingswijziging	*Bedragen x 1.000 euro*							
					Saldo voor res.			Saldo na res.
Deelprogramma	Dienst	I/S	Lasten	Baten	Mut.	Toev.res.	Ont. Res	Mut.
13.1 College en Raad	BSD	s	-7.600	**-7.600**	0			0
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING			-7.600	-7.600	0	0	0	0

BIJLAGE

BIJLAGE I
TOELICHTING OP DE FINANCIELE OPGAVE, DE BEZUINIGINGSMAATREGELEN EN VERSCHIL MET VOORJAARSBRIEF

Inleiding
In de ontwerp begroting 2014 hebben wij aangegeven voor welke opgave wij staan en op welke manier wij deze opgave willen aanpakken. In het onderdeel Financieel perspectief hoofdstuk 2 knelpunten, hoofdstuk 3 bezuinigingen en in bijlage II van het raadsvoorstel begroting 2014 bieden wij u in meer detail inzicht in de financiële opgave, de bezuinigingsmaatregelen en de keuzes die wij hierin hebben gemaakt. We geven hier op hoofdlijnen een samenvatting op de hoofdstukken en de bijlage

Opgave (financieel perspectief)
In het financieel perspectief geven wij inzicht in het financiële meerjarenbeeld en de opgave voor de jaren 2014 tot en met 2017.

Een belangrijk onderdeel van het financieel perspectief is het financieel meerjarenbeeld. In hoofdstuk 1 van het financieel perspectief worden de wijzigingen toegelicht ten opzichte van het financieel meerjarenbeeld gepresenteerd bij de voorjaarsbrief.

De opgave voor de jaren 2014 tot en met 2017 wordt bepaald door een optelling van grote en kleine knelpunten. Daarbij maken wij onderscheid in twee soorten knelpunten.Ten eerste geven wij de knelpunten weer waarvoor al geld is gereserveerd in de meerjarenbegroting 2014 -2017. Deze gereserveerde middelen zijn betrokken bij de discussie over de opgave en dekking 2014-2017. Dit heeft geleid tot een gewijzigd voorstel voor continuering van de eerder gereserveerde extra beleidsmiddelen.
De wijzigingen betreffen de knelpunten veiligheid (-612 duizend euro), Akkoord van Groningen (- 200 duizend euro), Wmo (- 500 duizend euro), verduurzamen schoolgebouwen (- 200 duizend euro), G-kracht (-575 duizend euro), binnenstadsmanagement (- 175 duizend euro), verkeerseducatie (- 55 duizend euro) en incidentele aanvulling onderhoud (- 500 duizend euro). De wijzigingen zijn terug te vinden bij de bezuinigingsmaatregelen jaarschijf 2014.

Ten tweede geven wij de knelpunten weer waarover wij u meerdere malen en als laatst bij de voorjaarsbrief hebben geïnformeerd. Dit zijn de 'nieuwe' knelpunten die in de voorbereiding op de begroting 2014 zijn geïnventariseerd en beoordeeld, zoals de benodigde versterking van het weerstandsvermogen naar 0,8, de tekorten op de wet BUIG en de sociale werkvoorziening, frictiekosten als gevolg van personele bezuinigingen, aanvullende Rijksbezuinigingen en nog niet gerealiseerde gemeentelijke bezuinigingen.

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

De totale opgave is gewijzigd ten opzichte van de opgave gepresenteerd bij de voorjaarsbrief.

		2014	2015	2016	2017
Opgave voorjaarsbrief		-47.821	-23.543	-20.366	-19.387
Opgave begroting 2014		-49.436	-28.800	-27.049	-27.619
Verschil		**-1.615**	**-5.257**	**-6.683**	**-8.232**

In de voorjaarsbrief hebben we u de opgave en de dekkingsmogelijkheden voor de jaarschijven 2013 tot en met 2017 gepresenteerd. In de begroting 2014 houden we geen rekening meer met de jaarschijf 2013. De opgave en dekkingsmogelijkheden voor 2013 zijn meegenomen in de opgave voor 2014.
Het verwachte resultaat over 2013 hebben we verwerkt in de benodigde aanvulling voor het weerstandsvermogen in 2014 voor een ratio 0,8. Hierin hebben we ook de tegenvallers meegenomen die we tot nu toe in de kolom 2013 hebben gepresenteerd en zijn ook de bezuinigingsmaatregelen voor 2013 verwerkt. Deze effecten vindt u dus niet meer afzonderlijk terug in de overzichten.
Bij de voorjaarsbrief hebben we u een opgave gepresenteerd van bijna 48 miljoen euro in 2014 (inclusief opgave en dekking 2013), 23,5 miljoen euro in 2015 en structureel circa 20 miljoen euro vanaf 2015. Het verschil met de huidige opgave is 1,6 miljoen euro in 2014, 5,3 miljoen euro in 2015, 7 miljoen euro in 2016 en 8 miljoen euro in 2017. De grootste verschillen lichten wij hieronder toe.

In **2014** is de opgave verhoogd met 1,6 miljoen euro. In het onderstaande overzicht staan de belangrijkste afwijkingen op een rij:

Verschil opgave 2014	**-1,6**
Verslechtering meerjarenbeeld	-4,6
verhoging risico bezuinigingen	-2,2
Risico Sontwegtrace	-2,3
Oosterhamrikzone	-1,4
Overige risico's	-0,1
Reserve Forum-garage	2,8
Risicobuffer Sontwegtrace in weerstandsvermogen	3,1
Groter deel revolverend fonds in weerstandsvermogen	3,9
Besluit woninggebonden subsidies	-0,6
Overig	-0,1
Kapitaallasten ruil incidenteel-structureel	-0,9
Verlaging extra beleid WMO door hogere Rijksbijdrage	0,9
Verlaging bijdrage Stadstoezicht 2014	0,6
Verlaging middelen voor herinrichting Boterdiep	0,3
Extra bijdrage parkeergarage Boterdiep	-0,5
Ontsluiting Suikerunie terrein	-0,4

De verhoging van de opgave wordt voor 4,6 miljoen euro verklaard door de verslechtering van het meerjarenbeeld, vooral als gevolg van de verwerking van de Septembercirculaire. De opgave is daarnaast verhoogd door toename van de risico's met -6 miljoen euro. Het betreft de risico's Bezuinigingen (-2,2 miljoen euro), Grex Sontweg (-2,3 miljoen euro), Oosterhamrikzone (-1,4 miljoen euro) en overig (-0,1 miljoen euro).

De opgave is verlaagd met 9,1 miljoen euro door het kunnen opnemen van meer reserves in het beschikbare weerstandsvermogen. Het betreft de reserves Forumgarage (2,8 miljoen euro), de risicobuffer in de Grex Sontweg (3,1 miljoen euro), revolverend Fonds (3,9 miljoen euro), Besluit woning gebonden subsidies (- 600 duizend euro) en overig (- 100 duizend euro).

De opgave is per saldo verhoogd met 0,1 miljoen euro door de opname en wijzigingen in de volgende knelpunten: de kapitaallasten die als gevolg van de ruil van incidentele en structurele middelen (-900 duizend euro), verlaging van extra beleidsmiddelen Wmo als gevolg van aanvullende Rijksmiddelen (900 duizend euro), lagere bijdrage stadstoezicht (580 duizend euro), lagere bijdrage voor herinrichting Boterdiep (270 duizend euro), hogere bijdrage voor de Boterdiep garage (onderdeel van grondexploitatie Ciboga) (-510 duizend euro) en de realisatie van een ontsluiting van het Suikerunie terrein (400 duizend euro).

In **2015** is de opgave 5,3 miljoen euro hoger dan de verwachting in de voorjaarsbrief.

Verschil opgave 2015	**-5,3**
Verslechtering meerjarenbeeld	-4,4
Kapitaalasten ruil incidenteel-structureel	-1,2
Verlaging extra beleid WMO door hogere Rijksbijdrage	0,9
Extra bijdrage parkeergarage Boterdiep	-0,5
Overige effecten	-0,1

De hogere opgave ontstaat vooral door de verslechtering van het financiële meerjarenbeeld van 4,4 miljoen euro, vooral als gevolg van de septembercirculaire. Daarnaast is vanaf 2015 de opgave structureel verhoogd met 0,9 miljoen euro. Dit wordt verklaard door de kapitaallasten als gevolg van de ruil van incidentele en structurele middelen (-1,150 miljoen euro), verlaging van extra beleidsmiddelen Wmo als gevolg van extra Rijksmiddelen (900 duizend euro), een hogere bijdrage voor de Boterdiep garage(-510 duizend euro) en overige effecten (-0,1 miljoen euro).

In **2016** en **2017** is het meerjarenbeeld verslechterd met 5,8 miljoen euro respectievelijk 7,4 miljoen euro, vooral als gevolg van de septembercirculaire. Samen met de hogere structurele opgave vanaf 2015 van 0,9 leidt dit per saldo tot een verhoging van de opgave in 2016 van 6,7 miljoen euro en in 2017 van 8,2 miljoen euro.

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Bezuinigingsvoorstellen
Bij de voorjaarsbrief zijn de bezuinigingsvoorstellen gepresenteerd naar clusters. In bijlage 1 van het raadsvoorstel worden de bezuinigingsvoorstellen opgenomen per programma/deelprogramma conform de indeling van de gemeentebegroting.

		2014	2015	2016	2017
Bezuinigingen voorjaarsbrief		37.976	23.543	27.507	30.907
Bezuinigingen begroting		54.893	23.233	24.923	28.323
Verschil		**16.917**	**-310**	**-2.584**	**-2.584**

De bezuinigingsvoorstellen zijn gewijzigd ten opzichte van de bezuinigingsvoorstellen gepresenteerd in de voorjaarsbrief.

In de voorjaarsbrief hebben we u bezuinigingsvoorstellen gepresenteerd van bijna 38 miljoen euro in 2014, 23,5 miljoen euro in 2015, 27,5 miljoen euro in 2016 en 30,9 miljoen euro n 2017. Het verschil met de bezuinigingsvoorstellen in de ontwerp begroting 2014 is 16,9 miljoen euro in 2014, - 310 duizend euro in 2015, en - 2,6 miljoen euro van 2016.

In **2014** zijn de bezuinigingsvoorstellen verhoogd met 16,9 miljoen euro. In onderstaand overzicht staan de verschillen:

Verschil bezuinigingsvoorstellen 2014	**16,9**
Ruil structurele / incidentele middelen	15,2
Minderopbrengts generieke korting	-1,8
Minderopbrengst taakstelling schuldhulpverlening	-0,3
Extra opbrengst Wmo als gevolg van extra Rijksmiddelen in 2013	0,5
Inzet Rijksbijdrage maatschappelijke opvang voor veiligheid	0,2
Restant compensatie accres	0,2
Taakstelling maatschappelijke opvang	0,1
Vrijval Langmangelden	2,3
OZB verhoging ter compensatie van lagere woonlasten	0,3
Korting subsidie Groninger Arhieven	0,1
Verlagen BORG niveau	0,1

Het verschil kan voor het grootste deel worden verklaard doordat we net als in de begroting 2013 gebruik maken van de mogelijkheid om incidentele middelen te ruilen met structurele middelen[1]. Dit levert een bezuinigingsvoorstel op van 15,2 miljoen euro. Daarnaast zijn onder andere de volgende bezuinigingsvoorstellen opgenomen dan wel gewijzigd: 10% generieke korting op subsidies (-1,8 miljoen euro), schuldhulpverlening (-300 duizend euro), beleid Wmo (500 duizend euro), inzet rijksbijdrage maatschappelijke opvang voor veiligheid (185 duizend euro), restant compensatie accres 2012 (200 duizend euro), maatschappelijke opvang (145 duizend euro), vrijval Langmangelden (2,3 miljoen euro), verhogen ozb ter compensatie van lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten (315 duizend euro), korting subsidie Groninger Archieven (100 duizend euro) en verlagen BORG niveau (100 duizend euro).

In **2015** zijn de bezuinigingsvoorstellen per saldo met 310 duizend euro verlaagd.

Verschil bezuinigingsvoorstellen 2015	**-0,3**
Ruil structurele / incidentele middelen	4,0
Vervallen algemene taakstelling 2015	-2,2
Minderopbrengts generieke korting 10%	-1,8
Vervallen taakstelling sociaal domein	-1,0
Minderopbrengst taakstelling schuldhulpverlening	-0,3
Inzet Rijksbijdrage maatschappelijke opvang voor veiligheid	0,2
Restant compensatie accres	0,2
Taakstelling maatschappelijke opvang	0,1
OZB verhoging ter compensatie van lagere woonlasten	0,3
Korting subsidie Groninger Arhieven	0,1
Verlagen BORG niveau	0,1

De grootste wijzigingen betreffen de mogelijkheid om incidentele middelen te ruilen voor structurele middelen (4 miljoen euro), vervallen algemene taakstelling 2015 (- 2,2 miljoen euro), 10% generieke korting op subsidies (-1,8 miljoen euro), vervallen taakstelling sociale domein (- 1 miljoen euro), schuldhulpverlening (-300 duizend euro), inzet rijksbijdrage maatschappelijke opvang voor veiligheid (100 duizend euro), restant compensatie accres 2012 (200 duizend euro), maatschappelijke opvang (145 duizend euro), verhogen ozb ter compensatie van lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten (315 duizend euro), korting

[1] In de begroting 2013 hebben we u voorgesteld incidentele middelen te ruilen voor structurele middelen om daarmee incidentele middelen vrij te spelen voor de begroting 2013. Een deel van deze ruil had betrekking op investeringen in bovenwijkse voorzieningen (met name investeringen in infrastructuur). De richtlijnen vanuit het Rijk op dit punt zijn in 2013 aangescherpt. Dit betekent dat we, als gevolg van onze keuze bij de begroting 2013, alle investeringen in bovenwijkse voorzieningen, die zijn opgenomen in de lopende grondexploitaties, moeten activeren. Dit betreft een stelselwijziging, waarover uw raad een besluit dient te nemen. We verwachten u hiervoor in december 2013 een voorstel voor te kunnen leggen.
Uit een inventarisatie van de investeringen in lopende grondexploitaties blijkt dat naast de benodigde investeringen voor de begroting 2013, er nog 15,2 miljoen euro aan investeringen aanvullend geactiveerd moet worden. De kapitaallasten hiervan moeten structureel gedekt worden In de begroting 2014 stellen we voor de incidentele middelen in te zetten voor de opgave in de begroting 2014. De structurele kapitaallasten brengen we ten laste van het meerjarenbeeld.

subsidie Groninger Archieven (100 duizend euro) en verlagen BORG niveau (100 duizend euro).

In **2016** en **2017** zijn de bezuinigingsvoorstellen verlaagd met 2,6 miljoen euro.

Verschil bezuinigingsvoorstellen 2016 en 2017	**-2,6**
Minderopbrengts generieke korting 10%	-1,8
Vervallen taakstelling sociaal domein	-1,0
Verlagen raming korte mismatsch	-0,5
Minderopbrengst taakstelling schuldhulpverlening	-0,3
Inzet Rijksbijdrage maatschappelijke opvang voor veiligheid	0,1
Restant compensatie accres	0,2
Taakstelling maatschappelijke opvang	0,1
OZB verhoging ter compensatie van lagere woonlasten	0,3
Korting subsidie Groninger Arhieven	0,1
Verlagen BORG niveau	0,1

De grootste wijzigingen betreffen 10% generieke korting op subsidies (-1,8 miljoen euro), vervallen taakstelling sociale domein (- 1 miljoen euro), verlaging structurele raming korte mismatch (-500 duizend euro), schuldhulpverlening (-300 duizend euro), inzet rijksbijdrage maatschappelijke opvang voor veiligheid (100 duizend euro), restant compensatie accres 2012 (200 duizend euro), maatschappelijke opvang (145 duizend euro), verhogen ozb ter compensatie van lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten (315 duizend euro), korting subsidie Groninger Archieven (100 duizend euro) en verlagen BORG niveau (100 duizend euro).

Conclusie
Per saldo leidt de vastgestelde financiële opgave en het totaal van de vastgestelde bezuinigingsvoorstellen tot het volgende resultaat:

Financiële opgave versus bezuinigingsvoorstellen

	2014	**2015**	**2016**	**2017**
Opgave	-49.436	-28.800	-27.049	-27.619
Dekking	54.893	23.233	24.923	28.323
Resultaat	**5.457**	**-5.568**	**-2.127**	**704**
50% inzet co financiering	-2.728			
50% voor tekort 2015	-2.728	2.728		
Aanvullende taakstelling		2.840	2.127	
Financieel perspectief	**0**	**0**	**0**	**704**

De dekkingsmogelijkheden die we aan u voorleggen, leiden tot een overschot in 2014 van 5,5 miljoen euro. 50% van het overschot 2014 willen we inzetten voor het tekort in 2015. Resteert nog een tekort in 2015 van 2,8 miljoen euro. Hiervoor hebben we een aanvullende taakstelling opgenomen. Ook voor het tekort van 2016 is een aanvullende taakstelling opgenomen. Het is aan het nieuwe college om de aanvullende bezuinigingsvoorstellen uit te werken.

BIJLAGE

Bijlage II Bezuinigingsvoorstellen 2014-2017 en toelichting

Maatregel	2014	2015	2016	2017
01 Werk en inkomen	**2.835**	**4.058**	**4.958**	**4.958**
01.1 Werk en activering	***735***	***1.058***	***1.958***	***1.958***
1 Aanvullende inzet vanuit P budget	500	500	500	500
2 Bouwkrediet Europapark	140	140	140	140
3 Taakstelling Werk&Participatie	-	323	1.223	1.223
4 Wegwerken overschrijding arbeidsmarktbeleid	95	95	95	95
01.2 Inkomen	***2.100***	***3.000***	***3.000***	***3.000***
5 Versoberen armoedebeleid	100	-	-	-
6 Wegwerken overschrijding middelen re-integratie	2.000	3.000	3.000	3.000
02 Economie en werkgelegenheid	**1.891**	**677**	**677**	**677**
02.1 Ruimte voor bedrijvigheid	***240***	-	-	-
7 G-kracht	240	-	-	-
02.2 Binnenstad en toerisme	***446***	***47***	***47***	***47***
8 G-kracht	85	-	-	-
9 Binnenstadsmanagement	175	-	-	-
10 Korting promotiebudget KEI week	8	8	8	8
11 Korting promotiebudget stad Groningen	28	14	14	14
12 Subsidie Marketing Groningen	150	25	25	25
02.3 Groningen Kennisstad	***380***	-	-	-
13 korting op Akkoord van Groningen	200	-	-	-
14 G-kracht	180			
02.4 Overige acquisitie	***70***	-	-	-
15 G-kracht	70	-	-	-
02.5 Overig econ. en werkgelegenheid	***755***	***630***	***630***	***630***
16 Activiteitenbudget economische zaken	75	-	-	-
17 Bijdrage Regio Groningen Assen	630	630	630	630
18 Fonds economische ontwikkeling	50	-	-	-
03 Jeugd en onderwijs	**2.079**	**2.079**	**2.079**	**2.079**
03.1 Integraal jeugdbeleid	***2.079***	***2.079***	***2.079***	***2.079***
19 Generieke korting 10%	470	470	470	470
20 Bezuiniging op gemeentelijk aandeel VVE/Kansenbeleid	350	350	350	350
21 Bezuiniging op kind, jeugd en jongerenactiviteiten	250	250	250	250
22 Bezuiniging op voortijdig schoolverlaters	75	75	75	75
23 Efficiency gemeentelijke uitvoering voor CJG (10% korting)	51	51	51	51
24 Gezonde en veilige school	87	87	87	87
25 Niet doorgeven accres aan gesubsidieerde onderwijs instellingen (12% v/h totaal)	48	48	48	48
26 Schoolbegeleiding/voorzieningen scholen	448	448	448	448
27 Verlagen financiering Schoolmaatschappelijk werk onderwijs	100	100	100	100

Maatregel	2014	2015	2016	2017
28 Verlagen budget onderwijshuisvesting	-	200	200	200
29 Bezuiniging extra beleid duurzame schoolgebouwen	200	-	-	-
04 Welzijn, gezondheid en zorg	**2.943**	**2.443**	**2.443**	**2.443**
04.1 Soc samenhang en participatie	***1.920***	***1.420***	***1.420***	***1.420***
30 Generieke korting 10%	1.106	1.106	1.106	1.106
31 Awbz dagopvang	71	71	71	71
32 Restant compensatie accres 2012	203	203	203	203
33 WMO 2014	500	-	-	-
34 WMO huisbezoek ouderen	40	40	40	40
04.2 Preventie en zorg	***945***	***945***	***945***	***945***
35 Maatschappelijke opvang	945	945	945	945
04.3 Integratie en emancipatie	***78***	***78***	***78***	***78***
36 Generieke korting 10%	78	78	78	78
05 Sport en bewegen	**150**	**150**	**150**	**150**
05.1 Sportieve infrastructuur	***98***	***98***	***98***	***98***
37 Generieke korting 10%	76	76	76	76
38 Invulling taakstelling sport	22	22	22	22
05.2 Deelname aan sport	***37***	***37***	***37***	***37***
39 Generieke korting 10%	12	12	12	12
40 Invulling taakstelling sport	25	25	25	25
05.3 Overig sport en bewegen	***15***	***15***	***15***	***15***
41 Invulling taakstelling sport	15	15	15	15
06 Cultuur	**1.037**	**1.137**	**1.137**	**1.137**
06.1 Culturele infrastructuur	***949***	***1.049***	***1.049***	***1.049***
42 Generieke korting 10%	949	949	949	949
43 Korting Groninger Archieven	-	100	100	100
06.2 Deelname aan cultuur	***8***	***8***	***8***	***8***
44 Generieke korting 10%	8	8	8	8
06.3 Overig cultuur	***80***	***80***	***80***	***80***
45 Generieke korting 10%	29	29	29	29
46 Invulling taakstelling cultuur	51	51	51	51
07 Verkeer	**6.979**	**294**	**294**	**294**
07.1 Fiets	***94***	***94***	***94***	***94***
47 Bewaking fietsenstalling Europapark	70	70	70	70
48 Stoppen met spitsrekken	24	24	24	24
07.3 Auto	***4.230***	***-***	***-***	***-***
49 Incidentele vrijval structureel extra beleid Risicobuffer (Herewegviaduct)	630	-	-	-
50 Sontwegverbinding - ruil BDU met eigen geld	2.700	-	-	-
51 Vrijval gemeentelijke middelen door inzet BDU Sontbrug	900	-	-	-
07.5 Verkeersveiligheid	***55***	***-***	***-***	***-***
52 Verkeerseducatie	55	-	-	-

Maatregel	2014	2015	2016	2017
53 Verkeer	200	100	100	100
54 Verlagen programmabudget Verkeersregelinstallaties. (VRI's)	100	100	100	100
55 Vrijval Langmangelden	2.300	-	-	-
08 Wonen	**691**	**182**	**182**	**182**
08.1 Doelgroepen	***-***	***125***	***125***	***125***
56 Jongerenhuisvesting - fietsklemmen	-	125	125	125
08.2 Nieuwbouw	***241***	***-***	***-***	***-***
57 Duurzaamheid: energiebudget	241	-	-	-
08.3 Bestaande woningvoorraad		***50***	***50***	***50***
58 Minimaliseren beheertaak woonwagens	-	50	50	50
08.5 Overig wonen	**450**	**7**	**7**	**7**
59 Platform Gras	-	7	7	7
60 Stimuleringsfonds VHV/revolverend fonds	450	-	-	-
09 Onderh & Beheer Openb Ruimte	**1.899**	**1.574**	**1.574**	**1.574**
09.1 Kwaliteit leefomgeving	***1.719***	***1.394***	***1.394***	***1.394***
61 Opschorten meerjareninvesteringen Borg met twee jaar	280	-	-	-
62 Stadsleven natuurlijk	84	219	219	219
63 Versoberen ecologisch beheer	75	75	75	75
64 Stoppen met incidenteel aanvullend onderhoud	500	-	-	-
65 Verlagen BORG-niveau begraafplaatsen naar laag	100	100	100	100
66 Verlagen BORG-niveau's naar laag	680	1.000	1.000	1.000
09.2 Afvalverzameling en-verwerking	***180***	***180***	***180***	***180***
67 Leges kapverguningen	180	180	180	180
10 Veiligheid	**554**	**100**	**100**	**100**
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	***554***	***100***	***100***	***100***
68 Bezuiniging extra beleid veiligheidsgeld	375	-	-	-
69 Veiligheidsgeld vrijspelen door inzet rijksbijdrage MO	179	100	100	100
11 Stadhuis en stadjer	**414**	**551**	**441**	**441**
11.1 Contact met de burger	***135***	***135***	***-***	***-***
70 Uitstel vervanging software	135	135	-	-
11.2 Beleidscommunicatie	***40***	***40***	***40***	***40***
71 Korting OOG tv	40	40	40	40
11.3 Publieke dienstverlening	***239***	***376***	***401***	***401***
72 Besparing afdeling Belastingen	25	25	25	25
73 Leges huwelijken aanpassen	30	30	30	30
74 Openingstijden Publieksbalie	-	75	100	100
75 Opheffen buitendienst documenten	21	21	21	21
76 Samenvoegen Publiekszaken en Burgerzaken	63	125	125	125
77 Vervanging mGBA	100	100	100	100

3

Maatregel	2014	2015	2016	2017
12.1 Innovaties	***815***	***2.815***	***7.815***	***10.815***
78 Beperking onderhoud vastgoed	225	225	225	225
79 Bezuiniging eigen organisatie	-	2.000	7.000	10.000
80 Kapitaal investeringen ICT	190	190	190	190
81 Korting BoSS / budget organisatieontwikkeling	400	400	400	400
13 College en raad	**30.733**	**5.133**	**1.533**	**1.933**
13.1 College en Raad	***30.733***	***5.133***	***1.533***	***1.933***
82 Generieke korting 10%	58	58	58	58
83 Bestuursdienst/ Concernstaf/ Griffie per 1 juli onderbrengen in Kreupelstraat	200	200	200	200
84 Ruil incidenteel structureel geld	15.200	4.000	-	-
85 Samenvoegen personeelsbladen	25	25	25	25
86 Verkoop aandelen Waterbedrijf	15.000	-	-	-
87 Verlagen budget areaaluitbreiding en -omvorming	200	400	400	400
88 Versobering voorzieningen college en GMT	50	50	50	50
89 Vrijval bijdrage aan reserve Bcf	-	400	800	1.200
14 Algem. ink. en post onvoorzien	**1.873**	**2.040**	**1.540**	**1.540**
14.1 Algem. ink. & post onvoorzien	***1.873***	***2.040***	***1.540***	***1.540***
90 Lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten compenseren door een OZB verhoging	867	1.040	1.040	1.040
91 Mismatchvoordeel	1.000	1.000	500	500
afrondingsverschil	6			
Eindtotaal	**54.893**	**23.233**	**24.923**	**28.323**

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Toelichting

1. Aanvullende inzet vanuit P budget

Korte motivering/toelichting:
Re-integratie is deels een wettelijke taak. Re-integratie betalen wij voor een deel uit het participatiebudget en voor een deel uit gemeentelijke middelen. In hoofdlijnen ziet de verdeling er als volgt uit: daar waar het gaat om onderdelen die we ook zouden kunnen uitbesteden mogen wij de kosten uit het P-budget betalen. Daar waar het gaat om de processen te begeleiden (diagnose, regie) moeten we gemeentelijke middelen inzetten en mogen wij deze kosten niet uit het P-budget halen.
We vullen de Rijksmiddelen niet meer aan met gemeentelijke middelen. Hierdoor is er in 2014 minder geld beschikbaar voor re-integratietrajecten. De druk op het participatiebudget is in 2014 groot, dat komt door een afname van Rijksmiddelen. In 2014 gebruiken wordt 41% van het P-budget gebruikt voor gesubsidieerde banen. Vanaf 2015 is er door o.a. de afbouw van gesubsidieerde arbeid weer meer geld beschikbaar.

2. Bouwkrediet Europapark

Korte motivering/toelichting:
Voor de bouw van het nieuwe gemeentelijke pand op het Europapark is destijds door uw raad een bouwkrediet verstrekt van ruim 66 miljoen euro. Rekening houdende met de huidige stand van zaken van de bouw en de risico's die zich vanaf nu bij de bouw nog kunnen voordoen, stelt ons college voor op de begrote bouwsom een bedrag van 2,0 miljoen euro te laten vrijvallen. Dit kan nog oplopen als de onderkende risico's zich niet voordoen. De structurele vrijval van kapitaallasten behorend bij het bedrag van 2 miljoen euro bedraagt 140 duizend euro.

3. Taakstelling Werk & Participatie

Korte motivering/toelichting:
Binnen het programma Werk & Participatie stelt ons college een bezuinigingstaakstelling voor. Ons college stelt voor deze taakstelling te realiseren binnen de uitwerking van de Houtskoolschets. In 2014 wordt de taakstelling uitgewerkt in bezuinigingsmaatregelen.

4. Wegwerken overschrijding arbeidsmarktbeleid

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor om de inzet van gemeentelijke middelen op arbeidsmarktbeleid terug te brengen tot 0 euro. De baten op het beleidsveld Arbeidsmarktbeleid bedragen 900 duizend euro en zijn afkomstig uit het participatiebudget. De lasten bedragen 995 duizend euro. De overschrijding hangt samen met een doorbelasting van de overhead. Het verschil dekken we vanuit het P-budget. Voor de langere termijn gaan we een afweging maken hoe om te gaan met het verschil.

5. Versoberen armoedebeleid

Korte motivering/toelichting:
Ons college heeft overwogen om het armoedebeleid te versoberen in 2014. Gezien de huidige crisis en de steeds groter wordende doelgroep vinden we het niet verantwoord grote bezuinigingen door te voeren. We bezuinigen 100 duizend euro op de Stadjerspas. De Stadjerspas gaan we omzetten naar een webshop. In

2014 stellen we 1,9 miljoen euro beschikbaar voor het armoedebeleid. Ons college stelt voor het armoedebeleid na 2014 in stand te houden door structureel 1,1 miljoen euro beschikbaar te stellen. Het is aan het nieuwe college om de bezuinigingen binnen het armoede beleid vanaf 2015 door te voeren. We hebben tegen die tijd meer zicht op de uitwerking van het nieuwe armoedebeleid en het nieuwe college kan deze dan meenemen in haar afwegingen. Ten slotte stelt ons college voor de extra middelen voor armoede- en schuldenbeleid vanuit het rijk (493 miljoen euro in 2013) in te zetten voor het tekort op de Langdurigheidstoeslag en Bijzondere Bijstand(100 duizend euro in 2013). Het restant voegen we toe aan de reserves zodat een volgend college de keuze kan maken dit bedrag eventueel verder in te zetten voor het armoedebeleid.

6. Wegwerken overschrijding middelen re-integratie

Korte motivering/toelichting:
Een deel van Re- integratie is een wettelijke taak. Re-integratie betalen wij voor een deel uit het participatiebudget en voor een deel uit gemeentelijke middelen. In hoofdlijnen ziet de verdeling er als volgt uit: daar waar het gaat om onderdelen die we ook zouden kunnen uitbesteden mogen wij de kosten uit het P-budget betalen. Daar waar het gaat om de processen te begeleiden (diagnose, regie) moeten we gemeentelijke middelen inzetten en mogen wij deze kosten niet uit het P-budget halen.

7, 8, 14,15 G-kracht

Korte motivering/toelichting:
De afgelopen jaren is 1 miljoen euro extra beleid toegekend voor G-kracht. Daarnaast vullen we dit bedrag jaarlijks aan met vrijval kapitaallasten (680 duizend euro). Ons college stelt voor 575 duizend euro te bezuinigen op de extra beleidsmiddelen in 2014. We bezuinigen binnen 4 deelprogramma's binnen Programma 2 Economie en Werkgelegenheid. Dit betekent o.a. minder personele inzet en cofinancieringsmogelijkheden voor projecten op bedrijventerreinen, we stoppen de financiële ondersteuning Ondernemerstrefpunt Groningen. De bijdragen aan *Onderneem 't,* ondernemer ondersteunende organisaties (Servicepunt Detailhandel en de Groningen City Club) gaan omlaag. We verstrekken minder subsidie aan publiektrekkende activiteiten en ook voeren we geen toeristische onderzoeken (statistieken) uit en zijn er minder mogelijkheden voor het opzetten van projecten in regionale netwerken (NG4) op gebied van arbeidsmarkt en innovatie (alleen nog personele inzet).
Daar tegenover staat dat ons college een cofinancieringsfonds inricht met een startkapitaal van 2,7 miljoen euro. Met het nieuwe cofinancieringsfonds willen we de groei van de Groningse economie versterken.

9. Binnenstad management

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor om te bezuinigen op het Evenementenprogramma Binnenstad. Voor 2014 is er nog geen evenementenprogramma. Het beschikbare bedrag voor 2014 is daarmee grotendeels afweegbaar (175 duizend euro). Gevolg van deze besparing is dat we in 2014 vanuit de gemeente Groningen minder middelen beschikbaar kunnen stellen voor het organiseren van evenementen in de binnenstad zoals Timeshift, Cityproms, Grachtenfestijn. Daarnaast verminderen we het aantal activiteiten binnen het gastvrijheidsprogramma (stoppen met Krassenactie, Wonen in Groningen, Huiskamerconcerten) en leveren we geen bijdrage meer aan Gronings Peil, Swingin' Groningen, Zienemaan en Sterren Grote Markt.

10. Korting promotiebudget KEI week

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor om de structurele gemeentelijke bijdrage vanuit het promotiebudget aan de KEI week stop te zetten (8 duizend euro per jaar vanaf 2014). Dit betekent minder exposure van gemeentelijke berichtgeving tijdens de KEI week.

11. Korting promotiebudget stad Groningen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor de structurele gemeentelijke bijdrage stop te zetten aan het gezamenlijke promotiebudget met de provincie 'Er gaat niets boven Groningen' (28 duizend euro in 2014 en 14 duizend euro structureel vanaf 2015).

12. Subsidie Marketing Groningen

Korte motivering/toelichting:
Marketing Groningen is verantwoordelijk voor de City marketing van Groningen. In 2011 is besloten de bijdrage aan Marketing Groningen structureel vast te stellen op een bedrag van 900 duizend euro. De bijdrage was voorheen hoger, omdat Marketing Groningen ook nog een subsidie 'surplus toeristenbelasting' ontving. Ons college stelt voor in 2014 125 duizend euro incidenteel en 25 duizend euro structureel te besparen vanaf 2015. De bezuiniging heeft gevolgen voor de activiteiten voor City marketing.

13. Korting Akkoord van Groningen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 200 duizend euro te bezuinigen in 2014 (er was 500 duizend euro gereserveerd voor 2014). Dit betekent dat er minder middelen zijn voor de campagne City of Talent 2014. De stuurgroep Akkoord van Groningen zal eind 2013 een nieuwe begroting voor de campagne City of Talent vaststellen. De middelen voor het gemeentelijk projectbudget Akkoord van Groningen vervallen volledig.

16. Activiteiten budget economische zaken

Korte motivering/toelichting:
De afdeling Economische Zaken heeft een structureel activiteitenbudget van 300 duizend euro voor beurzen, evenementen, bedrijvencontactdagen, netwerkbijeenkomsten, drukwerk et cetera. Ons college stelt voor 75 duizend euro te bezuinigen.
Het schrappen van dit budget heeft tot gevolg dat de gemeente minder zichtbaar aanwezig is voor ondernemers en in netwerken.

17. Bijdrage regio Groningen Assen

Korte motivering/toelichting:
Met de regio is afgesproken de bijdrage met ingang van 2014 structureel te verlagen met 630 duizend euro (de stad draagt jaarlijks 1,9 miljoen euro bij aan de Regio Groningen-Assen). Met de jaarlijkse bijdrage wordt het Regiofonds gevoed, waaruit wordt geïnvesteerd in de regio.

18. Fonds economische ontwikkeling

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 50 duizend euro te bezuinigen op het Fonds Economische Ontwikkeling. Dit fonds wordt grotendeels ingezet voor de structurele bijdragen aan het Groninger Congresbureau, de binnenstadscampagne Marketing Groningen en de Ondernemersprijs. Deze structurele bijdrage blijft overeind. De gemeentelijke bijdrage neemt af daar waar activiteiten ook zonder bijdrage voort kunnen. Verantwoordelijkheid meer bij derden, stimulerende rol.

19. Generieke korting 10% jeugdinstellingen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt een generieke korting voor van 10% op de gesubsidieerde jeugdinstellingen (die een bedrag ontvangen van meer dan 10.000 euro subsidie). De keuze voor 10% generieke korting is ingeven door het feit dat wij geen kwaliteitsoordeel vellen over de instellingen. Bovendien willen we instellingen uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken.

20. Bezuiniging op gemeentelijk aandeel VVE/ Kansenbeleid

Korte motivering/toelichting:
De gemeente is niet verplicht de specifieke uitkering van het Rijk voor VVE/Kansenbeleid aan te vullen. Ons college stelt voor vanaf 2014 te bezuinigen op een deel van de vrijval die ontstaat op basis van de vraag 2012. Dit is een vermindering van 350 duizend euro. Hierdoor blijft 1,650 miljoen voor het VVE overeind staan. Een mogelijk gevolg is verschraling van het aanbod. We zijn met het COP in gesprek over mogelijkheden om deze verschraling beperkt te houden.

21. Bezuiniging op kind-, jeugd- en jongerenactiviteiten

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 250 duizend euro structureel op kind-, jeugd- en jongerenactiviteiten te korten. In samenspraak met instellingen (MJD en SKSG) gaan we door samenvoeging een efficiëntere werkwijze ontwikkelen waarbij we o.a. de leeftijdsbeperking aanpassen.

22. Bezuiniging op voortijdig schoolverlaters

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor structureel 75 duizend euro te korten op de voorziening van scholen voor (tijdelijke) opvang van dreigende voortijdig schoolverlaters. We beperken ons tot de wettelijke taak. Scholen hebben de wettelijke plicht om deze voorzieningen te regelen.

23. Efficiency gemeentelijke uitvoering voor CJG (10%)

Korte motivering/toelichting:
Voor de uitvoering van de Centra voor Jeugd en Gezin verstrekt de gemeente het MJD en de COP-groep subsidie. Op deze subsidie gaan we 10% korten. De gemeente neemt ook een deel van de uitvoering van de Centra voor Jeugd en Gezin voor haar rekening. Ons college stelt voor deze bijdrage met 10% te korten. Deze korting is door de GGD op te vangen met efficiency maatregelen.

24. Gezonde en veilige school

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor de subsidie voor VNN en St. Terwille voor verslavingspreventie in het onderwijs (18 duizend euro) en het budget voor bewegingsonderwijs (69 duizend euro) te stoppen. De verslavingspreventie in het onderwijs is geen wettelijke taak voor de gemeente.

25. Niet doorgeven accres aan gesubsidieerde instellingen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor de instellingen in 2014 niet te compenseren voor loon en prijsstijgingen.

26. Schoolbegeleiding/voorzieningen scholen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 448 duizend euro structureel te bezuinigen op de voorziening schoolbegeleiding. We stoppen met de financiering van leerlingbegeleiding, schoolbibliotheek, innovatie en onderzoek in het onderwijs. Voor de nieuwe impuls Vensterscholen reserveren we budget om innovatieve ontwikkelingen en onderzoek te stimuleren.

27. Verlagen financiering Schoolmaatschappelijk werk onderwijs

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 100 duizend euro te bezuinigen op schoolmaatschappelijk werk onderwijs. We zijn met scholen in overleg hoe schoolmaatschappelijk werk wordt ingepast in het Passend onderwijs per 2015 en hoe de CJG's hier op slimme wijze bij aan kunnen sluiten.

28. Verlagen budget onderwijshuisvesting

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor te stoppen met gemeentelijke bijdragen aan renovatie schoolgebouwen po en so vanaf 2015 (structureel 200 duizend euro). Rijksvergoedingen gaan vanaf 2015 rechtstreeks naar de scholen in plaats van via het gemeentefonds. De gemeente beperkt zich tot het beleidsarm(er) uitvoeren van haar wettelijke taak (nieuwbouw, uitbreiding van schoolgebouwen, schades, verzekering, gymlokalen PO, SO en VO) op basis van de eigen gemeentelijke verordening. De uitvoering van de wettelijke taak beperken wij tot de nieuwbouw en uitbreiding van scholen en nemen daarbij als uitgangspunt, dat terughoudend wordt ingezet op projecten waarbij sprake is van vervangende nieuwbouw en voor de overige projecten te kiezen voor fasering over meerdere jaren (portfoliomanagement / integrale huisvestingsplanning).

29. Bezuiniging extra beleid: duurzame schoolgebouwen

Korte motivering/toelichting:
Voor deze collegeperiode zijn voor verschillende onderwerpen middelen voor extra beleid beschikbaar gesteld. Het is mogelijk om voor de laatste jaarschijf (2014) een korting op deze middelen door te voeren. Ons college stelt voor 20 % te bezuinigen op de laatste jaarschijf (2014) extra beleidsmiddelen. Dit levert een incidentele besparing op van 575 duizend euro (Verduurzamen schoolgebouwen 200 duizend euro en Veiligheidsbeleid 375 duizend euro zie punt 68).

Wij gaan door met het programma Fris en duurzame schoolgebouwen door deze bezuinigingen duurt het wellicht een jaar langer voordat alle scholen aangepakt zijn. Wij willen echter het volledige programma realiseren.

30. ,36 Generieke korting 10% op zorg- en welzijnsinstellingen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt een generieke korting voor van 10% op de gesubsidieerde zorg- en welzijn instellingen, (die een bedrag ontvangen van meer dan 10.000 euro subsidie).). De keuze voor 10% generieke korting is ingeven door het feit dat wij geen kwaliteitsoordeel wil vellen over de instellingen. Bovendien willen we instellingen uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken.

31. Awbz dagopvang

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 71 duizend euro structureel vanaf 2014 te bezuinigen op Awbz dagopvang. Deze gelden worden besteed aan mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen, bij het vervallen van de dagopvang AWBZ op psychosociale grondslag, alsnog een vorm van dagopvang te bieden. Hiervan wordt steeds minder gebruik gemaakt, omdat de doelgroep steeds vaker via de reguliere voorzieningen wordt opgevangen. Op dit moment besteden we 105 duizend euro van het budget (in totaal 176 duizend euro). Hierdoor kunnen we 71 duizend euro bezuinigen. Deze bezuiniging heeft verder geen consequenties.

32. Structureel beschikbaar budget compensatie accres 2012

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 203 duizend euro te bezuinigen op het budget compensatie accres 2012. In de bezuinigingsvoorstellen voor 2012 stond de bezuinigingsmaatregel *het niet doorgeven van het accres aan de instellingen.* Ons college heeft besloten deze maatregel niet door te voeren. De instellingen hebben alsnog het accres ontvangen. Daarvoor is budget beschikbaar gesteld. Na vaststelling van alle subsidiebeschikkingen is dit budget niet volledig nodig gebleken. Er resteert 203 duizend euro. Dit budget is nu structureel beschikbaar.

33. WMO 2014

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor incidenteel 500 duizend euro in 2014 te bezuinigen op de WMO. In 2013 zien we bij alle individuele voorzieningen, in wisselende mate, een daling in de verstrekkingen. Wij verwachten dat deze dalingen in 2014 doorzetten, waardoor in de begroting voor 2014 een overschot ontstaat van 500 duizend euro. Dit overschot is incidenteel. Voor 2015 e.v. jaren staan namelijk zo veel veranderingen op stapel (zo wordt bijvoorbeeld het budget voor huishoudelijke verzorging teruggebracht tot 60% van het oorspronkelijk bedrag, vindt een korting plaats voor meer hergebruik van rolstoelen en krijgen de decentralisaties met bijbehorende kortingen hun beslag) dat een geheel nieuwe situatie ontstaat waarop we nog niet vooruit willen lopen.
De dalende tendens in Wmo-aanvragen en –verstrekkingen past overigens in een landelijk beeld, zoals blijkt uit onderzoeksresultaten van het SGBO die dit voorjaar werden gepresenteerd. Voor een deel kunnen we deze dalingen toeschrijven aan een aantal doorgevoerde gemeentelijke beleidsmaatregelen. Voorbeelden hiervan zijn de invoering van eigen bijdragen voor een aantal voorzieningen, het voeren van keukentafelgesprekken met cliënten en de aanbesteding van nieuwe contracten.

34. WMO-huisbezoeken ouderen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 40 duizend euro structureel te bezuinigen vanaf 2014 op het innovatiebudget WMO huisbezoeken ouderen. Uit dit budget financierden we een aantal kleinere vernieuwende initiatieven. Dit gaat niet ten koste van de reguliere huisbezoeken.

35. Maatschappelijke opvang

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 945 duizend euro te bezuinigen op het budget Maatschappelijke opvang. We ontvangen als centrumgemeente, voor de 23 Groninger gemeenten, jaarlijks een rijksbijdrage van circa 14 miljoen euro. Dit bedrag vullen we vanuit de gemeente Groningen jaarlijks aan met een bedrag van ongeveer 1 miljoen euro. Deze "stadse" middelen worden ingezet voor experimenten en innovatieve ontwikkelingen. Wij zijn van mening dat dit bedrag verlaagd kan worden. Dit heeft nadrukkelijk geen consequenties voor structurele opvangmiddelen.

37., 39 Generieke korting 10% op sportinstellingen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt een generieke korting voor van 10% op de gesubsidieerde sportinstellingen (die een bedrag ontvangen van meer dan 10 duizend euro subsidie). De keuze voor 10% generieke korting is ingeven door het feit dat wij geen kwaliteitsoordeel vellen over de instellingen. Bovendien willen we instellingen uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken. Uiteraard kunnen instellingen wel een beroep doen op de gemeente om mee te denken over knelpunten en mogelijke oplossingen.

38. ,40 en 41. Invulling taakstelling sport

Korte motivering/toelichting
Ons college stelt voor:
- 15 duizend euro te korten op het beleidsbudget Sportontwikkeling Algemeen
- 15 duizend euro te bezuinigen door het subsidie 2e/3e categorie evenementen af te schaffen
- 10 duizend euro te bezuinigen op het topsportbudget
- 22 duizend euro te bezuinigen door opnemen taakstelling werkmaatschappij WSR

- Sportontwikkeling algemeen (onderzoek en incidentele projecten)
  De bezuiniging betekent dat we het aantal onderzoeken afbouwen. Wel houden we het Mulier onderzoek in stand en incidentele projecten.

- Sportevenementen 2e/3e categorie
  We schrappen dit budget van 15 duizend euro. Het is verworden tot een waarderingsubsidie die we niet meer op zijn effecten controleren. Zonder de subsidie gaan de evenementen gewoon door.

- Topsport/talentontwikkeling
  Een bedrag van 10 duizend euro die we in de topsportnota hebben bezuinigd, is nog niet ingeboekt. Die kan worden opgevoerd. Vanwege deze afspraak bezuinigen we niet verder op dit beleid.

- Taakstelling werkmaatschappij Sport Welzijn recreatie

Ons college stelt een taakstelling voor van 22 duizend euro voor op de eigen werkmaatschappij Sport Welzijn recreatie. Deze taakstelling moet nog concreet worden ingevuld.

42., 44 en 45 Generieke korting 10% op culturele instellingen

Korte motivering/toelichting:
Gezien de grote bezuinigingstaakstelling is gekozen voor een generieke korting van 10% voor de culturele sector, met uitzondering van subsidies die lager dan 10.000 euro zijn. Er is gekozen voor een generieke korting aangezien de cultuurnota pas recent is vastgesteld (november 2012). Het eventueel wijzigen van de inhoudelijke grondslag van de cultuurnota vraagt tijd en moet zorgvuldig gebeuren. Dit gaan we komend jaar oppakken. Bovendien willen we instellingen uitdagen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen om zo efficiënt mogelijk te werken. Een aantal instellingen krijgt geen generieke korting. Het gaat om: het Groninger Museum, Martiniplaza, Groninger Forum, Kunstencentrum/Stedelijke Muziekschool, het Grand Theatre en de overhead van de Kunstraad.

- Groninger Museum:
  Het Groninger Museum staat aan de top van de culturele keten van Groningen en heeft een internationale uitstraling. Wij willen deze trekker voor stad en provincie behouden.
  Vorig jaar hebben we maatregelen getroffen om een faillissement te voorkomen. Daarnaast heeft het museum extra lasten als gevolg van de revitalisatie. Het museum is nu op de goede weg met een krappe begroting. We zien geen mogelijkheden voor een extra korting van 10 %.

- Het Forum:
  In ons collegeakkoord van oktober 2013 is een korting ingeboekt per 1 januari 2014 (100 duizend euro). Deze realiseren we in 2014. Daarnaast staat er een onderzoek gepland naar een mogelijke verdere vermindering van de subsidie zoals afgesproken in het Prinsenhofakkoord en heeft Biblionet een korting gehad. Dit raakt de exploitatie van het Forum. We vinden het niet verstandig om op voorhand verder te korten, omdat er nu gewerkt wordt aan de exploitatie en de opzet daarvan.

- Martiniplaza:
  In 2011 is besloten de subsidie te korten met twee maal 200 duizend euro. De 1e tranche in 2012, de 2e in 2013. Bij de behandeling van dit voorstel is gesteld dat de tweede korting per 2013 alleen wordt doorgevoerd als de financiële situatie dit toelaat. In februari van dit jaar bent u geïnformeerd over de situatie bij Martiniplaza en is de tweede korting vooralsnog opgeschort. In 2013 onderzoeken we of per 2014 de 200 duizend euro op de subsidie kan worden verminderd. De andere situatie van Martiniplaza, te weten geen subsidie op de exploitatie maar op de kapitaallasten, is de reden dat Martiniplaza tot de uitzonderingen behoort. We gaan, in overleg met Martiniplaza, een onderzoek uitvoeren om na te gaan op welke wijze Martiniplaza tot een gezonde bedrijfsvoering kan komen en of bezuinigingen alsnog kunnen worden opgelegd.

- Muziekschool/Kunstencentrum:
  De Muziekschool en Kunstencentrum zijn recent gefuseerd met een bezuinigingstaakstelling van 210 duizend euro. Aanvullende bezuinigingen ondergraven de businesscase waarop de fusie is gebaseerd.

- Grand Theatre:
  Het Grand Theatre is het enige, multidisciplinaire productiehuis van de stad, het is daarmee een essentiële schakel voor de functies presentatie van talent en productie in de keten van podiumkunsten en is uniek in het Noorden.

Wij kozen er in de Cultuurnota 2013- 2016 'Tegen de stroom in' voor om het Grand Theatre na rijksbezuiniging op minimale basis te behouden. Het Grand Theatre zette hierop een reorganisatietraject in en ging actief op zoek naar externe financiers voor noordelijk talent. Een gemeentelijke korting van 10% leidt tot het terugtrekken van financiële toezeggingen (200 duizend euro in twee jaar) voor productie-en of talentontwikkelingsprojecten door Noordelijke Fondsen. De korting zou moeten worden doorberekend aan afnemers van het Grand Theatre, waaronder Jonge Harten, De Noorderlingen en ook de nieuwe landelijke voorziening voor jeugdtheater in het Noorden.

- Kunstraad:
  Ons college stelt voor de overhead van de Kunstraad Groningen uit te sluiten van de 10% generieke korting. In het geval van gemeentelijke korting van 10% zou ook de provincie de Kunstraad evenredig korten. Daarmee kan de uitvoering van de taak van de Kunstraad in gevaar komen. Deze taak is bovendien van een andere orde dan die van uitvoerende culturele instellingen. De Kunstraad is in 2006 door de gemeente en de provincie Groningen in het leven geroepen als onafhankelijk adviesorgaan voor kunst en cultuur.

43. Korting Groninger Archieven

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 100 duizend euro structureel te bezuinigen vanaf 2015. Groninger Archieven zal een efficiency korting moeten realiseren in relatie tot de uit te voeren taken.

46. Invulling taakstelling cultuur

Korte motivering/toelichting:
De cultuurnota 2013-2016 kent een aantal structurele budgetten voor incidentele uitgaven waarvoor nog geen concrete toezeggingen zijn gedaan. Ons college stelt voor 12 duizend euro te bezuinigen op het budget onderzoek en onvoorzien en 39 duizend euro op het budget cultuur algemeen. Dit is een structurele bezuiniging van 51 duizend euro structureel vanaf 2014.

47. Bewaking fietsenstalling Europapark

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor structureel 70 duizend euro te besparen op de bewaking fietsenstalling Europapark. Het bemande toezicht van de eerste tot en met de laatste trein verdwijnt. Wij stellen voor het toezicht in de fietsenstalling Europapark via camera's te laten verlopen. En door personeel vanaf 18:00 uur in de winter en 21:00 uur in de zomer.

48. Stoppen met spitsrekken

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor te stoppen met spitsrekken in de Guldenstraat en Grote Markt. Dit levert een bezuiniging op van 24 duizend euro structureel. Dit kan leiden tot meer ongeordende fietsen op maaiveld, hinder en een druk op de handhaving.

49. Incidentele vrijval structureel extra beleid Risicobuffer (Herewegviaduct)

Korte motivering/toelichting:
De kosten van de vervanging van het Herewegviaduct zijn geraamd op 25 tot 30 miljoen euro (begroting 2013). Hiervan is 10 miljoen euro gedekt. De raad heeft ter dekking van de kapitaallasten behorend bij een

investering van 10 miljoen euro 630 duizend euro structureel vanuit de structurele risicobuffer 2014 beschikbaar gesteld. De dekking is op zijn vroegst in 2015 nodig. Ons college stelt voor de jaarschijf 2014 te laten vrijvallen.

50. Sontwegverbinding - ruil BDU met eigen geld

Korte motivering/toelichting:
Door een andere inzet van RSP en BDU (t/m 2013) stelt ons college voor 4 miljoen euro eigen geld vrij spelen voor bezuinigingen als restant van de BDU-ruil uit januari 2013. Het is niet nodig om daarvoor projecten te schrappen. Wel komt deze 4 miljoen euro ten laste van het ons toegewezen RSP-budget voor HOV-infra en P+R/transferia van 42 miljoen euro. Dit gaat ten koste van de budgetten voor de resterende projecten die uit dit budget gefinancierd worden (m.n. budgetten voor P+R).

Concreet bestaat het voorstel uit drie onderdelen:
1. We vervangen 1,3 mln. eigen geld die nu nog in de bus op-/afrit Hoogkerk zit door een extra RSP-bijdrage uit het RSP-budget voor P+R
2. In de Sontweg zit na de eerdere ruil van 2,3 miljoen euro van eigen geld voor BDU (januari 2013) nog 2,7 mln. uit de risicobuffer. Met dit voorstel ruilen we ook die 2,7 mln. nu voor BDU die t/m 2013 beschikbaar is.
3. Omdat die 2,7 miljoen euro BDU al was ingezet voor andere gemeentelijke projecten, hebben we die via een ruiloperatie weer vrij moeten maken. 1,2 miljoen euro BDU komt uit de bus op-/afrit Hoogkerk, deze wordt vervangen door RSP (dit project wordt nu dus helemaal gefinancierd met RSP-geld) en 1,45 mln. BDU komt uit P+R Haren. Ook dat project wordt nu helemaal gefinancierd met RSP-geld.

Bij dit voorstel horen twee kanttekeningen:
1. Dit aangepaste verdeelvoorstel vereist instemming van met name de provincie.
2. Dit betreft alleen de BDU die t/m 2013 beschikbaar is voor de stad. Het is nog niet bekend hoeveel BDU na 2014 beschikbaar is. In het Meerjarenprogramma 2013-2016 heeft het college daar het volgende over gezegd: "Over de BDU in de jaren daarna willen we te zijner tijd in gesprek met de provincie. Voorlopig stellen we de inhoudelijke samenwerking aan een breed gedragen integrale bereikbaarheidsoplossing voor de stedelijke regio centraal. Overigens moeten we na 2013 rekening houden met een lager bedrag aan BDU als gevolg van de doorwerking van Rijksbezuinigingen." Vooralsnog houden we daarom geen rekening met BDU middelen na 2013.

51. Vrijval gemeentelijke middelen door inzet BDU Sontbrug

Korte motivering/toelichting:
Door een andere inzet van RSP en BDU (t/m 2013) stelt ons college voor 900 duizend euro eigen geld vrij te spelen voor bezuinigingen als restant van de BDU-ruil uit januari 2013 (ziet u voorgaande toelichting)

52. Verkeerseducatie

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor geen extra middelen beschikbaar te stellen voor verkeerseductie (55 duizend euro in 2014). Vanaf 2014 wordt geen verkeerseducatieprogramma door de gemeente aangeboden.

53. Verkeer

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor om in 2014 200 duizend euro te bezuinigen op het werkbudget Verkeer en vanaf 2015 100 duizend euro structureel. Hierdoor is minder geld beschikbaar voor verkeersonderzoek (verkeerstellingen, tevredenheid over parkeren op P&R terreinen en garages) en het up to date houden van het gemeentelijk verkeersmodel. Er is minder ruimte voor extern advies en onvoorziene kosten.

54. Verlagen programmabudget Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 100 duizend euro structureel te bezuinigen op het programmabudget VRI's. In plaats van jaarlijks 3 pakken we 2 verkeerslichten aan in het kader van groot onderhoud (portalen, armaturen en de hard- en software in de schakelkast).

55. Vrijval Langmangelden

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 2,3 miljoen euro Langmangelden in 2014 vrij te laten vallen. Vanuit het maatregelenpakket dat met Langman-gelden wordt gefinancierd zijn de afgelopen jaren vele projecten gerealiseerd. Met betrekking tot projecten die we goedkoper hebben weten te realiseren, dan op basis van het aan ons gedecentraliseerde (rijks)budget was verwacht, is met het rijk afgesproken dat "winst" op deze projecten ten goede mag komen aan de gemeentefinanciën. We voorzien een positief resultaat. Voor de resterende maatregelen vanuit het Langmanpakket, te weten Boerhaavekruising en fietspad Meerstad reserveren we bedragen op basis van ramingen. Met in acht neming van deze benodigde bedragen, bedraagt de verwachte vrijval 2,3 miljoen euro.

56. Jongerenhuisvesting – fietsklemmen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor vanaf 2015 structureel 125 duizend euro te bezuinigen op het budget Jongerenhuisvesting- fietsklemmen. Dit budget is beschikbaar gesteld om de overlast van het grote aantal gestalde fietsen in wijken met veel studenten aan te pakken. In 2012 is dit eenmalig aangevuld tot 280 duizend euro. Daarvan zijn circa 1300 klemmen geplaatst. Er blijken meer aanvragen te zijn dan we kunnen inwilligen; er is inmiddels een wachtlijst (1500 klemmen) en die lijst blijft groeien. Probleem wordt echter wel dat er steeds minder ruimte is om klemmen te plaatsen; het opheffen van parkeerplaatsen is lastig in wijken met een grote parkeerdruk. We verwachten dat er na deze tranche praktisch gezien steeds minder plek is voor fietsklemmen in de openbare ruimte. Vandaar ons voorstel om vanaf 2015 gedurende 3 jaar 125 duizend euro per jaar van dit structurele budget te bezuinigen.

57. Duurzaamheid: energiebudget

Korte motivering/toelichting:
In 2035 wil Groningen een energie-neutrale stad zijn. Deze ambitie blijft staan. Ons college stelt voor 677 duizend euro in 2013 en 241 duizend euro in 2014 te bezuinigingen. Dit betekenen de volgende bezuinigingen voor het programma:

- Riothermie: Innovatief idee om warmte uit riool te winnen. Van belang gezien de hoeveelheid rioolstelsels dat vervangen wordt. Dit project is nu moeilijk uitvoerbaar omdat noodzakelijke nieuwbouw niet van de grond komt.

- Gebiedsvisies: In de warmtevisie is aangegeven dat voor corporatiewijken energie steeds belangrijker wordt en dat we samen met bewoners/huurders hiervoor ontwerpen gaan maken. Met het overgebleven budget kiezen wij eerst te starten in Paddepoel en omgeving.
- Schoon rijden: In de notitie beleidsnotitie Schoon en duurzaam vervoer (verzonden aan uw raad op 19-4-2013) komt naar voren dat we geld gaan besteden aan laadpalen. Het bedrag voor schoonrijden komt hiermee te vervallen.
- Inspecteurs: De inzet van inspecteurs op dit specifieke terrein wordt gehalveerd. In het bedrijfsleven is nog veel winst te halen, maar ons college maakt hierbij de afweging dat dit onderdeel langer in de tijd is weg te zetten. Door het schrappen van een deel van het budget wordt een aanzienlijk deel van onze ambitie niet gehaald. Er zullen minder controles bij grote energieverbruikers in onze stad worden uitgevoerd.
- Ambtelijke uren: Door het schrappen van een aantal onderdelen zal de ambtelijke inzet afnemen.
- ESco: We voeren een bezuiniging door op de personele kosten binnen het ESCO project.

58. Platform Gras

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor generiek 10% te korten op de subsidie aan Platform Gras vanaf 2015 (7 duizend euro). Gelijk aan de korting bij de overige subsidies korten we de subsidie aan Platform Gras met 10%.

59. Stimuleringsfonds VHV/ Revolverend fonds

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 450 duizend euro te bezuinigen in 2014 op het Stimuleringsfonds VHV/ Revolverend fond. In 1998 heeft de gemeenteraad besloten een zogenaamd revolverend fonds in te stellen. Vanuit het fonds worden laagrentende leningen verstrekt. Het revolverend fonds is opgebouwd uit drie onderdelen: 1. Algemeen deel (Collectieve Particuliere Opdrachtgeverschap leningen en leningen woonschepen), 2. Startersleningen en 3. Monumentenleningen.

Met de nu voorgestelde bezuiniging op het Stimuleringsfonds blijven deze investeringsmiddelen (bestemd voor CPO, woonschepenhaven, startersleningen en monumenten) zoveel mogelijk intact; we leveren een deel van de aflossing in.

60. Minimaliseren beheerstaak woonwagens

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor de beheertaak woonwagens vanaf 2015 structureel te versoberen met 50 duizend euro. Deze bezuiniging vangen we op door natuurlijk verloop. Dit betekent minder personele inzet.

61. Opschorten meerjareninvesteringen Borg met twee jaar

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 280 duizend euro te besparen door de meejareninvesteringen Borg op te schorten. Er loopt een meerjaren investeringsprogramma 2012-2016. Dit wordt opgerekt met twee jaar naar 2012-2018. De bekabeling openbare verlichting en een aantal kades zullen we conform eerdere planning uitvoeren.

62. Stadsleven natuurlijk

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor in 2014 84 duizend euro te bezuinigen en vanaf 2015 219 duizend euro structureel op Stadsleven natuurlijk. Elementen uit dit werkbudget zullen we zoveel als mogelijk binnen andere onderdelen van ons beleid onderbrengen, maar het zal zeker ook leiden tot minder projecten.

63. Versoberen ecologisch beheer

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 75 duizend euro vanaf 2014 structureel te bezuinigen op ecologisch beheer. Het ecologisch beheer – behoudens het naleven van de Flora- en faunawet – is geen wettelijke taak. Het ecologisch beheer is goed op orde, maar kwetsbaar.

64. Stoppen met incidenteel aanvullend onderhoud

Korte motivering/toelichting:
Het college heeft voor 2011-2014 aanvullende incidentele middelen beschikbaar gesteld om in het onderhoud "de basis op orde te houden". Het bedrag van 2013 is al opgenomen in het programma en is ook al gecommuniceerd met de bewoners. Ons college stelt voor te stoppen met incidenteel onderhoud in 2014 (een bezuiniging van 500 duizend euro) Daardoor vervalt bijvoorbeeld de extra inzet in de huiskamer/binnenstad, het Noorderplantsoen en kleinschalig aanvullend onderhoud grijs groen.

65. Verlagen BORG-niveau begraafplaatsen naar laag

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor vanaf 2014 het BORG-niveau voor begraafplaatsen te verlagen naar laag (100 duizend euro structureel). Het betreft bij deze maatregel nadrukkelijk het parkdeel van de begraafplaatsen (niet de graven). Verlaging naar het niveau veilig vinden we ongewenst. Daarom stellen we hier het onderhoudsniveau laag vast.

66. Verlagen BORG-niveaus naar laag

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor onze inzet over de hele linie te verlagen, met uitzondering van de Binnenstad en het Noorderplantsoen (680 duizend euro in 2014 en vanaf 2015 1 miljoen euro structureel). Er is een wettelijk minimum niveau (voldoen aan veiligheids- en toegankelijkheidseisen). Hier kiezen we nadrukkelijk niet voor. Tegelijkertijd stellen we een flexibel "aanvalsteam" in dat in staat is om op te treden in kwetsbare situaties. We zorgen er door gerichte inzet, en samen met stadjers voor dat de gevolgen van deze bezuiniging acceptabel blijven.

67. Leges kapvergunningen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor leges te vragen voor het afgeven van kapvergunningen.
Voor de afgelopen jaren is in kaart gebracht hoeveel aanvragen er zijn behandeld en hoeveel bomen daarbij waren betrokken. Op basis hiervan verwachten we een opbrengst van 180 duizend euro structureel vanaf 2014.

68. Bezuinigingen extra beleid veiligheidsgeld

Korte motivering/toelichting
Ons college stelt voor 20 % te bezuinigen op de laatste jaarschijf (2014) extra beleidsmiddelen. Dit levert een incidentele besparing op van 575 duizend euro (Veiligheidsbeleid 375 duizend euro en Verduurzamen schoolgebouwen 200 duizend euro).

69. Veiligheidsgeld vrijspelen door inzet rijksbijdrage MO

Korte motivering/toelichting:
Een viertal activiteiten uit het Veiligheidsprogramma financieren we vanaf 2014 vanuit de rijksbijdrage Maatschappelijke Opvang. Het gaat om nazorg ex-gedetineerden, het Twaalfde Huis, de gebruikersruimte en de tippelzone. Door de inzet van deze rijksmiddelen Maatschappelijke Opvang spelen we eigen gemeentelijk veiligheidsgeld vrij en dragen daarmee bij aan de bezuinigingsopgave De vier genoemde activiteiten zijn meegenomen in het nieuwe programma Maatschappelijke Opvang en worden gecontinueerd. Bij het opstellen van het programma voor het Veiligheidsbeleid 2014 e.v. wordt deze verschuiving van financiering meegenomen.

70. Uitstel vervanging software

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor de vervanging van bepaalde software uit te stellen (bezuiniging 135 duizend euro in 2014 en 2015). Na vijf jaar gebruik is de belastingsoftware afgeschreven, maar nog wel in gebruik en ook nog niet toe aan vervanging. Bij het in stand houden van een afschrijvingstermijn van vijf jaar valt er jaarlijks een bedrag vrij.

71. Korting OOG tv

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 40 duizend euro structureel te korten op het budget "postbus 51-voorlichtingsfilmpjes" via OOG en de communicatie via OOG-teletekst en stilstaande beelden te stoppen.

72. Besparing afdeling Belastingen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor structureel 25 duizend euro te bezuinigen op de afdeling Belastingen. De Afdeling Belastingen heeft ingaande 2013 een structurele besparing van 55 duizend euro op de kosten van de bedrijfsvoering gerealiseerd. Deze besparing bestaat uit drie onderdelen, hiervan worden de eerste twee (25 duizend euro) meegenomen in de taakstelling publieke dienstverlening, de derde (30 duizend euro) wordt meegenomen in het kader van de gemeentelijke inkooptaakstelling:

1. *Beëindiging Belastingkrant*
Tot 2013 werd jaarlijks huis-aan-huis de Belastingkrant verspreid met informatie over de gemeentelijke belastingen. Deze maatregel levert een besparing op van 15 duizend euro.
2. *Digitalisering machtiging tot automatische incasso*
Tot 2013 werden bij het gemeentelijke aanslagbiljet machtigingskaartjes voor automatische incasso gevoegd. Vanaf 2013 kunnen de inwoners van de stad de gemeente online via een digitaal formulier machtigen de verschuldigde belasting van hun rekening af te schrijven. Deze maatregel levert een besparing op van 10 duizend euro.

73. Leges huwelijken aanpassen

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor de leges huwelijken aan te passen (vanaf 2014 30 duizend structureel).
De Wet rechten burgerlijke stand verplicht een gemeente minimaal twee keer per week de gelegenheid te geven om gratis te trouwen.
Een gemeente is vrij te bepalen op wat voor tijdstippen zij kosteloze huwelijken wil voltrekken en op welke wijze deze worden ingevuld. Zij kan deze zo sober inrichten als ze zelf nodig acht. Uit onderzoek blijkt dat veel (100.000+) gemeenten in Nederland maatregelen hebben genomen om het aantal kosteloze huwelijken te verminderen. In de meeste gevallen is de kosteloze huwelijksplechtigheid versoberd en worden alleen nog de minimale wettelijke vereiste handelingen uitgevoerd.

Op dit moment bereiden we een voorstel voor per 1 januari 2014 de gratis huwelijken in Groningen te versoberen en te beperken. Het voorstel bestaat in hoofdlijnen uit twee samenhangende onderdelen:
1. Versobering van het gratis huwelijk. Het aantal kosteloze huwelijken wordt beperkt tot twee keer per week op de woensdagmorgen, waarbij alleen nog de minimale wettelijke vereiste handelingen worden uitgevoerd. De handelingen vinden plaats in de Prefectenhof.
2. Invoeren van de mogelijkheid voor minima van kwijtschelding van de huwelijksleges. Zo behouden de minima de mogelijkheid op een volwaardige huwelijksceremonie. De plechtigheden vinden plaats op werkdagen in de trouwzaal van het stadhuis.
Om bovenstaande te kunnen uitvoeren moet de gemeentelijke legesverordening en de kwijtscheldingsverordening worden aangepast. In december komen we met een nader voorstel hierover.

74. Openingstijden Publieksbalie

Korte motivering/toelichting:
Het bepalen van de openingstijden balies Publiekszaken is gemeentelijk beleid. Ons college stelt voor de openingstijden van de Publieksbalie te beperken (in 2015 75 duizend euro en vanaf 2016 100 duizend structureel). We streven naar efficiency voordelen door nog meer in te zetten op kanaalsturing en meer klantcontact op afspraak.

75. Opheffen buitendienst documenten

Korte motivering/toelichting:
Het bieden van een buitendienstservice is geen wettelijke taak. Indien iemand wel gebruik wenst te maken van de buitendienstservice dan stelt ons college voor een bedrag in rekening te brengen.
We verwachten dat dit op jaarbasis, uitgaande van 600 aanvragen, 21 duizend euro oplevert.

76. Samenvoegen Publiekszaken en Burgerzaken

Korte motivering/toelichting:
Ons college verwacht dat de samenvoeging van de afdeling Publiekszaken en Burgerzaken één leidinggevende kan besparen. De totale omvang van de afdeling wordt ca. 80 fte.
Feitelijk is Publiekszaken de frontoffice en Burgerzaken de backoffice (GBA, basisregistratie en gegevensmanagement) van gerelateerde werkprocessen op het vakgebied burgerzaken (een bezuiniging van 63 duizend in 2014 en vanaf 2015 125 duizend structureel).

77. Vervanging mGBA

Korte motivering/toelichting:
Er is een convenant met een leverancier gesloten voor vier jaar. Het resultaat hiervan is dat voor de aanschaf van het nieuwe bevolkingssysteem minder structureel budget nodig is dan voorzien. Ons college stelt voor vanaf 2014 structureel 100 duizend euro voor de bezuinigingen 2014-2017 in te boeken.

78. Beperking onderhoud vastgoed

Korte motivering/toelichting:
Jaarlijks geven wij circa 9 miljoen euro uit aan onderhoud voor vastgoed. Ons college stelt voor om vanaf 2014 structureel 225 duizend euro te bezuinigen Voor de langere termijn moeten de structurele maatregelen komen uit: (1) beperken leveranciers en meer raamovereenkomsten; (2) inrichting nieuwe vastgoedorganisatie: sturing en kaders; (3)ontwikkelen integrale visie op onderhoud; (4) verminderen vastgoedportefeuille. Dit heeft wel consequenties voor de onderhoudsstaat van het gemeentelijk vastgoed.

79. Bezuiniging eigen organisatie (vanaf 2015)

Korte motivering/toelichting
Aanvullend op de bezuinigingsopgave van 19,7 miljoen euro voor 2011-2014 stelt ons college een extra bezuinigingsopgave voor die oploopt tot 10 miljoen in 2017. Deze 10 miljoen euro willen we realiseren aansluitend op de aangekondigde kerntakendiscussie en de ontwikkeling van onze gemeente als nieuwe overheid. Onze eerste gedachtewisselingen met u hebben intussen plaatsgevonden. In december 2013 zullen we onze uitgewerkte discussienota aan u voorleggen, waarna in 2014 het nieuwe college en raad besluiten kunnen nemen. Het is belangrijk om hierbij op te merken dat personele inkrimping in de meeste gevallen niet direct leidt tot kostenreductie vanwege rechtspositionele oorzaken en goed werkgeverschap. Daarom hebben we in de begroting een bedrag gereserveerd voor frictiekosten.

80. Kapitaal investeringen ICT

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor 190 duizend euro structureel te bezuinigen op kapitaal investeringen ICT.
Door een aantal uitgaven uit te stellen verwachten wij 190 duizend euro incidenteel te kunnen besparen in 2013 en 2014. Daarna verwachten we in het kader van opgestarte trajecten andere besparingen te realiseren (190 duizend euro structureel).

81. Korting BoSS / budget organisatieontwikkeling

Korte motivering/toelichting:
Door herprioritering van het budget organisatieontwikkeling stelt ons college voor structureel te bezuinigen (200 duizend in 2014 en 400 duizend euro structureel).

82. Generieke korting 10%

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar punt 69

83. Bestuursdienst/ Concernstaf/ Griffie per 1 juli onderbrengen in Kreupelstraat

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor n de Bestuursdienst/Concernstaf en de Griffie te huisvesten in het gemeentelijke pand aan de Kreupelstraat is (bezuiniging 200 duizend structureel vanaf 2014). Hierdoor kunnen we de beheerlasten en de lasten voor ICT voor de Waagstraat beperken. Dit voorstel is onderdeel van het gemeentebreed onderzoek naar de huisvesting van gemeentelijke diensten. Gezien de benodigde voorbereiding is een besparing niet eerder mogelijk dan vanaf 2014.

84. Ruil incidenteel structureel geld

Korte motivering/toelichting:
In de begroting 2013 hebben we u voorgesteld incidentele middelen te ruilen voor structurele middelen om daarmee incidentele middelen vrij te spelen voor de begroting 2013. Een deel van deze ruil had betrekking op investeringen in bovenwijkse voorzieningen (met name investeringen in infrastructuur). De richtlijnen vanuit het Rijk op dit punt zijn in 2013 aangescherpt. Dit betekent dat we, als gevolg van onze keuze bij de begroting 2013, alle investeringen in bovenwijkse voorzieningen, die zijn opgenomen in de lopende grondexploitaties, moeten activeren. Dit betreft een stelselwijziging, waarover uw raad een besluit dient te nemen. We verwachten u hiervoor in december 2013 een voorstel voor te kunnen leggen.
Uit een inventarisatie van de investeringen in lopende grondexploitaties blijkt dat naast de benodigde investeringen voor de begroting 2013, er nog 15,2 miljoen euro aan investeringen aanvullend geactiveerd moet worden. De kapitaallasten hiervan moeten structureel gedekt worden.
Ook in 2015 wordt een incidenteel bedrag geruild voor structurele middelen. Het gaat om een bedrag van 4 miljoen euro die we hebben gereserveerd voor een fietsverbinding met Meerstad aan de zuidkant van de stad. Tegenover het investeringsbedrag van 4 miljoen euro staat een structurele kapitaallast van 250 duizend euro. De structurele kapitaallasten zijn onderdeel van de totale opgave in de begroting.

85. Samenvoegen personeelsbladen

Korte motivering/toelichting:
Vervanging dienstpersoneelsbladen door één concernmagazine (besparing 25 duizend euro structureel).

86. Verkoop aandelen Waterbedrijf

Korte motivering/toelichting:
Voor de verkoop van onze aandelen Waterbedrijf aan de provincie heeft ons college een bedrag van 15 miljoen euro opgenomen. Deze waardering is gebaseerd op ons aandeel in het eigen vermogen van het Waterbedrijf. We zijn met de provincie in gesprek over de waardering van de aandelen. We geven hiervoor in september een gezamenlijke opdracht aan een externe deskundige. Voor de vaststelling van de begroting 2014 door uw college is deze waardering nog niet beschikbaar.

87. Verlagen budget areaaluitbreiding en –omvorming

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor om het budget areaaluitbreiding- en omvorming te verlagen (200 duizend euro in 2014 en 400 duizend vanaf 2014). Doordat de stad minder uitbreidt dan voorheen komt er jaarlijks ook minder nieuw te onderhouden areaal bij in de openbare ruimte. Ook het aantal inbreidingen/omvormingen/herinrichtingen waardoor het onderhoud duurder wordt, zal gaan afnemen door de bezuinigingen. In 2013 komen er nog een aantal areaaluitbreidingen op ons af (bijvoorbeeld groen Oostelijke ringweg), waardoor de bezuiniging pas in 2014 kan ingaan.

88. Versobering voorzieningen college en GMT

Korte motivering/toelichting:
Ons college stelt voor te besparen op de voorzieningen van het college en GMT (50 duizend euro structureel vanaf 2014). Besparingsopties zijn:

- Versobering catering
- Versobering koffieservice door meer te werken met kannen koffie en thee
- Opzeggen diverse dubbele abonnementen
- In beperkte mate meer kleine uitgaven ten laste van vaste onkostenvergoeding collegeleden laten vallen
- Verminderen activiteiten buitenlandse dienstreizen en aantal gemeentelijke representatieve aangelegenheden heroverwegen
- Verminderen gebruik externe vergaderlocaties

89. Vrijval bijdrage aan reserve Bcf

Korte motivering/toelichting:
Uit de evaluatie van het BTW compensatiefonds (BCF) blijkt dat de structurele voeding van de bestemmingsreserve BCF kan vrijvallen. Ons college stelt voor een bedrag van 400 duizend euro structureel cumulatief (dit is een jaarlijks met 400 duizend euro oplopend structureel bedrag) vrij te laten vallen. De vrijval in de jaren 2013 en 2014 hebben we ingezet als dekkingsbron bij de begroting 2013. Bij de begroting 2013 hebben we de intentie uitgesproken om de vrijval van 2015 en 2016 in te zetten voor de vervanging van de Herewegviaduct. Expliciete besluitvorming hierover ontbreekt nog, vandaar dat de vrijval vanaf 2015 als dekkingsmogelijkheid is meegenomen. Overigens is voor de vervanging van de Herewegviaduct ook een post opgenomen in de opgave.

90. Lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten compenseren door een OZB verhoging

Korte motivering/toelichting:
Er zijn diverse bezuinigingsmaatregelen uitgewerkt die leiden tot een verlaging van de kosten voor de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. Daarmee dalen de tarieven voor deze heffingen en de woonlasten per huishouden. Ons college stelt voor deze verlaging voor een deel te "compenseren" door een verhoging van de OZB (Particuliere woningeigenaren). Particuliere woningeigenaren betalen OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De woonlasten voor burgers worden in 2014, afgezien van de jaarlijkse aanpassing aan lonen en prijzen, gemiddeld lager.

Huurders hebben het voordeel van de lagere afvalstoffenheffing. Zij betalen geen OZB en rioolheffing. De corporaties en andere verhuurders hebben te maken met een hogere OZB. Zij betalen geen afvalstoffenheffing en profiteren dus niet van een verlaging van die heffing. De OZB voor bedrijfspanden verhogen we niet. In 2011 heeft het bedrijfsleven in onze stad gekozen voor een vrijwillige OZB-verhoging, waarvan de opbrengst sindsdien wordt gestort in het Fonds Ondernemend Groningen.

De opgenomen dekkingsmogelijkheden zijn een totaal van:

- Afvalwijzer niet meer op papier: 55 duizend euro structureel vanaf 2014
- Verlagen BORG niveaus naar laag: 312 duizend euro in 2014 en 485 duizend vanaf 2015
- Niet meer ophalen grof vuil: 300 duizend euro structureel vanaf 2014
- Stoppen met extra watertaken uit rioolrecht: 100 duizend euro structureel vanaf 2014

- De BORG bezuiniging van 312 duizend euro op de afvalstoffenheffing wordt vanaf 2015 gerealiseerd en leidt dus in 2015 tot een verlaging van de afvalstoffenheffing. Om een bezuiniging te realiseren verhogen we het OZB-tarief evenredig. De verhoging van de OZB realiseren we in 2014 en loopt dus een jaar voor op de BORG bezuiniging. Dit is mogelijk omdat er wel andere kostendalingen in 2014 zijn (interne bezuiniging Stadsbeheer van 381 duizend euro) waardoor het tarief afvalstoffenheffing daalt in 2014. Hiermee leidt het niet tot een woonlastenstijging in 2014.

91. Mismatchvoordeel

Korte motivering/toelichting:
Momenteel ramen we een deel van het mismatchvoordeel jaarlijks vooraf in de begroting. De afgelopen jaren is daarnaast in de rekening een aanvullend voordeel verantwoord. Ons college stelt voor het mismatchvoordeel in 2014 en 2015 aanvullend voor een bedrag van 1 miljoen euro incidenteel en voor de jaren 2015 en 2016 voor een bedrag van 500 duizend euro incidenteel vooraf in te ramen.

BIJLAGE

Bijlage III Motie 15 – Effecten bezuinigingen

In het Voorjaarsdebat d.d. 19 juni 2013 is door uw raad motie 15 aangenomen waarin u het college het volgende verzoekt:

A. Bij de begroting 2014 de maatschappelijke en financiële effecten van de mogelijke bezuinigingen op korte en lange termijn volledig inzichtelijk te maken en de keuzes daarin te motiveren;

B. In kaart te brengen te brengen wat de gemeentelijke en/ of rijksbezuinigingen concreet voor de stad betekenen.

C. In de aanloop naar de begroting 2014, in overleg met betrokken partijen in de stad, een plan te maken over hoe de negatieve maatschappelijke effecten van de bezuinigingen zo veel mogelijk kunnen worden ondervangen

In deze oplegger en het achterliggende schema *Mogelijke effecten programmadoelen en doelgroepen* beantwoordt ons college deze motie.

Inleiding

A) Geen Centraal Planbureau

- Ons college heeft haar best gedaan om u in deze memo de gevolgen van de bezuinigingen per deelprogramma in kaart te brengen en de *mogelijke* maatschappelijke effecten. We hebben hierbij onderscheid gemaakt naar korte en lange termijn.
- Wij noemen hier expliciet *mogelijk* omdat veel effecten pas in een later stadium zullen blijken (gekorte instellingen maken hun inhoudelijke keuzes pas dit najaar en het nieuwe college zal inhoudelijke keuzes moeten maken in activiteiten, ambities en samenwerkingsverbanden na wegvallen middelen na 2014)

Effecten korte termijn

- Uw college heeft gekozen om de basis op orde te houden en op alle terreinen een stapje terug te doen. Deze brede insteek zien we terug in de mogelijke effecten voor de programmadoelen. Deze zijn veelal beperkt. De effecten van de generieke 10% zullen wellicht groter zijn.

Effecten lange termijn

- De effecten voor de langere termijn zijn in dit stadium nog niet goed te schetsen. De gevolgen daarentegen van minder middelen na 2014 zijn wel in te schatten. Zo zal het volgende college keuzes moeten maken in ambities en activiteiten en zullen zij (bestaande) samenwerkingsverbanden opnieuw moeten vormgeven.

Huishoudens

- In dit stadium van het begrotingsproces is het niet mogelijk om de financiële effecten te vertalen naar de effecten voor huishoudens in de stad.
- Een groot deel van de bezuinigingen vindt zoveel mogelijk plaats in de eigen bedrijfsvoering. Deze bezuinigingen vinden plaats in de bedrijfsvoering van de gemeente of zijn technisch van aard binnen de programma's Wonen, Bereikbaarheid, Publieke dienstverlening, Duurzaamheid en Overig.
- De overige bezuinigingen raken de burgers die gebruik maken van gemeentelijke voorzieningen.

- Doordat u op alle terreinen gaat versoberen ontstaat er risico voor stapeling van effecten.

B) Rijksbezuinigingen

- Wij hebben voor u de mogelijke effecten van de Miljoenennota voor Meerjarenbeeld, het sociale en fysiek-economische domein in beeld gebracht

C) Right to Challenge

- Wat betreft onderdeel C van de motie 'in overleg met betrokken partijen' sluiten we aan bij de motie Right to Challenge. Ons college beschrijft de uitkomsten hiervan.

I Mogelijke maatschappelijke en financiële effecten op korte en lange termijn (deel A motie 15)

Hieronder hebben we de belangrijkste keuzes samengevat op basis waarvan ons college uw raad de bezuinigingsvoorstellen heeft gedaan. Vervolgens geven we een eerste inschatting van de mogelijke effecten op korte en lange termijn, huishoudens en risico's stapeling van effecten. Ten slotte geven wij u een overzicht welke bezuinigingen bij welke stadjers terecht komen. Dit is een andere invalshoek van de gevolgen van de bezuinigingen zoals deze in het bijgevoegde schema zijn weergegeven.

Keuzes en context voorgestelde bezuinigingen

- De voorgestelde bezuinigingen zijn gebaseerd op het belangrijkste motto uit het collegeprogramma: *verbinden en vernieuwen.*
- De opgaven waar u voor staat vereist nadrukkelijk inzet van iedereen: overheid, burgers, bedrijven en maatschappelijke partners. Wij zien het als een belangrijke taak om - samen met alle betrokkenen - in de komende jaren die gedeelde verantwoordelijkheid in onze stad praktisch in te vullen.
- Co- creatie is daarbij een sleutelbegrip. Wij kijken kritisch naar de eigen gemeentelijke rol en organisatie en naar de kerntaken die passen bij een andere overheid.
- De basis blijft op orde, alleen zal het op alle terreinen soberder worden.
- We zijn een sociale stad waarin iedereen naar vermogen kan meedoen en waarin niemand aan de kant hoeft te staan. We willen zoveel mogelijk mensen kansen bieden om actief deel te nemen aan de Groninger samenleving. Dat blijft zo.
- U blijft borg staan voor de meest kwetsbaren en de mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking.
- Na 2014 stoppen diverse specifieke rijksbijdragen, waaruit we in de voorgaande jaren tal van projecten o.a. op het gebied van wijkvernieuwing, wonen, economische ontwikkeling (G-kracht, Akkoord van Groningen) en duurzaamheid financierden. Om dergelijke projecten in de toekomst toch te kunnen uitvoeren, stellen wij een co-financieringsfonds in.
- Het co-financieringsfonds stimuleert en creëert ruimte voor initiatieven uit de samenleving en benadrukt onze rol van regisseur en verbinder, waarin u eerder kiest voor co-creatie en cofinanciering dan voor subsidiëring.

Mogelijke effecten korte termijn 2013 en 2014
Ons college lost het tekort voor de korte termijn (2013 en 2014) in grote lijnen langs drie wegen op.

Quick Wins
- Een aantal bezuinigingen zijn door te voeren die geen effecten hebben voor de programma's of doelgroepen in de stad (ruil middelen, gereserveerde middelen voor niet optredende risico's)

Minder budget voor activiteiten in programma's
- Onze keuze een aantal budgetten te verminderen heeft mogelijk effecten voor het investeringsklimaat in de stad en het imago van de binnenstad tijdens de bouw (evenementenprogramma, marketing). Overigens blijven de grote evenementen in de stad doorgaan.
- Er is minder geld voor vernieuwing vanuit de gemeente (duurzaamheid, energie, onderwijsgebouwen voor de toekomst) en investeren in de eigen organisatie. Deze onderdelen kunnen een elkaar versterkend effect hebben op de samenwerking met (strategische) partners in de stad en regio en meer algemeen een cumulatief effect voor het imago van de stad en de mogelijkheden voor talentenontplooiing.
- Minder budget voor organisatieontwikkeling kan betekenen dat te verwachten efficiencywinsten bij bv het Shared Service Center onder druk komen te staan. Dat geldt ook voor bezuinigingen in de publieke dienstverlening.
- In een aantal -deels andere- programma's kiest ons college voor versobering van de aanpak, meer zelfredzaamheid, eigen verantwoordelijkheid en efficiencyverbetering.
- Dat is terug te zien bij Onderhoud en Beheer (lentekriebels, terug naar basisonderhoud), Werk en Inkomen (regels terug naar landelijk niveau), Welzijn, Gezondheid, Zorg (eerste stappen in afbouw doelgroepenbeleid, juist in standhouden voorzieningen die zelfredzaamheid ondersteunen) en in minder mate Onderwijs (terugleggen verantwoordelijkheid vroegtijdig schoolverlaten bij Onderwijs, versoberde aanpak huisvesting).

Generieke korting 10% op instellingen
- Ons college kiest voor een 10% generieke korting voor iedere instelling in de stad (> 10.000 euro subsidie in domeinen Sport, Cultuur, Welzijn, Zorg en Jeugd) door te voeren.
- De effecten van deze generieke kortingen zullen pas na verloop van tijd duidelijk worden. De effecten zijn mede afhankelijk van de inhoudelijke keuzes die instellingen zullen gaan maken. De keuzes maken zij 1 oktober 2013 definitief bekend bij het indienen van hun subsidieaanvraag. Deze aanvraag toetsen we aan de beleidskaders, de algemene subsidieverordening (ASV) en nadere regels. In gesprek met de instellingen hopen we vervolgens tot overeenstemming over de te maken keuzes te komen.

Mogelijke effecten lange termijn na 2014
Voor de lange termijn zijn de keuzes fundamenteler, evenzo de te verwachten effecten:
- Alhoewel niet uitgekristalliseerd is er minder geld beschikbaar voor o.a. de programma's Wonen (grotendeels wegvallen wijkbudgetten), Cultuur, Duurzaamheid, Economie, Zorg en Welzijn, Bereikbaarheid, de eigen Organisatie.

- Ambities en activiteiten op diverse terreinen veranderen, zullen anders ingevuld moeten worden (ISV, G-kracht, schuldhulpverlening, Akkoord van Groningen, cofinancieringsfonds, duurzaamheid etc).
- Het volgende college zal samenwerkingsverbanden anders moeten vormgeven. Er zal een strategie ontwikkeld moeten worden over hoe partners verleidt blijven tot investeren in de stad terwijl gemeentelijke middelen daartoe sterk verminderen.
- Ons college doet hiertoe een voorzet om een cofinancieringsfonds in het leven te roepen. Met dit fonds willen wij investeringsruimte creëren voor initiatieven uit de samenleving. Wij gaan meer nadruk leggen op co-creatie. Dat vraagt om een andere houding en rol van de overheid. Niet meer sturen op einddoelen, meer op processen en het samenbrengen van verschillende belangen en investeerders.
- Tegelijk kunnen daarmee niet alle (grotendeels structurele activiteiten) die nu bekostigd worden uit de verschillende budgetten, in stand gehouden worden.

Huishoudens

- Een groot deel van de bezuinigingen raken geen burgers. Deze bezuinigingen vinden plaats in de bedrijfsvoering van de gemeente of zijn technisch van aard binnen de programma's Wonen, Bereikbaarheid, Publieke dienstverlening, Duurzaamheid en Overig.
- Logischerwijs raken de bezuinigingen burgers die gebruik maken van voorzieningen.
- De bezuinigingen raken de Stadjer in het algemeen (o.a. aanpassen leges huwelijken, leges kapvergunningen, openingstijden publieksbalie, verlagen borgniveaus) en huishoudens met kinderen en huishoudens met minimuminkomen (o.a. bezuinigen op voortijdig schoolverlaters, schoolbegeleiding). In mindere mate ouderen en studenten.
- Huishoudens met een minimuminkomen kunnen meer last hebben van de bezuiniging enerzijds omdat zij mogelijk meer gebruik maken van voorzieningen en anderzijds omdat zij minder financiële mogelijkheden hebben om bij het verminderen van gemeentelijke voorzieningen alternatieven te organiseren.
- We blijven borg staan voor de meest kwetsbaren en de mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking. In de ambtelijke overleggen met instellingen aangaande hun subsidieaanvraag zijn we de mogelijkheden aan het onderzoeken om minima zoveel mogelijk te ontzien bij de uitwerking van de bezuinigingsvoorstellen.
- Daarom gaan we hieronder nader in op het aandeel huishoudens met een minimum inkomen in de stad, het armoedebeleid en de voorgenomen bezuinigingen.

Tabel 1 Huishoudensverdeling in de stad

Studenten	32.350
eenpersoons, geen minima	29.740
paar zonder kinderen, geen minima	19.050
paar met kinderen, geen minima	13.620
eenoudergezin, geen minima	4.000
eenpersoons, 105% minimuminkomen	8.030
paar zonder kinderen, 105% minimuminkomen	910
paar met kinderen, 105% minimuminkomen	590
eenoudergezin, 105% minimuminkomen	1.710
totaal, alle huishoudens	**110.000**

*) De aantallen zijn afkomstig uit het regionaal inkomensonderzoek van het CBS.

- De verdeling laat zien dat 9 % van de huishoudens in de stad bestaat uit gezinnen met kinderen of eenoudergezinnen met kinderen die 105% minimum inkomen hebben
- Deze gezinnen hebben recht op inkomensondersteunende maatregelen. In tabel 2 leest u welke maatregelen dit zijn, welke bezuinigingen worden voorgesteld en welke subsidies intact blijven.

Tabel 2 Armoedebeleid, overzicht inkomensondersteunende maatregelen en schuldhulpverlening

Regeling	Begroting 2013	Begroting 2014	Maatregel	Bedrag besparing	Begroting 2015
Individuele bijzondere bijstand (inclusief witgoedregeling, maaltijdvoorziening, collectieve ziektekostenverzekering, en Tegemoetkoming Ouderbijdrage Schoolfonds)	5.088	5.614	Versoberen door: • Witgoed en woninginrichting tweede hands i.p.v. nieuw (en / of normbedrag verlagen) • niet meer vergoeden van bepaalde medische kosten	400	5.114
Langdurigheidstoeslag	1.566	1.653	Verlaging normbedrag met gemiddeld 25%	400	1.253
Stadjerspas	375	375	Versoberen	100	275
Subsidies armoedebeleid (Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld, T'win, thuisadministratie, SUN, Voedselbank) PC-regeling	335 240	335 20			335 20
Nieuw armoedebeleid (projecten) Armoedemonitor:	275 20	320 20			320 20
Schuldhulpverlening	5.025	5.141			5.141

- Ten aanzien van armoede & minimabeleid geldt dat ook vanaf 2015 wij ten aanzien van andere vergelijkbare steden een ruimere verstrekking van bijzondere bijstand hebben. Dat past ook bij de sociale stad wie wij willen zijn.
- De bijzondere bijstand zullen wij gaan versoberen en verlagen (witgoed en woninginrichting tweedehands, medische kosten via ziektekostenverzekering, etc.). Daarnaast wordt het normbedrag voor de langdurigheidstoeslag (LDT) en de Stadjerspas verlaagd (minder verlaging voor gezinnen met kinderen).
- Wij hebben ervoor gekozen niet te bezuinigingen op schuldhulpverlening. Alle huishoudens in de stad kunnen een beroep doen op deze voorziening.
- De extra middelen voor armoede- en schuldenbeleid vanuit het rijk (493 miljoen euro in 2013) zet ons college in voor het tekort op de Langdurigheidstoeslag en Bijzondere Bijstand (100 duizend euro in 2013). Het restant voegen we toe aan de reserves zodat

een volgend college de keuze kan maken dit bedrag eventueel verder in te zetten voor het armoedebeleid.

Risico stapeling effecten

- Burgers dienen meer zelfredzaam te zijn, worden daarin ondersteund met voorzieningen als STIPS, CJG's. Anderzijds verminderen de budgetten voor bemiddeling naar de arbeidsmarkt en de wijken, bijvoorbeeld NLA.
- Op korte termijn zijn die bezuinigingen in de wijkbudgetten nog niet omvangrijk maar voor de periode na 2014 is er het risico dat voorzieningen die de zelfredzaamheid ondersteunen niet meer in stand gehouden kunnen worden (meldpunt Overlast en Zorg, buurtconciërges, etc).
- Meer mensen kunnen in de bijstand komen, waardoor de druk op de (Zorg en Welzijn) voorzieningen groter wordt.
- Een aantal gesubsidieerde instellingen heeft te maken met een stapeling aan bezuinigingen in de domeinen sport, cultuur, onderwijs, welzijn, zorg & jeugd (zie tabel 3).

Tabel 3 Stapeling van bezuinigingen bij gesubsidieerde instellingen

Instelling	Totaalbedrag diverse kortingen *)	Korting 10% subsidies (nr. 98, nr. 119, nr. 128)	Kinder- jeugd en jongerenwerk (nr. 95)	Schoolbegel./ voorz. op scholen (nr. 106)	VVE/ Kansenbeleid (nr. 108)	Schoolmaatsch. Werk (nr. 110)	Stoppen met spitsrekken (nr. 57)	Bewaking fietsenstalling Europapark (nr. 70)
Biblionet	711.500	592.500		119.000				
COP	342.260	81.050			261.210			
MJD	1.003.597	716.097	187.500			100.000		
MJD - Penvoerder consortium buurtwelzijn	134.700	134.700						
OZG2	167.896			106.896	61.000			
SKSG	158.891	53.813	62.500		42.578			
Werkpro	299.211	205.211					14.000	70.000

* Exclusief niet doorgeven accres gesubsidieerde onderwijsinstellingen

- Generieke korting op domein Cultuur kan doorwerken op de mogelijkheid tot afbouw van de gesubsidieerde arbeid. Op dit moment maken 14 culturele instellingen van het 200 banenplan (in totaal 20 banen). Hetzelfde geldt voor het domein Sport (3 banen).
- Naast deze instellingen heeft Werkpro nog te maken met een stapeling van bezuinigingen:
  - 10% bezuiniging op subsidies welzijn, zorg & jeugd (nr. 98);
  - beëindiging subsidie in kader van 200-banenplan. Werkpro heeft 54 banen in het kader van Werkpro accommodatie/buurtbeheer, 8 banen in het kader van Werkpro opvang/dagbesteding 12e huis en 8 banen voor Werkpro kringloop/milieu.

II Mogelijke effecten rijksbezuinigingen (deel B motie 15)

Uw raad vroeg ons de mogelijke effecten van rijksbezuinigingen in beeld te brengen. Hieronder beschrijven we u de effecten van de Miljoenennota op het Meerjarenbeeld en de programma's in het sociale en ruimtelijk-economisch domein.

Inleiding
Op dinsdag 18 september 2013 (Prinsjesdag) is de miljoenennota 2014 verschenen. Dit signalement geeft weer wat de effecten zijn. Dit hebben we zoveel mogelijk toegespitst op de gevolgen voor de Stad. Dit is overigens nog niet op alle punten specifiek weer te geven, veel hangt af van een nadere uitwerking.

Na een analyse op hoofdlijnen gaan we specifiek in op het sociale domein en het ruimtelijk-economisch domein. Dit is gebeurd op basis van inbreng van de betrokken beleidsafdelingen. Hierbij is ook gebruik gemaakt van de analyse van het kennisinstituut Platform 31, VNG en IPO. Ook Bureau Onderzoek heeft de laatste gegevens, bijvoorbeeld op het gebied van de woningbouw, aangeleverd.

Licht herstel!?
Het CPB verwacht voor 2013 een lichte economische groei. De export zal naar verwachting wat stijgen en de huizenmarkt zal zich naar verwachting enigszins stabiliseren. Naast deze lichtpuntjes verwacht het CPB dat de koopkracht gaat dalen en de werkloosheid nog zal toenemen.
Dit lijkt ook voor de Stad op te gaan. De verkoop van nieuwbouwwoningen stabiliseert zich. Dit is weliswaar op een laag niveau. De werkloosheid neemt nog steeds toe, alhoewel aanmerkelijk minder dan gemiddeld in Nederland. Het beroep op de schuldhulpverlening bij de Gronings kredietbank laat nog steeds een stijgende lijn zien (alleen gegevens Bureau Onderzoek en Statistiek).

Aantal verkochte woningen per 2 maanden

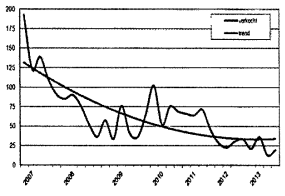

Aantal aanmeldingen leningen/schuldsanering GKB

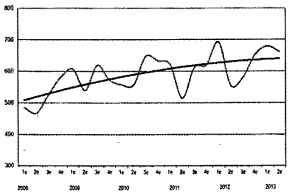

Dalend gemeentefonds
De 6 miljard euro aan aangekondigde bezuinigingen betekent ook een teruggang in het op het gemeentefonds. Dit betekent een daling van circa 250 miljoen euro in 2014 oplopend tot circa 500 miljoen euro vanaf 2018. Dit effect zit verwerkt in de septembercirculaire 2013 van het gemeentefonds.

In het financieel perspectief hadden we een inschatting gemaakt van het effect van de aanvullende rijksbezuinigingen van 6 miljard euro. We hadden hiervoor een structureel nadeel opgenomen van 3,8 miljoen euro vanaf 2014. Vanaf 2015 hielden we wel rekening met een

positieve correctie van 1,7 miljoen euro in verband met de verwachting dat de nullijn op ambtenarensalarissen één jaar langer zou worden toegepast.

Uit de septembercirculaire blijkt het werkelijke effect van de aanvullende rijksbezuinigingen (inclusief overige effecten) een nadeel van circa 4 miljoen euro te zijn in 2014. Ten opzichte van het verwachte nadeel van 3,8 miljoen euro betekent dit dus een verslechtering van 0,2 miljoen euro in 2014.
Voor 2015 wordt een nadeel verwacht van 4,5 miljoen euro, in 2016 een nadeel van 5,7 miljoen euro en in 2017 een nadeel van 5 miljoen euro.

Daarnaast stond in de meicirculaire een waarschuwing dat het accres van het gemeentefonds lager kon uitvallen als gevolg van uitstel of afstel van projecten. We hielden daarom in 2014 rekening met een flinke neerwaartse bijstelling van het accres. Met behulp van ons intervalmodel hebben we hiervoor een inschatting gemaakt van dit risico. Dit risico is bepaald op 9 miljoen euro.
In de septembercirculaire staan echter geen signalen meer waaruit een verdere verlaging van het accres voor 2014 blijkt. De reservering van 9 miljoen euro hiervoor kan hierdoor vervallen. Dit levert een incidenteel voordeel op van 9 miljoen euro in 2014.

Uit de septembercirculaire blijkt een structurele verhoging van de Wmo uitkering van 0,9 miljoen euro vanaf 2014. Door deze verhoging aan het betreffende beleidsterrein door te geven kan het hiervoor gereserveerde extra beleid van 1,7 miljoen euro verlaagd worden met 0,9 miljoen. Dit levert een structureel voordeel op van 0,9 miljoen euro vanaf 2014.

Tenslotte blijkt uit de septembercirculaire dat in 2013 een extra bedrag wordt ontvangen van 0,5 miljoen euro voor de bestrijding van armoede. Het verwachte resultaat in 2013 op de bestrijding van armoede zit al verwerkt in het verwachte jaarrekening resultaat 2013. De extra bijdrage in 2013 kan hierdoor vrijvallen in de algemene middelen. Dit leidt tot een voordeel van 0,5 miljoen euro in 2014.

Samengevat leidt bovenstaande tot de volgende aanpassingen in het financieel perspectief 2014-2017 (ziet u tabel hieronder)

Onderdeel	2014	2015	2016	2017
Concern effect septembercirculaire 2013	-3.989	-4.479	-5.745	-4.883
Vervallen risico ivm aanvullende Rijksbezuinigingen	3.800	3.800	3.800	3.800
Vervallen correctie ivm nullijn cao		-1.700	-1.700	-1.700
Vervallen correctie op accress 2014	9.000			
Verlaging extra beleid WMO gelden	900	900	900	900
Armoedebeleid 2013: Effect verlaging aanvulling wsv	493			
Totaal effecten	*10.204*	*-1.479*	*-2.745*	*-1.883*

Sleuteljaar 2014
Het jaar 2014 is een sleuteljaar voor gemeenten. In 2014 moeten er belangrijke stappen gezet in de realisatie van de decentralisaties op het gebied van jeugd, zorg en werk. Het is immers de bedoeling dat gemeenten op 1 januari 2015 verantwoordelijk worden voor de uitvoering van deze drie decentralisaties. De beoogde omslag van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving dient door de gemeenten te worden gerealiseerd.

Tegelijkertijd moet er de wettelijke en financiële kader nog behoorlijke slagen worden gemaakt. De wettelijke kaders komen nog in parlementaire behandeling. Een geldelijke verdeling naar gemeenten is nog niet gegeven.

Een belangrijke discussiepunt tussen de VNG en het kabinet is de vraag in hoeverre sprake is van een daadwerkelijke decentralisering of dat er sprake blijft van taken in medebewind. Wanneer er sprake is van medebewind dan lopen de gemeenten aan de leidraad van het Rijk, de beleidsvrijheid is geringer dan bij een daadwerkelijke decentralisatie. Tegelijkertijd heeft COELO berekend dat wanneer de uitvoering 1:1 wordt overgenomen en de door het Rijk voorgenomen kortingen worden doorgevoerd, het totale tekort voor alle gemeenten oploopt naar 6 miljard in 2017.

Vanuit de miljoenennota lijkt ons dit het belangrijkste punt, die zowel om een doorlopende interne en externe aandacht (o.a. in VNG en G32 verband) vraagt. Hierin is een dwarsverband met de kerntakendiscussie en burgerkracht.

Sociale domein
Voor het sociale domein geldt dat de omslag van de klassieke verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving een bevestiging is van een al eerder ingezette ontwikkeling. De accentverschuiving naar de eigen verantwoordelijkheid van de burger gaat gepaard met 'een historische taakverschuiving' van rijk naar gemeenten op het gebied van langdurige zorg, jeugdzorg en sociale zekerheid. 'Dicht bij de burger en tegen lagere kosten', zo valt in de Miljoenennota te lezen.

Jeugd
Aan de hervorming van de jeugdzorg besteedt de miljoenennota niet veel aandacht. Het is eerder ingezet beleid, 2014 is een overgangsjaar. De nieuwe wet ligt in de Tweede Kamer.

Zorg- AWBZ
De decentralisatie van de extramurale begeleiding en verzorging per 2015 vanuit de AWBZ naar de gemeenten – conform de ons bekende inhoud- gaat volgens planning door. In de miljoenennota is nog geen sprake van, dat bij nader inzien de extramurale verzorging niet naar de gemeenten gaat (Wmo), maar naar de ziektekostenverzekering.
Opmerkelijk is, dat de er wel budgettaire ruimte (1 tot 1,5%) is voor beperkte groei van de curatieve zorg (o.a. medisch specialistische zorg, huisartsenzorg), maar het streven van het kabinet om mensen langer thuis te laten wonen niet vertaald wordt in budgettaire ruimte voor gemeente, maar juist met een forse bezuiniging (15 tot 25%).

Werk- Participatiewet
In 2014 bereiden het Rijk, de gemeenten, sociale partners en andere organisaties de beoogde invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 voor. Deze wet biedt ondersteuning aan mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Uitgangspunt is dat iedereen de kans krijgt om volwaardig mee te doen in de samenleving, bij voorkeur via een reguliere baan.

Gemeenten gaan samen met sociale partners werkbedrijven oprichten om mensen in de bijstand of met een arbeidsbeperking te helpen bij het vinden van een baan. Werkgevers en overheid stellen zich samen garant voor 125.000 extra banen in 2026. Als blijkt dat dit aantal niet wordt gehaald, worden bedrijven alsnog verplicht een percentage van hun personeel te rekruteren uit mensen met een arbeidsbeperking. Het wetsvoorstel daartoe ontvangt u dit najaar.

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Vooruitlopend op de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 komen in 2014 de eerste 5000 banen beschikbaar voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze banen maken deel uit van de afspraken uit het sociaal akkoord om 125.000 banen voor mensen met een arbeidsbeperking beschikbaar te stellen.

Wetswijziging WWB-maatregelen
In 2014 treden volgens planning de wetswijzigingen in de WWB in werking die voorvloeien uit het regeerakkoord. Enkele belangrijke wijzigingen betreffen de invoering van de kostendelersnorm, intensivering van het armoedebeleid, aanscherpingen op het gebied van de aan bijstand verbonden verplichtingen en de algehele arbeids- en re-integratieplicht. Volgens planning treedt het wetsvoorstel op 1 juli 2014 in werking.

Intensivering armoede- en schuldenbeleid
Het kabinet wil, ook in deze economisch moeilijke tijden, dat niemand als gevolg van armoede buiten de boot valt. Daartoe heeft het kabinet in 2013 al een bedrag van 20 miljoen euro beschikbaar gesteld. De komende jaren gaat het kabinet het armoede- en schuldenbeleid verder intensiveren en stelt daartoe in 2014 80 miljoen euro en voor 2015 en latere jaren 100 miljoen euro extra ter beschikking. Daarvan gaat 493 miljoen euro in 2013 naar Groningen.

Eenmalige uitkering koopkrachtpakket
In 2014 wordt 70 miljoen euro ingezet voor een eenmalige uitkering voor mensen met een inkomen tot 110% sociaal minimum, dit is inclusief uitvoeringskosten. Er komt hiervoor een wettelijke regeling die zal worden uitgevoerd door gemeenten.

Afschaffing regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten
Per 2014 worden de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg), de Compensatieregeling Eigen Risico (CER) en de fiscale regeling voor aftrek van specifieke zorgkosten en de daarmee samenhangende Tegemoetkoming Specifieke Zorgkosten (TSZ) vervangen. Gemeenten krijgen structureel 706 miljoen euro om maatwerk te kunnen bieden aan chronisch zieken en gehandicapten die thuis wonen. Door afschaffing van de Wtcg zouden mensen in een instelling zonder verzachtingsmaatregelen te weinig geld overhouden voor uitgaven zoals waskosten. Mensen in een instelling krijgen daarom extra geld bovenop de zak- en kleedgeldnorm, onder de 65 jaar gaat het straks om € 1.700 per jaar. Voor 65 plussers gaat het om € 950. Hiervoor is 248 miljoen euro beschikbaar

Sectorplannen Sociaal Akkoord
Om zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden en te krijgen, stelt het kabinet 600 miljoen euro beschikbaar. Zoals afgesproken in het Sociaal Akkoord, komen werkgevers en werknemers hiervoor met sectorplannen. Die zijn gericht op meer banen en stageplaatsen voor jongeren, behoud van vakkrachten en betere begeleiding van werk naar werk. Voor het bestrijden van de jeugdwerkloosheid werkt de regering samen met gemeenten, sociale partners en onderwijsinstellingen om jongeren aan de slag te krijgen en hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Jeugdwerkloosheid
Uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) wordt 30 miljoen euro extra geïnvesteerd in de aanpak van jeugdwerkloosheid. Dit komt bovenop de 50 miljoen euro die voor dit doel al eerder was uitgetrokken.

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Toename uitgaven bijstand
In de begroting van het ministerie van SZW houdt men rekening met een stijging van de bijstandsuitgaven in de komende jaren. Tot en met 2018 is er sprake van een toename van de verwachte uitgaven op grond van de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG). De stijging in 2014 wordt vooral veroorzaakt door de verwachte toename van de werkloosheid. De meerjarige stijging vanaf 2015 is een gevolg van de invoering van de Participatiewet.

Maatschappelijke opvang
De Maatschappelijke Opvang wordt niet genoemd in de miljoenennota. Trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op het werkveld als volgt. De armoede is afgelopen jaren toegenomen; zo vanaf 2008 het aantal gezinnen met een laag inkomen van 8 naar 16% gestegen. Vermoedelijk zet deze trend door. Wij zien een verschuiving in de maatschappelijke opvang opgevangen wordt. Mogelijk is hier sprake van toeloop door financieel-economische problemen.
Het rijk wil dat ook mensen met een arbeidsbeperking gaan werken (denk aan werklozen en mensen met een handicap). Zij willen werkbedrijven opzetten in combinatie met een loonkostensubsidie voor deze doelgroep. Dit spoort met ons beleid om mensen naar vermogen te laten werken of dagbesteding te bieden.
De aanspraak op begeleiding vervalt. Hiermee wordt het juist weer moeilijker om mensen zo volledig mogelijk aan de maatschappij deel te laten nemen. Zal beperkingen in de mogelijkheden geven deze mensen beter in de samenleving te integreren. Zorg wordt duurder, daarnaast moet voor veel zorg een eigen bijdrage betaald. Het zal mogelijk moeilijker worden bemoeizorg te leveren.

Sport
De sportbegroting van VWS bedraagt 125 miljoen. Ter vergelijking: de gemeenten, verantwoordelijk voor het lokale accommodatie en beweegbeleid, geven jaarlijks circa1 miljard aan sport uit.
De Beleidsbrief sport 2011 wordt in 2014 verder uitgevoerd. Het grootste deel van de rijksmiddelen gaat naar landelijke programma's bijvoorbeeld topsport, onderzoek en gehandicaptensport. De subsidies worden toegekend aan organisaties zoals NOC*NSF, sportbonden en onderzoeksinstituten.
Meer geld voor de combinatiefuncties, specifiek voor de buurtsportcoaches. Dit was al bekend. In de gemeentebegroting 2014 gaan we uit van toename van het aantal combinatiefuncties van 18,6 in 2012 naar 23 in 2014.

Cultuur
In tegenstelling tot eerdere plannen blijft de cultuurkaart de komende tien jaar bestaan.

Vreemdelingenbeleid
In de begroting staat verder dat vreemdelingen die illegaal in Nederland zijn vanaf volgend jaar strafbaar zijn. Dan wordt de maatregel, die ook was aangekondigd in het regeerakkoord, geïmplementeerd.

Maatschappelijke stages
De wettelijk verplichte maatschappelijke stage wordt afgeschaft.

Veiligheid
Geen nieuwe beleidsvoornemens richting gemeenten.

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Ruimtelijk-economisch domein
De rijksbegroting 2014 bevat voor het ruimtelijke-economisch domein weinig nieuws ten opzichte van wat eerder al bekend was geworden in onder andere het Woonakkoord, het Energieakkoord en het (concept)akkoord tussen kabinet en corporaties. Hieronder noemen we de belangrijkste punten die ook aanknopingspunten bieden voor de stad en de regio. Indien gewenst, kunnen deze zaken later nader worden uitgewerkt.

Economische Zaken
Het Topsectorenbeleid wordt voortgezet. Voor ons blijven met name Energie en Healthy Ageing kansen bieden.
Het kabinet schept meer mogelijkheden voor financiering (naast financiering door banken), door o.a. verruiming van de borgstelling MKB, meer geld voor startende ondernemers via het innovatiefonds MKB+, meer ruimte voor Qredits (microfinanciering bedrijven) en een faciliteit voor zgn. vroege fase financiering, gericht op innovatief MKB. Ook crowdfunding wordt gestimuleerd.
De oprichting van een Nationale Investeringsinstelling (NII) kan eveneens zorgen voor extra investeringsmiddelen (ook voor wonen en infrastructuur).
De oprichting van de Taskforce Leegstand onderstreept het belang van de aanpak van winkel- en kantorenleegstand – voor zover dat nog nodig was.
Ter versterking van de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt starten Rijk, regio's en overheden in het kader van het eerder gesloten Techniekpact een investeringsfonds voor het mbo, met een omvang van €300 mln. Verder stelt het kabinet in 2014 € 300 mln. beschikbaar voor (regionale) sectorplannen gericht op arbeidsinstroom en begeleiding van (jonge) werknemers, versnelde her-instroom van recent werkloos geworden technici, op- en bijscholing, en doorstroming en begeleiding van nieuwe werknemers door ervaren werknemers.

Randstad powered by Noord-Nederland?
De Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) is een belangrijk instrument voor het stimuleren van innovatie in het MKB en daarmee voor de versterking van de noordelijke en daarmee ook nationale economie. Echter het rijk wil kapitaal aan de NOM onttrekken twee nieuwe regionale investeringsmaatschappijen in de Randstad van investeringskapitaal te voorzien wordt geld uit de participatieafdeling van de NOM gehaald. Of te wel economische ontwikkeling in de Randstad, powered by Noord-Nederland.
Het Ministerie van EZ koerst hier op omdat de NOM niet haar hele kapitaal heeft uitstaan. Niet omdat er geen investeringsmogelijkheden zijn maar als gevolg van een strikte naleving van het investeringsbeleid (zoals dat is opgelegd door de grootaandeelhouder c.q. de Staat). Uit een recente inventarisatie blijkt dat op korte termijn alleen al bij een groot aantal healthy ageing bedrijven 35 miljoen kapitaal nodig is en mogelijk ook bij andere topsectoren. De investeringen zijn nodig voor het uitbreiden van de productiecapaciteit en voor een versterking van de positie op de buitenlandse markten. Deze inventarisatie is uitgevoerd vanwege het gesprek dat het kabinet heeft met institutionele beleggers/pensioenfondsen over de mogelijkheden te investeren in Nederland. Kortom Noord-Nederland gaat samen met het rijk bekijken of institutionele beleggers kunnen investeren in noordelijk MKB terwijl de NOM, die daar voor is opgericht, daar niet in mag investeren en kapitaal wordt onttrokken.

Energieakkoord
Het Energieakkoord biedt kansen op het terrein van EZ/innovatie, werkgelegenheid, wonen en milieu. Dit is nader uitgewerkt in een notitie die 16 september is besproken in B&W. Wij

zullen het lopende energieprogramma leggen naast de taken die gemeenten volgens het energieakkoord (c.q. de rijksbegroting 2014) geacht worden te verrichten.

Wonen
Voor het Energierakkoord komt 400 miljoen beschikbaar voor energiebesparende maatregelen bij sociale huurwoningen. Samen met de corporaties moeten we nagaan wat er nodig is om een substantieel aandeel hiervan naar Groningen te halen.
Ook komt er een revolverend fonds voor energiebesparing voor eigenaar-bewoners en verhuurders, met een beoogde omvang van ongeveer 740 miljoen euro.
Het rijk geeft meer ruimte voor huurverhoging voor de hogere inkomens en verwacht daarvan extra doorstroming op de woningmarkt. In combinatie met rijksbeleid gericht op beperking van de kerntaken van de corporaties tot de 'doelgroep van beleid' verwacht het rijk daarmee dat het voor private partijen aantrekkelijker wordt om te investeren in aanbod voor midden- en hogere inkomens. In ons woonbeleid en de actualisatie van de woonvisie zullen we trachten hierop zo goed mogelijk in te spelen.
Een (mogelijke) vrijstelling binnen de verhuurdersheffing betreft de transformatie van kantoren in woningen. Dit kan mogelijkheden bieden voor vooral jongerenhuisvesting.
Het lage BTW-tarief voor verbouwing en renovatie geldt tot maart 2014. In lijn met het Woonakkoord komt er 50 miljoen voor Startersleningen.

Infrastructuur en Milieu
Gezien de bezuinigingen is het positief dat de financiering van de Aanpak Ring Zuid niet in het geding is en dat een eventueel aanbestedingsvoordeel beschikbaar blijft voor Groningen.
In het kader van 'groene groei' (zie ook het Energieakkoord) komt vanaf 2015 300 miljoen euro beschikbaar voor benuttingsmaatregelen, waaronder alternatieve vormen van vervoer, spitsmijdingsprojecten en inzet van nieuwe technologie.
In de begroting van IenM wordt 100 miljoen euro vrijgemaakt voor waterkwaliteit. De Topsector Water werkt tevens aan een verdubbeling van de toegevoegde waarde in 2020, daar moeten we vanuit het Noorden nadrukkelijk op aansluiten.
In 2014 willen overheden en vervoerders de OV-chipkaart gebruiksvriendelijker maken. Zo moet het eenvoudiger worden om over te stappen tussen spoorvervoerders,
Er komt een Roadmap Klimaat, mede op basis van het SER-Energieakkoord voor Duurzame Groei, waarin stappen worden gezet naar een volledige klimaat-neutrale Energievoorziening. In ons energiebeleid zullen we daar op in moeten spelen (zie hiervoor: Energieakkoord).
Groeien door te vergroenen vertaalt zich ook in transitie naar een circulaire economie, waarin het ontstaan van afval en emissies wordt voorkomen. Zo wordt in het kader van het programma 'Van afval naar Grondstof' in de Ketenaanpak Kunststof de waarde van gerecycled kunststof verhoogd.
Het kabinet streeft voor Schiphol naar selectieve groei. Vliegverkeer dat niet gebonden is aan Mainport Schiphol wordt opgevangen op regionale luchthavens. Het kabinet kijkt daarbij vooral naar Lelystad, maar het kan ook kansen bieden voor Eelde.
In 2014 zal minister Schultz de Omgevingswet aanbieden aan de Tweede Kamer. Dit moet leiden tot minder regels, grotere keuzevrijheid voor burgers en ondernemers, één loket voor omgevingsvergunningen, kortere procedures en een besparing van honderden miljoenen euro's. Uiteraard heeft dit ook grote consequenties voor de gemeenten.

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

IV Right to Challenge (deel C motie 15)

Tijdens het voorjaarsdebat van 19 juni 2013 heeft u de motie *Right to Challenge* aangenomen. In deze motie spreekt u uit dat sectoren en instellingen die getroffen worden door de bezuinigingen een *Right to Challenge* zouden moeten hebben om met een budgetneutraal alternatief te komen in hun eigen veld. De voorstellen moeten daarbij evenveel opleveren als het oorspronkelijke voorstel.

In de brief van 10 juli 2013 *Afhandeling moties voorjaarsdebat 2013* (BD13.3788308) hebben we u geïnformeerd dat we instellingen de mogelijkheid geven om met een bezuinigingsalternatief te komen binnen de eigen sector.

Hieronder gaat we in op de uitkomsten van de motie *Right to Challenge.* We geven eerst kort het gevolgde proces weer. Daarna geven we aan wat de kern van de ingediende alternatieven is eventueel aangevuld met aanvullende relevante informatie uit de gevoerde gesprekken. Tot slot geven we aan welk besluit ons college hierover heeft genomen.

Proces
De instellingen zijn in het bezuinigingsbesluit van 12 juli 2013 geïnformeerd over de motie *Right to Challenge* . De sluitingsdatum van de *Right to Challenge* was 23 augustus 2013. In totaal hebben tien instellingen uit de domeinen Zorg, Welzijn Jeugd, Cultuur en Onderwijs gebruik gemaakt van de *Right to Challenge*. Met alle indieners is een gesprek gevoerd over het ingediende alternatief. Van de gesprekken is een verslag gemaakt. Deze verslagen zijn geaccordeerd door de instellingen.
Na besluitvorming zullen wij alle instellingen die een alternatief hebben ingediend per brief over de uitkomst informeren.

Kern ingediende alternatieven en besluit college.
Per programma beschrijven wij u hieronder de kern van de ingediende alternatieven en het besluit dat ons college hierover heeft genomen.

Programma 4 Welzijn Gezondheid en zorg

1. Discriminatiemeldpunt
Het discriminatiemeldpunt Groningen (DMG) komt met een alternatieve financiering van de beoogde bezuiniging. Het voorstel is:
- Geen taakstelling van 10% op de rijksbijdrage die bedoeld is voor de uitvoering van de wettelijke taken;
- De taakstelling van 10% op de rijksbijdrage (7.400 euro) volledig ten laste te laten komen van de aanvullende gemeentelijke bijdrage van 24.000 euro voor voorlichting en preventie. Dit betekent dat de aanvullende gemeentelijke bijdrage vanaf 2014 14.200 euro bedraagt en dat de rijksbijdrage intact blijft.

Ons college heeft besloten akkoord te gaan met het alternatief van het Discriminatiemeldpunt. De bezuinigingstaakstelling van 10% op de rijksbijdrage komt daarmee ten laste van de aanvullende gemeentelijke bijdrage voor voorlichting en preventie.

2. Het Dok
Het Dok stelt voor om het onderhoud van pand en omgeving (openbare ruimte) in eigen beheer uit te voeren en de gemeentelijke reservering hiervoor te beschikken aan het Dok. Verder vraagt het Dok toestemming voor de verhuur van het gebouw voor commerciële activiteiten, waaronder voor bruiloften en partijen.

Ons college heeft besloten de alternatieven van het Dok nader te onderzoeken.

3. Drie gezamenlijke accommodaties ('t Vinkhuys, MFC De Weijert en het Dok)
De drie gezamenlijke accommodaties stellen voor het beheer per gebied onder te brengen bij de grote multifunctionele wijkcentra. Deze krijgen de verantwoordelijkheid om het beheer te verdelen in dat gebied in overleg met de andere accommodaties en op basis van de programmering en de behoefte. De huidige situatie waarin de beheerpool is ondergebracht bij WerkPro is een dure oplossing in de ogen van de wijkcentra. Daarnaast stellen de besturen voor het kinderwerk meer vanuit de wijk te organiseren waarbij de grote multifunctionele wijkcentra opdrachtgever en werkgever worden voor het kinderwerk.

Ons college heeft besloten om het alternatief van 't Vinkhuys, MFC de Weijert en het Dok nader te onderzoeken.

4. MJD/COP/GGD (CJG-uitvoering)
Het voorstel van de partijen MJD, COP en GGD is de taakstelling:
a) met elkaar te realiseren en niet per instelling afzonderlijk;
b) vorm te geven in relatie tot de visie van een geïntegreerde dienstverlening voor alle inwoners (0-100 jr.);
c) vooral te richten op efficiëntere bedrijfsvoering en coördinatie en zo min mogelijk op de uitvoering.

Hiervoor willen ze graag meer tijd dan 1 januari 2014.

Ons college heeft besloten punt a van het alternatief van de CJG-partners MJD/COP/GGD over te nemen.

Programma 6 Cultuur

5. Noorderzon
Noorderzon heeft voorgesteld de 1,1 miljoen euro eerlijker bezuinigen over meer instellingen, geen uitzonderingen te maken, behalve de voorgestelde "kleine" instellingen.

Ons college heeft besloten het alternatief van Noorderzon niet over te nemen.

6. Kunstraad
De Kunstraad stelt dat zij een fors deel van de gemeentelijke subsidie kwijt is aan BTW. Bij de kunstraad zijn twee medewerkers van de gemeente gedetacheerd (1 fulltime vanuit beleid, 1 deeltijd vanuit archivering). Hiervoor ontvangt de kunstraad een factuur met BTW van de gemeente. Het gaat jaarlijks om een Btw-bedrag van circa 16 duizend euro. Dit bedrag kan de Kunstraad niet terugvorderen bij de fiscus. De Kunstraad stelt voor een manier te vinden deze kosten te vermijden en zo de gevraagd bezuinigingen op de overhead te realiseren.

Ons college heeft besloten om het alternatief van de Kunstraad niet over te nemen.

7. Stichting Jonge Harten
De stichting Jonge harten stelt voor de bezuinigingen over alle culturele instellingen te verdelen en geen uitzonderingen te maken. Zij stellen dat instellingen dreigen om te vallen, omdat de korting per instelling te groot wordt, en dat het gehele veld hier de consequenties van ondervindt.

Ons college heeft besloten om het alternatief van Stichting Jonge Harten niet over te nemen.

8. Vera
Vera pleit voor een eerlijke verdeling van de korting op alle kunstinstellingen in Groningen en dat het Forum haar reserve die zij jaarlijks opbouwt (1 miljoen euro) moet inleveren. Zij stellen dat wanneer het Forum vier jaar geen weerstandvermogen opbouwt, de generieke korting aan alle culturele instellingen te niet gedaan kan worden.

Ons college heeft besloten om het alternatief van Vera niet over te nemen.

Programma 3 Jeugd en onderwijs

9. COP
Het COP stelt de volgende punten voor in het aangereikte alternatief:

1. Merk 2014 aan als overgangsjaar in het zicht van het voornemen van minister Asscher om te komen tot en plan waarin alle peuters gebruik kunnen maken van twee dagdelen in een voorschoolse voorzieningen.
2. De geïnde ouderbijdrage niet retour aan de gemeente, maar gebruiken voor 2014. Het gaat om een bedrag van ca. 100.000 euro.
3. BOP bijstellen van ambitieniveau 2 naar 1, van twee naar één gediplomeerde leidster en een begeleider/vrijwilliger. De gemeente past dan de subsidievoorwaarden per 1 januari 2014 aan.
4. Kinderopvangtarief verhogen tot kostendekkend niveau, anders moet COP overwegen BOP niet meer uit te voeren vanaf 2014.
5. Geef COP de ruimte om te anticiperen op bezuinigingsmaatregelen in 2014 en afscheid te nemen van werknemers die geboren zijn in of voor 1953. Daarvoor is een goed sociaal plan noodzakelijk en zouden middelen uit de beschikking van COP 2013 gebruikt kunnen worden. De gemeente rekent daarmee af op beschikking.
6. Nemen van interne maatregelen zoals sluiten locaties, loonoffer medewerkers, inleveren eindejaarsuitkering, deeltijd-ww.
7. Peuterscholen herhuisvesten in basisscholen, zodat huisvestingslasten komen te vervallen.
8. Partnerschap samen met het onderwijs: onderwijsorganisaties als aandeelhouder van het COP. Uitnodiging aan wethouder om hier regie op te voeren.

Ons college besluit heeft besloten om het alternatief van het COP niet over te nemen.

10. Terwille

Stichting Terwille heeft de Right to Challenge opgevat als een mogelijkheid om met een alternatieve besteding te komen voor de inzet van het subsidiebedrag van 9.000 euro. Terwille vraagt een bijdrage van 9.000 euro voor het jaar 2014 voor de implementatie en toepasbaar maken van een spel voor jongeren die risicogedrag laten zien op het gebied van omgaan met

social media, gameverslaving en ongezond (verslavingsgedrag). Het ingediende alternatief is daarmee geen alternatieve bezuiniging, maar een alternatieve besteding

Ons college heeft besloten om het alternatief van Terwille niet over te nemen.

BIJLAGE III - Motie 15 Schema mogelijke effecten programmadoelen en doelgroepen

- = raakt geen doelgroep

Quick-wins en bezuinigingen op eigen organisatie die niet raken aan programmadoelen danwel doelgroepen zijn niet opgenomen in onderstaand schema

Doelgroepen die bezuiniging aangaan	Programma	Deelprogramma	Bezuiniging + *omschrijving*	Gevolgen bezuinigingen (eerste inschatting)	Mogelijke effecten programmadoelen
Stadjers in het algemeen, ondernemers, strategische partners	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Overige Economie en Werkgelegenheid	Vermindering bijdrage cofinancieringsfonds vanaf 2015.	Minder projecten binnen dit cofinancieringsfonds. Daar staat nieuw cofinancieringsfonds vanaf 2014 tegenover.	Beperkt effect
Stadjers in het algemeen, ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Overige acquisitie	G-Kracht; minder beschikbaar voor actief netwerken en internationale betrekkingen (2014)	Minder mogelijkheden opzetten projecten in regionale netwerken (NS4) op gebied van arbeidsmarkt en innovatie, alleen nog personele inzet	Belangen van stad en regio minder zichtbaar in nationaal en internationaal verband
Stadjers in het algemeen, huishoudens met minimum inkomen	**11. Stadhuis en Stadjer**	Contact met de burger	Openingstijdens Publieksbalie (na 2014)	Beperktere openingstijden; Langere wachttijden om een afspraak te maken.	Lagere waardering gemeentelijke dienstverlening
Stadjers in het algemeen, huishoudens met minimum inkomen	**7. Verkeer**	Fiets	Stoppen met spitsrekken (2014 e.v.)	Tijdens de drukste momenten worden er in de binnenstad geen extra stallingsmogelijkheden aangeboden.	Verrommeling straatbeeld, overlast, druk op handhaving
Stadjers in het algemeen, huishoudens met minimum inkomen	**7. Verkeer**	Fiets	Minder bemand toezicht in de fietsenstalling Europapark (2014 e.v.)	Bemand toezicht van de eerste tot en met de laatste trein verdwijnt en wordt: Toezicht in de fietsenstalling Europapark via camera's en vanaf 18:00 in de winter en 21:00 in de zomer door personeel.	Verminderd veiligheidsgevoel
Stadjers in het algemeen, ondernemers, strategische partners	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Binnenstad en Toerisme	In 2014 korten we op binnenstadsmanagement.	We stoppen met bijdragen aan evenementen zoals Timeshift, Cityproms, Grachtenfestijn, we verminderen het aantal activiteiten binnen het gastvrijheidsprogramma (stoppen met Krassenactie, Wonen in Groningen, Huiskamerconcerten) en leveren geen bijdrage meer aan Gronings Peil, Swingin Groningen, Zienemaan en Sterren Grote Markt.	Imago binnenstad en verhoudingen strategische partners
Stadjers in het algemeen en strategische partners	**Paragraaf duurzaamheid**	Programma 3	Verduurzamen schoolgebouwen (2014 e.v.)	Minder inzet op het verduurzamen van schoolgebouwen.	Beperkte effecten
Stadjers in het algemeen en strategische partners	**Paragraaf duurzaamheid**	Programma 8	Duurzaam (ISV) na 2014	Gevolgen voor ambities en activiteiten op diverse terreinen, nieuw college maakt keuzes	Dit heeft naar verwachting effect op de doelen.
Stadjers in het algemeen en strategische partners	**Paragraaf duurzaamheid**	Programma 8	Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2035 (2011-2014) na 2014	Gevolgen voor ambities en activiteiten op diverse terreinen, nieuw college maakt keuzes	Dit heeft naar verwachting effect op de doelen.
Stadjers in het algemeen en strategische partners	**Paragraaf duurzaamheid**	Programma 2	Duurzaamheid: energiebudget (2014)	Minder handhaving, inspecteur minder milieuwetgeving, plan verduurzamen riolering uitgesteld (nog geen aansluiting bij markt), minder gemeentelijke formatie	Vertraging realiseren duurzaamheidsambities
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Verlagen borgniveau van het parkdeel (niet de graven) op begraafplaats (2014 e.v.)	Minder onderhoud van het parkdeel op begraafplaatsen	De algemene indruk van het onderhoud begraafplaatsen zal verminderen
Stadjers in het algemeen	**11. Stadhuis en Stadjer**	Publieke dienstverlening	Opheffen buitendienst documenten (2014 e.v.)	Geen wettelijke taak. Burger gaat voor diensten betalen	Lagere waardering gemeentelijke dienstverlening
Stadjers in het algemeen	**8. Wonen**	Doelgroepen	Vanaf 2015 bezuinigen we op het plaatsen van fietsklemmen in wijken met veel studenten (2015 e.v.)	Vanaf 2015 worden er minder fietsklemmen in wijken met veel studenten geplaatst.	Verrommeling van de omgevingen met veel studenten
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Minder middelen voor ecologisch beheer vanaf 2014	Stoppen met nieuwe projecten en monitoring over langere periode	Verlaging biodiversiteit
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Stoppen met watertaken uit rioolrecht (2014 e.v.)	Weghalen fonteinen en slechtere waterkwaliteit	We leggen geen natuurlijke oevers meer aan, stoppen extra baggerwerk en monitoring
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Stadsleven Natuurlijk (2014 e.v.)	We dragen niet meer bij aan verschillende instanties en intitiatieven	Daar waar we onderdelen kunnen onderbrengen in andere onderdelen van beleid. Minder cofinanciering van projecten zal leiden tot effecten, onduidelijk is nog wat en waar
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Afvalinzameling en verwerking	Niet meer ophalen grofvuil (2014 e.v.)	Gebruiker kan zelf gratis grofvuil naar depot brengen en tegen betaling (kostendekkend) laten ophalen	Mogelijk illegaal dumpen
Stadjers in het algemeen	**10. Veiligheid**	Veilige woon- en leefomgeving	Bezuiniging extra beleidmiddelen: Veiligheidsbeleid (2014)	De activiteiten 'registraties van prostituees' en 'aanpak jeugdgroepen' worden gestopt. De aanpak van jeugdgroepen is inmiddels regulier beleid, hier verwachten we geen effecten. Bij cameratoezicht wordt een bezuiniging doorgevoerd door efficiencymaatregelen, hier verwachten we daarom geen effecten. Op Halt gaan we bezuinigingen en dit zal tot iets minder voorlichtingen leiden. De bezuiniging op wijk- en stratenaanpak is minimaal, we verwachten daarom beperkte effecten.	Beperkte effecten
Stadjers in het algemeen	**8. Wonen**	Overig Wonen	Eenmalige korting op het activiteitenbudget wonen (50% van totale budget)	Aantal bijdragen aan (nog te bepalen) beurzen (Nieuwbouwbeurs, Wonen & Co, Dag van de Architectuur) en onderzoeken (o.a. Bevolkingsprognose) kunnen niet meer worden verstrekt	Genoemde beurzen vinden ook doorgang zonder gemeentelijke bijdrage
Stadjers in het algemeen	**8. Wonen**	Bestaande Woningvoorraad	Korting op gemeentelijke aandeel in NLA	Corporaties korten ook 10%. Daardoor minder geld beschikbaar voor de in totaal 15 wijkteams.	Dit zal tot gevolg hebben dat er minder initiatieven in de wijk kunnen worden gerealiseerd.
Stadjer in het algemeen	**8. Wonen**	Doelgroepen	Odb Norm (2014)	Subsidie in plaats van handhaving	Met het beschikbare bedrag kunnen ongeveer 300 a 500 panden worden aangepast.
Stadjer in het algemeen	**8. Wonen**	Doelgroepen	Afroming deel Revolverend fonds (2013)	Minder leningen verstrekken voor Collectief Particulier Opdrachtgever, starters en monumenten	Minder starters krijgen een (financieel) duwtje in de rug bij de aanschaf van hun woning.
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Voor 2014 (en de jaren daarna) worden geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor extra onderhoud in de binnenstad , het Noorderplatsoen en kleinschalig aanvullend grijs/groen.	Geen extra inzet in genoemde gebieden	Verrommeling straatbeeld (tevredenheidsscores over onderhoud en de Borgscore (hoog naar basis) zullen zeer waarschijnlijk dalen)
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Borgniveau's naar laag (met uitzondering van binnenstad, Noorderplantsoen (2014 e.v.)	Minder onderhoud	Verrommeling straatbeeld (tevredenheidsscores over onderhoud en de Borgscore (hoog naar basis) zullen zeer waarschijnlijk dalen)
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Stoppen met incidenteel aanvullend onderhoud (2014)	Hierdoor vervalt bijvoorbeeld de extra inzet in de huiskamer/binnenstad, het Noorderplantsoen en kleinschalig aanvullend onderhoud grijs groen.	Verrommeling straatbeeld.
Stadjers in het algemeen	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Afvalinzameling en verwerking	Leges kapvergunningen (2013 e.v.)	Inwoners dienen te betalen voor het verkrijgen van een kapvergunning.	Mogelijk illegale kap
Stadjer in het algemeen	**11. Stadhuis en Stadjer**	Beleidscommunicatie	Korting Oog TV (2014 e.v.)	Minder voorlichting via "postbus 51-voorlichtingsfilmpjes" en communicatie via OOG-teletekst en stijlstaande beelden.	Minder bereik stadjer
Stadjers in het algemeen	**11. Stadhuis en Stadjer**	Publieke dienstverlening	Leges huwelijk aanpassen (2014 e.v.)	Berperken aantal kostenloze huwelijken tot 2x per week	Versobering van het gratis huwelijk
Stadjers in algemeen, meer specifiek burgers in bezit koopwoning	**Paragraaf lokale heffingen**	Programma algemene inkomsten en post onvoorzien	Lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten compenseren door een OZB verhoging (2014 e.v.)	De woonlasten voor burgers worden in 2014 gemiddeld niet hoger.	-

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

Ondernemers, Stadjers in het algemeen	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Overige Economie en Werkgelegenheid	G-kracht na 2014; minder toekenning van middelen t.o.v. van voorgaande jaren	Gevolgen voor ambities en activiteiten op diverse terreinen, nieuw college maakt keuzes	Dit heeft naar verwachting effect op de doelen.
Ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Ruimte voor bedrijvigheid	Korten in 2013 en 2014 op fonds economische ontwikkeling	Continueren structurele bijdrage aan Groninger Congresbureau, binnenstadscampagne Marketing Groningen en de ondernemersprijs. Gemeentelijke bijdrage neemt af met name daar waar activiteiten ook zonder bijdrage voort kunnen. *Verantwoordelijkheid meer bij derden*, stimulerende rol.	Beperkte effecten
Ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Ruimte voor bedrijvigheid	G-kracht; minder beschikbaar voor Ruimte voor bedrijvigheid (2014)	Minder personele inzet en cofinancieringsmogelijkheden voor projecten op bedrijventerreinen. Stoppen van financiële ondersteuning OTP. Bijdrage aan Onderneem 't gaat omlaag.	Beperkt, financiële bijdrage verminderd, echter stimuleren initiatieven ondernemers door andere manier werken (o.a. minder regeldruk, meer flexibele bestemmingsplannen)
Ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Binnenstad en Toerisme	Bezuiniging in 2014 en in de jaren erna aan promotiebudget stad Groningen	Geen *afzonderlijke* bijdrage aan promotiecampagne 'Er gaat niets boven Groningen'	Minder exposure. Mogelijk minder toeristen.
Ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Binnenstad en Toerisme	G-kracht; minder beschikbaar voor binnenstad en toerisme (2014)	Minder subsidieverlening aan publiektrekkende activiteiten. Daarnaast verlagen we bijdrage aan ondernemersondersteunende organisatie (Servicepunt Detailhandel en de Groningen City Club). Ook voeren we geen toeristische onderzoeken (statistieken) uit. We blijven evenementen ondersteunen zoals 4 mijl en Eurosonic. Per 1 januari is het Servicepunt Detailhandel verzelfstandigd en dragen ondernemersverenigingen financieel meer bij.	Mogelijk minder werkgelegen in binnenstad.
Ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Overige Economie en Werkgelegenheid	Korting in 2013 en 2014 op activiteitenbudget van de afdeling Economische Zaken	Gemeente levert financieel minder bij aan beurzen, evenementen, bedrijvencontactdagen en netwerkbijeenkomsten	Gemeente minder zichtbaar aanwezig voor ondernemers en minder in netwerken
Ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Binnenstad en Toerisme	Korten op subsidie Marketing Groningen in 2013 en in de jaren erna.	Afhankelijk van de keuzes van Marketing Groningen (de structurele korting is 3% van de totale bijdrage), gevolgen voor activiteiten citymarketing	Minder exposure, mogelijk minder toeristen
Jeugd, huishoudens met minimuminkomen	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	10 % generieke korting op alle jeugdinstellingen	Minder financiële opvangruimte voor tegenvallers en daarmee kwetsbaarder	Vanaf begin oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nog niet bekend.
Jeugd	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Verlagen budget onderwijshuisvesting (2015 e.v.)	Rijksvergoedingen gaan vanaf 2015 rechtstreeks naar de scholen ipv via het gemeentefonds. De gemeente beperkt zich tot het beleidsarm(er) uitvoeren van haar wettelijke taak.	De exacte invulling van de beleidsarmere invulling van de wettelijke taak volgt bij de herijking van de gemeentelijke rol in 2014.
Jeugd	**7. Verkeer**	Verkeersveiligheid	Vanaf 2014 wordt geen verkeerseducatieprogramma meer door de gemeente aangeboden (2014)	geen verkeerseducatieprogramma. Verkeersexamen op basisscholen wordt na ruim 70 jaar afgeschaft.	Verkeersveilige stad. We steken geen geld meer in het beïnvloeden van de gedragsmatige kant van verkeersveiligheid. Voor de fysieke kant (bijv. drempels en snelheidsdisplay's) blijft budget beschikbaar.
Ouderen	**4. Welzijn gezondheid en zorg**	Sociale samenhang en leefbaarheid	Wmo huisbezoek ouderen (2014 e.v.)	budget voor kleinere vernieuwende initiatieven	Wegvallen budget heeft effect op vernieuwing en ontwikkeling
Huishoudens met minimum inkomen, ouderen	**1. Werk en Inkomen**	Inkomen	Korten Armoedebeleid- na 2014 (versoberen bijzondere bijstand en langdurigheidstoeslag)	Door versoberen bijzondere bijstand en langdurigheidstoeslag ontstaat inkomensachteruitgang bij mensen onderkant samenleving	Minder mogelijkheden om de participatie van minima te stimuleren.
Huishoudens met minimum inkomen, jeugd	**1. Werk en Inkomen**	Inkomen	Versoberen armoedebeleid (bezuinigen Stadjerspas) (2014)	Stadjerspas wordt opgeheven. Daardoor minder mogelijkheden om met kortingen de maatschappelijke participatie van minima te stimuleren. H in de plaats komen een webshop voor mensen met een smalle beurd en het kindpakket.	Minder mogelijkheden om de participatie van minima te stimuleren.
Huishoudens met minimum inkomen	**1. Werk en Inkomen**	Werk en activering	200 banenplan na 2014	We zullen het 200 Banenplan niet meer subsidiëren. De gemeente spant zich in om zoveel mogelijk banen regulier te maken.	Minder arbeidsplekken voor mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt .
Huishoudens met minimum inkomen	**1. Werk en Inkomen**	Werk en activering	Taakstelling werk & participatie (2014 e.v.)	Binnen het programma Werk &Participatie stelt ons college een bezuinigingstaakstelling voor in opgenomen. Deze taakstelling stelt ons college voor om te realiseren binnen de uitwerking van de Houtskoolschets. In 2014 wordt de taakstelling uitgewerkt in bezuinigingsmaatregelen.	Dit heeft naar verwachting effect op de doelen.
Huishoudens met minimum inkomen	**1. Werk en Inkomen**	Werk en activering	Wegwerken overschrijding middelen re-integratie en aanvullende inzet vanuit P-budget	Gemeentelijke dienstverlening op gebied van werk en participatie efficiënter inrichten zoals geschetst in Revisie Werk en Participatie en Houtskoolschets Werk & Participatie. Deze taakstelling betekent een personele krimp 15 a 20 fte bovenop de taakstelling van 30 fte die is opgenomen in de Houtkoolschets werk en participatie. Minder Participatiebudget om mensen te ondersteunen bij beleiding naar werk.	Door de dienstverlening anders in te richten kunnen we hetzelfde aantal mensen laten uitstromen (ca. 800). Wel kunnen we minder mensen ondersteunen en activeren.
Huishoudens met kinderen, jeugd, huishoudens met minimuminkomen	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Gezonde en veilige school (onderwijs) (2014 e.v.)	We stoppen met verslavingspreventie en bewegingsonderwijs. De verslavingspreventie in het onderwijs is geen wettelijke taak voor de gemeente.	We verwachten beperkte effecten omdat vanuit programma zorg en welzijn nog preventieactiviteiten worden aangeboden. Vanaf begin oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag.
Huishoudens met kinderen, jeugd, huishoudens met minimuminkomen	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Verlaging financiering school maatschappelijk werk onderwijs (onderwijs) (2014 e.v.)	We zijn met scholen in overleg hoe schoolmaatschappelijk werk wordt ingepast in Passend onderwijs per 2015. Door de halvering van het budget zal ook het aantal uren gehalveerd worden.	Vanaf begin oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nu nog niet bekend.
Huishoudens met kinderen, jeugd, huishoudens met minimuminkomen	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Schoolbegeleiding/ voorzieningen scholen (onderwijs) (2014 e.v.)	We stoppen met financieren: leerlingbegeleiding, schoolbibliotheek, innovatie en onderzoek in het onderwijs. Dit zijn geen wettelijke taken.	De scholen moeten dit meer zelf gaan financieren.
Huishoudens met kinderen, jeugd, huishoudens met minimuminkomen	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Bezuiniging op gemeentelijk aandeel VVE/kansenbeleid (onderwijs) (2014 e.v.)	Gevolg hiervan is een verschraling van het aanbod. We zijn met het COP in gesprek over mogelijkheden om deze verschraling beperkt te houden.	Vanaf begin oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nu nog niet bekend.
Huishoudens met kinderen, huishoudens met minimuminkomen, jeugd	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	We gaan bezuinigen op kinderactiviteiten (jeugd) (2014 e.v.)	Er worden minder kinder- en jongerenactiviteiten aangeboden. In samenspraak met instellingen (MJD en SKSG)gaan we door samenvoeging een efficientere werkwijze te ontwikkelen waarbij o.a. de leeftijdsbeperking wordt aangepast.	Vanaf begin oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nu nog niet bekend.
Daklozen	**4. Welzijn gezondheid en zorg**	Preventie en zorg	Maatschappelijke opvang (2014 e.v.)	Houden structurele opvangvoorziening in stand; ruimte voor experimenten en innovatieve ontwikkelingen verdwijnt	Beperkte effecten

Raadsvoorstel inzake gemeentebegroting 2014

(woon)booteigenaren	**8. Wonen**	Bestaande Woningvoorraad	Stoppen subsidieregeling "wonen op het water"	De beperkt gebruikte subsidieregeling stopt, waardoor booteigenaren minder worden gestimuleerd om de beeldkwaliteit van hun boot te verbeteren	Geen effecten
-	**11. Stadhuis en Stadjer**	Beleidscommunicatie	Wijkcommunicatie na 2014	Wordt opgenomen in communicatie programma's (bijv. Oderhoud en beheer openbare ruimte)	Beperkte effecten
-	**11. Stadhuis en Stadjer**	Beleidscommunicatie	Burgerparticipatie na 2014	Wordt opgenomen in communicatie programma's (bijv. Oderhoud en beheer openbare ruimte)	Beperkte effecten
-	**13. College en raad**	College en raad	Samenvoegen personeelsbladen	Eén gezamenlijk personeelsblad	Geen effecten
-	**13. College en raad**	College en raad	Versobering voorzieningen college en GMT	Besparen op catering, koffieservice en abonnementen	Geen effecten
-	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Binnenstad en Toerisme	Ruimte voor de binnenstad (2014)	Totstandkoming van toekomstvisie op een andere manier (samen met diverse partners). Een actieprogramma voor de binnenstad wordt geschraapt.	Ontwikkeling binnenstad
-	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Bezuiniging op voortijdig schoolverlaters (onderwijs) (2014 e.v.)	Terug naar uitvoeren wettelijke taken. Schoolmaatschappelijk werk en rebound onder verantwoordelijkheid van onderwijsbesturen.	We verwachten geen effecten, omdat scholen wettelijk verplicht zijn om deze voorzieningen op peil te houden.
-	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Efficiency gemeentelijke uitvoering voor CJG (10% korting)	Efficiency in werkzaamheden GGD	Geen effecten
-	**4. Welzijn gezondheid en zorg**	Sociale samenhang en leefbaarheid	Awbz dagopvang (2014 e.v.)	Er wordt steeds minder gebruik van gemaakt. De doelgroep wordt steeds vaker via de reguliere voorzieningen opgevangen.	Geen effecten
-	**4. Welzijn gezondheid en zorg**	Sociale samenhang en leefbaarheid	Wmo (2014)	We hebben te maken met een dalende tendens in Wmo-aanvragen en -verstrekkingen	Geen effecten
-	**6. Cultuur**	Culturele infrastructuur	Korting Groninger Archieven (2015 e.v.)	De efficiencykorting zal conform de gemeenschappelijke regeling in onderling overleg/met instemming van de rijkspartner moeten plaatsvinden.	Geen effecten
-	**6. Cultuur**	Overig Cultuur	Taakstelling cultuur (2014 e.v.)	Minder geld beschikbaar op het budget onderzoek en onvoorzien en minder geld beschikbaar op het budget cultuur algemeen.	Beperkte effecten
-	**7. Verkeer**	Overig Verkeer	Verlaging onderzoeksbudget Verkeer (2014 e.v.)	Minder geld voor verkeersonderzoek (verkeerstellingen, tevredenheid over parkeren op P&R terreinen en garages) Minder extern advies	Effecten beleid zijn minder goed te monitoren
-	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Overige Economie en Werkgelegenheid	Verlaging bijdrage Regio Groningen Assen (2014 e.v.)	Temporisering projecten in de regio.	Lange termijn doelen later gerealiseerd, omdat projecten later afgerond zullen zijn.
-	**7. Verkeer**	Openbaar Vervoer	Ruilen gemeentelijk geld binnen het project busafrit Hoogkerk met RSP-geld (2014)	geen / RSP niet voor andere projecten in te zetten	Geen effecten
-	**7. Verkeer**	Openbaar Vervoer	Ruilen met gemeentelijk geld binnen het project HOV-as West met RSP-geld (2014)	geen / RSP niet voor andere projecten in te zetten	Geen effecten
-	**7. Verkeer**	Auto	Gemeentelijk geld binnen het project Sontwegverbinding wordt vervangen (2014)	geen / BDU niet voor andere projecten in te zetten	Geen effecten
-	**7. Verkeer**	Auto	Een structurele verlaging op het budget voor groot onderhoud aan verkeerslichten.	In plaats van 3 verkeerslichten wordt aan 2 verkeerslichten per jaar groot onderhoud verricht	Geen effecten
-	**7. Verkeer**	Auto	Incidentele vrijval structureel extra beleid risicobuffer (Herewegviaduct; jaarschijf 2014)	Dekking is op z'n vroegst nodig in 2015.	Geen effecten
-	**7. Verkeer**	Auto	Vrijval gemeentelijke middelen Sontbrug door inzet BDU.	Door andere inzet middelen kan geld vrijgespeeld worden.	Geen effecten
-	**7. Verkeer**	Parkeren	Bezuinigingen fietsparkeren	Fietsparkeermaatregelen (spitsrekken / Station Europapark) hebben direct financieel effect op de begroting van het Parkeerbedrijf, maar zijn inhoudelijk ondergebracht onder deelprogramma Fiets	Geen effecten
-	**8. Wonen**	Overig Wonen	Opheffen reserve BWS	Gemeenschappelijke Regeling Regio Centraal Groningen (RCG) bestaat niet meer; reserve is derhalve niet nodig	Geen effecten
-	**8. Wonen**	Overig Wonen	Opheffen OV-voorziening	Restent voorziening	Geen effecten
-	**8. Wonen**	Overig Wonen	Verminderen voorziening Volkshuisvesting (omdat is afgeloist op gewaarborgde leningen en leningen die wij verstrekken aan corporaties)	Afnemende omvang van bedrag waar risico op wordt gelopen betekent dat voorziening omlaag kan	Geen effecten
-	**8. Wonen**	Overig Wonen	vrijval BLS uit project Liquid City	Project Liquid City gaat niet door, gereserveerde middelen kunnen vrijvallen	Geen effecten
-	**9. Onderhoud en Beheer Openbare ruimte**	Kwaliteit van de leefomgeving	Opschorten meerjareninvesteringen BORG in 2013 en 2014	Investeringen vinden later plaats	Geen effecten
-	**10. Veiligheid**	Veilige woon- en leefomgeving	Veiligheidsgeld vrijspelen door inzet rijksbijdrage MO (2014 e.v.)	Mogelijk doordat activiteiten zijn meegenomen in het geherprioriteerde programma Maatschappelijke Opvang. Activiteiten worden dus gecontinueerd.	Geen effecten
	6. Cultuur	Overige Voorzieningen	Cultuur (ISV) na 2014	O.a. stoppen met Kunst op Straat	Minder diversiteit in het straatbeeld
	8. Wonen	Overig Wonen	ISV na 2014	Ambities en activiteiten op diverse terreinen veranderen, zullen anders ingevuld moeten worden	Dit heeft naar verwachting effect op de doelen. Later mee bekend
Woonwagenbewoners	**8. Wonen**	Kwaliteit van de leefomgeving	Minder personele inzet in de beheertaak bij woonwagens	minder beheer woonwagens, meer zelfredzaamheid bewoners	Doelgroep woonwagen bewoners krijgt minder aandacht. Verrommeling?
We verwachten dat de generieke korting huishoudens met minimum inkomen, jeugd, huishoudens met kinderen aangaan	**3. Jeugd en onderwijs**	Integraal Jeugdbeleid	Niet doorgeven accres aan gesubsidieerde instellingen (onderwijs)	Het niet doorgeven aan onderwijsinstellingen betekent dit dat zij loon en prijsstijgingen uit het activiteitenbudget moeten halen. Dit kan gevolgen hebben voor de uitvoering van activiteiten door de onderwijsinstellingen.	Vanaf begin oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nog niet bekend.
We verwachten dat de generieke korting huishoudens met minimum inkomen, jeugd, huishoudens met kinderen aangaan	**4. Welzijn gezondheid en zorg**	Sociale samenhang en leefbaarheid	10% generieke korting op zorg en welzijn instellingen	Minder financiële opvangruimte voor tegenvallers en daarmee kwetsbaarder	Vanaf begin oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nog niet bekend.
We verwachten dat de generieke korting huishoudens met minimum inkomen, jeugd, huishoudens met kinderen aangaan	**5. Sport en bewegen**	Sportieve infrastructuur	10% generieke korting op sportverenigingen	Minder financiële opvangruimte voor tegenvallers en daarmee kwetsbaarder	Vanaf 1 oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nu nog niet bekend.
We verwachten dat de generieke korting de Stadjer in het algemeen aangaan	**6. Cultuur**	Culturele infrastructuur	10% generieke korting op cultuurinstellingen	Minder financiële opvangruimte voor tegenvallers en daarmee kwetsbaarder	Vanaf 1 oktober inhoudelijke keuzes bekend bij indienen subsidieaanvraag. Mogelijke effecten daarom nu nog niet bekend.
We verwachten dat de generieke korting de Stadjer in het algemeen aangaan	**6. Cultuur**	Deelname aan cultuur	Cultuur na 2014	Gevolgen voor ambities en activiteiten op diverse terreinen, keuzes nieuw college	Dit heeft naar verwachting effect op de doelen
Studenten	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Binnenstad en Toerisme	Bezuiniging vanaf 2014 aan promotiebudget KEI week	Via deze weg geen gemeentelijke exposure tijdens KEI week	Beperkte effecten
Strategische partners, ondernemers	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Groningen Kennisstad	Minder geld beschikbaar voor het stimuleren van de topsector Energie en Healthy Ageing.	Verminderde bijdrage aan het Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland (HANNN); Minder geld voor aanjagen van projectinitiatieven en voor de procesbegeleiding daarvan, en ook niet voor de cofinancierting van de Energy Academy Europe/EnTranCe. Verlaagde bijdragen aan activiteiten Energy Valley en stimuleren energieke MKB-ers	Effecten op vernieuwing en ontwikkeling.
Strategische partners, ondernemers en studenten	**2. Economie en Werkgelegenheid**	Groningen Kennisstad	Korting op Akkoord van Groningen in 2013 en 2014	Minder geld voor Campagne 2014. Concrete invulling afhankelijk van keuzes stuurgroep Akkoord van Groningen.	Minder (inter)nationale zichtbaarheid Groningen als City of Talent

ONTWERP BEGROTING 2014
GEMEENTE GRONINGEN

INHOUDSOPGAVE

Aanbiedingsbrief 5

KERNGEGEVENS EN SAMENSTELLING BESTUUR/RAAD EN LEESWIJZER 14

Kerngegevens 15
Samenstelling bestuur 16
Samenstelling Raad 18
Leeswijzer 20

PROGRAMMAPLAN 22

Programma 1 Werk en inkomen 24
Programma 2 Economie en werkgelegenheid 51
Programma 3 Jeugd en onderwijs 85
Programma 4 Welzijn gezondheid en zorg 101
Programma 5 Sport en bewegen 128
Programma 6 Cultuur 142
Programma 7 Verkeer 162
Programma 8 Wonen 188
Programma 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte 215
Programma 10 Veiligheid 235
Programma 11 Stadhuis en stadjer 251
Programma 12 Bedrijfsvoering 270
Programma 13 College en raad 289
Programma 14 Algemene inkomsten en post onvoorzien 296

PARAGRAFEN 301

Paragraaf 1 Stadsdelen 303
Paragraaf 2 Duurzaamheid 310
Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 317
Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen 337
Paragraaf 5 Financiering 343
Paragraaf 6 Verbonden partijen 348
Paragraaf 7 Grondbeleid 355
Paragraaf 8 Lokale heffingen 360
Paragraaf 9 Vernieuwing sociaal domein 370

FINANCIEEL PERSPECTIEF 373

Hoofdstuk 1 Toelichting financieel meerjarenbeeld 375
Hoofdstuk 2 Financiële knelpunten 377
Hoofdstuk 3 Bezuinigingen 389
Hoofdstuk 4 Investeringen en financiering 394
Hoofdstuk 5 Arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen 397

BIJLAGEN 399

Bijlage 1	Totaaloverzicht extra beleidsmiddelen	401
Bijlage 2	Extra beleidsmiddelen jaarschijf peildatum 30 juni 2013	406
Bijlage 3	Totaaloverzicht deelprogramma's bestaand beleid	410
Bijlage 4	Exploitatiebegroting 2014	412
Bijlage 5a	Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting begroting 2014	416
Bijlage 5b	Personeel van derden	417
Bijlage 6	Overzicht geactiveerde kapitaaluitgaven 2014	418
Bijlage 7	Overzicht uitgeleende langlopende geldleningen	420
Bijlage 8a	Overzicht reserves en voorzieningen	421
Bijlage 8b	Toelichting reserves en voorzieningen	424
Bijlage 9	Overzicht opgenomen (en op te nemen) langlopende geldleningen 2014	435
Bijlage 10	Overzicht gewaarborgde geldleningen 2014	436
Bijlage 11	Subsidies en inkomensoverdrachten	437
Bijlage 12	Onderhoudsgegevens gemeentelijke gebouwen	441
Bijlage 13	Incidentele baten en lasten 2013 > 250 duizend euro	442
Bijlage 13a	Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	445
Bijlage 14	Berekening emu-saldo	448
Bijlage 15	Financiële begrippen en afkortingen bij de begroting	449

Bijlage - Ontwerp begroting 2014 03-10-2013 tbv de Gemeenteraad

AANBIEDINGSBRIEF

BEGROTING 2014

AANBIEDINGSBRIEF

Hierbij ontvangt u de ontwerp-gemeentebegroting 2014, met onze beleidsmatige en financiële voorstellen voor 2014 en de jaren erna. De economische crisis is nog niet voorbij. Op Prinsjesdag is duidelijk geworden dat er in de komende jaren voor tal van zaken minder geld beschikbaar zal zijn. Afhankelijk van ieders persoonlijke situatie zullen burgers en bedrijven dat op een of andere manier gaan merken. De Miljoenennota heeft ook een negatief effect op het meerjarenbeeld. De komende jaren staat de stad Groningen voor grote opgaven.

Tegelijkertijd zien we ook lichtpunten. Het is begrijpelijk dat in de huidige omstandigheden de aandacht snel uitgaat naar wat er door de bezuinigingen *niet* meer mogelijk is. Van groot belang is echter ook te kijken naar wat er nog *wel* kan. Ook met minder geld gebeurt er in onze stad nog altijd heel veel en kunnen we door anders te werken nieuwe dingen tot stand brengen.

We zien dat het aantal Stadjers opnieuw is gegroeid en dat de Groningse woningmarkt tekenen van voorzichtig herstel laat zien. We blijven investeren in onze structuurversterkende projecten, onze economische speerpunten en in onze binnenstad. Zo starten we in 2014 met de aanbesteding van de Zuidelijke Ringweg, blijven we samenwerken binnen het Akkoord van Groningen, gaat het Infoversum in het Ebbingekwartier in 2014 open en bouwen we verder aan de Oostwand, de Nieuwe Markt, de parkeergarage en het Forum. Door te investeren in onze stad scheppen we werkgelegenheid, ook voor de toekomst.

Groningen is een stad waarin iedereen mee kan doen. Dit blijft zo. We houden oog voor Stadjers die het op eigen kracht niet redden. Wij staan voor de uitdaging om als gemeente per 2015 uitvoering te geven aan de decentralisaties op het gebied van Jeugdzorg en AWBZ. Dat is een complexe operatie, maar ook een kans. Door te kiezen voor ondersteuning dichtbij en vanuit de leefwereld van burgers willen we de kwaliteit van die ondersteuning op peil houden. Bij vragen van burgers, zoals hulp bij huishouding of dagbesteding, zorgt de gemeente voor ondersteuning en als dat nodig is voor voorzieningen. Deze voorzieningen staan dichtbij en sluiten goed aan bij onze inwoners. Hierbij geldt ook dat een belangrijke rol is weggelegd voor het eigen netwerk en de sociale omgeving. Samen met betrokken inwoners en partners werken we voortvarend aan de voorbereidingen van de decentralisaties, net als aan de uitvoering van het afgesloten onderwijspact en het opgestelde ambitiedocument voor een nieuwe impuls Vensterschool.

We gaan door met de ingezette lijn naar een andere bestuursstijl. We staan open voor ideeën uit de raad en de samenleving. In de Rivierenbuurt en Groningen-West zijn in co-creatie wijkplannen gemaakt. Bewoners en organisaties in Beijum en Lewenborg participeren bij het beheer van groen. In de Stips (steunpunten in de wijk) en Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) werken vrijwilligers uit de wijk samen met professionals. Ouders organiseren bijvoorbeeld een kledingruilwinkel. Vanuit de Stips bieden vrijwilligers ondersteuning voor hulpvragen in de wijk zoals klusjes in de tuin, meehelpen met een verhuizing en het opbouwen van een eigen netwerk. De aanpak *Goud Delven* stimuleert deze ontwikkeling. Komend najaar betrekken we de stad via het stadsdebat *Let's Gro* bij de ontwikkeling van een toekomstvisie.

Kortom, Groningen is een stad waar ook onder een betrokken hemel vele lichtpuntjes schitteren, een stad die in veranderende omstandigheden sterk en sociaal zal blijven.
Om de kracht van de Groningse samenleving als geheel in stand te houden zijn veranderingen noodzakelijk. Creativiteit en inzet zijn nodig van iedereen. Transparant bestuur, participatie, gedeelde verantwoordelijkheid, samenwerking en co-creatie zijn daarbij richtinggevende begrippen. Op deze manier werken we samen aan een sterke toekomst van de stad.

Conform de afspraken in ons collegeprogramma Prinsenhofakkoord hechten wij groot belang aan een solide financieel beleid, waarin we problemen niet doorschuiven naar de toekomst. De ontwerpbegroting voor 2014 heeft een positief saldo van 5,5 miljoen euro. Het positieve saldo biedt ons de ruimte het cofinancieringsfonds te voeden en een bedrag te reserveren voor het

incidentele tekort in 2015. We volgen hiermee de uitgangspunten zoals we die in de Voorjaarsbrief hebben benoemd. Het volgende college kan de resterende tekorten in 2015 en 2016 oplossen met incidentele bezuinigingen of dekken uit de beschikbare reserves. Vanaf 2017 biedt het meerjarenbeeld enige ruimte. We storten een startkapitaal in het cofinancieringsfonds zodat we nieuwe impulsen in de stad kunnen financieren. Dat is te meer van betekenis omdat er in 2014 een nieuw stadsbestuur aantreedt, dat zijn eigen beleidskeuzes wil en moet kunnen maken. De voorliggende begroting voorziet ook in de noodzakelijke versterking van ons weerstandsvermogen, waarop uw raad herhaaldelijk heeft aangedrongen. Dat brengen we in 2014 op een ratio van 0,8 zoals afgesproken in het Prinsenhofakkoord.

De hoofdlijnen van onze beleidsmatige en financiële voorstellen voor 2014 hebben we in mei in de Voorjaarsnota aan u voorgelegd. We hebben er met uw raad en vele maatschappelijke partners over gesproken. Over het algemeen ontmoetten wij daarbij begrip voor de noodzaak van het omvangrijke bezuinigingspakket en de door ons uitgezette koers. Uiteraard was er ook teleurstelling. Waar maatschappelijke partners alternatieven aandroegen, hebben we die zorgvuldig overwogen. Hiertoe hebben we diverse aanpassingen gedaan en presenteren we u een evenwichtige begroting 2014.

Wat zijn onze opgaven?
De opgave voor 2014 bedraagt 49,4 miljoen euro. Deze opgave is de optelling van grote en kleine knelpunten zoals de benodigde versterking van het weerstandsvermogen naar 0,8 de tekorten op de wet BUIG en de sociale werkvoorziening¸ frictiekosten als gevolg van personele bezuinigingen, aanvullende Rijksbezuinigingen en nog niet gerealiseerde gemeentelijke bezuinigingen. Na het verschijnen van de Miljoenennota pakt het financiële beeld, ten opzichte van onze inschatting bij de Voorjaarsbrief, nadeliger uit. In bijlage I kunt u de toelichting lezen op de financiële opgave, de bezuinigingsmaatregelen en het verschil met de Voorjaarsbrief.

Financieel meerjarenbegroting	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Opgave	-49.436	-28.800	-27.049	-27.619
Dekking	54.892	23.232	24.922	28.322
Financieel perspectief	**5.456**	**-5.568**	**-2.127**	**703**
Inzet ruimte boven 0,8 voor 50% naar cofinanciering	-2.728			
Inzet ruimte boven 0,8 voor 50% voor tekort 2015	-2.728	2.728		
Aanvullende taakstellingen 2015 en 2016		2.840	2.127	
Financieel perspectief na aanvullende maatregelen	***0***	***0***	***0***	***703***
Ratio weerstandvermogen	***0,8***	***0,8***	***0,8***	***0,8***

De begroting voor 2014 bevat bezuinigingsvoorstellen voor een totaalbedrag van 54,9 miljoen euro. Dat is 5,5 miljoen euro meer dan de primaire opgave. In 2015 en 2016 voorzien we een tekort van respectievelijk 5,6 en 2,1 miljoen euro. Vanaf 2017 ontstaat enige ruimte in het meerjarenbeeld. De helft van het voordeel in 2014 reserveren we om een deel van het tekort in 2015 te kunnen opvangen. Conform de afspraken in de Voorjaarsbrief bestemmen we de resterende 50% in 2014 voor het cofinancieringsfonds.

We moeten ons realiseren dat bij een voortdurende economische recessie de opgaven in de komende jaren nog groter kunnen worden. Los van de mogelijke extra ingrepen van het Rijk zijn er ook in onze eigen gemeente risico's. We noemen hier de exploitatie van de parkeergarages, de groei van het aantal bijstandsgerechtigden, de decentralisaties van de jeugdzorg en de AWBZ (gepaard met forse bezuinigingen), net als huishoudelijke verzorging (vanaf 2015 40% bezuiniging), de bezuinigingen op inkomensondersteuning, de ontwikkelingen op de woningmarkt, de verkoop van bedrijventerrein en de voortgang van de grote projecten.

In september hebben we u geïnformeerd over de sleutelprojecten en de voortgang van grondexploitaties. In het najaar actualiseren we onze grondexploitaties vooruitlopend op de waarderingen voor de gemeenterekening 2013. We kunnen op dit moment nog niet overzien of hier nieuwe mee- of tegenvaller zullen ontstaan. Dit is onder andere afhankelijk van te actualiseren prognoses van de toekomstige vraag naar woningen en bedrijventerrein. Daarnaast hebben we binnen de grondexploitaties een aantal grote risico's, die we hebben meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen. Waar mogelijk proberen we eventuele knelpunten binnen de grondexploitaties op te vangen door kosten die we kunnen beïnvloeden te verlagen. Op basis van

de herziene grondexploitaties maken we ook een nieuwe inschatting van de risico's en het benodigde weerstandsvermogen.

Wat zijn onze financiële uitgangspunten?
Het vinden van solide oplossingen voor de omvangrijke opgaven waar we voor staan, kan alleen lukken op basis van heldere en richtinggevende financiële uitgangspunten. Hieronder presenteren wij u deze:

- We presenteren een sluitende begroting voor 2014 en een evenwichtig meerjarig perspectief;
- Tekorten vangen we in eerste instantie op door uitgaven te verminderen, subsidies te korten en door efficiënter te werken;
- We dekken structurele kosten zoveel mogelijk structureel;
- Met lastenverzwaringen voor burgers en bedrijven zijn we terughoudend;
- We versterken ons weerstandsvermogen tot minimaal een ratio van 0,8. Mogelijke meevallers zetten we voor de helft in voor verdere versterking van het weerstandsvermogen en voor de andere helft voor het nieuwe cofinancieringsfonds;
- We hanteren een zorgvuldig en alert risicomanagement. Twee keer per jaar bepalen we het actuele benodigde weerstandsvermogen;
- We geven het nieuwe college ruimte voor eigen keuzes. We schuiven onze problemen niet door naar de toekomst.

Hoe is deze begroting tot stand gekomen?
Bij het tot stand brengen van de nu voorliggende begroting, hebben we de door ons beoogde bestuursstijl zoveel mogelijk in praktijk gebracht. We hebben uw raad vroegtijdig in de gelegenheid gesteld richting te geven en kaders te stellen. In overleg met uw raad is het Voorjaarsdebat vervroegd, zodat onze voorstellen al voor de zomer met uw raad besproken konden worden. Vervolgens hebben we ook de maatschappelijke partners en gesubsidieerde instellingen tijdig kunnen informeren over onze voorstellen. Op 12 juli hebben instellingen het voor hen betreffende bezuinigingsbesluit ontvangen.

Mede op verzoek van uw raad hebben we instellingen die per 2014 gekort worden gelegenheid geboden alternatieve voorstellen te doen *(Right to Challenge* ziet u bijlage III*)*. Meerdere instellingen uit de domeinen Zorg, Welzijn, Jeugd, Cultuur en Onderwijs hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Ook was er gelegenheid zienswijzen en bezwaren in te dienen en inbreng te leveren op de door de raad georganiseerde hoorzitting.

De op die manier verzamelde reacties en alternatieve voorstellen hebben we zorgvuldig beoordeeld, afgewogen en besproken met de betroffen instellingen. Dit, en de door uw raad gestelde kaders tijdens het Voorjaarsdebat, hebben geleid tot diverse aanpassingen van onze voorstellen. Het betreft onder andere onze voorstellen voor het beheer van weesfietsen en fietswrakken, de generieke korting op de overhead van de Kunstraad, de bezuiniging op het Grand Theater, de 0dB-norm voor de kamerverhuur, de korting op huur en kapitaallasten van accommodaties, de openstelling van de buitenlocaties van het gemeentehuis en de bezuiniging op het gemeentelijke aandeel VVE/Kansenbeleid. In samenspraak met betrokkenen hebben we oplossingen weten te vinden die kunnen rekenen op groter draagvlak. Ook hebben we, gehoord de opvattingen in uw raad, besloten de aanvankelijk voorgestelde korting van 1 miljoen euro in het sociale domein niet door te voeren.

Wat stellen we u nu voor?
De nu voorliggende begroting is een meerjarenbegroting, gebaseerd op onze financiële en beleidsmatige uitgangspunten en gericht op het realiseren van onze ambities. Ons college heeft zich tot het uiterste ingespannen om de begroting 2014 sluitend te krijgen, problemen structureel op te lossen, het weerstandvermogen te versterken, een goede start te maken met een nieuw cofinancieringsfonds en het nieuwe college ruimte te bieden voor eigen beleidskeuzes. Dit college acht het, gezien het voortduren van de economische crisis, niet verantwoord nu verder in te grijpen in het voorzieningenniveau in de stad.

Een overzicht van de door ons voorgestelde maatregelen met toelichtingen, vindt u in bijlage II (Bezuinigingsvoorstellen 2014-2017 en toelichting). De voorgestelde maatregelen in 2014 leveren 5,5 miljoen euro meer op dan de totale opgave. We merken hierbij op dat we een aantal dekkingsbronnen nog moeten realiseren en dat we hierbij afhankelijk zijn van anderen. Dit betreft onder andere de verkoop van onze aandelen in het Waterbedrijf en het vrijspelen van eigen middelen bij infrastructurele maatregelen. In beide gevallen zijn we afhankelijk van definitieve afspraken met de provincie Groningen.

Ons college kiest ervoor middelen beschikbaar boven een ratio van 0.8 in te zetten in reserves en het cofinancieringsfonds conform de afspraken in de Voorjaarsbrief en het Prinsenhofakkoord. We

zetten 50% van de gecreëerde ruimte in 2014 in ter gedeeltelijke dekking van het verwachte tekort in 2015. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor eigen afwegingen door het nieuwe college.

Met de andere helft van de genoemde 5,5 miljoen voeden we het cofinancieringsfonds (zie hieronder).

Het weerstandsvermogen komt uit op een ratio van 0,80 in 2014. Daarmee voldoen we aan de gestelde financiële uitgangspunten in de Voorjaarsbrief. Op middellange termijn willen we doorgroeien naar een niveau van 1,0. Een toereikend weerstandvermogen is nodig om onvoorziene tegenvallers (risico's) op te vangen, zonder direct te moeten snijden in gemeentelijke voorzieningen. Daarbij houden we ook de incidentele tekorten in 2015 en 2016 in het oog.

Daarmee resteert er voor 2015 een tekort van 2,8 miljoen euro en in 2016 van 2,1 miljoen euro. De omvang van deze tekorten is op dit moment nog erg onzeker. We stellen u daarom voor om de oplossing ervan te agenderen in de voorbereiding van de begroting 2015 door het nieuwe college, zodat zij zelf keuzes kan maken over de dekking van deze tekorten. De voorziene tekorten zijn zodanig van omvang dat wij menen dat we de beleidsvrijheid van het nieuwe college er niet te zeer door beperken.

De woonlasten voor burgers worden in 2014, afgezien van de jaarlijkse aanpassing aan lonen en prijzen, gemiddeld lager.

Woonlasten	**2013**	**2014**
OZB	247,26	259,33
Rioolheffing	137,3	136,8
Afvalstoffenheffing	301,44	278,64
Totale woonlasten	**686**	**674,77**

Ten gevolge van meevallende kosten en maatregelen bij afvalstoffenverwerking en rioolbeheer verlagen we de heffingen hiervoor. Dat geeft ruimte om de OZB voor woningen iets te verhogen. Dit is nodig om de opgaven in de periode 2014-2017 te dekken. De OZB voor bedrijfspanden verhogen we niet. Overigens zijn de woonlasten in onze gemeente in de achterliggende jaren lager geworden, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Woonlasten	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**Totaal**
OZB	18	-	1,2	12,1	31,3
Rioolheffing	2,9	-	-	-0,5	2,4
Afvalstoffenheffing	-15,9	-6,9	-7,2	-22,8	-52,8
Totaal effect per jaar	**5**	**-6,9**	**-6**	**-11,2**	**-19,1**

Cofinancieringsfonds
Na 2014 stoppen diverse specifieke Rijksbijdragen, waaruit we in de voorgaande jaren tal van projecten onder andere. op het gebied van wijkvernieuwing, wonen, economische ontwikkeling en duurzaamheid financierden. Om de stad op deze belangrijke terreinen toch nieuwe impulsen te kunnen blijven geven, roepen we een cofinancieringsfonds in het leven. Met het accent op *co*. Het fonds is nadrukkelijk bedoeld om aan te sluiten bij initiatieven uit de stad en samenleving. Een randvoorwaarde is dat ook betrokken partijen hun financiële bijdrage leveren, zodat het geheel meer is dan de som der delen. Met het nieuwe cofinancieringsfonds versterken we de groei van de Groningse economie. Het stimuleert en creëert ruimte voor initiatieven uit de samenleving en benadrukt onze rol van regisseur en verbinder. Deze wijze van gezamenlijk ontwikkelen en financieren sluit aan bij onze beleidsmatige uitgangspunten (Verbinden en vernieuwen).

We geven het fonds een serieuze start. In 2014 willen we er zoals hierboven al gemeld 2,7 miljoen euro uit de gecreëerde begrotingsruimte in storten. Daarnaast besteden we ook een deel van de in 2014 nog beschikbare middelen voor ISV, G-kracht en Duurzaamheid deels via het cofinancieringsfonds. Hetzelfde doen we vanaf 2015 met de structurele middelen voor Duurzaamheid en Veiligheid. Deze beschikbare middelen zijn gelabeld; we besteden ze aan het doel waarvoor ze bestemd zijn. Langs deze wegen komt er voor de komende jaren totaal minimaal 12,8 miljoen euro voor het cofinancieringsfonds beschikbaar. Dit geeft ruimte om ook in de huidige moeilijke economische omstandigheden samen met maatschappelijke partners te investeren in de economie van onze stad. Met de eerste invulling van het fonds willen we de samenwerking met de Stadjers, instellingen, ondernemers en andere partners in de stad voortzetten. Op basis van

gelijkwaardigheid willen we tot creatieve en innovatieve oplossingen komen. Het is aan het nieuwe college om het fonds nader in te richten. In het onderhandelingsdossier voor het volgende college zullen we hiervoor een aantal mogelijkheden in beeld brengen.

Voeding co-financieringsfonds	2014	2015	2016	2017
Begroting 2014	2.728			
Middelen ISV (gelabeld)	2.500			
Middelen G-kracht (gelabeld)	500			
Middelen Werkbudget duurzaamheid (gelabeld)				
Middelen Duurzaamheid (gelabeld)	1,4	1.000	1.000	1.000
Middelen Veiligheid (gelabeld)		900	900	900
Omvang co-financieringsfonds	**7.128**	**1.900**	**1.900**	**1.900**

* incidenteel 1.4 miljoen euro in 2014 (restant middelen werkbudget duurzaamheid)

Maatschappelijke gevolgen van de voorgestelde bezuinigingen
In het Voorjaarsdebat heeft uw raad ons verzocht de maatschappelijke effecten van de voorgestelde maatregelen zorgvuldig in beeld te brengen. Dat hebben we gedaan. In bijlage III (motie 15 Effecten bezuinigingen) doen we daarvan verslag. We merken hierbij op dat het gaat om een eerste verkenning.

Een groot deel van de bezuinigingen vindt plaats in de eigen bedrijfsvoering. Een uitgangspunt bij de bezuinigingen was om de basis op orde te houden en op alle terreinen een stapje terug te doen. Op korte termijn zijn de mogelijke effecten van de bezuinigingen op de programmadoelen veelal beperkt. De effecten van de generieke 10 % korting zijn misschien groter. Dat zal duidelijk worden als de gekorte instellingen in de stad begin oktober bij hun subsidieaanvraag hun inhoudelijke keuzes bekend maken. Deze aanvraag toetsen we aan de beleidskaders, de algemene subsidie-verordering (ASV) en nadere regels. In gesprek met de instellingen hopen we vervolgens tot overeenstemming te komen over de te maken keuzes. Ten slotte maakt onze verkenning duidelijk dat meerdere effecten van de voorgestelde maatregelen niet direct optreden, maar vertraagd in de komende jaren merkbaar zullen worden. Dat geeft het volgend college enige ruimte om, samen met samenwerkende partners en instellingen, keuzes te maken in ambities en activiteiten.

Hoe blijven we werken aan een sterke en sociale stad?
In de inleiding van deze aanbiedingsbrief benadrukten we dat het belangrijk is niet alleen te kijken naar wat er straks misschien niet meer mogelijk is, maar vooral ook naar wat er allemaal wel gebeurt en hoe we met elkaar in de komende jaren blijven werken aan een sterke en sociale stad. In het nu volgende geven we daarvan een globale indruk.

1 Sterke stad in een aantrekkelijke regio
Een goede bereikbaarheid is belangrijk voor de economische ontwikkeling, de kwaliteit van wonen en leven en de aantrekkelijkheid van de stad. De verwachte groei van het aantal reizigers van en naar de stad en het niet doorgaan van de tram plaatsen stad en regio voor een nieuwe bereikbaarheidsopgave. Die opgave hebben we samen met de provincie Groningen en de regiogemeenten opgepakt door de netwerkanalyse te actualiseren. Dat heeft geleid tot een basispakket met een stevig investeringsprogramma van regio, provincie en stad.

We richten ons bij de bereikbaarheid niet alleen op het openbaar vervoer. Ook de bereikbaarheid van de stad met de auto vinden wij belangrijk. De Aanpak Ring Zuid is daarvoor van cruciaal belang. Het Rijk blijft hier geld voor beschikbaar stellen. Het plan gaat nu de laatste fase in. De aanpak is niet alleen van belang voor de bereikbaarheid maar ook voor de leefbaarheid in omliggende wijken, die wij waar mogelijk proberen te vergroten.

We investeren ook in onze binnenstad en culturele infrastructuur. Het Groninger Forum zal een impuls geven aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad. De bouw ligt op schema. Op dit moment werken we aan een sterkere programmering van het Groninger Forum. Een belangrijke koerswijziging is de grotere inbreng van Stadjers en andere partijen. De recessie en de afnemende consumentenbestedingen zullen invloed hebben op het Forum en andere culturele instellingen in de stad. Ook in de beantwoording van de motie Effecten bezuinigingen op Culturele infrastructuur gaat we hier nader op in. We zullen aan de exploitatie van het Forum ook aandacht besteden in de aanstaande herziening van de grondexploitatie van het Forum in november 2013.

Zoals in de Voorjaarsbrief aangekondigd korten we op ons economisch programma en het Akkoord van Groningen. Via het cofinancieringsfonds, dat we in 2014 onder meer voeden met 2,7 miljoen

extra beleidsmiddelen, creëren we nieuwe mogelijkheden voor investeringen. Daarbij willen we ook meer dan voorheen inzetten op de samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven.

2 Fijne stad om te wonen

Ondanks de economische omstandigheden blijven we vertrouwen op de aantrekkingskracht van Meerstad als fijne plek om te wonen. Daarom gaan we door met investeren in de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het gebied. We realiseren de vaarverbinding en het landschappelijk raamwerk. In een voorzichtige opleving van de huizenmarkt merken we dat de belangstelling voor deze mooie nieuwe wijk langzaam aantrekt. Verder investeren we in onder meer de Woonschepenhaven, jongerenhuisvesting en onze wijken. We gaan door met de nieuwe wijkaanpak: geen grootschalige ingrepen meer, maar inzet op ontwikkelend en preventief beheer, met waar nodig kleine gerichte maatregelen. Initiatieven op de woningmarkt willen we ontwikkelen in het Bouwoffensief en het nieuwe cofinancieringsfonds biedt kansen voor investeringen.

We ontkomen niet aan bezuinigingen op beheer en onderhoud. We verlagen onze inzet over de hele linie, behalve in de binnenstad en het Noorderplantsoen. Door gerichte inzet, en samen met Stadjers, zorgen we ervoor dat de gevolgen van de bezuinigingen acceptabel blijven.

Stadjers zijn over het algemeen bovengemiddeld tevreden over het onderhoud en de veiligheid. We blijven gericht inzetten op de aanpak van veiligheidsproblemen in straten en buurten. Zoals aangekondigd houden we de budgetten voor veiligheid in 2014 en latere jaren grotendeels op peil.

3 Stad om je te ontwikkelen

Groningen is onderwijsstad en dat willen we blijven. Instellingen uit het totale onderwijsveld in Groningen, van voorschoolse opvang tot universiteit hebben het Onderwijspact getekend. Dat pact gaat over onderlinge samenwerking, ervaringen uitwisselen en nieuwe inzichten opdoen. Dit alles om het beste uit leerlingen en studenten te halen. Onze rol hierin is vooral te faciliteren. We zullen ons zoveel mogelijk richten op wettelijke taken. Het programma Fris en duurzaam zetten we door. Net als de impuls die we willen geven aan de Vensterscholen. Door betere samenwerking willen we meer synergie creëren in het hele onderwijsveld én tijdens de hele onderwijsloopbaan.

In het sociale domein staan vanaf 2015 grote vernieuwingen op stapel die gepaard gaan met flinke bezuinigingen. Ons doel bij deze transities is te komen tot een integraal en ontkokerd ondersteuningsaanbod op de gebieden werk, jeugd en WMO. Daarvoor moeten we het aanbod ingrijpend vernieuwen. Ons uitgangspunt is dat we de nieuwe taken uitvoeren met het beschikbare budget. Als gemeente reserveren we dus geen geld om de door het Rijk doorgevoerde kortingen op te vangen.
Afgelopen jaar heeft uw raad drie nota's vastgesteld die gezamenlijk een stip op de horizon vormen van de transformatie. Hoofdlijn is: dat we een situatie willen waarin we ondersteuning primair dichtbij mensen aanbieden in en met behulp van hun directe leefomgeving. Vooruitlopend op deze ontwikkelingen onderzoeken we de mogelijkheden voor slimmere en klachtengerichtere organisaties in de wijken. Hiervoor gebruiken we diverse experimenten waaronder sociale teams en de doorbraakprojecten bij de CJG's, waarbij we de ondersteuning dichter bij de burger brengen. Vanuit de sociale teams gaan we, door signalen vanuit de omgeving, ook op mensen af en proberen we snel de ondersteuningsvraag in beeld te brengen. We merken dat mensen dat waarderen en het ervaren dat er iemand naast hun is komen te staan die er voor hen is en helpt. Zo moet *Groninger voor elkaar* vorm krijgen.

4 Actieve en sociale stad voor iedereen

Alle Stadjers actief is al jaren ons motto. Wij willen een stad zijn waar iedereen erbij hoort. Dat blijft zo. We zetten alles op alles om ook met minder geld mensen actief te betrekken bij de samenleving. In Groningen hebben we een sterke traditie van solidariteit en oog voor de kwetsbaren in onze samenleving. Dat neemt niet weg dat ook de kwetsbare mensen in onze stad gevolgen van de noodzakelijke bezuinigingen zullen ondervinden. Tegelijk moeten en willen we vernieuwen; in de manier waarop we onze burgers bereiken en betrekken, in het breed inzetten van het vakmanschap van de beroepskrachten gekoppeld aan de energie en kracht in de wijk. Met nieuwe samenwerkingsvormen die beter aansluiten bij hoe inwoners leven. Mee kunnen blijven doen, maar ook willen doen. Daar gaan we voor.
Wij vinden het van groot belang dat niemand overboord valt. Het armoedebeleid houden we daarom ook na 2014 in stand. De extra Rijksmiddelen in 2013 zetten we in voor het tekort Langdurigheidstoeslag en Bijzondere Bijstand (100 duizend euro in 2013). Gezien de economische omstandigheden voegen we het overige deel van de middelen toe aan de reserves. Wij laten het aan het volgende college om hierin nadere keuzes te maken. Bij burgers die dat aankunnen, doen we een groter beroep op hun eigen verantwoordelijkheid.

5 Een efficiënte en stimulerende organisatie
Een efficiëntere organisatie is één van de speerpunten van ons collegeprogramma. In een grote operatie die veel van onze organisatie vraagt, hebben we inmiddels belangrijke stappen gezet naar een efficiëntere en transparantere organisatie. We doen meer samen met de bewoners, bedrijven en instellingen en daar willen we mee doorgaan. Aanvullend op de bezuinigingsopgave van 19,7 miljoen euro voor 2011-2014 formuleren we een extra bezuinigingsopgave die oploopt tot 10 miljoen in 2017. Deze 10 miljoen euro willen we realiseren aansluitend op de aangekondigde kerntakendiscussie en de ontwikkeling van onze gemeente als nieuwe overheid. Onze eerste gedachtewisselingen met u hebben intussen plaatsgevonden. In december 2013 zullen we onze uitgewerkte discussienota aan u voorleggen, waarna in 2014 het nieuwe college en raad besluiten kunnen nemen. Het is belangrijk om hierbij op te merken dat personele inkrimping in de meeste gevallen niet direct leidt tot kostenreductie vanwege rechtspositionele oorzaken en goed werkgeverschap. Daarom hebben we in de begroting een bedrag gereserveerd voor frictiekosten.

De veranderingen in de organisatie dienen niet alleen om een bezuinigingsdoelstelling te halen maar ook om de gewenste cultuurverandering te bewerkstellingen. In een aparte brief hierover informeren we u over de resultaten.

6 Een steeds duurzamere stad
Energieneutraal in 2035. Dat is onze ambitie en die houden we overeind. Samen met bewoners, instellingen en bedrijven werken we aan een steeds duurzamer stad. Dit doen we niet alleen omdat we duurzaamheid belangrijk vinden maar ook omdat het op termijn geld bespaart. We zijn nu druk bezig om duurzaamheid te verankeren in alle programma's en afdelingen van onze organisatie. In 2014 komen we met de resultaten van de voortgang van *Groningen geeft Energie*. Daarnaast willen we de komende jaren veel van onze in totaal 250 gemeentelijke gebouwen energieneutraal maken. Dat gaan we doen door via de Groningse Energie Service Compagnie (GREScо), waarin we alle energielasten binnen de gemeente bundelen en besparingen inzetten voor verdere energiebesparende investeringen. Zo financiert energiebesparing zichzelf. Als grote organisatie kunnen we op die manier als voorbeeld dienen. We blijven aansluiting zoeken bij duurzame initiatieven van particulieren, bedrijven en instellingen en investeren via het nieuwe cofinancieringsfonds.

Tot slot
De ontwerpbegroting 2014 voldoet aan onze financiële uitgangspunten: de begroting is sluitend en we schuiven problemen niet door naar de toekomst. Deze keuze voor solide financieel beleid noodzaakt ons tot een omvangrijk pakket bezuinigingen, waarvan iedereen in onze stad gevolgen zal ondervinden. Als college hebben we ons ingespannen die gevolgen evenwichtig te verdelen. In het voorjaar zijn er verkiezingen waarna een nieuwe raad en een nieuw college zullen aantreden. Wij bieden hen ruimte voor eigen keuzes. Om daar snel mee aan de slag te kunnen, bereiden wij voor het volgende college een onderhandelingsdossier voor. Hierin presenteren we onder meer een overzicht van mogelijke bezuinigingen, de uitkomsten van de kerntakendiscussie (invulling taakstelling 10 miljoen euro) en het stadsdebat (*Let's Gro*) en doen we voorstellen voor verdere uitwerking van het cofinancieringsfonds.

In het najaar van 2013 formuleerden we ons collegeprogramma het Prinsenhofakkoord. Toen was duidelijk dat er in de komende jaren minder geld te verdelen zou zijn en dat we in onze stad nieuwe wegen moeten inslaan. Met een andere - meer bescheiden - rol voor de gemeentelijke overheid. Met meer inbreng van burgers, bedrijven en instellingen. Om de samenleving in deze richting te vernieuwen is creativiteit en inzet nodig van iedereen. Die creativiteit en inzet willen wij verder mobiliseren.

Ons collegeprogramma heeft als motto *verbinden en vernieuwen*. In ons eerste collegejaar, bij de totstandkoming van deze begroting en bij de verdere uitwerking en realisering van onze voorstellen, probeerden en proberen wij hier inhoud aan te geven. Ons perspectief is een stad waarin iedereen zoveel mogelijk actief meedoet, naar vermogen verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leven en bereid is iets voor een ander te doen. Wij vertrouwen erop dat velen in Groningen dit perspectief delen. Wij rekenen op een constructieve gedachtewisseling met uw raad.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

Bijlage - Ontwerp begroting 2014 03-10-2013 tbv de Gemeenteraad

KERNGEGEVENS EN SAMENSTELLING BESTUUR/RAAD EN LEESWIJZER

KERNGEGEVENS

	Bedragen in euro's	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
A.	Sociaal			
	Aantal inwoners			
	Jongeren (0 t/m 19 jaar)	37.799	37.500	37.883
	Middengroep (20 t/m 64 jaar)	134.911	134.500	135.330
	Ouderen (65 jaar en ouder)	22.602	22.500	23.166
	Leeftijd onbekend	141		
	Totaal	**195.453**	**194.500**	**196.379**
	Aantal bijstandsontvangers (ultimo jaar)	8.771	10.000	11.250
	Aantal gesubsidieerde banen	618	707	400
	Aantal WSW'ers iederz (gemiddelde)	1283	1264	1149
B.	Fysiek			
	Oppervlakte gemeente (in ha.)	8.369	8.369	8.369
	Waarvan binnenwater	458	458	458
	Historisch stads- of dorpskern	112	112	112
	Lengte van de wegen (in km.) binnen de gemeentegrens	594	587	594
	Woonruimten (capaciteit)	111.475	111.000	113.185
C.	Financieel			
	Totaal lasten	847.464.000	751.831.000	817.868.000
	Totaal lasten per inwoner	4.336	3.865	4.165
	Investeringen (excl. grondexploitatie)	70.892.000	57.443.000	62.963.000
	Investeringen per inwoner	363	295	321
	Opbrengst belastingen	62.866.000	67.350.000	68.923.000
	Opbrengst belastingen per inwoner	322	346	351
	Algemene Uitkering Gemeentefonds	278.198.000	269.633.000	281.078.000
	Algemene Uitkering Gemeentefonds per inwoner	1.423	1.386	1.431
D.	Personeel			
	Totaal aantal FTE	3.084	3.108	2.885

BURGEMEESTER & WETHOUDERS

Burgemeester Peter Rehwinkel
Algemeen Bestuurlijke Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Externe betrekkingen, Regionale samenwerking, Coördinatie Akkoord van Groningen, Coördinatie Veranderagenda, Internationale Betrekkingen, Documentaire informatievoorziening

Roeland van der Schaaf (PvdA)
Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting, Fysieke wijkvernieuwing, Grondzaken, Monumenten, Cultuurverandering

Joost van Keulen (VVD)
Verkeer & Vervoer, Economische Zaken & Innovatie & Internationalisering (inclusief handelsbetrekkingen), Binnenstad, Cultuurverandering

Jannie Visscher (SP)
Zorg & Welzijn, Integratie/emancipatie, Sociale wijkvernieuwing, Stadstoezicht, Ouderen, Jeugd, Cultuurverandering

Ton Schroor (D66)
Financiën, P&O, Onderwijs, Arbeidsmarktbeleid, Cultuurverandering

Jan Seton (CDA)
Stadsbeheer en Reiniging, Ecologie, Duurzaamheid en Milieu, Recreatie, Dierenwelzijn, Cultuurverandering

Dig Istha (PvdA)
Sociale Zaken & Sociale Werkvoorziening, Forum, Cultuur, Sport, Cultuurverandering

J.P. Rehwinkel (Peter)
Burgemeester

M. A. Ruys (Maarten)
Gemeente-secretaris

R. van der Schaaf (Roeland)
Wethouder
PvdA

J.M. van Keulen (Joost)
Wethouder
VVD

J.A. Visscher (Jannie)
Wethouder
SP

T. Schroor (Ton)
Wethouder
D66

J. Seton (Jan)
Wethouder
CDA

D. Istha (Dig)
Wethouder
PvdA

GEMEENTERAAD

J.Evenhuis (Jan)

VVD

R.A. Koops (Rolf)

VVD

S.A. Koebrugge (Sabine)

VVD

Fractievoorzitter

M.D. Blom (Max)

VVD

J.H. Sipma (Jarig)

VVD

D. Jager (Dick)

VVD

B.H. Koops (Bernard)

CDA

A. Sijbolts (Amrut)

Stadspartij

A.M.J. Riemersma (Anna)

Stadspartij

R.P. Prummel (Robert)

Stadspartij

Fractievoorzitter

G.J.D. Offerman (Gerard)

Stadspartij

J. Bolhuis (Jacob)

Stadspartij

N.G.J. Temmink (Nicole)

SP

J.P. Dijk (Jimmy)

SP

Fractievoorzitter

B.N. Benjamins (Berndt)

D66

P.S. de Rook (Paul)

D66

J.H. Luhoff (Jetze)

D66

Fractievoorzitter

G.E.J. Copini van der Meulen (Gabriëlle)

D66

I.M. Jongman-Mollema (Inge)

Christenunie

Fractievoorzitter

A. Kuik (Anne)

CDA

Fractievoorzitter

G.J. Kelder (Gerjan)

Partij voor de dieren

Fractievoorzitter

K.S.N. van der Veen (Kris)

GroenLinks

M.T. Gijsbertsen (Mattias)

GroenLinks

Fractievoorzitter

W.B. Leemhuis (Benni)

GroenLinks

A. Postma (Annie)

GroenLinks

A. Nolles (Arjen)

GroenLinks

L.R. van Gijlswijk (Rosita)

SP

C.M. van Dijk (Cristine)

SP

S.M. Brouwer (Simone)

PvdA

J.P. Loopstra (Jan Pieter)

PvdA

M. Dekker (Marloes)

PvdA

B. Enting (Bea)

PvdA

C.E. Bloemhof (Carine)

PvdA

M. Verhoef (Martin)

Christenunie

J.P.A. van Rooij (Jos)

Student & Stad

Fractievoorzitter

J. Spakman (Jan)

PvdA

B.M. Baldew (Mohn)

PvdA

E. van Lente (Erica)

PvdA

Fractievoorzitter

W. Moes (Wim)

PvdA

J.P. Rehwinkel (Peter)

Burgemeester

A.G.M. Dashorst (Toon)

Griffier

LEESWIJZER

Deze ontwerpbegroting bestaat uit vier delen:
- Programmaplan
- Paragrafen
- Financieel perspectief
- Bijlagen

Programmaplan
Het programmaplan vormt het inhoudelijke deel van de begroting. In het programmaplan staat wat we willen bereiken en welke activiteiten we daarvoor in 2014 willen gaan uitvoeren. Projecten die worden gefinancierd uit extra beleidsmiddelen vormen daar een onderdeel van. Daarnaast richten de programma's zich ook op projecten uit subsidies en reguliere middelen.
In het programma 'College en Raad' staan de deelprogramma's die niet direct onder de programma's kunnen worden ondergebracht. Daarnaast wordt in het programma Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen gegeven.

We hebben 14 programma's met daaronder verschillende deelprogramma's. De derde en vierde laag in de begroting zijn de beleidsvelden met de daarbij behorende activiteiten. Met deze indeling sluiten we goed aan bij onze werkprocessen en we koppelen het geld direct aan de inhoud. De middelen zijn gekoppeld aan het deelprogramma. Dit is het niveau waarop u autoriseert.

Herkenbaarheid Wijkgericht werken en Duurzaamheid
Wijkgericht werken en Duurzaamheid zijn onderwerpen die we beschrijven in de paragraaf 1 Stadsdelen en paragraaf 2 Duurzaamheid. Beide onderwerpen staan echter niet op zich zelf. Ze zijn verweven in alle werkzaamheden die we uitvoeren. Om deze verwevenheid zichtbaar te maken in de verschillende programma's, markeren we de thema's door middel van een symbool in de tekst:
- Icoon voor Wijkgericht werken
- Icoon voor Duurzaamheid

Wijzigingen indeling ten opzichte van gemeentebegroting 2013

In de gemeentebegroting 2014 is een aantal wijzigingen doorgevoerd die zijn voorgelegd aan het audit-committee van de raad.

Nieuwe indeling Programma 1 Werk en inkomen.
In de '(Re)-visie Zicht op werk en participatie in Stad' hebben we richting gegeven aan een nadrukkelijkere koppeling van doelen, doelgroepen, activiteiten en de middelen van de Wwb en de Sw en dus van de diensten iederz en SOZAWE. In de programmabegroting 2013 hebben we aangekondigd dat we de indeling in deelprogramma's van het Programma Werk en Inkomen in de begroting 2014 hierop gaan aanpassen. De titels van de deelprogramma's zijn nu als volgt:
1.1 Werk
1.2 Inkomen
1.3 Overig werk en inkomen
De 2 oude deelprogramma's namelijk iederz en arbeidsmarktbeleid en het nieuwe beleidsveld Maatschappelijke participatie vallen nu onder het domein Werk.

Nieuwe en tijdelijke paragraaf vernieuwing sociaal domein
Gezien de grote (politieke) betekenis is - voor de periode van één jaar- een paragraaf Vernieuwing sociaal domein opgenomen in de begroting 2014. Door het onderwerp onder te brengen in een paragraaf willen we recht doen aan het belang van de vernieuwing zelf, juist ook omdat deze inhoudelijk de sectorale programma's overstijgt. We overwegen nog om dit ook te doen in overgangsjaar 2015.

Programma Lokale belastingen en heffingen nu paragraaf
Conform de definities van het Besluit Begroting en Verantwoording Gemeenten en Provincies (BBV) geeft een paragraaf de beleidslijnen weer van beheersmatige aspecten met grote financiële impact, grote politiek betekenis of aanzienlijk belang voor realisatie van de beleidsprogramma's. Het programma lokale belastingen en heffingen is conform de richtlijnen van de BBV een verplichte paragraaf. Omdat het programma lokale belastingen en heffingen een dwarsdoorsnede geeft van de

beleidsprogramma's en aan het programma dus ook geen geld is gekoppeld is het programma lokale belastingen en heffingen omgezet in een paragraaf. De opbouw is gelijk gebleven.

En verder
De naamgeving van het programma 13: Overig is aangepast in College en Raad. Deze naam past beter bij de inhoud.
In de meicirculaire van het gemeentefonds is een wijzigingsvoorstel van het BBV opgenomen. Dit heeft geleid tot een aangepast overzicht incidentele baten en lasten. Nieuw is dat de baten en lasten voortaan per programma moet worden gegeven en dat een overzicht moet worden opgenomen van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In de paragraaf verbonden partijen is de lijst met verbonden partijen opgenomen en informatie per verbonden partij. Om het aspect risicobeheersing beter tot uitdrukking te laten komen is de naam van de paragraaf weerstandsvermogen gewijzigd in "weerstandsvermogen en risicobeheersing".

Overzicht programma's
1. Werk en inkomen
2. Economie en werkgelegenheid
3. Jeugd en onderwijs
4. Welzijn, gezondheid en zorg
5. Sport en bewegen
6. Cultuur
7. Verkeer
8. Wonen
9. Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
10. Veiligheid
11. Stadhuis en stadjer
12. Bedrijfsvoering
13. College en Raad
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien

Overzicht Paragrafen
1. Stadsdelen
2. Duurzaamheid
3. Weerstandsvermogen
4. Onderhoud kapitaalgoederen
5. Treasury/Financiering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Lokale Belastingen en heffingen
9. Vernieuwing sociaal domein

Paragrafen
In de begroting moeten een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om hier de onderwerpen (zoals weerstandsvermogen) die verspreid in de begroting staan, gebundeld weer te geven.

Financieel perspectief
In het financieel perspectief worden de nieuwe financiële ontwikkelingen sinds het voorjaar 2013 toegelicht. Daar geven we ook een overzicht van de belangrijkste financiële knelpunten. Tevens wordt hier op de investeringen voor 2014 ingegaan.

Bijlagen
In de bijlagen treft u een aantal volgens het Besluit Begroting en Verantwoording verplichte bijlagen aan. Tot slot is een overzicht van de financiële begrippen en afkortingen opgenomen.

PROGRAMMAPLAN

PROGRAMMA'S

1. Werk en inkomen
2. Economie en werkgelegenheid
3. Jeugd en onderwijs
4. Welzijn gezondheid en zorg
5. Sport en bewegen
6. Cultuur
7. Verkeer
8. Wonen
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte
10. Veiligheid
11. Stadhuis en stadjer
12. Bedrijfsvoering
13. College en raad

PROGRAMMA 1
Werk en inkomen

Met het programma Werk en inkomen werken we gezamenlijk zoveel mogelijk aan een stad waarin niemand aan de kant hoeft te staan, waar niemand onder het bestaansminimum hoeft te komen en waar sociale uitsluiting niet voorkomt.

Veel mensen doen dat op eigen kracht: ze hebben een baan, gaan naar school, doen vrijwilligerswerk of zijn lid van een sportclub. Maar soms lukt dat niet. Door ziekte, handicap, achterstand of persoonlijke omstandigheden doen mensen noodgedwongen een beroep op onze dienstverlening. Door de crisis doen steeds meer mensen een beroep op ons. Door de bezuinigingen is onze capaciteit beperkt. Daarom gaan we onze dienstverlening de komende jaren duurzamer en tegen veel lagere kosten organiseren.

We blijven ons ook in 2014 inzetten om zoveel mogelijk Stadjers actief te laten meedoen aan onze maatschappij. In de houtskoolschets programma Werk en participatie zijn we begonnen met het formuleren van een gezamenlijke ambitie SOZAWE/ iederz. In 2014 organiseren we voor elke specifieke groep klanten een eigen dienstverleningslijn. We zetten onze schaarse uitvoeringscapaciteit alleen nog in voor de groep klantondersteuning. De dienstverlening aan de andere 2 groepen, maatschappelijke participatie en zelfdoeners gaan we op een andere manier organiseren.

Het centrale doel van ons re-integratie en activeringsbeleid is ook in 2014 om aan zoveel mogelijk mensen kansen te bieden om actief deel te nemen aan de Groninger samenleving. Het liefst via regulier werk al dan niet gedetacheerd bij een werkgever. Mensen die niet in staat zijn om zelfstandig regulier te werken begeleiden we naar vrijwilligerswerk of maatschappelijke participatie.

Relevante beleidsnota's
Beleidsregels terug- en invordering WWB, IOAW en IOAZ (2013)
Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive (2013)
(Re)-visie zicht op werk & participatie in Stad (2012)
Samen Sterk in Stad, meerjarenkader WMO 2012 – 2015 (2012)
Groningen voor elkaar (2012)
Samen actief tegen armoede, visienota voor het nieuwe armoedebeleid (2012)
Beleidsplan Schuldhulpverlening Gemeente Groningen 2012 – 2015 (2012)
Grensverleggend aan het werk! Met een blik op de regio, kadernota arbeidsmarktbeleid (2011)
Actief in Goede Banen, kadernota re-integratie/ participatie 2012 – 2015 (2011)
Uitgangspuntennotitie Inzet participatiebudget 2011 – 2014 ten behoeve van re-integratie

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. We willen de Stadjerspas laten vervallen in fysieke vorm. In plaats daarvan komt een webshop. In lijn met eerder genomen besluiten stoppen we de loonkostensubsidie voor de medewerkers van Thermiek B.V. en Stichting WeerWerk Groningen (ex ID banen). We gaan onze dienstverlening efficiënter inrichten. Ondanks dat er minder budget is om mensen naar werk te begeleiden verwachten we een gelijk aantal klanten dat we kunnen laten uitstromen. Als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen zal onze inzet van het Participatiebudget nog veranderen. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Werk**
2. **Inkomen**
3. **Overige werk en inkomen**

Deelprogramma 1

WERK

Mensen kansen bieden mee te doen in de samenleving betekent dat we eerst kijken of iemand aan het werk kan. Bestaanszekerheid, maatschappelijke participatie en persoonlijk welbevinden worden het beste bereikt via (betaald) werk. Dit uitgangspunt betekent dat we ervoor willen zorgen dat alle klanten die kunnen werken - al is dat parttime - aan het werk gaan.

Wij hebben belang bij een goed werkende arbeidsmarkt waarbij vraag en aanbod met elkaar in balans zijn, nu en in de toekomst. Een goed functionerende arbeidsmarkt is primair de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. De overheden hebben een beperkte invloed op de werking van de arbeidsmarkt. Vanuit de regierol op het gebied van regionale samenwerking, onze investeerdersrol en onze faciliterende rol willen we wel een bijdrage leveren aan een stijging van werkgelegenheid, een daling van de werkloosheid en het op peil houden van de werkende beroepsbevolking. Wij richten ons arbeidsmarktbeleid zowel op de stad als op de regio.

Als mensen niet op eigen kracht een plek op de arbeidsmarkt vinden kan dat allerlei oorzaken hebben. Van belang is te weten of die oorzaak tijdelijk is of permanent, dan wel (zeer) langdurig. Is het eerste het geval, dan dient onze ondersteuning erop gericht te zijn de arbeidsbelemmeringen zo snel mogelijk weg te nemen. In het tweede geval is de opgave voor betrokkenen passend (vrijwilligers)werk te vinden, eventueel met de noodzakelijke begeleiding, zodat hij of zij wel zinvol maatschappelijk actief kan zijn.

Wij willen zoveel mogelijk klanten in het kader van de Wet werk en bijstand (Wwb) en in het kader van de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw) aan werk helpen. We kiezen voor verschillende benaderingen voor verschillende groepen klanten, afhankelijk van hun arbeidsvermogen.

In 2014 zetten we e-dienstverlening in voor de groep van zelfdoeners, de groep klanten waarvan wij verwachten dat ze met een beetje ondersteuning zelf de weg naar de arbeidsmarkt zullen vinden. Klantmanagement zetten we vooral in voor klanten met een benut baar dan wel ontwikkelbaar arbeidsvermogen (klantondersteuning). Voor de derde groep de klanten met beperkt arbeidsvermogen concentreren we ons op maatschappelijke participatie, te organiseren via de maatschappelijke organisaties in de stad. Zij zijn op een andere manier actief dan via (betaald) werk.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Werk en participatie is 80,7 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit Rijksmiddelen voor het flexibele re-integratiebudget 17,9 miljoen euro, de Rijkssubsidie voor de Wsw van 30,3 miljoen euro, de omzet uit de werk/keerbedrijven bij iederz van 14,0 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen va 18,5 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Arbeidsmarktbeleid
- Werk en activering
- Maatschappelijke participatie

Beleidsveld

Arbeidsmarktbeleid

Eind 2011 is de kadernota 'Grensverleggend aan het werk! Met een blik op de regio' voor de periode 2012- 2015 vastgesteld. Daarin focussen we op drie thema's. Voor de ontwikkeling van mensen verwijzen we naar de doelen in het beleidsveld 1.2 Werk en activering. De overige twee thema's, focus op de kansrijke sectoren en het midden en klein bedrijf (MKB) en de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, staan in dit beleidsveld centraal.
Naast G-kracht (zie programma 2 Economie en Werkgelegenheid) stimuleren we als gemeente ook zelf als opdrachtgever de werkgelegenheid. De komende jaren zullen een aantal grote projecten als het Forum en de zuidelijke ringweg zorgen voor werk in de bouwsector.

Behalve het stimuleren van de vraag willen we ook dat het beschikbare arbeidspotentieel voldoet aan wat werkgevers zoeken. Dit doen we in samenwerking met andere partners in het veld om zoveel mogelijk stages/ werkleerplekken en uiteindelijk ook vacatures op te halen. Onze insteek is om samen met de onderwijsinstellingen het beschikbare arbeidspotentieel via scholing en training zo veel mogelijk geschikt te maken voor wat de arbeidsmarkt vraagt.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In 2013 bleef de crisis aanhouden. Voor de derde keer op rij zijn de landelijke prognoses over de economische groei naar beneden bijgesteld. Volgens de juni prognose van het centraal planbureau (CPB) krimpt de economie dit jaar met 1%. Mogelijk dat in 2014 sprake is van licht herstel. Ook in 2013 zullen er als gevolg van de economische krimp bedrijven failliet gaan en zal hierdoor de werkloosheid verder oplopen. Dit zien we ook in Groningen terug in zowel de werkgelegenheidscijfers als de ontwikkeling van ons bijstandsvolume.
Voor het eerst zien we dat de werkgelegenheid over de periode april 2011 – april 2012 licht is afgenomen met 0,3% (zie programma 2 Economie en Werkgelegenheid). Voor dezelfde periode 2012 -2013 verwachten we dat de tijdens de vorige meetperiode ingezette daling zich verder zal doorzetten. Doordat de vraag naar arbeid op de arbeidsmarkt afneemt, neemt het aanbod toe. Dit zien we onder ander terug is de verdere stijging van ons bijstandsvolume naar bijna meer dan 10.000 klanten aan het eind van 2013 (zie deelprogramma 2, beleidsveld Uitkeringen).
Ondanks de krimpende economie lukt het de medewerkers van het werkgeversteam weliswaar nog steeds om in 2013 meer Wwb-ers naar de arbeidsmarkt te brengen dan vorig jaar. Wel moeten we concluderen dat het er minder zijn dan we beoogden. We zien dat het steeds lastiger wordt om voldoende vacatures op te halen. Over de eerste helft van 2013 hebben we 376 bedrijfsbezoeken afgelegd, 213 vacatures opgehaald en 179 vacatures vervuld.

Social Return (SR) is sinds 2010 een onderdeel van ons inkoopbeleid. In de 2e evaluatie van de toepassing van SR constateren we dat het aantal inkooptrajecten waarop SR wordt toegepast de afgelopen jaren is gestegen. Toch benutten we de mogelijkheden van SR nog niet optimaal. Toepassing van SR is ondanks het protocol SR geen vanzelfsprekendheid, niet boven de drempelbedragen, en zeker niet daaronder.

Doelen

Wat willen we bereiken?

In de kadernota 'Grensverleggend aan het werk! Met een blik op de regio' hebben we prestatie indicatoren opgenomen. Ook is er met uw raad afgesproken dat we in 2012 beginnen met het meten van de effecten van deze indicatoren. De realisatie gegevens van 2012 hebben we gebruikt om vanaf de begroting 2013 een realistische ambitie vast te stellen.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Beoogd 2016
Het aantal bedrijfsbezoeken	660	1.000	1.000	n.n.b.
Het aantal opgehaalde vacatures per 100 bedrijfsbezoeken	52	65	50	n.n.b.
Het aantal plaatsingen per 100 bedrijfsbezoeken	31	52	35	n.n.b.
Vervullingsgraad binnen 4 weken(%)	60%	80%	70%	n.n.b.
Het aantal gerealiseerde BBL en BOL plekken	n.v.t.	55 en 30	50 en 30	n.n.b.
Het totale aantal banen/ werkplekken gerealiseerd door social return	1.040	880	400-500	n.n.b.
Waarvan in de thuiszorg	406	n.v.t.	50	n.n.b.
Waarvan in overige sectoren	634	n.v.t.	250-350	n.n.b.
Waarvan geplaatst via het matchloket	n.v.t.	n.v.t.	100	n.n.b.
Werkschool: het aantal deelnemers dat is uitgestroomd/ door is naar een vervolgopleiding	n.v.t.	Pilot	Pilot	n.n.b.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Inrichting Werkgeversservicepunt
In de nota "(Re-)visie Zicht op Werk & Participatie in Stad" staat dat wij de komende periode nog sterker en breder dan in de voorgaande jaren willen gaan inzetten op een meer vraaggerichte dienstverlening aan ondernemers. Het doel hiervan is dat we voldoende werk(leer)plekken voor onze werkzoekenden willen acquireren. Wij gaan dit doen door de inrichting van een werkgeverservicepunt (WSP) waarin wij - in nauwe samenwerking met het UWV WERK bedrijf de ondernemers in onze stad gaan ondersteunen en faciliteren in hun specifieke personeelsvraagstukken.

Social Return - De pioniersfase voorbij!
Op basis van de conclusies uit de evaluatie van de toepassing van Social Return is een aantal aanbevelingen geformuleerd die worden gehanteerd bij de inrichting van een regionaal Bureau SR. Die aanbevelingen richten zich op: de borging van SR in het inkoop proces, de verlaging van de drempelbedragen waarboven SR wordt toegepast, en de inzet van structurele formatie. In 2014 zullen we minder werkplekken realiseren dan in de voorgaande jaren. We verwachten dat vooral het aantal te realiseren plekken in de thuiszorg fors minder is. De voornaamste reden hiervoor is dat thuiszorgorganisaties, vanwege een daling van het beschikbare budget met 40%, terughoudend zijn in het aannemen van nieuw personeel of het afgeven van vaste contracten.

Kansrijke sectoren en de vraaggerichte werkgeversbenadering
Sectoren die ook de komende jaren kansrijk zijn en blijven zijn vooral de innovatieve bedrijven, ICT, zorg, de techniek, de commerciële dienstverlening en de topsectoren Energie, Healthy Ageing en de creatieve sector. Naar verwachting zit nieuwe werkgelegenheid vooral in de innovatie en de dwarsverbanden tussen de sectoren. Van deze sectoren verwachten we dat als de economie eenmaal weer groeit, ze de komende jaren voor een groot deel van de nieuwe werkgelegenheid zullen zorgen. Op landelijk initiatief hebben we daarom in mei 2013 met werkgevers, werknemers en gemeenten uit de drie noordelijke provincies het techniekpact gesloten. Met dit pact willen we een grotere instroom van leerlingen in het techniek onderwijs realiseren en de zij instroom vanuit andere sectoren bevorderen. Op deze manier zorgen we er samen voor dat we kunnen voldoen aan de toekomstige vraag naar goed geschoold technisch personeel.
Daarnaast blijven we ons ook richten op kansen in de regio. Dit doen we binnen de arbeidsmarktstructuur van Werk in Zicht! waarin we in onze regio koppelen aan beschikbare vacatures in de regio. In 2014 zullen we ons constructief blijven opstellen in het ondersteunen en faciliteren van werkgevers die te maken hebben met personeelsvraagstukken.
In 2014 gaan we door met het bewerken en acquireren van onze contacten met werkgevers via het Werkgeversteam. Onze doelen in 2014 hebben we gebaseerd op de realisatiecijfers van 2013. Door de economische crisis hebben we gezien dat het lastiger wordt om meer mensen te plaatsen in een krimpende arbeidsmarkt met minder vacatures. Vandaar dat we onze doelen in 2014 ten opzichte van die van 2013 naar beneden hebben moeten bijstellen. Onze accountmanagers streven er in 2014 naar om 1.000 bedrijfsbezoeken af te leggen. Hiermee willen we minimaal 500 vacatures ophalen waarvan we er minimaal 350 binnen 4 weken vervullen (70%) met een geschikte Wwb kandidaat.

Werk in Zicht!
Specifiek voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid is de verwachting dat er ruim 1,6 miljoen euro van het Rijk zal komen gebaseerd op een daarvoor ontwikkeld plan. Ook deze gelden zijn voor de jaren 2013 en 2014. De doelstellingen in het Regionaal Actieplan Jeugdwerkloosheid 2.0, getiteld "In beweging – Aan de bak!" zijn voor de hele arbeidsmarkregio Groningen/Noord-Drenthe:

- 1000 jongeren interesseren en informeren over kans sectoren
- 200 jongeren extra hebben een BBL-plek
- 200 jongeren extra hebben een betaalde baan
- 200 jongeren extra hebben een werkervarings- of stageplek
- 200 kwetsbare jongeren zijn teruggegaan naar school
- 100 kwetsbare jongeren zijn aan het werk of hebben stappen gemaakt richting de arbeidsmarkt.
- 100 hoog opgeleide jongeren zijn via een werkervaringsplek aan de slag

De gemeente Groningen zal een groot aandeel leveren.

Behalve de bestrijding van Jeugdwerkloosheid, gaan we de ontwikkelde samenwerkingsstructuur

en werkwijze van Werk in Zicht! ook gebruiken voor andere arbeidsmarktthema's. Bovendien is sinds 1 januari het gebied van de arbeidsmarktregio vergroot met een vierde sub regio die bestaat uit de Noord-Drentse gemeenten Assen, Tynaarlo en Aa en Hunze. Samen met het UWV WERK bedrijf werken we aan een gezamenlijke werkgeversbenadering gebaseerd op een gezamenlijke arbeidsmarkt analyse. In regionaal verband gaan we in 2014 ook inzetten op:

- Borgen van het loket leren en werken
- Uitvoeren van de pilot Werkschool
- Het organiseren van Regionale werkgeversdienstverlening
- En daardoor meer kans op passend werk voor mensen met een uitkering
- Verbeteren van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt
- Het meewerken aan uitwerking Techniekpact
- Het vergroten ontsluiting werkzoekenden bestanden

In 2013 en 2014 financieren we deze activiteiten met extra middelen uit de Versnellingsagenda van de Provincie Groningen en met een bijdrage van de Provincie Drenthe. Voor Centraal Groningen gaat het om 500 duizend euro. De gemeenten en het UWV WERK bedrijf zetten menskracht in voor de uitvoering van de acties.

Efficiency UWV [Extra beleidsmiddelen]
De resterende efficiency taakstelling op de ketensamenwerking met het UWV WERK bedrijf bedraagt voor 2012 en verder structureel 900 duizend euro. We willen de dienstverlening aan onze klanten ook in 2014 op peil en daarom willen we net als in 2013 extra middelen ter beschikking stellen. Wij stellen voor dat uw raad in 2014 500 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen. Het resterende deel van de taakstelling moeten we zelf oplossen.

Beleidsveld

Werk en activering

De beschikbare middelen om mensen te begeleiden richting de arbeidsmarkt of maatschappelijke participatie nemen de komende jaren behoorlijk af. Om optimale ondersteuning te kunnen bieden aan mensen die het nodig hebben, gaan we onze dienstverlening daarom anders inrichten. Hierbij stappen we af van het bieden van dezelfde vorm van ondersteuning aan iedereen die zich bij ons meldt. We willen burgers het best en het snelst die vorm van dienstverlening aanbieden die voor hen noodzakelijk is om stappen te zetten richting werk of (maatschappelijke) participatie.
In de nieuwe werkwijze verdelen we onze klanten onder in 3 groepen: Zelfdoeners, Klantondersteuning en Maatschappelijke participatie. Elke groep kent een eigen dienstverleningslijn waarlangs we onze ondersteuning organiseren. Bij het beoordelen tot welke groep mensen behoren, gaan we gebruik maken van een digitale QuickScan. Mensen kunnen zich altijd ontwikkelen waardoor ze in de loop van de tijd van de ene groep overgaan naar de andere. We testen deze QuickScan op dit moment uit in een pilot.

Ontwikkelingen

Decentralisatie taken naar gemeenten
Er komen steeds meer taken van andere overheidslagen naar de gemeenten toe. Gemeenten staan immers het dichtst bij de burgers. Gemeenten hebben dan ook een belangrijke rol in het verbinden van werk, onderwijs welzijn, zorg en gezondheid. Het kabinet Rutte 1 wilde daarom de begeleiding en alle jeugdtaken overhevelen naar gemeenten en gemeenten meer ruimte geven om mensen te ondersteunen bij het naar vermogen werken en participeren. Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. In de paragraaf vernieuwing Sociaal Domein gaan we uitgebreider in op de decentralisaties en de voorbereidingen daarop in 2014.

Sociaal Akkoord
Op 11 april 2013 hebben de sociale partners en het kabinet het Sociaal Akkoord gepresenteerd. Met dit akkoord vinden sociale partners en het kabinet elkaar in een structurele aanpak voor de economie en de arbeidsmarkt, met als doel om zoveel mogelijke mensen een eerlijke kans te geven op werk en economische zelfstandigheid. Door het afsluiten van het Sociaal Akkoord zal de voorgenomen Participatiewet op onderdelen veranderen, maar de doelstelling blijft hetzelfde. Met de Participatiewet wil het kabinet dat zoveel mogelijk mensen volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. Het liefst via een reguliere baan, maar als dat (nog) niet mogelijk is, door op andere manieren te participeren. Hieronder de belangrijkste wijzigingen in de Participatiewet op een rijtje:

De invoering van de Participatiewet wordt een jaar uitgesteld tot 1 januari 2015.
De Wajong is per 1 januari 2015 alleen nog toegankelijk voor mensen die nooit zullen werken. Mensen die al in de Wajong zitten worden herkeurd.
Vanaf 1 januari 2015 is het niet meer mogelijk in de Wsw in te stromen.
Er komen 35 regionale Werkbedrijven. Het Werkbedrijf vormt straks de schakel tussen de werkgever en mensen met een arbeidsbeperking die aan de slag worden geholpen. In het Werkbedrijf organiseren we beschut werk voor mensen die door lichamelijke, verstandelijke en/of psychische beperking ondersteuning nodig hebben. Deze groep komt in dienst bij het Werkbedrijf.
Werkgevers stellen zich garant voor extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen.
Het kabinet werkt de quotumregeling uit met de in het akkoord genoemde jaarlijkse aantallen. Als het aantal afgesproken banen niet wordt gerealiseerd treedt de quotum regeling in werking.
Het instrument loondispensatie wordt vervangen door loonkostensubsidie.

Op het moment van schrijven is er nog veel onduidelijk. Het kabinet werkt samen met de sociale partners aan de verdere uitwerking van het akkoord.

Samenwerking SOZAWE/ iederz
Zie Programma Bedrijfsvoering deelprogramma 12.1 Innovaties

Samenwerking met professionele intermediairs - pilot Baanbrekend
In de nota *"(Re-)visie Zicht op Werk & Participatie in Stad"* hebben we als één van onze strategische doelen gesteld dat we op het terrein van de arbeidsbemiddeling van Wwb-uitkeringsgerechtigden gaan samenwerken met professionele intermediairs. Tegen deze achtergrond zijn we medio mei 2013 gestart met een experimentele samenwerking met Randstad onder de naam BaanBrekend Groningen.
In deze pilot, die loopt tot eind december 2013, onderzoeken we welke toegevoegde waarde de samenwerking met een professionele arbeidsbemiddelaar kan opleveren, en hoe we die samenwerking organisatorisch en juridisch het best kunnen vormgeven.
In november 2013 evalueren we de pilot evalueren. We zullen de uitkomsten van deze evaluatie betrekken bij de (verdere) inrichting van de nieuwe Unit Werk die medio 2014 van start zal gaan.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In 2012 zijn er 957 Wwb klanten uitgestroomd naar regulier werk. Over het eerste kwartaal van 2013 zijn er 200 Wwb klanten uitgestroomd naar regulier werk. We verwachten dat dit er aan het einde van 2013 ongeveer 800 zullen zijn. In 2013 zijn er 403 Sw-medewerkers gedetacheerd bij externe werkgevers in de regio en zijn er 185 Sw-medewerkers geplaatst op een begeleid werken plek. Daarnaast zijn 320 Sw-medewerkers werkzaam bij stadsbeheer. Voor 2013 wilden we dat minimaal 850 klanten zich ontwikkelen door te stijgen op de participatie ladder. We verwachten dat ook dit aantal eind 2013 gehaald wordt.
Voorlopige conclusie is dat we in 2013 de gezamenlijke doelstellingen Sw/ Wwb op het gebied van werk en activering gaan halen.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Beoogd 2016
Totaal aantal klanten dat (met minimale ondersteuning) zo veel mogelijk regulier werkt	1.807	1.780	1.835	N.n.b.
waarvan regulier uitgestroomd naar werk	957	800	800	N.n.b.
waarvan gedetacheerd bij externe werkgevers	397	400	440	N.n.b.
waarvan intern gedetacheerd (stadsbeheer, SSC, etc.)	380	430	410	N.n.b.
waarvan werkzaam op een begeleid werken plek	73	150	185	N.n.b.
Totaal aantal klanten dat is gestegen op de p-ladder	800	850	N.v.t.	N.v.t.

Doelen

Wat willen we bereiken?

In 2014 willen we volgende doelstellingen bereiken. Ten eerste willen we realiseren dat minimaal 1.835 klanten die beschikken over benut baar/ ontwikkelbaar/ arbeidsvermogen met minimale ondersteuning regulier werkt. Van dit aantal willen we in 2014 minimaal 800 Wwb klanten laten uitstromen naar regulier werk en 440 Sw-medewerkers detacheren bij externe werkgevers in de regio. Daarnaast willen we 410 medewerkers intern detacheren en nog eens 185 Sw-medewerkers bijwerkgevers plaatsen op een begeleid werken plek.
Onze ontwikkelingsdoelstelling laten we in 2014 los. In de (Re)visie zicht op werk en participatie! hebben we gezegd dat we ons voortaan meer gaan focussen op het laten uitstromen van klanten. Dit betekent dat we de beschikbare uitvoeringscapaciteit selectiever gaan inzetten. Het minimaal 1 keer per jaar vaststellen van de laddertrede en zijn of haar ontwikkelingspotentieel kost dusdanig veel capaciteit dat we dit vanaf 2014 niet meer kunnen doen.
De realisatie van deze doelstellingen is wel afhankelijk van de snelheid waarmee het nieuwe dienstverleningsconcept dat binnen de (re)visie wordt ontwikkeld, kan worden toegepast.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

We verwachten dat ons bestand op 31-12-2014 bestaat uit in totaal 13.000 klanten (11.250 Wwb-ers en 1.750 Wsw-ers).

Zelfdoeners

De eerste groep, de zelfdoeners, heeft een korte afstand tot de arbeidsmarkt. Voor deze groep zetten we collectieve voorzieningen zoals e-dienstverlening in.

e-dienstverlening

Voor klanten met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt, de zelfdoeners, zetten we e-dienstverlening in. Deze dienstverlening bieden we bijvoorbeeld aan hoogopgeleide jongeren en aan klanten die na een (korte) periode van WW in de bijstand komen. Het contact verloopt via internet en e-mail. Hiermee verwachten we het merendeel van de vragen af te vangen die door klanten met een korte afstand van de arbeidsmarkt worden gesteld. Mocht dit in de praktijk niet blijken, is er telefonisch contact mogelijk en eventueel een gesprek op het Werkplein.
Zelfdoeners kunnen niet alleen digitaal communiceren met e-coaches, maar krijgen ook een digitaal aanbod dat hen moet helpen actief te blijven en een baan te bemachtigen. Daarnaast biedt e-dienstverlening ons de mogelijkheid om de naleving van de arbeidsverplichtingen door klanten te handhaven. We kijken of deze manier van dienstverlening geschikt is voor de Wwb doelgroep en of de systemen van het UWV WERK bedrijf voldoen aan de verwachtingen. We verwachten in 2014 met e-dienstverlening ongeveer 1.300 klanten te bedienen.

Klantondersteuning

De middelste groep klanten bestaat uit mensen die beschikken over arbeidsvermogen, maar (nog) niet zelfstandig in staat zijn om dat te benutten. Het gaat dan bijvoorbeeld om mensen die nu gebruik maken van de Wsw, om mensen binnen de Wwb met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een arbeidsbeperking. Het gaat dus om mensen van wie we verwachten dat ze op termijn zelfstandig in staat zijn om hun eigen geld te verdienen. Dat hoeft niet te betekenen dat ze een arbeidsproductiviteit van 100% hebben. Ook mensen met een loonkostensubsidie behoren tot deze doelgroep. Voor deze groep klanten zetten we uitstroombanen, detacheringen begeleid werken plekken en werkervaringsplekken in. Bovendien onderzoeken we in een pilot wat de meerwaarde is van de samenwerking met uitzendbureaus.

Uitstroombanen

Uitstroombanen zijn bedoeld voor werkzoekenden met een Wwb uitkering met arbeidsvermogen en voor wie gezien het gebrek aan werkervaring en/of werk gerelateerde scholing nog geen regulier werk voorhanden is. We verwachten dat klanten gemotiveerd zijn, basale werknemersvaardigheden in huis hebben en affiniteit hebben met de gekozen beroepsrichting. Het primaire doel van uitstroombanen is doorstromen naar regulier werk. Uitstroombanen zijn altijd tijdelijk. Er moet bij aanvang van de uitstroombaan de intentie zijn dat er aan het einde van het traject een werkgever beschikbaar is die de klant voor minimaal een half jaar in dienst neemt.

Detacheringen

We bieden werknemers met een Sw-indicatie en beschikken over arbeidsvermogen de mogelijkheid van detachering. Dit betekent dat een Sw-er in dienst blijft van iederz maar zelfstandig werkt bij een reguliere werkgever. De externe partij betaalt aan iederz een

detacheringvergoeding. In 2014 hebben we in totaal ongeveer 440 Sw-medewerkers gedetacheerd bij externe werkgevers.

Begeleid werken
Begeleid werken is er voor werknemers met een Sw-indicatie en arbeidsvermogen die (nog) niet in staat zijn om zelfstandig een taak en/of functie uit te voeren. De werknemer werkt op een werkplek bij een reguliere werkgever. De werkgever ontvangt een subsidie bedrag voor het bieden van een werkplek en de juiste begeleiding op de werkvloer. Naast de begeleiding op de werkplek, krijgt de werknemer ook begeleiding door de job coaches van iederz. In 2014 willen we in totaal 185 plekken realiseren bij reguliere werkgevers waar Sw-medewerkers onder begeleiding kunnen werken.

Tekort Iederz [Extra beleidsmiddelen]
Voor 2014 voorzien we een uitvoeringstekort en een subsidie tekort. Het totaal resultaat komt naar verwachting voor 2014 uit op een bedrag van 9,0 miljoen euro nadelig en bestaat uit:
- Een subsidietekort van 6,9 miljoen euro;
- Een uitvoeringstekort van 2,1 miljoen euro.

Het (subsidie)tekort wordt veroorzaakt doordat er structureel een groot verschil is tussen het bedrag dat iederz jaarlijks aan Rijkssubsidie ontvangt en het bedrag dat aan werkelijke loonkosten betaald wordt. Het resterende tekort binnen de bedrijfsvoering is nog niet door efficiencywinst opgelost.
In de uitvoeringsplannen die we in het kader van de Houtskoolschets Werk en Participatie opstellen, formuleren we onder andere maatregelen om het uitvoeringstekort sneller terug te dringen. Het uitvoeringstekort denken we in drie jaar tijd te kunnen wegwerken.
Wij stellen uw raad voor in 2014, bovenop de reeds gereserveerde (deels structurele) middelen, in totaal 6,1 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar te stellen voor het tekort iederz.

Maatschappelijke Participatie
De derde groep is de grootste groep. Voor deze groep is maatschappelijke participatie (op dit moment) het meest geschikt. In het volgende beleidsveld beschrijven we welke doelen we voor deze doelgroep willen bereiken en welke instrumenten we hiervoor inzetten. De organisaties waarvoor deze groep aan het werk gaan zorgen voor begeleiding.
Behalve klanten met een Wwb uitkering of werknemers met een Sw indicatie zijn er ook nog mensen in dienst op een gesubsidieerde baan of een baan die valt onder het 200 banenplan. We verwachten dat dit gemiddeld in 2014 nog ongeveer 400 mensen zullen zijn.

Afbouw gesubsidieerd werk
In de tweede helft van 2012 zijn we begonnen met de afbouw van de gesubsidieerde arbeid ('Actief in goede banen'). De loonkostensubsidie op de voormalige Id-banen verlagen we jaarlijks met een bepaald percentage. In 2012 hebben we de subsidie met 25% verlaagd. In 2013 krijgen de instellingen na de korting van 20% nog 60% van de genoten loonkostensubsidie (basis = januari 2012). In 2014 bouwen we de subsidie nog verder af met 15%. De instellingen krijgen dan nog 51% van de genoten loonkostensubsidie. Per 1 januari 2015 is het restant van 51% volledig afgebouwd naar nul.
Voor de medewerkers Thermiek B.V. en Stichting Weerwerk Groningen (ex ID) stopt de subsidie per 1 mei 2014. De subsidiëring van de medewerkers in dienst bij de gemeente, de ex banenpoolers wordt in 2014 voorgezet.

Door deze maatregelen is het aantal gesubsidieerde banen fors verlaagd. Werkgevers zijn niet in staat om de hogere eigen bijdrage op te vangen en hebben gekozen voor opzegging van één of meer dienstverbanden. Medio 2013 zijn er nog 341 mensen werkzaam op een gesubsidieerde baan. Dat getal zal in 2014 verder afnemen.

200 banenplan [Extra beleidsmiddelen]
Dit plan bestaat eruit dat er 200 maatschappelijke banen tot 1 januari 2015 buiten de afbouw van de gesubsidieerde arbeid zijn geplaatst. Met dit plan willen we mensen laten participeren in de samenleving. Daarnaast beogen we om de knelpunten die ontstaan zijn in de maatschappelijke infrastructuur als gevolg van de afbouwmaatregelen te voorkomen. Het gaat vooral om activiteiten in de sectoren sociaal buurtbeheer, kringloopgoederen, fietsstallingen maatschappelijke (dag)opvang en specifieke cultuuractiviteiten.
Bij aanvang van het plan in juli 2012 zijn er 195 banen gerealiseerd, waaronder 32 banen die

regulier zijn gemaakt door toepassing van de stimuleringsregeling. De kosten van het 200 banenplan zijn voor 2014 begroot op 3,2 miljoen euro (dat is inclusief de post 500 duizend euro extra beleidsmiddelen, zoals vastgesteld bij 'Actief in goede banen' (november 2011). De gemeentelijke financiering van het 200 banen plan stopt per 1 januari 2015. Het streven is om, in samenspraak met de betrokken instellingen, zoveel mogelijk van deze banen regulier te maken binnen de bestaande beleidsvelden en met bestaande middelen. We stellen voor dat uw raad conform 2012 en 2013 ook in 2014 500 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Onderzoek Nazorg
In de rekening 2012 hebben we gerapporteerd dat 20% van de in 2011 gerealiseerde uitstroom naar regulier werk in 2012 opnieuw in de Wwb was ingestroomd.
Met nazorg willen we bereiken dat we klanten gericht kunnen ondersteunen tijdens de periode dat ze weer aan het werk gaan. Op deze manier kunnen we mogelijk voorkomen dat klanten opnieuw in de Wwb instromen en bereiken we dat de gerealiseerde uitstroom nog meer duurzaam is.
In 2014 gaan we van de geconstateerde 20% klanten die in 2012 opnieuw is ingestroomd onderzoeken:
- Waarom ze opnieuw in de Wwb zijn ingestroomd
- Welke vorm van ondersteuning dit mogelijk had kunnen voorkomen.

In de rekening 2013 rapporteren we over de bevindingen van dit onderzoek

Beleidsveld

Maatschappelijke participatie

Ontwikkelingen

Integratie arbeidsmatige dagbesteding en beschut werken
Naar verwachting zullen vanaf 2015 gemeenten verantwoordelijk zijn voor een aantal onderdelen van de AWBZ. Deze onderdelen gaan over naar de Wmo. Dit geldt ook voor de dagbesteding (begeleiding in groepsverband). Dagbesteding is bedoeld voor mensen met een beperking en zonder (of zeer gering) arbeidsvermogen. Dit instrument biedt mensen structuur in dag en week, sociale contacten en bezigheden. Ook beschut werken richt zich op dezelfde doelgroep namelijk werknemers met lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking met een beperkt arbeidsvermogen. De verwachting is dat gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk zijn voor beide regelingen. We willen dat zoveel mogelijk mensen uit deze doelgroepen participeren. Daarom verkennen we in 2014 de mogelijkheden om beide regelingen meer met elkaar in lijn te brengen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de eerste helft van 2013 hebben we ongeveer 300 klanten geplaatst op een participatiebaan. Daarnaast doen 235 klanten vrijwilligerswerk en hebben hiervoor tot 1 juli 2013 een vergoeding ontvangen. In de eerste helft van 2013 bedraagt het aantal beschutte werkplekken nog 525. Het gaat om Sw-medewerkers die werkzaam zijn bij een van de werkbedrijven van iederz, bijvoorbeeld woonconfectie of industrie.
Uit onderzoek is gebleken dat er op dit moment een groot deel van ons klantenbestand maatschappelijk actief is. Bovendien bleek dat ongeveer 1.500 klanten die nog niet actief zijn dit wel graag zou willen zijn.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
Activering van klanten	345	500	300
Aantal beschutte werkplekken	968	500	500

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 blijven we beschutte werkplekken bieden aan Sw-medewerkers die dit echt nodig hebben. We schatten in dat het om circa 500 plekken gaat. In 2014 zijn in totaal maximaal 300 Wwb-ers actief op een participatiebaan. Door het aantal participatiebanen in 2014 te verlagen, ontstaat er financiële ruimte voor het ontwikkelen van activiteiten die gericht zijn op het begeleiden van meer mensen naar vrijwilligerswerk. In 2014 willen we de groep klanten die nu geen vrijwilligerswerk doet maar dit wel graag zou willen, stimuleren om ook maatschappelijk actief te worden.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Participatiebanen
Participatiebanen zijn voor Wwb klanten die beschikken over gering arbeidsvermogen, mensen die om wat voor reden dan ook voorlopig nog niet toe zijn aan regulier werk. Voor deze mensen is het belangrijk dat ze actief worden en blijven om zo uiteindelijk (parttime) aan het werk te gaan. Mensen kunnen maximaal twee jaar actief zijn in een Participatiebaan. Een Participatiebaan kan ook tijdelijk zijn als blijkt dat een klant zich weet te ontwikkelen. De activiteiten die deze mensen verrichten zijn maatschappelijk nuttig. Het gaat dan bijvoorbeeld om groenbeheer, assistent in de zorg en onderhoud van en toezicht op accommodaties. Klanten die minimaal 16 uur per week werken op een participatiebaan ontvangen een premie van 600 euro per half jaar. In 2014 zijn er nog maximaal 300 mensen actief in een participatiebaan. We plaatsen geen nieuwe mensen in een participatiebaan.

Vrijwilligerswerk
We vinden het van belang dat mensen hun capaciteiten benutten. Allereerst omdat het voor mensen zelf belangrijk is zich te ontwikkelen. In de tweede plaats omdat we vinden dat mensen naar vermogen moeten bijdragen aan hun zelfredzaamheid en aan de samenleving. Wanneer dat (nog) niet haalbaar is via betaald werk, vragen we van mensen om een maatschappelijke bijdrage te leveren. Dat organiseren we niet meer zelf. We kennen een stevige infrastructuur aan organisaties in de stad. Deze infrastructuur benutten we om mensen in de gelegenheid te stellen maatschappelijk actief te zijn. Dat kan in de vorm van vrijwilligerswerk. Hiermee leggen we een verbinding met het beleidskader van de Wmo (zie programma Welzijn, Gezondheid en Zorg). In 2014 gaan we meer mensen dan nu die niet actief zijn stimuleren om vrijwilligerswerk te gaan doen. In de brede nota maatschappelijke participatie gaan we aangeven hoe we dit willen doen.

Activiteiten in de wijk
We verlangen van mensen dat ze hun talenten en capaciteiten benutten. Mensen hebben soms beperkingen, maar altijd talenten en mogelijkheden om op één of andere manier maatschappelijk actief te zijn in onze stad. We ondersteunen mensen hierbij, door het scheppen van goede randvoorwaarden en faciliteiten. Hoe we dit willen gaan doen, beschrijven we in de nota maatschappelijke participatie. Eén van de uitgangspunten in deze nota is, dat we vormen van maatschappelijke participatie dicht bij de burger willen organiseren en laten aansluiten bij de behoefte en wensen van de wijk. Hierbij kijken we welk schaalniveau (wijk, gebied) het beste past bij onze opgave om zoveel mogelijk mensen te laten participeren.

Beschut werken
Beschut werken is er voor werknemers met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Zij kunnen met diverse werkzaamheden onder begeleiding aan de slag op een beschutte werkplek binnen de werkbedrijven van iederz: bijvoorbeeld op het gebied van de woonconfectie of de industrie. Om voor een beschutte werkplek in aanmerking te komen is een Sw-indicatie van het UWV WERK bedrijf nodig. Wij bieden nog Beschut werken voor de doelgroep die het echt nodig heeft. In 2014 verwachten we aan ongeveer 500 mensen een beschutte werkplek te kunnen bieden.

Deelprogramma 2

INKOMEN

In het deelprogramma Inkomen gaat het primair om de verstrekking van uitkeringen op basis van de Wet Werk en bijstand (Wwb), IAOW, IAOZ en de Bbz. Sinds 1 januari 2010 zijn de middelen voor deze inkomensvoorzieningen gebundeld in de Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen (BUIG). Van belang bij de uitvoering is dat we tijdig en correct de juiste uitkering verstrekken aan die burgers die er recht op hebben.

Behalve de verstrekking van de uitkering voeren we binnen het beleidsveld armoede en minimabeleid diverse inkomensondersteunende maatregelen uit zoals de Bijzondere bijstand en de langdurigheidstoeslag. Armoede is in onze visie méér dan een tekort aan geld alleen. Het gaat om een combinatie van problemen (langdurig laag inkomen, niet of onvoldoende kunnen meekomen in de samenleving, slechte gezondheid, enzovoort) dat leidt tot een gebrek aan perspectief. Niet iedereen kan deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. Een gebrek aan financiële middelen en de aanwezigheid van schulden spelen daarbij vaak een rol.

Ten slotte willen we voorkomen dat inwoners fraude plegen. Dit doen we door ze bij de uitkeringsaanvraag en gedurende de periode dat ze een uitkering ontvangen voor te lichten over rechten, plichten en de regels die bij de uitkering horen. Daarbij informeren we ze ook over de gevolgen van het plegen van fraude en hoe ze dit kunnen voorkomen. Verder voeren we thema-controles uit en maken we gebruik van signalen van het inlichtingenbureau om fraude zo snel mogelijk te detecteren. Als we fraude hebben opgespoord, vastgesteld en gedetecteerd vorderen we het ten onrechte verstrekte (deel) van de uitkering zo spoedig mogelijk terug.

Daarom bieden we burgers in financiële problemen schuldhulpverlening. Uitgangspunt hierbij is dat burgers, die in een (problematische) schuldsituatie terechtkomen, hiervoor primair zelf verantwoordelijk zijn. In Groningen pakken we (problematische) schuldproblematiek aan door een laagdrempelige, integrale schuldhulpverlening. Dit betekent dat we burgers actief ondersteunen bij het vinden van een oplossing voor hun financiële problemen, maar ook bij het vinden van een oplossing voor de eventuele oorzaken hiervan. Daarnaast proberen we te voorkomen dat (problematische) schulden ontstaan (preventie) en terugkeren (nazorg). De Groningse Kredietbank (GKB) functioneert binnen de gemeente als centraal meldpunt en biedt diverse producten van schuldhulpverlening. In de integrale aanpak van schuldenproblematiek werken we in onze dienstverlening aan de klant nauw samen met onze ketenpartners, in het bijzonder met het maatschappelijk werk en de hulp- en vrijwilligersinstellingen. Bij klanten die een Wwb-uitkering aanvragen, onderzoeken we of er mogelijk schulden zijn. We zetten schuldhulpverlening in ter ondersteuning van re-integratie.

GELD

Het lastentotaal van het programma Inkomen bedraagt 193,2 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit de Rijkssubsidie voor de verstrekking van uitkeringen 145,6 miljoen euro, terugvorderingen van klanten 3,8 miljoen euro, werken voor derden 1,4 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 42,4 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Uitkeringen
- Armoede- en minimabeleid
- Handhaving
- Schuldhulpverlening

Ontwikkelingen

Gevolgen nieuwe Fraudewet

Op 1 januari 2013 is de “Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving” (fraudewet) in werking getreden. De strekking van deze wet is dat gemeenten strenger moeten optreden tegen mensen die frauderen met hun uitkering. Zo zijn wij verplicht om aan mensen die frauderen een boete op te leggen. Bovendien is onze beleidsvrijheid beperkter geworden als het gaat om de terug- en invordering van uitkeringen die als gevolg van schending van de inlichtingenplicht, ten onrechte zijn verstrekt. Het Rijk gaat ervan uit dat er een preventief effect uitgaat van de aanscherping van de sancties die de wet voorschrijft en burgers dus minder vaak

zullen frauderen. Gemeenten zouden hierdoor minder uitkeringen hoeven te verstrekken. Daarom gaat de invoering van de wet gepaard met een taakstelling. Voor 2013 was deze taakstelling 1 miljoen euro en voor 2014 is deze 1,3 miljoen euro. In de begroting gaan we er vanuit dat we deze taakstellingen kunnen realiseren in zowel 2013 als 2014 door het beëindigen van 30 extra onterecht verstrekte uitkeringen in 2013 en 50 extra onterecht verstrekte uitkeringen in 2014. Op 4 juni 2013 hebben wij nieuwe "Beleidsregels terug- en invordering WWB, IOAW en IOAZ 2013" vastgesteld, waarin rekening is gehouden met deze fraudewet.

Beleidsveld

Uitkeringen

We verstrekken uitkeringen op basis van de Wet Werk en bijstand (WWB), IAOW, IOAZ, en de Bbz. Sinds 1 januari 2010 zijn de middelen voor deze inkomensvoorzieningen gebundeld in de wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen (BUIG).

Bijstandsvolume
Op basis van de meer-jaren prognose gaan we ervan uit dat het aantal bijstandsgerechtigden in 2014 met 850 zal stijgen. Naar aanleiding van de nieuwe verwachte eindstand in 2013 van 10.400 klanten verwachten we in 2014 op 11.250 klanten uit te komen. Hiermee neemt het volume in 2014 nog wel toe maar minder dan in 2013. Mocht er in 2014 al sprake zijn van een licht economisch herstel, dan zal dat niet direct van invloed zijn op het aantal klanten in de uitkering. De gevolgen van een verbetering van de economie zullen zo is de verwachting pas later hun effect hebben op de Noordelijke economie.
In 2014 verwachten we dat het aantal jongeren dat een beroep doet op een uitkering nog licht toeneemt ten opzichte van 2013. We gaan er vanuit dat er aan het einde van 2014 circa 1.500 jongeren in de uitkering zitten.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Verwacht op 31/12/2013	Verwacht op 31/12/2014	Verwacht 2016
Aantal Wwb klanten t/m 26 jaar	1.012	1.400	1.500	N.n.b
Aantal Wwb klanten vanaf 27 jaar	8.067	9.000	9.750	N.n.b
Totaal aantal klanten Wwb < 65 jaar	9.079	10.400	11.250	11.700

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Voor 2013 zijn we uitgegaan van een stijging van het volume naar 9.200 klanten. Op 1 juni zaten we al op 9.623 klanten. Het klantenbestand is ten opzichte van de eindstand van 2012 met 6% toegenomen. Op 1 juni 2013 zaten er ongeveer 1.250 jongeren in de uitkering. Dat is een stijging van 24% ten opzichte van de eindstand van 2012. We verwachten dat die trend zich gedurende de rest van het jaar doorzet. Dit past in de trend van een toename van de werkloosheid onder jongeren. Dit was reden voor het kabinet om extra in te zetten op de aanpak van de werkloosheid onder jongeren, onder andere via de arbeidsmarktregio's. Bedroeg de jeugdwerkloosheid in 2011 landelijk nog 9,8%, in januari 2013 was het al 15%.
Over de eerste helft van 2013 hebben we gemiddeld 91 procent van de aanvragen binnen 8 weken afgehandeld. Daarmee gaan we onze doelen voor 2013 op het gebied van rechtmatigheid halen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Wij willen de mensen die zijn aangewezen op een uitkering, op tijd de juiste uitkering verstrekken. Klanten moeten zo snel mogelijk duidelijkheid hebben over het recht op een uitkering. Hiervoor geldt een wettelijke termijn van 8 weken. Als norm voor rechtmatigheid wordt landelijk een foutpercentage van maximaal 1 procent aangehouden. Overschrijding van deze norm leidt tot financiële risico's voor de gemeente. Ons streven is om 100 procent binnen 8 weken af te handelen.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Beoogd 2016
Het percentage aanvragen dat binnen 8 weken is afgehandeld	89%	100%	100%	100%
Foutpercentage BUIG	1,01%	<1%	<1%	<1%

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitkeringen tijdig en rechtmatig verstrekken
Op de verstrekking van uitkeringen voeren we regelmatig controles uit op kwaliteit en rechtmatigheid. Daarnaast voeren we diverse activiteiten uit om het onrechtmatig gebruik van sociale voorzieningen tegen te gaan (fraudeonderzoeken, themacontroles en bestandsvergelijkingen). Als we hebben vastgesteld dat een uitkering onrechtmatig is verstrekt zullen we overgaan tot terugvordering.

Wet BUIG [Extra beleidsmiddelen]
Op basis van actuele cijfers schatten we het tekort bij de uitvoering van de wet BUIG in 2014 in op 7,064 miljoen euro. We stellen voor dat uw raad in 2014 dit bedrag beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Optimaliseren van de werkprocessen
In 2012 hebben we al een aantal maatregelen genomen om het afhandelingspercentage te verbeteren, zoals het verminderen van overdrachtsmomenten en extra inzet op screening aan de voorkant. Deze maatregelen beginnen hun vruchten af te werpen. Over de eerste 6 maanden hebben we van alle aanvragen 91% binnen 8 weken afgehandeld. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het eerste kwartaal 2013 (90%). Aan het eind van 2014 verwachten we, als het aantal aanvragen op hetzelfde niveau blijft, dat het afhandelingspercentage nog verder stijgt. Dit komt onder andere doordat we begin 2014 nog aanvullende maatregelen gaan nemen zoals de Kluwer snelbalie en het instellen van het instroomteam. De medewerkers van dit team handelen voortaan de uitkeringsaanvraag af.

Incasso en verhaal
Door invoering van de Wet aanscherping handhaving zal het debiteurensaldo de komende jaren fors stijgen. De Wet brengt namelijk met zich mee dat bij schending van de inlichtingenplicht naast de terugvordering ook een boete ter hoogte van deze terugvordering moet worden opgelegd. Het ligt in de rede dat in dat geval de invorderingsquote een sterke daling laat zien. In 2014 willen we minimaal 1,5 miljoen euro terughalen door incasso.

Bij *verhaal* wordt de uitkering die aan klanten wordt verstrekt teruggevorderd van ex-partners van deze klanten. Dit wordt de Verhaalsbijdrage genoemd.
In 2014 willen we bij ongewijzigde Wet- en regelgeving door verhaal minimaal 500 duizend euro terugontvangen.

MEETBAAR RESULTAAT (x 1.000)

Indicator	2012	Verwacht 2013	Beoogd 2014	Beoogd 2016
Debiteuren saldo incasso	10.012	10.800	stijging	stijging
Terugvorderingen incasso	1.736	2.000	1.500	stabiel
Incassoquote	17%	19%	daling	daling

MEETBAAR RESULTAAT (x 1.000)

indicator	2012	Verwacht 2013	Beoogd 2014	Beoogd 2016
Saldo Verhaal	1.936	2.000	stabiel	N.n.b.
Ontvangsten	450	500	500	N.n.b.

Financiering Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz) [Extra beleidsmiddelen]
Per 1 januari 2013 is de financieringssystematiek van de Bbz gewijzigd. Het gaat om een wijziging waardoor gemeenten worden gestimuleerd om beter debiteurenbeheer op verstrekt bedrijfskapitaal te voeren en de selectiviteit te vergroten.
De baten van gemeenten worden genormeerd op basis van een landelijk gemiddeld percentage (de zogenaamde macronorm). Gemeenten die individueel in staat zijn meer baten te genereren dan dit landelijke gemiddelde percentage mogen de baten die uitstijgen boven het gemiddelde

behouden. Omgekeerd is het zo, dat als een gemeente er niet in slaagt om de norm te halen, het verschil tussen de norminkomsten en de werkelijke baten voor eigen rekening komen. Wij verwachten de komende jaren niet te kunnen voldoen aan de genormeerde baten. Hierdoor ontstaat een nadeel van 440 duizend euro in 2014 en een structureel nadeel van 300 duizend euro vanaf 2015. In 2016 wordt de norm opnieuw bepaald wat zal leiden tot een aanpassing van het tekort. Wij stellen voor dat uw raad voor 2014 440 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Vergoeding eigen bijdrage Wet kinderopvang Wwb deelnemers re-integratie [Extra beleidsmiddelen]
Ouders die meedoen aan een re-integratietraject Wwb of ouders die naast de Wwb-uitkering gedeeltelijk werken kunnen in aanmerking komen voor een vergoeding van kinderopvangkosten op basis van de Wet Kinderopvang (WKO, 2005). De vaststelling en uitbetaling van de reguliere kinderopvangtoeslag is per 1 januari 2013 volledig bij de Belastingdienst/Toeslagen komen te liggen. Deze wijziging heeft géén gevolgen voor de bevoegdheid die gemeenten hebben om de eigen bijdrage voor kinderopvang te vergoeden. De geraamde kosten voor vergoeding van de eigen bijdrage bedragen inclusief uitvoeringskosten 160 duizend euro. Wij stellen voor dat uw raad dit bedrag beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Armoede en minimabeleid

Groningen wil een sociale stad zijn en blijven. Een stad waarin iedereen telt en iedereen meedoet; een solidaire stad. Een stad waarin we ondanks de bezuinigingen alles op alles zetten om te voorkomen dat meer mensen in een armoede situatie terecht komen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Op basis van de uitgaven over de eerste 5 maanden van 2013 verwachten we dat de uitgaven bijzondere bijstand voor geheel 2013 0,2 miljoen euro boven het beschikbare budget uitkomen. Voor wat betreft de langdurigheidstoeslag (LDT) verwachten we in 2013 een toename van 5%. Het budget wordt naar verwachting met 0,1 miljoen euro overschreden. Dit komt doordat we minima met openstaande schulden nu wel actief uitnodigen om een aanvraag voor de LDT in te dienen. In de eerste 5 maanden van 2013 bedraagt het aantal verstrekte LDT's 2.722. Als gevolg van een wetswijziging is het vanaf 1 juli 2013 niet meer mogelijk met terugwerkende kracht LDT te verstrekken. We verwachten dat de uitgaven voor 2014 per saldo zullen stijgen. Omdat de uitkering uit het gemeentefonds stijgt als gevolg van de ontwikkeling van het aantal uitkeringsgerechtigden, verwachten we binnen het budget te blijven.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Verwacht 2013	Verwacht 2014	Verwacht 2015
▪ Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	▪ 6.702	▪ Stabiel	▪ Stijging	▪ Stabiel
▪ Waarvan in het kader van de witgoedregeling	▪ 1.222	▪ Stabiel	▪ Stijging	▪ Stabiel
▪ Aantal verstrekte LDT's	▪ 3.774	▪ Stijging	▪ Stijging	▪ Stabiel
▪ Aantal gehonoreerde TOS (schooljaar)	▪ 2.012 (2012-2013)	▪ Stabiel (2013-2014)	▪ Stijging	▪ Stabiel
▪ Aantal deelnemers collectieve zorgverzekering	▪ 12.082	▪ Stabiel	▪ Stijging	▪ Stabiel

Doelen

Wat willen we bereiken?
Met het nieuwe armoedebeleid willen we de komende jaren realiseren dat meer mensen hun armoedesituatie zelf aanpakken. Door de armoede in onze stad te verminderen, zal aan de ene kant het beroep op inkomensondersteunende maatregelen afnemen. Met ons nieuwe armoedebeleid hopen we dit voor elkaar te krijgen. Of dit lukt, is echter ook afhankelijk van (het uitblijven van) economische groei en werkgelegenheid. Aan de ander kant willen we het niet-gebruik van inkomensondersteunende regelingen tegengaan en het aantal collectief verzekerden stimuleren. Dit heeft een positief effect op het beroep op de inkomensondersteunende maatregelen. Hoe groot per

saldo het totale effect hiervan en van het nieuwe armoedebeleid zal zijn op het beroep op inkomensondersteunende maatregelen is nu lastig te voorspellen. We verwachten dat eind 2013 de eerste resultaten pas merkbaar zullen zijn. Op basis hiervan formuleren we voor 2015 een concrete verwachting. Vooralsnog nemen we nu nog geen percentage op. We gaan ervan uit dat het beroep in 2014 nog stijgt en in 2015 stabiliseert.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
De kadernota 'Samen actief tegen armoede' is vastgesteld door de raad in december 2012 voor de jaren 2013 en 2014. Het nieuwe beleid is mede bepaald door de Groninger minima, ervaringsdeskundigen, en de professionals en vrijwilligers uit het maatschappelijk veld. Het armoedebeleid bestaat uit de twee belangrijke pijlers:

- Eigen kracht
- Financiële rust in de basis

Deze pijlers zijn onderverdeeld in speerpunten, waar we vanaf 2013 mee aan de slag zijn gegaan en waar we in 2014 mee verder gaan. Speerpunten zijn:

- Het inzetten van ervaringsdeskundigen
- Het stimuleren van informele ontmoetingen
- Het stimuleren en ontwikkelen van lichtere vormen van taalondersteuning
- Anders communiceren
- Inzetten op de maatschappelijke participatie van kinderen
- Blijven inzetten op een goede dienstverlening van de GKB
- Blijven inzetten op goed toegankelijke inkomensondersteunende maatregelen
- Inzetten op kostenbesparing energie en wonen

Uitvoering nieuw armoedebeleid [Extra beleidsmiddelen]
In ons armoedebeleid kennen wij de laatste jaren een tekort van ongeveer 2 miljoen euro per jaar. Wij verwachten dat onze investeringen in het nieuw ontwikkelde armoedebeleid op de lange termijn zullen leiden tot een stabiliserend beroep op individuele bijzondere bijstand en de schuldhulpverlening. Het tekort willen we ook, zoals al aangegeven in de begroting 2013, in 2014 oplossen door het beschikbaar stellen van extra beleidsmiddelen.
Wij stellen uw raad daarom voor in 2014 1,9 miljoen euro hieruit beschikbaar te stellen. Dit is inclusief een bezuiniging van 100 duizend euro op de Stadjerspas (zie hierna).

Inzetten van ervaringsdeskundigen
Ervaringsdeskundigen kunnen bij uitstek een inspiratiebron zijn voor mensen die iets willen veranderen aan hun armoedesituatie. Bovendien kunnen zij als geen ander deze mensen ondersteunen. Projecten die hieraan bijdragen zijn onder andere inspiratiegroepen en individuele coaching. Maar ook binnen de dienstverlening van de GKB worden meer ervaringsdeskundigen en professionals uit het bedrijfsleven ingezet bij het aanleren van financiële vaardigheden. We zijn hiermee begonnen in 2013 en we gaan hiermee in 2014 door.

Het stimuleren van informele ontmoetingen
Voor de ontwikkeling van het nieuwe armoedebeleid hebben we onder meer een onderzoeksdag georganiseerd. Veel van de deelnemende minima gaven aan dat zij steun en energie hebben geput uit deze onderzoeksdag. Door het ontmoeten van andere mensen in dezelfde situatie en het uitwisselen van verhalen en ideeën raakten verschillende deelnemers geïnspireerd om zelf hun eigen problematiek aan te pakken. We geven daarom een vervolg aan deze vorm van inspiratie door ontmoeting. Projecten die hieraan bijdragen zijn: tientjescafé, Toentje – voedselproductietuin voor de Voedselbank – en de ontmoetingsmarkt. Deze projecten zijn in 2013 gestart en lopen door in 2014.

Lichtere vormen van taalondersteuning
Uit ons onderzoek blijkt dat veel minima lichtere vormen van taalondersteuning nodig hebben om op eigen kracht hun armoedesituatie te verbeteren. Gezien de forse beperking van educatiegelden vanaf 2013 is het belangrijk dat we de krachten bundelen. In 2014 zetten we in ieder geval de samenwerking tussen ROC's, Humanitas en de bibliotheken voort. Door samen te werken is het mogelijk om met beperkte middelen tot een completer pakket van ondersteuning aan laaggeletterden te komen. In 2013 hebben we een pilot opgezet om het Taalcafé van Humanitas een meer educatief karakter te geven en uit te breiden naar de wijkvestigingen van de bibliotheken. Vanuit deze pilot willen we in 2014 meerdere taalcafés in de wijken starten.

Anders communiceren
Wij willen meer maatwerk in de communicatie met onze minima bieden op de volgende gebieden:
- het juiste niveau van taalvaardigheid
- het inzetten van de juiste communicatiekanalen
- de communicatiebehoefte

In 2013 hebben we een aanzet gedaan door met minima samen te experimenteren met andere communicatievormen en kanalen. We zoeken hiervoor ook nadrukkelijk de samenwerking met het maatschappelijk veld (onder andere MJD) en de GKB. In 2014 ronden we deze experimenten af en nemen de resultaten mee in onze reguliere communicatie. We besteden extra aandacht aan onze communicatie met de zogenaamde 'nieuwe armen'.

Maatschappelijke participatie van kinderen
Wij willen de maatschappelijke participatie van kinderen op twee manieren stimuleren. Door te investeren in ouders, om ervoor te zorgen dat de situatie van hun kinderen verbetert. Maar natuurlijk ook door in te zetten op de kinderen zelf. Wij blijven het bijvoorbeeld financieel mogelijk maken dat kinderen kunnen meedoen via de bestaande kanalen zoals het Jeugdsportfonds, Stichting Leergeld en T'Win. Daarnaast zorgen we vanuit het Integraal jeugdbeleid samen met de maatschappelijke organisaties in de stad voor een binnen- en buitenschools aanbod voor leerlingen uit het basis, speciaal en voortgezet onderwijs.
Daar bovenop willen we – samen met maatschappelijke instellingen – een kindpakket ontwikkelen voor kinderen en jongeren die in armoede opgroeien.
Hiermee sluiten we aan bij de aanbeveling van de Kinderombudsman in het rapport Kinderen in armoede in Nederland dat eind juni 2013 verscheen. Het kindpakket omvat basale zaken als kleding en schoeisel, maar ook vergoedingen van lidmaatschappen zodat kinderen en jongeren gestimuleerd worden mee te (blijven) doen.

Ontwikkelen van een website ter vervanging van de Stadjerspas
Het principebesluit is genomen om de voorzieningen van de Stadjerspas voortaan onder te brengen in een website naar voorbeeld van de gemeente Assen. Het idee is deze webshop in combinatie met een digitale snelbalie voor het aanvragen van inkomensondersteunende voorzieningen zoals de witgoedregeling te presenteren. We onderzoeken of het mogelijk is deze website te verbreden naar een platform waar ook andere partijen aanbiedingen kunnen doen, activiteiten kunnen laten zien, enzovoort. Het doel is dat de eerste fase van de website op 1 januari 2014 operationeel is. Het budget voor de Stadjerspas kunnen we hierdoor verlagen met 100 duizend euro.

Kostenbesparing energie en wonen
Rust en zekerheid op het gebied van grote kostenposten zijn van belang bij het bevorderen van de zelfredzaamheid en het activeren van mensen. We zetten in 2014 in op zoveel mogelijk kostenbesparingen op de gebieden energie en wonen. Bijvoorbeeld door in samenwerking met de woningcorporaties het energieverbruik van minima te reduceren.

Lokaal inkomensbeleid [Extra beleidsmiddelen]
Om de armoedeval te beperken wordt de inkomensgrens van het gemeentelijk inkomensbeleid genormeerd op maximaal 110% van de toepasselijke bijstandsnorm. Dit leidt sinds 2012 tot een structurele uitname uit het gemeentefonds van 40 miljoen euro. Voor Groningen betekent dit een structurele korting van 1 miljoen euro sinds 2012.
Wij compenseren de korting voor een totaal bedrag van 1 miljoen euro over een periode van drie jaar (2012-2014). Wij stellen voor dat uw raad in 2014 333 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Handhaving

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In 2012 hebben we 114 uitkeringen beëindigd omdat er sprake was van fraude en/of onrechtmatige verstrekking van uitkeringen. Tot en met juni 2013 hebben we 78 uitkeringen beëindigd. We gaan er vanuit dat we de doelstelling van 140 beëindigde uitkeringen halen.
Met inwerkingtreding per 1 januari van de 'Wet aanscherping handhaving' is er sprake van boetes. Deze worden opgelegd na schending inlichtingenplicht. Wij hebben hierover in mei nieuwe beleidsregels vastgesteld. We zijn nu bezig met scholing van onze medewerkers. Vanaf het derde kwartaal 2013 geven we uitvoering aan deze nieuwe beleidsregels. Op basis van het aantal opgelegde boetes over de tweede helft van 2013 formuleren we een doelstelling voor 2014 en verder.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Beoogd 2016
▪ Beëindigde uitkeringen	▪ 114	▪ 140	▪ Stijging	▪ Stijging
▪ Aantal boetes	▪ n.v.t.	▪ N.n.b	▪ N.n.b.	▪ Stijging

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen met ons handhavingsbeleid een optimale naleving van wetten en regels door burgers bereiken. We richten ons met het beleid in eerste plaats op het voorkomen van misbruik van sociale voorzieningen. Daar waar toch sprake is van misbruik streven we een snelle detectie na en vervolgens beëindiging van de fraude. Hierbij hoort dan ook het wegnemen van het genoten voordeel (terugvordering en incasso) en bestraffen via een bestuurlijk boete of aangifte bij het Openbaar Ministerie. Zo zorgen we ervoor dat de sociale zekerheid betaalbaar en toegankelijk blijft voor degenen die echt zijn aangewezen op een Wwb uitkering.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Preventie
We willen klanten met een Wwb uitkering goed op de hoogte houden van de rechten en plichten die horen bij een uitkering. Dit doen we op verschillende manieren. Zowel bij klanten die een uitkering aanvragen als bij bestaande klanten informeren we over rechten, plichten, regels, pakkans, controles en andere handhavingsacties. We ondersteunen de klantmanagers bij het uitdragen van de handhavingsboodschap tijdens gesprekken met klanten. Door gebruik te maken van mondelinge handhavingscommunicatie bereiken we ook de laaggeletterden met deze boodschap.
Belangrijk is dat klanten zich ervan bewust zijn dat een wijziging in hun persoonlijke situatie (erfenis, samenwonen en bijverdiensten) gevolgen heeft voor het recht op een uitkering.
Wij bieden de mogelijkheid om een melding bij ons te doen als iemand kennis heeft van een situatie waarin wordt gefraudeerd.

Hoogwaardig handhaven
Hoogwaardig handhaven betekent onder meer dat er op verschillende niveaus en op verschillende onderdelen van de organisatie inhoud wordt gegeven aan handhaving. Daarom hebben wij dit onderwerp in voorgaande jaren steeds onder de aandacht gebracht van medewerkers die werkzaam zijn in het proces van uitkeringsverstrekking en re-integratie/participatie. Ook in 2014 zetten wij een deel van onze handhaving specialisten fysiek in op het moment dat iemand een aanvraag doet voor een Wwb uitkering. Zij ondersteunen bij het tegengaan van onrechtmatige bijstandsverstrekking en bevorderen de alertheid van medewerkers die de aanvraag in behandeling nemen. Hiermee realiseren we een stevige verankering van deze vorm van handhaving aan de voorkant van het primaire proces.

Opsporing van fraude
Om fraude met uitkeringen zo snel mogelijk op te sporen maken we gebruik van signalen. Deze signalen kunnen we opvragen bij het Inlichtingenbureau of door gebruik te maken van Suwinet. Door onze gegevens te vergelijken met gegevens die bekend zijn bij het Inlichtingenbureau en/of Suwinet krijgen wij zicht op inkomsten (uit loon, studiefinanciering of uitkering) die mogelijk niet bij ons zijn opgegeven. Ten slotte kunnen er ook signalen langs andere wegen binnenkomen, bijvoorbeeld tips van burgers en/of instanties.

Als het vermoeden van fraude met administratief vooronderzoek niet kan worden weggenomen, stellen wij een vervolgonderzoek in. Controlemiddelen die wij bij een dergelijk vervolgonderzoek kunnen inzetten zijn onder andere huisbezoeken en heimelijke waarnemingen. Bij zwaardere fraudezaken starten wij een strafrechtelijk onderzoek en doen wij aangifte bij het Openbaar Ministerie. Dit kan (uitzonderingen daargelaten) alleen als het fraudebedrag hoger is dan 50 duizend euro. Wij zetten geen zwaardere opsporingsmiddelen in zonder toestemming van de Officier van Justitie.

De fraudescorekaart
Bij de beoordeling van de rechtmatigheid bij uitkeringsaanvragen blijven wij gebruik maken van de vernieuwde fraudescorekaart (FSK). De FSK aanvraag stelt ons beter in staat om de risico's op onrechtmatige bijstandsverstrekking bij een aanvraag te verkleinen. De intakemedewerker kan (mede) aan de hand van de score een inschatting maken van het risico op fraude. Een hoge score bij de intake kan aanleiding zijn voor het stellen van aanvullende vragen, het opvragen van extra bewijsstukken, het inschakelen van een gespecialiseerde handhavingsmedewerker en/of het uitvoeren van een huisbezoek. Een lage score kan juist een rechtvaardiging of waarborg zijn voor het opvragen van minder of geen bewijsstukken. Dit is klantvriendelijk, want draagt eraan bij dat niet alle klanten standaard worden belast met een intensieve controle. Daarnaast gaan handhavingsspecialisten in 2014 doorlopend een aantal selecties op het lopende klantenbestand aanmaken en op basis hiervan controle onderzoeken verrichten naar de rechtmatigheid.

Beleidsveld

Schuldhulpverlening

In Groningen pakken we (problematische) schuldproblematiek aan door een laagdrempelige, integrale schuldhulpverlening. De Groningse kredietbank (GKB) functioneert binnen de gemeente als centraal meldpunt en biedt diverse producten van schuldhulpverlening. In de integrale aanpak van schuldproblematiek werken we in onze dienstverlening aan de klant nauw samen met onze keten-partners, in het bijzonder met de hulpinstellingen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De vraag naar schuldhulpverlening is in 2012 toegenomen ten opzichte van 2011. Het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening in de front-office van de GKB is met bijna 5% gestegen. Hierdoor zijn meer klanten doorgestroomd van de front-office naar de backoffice van de GKB waar we budgetbeheer en schuldregelingen uitvoeren. In de eerste helft van 2013 bleef het aantal aanmeldingen voor schuldhulp hoog en is er opnieuw sprake van een stijging van ongeveer 5% ten opzichte van vorig jaar. We hebben vorig jaar ondanks de extra toeloop van klanten alle aanvragen voor schuldhulp tijdig kunnen verwerken. Dit door aan de ene kant extra tijdelijk personeel in te zetten en aan de andere kant bestaand personeel meer flexibel in te zetten op die onderdelen waar sprake was van meer toeloop. Door de toename van klanten en de complexiteit van de dossiers staan de doorlooptijden wel onder druk. We hebben in 2012 de verschillende schuldpreventieactiviteiten volgens onze jaarplanning kunnen uitvoeren.
Op 1 juli 2012 is de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening in werking getreden. Deze kaderwet verplicht gemeenten tot het organiseren van schuldhulpverlening voor haar burgers. In juli 2012 is het door de wet vereiste Plan Schuldhulpverlening 2012 – 2015 vastgesteld. Besluiten in het kader van schuldhulpverlening zijn door de invoering van de wet vatbaar voor bezwaar en beroep (op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht).

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Beoogd 2016
▪ Aanvragen binnen de wachttijd afgehandeld	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Verwacht 2013	Verwacht 2014	Verwacht 2016
▪ Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening	▪ 2.483	▪ 2.500	▪ 2.600	▪ 2.500

▪ Aantal crisisinterventies	▪ 219	▪ 250	▪ 250	▪ 200
▪ Aantal inschrijvingen schuldregeling	▪ 429	▪ 400	▪ 425	▪ 400
▪ Aantal klanten in budgetbeheer	▪ 2.645	▪ 2.800	▪ 2.700	▪ 2600
▪ Aantal klanten in beschermingsbewind	▪ 574	▪ 650	▪ 700	▪ 700
▪ Aantal aanvragen sociale kredieten	▪ 1.284	▪ 1.250	▪ 1.250	▪ 1.250
▪ Aantal WSNP-zaken	▪ 245	▪ 240	▪ 250	▪ 250

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen schuldhulpverlening bieden aan degenen die dat nodig hebben. In 2014 willen we (problematische) schuldsituaties van burgers stabiliseren en zo veel mogelijk oplossen. Doordat we in 2014 ondanks de verwachte toestroom van klanten niet meer middelen zullen hebben, moeten we instroom beperkende en uitstroom bevorderende maatregelen nemen. We blijven inzetten op het voorkomen van schulden bij burgers (preventie). Verder willen we blijven voldoen aan de eisen van de NEN, de Schuldhulpverlening NVVK en de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Reguliere dienstverlening

In de front office van de GKB helpen we burgers met financiële problemen zo goed mogelijk met gerichte informatie, advies, bemiddeling, cursus of crisisinterventie. Burgers met achterliggende (psychosociale) problematiek worden voor zover nodig doorverwezen naar de hulpverlening. Indien burgers worden geïndiceerd voor een schuldregeling (schuldbemiddeling of saneringskrediet), budgetbeheer, duurzame financiële dienstverlening, budget-coaching of beschermingsbewind dan worden ze doorgeleid naar de backoffice van de GKB. We willen blijven voldoen aan de door de wet gestelde normtijden en geen wachtlijsten laten ontstaan. Door de verwachte toestroom van klanten en de gelijkblijvende formatie lopen we het risico dat niet in alle gevallen aan deze eisen kunnen voldoen. Dit betekent dat we niet altijd de in het Plan Schuldhulpverlening beoogde doelstellingen en resultaten behalen en dat de kwaliteit van onze dienstverlening niet altijd geborgd is. We zullen daarom in 2014 maatregelen moeten nemen om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen. Er zullen daarvoor beleidsregels worden opgesteld, die de toegang tot schuldhulpverlening beperken (zoals gevallen van recidive of fraude) en die voorwaarden en termijnen stellen aan trajecten.

Preventie

Preventie (waaronder voorlichting) is een belangrijk onderdeel van de integrale schuldhulpverlening. We willen schulden bij burgers voorkomen en hun financiële vaardigheid bevorderen. We zoeken daarbij de samenwerking met scholen, vrijwilligers, maatschappelijke en hulpinstellingen, maar ook met schuldeisers zoals deurwaarders en woningcorporaties. We kiezen nadrukkelijk voor drie speerpunten: wijkgericht werken, kinderen/jongeren en hun ouders en het structureel inbedden van bestaande activiteiten. Op basis van ontwikkelingen en behoeften ontplooien we nieuwe activiteiten of sluiten we aan op lokale programma's.

Koppeling van re-integratie en schuldhulpverlening

Schulden vormen een belemmering voor re-integratie en participatie van burgers. In 2014 gaan we door met het zoveel mogelijk combineren van re-integratie en schuldhulpverlening. Een tijdige gerichte verwijzing van klanten met schuldhulpproblemen door de klantondersteuners naar de schuldhulpverlening is daarom een belangrijk aandachtspunt.

Schuldhulpverlening [Extra beleidsmiddelen]

Het Rijk verwacht sinds 2012 een meer gerichte inzet van de schuldhulpverlening waardoor er fors bespaard kan worden. Voor Groningen betekent dit een korting van 500 duizend euro. Daartegenover staat dat het Rijk 2,2 miljoen euro structureel beschikbaar heeft gesteld voor de bijzondere bijstand. Een deel van die middelen zetten wij structureel in voor de schuldhulpverlening (430 duizend euro). Daarnaast willen wij conform 2012 en 2013 ook in 2014 70 duizend euro beschikbaar stellen, zodat er in totaal ook in 2014 500 duizend euro beschikbaar

is. Daarmee willen we wachtlijsten voorkomen. We stellen voor dat uw raad in 2014 70 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Deelprogramma 3

OVERIGE WERK EN INKOMEN

Binnen dit deelprogramma komen onderwerpen aan de orde die niet onder onze reguliere dienstverlening rondom werk en participatie of inkomen vallen.

In 2013 zijn we begonnen met het treffen van voorbereidingen om een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie te realiseren rondom de gezamenlijke doelgroep van Wwb en Sw. In 2014 willen we de ambities rondom de (Re)-visie vormgeven door het realiseren van drie nieuwe uitvoeringsorganisaties namelijk het domein Werk, het domein Inkomen en het domein Maatschappelijke participatie.
We hebben met uw raad afgesproken dat we rapporteren over de voortgang van verbeteringsacties rondom de adviezen uit het rekenkameronderzoek naar de progressie van de organisatie ontwikkeling. We gaan dit doen door het organiseren van een aantal informatieve bijeenkomsten met uw raad.

De afgelopen jaren rapporteerden we op deze plek over de stand van zaken rondom de samenvoeging SoZaWe/iederz. Deze informatie is nu opgenomen in Programma 12 Bedrijfsvoering.
Vanaf 2014 zal de dienstverlening rondom Werk en Inkomen plaatsvinden vanuit de gerealiseerde nieuwbouw op het Europapark. Dit betekent dat ook de rapportage over de voortgang van de nieuwbouw vanaf de begroting 2015 komt te vervallen. Voor meer informatie over de nieuwbouw verwijzen we ook naar Programma 12 Bedrijfsvoering.

Beleidsvelden
- Overig

Beleidsveld

Overig

Frictiekosten SoZaWe [Extra beleidsmiddelen]
Eén van de gevolgen van de reorganisatie in 2011 is dat enkele tientallen medewerkers boventallig zijn geworden. Een deel daarvan is in het kader van trendbreuk* herplaatst. De inschatting van de frictiekosten voor 2014 bedraagt 95 duizend euro. Wij stellen uw raad voor dit bedrag beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen.

* Trendbreuk is een nota uit 2011 waarin aanbevelingen ter bevordering van mobiliteit beschreven zijn. Eén van de uitgevoerde aanbevelingen is geweest het structureel plaatsen van herplaatsers van dat moment.

Huisvestingskosten Eendrachtskade [Extra beleidsmiddelen]
Na de verhuizing van personeel van de Eendrachtskade naar het Harm Buiterplein loopt de huur van het pand Eendrachtskade nog door tot 1 mei 2014. De oorspronkelijke huurovereenkomst eindigde op 1 september 2011. Er is toen overeengekomen de huur met 2 jaar en 8 maanden te verlengen. De einddatum is vastgesteld op 30 april 2014. Omdat de vrijvallende huur vanaf 1 januari 2014 wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten nieuwbouw is geen dekking meer aanwezig. Daarnaast verwachten wij dat we de eigen aangebrachte voorzieningen in het gebouw op eigen kosten moeten verwijderen. In totaal ontstaat hierdoor een tekort 0,75 miljoen euro. Wij stellen voor dat uw raad dit bedrag voor 2014 beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Bestaand beleid		Rekening	Nebegroting	Primitieve begroting			
Dp nr.	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
1.1	Werk en activering	101.725	90.532	80.705	80.139	80.343	80.544
1.2	Arbeidsmarktbeleid	174.829	185.280	193.223	185.822	186.071	186.209
1.3	Overig werk en inkomen	0	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	**276.554**	**275.812**	**273.928**	**265.961**	**266.414**	**266.753**
	Baten						
1.1	Werk en activering	86.631	75.159	62.096	62.611	63.126	63.741
1.2	Arbeidsmarktbeleid	137.897	142.665	150.922	150.922	150.922	150.922
1.3	Overig werk en inkomen						
	Totaal baten	**224.528**	**217.824**	**213.018**	**213.533**	**214.048**	**214.663**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-52.026**	**-57.988**	**-60.910**	**-52.428**	**-52.366**	**-52.090**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	24	24	**24**	24	24	24
	Totaal onttrekkingen	1.345	690	**20**	20	20	20
	Geraamd resultaat na bestemming	**-50.705**	**-57.322**	**-60.914**	**-52.432**	**-52.370**	**-52.094**

Continuering extra beleid voorgaande jaren					
Dp nr.	Deelprogramma	2014	2015	2016	2017
1.1	Bedrijfsv iederz	700			
1.1	Iederz WSW	5.000			
1.1	Efficiency UWV	500			
1.1	200 banenplan	500			
1.2	Schuldhulp	70			
1.2	Lokaal inkomensbeleid	333			
1.2	Armoedebeleid	1.900			
1.3	Frictiekosten SOZAWE	95			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014					
Dp nr.	Deelprogramma	2014	2015	2016	2017
1.1	Efficiency UWV		500	500	500
1.1	Tekort iederz na maatregelen (re) visie zicht op werk *	400	5.585	5.070	4.455
1.2	Tekort wet BUIG	7.064			
1.2	financiering BBZ	440	327		
1.2	Schuldhulpverlening		70	70	70
1.2	Lokaal inkomensbeleid		333	333	333
1.2	Armoedebeleid		1.100	1.100	1.100
1.2	vergoeding eigen bijdrage wet kinderopvang wwb deelnemers reintegratie	160	160	160	160
1.3	Huisvesting Sozawe	750			

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

1.1 Werk en participatie N 3,2 miljoen euro

Inzet Participatiebudget onderdeel re-integratie
De baten nemen ten opzichte van 2013 per saldo af met 4,4 miljoen euro. Hierin is rekening gehouden met de meeneemregeling. De meeneemregeling biedt ons de mogelijkheid om overschotten en tekorten te verrekenen met het voorgaande en/of het opvolgende jaar. Dit kan tot een maximum van 25% van het budget van het lopende begrotingsjaar. In deze begroting zetten wij naast het voor 2014 beschikbare budget via de meeneemregeling 1,1 miljoen euro in uit het Participatiebudget van 2015. Omdat we in 2013 ook een bedrag van 2,2 miljoen euro via de meeneemregeling naar voren halen is het beschikbare budget voor 2014 18,5 miljoen euro. In dit bedrag is ook de concernbijdrage van 500 duizend euro voor het 200 banenplan opgenomen. We passen de meeneemregeling toe omdat we in 2014 meer geld nodig hebben dan de rijksbijdrage in dat jaar. Dit heeft te maken met de gekozen oplossingen voor de afbouw van de gesubsidieerde banen en de dekking van de uitvoeringskosten van re-integratie (2,5 miljoen euro) uit het Participatiebudget.

De lasten dalen met 4,5 miljoen euro. Voor het grootste deel is dit een direct gevolg van de afbouw van de gesubsidieerde banen. Na de korting in juli 2012 (25%) en 1 januari 2013 (20%) wordt per 1 januari 2014 de volgende korting van 15% doorgevoerd. Dit betekent dat minder geld beschikbaar is voor instellingen die werk bieden aan mensen met een gesubsidieerde baan. Ook is minder geld beschikbaar voor de inkoop van re-integratietrajecten. Ten slotte wordt een hoger bedrag (1,5 miljoen euro) aan uitvoeringskosten ten laste gebracht van het Participatiebudget. De wijzigingen op de inzet van het budget hebben als gevolg dat we de dienstverlening aan onze klanten op een andere manier gaan vormgeven. Door menskracht en middelen van SOZAWE en iederz slimmer te benutten kunnen we onze ambitie overeind houden om zoveel mogelijk mensen te activeren naar betaald werk en participatie.

De inzet van het Participatiebudget ziet er als volgt uit: (bedragen x 1.000 euro)

Participatie	**2.013**	**2.014**
Uitvoering actief in goede banen"		
korte afstand tot de arbeidsmarkt	200	200
middelgrote afstand tot de arbeidsmarkt	5.208	6.500
grote afstand tot de arbeidsmarkt	2.100	1.850
Kosten gesubsidieerde arbeid	13.680	9.050
werkgeversbenadering	900	900
Totaal	**22.088**	**18.500**

Verschuiving kosten bedrijfsvoering SOZAWE
Omdat het werk van de klantmanagers in 2014 vrijwel geheel komt te liggen op het terrein van de begeleiding van de klant naar werk of participatie, is ervoor gekozen de kosten vrijwel volledig toe te rekenen aan het deelprogramma “Werk en participatie”. Tot en met 2013 werd een substantieel deel van de kosten van klantmanagement nog toegerekend aan de overige deelprogramma’s binnen het programma “Werk en inkomen” en aan het deelprogramma “Integratie en emancipatie” binnen het deelprogramma “Welzijn gezondheid en zorg”. De nieuwe toerekening brengt een verschuiving met zich mee van ongeveer 3,1 miljoen euro.

iederz
Het saldo tussen baten en lasten in 2014 wijkt minimaal af van het saldo in 2013. Zowel aan de lastenkant als de batenkant zijn grote verschillen zichtbaar. Ten opzichte van 2013 zijn de lasten met 9,6 miljoen euro verlaagd. Belangrijkste verklaring hiervoor is de daling van het werkaanbod. Twee factoren hebben hierbij een grote rol gespeeld: een afname van het aantal SW dienstverbanden en de groepsdetachering van het Groenbedrijf naar Stadsbeheer. Beide ontwikkelingen hebben geleid tot een daling van de productiekosten met 3,6 miljoen euro. De overgang van het Groenbedrijf heeft ook op andere kostenposten tot een daling van de uitgaven geleid. Het voordeel van 0,9 miljoen euro op afschrijving, rente en onderhoud wordt bijvoorbeeld voor 0,8 miljoen door deze overgang verklaard. De afname van het aantal dienstverbanden leidt tot een daling van de loonkosten met 2,7 miljoen euro. Het werkaanbod is verder afgenomen doordat het aantal re-integratieopdrachten dat voor derden wordt uitgevoerd is gedaald. De daling van het werkaanbod heeft invloed op het uitgavenniveau op verschillende uitgavencategorieën. In totaal nemen de overige uitgaven met 1,5 miljoen euro af.

De baten nemen eveneens met 9,6 miljoen euro af. Deze afname bestaat voor 6,9 miljoen euro uit

een omzetdaling. In de eerste plaats leidt een afname van het aantal SW-medewerkers tot een lagere opbrengst. Het effect hiervan is ongeveer 500 duizend euro. Daarnaast leidt de verschuiving van het Groenbedrijf naar Stadsbeheer tot een daling van de omzet met 2,0 miljoen euro. Verder heeft de beëindiging van de externe inhuur tot gevolg dat de omzet uit projecten voor derden met 1,5 miljoen is afgenomen. Ook de transitie draagt bij tot een verlaging van de omzet, 2,0 miljoen. Het resterende deel van de afname wordt verklaard door een daling van de taakstelling ten opzichte van 2013. De verwachte lagere taakstelling in 2014 leidt tot een daling van de subsidie met 2,7 miljoen euro.

1.2 Inkomen V 300 duizend euro

Inkomensvoorziening BUIG (V 700 duizend euro)
Het uitgangspunt bij de financiering van de bijstand is dat het Rijk een toereikend macrobudget beschikbaar stelt. Dit houdt in dat een stijging van het bijstandsvolume in het macrobudget wordt gecompenseerd. Toch verwachten we voor onze gemeente de komende jaren nog grote tekorten op de BUIG. De ontoereikendheid van het Groningse budget is grotendeels toe te schrijven aan de verdeelstoornis in de systematiek die door het Rijk wordt toegepast. Het Rijk heeft dit onderkend en heeft ons tot en met 2012 gedeeltelijk gecompenseerd met een Meerjarige Aanvullende Uitkering ("MAU") met voor ons een eigen risico van 2,5%.

Op basis van onze tekorten in 2011-2013 komen wij in 2014 in principe weer in aanmerking voor een MAU. Hierbij moeten we er wel rekening mee houden dat ons tekort niet alleen het gevolg is van de verdeelstoornis. Om die reden gaan wij uit van een eigen risico van 5%.

Gewijzigde financieringssystematiek inkomensvoorziening Bbz (N 400 duizend euro)
Per 1 januari 2013 is de financieringssystematiek van de Bbz gewijzigd. Het gaat om een wijziging waardoor gemeenten worden gestimuleerd om beter debiteurenbeheer op verstrekt bedrijfskapitaal te voeren en de selectiviteit te vergroten. De baten van gemeenten in de vorm van aflossingen en rente op verstrekt bedrijfskapitaal worden genormeerd op basis van een landelijk gemiddeld percentage (de zogenaamde macronorm). Gemeenten die individueel in staat zijn meer baten te genereren dan dit landelijke gemiddelde percentage mogen de baten die uitstijgen boven het gemiddelde behouden. Omgekeerd is het zo, dat als een gemeente er niet in slaagt om de norm te halen, het verschil tussen de norminkomsten en de werkelijke baten voor eigen rekening komt. Wij verwachten de komende jaren niet te kunnen voldoen aan de genormeerde baten.

Compensatie gemeentefonds middelen armoedebeleid (N 600 duizend euro)
Bij de raming van de gemeentefondsuitkering over 2014 wordt rekening gehouden met een toename van het aantal bijstandsgerechtigden. Dat aantal is mede bepalend voor de uitkering uit het gemeentefonds ten behoeve van de langdurigheidstoeslag en de bijzondere bijstand.

Wet kinderopvang (N 200 duizend euro)
Ouders die meedoen aan een re-integratietraject WWB of ouders die naast de WWB-uitkering gedeeltelijk werken kunnen in aanmerking komen voor een vergoeding van kinderopvangkosten op basis van de Wet Kinderopvang (WKO, 2005). De vaststelling en uitbetaling van de reguliere kinderopvangtoeslag is per 1 januari 2013 volledig bij de Belastingdienst/Toeslagen komen te liggen. Deze wijziging heeft géén gevolgen voor de bevoegdheid die gemeenten hebben om de eigen bijdrage voor kinderopvang te vergoeden. De geraamde kosten eigen bijdrage bedragen inclusief uitvoeringskosten 180 duizend euro. De uitvoering van kinderopvang op basis van sociaal-medische indicatie ligt nog volledig bij gemeenten. In 2014 is hiervoor 500 duizend euro beschikbaar.

Verschuiving kosten bedrijfsvoering SOZAWE (V 700 duizend euro)
Het voordeel bestaat per saldo uit een kostenverschuiving van 1,9 miljoen euro voordelig, een nadeel door uitbreiding van de formatie om de dienstverlening te handhaven voor het groeiende aantal klanten (700 duizend euro) en een nadeel als gevolg van hogere huisvestingslasten (500 duizend euro).

Omdat het werk van de klantmanagers in 2014 vrijwel geheel komt te liggen op het terrein van de begeleiding van de klant naar werk of participatie, is ervoor gekozen de kosten vrijwel volledig toe te rekenen aan het deelprogramma "Werk en participatie". Tot en met 2013 werd een substantieel deel van de kosten van klantmanagement toegerekend aan de overige deelprogramma's binnen het programma "Werk en inkomen" en het deelprogramma "Integratie en emancipatie" binnen het programma "Welzijn gezondheid en zorg". De nieuwe toerekening brengt voor dit deelprogramma een voordelige verschuiving met zich mee van ongeveer 1,9 miljoen euro.

Daarnaast hebben we te maken met hogere uitvoeringskosten voor bijstandsverlening (700duizend euro). Via het gemeentefonds vindt hiervoor compensatie plaats. Met deze compensatie kunnen we de toename van het aantal aanvragen om bijstand het hoofd bieden. Tenslotte is voor 2014 extra beleidsgeld toegekend voor de kapitaallasten van de nieuwbouw (1,4 miljoen euro) en nog tijdelijk doorlopende huur en de ontmanteling van het pand Eendrachtskade (750 duizend euro). Van deze extra lasten wordt ongeveer een kwart deel toegerekend aan dit deelprogramma.

PROGRAMMA 2
Economie en werkgelegenheid

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, innovatie en economische groei en dragen daarmee in grote mate bij aan welvaart en welzijn. Samen met werkgevers, werknemers en samenwerkingspartners in de regio werkt de gemeente Groningen dan ook intensief aan een goed vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat er voldoende geschikte ruimte is voor bedrijvigheid, dat projecten van derden worden gefaciliteerd die een impuls geven aan de regionale economie en dat de dienstverlening richting het bedrijfsleven goed is. Met een aantrekkelijk vestigingsklimaat kunnen we hoogwaardige bedrijvigheid naar onze regio trekken en bestaande bedrijvigheid en talenten hier houden. Daarmee leveren we een bijdrage aan het behoud van bestaande, maar ook aan de totstandkoming van nieuwe werkgelegenheid. Daarbij past dat we werken aan een aantrekkelijke binnenstad, die bezoekers, toeristen en talenten aantrekt.

Relevante beleidsnota's
Contourennota Internationalisering 2013-2016
Innovatienota 2013
Marktanalyse bedrijventerreinen (juni 2012)
Kadernota arbeidsmarktbeleid 'Grensverleggend aan het werk! Met een blik op de regio' (2012-2015)
Fonds Ondernemend Groningen (november 2011)
Masterplan Groningen Energieneutraal 2011-2015
Terreinwinst (maart 2011)
Structuurvisie detailhandel 2011-2020
Structuurvisie Kantoren 2010-2020
G-kracht; economisch meerjarenprogramma 2010-2014
Marktreglement 2010
Binnenstad.nu 2009-2015
Structuurvisie Stad op Scherp (2009)
Terrein in Bedrijf 2008-2015
Visie Ebbingekwartier (2008)
Oog voor nieuwe Detailhandel (2012)
Akkoord van Groningen 2.0 (2009)

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
De bezuiniging op het economisch programma G-kracht bedraagt 575 duizend euro. De voorgestane verdeling van het budget over de deelprogramma's is terug te lezen onder deelprogramma 2.5, beleidsveld Overige economie en werkgelegenheid en in de analyses van de betreffende beleidsvelden. Daartegenover staat dat we een cofinancieringsfonds inrichten met een startkapitaal van 2,7 miljoen euro. Met het nieuwe cofinancieringsfonds willen we de groei van de Groningse economie versterken. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Ruimte voor bedrijvigheid**
2. **Binnenstad en toerisme**
3. **Groningen kennisstad**
4. **Overige acquisitie**
5. **Overige economie en werkgelegenheid**

Deelprogramma 1

RUIMTE VOOR BEDRIJVIGHEID

Met het deelprogramma 'Ruimte voor bedrijvigheid' zorgen we voor een goed ondernemersklimaat in onze gemeente. Want als we willen dat er in onze gemeente meer banen komen, dan moeten we er ook voor zorgen dat bedrijven en instellingen hier een goede plek hebben of krijgen en goed worden geholpen door de gemeente. Zo kunnen bedrijven zich richten ondernemen en groei realiseren. Dat is weer goed voor de werkgelegenheid.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma Ruimte voor bedrijvigheid bedraagt 3,8 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door overige inkomsten 1,2 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 2,6 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Werklocaties
- Bevorderen ondernemerschap
- Bedrijvigheid in de wijken
- Creatief ondernemerschap
- Duurzaam ondernemen en innoveren
- Detailhandel/markt

Beleidsveld

Werklocaties

Met werklocaties bedoelen we plekken in de stad waar werkgevers geconcentreerd zijn: bedrijventerreinen, kantorenparken en locaties voor (grootschalige) detailhandel. Op die plaatsen bevindt zich meer dan de helft van onze werkgelegenheid. In nauwe afstemming met de ondernemers en de regio werken we aan de juiste hoeveelheid duurzame werklocaties en aan het beheer ervan.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Zowel in de stad als in de regio is sprake van een overschot van bedrijventerreinen, zo bleek uit de marktanalyse bedrijventerreinen in 2012. Daarom zijn in regionaal verband afspraken gemaakt om dit overschot terug te brengen, is onze prognose voor de uitgifte van bedrijventerrein bijgesteld en zijn de relevante grondexploitaties herzien.

Op het gebied van werklocaties verschuift de rol van de gemeente steeds meer van bepalen en investeren naar faciliteren, het aanbod aan laten sluiten op de markt, partijen bij elkaar brengen, co-creatie en procesbegeleiding. Mede door de oprichting van het Fonds Ondernemend Groningen ligt de nadruk daarbij op samenwerken en aandacht voor plannen van de ondernemers(verenigingen). Verder zal de communicatie van en voor bestaande bedrijventerreinen zoveel mogelijk verschuiven naar de ondernemers(verenigingen) zelf.

In 2014 is vanuit G-kracht 140 duizend euro (39 procent) minder beschikbaar voor dit beleidsveld. Dit vertaalt zich in een verlaging van personele inzet binnen het programma Terreinwinst. Ook is er minder geld beschikbaar voor cofinanciering van projecten op bedrijventerreinen die vanuit het Fonds Ondernemend Groningen gefinancierd worden (zoals parkmanagement).

Doelen

Wat willen we bereiken?
Met nieuwe locaties en/of herstructurering en revitalisering van oudere kantorenparken en bedrijventerreinen willen we het voor ondernemers mogelijk maken zich in Groningen te vestigen en hier gevestigd te blijven. Samen met ondernemers(verenigingen) willen we het vestigingsklimaat verbeteren, dan wel zo optimaal mogelijk maken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Terreinwinst: bedrijventerreinen revitaliseren
Ook in 2014 voeren we het programma Terreinwinst uit. We gaan de revitalisering van Bornholmstraat fase 2 afronden en daarmee het gehele revitaliseringsproject Winschoterdiep. De revitalisering van Hoendiep fase 2 is begin 2014 gereed. Projecten die zich al aandienen voor 2014 en die we willen cofinancieren zijn cameratoezicht op bedrijventerreinen, gedeeltelijke aanpak van De Hoogte en kleine ingrepen op het terrein van arbeidsmarkt en duurzaamheid.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Afronding gehele revitaliseringsproject Winschoterdiep.
- Oplevering revitalisering Hoendiep fase 2.
- Cofinanciering van 10 Fonds-projecten op werklocaties.

Terreinwinst: nieuwe terreinen ontwikkelen
De marktanalyse uit 2012 en de regionale afspraken over de afstemming van aanbod en fasering van bedrijventerreinen zijn eind 2013 vertaald in een nieuwe visie op werklocaties. Deze visie mondt voor 2014 uit in concrete acties zoals het vermarkten en positioneren van alle terreinen: zowel de bestaande als de nieuwe. Daarbij past het ook om de unieke kwaliteiten van een terrein tegen het licht te houden en deze te koppelen aan de marktvraag om daarmee tot aantrekkelijke vestigingsvoorstellen te komen voor zoekende bedrijven, die inspelen op hun specifieke behoeften. Voor Westpoort wordt in navolging van deze lijn een nieuw plan en bestemmingsplan opgesteld. Voor Roodehaan gaan we opnieuw tegen het licht houden welke kwaliteiten van het gebied passen bij welke concrete marktvraag om ook hier tot aantrekkelijke vestigingsvoorstellen te komen.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Uitwerking en uitvoering nieuwe visie op werklocaties.
- Oplevering nieuw (bestemmings-)plan Westpoort.
- Actualisering profiel Roodehaan

Aandacht voor kennis- en kantoorlocaties
Voor de aanpak van verouderde kantorenlocaties richten we ons op die locaties waar de ondernemers en vastgoedeigenaren een actieve rol spelen, zelf plannen maken en zorgen voor cofinanciering. Voor Corpus den Hoorn zijn al stappen in die richting gezet. We dragen daarom procesmatig en financieel bij aan de realisatie van verbetermaatregelen zoals het project Groene Laan en groene middenberm Paterswoldseweg. Ook bekijken we in hoeverre het bestemmingsplan verruimd kan worden om meer in te spelen op de behoeftes van de huidige markt.
De ontwikkelingen voor verbetering van het Martini Trade Park verlopen moeizaam. Toch willen we in 2014 alsnog een poging ondernemen om initiatieven los te trekken die het gebied een duidelijke impuls geven.
Wat betreft de nieuwe kantorenlocaties werken wij in 2014 verder aan de ontwikkeling van het Europapark, dat groeit richting een multifunctioneel gebied met kantoren, sportvoorzieningen, scholen en wonen nabij het recent in gebruik genomen station.
Tot slot komen we de verplichting na die we zijn aangegaan om de ontwikkelingen op de bedrijfsruimte- en kantorenmarkt te monitoren. De resultaten worden in conceptvorm aan vastgoedpartijen in de stad voorgelegd, met hen besproken en uiteindelijk definitief aan uw raad aangeboden

Voor Zernike Campus Groningen: zie deelprogramma 3 (Groningen Kennisstad), deelprogramma Akkoord van Groningen.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Realisatie van verbetermaatregelen voor Corpus den Hoorn.
- Bestemmingsplan Corpus den Hoorn actualiseren, om minimaal dezelfde (functie)mogelijkheden te bieden als bij andere kantoorgebieden.
- Uitvoering vastgoedmonitor.
- Verdere ontwikkeling Europapark

Tijdelijk gebruik en transformatie
In de huidige tijd vertragen veel vastgoedontwikkelingen of vinden helemaal geen doorgang. Er

ligt dus relatief veel grond braak en er staan panden, zowel publiek als privaat, leeg. Dit is problematisch, zowel op financieel vlak als qua leefbaarheid van een gebied, maar biedt ook kansen voor nieuwe initiatieven. Met een gemeentelijk team op het gebied van tijdelijkheid en transformatie willen wij tijdelijke initiatieven en transformatie stimuleren en faciliteren. Dit door initiatieven te begeleiden, aanbod inzichtelijk te maken, een netwerk te organiseren en onze eigen regels kritisch tegen het licht te houden.

Verwacht/beoogd resultaat:
Meer mogelijkheden voor tijdelijk gebruik en transformatie. Snellere koppeling van leegstaand vastgoed en initiatieven.

Beleidsveld

Bevorderen ondernemerschap

We werken aan het creëren van een gunstig klimaat voor ondernemende mensen die een bedrijf hebben of die een bedrijf willen oprichten.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de achterliggende jaren is het aantal bedrijfsvestigingen in onze gemeente toegenomen; in 2012 was dat nog met bijna 4 procent. Vooral het aantal eenmanszaken is toegenomen als effect van de crisis en als trend van deze tijd. Maar het aantal opheffingen is ook gestegen: meer dan de helft van het aantal oprichtingen stopt ook weer (bron: Kamer van Koophandel, CBS).
Om (aspirant)starters een zo goed mogelijk perspectief te bieden, voeren we adviesgesprekken op maat, al dan niet samen met de Kamer van Koophandel en de Belastingdienst.

In 2014 is vanuit G-kracht 95 duizend euro (57 procent) minder beschikbaar voor dit beleidsveld. We subsidiëren niet langer activiteiten gericht op netwerkvorming en het stimuleren van ondernemerschap (zoals Stichting Jong Bedrijven Netwerk). Stichting Ondernemerstrefpunt (OTP) ondersteunen we tot september, het begin van het nieuwe schooljaar 2014-2015.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen een toename van het aantal oprichtingen en het aantal bedrijfsvestigingen ten opzichte van 2013.
De doelstelling ten aanzien van het aantal bedrijfsbezoeken is lager dan in 2012: door het wegvallen van de tijdelijke extra inzet vanuit het Participatiebudget is minder menskracht beschikbaar.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
Aantal bedrijfsvestigingen[1]	15.909	>15.909	Meer dan in 2013
Aantal oprichtingen[2]	1.901	>1.901	Meer dan in 2013
Rapportcijfer vestigingsklimaat	N.v.t.	6,8	n.v.t.[3]
Aantal bedrijfsbezoeken	1.180	800	800

[1] Bron: Vlugschrift werkgelegenheid 2012
[2] Bron: Kamer van Koophandel Noord-Nederland
[3] In 2014 voeren we geen monitor uit naar de waardering van het ondernemersklimaat.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Diensten op maat verlenen
In 2014 zal het accountteam van Economische Zaken meer gaan fungeren als eerste ingang en als regisseur van alle gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers. Zo kunnen we ondernemers ondersteunen in hun contacten met de gemeente.
We bezoeken bedrijven en andere werkgevers om in te spelen op ontwikkelingen en vragen van de ondernemers zoals personele vraagstukken, huisvesting, subsidieregelingen, netwerkvorming en vergunningaanvragen. We weten wat er speelt, in elk geval bij de grote bedrijven. Verder begeleiden we bedrijven die willen “bewegen”, om het even of dat nu om verhuizen gaat of om innoveren. We willen hen immers graag voor de regio behouden. Ook nemen wij deel aan (netwerk)bijeenkomsten om onze dienstverlening aan te bieden aan meer bedrijven.
Samen met andere partijen bieden we aantrekkelijke vestigingsvoorstellen en leveren we

maatwerk aan organisaties die (mogelijk) interesse hebben in Groningen als vestigingsplaats.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Minstens 800 bedrijfsbezoeken afleggen.
- Alle bedrijven met verhuisplannen actieve begeleiding aanbieden.
- Drie nieuwe middelgrote bedrijven acquireren van buiten de regio.
- Resultaatafspraken maken met de accountmanagers van het Werkplein over de hoeveelheid in te vullen vacatures die zijn opgehaald uit de markt.

Startende ondernemers stimuleren
In 2014 zullen we starters centraler vanuit het Ondernemersplein aan de Leonard Springerlaan gaan begeleiden. Verder blijft het stimuleren van startende ondernemers in 2014 beperkt tot het organiseren van bijeenkomsten voor (startende) ondernemers en het faciliteren en bijwonen van andere netwerkbijeenkomsten.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Minstens 120 startersgesprekken voeren.
- 1-2 ondernemersbijeenkomsten organiseren.
- Meer oprichtingen realiseren dan in 2013.

Stichting OTP ondersteunen
Vanaf de zomer van 2011 opereert het voormalige Ondernemerstrefpunt als zelfstandige stichting met als doelstelling: het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven. Stichting OTP bemiddelt in stageplaatsen en plaatsing van stagiairs en organiseert activiteiten zoals Check the Bizz, docentstages en themabijeenkomsten.

Verwacht/beoogd resultaat:
Bijdragen aan continuering Stichting OTP tot de zomer van 2014.

Monitor tevredenheid ondernemers uitvoeren
In 2014 kiezen we in welke benchmark wij willen participeren. Onze voorkeur gaat uit naar een landelijke benchmark waarin steden onderling met elkaar worden vergeleken. Het is nog steeds de bedoeling om deze in G32-verband op te zetten. Komt deze niet van de grond, dan continueren we de Benchmark Tevredenheid Vestigingsklimaat Regio Groningen-Assen in 2015. In de tussentijd verlenen we in 2014 wel medewerking aan de meer algemene monitors en benchmarks, zoals aan die van de Kamer van Koophandel en MKB Nederland.

Incubatorvoorziening faciliteren
Vanuit verschillende kanten wordt het idee verkend voor een nieuwe incubatorvoorziening. Dat is bijvoorbeeld het geval in de ICT-sector, bij wijkeconomie en bij het HBO- en MBO-onderwijs, dat gericht is op ondernemerschap. Als deze initiatieven zich aandienen zullen we deze zo goed mogelijk faciliteren.

Beleidsveld

Bedrijvigheid in de wijken

Het bevorderen van werkgelegenheid en bedrijvigheid in de wijken noemen we ook wel 'wijkeconomie'. De wijkwinkelcentra, bedrijven/winkels in de wijken en ondernemers die vanuit huis werken, bieden werkgelegenheid aan duizenden mensen in onze gemeente.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het grootste deel van onze wijkwinkelcentra verkeert in goede staat en functioneert naar behoren, zowel economisch als voor de bewoners. Vooral de supermarktbranche heeft nog behoefte aan fysieke groei, vooral door schaalvergroting. Wel zijn er nog altijd vele kleine verouderde winkelstrips met weinig perspectief. We richten ons jaarlijksop het mede mogelijk maken van korte acties/ingrepen voor wijkwinkelcentra om hun functioneren te verbeteren en sinds 2007 op de uitvoering van *Onderneem 't*. Dat project is nu verbreed van alleen de krachtwijken naar de hele gemeente.

Vanuit G-kracht is 45 duizend euro (47 procent) minder beschikbaar voor beleidsveld 'Bedrijvigheid in de wijken' in 2014. We verlagen onze bijdragen ten behoeve van wijkwinkelcentra en project *Onderneem 't*.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen de economie in de wijken stimuleren met goede kansen om te groeien. Daarmee leveren we een bijdrage aan de leefbaarheid in de wijken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Wijkwinkelcentra ondersteunen
Onze bijdrage aan oplossingen voor de wijkwinkelcentra verloopt in 2014 voor een groot deel via het Servicepunt detailhandel. In 2014 willen we projecten organiseren per individueel wijkwinkelcentrum. Ondernemerschap, organisatiegraad en veiligheid zijn daarbij belangrijke thema's. Door ondernemers met elkaar te verbinden, gezamenlijk projecten te initiëren, samen te werken met bedrijvenverenigingen én een beroep te doen op het Fonds Ondernemend Groningen zien we kansen voor versterking.
Waar gewenst en mogelijk proberen we mee te werken aan initiatieven om winkelcentra fysiek verder te verbeteren. Het kan bijvoorbeeld gaan om uitbreiding, maar ook aanpassing van de openbare ruimte of meer parkeerplaatsen. Daarbij continueren we onze begeleiding van herstructureringsinitiatieven in Paddepoel en Oosterhoogebrug.

Verwacht/beoogd resultaat:
Minstens één project realiseren per wijkwinkelcentrum.

Ondersteuning van *Onderneem 't* voortzetten
De organisatie *Onderneem 't* is als zelfstandige organisatie voortgekomen uit het gemeentelijke project 'Hoogvliegers in de Krachtwijk'. *Onderneem 't* biedt een groeiend netwerk en online community van zelfstandig ondernemers die vooral in de wijken actief zijn. Op ikonderneemhet.nl kunnen zij gratis netwerken en de juiste informatie en contacten vinden die van belang zijn voor het vinden van opdrachten, klanten en samenwerkingspartners. Daarnaast biedt *Onderneem 't* individuele begeleiding aan startende ondernemers in de wijk. Biedt zij speciale trajecten aan voor kleine zelfstandigen die willen groeien. Koppelt zij actief ondernemers aan leegstaande panden in de wijken en ondersteunt zij MKB'ers bij grote aanbestedingen. Via jaarlijkse opdrachten ondersteunen we de activiteiten van *Onderneem 't*.

Verwacht/beoogd resultaat:
Bijdragen aan continuering *Onderneem 't*.

Beleidsveld

Creatief ondernemerschap

Innovatie is een belangrijk middel om de werkgelegenheid op peil te houden. Innovatie-nieuwe-stijl heeft toekomst: daar waar creatieve en technische bedrijven nauw samenwerken en vanaf het begin samen nieuwe producten, diensten, concepten en processen ontwikkelen. Ook in Groningen zijn hiervoor kansen. We hebben het Ebbingekwartier bijvoorbeeld aangewezen als zone voor de creatieve industrie, hebben geïnvesteerd en zien daar nu een creatief netwerk ontstaan. De creatieve sector bestaat uit de deelgroepen kunsten, media en entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening.

Zie ook:
Deelprogramma 2 (Binnenstad en toerisme), beleidsveld Talent en Kenniswerkers.
Programma 6 (Cultuur), deelprogramma 3, beleidsveld Kunst & Economie.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
- De werkgelegenheid in de sector schommelt rond ruim zesduizend werkzame personen. Tussen 1 april 2011 en 1 april 2012 daalde het aantal arbeidsplaatsen voor het eerst sinds jaren en wel met 3,4 procent.
- Het aantal vestigingen in de creatieve sector is de laatste jaren fors toegenomen. Dit komt doordat onder meer kunstenaars zich sinds 2008 moeten inschrijven bij de Kamer van Koophandel. Deze vestigingen heeft Onderzoek en Statistiek Groningen met terugwerkende kracht opgenomen in het register. Het zijn vaak eenmanszaken. Tussen 1 april 2011 en 1 april 2012 kwamen er 142 vestigingen bij; dat is een toename van 5,6 procent.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een aantrekkelijk (vestigings)klimaat creëren voor de creatieve industrie om zo het aantal bedrijfsvestigingen en arbeidsplaatsen te laten groeien.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Arbeidsplaatsen	▪ 6.263	▪ >6.263	▪ Meer dan in 2013	▪ Stijging
▪ Bedrijfsvestigingen	▪ 2.695	▪ >2.695	▪ Meer dan in 2013	▪ Stijging

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Ebbingekwartier
Op aangeven van de gemeenteraad (amendement Ebbingekwartier, november 2011) is 50 duizend euro binnen G-kracht vrijgemaakt voor het Ebbingekwartier. Het Ebbingekwartier is aangewezen als creatieve zone. In 2013 zijn twee nieuwe paviljoens gerealiseerd op het Open Lab waaronder het ondersnemerspaviljoen MERK. Het Infoversum wordt in 2014 opgeleverd. Als vervolg op CCC (Creative City Challenge) organiseren we in samenwerking met Academie Minerva en House of Design tenminste 1 internationale workshop voor creatieve en andere bedrijven met als doel de innovatie te bevorderen.

Gewenst/beoogd resultaat:
Meer activiteiten en meer bezoekers in het Ebbingekwartier.

Kennis en innovatie stimuleren
Zie deelprogramma 2 (Binnenstad en Toerisme), beleidsveld Talent en kenniswerkers.
Zie ook programma 6 (Cultuur), deelprogramma 3, beleidsveld Kunst & Economie.

Beleidsveld

Duurzaam ondernemen en innoveren

Als onderdeel van het Masterplan Groningen Energieneutraal richten we ons op energiebesparing bij bedrijven, het zuinig omgaan met grondstoffen en het sluiten van kringlopen. Dat doen we via de Wet milieubeheer en door samenwerking met diverse partijen in het Contactnet Duurzame Innovatie Noord-Nederland (CODIN). Daarnaast stimuleren we Fairtrade in samenwerking met diverse partners in kader 'Groningen Fairtrade stad'.

Analyse··

Hoe staan we ervoor?
Energiebesparing en duurzame opwekking van energie zijn voor ons belangrijke thema's. Bedrijven waren tot nog toe terughoudend, maar tonen steeds meer belangstelling voor duurzaam ondernemen. Daarbij richten ze zich op energiebesparing en grondstoffen. Onze rol als gemeente is vooral stimulerend en faciliterend.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen (technische) innovaties en de ontwikkeling van bedrijvigheid die zich specialiseert in duurzame producten en -productiemethoden stimuleren. We streven ernaar om bestaande en nieuwe bedrijventerreinen duurzamer in te richten. Aansluitend voeren we het Masterplan Groningen Energieneutraal uit. 'Groningen geeft Energie' richt zich op:
- Groningen energieneutraal in 2035; in 2025 zijn we halverwege;
- Samenwerking met partners en deze faciliteren;
- Het uitbouwen en versterken van onze positie als Energy city, aansluitend op de landelijke en regionale ambities van de Energy Valley-regio.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Energiebesparing bij bedrijven
We continueren het een samenwerkingsproject 'Clean Groningen', tussen de Energy Valley Topclub, MKB-NL, Natuur en Milieufederatie Groningen en de provincie en gemeente Groningen. Bedrijven worden uitgenodigd mee te doen aan deze campagne. Voor de inspanningen op het gebied van duurzaamheid, in het bijzonder duurzame energie en energiebesparing, worden

bedrijven beloond met extra exposure. De inspanningen zijn onder te verdelen in SCAN (CO2-footprint), DOEN (actieplan + eerste uitvoering) en GROEN (actieplan uitgevoerd).

Verwacht/beoogd resultaat
De campagne beoogt om de bedrijven die in 2013 al zijn aangesloten bij 'Clean Groningen' verder te ondersteunen bij energiebesparende maatregelen. Daarnaast wordt beoogd om in 2014 50 nieuwe bedrijven te werven voor deelname.

Uitvoeren van ketenoverleggen en andere samenwerkingsverbanden onder CODIN-vlag
We ondersteunen bedrijven bij de ontwikkeling van een product volgens het principe van cradle-to-cradle. De ervaringen worden gedeeld met andere bedrijven in de vorm van ketenoverleggen. Het ketenoverleg verf is opgezet in 2013 en zal gecontinueerd worden in 2014. Binnen de ketenoverleggen willen we de successen herhalen van bijvoorbeeld het ketenoverleg beton uit 2013. Zo wordt er al een deel van het sloopbeton in de gemeente gerecycled. Het ketenoverleg bitumen opgestart in 2012is inmiddels uitgegroeid tot een zelfstandige stichting.
Daarnaast wordt gekeken in hoeverre de gemeente Groningen CODIN kan ondersteunen bij het oprichten van een platform voor transitieversnelling. Naast de ketenoverleggen heeft CODIN het initiatief genomen tot de oprichting van een platform voor transitieversnelling in de noordelijke provincies.

Verwacht/beoogd resultaat
Meer aandacht voor het cradle-to-cradle principe in productieprocessen. In 2014 leidt het verfketenoverleg tot succesvolle verfrecycling. Nieuwe initiatieven op gebied van ketenoverleggen worden omarmd.

Stimuleren van duurzame inrichting van bedrijventerreinen
In 2014 wordt er een competitie georganiseerd tussen de ondernemers op de verschillende bedrijventerreinen in de stad. De meest duurzame en innovatieve ondernemers die per bedrijventerrein als winnaar uit de bus komen, strijden vervolgens op gemeentelijk niveau met elkaar.

Verwacht/beoogd resultaat
Aandacht voor duurzaamheid in de bedrijvensectoren, waardoor ondernemers zich gestimuleerd voelen om nog innovatiever te opereren. Daarnaast wordt deze competitie gebruikt om de stadjers op de hoogte te brengen van het duurzame potentieel op onze bedrijventerreinen.

Fairtrade
We continueren onze inzet voor het stimuleren van Fairtrade. Met diverse publieksactiviteiten en social media wordt de titel Fairtrade Gemeente breed onder de publieke aandacht gebracht en gehouden.

Verwacht/beoogd resultaat
In 2014 de titel voor het 6e jaar prolongeren. We willen het aantal deelnemers in de campagne met 20 ondernemers en maatschappelijke instellingen vergroten. Met extra aandacht voor de doelgroepen scholen en kerken, wat blijkt uit het behaalde aantal titels Fairtrade School en Fairtrade Kerk.

Beleidsveld

Vergunningverlening en handhaving

De gemeente is bevoegd gezag voor bedrijven op grond van de Wet milieubeheer en de Wabo (milieu). Voor veel Groningse bedrijven is het Activiteitenbesluit van toepassing. We werken aan integrale vergunningverlening, toezicht en handhaving, op een manier die bijdraagt aan lastenverlichting voor bedrijven. We besteden extra aandacht aan energiebesparing en duurzaam ondernemen, zowel via het reguliere toezicht als het stimulerende spoor.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het naleefgedrag van de gecontroleerde bedrijven met een aanmerkelijke milieubelasting, waar we jaarlijks komen, is op orde. Bij de overige bedrijven waar we minder frequent komen, is het naleefgedrag redelijk op orde.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Wettelijke termijnen vergunningverlening en meldingen halen	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%
▪ Klachten afhandelen binnen 6 weken	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%
▪ Volledigheid uitvoering handhavingsprogramma	▪ 90%	▪ 100%	▪ 100%	▪ 100%
▪ Handhavingsprogramma 1 januari en handhavingsverslag 1 april aangeboden aan de raad	▪ Nee	▪ Deels	▪ Ja	▪ Ja

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Verlenen van vergunningen en afhandelen meldingen binnen de wettelijke termijnen.
- Het behouden van de kwaliteit van dienstverlening aan burgers door klachten adequaat af te handelen.
- Het behouden van en daar waar nodig verbeteren van de leefomgevingskwaliteit in de Stad door het reguleren van en toezicht houden op de milieubelasting door bedrijven. Dit doen we volgens het handhavingsprogramma.
- Het tijdig inzichtelijk maken van en verantwoording geven over de activiteiten van de handhaving.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Diverse activiteiten

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving Verlenen van vergunningen en afhandelen van meldingen van bedrijven conform de Wabo.
- Adequate afhandeling van klachten.
- Uitvoeren van controles en toezicht vanuit het jaarlijkse integrale handhavingsprogramma.
- Het opstellen van een integraal handhavingsprogramma en handhavingsverslag. In het programma staan onze prioriteiten en de inzet van capaciteit.

Verwacht/beoogd resultaat

- Positieve waardering van burgers, bedrijven en instellingen voor de dienstverlening.
- Efficiënte inzet van inspectiecapaciteit met betrekking tot regelingen die onder de Wabo vallen.
- Transparantie met betrekking tot het handhavingsprogramma.

Beleidsveld

Detailhandel/markt

De warenmarkt vormt een wezenlijk onderdeel van de binnenstad. Ook de wijkmarkten zorgen voor levendigheid in de buurt. In 2010 zijn de marktverordening en het marktreglement aangepast, waaronder de branchering en marktindeling. Doel was om de markt een positieve impuls te geven. Door herschikking van kramen is er op de Grote Markt een foodplein gevormd en is meer aandacht gegeven aan de uitstraling. Een aantal jaren geleden besloot de raad dat de markt kostendekkend moet zijn. Mede door de teruglopende economie lopen de inkomsten uit de markt terug. Ook de bouw van het Forum heeft impact op de Grote Markt en de beschikbaarheid voor de markt.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De herindeling van de warenmarkt op de Grote Markt en het aanpassen van de marktregels zijn in 2010 gerealiseerd. De resultaten van de gewijzigde indeling en de nieuwe branchering hebben geleid tot een meer aantrekkelijke warenmarkt op de Grote Markt. Op dit moment wordt gekeken of de regelgeving en de branchering nog aanpassing behoeft. Gezien het economisch tij, staat het aantal verhuurde vierkante meters op de markt onder druk. Onzekerheden rondom het toekomstig gebruik van de Grote Markt leiden tot minder investeringen en stagnatie in kwaliteitsontwikkeling. In het voorstel voor het Verbeterplan Stadstoezicht zijn extra middelen opgenomen om het tekort op de warenmarkt aan te vullen.

Momenteel loopt er een intern onderzoek naar de organisatie van de warenmarkt. Zo wordt er gekeken naar de financiële knelpunten van de warenmarkt en de verhouding tot de ontwikkelingen van de nieuwe toekomstvisie voor de binnenstad.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Het professionaliseren en het verbeteren van de kwaliteit van de warenmarkt. We willen een toekomstbestendige warenmarkt voor stadjers, regionale bezoekers en toeristen en een markt die een bijdrage levert aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Een aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige warenmarkt.
Door middel van een goed overleg tussen de gemeente en de vertegenwoordiging van de warenmarkt, willen we een efficiëntere uitvoering en naleving van het marktreglement bewerkstelligen. Daarnaast gaan wij de beheerskosten voor de markt terugdringen door de processen rondom de vergunningverlening te optimaliseren.

Aan de hand van de toekomstvisie voor de Binnenstad zullen wij de warenmarkt blijven door ontwikkelen op kwaliteit.

Tekort Stadstoezicht [Extra beleidsmiddelen]
Zie Programma 9, deelprogramma 9.1, beleidsveld Toezicht en handhaving openbare ruimte.

Deelprogramma 2

BINNENSTAD EN TOERISME

Met het deelprogramma 'Binnenstad en toerisme' zorgen we voor een binnenstad waar mensen graag naartoe komen. Een binnenstad die gastvrijheid uitstraalt, die goed bereikbaar is en waar wat te beleven valt. Daarmee willen we meer bezoekers en toeristen trekken die hier langer verblijven en meer geld uitgeven - ook als er grote bouwprojecten worden uitgevoerd. Een aantrekkelijke binnenstad is ook van belang voor het aantrekken en behouden van kenniswerkers (talent). Talenten zijn nodig om de kenniseconomie van Groningen te laten groeien.

GELD

Het lastentotaal op deelprogramma Binnenstad en toerisme bedraagt 1,5 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten 200 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 1,3 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Binnenstadontwikkeling
- Bevorderen toerisme
- Versterken bedrijfsleven binnenstad
- Talent en kenniswerkers

Beleidsveld

Binnenstadontwikkeling

De binnenstad van Groningen is aantrekkelijk door een goede mix van winkels, horeca, cultuur, evenementen en wonen. Dit zorgt ervoor dat jaarlijks een groot aantal bezoekers naar de binnenstad komen. Dit willen we zo houden en daarin investeren we, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van het Forum en de nieuwe Oostwand, maar ook op het gebied van bijvoorbeeld veiligheid en infrastructuur. Tegelijk denken we na over hoe we de binnenstad ook de komende decennia aantrekkelijk kunnen houden. Dit doen we samen met betrokkenen in de binnenstad.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De binnenstad van Groningen is een aantrekkelijk bezoekdoel voor miljoenen mensen per jaar en het economisch hart van Noord-Nederland. Tegelijkertijd zorgen zowel crisis als trends (zoals internetwinkelen, demografie) voor druk op de detailhandel.

- De crisis zorgt voor een negatieve druk op de totale omzet van de detailhandel binnenstad. In 2012 kwam de geschatte totale omzet uit op 764 miljoen euro. Dit is aanzienlijk lager dan in 2010 (780 miljoen euro) en 2011 (828 miljoen euro). Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere bestedingen per bezoeker.
- Het geschatte aantal bezoekers is afgelopen jaar namelijk gestegen naar 26,7 miljoen. Dit is fors hoger dan in 2010 (23,6 miljoen) en in 2011 (24,2 miljoen). Van deze bezoekers kwam een groter aandeel uit de stad zelf, wat de lagere bestedingen per bezoeker deels verklaart.
- De bezoeker beoordeelt de sfeer/gezelligheid (rapportcijfer 8,3) en winkelaanbod (7,6) nog steeds uitstekend. Bereikbaarheid (6,3) en parkeertarieven (4,9) blijven achter. Dit vooral vanwege het contrast tussen parkeertarieven in stad en regio. Dit beeld is stabiel over de afgelopen jaren.
- De leegstand in detailhandelspanden in de binnenstad lag eind 2012 op 13,7 procent. Hoewel deze cijfers de afgelopen jaren niet exact zijn bijgehouden, schatten wij dat dit iets lager is dan de piek in 2011 en 2012. Ook worden leegstaande panden steeds vaker tijdelijk opgevuld.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Aantal binnenstad bezoekers (in miljoenen)	26,7	24-26	24-26	24-26
Gerealiseerde omzet (in miljoenen)	764	Stabiel	Stabiel	Stijging

▪ Bezoekerswaardering binnenstad	▪ 6,8	▪ 6,9 of hoger	▪ 6,9 of hoger	▪ 7,0 of hoger

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Een bruisende en bereikbare binnenstad met een stabiele bezoekersstroom
- Een veilige binnenstad
- Goed wonen in een leefbare binnenstad
- De binnenstad als motor van de economische en culturele ontwikkeling van stad en regio waarin ruimte is voor ondernemerschap en omzet en werkgelegenheid op peil blijven

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Bruisende binnenstad en jaarprogramma Binnenstadmanagement (BIMA) [Extra beleidsmiddelen]
We voeren het evenementenprogramma 2014 uit en werken samen met de GCC en Marketing Groningen aan een aantrekkelijke binnenstad via het jaarprogramma BIMA. Voor de uitvoering van dit programma stellen we voor dat uw raad voor 2014 125 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Verwacht/beoogd resultaat:
We willen inwoners uit de stad en van buiten de stad naar de binnenstad trekken via een aantrekkelijk evenementenprogramma. Met het jaarprogramma BIMA willen we structureel bijdragen aan het economisch klimaat van de binnenstad en onze activiteiten goed afstemmen met onze partners.

Informatievoorziening
We continueren de informatieverschaffing aan bewoners en bezoekers van Groningen, via het informatiecentrum op de Grote Markt, via digitale informatie, nieuwsbrieven en klankbordgroepen.

Verwacht/beoogd resultaat:
We willen de informatie aan bewoners en bezoekers van Groningen op peil houden en daarmee het draagvlak voor de bouwwerkzaamheden en de ontwikkeling van Oostwand en Forum versterken.

Opstellen toekomstvisie Binnenstad
We denken fundamenteel na over het karakter en de toekomstbestendigheid van onze binnenstad. Trends als internetwinkelen, krimp, vergrijzing, digitalisering, een grotere focus op recreatie, veranderende mobiliteit en veranderend ruimtegebruik geven aanleiding om onze visie op het gebruik en de inrichting van de binnenstad te herzien. Dit doen we als gemeente niet alleen. We spreken met diverse partners, zoals de GCC, grote werkgevers en instellingen, de warenmarkt, bewonersorganisaties, de Fietsersbond, et cetera. De binnenstad als huiskamer van Groningen is van ons allemaal en we werken daarom aan een gezamenlijke visie. Waar mogelijk willen we, op basis van de gesprekken, met beperkte middelen direct quick-wins realiseren.

Verwacht/beoogd resultaat:
Toekomstvisie voor de binnenstad die richting geeft aan beleid, programma en activiteiten en waar mogelijk direct leidt tot quick-wins.

Betere bereikbaarheid Groningen/Binnenstad
Na het stopzetten van de tramplannen hebben we op een andere manier naar ons openbaar vervoer gekeken. Het resultaat is de Netwerkanalyse. Met de aanpassing van Hoogwaardige Openbaar Vervoers-lijnen (HOV-lijnen) zullen er minder bussen over de Grote Markt hoeven te rijden, wat goed is voor de binnenstad als verblijfsgebied. In het kader van de Toekomstvisie binnenstad onderzoeken we of het wenselijk en mogelijk is om Grote Markt en Brugstraat volledig bus vrij te maken.
We continueren de coördinatie tussen de verschillende bouwstromen en blijven gecoördineerd communiceren over werkzaamheden.
Voor het verbeteren van onze binnenstaddistributie hebben we in 2013 een bevoorradingsprofiel opgesteld. In 2014 willen we samen met ondernemers (zowel leveranciers als binnenstadondernemers) kleinschalige projecten opzetten om knelpunten aan te pakken in Stadsdistributie en ervaring op te doen.

Verwacht/beoogd resultaat:
Een verbeterd HOV-systeem met minder druk op de Grote Markt, goede coördinatie en informatie over bouwwerkzaamheden en enkele succesvolle stadsdistributieprojecten.

Beheer en onderhoud
We blijven extra aandacht geven aan beheer en onderhoud in de binnenstad, ook vanwege de bouwwerkzaamheden. We houden het BORG-niveau in de binnenstad op hetzelfde niveau als in 2012 en 2013. Ook het huiskamerteam blijft in stand.

Verwacht/beoogd resultaat:
Een verzorgde en nette binnenstad die aantrekkelijk is voor bewoner en bezoeker.

Veiligheidsplannen uitvoeren
De overlast in het A-kwartier is nog steeds aanwezig. Vanaf 1 januari 2016 zal er geen prostitutie meer zijn toegestaan in dit gebied. Op deze wijze willen we de leefbaarheid structureel verbeteren. De aanpak van de overlast kan alleen worden opgelost door inzet in meerdere programmaonderdelen (veiligheid, welzijn, integratie en emancipatie, gezondheid, zorg, werk en inkomen). Ook in 2014 continueren we onze inzet in het Veiligheidshuis. We blijven ons inzetten voor Veilig Uitgaan, Veilig Ondernemen en Veilige Evenementen binnen het programma Veiligheid.

Verwacht/beoogd resultaat:
Een veilige binnenstad om in te wonen, in te ondernemen en te bezoeken.

Grote Markt/Forum
Eind 2012 is een start gemaakt met de bouw van het Forum en het Vindicat-pand. De sloop van de Naberpassage is inmiddels gereed. Enige vertraging is opgetreden vanwege de vorstperiode en vanwege de vondst van een grote zwerfkei op de plek van de kelderwand van het nieuwe Vindicat-pand. In 2013 is voor de Oostwand een modellenstudie en programma uitgewerkt. Begin 2013 is een nieuwe interim-directeur aangesteld die de programmering van het Forum vorm moet geven. In 2014 bouwen we verder aan de Oostwand, de Nieuwe Markt, de parkeergarage en het Forum.

Verwacht/beoogd resultaat:
Volgens planning is de nieuwbouw van Vindicat begin 2014 gereed en de werkzaamheden aan de parkeergarage eind 2014. Hierna kan gestart worden met de bouw van het Forum, dat naar verwachting in 2016 zal worden opgeleverd en in 2017 geopend kan worden.

Beleidsveld

Bevorderen toerisme

Groningen is een aantrekkelijke stad voor toeristen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het aantal overnachtingen in onze toeristische accommodaties. Dat is van belang omdat inkomende geldstromen van buiten onze regio een belangrijke stuwende impuls vormen voor de economie van Groningen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

- Volgens de uitkomsten van het ContinuVakantieOnderzoek 2012 stond Groningen op de zesde plek van toeristische bezoeken aan Nederlandse steden. Van de respondenten waardeerde bijna 75 procent Groningen als “goed” of “zeer goed”. We scoren wat slechter bij de doelgroep senioren en gezinnen.
- Het aantal toeristische overnachtingen was in 2012 wederom toegenomen tot een kleine 400 duizend (5 procent).
- Het aantal dagbezoeken aan de binnenstad nam toe tot 26,7 miljoen (+13 procent). De stijging kwam vooral door toegenomen bezoek door inwoners van Groningen zelf. Doordat zij relatief minder besteden dan bezoekers van buitenaf daalde de omzet in de binnenstad wel ten opzichte van 2011.
- De werkgelegenheid in de sector ‘leisure’ (toerisme, cultuur, horeca en sport) nam tussen 1 april 2011 en 1 april 2012 met 1,0 procent toe, terwijl de gemiddelde ontwikkeling in 2012 in de stad -0,3 procent was.
- De evenementen die we in 2013 vanuit G-kracht ondersteunden hebben duidelijk bijgedragen aan een bruisend imago en een levendige atmosfeer van de (binnen)stad, alsook aan enorme

bezoekersaantallen. Eurosonic Noorderslag trok bijvoorbeeld 33 duizend internationale festivalbezoekers (uitverkocht) met onder andere effecten op het aantal overnachtingen en bestedingen in de horeca.

Vanuit G-kracht is 85 duizend euro (55 procent) minder beschikbaar voor dit beleidsveld in 2014. Dat betekent dat we niet alle aanvragen voor subsidie aan publiektrekkende evenementen en initiatieven (de subsidie aan Marketing Groningen maakt hier geen deel van uit) kunnen honoreren. Ook financieren we vanuit G-kracht vanaf 2014 geen toeristische monitors meer. Dit heeft als gevolg dat we de effecten van onze inzet in de toekomst minder nauwkeurig kunnen meten.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen een toename realiseren van het aantal toeristische overnachtingen. Hogere toeristische bestedingen moeten leiden tot meer banen die vooral geschikt zijn voor het onderste en middensegment van de arbeidsmarkt.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal toeristische overnachtingen	▪ 391.819	▪ Meer dan in 2012	▪ Meer dan in 2013
▪ Arbeidsplaatsen leisure	▪ 9.265	▪ Meer dan in 2012	▪ Meer dan in 2013

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Publiektrekkende initiatieven ondersteunen
Op het gebied van toerisme willen we gerichter en vaker samenwerken met de andere drie grotere steden in het Noorden. Zo willen we bekijken hoe we Duitse toeristen kunnen verleiden om op Duitse feestdagen naar Noord-Nederland te komen.
In 2014 ondersteunen we financieel Eurosonic Noorderslag en de 4 Mijl van Groningen. Daarnaast ondersteunen we verschillende evenementen uit het Evenementenprogramma binnenstad.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Bijdragen aan continuering Eurosonic Noorderslag en 4 Mijl van Groningen.

Beleidsveld

Versterken bedrijfsleven binnenstad

De horeca en de detailhandel zijn belangrijke smaakmakers van de binnenstad. Het gaat hier om economisch belangrijke sectoren met veel werkgelegenheid. Bijna de helft van de horecaondernemingen en 40 procent van de detailhandel is in de binnenstad gevestigd. Daarom stimuleren we deze sectoren.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
- De werkgelegenheid in de binnenstad deed het in 2012 iets beter dan de stedelijke ontwikkeling van -0,3 procent. Maar de detailhandel en de horeca in het centrum staan onder druk. Het aantal werkzame personen in deze sectoren binnen de Diepenring nam in 2012 af met 0,9 procent. Het aantal vestigingen daalde er zelfs met 2,7 procent.
- Door ondersteuning van winkelstraten via het project Winkelstraatmanagement, dienstverlening via het Servicepunt Detailhandel en nauwe samenwerking met de Groningen City Club hebben wij de detailhandel zo goed mogelijk willen steunen. Het acquisitieplan ‘Oog voor nieuwe detailhandel’ is opgesteld en we hebben het binnenstadbezoek gestimuleerd via verruiming van de koopzondagen en subsidiëring van activiteiten om meer bezoekers aan te trekken.

In 2014 is er vanuit G-kracht 55 duizend euro (26 procent) minder beschikbaar voor ‘Versterken bedrijfsleven binnenstad’. Het Servicepunt Detailhandel, de Groningen City Club en projecten binnenstadmanagement ontvangen een lagere gemeentelijke bijdrage.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een goed functionerende horeca en detailhandel moeten leiden tot extra banen die vooral geschikt zijn voor het onderste en middensegment van de arbeidsmarkt.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal werkzame personen in de binnenstad	▪ 17.600	▪ Stabiel	▪ Meer dan in 2013
▪ Aantal bedrijfsvestigingen in de binnenstad (binnen diepen)	▪ 2.181	▪ Stabiel	▪ Meer dan in 2013

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Ondernemerschap ondersteunen
Naar aanleiding van onze ervaringen in de Zwanestraat zullen we bijeenkomsten organiseren voor winkeliers en pandeigenaren om te komen tot meer structurele samenwerking per winkelstraat. Ten aanzien van de evenementenkalender willen we stimuleren dat per straat meer wordt ingespeeld op de evenementen in groter verband.
Via voorlichtingsbijeenkomsten zullen we de binnenstadondernemers informeren over zaken als 'het nieuwe winkelen', best practices in Groningen, het gratis Wifi-netwerk in de binnenstad en verruimde mogelijkheden als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan. Daarvoor zullen we de samenwerking met de Kamer van Koophandel, landelijke retail-organisaties en het Servicepunt detailhandel intensiveren.

Verwacht/beoogd resultaat:
Minstens vijf voorlichtingsbijeenkomsten organiseren.

Servicepunt detailhandel ondersteunen
Het Servicepunt zorgt voor brede dienstverlening aan detaillisten, zoals het oplossen van kleine problemen en het aanbieden van workshops (zoals overvaltrainingen) en evenementen (zoals de Winkelverkiezing050). Het Servicepunt is per 1 september 2013 verzelfstandigd. Ondernemersverenigingen hebben een groter aandeel gekregen in de financiering van het servicepunt.
Vanaf 2013 zijn enkele goed functionerende activiteiten uit het project Winkelstraatmanagement toegevoegd aan de activiteiten van het Servicepunt Detailhandel. In 2014 zal het Servicepunt een grotere rol spelen bij informatievoorziening over 'het nieuwe winkelen' en het stimuleren van ondernemerschap, bijvoorbeeld door het organiseren van winkelverkiezingen en informatieavonden. Naast de binnenstad richt het Servicepunt zich meer en meer op de detaillisten in de wijkwinkelcentra.

Verwacht/beoogd resultaat:
Bijdragen aan continuering Servicepunt detailhandel

Groningen City Club ondersteunen
De GCC is een platform voor en spreekbuis van de binnenstadondernemers. Daarnaast is de GCC een waardevolle samenwerkingspartner in het jaarprogramma Binnenstad Management (BIMA). Ook ten aanzien van initiatieven uit het Fonds Ondernemend Groningen is de GCC gesprekspartner van de gemeente.

Verwacht/beoogd resultaat:
Bijdragen aan continuering Groningen City Club

Aanvalsplan detailhandel uitvoeren
In 2014 gaan we het acquisitieplan 'Oog voor nieuwe detailhandel' uitvoeren.

Verwacht/beoogd resultaat:
Drie nieuwe formules naar de stad halen.

Monitor detailhandel uitvoeren
Ook in 2013 willen we de detailhandelsmonitor weer laten uitvoeren om zo actuele informatie te verkrijgen als relevante input voor ons uitvoeringsbeleid.

Beleidsveld

Talent en kenniswerkers

Door het toepassen van kennis en creativiteit is innovatie mogelijk. Op haar beurt leidt innovatie weer tot nieuwe producten, diensten en werkwijzen en daarmee tot economische groei en banen. De ontwikkeling naar een kenniseconomie leidt ook tot een steeds grotere behoefte aan hoogopgeleide talenten en kenniswerkers die kunnen bijdragen aan de economische groei bij instellingen en bedrijven in de topsectoren. Banen voor hoger opgeleiden leveren ook werk op voor de onderkant van de arbeidsmarkt.

Zie ook:
Deelprogramma 1 (Ruimte voor bedrijvigheid), beleidsveld Creatief ondernemerschap.
Programma 6 (Cultuur), deelprogramma 3, beleidsveld Kunst & Economie.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

- Groningen beschikt over een groot potentieel aan hoogopgeleiden. Aan de Rijksuniversiteit studeren 27.100 studenten, aan de Hanzehogeschool 25.250. De overige hbo-instellingen met een vestiging in Groningen hebben ongeveer 1.500 studenten (bron: Statistisch Jaarboek 2013).
- Na een jarenlange groei is het aantal studenten, zowel in Groningen als landelijk, afgenomen. Dit komt omdat er meer studenten zijn uitgestroomd.
- Groningen heeft als kennisstad een goede basis om het innovatieve vermogen van bedrijven te vergroten.
- Van ongeveer 50% is via enquêtes bekend of en hoeveel zij innoveren. Dit blijkt per sector afhankelijk: sectoren als Informatie en communicatie en Advisering en Onderzoek doen relatief veel aan innovatie, sectoren in vervoer en opslag en overige zakelijke dienstverlening veel minder.

Ten opzichte van 2013 is voor dit beleidsveld 35 duizend euro (29 procent) minder beschikbaar vanuit G-kracht.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Versterking van de kenniseconomie.
- Een innovatief ondernemersklimaat dat nieuwe creatieve en innovatieve bedrijvigheid aantrekt.
- De creatieve industrie versterken en verder ontwikkelen ten bate van een optimaal vestigingsklimaat, werkgelegenheid, het bevorderen van innovaties en verdienvermogen.
- We willen voldoende talent voor de stad behouden, naar de stad laten terugkeren of aantrekken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Kennis en innovatie stimuleren
We gaan een agenda ontwikkelen en opstellen samen met de creatieve industrie in het Noorden, zodat deze zich verder kan profileren en professionaliseren. De vraag en behoeften van de sector nemen we daarbij als vertrekpunt. Te denken valt aan actielijnen op het gebied van huisvesting, profilering, ondersteuning ondernemerschap en/of het stimuleren van cross-overs. De acties voeren we samen met ondernemers uit. Als onderdeel van een profileringsstrategie gaan we innovatieve ondernemers ondersteunen om zich te presenteren aan andere ondernemers en kenniswerkers. Met die strategie willen we het Noordelijke innovatieve klimaat beter zichtbaar maken en is een betere inbedding mogelijk in onder meer het nationale topsectorenbeleid. Om het Noordelijke innovatieklimaat te bevorderen en samenwerking te stimuleren, organiseren we elke maand een Masterclass innovatie voor 20 innovatieve ondernemers uit het Noorden. Indirect stimuleren we innovatieve starters door het beschikbaar stellen van expertise via ons netwerk en ruimte binnen gemeentelijke gebouwen voor het organiseren van bijeenkomsten. In navolging van 2007 en 2011 gaan we in 2014 weer monitoren hoe het ervoor staat met de innovatie van het Groningse bedrijfsleven. In de Vestigingsenquête van Bureau Onderzoek nemen we daarvoor een viertal innovatievragen op. Tot slot gaan we de Innovatienota 2013 evalueren.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Agenda voor de creatieve industrie.
- Faciliteren van 2-3 profileringsactiviteiten.
- Evaluatie van de Innovatienota 2013.

Arbeidsmarkt en talent koppelen
Door de profileringsstrategie gaan we innovatieve bedrijven in het Noorden meer zichtbaar maken door ze een podium te bieden. Bijvoorbeeld via beurzen, congressen, wedstrijden en diverse netwerken. Hierdoor kunnen bedrijven zich beter profileren naar studenten en afgestudeerden. Veel talenten trekken na hun studie weg naar het Westen omdat ze menen minder mogelijkheden te hebben in het Noorden. Door deze mogelijkheden zichtbaar te maken vergroten we de kans om talenten voor de regio te behouden.

Ebbingekwartier
We hebben het Ebbingekwartier aangewezen als zone voor de creatieve industrie.
Zie deelprogramma 1 Ruimte voor bedrijvigheid, beleidsveld Creatief ondernemerschap.

Deelprogramma 3

GRONINGEN KENNISSTAD

Met het deelprogramma 'Groningen Kennisstad' stimuleren we de kenniseconomie. Met kenniseconomie bedoelen we dat een groot deel van de economische groei voortkomt uit kennis. Kennis is een steeds belangrijkere factor geworden voor economische groei.
In Groningen zijn de afgelopen periode clusterorganisaties tot stand gebracht die ondernemers, overheden, onderzoekers en onderwijs (de vier O's) verbinden rond twee topsectoren: Energie en Healthy Ageing. Voor deze clusters beschikt Groningen over een uitstekende infrastructuur en een veelbelovende, onderscheidende uitgangspositie. Door deze clusters verder te ontwikkelen en krachtig te profileren willen we aantrekkingskracht uitoefenen op onderzoeksinstituten, bedrijven en talentvolle kenniswerkers. In dat verband is Het Akkoord van Groningen ook opgericht. Zo willen we de economische groei en de werkgelegenheid bevorderen.

GELD

Het lastentotaal op deelprogramma Groningen kennisstad bedraagt 700 duizend euro. Deze lasten worden gedekt door overige inkomsten 300 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 400 duizend euro.

Beleidsvelden
- Het Akkoord van Groningen
- Energie
- Healthy ageing
- Innovatieve ondersteunende technologie (ICT)

Beleidsveld

Het Akkoord van Groningen

Het Akkoord van Groningen is een structureel, strategisch samenwerkingsverband tussen de Rijksuniversiteit Groningen, het Universitair Medisch Centrum Groningen en de gemeente Groningen. Door als gelijkwaardige partners op te trekken en te investeren in innovatie en kennisinfrastructuur, wil de stad uitgroeien tot een knooppunt van kennis. Een stad met een sterk kennis-, innovatie- en ondernemersklimaat. Kortom: een City of Talent. Om Groningen als kennisstad te profileren hebben de Akkoordpartners twee speerpunten benoemd: energie en Healthy ageing.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Groningen heeft zich de afgelopen jaren steeds verder ontwikkeld als kennisstad. Het opleidingsniveau in de stad Groningen behoort tot de hoogste van Nederland. Kennis- en cultuursteden hebben lagere werkloosheidscijfers dan steden zonder hoger onderwijs en culturele infrastructuur. Dit heeft er toe geleid dat Groningen, ook in crisistijd, op het gebied van werkloosheid landelijk in de middenmoot terecht is gekomen. De aanzuigende werking van kennis- en cultuursteden op het bedrijfsleven (directe toegang tot talentvolle afgestudeerden) bewijst de komst van IBM naar Groningen, wat de stad op termijn meer dan 300 banen oplevert. Een deel van het talent dat hier wordt opgeleid kan zo langer aan de stad worden verbonden. In 2014 is er voor de uitvoering van het Akkoord van Groningen 200 duizend euro minder beschikbaar. Dit heeft gevolgen voor een aantal activiteiten dat binnen de campagne City of Talent wordt uitgevoerd.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Uitgangspunt van *Akkoord 2.0. Samen investeren in kennis en innovatie* is het ontwikkelen, zichtbaar en toepasbaar maken van kennis binnen de speerpunten energie en Healthy Ageing. Met deze speerpunten profileert Groningen zich als kennisstad. Met dit scherpe kennisprofiel willen we een bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op het gebied van energie en Healthy Ageing. Daarnaast profileert Groningen zich hiermee als kennisstad en als onderscheidende, concurrerende regio. De aansluiting tussen het onderwijs c.q. de kennisinstellingen en het bedrijfsleven blijft hoog op de agenda staan. Ten slotte hopen wij hiermee een stijging van het aantal hoogwaardige arbeidsplaatsen te realiseren.

De in Akkoord 2.0 geformuleerde doelen moeten tot de volgende resultaten leiden:
- Beter benutten van de kennissectoren energie en Healthy Ageing met een grotere betrokkenheid van het MBO en VMBO;
- Bevorderen van excellentie; meer studenten en toponderzoekers aantrekken en behouden voor Groningen, het binden en boeien van talent;
- Groei van het aantal hoogwaardige kennisbanen (en in het verlengde daarvan ook minder hoogwaardige banen).

Hierbij maken we de volgende kanttekening. Het lokale innovatiebeleid moet om effectief te zijn aansluiten bij het regionale en landelijke beleid. Het ontwikkelen van een internationale concurrentiepositie op dit terrein vraagt grote investeringen die het budget van gemeenten te boven gaan. De rol van de gemeente is dus vooral voorwaardenscheppend: het bij elkaar brengen van partijen, innovatieve ontwikkelingen mogelijk maken en mede ondersteunen en het profileren van de stad als kennisstad. Het aantonen van causale verbanden tussen de gemeentelijke activiteiten en een stijging van de kennisintensieve bedrijvigheid (groei van kennisbanen) blijft lastig. Hierop zijn vele andere factoren van invloed. Feit is in ieder geval dat de keuze van bijvoorbeeld IBM voor Groningen direct is gebaseerd op de goede ICT-infrastructuur en de aanwezigheid van RUG en Hanzehogeschool Groningen waardoor het bedrijf direct toegang heeft tot de meest talentvolle studenten. Het continu nationaal en internationaal profileren van het imago van Groningen als kennisstad (City of Talent) is zeker van belang voor de naamsbekendheid van de stad.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Akkoord van Groningen [Extra beleidsmiddelen]
We willen de samenwerking binnen het Akkoord voortzetten en blijven investeren in de sterke kennissectoren van onze stad: energie en Healthy ageing. Juist in tijden van crisis is een intensieve samenwerking met partners en het maken van slimme combinaties en verbindingen van belang. Voor 2014 is er 300 duizend euro beschikbaar voor de uitvoering van het Akkoord van Groningen. Dat is 200 duizend euro minder dan de jaren daarvoor. Dit betekent dat we samen met de partners keuzes zullen maken in de activiteiten die onder de vlag van de campagne City of Talent worden uitgevoerd.
Alle hierna genoemde activiteiten worden uit het budget van 300 duizend euro gedekt.

Campagne City of Talent
De Jaarplannen voor de imagocampagne City of Talent kenden de laatste jaren een aantal vast onderdelen, zoals de Nacht van Kunst & Wetenschap, de Groningen Talent Group, de landelijke campagnedragers om Groningen als kennisstad te promoten, de STER-spots en de gezamenlijke landelijke arbeidsmarktcommunicatie. Voor 2014 hebben wij vanwege de bezuinigingen 100 duizend euro minder beschikbaar voor de uitvoering van de campagne dan andere jaren. Wij zullen samen met de overige Akkoordpartners een bezuinigingsvoorstel vaststellen voor het Campagneplan 2014 in de stuurgroep Akkoord van Groningen. Dit betekent dat een aantal campagneonderdelen zal komen te vervallen (of anders gefinancierd zullen moeten worden). Uitgangspunt bij de voorbereiding van de bezuinigingsvoorstellen is dat de meest succesvolle onderdelen van de campagne overeind blijven. We zullen in 2014 in ieder geval de Nacht van Kunst & Wetenschap organiseren, die dan in het teken staat van het lustrum van de RUG, de website City of Talent in de lucht houden en de Groningen Talent Group als belangrijke ambassadeurs voor Groningen kennisstad in stand houden. Alle overige campagneonderdelen zijn nog onderwerp van discussie in het kader van het nog vast te stellen bezuinigingsvoorstel.

Landelijke arbeidsmarktcommunicatie
In 2013 zijn de Akkoordpartners gestart met een nieuwe vorm van landelijke arbeidsmarktcommunicatie, in plaats van de gezamenlijke vacaturepagina in De Volkskrant. In de nieuwe vorm zijn niet langer de vacatures het uitgangspunt maar staat de algemene branding van stad en regio als aantrekkelijke plaats om te werken en te wonen centraal. De Akkoord-partners zullen de arbeidsmarktcommunicatie nieuwe stijl in het najaar van 2013 evalueren en op basis daarvan bepalen of men dit campagneonderdeel in 2014 zal continueren.

Verder zullen de Akkoordpartners blijven werken aan de profilering van Groningen als kennisstad in Den Haag en Brussel en binnen de rest van Europa door optredens en presentaties onder de vlag van de campagne City of Talent.

Verwacht/beoogd resultaat
Met de campagne City of Talent willen we de bekendheid van Groningen als kennisstad vergroten, wat onder meer tot uitdrukking moeten komen in een stijging van het aantal bezoekers van de website.

Energie
Binnen de Akkoordsamenwerking ligt de nadruk op het benutten van dit speerpunt voor valorisatie en het realiseren van onze maatschappelijke ambities op het terrein van duurzaamheid en energie. In dit kader is de profilering van energie op de Zernike Campus Groningen – de ontwikkeling van de Energy Academy Europe (inclusief de proeftuin EnTranCe waar innovaties op het gebied van energie worden getest) - een belangrijk thema. Wij zullen in 2014 de Energy Academy Europe blijven promoten binnen de campagne City of talent.
Zie ook beleidsveld Energie.

Verwacht/beoogd resultaat
Versterken van de relatie tussen gemeente en kennisinstellingen, de bekendheid van Groningen als energiestad en Energyport van Noord-Nederland vergroten.

Healthy Ageing
De samenwerking binnen het Akkoord van Groningen is gericht op het benutten van dit speerpunt voor valorisatie en op het realiseren van onze maatschappelijke ambities op het terrein van gezondheid en welzijn. Noord-Nederland is in juli 2013 door de Europese Commissie uitgeroepen tot Europese voorbeeldregio op het gebied van Active en Healthy Ageing. Dit is te danken aan de intensieve samenwerking en voortdurende inspanningen van de afgelopen jaren - van UMCG, HANNN, SNN én het Akkoord van Groningen – om de activiteiten van stad en noordelijke regio nationaal en internationaal onder de aandacht te brengen. Door het goede imago dat Groningen de afgelopen jaren als Healthy Ageing City heeft weten op te bouwen, wordt de stad steeds vaker gevraagd om deel te nemen aan Europese calls en aan te sluiten bij Europese netwerken. De samenwerking binnen het Akkoord concentreert zich in 2014 op de uitvoering van de door de Akkoordpartners vastgestelde startnotitie Healthy Cities. De leefomgeving als medicijn. Hierbij gaat het om het leveren van een innovatieve bijdrage aan het stimuleren van een gezondheid-bevorderende leefomgeving. Voortvloeiend uit de deelname van de Akkoordpartners aan het European Innovation Partnerschip on Active and Healthy Ageing (EIP/AHA), waarin overheden, bedrijven en kennisinstellingen worden gestimuleerd om op Europees niveau gezamenlijk innovatieve projecten te realiseren op het gebied van gezond ouder worden, heeft de stad Groningen aangegeven op één van de zes actiegebieden binnen dit programma als proeftuin te willen fungeren: het bevorderen van een gezondheid-bevorderende omgeving. Zo kunnen we als stad, met zichtbare projecten voor de burgers van Groningen, direct invulling geven aan de rol die Noord-Nederland als voorbeeldregio op het gebied van gezond ouder worden vervuld. We zullen in 2014 verder invulling geven aan het versterken van de inhoudelijke samenhang van de activiteiten die de gemeente vanuit heel verschillende invalshoeken op het gebied van gezond ouder worden ontwikkeld. We zullen de verschillende activiteiten beter op elkaar afstemmen en de resultaten beter zichtbaar maken zodat we ook het gemeentelijke profiel op dit terrein versterken.

Zie ook beleidsveld Healthy ageing.

Verwacht/beoogd resultaat
Versterken van de relaties tussen gemeente en kennisinstellingen, betere afstemming van activiteiten op de Europese agenda (voorsorteren op Europese subsidies), bekendheid van Groningen als Healthy Ageing Stad vergroten.

Zernike Campus Groningen
Op basis van een gezamenlijke visie voor Zernike Campus Groningen ontwikkelen de Akkoordpartners de Zernike Campus tot één van de belangrijkste kennisdynamo's van stad en regio. Belangrijk onderdeel daarbij is de profilering van het speerpunt energie. In 2014 zal op basis van een door alle betrokken partners (inclusief bedrijfsleven) ondertekende strategische agenda verder worden gewerkt aan de profilering van het speerpunt energie, een gezamenlijke herijking van het stedenbouwkundig kader en het verkeersplan. Belangrijk onderdeel is ook de verdere ontwikkeling van het parkmanagement, waarbij gewerkt wordt aan een herkenbare huisstijl, netwerkvorming, de aanpak van de entree, een goede bewegwijzering op de campus en op de ringweg en gezamenlijk groenonderhoud. Op dit moment loopt een aanvraag voor een Rijkssubsidie voor de ontwikkeling van Geothermie (33 miljoen). Dit kan een enorme impuls geven aan het gebied. Hetzelfde geldt voor de ontwikkelingen van het Energy Transition Centre (EnTranCe), de gezamenlijke 'proeftuin' voor energie-innovatie van kennisinstellingen en bedrijfsleven. Momenteel heeft EnTranCe ongeveer 1 ha in bruikleen van de gemeente Groningen, maar volgend jaar (2014) willen ze doorgroeien naar 5 ha.

Verwacht/beoogd resultaat
Uitbreiding van het aantal bedrijfsvestigingen op Zernike dat in samenwerking met de kennisinstellingen innovatieve producten en diensten ontwikkelt, de verdere ontwikkeling van de Energy Academy Europe, uitbreiding van Entrance en planuitwerking voor Geothermie.

Jongerenhuisvesting (zie beleidsveld Jongerenhuisvesting)
Dit blijft ook in 2014 een belangrijk thema binnen het Akkoord van Groningen. Voor de activiteiten in 2014 verwijzen wij naar het beleidsveld Jongerenhuisvesting.

Stimuleren van Ondernemerschap
Het stimuleren van ondernemerschap is één van de doelstellingen van het Akkoord van Groningen. RUG, Hanzehogeschool, UMCG, Stichting Business Generator en andere partners werken samen in het Centrum voor Ondernemerschap en Valorisatie (CVO). Het CVO wordt op dit moment verder ontwikkeld met behulp van de expertise van het VentureLab uit Twente. De samenwerking met Energy Academy Europe/proeftuin EnTranCe zal bijdragen aan een betere profilering van energie op Zernike Campus Groningen.

Internationalisering (zie ook deelprogramma 4, beleidsveld Internationalisering)
In 2013 heeft de raad het nieuwe internationaliseringsbeleid vastgesteld. Dit beleid sluit beter aan bij de Groningse speerpunten en bij de agenda's van de kennisinstellingen. Een onderdeel van dit nieuwe beleid is de ontwikkeling van een Welcome Center voor internationale kenniswerkers, dat in 2014 gestalte zal moeten krijgen. Daarnaast zullen de Akkoordpartners de onderlinge relaties op internationaal gebied blijven versterken door de gezamenlijke deelname aan Europese netwerken op het gebied van Healthy Ageing, deelname aan het jaarlijkse Vaktreffen met de steden Oldenburg en Bremen, deelname aan het Samenwerkingsplatform Internationalisering Noord-Nederland. De relatie van de Akkoordpartners met China wordt onder meer zichtbaar in de samenwerking tussen gemeente, RUG en Hanzehogeschool binnen het Groningen Confucius Institute (GCI). Net zoals in 2013 zullen de Akkoordpartners blijven werken aan de profilering van Groningen als kennisstad in Den Haag en Brussel en binnen de rest van Europa door optredens en presentaties onder de vlag van de campagne City of Talent.

Verwacht/beoogd resultaat
Actief deel uitmaken van Europese netwerken, versterken van de internationale samenwerking op het gebied van energie en Healthy Ageing, versterking van de relaties in Den Haag, Brussel, Noord-Duitsland, Rusland en China.

Stad & Toga
De Stad & Togabijeenkomsten worden vanaf 2011 onder de vlag van het Akkoord van Groningen georganiseerd. Jaarlijks vinden er twee lezingen plaats, de Akkoordpartners organiseren beurtelings een editie. De lezingen in 2014 worden georganiseerd door de Hanzehogeschool (voorjaar) en de gemeente (najaar).

Cofinancieringsfonds kennisprojecten
Het fonds is bedoeld voor de cofinanciering van kennisprojecten op het gebied van energie en Healthy Ageing. Binnen dit fonds (van in totaal 1 miljoen euro voor een periode van vier jaar) resteert (juli 2013) 258 duizend euro. Voor de periode tot en met 2014 kunnen wij nog een beperkt aantal nieuwe aanvragen honoreren. De verwachting is dat deze nog in 2013 kunnen worden vastgelegd.

Beleidsveld

Energie

Groningen heeft een stevige positie op het gebied van energiekennis. We willen die kennis plus de energiebedrijvigheid verder ontwikkelen zodat Groningen uitgroeit tot dé duurzame energiestad van Europa. Daarmee dragen we bij aan het oplossen van duurzaamheidsvraagstukken en kunnen we ons internationaal bovendien onderscheiden als concurrerende regio. Dat moet leiden tot economische groei en meer arbeidsplaatsen. Zie ook beleidsveld Akkoord van Groningen, activiteit Energie.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de afgelopen periode is actief gewerkt aan versterking van onze topsector Energie. Via bijdragen aan kennisvalorisatieprojecten en marktinitiatieven is de kennisinfrastructuur verder verbeterd. Ook is een veelvoud aan subsidie- en andere financieringsbronnen aangeboord. Een belangrijke recente mijlpaal is de oprichting van de Energy Academy Europe met haar proeftuin EnTranCe. In het nieuwe nationale Energieakkoord wordt Groningen nadrukkelijk genoemd als pilotregio op energiegebied. Ook in economisch opzicht is de sector van belang: het aantal bedrijfsvestigingen en het aantal arbeidsplaatsen in de stad groeien nog steeds.In 2014 is er vanuit G-kracht 40 duizend euro (35 procent) minder beschikbaar voor het stimuleren van de topsector Energie. We hebben geen geld meer voor het aanjagen van projectinitiatieven en voor de procesbegeleiding daarvan, en ook niet voor de cofinanciering van de Energy Academy Europe/EnTranCe. De bijdragen voor de resterende activiteiten worden verlaagd (Energy Valley 33 procent, stimuleren energieke MKB-ers 37,5 procent).

Doelen

Wat willen we bereiken?
Toename van het aantal arbeidsplaatsen en het aantal bedrijfsvestigingen in de energiesector.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal bedrijfsvestigingen	▪ 364	▪ >364	▪ Meer dan in 2013
▪ Aantal arbeidsplaatsen	▪ 4.770	▪ >4.770	▪ Meer dan in 2013

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Energy Valley cofinancieren
Voor het werkplan 2014 zijn we overeengekomen dat clusterorganisatie Energy Valley voor de stad nauwer wordt betrokken bij ondersteuning van het MKB en bij het programma ‘Groningen Geeft Energie’.

Verwacht/beoogd resultaat:
Uitvoering geven aan het werkplan 2014.

Energieke MKB-ers stimuleren
Naast het organiseren van netwerkbijeenkomsten voeren we het Acquisitieplan energie uit.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Vestiging van 2 á 3 nieuwe energiebedrijven (MKB) in Groningen.
- Acquisitie van 1 bedrijf van buiten de regio.
-

Internationale promotie en handelscontacten Energie
Zie deelprogramma 4, beleidsveld internationalisering.

Beleidsveld

Healthy ageing

Het aantal ouderen neemt snel toe. Dat vraagt om nieuwe, slimme oplossingen om de kwaliteit van het leven te vergroten en de maatschappelijke lasten voor de gezondheidszorg te verkleinen. We willen het kenniscluster Healthy Ageing verder versterken om zo bij te dragen aan die maatschappelijke oplossingen en tegelijkertijd bij te dragen aan de economische ontwikkeling van Noord-Nederland. Zie ook beleidsveld Akkoord van Groningen, activiteit Healthy Ageing.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
- Het is Noord-Nederland in juli 2013 gelukt om regionaal, nationaal en internationaal erkenning te krijgen als Europese voorbeeldregio op het gebied van Active and Healthy Ageing. Voordeel daarvan is dat bedrijven en instellingen uit de voorbeeldregio’s vooraan staan bij Europese subsidies, zowel voor praktische oplossingen die gepaard gaan met ouder worden als voor fundamenteel onderzoek.
- De strategische keuze voor Healthy Ageing heeft al tot tientallen miljoenen aan investeringen geleid. Er lopen al veel omvangrijke kennisprojecten zoals LifeLines, onderzoeksinstituut ERIBA, het Carbohydrate Competence Center en het consortium Drug Discovery and Development. In 2012 is de Healthy Ageing Campus bovendien opgericht als de plek waar

ondernemers en wetenschappers elkaar ontmoeten en samenwerken aan innovaties rond gezond ouder worden. Eind 2012 opende het R&D Hotel zijn deuren. En afgelopen zomer werd bekend dat het UMCG als één van de vier universitaire medische centra een centrum krijgt voor protonentherapie. Dat is een nieuwe, minder belastende manier om bepaalde vormen van kanker te behandelen.
- Met meer dan 20 duizend werkzame personen vormt Healthy Ageing de grootste sector in Groningen. Binnen de sector zelf doen zich grote verschillen voor: de werkgelegenheid in de ziekenhuizen en verpleeghuizen groeide, terwijl de sector als geheel door afname bij de thuiszorg een negatieve ontwikkeling liet zien in 2012. Het aantal bedrijfsvestigingen steeg in 2012 met 24 vestigingen (+7,0 procent).

In 2014 is er voor Healthy Ageing 50 duizend euro (43 procent) minder beschikbaar vanuit G-kracht dan in 2013. Dat heeft vooral gevolgen voor de bijdrage aan het Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland (HANNN); de bijdrage vanuit G-kracht wordt met 70 procent verminderd.

Doelen

Wat willen we bereiken?
- Verdere versterking van het Healthy ageing-cluster.
- Grotere zichtbaarheid van het Noordelijk Healthy Ageing-cluster in Den Haag en Brussel.
- Toename van het aantal vestigingen en het aantal werkzame personen in de Healthy Ageing-sector in Groningen.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
Aantal vestigingen	369	>369	Meer dan in 2013
Aantal arbeidsplaatsen	21.541	>21.541	Meer dan in 2013

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Healthy Ageing Netwerk Noord-Nederland (HANNN) cofinancieren
De vergrijzing biedt niet alleen uitdagingen maar ook kansen en economische impulsen. Ongeveer 170 bedrijven en organisaties hebben hun krachten gebundeld in HANNN om samen te werken aan oplossingen rond gezond ouder worden. De Noordelijke provincies zullen in 2014 overigens een verkenning uitvoeren naar een geheel andere opzet van deze clusterorganisatie.

Verwacht/beoogd resultaat:
Bijdragen aan de continuering en activiteiten van clusterorganisatie HANNN.

Projectinitiatieven faciliteren
In 2014 gaan we kennisprojecten van het MKB faciliteren op het gebied van Healthy Ageing. Bij de te selecteren projecten moet naar analogie van Smart Cities (North Sea Region Programme) sprake zijn van nieuwe technologieën. Het is de bedoeling dat andere sectoren dan ook kunnen profiteren van de ervaringen die in deze projecten worden opgedaan.

Verwacht/beoogd resultaat:
Faciliteren van de ontwikkeling van 2 kennisprojecten door het MKB.

Internationale promotie en handelscontacten Healthy Ageing
Zie deelprogramma 4 Overige acquisitie, beleidsveld Internationalisering.

Beleidsveld

Innovatieve ondersteunende technologie (ICT)

Hoogwaardige ICT-voorzieningen en -infrastructuur vormen een belangrijke voorwaarde voor economische groei. Daarnaast beschikt Groningen over een sterke kennispositie op het gebied van ICT, waardoor nieuwe ontwikkelingen makkelijker toegankelijk zijn. Deze positie willen we behouden en versterken.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
- De ICT-sector groeit nog steeds. Volgens de gecorrigeerde cijfers van Onderzoek en Statistiek Groningen steeg de werkgelegenheid in de ICT-sector tussen 2011 en 2012 met 1,8 procent; het aantal bedrijfsvestigingen steeg zelfs met ruim 6 procent.

- De oprichting van het Overheidscentrum Noord en de komst van IBM naar Groningen zijn twee recente positieve ontwikkelingen.
- Er is een plan opgesteld voor de acquisitie van ICT-bedrijvigheid en datacenters.
- Qua draadloze infrastructuur heeft Draadloos Groningen in juni 2013 een openbaar wifi-netwerk in de binnenstad ingeschakeld. Ook het wifi-netwerk van Ziggo is van start gegaan.

Voor 2014 is 50 duizend euro (28 procent) minder beschikbaar vanuit G-kracht dan in 2013. In het resterende budget hebben we bovendien ruimte vrijgemaakt om bij te dragen aan het 400-jarig jubileum van de Rijksuniversiteit Groningen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen de positie van Groningen als ICT-stad versterken en daarmee de ontwikkeling van andere economische (kennis)sectoren extra stimuleren. We willen die versterking afmeten aan het aantal bedrijfsvestigingen en aan het aantal banen in de ICT-sector.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal arbeidsplaatsen	▪ 9.066	▪ >9.066	▪ Meer dan in 2013
▪ Aantal vestigingen	▪ 1.242	▪ >1.242	▪ Meer dan in 2013

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Digitale infrastructuur versterken
Draadloos Groningen heeft een commerciële doorstart gemaakt en heeft een openbaar wifi-netwerk in de binnenstad van Groningen ingeschakeld. Het is de bedoeling dat het netwerk minstens drie jaar gratis internettoegang levert aan bezoekers van de binnenstad. De infrastructuur is gescheiden van de diensten. Dat heeft als voordeel dat verschillende aanbieders hun diensten kunnen aanbieden. In 2014 willen we bevorderen dat er meer diensten voor het netwerk worden ontwikkeld.

ICT-bedrijvigheid acquireren
In 2014 geven we samen met de NOM en andere samenwerkingspartners uitvoering aan het acquisitieplan voor de werving van ICT-bedrijvigheid en datacenters.

Verwacht/beoogd resultaat:
Acquisitie van 2-3 nieuwe ICT-bedrijven of datacenters.

Projectinitiatieven kennissectoren ondersteunen
Om de kennissectoren in onze gemeente verder te versterken willen we vanuit G-kracht projectinitiatieven ondersteunen. Voor 2014 denken we aan het ondersteunen van een Smart Cities-project uit het North Sea Region Programme van de Europese Unie en aan een kennisproject om de creatieve industrie in economisch opzicht te versterken.

Verwacht/beoogd resultaat:
Ondersteuning van 2 projectinitiatieven.

Jubileum Rijksuniversiteit cofinancieren
In 2014 bestaat de Rijksuniversiteit Groningen 400 jaar. Een maand lang, van 15 mei tot en met 15 juni, wordt Groningen ondergedompeld in een feestelijk programma. Niet alleen de wetenschap maar ook sport en cultuur maken er deel van uit. Om de viering van dit jubileum mede mogelijk te maken, dragen we vanuit G-kracht financieel bij.

Verwacht/beoogd resultaat:
Jubileumprogramma mede mogelijk maken.

Deelprogramma 4

OVERIGE ACQUISITIE

Met dit deelprogramma onderhouden we stelselmatig contacten op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau. Dankzij die contacten zien we relevante beleidsvoornemens tijdig aankomen vanuit Europa en het Rijk, kunnen we onze economische topsectoren effectiever promoten, vergroten we de kansen op externe subsidies en investeringen, kunnen we meer bezoekers en toeristen aantrekken en zijn we beter in staat ons regionale bedrijfsleven te versterken. Investeren in samenwerken is dus de kern van dit deelprogramma.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Overige acquisitie bedraagt 400 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten 50 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 350 duizend euro.

Beleidsvelden
- Actief netwerken
- Internationalisering

Beleidsveld

Actief netwerken

De gemeentelijke organisatie neemt ambtelijk en bestuurlijk deel aan verschillende activiteiten en netwerken op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau. Zie ook deelprogramma 3, beleidsveld Het Akkoord van Groningen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
- Door verschillende initiatieven is de samenwerking met de regio geïntensiveerd. Er is sprake van meer gezamenlijk optrekken richting Rijk en Europa. In 2012 en 2013 is bijvoorbeeld voorbereidend werk gedaan voor samenwerking door de NG4 (Leeuwarden, Assen, Emmen, Groningen) op de thema's innovatie en arbeidsmarkt.
- Op aangeven van Brussel is een Regionale Innovatie Strategie (RIS) opgesteld. Dat document is noodzakelijk om in aanmerking te komen voor EFRO- en Interreg-subsidies. Ook hebben we via het SNN invloed gehad op de aanwending van de Europese middelen.

We hebben 60 duizend euro binnen G-kracht vrijgemaakt om te kunnen voldoen aan de verplichtingen ten aanzien van het Groningen Confucius Institute.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Aandacht voor goede betrekkingen moet ertoe leiden dat de belangen van Groningen voldoende onder de aandacht worden gebracht bij uiteenlopende partijen zoals bij investeerders, samenwerkingsrelaties, bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Regionale en (inter)nationale samenwerking versterken
Via regelmatige contacten met overheden en instanties op regionaal, nationaal en Europees niveau werken we aan het voor het voetlicht brengen van onze regionale ambities en op het bevorderen van internationale handel en kennisontwikkeling. Ook gezamenlijke lobbytrajecten met de regio voor het behoud van rijksdiensten en andere grote werkgevers voor het Noorden, maakt deel uit van Actief netwerken. In Noordelijk verband gaan we de samenwerking tussen Assen, Emmen, Leeuwarden en Groningen (NG4) uitbreiden op het gebied van innovatie en arbeidsmarkt. Waar mogelijk voeren we gezamenlijk projecten uit, zoals de Masterclasses innovatie, het werven van Duitse toeristen op Duitse feestdagen en netwerkvorming Noordelijke ondernemers.

Verwacht/beoogd resultaat:
3 nieuwe gezamenlijke projecten in NG4-verband.

Relatiemanagement uitvoeren
Niet alleen onderhouden onze account managers contacten met specifiek benoemde doelgroepen in het bedrijfsleven, ook werken we veel samen, wisselen kennis uit en onderhouden contacten met tal van instanties die van belang zijn voor het functioneren van de Groninger economie.

Verwacht/beoogd resultaat:
Sterkere relaties met instellingen, bedrijven en instanties.

Groningen Confucius Institute (GCI) cofinancieren
Het GCI is een samenwerkingsverband van de Hanzehogeschool, Rijksuniversiteit en Gemeente Groningen met de Communication University of China. Het GCI heeft tot doel de wederzijdse banden op taal-, cultureel en zakelijk gebied tussen China en Nederland te versterken.

Verwacht/beoogd resultaat:
Bijdragen aan de continuering en activiteiten van het Groningen Confucius Institute.

Bijdrage Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) [Extra beleidsmiddelen]
Sinds 2007 zijn de vier grootste steden in Noord-Nederland (Emmen, Leeuwarden, Assen en Groningen) adviserend lid van het Dagelijks Bestuur van het SNN. Daarnaast is de stad vertegenwoordigd in de verschillende bestuurscommissies van het SNN. Vanaf 2008 dragen de steden daarom ook financieel bij aan de organisatiekosten. Het betreft de kosten voor bestuurssecretariaten en uitvoeringskosten. Voor 2014 is de bijdrage begroot op 112 duizend euro. Wij stellen voor dat uw raad dit bedrag beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Internationalisering

Het is voor Groningen van belang om internationaal zichtbaar te zijn. De Europese Unie dringt aan op de vorming van internationale economische regio's. Voor de topsectoren Energie en Healthy Ageing liggen er kansen in Europa. Het aantal internationale studenten aan onze kennisinstellingen groeit gestaag. En ook hebben we handelsrelaties met Noordoost-Europa, Duitsland en China.
Zie ook deelprogramma 3, beleidsveld Akkoord van Groningen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het opbouwen van relevante handelscontacten en zorgen voor internationale promotie is al enige jaren gefocust op drie gebieden: China, Duitsland en Rusland. We nemen deel aan verschillende internationale activiteiten, handelsmissies en grensoverschrijdende projecten zoals Smart Cities (kennis delen tijdens en na het realiseren van geselecteerde projecten) en Compressed Air Energy Storage (overschot aan energie onder luchtdruk opslaan in de grond). Steeds staat de samenwerking met onze kennisinstellingen, bedrijfsleven, andere overheden en/of intermediaire organisaties daarbij centraal. Voor 2014 wordt het budget voor Internationalisering vanuit G-kracht verlaagd met 20 duizend euro (22 procent). We faciliteren activiteiten zoveel mogelijk met mankracht; niet met cofinanciering. Meer dan voorheen richten we ons op het bevorderen van investeringen door derden en op internationale versterking van onze kennissectoren.

Doelen

Wat willen we bereiken?
- Bijdragen aan de internationale positie van onze kennissectoren Energie en Healthy Ageing.
- Externe investeringen in het Noorden bevorderen samen met onder andere de NOM.
- Uiteindelijk moeten de inspanningen leiden tot meer bedrijvigheid en meer arbeidsplaatsen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Internationale promotie en handelscontacten Energie
In 2014 zetten we onze internationale activiteiten voort om Groningen te profileren als dé duurzame energiestad van Europa.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Ondersteunen van 1 nieuw internationaal energieproject waar het Gronings bedrijfsleven en/of onze kennisinstellingen aan deelnemen.
- Deelnemen aan een uitgaande handelsmissie naar Moermansk met als thema energie.
- Deelnemen aan 1 internationaal evenement om Groningen te promoten als duurzame energiestad.

Internationale promotie en handelscontacten Healthy Ageing
Voor de verdere versterking van ons Healthy ageing-cluster is het ook noodzakelijk om in internationaal perspectief aan de weg te timmeren. We willen Groningen immers promoten als Europese top regio op het gebied van gezond ouder worden.

Verwacht/beoogd resultaat:
- Ondersteunen van 1 nieuw internationaal samenwerkingsproject in het kader van Interreg rond het thema Healthy ageing.
- Deelnemen aan 1-2 internationale profileringactiviteiten.

Internationale focusgebieden
Naast internationale activiteiten gericht op versterking van onze twee kennissectoren, besteden we in 2014 weer aandacht aan China, Duitsland en Rusland. We zullen hier een vervolg geven aan onze zorgvuldig opgebouwde contacten.

China:
- Organiseren van 2 missies met gerichte bedrijfsbezoeken, met als doel investeringen hier naartoe te halen.
- Deelnemen aan 1 internationaal evenement of seminar, eveneens gericht op het aantrekken van investeerders.
- 1 á 2 samenwerkingsprojecten met onze zustersteden Tianjin en Xi'an. Te denken valt aan korte, intensieve personele uitwisselingen rond een specifiek economisch thema.
- Voorbereiden van activiteiten in het kader van 30 jaar stedenband met Tianjin in 2015.
- Genereren van minstens 3 concrete contacten met mogelijk geïnteresseerde bedrijven voor de acquisitie van bedrijvigheid.

Duitsland:
- Vernieuwen van de Letters of Intent met Hamburg en Oldenburg en een bilateraal contract met Bremen tekenen. Deze samenwerkingsdocumenten vervolgens uitwerken in actieprogramma's met concrete projecten.
- Organiseren van meerdere werkbezoeken met bedrijven uit onze topsectoren.
- Organiseren van 2 werkconferenties met Groningen-Assen en Hamburg-Oldenburg-Bremen, gericht op het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.
- Deelnemen aan één bedrijvenbeurs samen met de Kamer van Koophandel, SNN en EDR.
- Inspanningen verrichten voor een vervolg op het voorbeeld van de 'Duitse Ambassade' waarbij jonge, creatieve en ondernemende mensen uit Groningen en Oldenburg zich met elkaar kunnen verbinden in pop up-stores.

Rusland:
- Deelnemen aan een uitgaande handelsmissie naar Moermansk met als thema energie.
- Deelnemen aan 1 internationaal subsidieproject (MATRA of Interreg) met Kaliningrad.
- Mede-organiseren van 1 internationaal evenement samen met het SNN ten behoeve van onze kennissectoren.

Deelprogramma 5

OVERIGE ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Het deelprogramma Overige Economie en Werkgelegenheid bestaat uit deelbudgetten die gelieerd zijn aan het economisch programma. Zo wordt de urencapaciteit die ingezet wordt binnen de afdeling EZ uit dit deelprogramma gefinancierd en wordt de bijdrage aan het Regiofonds van de Regio Groningen Assen hieruit betaald. Daarnaast worden ook de kapitaallasten en resultaten van diverse investeringen, zoals grondaankopen bij projecten en de resultaten van de reserve Grondzaken uit dit deelprogramma gefinancierd. Met name deze laatste posten zijn daarmee niet direct afweegbaar.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Overig economie en werkgelegenheid bedraagt 22,4 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door opbrengsten uit verhuurde kavels en binnen-bezittingen 1,6 miljoen euro, overige inkomsten 2,6 miljoen euro een onttrekking uit de reserve van 2,8 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 15,4 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Overige economie en werkgelegenheid

Beleidsveld

Overige Economie en werkgelegenheid

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Ontsluiting Suikerunieterrein [Extra beleidsmiddelen]
Om opbrengsten op het voormalig terrein van de Suikerunie te realiseren is een goede ontsluiting van het terrein van belang. Met de aanleg van een tijdelijke brug over het Hoendiep willen we daar voor zorgen en zo de haalbaarheid van initiatieven op het terrein vergroten. Het bedrijfsplan van de maatschappelijke onderneming Suikerfabriek biedt hiervoor geen financiële ruimte. We stellen uw raad daarom voor in 2014 400 duizend euro beschikbaar te stellen voor de ontsluiting van het terrein uit de extra beleidsmiddelen.

Herinrichting Boterdiep [Extra beleidsmiddelen]
Bij de aanleg van de Regio Tram zou het Boterdiep worden heringericht. Het niet doorgaan van dit project neemt de noodzaak niet weg tot het herinrichten van deze straat. De kosten van de herinrichting (nieuwe verlichting, straatmeubilair, nieuwe bomen en klinkerbestrating) ramen we op 500 duizend euro. Met de herinrichting zal het parkeren op straat grotendeels verdwijnen en de aansluiting op de Nieuwe Ebbingestraat, Bloemstraat en Diepenring verbeteren. Wij stellen voor dat uw raad voor 2014 500 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Begroting G-kracht [Extra beleidsmiddelen]
In 2011 heeft uw raad besloten voor de periode 2011 tot en met 2014 jaarlijks 1 miljoen euro uit extra beleidsmiddelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van G-kracht. Dit bedrag wordt jaarlijks aangevuld met 680 duizend euro uit vrijval kapitaallasten. Vanwege de bezuinigingen is een korting van 575 duizend euro opgenomen voor G-kracht 2014. Met het resterende budget kunnen we voldoen aan onze verplichtingen. Dat zijn (verlaagde) subsidiebijdragen aan bijvoorbeeld Energy Valley, HANNN, Groningen City Club, Eurosonic, Confucius Institute Groningen, 400-jarig jubileum Rijksuniversiteit en de Stichting OTP. Ook kunnen we al aangenomen moties en amendementen nog tot uitvoering brengen, zoals de bijdrage voor het Ebbingekwartier. Er is geen ruimte meer om projecten aan te jagen en in te spelen op economische kansen en impulsen die zich spontaan voordoen. We stellen voor dat uw raad voor 2014 425 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Voor 2014 is er nog 1.1 miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering van G-kracht. Onderstaande tabel geeft de verdeling over de deelprogramma's weer:

Deelprogramma	**Begroting G-kracht 2014**	**Korting t.o.v. initiële begroting 2013**
1. Ruimte voor bedrijvigheid	390 duizend euro	Minus 41,8 procent
▪ Werklocaties ▪ Bevorderen ondernemerschap ▪ Bedrijvigheid in de wijken ▪ Creatief ondernemerschap		
2. Binnenstad en toerisme	315 duizend euro	Minus 35,7 procent
▪ Bevorderen toerisme ▪ Versterken bedrijfsleven binnenstad ▪ Talent en kenniswerkers		
3. Groningen Kennisstad	270 duizend euro	Minus 34,1 procent
▪ Energie ▪ Healthy ageing ▪ Innovatieve ondersteunende technologie		
4. Overige acquisitie	70 duizend euro	Minus 36,4 procent
▪ Actief netwerken ▪ Internationalisering		
▪ Groningen Confucius Institute	60 duizend euro	
5. Overige economie en werkgelegenheid	0	0
Totaal	**1,105 miljoen euro**	

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 2. Economie en Werkgelegenheid

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr.	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
2.1	Ruimte voor bedrijvigheid	7.641	5.889	3.836	4.031	3.762	3.773
2.2	Binnenstad en toerisme	2.374	2.032	1.523	1.083	1.083	1.083
2.3	Groningen kennisstad	1.390	1.280	620	120	120	120
2.4	Overige acquisitie	177	180	476	354	362	370
2.5	Overig economie en werkgelegenheid	30.644	19.218	22.379	20.255	20.116	19.976
	Totaal lasten	**42.226**	**28.599**	**28.834**	**25.843**	**25.443**	**25.322**
	Baten						
2.1	Ruimte voor bedrijvigheid	4.353	1.316	1.236	1.037	1.037	1.037
2.2	Binnenstad en toerisme	286	9	185	0	0	0
2.3	Groningen kennisstad	298	263	270	0	0	0
2.4	Overige acquisitie	45	0	38	13	13	13
2.5	Overig economie en werkgelegenheid	7.963	4.624	4.282	4.166	4.166	4.166
	Totaal baten	**12.945**	**6.212**	**6.011**	**5.216**	**5.216**	**5.216**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-29.281**	**-22.387**	**-22.823**	**-20.627**	**-20.227**	**-20.106**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	10.721	128	388	388	388	388
	Totaal onttrekkingen	5.551	3.150	3.200	3.200	3.200	3.200
	Geraamd resultaat na bestemming	**-34.451**	**-19.365**	**-20.011**	**-17.815**	**-17.415**	**-17.294**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
2.5	G-kracht	425			
2.2	Binnenstadsmanagement	125			
2.3	Akkoord van Groningen	300			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
2.3	SNN	112	112	112	112
2.5	Boterdiep	500			
2.5	Ontsluiting Suikerunie	400			

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

2.1 Ruimte voor bedrijvigheid V 1,9 miljoen euro

Capaciteitsraming (V 700 duizend euro)
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting aangepast.

Extra Beleid (V 600 duizend euro)
Terug ramen extra beleid. In de begroting 2013 is 600 duizend euro budget opgenomen voor projecten die gefinancierd worden uit Incidenteel Extra Beleidsgeld. In 2014 is dit bedrag terug geraamd. Het betreft de vitale bedrijventerreinen.

G-kracht (V 400 duizend euro)
Het programma G-kracht 2014 is toegevoegd aan de begroting. De totale begrote lasten bij deelprogramma 2.1 zijn ten opzichte van 2013 verlaagd met 200 duizend euro tot 400 duizend euro die voor 200 duizend euro worden gedekt door vrijvallende middelen kapitaallasten.

Milieubeheer (V 300 duizend euro)
Bezuiniging inrichtingskosten RUD.

Bedrijvenloket (N 100 duizend euro)
Het bedrijvenloket realiseert geen opbrengsten.

2.2 Binnenstad en toerisme V 700 duizend euro

G-kracht (V 360 duizend euro)
Door wijzigingen in het vastgestelde programma G-kracht 2014 ten opzichte van het programma 2013 nemen de lasten af met 175 duizend euro en de baten toe met 185 duizend euro.

Incidenteel extra beleid (V 325 duizend euro)
Ten opzichte van de actuele begroting 2013 zijn de begrote lasten voor binnenstad management (- 175 duizend euro) en ruimte voor de binnenstad (- 150 duizend euro) verlaagd.

Overige verschillen leveren totaal een voordeel op van 15 duizend euro.

2.3 Groningen Kennisstad V 700 duizend euro

G-kracht (V 400 duizend euro)
Het programma G-kracht 2014 is toegevoegd aan de begroting. De totale begrote lasten bij deelprogramma 2.3 zijn ten opzichte van 2013 verlaagd met 140 duizend euro tot 270 duizend euro die geheel worden gedekt door vrijvallende middelen kapitaallasten.

Overheveling naar deelprogramma 2.4 (V 300 duizend euro)
In de begroting 2014 zijn de budgetten van Groningen Kennisstad overgeheveld naar deelprogramma 2.4 Overige acquisitie. Daarmee sluit de begroting inhoudelijk en financieel beter op elkaar aan.

2.4 Overige acquisitie N 300 duizend euro

Overheveling van deelprogramma 2.3 (N 300 duizend euro)
In de begroting 2014 zijn de budgetten Groningen Kennisstad overgeheveld van deelprogramma 2.3. Daarmee sluit de begroting inhoudelijk en financieel beter op elkaar aan.

Internationalisering(N 90 duizend euro)
In het kader van internationale promotie en handelscontacten zijn voor 2014 handelsmissies met betrekking tot energie en Healthy ageing gepland naar onder ander China, Rusland en Duitsland.

Overige verschillen tellen op tot een voordeel van 90 duizend euro).

2.5 Overige economie en werkgelegenheid N 3,5 miljoen euro

Capaciteitsplanning/Werken derden (N 1,750 miljoen euro)

Op basis van de capaciteitsplanning 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting aangepast.

Suikerunie (N 1,6 miljoen euro)
Ten opzichte van de actuele begroting wijkt het resultaat 1,600 miljoen euro af. De belangrijkste oorzaak van de wijziging is het voorstel bij de jaarrekening c.q. rapportage grondbedrijf om vanaf 2013 de rente- en exploitatielasten onder aftrek van de opbrengsten niet langer te activeren op de Suiker Unie locatie.

Incidenteel extra beleid (N 400 duizend euro)
Ten behoeve van de ontsluiting van het Suikerunieterrein is in 2014 400 duizend euro extra beleidsgeld beschikbaar gesteld.

Kapitaallasten (V 300 duizend euro)
Door wijziging van het rentepercentage (van 3,35 % naar 3 %) en vrijval van kapitaallasten nemen de lasten af en is het budget hierop aangepast.

Overige verschillen tellen op tot een nadeel van 50 duizend euro.

PROGRAMMA 3
Jeugd en onderwijs

Gezond en veilig opgroeien en je talenten ontwikkelen.

Het programma Jeugd en onderwijs bundelt al ons beleid gericht op kinderen/jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders. Het heeft verbinding met verschillende andere programma's: werk en inkomen, welzijn gezondheid en zorg, sport en bewegen, cultuur en veiligheid.

Wij willen dat kinderen in Groningen gezond en veilig opgroeien en, ongeacht hun sociaaleconomische of etnische achtergrond, allemaal voldoende kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen en hun plek vinden in onze samenleving als vrije en verantwoordelijke burgers. Dat betekent dat we extra aandacht besteden aan kinderen en gezinnen in achterstands- en/of risicosituaties. Als kinderen of ouders in de knel komen, willen we zo vroeg mogelijk een helpende hand bieden.

Ook streven we er naar om Groningen - 'City of Talent' - dé onderwijsstad van Nederland te maken. Dat betreft alle onderwijs, dus ook dat voor de jongste kinderen. Daarvoor hebben we met het brede onderwijsveld in Groningen, van voorschoolse instellingen tot universiteit, een onderwijspact gesloten. Vanuit de gezamenlijke ambitie en de geformuleerde opgaven hebben we via het pact het Gronings College van Onderwijs opgericht. Dit College van Onderwijs fungeert als een gezamenlijke denktank waarin inspireren, van elkaar leren, versterken van verbindingen en ontwikkelen van nieuwe initiatieven centraal staan.

Relevante beleidsnota's
Integraal huisvestingsplan Onderwijs 2012-2015
Nota Maatschappelijke stages 2012-2015
'Stad om op te groeien' – Kadernota Integraal Jeugdbeleid Groningen 2011-2014
'Nieuwe verhoudingen, nieuwe dynamiek' – evaluatie Vensterscholen Groningen (2012)
'Groningen voor elkaar' - visie en uitgangspunten voor de uitvoering van de decentralisaties (2012)
'Jeugd: ieders zorg' - Kaders decentralisatie jeugdzorg Groningen (2012)
Kadernota `Op naar schoolgebouwen van de toekomst!' (2012)
Kadernota `Kansen voor jonge kinderen' (2010)
Aanvalsplan Laaggeletterdheid 2010-2014 (2010)

Ontwikkelingen

Drie decentralisaties
In 2014 ligt de focus vooral op de drie decentralisaties; de Participatiewet, de decentralisatie van delen van de AWBZ en specifiek voor dit programma de decentralisatie van de jeugdzorg. We willen ons zo goed mogelijk voorbereiden om een soepele overgang per 1 januari 2015 mogelijk te maken. Hierbij zal het soms moeilijk zijn te laveren tussen het doorvoeren van de gewenste verbetering van de ondersteuning en het bieden van continuïteit aan degenen die al ondersteuning ontvangen. In de paragraaf Vernieuwing Sociaal Domein gaan we uitgebreider in op de decentralisaties.

Wet Passend Onderwijs
De decentralisaties hangen ook samen met het van kracht worden van de Wet Passend Onderwijs per augustus 2014. Schoolbesturen zijn er dan verantwoordelijk voor ieder kind een goede plek te bieden, ongeacht de ondersteuning die daarvoor nodig is. Soms is de ondersteuning die geboden moet worden onderwijs gerelateerd. Maar deze kan ook een sterke relatie hebben met opvoed- en ontwikkelingsproblemen in de gezinscontext. Dan is er begeleiding of ondersteuning vanuit de gemeente nodig. Afspraken over de samenwerking tussen het onderwijs en de gemeente moeten in schooljaar 2013-2014 worden vastgelegd in het ondersteuningsplan van de samenwerkingsverbanden (het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs stad en samenwerkingsverband primair onderwijs). Doel is om te komen tot een integrale en afgestemde ondersteuning voor kinderen/jeugdigen en gezinnen tussen gemeente en onderwijs.

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. Hierdoor vervalt onder andere binnen het beleidsveld gezonde en actieve leefstijl de uitvoering van preventieprogramma's over genotmiddelen op scholen voor voortgezet onderwijs (alleen preventieprogramma's in het primair onderwijs bekostigd uit middelen van het programma Welzijn, Gezondheid en Zorg blijven). Verder worden met ingang van 1 januari 2014 structurele subsidies aan instellingen in het programma Jeugd en onderwijs groter dan 10 duizend euro structureel 10% generiek gekort ten opzichte van de subsidie van 2013. De generieke korting kan mogelijk doorwerken in de aard en omvang van het aantal activiteiten van verenigingen en instellingen. Bij het indienen van de subsidieaanvragen van instellingen zullen de exacte effecten duidelijk worden. Deze aanvragen toetsen we aan de beleidskaders, de algemene subsidieverordening (ASV) en nadere regels. In gesprek met de instellingen hopen we vervolgens tot overeenstemming te komen over de te maken. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

Financiering peuterspeelzaalwerk
Daarnaast is de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap samen met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bezig de financiering van het peuterspeelzaalwerk onder de Wet Kinderopvang te brengen (in Groningen basisontwikkelingsprogramma genoemd). Dit betekent dat de financiering van de basisontwikkelingsprogramma's door het Rijk wordt uitgevoerd in plaats van de gemeente. Ouders kunnen dan een beroep doen op een vergoeding van het Rijk voor de kosten van een basisontwikkelingsprogramma.

Vergoedingen onderhoud schoolgebouwen
Het programma onderwijshuisvesting voor 2014 is het laatste jaar, waarin de gemeentelijke vergoedingen voor uit te voeren groot onderhoud en aanpassing van de gebouwen van het primair onderwijs zijn opgenomen. Vanaf 2015 gaan de rijksvergoedingen rechtstreeks naar de schoolbesturen. Het gevolg hiervan is dat in 2014 een herijking van de gemeentelijke rol bij de aanpak 'verbetering en toekomstbestendigheid' voor bestaande schoolgebouwen noodzakelijk is.

DEELPROGRAMMA'S

1. Integraal jeugdbeleid

Deelprogramma 1

INTEGRAAL JEUGDBELEID

Wij willen dat Groningen één van de aantrekkelijkste steden van Nederland is om in op te groeien. In Groningen staat talent centraal. Wij sluiten aan bij de kracht van elk kind en hebben een breed en aansprekend aanbod dat ieder kind prikkelt en verder laat ontwikkelen. Wij geloven dat ieder Gronings kind recht heeft op kwalitatief goed onderwijs. We willen dat Groningen wordt beschouwd als de onderwijsstad van Nederland.
Wij herkennen dat opvoeding lastig kan zijn en geloven in de kracht van positief opvoeden. Daarom zetten we in op versterking van de opvoedkracht van ouders en hun sociale omgeving. De Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) vervullen een centrale positie hierin. Een grote opgave voor de komende jaren is de voorgenomen decentralisatie van de jeugdzorg. Helaas blijven er kinderen die het moeilijk hebben. Deze kinderen geven we de ondersteuning die ze nodig hebben. Als ze dreigen te ontsporen worden ze snel opgenomen in ons vangnet zodat ze weer in staat worden gesteld positief deel te nemen en bij te dragen aan de Groningse maatschappij. Speciale aandacht besteden we aan kinderen in armoedesituaties. Zo veel mogelijk willen we voorkomen dat armoede in het gezin kinderen belemmert in hun ontwikkeling.
We willen dat de Groningse jeugd optimale kansen heeft op de arbeidsmarkt en uiteindelijk een goede levensstandaard kan hebben.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma integraal jeugdbeleid bedraagt 58.9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit bijdragen V&GR-gemeenten 11,1 miljoen euro, specifieke rijksbijdragen 3,2 miljoen euro, decentralisatie-uitkeringen via het gemeentefonds 1,9 miljoen euro, bezoekers/huuropbrengsten 1,7 miljoen euro, reserves 100 duizend euro, overige inkomsten 4,8 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 36,1 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Talentontwikkeling
- Opvoedkracht
- Actieve gezonde leefstijl
- Maatschappelijke participatie
- Veilig opgroeien

Beleidsveld

Talentontwikkeling

In dit beleidsveld staat het ontwikkelen van talent centraal. We willen dat iedere jongere in Groningen uiteindelijk – passend bij zijn of haar eigen niveau – optimaal voorbereid op de arbeidsmarkt komt.
Het beleidsveld Talentontwikkeling heeft een relatie met de programma's Sport en bewegen, Cultuur, Werk en inkomen en Economie en werkgelegenheid.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Om de Groningse jeugd de ruimte te bieden hun talenten te ontwikkelen hebben we in 2013 een Onderwijspact afgesloten met het onderwijs. Ook is het Vensterschoolconcept vernieuwd. Onze drijfveer is dat alle kinderen in de stad maximale kansen in hun ontwikkeling krijgen. Daarnaast hebben we belangrijke stappen gezet in het verbeteren van het binnenklimaat en de duurzaamheid van schoolgebouwen. In 2012 en 2013 is de huisvesting van 14 schoolgebouwen aangepakt. Deze scholen hebben de zwaarste problematiek volgens de uitgevoerde inventarisatie onder scholen van de commissie Fris en duurzaam. Met de extra middelen van het Rijk hebben we vanaf schooljaar 2012-2013 de voor- en vroegschoolse educatie geoptimaliseerd. Er is met name geïnvesteerd in de verdere professionalisering van leidsters. Onze aanpak resulteert in een positief resultaat van de leerprestaties van de kinderen aan het begin van het basisonderwijs. Deze positieve ontwikkeling moet nog doorgetrokken worden naar de hogere groepen van het basisonderwijs. In het voorgezet onderwijs blijft het terugdringen van het aantal voortijdig schoolverlaters een belangrijke opgave. In samenwerking met onderwijs- en zorginstellingen proberen we dit aantal zo laag mogelijk te houden zodat jongeren een zo goed mogelijke startpositie voor de arbeidsmarkt hebben.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen dat jongeren in Groningen opgroeien tot zelfredzame burgers die een positieve bijdrage leveren aan onze samenleving. In 'Groningen City of Talent' staat het ontwikkelen van talent

centraal. Daarbij gaat het om de talenten van alle kinderen. We willen dat iedere jongere de ruimte krijgt om zijn of haar talenten te ontdekken en zo goed mogelijk te ontwikkelen. Op school, bij de sportclub, op de muziekschool of elders. We willen dat iedere jongere in Groningen - passend bij zijn of haar eigen niveau - goed voorbereid de arbeidsmarkt betreedt.

In 2014 willen we:
- de gemiddelde Cito-toetsscore op niveau van het landelijke gemiddelde brengen;
- het percentage doelgroepkinderen 2 t/m 4 jaar dat gebruik maakt van het aanbod vve verhogen van 61% in 2011 naar 85% in 2015;
- het aantal doelgroepkinderen dat gebruik maakt van het vve-aanbod verhogen van 630 in 2012 naar 660 in 2014;
- de taalprestaties van leerlingen in groep 2 minimaal op het landelijk gemiddelde houden.

MEETBAAR RESULTAAT
* De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor iedere indicator is, aan de hand van een nulmeting, een beoogd eindresultaat voor 2014 vastgesteld. Voor de tussenliggende jaren zijn niet voor alle indicatoren streefcijfers vastgesteld. Deze zijn daarom niet in de begroting opgenomen.

indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013*	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2015)
Gemiddelde Cito-toets score		Minimaal landelijk gemiddelde	Minimaal landelijk gemiddelde	
Groningen	534,7			
Landelijk	535,5			
Percentage kinderen 2 t/m 4 jaar dat gebruik maakt van het basis-ontwikkelingsprogramma	93%		88%	
Aantal doelgroepkinderen dat gebruik maakt van het vve-aanbod	630		660	
Taalprestaties leerlingen groep 2 basisscholen			Minimaal landelijk gemiddelde	
D of E score (laagste niveau) Groningen	22,4%			
D of E score Landelijk	25%			
Gemiddelde vaardigheidsscore taal algemeen Groningen	64,6			
Landelijk	61,5			
Aantal voortijdig schoolverlaters 12 tot 23 jaar	395	281	-	2015: 235
Deelname buitenschoolse kinderactiviteiten				
Kinderen in de leeftijd 4-12 jaar	35%			
Waarvan doelgroepkinderen	15%			

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren aanpak achterstanden in het onderwijs [Gewijzigd]
Voor jonge kinderen met taalachterstanden zetten we middelen in voor het schakelonderwijs (groepen met leerlingen met taalachterstand die extra begeleiding krijgen) en de verlengde schooldag. In 2014 breiden we het aantal schakelgroepen uit. Voor jonge kinderen (groep 1 en 2 basisonderwijs) breiden we het aantal groepen uit van 21 naar 22 groepen. Dit is een aanvulling op de uitbreiding in 2013 (van 17 naar 21 groepen). Verder breiden we de schakelgroepen uit voor leerlingen uit de hogere groepen van het basisonderwijs die onderpresteren. Voor de groepen 3 en 4 met 6 groepen. Voor de groepen 5, 6 en 7 met 9 groepen. De kinderen die in deze negen groepen zitten nemen ook deel aan de verlengde schooldag. Hiermee willen we de leerprestaties van de leerlingen in de hogere groepen verbeteren.

Voor leerlingen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, subsidiëren we schakelklassen voor het primair onderwijs.
Daarnaast subsidiëren we de schoolmediatheken en de leerlingbegeleiding.

Subsidiëren binnen- en buitenschoolse activiteiten op de talentgebieden sport & bewegen, kunst & cultuur, wetenschap, natuur & techniek [Gewijzigd]
Om leerlingen uit het basis, speciaal en voortgezet onderwijs kennis te laten maken met diverse talentgebieden subsidiëren we in 2014 het volgende binnen- en buitenschools aanbod op het gebied van sport & bewegen, kunst & cultuur en wetenschap, natuur- en techniek:

- Bslim-2 voor leerlingen van het basisonderwijs en het VMBO;
- lees bevorderende activiteiten in het primair onderwijs (op scholen die deel uitmaken van een vensterschool);
- muzikale vorming in het basisonderwijs;
- buitenschoolse kinderactiviteiten voor kinderen van 4-12 jaar;
- een buitenschools aanbod techniek voor kinderen van 4 -12 jaar;
- sport- en spelcontainers voor kinderen van 4-12 jaar.

Samen met schoolbesturen uitvoeren Groninger Onderwijspact [Gewijzigd]
In 2013 hebben we het onderwijspact gesloten met het brede onderwijsveld in Groningen van voorschoolse instellingen tot universiteit. Daarin hebben we onze gezamenlijke ambitie vastgelegd om in he kader van 'Groningen Onderwijsstad' het onderwijs in Groningen op een hoger plan te brengen en een uitstekend leerklimaat te realiseren. In het pact hebben we vijf gezamenlijke opgaven geformuleerd, namelijk:

- De basis op orde; een stimulerende leeromgeving
- Een leven lang leren in doorgaande leerlijnen
- Onderwijs leidt op voor de arbeidsmarkt
- Toekomstbestendig onderwijs
- Brede vorming

Vanuit de gezamenlijke ambitie en de geformuleerde opgaven hebben we via het pact het Gronings College van Onderwijs opgericht. Dit College van Onderwijs fungeert als een gezamenlijke denktank waarin inspireren, van elkaar leren, versterken van verbindingen en ontwikkelen van nieuwe initiatieven centraal staan.

Inkopen, financieren en toetsen leerlingenvervoer [Gewijzigd] [Extra beleidsmiddelen]
De huidige aanbesteding van het leerlingenvervoer loopt tot augustus 2014. Daarom starten we in schooljaar 2013-2014 een Europese aanbestedingsprocedure voor het leerlingenvervoer vanaf schooljaar 2014-2015. Bij het WMO-vervoer wordt vanaf 1 januari 2013 gereden op groen gas. We volgen de evaluatie hiervan en bekijken of dit ook een optie is voor de komende aanbesteding van het leerlingenvervoer. Er zijn in het land en in Groningen initiatieven gaande om de vervoersstromen meer met elkaar te integreren. De gedachte hierbij is dat meer samenwerking tussen OV, het WMO-vervoer, het AWBZ-vervoer en het leerlingenvervoer, een reductie kan opleveren van vervoersbewegingen en dat de uitvoering van het vervoer goedkoper zal zijn. Het volgtijdelijk vervoeren van de verschillende doelgroepen is hierbij het uitgangspunt. Omdat de aanbestedingsprocedure van het leerlingenvervoer in september 2013 moest worden gestart gebeurt dit los van de regio en los van de gemeentelijke vervoersontwikkelingen. Voor de langere termijn zullen we participeren in de overleggen en het onderzoek om de vervoersstromen te gaan combineren.

Vanwege de jaarlijkse overschrijdingen van het budget voor het leerlingenvervoer voeren we een aantal maatregelen door per augustus 2014. Deze behelzen een verhoging van de kilometergrens om in aanmerking te komen voor het leerlingenvervoer, het heffen van een bijdrage van ouders met kinderen in het speciaal basisonderwijs in de kosten van het vervoer en het, minimaal één keer per week, zelf halen of brengen van kinderen door hun ouders. Voor 2014 verwachten we nog een tekort op het leerlingenvervoer. Daarom stellen we voor dat uw raad voor het jaar 2014 130 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Uitvoeren en subsidiëren taken voorkomen voortijdig schoolverlaten [Gewijzigd]
Kwetsbare jongeren die het onderwijs dreigen te verlaten laten wij niet los. Wij zien toe op de handhaving van de leerplicht en voeren de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie uit. Verder werken we intensief samen met het onderwijs om tijdig te signaleren en te interveniëren. Daarbij werken we samen met zorginstellingen onder de noemer 'Traject van de toekomst'.De huidige recessie heeft ook voor de jeugd gevolgen. Voor de jeugd is het moeilijker duurzaam

werk te vinden. Ook het vinden van stageplekken wordt lastiger. We blijven ons inspannen om het onderwijs zo goed mogelijk op de arbeidsmarkt aan te laten sluiten. Voor jongeren die dreigen uit te vallen is dat vaak de enige manier om hen te stimuleren hun opleiding af te maken. We werken daarbij samen met de regio via 'Werk in zicht'. Een programma dat een voortzetting is van het voormalige Actieplan Jeugdwerkloosheid. Verder organiseren we met het MBO en het bedrijfsleven verschillende trajecten voor leerlingen van het MBO. Jongeren voor wie een startkwalificatie niet haalbaar is begeleiden we naar de Werkschool.
Tot slot subsidiëren we het schoolmaatschappelijk werk en rebound.

Uitvoeren onderwijshuisvestingsprogramma 2014 **[Gewijzigd]** **[Extra beleidsmiddelen]**
In overeenstemming met ons Integraal Huisvestingsplan 2012-2015 investeren we in de kwaliteit van de schoolgebouwen door het binnenklimaat en de duurzaamheid te verbeteren. We gaan ook in 2014 door met de uitvoering van dit programma met de inzet van de daarvoor regulier beschikbare middelen.
De rijksvergoedingen voor het groot onderhoud en aanpassing van de gebouwen van het primair onderwijs gaan vanaf 2015 rechtstreeks naar de schoolbesturen. Het programma onderwijshuisvesting voor 2014 is het laatste jaar, waarin de gemeentelijke vergoedingen voor uit te voeren groot onderhoud en aanpassing zijn opgenomen. Het gevolg hiervan is dat in 2014 een herijking van de gemeentelijke rol bij de aanpak 'verbetering en toekomstbestendigheid' voor bestaande schoolgebouwen noodzakelijk is. We stellen voor dat uw raad voor 2014 800 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen voor het verbeteren van het binnenklimaat en de duurzaamheid van schoolgebouwen in het primair onderwijs.

Subsidiëren wijkgerichte aanpak taal- en ontwikkelingsachterstanden kinderen **[Gewijzigd]**
Om te bereiken dat alle (doelgroep)kinderen deelnemen aan een voorschoolse voorziening subsidiëren we in 2014 een passend aanbod per wijk. Het aanbod is daarmee even groot als de omvang van het aantal doelgroepkinderen per wijk. In 2014 voeren we, evenals in 2011, 2012 en 2013, een geplande bezuiniging van 200 duizend euro door op de voorschoolse voorzieningen (nota Kansen voor jonge kinderen). Verder voeren we de logopedische screening uit. Deze voeren we uit in de voorschoolse periode en in de onderbouw van het basisonderwijs. Op grond van de screening op taalachterstanden in de voorschoolse periode worden kinderen verwezen naar een voorschoolse voorziening.

Onderwijs, voorschoolse voorzieningen en jeugdgezondheidszorg hebben in de plannen per wijk afspraken gemaakt over de inrichting van de doorgaande leerlijn en de overdracht van informatie. Het gaat om de volgende wijken: Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk, Vinkhuizen, Hoogkerk, Beijum, Lewenborg, De Wijert/Zuid, Indische Buurt/De Hoogte/, Oosterpark. In 2014 ondersteunen we de uitvoering van de wijkplannen voor de aanpak van taalachterstanden van jonge kinderen. Deze aanpak is, samen met de activiteiten gericht op het tijdig signaleren en bestrijden van taalachterstanden, ook belangrijk voor het bestrijden van laaggeletterdheid.

Om de doorgaande lijn tussen school en gezin te bevorderen, subsidiëren we de uitvoering van ouderactiviteiten op veertien voorschoolse locaties en twaalf schoollocaties met minstens 50% doelgroepkinderen (programma vve-thuis met groepsbijeenkomsten op de vve-locatie). Verder subsidiëren we de ontwikkelingsstimuleringsprogramma's Opstapje en Opstap voor ouders van kinderen die aan de voor- en vroegschoolse educatie deelnemen (individuele aanpak).
Daarnaast subsidiëren we het project Brugfiguren. Deze verbindt de wereld tussen school en thuis en versterkt de ouderparticipatie. In 2014 vindt een eindevaluatie van het project plaats.

Ondersteunen en subsidiëren uitvoering Ambitiedocument Nieuwe Impuls Vensterscholen **[Gewijzigd]**
In 2014 zullen we samen met organisaties voor onderwijs en opvang uitvoering geven aan het Ambitiedocument Nieuwe Impuls Vensterscholen. Onze drijfveer is dat alle kinderen in de stad maximale kansen in hun ontwikkeling krijgen. De inhoudelijke focus richt zich op:
- ouderbetrokkenheid
- doorgaande ontwikkelingslijn 0 tot 13 jaar
- ondersteuning en zorg.

Wij streven naar maatwerk bij de vormgeving van vensterscholen; iedere Vensterschool mag uniek zijn. De Vensterschool sluit aan bij datgene wat kinderen en ouders nodig hebben voor zover onderwijs en opvang dat kunnen bieden. De organisatie van de Vensterscholen kan dus per wijk verschillen. Hiervoor is onder meer intensieve samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin en het samenwerkingsverband van het onderwijs nodig.

Beleidsveld

Opvoedkracht

Het belang van opvoeding kan niet snel overschat worden. Ouders voeden hun kinderen op om hen te helpen zelfstandige, sociaal voelende en betrokken volwassenen te worden. Opvoeding draagt ook bij aan de overdracht van gemeenschappelijke waarden van onze samenleving. Voor de opvoeding van kinderen zijn de ouders als eerste verantwoordelijk. Het belang van het kind staat hierbij voorop. Naast de ouders, zijn ook familieleden, leerkrachten, vrienden, buren en (bijvoorbeeld) sportbegeleiders voor opgroeiende kinderen belangrijk. In het beleidsveld opvoedkracht staan onze ambities en maatregelen om ouders zo goed mogelijk toe te rusten en te ondersteunen om zelf hun kinderen op te voeden.
Het beleidsveld heeft een relatie met het programma Welzijn, Gezondheid en Zorg en de Vernieuwing van het Sociaal Domein.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de stad kennen we acht Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) in de wijken Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk, Vinkhuizen, Hoogkerk, Beijum, Lewenborg, Zuid, Indische Buurt/De Hoogte en Oosterpark. In de CJG's werken verschillende organisaties op het terrein van de jeugdzorg met elkaar samen. De kern wordt gevormd door de gemeente (jeugdgezondheidszorg), MJD, COP en Bureau Jeugdzorg. Deze CJG's voeren de volgende drie functies uit:

- inlooppunt voor informatie en advies
- opvoed- en opgroeipraktijk
- sluitende aanpak van zorg.

In de wijken Oosterpark en Paddepoel/Selwerd/Tuinwerk werken de CJG's samen met de Stip's.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen dat kinderen zich ontwikkelen tot evenwichtige volwassenen die verantwoording kunnen dragen voor zichzelf en voor anderen.
We willen dat er in de directe leefwereld van het kind - in het gezin en in de sociale omgeving - voldoende 'opvoedkracht' is. We willen dat er goede interventies en oplossingen zijn wanneer het niet goed gaat.

In 2014 willen we:

- acht Centra voor Jeugd en Gezin bieden in de stad van waaruit diensten worden verleend;
- het percentage inwoners vanaf 18 jaar dat tevreden is over het dienstenpakket van de Centra voor Jeugd en Gezin handhaven op minimaal 70%.

MEETBAAR RESULTAAT
De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor de meeste indicatoren is, aan de hand van een nulmeting, een beoogd eindresultaat voor 2014 vastgesteld. Dit is niet gedaan voor de indicator over de verwijsindex zorg voor Jeugd. Streven is dat kinderen die bij hulp gebaat zijn gesignaleerd worden. Omdat we niet weten hoeveel potentiële hulpvragen er zijn kunnen we geen streefwaarde over het aantal signalen geven. Voor de tussenliggende jaren zijn geen streefcijfers vastgesteld. Deze zijn daarom niet in de begroting opgenomen.

indicator	2012	Beoogd 2014
Aantal afgegeven signalen in de stad in de verwijsindex Zorg voor Jeugd	2.747	
Waarvan ketensignalen	1610	
Signalen met lage urgentie	867	
Signalen met hoge urgentie	61	
Overige signalen	209	
Aantal signalen in de verwijsindex Zorg voor Jeugd dat tot zorg coördinatie leidt	665	
Percentage tevreden inwoners vanaf 18 jaar over CJG's (2 jaarlijkse meting)	77%	70%

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoeren dienstenpakket Centra voor jeugd en gezin (CJG's) [Gewijzigd]
In 2014 gaan we de CJG's verder ontwikkelen, voortbouwend op bestaande uitgangspunten en in lijn met de ontwikkelingen in het sociaal domein. We bereiden ons voor op de invoering van de nieuwe Jeugdwet (2015), waarmee we als gemeente verantwoordelijk worden voor alle zorg en hulpverleningstaken voor jeugd en gezin.

2014 is een overgangsjaar voor de CJG's. Nog niet alle nieuwe taken zijn dan al onze verantwoordelijkheid, maar we willen ons er wel zoveel mogelijk op voorbereiden en daar waar mogelijk concrete stappen zetten met nieuwe werkwijzen en aanbod voor kinderen en hun ouders.
In 2014 blijven we de bestaande functies van het CJG continueren:
- het inlooppunt voor informatie, advies en ontmoeting
- de opvoed- en opgroeipraktijk (waaronder uitvoering Triple-P)
- een sluitende aanpak van zorg.

Deze functies omvatten eveneens de uitvoering van het basistakenpakket van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit de Wet publieke gezondheid.

Daarnaast investeren we in 2014 in de volgende zaken:
- De kwaliteit van de dienstverlening door het verbeteren van de werkprocessen en door het optimaliseren van de samenwerking tussen de verschillende professionals van het CJG en in samenhang met de andere onderdelen van het sociale domein.
- Het versterken van het opvoedkundig klimaat in gezinnen, in de kinderopvang, op scholen en in buurten. Het CJG ontwikkelt samen met de Hanzehogeschool in het tweejarige project 'Een Stap naar Voren' concrete instrumenten en handvatten voor professionals met als doel de opvoedkracht van ouders en de pedagogische kwaliteit van de sociale omgeving van gezinnen te versterken.
- Voorbereiding op de decentralisatie van de jeugdzorg en de AWBZ. Toekomstplaatje is dat de toegang tot dienstverlening wordt gekoppeld aan de CJG's en Stip's. Onderdeel van deze voorbereiding is het uitwerken van de opbrengsten van het project 'Doorbraak in Jeugdhulpverlening'. Dit project werd uitgevoerd van mei 2012 t/m maart 2013. Betrokken waren CJG, Elker, MEE, Accare, Jonx, Molendrift, Leerplicht, onderwijs. Aan de hand van praktijk casussen zijn medewerkers op zoek gegaan naar nieuwe werkvormen. Het uiteindelijke doel van deze werkwijze is het verminderen van doorverwijzingen naar de specialistische jeugdzorg. Het project heeft twaalf bouwstenen opgeleverd, die moeten bijdragen aan het vervolg en de inrichting van het CJG Groningen in het gehele sociale domein op wijkniveau.
- Het bieden van ondersteuning op het brede terrein van (delen van de) ambulante jeugd- en opvoedhulp en jeugd- GGZ. De in gang gezette samenwerking met de ambulante jeugdzorg en jeugd- GGZ zetten wij voort en gaan we verder uitbouwen. De expertise en vormen van hulp en ondersteuning gaan we op wijkniveau fundamenteel uitbreiden.
- Scholen hebben een belangrijke rol bij het tijdig signaleren van problemen bij kinderen en jeugdigen. De medewerkers van het CJG worden de verbindende schakels tussen school/opvang en CJG. Deze medewerkers zijn vaste gezichten voor de scholen. Samen met de interne begeleiders/zorgcoördinatoren ondersteunen zij de leerling, leerkracht en de ouders wanneer er naast leerproblemen ook psychosociale problemen spelen. Uitwerking hiervan vindt plaats binnen de structuren die zijn opgezet in het kader van het Passend Onderwijs/Jeugdzorg.
- We gaan de dienstverlening van het CJG en jongerenvoorziening Jimmy's nauwer met elkaar verbinden
- De verwijsindex Zorg voor jeugd (ZvJG) is in 2013 geëvalueerd. Met het oog op de decentralisatie van de jeugdzorg is een belangrijke opgave hoe de zorgcoördinatie ZvJG in de toekomst gepositioneerd en ingericht moet worden. Het is van belang dat het signaleringssysteem ZvJG en de functie en taken van de coördinator ZvJG goed worden afgestemd met de vormgeving van het (lokale) nieuwe stelsel.

Beleidsveld

Actieve gezonde leefstijl

Als stad willen we kinderen en jongeren zoveel mogelijk stimuleren tot een actieve en gezonde leefstijl. Om de integraliteit van het jeugdbeleid tot uitdrukking te brengen is het beleidsveld Actieve Gezonde Leefstijl in dit programma opgenomen. Voor de beschrijving van de meeste activiteiten verwijzen we naar het programma Sport en Bewegen en het programma Welzijn, Gezondheid en Zorg. We beperken ons hier tot die activiteiten die we bekostigen uit het programma Jeugd & Onderwijs.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
We zien positieve ontwikkelingen in de gezondheid van de jeugd wat betreft gebruik van genotmiddelen en het lidmaatschap van verenigingen. Tegelijkertijd doet zich een afname voor van het percentage jongeren (12-17 jaar) dat voldoet aan de Nederlandse norm bewegen. Het percentage is gedaald van 74% in 2008 naar 63% in 2012. Een mogelijke verklaring kan zijn dat het percentage jongeren dat veel tijd achter TV en computer doorbrengt fors is toegenomen. Wellicht is dit ook een verklaring voor de toename van het percentage 10-jarigen met overgewicht.
Tot slot is het percentage tevreden inwoners over speelmogelijkheden in de buurt toegenomen (een toename van 66% in 2010 naar 73% in 2012).

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen dat de gezondheid van de Groningse jongeren verbetert. Ook willen we dat in Groningen onze kinderen actief en gezond opgroeien. En dat voor hen en hun ouders gezond eten en voldoende bewegen de norm is. Daarbij voldoen ze minimaal aan de Nederlandse norm voor beweging. Ongeacht hun sociale of etnische achtergrond. Groningen moet een aantrekkelijke stad zijn om te sporten en te bewegen.

In 2014 willen we:
- stimuleren dat ieder kind in de stad Groningen een zwemdiploma haalt;
- een gezond binnenmilieu bij alle voorschoolse voorzieningen en gastouderopvang stimuleren met jaarlijkse technische hygiëne inspecties.

MEETBAAR RESULTAAT
De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor het beleidsveld Actieve gezonde leefstijl is in de meeste gevallen een beoogd eindresultaat voor 2012 vastgesteld, omdat gegevens daarover in 2012 beschikbaar waren. Het gaat om gegevens van het gezondheidsonderzoek die om de vier jaar worden verzameld. Voor de overige jaren zijn geen streefcijfers vastgesteld. Deze zijn daarom niet in de begroting opgenomen.

indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2014
Overgewicht		
▪ *Percentage 5-jarigen*	▪ 13%	▪ 14%
▪ *Percentage10-jarigen*	▪ 25%	▪ 23%
▪ Percentage tevreden inwoners van 18 jaar en ouder over speelmogelijkheden in de buurt	▪ 73%	▪ 70%
▪ Percentage jeugd dat voldoet aan de Nederlandse norm voor beweging in het voortgezet onderwijs	▪ 63%	
▪ Lidmaatschap jeugd sportverenigingen	▪ 60%	

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren vangnet zwemonderwijs [Lopend beleid]
In 2014 verzorgen we het zwemonderwijs volgens de nieuwe opzet per schooljaar 2013/2014. Via een jaarlijkse voorlichtingscampagne stimuleren we ouders hun kinderen naar zwemles te laten gaan. En om ouders te wijzen op hun verantwoordelijkheid en het belang van leren zwemmen. Wanneer geld een belemmering is kan een beroep gedaan worden op de gemeente. Daarnaast zet de gemeente zich samen met het onderwijs in voor bewegingsonderwijs in het water. Dit draagt bij aan het op peil houden van de zwemvaardigheid van kinderen en aan de diversiteit van het beweegaanbod in de stad.

Uitvoering technische hygiëne inspecties voorschoolse voorzieningen en gastouderopvang en advisering over gezonder maken binnenklimaat [Lopend beleid]
Evenals andere jaren voeren we de technische hygiëne inspecties uit bij alle voorschoolse voorzieningen, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus en (een steekproef van 15% van de) gastouders. Ook voeren we op verzoek van voorschoolse voorzieningen en scholen onderzoek uit bij klachten over het binnenmilieu en we adviseren bij (ver)nieuwbouw.

Beleidsveld

Maatschappelijke participatie

In dit beleidsveld staat de actieve deelname van de jeugd aan de maatschappij centraal. De ambities van dit beleidsveld hebben relatie met het programma Werk en Participatie en het programma Welzijn Gezondheid en Zorg.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Onze ambities met Betrekking tot natuur- en duurzaamheidseducatie zijn tot nu toe niet geheel behaald. Met de realisatie van de vierde kinderwerktuin gaan we er vanuit dat onze ambities behaald worden.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen en jongeren zich ontwikkelen tot betrokken en verantwoordelijke burgers die een bijdrage leveren aan een duurzame en democratische samenleving.
Meedoen aan de samenleving begint dicht bij huis, in de eigen straat en buurt. Meedoen is ook lid worden van een sportvereniging en meedoen aan andere activiteiten. We willen dat ook kinderen die opgroeien in armoede volop mee kunnen doen. Armoede mag geen belemmering vormen voor maatschappelijke participatie. We willen kinderen en jongeren stimuleren deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten, ze betrekken bij hun leefomgeving en ze leren welke invloed zij kunnen uitoefenen op hun leefomgeving.

In 2014 willen we:
- het percentage kinderen in het basisonderwijs dat werkt op kinderwerktuinen verhogen van 46% in 2010 naar 60% in 2014;
- het percentage deelnemende basisscholen aan het scholennetwerk natuur- en duurzaamheideducatie verhogen van 76% in 2010 naar 80% in 2014;
- het percentage scholen basis- en voortgezet onderwijs dat gebruik maakt van de leskisten natuur- en duurzaamheideducatie verhogen van 36% in 2010 tot 60% in 2014.

MEETBAAR RESULTAAT

De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor iedere indicator is, aan de hand van een nulmeting, een beoogd eindresultaat voor 2014 vastgesteld. Voor de tussenliggende jaren zijn geen streefcijfers vastgesteld. Deze zijn daarom niet in de begroting opgenomen.

indicator	2012	Beoogd 2014
Aantal deelnemende jongeren 10-19 jaar jeugd- en jongerenwerk (gemiddeld per week)	1.132	2.400
Percentage kinderen dat werkt op de kinderwerktuinen	48%	60%
Percentage deelnemende scholen aan scholennetwerk natuur- en duurzaamheideducatie	80%	80%
Percentage scholen basis- en voortgezet onderwijs dat gebruik maakt van leskisten natuur- en duurzaamheideducatie	35%	60%

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Bekostigen en uitvoeren Centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie [Lopend beleid]
We bevorderen de kennis van de jeugd van de natuur en van mogelijke bijdragen aan een duurzame wereld via het Centrum voor Natuur- en Duurzaamheideducatie (NDE). Het Centrum voor NDE zorgt voor:
- lessen basisonderwijs op kinderwerktuinen,
- uitleen lesmaterialen,
- advisering scholen over schoolnabije tuinen,
- excursies basisonderwijs,
- openstelling bezoekerscentrum,
- scholennetwerken basisonderwijs.

Schooljaar 2013-2014 is het eerste schooljaar waarin het Centrum voor NDE beschikt over vier kinderwerktuinen (in plaats van drie). Met de vierde kinderwerktuin bereiken we de kinderen uit de wijken Vinkhuizen Gravenbrug en Hoogkerk.

Subsidiëren wijkgerichte uitvoering Jeugd- en Jongerenwerk en Urban House [Lopend beleid]
Voor het stimuleren van de deelname van jongeren aan maatschappelijke activiteiten subsidiëren we activiteiten van Urban House en het Jeugd- en Jongerenwerk in de wijken Hoogkerk, Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk, Vinkhuizen, De Wijert, Corpus den Hoorn, Beijum, Lewenborg, De Hoogte, Indische Buurt en Oosterpark. In 2014 willen we de buitenschoolse kinderactiviteiten en het jeugd- en jongerenwerk anders opzetten. Hiermee willen we tegelijkertijd een bezuiniging van 250 duizend euro doorvoeren. De bezuiniging kan een effect hebben op de hoeveelheid buitenschoolse kinderactiviteiten.

Beleidsveld

Veilig opgroeien

Het beleidsveld Veilig opgroeien, richt zich op de bevordering van een veilige omgeving voor kinderen/jongeren. Een ander aspect van dit beleidsveld is het voorkomen en bestrijden van overlast door jongeren. De ambities en maatregelen in dit beleidsveld hebben een relatie met het programma Veiligheid.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Met de vernieuwde aanpak ontwikkeld voor problematische jeugdgroepen is veel vooruitgang geboekt. Het aantal hinderlijke jeugdgroepen is verminderd van 12 naar 4. Onze doelstelling voor 2014 is daarmee ruimschoots behaald. Het aantal overlast gevende groepen is echter gestegen van 0 naar 2.
Naast deze curatieve aanpak investeren we nadrukkelijk in preventie door bijvoorbeeld het uitvoeren van preventielessen in het onderwijs en het straathoekwerk.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen dat onze kinderen en jongeren opgroeien in een veilige omgeving, thuis en daarbuiten. We willen kinderen en jongeren in Groningen in hun leefwerelden beschermen tegen negatieve invloeden. Jongeren die strafbare feiten hebben gepleegd, bieden we nieuw perspectief.

In 2014 willen we:
- het percentage bewoners dat vindt dat overlast van groepen jongeren veel voorkomt in de wijk minimaal gelijk blijft op 11% (percentage in 2008 / nulmeting jeugdbeleid);
- dat het aantal hinderlijke jeugdgroepen niet groeit;
- geen overlast gevende of criminele jeugdgroepen;
- een rustig verloop van de jaarwisseling.

MEETBAAR RESULTAAT
De indicatoren zijn ontleend aan het Integraal Jeugdbeleid 2011-2014. Voor de meeste indicatoren is, aan de hand van een nulmeting, een beoogd eindresultaat voor 2014 vastgesteld. Voor de tussenliggende jaren zijn geen streefcijfers vastgesteld. Deze zijn daarom niet in de begroting opgenomen. Opvallend is de beoogde doelstelling van maximaal 14 hinderlijke jeugdgroepen in 2014 in relatie tot het resultaat in 2012. Dit komt doordat de doelstellingen in 2011 zijn opgesteld en we al goede resultaten hierop hebben geboekt. Aangezien het een blijvend aandachtspunt is, handhaven we voorlopig de oorspronkelijke doelstelling.

indicator	2012	Beoogd 2014
Percentage bewoners dat vindt dat overlast van groepen jongeren veel voorkomt in de wijk	12%	11%
Aantal hinderlijke jeugdgroepen	4	Max. 14
Aantal overlast gevende jeugdgroepen	2	0
Aantal criminele jeugdgroepen	0	0
Aantal gehoorde jeugdige verdachten 12-17 jaar	522	
Aantal gehoorde jeugdige verdachten 18-24 jaar *Aandeel hiervan in centrum*	1.232 622	
Aantal HALT-verwijzingen door politie	176	

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Ondersteunen uitvoering handelingsprotocol huiselijk geweld en kindermishandeling [Lopend beleid]
We willen graag dat het protocol kindermishandeling en huiselijk geweld wordt toegepast door instellingen. Daarom ondersteunen we (advisering) instellingen die deelnemen aan de verwijsindex Zorg voor Jeugd bij de invoering van het handelingsprotocol huiselijk geweld en kindermishandeling.

Subsidiëren naschoolse opvang voor kinderen tot 12 jaar met risicovolle thuissituatie en intensief aanbod uithuisgeplaatste jeugdigen [Lopend beleid]
Voor kinderen tot 12 jaar met een risicovolle thuissituatie subsidiëren we naschoolse opvang in de wijken Oosterpark en Beijum. Voor jongeren tussen 18 en 27 jaar die al dan niet te vroeg van school zijn gegaan en te kampen hebben met een problematiek waar ze zelf niet meer uitkomen, subsidiëren we een intensief aanbod gericht op het brengen van structuur en toekomstperspectief in hun leven (Campus Diep). Het aanbod heeft aandacht voor wonen, werken en leren.

Subsidiëren hulpaanbod jeugd die in aanraking is geweest met de politie [Lopend beleid]
Om te voorkomen dat jongeren opnieuw in aanraking komen met de politie subsidiëren we een hulpaanbod dat gericht is op het voorkomen van herhaling.

Subsidiëren voorzieningen ter voorkoming risicogedrag jeugdigen [Lopend beleid]
We subsidiëren preventielessen (over waarden en normen, groepsinvloed, gevolgen van gedrag, veilig online, overlast en respect) in het basis, speciaal en voortgezet onderwijs. Hiermee beogen we risicogedrag door jeugdigen te voorkomen. Ook bekostigen we vuurwerkvoorlichting in het basis, speciaal en voortgezet onderwijs.

Subsidiëren straathoekwerk [Lopend beleid]
We subsidiëren de inzet van het straathoekwerk. Politie, straathoekwerk en jongerenwerk werken samen om het aantal problematische jeugdgroepen terug te dringen.

Subsidiëren project Oud en Nieuw [Lopend beleid]
Met het oog op een rustige jaarwisseling subsidiëren we een programma in de binnenstad en verschillende wijken van de stad.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 3. Integraal jeugdbeleid

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lasten							
3.1	Integraal jeugdbeleid	59.879	60.382	58.963	59.002	59.987	60.997
3.2	Overig	17.654	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	**77.533**	**60.382**	**58.963**	**59.002**	**59.987**	**60.997**
Baten							
3.1	Integraal jeugdbeleid	23.523	22.158	22.171	22.402	22.636	22.874
3.2	Overig	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten	**23.523**	**22.158**	**22.171**	**22.402**	**22.636**	**22.874**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-54.010**	**-38.224**	**-36.792**	**-36.600**	**-37.351**	**-38.123**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	411	361	50	50	50	50
	Totaal onttrekkingen	2.107	13.671	242	190	150	150
	Geraamd resultaat na bestemming	**-52.314**	**-24.914**	**-36.600**	**-36.460**	**-37.251**	**-38.023**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
3.1	Verduurzamen schoolgebouwen	800			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
3.1	Leerlingenvervoer	130			

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

3.1 Integraal jeugdbeleid V 1,4 miljoen euro

Uitvoering programma onderwijshuisvesting (V 1,0 miljoen euro)
In 2013 hebben wij de begroting gewijzigd in verband met de uitvoering van het programma onderwijshuisvesting. Voor 2014 ramen wij deze wijziging met 1,06 miljoen euro terug. Afzonderlijk zullen wij aan uw raad het programma 2014 voorleggen.

Vervallen huuropbrengst schoolgebouwen
Per 2014 vervalt de huurovereenkomst van een aantal schoolgebouwen. Op dit moment hebben wij nog geen vervangende huurder kunnen vinden. Dat betekent dat wij de huuropbrengst in de begroting met 334 duizend euro verlagen. Deze verlaging dekken wij door het budget voor de uitvoering van het programma onderwijshuisvesting met hetzelfde bedrag te verlagen.

Bezuinigingen (V 400 duizend euro)
In de begroting 2014 hebben wij een vastgestelde bezuiniging op peuterspeelzaalwerk en kinderopvang verwerkt van 200 duizend euro. Daarnaast is een incidentele bezuiniging van 200 duizend euro doorgevoerd op de extra middelen voor duurzaamheid van schoolgebouwen.

Bijdrage GGD Algemeen (V 200 duizend euro)

Een bijdrage die Groningen betaalt voor GGD taken is met ingang van 2014 verder uitgesplitst. Deze heeft betrekking op meer dan alleen Jeugd en is daarom nu opgenomen onder het deelprogramma Preventie en Zorg en komt daar als kostenverhoging terug. Deze verplaatsing heeft per saldo geen effect op de lasten voor de gemeente Groningen.

Diversen (N 200 duizend euro)
Het gaat hier om diverse afwijkingen zoals de verwerking van loon- en prijscompensatie, een aanpassing in de toerekening van overhead en diverse overige mutaties.

PROGRAMMA 4
Welzijn gezondheid en zorg

Zelfstandig actief zijn en blijven!

Met ons programma Welzijn Gezondheid en Zorg willen we er aan bijdragen dat mensen in onze gemeente actief- en zo lang mogelijk zelfstandig- aan de samenleving meedoen en blijven meedoen. Ook als lichamelijk of geestelijke beperkingen dat lastiger maken. Om actief en zelfstandig aan de samenleving mee te kunnen doen, is het van belang dat er voldoende voorzieningen in de directe omgeving zijn. In een veilige en levendige buurt. Met mensen die zo nodig een helpende hand toesteken, en - voor als dat nodig is - toegankelijke en toereikende professionele ondersteuning en zorg. Belangrijke steunpunten hierin zijn de Steun- en Informatiepunten (STIP's) en de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) in de wijken. In ons deelprogramma Integratie en Emancipatie richten we ons met dezelfde doelen op groepen Stadjers die om andere redenen minder gemakkelijk meedoen aan onze samenleving.

Gezondheidsproblemen willen we in een zo vroeg mogelijk stadium opsporen en waar mogelijk proberen te voorkomen. We investeren in factoren die van invloed zijn op gezondheid en scheppen voorwaarden die onze Stadjers uitnodigen tot gezond gedrag.

Voor een belangrijk deel geven we aan het programma Welzijn Gezondheid en Zorg uitvoering via het beleidskader Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).

Relevante beleidsnota's
Samen Sterk in Stad (2012-2015)
Uitvoeringsplan Wmo, bouwen aan Samen Sterk in Stad 2012-2013
Groningen voor elkaar, visie en uitgangspunten voor de uitvoering van de decentralisaties (2012)
Evaluatie accommodatiebeleid (2012)
Nota Maatschappelijke stages 2012-2015
Kadernota Actief in Goede Banen, re-integratie/participatie 2011
Van zorg naar participatie, VNG & G32 (2011)
Nieuw Lokaal Akkoord 2.0, Mensen Maken Stad!" (2011-2014)
Samen Gezond in Stad 2012-2015
Samen Gezond in Stad Uitvoeringsprogramma 2012-2015
Stad om te groeien, kadernota integraal jeugdbeleid Groningen 2011-2014
Uitvoeringsnota zelforganisaties 2011-2014
Beleidsprogramma (2006) en samenwerkingsovereenkomst Zorgen voor Morgen (2010)
Programma Regionaal Kompas "Onder Dak" (2009-2013)
Groninger aanpak multiprobleemgezinnen (2011)
De Groninger aanpak van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties (2010)
Versterking van de consulentenfunctie (2010)
Emancipatienota 2010-2013 Kansen bieden, kansen pakken (2010)
Uitvoeringsnota Antillianenbeleid 2010-2011 (2009)
Wmo in Vitale Buurten (2009)
Vrijwilligerswerk, VWS (2008-2011)

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuiningstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. Zorg- en welzijnsinstellingen met een subsidie hoger dan 10 duizend euro ontvangen een generieke korting van 10%. Deze bezuinigingsmaatregel raakt alle deelprogramma's. De generieke korting kan mogelijk doorwerken in de aard en omvang van het aantal activiteiten van verenigingen en instellingen. Bij het indienen van de subsidieaanvragen van instellingen zullen de exacte effecten duidelijk worden. Deze aanvragen toetsen we aan de beleidskaders, de algemene subsidieverordening (ASV) en nadere regels. In gesprek met de instellingen hopen we vervolgens tot overeenstemming te komen over de te maken. Daarnaast is besloten om een specifieke bezuiniging op maatschappelijke opvang door te voeren. Met ingang van 2014 financieren we de maatschappelijke opvang alleen nog uit de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang. Dit betekent dat we de eigen gemeentelijke middelen ter hoogte van 945 duizend euro uit het programma halen. Dit gaat niet ten koste van de voorzieningen, maar wel ten koste van het opbouwen van expertise en de innovatiekracht. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

Decentralisatie ABWZ-WMO
Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor uitvoering van AWBZ begeleiding en verzorging. In de paragraaf Vernieuwing Sociaal Domein gaan we uitgebreider in op de decentralisaties en de voorbereidingen daarop in 2014.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Sociale samenhang en leefbaarheid**
2. **Preventie en zorg**
3. **Integratie en emancipatie**
4. **Overige Welzijn, gezondheid en zorg**

Deelprogramma 1

SOCIALE SAMENHANG EN LEEFBAARHEID

We willen dat Stadjers mee kunnen doen in onze stad. In dit deelprogramma staat meedoen voor:

- **Meedoen door de zelf- en samenredzaamheid en het zelfoplossend vermogen van mensen te vergroten, door voorzieningen toegankelijker te maken of door individuele voorzieningen te verstrekken;**
- **Meehelpen door vormen van respijtzorg verder te ontwikkelen met inzet van vrijwilligers en mantelzorgers;**
- **Meedenken door ook in beleid burgerparticipatie te stimuleren, bijvoorbeeld door Wmo adviesraden, bewonersorganisaties, klankbordgroepen en overige vormen van interactieve beleidsvorming te ontwikkelen.**

De participerende burger is een terugkerend beleidsstreven, op het vlak van rehabilitatie, integratie en re-integratie. Om mensen die aan de kant (dreigen te komen) staan weer bij de samenleving te betrekken, is een krachtige sociale structuur nodig. Een sociale structuur, waarin zelforganisatie en maatschappelijke binding een belangrijke plaats innemen en met elkaar zijn verbonden.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma sociale samenhang en participatie bedraagt 48,8 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit de integratie-uitkering Wmo 15,8 miljoen euro, specifieke rijksbijdragen 200 duizend euro, decentralisatie-uitkeringen via het gemeentefonds 400 duizend euro, bezoekers/huuropbrengsten 200 duizend euro, reserves 100 duizend euro, eigen bijdragen 3,3 miljoen euro, overige inkomsten 300 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 28.5 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Sociale samenhang en leefbaarheid wijken
- Individuele voorzieningen WMO (voor mensen met beperkingen)
- Laaggeletterdheid

Beleidsveld

Sociale samenhang en leefbaarheid wijken

We willen dat de mensen in de Groninger wijken en dorpen met plezier wonen en dat ze zich opgenomen en geaccepteerd voelen. Dit geldt ook voor mensen met een hoge leeftijd, met een beperking of een niet-Nederlandse achtergrond. In de Groninger wijken en dorpen hebben bewoners aandacht voor elkaar en ze helpen naar vermogen mee aan de leefbaarheid van de wijk. Goede informatievoorziening en een ondersteuningsstructuur zijn belangrijk om preventief te werken en een beroep op langdurige en zware zorg te voorkomen. Het is daarom van belang dat er op wijk- en buurtniveau laagdrempelige informatie en ondersteuning beschikbaar is. Burgers en organisaties kunnen hier terecht met hun vragen en aanbod. Ook kunnen we hier de vroeg signalering in buurten en wijken vormgeven en goed op elkaar afstemmen. Tevens kan via deze voorziening een ‘match’ plaatsvinden van de vraag naar lichte ondersteuning en begeleiding en het aanbod van vrijwillige inzet in buurten en wijken. De vrijwillige- en mantelzorginzet van Stadjers levert een belangrijke bijdrage aan de maatschappelijke infrastructuur. Het bevordert de sociale samenhang en voorkomt uitsluiting van Stadjers. Vrijwilligers en mantelzorgers dragen in belangrijke mate bij aan het beantwoorden van ondersteuningsvragen. We gebruiken de maatschappelijke stages om het vrijwilligers werk te versterken, te verjongen en om te komen tot nieuwe vormen van vrijwillige inzet. In het beleidsveld ‘sociale samenhang en leefbaarheid wijken’ hebben we onze activiteiten op dit terrein gebundeld. Het gaat hierbij vooral om de vertaling van het WMO-beleid naar de wijk.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Met Buurtwelzijn hebben we vanaf 2010 een zogenaamde consortiumaanpak in de praktijk gebracht. Aan de hand van een Programma van Eisen hebben we aan de drie organisaties Humanitas, MJD en Stiel gevraagd een gezamenlijke subsidieaanvraag in te dienen. Dit heeft goed

gewerkt. De samenwerking draagt bij aan vernieuwing in het welzijnswerk, tegengaan van fragmentering en vereenvoudiging van aansturing en bureaucratie. De gezamenlijke wijkanalyses en wijkuitvoeringsplannen dragen bij aan samenhang en samenwerking. We willen bekijken op welke wijze we de positieve bevindingen die blijken uit de tussenevaluatie van Buurtwelzijn kunnen meenemen in het programma Vernieuwing Sociaal Domein (VSD). Met de aanwezigheid van Stip's, CJG's, een netwerkstructuur van meer dan 30 organisaties, buurtwelzijnsteams in de wijken van de stad, is er een basis aanwezig om verder te bouwen aan de uitvoering van functies en activiteiten die de laagdrempelige zorgstructuur in de wijk versterken (de zogenaamde 0e- en 1e lijn). Daarnaast lopen er een aantal experimenten, zoals de sociale teams, die bijdragen aan ontwikkeling en vernieuwing. Dit alles komt voort uit de gedachte dat de kosten voor de zorg in bedwang gehouden moeten worden, maar ook uit het groeiende besef dat mensen gelukkiger zijn als ze zelf hun problemen oplossen of zich nuttig maken voor anderen.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator*	2012	Beoogd 2014
Cijfer sociale samenhang	6,0	6,0
Percentage bewoners dat actief is in de buurt	23%	25%
Percentage bewoners dat zich verantwoordelijk voelt voor de buurt	85%	87%
Bereik Mantelzorgers	>2.000	>2.000

* Deze indicatoren worden gevolgd via de tweejaarlijkse monitor Leefbaarheid & Veiligheid

Doelen

Wat willen we bereiken?

In 2014 willen we:
- het gemiddelde cijfer voor de sociale samenhang handhaven op een 6,0;
- het percentage bewoners dat actief is in de buurt verhogen naar 25%;
- het percentage bewoners dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de buurt verhogen naar 87%;
- steun- en informatiepunten (Stip's en CJG's) bieden in 14 wijken;
- het experiment Stip La Place in het centrum verder ontwikkelen;
- verdere vernieuwing en innovatie van het welzijnswerk stimuleren;
- de vijf basisfuncties van de WMO: informatie & advies, ontmoeting en participatie, activering en ondersteuning, signalering en de hulpverlening, begeleiding en coördinatie van zorg in de wijken faciliteren en verder ontwikkelen;
- samen met bewoners en netwerkpartners in de wijken Selwerd en Lewenborg een wijkgericht uitvoeringsplan realiseren;
- "gezond" mantelzorgen stimuleren;
- een uitdagend en inspirerend aanbod aan maatschappelijke stages stimuleren;
- ontmoeting en participatie van wijkbewoners stimuleren en versterken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Faciliteren van 15 wijkteams in het kader van het Nieuw Lokaal Akkoord [Lopend beleid]
Er zijn 15 wijkteams actief in de wijken Beijum, Corpus den Hoorn, De Hoogte, De Wijert-Noord, Grunobuurt, Hoogkerk, Korrewegwijk, Kostverloren, Lewenborg, Oosterhoogeburg-Ulgersmaborg, Oosterparkwijk, Paddepoel, Selwerd, Tuinwijk en Vinkhuizen. Samen met de corporaties stellen we budget beschikbaar aan de wijkteams. De wijkteams vragen Stadjers om plannen te bedenken om de leefbaarheid van hun buurt of wijk te verbeteren. Het wijkteam kan budget beschikbaar stellen en ondersteuning regelen voor de uitwerking van het idee. Dit gaat om incidentele financiële inzet. NLA loopt tot en met 2014. De ervaringen en de opbrengsten gebruiken we voor de verdere vormgeving van het beleidsveld sociale leefbaarheid en samenhang in wijken.
In 2014 wordt er een korting op de wijkbudgetten doorgevoerd van 450 duizend euro.

Subsidiëren buurtwelzijn [Lopend beleid]
In 2014 hebben we Buurtwelzijn opdracht gegeven om aan de Wmo uitvoering in de wijken een vervolg te geven. Daarbij is een verbinding met het programma Vernieuwing Sociaal Domein essentieel. Buurtwelzijn gaat uit van burgerkracht en vraagt van mensen dat ze meedoen en meer zelf doen. Samenredzaamheid speelt een grote rol: de buurt, vrienden of de familie worden betrokken bij het vinden van oplossingen. Buurtwelzijn ondersteunt burgers bij het

aanpakken van kansen, knelpunten en gemeenschappelijke vraagstukken binnen het speelveld van buurt en wijk. Buurtwelzijn draagt bij aan het duurzaam versterken van sociale verbanden, ondersteunt en initieert bewonersinitiatieven gericht op het verbeteren van de leefbaarheid van de eigen woonomgeving. Concentratie van problematiek in woonbuurten wordt vroegtijdig gesignaleerd en samen met bewoners en relevante partijen aangepakt. Buurtwelzijn werkt samen met bewoners, vrijwilligers, professionals en organisaties.

Stimuleren wijkgerichte samenwerking van instellingen [Nieuw]
Naar aanleiding van gedeelde analyses, vraagstukken en thema's voor de wijk willen we samen met netwerkpartners in Selwerd en Lewenborg toewerken naar een gezamenlijk uitvoeringsplan. Vooral de inhoudelijke samenwerking tussen welzijn en zorgaanbieders in de wijk denken we hiermee te verbeteren. Het resultaat gebruiken we voor het verder ontwikkelen van wijk- en gebiedsgerichte Programma's van Eisen waarin we thema's en vraagstukken van een wijk voorleggen aan de netwerkorganisaties in die wijk. Resultaat daarvan zijn wijkgerichte uitvoeringsplannen voor het sociaal maatschappelijk domein. De bezuinigingen doen een extra appèl op het creëren van samenwerkingsbereidheid bij netwerkpartners die tegelijkertijd minder inzet in de wijk kunnen leveren.

Subsidiëren onderhoud, verbouw, exploitatie en beheer accommodaties [Gewijzigd beleid]
Onze gesubsidieerde wijkorganisaties staan in dienst van ons Wmo beleid. Ze leveren een bijdrage om de doelstellingen op het gebied van leefbaarheid, sociale cohesie en participatie te realiseren. Prettige wijkaccommodaties werken uitnodigend voor bewoners om binnen te lopen en gebruik te maken van het activiteitenaanbod en functies. In ons nieuwe accommodatiebeleid richten we ons op een inhoudelijke bijsturing en het oplossen van een aantal financiële knelpunten binnen het beleidsbudget. De voorgestelde maatregelen zullen grotendeels ingaan per 2015. Het jaar 2014 geeft betrokken partijen de tijd om zich goed voor te bereiden op de beleidswijzigingen en de generieke bezuiniging van 10%.

Instandhouden Meldpunten Overlast & Zorg in de vijf stadsdelen [Lopend beleid] [Extra beleidsmiddelen]
De meldpunten vervullen een belangrijke rol in de signaleringsstructuur voor de wijken van onze stad. Door burgers en medewerkers beter te informeren en toe te rusten op meldingen die zorgvragen betreffen investeren we in een preventieve aanpak en een signaleringsstructuur. Meerwaarde van de meldpunten is de directe verbinding met de politie. De afgelopen jaren hebben we hiervoor jaarlijks extra middelen beschikbaar gesteld. We stellen voor dat uw raad ook in 2014 140 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Subsidiëren steun- en informatiepunten (Stip's) in 14 wijken [Lopend beleid]
Stip biedt informatie en verwijzing op het snijvlak van wonen, welzijn, zorg, informele hulp- en steundiensten, culturele en recreatieve activiteiten. Ook is het een plek voor ontmoeting en contact. Achter Stip staat een samenwerkingsverband van meer dan dertig Groninger organisaties. We hebben MJD gevraagd uitvoering te geven aan de exploitatie en uitvoering van de Stip's. Ook hebben we ze de opdracht gegeven hun eigen dienstverlening te integreren in de front- en backoffice van Stip. Daarnaast heeft Buurtwelzijn de opdracht gekregen om vanuit Stip de wijkgerichte Wmo functies verder gestalte te geven. De verbinding met het programma VSD wordt nadrukkelijk gezocht.

Participeren in het samenwerkingsnetwerk Samen Sterk in Stad (voorheen Zorgen voor Morgen) [Lopend beleid]
We werken aan een samenwerkingsstructuur tussen gemeente en het maatschappelijk middenveld. Uitgangspunt is de visie uit ons meerjarenprogramma voor de Wmo. We houden daarbij rekening met de komende verandering en vernieuwing van het sociaal domein. We bouwen voort op de al aanwezige structuur die is ontwikkeld vanuit Zorgen voor Morgen. De stedelijke stuurgroep gaat onder de naam Stuurgroep Samen Sterk in Stad, fungeren als samenwerkingsverband en bestuurlijk overleg orgaan voor de gemeente. De plangroepen gaan fungeren als wijkgerichte samenwerkingspartners die samen de verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering van sociaal maatschappelijke functies in de wijk. Als gemeente participeren we zowel actief in de stuurgroep als in de 4 plangroepen voor de wijken.

Subsidiëren makelaarsfunctie vrijwilligerswerk en maatschappelijke stages [Lopend beleid]

In 2014 hebben wij Stiel de opdracht gegeven om uitvoering te geven aan de makelaarsfunctie Vrijwilligerswerkbeleid en Maatschappelijke Stages. Vanaf 2015 maakt de makelaarsfunctie Vrijwilligerswerkbeleid deel uit van het brede participatiebeleid dat momenteel in voorbereiding is. Hiermee plaatsen wij het vrijwilligerswerkbeleid in het bredere perspectief van de maatschappelijke participatie. Een perspectief waarin Groningen een stad is waarin iedereen meedoet. Dit gebeurt ook op nadrukkelijk verzoek van de vrijwilligersorganisaties in de stad die, gezien de ontwikkelingen op het gebied van de vernieuwing in het sociaal domein, de drie decentralisaties en de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), vragen om meer verbinding tussen deze verschillende terreinen.

De wettelijke verplichte maatschappelijke stages worden waarschijnlijk met ingang van het schooljaar 2015-2016 weer afgeschaft. In 2015 blijven wij via het subsidiëren van de makelaarsfunctie maatschappelijke stages invulling geven aan de wet. Hiervoor ontvangen wij een rijksbijdrage.

Subsidiëren wijkgerichte uitvoering mantelzorgondersteuning [Lopend beleid]
We subsidiëren Humanitas voor de uitvoering van Mantelzorgondersteuning in de stad. We vragen gericht om de dienstverlening op het terrein van mantelzorgondersteuning en vrijwillige thuishulp in te zetten in de wijken. Het blijft van belang om contact te zoeken met meer en nieuwe mantelzorgers. Ook het uitbreiden van ondersteuningsmogelijkheden is van belang. Daarnaast subsidiëren we het stedelijk steunpunt.

Subsidiëren wijkgerichte uitvoering maatschappelijk werk en sociaal raadsliedenwerk [Lopend beleid]
In 2014 hebben we aan de MJD opdracht gegeven uitvoering te geven aan het maatschappelijk werk en het sociaal raadsliedenwerk. Op basis van rapportages over eerdere jaren vragen we specifieke aandacht voor de integratie van deze dienstverlening binnen Buurtwelzijn en in de front- en backoffice van de Stip's. Ook de samenwerking tussen vrijwilligersprojecten in de wijk en de dienstverlening van beroepskrachten vormt een aandachtspunt.

Beleidsveld

Individuele voorzieningen Wmo

De Wmo (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) gaat over meedoen, mogelijkheden van burgers met een beperking of tijdelijke kwetsbaarheid, kwaliteit van leven en in de eigen woonomgeving kunnen blijven wonen. De gemeente Groningen ondersteunt burgers hierbij vanuit wijkgericht werken, initiëren van- en deelname aan sociale teams en de gedachte van de Kanteling. Onder andere via zogenaamde 'keukentafelgesprekken' (door middel van huisbezoek) worden burgers gestimuleerd om oplossingen te zoeken in (het vergroten van) hun eigen kracht, eigen netwerk, informele zorg en algemene voorzieningen. Betaalbaarheid van ondersteuning voor onze meest kwetsbare inwoners is hierbij in toenemende mate een belangrijke factor voor de gemeente. Bij algemene voorzieningen wordt rekening gehouden met 'inclusief beleid': algemene voorzieningen worden waar nodig (sociaal en fysiek) toegankelijk gemaakt voor kwetsbare burgers. In bepaalde situaties hebben burgers geen of onvoldoende beschikking over eigen kracht, informele zorg of algemene voorzieningen; dan bieden we een individuele Wmo-voorziening aan zoals huishoudelijke hulp, een hulpmiddel, vervoersvoorziening, een woningaanpassing of dagopvang.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

- Mensen die een individuele voorziening nodig hebben, worden, in het proces van hulpvraag tot en met verstrekking, zorgvuldig en binnen de afgesproken termijnen geholpen. In het jaarlijks gehouden tevredenheidsonderzoek onder cliënten die gebruik maken van individuele Wmo-voorzieningen krijgt de gemeente hiervoor het rapportcijfer 7,2.
- Het gebruik van- en beroep op individuele voorzieningen door burgers vertoont een afnemende tendens. Deze afname wordt vooral beïnvloed doordat burgers meer gestimuleerd worden om gebruik te maken van hun eigen kracht, zelfredzaamheid, eigen netwerk, informele zorg en algemene voorzieningen. Ook de invoering van de eigen bijdrage speelt hierbij een rol van betekenis.
- Door de invoering van een andere werkwijze gericht op bewustwording en gedragsverandering, wordt een beweging beoogd van een claimgerichte naar een oplossingsgerichte benadering Het effect van deze nieuwe werkwijze is dat burgers hun eigen bronnen meer benutten en dat minder beroep wordt gedaan op individuele voorzieningen. Daarom hebben we dit effect als prestatie-indicator opgenomen.

- Wanneer burgers kleine woningaanpassingen nodig hebben, zoals mengkranen of wandbeugels die bijvoorbeeld in een bouwmarkt te verkrijgen zijn, verwachten we dat burgers daar zelf voor kunnen zorgen. Woningcorporaties, Stip's en het gemeentelijk Zorgloket werken samen om huurders te ondersteunen die niet in staat zijn om (kleine) woningaanpassingen zelf te regelen. Met dit beleid wordt beter aangesloten bij de eigen kracht van burgers.
- Sinds 1 januari 2013 is dagopvang als individuele voorziening in de gemeentelijke verordening opgenomen. Voor specifieke situaties waarbij eenzaamheid in het geding is willen we dagopvang blijven bieden voor onze inwoners. Voor genoemde datum was een tijdelijke regeling getroffen voor inwoners die ten gevolge van de zogenaamde AWBZ pakketmaatregel niet meer in aanmerking kwamen voor dagopvang.
- Momenteel vinden de voorbereidingen plaats voor een nieuw uitvoeringscontract voor huishoudelijke hulp vanaf 2014. Hiermee wordt voor het jaar 2014 de continuïteit van de huishoudelijke hulp geborgd, in afwachting van de nieuwe wetgeving.
- Met ingang van 2013 is vervoerder ZCN Totaalvervoer BV (BIOS Groep) gecontracteerd t/m 2017 voor het Wmo-vervoer en Wsw-vervoer. Door het koppelen van de aanbesteding voor Wsw-vervoer en Wmo-vervoer worden uitgaven voor beide verlaagd.
- Het huidige contract voor levering van WMO-hulpmiddelen loopt tot 1 oktober 2013 met een optionele verlenging van drie keer één jaar en we hebben gebruik gemaakt van de verlengingsoptie. Cliënten zijn namelijk tevreden over de kwaliteit van de geleverde Wmo-hulpmiddelen.
- Er zijn 16 aangepaste woningen toegevoegd aan de woon/zorgcomplexen van Fokus en 6 aangepaste appartementen voor jongeren met ernstige fysieke beperkingen en zwaardere zorgbehoefte. In het najaar van 2013 wordt de oplevering van 17 aangepaste woningen van 'Schots en Scheef' verwacht. Zo hebben we voldaan aan de behoefte aan dergelijke aangepaste woningen in Groningen op dit moment.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2015 en verder)
Aantal meldingen dat uitmondt in een aanvraag voor een individuele Wmo-voorziening	N.v.t.	70%	70%	60%
Tevredenheid over arrangementen die niet- of ten dele bestaan uit Individuele Wmo voorzieningen.	N.v.t.	N.v.t	7	7,5
Minimaal aantal huisbezoeken als percentage van het totaal aantal onderzoeken	N.v.t.	40%	50%	50%
Aantal binnen 8 weken afgehandelde (meldingen die resulteren in) aanvragen	N.v.t.	80%	80%	80%
Rapportcijfer cliënttevredenheid over Individuele Wmo voorzieningen	7,2	7,2	7,2	7,2

Doelen

Wat willen we bereiken?

Grotere zelf- en samenredzaamheid van burgers, waardoor minder gebruik van individuele Wmo-voorzieningen nodig is. Dit wordt uitgedrukt in het aantal aanvragen als percentage van het aantal meldingen. We willen dat maximaal 50% van het aantal meldingen uitmondt in een aanvraag voor een Individuele Wmo-voorziening. Kwaliteit van gemeentelijke dienstverlening bij het afhandelen van meldingen. We willen dat minimaal 50% van het aantal onderzoeken in de vorm van een huisbezoek wordt gedaan, 80% van de meldingen is afgehandeld binnen 8 weken, en minimaal een 7,2 als cijfer voor cliënttevredenheid over individuele voorzieningen Wmo. Daarnaast willen we de landelijke en lokale ontwikkelingen op het gebied van decentralisaties, extramuralisering ZZP's, maatwerkvoorziening en huishoudelijke hulp op een goede manier uitwerken in de uitvoering Wmo.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Onderzoek naar gebruik voorzieningen
We doen medio 2014 onderzoek naar het gebruik van voorzieningen en hoe burgers zelf huishoudelijke-, mobiliteits- en sociale problemen (kunnen) oplossen. Dit onderzoek wordt uitgevoerd om meer geschikte alternatieven te vinden voor individuele voorzieningen (waaronder ook mogelijke collectieve voorzieningen) en dient als input voor nieuw beleid in 2015.

Creëren bewustwording van de veranderende rol van de overheid, organiseren en faciliteren zelf- en samenredzaamheid
We creëren door adequate communicatie naar- en samenwerking met burgers, zorgorganisaties, zorgmedewerkers, ambtenaren en bedrijfsleven, bewustwording van de veranderende rol van de overheid. De overheid is niet langer continu dienstverlenend, in toenemende mate zal de Groningse samenleving zorgzaamheid en betrokkenheid voor elkaar moeten oppakken en oplossingen in de eigen omgeving moeten vinden. Er is een (financiële) noodzaak om te komen tot een zo groot mogelijke zelfredzaamheid en samenredzaamheid. De gemeente is hierbij faciliterend. Daarvoor ondernemen wij onder andere de volgende activiteiten:

- Samen met de burger, die melding doet van een huishoudelijk-, mobiliteits- of sociaal probleem, bekijkt de Wmo-consulent welke effectieve en voordelige alternatieven er zijn zodat er geen individuele Wmo-voorziening nodig is. Daarbij vraagt de Wmo-consulent van inwoners met een handicap of een beperking een actieve rol in het verbeteren van hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.
- De gemeente faciliteert burgers vanuit het programma 'Sociale samenhang en leefbare wijken' door het subsidiëren van Stip's en vrijwilligersorganisaties, die burgers ondersteunen met informatie en praktische hulp. Hierdoor zijn naar verwachting minder individuele Wmo-voorzieningen nodig.
- Door als gemeente afspraken te maken met woningcorporaties wordt gefaciliteerd dat burgers worden geholpen bij het aanbrengen van kleine woonvoorzieningen. Hierdoor wordt voor kleine woonvoorzieningen minder een beroep gedaan op de Wmo.
- Alternatieven voor individuele voorzieningen die naar voren zijn gekomen uit onderzoek en goede ideeën van burgers en organisaties, kunnen onder andere via nieuwsbrieven, gemeentelijke website, wijkwebsites, Twitter, Facebook (social media) worden gedeeld.

Voorbereiden op nieuwe doelgroepen
Ten gevolge van decentralisatie van taken vanuit de overheid naar de gemeenten, komen er nieuwe doelgroepen bij het Zorgloket om toegang te krijgen tot Wmo-individuele voorzieningen. Vanuit de uitvoering Wmo bereiden we ons voor op nieuwe doelgroepen door ons te verdiepen in hun specifieke kenmerken en behoeften. Vanuit het programma 'Vernieuwing Sociaal Domein' wordt het kader aangegeven.

Ontwikkelen nieuwe dienstverleningsvormen voor huishoudelijke hulp
Naast continuering van de huishoudelijke hulp en bemiddelde hulp worden nieuwe dienstverleningsvormen door de gemeente gefaciliteerd en uitgevoerd door aanbieders op het gebied van huishoudelijke hulp. De nieuwe dienstverleningsvormen, al dan niet geïntegreerd met voorzieningen vanuit de gedecentraliseerde AWBZ en overige voorzieningen, worden ontwikkeld ten behoeve van nieuw te vormen beleid voor huishoudelijke hulp in 2015, gerelateerd aan landelijke en lokale ontwikkelingen.

Beschikbaar stellen extra beleidsmiddelen WMO [Extra beleidsmiddelen]
Ter compensatie van een niet-realiseerbare bezuinigingstaakstelling op Wmo-individuele voorzieningen hebben wij in voorgaande begrotingen aangegeven voor de periode 2011 – 2014 jaarlijks 1,7 miljoen euro incidenteel uit extra beleid beschikbaar te stellen. Vanuit de bezuinigingsopgave stellen we voor hierop voor 2014 500 duizend euro te bezuinigen. Daarnaast heeft het Rijk in de septembercirculaire bekend gemaakt dat een incidentele korting van 900 duizend euro voor 2014 niet doorgaat. Met deze korting was bij het opstellen van een sluitende begroting wel rekening gehouden. Doordat deze korting van het Rijk niet doorgaat, kan de voorgenomen incidentele bijdrage extra beleid voor 2014 met 0,9 miljoen euro worden verlaagd. We stellen uw raad daarom voor om voor 2014 300 duizend euro beschikbaar te stellen voor de Wmo uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is een maatschappelijk probleem. Het leidt tot verminderde deelname aan de samenleving, verminderd welbevinden en tot onderbenutting van talent. Via volwasseneneducatie willen we zoveel mogelijk burgers ondersteunen bij het ontwikkelen van taal- en rekenvaardigheden.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De afgelopen jaren hebben we verschillende activiteiten ingezet ter bestrijding van laaggeletterdheid. Deze activiteiten financierden we uit het Participatie budget uit de educatiemiddelen. De nadruk bij die activiteiten heeft gelegen op de volgende onderdelen:

- De aanpak van laaggeletterdheid onder volwassenen via signalering en ondersteuning via taalcursussen.
- Het voorkomen van laaggeletterdheid bij kinderen en jongeren. Deze activiteiten hebben een sterke relatie met onderwijskansenbeleid.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen bereiken dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving. De inschatting is dat 12% van de Stadjers laaggeletterd is. Dit komt overeen met 17.500 Stadjers die moeite hebben met lezen en schrijven. Met de educatiemiddelen die we in 2014 nog krijgen willen we laaggeletterdheid in onze stad aanpakken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
Gezien de teruglopende rijksmiddelen zullen we ons in de aanpak van laaggeletterdheid de komende periode voornamelijk focussen op die onderdelen waar we nog mogelijkheden zien voor activiteiten om laaggeletterdheid te voorkomen en bestrijden, namelijk:

- Het voorkomen van taalachterstanden bij kinderen.
- De bestrijding van laaggeletterdheid onder werkenden.

Daarnaast zoeken we vanuit ons armoedebeleid naar nieuwe en lichtere vormen van taalondersteuning, ter aanvulling op het bestaande aanbod van alfabetiseringscursussen.

Deelprogramma 2

PREVENTIE EN ZORG

Het deelprogramma Preventie en Zorg beslaat verschillende beleidsvelden. We willen preventief werken, oftewel problemen rondom gezondheid en welzijn zoveel mogelijk voorkomen. En dat is nodig, met de vergrijzing en veranderingen in de arbeidsmarkt waardoor mogelijke zorgtekorten ontstaan. Want gezond ouder worden wil iedereen, en daarbij zijn vele sectoren en deelnemers betrokken. Voor de gemeente Groningen is dat een belangrijk thema, en we hebben ons daarom dan ook aangesloten bij het netwerk Healthy Ageing Noord Nederland dat door het UMCG is gestart. Het netwerk met vele deelnemers is gericht op langdurig onderzoek en ontwikkeling van kennis en innovatie rondom dit onderwerp. Leefstijl is één van de kernonderwerpen. Het geeft ons onder andere de kans om het effect te laten onderzoeken van ons beleid op het gebied van beïnvloeden van leefstijl. Bij onze preventieaanpak richten wij ons op alle Stadjers, maar leggen wij de nadruk op risicogroepen. Juist bij mensen met een lage sociaaleconomische status is er sprake van stapeling van problemen. We willen ook problemen binnen de kwetsbare groepen in de stad en in de regio voorkomen en oplossen. Hiermee bedoelen we onder meer dak- en thuislozen, verslaafden en multi-probleemgezinnen. We willen voorkomen dat deze mensen aan de zijlijn staan. Met vroegsignalering en herstelprogramma's willen we deze groepen in staat stellen de regie over hun eigen leven te voeren. Een ander beleidsveld betreft de terugdringing van relationeel geweld waarvoor onder andere de instrumenten Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld en de wet Tijdelijk Huisverbod worden ingezet.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma preventie en zorg bedraagt 34,2 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit decentralisatie-uitkeringen via het gemeentefonds 17,3 miljoen euro, bijdragen V&GR-gemeenten 6,3 miljoen euro, overige inkomsten 5,3 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 5,3 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Maatschappelijke opvang, verslavingszorg en OGGz
- Vrouwenopvang/Geweld in afhankelijkheidsrelaties
- Infectieziektebestrijding
- Lokaal gezondheidsbeleid
- Openbare gezondheidszorg

Beleidsveld

Maatschappelijke opvang, verslavingszorg en OGGz

In de nota Regionaal Kompas "Actief onder Dak" 2014-2017 hebben we ons beleid, als onderdeel van de Wmo, vastgelegd ten aanzien van maatschappelijke opvang, de problematiek van dak- en thuisloosheid in de breedste zin, verslavingszorg en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz). We willen dat ook kwetsbare groepen in de stad en in de regio zo gelijkwaardig mogelijk kunnen participeren in onze samenleving. Het gaat hier om mensen met ernstige beperkingen in hun zelfredzaamheid en in hun sociaal netwerk. Armoede, werkloosheid, detentie, verslaving, gedrag- en relatieproblemen zijn dominante kenmerken. Doelgroepen zijn onder meer dak- en thuislozen, verslaafden, ex-gedetineerden en multi-probleemgezinnen. We willen voorkomen dat deze mensen aan de zijlijn staan en verder afglijden. De mensen die toch dakloos raken proberen we zo snel mogelijk weer terug te brengen in de maatschappij. Met vroeg-signalering en herstelprogramma's stellen we deze groepen in staat de regie over hun eigen leven te voeren. Ook willen we ter bescherming van de bevolking overlast en criminaliteit voorkomen en bestrijden. We zetten ons in om zoveel mogelijk terugval te voorkomen. In het programma maken we een onderverdeling in preventie (en vroeg-signalering), curatie (en schadebeperking) en nazorg. De gemeente Groningen is voor dit programma centrumgemeente voor de gehele provincie. Dit houdt in dat Groningen middelen ontvangt voor de problematiek in de gehele provincie en deze middelen in overleg met de 22 regiogemeenten zo efficiënt en doelmatig mogelijk ten behoeve van de totale doelgroep inzet.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

We zien in 2013 een stijging van het aantal dak- en thuislozen die een beroep doen op de opvang. Er dienen zich door de economische recessie nieuwe groepen aan. Dit zijn bijvoorbeeld mensen die door werkloosheid niet meer in staat zijn huur of hypotheek te betalen. Met ingang van 1 januari

2014 financieren we de activiteiten van dit beleidsveld alleen uit de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang (MO).
Vanwege de bezuiniging van de eigen gemeentelijke middelen is per 2014 voor het programma MO 1,0 miljoen euro minder beschikbaar. Het is ons samen met de regio gelukt een begroting te maken waarbij we de daklozenvoorzieningen in de stad en de bijdragen aan de activiteiten in verband met bemoeizorg hebben kunnen handhaven, maar waarbij geen enkele ruimte meer is om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen. Om opnieuw een programma MO uit te kunnen voeren die bestand is tegen de huidige economische recessie gaan we het gehele programma doorlichten. Zo willen we tot herschikking/prioritering van het beleid komen en het in november 2013 vastgestelde nieuwe programma regionaal kompas “actief onder dak” 2014-2017 kunnen uitvoeren.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal personen in de MO	▪ 824	▪ <800	▪ <800
▪ Uitstroom naar vervolgvoorzieningen	▪ >80%	▪ >80%	▪ >80%

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we dat:
- Het aantal personen in de maatschappelijke opvang lager is dan 800;
- 80% van de mensen die instromen in de MO succesvol worden doorgeleid naar een vervolgvoorziening;

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren van voorzieningen voor dak- en thuislozen [Lopend beleid]
We subsidiëren instellingen als stichting Huis, Lentis, VNN en Werkpro voor de opvang en begeleiding van onze doelgroepen. Komend jaar willen we meer dan voorheen de nadruk leggen op individuele trajecten en wederkerigheid. Hierbij moet gedacht worden dat iedereen hoe klein ook iets voor de samenleving kan betekenen.

Ontwikkelen nieuwe interventiemogelijkheden [Lopend beleid]
In het land worden nieuwe manieren van werken uitgeprobeerd rond huisvesting en cliëntbenadering. Denk hierbij aan Housing First en de Participatieladder. Komend jaar willen wij kijken (in hoeverre) nieuwe ontwikkelingen en interventiemethoden ook geschikt zijn voor de stad Groningen.

Stimuleren samenwerking instellingen [Lopend beleid]
Onze instellingen voeren elk een klein deel van de keten uit. Door zo optimaal mogelijke samenwerking willen we voorkomen dat cliënten kunnen “shoppen” en zo efficiënt mogelijk geholpen worden tegen zo laag mogelijke kosten.

Uitvoeren centrumgemeente taak [Lopend beleid]
In het kader van onze centrumgemeente taak ondersteunen we het bestuurlijk en ambtelijk OOGO (het Op Overeenstemming Gericht Overleg). Verder voeren we de afspraken binnen het Regionaal Kompas uit: er wordt geen zware hulpverlening meer ingezet als het lokale sociale team en het eigen netwerk voldoende zijn. Er is een ombuiging van zorg en overnemen naar activering en wederkerigheid. De verbindingen tussen de Wet Maatschappelijke Ontwikkeling (WMO) en de Participatiewet -en de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) zijn in het nieuwe programma vastgelegd.

Beleidsveld

Vrouwenopvang/Geweld in afhankelijkheidsrelaties

Wij hebben de ambitie om het geweld in afhankelijkheidsrelaties terug te dringen. Daarin worden we gesteund door het ministerie van VWS met het beleidsprogramma “Beschermd en Weerbaar”. In 2009 is de Wet Huisverbod van kracht geworden. De gezamenlijke Groninger gemeenten hebben in 2010 de ‘Groninger aanpak huiselijk geweld’ vastgesteld, waarin met alle ketenpartners is afgesproken welke activiteiten worden uitgevoerd ter bestrijding van huiselijk geweld. Hierin spelen verschillende organisaties een rol, waaronder Toevluchtsoord, het Steunpunt Huiselijk Geweld, de politie, het maatschappelijk werk, de reclassering en de Ambulante Forensische Psychiatrie Noord-Nederland (AFPN).

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De capaciteit van de vrouwenopvang staat voortdurend onder druk. Door een betere spreiding over het land, is het aantal aanmeldingen bij de vrouwenopvang naar beneden.
We zien een stabilisering van het aantal meldingen huiselijk geweld en een stijging van het aantal cliënten met enkelvoudige problematiek. Het aantal betrokken kinderen bij trajecten is stabiel, net als het aantal huisverboden. Bij het afsluiten van de trajecten wordt in 80% van de gevallen het geweld gestopt. In juni 2013 is de Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling aangenomen. Wij verwachten dat hierdoor het aantal meldingen bij het Steunpunt Huiselijk Geweld weer toe gaat nemen.
Landelijk wordt gekeken naar een herverdeling van middelen over de centrumgemeenten, die tot nu toe vooral op historische gronden werden uitgekeerd. Het is nog niet bekend hoe deze herverdeling uitpakt.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel*
Bezettingspercentage vrouwenopvang	103%	>90%	>90%	
Aantal opnames vrouwenopvang	350	<300	<300	
Aantal meldingen huiselijk geweld	537	>600	>600	
Huisverboden	112	120	120	

* De middellange termijn doelen moeten nog opnieuw bepaald worden en zijn mede afhankelijk van de vernieuwing van het sociale domein.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen:
- geweld in afhankelijkheidsrelaties blijvend stoppen;
- direct veiligheid bieden voor slachtoffers van huiselijk geweld.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren Vrouwenopvang en Steunpunt Huiselijk Geweld [Lopend beleid]
Deze voorziening is zowel voor Groningen als provinciaal/landelijk. De vrouwenopvang biedt 25 plaatsen voor crisisopvang. Daarnaast zijn 44 plaatsen beschikbaar voor vrouwen die binnen drie maanden tot een jaar begeleid worden naar zelfstandig wonen. Deze capaciteit staat voortdurend onder druk; met een bezettingspercentage van ruim 100% is de grens van de mogelijkheden bereikt. Landelijk is er sprake van herverdeling van middelen met een nog onbekende uitkomst.

Uitvoeren Wet tijdelijk huisverbod voor de stad en de provincie Groningen [Lopend beleid]
De wet huisverbod wordt in de hele provincie uitgevoerd en de verwachting is dat in 2014 ongeveer 120 huisverboden worden opgelegd.

Uitvoeren centrumgemeente taak [Lopend beleid]
Wij zijn centrumgemeente voor de aanpak vrouwenopvang/geweld in afhankelijkheidsrelaties. In 2013 zijn we in opdracht van het ministerie van VWS gezamenlijk met de Groninger gemeenten aan de slag gegaan met de regiovisie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties. Deze regiovisie ronden we in 2014 af. In de regiovisie besteden we onder meer aandacht aan de samenwerkingsrelatie Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG)/ Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en de afstemming met lokale netwerken.

Beleidsveld

Infectieziektebestrijding

Op basis van de Wet publieke gezondheid hebben we een belangrijke rol in de bestrijding van infectieziekten. We zijn zowel verantwoordelijk voor preventieve maatregelen als voor bestrijding van (een epidemie van) infectieziekten, zoals tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen (soa).

Analyse

Hoe staan we ervoor?

We zorgen ervoor dat we voortdurend op de hoogte zijn van de meest recente ontwikkelingen op het gebied van infectieziekte(bestrijding), en zijn – in samenwerking met het Centrum voor Infectieziektebestrijding van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en andere zorgverleners – continu alert op een mogelijke uitbraak van infectieziekten. We hebben een adequate organisatie met een uitgebreid netwerk gericht op het voorkomen en terugdringen van soa voor risicogroepen en het verzorgen van laagdrempelige seksualtiteitshulpverlening voor jongeren.
Op de consulten van het Straat Prostitutie Project en het inloopspreekuur voor prostituees verwachten we, op basis van de trends van de afgelopen jaren, ongeveer 450 consulten in 2014 waarin ruim 10% positieve soa's worden geconstateerd. Het aantal bezoekers aan de soa/sense-spreekuren van GGD Groningen en het UMCG stijgt jaarlijks licht. Uitgaande van deze stijgende lijn worden er in 2014 rond de 4.000 bezoekers verwacht, waarvan het grootste deel jonger zal zijn dan 25 jaar. Op basis van onze ervaringen zal bijna 15% van de bezoekers daadwerkelijk een soa hebben. We zijn steeds actiever in het gebruik van sociale media (website, chatten, testlab en e-hulpverlening) en dit zal in 2014 alleen maar toenemen, ook omdat dit een vorm is die jongeren, maar ook andere doelgroepen, erg aanspreekt.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen voorkomen dat infectieziekten zich verspreiden. We willen seksuele gezondheid behouden/beschermen en bevorderen en soa terugdringen. Doelgroepen weten de GGD te vinden voor soa-onderzoek en vragen over seksualiteitsproblemen en risicogedrag, waardoor er afname is van soa en andere gezondheidsproblemen (bijvoorbeeld seksueel geweld en abortus). Met de ingevoerde triage houden we wachttijden beperkt. Door nieuwe vormen van seksuele hulpverlening via sociale media verwachten we dat het aantal digitale contacten toeneemt en dat het aantal consulten op de spreekuren af zal nemen, met een groter bereik van de doelgroepen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Houden van spreekuren [Lopend beleid]

- We voeren geïntegreerde soa/seksualiteitshulpverlening spreekuren uit. Bijvoorbeeld een wekelijks jongerenspreekuur uitsluitend voor cliënten die jonger zijn dan 25 jaar.
- Om de diverse doelgroepen op de juiste spreekuren te kunnen plaatsen werken we met een duidelijke vraagstelling, waarmee we beter kunnen prioriteren en we de wachttijden beperken.
- Wekelijks is er in de huiskamer op de tippelzone van het Straat Prostitutie Project een medisch spreekuur en een verpleegkundig spreekuur. Ook is er op de donderdagavond een inloopspreekuur voor de prostituees uit stad en provincie.
- Het landelijk hepatitis B vaccinatieprogramma voor homomannen en voor prostituees wordt gecontinueerd. In 2014 voeren we actief preventieactiviteiten uit en passen meer e-hulpverlening toe in combinatie met de spreekuren; via internet kunnen soa-testen worden aangevraagd, thuiswerkende prostituees worden per email uitgenodigd voor een consult bij GGD Groningen.

Uitvoeren van preventieactiviteiten [Lopend beleid]

We continueren de volgende preventieactiviteiten in 2014:

- Risicogroepen (heteroseksuelen met wisselende onveilige sekscontacten, jongeren, Antillianen/Arubanen, asielzoekers, homoseksuele mannen, prostitue(e)s, HIV-positieven) gericht voorlichten;
- De Tour of Love-bus bezoekt scholen, jongerencentra en festivals om diverse thema's waaronder seksualiteit/soa, alcohol-&drugsverslaving en huiselijk geweld aan de orde te stellen;
- Lentekriebels (basisonderwijs);
- Project Liefde en Genot (voornamelijk VMBO- en leerwegondersteunende scholen);
- Actief betrokken bij ketenaanpak mensenhandel.

Beleidsveld

Lokaal gezondheidsbeleid

We willen een stad zijn waar onze kinderen opgroeien tot gezonde volwassenen en waarin volwassenen gelijke kansen hebben op gezondheid en een gezonde levensloop. Hoe we dit willen doen staat beschreven in het uitvoeringsprogramma Samen Gezond in Stad. Dit is opgebouwd uit drie programmasporen Gezonde Stad, Gezonde Wijk en Gezonde Jeugd. Het laatst genoemde spoor heeft een nauwe relatie met het integraal jeugdbeleid en is ook afgestemd op de activiteiten in het CJG. Op het niveau van Groningen stad streven wij – met voortdurende aandacht voor de parallellie van belangen- naar een stedelijke omgeving die positief is voor de gezondheid en die burgers uitnodigt tot gezonde keuzes. Tussen de Groninger wijken bestaan substantiële verschillen qua leefwijze en leefstijl, die mede samenhangen met de sociaaleconomische situatie van de bewoners. Om deze reden investeren wij ook het komende jaar extra in de Groninger wijken met de grootste gezondheidsachterstanden. In het kader van gezonde jeugd willen wij een actieve en gezonde leefstijl onder jongeren stimuleren.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Het goede nieuws is dat de leefwijze van de Stadjers een voorzichtige positieve kentering te zien geeft. Volwassenen roken minder. Het aantal jongeren, onder de 16 jaar, dat alcohol drinkt is gedaald. De sterke toename van het aantal kinderen met overgewicht lijkt enigszins te stabiliseren. Dit betekent niet dat we geen inspanningen meer op dit gebied hoeven te plegen. Het aantal Stadjers met overgewicht is enigszins gedaald. Het aantal mensen dat kampt met ernstige eenzaamheid is licht gedaald. Meer Stadjers vinden dat hun woonomgeving vooruit gaat. De meeste Stadjers kwalificeren hun gezondheid als goed of zelfs uitstekend. Dit is opvallend omdat bijna de helft van de volwassenen aan een chronische ziekte lijdt. Kennelijk valt met een chronische ziekte in veel gevallen goed te leven. Minder goed nieuws is dat Stadjers gemiddeld 9 maanden korter leven dan de rest van Nederland. De mannen 1 jaar, de vrouwen 7 maanden. Stadjers geboren tussen 1985 en 2008 worden naar verwachting 79 jaar en vier maanden, dit is 10 maanden minder dan de levensverwachting van de gemiddelde Nederlander. De verklaring is dat onder Stadjers vaker longkanker, COPD en hartinfarcten voorkomt. Al deze ziekten zijn leefstijl gerelateerd. Ook komt onder Stadjers vaker suïcide voor.

Doelen

Wat willen we bereiken?

Allereerst een opmerking over doelen in relatie tot het lokaal gezondheidsbeleid. Lokaal gezondheidsbeleid richt zich op het beïnvloeden van gedrag en het stimuleren van een gezonde leefstijl. Aangezien vele factoren van invloed zijn op gedrag en leefstijl is het lastig om voor dit beleidsveld scherpe doelen te formuleren. De doelen zijn om voorgaande reden vaak procesgericht. Dit gezegd hebbende willen we

- gezondheid en gezondheidsaspecten vaste criteria laten vormen bij het ontwikkelen van beleid op het vlak van participatie, armoede, onderwijs, sport en ruimtelijke ordening;
- de verbinding tussen preventie, cure en care tot stand brengen/bevorderen;
- inzetten op het verkleinen van gezondheidsachterstanden op wijkniveau waarbij de bewoners worden betrokken bij de ontwikkeling van wijkvisies en andere projecten;
- voorwaarden creëren die jongeren stimuleren en uitdagen om een actieve en gezonde leefstijl aan te nemen;
- ouders stimuleren en ondersteunen om hun kinderen een gezond leefstijl aan te leren.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Investeren in een Gezonde Stad [Lopend beleid]

Leefstijlinterventies blijken onvoldoende effect te hebben op het aanleren van een gezonde levenswijze. Daarom investeren we structureel in factoren die op gezondheid en gezond gedrag van invloed zijn zoals werk, participatie, fysieke en sociale leefomgeving. In 2014 zetten we in op:

- Het betrekken van de individuele gezondheidssituatie bij het activeren van inwoners die onder de Participatiewet vallen. Zie verder hoofdstuk 1, deelprogramma werk en participatie.
- Bij de uitvoering van het WMO-meerjarenprogramma “Samen Sterk in Stad” en “Groningen voor elkaar” (3 D’s) wordt blijvend aandacht gevraagd voor gezondheid en gezond gedrag. Zie ook hoofdstuk vier, deelprogramma Sociale samenhang en participatie en de paragraaf Vernieuwing Sociaal Domein.
- Vergroten expertise op het gebied van gezond opgroeien, gezond oud worden en een gezonde levensloop. Dit door meer gebruik te maken van de expertise van kennisinstellingen (Healthy Ageing), het organiseren van kennisateliers en onderhouden van contact met onze partners van Healthy Ageing.

Investeren in een Gezonde Wijk [Lopend beleid]
In de wijken Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk, Korrewegwijk/De Hoogte en Vinkhuizen nemen we extra maatregelen om de gezondheidsachterstanden tegen te gaan. Hierbij werken we samen met de bewoners en de beroepskrachten in de wijk. In 2014 ligt het accent op:

- Het uitvoeren van de wijkvisie Selwerd waarin ook aandacht is voor gezondheid en gezondheidsachterstanden. Selwerd is een proeftuin om te onderzoeken of deze aanpak succesvol kan zijn.
- Voortzetten uitvoering en afronden van het project "Dik Doun in Grunn" in de wijk Vinkhuizen. Dit is een integrale aanpak van overgewicht, gericht op het verbinden van curatie, preventie en het verbeteren van de ketenaanpak.
- In het kader van het convenant met Menzis start in 2014 een pilot "Geïndiceerde preventie" met het Gezondheidscentrum Lewenborg.
- Opstarten Dik Doun in Selwerd (zie rapport "Wijkontwikkeling Selwerd, kennis en potentie verbinden").
- In zeven Groninger wijken is een Nait Soezen-wijkverpleegkundige actief. De manier van werken van deze wijkverpleegkundige nieuwe stijl grijpt terug op die van de vroegere wijkzuster: doortastend en wars van bureaucratie, 'nait soezen moar doun'. De Nait Soezen-verpleegkundige vormt de schakel naar de huisartsen met zijn of haar team. In de pilot sociaal team in de Korrewegwijk/De Hoogte neemt de wijkverpleegkundige ook deel aan het sociaal team.

Investeren in een Gezonde jeugd [Lopend beleid]
Ook in 2014 investeren we in de Groninger jeugd, omdat een gezonde jeugd zichzelf en de samenleving de beste toekomstperspectieven biedt. Aandacht gaat opnieuw uit naar de thema's gezond gewicht, psychosociale problemen, overmatig alcoholgebruik en perinatale sterfte. Dit betekent dat de volgende maatregelen worden uitgevoerd:

- Aanpakken overgewicht op een integrale manier met behulp van de JOGG-methodiek.
- Uitvoeren maatregelen uit het uitvoeringsprogramma "De maat is vol" (Alcohol en jongeren 2013-2016)
- Bevorderen psychosociale gezondheid van de jeugd. De aanknopingspunten uit het feitenblad "Psychosociale gezondheid van de jeugd in de Gemeente Groningen" zijn in 2013 omgezet in concrete maatregelen en worden in 2014 gecontinueerd. Samenwerkingspartners op dit gebied zijn de CJG's, Cedin, het onderwijs, bureau Jeugdzorg en Lentis.
- Continuering WE CAN YOUNG, een project ter bevordering van de seksuele en relationele weerbaarheid van jongeren.
- Voortzetten samenwerking met betrokken partners (verloskundigen en kraamzorg) voortvloeiend uit het project Gezond Zwanger om de perinatale sterfte terug te dringen.
- Voortzetten uitvoering Healthy Pregnacy 4All samen met het ErasmusMC Rotterdam gericht op het terugdringen van de perinatale sterfte.

Beleidsveld

Openbare gezondheidszorg

Analyse··

Hoe staan we ervoor?
De gemeente Groningen neemt samen met 22 gemeenten in de provincie deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheid- en gezondheidsregio (V&GR). We geven uitvoering aan taken die aan deze regeling in het kader van de openbare gezondheidszorg zijn opgedragen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen de openbare gezondheidszorg effectief en efficiënt organiseren.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoering taken V&GR
We hebben continue aandacht voor de cijfers en het verhaal achter de cijfers en bedienen ons daarbij waar mogelijk van nieuwe inzichten op de taakvelden:

- Jeugdgezondheidszorg;
- Forensische geneeskunde;
- Epidemiologie;
- Technische hygiënezorg (waaronder inspecties kinderopvang;)
- Milieugezondheidszorg;
- Infectieziektebestrijding, tuberculosebestrijding, seksuele gezondheidszorg;
- Geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen in de regio;
- Crisisdienst.

Taken die GGD Groningen alleen voor de gemeente Groningen uitvoert, worden in andere onderdelen van deze Begroting benoemd.

Deelprogramma 3

INTEGRATIE EN EMANCIPATIE

Het deelprogramma Integratie en Emancipatie bundelt ons beleid gericht op:
- **Integratie van allochtone vrouwen, Antillianen & Arubanen en Somaliërs;**
- **Emancipatie van (allochtone) mannen en homoseksuele en biseksuele mannen en vrouwen en transgenders.**

We willen hun ontwikkelingskansen vergroten en verschillen in kansen en keuzemogelijkheden wegwerken.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma integratie en emancipatie bedraagt 3,1 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit specifieke rijksbijdragen 900 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 2,2 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Diversiteit en integratie
- Vluchtelingen en asielzoekers
- Emancipatie

Beleidsveld

Diversiteit en integratie

Met het vaststellen van de integratienota Nu Ritsen! in 2007 hebben wij de keuze gemaakt om integratiebeleid voortaan in te bedden in alle gemeentelijke beleidssectoren en daarmee al deze sectoren medeverantwoordelijk te maken voor het bevorderen van de zelfredzaamheid van etnisch culturele groepen in de stad Groningen. De keuze voor dit zogenaamde integratie-inclusief denken werd mede ingegeven door de beheersbare integratieproblematiek en de in omvang kleine groepen minderheden in de stad.

Integratie-inclusief denken houdt onder meer in dat onze voorzieningen moeten zijn ingericht en zich in toenemende mate moeten richten op de groeiende diversiteit van de Groningse bevolking. Alle Stadjers, ongeacht etniciteit, seksuele gerichtheid, geslacht of beperking, moeten gebruik kunnen maken van het aanbod van laagdrempelige en algemeen toegankelijke lokale voorzieningen. Mocht dit reguliere beleid niet voldoende zijn om bepaalde Stadjers te kunnen bereiken of te bedienen, dan kunnen wij ervoor kiezen om specifieke maatregelen in te zetten.

Door het inclusief maken van het integratiebeleid treden begrippen als compassie en diversiteit meer op de voorgrond. Geen specifiek beleid meer gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid van niet-westerse culturele groepen in de stad. Maar generiek beleid bedoeld voor alle Stadjers. Onder het motto “Iedereen is anders en in Groningen is ruimte voor iedereen”.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Met de uitvoering van de campagne Stadjers voor Compassie zijn in 2011 alle maatregelen uit de integratienota Nu Ritsen! uit 2007 gerealiseerd. Dit betekent dat wij onder meer netwerken rondom integratie tot stand hebben gebracht waardoor wij blijvend met Stadjers communiceren over integratiebeleid. Het gaat hierbij om het Platform Zelforganisaties, het Discriminatie Meldpunt Groningen en de Dag van de Dialoog. Vanuit de inclusie-gedachte kunnen wij deze netwerken zeer goed structureel bij bestaande beleidsterreinen onderbrengen, zoals wij dat bijvoorbeeld met onderdelen van het Antillianenbeleid en het activeringsproject Somalische Groningers hebben gedaan.

De komende jaren gaan wij meer de nadruk leggen op het erkennen, het waarderen en het vieren van verschillen tussen Stadjers. In plaats van het benadrukken van deze verschillen. Met het uitroepen van Groningen tot internationale compassiestad en de campagne Stadjers voor Compassie hebben wij een belangrijke stap in deze richting gezet. Samen met een aantal lokale instellingen en organisaties hebben wij afgesproken om compassie (mededogen) leidend te laten zijn in ons doen en laten en om diversiteit zichtbaar en positief te waarderen.

Met het lokale Platform Zelforganisaties Groningen en het provinciale Platform Religie en Levensbeschouwing beschikken wij over twee gesprekspartners, die uitstekend op de hoogte zijn

van de wensen en noden van hun achterban. De korte lijnen tussen ons en de besturen van deze platforms zorgen ervoor dat wij snel en krachtig kunnen reageren op signalen uit de samenleving.

Doelen

Wat willen we bereiken?

In 2014 willen we:

- alle daarvoor in aanmerking komende zelforganisaties de subsidiemogelijkheden geven om de eigen culturele identiteit van de achterban te versterken en de integratie van deze achterban in de Groninger samenleving te versoepelen;
- een bijdrage leveren aan een voorziening waar burgers met discriminatieklachten gehoord en geholpen worden;
- de afspraken die gemaakt zijn met inburgeraars over het volgen en afronden van hun inburgeringstraject wanneer dat traject nog doorloopt in 2014 handhaven;
- Somaliërs met ernstige problematiek in beeld krijgen, ondersteuning bieden op de leefgebieden wonen, werk, inkomen en dagbesteding en de ervaren overlast in buurten van Somaliërs verminderen;
- de maatschappelijke positie van Antillianen en Arubanen in de gemeente Groningen versterken;
- uitvoering geven aan een plan van aanpak Diversiteit, met daarin maatregelen die wij de komende jaren gaan nemen om ervoor te zorgen dat Groningen een stad blijft van en voor iedereen.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Aantal zelforganisaties dat gebruik maakt van de subsidieregeling voor zelforganisaties.	30	30	30	30
Aantal meldingen en informatieverzoeken bij het discriminatie Meldpunt Groningen	-	240	250	-
Aantal en percentage niet-werkende werkzoekenden Antilianen en Arubanen	283 11,3%	Afname tot <15%	Afname tot <15%	Afname tot <15%
Aantal en percentage bijstandsgerechtigden Antilianen en Arubanen	521 20,8%	Afname tot <15%	Afname tot <15%	Afname tot <15%
Aantal en percentage Antilliaanse en Arubaanse voortijdig schoolverlaters	31 9,0%	Afname tot <5%	Afname tot <5%	Afname tot <5%
Percentage gehoorde Antilliaanse en Arubaanse verdachten	6,4%	Afname tot <5%	Afname tot <5%	Afname tot <5%

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren zelforganisaties van etnisch culturele groepen[Lopend beleid]

De uitvoeringsnota zelforganisaties 2011-2014 is ook in 2014 nog van toepassing op de subsidiëring van de zelforganisaties van en voor etnisch culturele groepen in de stad. Dit betekent dat zelforganisaties op grond van een aantal criteria aanspraak kunnen maken op een basis- en activiteitensubsidie. Per 1 januari 2013 is in nauw overleg met het Platform Zelforganisaties Groningen een structurele taakstelling van 40 duizend euro op dit budget gerealiseerd. Vooralsnog lijkt dit geen gevolgen te hebben voor het activiteitenaanbod van de zelforganisaties.

Subsidiebijdrage leveren aan provinciale antidiscriminatie voorziening [Lopend beleid]

Wij continueren onze bijdrage aan het Discriminatie Meldpunt Groningen voor de niet-wettelijke

taken voorlichting en advies. Voor de wettelijke taken registratie en afhandeling klachten ontvangen wij een rijksbijdrage op basis van het aantal inwoners van de stad. Het werkgebied van de antidiscriminatie-voorziening is de provincie Groningen. De generieke korting die wij het Meldpunt opleggen heeft tot gevolg dat er minder uren voor registratie, klachtenafhandeling en voorlichting beschikbaar zijn. Dit leidt tot een verschraling van de dienstverlening.
Vanaf 2013 zijn zes Groninger gemeenten, mede vanuit het oogpunt van bezuinigingen, gestopt met het financieren van het meldpunt. De gevolgen hiervan voor het Discriminatie Meldpunt Groningen bespreken wij in VGG-verband.

Inburgering [Lopend beleid]
Vanaf 1 januari 2013 is de nieuwe Wet inburgering van kracht. Dat betekent dat inburgeringsplichtigen zelf verantwoordelijk zijn voor het volgen van een inburgeringstraject. Gemeenten hebben hierin geen taak meer. De gemeente heeft een taak ten aanzien van inburgeraars die voor 1 januari 2013 met hun inburgeringstraject zijn begonnen en/of inburgeringsplichtig zijn geworden. Op 1 januari 2013 waren 900 inburgeraars nog bezig met hun inburgeringstraject (inclusief de nieuwe instroom van 2012). Het aantal inburgeraars op een traject is halverwege 2013 met 150 afgenomen.
In 2013, 2014, 2015 en mogelijk nog in 2016 zal het aantal mensen dat een alfabetiserings- en inburgeringstraject heeft afgerond verder toenemen. In de eerste helft van 2013 hebben we aan 40 vergunninghouders nog een inburgeringstraject aangeboden. Op grond van het overgangsrecht van de Wet inburgering is het nog de taak van de gemeente hen een traject aan te bieden.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Inburgeraars op nieuwe Inburgeringstrajecten	▪ 328	▪ ± 40	▪ N.v.t.	▪ N.v.t.
▪ Nieuwe instroom oppakken	▪ 100%	▪ 100%	▪ N.v.t.	▪ N.v.t.
▪ Aantal nog lopende inburgeringstrajecten	▪ 900	▪ 640	▪ 440	▪ 0

We willen bereiken dat iedereen met succes het inburgeringstraject afrondt, en dat daarmee de eerste voorwaarden zijn geschapen voor een actieve deelname aan de samenleving. We volgen de afspraken die gemaakt zijn met inburgeraars over hun inburgeringstraject wanneer dat traject nog doorloopt in 2014 en de jaren daarna. En gaan na of de inburgeringsplichtige aan wie we geen traject aanbieden, maar wel een beschikking hebben toegezonden, met daarin aangegeven de termijn waarbinnen ze aan hun verplichting moeten voldoen, al dan niet aan hun verplichting hebben voldaan.

Subsidiëren activiteiten voor Caribische Groningers [Lopend beleid] [Extra beleidsmiddelen]
Voorkomen van overlast, het vergroten van de zelfredzaamheid en het versterken van de maatschappelijke positie van Caribische Groningers zijn de centrale doelstellingen van het Antillianenbeleid. In 2014 ligt het accent op de 'vinden-en-binden' functie van het Straatteam en Prospero. Activiteiten die zich voornamelijk richten op contactlegging en toeleiding naar hulp en ondersteuning voor die groepen Antillianen die moeite hebben de aansluiting bij de Nederlandse samenleving te vinden. Voor de uitvoering van sociaal-culturele activiteiten is de ruimte Ambiente in wijkcentrum het Trefpunt beschikbaar. Ook ondersteunen wij het Antilliaans beraad Brisa, dat een brugfunctie vervult tussen de gemeente, uitvoeringsorganisaties en de Antilliaanse gemeenschap in Groningen. We stellen voor dat uw raad in 2014 262 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen voor uitvoering van deze activiteiten.
Enkele overige activiteiten zoals de hulp aan probleemmeiden, de Antilliaanse gezinscoach en het casusoverleg, zijn ondergebracht in regulier beleid (jeugd- en jongerenwerk, CJG en Veiligheidshuis).

Subsidiëren aanpak problematische Somaliërs [Lopend beleid]
Het in 2010 gestart activeringsproject Somalische Groningers is bedoeld om de situatie van een groep overlast veroorzakende Somalische Groningers in de stad op een aantal leefgebieden te verbeteren. De succesvolle aanpak heeft ertoe geleid dat het project in 2013 inclusief financiering in het reguliere hulpverleningsaanbod van de MJD is opgenomen. Ook voor 2014 hebben wij de MJD de opdracht gegeven deze aanpak voort te zetten.

Beleidsveld

Vluchtelingen, asielzoekers en asielgerechtigden

Asielbeleid en de uitvoering ervan is primair een rijks-verantwoordelijkheid. Het is dan ook niet aan de gemeente om opvang van asielzoekers te organiseren. Echter, waar rijksbeleid tekort schiet en de gemeente met de consequenties daarvan wordt geconfronteerd, ondersteunen we particuliere initiatieven die hulp bieden aan (uitgeprocedeerde) asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven. Vanwege de aanwezigheid van kinderen geldt dit ook voor de ondersteuning van gezinnen zonder rechtmatig verblijf. Iedere gemeente in Nederland krijgt een taakstelling van het Rijk om vluchtelingen die een verblijfsvergunning hebben gekregen (zogenaamde vergunninghouders) in hun gemeente te huisvesten. In Groningen doen we dat al gedurende vele jaren in goede samenwerking met de woningbouwverenigingen / woningcorporaties.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De gemeente Groningen kent geen centrale noodopvang voor asielzoekers meer. Wel krijgen asielzoekers zonder voorzieningen van het Rijk nog altijd onderdak in particuliere voorzieningen. Deze groep bieden wij materiële ondersteuning via het fonds knelpunten noodopvang. Ook verstrekken we leefgeld aan ex-Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's) en bieden ondersteuning aan kinderen van mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven. De taakstelling voor het eerste halfjaar van 2013 bedroeg 49 te huisvesten vergunninghouders. Deze taakstelling is gerealiseerd. Voor het tweede halfjaar van 2013 is de taakstelling 51 te huisvesten vergunninghouders.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we:
- voorkomen dat asielzoekers en vluchtelingen zonder middelen van bestaan op straat belanden, met criminaliteit in aanraking komen en/of een gevaar voor de volksgezondheid vormen;
- er voor zorgen dat we voor deze zeer kwetsbare groepen op een constructieve manier kunnen blijven werken aan een zinvol toekomstperspectief.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Huisvesten vergunninghouders	115	100	N.n.b.	N.n.b
Aantal personen in noodopvang	34	Afname	Afname	Afname
Verstrekkingen kindersteun	10	Afname	Afname	Afname
Alleenstaande minderjarige vreemdelingen met leefgeld	28	Afname	Afname	Afname

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Fonds knelpunten noodopvang [Lopend beleid] [Extra beleidsmiddelen]
Asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven maar niet in aanmerking komen voor opvang door het Rijk, bieden wij materiële ondersteuning via het fonds knelpunten noodopvang. Ook mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven, maar wel actief meewerken aan het verkrijgen van (reis)documenten, komen voor ondersteuning in aanmerking. Via het fonds Kindersteun bieden wij ondersteuning aan kinderen van mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven. In voorkomende gevallen bieden we personen in een kwetsbare positie (ouders met minderjarige kinderen of mensen die afhankelijk zijn van medische zorg) maatschappelijke opvang in het kader van de Wmo. Ook in 2014 stellen we incidenteel middelen beschikbaar omdat we vanuit het oogpunt van de zorgplicht willen voorkomen dat asielzoekers op straat komen te staan of -noodgedwongen- in de illegaliteit komen. Wij stellen voor dat uw raad in 2014 voor de noodopvang asielzoekers 345 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Subsidiëring ondersteuning ex-AMV's [Lopend beleid]
Wij subsidiëren Vluchtelingenwerk Noord Nederland voor het bieden van maatschappelijke- en juridische ondersteuning aan ex-Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (ex-AMV's), gericht op ofwel het verkrijgen van een verblijfsstatus, dan wel het realiseren van terugkeer naar het land van herkomst. Ex-AMV's die actief meewerken aan het verkrijgen van een helder toekomstperspectief komen tevens in aanmerking voor materiële ondersteuning in de vorm van leefgeld.

Realiseren van de taakstelling huisvesting vergunninghouders [Lopend beleid]
In samenwerking met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de woningbouwverenigingen en woningcorporaties in Groningen zorgen we voor het huisvesten van vergunninghouders. Op het moment van schrijven weten we nog niet welke taakstelling we voor de 1e helft en de 2e helft van 2014 krijgen. Dit is onder andere afhankelijk van de realisatie van de taakstelling van de tweede helft van 2013. We komen hierop terug in de rekening 2013.

Beleidsveld

Emancipatie

Het beleidsveld Emancipatie is vormgegeven rond het model van de ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt en richt zich op (allochtone) vrouwen en (allochtone) mannen. De keten bestaat uit een uitgebreid aanbod van cursussen, activiteiten en projecten van de veelal samenwerkende maatschappelijke organisaties in de stad. Door van het aanbod gebruik te maken kunnen vrouwen en mannen zich de noodzakelijke vaardigheden eigen maken om zo een volgende stap in hun emancipatieproces te nemen. Net als bij het integratiebeleid staat ook hier de sociale, educatieve, culturele en economische zelfredzaamheid centraal. De ketenaanpak en de gemeentelijke regie op dit terrein is geborgd in de emancipatienota 'Kansen bieden, kansen pakken' uit 2010. Daarnaast valt ook de emancipatie van homoseksuele en biseksuele mannen en vrouwen en transgenders onder dit beleidsveld.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De maatregelen uit de emancipatienota 'Kansen bieden, kans pakken' uit 2010 bieden onze uitvoerende instellingen voldoende houvast en richting om het emancipatieproces van mannen én vrouwen in de stad ook de komende jaren naar een hoger plan te kunnen tillen. Onze unieke ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt zorgt voor voldoende borging van het emancipatiebeleid en laat ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en het oppakken van acute problematiek. Het beleid dat wij hebben ingezet voor de periode 2010-2013 continueren wij dan ook voor de periode 2014-2017. Ondanks de teruglopende financiering vanuit het rijk, de gemeente en diverse fondsen vormt de ketenaanpak nog steeds een stevig fundament voor ons emancipatiebeleid. Vrouwencentrum Jasmijn is erin geslaagd om het activiteitenaanbod en het aantal vrouwen dat daar gebruik van maakt op het niveau van 2012 te houden. Met het project Eigen Kracht voor laagopgeleide vrouwen heeft het zelfs een nieuwe doelgroep weten te bereiken die tot nu toe nooit goed in beeld is geweest.

Door het inzetten van de rijksgelden homo-emancipatie is vooral de zichtbaarheid van de LGBT-gemeenschap toegenomen. Voor het vergroten van de sociale acceptatie is vooral gekozen voor activiteiten die een lange adem nodig hebben, zoals een voorlichtingscampagne en het uitbrengen van lespakketten over seksuele diversiteit.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we:
- de keten taal, participatie en arbeidsmarkt faciliteren;
- meer aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en de (verbetering) van de maatschappelijke positie van vrouwen én mannen;
- het bereik van het vrouwencentrum houden op het niveau van 2013;
- de sociale acceptatie van homoseksuelen en transgenders verhogen en hun zichtbaarheid vergroten.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Bereik vrouwencentrum	▪ 943	▪ 1.000	▪ 1.000	▪ 1.000

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren van een stedelijk vrouwencentrum en een activiteitenaanbod voor vrouwen [Lopend beleid]
In 2014 hebben wij Multicultureel Vrouwencentrum Jasmijn de opdracht gegeven om uitvoering te geven aan het versterken van de ketenaanpak taal, participatie en arbeidsmarkt via een cursusaanbod op de gebieden ontmoeting, vorming en cultuur en de afstemming hierover met ketenpartners op stedelijk- en wijkniveau. Daarnaast heeft Jasmijn de inspanningsverplichting om in de uitvoering van de activiteiten en de bedrijfsvoering vrijwilligers in te schakelen en een toegankelijke en veilige omgeving voor de deelnemers aan het cursusaanbod te creëren.

Subsidiëren platform Lesbian Gay Bisexual Transgender Groningen (LGBT) [Lopend beleid]
Het Platform LGBT Groningen voert in de periode 2012-2014 vanuit de rijksbijdrage lokaal emancipatiebeleid LGBT een tweetal activiteiten voor ons uit die de zichtbaarheid en sociale acceptatie van de LGBT-gemeenschap in de stad moet bevorderen. Het gaat om de jaarlijks terugkerende Regenboogweek en een lespakket voor basisscholen over seksuele diversiteit. Daarnaast hebben wij in het kader van het internationaal aandacht vragen voor de emancipatie van de LGBT-gemeenschap binnen de rijksbijdrage middelen gereserveerd om uitwisselingen met onze stedenbanden San Carlos en Moermansk op dit terrein tot stand te brengen.

Deelprogramma 4

OVERIGE WELZIJN, GEZONDHEID EN ZORG

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma overig welzijn, gezondheid en zorg bedraagt 100 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit inkomsten van derden.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 4. Welzijn Gezondheid en zorg

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr.	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
4.1	Sociale samenhang en participatie	48.379	49.808	48.763	48.652	49.041	49.224
4.2	Preventie en zorg	34.807	34.302	34.215	34.531	34.869	35.190
4.3	Integratie en emancipatie	8.577	4.740	3.067	2.227	2.097	1.985
4.4	Overig welzijn gezondheid en zorg	57	57	56	56	56	56
	Totaal lasten	**91.820**	**88.907**	**86.101**	**85.466**	**86.063**	**86.455**
	Baten						
4.1	Sociale samenhang en participatie	5.676	4.978	4.744	4.546	4.599	4.653
4.2	Preventie en zorg	13.049	12.488	11.751	11.922	12.095	12.271
4.3	Integratie en emancipatie	4.538	1.817	990	474	323	190
4.4	Overig welzijn gezondheid en zorg	57	57	56	56	56	56
	Totaal baten	**23.320**	**19.340**	**17.541**	**16.998**	**17.073**	**17.170**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-68.500**	**-69.567**	**-68.560**	**-68.468**	**-68.990**	**-69.285**
	Totaal toevoegingen	1.003	1.041	979	979	979	979
	Totaal onttrekkingen	1.389	1.933	501	426	426	426
	Geraamd resultaat na bestemming	**-68.114**	**-68.675**	**-69.038**	**-69.021**	**-69.543**	**-69.838**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
4.1	Wmo	300			
4.1	Functie Meldpunt verbreden	140			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
4.1	Compensatie afromingstaakstelling WMO gelden		800	800	800
4.1	Meldpunt overlast		140	140	140
4.3	Noodopvang asielzoekers	345			
4.3	Uitvoering Antillianenbeleid	262	362	362	362

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

4.1 Sociale samenhang en participatie V 800 duizend euro

Accres gesubsidieerde instellingen (N 300 duizend euro)
Volgens afgesproken systematiek verhogen wij de subsidiebudgetten van instellingen met de gereserveerde concerncompensatie van 2012. De verhoging is berekend op 342 duizend euro.

Bedrijfsvoering SOZAWE (V 600 duizend euro)
Omdat het werk van de klantmanagers in 2014 geheel komt te liggen op het terrein van de begeleiding van de klant naar werk of participatie, kiezen we ervoor de kosten volledig toe te rekenen aan het deelprogramma “Werk en Activering

Vervallen stelpost begrotingsrisico 2013 (N 600 duizend euro)
In de begroting 2013 is sprake van een begrotingsrisico waarvoor onder de lasten een negatieve stelpost was opgenomen. In de begroting 2014 is dit begrotingsrisico opgelost. De negatieve kostenpost uit de begroting 2013 verdwijnt hierdoor. Dit leidt tot een nadelige afwijking van 600 duizend euro met de begroting 2013.

Woonvoorzieningen (V 400 duizend euro)
De uitgaven voor woonvoorzieningen laten alle verscheidene jaren een teruggang zien. In de tweede helft van 2011 werd deze ontwikkeling versterkt door de invoering van eigen bijdragen voor deze voorzieningen. Voor 2014 zijn de uitgaven geraamd op 1,3 miljoen euro, terwijl voor 2013 nog 1,7 miljoen euro werd geraamd.

Vervoersvoorzieningen(V 500 duizend euro)
Per 1-1-2013 geldt een nieuw contract met een nieuwe vervoerder. De aanbesteding van dit nieuwe contract heeft tot een voordeel geleid van 500 duizend euro.

Huishoudelijke hulp in natura (V 800 duizend euro)
De vraag naar huishoudelijke hulp in natura daalt in 2014 in de eerste plaats door het genomen besluit om indicaties met ingang van juli 2013 niet meer af te geven in klassen, maar in uren. Los hiervan vertoont de vraag naar zorguren in 2013 een duidelijke daling

Persoons gebonden budget PGB (V 700 duizend euro)
Aan de lagere kosten voor PGB’s ligt in de eerste plaats een gemeentelijk besluit ten grondslag, namelijk om de PGB-tarieven met ingang van 2014 te gaan differentiëren. Naar verwachting levert deze maatregel, afhankelijk van het niveau van de verstrekkingen ongeveer 300 duizend euro op. Daarnaast daalt de vraag naar PGB’s vermoedelijk door vergelijkbare factoren als bij huishoudelijke hulp in natura is aangegeven. In totaal dalen de lasten met 700 duizend euro.

Maatwerkvoorziening inkomensondersteuning (V500 duizend euro)
In de meicirculaire 2013 wordt voor 2014 een bedrag van 500 duizend euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een maatwerkvoorziening voor inkomensondersteuning. In de begroting zijn de lasten hiermee verhoogd. Dit betreft een maatregel uit het regeerakkoord. Onduidelijk is nog hoe deze nieuwe taak ingevuld gaat worden. In afwachting daarvan is het geld in de begroting voor deze nieuwe taak apart gezet.

Uitgaven 2014 sociale teams (N 300 duizend euro)
De vorming van sociale teams is een belangrijke maatregel om in de wijken te komen tot meer samenhang in de activiteiten voor welzijn, ondersteuning, jeugd- en gezondheidszorg en arbeidsintegratie. In 2013 is in Groningen gestart met 2 proefprojecten. Het voornemen is dit aantal in 2014 uit te breiden. Hiervoor is incidenteel 300 duizend euro in de begroting gereserveerd.

Transitiekosten decentralisaties(N 300 duizend euro)
De voorbereidingen binnen de uitvoering voor de decentralisaties op het gebied van de Wmo, de AWBZ-zorg en andere wetswijzigingen zullen in 2014 nog veel extra inzet vergen, die het Rijk slechts in beperkte mate vergoedt. Voor deze transitiekosten is daarom in de begroting 2014 een incidenteel budget van 300 duizend euro vrijgemaakt.

Eigen bijdragen (N 100 duizend euro)
Op basis van de eerste realisatiegegevens over 2013 wordt ingeschat dat de eigen bijdragen voor de verschillende voorzieningen in 2014 ten opzichte van de begroting 2013 200 duizend euro lager zullen uitpakken. De daling kan in verband worden gebracht met de lagere verstrekkingen van de diverse voorzieningen.

Diversen
Het gaat hier om diverse afwijkingen zoals de verwerking van loon- en prijscompensatie, een aanpassing in de toerekening van overhead en diverse overige mutaties.

4.2 Preventie en zorg N 650 duizend euro

Terugraming incidentele bezuiniging maatschappelijke opvang (N 500 duizend euro)
Op de budgetten voor het maatschappelijk domein rust een bezuinigingstaakstelling van 1,7 miljoen euro. Deze taakstelling is in 2013 mede ingevuld door de gemeentelijke budgetten van de maatschappelijke opvang incidenteel met 500 duizend euro te verlagen. Voor 2014 voeren we deze incidentele korting weer als budget op.

Personeel voormalige ambulancedienst
Wij gaan er van uit dat we de laatste personeelsleden van de voormalige Groninger ambulancedienst voor 2014 in dienst laten treden bij de ambulancevervoerder waar ze al enkele jaren gedetacheerd zijn. Daarom zijn de lasten en baten hiervan uit de begroting voor 2014 geëlimineerd.

Diversen (N 150 duizend euro)

Het gaat hier om diverse afwijkingen zoals de verwerking van loon- en prijscompensatie, een aanpassing in de toerekening van overhead en diverse overige mutaties.

4.3 Integratie en emancipatie V 850 duizend euro

Participatiebudget / inburgering (geen afwijking)
De rijksoverheid beëindigt met ingang van 2014 de subsidiëring van de inburgeringswerkzaamheden van de gemeenten. In het Participatiebudget ontvangen wij daarom geen subsidie meer voor Inburgering. Over 2013 bedroeg die subsidie nog bijna 0,9 miljoen euro. Door de in 2013 ingegane wijziging van de Wet inburgering is de rol van de gemeenten bij Inburgering wettelijk ingeperkt tot het ondersteunen van de afronding van de vóór 2014 in gang gezette inburgeringstrajecten. Er mogen geen nieuwe door de gemeenten gefinancierde trajecten meer worden gestart. Met ingang van 2014 worden geen lasten meer gedekt uit het onderdeel Inburgering van het Participatiebudget. Die lasten bedroegen in 2013 nog 0,9 miljoen euro.
Het steunpunt voor asielzoekers en inburgeraars bij Humanitas wordt voortaan rechtstreeks door de rijksoverheid gefinancierd. De door ons nog te betalen kosten van de vóór 2014 gestarte inburgeringstrajecten worden in 2014 gedekt uit de vooruit van de rijksoverheid ontvangen projectgelden voor de uitvoering van de Wet inburgering.

Bedrijfsvoering SOZAWE (V 700 duizend euro)
De lasten af met 0,6 miljoen euro. Dat heeft vooral te maken met het feit dat in 2014 minder kosten van klantmanagement en overhead worden toegerekend aan Inburgering.
Omdat het werk van de klantmanagers in 2014 geheel komt te liggen op het terrein van de begeleiding van de klant naar werk of participatie, kiezen we ervoor de kosten volledig toe te rekenen aan het deelprogramma “Werk en Activering”. Tot en met 2013 werd een substantieel deel van de kosten van klantmanagement toegerekend aan het deelprogramma “Integratie en Emancipatie”. De nieuwe toerekening brengt voor dit deelprogramma een voordelige verschuiving met zich mee van ongeveer 600 duizend euro.

Diversen (V 150 duizend euro)
Het gaat hier om diverse afwijkingen zoals de verwerking van loon- en prijscompensatie, een aanpassing in de toerekening van overhead en diverse overige mutaties.

PROGRAMMA 5
Sport en bewegen

Iedereen in beweging

In ons programma 'Sport en bewegen' richten we ons op alle Groningers, van jong tot oud. Want sporten en bewegen is goed voor iedereen. We streven ernaar om zoveel mogelijk mensen aan het sporten te krijgen en te houden. Sporten is een doel op zich. Het heeft over het algemeen een positief effect op hoe men zich voelt. Daarnaast waarderen we sport als een middel. Als middel om overgewicht te bestrijden, integratie te bevorderen en sociale samenhang te vergroten. Sporten kan het risicogedrag van jongeren helpen ombuigen en het zelfbeeld van mensen positief beïnvloeden. Sport en spel zijn belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen.
Groningen is City of Talent. We willen kinderen de kans geven hun sporttalenten te ontdekken. De zeer talentvolle sporters willen we de mogelijkheden bieden hun talent verder te ontwikkelen.

Relevante beleidsnota's
Sport en openbare ruimte, inspiratienota, najaar 2013
Sportaccommodatiebeleid, najaar 2013
Drie punten plan sport, informatie en discussie, juli 2013
Talent voor Topsport, april 2013
Sportmonitor 2010, februari 2012
Meer ruimte voor Sport en Bewegen, de sportvisie 2010 – 2020, september 2009
Sturen en vereenvoudigen, naar een nieuw tarieven- en subsidiestelsel voor de sport, februari 2008
Sport op Orde, februari 2008
Sport in Beeld, Gronings sportbeleid weer in vorm, september 2005

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. In dit programma voeren we een generieke korting van 10% door op de subsidies aan sportverenigingen en instellingen. Deze bezuinigingsmaatregel raakt alle deelprogramma's. De generieke korting kan mogelijk doorwerken in de aard en omvang van het aantal activiteiten van verenigingen en instellingen. Bij het indienen van de subsidieaanvragen van instellingen zullen de exacte effecten duidelijk worden. Deze aanvragen toetsen we aan de beleidskaders, de algemene subsidieverordening (ASV) en nadere regels. In gesprek met de instellingen hopen we vervolgens tot overeenstemming te komen over de te maken. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Sportieve infrastructuur**
2. **Deelname aan sport**
3. **Overige sport en bewegen**

Deelprogramma 1

SPORTIEVE INFRASTRUCTUUR

We willen dat zoveel mogelijk Stadjers in beweging komen en plezier beleven aan sporten en bewegen. Er zijn veel mensen die graag zouden willen sporten en bewegen. Om te bewerkstelligen dat interesse wordt omgezet in concreet gedrag richten we ons op het geven van prikkels aan sportaanbieders om deze groep te stimuleren tot sporten en bewegen.
Het effect van het beleid is namelijk het grootst als we inzetten op het stimuleren van de aanbodzijde. We zetten in op een laagdrempelig aanbod om te bewegen, letterlijk en figuurlijk: van openbare ruimte en sportaccommodaties tot sterke sportverenigingen en andere sportorganisaties voor alle Stadjers.
Met laagdrempelige voorzieningen om te sporten en te bewegen, met sportorganisaties en met sport- en beweegprojecten versterken we de kwaliteit van de leefomgeving. Lage drempels voor iedereen betekent extra aandacht voor de kwetsbare ouderen en minderheden, mensen met een beperking en mensen met een laag inkomen.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma sportieve infrastructuur bedraagt 24,0 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit bezoekers/huuropbrengsten 6,4 miljoen euro, overige inkomsten 600 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 17,0 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Accommodaties
- Verenigingen en subsidies
- Openbare ruimte

Beleidsveld

Accommodaties

Het beleidsveld is er op gericht om goede aantrekkelijke sportaccommodaties aan te bieden waardoor zoveel mogelijk Stadjers in beweging kunnen komen. We willen de accommodaties duurzamer maken en zo efficiënt mogelijk benutten.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De gemeentelijke sportaccommodaties zijn in grote lijnen op orde. De kwaliteit van de accommodaties is voldoende tot goed. De gebruikers zijn tevreden over de dienstverlening, maar minder over onderhoud en hygiëne. Er zijn enkele knelpunten in de beschikbare capaciteit van sporthallen en sommige sportparken. In de ‘Drie punten brief’ (2013) en de accommodatienota (2013) constateren we, dat de wijze waarop verenigingen worden gefaciliteerd niet duidelijk en transparant is. We geven aan hoe we hier de komende tijd verandering in aanbrengen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen dat zoveel mogelijk Stadjers plezier beleven aan en genieten van sport door hen accommodaties aan te bieden die in goede staat zijn en voldoen aan de vraag.

- Minimaal een 7 scoren op het klanttevredenheidsonderzoek onder individuele gebruikers en verenigingen die gebruik maken van de gemeentelijke accommodaties.
- Het percentage tevreden jongeren 9-17 jaar over sportvoorzieningen minimaal op het niveau houden van 2010 (68%). Bron: monitor Leefbaarheid en Veiligheid.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Klanttevredenheid verenigingen (alle accommodaties)	▪ N.v.t.	▪ 7	▪ 7	▪ 7
▪ Klanttevredenheid individuele gebruikers sportparken	▪ N.v.t.	▪ N.v.t.	▪ 7	▪ 7
▪ Klanttevredenheid individuele gebruikers Kardinge en zwembaden	▪ 7	▪ 7	▪ 7	▪ 7

Toelichting:
De klanttevredenheid van de sportverenigingen meten we sinds 2013 jaarlijks voor alle accommodaties. De klanttevredenheid van individuele gebruikers van de sporthallen, gymlokalen en sportparken meten we elk jaar voor een andere groep accommodaties. In 2012 voor de sporthallen; in 2013 voor de gymlokalen; in 2014 voor de sportparken; daarna in 2015 weer voor de sporthallen et cetera. De klanttevredenheid van individuele gebruikers van sportcentrum Kardinge en de zwembaden meten we al veel langer.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Exploiteren en beheren gemeentelijke sportaccommodaties [Lopend beleid]
De subsidies voor het huren van gemeentelijke sportaccommodaties worden vanaf 2014 met 10% gekort, voor zover het subsidies boven de 10 duizend euro zijn.

Klanttevredenheidsonderzoeken
We houden een klanttevredenheidsonderzoek onder de individuele gebruikers van de sportparken, sportcentrum Kardinge en de zwembaden. En we doen een klanttevredenheidsonderzoek onder de sportverenigingen, voor alle accommodaties.

Uitvoeren nota sportaccommodaties
We gaan de sportaccommodatienota 2013, waarin we ons sportaccommodatiebeleid hebben vastgelegd, uitvoeren. We geven inzicht in de eigendomsverhoudingen van de club- en kleedgebouwen op de sportparken. We geven duidelijkheid over welke sporten we wel of niet faciliteren. We gaan de sportaccommodaties verder verduurzamen. En we gaan gebruikerslasten buitensportaccommodaties doorberekenen aan de gebruikers (Basis op orde)

Herstructurering sportpark Corpus Den Hoorn
We gaan sportpark Corpus Den Hoorn herinrichten en renoveren. Een belangrijk onderdeel van de plannen is de vestiging van het trainingscomplex van FC Groningen. We zijn daarbij afhankelijk van de medewerking van de verenigingen op het sportpark.

Aanleg kleedkamers stadion Esserberg
We starten met de uitbreiding van de was- en kleedaccommodatie met vier kleedkamers onder de hoofdtribune van stadion Esserberg. Dit is een re-integratieproject, met inzet van langdurig werklozen. De tribune zelf wordt gerenoveerd door sportvereniging Be Quick.

Uitvoeren jaarschijf 2014 van het Meerjarig Investerings- en Onderhoudsprogramma (MIP/MOP) [Lopend beleid]
We voeren geplande vervangingsinvesteringen en regulier onderhoud uit. Enkele grotere projecten zijn: vervangen kunstgrasvoetbalveld op sportpark Corpus Den Hoorn (als onderdeel van de herstructurering van het sportpark); renovatie dak sporthal Vinkhuizen en vervangen inventaris diverse sporthallen. In het najaar informeren we de raad over de MIP/MOP* 2015 en verder.

Subsidiëren zwembad Hoogkerk [Lopend beleid]
Het openluchtzwembad Hoogkerk wordt geëxploiteerd door de stichting zwembad Hoogkerk. De

gemeente vindt het zwembad een belangrijke voorziening voor het westelijke deel van de Stad en geeft een jaarlijkse exploitatiesubsidie. Deze subsidie wordt met 10% gekort vanaf 2014. We kunnen nog niet inschatten welke gevolgen dit heeft.

Afronden renovatie sportcentrum Kardinge: duurzaam bewegen
Sportcentrum Kardinge wordt duurzaam gerenoveerd. Door betere isolatie, led verlichting en verwarming met houtsnippers besparen we 50% op de energielasten. Daarmee dekken we een deel van de investeringslasten.

Overige duurzaamheidsmaatregelen
We willen de sportaccommodaties zoveel mogelijk duurzaam maken. Bij elke onderhouds- en renovatiemaatregel bekijken we welke duurzaamheidsmaatregelen we daarbij kunnen toepassen.

Wijkgericht werken: sporthal Europapark en sportzaal De Wijert
We willen starten met de bouw van sporthal Europapark, op voorwaarde dat we overeenstemming krijgen met het Noorderpoortcollege over gezamenlijke financiering. De sporthal komt op de locatie van het huidige oefenveld van FC Groningen. De sporthal zal de verouderde sporthal De Wijert vervangen. Na de sloop van sporthal De Wijert willen we daar starten met de bouw van sportzaal* De Wijert. Beide projecten zijn afhankelijk van de verhuizing van het oefenveld van FC Groningen van de locatie Europapark naar sportpark Corpus Den Hoorn.
* Een sportzaal heeft de omvang van twee gymlokalen.

Beleidsveld

Verenigingen en subsidies

Voor het aanbod van sporten zijn we grotendeels afhankelijk van de sportverenigingen.
In de stad zijn 315 sportverenigingen die ongeveer 70 verschillende sporten aanbieden.
We ondersteunen sportverenigingen omdat zij een belangrijke basis vormen voor de sportinfrastructuur in de stad. Hiermee versterken we de mogelijkheden voor sportverenigingen om mensen mee te laten doen in de samenleving door middel van sporten, maar ook als vrijwilliger.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de sportaccommodatienota 2013 hebben we duidelijkheid gegeven over wat de sportverenigingen van de gemeente kunnen verwachten op het gebied van de accommodaties (capaciteit, eigendom, financiële ondersteuning, gebruikerslasten).In de ‘Drie punten brief’ (2013), stelden we vast dat er veel op de georganiseerde sport af komt: stijgende kosten, toenemende regeldruk et cetera. Sportverenigingen zijn van grote betekenis voor het sportaanbod in de stad en verdienen onze steun. We willen effectiever worden in onze steun. We hebben geconstateerd dat het subsidiebeleid niet voldoet, omdat we met de subsidies onvoldoende sturen en we het budget overschrijden. Om die redenen willen we het aanpassen. De korting van 10% op de subsidies boven de 10 duizend euro treft 26 sportverenigingen. Ze krijgen vanaf 2014 10% minder subsidie voor de huur van accommodaties. Het is nog niet duidelijk hoe de verenigingen hier mee omgaan. Een gevolg kan zijn dat ze minder accommodatie gaan huren en hun sportaanbod verminderen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Op accommodatiegebied willen we duidelijke afspraken maken met de verenigingen en die ook handhaven. Wij willen sportverenigingen versterken en stimuleren zich om te vormen tot “moderne” verenigingen. Dit zijn verenigingen die samenwerking zoeken met andere partners, meer kwaliteit bieden, zich maatschappelijk extra inzetten, speciale aandacht hebben voor de jeugd, voor leden met een beperking of voor duurzaamheid.

In 2014 willen we:
- per 1 augustus 2014 het nieuwe subsidie- en tarievenstelsel invoeren;
- de criteria voor het “predicaat” moderne vereniging vaststellen;
- dat in 5 wijken een moderne sportvereniging functioneert

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Aantal moderne verenigingen*	▪ N.v.t.	▪ N.v.t.	▪ 5	▪ 15

* Verenigingen zijn op basis van vrijwilligheid een moderne vereniging.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoeren subsidie- en tarievenstelsel [Gewijzigd]
Zoals aangekondigd in de 'Drie punten brief'(2013) hebben we begin 2014 onze visie op de moderne vereniging en het daarbij horende subsidiebeleid geformuleerd. Het nieuwe beleid gaan we invoeren bij de start van het nieuwe sportseizoen, per 1 augustus 2014. We gaan meer sturen met de subsidies (goed gedrag belonen) en zorgen ervoor dat het budget niet overschreden wordt.

Faciliteiten voor de moderne vereniging [Nieuw]
We gaan met een nieuwe subsidievorm de moderne vereniging extra belonen.
Onze toekomstige investeringen zullen we laten afhangen van de bereidheid tot samenwerking, met bijvoorbeeld andere verenigingen, scholen of zorgorganisaties. De moderne vereniging krijgt ook -binnen de mogelijkheden- voorrang bij de toewijzing van de beschikbare ruimte in de accommodaties.

Beleidsveld

Openbare ruimte

Sporten en bewegen vindt niet alleen plaats in "echte" sportaccommodaties. Steeds meer sport- en beweegactiviteiten spelen zich af in de openbare ruimte. De openbare ruimte moet meer uitnodigend en beter geschikt worden voor sport en spel. Daarnaast willen we de sportparken meer openbaar maken.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Drie kwart van de sporters beoefend zijn sport in de openbare ruimte. Daarnaast wordt de openbare ruimte ook veel gebruikt door spelende kinderen. De druk op de openbare ruimte om te sporten én te spelen neemt de komende tijd toe (Drie punten brief, 2013). In de inspiratienota "sportieve openbare ruimte" geven we onze visie op de sportieve en speelse inrichting van de openbare ruimte. Om in te spelen op een toenemende behoefte aan speelse en sportieve ruimte dienen we de openbare ruimte sportiever te maken en de sportieve ruimte openbaarder. De inspiratienota is een begin. Met de nota nodigen we Stadjers uit om zelf ideeën te ontwikkelen.
We beschikken over twee Krajicek Playgrounds (De Hoogte en Beijum) en twee Cruyff courts (Oosterpark en Corpus Den Hoorn), waar wekelijks activiteiten worden georganiseerd in het kader van Bslim. Er is een groot aantal openbare basketball- en tennisvelden en skatevoorzieningen, die intensief gebruikt worden. Ook de parken en plantsoenen en de fiets- en wandelroutes worden veel gebruikt om sportief te bewegen. Er liggen echter nog veel mogelijkheden om de openbare ruimte uitnodiggender in te richten. Tegelijkertijd zien we mogelijkheden om de besloten sportieve ruimte (de sportparken) meer openbaar toegankelijk te maken.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we:
- Dat minimaal 70% van de inwoners van 18 jaar en ouder tevreden is over de speelmogelijkheden in de buurt;
- Dat minimaal 78% van de jongeren 9-17 jaar tevreden is over speel- en klimtoestellen;
- Dat het percentage tevreden jongeren van 9-17 jaar over voorzieningen buiten spelen groeit van 63% in 2010 naar 67% in 2014.
- Beginnen met de uitvoering van maatregelen uit de visie kerngebied Kardinge.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Resultaat 2010	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Percentage tevreden inwoners van 18 jaar en ouder over speelmogelijkheden in de buurt*	▪ 66%	▪ -	▪ 70%
▪ Percentage tevreden jongeren 9-17 jaar	▪ 63%	▪ -	▪ 67%

over voorzieningen buiten spelen*				
▪ Percentage tevreden jongeren 9-17 jaar over sportvoorzieningen*	▪ 68%	▪ -	▪ 68%	

* Deze indicatoren worden tweejaarlijks gemeten in de monitor Leefbaarheid & Veiligheid.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoeren maatregelen Inspiratienota sportieve openbare ruimte [Nieuw]
Met voorbeelden van laagdrempelige sportvoorzieningen in Nederland en andere landen willen we de Stadjers uitdagen om de stad sportiever en speelser te maken. In 2014 willen we een begin maken met de uitvoering van projecten die zijn aangedragen.

Uitvoeren maatregelen Visie Kerngebied Kardinge [Nieuw]
In onze visie noemden we maatregelen als:
- uitbreiden parkeren van 900 naar 1150 plaatsen (vooralsnog eerst kwaliteitsverbetering);
- aanleg nieuw fiets- en voetpad langs zuidelijke Kardingermaar;
- aanleg nieuwe toegang naar het sportcentrum;
- uitbouw zuidelijke Kardingermaar tot volwaardige boulevard.
-

Onderhoud en beheer Meerschap Paterswolde
Onderhoud en beheer van het Paterswoldsemeergebied vallen onder het Meerschap Paterswolde, een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Haren, Tynaarlo en Groningen. Voor de activiteiten verwijzen wij naar het programma 9, deelprogramma 1, beleidsveld Stadsparken.

Onderhoud en beheer recreatiegebieden
Zie programma 9, deelprogramma 1.

Deelprogramma 2

DEELNAME AAN SPORT

De kern van ons sportbeleid is dat iedere Stadjer het plezier in sport en bewegen kan of heeft ervaren en te allen tijde de keuze voor sport en bewegen kan maken. Daarnaast willen we dat in onze stad de vele talentvolle sporters hun talenten verder kunnen ontwikkelen.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma deelname aan sport bedraagt 1,8 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit decentralisatie-uitkeringen via het gemeentefonds 500 duizend euro, reserves 200 duizend euro, overige inkomsten 100 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 1,0 miljoen euro

Beleidsvelden
- Stimulering sportdeelname
- Topsport en talentontwikkeling

Beleidsveld

Stimulering sportdeelname

In dit beleidsveld hebben we onze activiteiten op het gebied van het stimuleren van sportdeelname gebundeld. We geven prioriteit aan de jeugdigen tot 15 jaar. Het is onze ambitie dat de jeugd tot 15 jaar de sportieve basis meekrijgt om op vroege of latere leeftijd zijn talent voor sporten en bewegen te ontdekken. Daarmee vergroten we de kansen op een leven lang plezier in sporten en bewegen, op een actieve en gezonde leefstijl en op de versterking van de sociale ontwikkeling en de schoolprestaties.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Bslim, ons programma voor een sportieve en gezonde leefstijl, draait sinds 2006 in acht aandachtsgebieden van Groningen. Hierbij zetten we combinatiefunctionarissen in. Dit zijn professionals die beogen de kloof tussen school en naschoolse tijd op het gebied van sport, bewegen en cultuur te overbruggen. Om Bslim nog effectiever in te zetten, zijn in 2013 drie pilots gestart die een kwaliteitsimpuls aan het bewegingsonderwijs geven en het naschoolse sportprogramma beter afstemmen op het binnen schoolse. Uitgangspunten daarbij zijn het werken met vakleerkrachten, één wijk-één plan voor bewegen en meer samenwerking in de wijk tussen de basisscholen onderling en met de partners.

Door de bezuinigingen vallen de extra middelen weg voor verbetering van het buitenschoolse sportaanbod. Bovendien zal de inzet van het Huis voor de Sport Groningen mogelijk verminderen als gevolg van het uitgeput raken van tijdelijke middelen. Dit vraagt om een herbezinning rond het buitenschoolse aanbod. In 2014 willen we starten met een vernieuwde aanpak voor buitenschools sporten in de B-slim wijken, waarbij het accent zal liggen op het ontwikkelen van schoolsportverenigingen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we:
- Het aantal bezoekers aan sportcentrum Kardinge en de zwembaden handhaven op het huidige niveau;
- Het aantal uren verhuur van de sporthallen, gymlokalen en sportparken handhaven op het huidige niveau;
- minimaal vijf scholen met het predicaat “Sportieve school”;
- het aantal fte combinatiefunctionarissen uitbreiden tot 23 fte;

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Bezoekers ijs Kardinge	106.000	105.000	105.000	Gelijk
Bezoekers zwembad Kardinge	180.000	150.000[1]	180.000	Gelijk
Bezoekers overige zwembaden	285.700	275.000[2]	275.000[2]	Gelijk
Uren verhuur gymlokalen	33.142	30.000	30.000	Gelijk
Uren verhuur sporthallen	25.621	24.000	26.000	Stijging[3]
Uren verhuur sportparken	40.164	39.000	39.000	Gelijk
Uren verhuur zwembaden	4.726	5.500	5.500	Gelijk
Uren verhuur ijsbanen	2.064	1.900	1.900	Gelijk
Aantal schoolsport-verenigingen	1	2	5	N.t.b.
Aantal scholen met predicaat 'Sportieve school'	0	2	5	N.t.b.
Aantal fte combinatie-functionarissen	18,6	21	23	26

[1] Daling als gevolg van renovatie Kardinge
[2] Daling als gevolg van afschaffen schoolzwemmen (=individuele zwemmers)
[3] Als gevolg van extra sporthal (oude Alo)

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Coördineren en stimuleren sportstimulering algemeen
Het sportstimuleringsprogramma is voor alle Stadjers, waarbij we prioriteit geven aan de jeugdigen tot 15 jaar. De sportstimulering bestaat uit stads brede activiteiten op het gebied van sporten & bewegen, fair play en een gezonde voeding, het verstrekken van subsidie aan sport- en beweegactiviteiten en ondersteuning bij het breedtesportprogramma rond topsportevenementen.

Cofinancieren en coördineren uitvoering Bslim2
We geven verder uitvoering aan Bslim2. Doelen zijn de jeugd elke dag minstens één uur in beweging te krijgen (Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen) en te laten kennismaken met sport en sportaanbieders. De Bslim-teams bieden vrijwel dagelijks een beweegaanbod aan op en rond de Vensterscholen en het VMBO en op de Cruyff Courts en de Krajicek Playgrounds.

Realiseren uitbreiding combinatiefuncties
We zetten op verschillende terreinen combinatiefuncties in. Vanaf 2013 stelt het Rijk extra middelen beschikbaar voor het realiseren van nog eens 7,4 fte. Eind 2016 moeten alle 26 fte combinatiefuncties ingevuld zijn om te voldoen aan de voorwaarden van het Rijk. We streven in 2014 naar 4,4 fte uitbreiding, waarmee het totaal in 2014 op 23 fte komt.

Uitvoeren maatregelen Visie op Bewegingsonderwijs
Veel scholen ondervinden knelpunten om binnen schools bewegen in de vorm van bewegingsonderwijs goed te organiseren. We ontwikkelden daarom in nauw overleg met het onderwijs een eenduidige Groningse visie op het bewegingsonderwijs: "Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond". Met de nieuwe aanpak willen we het bewegingsonderwijs en de naschoolse activiteiten op een efficiënte en structurele manier regelen. In 2014 draaien er pilots in drie wijken, waarin de nieuwe aanpak uitgewerkt wordt (Hoogkerk, Lewenborg en Selwerd/ Paddepoel/Tuinwijk). We implementeren deze aanpak in minimaal drie andere wijken.

Speciaal voor de aandachtsgebieden (B-slim wijken) zetten we in op ontwikkeling van drie nieuwe schoolsportverenigingen binnen Bslim. Dit is een laagdrempelige manier om kinderen (en ouders) te introduceren bij een sportvereniging. Er zijn al schoolsportverenigingen in Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk en Corpus Den Hoorn.

Uitreiken predicaat Sportieve school
We streven ernaar dat de scholen actief beleid gaan voeren op het gebied van sport, bewegen en een actieve en gezonde leefstijl. Als 'beloning' voor hun inspanningen kunnen zij het predicaat 'Sportieve school' verdienen. Hiermee kan een school zich ook profileren ten opzichte van andere scholen. We hebben criteria opgesteld waaraan een sportieve school moet voldoen en sluiten aan bij de landelijke campagne 'Sportieve School', die in het najaar van 2013 van start is gegaan.

Subsidiëren activiteiten actieve gezonde leefstijl voor specifieke groepen
In 2014 subsidiëren we in het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) activiteiten gericht op Stadjers van hoge leeftijd, Stadjers met een psychiatrische of verstandelijke beperking en allochtone jeugd. Bij de uitvoering is de specifieke opdracht om aan te sluiten bij bestaande initiatieven, het betrekken van sportverenigingen uit de omgeving. Het NASB begon in 2010 en loopt in 2014 af.

Beleidsveld

Topsport en talentontwikkeling

Topsport en breedtesport horen bij elkaar. Topsport stimuleert Stadjers om zelf te gaan sporten en heeft zo een stimulerend effect op de breedtesport. Topsport is een instrument voor citymarketing. Topsport heeft ook betekenis voor de economie van de stad: de verkoop van sportmaterialen en -kleding en de bestedingen van deelnemers en toeschouwers van evenementen. Groningen heeft veel kennis op het gebied van topsport en talentontwikkeling en veel talentvolle sporters en sportopleidingen. Groningen wil City of Talent zijn, ook voor de sport. Stadjers moeten de kans krijgen hun sporttalenten te ontdekken en vervolgens te ontwikkelen. Dat geldt vooral voor de zeer talentvolle sporters. We richten ons vooral op de talenten die de stap naar topsporter nog moeten maken, niet op topsporters die al aan de top zitten.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Met de nota "Talent voor Topsport!" (april 2013) hebben we een wijziging van beleid doorgevoerd. Het accent is verlegd van het stimuleren van evenementen naar het stimuleren van de sporttalenten in onze stad. Topsportevenementen subsidiëren we alleen als het gaat om een evenement voor (inter)nationale talenten. Grote topsportevenementen voor senioren subsidiëren we niet langer uit het topsportbudget. Talentvolle sporters kunnen we ondersteunen in de kosten van trainers en de huur van sportaccommodaties. Voor talentontwikkeling wilden we 135 duizend euro beschikbaar stellen, samengesteld uit het oude topsportbudget (109 duizend euro) en afroming budget sportstimulering (26 duizend euro). In het kader van de bezuinigingen gaan we 10 duizend euro minder uitgeven. Het totale budget voor talentontwikkeling komt daarmee op 125 duizend euro. Op 1 januari 2014 treedt het nieuwe topsportbeleid in werking.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen bereiken dat talenten in 2020 gemiddeld een hogere status hebben dan in 2010, dat sportkennis tussen partners nóg beter wordt uitgewisseld en toegepast en dat talenten optimale begeleiding krijgen bij het ontwikkelen van hun sporttalent.
In 2014 willen we:
- minimaal twee topsportevenementen subsidiëren die een podium bieden voor talenten;
- 3,8 fte aan combinatiefunctionarissen inzetten voor de topsport en onderwijs;
- Regionale Trainingscentra*, Topsporttalentscholen** en individuele toptalenten voorrang geven bij de toewijzing van uren, voor zover dat wettelijk mogelijk is;
- een sportstimuleringsprijs en sportpenningen uitreiken.

* Regionale Trainingscentra zijn trainingscentra van een sportbond, verspreid over het land. Groningen heeft RTC's voor basketbal, roeien, volleybal, herenvoetbal en vrouwenvoetbal.
** Een Topsporttalentschool is een VO-school waar kinderen met sporttalent extra faciliteiten krijgen (flexibel rooster, vrijstelling bepaalde vakken, spreiding eindexamen). In Groningen is het Werkmancollege aangewezen als topsporttalentschool.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Aantal topsport-talent-evenementen	▪ n.v.t.	▪ n.v.t.	▪ 2	▪ 2
▪ Aantal fte combinatie-functionarissen topsport	▪ 3,8	▪ 3,8	▪ 3,8	▪ 3,8
▪ Sporttalenten met een talentstatus	▪ 200	▪ 200	▪ *	▪ 220 (2020)

* De topsportnota formuleert alleen een einddoel, voor 2020

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Gericht subsidiëren van topsportevenementen [Gewijzigd]
Vanaf 2014 subsidiëren we topsportevenementen die een podium bieden voor talenten uit de regio met een nationale of internationale talentstatus. Het gaat dan om evenementen die gericht zijn op sporttalenten en niet om sportevenementen voor senioren.
Een wijziging ten opzichte van vorig jaar is dat de Vier Mijl in 2014 een lagere bijdrage uit het topsportbudget krijgt. We subsidiëren de Vier Mijl in 2014 deels vanuit City Marketing.

Subsidiëren inzet combinatiefunctionarissen bij Regionale Talent Centra [Gewijzigd]
We zetten 3,8 combinatiefunctionarissen in bij de RTC's. De pilot die al liep is vastgelegd in het reguliere beleid.

Subsidiëren RTC's [Lopend beleid]
RTC's kunnen –als ze aan de subsidievoorwaarden voldoen- subsidie krijgen voor de kosten van trainers en/of de huur van accommodatie.

Voorranggeven aan sporttalenten in gemeentelijke sportaccommodaties [Gewijzigd]
We geven Regionale Trainingscentra, Topsporttalentscholen en individuele toptalenten zoveel mogelijk de gevraagde uren in de accommodaties.

Uitreiken sportstimuleringsprijs aan jonge topsporttalenten en uitreiken sportpenningen [Lopend Beleid]
In januari 2014 reiken we de Sportstimuleringsprijs 2013 uit aan een jong sporttalent en krijgen de sporters die een bijzondere prestatie hebben geleverd een sportpenning.

Deelprogramma 3

OVERIGE SPORT EN BEWEGEN

Het deelprogramma Overig sport en bewegen betreft diverse activiteiten die niet aan de overige deelprogramma's zijn toe te rekenen. Het gaat onder meer om uitvoeringskosten Ten Boer.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma overig sport en bewegen bedraagt 500 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse inkomsten 100 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 400 duizend euro.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 5. Sport en bewegen

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
5.1	Sportieve infrastructuur	26.189	24.670	24.040	24.180	24.265	24.348
5.2	Deelname aan sport	2.047	1.620	1.839	1.692	1.710	1.728
5.3	Overig sport en bewegen	460	491	492	492	492	492
	Totaal lasten	**28.696**	**26.781**	**26.371**	**26.364**	**26.467**	**26.568**
	Baten						
5.1	Sportieve infrastructuur	8.632	8.468	7.779	7.779	7.779	7.779
5.2	Deelname aan sport	571	156	181	181	181	181
5.3	Overig sport en bewegen	116	121	122	122	122	122
	Totaal baten	**9.319**	**8.745**	**8.082**	**8.082**	**8.082**	**8.082**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-19.377**	**-18.036**	**-18.289**	**-18.282**	**-18.385**	**-18.486**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	89	1.553	26	26	26	26
	Totaal onttrekkingen	2.009	5.394	229	64	64	64
	Geraamd resultaatna bestemming	**-17.457**	**-14.195**	**-18.086**	**-18.244**	**-18.347**	**-18.448**

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

5.1 Sportieve infrastructuur **N** **100 duizend euro**

Overheveling taken recreatiegebieden naar Stadsbeheer (V 500 duizend euro)
Per 2014 wordt het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden overgeheveld van de dienstbegroting OCSW naar die van Stadsbeheer. De lasten nemen daarom hier met 474 duizend euro af.

Bezuiniging op het Meerschap (V 100 duizend euro)
In de begroting is een vastgestelde bezuiniging op het Meerschap Paterswolde verwerkt. De vermindering van de Groningse bijdrage is 100 duizend euro.

Terugraming reserve recreatiegebied Kardinge (N 600 duizend euro)
Voor de uitvoering van de visie kerngebied Kardinge was aanvankelijk een bijdrage uit de reserve recreatiegebied Kardinge voorzien van 600 duizend euro. Deze plannen zijn in 2013 herzien waardoor deze bijdrage in 2013 weer is teruggestort in de betreffende reserve. Het betreft een incidentele wijziging die in de begroting 2014 niet terugkomt.

Diversen (N 100 duizend euro)
Het gaat hier om diverse afwijkingen zoals de verwerking van loon- en prijscompensatie, een aanpassing in de toerekening van overhead en diverse overige mutaties.

PROGRAMMA 6
Cultuur

Tegen de stroom in
De Groningse culturele infrastructuur is oorspronkelijk, divers en van hoge kwaliteit. Centraal staat onze ambitie om top 5-cultuurstad van Nederland te zijn. Groningen is culturele hoofdstad van het Noorden en geografisch kernpunt binnen de landelijke culturele basisinfrastructuur. Er is een complete culturele keten die zich over de disciplines uitspreidt. Stadjers worden aangemoedigd deel te nemen aan kunst en cultuur om zich te verrijken, ontwikkelen en vermaken. Kinderen en jongeren krijgen voldoende culturele bagage om op de toekomst in onze samenleving te zijn voorbereid. Cultuur creëert een economische spin-off. Met dit alles dragen we bij aan een goed geïnformeerde stedelijke samenleving en een levendig cultureel klimaat, waarin het voor iedereen prettig is om te wonen, werken, studeren, verblijven en ondernemen.

Conform onze cultuurnota zetten we in de periode 2013- 2016 in op de volgende drie doelstellingen:
- **Kwaliteit en authenticiteit**
- **Vergroten van cultuurbereik, participatie en waarde voor de stad**
- **Talentontwikkeling**

De hoofdlijnen van ons cultuurbeleid liggen vast in de cultuurnota 2013-2016: *Cultuurstad Groningen. Tegen de stroom in*. De cultuurnota beschrijft het cultuurprogramma voor vier jaar. We zetten onze gelden in op basis van artistieke kwaliteit, waarbij we prioriteit geven aan een goede culturele infrastructuur. Het oordeel over de artistieke kwaliteit besteden we uit aan de Kunstraad Groningen.

Relevante beleidsnota's
Volgende verdieping! Uitgangspuntenplan Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit provincie en gemeente Groningen (dec. 2012)
Cultuurnota 2013-2016: *Cultuurstad Groningen. Tegen de stroom in.* (2012)
Beleidsplan Fonds voor Cultuurparticipatie 2013-2016 (2012)
Bibliotheekvisie 2011 - 2016
Omroepnota Mediabeleid 2011 - 2015
Popvisie *No Guts No Glory* (2011)
Forumvisie (2011)
Feesten in Balans II (2010)

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. Zo voeren we in dit programma een generieke korting van 10% door op de subsidies aan bijna alle cultuurinstellingen. Deze bezuinigingsmaatregel raakt alle deelprogramma's. De generieke korting kan mogelijk doorwerken in de aard en omvang van het aantal activiteiten dat instellingen aanbieden. Bij het indienen van de subsidieaanvragen van instellingen zullen de exacte effecten duidelijk worden. Deze aanvragen toetsen we aan de beleidskaders, de algemene subsidieverordening (ASV) en nadere regels. In gesprek met de instellingen hopen we vervolgens tot overeenstemming te komen over de te maken.
Begin 2014 laten we grotere instellingen visiteren. Mogelijk leidt dit, vanwege de gevolgen van de generieke korting bovenop het lagere subsidieniveau 2015 (zonder incidentele bijdragen) tot bijstelling van de cultuurnota 2013-2016. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

Rijk herstelt Cultuurkaart per schooljaar 2013-2014
In haar brief aan de Tweede Kamer van 10 juni 2013 kondigt Minister Bussemaker van OCW aan weer geld uit te trekken voor de Cultuurkaart. Met het tegoed op de Cultuurkaart kunnen scholieren uit het Voortgezet Onderwijs culturele instellingen bezoeken en deelnemen aan culturele activiteiten. Sinds schooljaar 2012-2013 was het Rijk gestopt met haar bijdrage aan de Cultuurkaart, destijds 15 euro per leerling. Vanaf schooljaar 2013-2014 zet het Rijk weer 5 euro per leerling op de kaart, op voorwaarde dat de school dit aanvult tot 15 euro. Voor dit beleid reserveert minister Bussemaker gedurende 10 jaar jaarlijks 5 miljoen euro.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Culturele infrastructuur**
2. **Deelname aan cultuur**
3. **Overige cultuur**

Deelprogramma 1

CULTURELE INFRASTRUCTUUR

Cultuur - in brede zin - is de voedingsbodem voor vele sociale en economische activiteiten van onze stad. Groningen bruist! En dat moet zo blijven. Een aantrekkelijk, boeiend en verrassend cultuurklimaat draagt bij aan het imago van Groningen als kennisregio en centrum voor creativiteit en cultuur. Centraal staat onze ambitie om top 5-cultuurstad van Nederland te zijn. Groningen is culturele hoofdstad van het Noorden en geografisch kernpunt binnen de landelijke culturele basisvoorziening. Dit willen we blijven.

De culturele infrastructuur in onze stad zien wij als een keten van de functies leren (educatie en talentontwikkeling), produceren en presenteren. Idealiter krijgen deze functies in alle disciplines en op verschillende artistieke niveaus vorm. Aan de top staan de (inter)nationale manifestaties en instellingen. Deze worden gevoed met kennis, talent en innovatie door een middensegment. Aan de basis staan de cultuurdeelnemers, variërend van amateur tot professioneel (ook: scholen, verenigingen, wijkorganisaties). De kunstvakopleidingen leiden op tot professionele kunstenaars. De keten ontleent zijn kracht aan samenwerking en samenhang. De segmenten staan in voortdurende wisselwerking met elkaar en met de 'buitenwereld'. Hoe breder de basis, hoe groter:
- **de kans op ontdekking en doorstroming van nieuw talent;**
- **het draagvlak voor manifestaties en gezelschappen;**
- **de kans op nieuwe impulsen voor de stedelijke economie.**

Andersom draagt de top weer bij aan belangstelling, draagvlak, bereik en economische spin-off als het gaat om kunst en cultuur. In Groningen streven wij waar mogelijk complete ketens na voor alle verschillende disciplines, zoals voor bijvoorbeeld de podiumkunsten. Kortom: op elk gebied de drie basisfuncties en een doorstroming van basis naar top.

Begin 2014 laten we de grotere instellingen visiteren. De uitkomsten daarvan betrekken we in de afwegingen over het bijstellen van onze ambities vanaf 2015. Met ingang van 2015 valt een miljoen euro incidenteel geld weg, bovenop de generieke korting op subsidies van 10% vanaf 2014.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Culturele infrastructuur bedraagt 42,0 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit bezoekers/huuropbrengsten/omzet 8,2 miljoen euro, overige inkomsten 100 duizend en een bijdrage uit de algemene middelen van 33,7 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Podiumkunsten
- Letteren
- Beeldende kunst
- Erfgoed materieel en immaterieel
- Media
- Groninger Forum

Beleidsveld

Podiumkunsten

In dit beleidsveld bundelen we onze activiteiten op het gebied van podiumkunsten. De stad kent daarin een gevarieerd en uitgebreid aanbod. Theater, dans en muziek in alle soorten en verbindingen: Groningen heeft het. Voor de podiumkunsten willen we:
- een positie in de landelijke top 5, met voldoende en gevarieerd aanbod;
- dat instellingen door samenwerking effectiever worden op het gebied van marketing, kaartverkoop en publieksbereik;
- de productiefunctie voor theater behouden;
- een goed en compleet educatief aanbod.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Voor de cultuurnota 2013-2016 wisten we met incidentele extra middelen het grootste deel van het beleidsveld podiumkunsten (inclusief de door het Rijk geschrapte productiefunctie) overeind te houden. In de Atlas voor Gemeenten bezet Groningen in de editie 2013 de 4e plek in de cultuurindex, een positie die is gebaseerd op het aantal uitvoeringen van alle podiumkunsten (inclusief popmuziek). Daarmee handhaven we ons conform onze ambitie in de landelijke top 5.

Het Noord Nederlands Toneel (NNT) versterkt zijn positie in de stad door langere speelperioden in de Stadsschouwburg en meer Stadjers bij voorstellingen te betrekken. Het NNT werkt met Het Houten Huis, Club Guy&Roni en De Oosterpoort & de Stadsschouwburg in concrete projecten samen om de haalbaarheid van één stadsgezelschap per 2017 te onderzoeken. Jeugdtheater Het Houten Huis zoekt nog passende huisvesting. Ook Club Guy&Roni zoekt een alternatief voor de tijdelijke huisvesting in de Noorderkerk.
Noorderzon weet zijn positie als toonaangevend Europees festival te behouden, onder meer door in het netwerk NXTSTEP met zeven andere Europese festivals te programmeren en coproduceren.

Eurosonic Noorderslag draagt eveneens in belangrijke mate bij aan de internationale uitstraling van onze stad. Bereik van publiek en professionals is optimaal, programma en 'side events' ontwikkelen zich steeds verder. In de periode 2009-2014 is de uitreiking van de European Border Breakers Awards (EBBA's) onderdeel van Eurosonic. Het evenement bereikt via de media wereldwijd jaarlijks 477 miljoen mensen, en genereert veel extra inkomsten en publiciteit voor onze stad.

Een aantal cultuurorganisaties pakte het cultureel ondernemerschap voortvarend op. Over de hele linie blijkt het lastig meer inkomsten te halen uit het leveren van diensten aan andere culturele organisaties. Nieuwe verdienmodellen zorgen mede door de economische crisis nog niet voor een substantiële bijdrage aan de exploitatie. Instellingen brengen waar nodig en mogelijk personele- en huisvestingslasten omlaag.

Halverwege 2013 bleven de bedrijfsresultaten van Simplon sterk achter bij de begroting. Simplon bleek niet in staat de exploitatie sluitend te krijgen. Wij besloten daarop de exploitatie van poppodium Simplon anders te organiseren.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we:
- opnieuw een top-vijf positie in de cultuurindex van de Atlas voor Gemeenten;
- met de Oosterpoort en De Stadsschouwburg een bereik van tussen de 200.000 en 250.000 bezoekers;
- naar aanleiding van het boekenonderzoek 2013 een eventuele verzelfstandiging van de Oosterpoort en De Stadsschouwburg per 2017 nader voorbereiden;
- de uitreiking van de EBBA's veilig hebben gesteld voor de periode 2015-2018.
- Efficiëntere bedrijfsvoering van de poppodia en de financiën op orde.
- het activiteiten niveau binnen de popsector handhaven en daar waar mogelijk uitbreiden.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Positie Gemeente Groningen in Atlas voor Gemeenten	▪ Positie 2*	▪ Top 5	▪ Top 5	▪ Top 5
▪ Aantal bezoekers Oosterpoort & Stadsschouwburg	▪ 202.890	▪ 200.000-250.000	▪ 200.000-250.000	▪ 200.000-250.000

* In 2012 nam de Atlas voor Gemeenten in zijn Cultuurindex naast de podiumkunsten eenmalig het overige cultuuraanbod mee, bijvoorbeeld op het gebied van beeldende kunst en erfgoed. Op basis van deze meting bereikte Groningen een 2e plaats. Vanaf 2013 meet de Atlas weer alleen het aanbod voor de podiumkunsten. Daarbij bezet Groningen de 4e plek, dezelfde plek voor de podiumkunsten als voorheen.

Activiteiten	Wat gaan we hiervoor doen?
	Subsidiëren vastgestelde podia voor de presentatie- en/of de productiefunctie [Lopend beleid] Door sluiting van het Kruithuis halverwege 2013 draagt De Oosterpoort & de Stadsschouwburg het kleiner gemonteerde theater- en dansaanbod en (een deel van) het jeugdtheater over aan het Grand Theatre. In 2014 werkt De Oosterpoort & de Stadsschouwburg, samen met de andere podia in de stad, hiervoor de al ingezette marketingstrategie verder uit. Wij geven de Kunstraad opdracht grotere culturele organisaties te visiteren. In dat kader laten wij onder andere Het Grand Theatre visiteren. Het Grand Theatre werkt vanaf 2013 met een afgeslankte organisatie en een nieuw plan. In 2014 werken organisaties voor popmuziek de afspraken voor samenwerking in de backoffice uit. We laten de nieuwe organisatie van de pop podia Simplon en Vera visiteren. Wij ondersteunen de organisaties bij het zoeken naar passende huisvesting.
	Subsidiëren vastgestelde festivals [Gewijzigd] In 2014 zijn er weer edities van onze beeldbepalende festivals Noorderslag/Eurosonic, Noorderzon en Noorderlicht. Deze festivals hebben een internationale uitstraling en trekken veel aandacht van pers en publiek.
	Exploiteren en programmeren van de podia Oosterpoort en Stadsschouwburg [Gewijzigd] De Oosterpoort & de Stadsschouwburg bereiden een verzelfstandiging met ingang van 2017 voor op basis van de resultaten van het in 2013 uitgevoerde boekenonderzoek.
	Subsidiëren vastgestelde instellingen voor de educatiefunctie [Gewijzigd] In 2014 wordt verder gewerkt aan kwaliteitsverbetering, samenwerking en afstemming binnen de podiumkunsten op het gebied van cultuureducatie.
	Subsidiëren vastgestelde instellingen voor talentontwikkelingsfunctie [Gewijzigd] In 2014 wordt verder gewerkt aan samenwerking en afstemming binnen de podiumkunsten op het gebied van talentontwikkeling.
	Het organiseren van een succesvolle aanbesteding voor de Bemiddelen bij vinden passende huisvesting voor culturele organisaties [Lopend beleid] We inventariseren en prioriteren de meest prangende huisvestingsknelpunten van culturele instellingen en faciliteren indien gewenst en noodzakelijk bij het zoeken naar oplossingen hiervoor.
	Veilig stellen EBBA's voor de periode 2015-2018[Gewijzigd] In 2014 wordt duidelijk of we de uitreiking van de European Border Breakers Awards (EBBA's) als vast onderdeel van Eurosonic/Noorderslag kunnen behouden: vanaf januari 2015 gaat een nieuwe periode in, waarvoor in 2013 opnieuw moest worden aanbesteed. Vanuit het grote economische en culturele belang voor de stad hebben we hiervoor in 2013 100 duizend euro weten vrij te maken.
	Cofinanciering Grote zaal Oosterpoort [Extra beleidsmiddelen] Wij hebben een legaat mogen ontvangen specifiek voor de Grote zaal van de Oosterpoort. Een voorwaarde bij het legaat is een extra structurele bijdrage van 23 duizend euro van de gemeente. Wij stellen daarom voor dat uw raad in 2014 23 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Letteren

Bij de discipline letteren zijn alle onderdelen van de culturele keten aanwezig: instellingen geven invulling aan productie, presentatie, talentontwikkeling en educatie. We stimuleren de literaire keten verder als opdrachtgever, bijvoorbeeld aan de stadsdichter. De meeste productie gebeurt echter zonder gemeentelijke steun, door de inzet van uitgevers. Wij willen op het gebied van letteren in de stad:

- behoud van onze positie in de top vijf van letterensteden;
- een complete keten met een betere onderlinge samenwerking;
- realisering van de beleidsdoelen uit de bibliotheeknota.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Op het moment staat de bibliotheek er goed voor. Er is sprake van een stijging van het aantal uitleningen en stabilisatie van het ledenaantal. Met ingang van 2014 ontvangt Biblionet 10% minder subsidie en wordt ook de subsidie voor de schoolbibliotheek stopgezet. Biblionet past zijn bedrijfsvoering hierop aan.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen in 2014 dat:

- het aantal leden van de bibliotheek met niet meer dan 5% daalt ten opzichte van 2013;
- het aantal uitleningen van de bibliotheek stabiel blijft;
- het aantal gebruikers van de website 'mijneigenbibliotheek.nl' met 5% is gestegen ten opzichte van 2013;
- alle scholen in de stad worden bereikt door de projecten van Biblionet;
- minimaal 20% van de kinderen in de leeftijd 0-4 jaar wordt bereikt door de bibliotheek;
- de Stadsdichter minimaal 8 gedichten maakt over actuele thema's in de stad.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Aantal uitleningen bibliotheek	1.650.000	1.650.000	1.500.000	1.500.000
Aantal leden bibliotheek	44.000	44.000	42.000	42.000
Aantal unieke bezoekers bilbiotheekwebsite	316.000	320.000	336.000	353.000
Bereik Biblionet onder scholen	100%	100%	100%	100%
Bereik bibliotheek onder kinderen 0-4 jaar	>25%	>25%	>20%	>20%

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren centrale bibliotheek en familiebibliotheken in de wijken [Gewijzigd]
Handhaving van een sterke Centrale Bibliotheek, die zich voorbereidt op de komst van het Groninger Forum. Het huidige, brede pakket van programmering en collecties wordt gehandhaafd. De spreiding van de vestigingen over de rest van de stad blijft zoveel mogelijk in stand, vooral om de dienstverlening voor kinderen en de samenwerking met het onderwijs te kunnen garanderen.

Subsidiëren leesbevorderingsprojecten [Gewijzigd]
Biblionet stelt een centraal team jeugdactiviteiten in voor de dienstverlening aan kinderen en jongeren.

Subsidiëren vastgestelde instellingen voor organisatie literaire activiteiten, op gebied van productie, presentatie en talentontwikkeling. [Gewijzigd]
In 2014 is Joost Oomen voor het tweede jaar stadsdichter. In 2014 wordt weer een nieuwe

kinderdichter aangesteld voor één jaar. We blijven SLAG en het Poëziepaleis subsidiëren voor het organiseren van literaire festivals zoals Dichters in de Prinsentuin.

Beleidsveld

Beeldende kunst

Op beeldend kunstgebied heeft Groningen veel potentie. Er is een volledige keten, met schakels op het gebied van presentatie, productie en talentontwikkeling. Mede door het kunstvakonderwijs telt Groningen relatief veel beeldend kunstenaars, wat de stad levendig en interessant maakt. Wij willen dat Groninger zich effectiever profileert als beeldende kunststad. Dat willen wij doen door de samenhang en zichtbaarheid van de beeldende kunstsector te vergroten en door het klimaat voor de beeldende kunstenaars verder te verbeteren.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het Groninger Museum diende in 2013 een herzien beleidsplan in. Het Museum blijft spraakmakende tentoonstellingen maken met ten minste één publiekstrekkende top-tentoonstelling per jaar. Het vaart een nieuwe koers, met als opvallende elementen meer aandacht voor de museale collectie en meer aandacht voor stad en ommeland, zichtbare educatie, en open voor artistiek talent uit de regio. Het Museum werkt aan een plan voor herplaatsing van de museumwinkel op basis van uitbesteding. De exploitatie van het Groninger Museum verloopt volgens plan.

Conform de uitgangspunten van de cultuurnota werkt het beeldende kunstveld aan meer onderlinge afstemming en samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van programmering, talentontwikkeling, marketing en educatie. Hiertoe heeft de sector een structureel eigen overleg in het leven geroepen. Het Centrum Beeldende Kunst (CBK) vertolkt in deze samenwerking een voortrekkersrol.

Het Prinsenhofakkoord noemt de mogelijkheid de Kunstuitleen als onderdeel van het CBK Groningen te verzelfstandigen. Hiertoe is voorjaar 2013 een boekenonderzoek gestart bij het CBK. De resultaten vormen de basis voor verdere besluitvorming over (een onderzoek naar) het - al dan niet gedeeltelijk - verzelfstandigen van het CBK als gemeentelijke werkmaatschappij.

Met Kunst op Straat (programmering kunst in de buitenruimte) vergroot het CBK de aantrekkelijkheid van de stad en de betrokkenheid van Stadjers bij (veranderingen in) de stad door de inzet van kunst. 2014 is het laatste jaar waarin het CBK voor Kunst op Straat kan beschikken over een bijdrage vanuit de ISV-gelden. Het Rijk schaft deze ISV-gelden per 2015 af, waarmee de jaarlijkse bijdrage van 160 duizend euro aan Kunst op Straat vervalt.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we:
- voor het Groninger Museum minimaal 200.000 bezoekers;
- minimaal vier Kunst op Straat projecten en de ontwikkeling van alternatieven voor de ISV-bijdrage;
- beheer en toewijzing van de (tijdelijke) ateliervoorraad door CareX.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Bezoekers Groninger Museum	151.188	200.000	200.000	200.000
Aantal Kunst op Straat projecten	4	4	4	4

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Exploiteren en uitvoeren programma Centrum Beeldende Kunst [Gewijzigd]
Gezien het wegvallen van de ISV-gelden per 2015 ontwikkelt het CBK alternatief beleid voor het (blijven) realiseren van projecten in het kader van Kunst op Straat. Op basis van het boekenonderzoek worden haalbaarheid en wenselijkheid onderzocht van (gedeeltelijke) verzelfstandiging van het CBK. Het CBK blijft trekker in het organiseren van meer afstemming en samenwerking in de beeldende kunstsector. Andere beeldende kunstinstellingen sluiten hierbij aan.

Subsidiëren CareX voor beheer website beschikbare tijdelijke ateliers en de toewijzing ervan [Lopend beleid]
We subsidiëren CareX (beheerder van tijdelijke leegstand) voor een website die een actueel overzicht biedt van de beschikbare ateliers. Deze site maakt per pand de organisatie van gebruikers inzichtelijk en maakt centrale inschrijving mogelijk. Huurdersvereniging voor Kunstenaars/Art Indeed (HaViK) en CareX bundelen kennis en krachten om de toewijzing en één aanspreekpunt voor kunstenaars te organiseren. Voor 2014 stellen wij aan CareX incidenteel een bedrag beschikbaar. Vanaf 2015 is CareX in staat zelf de kosten voor haar inzet terug te verdienen door verhuur, beheer en onderhoud van (tijdelijke) atelierpanden.

Subsidiëren vastgestelde instellingen voor talentontwikkeling Beeldende Kunst [Gewijzigd]
Het CBK blijft trekker in het organiseren van meer afstemming en samenwerking in de beeldende kunstsector. Van belang is het in de stad aanwezige kunsttalent artistiek en professioneel goed te begeleiden. Wij stellen een bedrag beschikbaar aan het CBK voor het (doen) uitvoeren van projecten op het gebied van talentontwikkeling, coaching en uitwisseling in broedplaatsen. Starters zijn hierbij een belangrijke doelgroep.

Subsidiëren vastgestelde instellingen voor integraal aanbod cultuureducatie [Gewijzigd]
Wij willen investeren in een goed cultuureducatief aanbod in de beeldende kunsten. Doel is een samenhangend programma van alle gesubsidieerde beeldende kunstinstellingen, opgehangen aan een doorlopende leerlijn. Culturele instellingen kunnen aansluiten bij ons programma Cultuureducatie met kwaliteit. Het CBK is trekker in het organiseren van meer afstemming en samenwerking. Investeringen van alle instellingen blijven hierbij vanzelfsprekend.

Beleidsveld

Erfgoed materieel en immaterieel

Wij vinden het belangrijk dat Stadjers de stadsgeschiedenis kennen en zich bewust zijn van hun eigen identiteit in relatie tot het verleden van hun directe leefomgeving. Naast presentatie, productie en educatie is het beheer van de eigen collectie hierbij kerntaak en talentontwikkeling juist weer niet. Daarmee verschilt de erfgoedsector wezenlijk van andere disciplines. Erfgoed staat voor alles wat is overgeleverd uit het verleden. Bij immaterieel erfgoed gaat het om levend erfgoed: de gewoonten, gebruiken, tradities en rituelen uit het verleden, die voor mensen van nu betekenis hebben. Door het gezamenlijk vieren van bijvoorbeeld Gronings Ontzet en Sinterklaas is Groningen een aantrekkelijke stad voor iedereen. Op het gebied van erfgoed willen we in de stad:

- verregaande inhoudelijke en organisatorische samenwerking tussen de erfgoedinstellingen van de stad;
- onze historische collectie vaker en meer in samenhang tonen;
- vrij toegankelijke volksfeesten mogelijk maken voor alle Stadjers waarbij we streven naar een nieuw evenwicht tussen programma, publieksbereik, veiligheid en budget.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De erfgoedinstellingen onderzochten in 2013 hoe de inhoudelijke en organisatorische samenwerking kan worden vormgegeven.

In 2013 is het project Professionalisering evenementen afgerond. Bedoeling is dat het project in 2014 zijn vruchten afwerpt bij de voorbereiding, organisatie en uitvoering van de volksfeesten. De twee verenigingen die de volksfeesten organiseren en de betrokken uitvoerders dragen actief bij aan het verbeteren van het gehele traject, van subsidies tot vergunningverlening. Zo wordt de werkwijze van onze gemeentelijke organisatie efficiënter en integraal ingericht. Grote volksfeesten als Koningsdag en de intocht van Sinterklaas blijven vrij toegankelijk voor alle Stadjers. Ook blijven we oog houden voor de balans tussen een bruisende stad en een leefbare woonomgeving, en voor een nog betere afstemming in het activiteitenaanbod van de verschillende volksfeesten.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen in 2014:

- bij het Noordelijk Scheepvaartmuseum een bereik van minimaal 55.000 bezoekers;
- een groot gezamenlijke erfgoedactiviteit om de samenwerking binnen de erfgoedsector te versterken;
- implementatie van het project Professionalisering evenementen;
- meer afstemming in het activiteitenaanbod van de diverse volksfeesten.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Aantal bezoekers Noordelijk Scheepvaartmuseum	▪ 54.000	▪ 55.000	▪ 55.000	▪ 56.000

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëring vastgestelde erfgoedinstellingen [Gewijzigd]
In 2014 wordt meer samengewerkt tussen de verschillende erfgoedinstellingen in de stad. Hiertoe is vanuit de cultuurnota ook extra incidenteel geld verstrekt. Vanuit de samenwerking organiseren de erfgoedinstellingen in 2014 een groot gezamenlijk evenement. Ook wordt in 2014 de collectie Groningen vaker getoond

Subsidiëren vastgestelde volksfeesten [Gewijzigd]
Het project Professionalisering evenementen wordt in samenwerking met de partners geïmplementeerd. Ter versterking van ons evenementenprogramma vragen we meer onderlinge afstemming bij de diverse volksfeesten.

Beleidsveld

Media

We willen een lokale publieke omroep die dagelijks (cross mediale) uitzendingen verzorgt van hoge kwaliteit. We willen dat de omroep een functie vervult voor de lokale democratie en deelname en binding aan de lokale samenleving bevordert. De lokale omroep OOG verzorgt dagelijks 24 uur per dag radio en tv-uitzendingen van een half uur met nieuws, achtergrondinformatie en een culturele en maatschappelijke programmering. Daarnaast onderhoudt OOG de website www.oogtv.nl en werkt deze dagelijks bij.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
We hebben een publieke lokale omroep die dagelijks (cross mediale) uitzendingen verzorgt van hoge kwaliteit. De landelijke waardering van de vakjury voor de omroep is groot. Het gemiddelde rapportcijfer van de Stadjers voor OOGTV daalde sinds 2009 licht van een 6.6 naar een 6.4 (2011). Dit kan echter ook samenhangen met wijzigingen in de onderzoeksmethode en de ondervraagde doelgroep. Het bereik van OOGtv is licht gestegen.

Ook discussieerde OOG in 2013 over de noodzaak tot aanpassing aan veranderde omstandigheden. Met nog maar 6 van de voorheen 34 gesubsidieerde banen kan de omroep niet langer als re-integratiebedrijf/ camjo opleiding fungeren. Wel wil OOG opleidingsinstituut blijven voor studenten en scholieren. Naast het wegvallen van gesubsidieerde banen kampt de omroep met sterk verminderde reclame-inkomsten en de gemeentelijke korting. Hierdoor kan OOG niet langer voldoen aan het huidige activiteitenniveau en de gemeentelijke omroepnota. Wij zullen ons Programma van Eisen hierop bijstellen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen in 2014:
- behoud van het wekelijkse en dagelijkse bereik van OOGTV onder Groningers van 13 jaar en ouder op 31% respectievelijk 9%;
- behoud van het wekelijkse en dagelijkse bereik onder Groningers van 13 jaar en ouder van OOGRadio op 7% respectievelijk 3%;
- minimaal een waarderingscijfer van 6,6 voor de tv-uitzendingen van OOG;
- minimaal een waarderingscijfer van 6,2 voor de radio-uitzendingen van OOG;

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Beoogd 2013	Middellang termijndoel (2015)
▪ Percentage Groningers 13 jaar en ouder dat wekelijks kijkt naar OOGTV	▪ 31%	▪ 31%

▪ Percentage Groningers 13 jaar en ouder dat dagelijks kijkt naar OOGTV	▪ 9%	▪ 9%
▪ Percentage Groningers 13 jaar en ouder, dat wekelijks luistert naar OOGRadio	▪ 7%	▪ 7%
▪ Percentage Groningers 13 jaar en ouder, dat dagelijks luistert naar OOGRadio	▪ 3%	▪ 3%
▪ Gemiddeld rapportcijfer voor tv-uitzendingen OOG	▪ >6.6	▪ >7.0
▪ Gemiddeld rapportcijfer voor Radio-uitzendingen OOG	▪ >6.2	▪ >6.5

* Het kijk- en luisteronderzoek wordt tweejaarlijks uitgevoerd.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren lokale omroep OOG [Gewijzigd]
In 2014 voeren we de omroepnota Mediabeleid 2011-2015 verder uit. Deze is gericht op handhaving van het activiteitenniveau en ontwikkeling van de wijkgerichte berichtgeving. Gemeentelijke bezuinigingen op OOG vragen aanpassing van ons omroepbeleid en van het Programma van Eisen. Het tweejaarlijkse Kijk- en Luisteronderzoek van eind 2013 (december) levert actuele gegevens op over bereik en waardering van de programmering van OOG op TV, radio en internet. Met deze gegevens kan de omroep haar beleid voor 2014 en 2015 zo nodig actualiseren.

Beleidsveld

Groninger Forum

Het Groninger Forum wordt een bruisende, laagdrempelige plek waar cultuur, vermaak en een goed gesprek voor iedereen binnen handbereik liggen. We willen met het Groninger Forum:
- activiteiten integraal aanbieden en verder ontwikkelen;
- ontwikkelingen voor een breed publiek toegankelijk maken
- een blik op ondernemerschap hanteren die past bij de uitdagingen van deze tijd;
- de 'place-to-be' creëren voor iedereen.

In 2017 is de opening beoogd van het Groninger Forum. Tot die tijd opereert het Groninger Forum vanuit Forum Images in de voormalige Camera-bioscoop aan het Hereplein. Voor de bouw van het Groninger Forum verwijzen we naar programma 2 (Economie en werkgelegenheid) deelprogramma 2, beleidsveld Binnenstadontwikkeling. In dit beleidsveld gaan we in op de activiteiten van het Groninger Forum.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het Groninger Forum heeft in 2012 goed gedraaid, zowel financieel (kleine winst) als wat bezoekers (stijgend aantal) betreft. Daarmee is het Forum op de goede weg. Als organisatie heeft het Forum een roerige periode achter de rug, in 2013 afgesloten met de aanstelling van Dirk Nijdam als tijdelijk directeur. Nijdam maakte in de zomer van 2013 zijn ideeën bekend voor het aanscherpen van de programmering. Hij bepleitte meer focus, een bovenregionale programmering, een meer commerciële blik die past bij deze tijden van crisis en bezuiniging, en een permanente vrijplaats voor lokale initiatieven. De huidige programmering zou zich volledig moeten richten op de periode vanaf 2017, het jaar waarin de daadwerkelijke opening van het Forum is beoogd. In de aanloop naar 2014 hebben we de door Nijdam voorgestelde de koers verder uitgewerkt.

Doelen

Wat willen we bereiken?
- uitwerking en implementatie van het plan Nijdam op basis van de wensen van de raad;
- startklaar maken van de integratie van de Forumpartners, te realiseren per 2015.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
▪ Aantal bezoekers Groninger Forum	▪ 125.000	▪ 125.000	▪ Nog nader te bepalen	▪ Nog nader te bepalen

Activiteiten	Wat gaan we hiervoor doen?
	Subsidiëren Stichting Groninger Forum [Gewijzigd] Vanaf 2014 ligt de focus meer dan voorheen op het nieuwe gebouw en de dan beoogde programmering. Dat betekent dat minder activiteiten worden aangeboden aan het Hereplein. De beoogde opening en programmering vanaf 2017 vragen in veel gevallen een jarenlange planning (onder andere museale exposities). Daarnaast hanteren veel muziek- en theatergezelschappen een meerjarenplanning. Wil het Forum vanaf de opening volop meedraaien, dan moet het zich daar nu op richten. In 2014 wordt verder gewerkt aan de per 2015 te realiseren integratie van de organisaties die samen het Forum moeten vormen.

Deelprogramma 2

DEELNAME AAN CULTUUR

Groningen is een stad die bruist van cultuur, *City of Talent*, waar iedereen meedoet en in staat is zijn of haar creatieve talent te ontwikkelen. Want kunst en cultuur prikkelen, vermaken, verbinden, zetten aan tot kritische meningsvorming en dragen bij aan begrip van jezelf en van de samenleving. Kennismaken met kunst en cultuur begint op jonge leeftijd, op school én in de vrije tijd.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma deelname aan cultuur bedraagt 3,4 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden
- Amateurkunst
- Cultuureducatie

Beleidsveld

Amateurkunst

In Groningen kan iedereen zich cultureel ontwikkelen. Kennismaking met kunst en cultuur begint op jonge leeftijd. Het beoefenen van kunst kan op school en in de vrije tijd. Voor de amateurkunst willen we in de stad inzetten op meer regie, structurering en samenwerking, en op verbetering van de kwaliteit.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Conform een motie hiertoe bij de behandeling van de cultuurnota 2013-2016 adviseerde de Kunstraad in de zomer 2013 over een mogelijke herinrichting van subsidiebudgetten voor amateurkunst. Op basis hiervan worden de regelingen per 2014 aangepast. De huursubsidie en de investeringssubsidie komen te vervallen, de budgetten worden verdeeld over de Basisregeling amateurkunst (BAK) en de nieuw in te stellen Plusregeling amateurkunst.

Om de kwaliteit van en vernieuwing in de amateurkunst te bevorderen, was tot 2013 het Stimuleringsbudget amateurkunst ondergebracht bij de Kunstraad. Verenigingen en initiatieven konden hierbij subsidie aanvragen voor projecten die bijdragen aan de kwaliteitsverbetering en vernieuwing in het amateurveld. Per 2014 wordt dit budget omgevormd tot de Plusregeling amateurkunst. Verenigingen en initiatieven kunnen hierbij aanvragen voor bijzondere projecten die bijdragen aan artistieke ontwikkeling, samenwerking, participatie en/of deskundigheidsbevordering.

Per 1 juli 2013 zijn de Stedelijke Muziekschool en de Kunstencentrum Groep opgegaan in het Centrum voor de Kunsten Groningen. Dit centrum zorgt voor meer regie en structuur in het amateurveld in de stad. Daarnaast biedt het Centrum voor de Kunsten vanaf seizoen 2014/2015 een geïntegreerd totaalaanbod op het gebied van kunstzinnige vorming en amateurkunst.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we:
- Centrale regie voor het amateurveld en één totaalaanbod vanuit het Centrum voor de Kunsten Groningen.
- Voldoende samenwerking, deelname en kwaliteitsverbetering in de amateurkunst.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellange termijn (2016)
Gehonoreerde projecten Plusregeling amateurkunst*	31	28	25	25

* Tot en met 2013 Stimuleringsbudget amateurkunst

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren amateurkunstverenigingen [Gewijzigd]
Vanaf 2014 zijn de regelingen voor amateurkunst aangepast op basis van het amateuradvies van de Kunstraad. De Basisregeling Amateurkunst (BAK) is vrijgesteld van de generieke korting van 10 procent. Bijdragen uit deze regeling zijn immers nooit hoger dan 10 duizend euro.

Subsidiëren muziek- en kunstonderwijs [Gewijzigd]
Per 1 juli 2013 fuseerden Muziekschool en Kunstencentrum tot het Centrum voor de Kunsten Groningen. Het separate aanbod van beide fusie-instellingen moest al voorjaar 2013 worden vastgesteld, waardoor het niet mogelijk was al in het seizoen 2013-2014 te komen met één gezamenlijke catalogus. Vanaf seizoen 2014-2015 is er wel sprake van één geïntegreerd aanbod op het gebied van amateurkunst en kunstzinnige vorming.

Beschikbaar stellen incidentenbudget voor community art [Gewijzigd]
Sinds 2013 is *De wijk als werkplaats* (voor projecten op het gebied van community art) geïntegreerd in het incidentenbudget van de Kunstraad.

Beschikbaar stellen Stimuleringsbudget amateurkunst [Gewijzigd]
Per 2014 wordt het Stimuleringsbudget amateurkunst omgevormd tot de Plusregeling amateurkunst. De Kunstraad blijft beheerder van het budget.

Beleidsveld

Cultuureducatie

In Groningen kan iedereen zich cultureel ontwikkelen. Het concept van de culturele loopbaan past bij de filosofie van een leven lang leren. Kennismaking met kunst en cultuur begint op jonge leeftijd. Het beoefenen van kunst kan op school en in de vrije tijd. Op het gebied van cultuureducatie willen we dat in de stad:

- de structuur en kwaliteit verbeteren;
- scholieren cultuur-educatieve activiteiten ondernemen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Onder de naam *Cultuureducatie met Kwaliteit* werken we vanaf 2013 samen met provincie en Rijk aan het verbeteren van de kwaliteit van cultuureducatie voor het basisonderwijs. Het gaat om een samenhangend pakket van onderzoeksprojecten waarvan de resultaten moeten bijdragen aan een integraal programma voor cultuureducatie, op basis van een doorlopende leerlijn. Hiertoe werken we samen met basisscholen, cultuurinstellingen en kennisinstellingen uit onze stad. Een verbond van de provinciale en stedelijke steuninstellingen voor cultuureducatie onder de naam Helpdesk voert de regie op het programma.

Sinds 2013 zijn alle combinatiefuncties cultuur (1,7 fte) ondergebracht bij het Centrum voor de Kunsten Groningen. Hetzelfde geldt voor Cultuur Educatie Stad (CES), voorheen deel van de Kunstencentrum Groep. CES is onderdeel van de voornoemde Helpdesk voor *Cultuureducatie met Kwaliteit* en werkt daarnaast aan de verdere structurering en verbetering van cultuureducatie in onze stad. Dit doet zij bijvoorbeeld door het organiseren van netwerkbijeenkomsten en het centraliseren van het aanbod.

Tot schooljaar 2012-2013 zette het Rijk 15 euro op de Cultuurkaart, door elke VO-leerling te besteden aan kunst en cultuur. Hierna nam Groningen als eerste gemeente in Nederland een deel van dit bedrag over, op voorwaarde dat scholen het resterende bedrag aanvullen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we dat:

- tenminste 24 basisscholen, 1050 leerlingen, 4 cultuurinstellingen en 2 kennisinstellingen uit de stad deelnemen aan *Cultuureducatie met Kwaliteit*;
- tenminste 12 scholen en 9.500 scholieren uit het voortgezet onderwijs (VO) de Cultuurkaart gebruiken.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	Resultaat 2012/2013	Beoogd 2013/2014	Beoogd 2014/2015	Middellang termijndoel (2016)
Cultuureducatie met Kwaliteit				
Aantal deelnemende:				
▪ Leerlingen	▪ N.v.t.	▪ 1050	▪ 1500	▪ N.n.b.
▪ Basisscholen	▪ N.v.t.	▪ 24	▪ 28	▪ N.n.b.
▪ Cultuurinstellingen	▪ N.v.t.	▪ 4	▪ 8	▪ N.n.b.
▪ Kennisinstellingen	▪ N.v.t.	▪ 2	▪ 3	▪ N.n.b.
▪ Aantal scholen en scholieren VO met Cultuurkaart*	▪ 12 ▪ 8.889	▪ 12 ▪ 9.500	▪ 12 ▪ 10.000	▪ 13 ▪ 12.237

* Voor het aantal VO-scholen wordt gewerkt met gegevens van het CJP, uitgever van de Cultuurkaart. Deze ging voor schooljaar 2012/2013 uit van 13 scholengemeenschappen, met in totaal 12.237 leerlingen. Er wordt geteld aan de hand van de BRIN-nummers (Basis Registratie Instellingen-Nummer) van de hoofd- of enige vestigingen van VO-scholen. Niet altijd nemen alle leerlingen of vestigingen van een scholengemeenschap deel aan de Cultuurkaart.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoeren Rijksprogramma *Cultuureducatie met kwaliteit* **[Lopend beleid]**
2014 is het tweede jaar van ons programma in het kader van *Cultuureducatie met kwaliteit*, waarin we samen met scholen en cultuur- en kennisinstellingen werken aan de verbetering van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs. In dit jaar moeten de resultaten bekend worden van de projecten uit het eerste jaar en wordt ook verder gewerkt aan de ontwikkeling van monitoring en evaluatie. Omdat het een matchingsregeling betreft met het Rijk, is op *Cultuureducatie met kwaliteit* geen generieke korting van 10 % toegepast.

Subsidiëren scholen voortgezet onderwijs voor deelname Cultuurkaart **[Lopend beleid]**
Vanaf schooljaar 2013-2014 neemt het Rijk weer deel aan de Cultuurkaart, maar met een lagere bijdrage. Gemeente, Rijk en VO-scholen nemen nu dan ook samen de verantwoordelijkheid de Cultuurkaart te vullen met de oorspronkelijke 15 euro. Door de korting van 10% op het budget Cultuurkaart is jaarlijks 4.800 euro minder beschikbaar voor de gemeentelijke bijdrage aan de Cultuurkaart. Daardoor moet bij deelname van meer dan 10.800 leerlingen de gemeentelijke bijdrage per Cultuurkaart naar beneden worden bijgesteld.

Subsidiëren Cultuur Educatie Stad voor structureren en verbeteren cultuureducatie **[Gewijzigd]**
Vanaf schooljaar 2013-2014 gaat Cultuur Educatie Stad mee over van de Kunstencentrum Groep naar het nieuwe Centrum voor de Kunsten.

Subsidiëren inzet combinatiefunctionarissen in basisonderwijs **[Gewijzigd]**
Vanaf schooljaar 2013-2014 gaan de combinatiefuncties cultuur (1,7 fte) mee over van de Stedelijke Muziekschool naar het nieuwe Centrum voor de Kunsten.

Deelprogramma 3

OVERIGE CULTUUR

Onder het deelprogramma Overige cultuur vallen diverse activiteiten die niet aan de overige deelprogramma's zijn toe te rekenen. Het betreft hier onder andere de Kunstraad.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma overig cultuur bedraagt 1,7 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit diverse inkomsten 300 duizend en een bijdrage uit de algemene middelen van 1,4 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Kunstraad
- Kunst en economie
- Incidentele activiteiten

Beleidsveld

Kunstraad

We willen onafhankelijke en deskundige advisering over kunst- en cultuurbeleid in Groningen, evenals en een goed werkend verdelingssysteem voor incidentele culturele activiteiten op basis van uitgangspunten zoals vastgesteld in de cultuurnota. Wij laten ons daarom bij ons cultuurbeleid adviseren door een deskundige adviesraad: de Kunstraad Groningen. De Kunstraad trekt daarvoor experts aan op de diverse onderdelen van de kunst- en cultuurwereld, zowel landelijk als specifiek voor de Groningse situatie.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De Kunstraad heeft zich sinds de oprichting in 2006 ontwikkeld tot een deskundig adviesorgaan. Ook in 2013 beoordeelde de Kunstraad de aanvragen voor de projectbudgetten die beschikbaar zijn vanuit de cultuurnota. Alle aanvragen werden binnen de daarvoor gestelde termijnen afgehandeld, de beschikbare budgetten werden volledig besteed aan kwalitatief goede projecten.

Bij het vaststellen van de Voorjaarsnota is besloten in het kader van de bezuinigingstaakstelling een generieke korting door te voeren op de subsidies aan alle instellingen van 10%. Voor de Kunstraad is het deel van de subsidie dat aan overhead wordt besteed hiervan uitgesloten.

In 2013 eindige het pilotjaar van het Groninger platform voor crowdfunding, opgezet en beheerd door de Kunstraad. Op basis van een evaluatie is besloten dit platform structureel te maken (zie Beleidsveld Kunst en economie).

Doelen

Wat willen we bereiken?

In 2014:

- het jaar beginnen met een visitatie van culturele instellingen met als kader de cultuurnota 2013-2016 en de actuele bezuinigingen;
- starten met de Plusregeling amateurkunst (zie hoofdstuk Cultuurdeelname, Beleidsveld Amateurkunst);
- maakt de Kunstraad het Groninger platform voor crowdfunding structureel.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Subsidiëren Kunstraad [Gewijzigd]

In 2014 vervolgt de Kunstraad zijn gebruikelijke activiteiten: het beoordelen en beschikken van aanvragen voor de incidentele cultuurbudgetten. Naast het Incidentenbudget gaat het in 2014 om de Plusregeling amateurkunst, als vervanger van het Stimuleringsbudget amateurkunst. Het platform voor crowdfunding wordt vast onderdeel van de activiteiten van de Kunstraad.

Organiseren visitatie [Gewijzigd]

In onze cultuurnota 2013-2016 kondigen wij een visitatie van cultuurinstellingen aan, halverwege de cultuurnotaperiode uit te voeren door de Kunstraad. Bij deze visitatie wordt nu de korting van 10% op de subsidies cultuur per 2014 betrokken.

Beleidsveld

Kunst & Economie

Een groot en gevarieerd cultuuraanbod maakt steden een aantrekkelijke vestigingsplaats voor hoger opgeleide, creatieve professionals. De culturele sector en de creatieve industrie zijn belangrijke economische sectoren in de stedelijke economie die zorgen voor werkgelegenheid en economische spin off. Mensen wonen graag in de buurt van culturele voorzieningen. Bezoekers van culturele instellingen en evenementen geven geld uit in de stad. Investeren in cultuur is investeren in de economie. Dat geldt zeker voor Groningen. Op het gebied van Kunst & Economie willen we bereiken dat:

- Groningen aantrekkelijk is als vestigingsplaats voor creatieve hoger opgeleiden en als toeristische hotspot;
- instellingen minder afhankelijk worden van subsidie;
- de stedelijke samenleving en het bedrijfsleven investeren in cultuur.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In 2013 lieten we de raakvlakken tussen autonome kunstenaars en andere creatieve ondernemers onderzoeken om als overheid de creatieve sector zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn. Kunstenaars en creatieve ondernemers vragen vooral een ondersteunende en faciliterende rol (aanbieden van betaalbare atelierruimte en broedplaatsen en financiële investeringen). CareX inventariseerde de voorwaarden voor organisatie en beheer van broedplaatsen. Najaar 2013 namen we als gemeente samen met Academie Minerva deel aan *CCC reloaded, CREALAB*. Een Europees samenwerkingsproject (INTERREG IVB) met onder andere Bremen en Kortrijk, om designers, studenten en het bedrijfsleven gezamenlijk innovatieve producten te laten ontwerpen en in productie te nemen.

Halverwege 2013 evalueerde de Kunstraad zoals aangekondigd het pilotjaar van de Groninger editie van het crowdfunding platform www.voordekunst.nl. Op basis van de positieve resultaten van deze evaluatie is besloten verder te gaan met het Groninger platform voor crowdfunding en dit tot vast onderdeel te maken van de activiteiten van de Kunstraad.

Doelen

Wat willen we bereiken?

In 2014 willen we:

- het culturele klimaat van de stad behouden en verstevigen door de werkomstandigheden te optimaliseren;
- de creatieve industrie versterken en verder ontwikkelen ten bate van een optimaal vestigingsklimaat, werkgelegenheid, het bevorderen van innovaties en verdienvermogen

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Resultaat 2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Aantal activiteiten Kunst & Economie	2	3	4	4
Aantal projecten crowdfunding	8	8	10	12
Totaalopbrengst crowdfunding (in euro's)	41.978[1]	45.000	50.000	55.000

[1] Op 24 september 2012 werd het platform gelanceerd. De getallen hebben betrekking op de periode t/m juni 2013.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Reserveren budget voor activiteiten op het gebied van Kunst & Economie [Lopend beleid]
We ondersteunen de totstandkoming en ontwikkeling van broedplaatsen in leegstaande panden in nauw overleg met CareX en gebruikers van panden. We stellen een agenda op voor en met de creatieve industrie, zodat deze zich verder kan profileren en professionaliseren. We maken het Groninger platform voor crowdfunding structureel. Samen met Academie Minerva organiseren we in Groningen een internationale workshop in het kader van CCC reloaded: CREALAB, en uitwisseling met partnersteden. We bevorderen dat culturele organisaties in 2014 deelnemen aan

de Promotiedagen.

Subsidiëren crowdfunding [Gewijzigd]
Met ingang van 2014 maken we het Groninger platform voor crowdfunding tot vast onderdeel van de activiteiten van de Kunstraad.

Beleidsveld

Incidentele activiteiten

Groningen wil een bruisende, aantrekkelijke en levendige stad zijn voor haar bewoners en bezoekers. Een gevarieerd aanbod aan evenementen levert hier een belangrijke bijdrage aan. Het evenementenbeleid is erop gericht een goede belangenafweging te maken tussen een bruisende en leefbare stad. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met de belangen van de bezoekers van het evenement als van de omwonenden.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Groningen wil een bruisende en aantrekkelijke stad zijn voor haar bewoners en bezoekers. We staan in de top 10 van evenementsteden. In de stad vinden steeds meer (grote) evenementen plaats. Daarnaast worden evenementen complexer. Omdat veiligheid tijdens evenementen een randvoorwaarde is, vergt dit door de toenemende aantallen en complexiteit ook meer aandacht.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We werken aan de optimalisering van de gemeentelijke evenementenorganisatie. We willen in Groningen afwisselende evenementen met een aantrekkelijke uitstraling voor de stad. Daarbij zoeken we naar een balans tussen een bruisende stad en een stad waarin je kunt wonen, werken en leven.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Vergunningverlening en afhandeling meldingen van evenementen
Voor grote en middelgrote evenementen is een vergunning nodig. Voor kleine evenementen (tot 100 bezoekers) buiten de Diepenring volstaat een melding met vaste spelregels. We gaan grote evenementen met voorrang op de jaarkalender plaatsen, zodat deze toplocaties kunnen claimen.

Voorbereiding en houden van toezicht op grotere evenementen
In het Verbeterplan Stadstoezicht, waarin alle in te zetten maatregelen ter verbetering van de situatie van Stadstoezicht worden benoemd, zijn ook de maatregelen ter verbetering van de vergunningverlening voor evenementen in kaart gebracht.
Toezicht en handhaving bij evenementen zijn in sterke mate gericht op preventie, bijvoorbeeld door bij de opbouw van een evenement al te controleren. Toezicht tijdens het evenement is vooral gericht op de geluidsnormen en eindtijden van een evenement.
Toezicht en handhaving bij evenementen ligt in het verlengde van de hoofddoelstelling van Stadstoezicht, namelijk een bijdrage leveren aan een schone, hele en veilige stad.

Stimuleren en verdere verduurzaming lokale evenementen (Noorderzon, Kei-week, 4-mijl)
Wij willen proberen de hoeveel afval terug te dringen bij grote evenementen. Daarom onderzoeken we de mogelijkheid om gebruik te maken van plastic bekers die kunnen worden hergebruikt bij dergelijke evenementen. Dit blijkt een lastige opgave te zijn, onder andere vanwege de logistieke uitdagingen die hieraan verbonden zijn. Wij oriënteren ons opnieuw op de mogelijkheden om evenementen te verduurzamen.

Cultuur [Extra beleidsmiddelen]
Met de vaststelling van de cultuurnota in december 2008 heeft de raad besloten de basis op orde te brengen. De middelen daarvoor zijn incidenteel afkomstig van Stadsmeierrechten en het annuleren van het Kunstenfestival (625 duizend euro per jaar). Deze middelen zijn ingezet voor structurele subsidies aan culturele instellingen. Het wegvallen van deze incidentele compenseren wij in de jaren 2013 en 2014 met 1,0 miljoen euro per jaar. We stellen voor dat uw raad voor 2014 1,0 miljoen euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 6. Cultuur

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr.	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
6.1	Culturele infrastructuur	47.850	42.798	42.040	42.004	42.905	43.506
6.2	Deelname aan cultuur	1.283	2.718	3.397	3.402	3.407	3.412
6.3	Overig cultuur	1.585	1.902	1.749	1.778	1.807	1.836
	Totaal lasten	**50.718**	**47.418**	**47.186**	**47.184**	**48.119**	**48.754**
	Baten						
6.1	Culturele infrastructuur	10.200	10.074	9.506	9.506	9.506	9.506
6.2	Deelname aan cultuur	56	33	0	0	0	0
6.3	Overig cultuur	411	390	378	378	378	378
	Totaal baten	**10.667**	**10.497**	**9.884**	**9.884**	**9.884**	**9.884**
	geraamd resultaat voor bestemming	**-40.051**	**-36.921**	**-37.302**	**-37.300**	**-38.235**	**-38.870**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	1.447	1.031	486	186	-114	-114
	Totaal onttrekkingen	2.147	852	638	596	596	596
	geraamd resultaat na bestemming	**-39.351**	**-37.100**	**-37.150**	**-36.890**	**-37.525**	**-38.160**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
6.3	Cultuur	1.000			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
6.1	Groninger museum/ voorziening onderhoud		100	100	100
6.1	Grote zaal Oosterpoort- cofinanciering in verband met legaat	23	23	23	23

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2013 en de actuele begroting van 2012
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

6.1 Culturele infrastructuur V 200 duizend euro

Overheveling budget Muziekschool(V 600 duizend euro)
In de begroting zijn de budgetten van de nieuwe instelling Centrum voor de Kunsten volledig verantwoord onder het deelprogramma 6.2 Deelname aan cultuur. In 2013 was het aandeel van de Muziekschool nog gedeeltelijk verantwoord op deelprogramma 6.1 Culturele infrastructuur. Daarom hevelen wij 583 duizend euro over.

Fusie Muziekschool met Kunstencentrum (N 260 duizend)
De Muziekschool is per 1 juli 2013 opgegaan in het Centrum voor de Kunsten. Per die datum subsidiëren wij deze combinatie van Kunstencentrum en Muziekschool. In 2013 hebben wij over het eerste halfjaar nog de baten van de Muziekschool in de gemeentebegroting verantwoord. Inclusief de lasten die hier tegenover staan.

Accres gesubsidieerde instellingen (N 300 duizend euro)
Volgens afgesproken systematiek verhogen wij de subsidiebudgetten van instellingen met de gereserveerde concerncompensatie van 2012. De verhoging is berekend op 281 duizend euro.

Oosterpoort en Stadsschouwburg (N 100 duizend euro)
De lasten en baten van De Oosterpoort en De Stadsschouwburg zijn in 2014 lager dan in 2013. Het verschil heeft vooral te maken met een bijstelling van de planning voor het planmatig onderhoud. In 2013 was het casco van de schouwburg nog als taakstellende last opgevoerd. Deze is in 2014 uit de onderhoudsplanning gehaald en toegevoegd aan de vervangingsinvesteringen. Daardoor worden de lasten uitgesmeerd over meerdere jaren en is ook de taakstelling lager.
Het nadeel op de lasten is minder dan het voordeel op de baten. Dat komt onder meer door de toekenning van nominale compensatie en het weer op de vastgestelde norm brengen van het budget voor vorming en opleiding.

Terugraming incidenteel nieuw beleid (V 260duizend euro)
In de begroting 2013 zijn incidentele beleidsmiddelen opgenomen. Deze middelen worden in 2014 teruggeraamd. Dat levert een voordeel op van 260 duizend euro. Het betreft incidenteel geld voor het Groninger Museum en ISV-middelen.

6.2 Deelname aan cultuur N 700 duizend euro

Overheveling budget Muziekschool (N 600 duizend euro)
In de begroting zijn de budgetten van de nieuwe instelling Centrum voor de Kunsten volledig verantwoord onder het deelprogramma 6.2 Deelname aan cultuur. In 2013 was het aandeel van de Muziekschool nog gedeeltelijk verantwoord op deelprogramma 6.1 Culturele infrastructuur. Daarom hevelen wij 583 duizend euro over.

Diversen (N 100 duizend euro)
Het gaat hier om diverse afwijkingen zoals de verwerking van loon- en prijscompensatie, een aanpassing in de toerekening van overhead en diverse overige mutaties.

PROGRAMMA 7
Verkeer

Binnen het programma verkeer werken we aan een goed bereikbare stad met een aangename, veilige en gezonde leefomgeving. Uitgangspunt daarbij is "met de fiets of het openbaar vervoer als het kan, met de auto als het moet". Veel Stadjers gaan dan ook met de fiets in onze compacte stad, en voor het gebruik van openbaar vervoer - al dan niet in combinatie met het gebruik van P+R - is veel draagvlak. Wanneer inwoners en bezoekers van onze stad toch de auto pakken, willen we dat ze vlot door kunnen rijden; zowel in de stad als op onze ringwegen. Een voor de automobilist betaalbare parkeerplaats in één van onze garages hoort daarbij.

Onze stad vervult in regionale zin een centrumfunctie voor werkgelegenheid, onderwijs, cultuur en zorg. In de geactualiseerde Netwerkanalyse en Regiovisie 2013 van de Regio Groningen-Assen is deze regionale functie opnieuw bevestigd en het belang ervan voor de stad Groningen en haar omgeving nog meer onderstreept. Op het gebied van OV, fiets en auto zijn concrete maatregelen afgesproken met de regiopartners om de bereikbaarheid van regio en stad te vergroten.

Relevante beleidsnota's
Netwerkanalyse Regio Groningen-Assen (2013)
Regiovisie Groningen-Assen (2013)
Meerjarenprogramma Verkeer 2013-2016 (2013)
Parkeren met Perspectief (2012)
Beleidsregels Gehandicapten parkeren 2012-2022 (2012)
De Groninger Fietsenstandaard (2011)
Nota Duurzame Mobiliteit, geactualiseerde beleidsnota Verkeer en Vervoer 2011-2020 (2011)
P+R-nota 2011-2020 (2011)
Parkeren in Stad: Duurzaam Bereikbaar 2010-2020 (2010)
Bestuurlijke Voorkeursvariant Zuidelijke Ringweg Groningen (2010)
Eindbeeld oostelijke ringweg (2009)

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. Zo willen we onder andere stoppen met het aanbieden van spitsrekken in de binnenstad en het verkeerseducatieprogramma op scholen. Ook zal er minder bemand toezicht zijn in de fietsenstalling Europapark. Verder is een aantal bezuinigingsmaatregelen financieel technisch van aard.
Daartegenover staat dat we een cofinancieringsfonds inrichten met een startkapitaal van 2,7 miljoen euro. Met het nieuwe cofinancieringsfonds willen we de groei van de Groningse economie versterken. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Fiets**
2. **Openbaar vervoer**
3. **Auto**
4. **Parkeren**
5. **Verkeersveiligheid**
6. **Overig verkeer**

Bijlage - Ontwerp begroting 2014 03-10-2013 tbv de Gemeenteraad

Deelprogramma 1

FIETS

Groningen is en blijft een echte fietsstad. Meer dan de helft van alle verplaatsingen binnen de gemeente Groningen is op de fiets. Omdat fietsen gezond en duurzaam is, willen we dit hoge aandeel van de fiets in de stedelijke mobiliteit vergroten. Dit doen we in de eerste plaats door een compleet, comfortabel en veilig fietsnetwerk aan te leggen. Daarnaast zorgen we voor goede, voldoende en veilige stallingmogelijkheden aan het einde van de fietsrit.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Fiets bedraagt 900 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit het deelprogramma 7.4 Parkeren.

Beleidsvelden
- Fietsinfrastructuur
- Stallingen

Beleidsveld

Fietsinfrastructuur

Binnen het beleidsveld fietsinfrastructuur werken we aan de aanleg van nieuwe fietspaden en-bruggen en aan de kwaliteitsverbetering van ons bestaande netwerk.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het aantal fietsers op het binnencordon (gebied binnen de ringwegen) neemt sinds 2000, met uitzondering van 2009, ieder jaar toe. Zo hadden we in 2000 nog 98.175 fietsers in dit deel van de stad, in 2012 waren dit er 125.800, een toename van 28%. Het aandeel van de fiets in de modal split (de verdeling van de verplaatsingen over de modaliteiten fiets, auto, bus en trein) is echter vrij constant; 59% in 2004 tegenover 58,6% in 2011 (gebaseerd op cijfer 2008). De doelstelling om 60-65% in 2014 te halen blijft erg ambitieus.

Verschuiven van de focus op de aanleg naar verbeteren van kwaliteit en doorstroming
De afgelopen jaren hebben we in de Stad flink geïnvesteerd in de aanleg van nieuwe fietspaden en fietsbruggen. Ons fietsnetwerk is mede door deze investeringen vrij compleet en verfijnd. Er blijven wensen bestaan, maar de focus in het fietsprogramma verschuift van de aanleg van nieuwe infrastructuur naar het verbeteren van de kwaliteit en doorstroming op bestaande fietsroutes. Zo constateren we een toenemende behoefte aan bredere fietspaden door de toename van het aantal fietsers en de opkomst van de e-bike. Op bredere fietspaden kunnen fietsers met meer snelheidsverschil elkaar goed en veilig passeren. Daarnaast verbeteren bredere fietspaden en fietsvriendelijk afgestelde verkeerslichten de doorstroming voor alle fietsers.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Het fietsgebruik in en naar de stad maximaliseren.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal fietsers op het binnencordon*	▪ 125.800	▪ 133.000	▪ 138.000
▪ Aandeel fiets in modal split binnen de gemeente Groningen	▪ 58,6%**	▪ N.v.t.	▪ 60-65%

* **binnencordon**
Het binnencordon is een denkbeeldige lijn binnen de stad Groningen (gebied tussen spoorlijn Groningen-Sauwerd, Westelijke Ringweg, Zuidelijke Ringweg, Winschoterdiep, Eemskanaal, Van Starkenborghkanaal en Noordelijke Ringweg). Op alle wegen en fietspaden die deze lijn kruist worden jaarlijks het auto- en het fietsverkeer geteld. Zodoende weten we hoeveel verkeer op een gemiddelde werkdag deze lijn kruist.

** **verkeersmodel/modal split**
Elke vier à vijf jaar bouwen we samen met onze partners in de regio een nieuw gemeentelijk verkeersmodel. Dit is een instrument dat aan de hand van allerlei ontwikkelingen (woningbouw, arbeidsplaatsen, etc.) berekent hoeveel verkeer ergens in de toekomst gaat rijden. Het huidige verkeersmodel genaamd GroningenPlus heeft als toekomstjaar 2030. Om een betrouwbare prognose te kunnen maken, wordt altijd eerst een verkeersmodel gemaakt van de bestaande situatie. Aan de hand van feitelijke gegevens (inwoners, arbeidsplaatsen, etc.) en beschikbare verkeerstellingen (auto, fiets, bus en trein) worden de verkeersstromen bepaald zoals deze zich daadwerkelijk voordoen op straat. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe versie (update) van het verkeersmodel GroningenPlus. Met behulp van het gemeentelijke verkeersmodel kunnen we onder andere de modal split binnen de gemeente Groningen bepalen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Fietspaden aanleggen tussen Stad en Ommeland (Fietsroute Plus)
Samen met de provincie Groningen en de Regio Groningen-Assen stimuleren wij het gebruik van de fiets. Tussen Stad en Ommeland realiseert de provincie daarom zogenaamde Fietsroutes Plus. Een Fietsroute Plus is een fietspad dat breder en comfortabeler is dan een gewoon fietspad. Door de aanleg van deze fietsroutes wordt het fietsen prettiger en veiliger, waardoor op afstanden tot vijftien kilometer meer mensen voor de fiets kiezen in plaats van de auto.

De provincie Groningen is verantwoordelijk voor de aanleg van de Fietsroutes Plus, wij zijn er nauw bij betrokken. Onze aandacht gaat vooral uit naar een goede aansluiting van de Fietsroutes Plus op ons stedelijk netwerk. Momenteel vindt er planvorming plaats voor de fietspaden Groningen-Ten Boer en Groningen-Winsum. Bovendien wordt binnenkort begonnen met de planvorming voor het fietspad Groningen-Leek.

Aanleg fietspad De Verbetering
Het fietspad door de polder De Verbetering (Hoogkerk) is een ontbrekende schakel in ons fietsnetwerk. Deze fietsverbinding zorgt voor een snelle, directe fietsverbinding tussen Hoogkerk en Groningen. De route is niet alleen voor forenzen en scholieren interessant, maar zeker ook voor recreanten vanwege de weidse en landelijke omgeving waar het fietspad doorheen loopt. De aanleg van het fietspad vindt in 2014 plaats.

Optimalisatie van het regionale fietsnetwerk
Binnen de netwerkanalyse is budget gereserveerd voor de optimalisatie van de regionale fietsstructuur. Dit budget dient voor het verbeteren van de aansluiting van Fietsroutes Plus op bestaande fietspaden in de stad, fiets(parkeer)faciliteiten op de P+R locaties en fiets parkeren in de binnenstad. De uitwerking van deze projecten en financiële vertaling daarvan vindt plaats in het Meerjarenprogramma Verkeer & Vervoer 2014-2017.

Beleidsveld

Stallingen

Binnen het beleidsveld stallingen werken we aan voldoende, goede en veilige stallingsmogelijkheden voor de fiets.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het aantal fietsers op het binnencordon is de afgelopen jaren fors toegenomen. Meer fietsers betekent ook dat er meer behoefte aan stallingplekken ontstaat. Onze binnenstad beschikt over vier fietsenstallingen: Haddingestraat (75 plekken), Peperstraat (200), Boteringestraat (705) en Pathé (250). De afgelopen jaren hebben we gezien dat de stallingen steeds vaker gebruikt worden door fietsers. Maar ook in de openbare ruimte krijgen we steeds meer grip op de grote hoeveelheid gestalde fietsen. Naast de spitsrekken (sinds 2007) hebben we in 2013 fietsparkeervakken geïntroduceerd in de Oosterstraat, Gelkingestraat en Guldenstraat. De eerste resultaten hiervan lijken positief. Naast voorzieningen in de binnenstad plaatsen we in de wijken extra fietsklemmen (zie programma 8, beleidsveld Jongeren).

Nieuwe fietsenstalling station Europapark
Sinds december 2012 kunnen fietsers gebruik maken van de nieuwe fietsenstalling bij station Groningen Europapark. Deze hypermoderne fietsenstalling biedt plaats aan 700 fietsen. Het gebruik

van deze stalling neemt langzamerhand toe; momenteel stallen hier dagelijks ongeveer 135 fietsers hun fiets.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen het fietsgebruik in de stad maximaliseren, fietsers service en comfort bieden en de overlast van gestalde fietsen op straat beperken.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal gebruikers van fietsenstallingen in de binnenstad	▪ Onbekend*	▪ 225.000	▪ 230.000

* In 2012 is het beheer van de fietsenstallingen in de binnenstad beperkt. Daardoor was het niet langer mogelijk het gebruik van de stallingen te monitoren. Begin 2013 hebben we in iedere stalling een geautomatiseerd telsysteem geïnstalleerd, zodat we vanaf 2013 weer over gegevens kunnen beschikken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Fietsparkeren in de Binnenstad
Om de ruimte in de binnenstad optimaal te benutten en alle gebruikers ervan (fietsers én voetgangers) een prettig verblijf te garanderen, heeft uw raad de maatregelenpakketten “De Groninger Fietsenstandaard” en “Ruimte voor de binnenstad” vastgesteld. Eind 2013 evalueren we de pilots uit deze pakketten en bekijken we welke maatregelen we verder kunnen treffen om het fietsparkeerprobleem in de binnenstad op te lossen.

Fietsenstalling Groninger Forum
Inmiddels zijn de werkzaamheden aan het nieuwe Groninger Forum begonnen. Onder het Forum wordt een fietsenstalling aangelegd met een capaciteit van circa 1.400 stallingsplaatsen. Naast bezoekers van het Groninger Forum is de stalling ook bedoeld voor binnenstadbezoekers en het uitgaanspubliek in het gebied rond de Poelestraat. Naar verwachting opent deze stalling zijn deuren in 2017.

Fietsparkeren bij stations, bushaltes en P+R-terreinen
In het kader van het landelijke programma Beter Benutten zetten we de komende jaren in op de realisatie van voldoende, kwalitatief hoogwaardige stallingsvoorzieningen. Dit doen we bij het Hoofdstation (1.000 extra stallingsplaatsen) en het Noorderstation, bij drie belangrijke bushaltes en op de P+R-terreinen Hoogkerk, Haren en Kardinge. In totaal gaat het om een investering van ruim 1 miljoen euro in de Stad. Voor dit bedrag worden extra stallingsplaatsen aangelegd, maar komen ook fietskluizen beschikbaar. Ten slotte krijgen het Noorderstation en de P+R-terreinen Hoogkerk en Haren een OV-fietsvoorziening. In verband met de toegekende subsidie van het Rijk dienen de maatregelen uiterlijk 31 december 2014 gerealiseerd te zijn.

Deelprogramma 2

OPENBAAR VERVOER

Groningen is een aantrekkelijke stad. Je kunt er goed wonen, werken, winkelen en ontspannen. Dat geldt niet alleen voor onze Stadjers, ook inwoners uit de Regio en de rest van Nederland weten onze stad te vinden. Er is dan ook een sterke pendel van en naar de stad. We ontwikkelen daarom een hoogwaardig regionaal openbaarvervoersysteem, met onze stad als knooppunt en met uitstekende aansluitingen naar de belangrijkste bestemmingen in de stad.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma openbaar vervoer bedraagt 100 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten.

Beleidsvelden
- Spoor
- Bus

Beleidsveld

Spoor

Binnen het beleidsveld spoor werken we aan treinverbindingen en -stations. Hoogwaardige openbaar vervoerknooppunten waarbij overstappen tussen trein-trein en trein-bus worden gefaciliteerd zijn een belangrijk onderdeel van het netwerk. Het verbeteren van de efficiëntie van het openbaar vervoer is daarbij cruciaal om de groeiende vervoersbehoefte te faciliteren. Als gemeente hebben wij een belangrijke rol bij inpassingsvraagstukken om de spoorse ambities te realiseren.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In het kader van het Regionaal Specifieke Pakket (RSP) is in 2011 de spoorlijn Groningen-Veendam in gebruik genomen en rijden er sinds december 2012 vier (2 stoptreinen en 2 intercity's) in plaats van 3 treinen per uur tussen Groningen en Zwolle. Daarnaast zijn de afgelopen jaren plannen en ontwerpen gemaakt voor verdere intensivering van de treinverbindingen van en naar de stad én de samenkomst van de sporen in het stationsgebied.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen een hoogwaardig en betaalbaar openbaar vervoersysteem bieden, dat bijdraagt aan de bereikbaarheid en daarmee de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze stad.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Aandeel OV (bus en trein) in modal split binnen de gemeente Groningen	4,2%	5%	5%	5%
Klanttevredenheid regionale treindiensten Groningen	7,4	7,4	7,4	7,5
Reizigerskilometers op de Groningse regionale spoorlijnen (in miljoenen)	255	255	255	260

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Spoorlijn Groningen - Leeuwarden (inclusief tunnel Paterswoldseweg)

Om te kunnen voldoen aan de vervoersvraag tussen Groningen en Leeuwarden is het nodig om elk uur een extra sneltrein tussen deze steden te laten rijden. Deze extra sneltrein past in het lange termijnbeeld HOV en draagt bij aan het efficiënter maken van het openbaar vervoer.

Om deze sneltrein te kunnen laten rijden is zowel verdubbeling van het spoor tussen Zuidhorn en Hoogkerk als het ongelijkvloers maken van overwegen (o.a. Paterswoldseweg) noodzakelijk. De

provincies Groningen en Fryslân, de gemeenten Leeuwarden, Groningen en Zuidhorn, ProRail en de overige gemeenten aan het spoor werken in dit project samen. De verwachting is dat de trein eind 2017 rijdt. In Hoogkerk worden de sporen zo aangelegd dat hier een station past.

Begin 2014 staat nog in het teken van de voorbereidingen op de daadwerkelijke bouw. De laatste onderzoeken, waaronder het geluidsonderzoek, worden afgerond en de ontwerpen van de infrastructuur worden gedetailleerder uitgewerkt en ingetekend. De aanbesteding wordt voorbereid en in het voorjaar 2014 is de publicatie van het ontwerp-tracébesluit inclusief milieu effect rapportage.

Tot slot maakt de aanleg van een tunnel onder de spoorwegovergang Paterswoldseweg deel uit van dit project. We werken bij dit project samen met ProRail en de provincie Groningen. Aangezien de extra sneltrein niet kan rijden voordat de tunnel klaar is, willen we de tunnel uiterlijk eind 2017 gereed hebben.

Spoorlijn Groningen – Assen - Zwolle
Naast een extra trein per uur tussen Groningen en Zwolle is met NS afgesproken om in 2016 in de spitsen met extra *sprinters* te rijden tussen Groningen en Assen. Dit is alleen mogelijk als de infrastructuur hiervoor geschikt is. In 2014 onderzoeken we welke maatregelen precies nodig zijn en hoe deze gefinancierd kunnen worden. Tevens onderzoeken ProRail en het ministerie van I&M de mogelijkheid om de treindiensten naar het Noorden te versnellen. Door een kortere reistijd sluiten zowel landelijke als regionale treinen beter op elkaar en op het busvervoer aan.

Knoop Groningen (Stationsgebied)
Binnen het project Knoop Groningen vallen de wijzigingen aan de sporen die door de komst van extra treinen nodig zijn. Het verplaatsen van het opstelterrein en de aanleg van een transfervoorziening horen daarbij. In 2014 worden gemaakte keuzes en de aanbestedingsstrategie verder uitgewerkt. Doel is afronding in 2017/2018. Om deze planning te halen is het cruciaal dat het verplaatsen van het opstelterrein niet teveel vertraging oploopt.

Beleidsveld

Bus

Binnen het beleidsveld bus werken we aan busverbindingen en -stations. Hoogwaardige openbaar vervoerknooppunten waarbij het overstappen tussen trein-bus en bus-bus wordt gefaciliteerd zijn een belangrijk onderdeel van het netwerk. Het verbeteren van de efficiëntie van het openbaar vervoer is daarbij cruciaal om de groeiende vervoersbehoefte te faciliteren.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In 2012 en 2013 is de (regionale) visie op het openbaar vervoer herijkt. In 2014 resulteert deze herijking in een dienstregeling waarin drukke stadslijnen verder de regio inrijden (Beijum-Roden, Leek-Lewenborg, Station Europapark-Annen). Daarnaast rijden minder bussen in de binnenstad (o.a. Hoofdstation-Zernike via ringweg en minder parallelliteit van buslijnen op Grote Markt). Ook zijn minder gebruikte buslijnen naar de randen van een gebied verlegd waar de frequentie hoger is (o.a. Florabuurt, Hortusbuurt, Buitenhof). Om deze dienstregeling te kunnen rijden is een pakket aan maatregelen vastgesteld, dat deels al is uitgevoerd. Het totale pakket leidt tot een efficiëntere (en daarmee meer betaalbare) dienstregeling met een kwalitatief hoogwaardig aanbod van openbaar vervoer.

OV betaalbaar houden
Ons openbaar vervoersysteem heeft te maken met een groeiende vraag. Dat is mooi, maar het heeft een keerzijde. Door toenemende kosten staat de exploitatie van het openbaar vervoer onder druk. Het tekort wordt op twee manieren teruggedrongen. Enerzijds past het OV-bureau dienstregelingen aan, zodat personeel en materieel efficiënter kunnen worden ingezet. Anderzijds treffen wij maatregelen om de kosten per kilometer te verminderen. We doen dit door tal van infrastructurele investeringen, die de reistijd en -afstand verkorten.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een betaalbaar en hoogwaardig openbaar vervoersysteem, dat bijdraagt aan de bereikbaarheid en daarmee de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van onze stad.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Aantal busreizigers in de stad (in miljoenen reizigers)	21	≥21	≥21	≥21
Aantal P+R-busreizigers (in miljoenen reizigers)	2,1	≥2,1	≥2,1	3
Totaal aantal toegankelijke bushaltes binnen de gemeente Groningen	250*	335	420	420
Totaal aantal DRIS-(overzichts)panelen binnen de gemeente Groningen*	3	9 - 89**	150	225
Gemiddelde snelheid (km/u) op buslijnen in de gemeente	18,7	≥18,7	≥18,7	≥18,7
Punctualiteit bussen	77%	≥77%	≥77%	≥77%
Waardering busvervoer door OV-reizigers	7,5	≥7,5	≥7,5	≥7,5

* Aantal toegankelijke haltes en DRIS-(overzichts)panelen zijn cumulatief
** Afhankelijk of in gemeente Groningen, rest provincie Groningen of Drenthe wordt begonnen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

HOV-as Peizerweg
Om een hoogwaardige openbaar vervoer (HOV)verbinding te maken tussen P+R Hoogkerk en het Hoofdstation moeten we nog één deel van het tracé aanleggen. Deze laatste (3e) fase betreft het tracédeel Paterswoldseweg-Hoofdstation. Met het oog op de verkeersveiligheid maken we een ongelijkvloerse kruising van het spoor en de Paterswoldseweg. In 2013 is het ontwerp door voortschrijdend inzicht gewijzigd. De HOV-as willen we in 2015 hebben voltooid.

Bus toe- en afrit Hoogkerk
Door de aanleg van de bus toe- en afrit mee te nemen bij de ombouw van de Zuidelijke Ringweg kan het project fors goedkoper worden uitgevoerd. Het betekent wel dat het project later dan tot nu toe werd verwacht klaar zal zijn. De verwachting is dat de toe-en afritten eind 2015/begin 2016 in plaats van 2014 gereed zijn.

Halteplan toegankelijkheid
Het toegankelijk maken van bushaltes, in combinatie met de inzet van lagevloerbussen, maakt het openbaar vervoer in de stad beter toegankelijk voor ouderen, gehandicapten en reizigers met kinderwagens. In overeenstemming met het provinciale halteplan wordt voor 2015 van ons verwacht dat wij 420 van de 650 haltes in de stad (64,6%) toegankelijk maken. In 2014 maken we circa 85 haltes toegankelijk, waarmee het totale aantal op 420 komt. In deze laatste cluster van 85 haltes zitten ook bushaltes in de binnenstad, waar de tram langs zou rijden. Voor het toegankelijk maken en opwaarderen (bijvoorbeeld plaatsen van fietsenrekken) van deze haltes is in de netwerkanalyse een budget gereserveerd van 1 miljoen euro. Dit budget komt bovenop de al beschikbare middelen voor het toegankelijk maken van bushaltes. De extra middelen zijn nodig, omdat het aanpassen van haltes in de binnenstad complexer (haltes zijn groter en drukker) is dan op plekken buiten de binnenstad.

DRIS (Dynamische Reizigersinformatie) op bushaltes
Op belangrijke, drukke en overstap haltes komen dynamische reizigersinformatiepanelen. In eerste instantie gaat het om 150 panelen. Uit het maatregelenpakket dat is gekoppeld aan de Netwerkanalyse komen daar binnen de gemeente nog eens 75 panelen bij. Uitvoering van de eerste 150 panelen is in 2014 afgerond. Daarna wordt verder gegaan met de overige 75 haltes.

Bijdrage OV bureau [Extra beleidsmiddelen]
Bij de oprichting van het OV Bureau is bepaald dat de oprichters van het OV Bureau jaarlijks een financiële bijdrage leveren aan het OV Bureau. Dit is vooral bedoeld voor het uitvoeren van werkzaamheden die door de oprichters aan het OV Bureau zijn uitbesteed. In 2014 wordt dit net als in 2013 incidenteel gedekt. Vanaf 2015 is de bijdrage van 159 duizend euro in het meerjarenbeeld opgenomen en daarmee structureel geregeld. Wij stellen voor dat uw raad 159 duizend euro beschikbaar stelt voor de bijdrage OV Bureau uit de extra beleidsmiddelen.

Noodzakelijke maatregelen om HOV-visie uit te voeren
Onderdeel van de actualisatie Netwerkanalyse is een nieuwe visie op het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV). De maatregelen voor het openbaar vervoer zijn te onderscheiden in maatregelen die noodzakelijk zijn om de dienstregeling 2014 te kunnen rijden (1^{e} tranche), maatregelen die noodzakelijk zijn om de snelheid en betrouwbaarheid van de dienstregeling te vergroten (2^{e} tranche) en maatregelen die noodzakelijk zijn om het HOV goed te laten functioneren tijdens de aanleg van de zuidelijke ringweg en het openbaar vervoer betaalbaarder maken (3^{e} tranche).

Afronding van de maatregelen uit de eerste en tweede tranche gebeurt in 2014. De derde tranche willen we afronden voor de start van de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg.

Deelprogramma 3

AUTO

In ons Ommeland is sprake van een lage mate van verstedelijking. De auto is dan ook een belangrijk vervoersmiddel voor het sociaal en economisch functioneren van Stad en regio. Om de stad ook in de toekomst goed bereikbaar te houden, zijn aanpassingen aan de autostructuur nodig. Niet alleen voor de economie van de stad, maar ook om te voorkomen dat er alternatieve autoroutes ontstaan op plekken in de stad waar dat ongewenst is.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Auto bedraagt 1,8 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten 800 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 1,0 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Regionale ontsluiting en ringwegen
- Stedelijke hoofdstructuur
- In de wijken

Beleidsveld

Regionale ontsluiting en ringwegen

Het beleidsveld regionale ontsluiting en ringwegen richt zich op de wegen die onze stad met de regio en de rest van Nederland verbinden.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Uit het eind 2011 geactualiseerde verkeersmodel blijkt dat het aandeel van de auto ten opzichte van andere vervoersvormen over de periode 2004-2008 is toegenomen. In 2004 bedroeg het aandeel van de auto in de modal split 36,8% tegenover 39,1% in 2008 (basisjaar verkeersmodel 2012). Dit terwijl we streven naar een percentage tussen 30 en 35. De uitkomsten van het model worden onderschreven door de feitelijke tellingen van het aantal auto's op het binnencordon. Ook daarin zien we een stijging; van 244.100 in 2010 naar 247.200 in 2011. Deze cijfers liggen boven onze streefwaarde van 238.000.
De toename van het autoverkeer heeft zijn weerslag op zowel de doorstroming op onze ringwegen als de stedelijke hoofdstructuur. Over de gehele linie is de doorstroming onvoldoende. We werken dan ook aan meerdere (grote) projecten om de doorstroming op de ringwegen en de stedelijke hoofdstructuur te verbeteren.

Uitbreiden van capaciteit op de ringwegen
De komende jaren neemt de druk op het wegenstelsel toe. Meer autoverkeer leidt tot doorstromingsproblemen en een verminderde leefbaarheid in de stad. We lossen dit op door zowel de capaciteit van ons ringwegenstelsel te vergroten. We doen dit nu al met de Oostelijke Ringweg en vanaf 2015 met de Zuidelijke Ringweg.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Aantal auto's op het binnencordon (werkdag)	244.300	240.000	240.000	238.000
Aandeel van de auto in de modal split binnen de gemeente Groningen*	39,1%	-*	-*	30-35%

* Het aandeel van de auto in de modal split bepalen we eens in de 4-5 jaar. Het percentage uit het in 2011 geactualiseerde verkeersmodel bedraagt 39,1%. In 2016 bepalen we de modal split weer en maken we gebruik van gegevens uit basisjaar 2012. In de periode 2012 tot en met 2015 bepalen we geen nieuw percentage.

Doelen

Wat willen we bereiken?

De komende jaren neemt de druk op het wegenstelsel toe. Een goede balans vinden in oplossingen voor de doorstromingsproblemen en het behouden van een leefbare stad is voor ons een uitdaging. Voor de hoofdwegen (ring) zetten we in op uitbreiding van de capaciteit en verbetering van de doorstroming. Daarnaast zetten we in op vijf procent minder autokilometers tijdens de spits door toepassing van mobiliteitsmanagement en op het beter benutten van de capaciteit van de wegen met behulp van verkeersmanagement.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Zuidelijke Ringweg Groningen
Nadat in de zomer van 2012 het definitieve ontwerp voor de Zuidelijke Ringweg is vastgesteld, volgt bij positieve besluitvorming van het ontwerp in het voorjaar 2014 een onherroepelijk tracébesluit. Verder wordt in 2014 gestart met de voorbereiding van de realisatiefase, waaronder de aanbesteding.

Opwaarderen Oostelijke Ringweg
Samen met de provincie Groningen verbeteren we de doorstroming en verkeersveiligheid op de Oostelijke Ringweg. Dit doen we door alle kruisingen op de Oostelijke Ringweg ongelijkvloers te maken. Verkeerslichten zijn dan niet meer nodig. Het verkeer stroomt hierdoor beter door. In 2013 zijn de kruispunten Lewenborg/Ulgersmaborg en Beijum Zuid/De Hunze afgerond. In 2014 wordt gewerkt aan de kruispunten Kardinge/Ulgersmaborg en Beijum Noord/Groningerweg.

Noordzeebrug vervangen en kruising Bedumerweg/Noordelijke ringweg ongelijkvloers maken
De provincie Groningen vervangt in samenwerking met ons de Noordzeebrug over het Van Starkenborghkanaal. De nieuwe brug wordt hoger om hem geschikt te maken voor het vervoer van meerdere lagen containers op de vaarweg Lemmer-Delfzijl. De bestaande brug wordt volledig gesloopt en vervangen door een nieuwe vaste brug. In 2014 wordt tot oktober gewerkt aan de westzijde van de Noordzeebrug en het viaduct Bedumerweg. Vanaf oktober 2014 tot medio 2015 wordt aan de oostzijde gewerkt. Door het separaat in uitvoering brengen van de twee helften kan het autoverkeer rijden over de helft waaraan niet wordt gewerkt. Alle werkzaamheden zijn klaar in 2015. Na afronding van de werkzaamheden is niet alleen de brug vervangen en verhoogd (+3 meter), maar ligt er ook een nieuw fietspad aan de oostkant van de weg en is de kruising van de Noordelijke ringweg met de Bedumerweg ongelijkvloers gemaakt, waardoor de verkeerslichten weg kunnen.

Reitdiepplein (tweede fase en verdubbeling op- en afritten)
Om de doorstroming en verkeersveiligheid van de ringwegen te verbeteren, wordt het Reitdiepplein (knooppunt Westelijke en Noordelijke ringweg) gereconstrueerd. De tweede fase bevat het vloeiender maken van de afslag noordelijke ringweg-westelijke ringweg, het verwijderen van de verkeerslichten en een aangepaste oprijmogelijkheid vanaf de Hoogeweg. Daarnaast is geconstateerd dat tijdens de ombouw van de zuidelijke ringweg de verbindingsbogen tussen de westelijke en noordelijke ringweg meer capaciteit nodig hebben. De verdubbeling van deze op- en afritten vormt een apart project maar wordt in planvorming en uitvoering zoveel mogelijk gecombineerd met de tweede fase.

Groningen Bereikbaar! houden
Om de stad bereikbaar te houden tijdens de uitvoering van de grote projecten is de samenwerkingsorganisatie Groningen Bereikbaar! in 2012 van start gegaan. Doel is om regie te voeren op de planning van de werkzaamheden, een goede communicatie te verzorgen, alternatief vervoer te bieden én gedragsveranderingen bij reizigers teweeg te brengen. We werken samen met het Rijk, de regio Groningen –Assen en de provincie. Het bedrijfsleven is betrokken via een adviescommissie.

Dynamisch verkeersmanagement (DVM)
In 2012 hebben we de eerste stappen gezet op het gebied van dynamisch verkeersmanagement. In de komende jaren, zowel tijdens de uitvoering van de grote projecten als daarna, groeit de noodzaak om verkeersstromen goed te kunnen sturen. DVM helpt ons hierbij en zorgt ervoor dat de beschikbare capaciteit op onze wegen beter wordt benut. Vanaf 2013 tot en met 2020 investeren we daarom samen met de provincie, regio en Rijk 14 miljoen euro in

verkeersmanagement. In 2014 vernieuwen we ons Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS) en vervangen we een groot aantal verkeerslichten.

Mobiliteitsmanagement
Met het regionaal convenant Mobiliteitsmanagement Regio Groningen- Assen nemen we samen met werkgevers, de landelijke Taskforce Mobiliteitsmanagement, de provincies Groningen en Drenthe, de Regio Groningen-Assen en de gemeente Assen maatregelen om de automobiliteit in het woon-werkverkeer met tien procent terug te dringen. De maatregelen moeten ertoe leiden dat het totale autoverkeer tijdens de spits met vijf procent afneemt. Deze werkgeversgerichte aanpak wordt gecontinueerd tot en met 2015. Aanvullend hierop worden in het kader van Groningen Bereikbaar mobiliteitsmanagement maatregelen uitgevoerd. Dit is vooral gericht op gebieden, doelgroepen en evenementen. Deze onderdelen zijn gestart.

Beleidsveld

Stedelijke hoofdstructuur

Het beleidsveld stedelijke hoofdstructuur richt zich op de belangrijkste en drukste wegen in onze stad. Deze wegen verbinden onze dynamo's met elkaar en via de regionale ontsluitings- en ringwegen met de regio.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In Binnenstad Oost is het Damsterdiep open gegaan, is de nieuwe Vrydemalaan in gebruik genomen en is de Antonius Deusinglaan afgesloten. In de omgeving van het Martiniziekenhuis en de Laan Corpus den Hoorn is een toename van verkeer, waardoor de doorstroming onder druk staat.

Autobereikbaarheid dynamo's
De bereikbaarheid van de dynamo's in de stad is van groot economisch belang. De doorstroming op de aansluitingen van het onderliggend wegennet op de ring en de aanrijroutes naar de dynamo's kunnen op een aantal plekken worden verbeterd. Voor nu, voor de toekomst, maar zeker ook om de stad bereikbaar te houden tijdens de uitvoering van de grote (infrastructurele) projecten in de stad. Deze maatregelen moeten op korte termijn worden uitgevoerd.

Doelen

Wat willen we bereiken?
De doorstroming van de auto op onze stedelijke hoofdstructuur verbeteren.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Sontwegtracé / Sontbrug
We leggen de Sontbrug en het Sontwegtracé aan om Meerstad te ontsluiten en te verbinden met de bestaande stad. De Sontbrug krijgt een gescheiden infrastructuur voor fiets, auto en bus over het Winschoterdiep. De kruispunten zijn nu in uitvoering of zelfs al gerealiseerd. Medio 2014 worden de Sint Petersweg en Sontweg heringericht. Ook start dan de aanleg van de brug. We willen het tracé klaar hebben voordat aan deze kant van de stad met de ombouw van de Zuidelijke Ringweg wordt begonnen. Het Sontwegtracé kan dan dienen als alternatieve route tijdens de werkzaamheden.

Boerhaaverotonde
De doorstroming tussen de rotonde Boerhaavelaan en de rotondes bij de aansluiting met de A7 is onvoldoende. Files zorgen ervoor dat ambulances en bussen langer onderweg zijn naar het Martiniziekenhuis. Deze nu al ongewenste situatie verslechtert tijdens de ombouw van de Zuidelijke Ringweg, omdat de druk op deze rotondes zal toenemen. We onderzoeken in 2014 of we de rotonde kunnen vervangen door een kruising met verkeerslichten, waardoor we het verkeer beter kunnen beïnvloeden. In het onderzoek houden we nadrukkelijk rekening met toekomstige ontwikkelingen en nieuwe verkeersstromen rondom het Martiniziekenhuis.

Vervangen Herewegviaduct
In verband met achterstallig onderhoud en recente inspecties is vervanging van het Herewegviaduct nodig. De geschatte investeringskosten hiervan bedragen 25-30 miljoen euro. In 2013 is een variantenstudie verricht. In 2014 worden de plannen samen met ProRail verder uitgewerkt.
Ter dekking van de kosten voor de vervanging nemen we vanaf 2015 een structureel bedrag op van 600 duizend euro. In de begroting 2013 is aangegeven dat een extra gemeentelijke bijdrage

van minimaal 10 miljoen euro nodig is. De dekking hiervan kan plaatsvinden uit vrijval van BCF middelen in 2015 en 2016 (samen 0,8 miljoen euro structureel). Over de inzet van deze BCF middelen heeft u echter nog niet besloten.
Zie ook: Programma 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte, beleidsveld Onderhoud infrastructuur.

Maatregelen ter verbetering van de autodoorstroming tijdens ombouw Zuidelijke Ringweg
Om de stad en vooral de dynamo's bereikbaar te houden tijdens de uitvoering van de grote infrastructurele projecten in de stad, zijn binnen het maatregelenpakket dat hoort bij de Netwerkanalyse de volgende maatregelen benoemd:

- Doorstroming verbeteren van de Oostelijke ringweg met de aansluiting op Driebond/Sontweg
- Doorstroming verbeteren van de Noordelijke Ringweg met de aansluiting op de Zonnelaan
- Doorstroming verbeteren op de Rotondes A7 met de aansluiting op Hoogkerk
- Doorstroming Laan Corpus den Hoorn verbeteren
- Doorstroming kruising Bedumerweg-Sumatralaan verbeteren
- Doorstroming carré Europaweg-Sontweg-Berlagebrug-Damsterdiep verbeteren
- Doorsteek Pop Dijkemaweg-Oostersluis

In 2014 werken we aan deze maatregelen. We willen ze voor de start van werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg (medio 2015) hebben afgerond.

Beleidsveld

In de wijken

In het beleidsveld "in de wijken" hebben we oog voor relatief kleine verkeersproblemen die zich in woonwijken voordoen. Het gaat daarbij vooral om maatregelen die de verkeersveiligheid en leefbaarheid in de wijk verbeteren

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De afgelopen jaren hebben we verschillende verzoeken van Stadjers voor relatief kleine verkeersmaatregelen ingewilligd. Verder zijn snelheid beperkende maatregelen getroffen op Zernike en hebben we snelheidsdisplays opgehangen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Verbeteren van de verkeersveiligheid en leefbaarheid in onze wijken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Diverse kleine verkeersmaatregelen en reconstructies
Tot en met 2015 is een jaarlijks budget beschikbaar van 175 duizend euro om gehoor te kunnen geven aan verzoeken van Stadjers. Met dit budget zullen we in 2014 een groot aantal verzoeken kunnen honoreren. Vanaf 2014 werken we hierbij met een vernieuwde systematiek. Kern hiervan is dat het moet gaan om onvoorziene infra-projecten met een maximale investering van 10 duizend euro, die minder dan 8 uur planuitwerking vergen en een zo breed mogelijk publiek belang dienen. De verzoeken worden op volgorde van binnenkomst afgehandeld.

Deelprogramma 4

PARKEREN

In ons parkeerbeleid maken we onderscheid tussen kort en lang parkeren. Met kort parkeren bedoelen we bezoekers van de stad die bijvoorbeeld gaan winkelen, naar het museum gaan of op bezoek komen in het ziekenhuis. Deze doelgroep faciliteren we, liefst in parkeergarages, dicht bij de plaats van bestemming. Met lang parkeren richten we ons vooral op de grote groep forenzen van onze stad. Hiervoor hebben en realiseren we P+R-terreinen aan de randen van de stad.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma parkeren bedraagt 15,2 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit de exploitatie van het parkeerbedrijf 13,2 miljoen euro, vergoeding politie 1,6 miljoen euro en overige inkomsten van 400 duizend euro.

Beleidsvelden
- Parkeervoorzieningen
- Parkeerbedrijf

Beleidsveld

Parkeervoorzieningen

In de stad bieden we verschillende vormen van parkeren aan. Parkeren op straat en in garages dicht bij het centrum voor kortparkeerders, in buurtstallingen voor inwoners van onze schilwijken en op P+R-terreinen aan de randen van de stad voor langparkeerders.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
We constateren dat de afgelopen jaren het kort parkeren, vooral in onze garages, achterblijft bij onze verwachtingen. Dit heeft negatieve financiële consequenties als gevolg. Het lang parkeren op P+R-terreinen is een succes en heeft een positief effect op de leefbaarheid van de binnenstad. De bezettingsgraad op P+R-terreinen ligt net als de waardering van de gebruikers hoog. De gemiddelde bezetting van de P+R-terreinen blijft de laatste jaren stabiel rond 60%. Met verbetering van de kwaliteit van de voorzieningen en de bereikbaarheid die de komende jaren onder druk komt te staan, verwachten we dat de bezettingsgraad zal toenemen.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel 2016
Gemiddelde bezetting P+R-terreinen op werkdagen	59%	70%	70%	80%
Gemiddeld rapportcijfer P+R*	7,8	8	8	8
Gemiddeld rapportcijfer* parkeergarages	7,5**	8	8	8

* Gebaseerd op onderzoek 2011
** In dit onderzoek wordt niet gevraagd naar de parkeertarieven. Uit detailhandelsmonitor (zie programma 2) blijkt dat parkeertarieven gemiddeld met een 4,9 worden beoordeeld.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Bezoekers en gebruikers van onze stad goede parkeervoorzieningen bieden.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Parkeergarages
We bouwen een parkeergarage onder het Forum. Voor de Forumgarage verwachten we de oplevering en in gebruik name in 2017.

P+R Terreinen
Het realiseren van P+R-voorzieningen is een speerpunt in ons eigen en het regionale beleid. Het succesvolle P+R-terrein Haren breiden we uit. Uitbreiding van de P+R Kardinge ligt, na het niet doorgaan van de regiotram, vooralsnog niet voor de hand. Op strategische plaatsen aan de randen van de stad gaan wij nieuwe P+R-terreinen realiseren. P+R Driebond en P+R Zernike zijn ontbrekende locaties in het kader van de bereikbaarheid van de stad en hebben potentieel. De precieze locatie en omvang van deze P+R-terreinen zijn nog niet bekend en worden in 2014 nader onderzocht.

Kwaliteitsverbetering P+R-terreinen
Onze P+R terreinen bieden goede mogelijkheden voor ketenmobiliteit (overstappen van auto op openbaar vervoer of fiets). In de in 2010 vastgestelde parkeernota “Parkeren in Stad: Duurzaam Bereikbaar” is een budget opgenomen voor kwaliteitsverbetering op onze P+R-terreinen. Voorbeelden van concrete maatregelen zijn betere en actuele verwijsinformatie voor het parkeren, extra toezicht, goede verlichting en toiletvoorzieningen. In 2014 onderzoeken we op welke P+R-terreinen we welke kwaliteitsverbeteringen treffen.

Specifieke duurzaamheidmaatregelen parkeren
Met de aanleg, uitbreiding en kwaliteitsverbetering van P+R terreinen treffen we maatregelen die de duurzaamheid ten goede komen. In de eerste plaats met het P+R-concept zelf. P+R biedt automobilisten een goede mogelijkheid om over te stappen op duurzame vormen van vervoer, zoals OV en fiets. Daarnaast treffen we duurzaamheidsmaatregelen in het ontwerp en de inrichting van zowel P+R-terreinen als parkeergarages. Dit doen we bijvoorbeeld door de aanleg van elektrische laadpalen en het toepassen van energiezuinige verlichting.

Beleidsveld

Parkeerbedrijf

Het beleidsveld parkeerbedrijf richt zich hoofdzakelijk op bedrijfsmatige aspecten die horen bij het parkeren op straat, in garages en op P+R-terreinen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Uit de begin 2013 gehouden analyse van de exploitatie van het Parkeerbedrijf blijkt dat de kar van het Parkeerbedrijf zwaar beladen is. De kosten voor P+R en fietsparkeren (nu circa 1,1 miljoen euro, oplopend naar bijna 2 miljoen euro in 2025) worden ten laste gebracht van het resultaat, zonder dat hier opbrengsten tegenover staan.
Daarnaast werd uit de analyse duidelijk dat de mate van beïnvloeding van de kosten en opbrengsten van onze parkeergarages beperkt is en daarmee het risicoprofiel hoog. De kapitaallasten vormen het grootste gedeelte van de totale kosten van de parkeergarages. Ook de kosten voor een basisniveau van beheer (bemensing, service, etc.) zijn beperkt beïnvloedbaar. De kosten voor onderhoud zijn daarnaast langjarig gefixeerd, volgens het principe sober en doelmatig.

Ook de opbrengstenkant van de parkeergarages is beperkt beïnvloedbaar. De locatie van de garage (in relatie tot de omgeving) vormt het basisbezoekmotief voor een garage. Het succes van bovengrondse programma’s en de nabijheid van (winkel)voorzieningen is van doorslaggevend belang voor de bezettingsgraad en dus de omzet van een garage. Met de uitrol van de marketingcampagne “De auto onder dak” wordt getracht de gemeentelijke parkeergarages extra onder de aandacht te brengen en zodoende extra parkeerders te trekken.
Het resultaat in 2014 voor het gehele Parkeerbedrijf wordt voorlopig geschat op 800 duizend euro negatief. In deze begroting stellen wij dit bedrag beschikbaar om een tekort aan het einde van het jaar te voorkomen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Bezoekers en gebruikers van onze stad goede parkeervoorzieningen bieden op een bedrijfseconomisch verantwoorde wijze.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Resultaat Parkeerbedrijf [Extra beleidsmiddelen]
Het Parkeerbedrijf kent een exploitatie met een hoog risico profiel en laat ook voor 2014 een kwetsbaar beeld zien. Het resultaat van het Parkeerbedrijf blijft dus, ondanks de ingrepen in de afgelopen jaren (Parkeren met Perspectief), ook in 2014 onder druk staan. Dit komt voor een belangrijk deel door de macro-economische ontwikkelingen, trends en beleidskeuzes. Ook de commerciële parkeerexploitanten hebben last van deze ontwikkelingen en zien hun omzetten dalen. Een kentering is vooralsnog niet te verwachten.
Het gevolg is dat de groei van de inkomsten uit de gemeentelijke parkeergarages afvlakt. Hiermee komt ook de meerjarenprognose onder druk te staan. Dat is hoofdzakelijk te wijten aan het uitblijven van ontwikkelingen en het anders invullen van beoogde programma's (onder andere CiBoGa en Europapark).
De omzet uit de parkeerautomaten stijgt licht maar het is afwachten of het beoogde groeipad van de omzet uit de handhaving wordt gerealiseerd. Naast de mogelijk lagere inkomsten uit de parkeerhandhaving, kent de exploitatie van het Parkeerbedrijf nog een aantal forse risico's: de achterblijvende bezettingsgraad van onder andere de Damsterdiepgarage, de onzekerheid over de bijdrage van het OV-bureau (150 duizend euro) en de ingroeiperiode van parkeergarage Forum (terugval resultaat in 2017). We stellen dan ook voor dat uw raad in 2014 800 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen, om zo het verwachte verlies te compenseren.

Exploitatie straatparkeren
In de gemeente Groningen staan 292 parkeerautomaten. Deze automaten genereren een jaaromzet van bijna 3 miljoen euro (inclusief het GSM-parkeren). Medio 2014 worden de huidige (muntgeld)automaten vervangen door nieuwe Card-Only automaten. Aan de inkomstenderving door inbraken in muntgeldautomaten zal dan een einde komen. In combinatie met het stopzetten van de Visie Diepenring zal de omzet de komende jaren een stabiel beeld laten zien. Ook zal het huidige parkeervergunningensysteem worden vervangen. Met de ingebruikname van het nieuwe systeem zal de digitalisering van de parkeerproducten en processen verder vormgegeven worden. Ook kijken we naar een uitbreiding van het aantal aanbieders van GSM-parkeren.

Extra kosten parkeerautomaten Card-Only [Extra beleidsmiddelen]
In 2011 is 2,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de plaatsing van nieuwe card-only automaten. Destijds is geen rekening gehouden met extra kosten voor nieuwe anti-skimmingmaatregelen, een publiekscampagne en extern advies. De kosten hiervan bedragen 72 duizend euro structureel. Wij stellen voor dat uw raad voor 2014 dit bedrag beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Exploitatie parkeergarages
Het Parkeerbedrijf is verantwoordelijk voor het beheer, het onderhoud en de exploitatie van de gemeentelijke parkeergarages. Eind 2013 zal de parkeergarage Station Europapark (voorheen SOZAWE-garage) in exploitatie worden genomen. De opening van de Forumgarage wordt in 2017 verwacht. Door middel van uitvoering van de marketingcampagne "De auto onder dak" wordt getracht de gemeentelijke parkeergarages extra onder de aandacht te brengen en zodoende de bezettingsgraden te verhogen.

Beheer P+R terreinen
Het Parkeerbedrijf is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de P+R-terreinen in de Gemeente Groningen. De komende jaren zal geïnvesteerd worden in uitbreiding (Haren) en kwaliteitsverbetering van de bestaande P+R-terreinen (P3/Europapark, Kardinge, Hoogkerk en Haren).

Stadstoezicht
Handhaving is een belangrijke schakel voor de effectiviteit van het parkeerbeleid. Stadstoezicht heeft in 2013 het parkeertoezicht verscherpt en voert (in samenwerking met het Parkeerbedrijf) een onderzoek uit naar de effectiviteit en efficiency van het huidige Parkeertoezicht. Het blijft echter afwachten of het groeipad van de omzet uit de parkeerhandhaving (zoals opgenomen in de Meerjarenprognose 2013) zal worden gerealiseerd. Dit vormt een groot risico voor de exploitatie van het Parkeerbedrijf.

Tekort Stadstoezicht [Extra beleidsmiddelen]
Zie Programma 9, deelprogramma 9.1, beleidsveld Toezicht en handhaving openbare ruimte.

Deelprogramma 5

VERKEERSVEILIGHEID

In onze stad moeten inwoners zich, ook in het verkeer, veilig voelen. Verkeersveiligheid speelt dan ook een belangrijke rol bij onze verkeersprojecten. Om verkeersveiligheid succesvol te kunnen bevorderen, is afstemming van maatregelen op het gebied van infrastructuur en handhaving noodzakelijk. Dit vraagt om een integrale benadering en nauwe samenwerking met politie, schoolbesturen, ouders en bewoners.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma verkeersveiligheid bedraagt 55 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten.

Beleidsvelden
- Verkeersveiligheid

Beleidsveld

Verkeersveiligheid

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De afgelopen decennia is het aantal autokilometers en ook het fietsgebruik explosief gestegen. Toch vallen er minder slachtoffers in het verkeer dan vroeger. Voor het succesvol bevorderen van verkeersveiligheid is optimale afstemming van maatregelen op het gebied van infrastructuur, educatie en handhaving nodig (de drie E- aanpak: Engineering, Enforcement en Education).

De afgelopen jaren hebben we invulling gegeven aan het landelijke beleid 'Duurzaam Veilig' met het inrichten van 30 km/u gebieden, de inrichting van gebiedsontsluitingswegen en de 60 km/u wegen buiten de bebouwde kom. De 30 km/u gebieden zijn vooral sober en doelmatig ingericht, op een aantal plekken zijn aanvullende maatregelen nodig. De vier grootste knelpunten hebben we aangepakt, in 2014 wordt het project in Engelbert / Middelbert afgerond.

Tot 2010 werden jaarlijks ongevallenanalyses opgesteld. Op basis van deze analyses werd inzichtelijk op welke locaties zich veel ongevallen voordeden, de zogenaamde black spots. Er zijn veel van deze black spots aangepakt op basis van deze analyses. Door een gebrekkige registratie van de ongevallen (dit is een landelijk probleem) is het sinds 2010 niet meer mogelijk om ongevallenanalyses op te stellen.

Verkeersveiligheid betekent ook: het niet belemmerd worden in de bewegingsvrijheid. Dit geldt vooral voor de meest kwetsbare verkeersdeelnemers, de voetgangers en fietsers, en dan vooral ouderen en kinderen. Uit ziekenhuisgegevens is geconstateerd dat landelijk het aantal ongevallen met ernstig letsel tot gevolg zich juist in deze groepen verkeersdeelnemers voordoen. Verkeerseducatie is één van de belangrijkste pijlers in het verkeersveiligheidsbeleid. In het verkeerseducatiebeleid werd prioriteit gegeven aan de schoolgaande kinderen. Daarnaast werd aansluiting gezocht bij de provinciale doelstellingen, waarin het afgelopen jaar vooral de (oudere) fietser centraal stond.

In de afgelopen jaren hebben we de verkeersveiligheid rond alle basisscholen in de stad en de verkeersveilige school – thuis routes prioriteit gegeven. Het schoolomgevingenproject is nagenoeg afgerond, de wens bestaat om het project in de toekomst uit te breiden naar scholen voor speciaal onderwijs, kinderopvang locaties en het voortgezet onderwijs.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een verkeersveilige stad.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Afronden 30 km/u gebieden
In 2014 ronden we het project af en wordt Engelbert/Middelbert als laatste locatie ingericht als 30 km/u gebied.

Verkeerseducatie [Gestopt]
In 2014 trekken we geen geld uit voor verkeerseducatie. We onderzoeken of onderdelen uit het verkeersprogramma van de afgelopen jaren om niet of voor rekening van onze partners kunnen worden voortgezet. Als we een verkeersveilige situatie constateren, kunnen we wel kleine fysieke ingrepen doen. Met het budget kleine verkeersmaatregelen en – reconstructies hebben we daar jaarlijks 175 duizend euro voor beschikbaar.

Deelprogramma 6

OVERIG VERKEER

In het deelprogramma "overig verkeer' komen de aspecten lucht, geluid en duurzaamheid aan bod.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma overig verkeer bedraagt 8,6 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt doorwerken voor derden 700 duizend euro, verkoopbrandstof 1,1 miljoen euro, lease opbrengsten 1,1 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 5,7 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Luchtkwaliteit
- Geluid
- Commerciële dienstverlening
- Overig verkeer

Beleidsveld

Luchtkwaliteit

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonde leefomgeving. De voornaamste bron van luchtverontreiniging in Groningen is het wegverkeer. Grote ruimtelijke en verkeersprojecten moeten worden getoetst aan luchtkwaliteitsnormen. Waar mogelijk leveren wij met verkeersmaatregelen en de inzet van schonere voertuigen een bijdrage aan het verminderen van (de blootstelling aan) luchtverontreiniging.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
We staan er goed voor. Hoewel Groningen een compacte stad is, worden er geen wettelijke luchtkwaliteitsnormen overschreden. Wel wordt op sommige plekken de gezondheidskundige advieswaarde voor fijnstof overschreden.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een gezonde woon- en leefomgeving.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Luchtverontreiniging verminderen
Bij grote verkeersplannen zoals de Aanpak Ring Zuid zien wij erop toe dat de luchtkwaliteitsnormen in acht worden genomen. Verder levert ons verkeersbeleid een bijdrage aan het voorkomen of verminderen van luchtverontreiniging door het verbeteren van de doorstroming, het toepassen van dynamisch verkeersmanagement en het stimuleren van P+R, het openbaar vervoer en de fiets. Ook het gebruik bevorderen van schonere voertuigen draagt bij aan een betere luchtkwaliteit. Om het gebruik van elektrische/hybride voertuigen te stimuleren, werken wij aan de plaatsing van voldoende elektrische oplaadpalen in de stad. We richten ons hierbij primair op P+R-terreinen, parkeergarages en strategisch gelegen private terreinen zoals winkelcentra en bedrijventerreinen.
Bij de aanschaf van nieuwe voertuigen voor ons eigen wagenpark kiezen we in principe voor de schone/duurzame variant mits de meerkosten (in termen van totale exploitatiekosten) beperkt blijven tot maximaal 5 à 6%.
Ook formuleren wij samen met de andere partners van het OV-Bureau eisen voor schone/duurzame bussen in het kader van de aanbesteding voor een nieuwe concessie per december 2017 en streven wij bij stadsdistributie naar een gebundeld vervoer van goederenstromen met bijvoorbeeld elektrische voertuigen. Daarbij gaan wij de Euro-V norm opnemen als voorwaarde in de erkenningsregeling om buiten de venstertijden de binnenstad te mogen bevoorraden.

Beleidsveld

Geluid

Een gezonde leefomgeving is gebaad bij zo min mogelijk geluidsoverlast. Een oorzaak van geluidsoverlast in Groningen is het wegverkeer. Het treffen van maatregelen tegen geluidsoverlast staat centraal in dit beleidsveld.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Zoals voorgeschreven door de Europese richtlijn Omgevingslawaai respectievelijk de Wet milieubeheer hebben wij in juni 2012 de '*Geluidkaarten 2011 gemeente Groningen*' en in juni 2013 het '*Actieplan wegverkeerslawaai 2013-2018 gemeente Groningen*' vastgesteld. Op de geluidkaarten is aan de hand van kleuren te zien hoe hoog de geluidbelasting is op woningen. In Groningen staan ruim 4.000 woningen bloot aan een relatief hoge geluidbelasting door wegverkeerslawaai.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een gezonde woon- en leefomgeving

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Actieplan wegverkeerslawaai 2013-2018 uitvoeren
In het Actieplan zijn maatregelen uitgewerkt voor 47 wegen/wegvakken waaraan woningen liggen met een relatief hoge geluidbelasting. In 2014 brengen we stil asfalt aan op de Bedumerweg en Eikenlaan, bereiden we een snelheidsverlaging tot 30 km/uur voor in de Bloemstraat en de Kerkstraat (Hoogkerk) en brengen we extra gevelisolatie aan bij hoogbelaste 'saneringswoningen' aan onder meer de Petrus Campersingel, Kraneweg, Asingastraat en het Wouter van Doeverenplein. Ook zullen we nieuwe subsidieverzoeken indienen bij het ministerie voor de aanpak van 'saneringswoningen'.

Bij nieuwe ontwikkelingen (zoals woningbouw- en verkeersplannen) nemen wij de procedures en normen van de Wet geluidhinder in acht om een goed akoestisch (binnen)klimaat te waarborgen.

Beleidsveld

Commerciële dienstverlening/verduurzamen wagenpark

We gaan al het gemeentelijk materieel centraal inkopen en onderhouden (of het onderhoud regelen). We richten ons daarbij op de verschoning van ons wagenpark en verduurzaming van onze brandstoffen.
Daarnaast bieden we medewerkers, collega-buurgemeenten en overheidsinstellingen de mogelijkheid voor onderhoud van voertuigen, gebruik van tankvoorzieningen (waaronder duurzame brandstoffen) en ondersteuning en advies bij inkoop/huur van (lease)voertuigen. Uitgangspunt is een hoge kwaliteit tegen een redelijke prijs.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het wagenpark van de gemeente wordt schoner. Voor de aanschaf van voertuigen is enige jaren terug zoveel mogelijk ingezet op voertuigen op aardgas, afhankelijk van specifiek gebruik. Op basis van het huidige aanbod op de markt en een afweging van economisch en milieu hygiënisch rendement (CO_2-uitstoot, fijnstof, NOx) is het beleid genuanceerd en in 2013 opnieuw verwoord in de nota duurzame mobiliteit. De gemeente kiest bij de aanschaf van nieuwe voertuigen voor schone brandstoffen en minimale uitstoot (EEV/Euro 6). Bij de aanschaf van dienstauto's en lichte bedrijfsvoertuigen met een kilometrage groter dan 15.000 km wordt gekozen voor aardgas, bij dienstauto's met minder dan 15.000 km voor een zuinige benzine-uitvoering. Voor bedrijfsvoertuigen die op diesel rijden, lopen er proeven met de toepassing van (schonere/stillere) GTL als vervangende brandstof.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator *Realisatie schoon wagenpark*	2010	2011	2012	Verwachting 2013
▪ Totale wagenpark gemeente	▪ 66%	▪ 82%	▪ 88%	▪ 92%

Doelen

Wat willen we bereiken?
- Verdere verduurzaming van ons wagenpark door inkoop schone voertuigen en toepassing schone, duurzame brandstoffen (totale gemeentelijke wagenpark: 94%).
- Uitbreiden van de dienstverlening naar collega-overheidsbedrijven en/of andere gemeenten.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Onderhoud en keuringen van voertuigen voor derden [Lopend beleid]
De Afdeling Materieel van de vakdirectie Stadsbeheer onderhoudt naast het eigen materieel ook voertuigen voor derden (collega-gemeenten en overheidsinstellingen).

Verwacht/beoogd resultaat
De contacten met omliggende gemeenten over samenwerking worden intenser. Daar waar mogelijk en gewenst worden afspraken gemaakt voor onderhoud aan materieel. De afdeling Materieel hanteert in 2014 het veiligheidskeurmerk Com voor alle soorten materieel naast de huidige wettelijk verplichte APK keuringen.

Proeven met / uitbreiding duurzaam materieel
Daar waar toepasbaar én economisch verantwoord zullen we meer elektrisch aangedreven materieel (bermmaaiers, bladblazers) en (en op beperkte schaal) voertuigen inzetten.

Verwacht/beoogd resultaat
De resultaten worden meegenomen bij de (financiële) afwegingen bij de aanschaf van nieuw materieel (onder andere voor de vakdirectie Stadsbeheer).

Verkoop van (duurzame) brandstoffen [Lopend beleid]
Verkoop van milieuvriendelijke brandstoffen zoals aardgas (groengas). Aardgas (groengas) wordt ingezet daar waar toepasbaar en op basis van kostenafweging. Voor bedrijfsvoertuigen die op diesel rijden, lopen er proeven met de toepassing van het schonere en stillere GTL als vervangende brandstof.

Verwacht/beoogd resultaat
In 2014 zal GTL (diesel gedestilleerd uit aardgas) als schoner, stiller alternatief voor diesel worden aangeboden op het tankstation van de afdeling. Materieel.

Verschonen eigen wagenpark [Lopend beleid]
Ook in 2014 zijn bij de aanschaf van voertuigen de hoogste energielabels en schoonste motoren (in 2014 EEV/Euro-6) uitgangspunt. Tevens wordt een afweging gemaakt tussen duurzame brandstof, inzetbaarheid, stallingsmogelijkheden en kosten (Total Cost of Ownership).

Beleidsveld

Overig verkeer

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Plankosten Zuidelijke Ringweg en spoorse projecten [Extra beleidsmiddelen]
Voor onze grote infrastructurele investeringsprojecten maken we plankosten. Die kunnen we niet altijd uit de reguliere middelen bekostigen. In 2014 is 375 duizend euro benodigd ter dekking van de plankosten Zuidelijke Ringweg en 100 duizend euro voor de plankosten die samenhangen met de spoorse projecten. In totaal stellen we uw raad dus voor 475 euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 7. Verkeer

Bestaand beleid Dp nr.	Deelprogramma	Rekening 2012	Actuele begroting 2013	Primitieve begroting 2014	2015	2016	2017
	Lasten						
7.1	Fiets	1.227	930	901	972	1.001	1.196
7.2	Openbaar vervoer	5.481	137	132	132	132	132
7.3	Auto	4.727	1.253	1.751	1.376	1.376	1.376
7.4	Parkeren	20.659	14.157	15.246	15.649	15.652	19.509
7.5	Verkeersveiligheid	569	55	0	0	0	0
7.6	Overig verkeer	6.269	9.079	8.621	7.628	7.628	7.628
	Totaal lasten	**38.932**	**25.611**	**26.651**	**25.757**	**25.789**	**29.841**
	Baten						
7.1	Fiets	1.276	0	0	0	0	0
7.2	Openbaar vervoer	804	9	4	4	4	4
7.3	Auto	150	263	776	776	776	776
7.4	Parkeren	16.507	16.211	16.260	17.237	17.856	20.085
7.5	Verkeersveiligheid	77	0	0	0	0	0
7.6	Overig verkeer	3.125	4.013	2.657	2.609	2.609	2.609
		21.939	**20.496**	**19.697**	**20.626**	**21.245**	**23.474**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-16.993**	**-5.115**	**-6.954**	**-5.131**	**-4.544**	**-6.367**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	11.341	763	1.500	700	700	700
	Totaal onttrekkingen	4.806	0	800	355	-282	1.491
	Geraamd resultaat na bestemming	**-23.528**	**-5.878**	**-7.654**	**-5.476**	**-5.526**	**-5.576**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
7.2	Bijdrage OV bureau	159			
7.6	Plankosten ZRG / Spoor	475			
7.3	Verkeerseducatie (2013 en 2014)	0			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
7.2	Bijdrage OV burea		159	159	159
7.4	Extra kosten parkeerautomaten Card- only	72	72	72	72
7.4	Tekort parkeerbedrijf	800			

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

7.3 Auto **V/N 0,0 euro**

Werken derden Ringwegen
Verwacht wordt dat de ureninzet voor opdrachten van derden voor de Ringwegen in 2014 zal

toenemen. Dit levert een verhoging van de begrote kosten op van 613 duizend euro. Ook de opbrengsten zullen met hetzelfde bedrag toenemen. Per saldo geen afwijking.

Plankosten ZRW/Spoor (V 600 duizend euro)
In 2013 is incidenteel 1,090 miljoen euro beschikbaar gesteld voor interne plankosten ZRW/Spoor. In 2014 is hiervoor 475 duizend euro beschikbaar gesteld. Dit levert per saldo een voordeel op van 600 duizend euro.

Incidenteel Beleid 2013 Groningen Bereikbaar (N 600 duizend euro)
In 2013 is voor Groningen Bereikbaar en herinrichting Boterdiep incidenteel geld beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn niet meer in de begroting 2014 opgenomen (N 600 duizend euro).

7.4 Parkeren N 1,0 miljoen euro

Straatparkeren (N 700 duizend euro)
Toename kapitaallasten onder andere door invoering card-only parkeren, en toename onderhoud telefoonkosten, diverse overige kleinere aanpassingen, licenties en externe deskundigen. Dit levert een totaal nadeel op van 700 duizend euro.

Terreinen (N 300 duizend euro)
Aankoop Zaanstraat en doorberekening van de kapitaallasten. (Kapitaallasten afsluiten P 2 - 3 en plaatsen van slagbomen. Voor de kwaliteitsverbeteringen van de terreinen is in 2014 een bedrag opgenomen.

Parkeren algemeen (N 100 duizend euro)
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting aangepast

Garages
Stijging van de kosten door toevoeging van de nieuw in gebruik te nemen Europaparkstation garage aan de exploitatie (N 271 duizend euro). Daarnaast dalen de begrote exploitatielasten van de overige garages licht (V 120 duizend euro). Per saldo stijgen de kosten van garages met 151 duizend euro. Dit levert een totaal nadeel op van 151 duizend euro.

Garages (V 200 duizend euro)
Toename inkomsten uit ingebruikname Europaparkstation garage

Stadstoezicht (N 120 duizend euro)
Er ontstaat een voordeel van 57 duizend euro op de mensuurkosten doordat frictiekosten van de politie niet meer doorberekend worden.
Bij Stadstoezicht ontstaat een nadeel aangezien alleen uitvoerende uren gedeclareerd worden bij de afdeling parkeren ROEZ. Daarnaast is de afspraak gemaakt om de urenvergoeding van ROEZ voor personele lasten besteed aan de handhaving Mulder in vier jaar tijd af te bouwen. Dit levert een totaal nadeel op van 180 duizend euro.

7.6 Overig verkeer N 900 duizend euro

Capaciteitsraming (N 900 duizend euro)
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting aangepast

Onderhoud wagenpark
Per 1 januari 2013 is de nieuwe vakdirectie Stadsbeheer operationeel. Door deze samenvoeging komen de destijds afgesloten onderhoudscontracten tussen ROEZ Stadsbeheer en Iederz te vervallen. Het materiaal valt onder het eigen wagenpark Stadsbeheer. Hier is dus sprake van een verschuiving. Hier tegenover staan ook lagere opbrengsten.

Verkoop brandstof
De verkoop van brandstof neemt door hevige concurrentie af. Lagere inkoopkosten. Hier tegenover staan ook lagere opbrengsten.

PROGRAMMA 8
Wonen

Een stad waar je wilt wonen

We willen een stad zijn met een voortreffelijk woonklimaat waar voor iedereen plek is. We streven daarom naar een gevarieerd woningaanbod in aantrekkelijke wijken die ruimte bieden aan alle bevolkingsgroepen en leefstijlen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat we kwaliteit belangrijker vinden dan kwantiteit.

Enerzijds werken we aan deze doelstelling door nieuwe woningen te bouwen. We willen goede en duurzame woningen bouwen voor verschillende doelgroepen, in een mix van koop en (sociale) huur, in de bestaande stad en in de nieuwe woongebieden. Hierdoor creëren we doorstroming op de woningmarkt en evenwichtige wijken. Om de nieuwbouw te realiseren maken we afspraken met woningcorporaties en andere ontwikkelende partijen.

Daarnaast hebben we veel aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad en woonomgeving. Samen met de bewoners in de wijken maken we hiervoor plannen. Een belangrijke opgave in dit verband is het besparen van energie in bestaande woningen. Met de stedelijke corporaties hebben we hier afspraken over gemaakt.

In ons programma 'Wonen' werken we ook aan zorgvuldig beheer en instandhouding van ons cultuurhistorisch erfgoed, zowel boven als onder het maaiveld.

Relevante beleidsnota's
Monitor Jongerenhuisvesting (2013)
Bouwoffensief, bouwen aan Groningen (2013)
Meerjarenprogramma Wonen 2013 (januari 2013)
Jaarprogramma Archeologie (2013)
Bestedingsprogramma's ISV-Monumenten (2012)
Regionale Woningbouwafspraken (2012)
Samen Sterk in Stad (meerjaren beleidsvisie Wmo 2012)
Het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 (2011)
Beleidsregels Archeologie (2011)
Masterplan Groningen EnergieNeutraal (2011)
Notitie 'Particuliere Kamerverhuur' (2011)
Voortgangsnotitie 'BOUWJONG!' (2011)
Erfgoedverordening (2010)
Structuurvisie Kwaliteit van Wonen (december 2009)
Akkoord van Groningen 2.0 (2009)
Samenwerkingsovereenkomst Zorgen voor Morgen (2007, 2009)
Sturen op snelheid (2006)
Starters op de woningmarkt (2006)
Zorgen voor Morgen 1 en 2 (2004, 2006)
Toen voor Straks, beleidsnota archeologie (2000)
Nota Watergang (1999)

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. Net als de corporaties verminderen we ons aandeel in het Nieuw Lokaal Akkoord. We stoppen de beperkt gebruikte subsidieregeling 'wonen op het water en er vindt afroming plaats van het revolverend fonds. De handhaving op de 0db norm wordt vervangen door een subsidiebudget voor pandeigenaren. Verder is een aantal bezuinigingsmaatregelen financieel technisch van aard.
Daartegenover staat dat we een cofinancieringsfonds inrichten met een startkapitaal van 2,7 miljoen euro. Met het nieuwe cofinancieringsfonds willen we de groei van de Groningse economie versterken. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Doelgroepen**
2. **Nieuwbouw**
3. **Bestaande woningvoorraad**
4. **Cultuurhistorie en archeologie**
5. **Overig wonen**

Deelprogramma 1

DOELGROEPEN

Het gemeentelijk woonbeleid is gericht op het bereiken van een goed evenwicht tussen vraag en aanbod op de woningmarkt voor alle doelgroepen, zowel kwantitatief als kwalitatief. Als dat evenwicht er niet (voldoende) is, proberen we daar wat aan te doen. Via nieuwbouw willen we kwaliteiten toevoegen die er nog onvoldoende zijn. Maar ook via maatregelen in de bestaande voorraad kunnen we doelgroepen beter bedienen. Voorbeelden zijn de startersleningen of ons beleid op het gebied van kamerverhuur. Evenwicht in het aanbod én het op gang blijven houden van de doorstroming op de woningmarkt zijn de belangrijkste doelstellingen. De basis voor ons woonprogramma is onze structuurvisie Kwaliteit van Wonen en het jaarlijks te actualiseren Meerjarenprogramma Wonen. In onze structuurvisie constateren we dat de meeste aandacht nodig is voor drie doelgroepen: jongeren, gezinnen en ouderen. Bij jongeren verwachten we een nadrukkelijke groei in aantallen en zien we een veranderende kwalitatieve vraag (meer behoefte aan zelfstandig wonen). Bij gezinnen en ouderen zetten we vooral in op een betere doorstroming. Zo ontstaat er in de bestaande woningvoorraad ruimte voor de andere doelgroepen (zoals starters en tweepersoonshuishoudens).

GELD

Het lastentotaal op het deelprogramma doelgroepen bedraagt 700 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit leges 200 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 500 duizend euro.

Beleidsvelden

- Jongeren
- Gezinnen
- Ouderen
- Sociale huurders
- Starters

Beleidsveld

Jongeren

Groningen is de jongste stad van Nederland. De belangrijkste reden hiervoor zijn de ruim 55.000 jongeren die in de stad wonen. Het overgrote deel hiervan is student. Daarvan wonen er, inclusief studenten uit het buitenland circa 35.000 in de stad.

Jongeren zijn van groot belang voor de economie van de stad en daarnaast komt de groei van het inwonertal van de stad Groningen vrijwel in zijn geheel door de instroom van jongeren. We vinden het daarom van belang dat jongeren ook goed en snel huisvesting kunnen vinden in onze stad. We doen dit door in een aantal gebieden kwalitatief hoogwaardige nieuwbouw te realiseren. Met de corporaties en andere partijen werken we aan de realisatie van deze plannen.

Daarnaast bieden we ruimte voor kamerverhuur in de particuliere woningvoorraad. Om verhuur van onzelfstandige kamers in de particuliere voorraad mogelijk te maken heeft een huiseigenaar een onttrekkingsvergunning nodig. We hanteren een grens van maximaal 15% onttrekkingsvergunningen per straat. Met de raad is daarnaast afgesproken dat we handhavend optreden tegen illegale kamerverhuur.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Ondanks de huidige economische omstandigheden en de onzekerheden over de beschikbare investeringsruimte voor corporaties worden nog steeds wooneenheden voor jongeren gerealiseerd. Zo zijn er vorig jaar 214 wooneenheden voor jongeren opgeleverd en zal dit aantal in 2013 uitkomen op circa 550 eenheden. Dat zijn er bijna 600 minder dan we vooraf hadden verwacht. De oorzaak hiervan ligt vooral in de crisis en de rijksmaatregelen, waardoor het investeringsvermogen van de corporaties fors onder druk is komen te staan. Naast de productie vanuit Campus Groningen (nieuwe naam voor Bouwjong!) hebben particuliere partijen de afgelopen jaren ook enkele honderden eenheden toegevoegd.

Mede door de toevoeging van eenheden kunnen jongeren over het algemeen, als ze op tijd beginnen met zoeken, goed en tijdig een woonruimte vinden. Wel is het zo dat, daar waar in 2010 elke jongere bij Lefier nog net binnen drie maanden woonruimte kon vinden, deze doelstelling de laatste jaren niet wordt gehaald. We constateren daarbij overigens een groot verschil in slaagkans per complex. Het percentage voor de grotere instroomcomplexen van Lefier (Selwerdflats, Van Heemskerckflats, e.d.) ligt hoger dan het gemiddelde én stijgt. Zo zal de slaagkans voor de Selwerdflats in 2013 uitkomen rond de 65%, terwijl deze in 2012 nog rond de 50% bedroeg.

Sinds 2011 wordt gecontroleerd en gehandhaafd op illegale kamerverhuur. Van de 1800 mogelijk illegale panden is (per medio 2013) ongeveer driekwart bezocht. Tijdens de inspecties is gebleken dat in circa 80% van de gevallen geen onttrekkingsvergunning nodig is. Meestal gaat het om kleine panden, met minder dan vier kamers, die geen vergunningplicht hebben.
Van de panden die wel een vergunning nodig hebben, zijn er (per juli 2013) 231 aangeschreven. Voor 140 panden hiervan is inmiddels een vergunning verleend.

In het kader van de campagne Leven in Stad ondersteunen wij microcampagnes die gericht zijn op studenten en andere stadjers én plaatsen we fietsklemmen. In 2012 zijn bijna 1300 fietsklemmen geplaatst. Door extra budget zijn dat er duizend meer dan we in 2011 hadden verwacht, maar niet genoeg om de wachtlijst weg te werken. Enerzijds omdat die lijst blijft groeien met nieuwe aanvragen, anderzijds omdat aanvragen niet gehonoreerd kunnen worden door beperkte mogelijkheden in de openbare ruimte; het trottoir is te smal, de parkeerdruk is te hoog om autoparkeerplaatsen op te heffen en groenstroken willen we niet opofferen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Elke jongere kan binnen drie maanden een goede woonruimte vinden in onze stad.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Toevoegen van kwalitatief hoogwaardige jongerenhuisvesting
Met de campagne Campus Groningen (voorheen: BouwJong!) willen we grootschalige jongerenhuisvesting realiseren in voornamelijk vier zones: Eendrachtskade, de Reitdiepzone, het Bodenterrein/UMCG en het gebied rond winkelcentrum Paddepoel. De inzet van vooral corporaties is groot, maar staat onder druk door de rijksmaatregelen en de crisis. Naast corporaties komen er ook meerdere initiatieven van commerciële ontwikkelaars. Onze rol is regie voeren op dit onderwerp en partijen stimuleren om plannen te ontwikkelen. Met het Bouwoffensief Groningen hebben we specifieke maatregelen benoemd om projecten voor jongerenhuisvesting te versnellen. We hebben hiervoor onder andere de parkeernorm verlaagd. Om het aanbod van kamers, vooral in de particuliere markt, beter in beeld te krijgen, voeren we in 2014 hier een onderzoek naar uit.

Verspreiding particuliere kamerverhuurpanden over de stad [Lopend beleid]
In februari 2011 is het kamerverhuurbeleid vastgesteld. We continueren ons beleid. In de gehele stad mag maximaal 15% van de zelfstandige woningvoorraad worden omgezet in kamerverhuur. Voor de binnenstad (geen normering) en Selwerd (tot 1 juni 2014 geen onttrekkingsvergunningen mogelijk) maken we een uitzondering.

De aanpak van de illegale kamerverhuur
Uw raad heeft op 16 februari 2011 besloten te willen handhaven op illegale kamerverhuur. Wij zijn in september 2011 hiermee begonnen. Eind 2014 verwachten we de handhaving van illegale kamerverhuur af te ronden.
We maken nu ook een beheersplan voor de nieuwe situatie, waarbij we ook de frequentie van controle gaan bepalen. Als we op basis van deze controle ergens illegale kamerverhuur vermoeden, zullen we inspecties uitvoeren en zo nodig handhaven.

Campagne Leven in Stad
Met de campagne Leven in Stad proberen we bewustzijn te creëren bij zowel studenten als stadjers over het feit dat ze samen in een stad leven. Goede contacten zijn daarbij van belang. Er is jaarlijks 200 duizend euro beschikbaar voor dit flankerend beleid, 1/3 voor de campagne en 2/3 voor het plaatsen van fietsklemmen. Naar aanleiding van de motie “Leven in de stad, gelden slimmer besteden” is het structurele budget voor het plaatsen van fietsklemmen verhoogd naar 150 duizend euro. Tevens is besloten om minder geld uit te geven aan grootschalige campagnes en meer geld in te zetten voor microcampagnes in de buurt en wijken die gericht zijn op stadjers en studenten. We blijven daarom kleine straat-, buurt-, of wijkactiviteiten ondersteunen, waarbij studenten en stadjers elkaar ontmoeten. Verder gaan we door met alle relatief

goedkope communicatie-uitingen zoals de website, de blogs en Twitter. Tot slot blijven we aandacht vestigen op het onderwerp tijdens de KEIweek.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal gerealiseerde eenheden jongerenhuisvesting	▪ 214	▪ 1130	▪ 900
▪ Aantal geplaatste fietsenklemmen	▪ 1290	▪ 1000	▪ 500

Subsidiëren van geluid reducerende maatregelen bij kamerverhuurpanden / 0db norm [Gewijzigd]
De afgelopen jaren hebben we in het kader van het project 0db-norm honderden eigenaren, die één of meerdere kamerverhuurpanden hebben, aangeschreven met het verzoek geluid reducerende maatregelen te treffen. Dit administratief-juridische traject heeft effect gehad, maar minder dan we hadden gehoopt. We willen de effectiviteit van ons beleid vergroten door gewenst gedrag te belonen. Eigenaren en bewoners die geluid reducerende maatregelen treffen, komen in aanmerking voor een subsidie. Het totaal ter beschikking te stellen subsidiebedrag bedraagt 250 duizend euro. Met deze gewijzigde werkwijze besparen we eenmalig 167 duizend euro.

Beleidsveld

Gezinnen

Het bieden van voldoende huisvestingsmogelijkheden voor gezinnen (een huishouden met minimaal één minderjarig kind) is één van onze belangrijkste doelstellingen in het woonbeleid. Zeker in een stad met veel alleenstaanden, zoals Groningen, is het van belang om voldoende gezinnen in de stad te blijven huisvesten. We willen blijven zorgen voor voldoende aantrekkelijke gezinswoningen en in de behoefte aan meer (grote) grondgebonden woningen voorzien.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De mogelijkheid tot het binden van gezinnen aan de gemeente Groningen is een samenspel tussen vraag en aanbod. Enerzijds moet de vraag er zijn, anderzijds moet zo veel mogelijk worden voldaan aan de woonbehoefte van deze specifieke doelgroep. Er wordt vanuit gegaan dat vooral gezinnen die naar de regio Groningen-Assen verhuizen behouden hadden kunnen worden voor de gemeente Groningen.
Het aantal gezinnen dat relatief gezien verhuist naar de regio gemeenten Groningen-Assen is tussen 2007 en 2010 afgenomen van 2,3% naar 1,4%. Sinds 2010 neemt het aantal verhuizingen van gezinnen naar de regio Groningen-Assen weer licht toe. Een mogelijke oorzaak hiervan is dat we de afgelopen jaren vooral gezinswoningen hebben toegevoegd op binnenstedelijke locaties en niet op de uitleglocaties (Meerstad, Reitdiep). Gezinnen die daar naar op zoek zijn, zijn naar de regio vertrokken. We richten ons nu vooral op toevoeging van het woningaanbod voor gezinnen in Meerstad. Wij verwachten dat we hierdoor het aantal gezinnen in de stad de komende jaren kunnen vasthouden en tevens gezinnen uit de regio zullen trekken.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
▪ Aantal gezinnen dat is verhuisd naar de regio Groningen-Assen	379	318	283	224	279	310
▪ Totaal aantal gezinnen	16.399	16.378	16.383	16.556	16.759	16.896
▪ Verhuizende gezinnen relatief	2,3%	1,9%	1,7%	1,4%	1,7%	1,8%

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)

▪ Nieuwbouw aantal grondgebonden woningen	▪ 350	▪ 158	▪ 208	▪ 405

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen gezinnen binden aan de stad. Conform ons Meerjarenprogramma Wonen streven we ernaar dat het percentage gezinnen dat naar de regio Groningen – Assen verhuist afneemt ten opzichte van 2007.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Realiseren van nieuwe woningen in bestaand stedelijk gebied en op uitleglocaties.
In 2014 staan 208 grondgebonden woningen gepland om opgeleverd te worden. Zie ook deelprogramma 2 Nieuwbouw.

Beleidsveld

Ouderen

We vinden het belangrijk dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Ons beleid op dit onderwerp is terug te vinden in Zorgen voor Morgen, een samenhangend programma op het gebied van wonen, welzijn en zorg voor ouderen en mensen met een beperking. Met Zorgen voor Morgen zetten wij in op de realisatie van voldoende geschikte woningen voor deze doelgroep en het organiseren van een goed aanbod van welzijn en zorg.

Ontwikkeling
Het kabinet zet in op de extramuralisatie van de lichte zorgzwaartepakketten wat betekent dat de verzorgingshuizen in de stad zullen sluiten. Ouderen vinden dat ze zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, nu moeten ze dat ook. Ouderen komen voor de keus te staan om hun huidige woning aan te passen of als dat niet lukt een geschikte woning te zoeken. Woningen in de categorie verzorgd wonen (met 24 uur oproepbare zorg) kunnen dan een oplossing zijn. Het ontwikkelen van een goed aanbod van wonen gecombineerd met welzijn en zorg is de komende jaren een aandachtspunt. Dit beleid wordt uitgewerkt in 'Samen Sterk in Stad' en de uitwerking van de decentralisaties.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Uit de nieuwe analyse Wonen en Zorg blijkt dat we in de stad voldoende geschikte woningen hebben voor ouderen. Het betreft zowel de levensloop geschikte woningen als de categorie verzorgd wonen. Kwalitatief is er wel vraag naar andere ouderenwoningen. Woningen met één slaapkamer willen de meeste ouderen niet meer, twee slaapkamers vindt men normaal. Door de plannen van het kabinet voor de extramuralisatie zullen de komende jaren een aantal verzorgingshuizen sluiten of omgebouwd moeten worden naar de categorie verzorgd wonen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen ouderen en mensen met een beperking goede woonruimte bieden en welzijn en zorg goed bereikbaar houden. Kwetsbare ouderen die wonen in ongeschikte woningen (bijvoorbeeld portieketageflats) willen we stimuleren om de stap te zetten naar een geschikte woning. Daarmee stimuleren we dat kwetsbare ouderen mobieler worden op de woningmarkt. Door de genoemde veranderingen in het rijksbeleid gaan we in 2014 onze doelstelling en samenwerkingsafspraken tegen het licht houden.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Nota ouderen- en zorghuisvesting
Aan de hand van de uitkomsten van de wijkbijeenkomsten willen we nieuwe nota ouderenhuisvesting maken. Die nota zal ingaan op de nieuwe situatie zonder verzorgingshuizen, mantelzorgwoningen en de kwaliteit van de huidige ouderenwoningen in de stad.
Ook willen wij ouderen voorlichten over de nieuwe situatie en hen informatie verstrekken over hun woonsituatie in relatie tot toekomstige zorg. Ouderen kunnen dan een goede afweging maken of de huidige woning daar voor geschikt is of dat een andere woning betere kansen biedt.

Beleidsveld

Sociale huurders

We willen dat iedereen een woning kan vinden in de stad, nadrukkelijk ook de mensen die zijn aangewezen op een sociale huurwoning.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 (NLA 2.0) hebben we afgesproken dat de sloop en nieuwbouw van sociale huurwoningen met elkaar in evenwicht blijven, uiteraard afhankelijk van de omvang van de doelgroep die is aangewezen op de sociale huur. Huidige prognoses geven aan dat deze doelgroep de komende jaren redelijk stabiel blijft, ondanks de huidige economische situatie.

Bovenop de beleidswijzigingen die in de begroting 2013 al zijn genoemd (sociale huurwoningen mogen alleen nog maar verhuurd worden aan inkomens lager dan circa 35.000 euro, beperking van mogelijkheden van bouw in vrije sector en koopwoningen door corporaties), zijn de corporaties financieel getroffen door zowel de verhuurdersheffing, alswel de heffing die binnen de sector is opgelegd naar aanleiding van de Vestia-affaire. Hierdoor neemt het investeringsvermogen de komende jaren af en dit legt druk op de haalbaarheid van de afspraken zoals die in het Nieuw Lokaal Akkoord zijn gemaakt.

Het NLA 2.0 heeft een looptijd tot en met 2014. We zijn nu al in gesprek met de corporaties over de toekomst van onze samenwerking. Betaalbaarheid en beschikbaarheid van goede woningen is daarbij een uitgangspunt. We hebben vastgesteld dat dit uitgangspunt onder druk staat als gevolg van Rijksbeleid: wettelijke huurverhogingen, huurharmonisatie en verkoop van sociale huurwoningen. We brengen momenteel de situatie in kaart om begin 2014 nieuwe afspraken te maken als vervolg op het NLA 2.0.

We blijven de ontwikkelingen op de markt van sociale huurwoningen nauwgezet volgen. Belangrijke graadmeter voor het goed functioneren van de sociale huurmarkt, is het meten van de slaagkans. Hierbij wordt gekeken naar de verhouding tussen het aantal mensen dat actief op zoek is naar een sociale huurwoning (minimaal 1 keer per jaar reageren) en het aantal woningen dat wordt toegewezen. De slaagkans wordt vooral bepaald door voldoende aanbod. Sinds 2005, met het invoeren van het huidige woonruimte-verdeelsysteem, kunnen we de slaagkans monitoren. De slaagkans varieert de laatste jaren behoorlijk, tussen de 25% en bijna 40%. De totale slaagkans is de afgelopen 2 jaar omhoog gegaan. De betere slaagkans voor jongeren komt door het grotere aanbod voor deze groep. De slaagkans voor ouderen is stabiel en ligt tegen de 100%. Zij hebben in de loop der jaren veel punten gespaard en reageren heel selectief op het aanbod.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Slaagkans jongeren	▪ 18,9%	▪ ≥40%	▪ ≥40%
▪ Slaagkans ouderen	▪ 82,5%	▪ ≥40%	▪ ≥40%
▪ Totale slaagkans	▪ 29,6%	▪ ≥40%	▪ ≥40%

Doelen

Wat willen we bereiken?
De slaagkans voor een sociale huurwoning is 40% of groter.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Realiseren van sociale huurwoningen
Zoals afgesproken in het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 willen we jaarlijks 150 - 250 nieuwe woningen in de sociale huur realiseren, in de pas lopend met de sloopopgave. In 2012 zijn er door de woningcorporaties 215 sociale huurwoningen opgeleverd en daarnaast nog 214 zelfstandige jongereneenheden in de sociale huur. Voor 2013 verwachten we dat er iets meer dan 300 sociale huurwoningen worden gerealiseerd en daarnaast nog 270 zelfstandige eenheden voor jongeren. Voor 2014 (ruim 250) is de verwachte realisatie ook nog conform de doelstelling. Vanaf 2015 wordt het wat onzekerder. Er zijn genoeg plannen in voorbereiding, maar we merken dat corporaties kritisch moeten zijn op welke plannen ze financieel gezien nog kunnen realiseren. Wel zien we tegelijk dat de sloopopgave van de corporaties de komende jaren afneemt. Omdat betaalbaarheid en bereikbaarheid onder druk staat brengen we de Groningse situatie met

de corporaties opnieuw in kaart. Begin 2014 maken we nieuwe samenwerkingsafspraken met de corporaties waarin we vastleggen hoe we ook in de toekomst een kwalitatief goede woning voor de doelgroep bereikbaar houden.

Herstructurering blijft ook de komende jaren belangrijk om de kwaliteit van de sociale huurwoningvoorraad op peil te houden én te blijven werken aan evenwichtige wijken. Gezien bovenstaande ontwikkelingen gaan we, op basis van het Nieuw Lokaal Akkoord, met de corporaties het gesprek aan hoe we de komende jaren met minder middelen zo goed als mogelijk kunnen werken aan de herstructurering.

Verwacht/beoogd resultaat
- 250 nieuwe sociale huurwoningen in 2014 en daarnaast nog 175 eenheden voor jongeren.

Beleidsveld

Starters

Groningen is een hele jonge stad. Dit komt onder andere door de jongeren die hier studeren maar ook omdat Groningen een aantrekkelijke vestigingsplaats blijkt voor jonge, startende huishoudens.

Analyse··

Hoe staan we ervoor?

Een groot aantal starters kiest voor het kopen van een eigen woning. Met onze startersleningen die wij sinds 2007 aanbieden willen wij de financiering van een dergelijke aankoop mogelijk maken. Het beroep op deze voorziening is onder invloed van de financiële crisis sinds 2010 sterk toegenomen.
De meeste leningen worden aangevraagd door jonge huishoudens voor woningen onder de 150 duizend euro. De regeling voor woningen met totale verwervingskosten tot 200 duizend euro is in 2013 uitgebreid met leningen specifiek voor iets duurdere nieuwbouw van gezinswoningen in Meerstad. Hiervoor is een afzonderlijk budget beschikbaar gesteld van 539 duizend euro waarvan de betalingen voor rente en aflossing jaarlijks terugvloeien naar de concernbegroting.

Als de trend van begin 2013 doorzet kunnen we voor heel 2013 rond de 80 aanvragen voor leningen verwachten waarvan circa 50 tot 60 (in 2013) worden toegekend. Ons budget bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) is hiervoor toereikend.
Het fonds is voor 2012 én 2013 aangevuld met respectievelijk 250 duizend euro en 145 duizend euro.

Bij de behandeling van de herziening Grondexploitaties in de raad van 30 januari 2013 is de motie “structurele Startersleningen” aangenomen. Daarin wordt het college gevraagd te onderzoeken of budget voor startersleningen vrijgemaakt kan worden uit grondexploitaties, zodat de verkoop van starterswoningen gestimuleerd kan worden.

In onze verkenning hoe de financiering van het fonds voor startersleningen zonder beroep op de gemeentebegroting kan worden georganiseerd, hebben we breder gekeken dan de gemeentelijke grondexploitaties. Om dit instrument substantieel en generiek te kunnen blijven inzetten is een business case uitgevoerd met van de kapitaalmarkt aangetrokken middelen. De voorlopige uitkomst is dat met deze middelen het fonds bij het SVn kan worden gevoed en dat de maandelijkse betalingen van rente en aflossing toereikend zijn om de kapitaalslasten van het instrument te kunnen betalen. Het instrument staat daarmee los van een grondexploitatie, maar kan wel worden ingezet in het exploitatiegebied van een grondexploitatie. Wij gaan deze methode van financiering verder uitwerken en ter besluitvorming voorleggen. We betrekken hierbij de door het kabinet aangekondigde plannen voor een te vormen Nationale Hypotheek Instelling om de hypotheekverstrekking te verbeteren.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen starters stimuleren hun eerste stap op de koopmarkt te zetten.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Verstrekken startersleningen [Gewijzigd]
Om ook in 2014 startersleningen aan te kunnen bieden zijn nieuwe middelen nodig buiten de gemeentebegroting. De mogelijkheden onderzoeken we met externe partijen.

Deelprogramma 2

NIEUWBOUW

Hoofddoelstelling van ons nieuwbouwbeleid is het toevoegen van woningen, zodat we de doorstroming op de woningmarkt op gang brengen en we de kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod het hoofd bieden. Daarbij besteden we specifieke aandacht aan woonmilieus en woningen die aantrekkelijk zijn voor de in deelprogramma 1 beschreven doelgroepen. De komende jaren zien we, naast kwalitatief hoogwaardige woonmilieus voor jongeren, vooral een markt voor de woonmilieus 'Samen in de Stad' en 'Ruim en Buiten', zoals beschreven in het onderzoek naar woonmilieus dat we in 2011 hebben uitgevoerd. In de stadsuitbreidingen willen we vooral de grote vraag naar groen stedelijke woonmilieus ('Ruim en Buiten') bedienen om daarmee onder meer gezinnen aan de stad te binden.

In 2011 hebben we met de regio Groningen-Assen afgesproken dat alle nieuw te ontwikkelen woningbouwplannen met elkaar moeten worden afgestemd. Onze woningbouwprogrammering sluit aan op de kwantitatieve en kwalitatieve afspraken die we hiervoor in regionaal verband hebben gemaakt. Nieuwbouw kan een bijdrage leveren aan onze doelstelling om in 2025 een energie neutrale stad te worden. Daarnaast leveren de wettelijke kaders voor bedrijvigheid, bodem-, geluid- en luchtkwaliteit en externe veiligheid de basis voor een goede en duurzame leefomgeving kwaliteit.

We zien dat de economische teruggang, die in het najaar van 2008 manifest is geworden, vanaf 2011 zijn schaduw heeft geworpen op de realisatie van nieuwbouwwoningen. In 2011 zijn er desondanks nog 953 woningen gebouwd (waarvan een groot deel jongerenhuisvesting) en in 2012 nog ruim 800 woningen. Echter, we zien dat vanaf 2011 al een sterke daling in het aantal verkochte nieuwbouwwoningen optreden. In 2012 heeft deze daling nog sterker doorgezet. Er is een aantal factoren dat de afname van nieuwbouwwoningen in de koopsector onder druk zet. Dit is onder meer de stagnerende verkoop van de eigen woning en de strengere hypotheekvoorwaarden. Dit is weer een uitvloeisel van aanhoudende onzekerheden op de internationale financiële markten en mogelijke hervormingen van het woningmarktstelsel. Desondanks verwachten we voor 2013 we dat er rond de 1000 woningen worden gebouwd, waarvan ongeveer de helft uit jongerenhuisvesting bestaat.

De gevolgen van de slechte marktomstandigheden op de woningbouwproductie worden in 2014 pas echt merkbaar. Voor 2014 verwachten we een productie van ruim 450 woningen (inclusief jongerenhuisvesting). Het uitstel van investeringsbeslissingen voor grootschalige jongerenhuisvesting is dan ook in de cijfers terug te zien. Voor 2014 blijven we inzetten op de realisatie van projecten in de genoemde woonmilieus en verwachten we dat we kunnen starten met een aantal grootschalige complexen voor jongerenhuisvesting.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Nieuwbouw bedraagt 12,6 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door leges 2,2 miljoen euro, opbrengsten van derden 5,5 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 4,9 miljoen euro. Daarnaast wordt een bijdrage van 3 miljoen euro uit de algemene middelen toegevoegd aan de reserve Grondzaken.

Beleidsvelden

- Versnellen en faciliteren nieuwbouw
- Bouwen in de bestaande stad
- Stadsuitbreiding
- Kwaliteitsbewaking en dienstverlening

Beleidsveld

Versnellen en faciliteren nieuwbouw

De essentie van ons nieuwbouwbeleid hebben we vastgelegd in de Structuurvisie Kwaliteit van Wonen uit 2009. De nadruk ligt niet meer uitsluitend op het versnellen en faciliteren van de nieuwbouw. De veranderende marktomstandigheden hebben aangetoond dat een meer kwalitatieve benadering voor de komende jaren noodzakelijk is. In de Regio Groningen-Assen hebben we in 2012 afgesproken uit te gaan van 600 nieuwe woningen per jaar, exclusief jongerenhuisvesting, met daarbovenop een herstructureringsopgave van minimaal 350 woningen per jaar.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In 2012 zijn er circa 800 woningen gerealiseerd. Dit is dus lager dan de beoogde opgave. De woningbouw is een trage machine. Sinds het uitbreken van de mondiale economische crisis in 2008, zien we pas in 2011 echt zichtbaar minder productie en uitstel van plannen. Zodra de economie weer aantrekt is het van belang weer voldoende plannen in de pijplijn te hebben, zodat er kan worden ingespeeld op veranderende omstandigheden. Sinds 2009 hebben we met startersleningen en bijdragen van het Rijk de woningmarkt nog enigszins in beweging kunnen houden. Maar zowel bij het Rijk als bij ons zijn de financiële middelen om de woningmarkt te stimuleren beperkt. Desondanks hebben we in 2012 besloten om opnieuw startersleningen uit te geven. In overleg met de Regio Groningen-Assen en op basis van advies van de RebelGroup hebben we in 2012 ons woningbouwprogramma bijgesteld naar 600 nieuwe woningen per jaar (exclusief jongerenhuisvesting).

Doelen

Wat willen we bereiken?
We streven jaarlijks, dus ook in 2014, naar een nieuwbouwproductie van tussen de 950 en 1350 woningen (inclusief jongerenhuisvesting) in de juiste segmenten.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Meerjarenprogramma Kwaliteit van Wonen
Via het Meerjarenprogramma Kwaliteit van Wonen houden we continu de vinger aan de pols en we stellen daar waar nodig het (kwalitatieve) woningbouwprogramma bij. Het Meerjarenprogramma Kwaliteit van Wonen 2014 stellen we begin 2014 in samenhang met de andere ruimtelijke programma's op.

Verwacht/beoogd resultaat
- Een actueel beleid, dat inspeelt op de veranderende omstandigheden op de woningmarkt.

Kwalitatieve afstemming in de Regio
Ook in de regio Groningen-Assen zetten we voor 2014 en de jaren daarna in op kwaliteit. In 2011 hebben we in de regio de afspraak gemaakt dat we niet zonder regionale afstemming, nieuwe woningbouwplannen ontwikkelen. Deze afspraken zijn vastgelegd in de regionale woningbouwafspraken (december 2012). Elke gemeente heeft zijn taakstelling naar beneden bijgesteld. Als een gemeente nu nog een nieuwe locatie in ontwikkeling wil nemen die boven de taakstelling uitgaat dan is daarvoor regionale instemming noodzakelijk. Zo kunnen we op regionaal niveau een meer evenwichtig nieuwbouwprogramma ontwikkelen. In het najaar van 2012 is tevens in regionaal verband afgesproken om de woningbouwafspraken te beschouwen als regionale woonvisie en de voortgang te monitoren.
Van belang is tevens dat de Regiovisie Groningen-Assen in 2013 in zijn geheel is geactualiseerd, zowel op inhoud als op organisatie. Vanaf 2014 wordt woningbouwafstemming in de Regio opgenomen in een nieuw integraal programma regionale kwaliteit.

Verwacht/beoogd resultaat
- Uitvoering van de woningbouwafspraken in de Regio

Reserve grondzaken [Extra beleidsmiddelen]
De reserve grondzaken wordt aangehouden om een toereikende buffer te hebben voor het opvangen van schommelingen in exploitatieresultaten van grondexploitaties en kosten die samenhangen met het grondbezit. De omvang van de risico's die verband houden met grondexploitaties en grondbezit bedragen circa 73,725 miljoen euro. Het benoemde risicobedrag beweegt zich in een zekere bandbreedte. De risico's concentreren zich voornamelijk in de sleutelprojecten CiBoGa, Westpoort, Europapark/Kempkensberg, Grote Markt, Oosterhamrikzone, Eemskanaalzone en de (voorraad) nog in exploitatie te nemen gronden. De verwachte omvang van de reserve zal begin 2014 ongeveer 11,5 miljoen euro (inclusief resultaat bestemming 2013) bedragen. Hiermee is sprake van een tekort van het benodigde weerstandsvermogen. Volgens afspraak doteren wij jaarlijks 3 miljoen euro aan de reserve grondzaken om de reserve op het gewenste niveau te brengen. Dit doen wij nog voor het jaar 2014. Wij stellen uw raad dan ook voor in 2014 3 miljoen euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen 2014.

Beleidsveld

Bouwen in de bestaande stad

Veel mensen willen in de stad, dicht bij het centrum, wonen. Niet alleen in een appartement, maar ook in een grondgebonden eengezinswoning. Daarmee kunnen we ook gezinnen aan de stad binden. We willen nieuwe woonconcepten ontwikkelen, waarbij we dichtheid en grondgebondenheid combineren. Zo blijft Groningen een compacte stad. We zien dat juist projecten in de bestaande stad (zoals de ontwikkelingen in Paddepoel-Zuid) ondanks de verslechterde economische en financiële omstandigheden relatief goed verkopen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Het merendeel van de gerealiseerde woningen is de afgelopen jaren in de bestaande stad gebouwd. De ambities van de afgelopen jaren hebben we kunnen realiseren. In 2013 zijn grondgebonden gezinswoningen gerealiseerd op het Cibogaterrein en is de bouw van de nieuwe (huur- en koop)woningen in De Hoogte in volle gang. Daarnaast blijkt er relatief veel animo te zijn voor de ZON-woningen (collectief particulier opdrachtgeverschap, CPO) in Paddepoel-Zuidoost. In de Oosterhamrikzone is KUUB gestart met de ontwikkeling van 20 stadswoningen (CPO). Daarnaast zijn we in gesprek met marktpartijen over de ontwikkeling van de locatie voor Intense Laagbouw op het Engelse Kamp.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We blijven streven naar het realiseren van een gevarieerd aanbod aan nieuwbouwwoningen in de bestaande stad. Voor 2014 verwachten we dat we minstens de helft van de nieuwbouwproductie binnen de bestaande stad realiseren, zoals in Paddepoel, het Oosterhamriktracé en de Helpermaar. Vooral voor projecten in het woonmilieu ‘Samen in de Stad’ zien we kansen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Intense Laagbouw

Met de woningbouwmanifestatie Intense Laagbouw hebben we aangetoond dat het goed mogelijk is om grondgebonden woningen te bouwen in hoge dichtheden op inbreidingslocaties in de stad. In 2014 gaan we verder met de planontwikkeling van de Intense Laagbouwlocaties langs het Oosterhamriktracé en op het Engelse Kamp

Verwacht/beoogd resultaat

Uitgewerkte plannen voor twee concrete locaties in het kader van Intense Laagbouw.

Oosterhamrikzone

De Oosterhamrikzone is één van onze sleutelprojecten. De ambitie is om het gebied de komende jaren te transformeren tot een aantrekkelijk woonmilieu langs een van de belangrijke radialen van de stad. Met de oplevering van de nieuwbouw aan het Wielewaalplein en de Stadswerf is een duidelijk begin gemaakt. Ook de Intense Laagbouwlocatie neemt concrete vormen aan. Tegelijkertijd werken we samen met bewoners, ondernemers en andere partijen in de buurt aan de actualisatie van de ontwikkelingsvisie. Omdat de verdere ontwikkeling van de zone een proces van de lange adem is, kiezen we nu niet voor een eindbeeld maar we stellen in een proces gericht op co-creatie een routekaart voor de Oosterhamrikzone op. Hierbij hebben we ook aandacht voor tijdelijk gebruik en (beheers)maatregelen op korte termijn.

Verwacht/beoogd resultaat

Een gedragen ontwikkelingsstrategie / routekaart voor de Oosterhamrikzone (gereed eind 2013, uitvoering vanaf 2014)

Eemskanaalzone

In de begroting van 2012 hebben we aangegeven, dat naast de ontwikkeling van de woonschepenhaven (zie deelprogramma 3: Bestaande woningvoorraad, beleidsveld Woonschepen) de komende jaren geen concrete nieuwbouwprojecten in deze zone staan gepland. We zijn wel in overleg met marktpartijen in de zone over het bestaand woningbouwprogramma, waar al bestemmingsplancapaciteit voor is. We kijken hoe we dit kunnen omzetten naar meer marktconforme woonmilieus.

Waardering gronden Suikerunie [Extra beleidsmiddelen]
De boekwaarde van de Suikerunie is eind 2012 39,4 miljoen euro. Dit bedrag bestaat uit de verkrijgingsprijs van 35 miljoen euro en de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten vanaf het moment van aankoop (4,4 miljoen euro).
Volgens in 2012 aangescherpte landelijke richtlijnen mogen we de jaarlijkse kosten bij gronden alleen activeren als we in de nabije toekomst starten met de exploitatie (het daadwerkelijk bebouwen). Naar verwachting starten we pas na 2035 met de Suikerunie. Daarmee voldoen we waarschijnlijk niet aan het criterium van 'nabije toekomst'.
In dat geval schrijven de regels voor dat we de jaarlijkse kosten (4,4 miljoen euro) direct afboeken en voor de komende jaren de jaarlijkse kosten op een andere manier moeten dekken. Wanneer van de landelijke regels wordt afgeweken, dient dit expliciet te worden toegelicht in rekening en begroting.
In afwijking van de landelijke regels vinden wij het verdedigbaar de huidige boekwaarde te handhaven op 39,4 miljoen euro. Op basis van een voorlopige grondexploitatie Suikerunie, kunnen we concluderen dat we de boekwaarde in de toekomst goed kunnen maken.
Wel moeten de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten van 1,6 miljoen euro per jaar op een andere manier worden gedekt. Deze kosten kunnen niet meer worden opgeteld bij de boekwaarde omdat de lange termijn tot de start van de exploitatie daarvoor te veel onzekerheden biedt. Wij stellen voor dat uw raad voor 2014 1,6 miljoen euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen. Voor dekking van de jaarlijkse kosten onderzoeken we ook de mogelijkheden voor tijdelijke maatregelen. Om die reden is een bedrag van 360 duizend euro opgenomen in 2014 om een betere ontsluiting van het terrein te realiseren (zie Programma 2, Deelprogramma 5).

Boterdiepgarage / grondexploitatie CiBoGa [Extra beleidsmiddelen]
In 2012 is besloten de parkeergarage Boterdiep voor de periode 2012-2021 onder te brengen in de grondexploitatie CiBoGa. De gedachte hierachter is dat de ontwikkelingen in het gebied kansen bieden voor de exploitatie van de parkeergarage. Dit uitgangspunt is verwerkt in de herziene grondexploitatie CiBoGa 2012. Hiermee verschuiven ook de verliezen van het Parkeerbedrijf naar de grondexploitatie. De afgelopen jaren hebben we daarvoor al middelen beschikbaar gesteld (10 miljoen euro verdeeld over 3 jaarschijven). Voor de jaarschijf 2014 hadden we 1,4 miljoen euro gereserveerd. We stellen uw raad voor dit bedrag beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen.

Verder is in de grondexploitatie rekening gehouden met een storting vanuit het Parkeerbedrijf van 4,25 miljoen euro in de jaren 2012 tot en met 2016.
Uit de actualisatie van de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf voorjaar 2013 blijkt dat het parkeerbedrijf een tekort heeft. Hierdoor zal er de komende jaren geen afdracht plaatsvinden en is jaarlijks tot en met 2021 een aanvullende bijdrage aan de grondexploitatie nodig van 510 duizend euro nodig ter compensatie. Wij stellen daarom voor dat uw raad dit bedrag voor 2014 beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Stadsuitbreiding

De focus bij de stadsuitbreiding ligt voornamelijk op de ontwikkeling van Meerstad. Deze uitbreiding valt onder de gemeente Slochteren. Conform regionale afspraken bedient deze uitbreiding vooral huishoudens uit de stad Groningen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De afgelopen jaren is zeer beperkt in de uitleggebieden gebouwd. Voor de komende jaren ligt de hoogste prioriteit in Meerstad. Het tempo is sterk afhankelijk van de economische omstandigheden. Door de verslechterde economische situatie zijn in de afgelopen periode zowel de grondexploitatie als de organisatiestructuur van Meerstad aangepast. Door deze wijzigingen is de grondexploitatie robuuster en flexibeler geworden zodat we beter en slagvaardiger in kunnen spelen op de veranderende marktomstandigheden. Tot nu toe zijn er in Meerstad ruim 100 woningen verkocht. Het blijkt in de praktijk dat het voor potentiële kopers vaak moeilijk is om hun huidige woning te verkopen en om de financiering rond te krijgen vanwege de aangescherpte regels van hypotheekverstrekkers. Belangrijk is dat we continu het woningaanbod aanpassen aan de marktomstandigheden (vraag naar woningen). Dit heeft in 2013 geresulteerd in een gevarieerd woningaanbod waarvoor, ondanks de crisis, relatief veel belangstelling is. Ook is het 1.000

bomenplan van start gegaan en is er begonnen met de realisatie van de vaarverbinding en het landschappelijk raamwerk.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Vasthouden van gezinnen door op de vraag afgestemde nieuwbouw in de stadsuitbreidingen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Meerstad
De nieuwe ontwikkelingsstrategie van Meerstad gaat niet meer uit van een vastgelegd eindbeeld. Veel meer zal Meerstad stapsgewijs en organisch worden ontwikkeld in kleinere eenheden of eilanden die elk op zichzelf alle basiskwaliteiten van Meerstad in zich hebben. In 2014 gaan we verder met het ontwikkelen van nieuwe kleinschalige en marktgerichte concepten en worden de vaarverbinding en het landschappelijk raamwerk vervolmaakt.

Bijdrage GR Meerstad [Extra beleidsmiddelen]
In de nu afgeslankte vorm kost de GR organisatie 320 duizend euro en bedraagt onze bijdrage daarvoor 112 duizend euro. In het verleden werden de kosten gedekt uit de reserve voorzieningen Meerstad. Wij stellen voor dat uw raad 112 duizend euro voor 2014 uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar stelt.

Reitdiep fase 3/4
In 2014 gaan we de ontwikkeling van de 3e en 4e fase van het Reitdiep opstarten. We mikken hierbij op een segment en woonmilieu dat niet concurrerend is met Meerstad. Tegelijkertijd zal de ontwikkeling in kleine stappen in gang moeten worden gezet, gelet op de voortdurende onzekerheden op de woningmarkt.

Beleidsveld

Kwaliteitsbewaking en dienstverlening

Kwaliteit is een breed begrip, dat uit meer aspecten bestaat. Het gaat naast het realiseren van een nieuwbouwprogramma dat aanvullend is op de bestaande voorraad in de stad, ook om de ruimtelijke kwaliteit en om de kwaliteit van de woning zelf. In dat kader voeren we een aantal activiteiten uit, stimuleren we particulier opdrachtgeverschap en hebben we aandacht voor duurzaamheid in de (particuliere) woningvoorraad.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Al meerdere jaren zetten we in op de kwaliteit van de individuele woning. We hebben een aantal instrumenten ontwikkeld die de kwaliteit in de woningbouw moeten versterken. Zo maakt het instrument Groninger Woonkwaliteit al jarenlang deel uit van de reguliere bouwplantoetsing. Ook stimuleren we Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO), vooral via de stichting KUUB, om meer individuele keuzevrijheid te waarborgen. Deze instrumenten werken goed: in de praktijk blijkt dat de afgelopen jaren vooral de CPO projecten goed in de markt liggen. In 2012 zijn er 33 groene daken in de stad bijgekomen met een totale oppervlakte van 2 duizend vierkante meter.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen een optimale kwaliteit in iedere nieuw opgeleverde woning. Het betreft dan enerzijds de fysieke kenmerken van de woningen, zoals duurzaamheid, toegankelijkheid en veiligheid. Anderzijds gaat het om het vergroten van de invloed van bewoners bij de totstandkoming van projecten, zodat hun woonwensen zo goed als mogelijk kunnen worden gerealiseerd.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Nota Ruimtelijke Kwaliteit vaststellen
Een aantrekkelijke stad trekt bewoners, toeristen en investeerders aan. Al jarenlang werken we daaraan. Door de veranderende marktomstandigheden en de veranderende rol van de overheid is het noodzakelijk om ons beleid en onze werkwijze tegen het licht te houden. Dit past ook in onze ambitie om op zoek te gaan naar een nieuwe werkwijze, die maatschappelijke initiatieven goed kan faciliteren.
In de Nota Ruimtelijke Kwaliteit leggen we onze ambities en kaders vast voor het ruimtelijk kwaliteitsbeleid in de stad. Het gaat zowel om de kwaliteit van bebouwing als van de openbare ruimte. We willen daarbij tegenstellingen in ons beleid zoveel mogelijk voorkomen. Ook gaan we vastleggen welke gebieden en welke thema's prioriteit moeten hebben in ons kwaliteitsbeleid en

waar we meer overlaten aan bewoners, bedrijven en organisaties. Dit kan ook consequenties hebben voor onze regelgeving, vooral in het welstand- en reclamebeleid, en voor onze werkprocessen. De Nota Ruimtelijke kwaliteit stellen we in 2014 vast.

Groninger Woonkwaliteit
In het Bouwbesluit is wettelijk geregeld aan welke eisen nieuwbouwwoningen moeten voldoen. Wij gaan een stap verder en willen dat alle nieuwbouwwoningen in de stad extra kwaliteit hebben. Hierover hebben we met corporaties, belangenorganisaties en ontwikkelaars afspraken gemaakt onder de noemer Groninger Woonkwaliteit (GWK). GWK is een kwaliteitslabel met maatregelen op het gebied van duurzaamheid, levensloopbestendigheid, toegankelijkheid, veiligheid en gezondheid. De uitvoering van dit instrument zal in 2014 doorgaan.

NLA 2.0
In het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 is het doel op lange termijn dat in 2025 alle corporatiewoningen lage woonlasten én een gezond binnenmilieu hebben. Voor de periode 2011- 2014 betekent dit dat wordt ingezet op de verbetering van 3.500 – 4.000 woningen met label D of slechter naar minimaal label C. Daarnaast is de ambitie om deze periode te beginnen aan de bouw van minimaal honderd energie-neutrale woningen en dat honderd bestaande corporatiewoningen een energierekening van 0 euro hebben.

Groene daken
Particulieren, instanties en bedrijven kunnen een beroep doen op een subsidie voor het realiseren van een groen dak. Het doel daarvan is het filteren van fijn stof uit de lucht, waterregulering (een groen dak kan voorkomen dat het rioolstelsel overbelast raakt bij stortbuien) en isolatie (vooral in de zomer zorgt een groen dak voor meer verkoeling).

Verwacht/beoogd resultaat
- We streven voor 2014 naar 35 groene daken.

Duurzaamheidsprogramma [Extra beleidsmiddelen]
Duurzaamheid is een manier van werken die in alle programma's terugkomt. In dit programma is in het bijzonder aandacht voor het stimuleren van duurzaam bouwen. In de paragraaf duurzaamheid tonen wij een overzicht van alle duurzaamheidsdoelen en activiteiten. Wij stellen uw raad voor om voor onze totale duurzaamheidsaanpak in 2014 2,25 miljoen euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar te stellen.

(Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap
Via CPO willen we de consument meer ruimte bieden voor eigen inbreng in de woningbouw. Zo kunnen mensen via CPO niet alleen een nieuwe woning realiseren maar ook nog eens een woning realiseren die helemaal aan hun wensen voldoet. Met KUUB hebben we in Groningen al ruim 10 jaar ervaring met CPO. In 2012 hebben we campagne gevoerd om CPO onder de aandacht te brengen. Dit heeft tot veel belangstelling geleid en uiteindelijk tot 3 locaties waar het CPO-proces is gestart (Meerstad, Oosterhamrikkade en Europapark). We willen ook nieuwe initiatieven op dit gebied ondersteunen en roepen daarom particulieren op om zich bij de gemeente te melden, zodat wij ze op gang kunnen helpen.

Verwacht/beoogd resultaat
- Minimaal 10 procent van de nieuwbouwwoningen wordt via CPO ontwikkeld.

Deelprogramma 3

BESTAANDE WONINGVOORRAAD

De bestaande woningvoorraad in de stad bestaat uit woningen (corporatief en particulier bezit) en niet-woningen zoals woonschepen en woonwagens. Ook de wijkvernieuwing speelt zich voor een groot deel af in de bestaande woningvoorraad, evenals een groot deel van de bescherming van onze cultuurhistorische waarden.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma bestaande woningvoorraad bedraagt 4,3 miljoen euro. Deze lasten woorden gedekt door overige inkomsten 3,6 miljoen euro, huur opbrengsten 200 duizend euro, een storting in de reserves van 1,6 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 2,1 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Woningen
- Woonschepen
- Woonwagens
- Wijkperspectieven/Evenwichtige wijken

Beleidsveld

Woningen

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De bestaande woningvoorraad bepaalt voor een belangrijk deel de aantrekkelijkheid van wonen in onze stad. Met kwalitatief goede woningen in een aantrekkelijk en gezond leefmilieu willen wij zo goed mogelijk inspelen op de vraag van woonconsumenten.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen de bestaande woningvoorraad in een goede staat van onderhoud houden en deze daar waar mogelijk verduurzamen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Onderhoud particuliere voorraad

Meer dan de helft van de woningen is in particulier bezit. In onze visie is de eigenaar verantwoordelijk voor het beheer en adequaat onderhoud van diens bezit. We hebben ons tot doel gesteld de onderhoudsstaat van de particuliere voorraad in de stad minimaal op hetzelfde niveau te houden. Om dat vast te stellen monitoren wij periodiek woningen van 30 jaar en ouder.
Uit onderzoek in 2003 en 2009 is gebleken dat eigenaren hiertoe prima in staat zijn. In het derde kwartaal van 2013 wordt een signalerend onderzoek uitgevoerd. Hieruit moet blijken of in de actuele, lastige situatie het benodigd onderhoudsbesef bij eigenaren nog voldoende aanwezig is. In het Meerjarenprogramma Wonen wordt de uitkomst gerapporteerd en zal worden aangegeven of de huidige beleidsinzet kan worden vervolgd.
We rapporteren de bevindingen uit het signalerend onderzoek eind 2013 en begin 2014 adviseren we over de beleidsinzet.

Energiebesparing in sociale woningvoorraad (Hoogspringers)

In het NLA hebben corporaties en gemeente afspraken gemaakt over het verbeteren en verduurzamen van sociale huurwoningen. In de periode 2011- 2014 worden 3.500 tot 4.000 corporatiewoningen met energielabel D of slechter duurzaam verbeterd tot minimaal energielabel C. Dit is inclusief vervangende nieuwbouw bij sloop van verouderde woningen.
We liggen op koers om deze afspraak te realiseren.

Daarnaast wordt er op diverse fronten naar mogelijkheden gezocht om de verduurzaming te versnellen. Vanuit het landelijke innovatieprogramma Energiesprong, dat door Platform 31 wordt uitgevoerd in opdracht van het ministerie van BZK, wordt gewerkt aan het op grote schaal laten ontstaan van vraag naar en aanbod van energie neutrale woningen.
In Groningen nemen we deel aan het programma Hoogspringers. Met de woningcorporaties onderzoeken we de haalbaarheid van een sluitende business case voor de renovatie van 1000

woningen tot energierekening nul woningen in vijf jaar tijd. Kern van het plan bestaat uit de uitruil van energielasten naar woonlasten, waardoor investeringsruimte ontstaat. Dit moet beheersbare woonlasten en toekomstsbestendige woningen opleveren.

Beleidsveld

Woonschepen

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Door ruimtelijke ontwikkelingen in de stad staat het aantal ligplaatsen continu onder druk. Functies zoals bedrijvigheid en recreatie maken aanspraak op de schaarse ruimte op het water. Daarnaast gaat het creëren van nieuwe liggebieden moeizaam. Dit komt enerzijds doordat de gemeente ligplaatsen niet kostenneutraal kan ontwikkelen. Anderzijds komt dit doordat woonschepen door omwonenden niet altijd als toegevoegde ruimtelijke kwaliteit worden gezien. In 2011 zijn we gestart met het maken van een stadsbreed plan van aanpak voor wonen op het water dat tot doel heeft een aantal fundamentele zaken anders te gaan regelen en dat bovengenoemde belemmeringen kan wegnemen. Het gaat hierbij om het beprijzen van ligplaatsen, het beter organiseren van vraag- en aanbod, reguleren van kamerverhuur, het zoeken naar nieuwe liggebieden in relatie tot beeldkwaliteitseisen en het op orde brengen van de gemeentelijke administratie en gegevensbeheer. Het plan van aanpak daartoe is nog niet afgerond.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen wonen op het water als een reguliere woonvorm beschouwen, met inachtneming van de verschillen tussen wonen op het water en wonen op de wal. Daarbij streven we naar een systeem van vraag en aanbod van ligplaatsen, dat tegemoet komt aan de wensen van de bewoners en de gemeente.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
We verwachten een door zowel gemeente en bewoners gedragen plan van aanpak in 2014 ter besluitvorming te kunnen aanbieden.

Verwacht/beoogd resultaat
- Een ruimtelijk afwegingskader als het gaat om het wonen in relatie tot het overige gebruik van de wateren in Groningen.

Verbeterplan Wonen op het Water Diepenring
In 2012 zijn we gestart met de voorbereiding en de uitvoering van een aantal praktische zaken en de voorbereiding voor de sanering van ongezuiverde afvalwaterlozingen. In 2014 vindt de verdere uitvoering van het rioleringsproject plaats.
Het project herinrichting Diepenring 1e fase is als gevolg van bezuinigingen stopgezet. Het integrale verbeterplan maakte daar onderdeel van uit. Desondanks willen we een aantal maatregelen uit het verbeterplan toch realiseren: een proef met het havenregime, de nutsvoorziening voor de Noorderhaven (in combinatie met de aanpak van de riolering) en verbetering van de adressering.

Woonschepenhaven
In 2014 verwachten wij met de uitvoering van de revitalisering te kunnen starten. Een bepalende factor hierbij is het ingezette participatietraject met de bewoners om tot een uitvoerbaar plan te komen. Bij de uitwerking van het ontwerp zal de investeringsraming worden opgesteld met bijbehorend dekkingsvoorstel.

Verwacht/beoogd resultaat
Revitalisering van de woonschepenhaven

Beleidsveld

Woonwagens

De gemeente bezit, beheert en verhuurt woonwagens, woonwagenstandplaatsen en woonwagenterreinen op 11 locaties in de stad.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het gemeentelijk Bureau Woonwagenzaken verhuurt en beheert woonwagens en -voorzieningen. Bureau Woonwagenzaken brengt daartoe tweejaarlijks een voortgangsrapportage uit. In de meest recente rapportage uit het najaar van 2011 zijn de financiële kaders inclusief de relatie met het

gemeentelijk tarievenbeleid en de gemeentelijke bezuinigingstaakstellingen weergegeven. In tegenstelling tot de situatie bij veel andere gemeenten in ons land is de Groninger situatie al jarenlang beleidsmatig en financieel positief te noemen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Wij voeren geen actief programma op het gebied van woonwagens, maar richten ons op de exploitatie en het beheer van woonwagenvoorzieningen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Beheren en verhuren woonwagens, woonwagenstandplaatsen en woonwagenterreinen
In 2014 continueren we onze werkzaamheden rondom het beheer en de verhuur van woonwagenvoorzieningen. Na 2014 is voor deze werkzaamheden structureel 50 duizend euro minder beschikbaar. In de op te stellen voortgangsrapportage maken we inzichtelijk hoe aan deze bezuiniging vorm wordt gegeven.

Beleidsveld

Wijkperspectieven/Evenwichtige wijken

In het NLA 2.0 zijn wijkperspectieven vastgesteld. Samen met corporaties en bewoners werken we aan leefbare en evenwichtige wijken, met de inzet van NLA-wijkteams en -wijkbudgetten. Het NLA 2.0 loopt eind 2014 af. We zijn met corporaties in overleg over het vervolg van de samenwerking.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In Groningen steken we al jarenlang, samen met de corporaties, veel energie in de leefbaarheid van wijken. We combineren fysieke ingrepen met sociale maatregelen. NLA-wijkteams stimuleren en faciliteren initiatieven en eigen inzet van bewoners. Uit de leefbaarheidsmonitor blijkt dat wijkvernieuwing een positief effect heeft. Ook de Leefbaarometer van het Ministerie van Binnenlandse Zaken laat een gestage positieve ontwikkeling zien. In 2012 woonde nog slechts 2,8% van de Groningers in een buurt met een slechte of matige leefbaarheidsscore. Dat was in 1998 nog ruim 34%. In de vergelijking met andere steden doet Groningen het erg goed.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Het realiseren van leefbare en evenwichtige wijken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Wijkperspectieven
We maken in 2014 nieuwe samenwerkingsafspraken met de corporaties tegen de achtergrond van sterk gewijzigde omstandigheden, financieel en volkshuisvestelijk. Daarbij bezien we ook de positie van wijkteams na 2014. We werken aan een nieuw convenant, als opvolger van NLA 2.0, waarin we vorm en inhoud geven aan wijkvernieuwing op uitnodiging en coproductie in de wijken. We willen ons samen blijven inzetten om de leefbaarheid op peil te houden en op specifieke plekken te verbeteren. Met de corporaties hebben we ons uitgesproken voor meer maatwerk en een meer projectgerichte benadering, waarin goede aansluiting is met de belangrijke ontwikkelingen in het sociale domein. We onderzoeken welke rol is weggelegd voor de huidige wijkteams, waarbij we veel waarde hechten aan de samenwerking op bestuurlijk en uitvoeringsniveau.

Aan een aantal projecten die mede voortkomen uit de wijkperspectieven werken we verder:
- De herontwikkeling van Innersdijk en seniorenwoningen in Beijum.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor ontwikkeling van locaties in Lewenborg (bibliotheek, Aldi-locatie en zwembad).
- We maken een uitwerking van de plannen voor het woonzorgcentrum en de omliggende gebieden in Oosterhoogebrug.
- De verdere nieuwbouw in de Grunobuurt stagneert. We overleggen met Nijestee over de beste ontwikkelstrategie in de huidige woningmarkt.
- Samen met corporaties stellen we een integrale planontwikkeling en een uitvoeringsplan voor de Wijert-Noord op. De nieuwbouw van enkele blokken sociale huurwoningen van De Huismeesters start in 2014.
- Na de bouw van de eerste fase van de Trefkoel, het winkelcentrum en de Vensterschool in Paddepoel werken we met Nijestee de tweede fase verder uit.
- De nieuwbouw in Cortinghborg (De Hoogte) wordt afgerond.

Verwacht/beoogd resultaat

- Handhaving van de positieve leefbaarheidsscores in de verschillende wijken. Uitwerking van plannen om op specifieke plekken leefbaarheid te verbeteren.

Deelprogramma 4

CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Met het monumenten- en archeologiebeleid willen we ons cultuurhistorisch erfgoed zo goed mogelijk beschermen en (laten) beheren. Daarnaast streven we naar een zo breed mogelijke integratie van de cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening. Enerzijds willen we dus zorgvuldig omgaan met wat eerdere generaties Groningers ons nalieten en anderzijds ervoor zorgen dat de cultuurhistorie bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving van vandaag en morgen.

We richten ons daarbij op:
- **Eigenaren van monumenten en concrete projectontwikkelingen (onder meer door het stellen van randvoorwaarden bij verlening van omgevingsvergunningen en het stimuleren van instandhouding door middel van een bescheiden financiële ondersteuning);**
- **De inbreng van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening, onder meer bij stedenbouwkundige en bestemmingsplannen, en ontsluiting van informatie over cultuurhistorie door middel van de Cultuur Waarden kaart (CWK) op internet.**

Een en ander gebeurt op basis van archeologisch, bouw- en stedenbouw historisch en historisch geografisch onderzoek. Het werkterrein beslaat het gehele gemeentelijke grondgebied.

Tot slot vinden we het belangrijk, zoveel mogelijk bekendheid te geven aan monumenten en cultuurhistorie in de gemeente. Daarom organiseren we jaarlijks de Open Monumentendag (15 duizend bezoekers) en geven we het 'Hervonden Stad, jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie' uit.

GELD

Het lastentotaal op deelprogramma Cultuur historie en archeologie bedraagt 900 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten 200 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 700 duizend euro.

Beleidsvelden
- Monumenten
- Archeologie

Beleidsveld

Monumenten

Het totaal aantal rijksmonumenten in de gemeente bedraagt 680 (+ 32 archeologische rijksmonumenten). Daarnaast heeft Groningen 8 van rijkswege beschermde stadsgezichten. Sinds 2010 bedraagt het totaal aantal gemeentelijke monumenten 528 (+ 22 gemeentelijke archeologische monumenten).

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In het kader van de aanwijzing naoorlogse monumenten, heeft het Rijk in aanvulling op 3 recente aanwijzingen (zwembad de Papiermolen, Dudok benzinestation Turfsingel en Wielewaalflat) nu ook voorgesteld het Crematorium van rijkswege te beschermen. Het Crematorium is al een gemeentelijk monument. Daarnaast heeft het Rijk de wijk De Wijert-noord aangewezen als één van de 30 belangrijkste naoorlogse gebieden in Nederland.
Voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten heeft uw raad binnen het Stimuleringsfonds wonen en monumenten een laagrentende financieringsregeling in het leven geroepen. De regeling helpt eigenaren hun monument goed te onderhouden. De regeling is een succes, er zijn al 15 leningen verstrekt.
De realisatie van het in 1996 vastgestelde gemeentelijke Kanjerplan loopt op zijn einde. In totaal zijn in dat kader ruim 50 grote moeilijk rendabel te maken monumentale gebouwen gerevitaliseerd en hersteld. De revitalisering van het Prinsenhof tot hotel-restaurant is afgelopen jaar gereed gekomen, de dubbele loods op het CiBoGa-terrein is casco hersteld en wacht nog op een invulling. En het meest lastige project, de revitalisering van Watertoren-noord is afgelopen voorjaar in uitvoering gekomen.
De afgelopen jaren hebben we de cultuurhistorie zo goed als mogelijk verankerd in de te actualiseren bestemmingsplannen. Met het recent ter inzage gelegde voorontwerp Bestemmingsplan Binnenstad als voorlopig sluitstuk is dit tot op heden ten dele gelukt. Voor

ongeveer de helft van het gemeentelijk grondgebied is nu een cultuurwaardenkaart in het bestemmingsplan opgenomen. Als gevolg van de komende bezuinigingen (wegvallen ISV en personeelsreductie) zal het niet lukken dit ook voor het overige deel van het gemeentelijk grondgebied te realiseren.
Het omvangrijk bouwhistorisch onderzoek van alle gebouwen in de binnenstad met uiterlijke kenmerken van vóór 1850 proberen we nog af te ronden vóór eind 2014. Vanaf 1 januari 2015 is hier geen geld meer voor beschikbaar.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Bescherming, instandhouding en zorgvuldig beheer van het cultuurhistorische erfgoed zowel boven als onder het maaiveld.
- Een zo goed mogelijke integratie van cultuurhistorie in stedenbouwkundige en bestemmingsplannen, om de cultuurhistorische waarden te behouden en de daaruit voortvloeiende identiteit en de herkenbaarheid van plekken, locaties en gebieden in de gemeente te vergroten.
- Goede digitale ontsluiting van bij de gemeente beschikbare informatie over cultuurhistorie ten behoeve van burgers en bedrijfsleven. Binnenkort ook via het KCC.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Reguliere activiteiten

- Uitvoering en begeleiding van bouwhistorisch onderzoek ten behoeve van vergunningverlening (circa 30).
- Advisering over vergunningaanvragen bij rijks- en gemeentelijke monumenten (circa 200)
- Vaststelling en realisatie van bestedingsprogramma ISV-monumenten 2014
- Advisering betreffende cultuurhistorie bij het opstellen van stedenbouwkundige en bestemmingsplannen en reageren op vragen van burgers en bedrijfsleven.
- Promotionele activiteiten, zoals de organisatie van de jaarlijkse Open Monumentendag, het uitbrengen van jaarboek Hervonden Stad, diverse lezingen en tentoonstellingen. En tot slot het onderhouden en uitbreiden van de gemeentelijke website en de digitale Cultuur Waarden Kaart (CWK).

Overige activiteiten

- Cultuurhistorie opnemen in alle bestemmingsplannen (sinds 2012 wettelijk verplicht rijksbeleid).
- In het kader van het nieuwe bestemmingsplan Binnenstad hebben we besloten om naast de al bestaande rijks- en gemeentelijke monumenten nog circa 150 cultuurhistorisch waardevolle onderdelen van gebouwen te beschermen. Dit kunnen voorgevels zijn, of waardevolle bouwhistorische onderdelen van gebouwen. Deze gedeeltelijke bescherming van gebouwen heeft de werknaam monument-light gekregen, om daarmee aan te geven dat slechts een onderdeel van het gebouw beschermd is. Hiermee kan de cultuurhistorische (beeld)kwaliteit van panden in beschermde stadsgezichten beter beschermd worden.
- Bouwhistorische verkenningen en rapportages in het kader van het eerder genoemde project Inventarisatie van alle gebouwen in de binnenstad met uiterlijke kenmerken van vóór 1850. We willen de laatste circa 100 (van de in totaal circa 1250) gebouwen bezoeken en van rapportages voorzien. Een en ander is onder meer nodig om eigenaren en potentiele kopers goed te kunnen informeren over de cultuurhistorische waarden van het pand en om vergunningaanvragen voor wijziging van monumenten snel en zorgvuldig af te kunnen handelen.
- De afronding van het Gemeentelijk Kanjerplan met de revitalisering van Watertoren-noord tot multifunctioneel centrum als laatste project.

Beleidsveld

Archeologie

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De recessie laat zich ook in de archeologische monumentenzorg gelden. Enerzijds is er een afname in het gravende onderzoek, anderzijds zijn er tot aan medio 2013 vier archeologische bedrijven omgevallen, waarvan de gemeente met drie connecties had. Daardoor stagneert de uitwerking van twee onderzoeken: station Europapark/nieuwbouw SoZaWe en Grote Markt-oostzijde/Groninger Forum. De laatste klus moet opnieuw openbaar worden aanbesteed.
Om het gebrek aan (verplichte) depotruimte op te lossen wordt sinds 2011 ruimte gehuurd van het Noordelijk Archeologisch Depot. Daar wordt niet alleen het niet-exposabel materiaal van verrichte onderzoeken ondergebracht, maar ook de kwetsbare materiaalgroepen zoals hout en textiel. Reden daarvoor is dat het interprovinciale depot een 'klimaatkamer' heeft en ons gemeentelijke depot niet. Daarmee is een prijzige aanpassing van het gemeentelijk depot overbodig. De materialen blijven eigendom van de gemeente.
Bescherming vindt incidenteel plaats door aanwijzing van archeologische monumenten en vooral door planologische bescherming in bestemmingsplannen, circa 25 á 30 per jaar. De meeste bestemmingsplannen zijn inmiddels geactualiseerd. Monitoring van de gemeentelijke monumenten (een 30-tal) vindt plaats door de Archeologische Monumentenwacht, die daarvoor in 2010 zijn ingehuurd. Ook dit bedrijf is gefailleerd. De monitoring zou in 2014 mogelijk uitgevoerd kunnen worden door studenten archeologie.
Waar behoud van archeologie ter plekke niet mogelijk is, volgt archeologisch onderzoek. In alle gevallen is dit onderzoek het gevolg van een voorschrift bij een omgevings-, aanleg- of erfgoedvergunning. Enkele tientallen aanvragen worden daarvoor jaarlijks beoordeeld; in een aantal gevallen leidt dit tot een opgraving of begeleiding van de graafwerkzaamheden.
Publicatie van het gevondene vindt plaats in het jaarboek Hervonden Stad, in de digitale reeks gemeentelijk basisrapporten Stadse Fratsen, in boeken, bundels, tijdschriften, in exposities, in dagbladen, op tv en via websites. Het publieksbereik groeit en er is een mooie toename in de publieke belangstelling.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Bescherming en instandhouding van het archeologische bodemarchief.
- Documentatie van het bodemarchief waar dat door werkzaamheden verloren gaat.
- Publicatie in woord, beeld en expositie van de resultaten van archeologisch onderzoek.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Reguliere activiteiten

- Opstellen en uitvoeren jaarprogramma archeologie 2014.
- Opstellen archeologieparagrafen bestemmingsplannen.
- Beoordeling omgeving- erfgoed- en aanlegvergunningaanvragen; verstrekken van interne en externe adviezen m.b.t. de archeologie binnen de gemeente (zoals Zuidelijke ringweg en spoorlijnen); toezicht op archeologisch onderzoek in het veld.
- Beoordelen van Programma's van eisen, beoordelen rapporten, zowel de gemeentelijke als die van derden.
- In- en externe (publieks)voorlichting met betrekking tot het gemeentelijk beleid en de resultaten van archeologisch onderzoek.

Overige activiteiten

- Opstellen van de Groninger Onderzoekagenda, als vakinhoudelijke onderbouwing voor het al vastgestelde archeologiebeleid;
- Inbreng van archeologische data in de gemeentelijke Cultuur Waarden Kaart (2013-2014)
- Leveren van bijdragen aan of entameren van publicaties en exposities.

Deelprogramma 5

OVERIG WONEN

GELD

Het lastentotaal op het deelprogramma Overig wonen bedraagt 6,0 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit huur 300 duizend euro, overige inkomsten 3,3 miljoen euro, een dotatie aan de reserve grondzaken van 200 duizend euro, een onttrekking van 100 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 2,5 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Overig wonen

Beleidsveld

Overig wonen

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Revolverend Fonds
Op dit moment is de ruimte in het revolverend fonds opgevuld met algemene startersleningen en startersleningen voor Meerstad (zie Deelprogramma 8.1 Doelgroepen, beleidsveld Starters), zachte leningen voor het opknappen van woonschepen (8.3, beleidsveld Woonschepen) en laagrentende onderhoudsleningen voor gemeentelijke monumenten (8.4, beleidsveld Monumenten). Er wordt de komende jaren bezuinigd op het revolverend fonds. In 2014 komt 450 duizend euro vrij. Dit bedrag voegen we toe aan de algemene middelen.

Verwacht/beoogd resultaat
- Wij zoeken momenteel nog naar een nieuwe methode om het revolverend fonds structureel te voeden.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 8. Wonen

Bestaand beleid Dp nr.	Deelprogramma	Rekening 2012	Actuele begroting 2013	Primitieve begroting 2014	2015	2016	2017
	Lasten						
8.1	Doelgroepen	1.364	2.249	663	654	654	654
8.2	Nieuwbouw	40.578	15.138	12.608	10.592	10.592	10.592
8.3	Bestaande woningvoorraad	16.370	6.196	4.274	3.902	3.857	3.857
8.4	Cultuur historie en archeologie	2.377	2.283	931	1.242	1.242	1.242
8.5	Overig wonen	8.480	7.563	6.024	5.214	5.214	5.214
	Totaal lasten	**69.169**	**33.429**	**24.500**	**21.604**	**21.559**	**21.559**
	Baten						
8.1	Doelgroepen	746	775	163	180	180	180
8.2	Nieuwbouw	4.751	8.149	7.662	7.662	7.662	7.662
8.3	Bestaande woningvoorraad	6.029	4.152	3.873	3.862	3.862	3.862
8.4	Cultuur historie en archeologie	46	181	190	190	190	190
8.5	Overig wonen	3.609	2.284	3.529	3.435	3.435	3.435
	Totaal baten	**15.181**	**15.541**	**15.417**	**15.329**	**15.329**	**15.329**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-53.988**	**-17.888**	**-9.083**	**-6.275**	**-6.230**	**-6.230**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	8.481	49.263	4.824	1.833	1.833	1.833
	Totaal onttrekkingen	19.976	4.230	125	125	125	125
	Geraamd resultaat na bestemming	**-42.493**	**-62.921**	**-13.782**	**-7.983**	**-7.938**	**-7.938**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
8.2	Aanvulling reserve Grondzaken	3.000			
8.2	Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025 (2011-2014)	2.250			
8.2	Boterdiepgarage/ gex Ciboga	1.400			
8.2	GR Meerstad	112			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
8.2	Waardering gronden (Suiker unie)	1.600	1.600	1.600	1.600
8.2	Stoppen ISV gelden		170	170	170
8.2	Duurzame ontwikk./ambitie energieneutraal 2025		1.000	1.000	1.000
8.2	Boterdiepgarage/ gex Ciboga	510	510	510	510
8.2	GR Meerstad		112	112	112

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

8.1 Doelgroepen V 1 miljoen euro

ISV (V 250 duizend euro)
In de begroting 2013 zijn incidenteel ISV middelen voor jongerenhuisvesting opgenomen. Deze lasten zijn in de begroting 2014 teruggeraamd

Starters leningen (V 750 duizend euro)
In de begroting 2013 zijn incidenteel Extra beleidsmiddelen voor startersleningen opgenomen. Deze lasten zijn in de begroting 2014 teruggeraamd.

8.2 Nieuwbouw V 2,0 miljoen euro

ISV (V 2,2 miljoen euro)
In de begroting 2013 zijn incidenteel ISV middelen opgenomen. Deze middelen zijn in de begroting 2014 teruggeraamd. Dit levert een voordeel op van 2,2 miljoen euro. Het betreft de volgende onderdelen:
- ISV Gebiedsontwikkeling/bouwlocaties Oosterhamrikzone (V 1,4 miljoen euro)
- ISV Bodem + IPSV Wielewaalplein (V 800 duizend euro)

Extra Beleid (N 500 duizend euro)
Ten opzicht van de begroting 2013 is er 500 duizend euro meer beschikbaar voor Ambitie Groningen energieneutraal 2025. Dit levert een nadeel op van 500 duizend euro.

Boterdiepgarage (N 500 duizend euro)
In verband met het tekort op de exploitatie parkeergarage Boterdiep is 510 duizend euro structureel Extra Beleid aan de begroting toegevoegd.

Capaciteitsraming (V 1,3 miljoen euro)
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting 2014 aangepast.

Werken derden (N 500 duizend euro)
Op basis van de capaciteitsraming 2014 zijn er diverse projecten werken voor derden in de begroting 2014 aangepast.

8.3 Bestaande woningvoorraad V 1,6 miljoen euro

ISV (V 1,9 miljoen euro)
In de begroting 2013 zijn incidenteel ISV middelen opgenomen. Deze middelen zijn in de begroting 2014 teruggeraamd. Het betreft de volgende onderdelen:
- ISV Wijkvernieuwing Selwerd (V 500 duizend euro)
- ISV Organisatiekosten NLA (V 130 duizend euro)
- ISV Kwaliteit/differentiatie woningbouw (V 500 duizend euro)
- ISV Gebiedsontwikkeling dynamo Europapark/Kempkensberg (V 750 duizend euro)

Bijdrage derden (N 300 duizend euro)
Er worden in 2014 minder bijdragen van derden verwacht. Dit zorgt voor een nadeel van 300 duizend euro.

8.4 Cultuurhistorie en archeologie V 1,4 miljoen euro

ISV
In de begroting 2013 zijn incidenteel ISV middelen voor cultuurhistorie opgenomen. Deze lasten zijn in de begroting 2014 teruggeraamd. Het betreft de volgende onderdelen:
- ISV Cultuurhistorie – Monumenten 550 duizend euro en Archeologie 300 duizend euro. (V 850 duizend euro)
- ISV Cultuurhistorie: behoud industrieel erfgoed Suikerunie (V 200 duizend euro)

Budget ureninzet Monumenten en Archeologie
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 is het budget voor ureninzet Monumenten en Archeologie in de begroting 2014 aangepast. Dit levert een voordeel op van 302 duizend euro.

8.5 Wonen overig **V 2,8 miljoen euro**

Capaciteitsraming (N 700 duizend euro)
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting aangepast. Dit levert een nadeel op van 716 duizend euro.

Stadsdeelbudgetten (V 1,0 miljoen euro)
De stadsdeelbudgetten voor 2014 worden bij begrotingswijziging VGR I 2014 in het begrotingskader 2014 verwerkt vanuit de reserve ISV en staan daarom nog niet in de primitieve begroting. Ten opzichte van de begroting 2013 levert dit een voordeel op van 1 miljoen euro.

Bezuiniging ISV 2011 (V 2,5 miljoen euro)
In 2013 was een bedrag van 2,5 miljoen euro incidenteel begroot voor bezuiniging op ISV. In 2014 wordt dit begrote bedrag terug gedraaid. Het te bezuinigen bedrag in 2014 (3 miljoen euro) wordt pas in de begroting opgenomen als het hele programma ISV in de begroting wordt verwerkt.

PROGRAMMA 9
Onderhoud en beheer openbare ruimte

Duurzaam schoon, heel, mooi, groen

In het programma Onderhoud en beheer werken we aan een buurt, wijk en stad waar het prettig is om te verblijven. Een stad die schoon, heel, mooi en groen is. Luisteren naar en samenwerken met bewoners is bij onderhoud en beheer in Groningen een goede gewoonte. Duurzaamheid is in alle onderdelen van dit programma richtinggevend.

Relevante beleidsnota's
Groninger Water- & RioleringsPlan 2014-2018
Stad Verdiept (2012)
Een graf in Stad (2012)
Meerjarenplan vervangingsinvesteringen en aanvullend langcyclisch onderhoud 2012 – 2016
Borgrapportage (2012)
Evaluatie hondenbeleid (2012)
Evaluatie boombeheer 2012
Evaluatie ecologisch beheer 2012 en planning ecologisch beheer 2013
Afvalbeheerplan 2011-2015
Bladgoud (2010)
Kapvergunningenbeleid (2010)
Onkruidbestrijding verhardingen (2010)
Groenparticipatie 2010
Uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014
Nota Bodembeheer (2009)
Groenstructuurvisie Groene Pepers (2009)
Convenant Bewonersparticipatie (2008)
Bodemnota 'Gebruik Centraal' (2005)
Bladwijzer (2002)
Beheer Openbare Ruimte Groningen (2001)
Nota De Levende Stad (1994)

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. We verlagen het BORG-niveau in de stad naar laag met uitzondering van binnenstad en Noorderplantsoen. Grofvuil zal niet langer gratis thuis worden opgehaald en er is onder andere minder geld beschikbaar voor ecologisch beheer.
Daartegenover staat dat we een cofinancieringsfonds inrichten met een startkapitaal van 2,7 miljoen euro. Met het nieuwe cofinancieringsfonds willen we de groei van de Groningse economie versterken. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Kwaliteit van de leefomgeving**
2. **Afvalinzameling en -verwerking**
3. **Overig onderhoud en beheer openbare ruimte**

Deelprogramma 1

KWALITEIT VAN DE LEEFOMGEVING

In het deelprogramma 'kwaliteit van de leefomgeving' zijn alle activiteiten ondergebracht die samenhangen met het onderhoud van de openbare ruimte en de infrastructuur in Groningen. Goed onderhoud draagt in belangrijke mate bij aan ons doel om de aantrekkelijkheid van Groningen te behouden en versterken. We streven daarbij naar het realiseren van vooraf bepaalde kwaliteitsdoelen en een blijvend functioneren van de voorzieningen in de openbare ruimte. Speciale aandacht schenken we aan het optimaliseren van de ecologische kwaliteit en de parken met een stedelijke functie.

De inbreng van bewoners bij het onderhoudsprogramma is van groot belang voor de kwaliteit van de leefomgeving. Een deel van de activiteiten in dit deelprogramma is dan ook vooral gericht op het betrekken van bewoners bij (keuzes in) het onderhoud van de stad. We brengen daarbij bestaande bewonersinitiatieven in het beheer onder de aandacht van burgers en organisaties en staan open voor nieuwe initiatieven.
De gezamenlijke inzet van bewoners draagt ook bij aan het versterken van de samenhang in de buurt.

GELD

Het lastentotaal op deelprogramma Kwaliteit van de woonomgeving bedraagt 59,9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door werken voor derden 3,9 miljoen euro, verkoop fietsen stations-gebied 400 duizend euro, begraafrechten 1,3 miljoen euro, rioolrechten 14,1 miljoeneuro, liggelden 200 duizend euro, beschikkingen 400 duizend euro, toezicht en beveiliging 400 duizend euro, overige baten 2,0 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 37,2 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Onderhoud en beheer van de openbare ruimte
- Ecologie
- Stadsparken
- Bewonersparticipatie bij onderhoud van de leefomgeving
- Onderhoud infrastructuur
- Toezicht en handhaving openbare ruimte

Beleidsveld

Onderhoud en beheer van de openbare ruimte

Dit beleidsveld betreft het schoon en heel houden van alle verhardingen, verkeersvoorzieningen, groen en speelvoorzieningen. Een schone en hele openbare ruimte is van groot belang voor het aantrekkelijk houden van de leefomgeving in de stad. Het gaat over alle onderhoudsmaatregelen waarmee we de in BORG (Beheer Openbare Ruimte Groningen) vastgestelde kwaliteitsdoelen in het beheer nastreven. We willen dat de burgers tevreden zijn over hun woonomgeving en het onderhoud daarvan. We realiseren dit door tijdig klein en groot onderhoud uit te voeren waar dat nodig is. We baseren ons daarbij op de gedefinieerde kwaliteitsdoelen, de professionele inspecties en de jaarlijks door burgers uitgevoerde Borgschouw

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Vanaf 2006 zijn we erin geslaagd om met iets minder middelen de goede onderhoudskwaliteit van de stad te behouden. Uit de Burgerschouw van 2012 blijkt dat Groningen stadsbreed in 91 % van de waarnemingen voldoet aan de BORG doelen. Daarmee is de totaalscore iets hoger geworden dan die van 2011. Uit de laatste trendrapportage monitor leefbaarheid en veiligheid (2012) blijkt dat de tevredenheid over het onderhoud gemiddeld genomen op het zelfde niveau is gebleven. Het gemiddelde waarderingscijfer voor de woonomgeving lag in 2012 op een 7,6.
Hoewel de visuele onderhoudskwaliteit van de stad goed is, moeten er de komende jaren nog wel extra maatregelen worden getroffen. Een aantal voorzieningen in de stad hebben namelijk het einde van de technische levensduur bereikt. Voor de vervanging van deze versleten voorzieningen zijn wij in 2012 begonnen met de uitvoering van een meerjarig vervangingsprogramma.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel (2016)
Borgscore voldoende	▪ 91%	▪ 90%	▪ 90%	▪ 90%
Tevredenheidsscores:				
▪ Schoonhouden	▪ 75%	▪ Beperkte daling tevredenheid over onderhoud	▪ Beperkte daling tevredenheid over onderhoud	
▪ Groen	▪ 78%			
▪ Speelvoorzieningen	▪ 78%			
▪ Wegen	▪ 84%			
▪ Fietspaden	▪ 85%			
▪ Trottoirs	▪ 70%			
▪ Alg. Waarderingscijfer	▪ 7,6	▪ >7,0	▪ >7,0	

Doelen

Wat willen we bereiken?

Wij zullen ons in 2014 opnieuw inspannen om de stad schoon en heel te houden. We ontkomen er - in de huidige financiële situatie - echter niet aan om onze BORG ambities voor het onderhoud van de stad naar beneden bij te stellen. Voor de binnenstad en het Noorderplantsoen blijven we streven naar het huidige hoge onderhoudsniveau. Op de hoofdstructuren en in de wijken en bedrijfsterreinen kiezen we voor een lagere inzet op met name de kort cyclische maatregelen (groenonderhoud en schoonhouden). Dit zal weliswaar leiden tot een minder verzorgd beeld van de openbare ruimte, maar in de toekomst kan het oorspronkelijke niveau ook relatief eenvoudig weer worden hersteld. Met de beperktere middelen leveren we met plaatselijke inzet maatwerk om concentraties van verrommeling en vervuiling aan te kunnen pakken. We houden er rekening mee dat deze bezuiniging zal leiden tot een (beperkte) daling van de tevredenheid van bewoners over het onderhoud in hun woonomgeving.
Met ingang van 2012 hebben we extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een gefaseerde vervanging van een aantal versleten voorzieningen in de openbare ruimte en voor aanvullend lang cyclisch onderhoud. We streven er in 2014 naar om met deze inzet in combinatie met het reguliere onderhoud de technische kwaliteit van de voorzieningen in de stad op peil te houden.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Vervangen voorzieningen en aanvullend onderhoud [Lopend beleid, Gewijzigd]
Een aantal voorzieningen in de stad is de komende tijd aan vervanging toe. Daarnaast voorzag het onderhoudsbudget niet in alle benodigde groot onderhoud. In 2012 hebben we daarom een structureel budget aan de onderhoudsbegroting toegevoegd. Met dit budget wordt vanaf 2012 een aantal voorzieningen vervangen en wordt aanvullend onderhoud gepleegd. Het gaat dan om de vervanging van versleten verlichtingskabels, maar we realiseren ook vervanging en groot onderhoud van houten bruggen, kademuren, speelvoorzieningen en asfaltwegen. In 2014 gaan we onverminderd door met de vervanging van oude verlichtingskabels, omdat deze al regelmatig oorzaak waren van uitval van de openbare verlichting. De vervanging van andere onderdelen stellen we een jaar uit, waardoor de uitvoering van het totale vervangingsprogramma doorloopt tot 2017. Op deze manier realiseren we een deel van de bezuinigingsopgave voor de komende jaren.

Verwacht/beoogd resultaat
We verwachten met deze inzet ook in de komende jaren het functioneren en het onderhoudsniveau van deze voorzieningen te kunnen garanderen.

Schoonhouden [Lopend beleid, Gewijzigd]
In 2014 continueren we de maatregelen om de binnenstad en het Noorderplantsoen schoon te houden. De binnenstad is het visitekaartje van de stad en deze vraagt om een dagelijkse schoonmaak, ook op zaterdagen. Het huiskamerteam van de binnenstad zorgt hierbij voor een extra plus in het schoonhouden van het winkelgebied tijdens de drukste openingstijden. Daarnaast levert ook de uitvoering van het handhavingsprogramma een bijdrage aan het schoonhouden van de leefomgeving.
Bij het schoonmaken van de hoofdstructuren, de wijken en bedrijventerreinen realiseren we een bezuiniging door een lagere BORG ambitie dan voorheen. De (beheer)maatregelen bestaan uit vegen, onkruidbestrijding in de verhardingen, hoge druk reinigen, ondergrondse toiletten, gladheidbestrijding en dergelijke. Met een meer gerichte aanpak van de meer vervuilde plekken verwachten we de gevolgen van een lagere onderhoudsinzet te kunnen beperken. We houden er

echter wel rekening mee dat de tevredenheid van bewoners over het schoonhouden zal afnemen. Bij het schoonhouden van de stad tellen niet alleen onze eigen inspanningen. Waar mogelijk ondersteunen en stimuleren we schoon-initiatieven uit de maatschappij. We maken daarbij ook gebruik van de subsidiemogelijkheden vanuit 'Nederland Schoon'.

Verwacht/beoogd resultaat
We richten ons op de BORG kwaliteitsdoelen "Hoog" voor binnenstad en Noorderplantsoen en "Laag" voor de hoofdstructuren, wijken en bedrijventerreinen.

Onderhouden van verhardingen [Lopend beleid]
Ook in 2014 voeren we onderhoud uit aan diverse asfaltwegen, klinkerwegen, fiets- en voetpaden. Daarnaast zullen we een aantal asfaltwegen, die aan het eind van de levenscyclus zijn, volledig vervangen. Synergie effecten verwachten we te behalen door het programma af te stemmen op werkzaamheden van derden. We verlagen het BORG-niveau in hoofdstructuren, wijken en bedrijventerreinen door vaker te kiezen voor het gericht aanpakken van schades en minder snel een hele straat opnieuw te bestraten.

Verwacht/beoogd resultaat
In totaal gaan we in 2014 ongeveer 155.000 m2 rijwegen, fietspaden en trottoirs opknappen. Al met al verwachten we hiermee de bijgestelde ambities voor de BORG niveaus van verhardingen te kunnen realiseren.

Onderhoud verkeersvoorzieningen [Lopend beleid, Gewijzigd]
Het onderhoud aan verkeersborden, belijning en markering wordt op dezelfde wijze voortgezet als het afgelopen jaar. Verder behelst deze activiteit het onderhoud van de openbare verlichting en verkeerslichten. Tot nu toe vervingen we ieder jaar drie verkeersregelinstallaties, vanaf 2014 bezuinigen we hierop door dit terug te brengen naar twee per jaar. We gaan monitoren of dit leidt tot meer storing van verkeerslichten.

Verwacht/beoogd resultaat
De Borg-score uit 2012 voor verkeersvoorzieningen handhaven.

Onderhoud groen [Lopend beleid, Gewijzigd]
Het groenonderhoud bestaat voor het overgrote deel uit de frequente maatregelen zoals maaien en onkruidbeheersing. In de hoofdstructuren, wijken en bedrijventerreinen stellen we de BORG-ambities voor deze kort cyclische werkzaamheden naar beneden bij (BORG-niveau "Laag").
Op een aantal plekken voeren we in 2014 groot onderhoud uit aan de bomen en het groen. We proberen daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij andere werkzaamheden in de openbare ruimte zoals de vervanging van riolering of onderhoud van verhardingen.
De afgelopen jaren zijn veel kastanjes aangetast door de kastanjeziekte. Inmiddels hebben we in Groningen van de bijna 2000 kastanjes al zo'n 320 moeten vellen. Gezien de onvoorspelbaarheid van de kastanjeziekte houden we er rekening mee dat meer kastanjes dusdanig zijn aangetast, dat mogelijk ook in 2014 drastische beheermaatregelen noodzakelijk zijn. We zullen in 2014 beginnen met een gefaseerde herplant van andere boomsoorten op de door de kastanjeziekte opengevallen plekken.

Verwacht/beoogd resultaat
De Borg-kwaliteitsdoelstellingen voor het groenonderhoud realiseren.

Onderhoud speelvoorzieningen [Lopend beleid]
Naast het verzorgingsonderhoud vervangen we ook in 2014 een aantal oudere speeltoestellen. Bij het vervangen van toestellen bekijken we gelijktijdig of aanpassing van de speelplek nodig is.

Verwacht/beoogd resultaat
We streven ernaar de Borg- kwaliteitsdoelstellingen voor speelvoorzieningen te realiseren.

Onderhoud en exploitatie begraafplaatsen [Lopend beleid, Gewijzigd]
Na besluitvorming medio 2013 over de wijze van aanpak van de aula Selwerderhof zal begin 2014 de renovatie zijn afgerond en de aula weer in gebruik genomen kunnen worden. Momenteel werken we op basis van de visie "Een graf in Stad" aan de uitwerking van ontwikkel- en beheerplannen voor de verschillende begraafplaatsen. We beginnen in 2014 met het gefaseerd

uitvoeren van de duurzame maatregelen uit deze plannen. Als onderdeel van de bezuinigingsopgave gaan we met ingang van 2014 het parkgedeelte op de begraafplaatsen onderhouden op BORG niveau “Laag”. Dit zal leiden tot minder kort cyclische maatregelen waardoor er meer zwerfvuil en onkruid zal zijn.

Verwacht/beoogd resultaat
- Uitvoering geven aan uitgewerkte onderdelen van de structuurvisie “Een graf in Stad”;
- BORG niveau “Laag” op het parkgedeelte van de begraafplaatsen.

Areaaluitbreiding beheer en onderhoud [Lopend beleid]
Door de aanleg van nieuwe woonwijken, maar ook door veranderingen in de inrichting van de bestaande stad, neemt het onderhoudsareaal ieder jaar toe. Vanzelfsprekend leidt dat ook tot extra onderhoudsinspanningen en bijbehorende kosten. We passen de onderhoudsbegroting hierop aan zodat ook de nieuwe openbare ruimte op het gewenste Borg-niveau kan worden onderhouden. Doordat de toename van het onderhoudsareaal momenteel lager is dan voorheen, kunnen we in 2014 volstaan met een kleinere verhoging van het onderhoudsbudget dan in de voorgaande jaren.

Aanvulling budget onderhoud gestopt
Vanaf 2011 hadden we minder geld beschikbaar voor lang cyclisch onderhoud in de stad. We hebben daarom in de afgelopen jaren incidentele middelen beschikbaar gesteld om toch de basis op orde te kunnen houden. Met de uitvoering van het Meerjarig programma vervangingsinvesteringen en aanvullend groot onderhoud is het lang cyclisch onderhoud de komende jaren weer op peil en kan de incidentele aanvulling met ingang van 2014 komen te vervallen.

Groot onderhoud kinderboerderijen [Extra beleidsmiddelen]
De gemeente is eigenaar van de kinderboerderijen Stadspark, Minerva, Eelderbaan, Malle en Beestenborg. In 2014 gaan we de in 2013 vastgestelde visie op de kinderboerderijen verder concretiseren. De gemeente is verantwoordelijk voor groot onderhoud aan de gebouwen, opstallen, terreininrichtingen en terreinen. Duidelijk is geworden dat we dit groot onderhoud niet langer kunnen uitstellen. De gebouwen en opstallen (stallen, kooien en dergelijke) zijn gedateerd en voldoen niet meer aan de huidige eisen (hygiëne, dierenwelzijn). Ook zijn er problemen met afwatering, terreinverharding en hekwerken. Om een inhaalslag te maken is jaarlijks 250 duizend euro benodigd in 2014 en 2015. We stellen uw raad daarom voor in 2014 250 duizend euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen ten behoeve van groot onderhoud aan de kinderboerderijen.

Verwerking snoei- en maaiafval
Bij de verwerking van snoei- en maaiafval streven we naar het toepassen van duurzame verwerkingsmethodes. Zo verwachten we begin 2014 te starten met een proef waarbij we een deel van het snoeihout uit het openbaar groen gebruiken voor een hout gestookte verwarming van zwembaden in Kardinge. De overige takken worden verkocht aan aannemers die deze in versnipperde vorm voor diverse doeleinden gebruiken. Voor een duurzamere verwerking van het sloot- en bermmaaisel volgen we nauwlettend de ontwikkelingen in de markt. Momenteel onderzoeken we samen met marktpartijen of het haalbaar is een gras-pers in te zetten voor de verwerking van gras tot vezels en grassap.

Beleidsveld

Ecologie

Onze doelstelling bij het ecologiebeleid, het vergroten van de biodiversiteit in het stedelijk gebied en de stadsranden, wordt van steeds groter belang. De intensivering van de landbouw leidt tot verschraling van de natuur in het landelijk gebied. Daarnaast zullen de gevolgen van het rijksbeleid zichtbaar worden. De Ecologische Hoofdstructuur wordt niet volledig gerealiseerd en er zullen geen nieuwe natuurgebieden meer worden aangelegd.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de stad is het groenblauwe (SES) netwerk van ecologische verbindingen en waardevolle gebieden intussen bijna compleet en voor een belangrijk deel ontsnipperd. Het grootste deel van dat netwerk wordt natuurlijk beheerd. De stad is een waardevolle bron van biodiversiteit geworden. De kwaliteit van de stedelijke natuur wordt echter wel bedreigd door de afgenomen investeringen in

ruimtelijke projecten en door de overheidsbezuinigingen. Ter compensatie is meer samenwerking nodig, zowel met burgers en bedrijven als met organisaties en overheden middels participatie, in projecten en in het beheer. Dit sluit goed aan bij de inzet van het Rijk bij de aanpassing van de natuurwetgeving die in de loop van 2014 zal plaatsvinden.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een optimaal functionerende stadsnatuur met een grote soortenrijkdom in het stedelijk gebied en met goede verbindingen naar een kwalitatief hoogwaardig landschap rond de stad, waar het goed werken en plezierig toeven is. De groenste stad van Nederland.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Natuurlijke inrichting en beheer
De resultaten van de doelsoortenmonitoring zijn in 2013 gerapporteerd. Wij verwerken de resultaten in een toekomstbeeld voor de uitvoering van het stads ecologisch beleid, met de nadruk op de praktische uitvoering en het beheer in samenwerking met derden. In de loop van 2014rapporteren wij ook over de effecten van de verruiging op de stadsnatuur en de wellicht noodzakelijke compensatie daarvoor.
We realiseren een bezuiniging op het ecologisch beheer door te stoppen met de omvorming van traditioneel groen naar ecologisch groen. Bovendien verlagen we de frequentie waarmee we de ontwikkeling van ecologische gebieden monitoren.

Verwacht/beoogd resultaat
Toegankelijke en aansprekende stedelijke natuur van hoge kwaliteit. Begrip en draagvlak voor een hoogwaardige stadsecologie; samenwerking bij de uitvoering.

Voedselbeleid en eetbare Stad
Het succes van het groenparticipatieproject de Eetbare Stad heeft zich in 2013 doorgezet en dankzij de gemeentelijke voedselvisie 'Groningen groeit gezond' is er voor enkele stadslandbouwers ook een plaats gevonden. De implementatie van de beleidsnota in de gemeentelijke organisatie zal worden voortgezet. Daarnaast zullen wij de discussie bij de provincie over het nieuwe Europese landbouwbeleid benutten voor verdere uitwerking van de kansen voor stadslandbouw. Uiteraard ondersteunen we nieuwe initiatieven op dit gebied, zoals de uitvoering van een integraal plan voor het Suikerunieterrein en de aanleg van een productietuin bij de Voedselbank. In verband daarmee zullen we ook de regelgeving rond het (tijdelijk) gebruik van gemeentelijke locaties en de openbare ruimte in de stad heroverwegen.

Verwacht/beoogd resultaat
Duurzaam en functioneel hoogwaardig gebruik van de stedelijke ruimte; versterking van de sociale structuur in de wijken.

Beleidsveld

Stadsparken

Bij dit beleidsveld beschrijven we hoe we willen omgaan met de parken in de stad die van betekenis zijn voor alle stadjers of zelfs voor bezoekers uit de regio. Deze parken vervullen een belangrijke recreatieve en ecologische functie voor de stad als geheel en leveren daardoor een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijke leefomgeving in de stad. Het gaat hierbij om het Stadspark, het Noorderplantsoen, het Westpark, het Paterswoldse meer en het Stadsgewestpark Kardinge. Elk van deze parken wordt gekenmerkt door een eigen thema: in het Noorderplantsoen is dat cultuur, Kardinge staat voor 'actief', Westpark wordt een 'mozaïek', het Stadspark is: 'Engels klassiek' en het Paterswoldse meer staat voor 'natuurlijk'. We willen deze verschillende accenten zoveel mogelijk versterken en benutten en streven daarbij naar een goede afstemming tussen de verschillende belangen die daarbij een rol spelen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de afgelopen jaren zijn de thema's van de verschillende parken steeds nadrukkelijker tot hun recht gekomen. Deze formule heeft ervoor gezorgd dat er verschillende vormen van recreatie mogelijk zijn: voor elk wat wils. De evenementen in het Stadspark en het Noorderplantsoen en de vestiging van outdoor- en sportieve functies in het Kardinge gebied maken duidelijk dat de gekozen benadering zijn vruchten afwerpt waardoor de stedelijke betekenis van deze parken goed tot zijn recht komt.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Zie inleiding beleidsveld.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Stadspark [Lopend beleid]
Er zijn geen gemeentelijke middelen meer beschikbaar voor de voorgenomen versterking van de kwaliteit van het Stadspark. De nieuwe parkeervoorziening wordt in een afgeslankte vorm aangelegd. Met de uitvoering van het waterplan voor het noordelijke parkdeel door het waterschap Noorderzijlvest zal daar een verhoging van de natuurkwaliteit mogelijk zijn. De in de structuurvisie “De verborgen schat” beoogde infrastructuur zal hier echter niet aangelegd worden.

Verwacht/beoogd resultaat
Meer water en meer rust in het Stadspark, met als resultaat meer biodiversiteit en een hogere natuurkwaliteit.

Noorderplantsoen [Lopend beleid]
Het Noorderplantsoen wordt de laatste jaren steeds intensiever gebruikt voor recreatie, met als gevolg meer overlast en klachten. We besteden daarom de laatste jaren extra aandacht aan preventieve maatregelen, vooral in het seizoen op mooie zomerse dagen. Voor 2014 zoeken we naar een permanente oplossing voor de tijdelijke toiletunits die tijdens het zomerseizoen in het plantsoen worden geplaatst. Bij de verkenningen naar een permanente oplossing betrekken we ook externen.

Verwacht/beoogd resultaat
Een adequate (evt. semipermanente) toiletvoorziening in het Noorderplantsoen.

Westpark [Lopend beleid]
In 2013 zijn de laatste onderdelen van het Westpark gerealiseerd en daarmee is het Westpark als project afgerond. De komende tijd kunnen nog een aantal parkkamers worden ingevuld met functies die passen binnen de voor het Westpark vastgestelde visie. Initiatieven daartoe zullen door ons waar mogelijk worden gefaciliteerd.

Verwacht/beoogd resultaat
Verdere invulling van de laatste parkkamers in het Westpark.

Meerschap Paterswolde [Lopend beleid]
Onderhoud en beheer van het Paterswoldsemeergebied vallen onder het Meerschap Paterswolde, een gemeenschappelijke regeling van Haren, Tynaarlo en Groningen.
Het omvangrijke project TRIP (Toeristisch en Recreatieve Infrastructuur Paterswoldsemeer) wordt in 2014 afgerond met de renovatie van de sluis tussen het Hoornsediep en het Noord-Willemskanaal.

De gemeente Haren heeft de regie over de aanpak van de Meerweg. Ook dit project wordt in 2014 afgerond. Hieronder vallen onder andere de verbetering van de weg, het fietspad de parkeersituatie en de jachthaven. Bovendien wordt een ecologische verbinding tussen het Paterswoldsemeer en het Friesche Veen gerealiseerd. Het Meerschap neemt deel in de Meerwegplannen door de inbreng van gronden, maar loopt daarbij geen financiële risico’s. De risico’s zijn voor de gemeente Haren.

De drie deelnemende gemeenten verlagen hun bijdrage aan het Meerschap vanaf 2014 met 20%. Dit betekent dat de totale bijdrage wordt verlaagd met 143 duizend euro (100 duizend euro gemeente Groningen, 43 duizend euro gemeenten Haren en Tynaarlo). De belangrijkste bezuinigingen zijn: verminderen uren secretariaat, beperken openingstijden sluis en minder inhuur externen voor maaien. Het bestuur van het Meerschap heeft bij de vaststelling van de begroting 2014 ingestemd met deze keuzes.

Beleidsveld

Bewonersparticipatie bij onderhoud van de leefomgeving

Dit beleidsveld beschrijft de wijze waarop we bewoners uitnodigen om mee te doen aan en mee te denken over het onderhoud van hun leefomgeving. Daarmee vergroten we ook de betrokkenheid bij het onderhoud van de stad, waardoor de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en bewoners voor de openbare ruimte meer vorm krijgt. Dit zal naar verwachting leiden tot minder vernielingen en vervuiling en zo bijdragen in de kwaliteit van de leefomgeving.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Uit de deelname aan acties en de positieve reacties van bewoners en bewonersorganisaties blijkt dat we met deze aanpak een belangrijke bijdrage leveren aan de tevredenheid over en betrokkenheid bij de leefomgeving. Uit de laatste trendrapportage monitor leefbaarheid en veiligheid (2012) blijkt dat de tevredenheid over het onderhoud gemiddeld genomen op het zelfde niveau is gebleven. Het gemiddelde waarderingscijfer voor de woonomgeving lag in 2012 op een 7,6.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Onze ambitie is de daling van de tevredenheid over het onderhoud als gevolg van lagere onderhoudsbudgetten zoveel mogelijk te beperken door zo goed mogelijk aan te sluiten op de vraag van bewoners en bewoners mede verantwoordelijk te maken voor hun directe leefomgeving. De gezamenlijke inzet van bewoners draagt ook bij aan het versterken van de samenhang in de buurt.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Participatie in het schoonhouden van de stad [Lopend beleid]
We willen stimuleren dat gebruikers van de (semi) openbare ruimte zelf de eigen woon- of leefomgeving mee helpen schoonhouden. We doen dit via een drietal projecten. Het betreft hier de Week van Nederland Schoon, De LenteKriebels en de MilieuStewards. Daarnaast worden door het jaar heen bewoners- en ondernemersinitiatieven waar mogelijk ondersteund.

Verwacht/beoogd resultaat
In totaal betrekken we circa 10.000 mensen actief bij een schone en hele leefomgeving. De helft hiervan in de grote (voorjaars) acties en de andere helft met kleinere acties door het hele jaar heen.

Huiskamer Binnenstad [Lopend beleid]
In het huiskamerproject werken verschillende gemeentelijke diensten en instellingen nauw samen aan het beheer van de Binnenstad. In 2014 continueren we onze bijdrage om de huiskamer van Groningen schoon en heel te houden. De aanpak van fietsen overlast nemen we mee in het project Ruimte voor de Binnenstad.

Verwacht/beoogd resultaat
De nauwe samenwerking draagt bij aan een schone, hele en veilige Binnenstad, waar het prettig wonen, werken en recreëren is voor alle groepen in de samenleving.

Borgschouw [Lopend beleid]
De bewoners spelen een belangrijke rol bij het beoordelen van de effecten van alle onderhoudsactiviteiten. In de jaarlijkse Borgschouw beoordeelt een grote groep bewoners welk onderhoudsniveau bij de verschillende onderdelen wordt aangetroffen. Aan de hand van deze beoordeling bepalen we of de ambities en doelen op dit gebied zijn gerealiseerd en op welke onderdelen we moeten bijsturen.

Verwacht/beoogd resultaat
Uitvoeren Borgschouw met circa 100 bewoners waarna een analyse van de gerealiseerde onderhoudskwaliteit wordt gemaakt.

Groenparticipatie [Lopend beleid]
Ook in 2014 nodigen we bewoners in het kader van groenparticipatie nadrukkelijk uit mee te helpen in het beheer van het groen in hun woonomgeving. Hierbij ondersteunen we bewonersinitiatieven voor de adoptie en aanpassing van kleinschalig groen en de realisatie van geveltuintjes. Steeds meer bewoners willen zelf een bijdrage leveren aan een groene leefomgeving. We verwachten in 2014 opnieuw meer aanvragen dan in het jaar daarvoor.

Verwacht/beoogd resultaat
Het ondersteunen (en realiseren) van bewonersinitiatieven in het beheer van openbaar groen.

Bedrijventerreinen [Lopend beleid]
Ondernemers worden meer betrokken bij het onderhoud en beheer van de openbare ruimte op bedrijventerreinen. Dit doen we onder andere door de implementatie van parkmanagement op Westpoort. De gezamenlijke bedrijven krijgen op Westpoort zelf zeggenschap over - en

verantwoordelijkheid voor het onderhoud van een deel van het terrein. Ook in andere (bestaande) bedrijventerreinen streven we naar meer afstemming met bedrijven over het onderhoud. Zo doen we bijvoorbeeld op Zernike samen met ondernemers het groenonderhoud. We gaan door met het actief betrekken van ondernemers bij de BORG-schouw op hun bedrijventerrein en willen waar mogelijk initiatieven (vanuit het Fonds Ondernemend Groningen) ondersteunen op het gebied van beheer en onderhoud op het snijvlak van privaat en openbaar terrein.

Verwacht/beoogd resultaat
Verdere uitwerking van het onderdeel onderhoud en beheer binnen parkmanagement Westpoort en een actieve rol van ondernemers bij de BORG schouw van bedrijventerreinen.

Beleidsveld

Onderhoud infrastructuur

Een belangrijk deel van het onderhoud is gericht op het in stand houden van een goed functionerende infrastructuur. Dit minder zichtbare onderhoud betreft in het bijzonder het functioneren van de riolering en civiele kunstwerken (zoals bruggen en zware beschoeiingen). Het spreekt voor zich dat een goed functioneren van deze voorzieningen voorwaarde is om een aantrekkelijke stad voor onze inwoners te kunnen zijn. In het Groninger Water- en Rioleringsplan beschrijven we hoe we invulling geven aan onze zorg voor oppervlaktewater, hemelwater, grondwater en de inzameling en transport van het stedelijk afvalwater. Voor de jaren 2014 tot en met 2018 is een nieuw plan gemaakt. Een nieuwe ontwikkeling daarin is de integratie van het gemeentelijke beleid met beleid en maatregelen die de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's uitvoeren in de gemeente Groningen (Waterakkoord).

Analyse··

Hoe staan we ervoor?
De vuillast en wateroverlast zijn door het goede functioneren van de riolering ook in 2013 binnen acceptabele grenzen gebleven. In 2013 zijn we begonnen met het saneren van de laatste ongezuiverde lozingen op het volkstuinencomplex Bruilwering en de woonschepen in de Noorderhaven. Het aantal storingen bij bruggen bleef beperkt tot minder dan 10 per jaar.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Bij de riolering streven we ernaar dat de vuillast en wateroverlast bij regenbuien binnen acceptabele normen blijft. Verder willen we alle ongezuiverde lozingen opheffen. Ons waterbeleid is gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit en het voorkomen van waterkwantiteitsproblemen.
Daarnaast willen we de veiligheid en werking van alle beweegbare bruggen en andere civiele kunstwerken voortdurend kunnen garanderen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Rioleringsprojecten [Lopend beleid]
Voor 2014 staan op het programma de rioolvervanging van de Oosterparkbuurt fase 3 en een paar straten in de Hortusbuurt. Verder wordt het riool in het laatste gedeelte van de Diepenring (Turfsingel, Schuitendiep) voorzien van een nieuwe binnenwand.
Begin 2014 zal project Waterslag 2, de aanleg van een grote rioolpersleiding tussen Selwerd en het Damsterdiep, worden afgerond en in gebruik worden genomen.
We realiseren een bezuiniging in het rioolonderhoud door geen structurele middelen meer te reserveren voor storingen die slechts zeer incidenteel voorkomen.

Verwacht/beoogd resultaat
Gezien de leeftijdsopbouw van het Groninger rioolstelsel en een gemiddelde levensduur van 80 jaar, willen we ook in 2014 ongeveer 5,5 km riool vervangen.

Water [Lopend beleid]
We gaan in 2014 door met het afkoppelen van regenwater en het natuurlijker inrichten van vijvers (Lewenborg Zuid, Beijum). Daarnaast zorgen we in gebieden waar dat nodig is, voor meer ruimte voor water om pieken op te vangen. Dat doen we op plekken die daarvoor van nature geschikt zijn, bijvoorbeeld door een lage ligging. We breiden het meetnet voor grondwater verder uit om beter inzicht te krijgen in het functioneren van grondwater en om problemen beter te kunnen oplossen en voorkomen. Daarnaast monitoren we in 2014 hoe het innovatieve sanitatieproject in Drielanden zich verder ontwikkelt door monsters te nemen en te analyseren. Het grijze- en zwarte water wordt hier lokaal behandeld en geloosd op het oppervlaktewater in de wijk. We gaan verder met slibsanering van allerlei vijvers in de stad, zoals Stadspark en het

Selwerderhof. Voor alle ontwikkelingen geldt dat we de samenwerking zoeken met de partners in de waterketen en deze verder uitbouwen.
We realiseren een bezuiniging in deze activiteit door het aantal maatregelen/projecten met ongeveer een kwart te verminderen.

Oeverbeschoeiing [Lopend beleid]
In 2014 ronden we het herstel van de kade in het Oude Winschoterdiep af. Verder voeren we herstelwerkzaamheden uit bij twee locaties in de Diepenring en aan de keermuur van de Emmabrug.

Bruggen [Lopend beleid]
Op diverse plaatsen in de stad wordt door het water- en wegverkeer gebruik gemaakt van (vaste en beweegbare) bruggen en andere civiele kunstwerken. Om blijvend een goede en veilige doorstroming van het verkeer te kunnen garanderen, is een goed functioneren noodzakelijk. Daarvoor voeren we regelmatig onderhoud uit aan de bruggen en civiele kunstwerken.

Brugbediening [Lopend beleid]
In 2013 hebben we besloten om de tweede fase uit te voeren van de afstandsbediening van gemeentelijke bruggen. De daarvoor benodigde aanpassing van de bruggen over het Noord-Willems kanaal en de Vierverlatenbrug in Hoogkerk ronden we begin 2014 af.

Verwacht/beoogd resultaat
Invoering van afstandsbediening bij de bruggen over het Noord Willems kanaal en de Vierverlatenbrug in Hoogkerk.

Havenwezen [Lopend beleid]
Vanaf 2011 kunnen stadjers op een aantal plaatsen (onder andere bij De Linie, de Oosterhavenbrug en de Kapteynbrug) in de stad een kleine boot afmeren. In 2012 hebben we dit uitgebreid met een proeflocatie aan de Van Goghstraat. De ervaringen op deze locatie evalueren we in 2014.

Herewegviaduct [Extra beleidsmiddelen]
Het Herewegviaduct vertoont al geruime tijd tekenen van slijtage en is aan vervanging toe. De vervanging laat nog enige jaren op zich wachten. Op basis van een verkenning naar alternatieven worden de vervangingskosten nu geraamd op 25-30 miljoen euro. Inmiddels is de aanpak van het viaduct ondergebracht in het project "Knoop Groningen", een omvattende spooroperatie van ProRail in de stad. Prorail stelt het programma van eisen op. Na de verdere uitwerking van het ontwerp staan aanbesteding en feitelijke uitvoering gepland in 2016. In de risicobuffer grote projecten hebben we hiervoor op dit moment een bedrag van 10 miljoen euro gereserveerd. We verwachten dat een aanvullende gemeentelijke bijdrage van minimaal 10 miljoen euro nodig is. Dekking van de kapitaallasten kan plaatsvinden met de jaarlijkse vrijval van BCF-middelen (in 2015 en 2016 is dit 0,8 miljoen euro structureel).

Om in de tussenliggende tijd het viaduct veilig te houden is jaarlijks monitoring en zijn aanvullende maatregelen nodig. Uit visuele inspecties in 2013 is duidelijk geworden dat met name de staalconstructie sneller achteruit gaat dan verwacht. Het uitvoeren van extra maatregelen aan de staalconstructie is noodzakelijk om het spoorwegviaduct veilig te houden. De reguliere middelen voor het onderhoud van kunstwerken voorzien niet in deze extra kosten voor instandhouding tot het moment van vervanging. We stellen daarom voor dat uw raad ook in 2014 100 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Verwacht/beoogd resultaat
Een veilig gebruik van het viaduct tot het moment van vervanging. Een eerste ontwerpuitwerking van het nieuwe viaduct op basis van het programma van eisen (Prorail).

Beleidsveld

Toezicht en handhaving openbare ruimte

In 2011 hebben we alle gemeentelijke toezichts- en handhavingstaken binnen één organisatieonderdeel (Stadstoezicht) ondergebracht. Toezichthouders en handhavers leveren vanuit dit onderdeel een bijdrage aan een schone, hele en veilige stad. We beogen hiermee vorm te geven

aan het integraal toezicht samen met het handhaven op de kleine ergernissen in de openbare ruimte, die niet langer door de politie worden gehandhaafd.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Begin 2013 bleek dat de oorspronkelijke opdracht voor Stadstoezicht niet in balans was met de daarvoor beschikbare middelen. Daarom zijn we in 2013 gestart met een Verbeterplan waarmee we de ambities en de hiervoor beschikbare middelen met elkaar in evenwicht brengen. De prioriteiten voor het toezicht staan in het uitvoeringsprogramma Stadstoezicht 2013.
Op basis van de financiële kaders stellen wij een realistisch uitvoeringsprogramma 2014 op. Daarnaast worden in het Verbeterplan Stadstoezicht maatregelen opgenomen ter verbetering van het integrale toezicht en handhaving waaronder de samenwerking en afstemming met politie.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Een integraal toezicht en handhaving gericht op het naleven van afgesproken regels, het inperken van hinderlijk gedrag en het aanpakken van kleine ergernissen. En dat in balans met de daarvoor beschikbare middelen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Toezicht en handhaving openbare ruimte.
We werken in 2014 de maatregelen uit die we in het verbeterplan Stadstoezicht hebben geformuleerd. We zullen dan de prioriteiten bepalen waarop wordt gehandhaafd en toezicht wordt gehouden een en ander met in achtneming van de beschikbare capaciteit en middelen. Wij focussen ons daarbij op overlastmeldingen, hotspots en evenementen.

Verwacht/beoogd resultaat
Bijdragen aan een schone, hele en veilige stad.

Tekort Stadstoezicht [Extra beleidsmiddelen]
Compenseren onjuiste aannames
De aannames ten tijde van de oprichting van Stadstoezicht zijn niet reëel geweest.
We verwachten structureel een tekort van 540 duizend euro in 2014 oplopend tot 620 duizend euro vanaf 2016 en incidenteel een tekort van 250 duizend euro benodigd in 2014 – 2016. Dit wordt veroorzaakt door onder andere:

- Teruglopende inkomsten van de kermis (recessie en minder vierkante meters verpacht);
- Tekort op de Warenmarkt;
- Minder inkomsten uit Wet Mulder overtredingen;
- Minder vergoedingen uit bestuurlijke strafbeschikkingen;
- Het niet behalen van de opgelegde efficiencykorting op het onderdeel parkeerhandhaving.

Wij stellen daarom voor dat uw raad voor 2014 790 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Baangarantie huidige Stadswachten
Aan de huidige stadswachten is een baangarantie toegezegd. We stellen uw raad daarom voor in 2014 140 duizend euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen.

Deelprogramma 2

AFVALINZAMELING EN -VERWERKING

Inzameling van huishoudelijk afval en bedrijfsafval op een milieutechnisch en economisch verantwoorde wijze.

GELD

Het lastentotaal op het deelprogramma Afvalinzameling en -verwerking bedraagt 30,7 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door afvalstoffenheffing en reinigingsrecht 24,4 miljoen euro, werken voor derden 8,0 miljoen euro, een onttrekking aan de reserves 1,3 miljoen euro en een bijdrage aan de algemene middelen van 3,0 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Inzamelen en verwerken

Beleidsveld

Inzamelen en verwerken

Dit beleidsveld betreft de inzameling van huishoudelijk en bedrijfsafval op een milieutechnisch en economisch verantwoorde wijze. Bij het huishoudelijk afval is het uiteindelijke doel de beperking van de hoeveelheid te verbranden restafval door een zo groot mogelijk scheidingspercentage te realiseren, tegen de laagst mogelijke kosten en met een acceptabel serviceniveau.
In 2012 is de afvalstoffenheffing gedifferentieerd naar één- en meerpersoonshuishoudens. Bewustwording van burgers door middel van communicatie en participatie zijn belangrijke aandachtspunten.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In 2012 is in totaal 82.058 ton afval afkomstig van huishoudens ingezameld. Door de stijging van het inwoneraantal in 2012 is de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner opnieuw verder gedaald. Van al het huishoudelijk afval is in 2012 41% gescheiden ingezameld ten behoeve van hergebruik/nuttige toepassing. Als ook de effecten van de verwerking van stromen als gemengd grof vuil (nascheiding) en restafval (nascheiding en vergisting) worden meegenomen, dan is in 2012 53% van al het vrijgekomen huishoudelijk afval op enigerlei wijze nuttig toegepast. Groningen hanteert als doelstelling 53% nuttige toepassing (te behalen in 2015). Deze gemeentelijke doelstelling wijkt af van de landelijke doelstelling (60% nuttige toepassing in 2015) en doet meer recht aan wat realistisch haalbaar geacht mag worden in een grootstedelijke omgeving als Groningen. In 2012 is door verdere procesoptimalisatie bij Attero de hoeveelheid nagescheiden kunststofafval met ruim 30% gestegen tot 2.952 ton (35 kg/jaar per aansluiting).
Onder invloed van een verdergaande digitalisering van de maatschappij en de economische omstandigheden loopt de hoeveelheid gescheiden ingezameld oud papier relatief sterk terug. De gescheiden inzameling van hout (grof vuil) is in 2013 niet haalbaar gebleken.

Doelen

Wat willen we bereiken?
- Beperken van de hoeveelheid afvalstoffen, optimalisatie van de gescheiden inzameling, betere scheiding van deelstromen en optimaal hergebruik van afvalstoffen. En dat alles binnen de randvoorwaarden van een financieel haalbare afvalstoffenheffing.
- Een verlaging van de verwerkingskosten door contractuele en organisatorische aanpassingen in de relatie Gemeente-ARCG-Attero.
- De kosten die we maken voor het huishoudelijke afval dekken we geheel uit de afvalstoffenheffing.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Afvalinzameling en -verwerking [Lopend beleid]
Groningen zet in op 8% meer nuttige toepassing in 2015 (Afvalbeheerplan 2011 – 2015).
Uitgangspunt is beter scheiden van het afval door meer bewustwording, betere voorzieningen en inzet van Milieu stewards. Met ingang van 2014 stoppen we met het verspreiden van de papieren afvalwijzer en verstrekken we alleen nog de digitale versie.
Verder realiseren we een bezuiniging door het grof vuil niet langer gratis op afroep op te halen. We verwachten dat veel Stadjers goed in staat zijn het grof vuil zelf te (laten) brengen. Daarnaast blijft de mogelijkheid bestaan om het grof vuil tegen betaling door de gemeente op te laten halen.

Uitbreiden voorzieningen voor afvalscheiding [Lopend beleid]
In 2014 worden bij circa 3.500 extra huishoudens papier-minicontainers uitgezet. Dit draagt bij aan een hogere inzamelrespons voor oud papier.

Bewustwording [Lopend beleid]
We maken burgers via de media, zoals advertenties (Gezinsbode) en filmpjes op internet bewust van de mogelijkheden tot preventie en scheiden van afval. Verder ondersteunen we educatieve acties op bijvoorbeeld scholen en stimuleren en ondersteunen we acties door en van burgers en organisaties (participatie).

Acties ten behoeve van minder (huishoudelijk) zwerfafval [Lopend beleid]
De gewenste burgerparticipatie stimuleren we door acties zoals Lentekriebels, wijkmilieustraten en zwerfafvalteams te ondersteunen met onder andere de Milieu stewards.

Handhaving afval [Lopend beleid]
De wijkposten en de handhavingsteams voeren een aantal gecombineerde acties uit op het bijplaatsen van afval bij ondergrondse containers.

Inzamelen en verwerken
Verwacht/beoogd resultaat

- De verwachting is dat het totale aanbod van afval in 2014 - uitgaande van een gelijkblijvende economische situatie - ongeveer gelijk blijft. Uitgaande van een lichte stijging van het inwoneraantal verwachten we dat de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner in 2014 ongeveer op een gelijk peil of iets lager uitkomt dan in 2013.
- We streven naar een lichte verbetering van de in 2013 gerealiseerde scheidingspercentages.
- Door verdere optimalisatie van de bedrijfsvoering (vervanging achterladers door zijladers, routeoptimalisatie e.d.) streven we er naar om de inzamelkosten zo laag mogelijk te houden.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014	Middellang termijndoel*
Bronscheiding huishoudelijk afval (%)	41	>40	>41	
Scheidingspercentage grof huishoudelijk afval (%)	65	68	66	
Restafval (inclusief zwerfafval) (kg/inw/jaar)	226	230	220	
Papier (kg/inw/jaar)	53	65	60	
Glas (kg/inw/jaar)	20	21	21	
Nagescheiden kunststoffen (ton)	2952	2230	>3000	

* In 2014 wordt een nieuw afvalbeheerplan opgesteld. Daar zullen nieuwe termijndoelen in gesteld worden.

Deelprogramma 3

OVERIG ONDERHOUD EN BEHEER OPENBARE RUIMTE

Onder het deelprogramma "overig onderhoud en beheer openbare ruimte" hangt het beleidsveld Bodem.

GELD

Het lastentotaal op deelprogramma Overig onderhoud en beheer openbare ruimte bedraagt 3,3 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door opbrengsten derden 900 duizend euro, storting in reserves 400 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 2,8 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Bodem

Beleidsveld

Bodem

Het beleidsveld bodem houdt zich bezig met het duurzaam ontwikkelen, benutten en beheren van de bodem. De Wet bodemsanering, het Besluit bodemkwaliteit en het convenant "bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties" vormen de belangrijkste landelijke kaders. Deze landelijke kaders zijn uitgewerkt in Groningse beleidskaders. Deze beleidskaders zijn van belang bij de interne advisering op ruimtelijke plannen, projecten en bouwaanvragen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Aan het convenant "bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties" is een uitvoeringsprogramma voor bodemsanering gekoppeld dat is gestart in 2010 en loopt tot en met 2014. De aanpak van de in het uitvoeringsprogramma benoemde spoedlocaties ligt op schema. Ook zien we dat er op een verantwoorde wijze wordt omgegaan met bodemsaneringen en hergebruik van grond. Het onderzoek naar de bodemkwaliteit van gemeentelijke eigendommen met een groen gevoelig gebruik (project "Grondig") heeft enige vertraging opgelopen vanwege technische problemen.

Doelen

Wat willen we bereiken?

De bodem wordt duurzaam benut en draagt bij aan een optimale leefomgevingskwaliteit. Er mogen geen risico's zijn voor de gezondheid van onze inwoners, het bodemleven en voor verspreiding van verontreinigingen in het grondwater. De mogelijkheden die onze ondergrond biedt voor duurzame energie proberen we zo goed mogelijk te benutten.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoering wettelijke taken (Wet bodembescherming)
We toetsen vergunningaanvragen of meldingen van de Wet bodemsanering en het Besluit bodemkwaliteit en wij voeren toezicht en handhaving van deze wetgeving uit via de Omgevingsdienst Groningen. Daarnaast zorgen we dat de lopende (na)zorg verplichtingen worden uitgevoerd.

Bodemadvies
We adviseren intern over de aanwezigheid en eventuele consequenties van verontreinigde grond bij grond aan- en verkopen, bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en ontwikkelingsprojecten. We begeleiden gemeentelijke bodemsaneringen.

Aanpak Spoedlocaties
Eind 2014 verwachten we alle humane spoedlocaties beheerst te hebben en een begin te hebben gemaakt met de aanpak van de verspreidings-spoedlocaties.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 9. Onderhoud en Beheer Openbare Ruimte

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr.	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
9.1	Kwaliteit van de leefomgeving	60.747	58.836	59.939	60.378	60.747	61.076
9.2	Afvalinzameling en -verwerking	31.784	31.466	30.671	30.971	30.971	30.971
9.3	Overig onderhoud en beheer openbare ruimte	4.891	2.993	3.287	1.803	1.803	1.803
	Totaal lasten	**97.422**	**93.295**	**93.897**	**93.152**	**93.521**	**93.850**
	Baten						
9.1	Kwaliteit van de leefomgeving	24.924	21.883	22.778	22.765	22.774	22.783
9.2	Afvalinzameling en -verwerking	35.469	34.026	32.438	32.738	32.738	32.738
9.3	Overig onderhoud en beheer openbare ruimte	1.359	1.291	894	815	815	815
	Totaal baten	**61.752**	**57.200**	**56.110**	**56.318**	**56.327**	**56.336**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-35.670**	**-36.095**	**-37.787**	**-36.834**	**-37.194**	**-37.514**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	1.477	501	568	568	568	568
	Totaal onttrekkingen	5.401	2.271	1.487	1.487	1.487	1.487
	Geraamd resultaat na bestemming	**-31.746**	**-34.325**	**-36.868**	**-35.915**	**-36.275**	**-36.595**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
9.1	Herewegviaduct tijdelijke maatregelen	100			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
9.1	Vervangen Herewegspoorviaduct		600	600	600
9.1	Groot onderhoud kinderboerderijen	250	250		
9.1	Tekort Stadstoezicht variant 1	790	830	870	620
9.1	Tekort Stadstoezicht variant 2	140			

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

9.1 Kwaliteit van de leefomgeving N 200 duizend euro

Incidenteel Extra Beleid Kinderboerderijen (N 200 duizend euro).
Voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de kinderboerderijen is incidenteel beleidsgeld beschikbaar gesteld van 200 duizend euro. In 2014 zijn deze gelden niet meer beschikbaar.

Borg (V 500 duizend euro)
Terugramen extrabeleid Borg in verband met de bezuinigingen.

Areaaluitbreiding 2014 (N 500 duizend euro)

Voor de post areaal uitbreiding is een post van N 500 duizend euro opgenomen.

Indexering (N 300 duizend euro)
Betreft de indexering op de concern lasten (N 400 duizend euro) en aan de batenkant (V 100 duizend euro).

Incidenteel extra beleid 2014-2017 Stadstoezicht (N 400 duizend euro)
Voor de versterking van het Stadstoezicht is voor de periode 2014-2017, 400 duizend euro opgenomen.

Onderhoudstaken (N 500 duizend euro)
Voor een bedrag van 500 duizend worden de onderhoudstaken met betrekking tot de recreatiegebieden Kardinge en Ruskenveen overgedragen.

Riolering
De kosten zijn verlaagd door de eliminatie van de interne verrekeningen als gevolg van de integratie van MD en oud ROEZ en diverse bezuinigingsmaatregelen op de gemeentelijke organisatie. Daarnaast heeft de toepassing van de loon-en prijs index en de toename van de kapitaallasten als gevolg van de vervangingsinvesteringen een kostenverhogende werking. De lasten en baten zijn per saldo met 848 duizend verlaagd.

Bezuiniging samenvoeging gemeentelijke onderhoudstaken (V 300 duizend euro)
Efficiëntievoordelen samenvoeging Stadsbeheer (ROEZ) Milieudienst.

Mensuren(V 800 duizend euro)
Lagere mensuurkosten Stadsbeheer door een lager uurtarief bij gelijkblijvende ureninzet. Het dalende uurtarief wordt veroorzaakt door lagere overheadkosten in verband met diverse bezuinigingsmaatregelen op de gemeentelijke organisatie.

Uren inzet (V 300 duizend euro).
Op basis van de capaciteitsraming RO/EZ 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting aangepast (N 1.3 miljoen euro). Een groot deel van het totaal aantal uren zijn uren voor opdrachten werken derden, hier staat 1,6 miljoen euro dekking tegen over.

9.2 Afvalinzameling en -verwerking N 800 duizend euro

Huishoudelijk afval kosten personeel (V 800 duizend euro)
Lagere personeelskosten bij huishoudelijk afval door een lager uurtarief bij gelijkblijvende ureninzet. Het dalende uurtarief wordt veroorzaakt door lagere overheadkosten.

Huishoudelijk afval kosten wagenpark (N 200 duizend euro)
Hogere kosten wagenpark bij huishoudelijk afval door een hoger uurtarief bij gelijkblijvende ureninzet.

Huishoudelijk afval kosten vuilverwerking (N 400 duizend euro)
Hogere vuilverwerkingskosten bij huishoudelijk afval door een stijging van de afdracht aan de Attero. Deze daling is gelijk aan de hogere ontvangst voor kunststoffen. Verder dalen de vuilverwerkingskosten voor de overige afvalstromen in verband met de voortdurende daling in de ingezamelde hoeveelheden.

Bedrijfsafval kosten wagenpark (N 100duizend euro)
Hogere kosten wagenpark bij bedrijfsafval door een hoger uurtarief bij gelijkblijvende ureninzet

Bedrijfs- en huishoudelijk afval overig kosten(V 500 duizend euro)
Lagere overige kosten bij bedrijfsafval en huishoudelijk afval door het her rubriceren van exploitatiekosten naar vuilverwerkingskosten. En lagere overige kosten bij huishoudelijk afval (onder andere lagere kapitaallasten).

Afvalstoffenheffing baten huishoudelijk afval (N 1,3 miljoen euro)
Lagere opbrengst huishoudelijk afval door lagere afvalstoffenheffing. De tarieven voor de afvalstoffenheffing 2014 zijn voor alle categorieën lager dan het voorgaande jaar. De lagere berekenende tarieven zijn het gevolg van:
Lagere vuilverwerkingskosten. Verder zijn de volgende bezuinigingen in de tarieven verwerkt: 10% korting SSC, restant bezuiniging organisatie, verlaging overheadkosten sluitende begroting,

afvalwijzer niet meer op papier.

Kunststoffen baten huishoudelijk afval (V 800 duizend euro)
Hogere opbrengst kunststoffen huishoudelijk afval doordat extern een hoger tarief is bepaald als vergoeding per aangeleverd tonnage. Deze opbrengst wordt geheel afgedragen aan Attero en is daarmee ook oorzaak voor hogere kosten vuilverwerking.

Overige baten huishoudelijk afval (V 100 duizend euro)
Hogere opbrengsten bedrijfsafval door een stijging in de vergoeding voor vermeden vuilverwerkingskosten. Deze vergoeding is gerelateerd aan de ingezamelde kunststoffen.

Overige baten bedrijfsafval (N 1,0 miljoen euro)
Lagere opbrengsten bedrijfsafval. In de begroting 2013 zijn de opbrengsten te hoog geraamd. De opbrengsten voor 2014 zijn afgestemd op de geprognosticeerde werkelijkheid van 2013. Door de aanhoudende concurrentie is het moeilijk om het marktaandeel te continueren. Door deze lagere opbrengsten, zijn ook de vuilverwerkingskosten lager. De hoogte van de vuilverwerkingskosten is gerelateerd aan de hoogte van de ingezamelde hoeveelheden (opbrengsten). De daling wordt nagenoeg teniet gedaan door de her rubricering van de exploitatiekosten vanuit de overige kosten.

9.3 Overig onderhoud en beheer openbare ruimte N 700 duizend euro

Capaciteitsraming (N 700 duizend euro)
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 zijn de budgetten voor ureninzet in de begroting aangepast. Het aantal uren neemt toe terwijl de dekking afneemt.

PROGRAMMA 10
Veiligheid

Veilige stad voor alle Stadjers

**Zorgen voor veiligheid is een belangrijke overheidstaak. Groningen is een veilige stad, we willen dat dit zo blijft en ook, dat bewoners en bezoekers ervaren dat de stad veilig is.
In dit programma Veiligheid bundelen we de inzet van betrokken organisaties en instellingen.**

Werken aan een veilige stad doen en kunnen we niet alleen. Politie en openbaar ministerie zijn daarom belangrijke partners. Veiligheid begint natuurlijk niet met handhaving, maar met preventie en zorg, kortom met: welzijnsinstellingen, zorgaanbieders, onderwijs, woningcorporaties, (andere) partners uit de justitieketen en maatschappelijke instellingen. Wij werken gezamenlijk aan een stad waar iedereen zich veilig voelt. Betrokkenheid van burgers, inwoners en bezoekers, bij elkaar, bij hun buurt en hun wijk is cruciaal en die betrokkenheid proberen we te versterken.

Relevante beleidsnota's
Verordening Brandweerzorg en Rampenbestrijding (2003)
Regionaal Repressief dekkingsplan (in regionale context vastgesteld in 2005)
Beleidsplan Brandweerzorg en rampenbestrijding 2008-2011, nieuwe in de maak
Kaderconvenant integrale handhaving overheidsregelingen (2008)
Onder Dak Regionaal Kompas Groningen 2008-2012 (2009)
Aanpak multiprobleemgezinnen krachtwijken (2009)
Nota nazorg ex-gedetineerden (2010)
Nota Groninger aanpak van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties (2010)
Beleidsregel Externe Veiligheid gemeente Groningen (college 2010)
Regionaal convenant aanpak zware georganiseerde misdaad (2010)
Regionaal convenant ketenaanpak mensenhandel (2010)
Regionaal Risicoprofiel regio Groningen 2010-2013
Beleidsplan Handhaving Wabo 2010-2013
Gemeentelijk Rampenplan (2011)
Regionaal Crisisplan (2011)
Samen werken aan veiligheid – kadernota Veiligheidsbeleid 2011-2014
Stad om op te groeien – kadernota integraal jeugdbeleid 2011-2014
Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Groningen 2011-2014
Horecanota 2011-2015
Brandbeveiligingsverordening (2012)
Activiteitenplan brandweer Stad 2014

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014

We stellen uw raad voor om de 1.875.000 euro voor het programma Veiligheid 2014 te belasten met een taakstelling van 375 duizend euro. Dat kan door op vrijwel alle activiteiten een korting door te voeren. De uitvoering van het Veiligheidsbeleid 2011-2014 komt daardoor niet direct in gevaar. De verdeling van de extra beleidsmiddelen over de deelprogramma's is weergegeven na deelprogramma 10.5.

Een viertal activiteiten uit het Veiligheidsprogramma financieren we vanaf 2014 vanuit de rijksbijdrage Maatschappelijke Opvang (MO). Het gaat om nazorg ex-gedetineerden, het Twaalfde Huis, de gebruikersruimte en de tippelzone. Door de inzet van deze rijksmiddelen MO spelen we eigen gemeentelijk veiligheidsgeld vrij. De vier genoemde activiteiten zijn meegenomen in het nieuwe programma MO en worden gecontinueerd. Het beleid en activiteiten voor 2014 vindt u onder programma 4 Welzijn, gezondheid en zorg.

Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen

DEELPROGRAMMA'S

1. **Veilige woon- en leefomgeving**
2. **Bedrijvigheid en veiligheid**
3. **Jeugd en veiligheid**
4. **Integriteit en veiligheid**
5. **Fysieke veiligheid**

Deelprogramma 1

VEILIGE WOON- EN LEEFOMGEVING

Essentie van dit thema is de borging van de sociale veiligheid in wijken en buurten. Het gaat daarbij om het voorkomen en aanpakken van overlast, verloedering en criminaliteit, inzetten op beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het vasthouden en waar nodig verbeteren van het veiligheidsgevoel van de buurtbewoners.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Veilige woon en leefomgeving bedraagt 1,3 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Beheer woonomgeving- kwaliteit
- Veilige thuissituatie; aanpak huiselijk geweld
- Veilige en leefbare wijken en buurten
- Veilig uitgaan en veilige evenementen

Beleidsveld

Beheer woonomgeving-kwaliteit

Het schoon en heel houden van de stad draagt bij aan de leefbaarheid en veiligheid van diezelfde stad. Dit geldt ook voor het toezicht op en handhaven van activiteiten en evenementen in de openbare ruimte. Het aantal evenementen in de stad neemt nog steeds toe. Dat willen we ook, want we willen Groningen aantrekkelijk houden.

Zie verder programma 9 Onderhoud en beheer openbare ruimte, deelprogramma 1 Kwaliteit van de leefomgeving, beleidsveld onderhoud en beheer openbare ruimte.

Beleidsveld

Veilige thuissituatie; aanpak huiselijk geweld

Wij willen geweld in afhankelijkheidsrelaties stoppen en slachtoffers van huiselijk geweld veiligheid bieden. Hiervoor subsidiëren we het Steunpunt Huiselijk Geweld en zetten waar dit kan de Wet tijdelijk huisverbod in.

Zie verder programma 4 Welzijn Gezondheid en Zorg, deelprogramma 2 Preventie en Zorg, beleidsveld Vrouwenopvang/Geweld in afhankelijkheidsrelaties

Beleidsveld

Veilige en leefbare wijken en buurten

We willen randvoorwaarden creëren en borgen voor veiligheid en leefbaarheid in al onze wijken, voor alle Stadjers. Voor de specifieke aanpak van veiligheidsproblemen in straten of buurten stellen we middelen beschikbaar.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In buurten en wijken en soms straten zetten we in op specifieke problemen of specifieke doelgroepen volgens een integrale aanpak.
Het aantal inbraken (per 1000 wooneenheden) stijgt helaas licht. Een lichte daling zien we bij het aantal geweldsincidenten per 1000 inwoners. De uitkomsten van de monitor Leefbaarheid en Veiligheid over 2012 geven aan dat we op het terrein van de veiligheidsbeleving de positieve resultaten van de afgelopen jaren min of meer hebben weten vast te houden. Wel is de ervaren overlast toegenomen. Het verloederingscijfer heeft zich echter gunstig ontwikkeld.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2010	2012	Beoogd 2014*
Overlast (indicatorscore op schaal 1-10; hoger is meer)	3,1	3,5	≤ 3

Drugsoverlast (%)	7%	8%	≤8%
Overlast door omwonenden (%)	10%	12%	≤10%
Verloedering (indicatorscore; hoger is meer)	3,7	3,4	≤4,0
% bewoners dat zich wel eens onveilig voelt	19%	20%	≤15%
Aantal mishandelingen per 1000 inwoners	4,8	4,5	≤ 2009
Aantal inbraken per 1000 woningen	11.1	11,5	≤9,6

* Deze doelen zijn vastgesteld in de nota Samen werken aan veiligheid - kadernota Veiligheidsbeleid 2011-2014

Doelen

Wat willen we bereiken?
Wij willen criminaliteit en overlast in buurten en wijken verminderen en voorkomen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Verminderen overlast
Wij zetten de (persoonsgerichte) aanpak van overlastveroorzakers voort. Bij de Meldpunten Overlast en Zorg kunnen Stadjers overlast en zorg melden. Via onze ketenaanpak voor dak- en thuislozen en de inzet van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg blijven we hulp bieden aan kwetsbare burgers. In wijken en buurten plegen we inzet op overlastlocaties.

Leefbare wijken
Wij gaan onverminderd door met het optimaliseren van de leefbaarheid en veiligheid van onze wijken. In een aantal buurten van onze stad is hiervoor een integrale aanpak nodig. Daarmee bedoelen we dat we op de verschillende domeinen (sociaal/zorg, fysiek, veiligheid) tegelijkertijd inzet plegen. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de topstraten aanpak in de Oude Wijken en de Heerden aanpak in Beijum.
Ook blijven we ons richten op specifieke groepen. Bijvoorbeeld jeugd die overlast en gevoelens van onveiligheid veroorzaken. In deze aanpak staat naast het concreet aanpakken van het overlast gevend gedrag het versterken van de sociale samenhang in de buurt centraal.

Verminderen criminaliteit
De aanpak van veel plegers is belangrijk. De veel plegers zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de vermogenscriminaliteit. We bouwen door aan het coördinatiepunt ex-gedetineerden en we werken hierbij nadrukkelijk samen in en met het Veiligheidshuis Groningen.
Veiligheidsvraagstukken op wijk- en buurtniveau vragen om maatwerk. Burgernet blijven we inzetten; zo betrekken we burgers letterlijk bij de veiligheid van hun stad.

Beleidsveld

Veilig uitgaan en veilige evenementen

Groningen kent een rijk aanbod van horeca en evenementen. Dit brengt de stad en de Stadjers veel gezelligheid en inkomsten. Zo combineren we levendigheid en een positieve sfeer met een impuls voor de lokale economie. Vanuit veiligheidsoogpunt dragen we graag bij aan een goede sfeer in de stad en aan soepel lopende evenementen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Het aantal meldingen van geweldsincidenten in de binnenstad is in 2012, in vergelijking met de voorgaande jaren, afgenomen. Bij die cijfers moet de kanttekening geplaatst worden dat deze niet vergelijkbaar zijn met die uit de voorgaande begrotingen. Bij de politie is namelijk, in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, een andere registratiesystematiek ingevoerd. De nu gepresenteerde cijfers wijken daardoor af van de overzichten die in het verleden gepresenteerd werden. Het belangrijkste verschil is dat voortaan het aantal meldingen als indicator geldt in plaats van het aantal aangiften.
De prognose voor 2013 laat een verdere daling van het aantal meldingen van geweldsincidenten zien.

MEETBAAR RESULTAAT

Indicator	2011	2012	Prognose 2013	Beoogd 2014
▪ Aantal meldingen geweldsincidenten binnenstad (mishandelingen en bedreigingen)	▪ 823	▪ 747	▪ 724	▪ <700

Doelen

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat er in het uitgaansgebied van Groningen minder openbare ordeverstoringen en geweldsincidenten plaatsvinden en dat het aantal meldingen verder zal afnemen. Verder willen we dat evenementen veilig verlopen en brengen daartoe van te voren de risico's in beeld.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Veilig uitgaan

Naast voortzetting van alle reeds ingevoerde veiligheidsmaatregelen, zal in 2014 de aandacht vooral gericht zijn op de handhaving van de nieuwe Drank- en Horecawet. De controle op de verkoop van alcoholhoudende drank aan jongeren beneden de 18 jaar krijgt daarbij prioriteit.

Veilige evenementen

In 2014 moeten we de effecten merken van het project "professionalisering vergunningverlening evenementen". Dat zal zich onder andere moeten uiten in een versterking van de regie door de gemeente, een betere communicatie met de branche en duidelijke kaders. Voor alle grote evenementen wordt een integrale veiligheidsanalyse opgesteld, wat er toe moet leiden dat deze evenementen veilig verlopen.

Deelprogramma 2

BEDRIJVIGHEID EN VEILIGHEID

In winkelgebieden kunnen zich verschillende vormen van onveiligheid voordoen. Onveiligheid op bedrijventerreinen kent zowel sociale als fysieke aspecten: bedrijfsinbraak, diefstal en vernieling naast de inrichting en het onderhoud van de terreinen, verkeersveiligheid en brandveiligheid.

GELD

Aan het deelprogramma bedrijvigheid en veiligheid worden geen middelen toegekend.

Beleidsvelden
- Veilig winkelgebied, bedrijfsterreinen

Beleidsveld

Veilig winkelgebied, bedrijfsterreinen

Invulling geven aan veilig ondernemen in de brede zin. Dit betreft de aspecten schoon, heel en veilig, in het winkelgebied in de binnenstad en op bedrijfsterreinen in Groningen. Dit doen we door samen te werken met de ondernemers, de politie en de brandweer.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Wij blijven tevreden over de inzet en samenwerking bij het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) in de binnenstad en op de werklocaties. Her-certificering voor het Keurmerk Veilig Ondernemen stond in 2013 op het programma voor uitvoering, maar door aangescherpte eisen en hogere kosten lijkt uitvoering niet langer haalbaar. Besluitvorming over hoe verder volgt. Werkwijze en gedachte achter het Keurmerk handhaven we.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Wij willen winkelgebieden en bedrijfsterreinen die schoon, heel en veilig zijn. Wij trekken hiertoe samen op met ondernemers.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Veilig ondernemen
We zetten onze werkzaamheden aan het vergroten van de veiligheid op bedrijfsterreinen en kantoorlocaties (hierna: werklocaties) voort. De samenwerking tussen gemeente, politie, brandweer en ondernemersverenigingen wordt daarbij hernieuwd. Voor de werklocaties werken we een maatregelenmatrix uit met als vertrekpunt veilig ondernemen op een schoon en heel terrein. Voorbeelden van maatregelen zijn: vergroten van aangiftebereidheid, plan voor openbare verlichting, voorstel ontwikkelen voor cameratoezicht. Voor drie bedrijventerreinen zijn inmiddels business cases in voorbereiding voor de realisatie van cameratoezicht. Voor de binnenstad werken we ook maatregelen uit.

Servicepunt Detailhandel
Ook in 2014 is het de doelstelling om 250 bedrijfsbezoeken af te leggen. De gesprekken gaan over ondernemen in het algemeen, veilig ondernemen is daarbij steeds een punt van aandacht. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar het Programma 2 Economie en Werkgelegenheid, deelprogramma Binnenstad en toerisme, beleidsveld Versterken bedrijfsleven binnenstad.

Deelprogramma 3

JEUGD EN VEILIGHEID

We willen dat onze kinderen/jongeren opgroeien in een veilige omgeving, thuis en daarbuiten. We willen kinderen en jongeren in Groningen in hun leefwerelden beschermen tegen negatieve invloeden. Jongeren die strafbare feiten hebben gepleegd, bieden we nieuw perspectief.

Zie verder bij programma 3 Jeugd en Onderwijs, deelprogramma Integraal Jeugdbeleid, beleidsveld Veilig opgroeien.

GELD

Aan het deelprogramma Jeugd en Veiligheid worden geen middelen toegekend

Deelprogramma 4

INTEGRITEIT EN VEILIGHEID

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Integriteit en Veiligheid bedraagt 500 duizend euro. Deze lasten worden gedekt door een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad
- Drugs/aanpak cannabisketen
- Mensenhandel/prostitutie

Beleidsveld

Bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad

Georganiseerde criminaliteit kenmerkt zich door: samenwerking en logistiek ("systeem"), het streven naar criminele winst, en het niet primair belang stellen in legale bedrijfsuitoefening. Vormen van georganiseerde criminaliteit zijn productie van en handel in drugs, mensensmokkel/-handel, internetcriminaliteit, wapenhandel.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In 2013 is in samenwerking met het RIEC één onderzoek gestart naar een ondernemer in de stad Groningen.
Twee intrekkingsprocedures op grond van de wet BIBOB zijn in voorbereiding.

Doelen

Wat willen we bereiken?

Wij willen voorkomen dat de georganiseerde criminaliteit misbruik maakt van de gemeentelijke dienstverlening. Daarom zetten we het bestuurlijke instrumentarium in om de bewegingsruimte voor georganiseerde criminaliteit in Groningen te minimaliseren.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

BIBOB
Structurele toepassing van de Wet BIBOB op alle vergunningaanvragen prostitutie, horeca (inclusief coffeeshops), kansspelautomaten en een aantal bouwvergunningen.

Samenwerken met het RIEC
De samenwerking met het RIEC wordt voortgezet. Daarbij zal ook de illegale hennepteelt de nodige aandacht krijgen.

Beleidsveld

Drugs/aanpak cannabisketen

De problematiek is veelomvattend en complex. Aspecten zijn in elk geval:

- Productie van en handel in drugs door criminele netwerken (een vorm van georganiseerde criminaliteit);
- Overlast van grow-, smart- head- en coffeeshops en daarachter schuilgaande illegale hennepteelt;
- Aanpak van de overlast uit drugspanden.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Alle growshops in de gemeente Groningen zijn integraal gecontroleerd.
Het stappenplan voor de aanpak van drugspanden (Damoclesbeleid) is in uitvoering. Dit heeft geleid tot het opleggen van bestuursrechtelijke maatregelen.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We willen drugscriminaliteit en drugsoverlast verminderen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Diverse activiteiten
Doorgaan met de uitvoering van he stappenplan aanpak drugspanden. De burgemeester blijft opleggen van bestuursrechtelijke maatregelen opleggen, zoals het sluiten van drugspanden. Tevens zetten we de periodieke integrale growshop controles voort. Daarnaast passen we de wet BIBOB toe op het verlenen van exploitatievergunningen aan horecaexploitanten.

Beleidsveld

Mensenhandel/prostitutie

Mensenhandel betreft een vorm van georganiseerde criminaliteit waarbij mensen, veelal met list en bedrog, worden “verleid” arbeid te verrichten binnen bepaalde economische branches, waardoor zij echter geen sturing meer kunnen uitoefenen op hun eigen werk- en leefsituatie. Deze vorm van georganiseerde criminaliteit komt in Groningen vooral voor binnen de prostitutiebranche. De stad Groningen kent twee raamprostitutiegebieden, met in totaal 62 panden en 146 ramen. Het toezicht op de naleving van de vergunningsvoorwaarden gebeurt door de bestuurlijk toezichthouders van de gemeente in samenwerking en afstemming met de politie.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De structurele controles van gemeentelijke toezichthouders en politie op naleving van de vergunningsvoorwaarden hebben, tot op heden, in 2013 nog geen aanleiding gegeven tot het nemen van bestuursrechtelijke maatregelen jegens vergunde prostitutiebedrijven.
De ketenaanpak mensenhandel werpt zijn vruchten af. De samenwerking tussen alle betrokken organisaties verloopt goed. Signalen over mensenhandel worden in breed integraal verband opgepakt. De ketenaanpak is sinds 1 januari 2013 ondergebracht bij het Veiligheidshuis.
Het is nog steeds niet bekend wanneer de nieuwe Prostitutiewet van kracht wordt.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Terugdringen van mensenhandel en het vroegtijdig oppakken van signalen. Het verbeteren van de werkomstandigheden van de prostituees, het voorkomen van vrouwenhandel en andere misbruiksituaties en het tegengaan van illegale prostitutie.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Diverse activiteiten
We blijven doorgaan met de strikte handhaving van de vergunningsvoorwaarden. We zetten de ketenaanpak mensenhandel voort en breiden dit uit met participatie van het RIEC.
We gaan in 2014 nieuwe aanvullende regels in het prostitutiebeleid opnemen. Die regels zullen er vooral op gericht zijn om de tewerkstelling van slachtoffers van mensenhandel in de vergunde prostitutiebranche zo veel mogelijk te verhinderen.

Deelprogramma 5

FYSIEKE VEILIGHEID

Fysieke veiligheid omvat het voorkomen en beperken van risico's van ongevallen, branden en rampen, incidenten waarbij mensen gewond kunnen raken of kunnen overlijden of waarbij (grote) schade ontstaat. De gemeente Groningen wil zorgen voor een veilige woon- en leefomgeving, voor Groningers en bezoekers van de stad. Dit betekent in de eerste plaats dat we waar mogelijk risico's willen wegnemen of beperken, door onveilige situaties te voorkomen. Daarnaast moeten de hulpdiensten klaar staan als er toch iets mis gaat, goed voorbereid en voorzien van de juiste middelen.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Fysieke Veiligheid bedraagt 18,1 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit een bijdrage gemeenschappelijke regeling 2,6 miljoen euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 15,5 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Veiligheidsregio
- Externe veiligheid

Beleidsveld

Veiligheidsregio

Vanaf 1 januari 2014 is de brandweerzorg - conform de Wet veiligheidsregio's - geregionaliseerd en maken de (voorheen) gemeentelijke korpsen deel uit van de Veiligheidsregio Groningen.
De gemeente Groningen neemt daartoe - samen met de 22 andere gemeenten in de provincie Groningen - deel in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen.

Veiligheidsregio Groningen voert voor de genoemde gemeenten de volgende taken uit:
- Rampenbestrijding & Crisisbeheersing
- De complete keten voor de Brandweerzorg, samen met de Meldkamer Noord Nederland: van pro-actie, preventie, alarmering, incidentbestrijding tot aan nazorg
- De regionale ondersteuning van de Gemeentelijke Kolom

De Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) maakt bestuurlijk en financieel deel uit van de Veiligheidsregio Groningen, maar het uitvoerend orgaan is onderdeel van de GGD.

Bij de inrichting van de nieuwe organisatie van de Veiligheidsregio ligt de focus op de verbinding met de maatschappij en de lokale gemeenschap (in verband met het grote belang van de brandweer vrijwilligers), de vakbekwaamheid en de opdracht om veel meer te doen op het gebied van preventie door de burgers daar meer bij te betrekken en op aan te spreken.
Dit wordt vastgelegd in een beleidsplan Brandweerzorg (najaar 2013).

De burgemeester overlegt dit beleidsplan met de gemeenteraad. De raad stelt tenminste één maal in de vier jaar de doelen vast die de gemeente Groningen in het kader van de brandveiligheid en de werkwijze van de brandweerzorg nastreeft.

Veiligheidsregio Groningen streeft er naar de raad minimaal één maal per jaar te informeren over de uitvoering van de activiteiten op het gebied van de brandweerzorg en de rampenbestrijding & crisisbeheersing.

Gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio
De voor de uitvoering van deze taken gemaakte kosten worden, onder aftrek van rijksbijdragen, toegerekend aan de deelnemende gemeenten.
Voor de brandweerzorg gebruikt de Veiligheidsregio daarvoor een verdeelsleutel die is gebaseerd op het fictief aandeel brandweerzorg in het gemeentefonds. Deze sleutel wordt gefaseerd in 5 jaar ingevoerd, waarbij 2014 het beginjaar is.
De bijdragen voor Rampenbestrijding & Crisisbeheersing, GHOR en de Gemeentelijke Kolom zijn bepaald aan de hand van het aantal inwoners.

Voor de gemeente Groningen leidt dit in 2014 tot de volgende geraamde bijdragen aan de Veiligheidsregio:

Rampenbestrijding & Crisisbeheersing	140	duizend euro
Brandweerzorg, inclusief meldkamer	13,340	miljoen euro
GHOR	200	duizend euro
Regionale ondersteuning Gemeentelijke Kolom	270	duizend euro
Totale bijdrage aan de Veiligheidsregio	**13,950**	**miljoen euro**

Huisvesting brandweer
De huisvestingskosten zijn buiten de begroting van de Veiligheidsregio gehouden. Kazernes blijven in principe in bezit van de gemeenten, tenzij een kazerne is gebouwd na 1 januari 2004 of als de gemeente bereid is de kazerne te verkopen en de aangeboden kazerne voldoet aan de vereiste kwaliteitscriteria. Hierover worden per gemeente aparte afspraken gemaakt met de Veiligheidsregio. Voor de gemeente Groningen bedragen de geraamde huisvestingkosten in 2014 ruim 740 duizend euro.

Beleidsveld

Externe veiligheid

Wij willen zorgvuldig omgaan met de risico's die samenhangen met de productie, de opslag, het transport en het gebruik van gevaarlijke stoffen. We werken nauw samen met de provincie, regionale brandweer en regio's in het kader van het nieuwe 'Uitvoeringsprogramma externe veiligheid 2011-2014'. De gemeente is het bevoegde gezag (op grond van de Wet milieubeheer) voor 17 risicobedrijven, waaronder de LPG-tankstations. Wij zien erop toe dat deze voldoen aan het Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI), zowel bij de vergunningverlening als bij de handhaving.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Groningen kent haar veiligheidsrisico's. Alle risicovolle inrichtingen en modaliteiten voldoen aan de grenswaarden van het plaatsgebonden risico zoals opgesteld door het Rijk. Zowel alle nieuw opgestelde ruimtelijke plannen als actualisatieplannen voldoen aan de actuele wetgeving voor externe veiligheid en bevatten een paragraaf Externe Veiligheid (EV). De veiligheidssituatie binnen onze gemeente kan in grote lijnen als 'gunstig' worden omschreven.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Het externe veiligheidsbeleid beoogt risico's die productie, opslag, transport en het gebruik van gevaarlijke stoffen met zich meebrengen, zoveel mogelijk te verkleinen en te beheersen

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI) in acht nemen
Op basis van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI) worden bij de vergunningverlening aan bedrijven en in ruimtelijke plannen veiligheidszones rond risicovolle activiteiten beoordeeld en vastgelegd.

Verwacht/beoogd resultaat
Het BEVI passen we systematisch toe bij vergunningverlening aan bedrijven. Waar nodig nemen we voorschriften op teneinde de veiligheidsrisico's voor de omgeving te verminderen. Bij bestemmingsplannen en ruimtelijke plannen nemen we normen op het gebied van Externe Veiligheid in acht. Voor alle bestemmingsplannen voeren we risico-inventarisaties uiten in een aantal gevallen maken we ook risicoberekeningen.

Gezamenlijk uitvoeren van het provinciale 'Uitvoeringsprogramma externe veiligheid 2011-2014'
Dit betreft de professionele en adequate uitvoering van de externe veiligheidstaken binnen de provincie in samenwerking tussen gemeenten en provincie Groningen.

Verwacht/beoogd resultaat
Bij alle nieuwe ontwikkelingen in de stad nemen we het aspect externe veiligheid in een vroeg stadium (initiatieffase) volwaardig mee bij de planvorming. Hiermee worden saneringssituaties voorkomen. In 2013 zijn we gestart met de voorbereiding van het vervolg van het uitvoeringsprogramma na 2014. Vanaf november 2013 is een gedeelte van de taken belegd bij de RUD (Regionale Uitvoerings Dienst).

Veiligheidsbeleid [Extra beleidsmiddelen]
Het Rijk heeft sinds 2010 haar subsidie op veiligheidsbeleid afgebouwd. In de begroting 2011 en 2012 is voorgesteld dit te compenseren. In de begroting 2011 hadden we 625 duizend euro gereserveerd. In de begroting 2012 1,25 miljoen euro (beide voor de periode 2011 – 2014). We stellen uw raad voor om de 1.875.000 euro voor het programma Veiligheid 2014 te belasten met een taakstelling van 375 duizend euro. Wij stellen voor dat u raad voor 2014 1,263 miljoen euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Het Rijk heeft sinds 2010 haar subsidie op veiligheidsbeleid afgebouwd. In de begroting 2011 en 2012 is voorgesteld dit te compenseren. In de begroting 2011 hadden we 625 duizend euro gereserveerd. In de begroting 2012 1,25 miljoen euro (beide voor de periode 2011 – 2014). Met de voorgestelde bezuinigingen stellen we voor dit totaalbedrag te belasten met een taakstelling van 375 duizend euro.

Verdeling veiligheidsmiddelen op deelprogrammaniveau

Bedrag	Programma	Deelprogramma
800.900	10. Veiligheid	1. Veilige woon- en leefomgeving
71.700	10. Veiligheid	4. Integriteit en veiligheid
20.000	10. Veiligheid	5. Fysieke veiligheid
370.400	3. Jeugd en onderwijs	1. Integraal jeugdbeleid
1.263.000 (totaal)		

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 10. Veiligheid

Bestaand beleid Dp nr.	Deelprogramma	Rekening 2012	Actuele begroting 2013	Primitieve begroting 2014	2015	2016	2017
	Lasten						
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	540	454	1.347	1.959	1.959	1.959
10.2	Bedrijvigheid en veiligheid						
10.3	Jeugd en Veiligheid						
10.4	Integriteit en veiligheid	0	670	470	470	470	470
10.5	Fysieke veiligheid	30.941	29.494	18.145	18.510	18.691	18.975
10.6	Overig veiligheid						
	Totaal lasten	**31.481**	**30.618**	**19.962**	**20.939**	**21.120**	**21.404**
	Baten						
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	178	0	0	0	0	0
10.2	Bedrijvigheid en veiligheid						
10.3	Jeugd en Veiligheid						
10.4	Integriteit en veiligheid	0	134	134	134	134	134
10.5	Fysieke veiligheid	14.946	13.640	2.589	2.628	2.667	2.707
10.6	Overig veiligheid						
		15.124	**13.774**	**2.723**	**2.762**	**2.801**	**2.841**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-16.357**	**-16.844**	**-17.239**	**-18.177**	**-18.319**	**-18.563**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	0	0	0	0	0	0
	Totaal onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
	Geraamd resultaat na bestemming	**-16.357**	**-16.844**	**-17.239**	**-18.177**	**-18.319**	**-18.563**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
10.1	Veiligeheidsbeleid	1.263			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
10.1	Veiligeheidsbeleid		1.875	1.875	1.875

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

10.1 Veilige woon en leefomgeving N 900 duizend euro

In de actuele begroting heeft de verdeling van veiligheidsgelden al plaats gevonden. Voor de Bestuursdienst gaat het om budgetten voor Cameratoezicht (V 120 duizend euro), Veilig uitgaan en evenementen (V 30 duizend euro), Burgernet (V 35 duizend euro) en Veiligheidshuis (V 60 duizend euro). In de primitieve begroting voor 2014 is al wel de totale stelpost voor veiligheid uit Extra beleid beschikbaar (N 1,2 miljoen euro). Verdeling vindt via begrotingswijziging plaats in de loop van het boekjaar 2014.

10.5 Fysieke veiligheid V 300 duizend euro

Met ingang van 1 januari 2006 is de FLO-regeling vervangen door een levensloopregeling. Voor alle medewerkers die op 1 januari 2006 al in dienst waren in een bezwarende functie geldt vanaf deze datum het overgangsrecht FLO. Voor de mensen die op 1 januari 2006 al met FLO waren blijft de situatie ongewijzigd. Zij behouden tot 65-jarige leeftijd hun FLO-uitkering. De totale kosten voor de oude FLO-regeling en de kosten die we maken voor het overgangsrecht FLO zijn 47 duizend euro lager ingeschat dan in 2013. De uitstroom aan oud medewerkers vanuit de FLO-regeling is groter dan de instroom van nu nog actieve medewerkers in het FLO-overgangsrecht (V 47 duizend euro).
De gemeente Groningen was tot en met 2013 uitvoerder voor de Veiligheidsregio voor de regionale brandweertaken. Vanaf 2014 gaat de Veiligheidsregio deze taken zelf uitvoeren en gaat ook de gemeentelijke brandweer over naar de Veiligheidsregio. Hierdoor zal de gemeente bijna elf miljoen aan bijdragen voor deze taken niet meer ontvangen en er ook een gelijk bedrag aan kosten mee uitsparen. Het personeel dat deze taken uitvoerde gaat mee naar de Veiligheidsregio. Per saldo is er dus geen financiële afwijking.
Het bezuinigingsalternatief voor duiken van 200 duizend euro en de besparing door het ontvlechten van de HVD van 55 duizend euro zijn beide in de begroting van 2014 opgenomen (V 255 duizend euro).
Verder worden er in 2014 minder uren ingezet voor fysieke veiligheid (V 36 duizend euro), maar daar staat tegenover dat er in 2014 voor de ureninzet geen bijdragen meer van derden worden verwacht (N 64 duizend euro).

Het resterende voordeel bestaat uit enkele kleinere posten (V 26 duizend euro).

PROGRAMMA 11
Stadhuis en stadjer

Klantcontacten en informatie voor burgers organiseren

Het programma Stadhuis & Stadjer is gericht op de verbetering van de dienstverlening vanuit het perspectief van de burger, ondernemers en instellingen.
Belangrijk daarbij is dat de burgers, ondernemers en instellingen 'de gemeente' ervaren als één geheel, en niet als afzonderlijke diensten, afdelingen en loketten.

In onze mondelinge, schriftelijke en elektronische contacten met de burger zijn we vriendelijk, correct, vlot en volledig. En bij alles werken we efficiënt. Informatie hoeft maar één keer aan ons doorgegeven te worden.

We willen burgers, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid. Om dat te kunnen doen, streven we naar transparantie en spelen we proactief in op hun informatiebehoefte. Adequate informatievoorziening is een voorwaarde voor het creëren van betrokkenheid. Daarnaast zorgen we ervoor dat we als gemeente openstaan voor signalen uit de samenleving.

Bij het realiseren van onze ambities maken we gebruik van moderne ICT-toepassingen (internet). Als een dienst of product wordt aangevraagd, is de status van de aanvraag on-line in te zien. Afspraken over servicenormen zijn vastgelegd in het kwaliteitshandvest.

Dienstverlening en communicatie zijn aparte vakgebieden, waarvan de achterliggende principes integraal onderdeel moeten zijn van het werk van de gehele organisatie en elke individuele medewerker. Daarom werken we aan de professionalisering van al onze medewerkers!

Relevante beleidsnota's
Sociale media in Groningen, aanzet tot een sociale mediastrategie voor de gemeente (2013)
Ontwikkelplan KCC (2012)
Visie Publieke dienstverlening 2010-2014 (2009)

Ontwikkelingen

Gemeentelijke bezuinigingen 2014
Gegeven de bezuinigingstaakstelling zijn we genoodzaakt op een aantal onderdelen binnen dit programma bezuinigingen door te voeren. Een deel van de bezuinigingen behalen we met behulp van efficiencymaatregelen. Ook stellen we voor de buitendienst documenten op te heffen. Een volledig overzicht van de bezuinigingen per programma is opgenomen in het onderdeel Financieel perspectief, Hoofdstuk 3 Bezuinigingen

DEELPROGRAMMA'S

1. **Contact met de burger**
2. **Beleidscommunicatie**
3. **Publieke dienstverlening**
4. **Overige stadhuis en stadjer**

Deelprogramma 1

CONTACT MET DE BURGER

Contact met de burger gaat over het verbeteren van de dienstverlening van de gemeente via de verschillende kanalen. Zoals in 2013 ingezet ligt de focus komende jaren vooral op het integraal en gebundeld afhandelen van klantcontact via één gemeentelijk Klant Contact Centrum (KCC). We passen het overheidsmodel Antwoord© toe; dit betekent kortweg dat we ons gemeentelijk klantcontact bundelen, denken vanuit het gezichtspunt van de burger en kwaliteit van dienstverlening voorop stellen. Een zichtbare uiting hiervan is het centrale 14 050 nummer: één telefonische hoofdingang waar zowel burgers als bedrijven met alle vragen terecht kunnen. In 2014 wordt het KCC ook als organisatieonderdeel verder vormgegeven; we organiseren dan met name de kanalen telefonie en mail. Gefaseerd werken we in de jaren erop aan het multi-channel KCC waarbij ook de overige dienstverleningskanalen (post, balies) volwaardig onderdeel van het KCC zijn.
In het contact met de burger zullen we in 2014 de sociale media kanalen ook betrekken, conform de sociale media strategie die eind 2013 is vastgesteld.

Met de vorming van het KCC wordt ook een bijdrage geleverd aan de bezuinigingen van 500 duizend euro structureel. Dit wordt gerealiseerd door het concentreren van taken (één KCC) en het direct aan de voorkant en in één keer goed afhandelen van de vragen door het KCC.

De ontwikkeling van Publieke dienstverlening wordt vormgegeven door het programma Stad & Stadhuis, met als basis de visie op publieke dienstverlening 2014, zoals die in 2009 door de raad is vastgesteld. Dit programma loopt af op 1 januari 2015. In de loop van 2014 zal moeten worden vastgesteld hoe de verdere ontwikkeling van publieke dienstverlening, inclusief de daarbij behorende middelen, verder gestalte moet krijgen.

GELD

Het lastentotaal van deelprogramma Contact met de burger Bedraagt 90 duizend euro. Deze lasten worden gedekt uit bijdragen van derden 30 duizend euro, overige inkomsten 7 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 53 duizend euro.

Beleidsvelden
- Loketten en balies
- Telefoon en post
- Internet
- Kanaalsturing

Beleidsveld

Loketten en balies

Analyse

Hoe staan we ervoor?

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Norm conform visie 2014	Hoe staan we er voor?
Wachttijd vrije inloop	80%	95%[2]
Wachttijd op afspraak binnen 5 minuten	95%	57%[2]
Klanttevredenheid	7,7[1]	8.0[3]

1 Hier hanteren we het landelijke gemiddelde voor 100.000 + gemeenten
2 Cijfer uit het Klanttevredenheidsonderzoek baliedienstverlening 2012
3 Cijfer uit het Klanttevredenheidsonderzoek baliedienstverlening 2013

Uit het klanttevredenheidsonderzoek dat in 2013 bij de balies van de grootste publieksdiensten is gehouden blijkt dat de gemeentelijke dienstverlening in zijn totaliteit met een 8 beoordeeld wordt. Hiermee zijn we boven het landelijke gemiddelde van 7,8 beland. In het onderzoek van 2013 zijn niet de wachttijden meegenomen, vandaar dat hier de cijfers van 2012 nog worden gehanteerd. In 2014 wordt hier weer onderzoek naar gedaan. Het lage percentage bij de 'wachttijd op afspraak'

wordt overigens grotendeels verklaard doordat een aanzienlijk deel van de stadjers met een afspraak te vroeg komt. Het is nu voor 56 producten mogelijk om een afspraak te maken.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We richten ons in 2014 op het verder stroomlijnen van gemeentelijke baliecontacten en meer op het werken op afspraak voor een steeds bredere variëteit van producten. Verder zullen we zo snel mogelijk onze openingstijden gelijkschakelen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
We evalueren begin 2014 de pilot 'vrije inloop bij publieksloketten', waarbij nu de vrije inloop alleen mogelijk is tussen 9 en 11 uur. Hierbij nemen we ook de buitenlocaties (Lewenborg en Hoogkerk) mee, omdat deze relevant zijn waar het de capaciteitsinzet betreft.

Deze werkwijze willen we ook inzetten bij de nieuwe publiekslocatie aan het Harm Buiterplein, onder voorbehoud van de uitkomsten van de pilot. Aan het Harm Buiterplein brengen we de loketten Belastingen, Parkeren en Vergunningen, Handhaving en Toezicht samen. We stimuleren verder het gebruik van het digitale kanaal, door de productinformatie op internet te verbeteren. We kijken steeds beter waar we wel en waar we niet dienstverlening via balies nodig hebben (zie ook het beleidsveld kanaalsturing). We willen de mogelijkheid om via Internet een afspraak met ons te maken met minimaal 10 producten uitbreiden, ook in het licht van het managen van de klantstromen aan het Harm Buiterplein.

Beleidsveld

Telefoon en post

Het verbeteren van de telefonische bereikbaarheid van de gemeentelijke organisatie is een belangrijk onderdeel van ons dienstverleningsconcept. Telefonie is qua omvang een veelgebruikt kanaal voor dienstverlening. In 2014 kunnen we volop van het nieuwe telefoniesysteem gebruik maken bij het KCC en in de rest van de organisatie. De meetgegevens die het telefoniesysteem oplevert, gebruiken we om periodiek onze bereikbaarheid te monitoren. De gedachte achter het concentreren van het eerstelijns telefoonverkeer met onze burgers en bedrijven is dat men belt naar één bekend centraal nummer, 14 050, en dat we in het KCC regelen dat in 80% van de gevallen het juiste antwoord in één keer wordt gegeven. Voor de resterende 20% van de vragen hebben we de juiste backoffice nodig, die dan ook bereikbaar moet zijn voor burger en bedrijf.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

BRIEVEN EN MAIL

indicator	Norm conform visie 2014	Hoe staan we er voor?
Binnen 5 dagen ontvangstbevestiging (brieven)	98%	Niet gemeten
Binnen 6 weken antwoord	100%	83%[2]
Binnen één dag antwoord (mail)	80%	70%[3]
Burgerwaardering	7,7[1]	8,9[4]

1 Hier hanteren we het landelijke gemiddelde voor 100.000 + gemeenten
2 Cijfer uit laatste audit schriftelijke bereikbaarheid 2010.
3 Uit het mystery onderzoek email 2011.
4 Uit het onderzoek 'bouwen aan brieven' 2012

De ontvangstbevestiging binnen 5 dagen hebben we niet gemeten, maar nemen we op in het onderzoek naar het toekomstige gebruik van dit kanaal.

Het niet voldoen aan de norm van de beantwoording binnen 6 weken kan worden verklaard doordat de brieven die er langer over doen, vaak een complex onderwerp bevatten, waardoor deze niet binnen de gestelde norm plaats kan vinden. Dit gaat overigens altijd in overleg met de aanvrager.

Verder hebben we sinds 2010 geen gemeente brede audits meer uitgevoerd. Wel hebben we kunnen waarnemen dat vooral de bulkbrieven weinig uitval kennen en dat er nog verbeteringsmogelijkheden zijn met betrekking tot de meer complexe brieven. We overwegen om in 2014 wel weer een gemeente brede audit uit te voeren, om vast te stellen of de in de organisatie ingezette verbeterstappen ook tot resultaat hebben geleid.

Het hoge cijfer voor burgerwaardering van brieven komt uit het project 'bouwen aan brieven' waarin stadjers hun op- en aanmerkingen konden maken op een beperkt aantal brieven. Hoewel niet geheel representatief gezien het geringe aantal deelnemers is het cijfer wel te zien als indicatie.

Telefonie

indicator	Norm conform visie 2014	Hoe staan we er voor?
▪ Opnemen binnen 15 seconden	▪ 80%	▪ 85%[1]
▪ Doorverbinden maximaal binnen 45 seconden	▪ 80%	▪ 80%[1]
▪ Beantwoorden in eerste contact	▪ 80%	▪ 37%[2]
▪ Inhoudelijk juist en volledige beantwoording door de frontoffice	▪ 90%	▪ 51%[1]
▪ Inhoudelijk juist en volledige beantwoording door de backoffice	▪ 90%	▪ 72%[1]

[1] Cijfer uit laatste onderzoek telefonische bereikbaarheid 2010
[2] Cijfer indicatief en bepaald op basis van het rekenmodel "Ontwikkelplan KCC", vastgesteld door College in maart 2012

Het betreft hier cijfers uit 2010, omdat we in afwachting van de invoering van de nieuwe telefooncentrale tussentijds geen gemeente brede cijfers hebben gemeten. Pas als het KCC is gestart, zullen we exact kunnen meten hoe we er gemeente breed voor staan.

We kennen nog steeds een hoog percentage telefoonverkeer in onze gemeente. Het betreft voor meer dan een derde herhaalverkeer. Dit zien we ook terug in de cijfers, vooral bij de afhandeling van de frontoffice van vragen in één keer en in één keer goed. In het ontwikkelplan KCC hebben we voor 2014 de norm op 50% gezet, om uiteindelijk naar de 80% toe te kunnen groeien.

Het 14 050 telefoonnummer, het centrale nummer voor Groningen, is al sinds 2012 in gebruik maar vanaf 2014 gaan we dit nummer breed communiceren als dé telefonische ingang van de gemeente. We zijn met telefonie begonnen omdat daar het verbeterpotentieel hoog is. We zijn bezig met het op orde brengen van de informatievoorziening. Zowel op internet als voor de medewerkers aan de telefoon in het KCC is adequate informatievoorziening over onze producten randvoorwaardelijk om de burger efficiënt en volgens onze eigen servicenormen antwoord te kunnen geven.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Gemeentebreed is het streven om grip te krijgen op het klantcontact over alle kanalen van dienstverlening. Hiermee bedoelen we dat we beter willen kunnen sturen op wat zowel voor de burger als voor de gemeentelijke organisatie het beste dienstverleningskanaal is per product. Voor vele producten en diensten kan de stadjer al op internet terecht, maar voor andere producten is het telefoniekanaal geschikter.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
Om grip te krijgen op klantcontact zijn we met de KCC vorming begonnen. Klantcontact wordt gebundeld volgens de uitgangspunten van het multi-channel KCC. Bij de telefoonpunten die op zijn gegaan in het gemeentelijke KCC wordt continu gewerkt aan optimalisatie van de informatievoorziening. Concreet betekent dit dat per 1 januari 2014 de verschillende telefonische inbelpunten zijn gebundeld in het KCC. Het te vormen KCC zal zo'n 30fte gaan bedragen en levert een belangrijke bijdrage aan de gewenste sturing op klantcontact.

Beleidsveld

Internet

Internet is voor de dienstverlening een belangrijke pijler. Het uitbreiden van self-service, het geautomatiseerd leveren van producten aan burger en bedrijf, staat voorop. Ook de rijksoverheid vindt dat burgers en bedrijven in 2017 het gros van de zaken met de gemeente digitaal moeten kunnen afhandelen. De ICT ontwikkeling is hierbij van groot belang. We zien ICT dan ook als strategisch middel dat nodig is voor de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. De in 2013 door de raad vastgestelde ICT visie getuigt daarvan.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	Norm conform visie 2014	Hoe staan we er voor?
▪ Oordeel gemeentelijke website	▪ 6,8[1]	▪ 7,1[2]

[1] Hier hanteren we het landelijke gemiddelde voor 100.000 + gemeenten
[2] Cijfer op basis van het Klantevredenheidsonderzoek website 2012

In 2013 stond de gemeentelijke website een aantal keren in de belangstelling: de Ombudsman repte in haar jaarverslag over de vindbaarheid van informatie, het Dagblad van het Noorden stelde vast dat de site traag was en ook in de raadscommissie Financiën en Veiligheid werden vergelijkbare opmerkingen gemaakt. Daartegenover staat dat de burger in 2012 al een cijfer gaf over de gemeentelijke site die boven de norm ligt. En in een onderzoek van het bureau UnitiD naar de online kwaliteit van de 100 grootste gemeenten scoorden we een plek in de top 3.
Vooral in het zelf kunnen laten afhandelen van aanvragen is nog veel mogelijk. Het mes snijdt hier aan twee kanten: de stadjer kan wanneer het hem uitkomt zijn zaken afhandelen en doordat het digitaal gebeurt, levert dit voor de gemeentelijke organisatie efficiencywinst op.

We hebben hiervoor in 2013 een aantal pilots ‘zaakgericht werken’ uitgevoerd. In 2014 zal duidelijk worden welke stappen we hierin verder gaan zetten. Ook in het sociale/zorgdomein is het digitaliseringsvraagstuk een zeer wezenlijke, mede gezien het beroep dat zal worden gedaan op de stadjer om zichzelf meer te redden.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Het niveau van self-service op internet willen we verhogen, zodat onze burger zelf zijn zaken met de gemeente vanuit huis kan regelen. We willen mogelijk maken dat de statussen van lopende aanvragen zijn in te zien voor burgers.
We willen de informatie op internet actueel hebben en houden om burgers en bedrijven adequaat te informeren over onze producten.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
Afhankelijk van besluitvorming eind 2013 zetten we stappen in het digitaliseren (‘zaakgericht werken’) van onze dienstverleningsprocessen. We gaan processen gestandaardiseerd aanbieden waarbij de stadjer in zo min mogelijk stappen zelf zijn product of dienst via internet kan aanvragen en de behandeling ervan kan volgen. We lanceren hiervoor ‘mijn loket’, een persoonlijke pagina voor de burger. Daarnaast zullen we de klacht- en meldprocessen uniformeren.
We werken in de opmaat naar het Shared Service Centrum en het KCC aan een verdere verbetering van onze website wat betreft actualiteit, vindbaarheid en beheer. Het voldoen aan de landelijke webrichtlijnen speelt hierbij een rol.

Beleidsveld

Kanaalsturing

Kanaalsturing betekent dat de gemeente bewust stuurt op het gebruik van de verschillende kanalen van dienstverlening. Dat impliceert dat we, om te kunnen sturen, ook moeten weten op welke wijze en hoe er nu van de kanalen gebruik wordt gemaakt. Via het KCC verkrijgen we vele gegevens rondom de organisatie van ons klantcontact en het kanaalgebruik. “Digitaal tenzij”, in navolging van uitspraken door de minister van Binnenlandse Zaken (‘in 2017 kan de burger alles digitaal bij de gemeente afhandelen’) staat voorop in de verdere groei naar de professionalisering van ons klantcontact.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
We hebben het afgelopen jaar een redelijke slag gemaakt met het aantal producten dat via internet verkregen kan worden (dus geautomatiseerd). In relatie tot het kanaal telefonie zijn in 2013 belangrijke stappen gezet: er is een nieuw telefoniesysteem ingevoerd en hernieuwde aandacht in de organisatie geschonken aan bereikbaarheid. Met behulp van meetgegevens zijn we voortaan in staat om beter dan nu te sturen op telefonische bereikbaarheid. De belangrijkste uitingsvorm is het bundelen van onze eerstelijns toegang tot de gemeente. Ook voor ‘social media’, de relatief nieuwe kanalen zoals Twitter, Facebook, YouTube etcetera, Hebben we een bij onze organisatie passende strategie vastgesteld, beschreven in de nota ‘sociale media in Groningen, aanzet tot een sociale media strategie voor de gemeente’.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We voeren de kanaalstrategie voor dienstverlening verder uit. In concrete zin betekent dit dat we 20% meer klantcontact willen via internet, minder baliebezoek (10% daling, balie is een relatief duur kanaal), 12,5 % minder telefonie door bundeling van nummers en minder herhaalverkeer. Voor

post voorzien we in ieder geval een autonome afname maar sturen daarnaast op een daling van het volume met 5%.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
We sturen actief om onze doelstellingen op gebied van kanaalsturing te bereiken. Naast de doorontwikkeling van e-dienstverlening (zie beleidsveld Internet) zullen we de gemeentelijke afdelingen die rechtstreeks contact hebben met onze burgers en bedrijven nog meer aanzetten tot kanaalsturingsmaatregelen dan we al deden. Met de vorming van het KCC zetten we daar al grote stappen in.

Voor de sociale media kanalen richten we ons op de uitvoering van de sociale media strategie. Dat betekent voor Twitter dat we meer vanuit één gemeente communiceren, en niet voor elk vakgebied apart, dus minder afzonderlijke twitteraccounts. Voor Facebook richten we ons op één centraal gemeentelijk account en gaan we kijken hoe we ervaringen van andere gemeenten slim kunnen toepassen en zoomen we in op de mogelijkheden van interactie met de burger. Zie ook het volgende deelprogramma, beleidsveld Ontwikkelen en beheren van een passende (digitale) communicatie-infrastructuur.

Deelprogramma 2

BELEIDSCOMMUNICATIE

We willen dat burgers, ondernemers en instellingen tijdige, volledige en juiste informatie van ons ontvangen. Omgekeerd willen we als gemeente open staan voor signalen vanuit de stad. Dit stelt ons in staat om participatief beleid te maken, in samenspraak met betrokken burgers en partijen. Leidende principes hierbij zijn de informatiebehoefte van de doelgroepen en het maken van 'communiceerbaar beleid'. We voldoen hierbij aan de (wettelijke) vereisten die aan overheidscommunicatie worden gesteld, zoals openbaarheid, begrijpelijkheid en toegankelijkheid. Ook streven wij naar het aanbieden van informatie 'op maat'. Soms is dat massamediaal, steeds vaker is dat wijkgericht of zelfs individueel.

Steeds meer informatie-uitwisseling gebeurt digitaal via de gemeentelijke website, de Groningen portal, elektronische nieuwsbrieven en sociale media. Met name deze laatste zorgen voor een verdere verschuiving naar het kunnen en willen aangaan van dialogen en vragen een groter(re) luistervaardigheid van de organisatie en haar medewerkers. Aan 'de achterkant' plaatsen de vele gemeentelijke 'informatie-eigenaren' in toenemende mate hun informatie zelf op het net. Met een goede structuur en vormgeving moet het voor burgers en andere doelgroepen gemakkelijker worden de door hen gewenste informatie te vinden en erop te reageren. Efficiency en gebruikersvriendelijkheid zijn de sleutelwoorden bij de inzet en ontwikkeling van de gemeentelijke digitale voorzieningen.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Beleidscommunicatie bedraagt 800 duizend euro. Deze lasten worden gedekt door een bijdrage uit de algemene middelen.

Beleidsvelden

- Faciliteren van informatieoverdracht (actief en passief) tussen gemeente en doelgroepen
- Faciliteren van (burger)participatie bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid
- Ontwikkelen en beheren van een passende (digitale) communicatie-infrastructuur

Beleidsveld

Faciliteren van informatieoverdracht (actief en passief) tussen Gemeente en doelgroepen

De gemeente informeert burgers en overige betrokkenen actief en passief over het gemeentelijke beleid. Beleidsinformatie wordt rechtstreeks vanuit projecten gegeven aan de relevante doelgroepen, maar ook wordt gemeente-breed informatie aangeboden via bijvoorbeeld de gemeentelijke website, de gemeentelijke nieuwsbrief of de wekelijkse persconferentie. In toenemende mate zetten we social media in. Naast het aanbieden van informatie wordt daardoor het kunnen voeren van een betekenisvolle dialoog, het luisteren naar Stadjers, en het terugkoppelen van de verwerking van de geleverde inbreng steeds belangrijker.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Communicatie met burgers is voor het overgrote deel een geïntegreerd onderdeel van het beleidsproces. De resultaten hiervan worden niet structureel en op concernniveau samengebracht en in kaart gebracht.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen 'communicatief beleid maken'. Dat wil zeggen dat we in alle fases van het beleidsproces de vraag stellen welke inwoners van onze stad er op welke manier mee te maken krijgen. Waar mogelijk willen we hen bij het beleid betrekken. Dat begint bij het adequaat informeren van betrokkenen, vervolgens met hen het gesprek aan te gaan, luisteren naar deze input, deze te verwerken en tot slot hierover weer terug te koppelen. Bijzondere aandacht is er voor het informeren en betrekken van burgers op wijkniveau.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Communicatief beleid maken
In 2014 zal de communicatiefunctie worden samengevoegd in het Shared Service Center. Door te standaardiseren, te professionaliseren en waar mogelijk te specialiseren hopen we een nieuwe impuls te kunnen geven aan het 'communicatief beleid maken'. Hierbij volgen we de lijn van de 'factor C-methode' zoals ontwikkeld door de Academie voor Overheidscommunicatie.

Website als voorkeurskanaal
Bij ons mediagebruik willen we waar mogelijk de gemeentelijke website als voorkeurskanaal voor informatieverstrekking gebruiken en de inzet van social media verder uitbouwen. Hiermee willen we het voeren van gesprekken en gesprekjes versnellen en vereenvoudigen.

Wijkcommunicatie [Extra beleidsmiddelen]
We streven ernaar wijkrelevante informatie zoveel mogelijk op wijkniveau aan te bieden. Dit doen we door de ruim 40 wijkpagina's die binnen de gemeentelijke website zijn aangemaakt te vullen met wijk-specifieke zaken. We ondersteunen de wijkwebsites van wijkbewoners door het stimuleren van kennisdeling en het promoten van de wijksites.
Wij stellen uw raad voor hiervoor in 2014 50 duizend euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Faciliteren van (burger)participatie bij het ontwikkelen en uitvoeren van gemeentelijk beleid

Waar in het verleden bij problemen snel naar 'de overheid' werd gekeken, is de (landelijke) trend steeds meer dat in veel gevallen burgers zelf - samen met de mensen in hun sociale omgeving - als eerste aan zet zijn. Er wordt dan gesproken over 'overheidsparticipatie' en 'doe-democratie'. De werkconferentie met Jim Diers in 2013 ging daar dieper op in.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Er worden steeds meer gemeentelijke projecten in samenwerking (co-creatie) met betrokkenen ontwikkeld. Voorbeelden hiervan zijn de visies voor de Binnenstad, Selwerd, Rivierenbuurt en Groningen west en de participatie en co-creatie van bewoners en organisaties bij het beheer van groen in Beijum en Lewenborg. De (landelijke) trends uit de benchmark burgerparticipatie geven een verschuiving aan naar betrokkenheid 'hoger op de participatieladder', waarbij opvalt dat daarbij de inzet van digitale middelen (Facebook, digitale fora) sterk groeit.
'Overheidsparticipatie' vereist een veranderende opstelling van de gemeentelijke overheid. Veel vaker faciliteren we initiatieven van bewoners en ondernemers. En daar waar nodig stimuleren we burgers zelf aan de slag te gaan met ideeën voor de eigen leefomgeving.

Op dit moment zijn initiatieven op veel verschillende plekken in de organisatie belegd. We hebben een gangmaker 'StadDoetMee' aangewezen, die de lijntjes bij elkaar brengt, samenhang, leerervaringen en innovatie organiseert, de inhoudelijke ontwikkeling aanjaagt en voortgang boekt.

Doelen

Wat willen we bereiken?
- Handen en voeten geven aan de strategische visie op burger- en overheidsparticipatie en de 'DOE-democratie'. We komen tot een 'Groningse werkwijze' die vernieuwend is, maar past bij onze historie en voortborduurt op de succesvolle wijkontwikkeling;
- Bundelen, beoordelen en samenhang brengen ten aanzien van de bestaande initiatieven en inzet (instrumentarium). We borgen successen in de organisatie en waar nodig gaan we versnellen, verbeteren, innoveren of stoppen met een initiatief;
- Dialoog binnen en buiten de gemeente organiseren en beweging creëren. Met de nota 'Gebiedsgericht' hebben we de 'stip op de horizon'.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Burgerparticipatie [Extra beleidsmiddelen]
Op basis van co-creatie wordt geïnvesteerd in realisatie van de doelen van de wijkvisies. Er worden activiteiten georganiseerd gericht op (potentiële) nieuwe bewoners en ondernemers, en ideeën ontwikkeld over bijvoorbeeld een ontwikkelmaatschappij (BOOM Oosterparkwijk) of een wijkbedrijf (Selwerd). Samen met bewoners van Tuinwijk en Paddepoel wordt gezocht naar een nieuwe vorm van bewonersbeheer voor het opgeknapte Bessemoerpark en de nieuwe

buurtvoorziening. (Zie ook paragraaf Stadsdelen).

Met de bundeling van inzet en het bieden van een strategisch kader willen we zorgen dat co-creatie, burger- en overheidsparticipatie iets wordt van de héle gemeentelijke organisatie en niet vanuit een bepaalde koker verwordt tot 'kokercreatie'. Dit zien we als een beweging, een proces van cultuurverandering. Deze beweging moet inspirerend, enthousiasmerend en energie gevend zijn. Maar het is niet vrijblijvend en zal dus zijn weerslag moeten hebben en worden geborgd. Het heeft ook gevolgen voor de rollen van College, Raad, ambtenaren en burgers.

We willen de participatie-agenda samen met Raad, college, ambtelijke organisatie, instellingen en bewoners werkende weg vorm en inhoud geven. Dat doen we niet door dikke project- en strategische plannen te schrijven of door meta-discussies over het onderwerp te voeren, maar door aan te sluiten bij de lopende primaire processen en de onderwerpen op de Lange Termijn Agenda van de Raad. Wij stellen uw raad voor om voor Burgerparticipatie in 2014 50 duizend euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Ontwikkelen en beheren van een passende (digitale) communicatie-infrastructuur

We willen inwoners van onze stad kunnen bereiken en open staan voor hun signalen. We communiceren vraaggericht. Efficiëntie willen we nastreven door onze digitale kanalen tot voorkeurskanaal te maken. De inhoud van onze site zal moeten voldoen aan de landelijke webrichtlijnen (Nationaal uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid, NUP 2008).

Analyse

Hoe staan we ervoor?
Sinds 2011 is de vernieuwde vraaggestuurde gemeentelijke website in de lucht. Deze vormt de ruggengraat van onze communicatie-infrastructuur en wordt omringd door flankerende media zoals sub-websites, de gemeentelijke nieuwsbrief, stadsberichten, het gemeentelijke twitteraccount en teletekstpagina's op OOG-tv. Tot 2014 werken we met decentraal webbeheer. In 2013 is een geheel vernieuwd social intranet gelanceerd.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2011	2012	2013*
Bezoekers www.gemeente.Groningen.nl	1.487.350	1.757.000	-
abonnementen gemeentelijke digitale nieuwsbrief	-	1300	1500
followers gemeentelijke twitteraccount	950	2000	2581

* Gemeten in augustus 2013

Doelen

Wat willen we bereiken?
In 2014 willen we het plaatsen en beheren van gemeentelijke web inhoud professionaliseren en de vindbaarheid van gemeentelijke informatie vergroten.
We willen dat inwoners de gemeente als afzender herkennen, onafhankelijk van welk communicatiemiddel gebruikt wordt. Zo veel mogelijk willen we niet als een verzameling organisatieonderdelen, maar als één gemeente naar buiten treden.
Tot slot willen we de functionaliteit van het gemeentelijke intranet vergroten.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Inhoud gemeentelijke website
We starten in 2014 met een centrale web redactie die webteksten zal (her)schrijven en voorzien van de juiste metadata, zodat webinformatie voor burgers beter vindbaar wordt. Ook willen we de toenemende stroom aan feedback van burgers die via het Klant Contact Centrum binnenkomt benutten om onze web inhoud verder te verbeteren. We zullen toewerken naar het voldoen aan de landelijke web richtlijnen per 1 januari 2015.

Social Media
Voor social media houden we de vinger aan de pols. We verfijnen onze webcare-inspanningen en

we proberen het inmiddels ruim op gang gekomen gebruik van social media vanuit de gemeente in goede banen te leiden. De herkenbaarheid van gemeentelijke afzenders zal waar nodig verder worden verduidelijkt.

Intranet
We bouwen het vernieuwde intranet verder uit door onder andere de mogelijkheid om samen aan documenten te werken toe te voegen.

Deelprogramma 3

PUBLIEKE DIENSTVERLENING

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Publieke dienstverlening bedraagt 19,9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit 4,9 miljoen euro leges Burgerzaken, 2,5 miljoen euro Perceptiekosten Belastingen, 500 duizend euro interne dienstverlening, een onttrekking uit de reserves van 1,0 miljoen euro en door een bijdrage uit de algemene middelen van 11,0 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Gemeentelijke informatiecentrum
- Burgerzaken
- Belastingen
- Rechtsbescherming

Beleidsveld

Gemeentelijke informatiecentrum

De overheid heeft diverse kanalen tot haar beschikking voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. Burgers hebben veelal een voorkeur voor de traditionele kanalen zoals de balie en de telefoon. We zetten actief in op kanaalsturing om burgers te verleiden meer gebruik te maken van de elektronische kanalen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Het klantencontactcentrum (KCC) nieuwe stijl is per 1 juli 2012 van start gegaan.
Hylo als kennismanagement systeem is geïmplementeerd maar moet nog beter voor het werk worden ingericht. Stadsbeheer is fysiek binnen het KCC gehuisvest en er wordt een start gemaakt om de eerstelijns informatie uit te wisselen. Ook hierin speelt Hylo, als kennisbank, een grote rol.

De migratie naar het nieuwe telefonie platform (MITEL) is een randvoorwaarde voor de integratie van de dienstcentrales binnen het KCC. Deze migratie heeft vertraging opgelopen waardoor er nog geen start gemaakt is met de informatie uitwisseling tussen Stadsbeheer en DIA. De andere onderdelen OCSW (6111), RO/EZ (8111) en SoZaWe (5200) zullen bij de geplande verhuizing naar de nieuwbouw aan het Harm Buiterplein, zijn aangesloten.

Doelen

Wat willen we bereiken?
- Verbetering van de gemeentelijke bereikbaarheid.
- Terugbrengen van het aantal doorverwijzingen door 50% van de vragen direct af te handelen.
- Terugbrengen van het aantal telefoontjes door het verbeteren van de digitale informatieverstrekking.
- Terugbrengen van het aantal publieksnummers en e-mail adressen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Concern Klant Contact Centrum (=KCC)
- Onderhouden van het kennismanagementsysteem
- Professionaliseren van het KCC
- Verbreden kennis binnen het KCC

Kanaal- en kennismanagement passen we toe als basis voor een verbeterde dienstverlening. Vragen worden direct in de eerste lijn beantwoord. De uniformering van werkwijzen en vraagbeantwoording wordt gerealiseerd.

Beleidsveld

Burgerzaken

De taken binnen het beleidsveld Burgerzaken bestaan hoofdzakelijk uit het registreren van rechtsfeiten van personen en de afgifte van persoonlijke documenten. De meeste frontofficetaken die hier worden uitgevoerd hebben een directe relatie met de registratie van de handelingen in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA).
Bij de dienstverlening aan de balies en via de overige kanalen worden de kwaliteitsnormen gehanteerd die in deelprogramma 11.2 worden beschreven.

We ontvangen onze klanten op diverse locaties: Kreupelstraat (Prefectenhof), de wijkservicecentra Hoogkerk en Lewenborg, het geboorteloket in het Martini Ziekenhuis en sinds 2013 de loketten voor Registratie van Niet-Ingezetenen (RNI) aan de Kreupelstraat en in de Eemshaven.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De kwaliteit van de GBA is in de keten van basisregistraties zeer belangrijk. De kwaliteit werd gemeten in een landelijke audit. Met ingang van 2014 echter zal de kwaliteit worden gemeten door middel van een zelfevaluatie. De resultaten hiervan worden online gepubliceerd en zullen voor iedereen zichtbaar zijn.
Met behulp van een zogenaamde kwaliteitsmodule willen we de kwaliteit hoog houden. Momenteel zitten we ruim onder het toegestane foutenpercentage en werken we aaneen verdere verbetering van de kwaliteit. Dat betreft vooral de inspanning om de administratieve werkelijkheid in overeenstemming te brengen en te houden met de feitelijke werkelijkheid.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We voeren onze taken tijdig, juist en rechtmatig uit, waarbij we de kwaliteit minimaal op het landelijk voorgeschreven niveau houden.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Uitvoering van de Wet Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA)
Hieronder vallen onder andere verhuizingen, vestigingen uit het buitenland, emigratie, kwaliteitscontrole en diverse bijzondere wetten. Maar ook de Burgerlijke Stand met:
- Aangiften van geboorte en overlijden
- Huwelijksaangiften
- Inschrijving van echtscheidingen en overige rechterlijke vonnissen

Afgifte Identiteitsdocumenten
- Reisdocumenten
- Rijbewijzen
- Afschriften
- Verklaringen omtrent het gedrag
- Overige persoonsdocumenten

Het organiseren van verkiezingen, referenda en het uitvoeren van noodwetgeving
In 2014 worden twee verkiezingen georganiseerd, namelijk:
- De gemeenteraadsverkiezing op 19 maart 2014
- De verkiezing van het Europese Parlement op 22 mei 2014

Basisregistraties [Extra beleidsmiddelen]
In een bestuursakkoord (i-NUP) tussen rijksoverheid, gemeenten, provincies en waterschappen zijn resultaatverplichtingen afgesproken waaraan Rijk en gemeenten in 2015 moeten voldoen. Het i-NUP, is een verzameling van 24 concrete voorzieningen om de overheid efficiënter te maken, lasten te verminderen en de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren.

Wij hebben in 2008 besloten tot de inrichting van een binnengemeentelijk stelsel van basis- en kernregistraties, in aansluiting op het landelijk stelsel. De kernregistraties en kerngegevens moeten de gemeentelijke bedrijfsvoering efficiënter maken.
Om aan de wettelijke plicht te voldoen zijn de huidig beschikbare middelen niet voldoende om het programma af te ronden. Voor 2014 en 2015 is 500 duizend euro extra benodigd. Wij stellen voor dat uw raad 500 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Belastingen

De werkzaamheden van de afdeling Belastingen zijn:
- het opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingaanslagen;
- het behandelen van daartegen ingediende bezwaar- en verzoekschriften;
- het vaststellen van de waarde van alle woningen en bedrijven in de stad (uitvoering Wet WOZ).

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De gemeentelijke belastingaanslagen van zowel Groningen, Ten Boer als de DAL-gemeenten (Delfzijl, Appingedam en Loppersum) worden tijdig opgelegd en ingevorderd. De bezwaarschriften worden binnen de wettelijke termijn afgehandeld. De begrote belastingopbrengsten worden met een marge van plus en min 1,5% gerealiseerd. In 2014 zal de afdeling Belastingen, mede op basis van evaluaties in 2013, het werken voor derden (Delfzijl, Appingedam, Loppersum en Ten Boer) verder professionaliseren.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Het rechtmatig en tijdig uitvoeren van onze taken.
- Het realiseren van de begrote belastingopbrengsten.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

In 2014 zetten we het lopende beleid voort met daarnaast een oriëntatie op verdere belastingsamenwerking in de regio.

Heffen belastingen

2014 zal voornamelijk in het teken staan van een verdere stabilisatie van de werkzaamheden die in 2012 door de afdeling zijn overgenomen. Dit mede in het licht van de verplichtingen die het stelsel van basisregistraties met zich meebrengt.

Kostendekkendheid

In 2014 zetten we het lopende beleid voort. Dat betekent:

- We gaan zodanige tarieven hanteren dat gebruikers de volledige kostprijs betalen voor onze producten en diensten voor zover deze via een heffing worden bekostigd. Indien de toegankelijkheid tot een voorziening of marktwerking daartoe aanleiding geeft, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld;
- Indien het handhaven van de openbare orde en veiligheid dat wenselijk maakt, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld;
- Indien het handhaven van de openbare orde en veiligheid dat wenselijk maakt, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld.

Kwijtschelding

In 2014 zetten we het lopende beleid voort. Dat betekent:

- We verlenen kwijtschelding aan mensen op het sociale minimum en aan ondernemers (voor hun privébelastingschulden).
- Kwijtschelding wordt verleend voor de volgende belastingen:
  - Hondenbelasting (60% van belastingaanslag);
  - Afvalstoffenheffing. Mensen die vijf jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijtscheldingsgerechtigden krijgen 57% van het aanslagbedrag kwijtgescholden.

Proceskostenvergoeding belastingen [Extra beleidsmiddelen]

We hebben te maken met een toename van het aantal bureaus dat namens woningeigenaren bezwaarprocedures start. Deze bureaus werken gratis (‘no-cure-no-pay’). Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten. De stijging van het aantal procedures en kostenvergoedingen leidt tot een structureel nadeel van 125 duizend euro. Wij stellen daarom voor dat uw raad in 2014 125 duizend euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Proceskostenvergoedingen belastingen voert

Het bedrag aan uitgekeerde proceskostenvergoeding is sterk gestegen. Het aantal bureaus dat namens woningeigenaren bezwaarprocedures doet, neemt toe. Deze bureaus werken gratis. Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten.

Beleidsveld

Rechtsbescherming

De volgende werkzaamheden worden door de afdeling rechtsbescherming uitgevoerd:

- Advisering aan het gemeentebestuur over bezwaarschriften;
- Interne advisering over rechtspositionele zaken;
- Bepleiten van het gemeentelijk standpunt bij de bestuursrechter;

- Overleg met burgers en met de gemeentelijke organisatie om te onderzoeken of een oplossing voor het geschil mogelijk is;
- Ondersteuning van de algemene commissie voor bezwaarschriften en van de (bezwaar)commissie voor algemene rechtspositionele aangelegenheden.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Als gevolg van de werkwijze waarbij wordt getracht het geschil op te lossen door contact te zoeken met de indiener, wordt jaarlijks ongeveer 40% van de geschillen opgelost en worden de bezwaren ingetrokken door de indiener. Deze werkwijze zal ook in de toekomst worden voortgezet.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Optimalisering van de kwaliteit van besluitvorming in de bezwaarprocedure.
- Advisering over bezwaarprocedures en over (een juiste en uniforme) toepassing van gemeentelijk rechtspositiebeleid.
- Verbetering van de primaire besluitvorming in de organisatie door advisering (en voorlichting) over de rechtspositieregelingen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Advisering over bezwaarschriften, opstellen adviezen bezwaarcommissie

Verwacht/beoogd resultaat

Jaarlijks worden minimaal 550 bezwaren afgehandeld (500 algemeen en 50 personeelsbezwaren).

Geschillenbeslechting

Een steeds belangrijker onderdeel van de werkzaamheden van de afdeling is het onderzoeken van de mogelijkheden om het gerezen geschil op te lossen, hetzij doordat de betreffende dienst het bestreden besluit herziet, hetzij doordat partijen in overleg tot een oplossing komen.

Verwacht/beoogd resultaat

Jaarlijks wordt zeker 30% van de bezwaren ingetrokken.

Deelprogramma 4

OVERIGE STADHUIS EN STADJER

GELD

Het lastentotaal op deelprogramma Overig Stadhuis en Stadjer bedraagt 280 duizend euro. Deze lasten worden gedekt door 190 duizend euro overige inkomsten en een bijdrage uit de algemene middelen van 90 duizend euro.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 11. Stadhuis en Stadjer

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr.	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
11.1	Contact met de burger	315	90	90	82	82	82
11.2	Beleidscommunicatie	907	888	773	755	755	755
11.3	Publieke dienstverlening	19.156	18.600	19.939	18.848	18.871	18.894
11.4	Overig Stadhuis en Stadjer	301	276	280	280	280	280
	Totaal lasten	**20.679**	**19.854**	**21082**	**19.965**	**19.988**	**20.011**
	Baten						
11.1	Contact met de burger	230	45	37	37	37	37
11.2	Beleidscommunicatie	307	368	350	350	350	350
11.3	Publieke dienstverlening	9.012	8.564	8.499	8.499	8.499	8.499
11.4	Overig Stadhuis en Stadjer	186	190	190	190	190	190
	Totaal baten	**9.735**	**9.167**	**9.076**	**9.076**	**9.076**	**9.076**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-10.944**	**-10.687**	**-12.006**	**-10.889**	**-10.912**	**-10.935**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	389	514	567	567	567	567
	Totaal onttrekkingen	30	0	1.035	0	0	0
	Geraamd resultaat na bestemming	**-11.303**	**-11.201**	**-11.538**	**-11.456**	**-11.479**	**-11.502**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
11.2	Wijkcommunicatie	50			
11.2	Burgerparticipatie	50			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
11.3	Basisregistraties	500	500		
11.3	Proceskostenvergoeding belastingen	125	125	125	125

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

11.3 Publieke dienstverlening N 1,4 miljoen euro

Salarissen en Sociale lasten (N 200 duizend euro)
In verband met nominale stijging van de salarislasten ontstaat een nadelige afwijking van 200 duizend euro.

Proceskostenvergoedingen belastingen voert
Het bedrag aan uitgekeerde proceskostenvergoeding is sterk gestegen. Het aantal bureaus dat namens woningeigenaren bezwaarprocedures doet, neemt toe. Deze bureaus werken gratis. Bij een succesvol bezwaarschrift heeft de burger het voordeel van een lagere WOZ-waarde en

daarmee een belastingvoordeel. Het bureau ontvangt de wettelijke vergoeding voor de gemaakte proceskosten.

Reserve verkiezingen (N 1,0 miljoen euro)
Voor het organiseren van de Gemeenteraadsverkiezingen en de Verkiezingen van het Europees Parlement dient een onttrekking van 1,035 miljoen euro uit de reserve plaats te vinden

Het resterende nadeel is het saldo van diverse kleinere afwijkingen (N 50 duizend euro).

PROGRAMMA 12
Bedrijfsvoering

Efficiënt, samenwerkend, verantwoord

We streven naar een efficiënte en op samenwerking gerichte organisatie die zoveel mogelijk integraal werkt. Dat betekent samenwerken met elkaar, met de collega's van andere diensten en met anderen.

Als grote werkgever en opdrachtgever wil de gemeente het goede voorbeeld geven. We hechten veel waarde aan modern werkgeverschap, duurzaamheid en sociale verantwoordelijkheid.

DEELPROGRAMMA'S

1. **Innovaties**
2. **Personeel**
3. **Facilitaire dienstverlening**
4. **Overige bedrijfsvoering**

Deelprogramma 1

INNOVATIES

Het deelprogramma Innovaties heeft vooral betrekking op de innovaties binnen de bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling. Personeel en organisatie hebben we ondergebracht in een afzonderlijk deelprogramma. Dat geldt eveneens voor de Facilitaire dienstverlening.

Binnen de gemeente Groningen vinden ingrijpende veranderingen plaats in de PIJOFACH (Personeel, Informatie, Juridische zaken, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) met als doel een basis te leggen voor een meer flexibele organisatie en om bezuinigingen te kunnen realiseren. Onze ambitie is te komen tot een efficiënte en effectieve samenwerking binnen de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen.

De gemeente Groningen beschikt vanaf 2014 over een Shared Service Center voor alle bedrijfsvoeringstaken (PIJOFACH-taken) dat werkt voor de gehele gemeentelijke organisatie.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Innovaties bedraagt 3,9 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit overige inkomsten 100 duizend euro en een bijdrage uit de algemene middelen van 3,8 miljoen euro.

Beleidsvelden

- Nieuwbouw Harm Buiterplein
- Samenvoeging SOZAWE/iederz
- Informatisering en automatisering
- Financiën en control
- Inkoop

Beleidsveld

Nieuwbouw Harm Buiterplein

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In de nieuwbouw zullen behalve de huidige functies van SOZAWE en iederz ook een aantal (toekomstige) KCC-functies worden ondergebracht. Om die reden wordt niet meer gesproken over de 'Nieuwbouw SOZAWE' maar over de 'nieuwbouw op het Harm Buiterplein'. Dit is overigens nog een werktitel. De nieuwbouw verloopt volgens planning. Op dit moment wordt gewerkt aan het leggen van de vloerbedekking, het plaatsen van de wanden en het oplevering gereed maken van het gebouw.

Doelen

Wat willen we bereiken?

Met de nieuwbouw op het Harm Buiterplein willen we een betere, klantvriendelijke dienstverlening aan klanten en bezoekers bieden. Daarnaast moet het gebouw op een meer eigentijdse manier plaats bieden aan de medewerkers waardoor hun werkplezier wordt vergroot. Bij de totstandkoming van de kantoorconcepten maken we gebruik van flexibele werkplekken en zal de nieuwe werkomgeving zijn ingericht volgens de principes van het nieuwe werken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Nieuwbouw Harm Buiterplein

In 2014 vindt de dienstverlening op het gebied van Werk, Participatie en Inkomen plaats in het nieuwe kantoorgebouw aan het Harm Buiterplein. Bij de besluitvorming over de "nieuwbouw SOZAWE" in uw raad (2011) hebben we aangegeven dat we met de nieuwbouw de ambitie van SOZAWE wilden ondersteunen. In dat kader zijn toen begrippen genoemd als sober en doelmatig, open/ uitnodigend en laagdrempelig/ toegankelijk, een veilige werkomgeving en een duurzaam en energiezuinig gebouw.
Sinds de besluitvorming over de nieuwbouw zijn er meerdere discussies gevoerd over de definitieve invulling van de aangeboden dienstverlening in het nieuwe gebouw. Bij het ontwerp van het gebouw is er rekening mee gehouden dat de definitieve indeling van het gebouw nog kan veranderen. Door het flexibele karakter van het gebouw kunnen we de indeling altijd aanpassen aan de gewenste werkruimtes passend bij de aangeboden dienstverlening. Vanaf 2014 valt de exploitatie van de nieuwbouw aan het Harm Buiterplein onder het SSC. Dit betekent dat de

activiteit “Nieuwbouw Harm Buiterplein” niet meer terug komt in dit deelprogramma.

Nieuwbouw en duurzaamheid
Het nieuwe gebouw sluit aan bij de ambitie van uw raad om in 2035 een energie neutrale stad te zijn. Al bij het ontwerp is nagedacht over het duurzame karakter van het gebouw. Hierbij is gekeken naar energiebesparing, de te gebruiken materialen en de flexibiliteit. De composietgevel is volledig geïsoleerd, het drievoudige glas biedt een optimale (geluids-)isolatie. Ten behoeve van de verwarming en koeling van het gebouw wordt gebruik gemaakt van een Warmte Koudeopslag (WKO) systeem. Het gebouw krijgt een groen dak en op het dak staat een groot aantal zonnepanelen. Het gebouw (met een staalconstructie) is demontabel. Bij de inrichting van het gebouw wordt gebruik gemaakt van duurzame materialen.
De locatie van de nieuwbouw vlakbij NS station Europapark en het busstation draagt bij aan het gebruik van openbaar vervoer.

Beleidsveld

Samenvoeging SOZAWE/iederz

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In ons meerjarenbeeld zien we ons geconfronteerd met oplopende tekorten die ons dwingen om tempo te maken en de huidige sociale zekerheid duurzamer en tegen veel lagere kosten te organiseren. Deze opgave, die al eerder in de (Re)visie Werk en participatie in stad! Is aangekondigd, is in de tweede helft van 2012 in een stroomversnelling terecht gekomen. We zijn anticiperend op de invoering van de nieuwe participatiewet, alvast begonnen met het vormgeven van de ambities van SOZAWE en iederz in een gezamenlijk programma Werk en Participatie. In een houtskoolschets Werk en participatie hebben we de contouren van drie nieuwe vakdirecties (units) Werk, Inkomen en Maatschappelijke participatie geschetst waar het merendeel van de huidige onderdelen van de dienst SOZAWE en iederz in op gaan.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Zowel de kadernota Wmo, de kadernota ‘Groningen voor elkaar’ als de ‘(Re-)visie Zicht op uitvoering sociale zekerheid in Stad’ beschrijven de omslag die nodig is in het maatschappelijk domein.
Dit nieuwe beleid stelt ook eisen aan de inrichting van de organisatie en de medewerkers. Het doel is een uitvoeringsorganisatie te bouwen waarin de dienstverlening voor de verschillende doelgroepen efficiënter is georganiseerd, op basis van het te behalen resultaat. De dienstverlening onderscheidt de resultaatgebieden ‘werk’, ‘inkomen’ en ‘maatschappelijke participatie’. Deze resultaatgebieden worden organisatorisch vertaald in drie uitvoeringsunits, waar SOZAWE en iederz in op gaan.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Inrichten nieuwe units Werk, Inkomen en Maatschappelijke participatie
Het jaar 2014 is voor de organisatie een overgangsjaar. Met ingang van 1 mei 2013 zijn drie kwartiermakers benoemd die de opdracht hebben gekregen om in nauwe onderlinge samenwerking de uitvoeringsplannen voor de drie units verder vorm te geven en uit te voeren. Het streven is om een toekomstbestendige uitvoering te bouwen die koerswijzigingen in de landelijke politiek kan opvangen. Want hoewel de richting is aangekondigd, weten we nog niet hoe de Participatiewet er precies uit gaat zien, of welk vervolg wordt gegeven aan het Sociaal Akkoord. Dat geldt ook voor de aanstaande veranderingen in de AWBZ, die bijvoorbeeld van invloed zullen zijn op de vorming van de unit Maatschappelijke Participatie.
De besluitvorming en het traject van medezeggenschap vinden in het voorjaar van 2014 plaats, waarna de plaatsingsprocedure voor medewerkers van start kan gaan. We gaan in 2014 aan de slag met de verdere inrichting van de nieuwe units Werk, Inkomen en Maatschappelijke participatie.

Voortgang aanbevelingen rekenkamerrapport
Op 28 november 2012 heeft de raad het raadsvoorstel vastgesteld over het rapport en de aanbevelingen van de rekenkamercommissie over de reorganisatie van SOZAWE. Het college heeft toen aangegeven de aanbevelingen van de rekenkamercommissie volledig te onderschrijven en hiermee aan de slag te gaan. In navolging van de wens van uw raad om actief te worden meegenomen in de voortgang van de organisatieontwikkeling op het gebied van werk, inkomen en maatschappelijke participatie hebben we in 2013 - buiten de reguliere raadscommissies om -

bijeenkomsten over dit onderwerp voor uw raad verzorgd. In 2014 willen we dit voortzetten.

Beleidsveld

Informatisering en automatisering

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Met de vaststelling van de ICT-visie Groningen Digitaal geeft het college richting aan de innovatie van de gemeente met ICT. Deze innovatie is nu nog vooral intern-gericht maar zal de komende jaren meer op onze externe relaties (burgers, partners en andere overheden) worden gericht. Verbetering van de samenhang en digitalisering van onze interne informatievoorziening vormt een voorwaarde voor externe innovatie. De digitalisering van de bedrijfsvoering vordert echter langzaam mede door de dominante focus op kostenreductie. De digitale werkplek is inmiddels geheel vernieuwd. Deze vormt de basis voor verdere innovaties, zoals Bring-You-Own-Device en mobiel werken. De realisatie van het nieuwe intranet is een eerste stap op de weg naar meer gemeenschappelijke informatievoorziening, waar deze voorheen per dienst was ingericht. Voor de verbetering van de rolverdeling tussen de eigen I&A-organisatie en externe partijen loopt een doelmatigheidsonderzoek. De realisatie van het Noordelijk Overheids Datacenter, waarin de gemeente samenwerkt met andere overheden, loopt vooruit op deze ontwikkeling. Veel inspanning is besteed aan de vorming van het Shared Service Centrum, wat een voorwaarde vormt voor het bereiken van veel doelstellingen op ICT-gebied.

Doelen

Wat willen we bereiken?

Vanuit het besef dat ICT een essentiële factor is voor de innovatie van de gemeentelijke dienstverlening, de organisatie en het bestuur, streven we de volgende doelen na:

- Innovatie van de dienstverlening en de samenwerking met partners en andere overheden;
- Digitalisering van de bedrijfsvoering.
- Modernisering van de digitale werkomgeving.
- Een betere rolverdeling tussen de interne I&A-organisatie en externe partijen.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Eén van de belangrijkste speerpunten in 2014 is de implementatie van de I&A-functie binnen het SSC en in samenhang daarmee de concernsturing op ICT-ontwikkelingen. Hierdoor worden de voorwaarden gecreëerd voor een effectievere en efficiëntere ontwikkeling van de informatievoorziening. In nauwe samenwerking met de vakdirecties zullen we de gemeentelijke innovatie met ICT oppakken. Dit speelt vooral in het sociaal domein waar de innovatie van de relaties met onze partners urgent is. Voor de innovatie van de dienstverlening worden nieuwe projecten opgestart, o.a. voor de inzet van open data en mobiele apps. Op basis van enkele pilots zal de concern-brede en kosteneffectieve aanpak van de digitalisering opnieuw worden bepaald waarna deze voortvarend ter hand kan worden genomen. De mogelijkheden van mobiel werken en digitaal samenwerken worden uitgebreid, evenals de mogelijkheid om binnen de gemeente eigen apparatuur en standaard consumentensoftware te gebruiken. De afhankelijkheid van Microsoft op de werkplek wordt mede hierdoor teruggedrongen. Het is te verwachten dat de aanbevelingen uit het lopende doelmatigheidsonderzoek tot wijzigingen in de I&A-functie zullen leiden die, gelijktijdig met de realisatie van het SSC, in 2014 geïmplementeerd moeten worden.

Beleidsveld

Financiën en control

Doelen

Wat willen we bereiken?

De gemeente Groningen wil goede informatie op de juiste momenten met een goede kwaliteit, op basis waarvan de juiste besluiten genomen kunnen worden.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Doorontwikkeling controlfunctie

De ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie hebben geleid tot een herijking van de controlfunctie. Control wordt in 2014 vormgegeven door het team Control binnen de Concernstaf en onder leiding van de Concerncontroller.

Daar evalueren we de pilot Control ROEZ die in de tweede helft van 2013 is uitgevoerd. De resultaten betrekken we bij de verdere inrichting en werkwijze. Tegelijkertijd wordt het projectplan Herijking control gemeente Groningen geïmplementeerd, met daarin aandacht voor de samenwerking tussen het team Control en het Shared Service Center, de samenwerking tussen control en de lijnverantwoordelijken, het risicomanagement en het (laten) uitvoeren van audits.

Doorontwikkeling Financiën
We gaan door met de ingezette ontwikkeling richting een nieuw financieel besturingsmodel, in het verlengde van het nieuwe organisatie besturingsmodel "één gemeente, één organisatie'. Het project Herinrichting begroting moet in 2014 resulteren in een nieuwe inrichting, kostentoerekening en managementinformatievoorziening, die voor het jaar 2015 toepasbaar is.

Dit willen we bereiken door de administratieve processen aan te laten sluiten bij de nieuwe inrichting van de organisatie. Daarmee voldoen we niet alleen aan wet- en regelgeving, maar we zorgen ook voor een goede administratieve basis voor de sturing en beheersing van de organisatie. We streven naar een vereenvoudiging van de wijze waarop we de kosten administreren en verdelen naar de gemeentelijke programma's en de doorrekening naar tarieven.

Ontwikkeling managementinformatievoorziening
De gemeente Groningen onderzoekt hoe met name de analyse van financiële ontwikkelingen gedurende het jaar het beste kan worden ondersteund. Deze activiteit vergt een flexibel informatiesysteem inclusief koppeling met niet-financiële informatie. Hiervoor zijn al uitwerkingen beschikbaar binnen onderdelen van de gemeente. We onderzoeken de mogelijkheid deze technieken op gemeentelijk niveau te gaan toepassen met als doel informatie op een toegankelijke, digitale wijze beschikbaar te stellen aan de diverse doelgroepen.

Beleidsveld

Inkoop

Inleiding
De inkoopbegroting van de Gemeente Groningen bedraagt ongeveer 265 miljoen euro in 2014. Dit staat gelijk aan ongeveer 33% van de totale gemeentelijke uitgaven. In deze paragraaf geven wij inzicht in de verdeling van het inkoopvolume over de gemeentelijke diensten. We gaan ook in op de ontwikkelingen ten aanzien van inkoop, voornamelijk de inrichting van het categoriemanagement. Vervolgens geven wij een uitsplitsing van inkopen ten behoeve van de exploitatie en investeringen en geven we informatie over de aanbestedingen in 2014.
Ten slotte gaan we in op de uitgangspunten van het gemeentelijke inkoopbeleid. Naast Bezuinigingen geven wij toelichting over onze doelen ten aanzien van Rechtmatigheid en Doelmatigheid, Duurzaamheid, Social Return en Ondernemersvriendelijk Inkopen.

Shared Services
Het jaar 2014 is het jaar van de vorming van het Shared Service Center. Zoals voor alle betrokken functies is dit ook voor de inkoopfunctie een dynamische periode. We verbeteren de professionele besturing vanuit de inkoopfunctie door categoriemanagement. Met de vorming van het Shared Service Center is de afdeling inkoop uiteindelijk verantwoordelijk voor alle inkoopprocessen binnen de Gemeente Groningen.

Categoriemanagement
Ter verbetering van de sturing en beheersing van de inkoopprocessen zijn, naar aanleiding van de organisatie ontwikkeling inkoopcategorieën ingericht. De inkoopcategorieën zijn een clustering van de gemeentelijke inkopen. Voor de indeling van de categorieën zijn naast aard- en type van inkopen, kennis van de markt, contractbeheer en budgettaire verantwoordelijkheid van belang. Naast de expertise op het gebeid van aanbestedingen levert de afdeling inkoop ondersteuning en advies aan de categoriemanagers.
Met het categoriemanagement beperken we het aantal contactpunten binnen de Gemeente Groningen voor dezelfde soort inkopen bij dezelfde leveranciers of binnen dezelfde markt. Hierdoor kunnen nieuwe contracten scherper worden gedefinieerd en bestaande contracten beter worden benut.
Vanuit het Shared Service Center legt de inkoopafdeling de verbinding tussen de Gemeente Groningen en haar inkoopmarkten.
De informatie ten aanzien van de gemeentelijke inkopen wordt in deze begroting op dienstniveau gepresenteerd. In de loop van 2014 is deze informatie op categorieniveau beschikbaar. Dit sluit aan bij de aanpassingen in het financieel sturingsmodel en de uitwerking daarvan in het financieel informatiesysteem, het project Dafinci 2.0.

Toelichting inkoopbegroting

Om inzicht te geven in de gemeentelijke inkopen laten we zien hoe het totaalbedrag van 265 miljoen euro binnen de gemeentelijke diensten wordt ingezet. Daarbij gaan wij ook in op de verhouding van investeringen en exploitatie van de inkopen per dienst. Ten slotte lichten we verschillen ten opzichte van 2013 toe en gaan we op de meerjarige ontwikkeling van het inkoopvolume in.

In onderstaande tabel is de verdeling van de inkoopbegroting, 265 miljoen euro, per dienst gegeven.

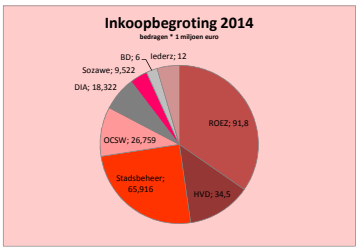

Onderverdeling van inkoopvolume tussen investeringen en exploitatie weergeven.

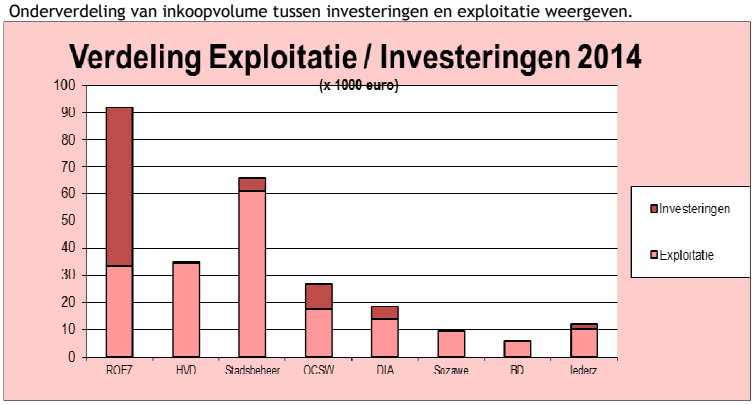

Toelichting geven op de tabel.
Het inkoopvolume ten aanzien van investeringen bedraagt ongeveer 79 miljoen euro. De overige 185 miljoen euro betreft inkopen ten behoeve van de exploitatie. We maken onderscheid tussen exploitatie en investeringen. Deze programmabegroting is een exploitatiebegroting, hierin zijn de kapitaallasten (rente en afschrijvingen) per programma opgenomen.
Een aantal investeringsprojecten en inkopen gebaseerde op incidentele extra beleidsmiddelen is nog niet in deze verdeling opgenomen. De raad moet hiertoe nog besluiten.

Ontwikkeling van het gemeentelijk inkoopvolume
Onder invloed van de economische recessie en de daarmee samenhangende bezuinigingen, zowel op gemeentelijk als rijksniveau is de omvang van de inkopen de afgelopen jaren gedaald. In 2011 werd voor ruim 300 miljoen euro ingekocht. De omvang van inkopen in 2013 en 2014 is ongeveer gelijk, ongeveer 265 miljoen euro. Wij verwachten in 2014 ongeveer 100 aanbestedingen uit te voeren. Dit is eveneens vergelijkbaar met het niveau van 2013.
Het inkoopvolume is per saldo ten opzichte van vorig jaar ligt gestegen. Daling van het inkoopvolume, ten opzichte van vorig jaar wordt onder andere veroorzaakt door de nieuwbouw aan het Harm Buiterplein en door de vorming van de Veiligheidsregio per 1 januari 2014. Stijgingen worden onder andere veroorzaakt door de reconstructie van Sportpark Corpus den Hoorn en de vervanging van Sporthal de Wijert.

Bezuinigingen
In het bezuinigingspakket 2011 – 2014 is een taakstelling van 3,5 miljoen euro voor besparingen op inkoop opgenomen. Deze taakstelling vullen wij met behulp van het categoriemanagement in.
Categoriemanagement staat voor:
- betere benutting van bestaande contracten binnen de gemeente;
- aansluiting in het proces van aanbesteden en contracteren, gericht op onze nieuwe organisatie;
- eenduidige positionering en sturing van de inkoopvraag;
- verbeterde transparantie van inkoopbesluiten.

Bij het realiseren van deze bezuinigingstaakstelling gaan we ervan uit dat we onze doelen op gebied van Social Return, Duurzaamheid en Ondernemersvriendelijk Inkopen behalen.

Beleidsuitgangspunten
Op de inkopen van de Gemeente Groningen is naast wet- en regelgeving, het gemeentelijk inkoopbeleid van toepassing. Dit inkoopbeleid vloeit voort uit het gemeentelijk beleid. We hebben het inkoopbeleid samengevat in vier hoofdthema's. Per thema geven wij hieronder een beeld van de planning en de uitgangspunten voor 2014.

Rechtmatigheid / Doelmatigheid
Op 1 april 2013 is de nieuwe aanbestedingswet in werking getreden.
Deze wet verplicht onder andere om gemotiveerd de keuze voor de aanbestedingsvorm, leveranciers en opdrachten te vast te leggen. De Gemeente Groningen is vanuit deze wet dan ook verplicht om gemotiveerd aan te geven op welke wijze het MKB kan meedingen naar opdrachten. Onder andere vanwege deze wet voeren wij aanpassingen door in het inkoopbeleid van de Gemeente Groningen. Daarbij sluiten wij aan bij de operationele inkoopprocessen in het project DaFinci 2.0.

Duurzaam
In onze brief van juni 2013 "Quick-scan beleid Duurzaamheid" hebben wij enkele aanbevelingen opgenomen. Uit deze aanbevelingen blijkt de noodzaak van het borgen van de toepassing van de geldende duurzaamheidseisen binnen het gemeentelijk inkoopbeleid.
In ons inkoopbeleid hanteren we de geldende richtlijnen ten aanzien van Duurzaam Inkopen van Agentschap NL. Daarnaast is de gemeente Groningen Partner van het Forest Stewardship Council Nederland (FSC). Naast dat wij de FSC criteria in onze inkoopvoorwaarden hebben opgenomen ondersteunen wij de werkzaamheden van het FSC.

Sociaal
Sinds 2010 maakt Social Return deel uit van het inkoopbeleid. Op dit moment worden de effecten van ons beleid op het gebied van Social Return geëvalueerd. Wij verwachten dat er door verdere professionalisering van de ondersteuningsstructuur nog betere resultaten te behalen zijn. In het deelprogramma Arbeidsmarktbeleid (deelprogramma 1.2) wordt verder wordt verder ingegaan op het de doelstellingen van Social Return.

Ondernemersvriendelijk aanbesteden
Naast de nieuwe aanbestedingswet, welke per 1 april 2013 in werking is getreden, is de Gemeente Groningen ondertekenaar van het actieplan "Ondernemersvriendelijk Aanbesteden". Dit is een initiatief van VNO-NCW Noord, Bouwend Nederland Noord, MKB-Nederland Noord, in samenwerking met de Kamer van Koophandel (KVK) Noord. Naast de Gemeente Groningen is dit convenant ondertekend door de gemeenten Assen, Emmen en Leeuwarden en de grote publieke organisaties, verenigd in het Inkoop Platform Groningen (IPG) in de stad Groningen. Daarin hebben wij ons tot doel gesteld om door verbetering van communicatie en transparantie, wegnemen van administratieve belemmeringen en bevordering van slim en innovatief inkopen de regionale economie zoveel mogelijk te stimuleren.

Deelprogramma 2

PERSONEEL

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Personeel bedraagt 244,0 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt door deze toe te rekenen aan de andere deelprogramma's. In bijlage vijf treft u een overzicht aan van de personele sterkte en personeelslasten. In dit deelprogramma gaan we in op de recente ontwikkelingen en voornemens.

Beleidsvelden
- Organisatieontwikkeling
- Personeelsontwikkeling
- Inhuur derden
- ARBO en verzuim

Beleidsveld

Organisatieontwikkeling

Analyse

Hoe staan we ervoor?
In de eerste helft van 2013 is op het gebied van gemeentelijke organisatieontwikkeling veel gebeurd. Zo worden de contouren van de nieuwe organisatie langzaam zichtbaar. De eerste nieuwe units zijn al van start gegaan en er volgen er in snel tempo meer. Hiermee ontstaat een natuurlijk moment om de volgende fase van ontwikkeling vorm te geven. De nadruk verschuift van nadenken over en vormgeven van een sturings- en inrichtingsmodel naar een manier van (samen)werken, houding en gedrag. Vanuit de één gemeente, één organisatie gedachte ligt het voor de hand een "overall-aanpak" te hanteren en dit heeft geleid tot het opzetten van het ontwikkeltraject Gemeente Groningen: een generiek concern breed programma waarin het werken in de nieuwe organisatie centraal staat. Een traject dat uiteindelijk iedereen in onze organisatie zal bereiken. De contouren van het ontwikkelprogramma inclusief een werkwijze en aanpak om te komen tot een effectief programma, liggen op dit moment voor ter besluitvorming. De planning is om in het najaar van 2013 te starten met dit programma en 2014 zal ook grotendeels in het teken staan van de verdere uitrol hiervan.

Doelen

Wat willen we bereiken?
De gemeente Groningen wil een forse slag maken in de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie en haar medewerkers met als centraal uitgangspunt: "Eén Groningen, één organisatie en één werkgever, met als vertrekpunt een optimale dienstverlening aan de burger"

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
- In samenspraak met de organisatie ontwikkelen en aanbieden van een integraal ontwikkeltraject gebaseerd op 3 hoofdsporen: leiderschapsprogramma, medewerkersprogramma en startprogramma.
- Het organiseren van verbindingsateliers waarin concern brede thema's aan de orde komen.
- Het ontwikkelen van een monitor om het ontwikkelen van het lerend vermogen te kunnen volgen.
- Verder uitwerken en borgen van principe van meervoudige sturing en het uitlijnen van de daarbij horende besturingselementen.
- Verder verdiepen en inbedden van programmamanagement.

Verwacht/beoogd resultaat
- 75% van de medewerkers hebben deelgenomen aan onderdelen van het ontwikkeltraject
- besturingscomponenten (structuur, proces en instrumenten) uitgelijnd

Beleidsveld

Personeelsontwikkeling

De ontwikkeling van de organisatie is in volle gang. We bouwen aan een *andere organisatie*, waarin medewerkers meer eigen verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen en in staat zijn hun bijdrage te leveren vanuit het belang van de gehele organisatie. Deze ontwikkeling heeft alleen kans van slagen wanneer de mensen in onze organisatie mee willen en kunnen in de verandering. Mensen die open staan voor vernieuwing. Bereid om ingesleten patronen los te laten. Flexibel in denken en doen. Mensen die hun verantwoordelijkheid durven te nemen en bereid zijn om te delen. Altijd gericht op het resultaat maar wel open en samen met anderen. Om toe te groeien naar dit type medewerker, hebben we een HR-strategie ontwikkeld, die de organisatieontwikkeling versterkt en die ook richting geeft aan de ontwikkeling van onze medewerkers.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

De komende jaren moeten we een aantal ontwikkelingen op HRM-gebied het hoofd bieden, die elkaar soms versterken en soms juist een tegengestelde werking hebben.
De uitstroom van de "babyboom" komt de komende jaren goed op gang. Tot en met 2017 zal 234 fte wegens pensioen uitstromen. Dat loopt in de jaren daarna verder op tot 683 fte totaal in 2023. Het aantal herplaatsingskandidaten zal door de reorganisaties en bezuinigingen snel toenemen. We hebben te maken met vergrijzing van de organisatie. Waar we enerzijds de noodzaak voelen om meer jonge medewerkers aan te trekken, hebben we anderzijds een verantwoordelijkheid voor onze huidige medewerkers die herplaatsingskandidaat worden. De ruimte om jonge medewerkers aan te trekken is daardoor beperkt. Daar komt bij dat de uitstroom van de babyboom niet gezien moet worden als een pijnloze oplossing voor een deel van de bezuinigingsopdracht. Het is ook een verlies aan kennis en ervaring, die door het gebrek aan instroom van jonge medewerkers niet overgedragen kan worden. We lopen het risico dat we in de nabije toekomt de expertise die we nodig hebben, niet in huis hebben. Dat heeft mogelijk weer invloed op de omvang van de externe inhuur, die we verder willen beperken. We zijn ons terdege bewust van het effect van deze ontwikkelingen op onze organisatie: we lopen het risico dat de balans tussen vraag en aanbod op HRM-gebied zowel kwalitatief als kwantitatief verdwijnt. We gaan hier de komende jaren gericht op sturen.

Doelen

Wat willen we bereiken?

De HR-strategie kent geen eigenstandige doelstellingen maar ondersteunt de doelstellingen van de organisatie. In de context van de ontwikkeling van de organisatie en de HRM-ontwikkelingen, zoals hiervoor beschreven, en de bezuinigingen, zetten we de komende jaren in op:

- Stimuleren eigen verantwoordelijkheid loopbaan
- Professionalisering en ontwikkeling van medewerkers
- Optimale flexibiliteit
- Maximale mobiliteit

N.B. De bestuurder is nog in gesprek met de ondernemingsraad over de HR-strategie. De doelstellingen en de hieronder vermelde acties zijn onder voorbehoud van de uitkomsten van dit overleg.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Mobiliteitsprogramma

Gezien het grote aantal herplaatsingskandidaten en de HRM doelstellingen op het terrein van mobiliteit en flexibiliteit is een nieuw programma mobiliteit ontwikkeld: het programma 'Van werk naar werk'. De uitvoering van het programma 'Van werk naar werk' wordt tijdelijk programmatisch georganiseerd en wordt aangestuurd door de programmamanager Mobiliteit. Het primaire doel van het programma 'Van werk naar werk' is: herplaatsingskandidaten zo snel en zorgvuldig mogelijk begeleiden naar een andere structurele baan binnen of buiten de gemeente. Daarnaast worden vrijwillig mobiele en flexibele medewerkers zo goed mogelijk begeleid naar een juiste volgende stap. Herplaatsingskandidaten worden intensief begeleid door een mobiliteitsmanager. Alle vacatures, tijdelijk werk, projecten en klussen worden door het programma Mobiliteit ingevuld. Dat betekent dat er één loket komt waarin al het 'werk' en alle medewerkers die een andere plek in de organisatie moeten/willen bij elkaar komen. Het programma Mobiliteit is verantwoordelijk voor de juiste match. Vrijwillig mobiele medewerkers of medewerkers die flexibel inzetbaar zijn worden door de mobiliteitsmanager ondersteund. Intern werk wordt in principe door herplaatsingskandidaten ingevuld. Onze ambitie is dat een deel van de externe inhuur verder kan worden beperkt. Het programma is gestart in 2013 en loopt in elk geval door tot eind 2014. In het laatste kwartaal van 2014 wordt het programma geëvalueerd.

Centraal opleidingsaanbod en gedeeltelijke centralisering opleidingsbudget
Opleidingsbudgetten worden deels gecentraliseerd. Opleidingen en ontwikkelingstrajecten gericht op organisatieontwikkeling worden centraal aangeboden. Concerndenken wordt verder ontwikkeld waardoor de onderlinge uitwisselbaarheid van kennis en expertise van medewerkers groter wordt en daarmee de interne mobiliteit en flexibiliteit.

Voor vakgerichte en individuele opleidingen maken de vakdirecties jaarlijks een opleidingsplan. Scholingsactiviteiten worden waar mogelijk centraal ingekocht.

Werkbegeleiding
Kwantitatief
In het kader van de werkbegeleidingscyclus wordt met iedere medewerker jaarlijks een functioneringsgesprek gevoerd. Er zijn enkele uitzonderingen:
- medewerkers die langdurig ziek zijn;
- medewerkers die in de loop van het jaar uit dienst treden; met hen wordt wel een exitgesprek gevoerd, maar geen functioneringsgesprek meer;
- medewerkers die in de loop van het jaar in dienst treden; met hen worden in het kader van de werkbegeleiding van begin af aan diverse gesprekken gevoerd. Dat zijn echter nog geen functioneringsgesprekken.

Voor beoordelingsgesprekken is de norm eenmaal per 2 jaar.

Kwalitatief
We gaan de werkbegeleiding verbeteren door te gaan sturen op resultaten, competenties en persoonlijke ontwikkeling. Als eerste stap daarin onderzoeken we in 2014 de invoering van generieke in plaats van organieke functiebeschrijvingen. We willen daarbij aansluiten bij het systeem dat ontwikkeld is door de VNG (HR21). Indien de uitkomsten van het onderzoek positief zijn, dan voeren we HR21 in 2014 in.

Strategische personeelsplanning en personeelsschouw
Vraag en aanbod van personeel wordt kwantitatief en kwalitatief in beeld gebracht door strategische personeelsplanning en de personeelsschouw. Zowel programmamanagers als vakdirecteuren moeten jaarlijks, op basis van een onderbouwing, aangeven wat ze nodig hebben. Doordat we weten wat we in huis hebben en wat we nodig hebben (op de korte en de middellange termijn), kunnen we beter sturen op mobiliteit, het matchen van herplaatsingskandidaten en het verminderen van externe inhuur.

Stages en werkplekken
Ook in 2014 willen we weer beschikbaar zijn voor stages en werkleerplekken. We streven naar 200 stageplekken en 16 werkleerplekken. Bij een werkleerplek gaat het zowel om jongeren die nog in opleiding zijn (Beroeps Begeleidende Leerweg trajecten) als om mensen die hun opleiding al dan niet hebben afgerond en die een uitkering ontvangen.
Daarnaast starten we met een traineeprogramma. We streven naar 10 trainees in 2014.

Formatie financiën [Extra beleidsmiddelen]
We willen toe naar een kwalitatief betere dienstverlening. Zowel naar burgers als naar uw raad. We hebben extra mensen bij financiën nodig om de gewenste kwaliteitsverbetering te bereiken. Dan kunnen we de control en de rapportages uit de P&C cyclus tijdig en kwalitatief op orde maken. We stellen hiervoor jaarlijks 150 duizend euro beschikbaar over de periode 2012 tot en met 2014. We stellen uw raad voor in 2014 150 duizend euro beschikbaar te stellen uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Inhuur derden

Onder externe inhuur verstaan we personen die:
- werkzaamheden verrichten voor de gemeente Groningen én,
- geen (vaste of tijdelijke) ambtelijke aanstelling hebben én,
- werkzaam zijn binnen de organisatie én,
- werken onder aansturing van een lijnfunctionaris van de gemeentelijke organisatie.

Dit betekent dat een ieder die in opdracht van de gemeente werkzaamheden verricht in het kader van bijvoorbeeld een uitbesteding of een opdracht, maar die niet werkzaam is binnen de organisatie, niet tot de externe inhuur wordt gerekend. Bijvoorbeeld advocaten, notarissen en accountants, maar ook de stratenmakers, externe coaches, werkervaringsplaatsen, personeel van schoonmaakbedrijven, enzovoort.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Afgesproken was, dat in 2012 het totale bedrag dat besteed werd aan de inhuur van extern personeel, niet meer zou bedragen dan 13% van de loonsom van 2011. Deze doelstelling hebben we gehaald. In 2013 is de doelstelling dat de omvang van de externe inhuur niet meer is dan 12% van de loonsom van 2012. We hebben geen aanwijzingen dat de doelstelling voor 2013 niet wordt gehaald.

Doelen

Wat willen we bereiken?

We continueren de huidige doelstelling: de externe inhuur bedraagt in 2014 niet meer dan 12 % van de loonsom van 2013. Maar uiteraard willen we de inhuur van externen zoveel mogelijk beperken. Ons streven is er daarom op gericht aanmerkelijk lager uit te komen.
Dat laat onverlet dat we blijven werken met een flexibele schil. Dat is een weloverwogen keuze in de bedrijfsvoering, waardoor we efficiënter kunnen inspelen op wisselingen in de capaciteitsbehoefte, bijvoorbeeld voor opvang van piekwerkzaamheden, bij ziekte, voor seizoensarbeid of voor de uitvoering van projecten.
Bovendien is het voor sommige functies wenselijk om te blijven werken met externe inhuur: specialismen die we niet in huis hebben of willen hebben, het snel kunnen inspelen op piekbelasting zonder de (financiële) verplichting bij dalbelasting, omdat inhuur goedkoper is dan ambtelijke invulling, etc.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Omvang externe inhuur als percentage van de loonsom van het voorgaande jaar	▪ 12,9%	▪ 12%	▪ 12%

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Inzet internen in plaats van externen

- We richten één loket in voor alle externe inhuur.
- We zetten daar waar het kan, zoveel mogelijk interne medewerkers (bovenformatieven, vrijwillig mobiele medewerkers) in, in plaats van externen. Dit is ook in lijn met de motie 'Intern in plaats van extern' die uw raad bij de behandeling van de Rekening 2012 heeft aangenomen

Continuering maatregelen

- We continueren de eerder genomen maatregelen om de externe inhuur terug te dringen.

Beleidsveld

ARBO en verzuim

Analyse··

Hoe staan we ervoor?

In 2012 bedroeg het ziekteverzuim (exclusief zwangerschapsverlof) 6,1 %. In augustus 2013 bedroeg het voortschrijdend jaargemiddelde van het ziekteverzuim (exclusief zwangerschapsverlof) 5,8 %. De meldingsfrequentie lag in 2012 op 1,4. In augustus 2013 was het voortschrijdend jaargemiddelde van de meldingsfrequentie 1,45. Dat zijn gemiddelden voor de hele organisatie. Er zijn echter kleine verschillen in ziekteverzuim bij de verschillende taken die we uitvoeren (beleid, uitvoering, beheer, toezicht). Zo ligt het ziekteverzuim bij de uitvoering van oudsher altijd wat hoger. Daarnaast hebben we te maken met enkele langdurige zieken. Een aantal daarvan is niet beïnvloedbaar.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Het gemiddelde streefcijfer voor ziekteverzuim (exclusief zwangerschap) ligt voor 2014 op 5,6% van het totale aantal medewerkers. We streven naar een verzuimfrequentie van maximaal 1,4.

MEETBAAR RESULTAAT

indicator	2012	Beoogd 2013	Beoogd 2014
▪ Ziekteverzuim (excl. Zwangerschapsverlof	▪ 6,1%	▪ 5,6%	▪ 5,6%
▪ Meldingsfrequentie	▪ 1,4	▪ 1,7	▪ 1,4

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

De verschillende taken (beleid, uitvoering, toezicht, dienstverlening) die de gemeente uitvoert, vragen om een gedifferentieerde aanpak. We continueren de aanpak van voorgaande jaren, waarbij we afhankelijk van de situatie één of meer van de volgende maatregelen nemen:

- Nadrukkelijk aandacht voor frequent ziekteverzuim.
- Verhoging van de verzuimdrempel (bv. door ziekenbezoek van de leidinggevende bij de vierde ziekmelding in twaalf maanden).
- Alert blijven op langdurig te hoge werkdruk.
- Extra aandacht voor de communicatie richting medewerkers die betrokken zijn bij reorganisaties binnen de gemeente.
- Nieuwe leidinggevenden krijgen een workshop over de aanpak van frequent verzuim.
- Meer sturing en controle op de maatregelen.

We verwachten niet dat door een verdere verzwaring van deze maatregelen het ziekteverzuim aanmerkelijk zal verlagen. Wij vinden preventie een beter instrument. We gaan daarom meer aandacht besteden aan de preventie van ziekteverzuim, bijvoorbeeld door het verbeteren van de werkomstandigheden en werkbeleving. Wij handelen daarmee in lijn met de motie 'Beterschap' die uw raad bij de behandeling van de Rekening 2012 heeft aangenomen.
We gaan de streefcijfers voor verschillende organisatieonderdelen differentiëren met behulp van de verzuimberekenaar.

Wij verwachten overigens dat we met deze maatregelen, niet alleen het ziekteverzuim maar ook de meldingsfrequentie verlagen.

Activiteiten naar aanleiding van het medewerker tevredenheidsonderzoek
In het laatste kwartaal van 2012 hebben we een onderzoek naar de tevredenheid onder onze medewerkers uitgevoerd. Naar aanleiding van dit onderzoek hebben alle afdelingen plannen opgesteld. Deze worden in (2013 en) 2014 uitgevoerd.

Deelprogramma 3

FACILITAIRE DIENSTVERLENING

Binnen dit deelprogramma valt de facilitaire dienstverlening aan de gehele gemeentelijke organisatie. Deze dienstverlening bestaat uit de volgende onderdelen:
verlenen ICT diensten: ICT werkplek, applicaties, ICT projecten en ontwikkeling;
- inkopen personeel, diensten en goederen: aanbestedingsondersteuning, concern aanbestedingen en inkoopbeleid;
- financieren gemeente: beheren geld- en kapitaalmarktportefeuille, bewaken financiële positie en geldstromen, risicobeheer;
- verzekeren: afsluiten verzekeringen en afhandelen schade en verhaal;
- beheren arbeidsvoorwaarden: uitvoeren sociale regelingen en salarisadministratie;
- ondersteunen facilitair beheer: onderhoudsplan, huisvestingsbeleid en registratie kengetallen;
- loopbaanontwikkeling: loopbaanadvies- en begeleiding;
- juridische ondersteuning en advisering.

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma facilitaire dienstverlening bedraagt 39,2 miljoen euro. Deze lasten worden gedekt uit 26,5 miljoen euro interne dienstverlening, 3,3 miljoen euro opbrengsten diensten en derden, 500 duizend euro opbrengst uit dienstverleningsovereenkomst Ten Boer, 1,7 miljoen euro overige opbrengsten en een bijdrage uit de algemene middelen van 7,2 miljoen euro.

Beleidsvelden
- Facilitaire dienstverlening

Beleidsveld

Facilitaire dienstverlening

Analyse

Hoe staan we ervoor?
2014 staat in het teken van de daadwerkelijke realisatie van het Shared Service Center.
De gemeente Groningen beschikt vanaf 2014 over een Shared Service Center voor alle bedrijfsvoeringstaken (PIJOFACH-taken) dat werkt voor de gehele gemeentelijke organisatie.
Zoals beschreven in het Koepelplan dient de invoering van het SSC de volgende doelen:
- Verbetering van de dienstverlening aan burgers, bezoekers, instellingen en bedrijven en de realisatie van beleid;
- Verhoging van de kwaliteit van de interne dienstverlening in het gemeentelijke apparaat;
- Professionaliseringsslag voor de SSC-medewerkers van de gemeente Groningen;
- Verhoging van de efficiency/versobering door bestrijding van dubbel uitgevoerde processen, het delen van kennis en data en een betere benutting van mensen en middelen.

Doelen

Wat willen we bereiken?
We willen de servicekwaliteit verbeteren en besparen op de kosten. Wij streven daarbij naar excellente dienstverlening: goede servicekwaliteit in combinatie met efficiënte bedrijfsvoering.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Shared Service Centre
In 2013 zijn de uitvoeringsplannen van het SSC vastgesteld door het College van B&W. Ook is het instemmingstraject met de medezeggenschap gestart en is begonnen met het plaatsingstraject van de medewerkers. In het derde en vierde kwartaal 2013 zullen de Plaatsingsadvies Commissie (PAC) en de Toetsingscommissie (TC) haar werkzaamheden uitvoeren. Dit betekent dat het SSC begin 2014 kan starten en worden de SSC medewerkers gehuisvest op drie verschillende locaties. Vanaf het derde kwartaal 2013 worden de voorbereidingen getroffen om de overgang van de medewerkers naar het SSC zo goed mogelijk vorm te geven en worden kritische bedrijfsprocessen continue gemonitord gedurende de transitiefase.

ICT [Extra beleidsmiddelen]

We willen onze organisatie flexibeler maken, zodat we beter en sneller op de vraag van onze stadjers kunnen inspelen. Het ‘nieuwe werken’ dat ons voor ogen staat kan alleen wanneer wij onze faciliteiten daarop aanpassen. Onze medewerkers willen we in staat stellen op verschillende plekken te werken: zowel op kantoor als thuis. Door onze gebouwen flexibeler in te richten, besparen we kosten, maar daarvoor zijn goede digitale werkplekken een voorwaarde. We maken daarom een inhaalslag in onze ICT voorzieningen. In 2013 heeft uw raad hiervoor incidenteel 2,5 miljoen euro beschikbaar gesteld. Vanaf 2014 willen we structureel 1,7 miljoen euro beschikbaar stellen. We stellen voor dat uw raad in 2014 1,7 miljoen euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Deelprogramma 4

OVERIGE BEDRIJFSVOERING

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Overige bedrijfsvoering bedraagt 54 duizend euro. Deze lasten worden gedekt door een bijdrage uit de algemene middelen

Beleidsvelden
- Resultaat organisatiekosten
- Ombudsman

Beleidsveld

Resultaat organisatiekosten

Bedrijfsvoering RO/EZ [Extra beleidsmiddelen]
De afgelopen jaren is steeds meer capaciteit nodig voor reguliere producten en wettelijke taken, zonder financiële compensatie. Als gevolg van de economische crisis kunnen we dit niet meer compenseren met opbrengsten vanuit projecten. Het terugbrengen van de formatie in de flexibele schil levert onvoldoende op om het tekort op te lossen. Het totale structurele tekort bedraagt 3,2 miljoen euro en bestaat voor 1,2 miljoen uit frictiekosten. We stellen voor dat uw raad voor de resterende kosten in 2014 2,0 miljoen euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Beleidsveld

Ombudsman

De Ombudsman behandelt klachten van burgers over zaken en personen waar de gemeente Groningen verantwoordelijk voor is. Daarbij handelt het niet om beleidszaken maar om zogenaamde gedragingen.

Analyse

Hoe staan we ervoor?
De gemeenten Ten Boer en De Marne hebben de aansluiting bij de gemeentelijke Ombudsman van Groningen met ingang van 1 januari 2012 verlengd.

De verhuizing van het Ombudsinstituut naar de Kreupelstraat in het najaar van 2012 is een succes gebleken. De burgers kunnen de weg goed vinden en de onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente komt hier goed tot zijn recht. De structurele lasten op deze locatie zijn ook lager dan voorheen en dat is zeker een positieve bijkomstigheid.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Evenals voorgaande jaren zal de inzet van het Ombudsinstituut vooral gericht zijn op herstel van het verstoorde evenwicht tussen burgers en de gemeente. Dit gebeurt via een zogenoemde interventie waarbij de Ombudsman zo snel als mogelijk is weer op afstand gaat staan.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?
Als er sprake is van (vermeende) fouten of als de verschillen van opvatting tussen burger en gemeente groot zijn, dan wordt een schriftelijk onderzoek uitgevoerd. Dit resulteert altijd in een (eind)rapport aan het college en de gemeenteraad, al dan niet vergezeld van aanbevelingen.

In voorkomende gevallen zal een incidentele klacht van een burger, nadat die is afgedaan, leiden tot een breder vervolgonderzoek. Dit is aan de orde als er aanwijzingen zijn voor min of meer structurele tekortkomingen in de organisatie, waarbij de verwachting is dat meerdere burgers daar last van gaan ondervinden.
Er zijn situaties waarbij burger en gemeente er samen echt niet meer uitkomen, maar een oplossing wel gewenst is. Via de weg van een formeel onderzoek wordt weliswaar een uitkomst bereikt, maar dat is niet altijd een garantie dat partijen weer tot elkaar worden gebracht. Terwijl ze vaak wel verder met elkaar moeten. Bemiddeling door de Ombudsman kan dan perspectief bieden.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Progamma 12. Bedrijfsvoering

Bestaand beleid		Rekening	Actuele begroting	Primitieve begroting			
Dp nr.	Deelprogramma	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Lasten						
12.1	Innovaties	2.641	2.948	3.875	3.900	3.900	3.900
12.2	Personeel						
12.3	Facilitaire dienstverlening intern en extern	35.868	39.022	39.212	36.342	38.209	38.712
12.4	Overig bedrijfsvoering	799	736	54	1.239	1.647	2.055
	Totaal lasten	**39.308**	**42.706**	**43.141**	**41.481**	**43.756**	**44.667**
	Baten						
12.1	Innovaties	25	52	52	52	52	52
12.2	Personeel	0	0	0	0	0	0
12.3	Facilitaire dienstverlening intern en extern	31.191	31.845	33.288	30.418	32.785	33.288
12.4	Overig bedrijfsvoering	-1.677	349	-15	357	357	357
	Totaal baten	**29.539**	**32.246**	**33.325**	**30.827**	**33.194**	**33.697**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-9.769**	**-10.460**	**-9.816**	**-10.654**	**-10.562**	**-10.970**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	791	30	30	30	30	30
	Totaal onttrekkingen	198	0	0	0	0	0
	Geraamd resultaat na bestemming	**-10.362**	**-10.490**	**-9.846**	**-10.684**	**-10.592**	**-11.000**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
12.3	ICT	1.700	1.700	1.700	1.700
12.2	Formatie financiën	150			

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
12.4	Tekort bedrijfsvoering RO/EZ	2.000			

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

12.1 Innovaties **N** **900 duizend euro**

In de actuele begroting 2013 zijn incidenteel bedragen uit het programma voor Bedrijfsvoering en Organisatieontwikkeling overgeheveld naar de uitvoerende organisatieonderdelen.
Het gaat om de volgende onderwerpen:

- basisregistraties (N 500 duizend euro)
- kernregistraties (N 100 duizend euro)
- hosting en beheer midoffice (N 230 duizend euro)
- personeelskosten Cluster sociaal maatschappelijk beleid (N 100 duizend euro)

Verder worden er in 2014 door wijzigingen in de capaciteitsplanning minder uren ingezet

12.3 Facilitaire dienstverlening intern en extern V 1,3 miljoen euro

Digitale werkplek (V 800 duizend euro)
In 2013 is 2,522 miljoen aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld voor de Digitale Werkplek. Hiervan was 822 duizend euro incidenteel. In 2014 zijn deze incidentele beleidsmiddelen vervallen.

ICT dienstverlening (V 200 duizend euro)
Met betrekking tot de ICT dienstverlening van de eigen organisatie zijn er voordelige nominale ontwikkelingen

Extra dienstverlening (V 300 duizend euro)
Daarnaast is er een voordelige ontwikkeling door extra dienstverlening. hier staan in veel gevallen extra kosten tegenover.

Onderhoud automatisering (N 100 duizend euro)
Voor het onderhoud van automatisering zijn diverse onderhoudscontracten bovenwaarts aangepast en leidt ook het aanpassen van de prijsindex tot een nadelige ontwikkeling.

Taakstellingen (V 100 duizend euro)
In 2014 zijn taakstellingen opgenomen voor de concernbezuinigingen. Dit betreft de bezuiniging 'Uitbreiding dienstverlening derden bij ACG/AIM' van 25 duizend euro en de aanvullende bezuiniging 'Dienstverlening actief aanbieden aan omliggende gemeenten' van 50 duizend euro.

12.4 Overige bedrijfsvoering V 300 duizend euro

Ureninzet (V 260 duizend euro)
Op basis van de capaciteitsplanning 2014 is de ureninzet voor dit deelprogramma gewijzigd. Dit levert een voordeel op van 300 duizend euro.

PROGRAMMA 13
College en raad

DEELPROGRAMMA'S

1. College en raad

Deelprogramma 1

COLLEGE EN RAAD

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma College en Raad bedraagt 17,9 miljoen euro. Deze lasten bestaan voornamelijk uit stelposten voor extra beleid die nog moeten worden verdeeld over de verschillende programma's. De lasten worden gedekt door een bijdrage uit de algemene middelen en (bezuinigings)taakstellingen die eveneens nog moeten worden verdeeld over de programma's.

Beleidsvelden

- Raad en Griffie
- College, ondersteuning en besluitvorming
- Concernstelposten

Beleidsveld

Raad en Griffie

De griffie ondersteunt de raad zo goed mogelijk bij diens werk, niet alleen in logistieke zin (het op tijd aanleveren van de juiste vergaderstukken), maar ook procesinhoudelijk. Het jaar 2014 staat in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen, met aansluitend het afscheid van de 'oude' raad en de start van de nieuwe raad.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

Er is de laatste tijd en zeker ook dit jaar een toename te zien waar het gaat om eerdere betrokkenheid van de raad bij nieuw beleid. Bij de cultuurnota is hier bijvoorbeeld sprake van geweest en nu al wordt in de aanloop naar een nieuw economisch beleid ook al het contact met de raad gezocht. Op het gebied van de drie decentralisaties wordt de raad ook betrokken bij de vormgeving van deze voor de gemeente nieuwe taken. Ook in de organisatie dringt het besef veel meer door dat het contact met de raad in een vroegtijdig stadium moet worden gezocht. De raad wordt op deze wijze in staat gesteld om vroegtijdig zijn stempel te drukken op het te voeren beleid. Wat de informatievoorziening aan de raad betreft kan worden geconstateerd dat het vooral heel veel is: collegebrieven, tussenrapportages, beleidsnota's, raadsvoorstellen, bij elkaar is het nogal wat en met een actievere rol van de raad aan de voorkant wordt door de raad wel eens geklaagd over een hoge werkdruk. Concluderend kan worden gesteld dat raad en griffie er goed voor staan, dat we de goede onderwerpen qua verbetering te pakken hebben en dat het zaak is deze in het komende jaar voortvarend op te pakken.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- De raad blijven positioneren aan de voorkant van het beleidsdebat;
- Adequate informatievoorziening aan de raad, geschikt voor het voeren van een politiek debat op hoofdlijnen.
- Aandacht voor het contact met de burgers, enerzijds vanuit de raad en anderzijds vanuit de gemeente als geheel.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

In de aanloop naar de nieuwe raad die in maart 2014 aantreedt, zal er een zogenaamd testament worden samengesteld waarin de oude raad aan de nieuwe raad aanwijzingen meegeeft. Input hiervoor is onder andere de enquête onder raadsleden die afgelopen najaar is uitgevoerd. Verder richt de aandacht zich op een soepele overgang van de oude naar de nieuwe raad, het inwerkprogramma en de opkomstbevordering voorafgaand aan de verkiezingen. Sinds enkele jaren werkt de griffie met een griffiejaarplan waarin de belangrijkste onderwerpen voor de dienstverlening aan de raad zijn opgenomen. Dit document dient tevens als controlemiddel om na afloop van een jaar te kijken of alle opgenomen zaken zijn uitgevoerd. Ook voor 2014 staat er een griffieplan op stapel, daarin zullen de taken en speerpunten voor 2014 voor de griffie nader worden uitgewerkt.

Beleidsveld

Ondersteuning college en besluitvorming

Hoe staan we ervoor

De bestuursdienst is in 2013 omgevormd naar een slagvaardige Concernstaf. Tegelijkertijd speelde en speelt de vorming van het Shared Service Centre. Deze reorganisatie en de transformatieprocessen hebben zich voltrokken in een situatie van “tijdens de verbouwing is de winkel open”. De medewerkers hebben zich daarbij loyaal en dienstbaar opgesteld om optimaal het bestuur te blijven adviseren en te ondersteunen. Tijdens de transformatie is daar waar mogelijk al gewerkt in de geest van de nieuwe concernstaf: slagvaardig in intensieve samenwerking met de rest van de organisatie. Processen zijn verbeterd (bestuurlijke dienstverlening, structuur portefeuillehouders-overleggen en meervoudig partijdige bestuursadvisering).

Doelen

Wat wilden we bereiken?

De Concernstaf heeft als hoofddoel het bieden van een goede ondersteuning en advisering van het bestuur en concern bij beleid en bedrijfsvoering. De concernstaf is geen dienst naast de overige organisatieonderdelen, maar een echte staf die dienstbaar is en bijdraagt aan het concern als geheel. Het is de staf van College en GMT.
Het tweede hoofddoel van de Bestuursdienst is de verdere verbetering van de kwaliteit van de besluitvorming. De Concernstaf ondersteunt ons college onder andere door inhoudelijke advisering over diverse dossiers en door het begeleiden en beheren van het proces van de bestuurlijke dienstverlening, gericht op het versterken van de kwaliteit en effectiviteit van de besluitvorming. Een praktisch onderdeel daarbij is een geoliede stukkenstroom voor optimale voorbereiding en nazorg van de collegevergaderingen. Als uitwerking van het collegeprogramma zal de concernstaf een accent leggen op de strategische advisering. Zij zal daartoe fungeren als strategische beleidsunit en bijdragen aan integraal beleid in nauwe samenwerking met de (te vormen) beleidsunit op sociaal-maatschappelijk en ruimtelijk terrein.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

De concernstaf maakt een actieve start vanaf 1 januari 2014. Dan is de reorganisatie formeel afgerond, is de bemensing volledig en heeft de verhuizing naar de Kreupelstraat plaatsgevonden. In een meervoudig nieuwe setting, qua medewerkers, management, en kantooromgeving (Het Nieuwe Werken). De ambitie om de kwaliteit van de ondersteuning en advisering van het College hoogwaardig te laten zijn én aan te laten sluiten op de behoefte van het college en de afzonderlijke bestuurders vraagt in het eerste halfjaar van 2014 extra aandacht. Dan zijn er de gemeenteraadsverkiezingen en daarmee de vorming van een nieuw college. De concernstaf regisseert en faciliteert daarbij een effectief inwerkprogramma, in nauwe samenwerking met de organisatie én de (nieuwe) bestuurders. De integrale beleidsvorming en -advisering zal vorm krijgen door het goed samen optrekken van de drie beleidsunits, geheel in de geest van het motto: één gemeente, één organisatie.

Beleidsveld

Concernstelposten

Dit beleidsveld bevat allerlei stelposten die nog niet direct toegerekend kunnen worden aan de overige programma’s. Hieronder vallen bijvoorbeeld de nog te verdelen concernbezuinigingen en extra beleidsmiddelen.

Risicobuffer [Extra beleidsmiddelen]

In de begroting 2011 is een risicobuffer opgenomen van 2,5 miljoen euro structureel in 2014. Deze buffer is in de begroting 2011 beschikbaar gesteld om ons te beschermen tegen de effecten van de economische crisis en de financiële risico’s die de uitvoering van projecten met zich meebrengt. Met deze buffer kunnen we circa 34 miljoen euro investeren. Bij de begroting 2013 hebben we aangegeven dat hiervan al 29 miljoen euro was ingezet. De resterende 5 miljoen euro is ingezet bij de begroting 2013 ter dekking van de jaarschijf 2014.

Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw [Extra beleidsmiddelen]

In de bezuinigingsopgave 2011-2014 en de maatregelen die we nemen om tekorten in de bedrijfsvoering te dekken, zit een personele bezuinigingsopgave van circa 250 fte. Ieder bezuinigingstraject op formatie gaat gepaard met frictiekosten, aangezien het tijd kost medewerkers te herplaatsen binnen of buiten de organisatie. Onder frictiekosten verstaan we

doorlopende loonkosten inclusief overheadkosten. De frictiekosten voor de komende 4 jaar hebben we bepaald op circa 20 miljoen euro. Op basis van ervaringen met frictiekosten in het verleden zou het bedrag aan frictiekosten hoger moeten zijn. We stellen ons echter tot doel maximaal 20 miljoen euro aan frictiekosten te maken. We houden hierbij rekening met de autonome uitstroom en een intensieve aanpak van herplaatsing van medewerkers. Daarnaast gaan we er van uit dat de afspraken met de bonden over een nieuw sociaal convenant bijdragen aan het beperken van frictiekosten. We hebben nog geen rekening gehouden met frictiekosten als gevolg van de bezuiniging van 10 miljoen op de organisatie (na 2015) en mogelijke bezuinigingen ter dekking van de opgave voor 2013 en verder. Wij stellen voor dat uw raad voor 2014 een bedrag van 11,6 miljoen euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017 **[Extra beleidsmiddelen]**
Voor een sluitende meerjarenbegroting 2014-2017 zijn aanvullende bezuinigingen noodzakelijk. We verwachten dat deze bezuinigingen leiden tot extra frictiekosten voor circa 40 fte. Wij stellen voor dat uw raad hiervoor in 2014 2,08 miljoen euro beschikbaar stelt uit de extra beleidsmiddelen.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 13. College en Raad

Bestaand beleid Dp nr.	Deelprogramma	Rekening 2012	Actuele begroting 2013	Primitieve begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
	Lasten						
13.1	College en Raad	25.290	14.705	17.890	26.163	22.774	19.830
	Totaal lasten	**25.290**	**14.705**	**17.890**	**26.163**	**22.774**	**19.830**
	Baten						
13.1	College en Raad	8.042	13.126	19.001	15.734	15.734	15.734
	Totaal baten	**8.042**	**13.126**	**19.001**	**15.734**	**15.734**	**15.734**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**-17.248**	**-1.579**	**1.111**	**-10.429**	**-7.040**	**-4.096**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	13.673	57.890	6.984	1.739	1.739	2.441
	Totaal onttrekkingen	49.633	88.132	416	5.984	2.543	416
	Geraamd resultaat nabestemming	**18.712**	**28.663**	**-5.457**	**-6.184**	**-6.236**	**-6.121**

Continuering extra beleid voorgaande jaren

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
13.1	Risicobuffer (2,5 mln. Structureel is een investering van 34 mln.) *	2.500	2.500	2.500	2.500

Aanvullende beleidsmiddelen 2014

Dp nr.		2014	2015	2016	2017
13.1	Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	11.596	5.864	2.324	216
13.1	Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017	2.080	800	320	
13.1	Ruil incidenteel/structureel (4 miljoen euro) Langmangelden)		250	250	250
13.1	Ruil incidenteel/structureel (15,2 miljoen euro)	900	900	900	900

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

13.1 College, raad en overig **N 2,7 miljoen euro**

De afwijking op het deelprogramma College, Raad en overig wordt voornamelijk veroorzaakt doordat stelposten in de primitieve begroting voor 2014 worden opgenomen die gaandeweg het boekjaar 2014 over andere organisatieonderdelen moet worden verdeeld. In de actuele begroting 2013 heeft deze verdeling voor het grootste deel al plaatsgevonden. Het gaat om Extra beleidsmiddelen (N 47,2 miljoen euro), bezuinigingstaakstellingen (V 4,9 miljoen euro) en overige concernstelposten (V 43,6 miljoen euro).

Overige grotere afwijkingen zijn:
- Organisatieontwikkeling (V 1,5 miljoen euro)
- Salaristaakstellingen (V 900 duizend euro)
- Nominale compensatie (V 763 duizend euro)
- Rente kapitaalverstrekking (N 600 duizend euro)
- Uitleen personeel (N700 duizend euro).

PROGRAMMA 14
Algemene inkomsten en post onvoorzien

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat we de algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien afzonderlijk zichtbaar maken. Dat gebeurt in dit programma.
Het deelprogramma algemene inkomsten en post onvoorzien bestaat uit de volgende onderdelen:

- onroerende zaakbelasting;
- roerende zaakbelasting;
- hondenbelasting;
- logiesbelasting;
- saldo van de financieringsfunctie;
- algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- rente reserves;
- dividend;
- post onvoorzien.

DEELPROGRAMMA'S

1. Algemene inkomsten en post onvoorzien

Deelprogramma 1

ALGEMENE INKOMSTEN EN POST ONVOORZIEN

GELD

Het lastentotaal van het deelprogramma Algemene inkomsten en Post onvoorzien bedraagt 49,4 miljoen euro. Dit deelprogramma geeft een batig saldo omdat hier de algemene dekkingsmiddelen worden begroot 348,3 miljoen euro. Ook de renteopbrengsten zijn hier begroot. Het saldo van dit deelprogramma dient als algemeen dekkingsmiddel binnen de begroting.

Beleidsvelden

- Algemene inkomsten en post onvoorzien

Programma algemene dekkingsmiddelen

Bestaand beleid (baten en lasten)

Dienst	Productgroep	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DIA	Onroerende zaakbelasting	55.109	57.212	59.937	60.459	61.875	63.317
DIA	Roerende zaakbelasting	68	69	70	70	71	72
DIA	Hondenbelasting	691	749	825	789	804	819
DIA	Logiesbelasting	900	900	1.055	950	950	950
CT	Saldo financieringsfunctie	3.284	1.805	1.589	695	135	45
BSD	Gemeentefonds	272.325	269.643	278.064	261.015	262.228	263.201
BSD	Post onvoorzien	-300	-100	-100	-100	-100	-100
BSD	Rente reserves	5.815	4.338	3.484	3.484	3.484	3.484
	Dividenden	1.246	1.533	1.533	1.533	1.533	1.533
	Totaal	**339.138**	**336.149**	**346.457**	**328.895**	**330.980**	**333.321**

Belastingen

Voor een toelichting op de belastingen verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2013 van 17 september 2013 van het ministerie van BZK. De stijging van de uitkering ten opzichte van 2013 wordt vooral veroorzaakt door mutaties in integratie- en decentralisatie-uitkeringen (V 0,6 miljoen euro) en landelijke en plaatselijke ontwikkelingen (V 7,6 miljoen euro). Hierna wordt dit verder toegelicht.

Dividend

Dit betreft de begrote dividendopbrengst van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en aandelen Enexis.

WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma 14. Algemene Inkomsten en Post Onvoorzien

Bestaand beleid Dp nr. Deelprogramma		Rekening 2012	Actuele begroting 2013	Primitieve begroting 2014	2015	2016	2017
	Lasten						
14.1	Algemene inkomsten en post onvoorzien	43.206	45.204	49.362	50.256	50.816	50.906
	Totaal lasten	**43.206**	**45.204**	**49.362**	**50.256**	**50.816**	**50.906**
	Baten						
14.1	Algemene inkomsten en post onvoorzien	394.857	379.771	393.544	376.923	379.562	381.988
	Totaal baten	**394.857**	**379.771**	**393.544**	**376.923**	**379.562**	**381.988**
	Geraamd resultaat voor bestemming	**351.651**	**334.567**	**344.182**	**326.667**	**328.746**	**331.082**
	Reserve mutaties						
	Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
	Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
	Geraamd resultaat na bestemming	**351.651**	**334.567**	**344.182**	**326.667**	**328.746**	**331.082**

Toelichting van het verschil tussen de begroting van 2014 en de actuele begroting van 2013
(alleen bij verschillen in baten of lasten > 250 duizend euro)

14.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien V 9,6 miljoen euro

Algemene uitkering (V 8,4 miljoen euro)
Het actuele begrotingssaldo 2013 voor de uitkering uit het gemeentefonds bedraagt 269,6 miljoen euro. Op basis van de septembercirculaire 2013 en op basis van onze eigen inschattingen bedraagt het primitieve begrotingssaldo 2014 voor het gemeentefonds 278,0 miljoen euro. Een positief verschil van 8,4 miljoen euro. De verklaring hiervoor luidt als volgt:

1) Landelijke en plaatselijke ontwikkelingen
In de septembercirculaire 2013 zitten de effecten van het regeerakkoord en de miljoenennota 2014 verwerkt. Door de huidige financiële omstandigheden en de rijks-bezuinigingen daalt de omvang van de rijksbegroting. Door de normeringssystematiek (‘trap op, trap af’) daalt de uitkering uit het gemeentefonds mee.

In tegenstelling tot de overige jaren verwacht het rijk in 2014 een stijging van de overheidsuitgaven, vooral door een aantal grote infrastructurele projecten. Dit leidt tot een stijging van het accres en hiermee tot een stijging van de uitkering uit het gemeentefonds in 2014.

De uitkeringsfactor stijgt in 2014 met 13 punten ten opzichte van 2013, dit betekent voor Groningen een stijging van de algemene uitkering van 2,1 miljoen euro. Daarnaast is de ontwikkeling van de uitkeringsbasis geactualiseerd. Voor een groot aantal verdeelmaatstaven wordt een groter aantal eenheden in 2014 verwacht. Er wordt vooral een forse stijging verwacht van het aantal bijstandsontvangers en uitkeringsontvangers. Daarnaast blijkt uit informatie van het CBS een stijging van de omgevingsaddressendichtheid. Hiertegenover staat een verlaging van de suppletie-uitkering riolering. Per saldo leidt de actualisatie van de uitkeringsbasis 2014 tot een voordeel van 5,5 miljoen euro ten opzichte van de actuele raming 2013.

2) Taakmutaties
Er wordt per saldo 188 duizend euro meer ontvangen door taakmutaties dan in 2013. Deze taakmutaties betreffen: 'transitiekosten nieuwe Wmo' en 'uitvoeringskosten inburgering'.

3) Integratie- en decentralisatie-uitkeringen
Er wordt voor 604 duizend euro meer aan integratie- en decentralisatie-uitkeringen verwacht. De grootste voordelen zitten in de integratie-uitkering Wmo (1,1 miljoen euro) en de decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang (224 duizend euro).
De grootste nadelen ontstaan door de verlaging van de decentralisatie-uitkering ISV (664 duizend euro) en de verlaging van de decentralisatie-uitkering Bodemsanering (92 duizend euro).

Onroerende zaakbelasting (V 2,0 miljoen euro)
De stijging betreft een nominale tariefstijging van in totaal 1,1 miljoen euro en een bezuiniging door verhoging van de Onroerende zaakbelasting van 900 duizend euro

Verhoging dividend (V111 duizend euro)
Als bezuinigingsmaatregel wordt het dividend verhoogd met 111 duizend euro.

Overige belastingen (V 70 duizend euro)
De raming van de opbrengst overige belastingen is met 70 duizend euro verhoogd door de nominale tariefstijging

Financieringsfunctie (N 200 duizend euro)
Het saldoverschil op de rente-effecten tussen de begroting van 2013 en de begroting voor 2014 bedraagt 0,216 miljoen euro nadelig en wordt veroorzaakt door:
- een lagere doorberekening aan kapitaalverstrekkingen/investeringen (N 1,7 miljoen euro)
- een lagere vergoeding aan reserves en voorzieningen (V 2,0 miljoen euro)
- een hogere omvang aan langlopende leningen (N 0,3 miljoen euro)
- overige (N 0,2 miljoen euro)

De gemiddelde omvang van de kapitaalverstrekkingen en investeringen in 2014 is 49 miljoen euro hoger dan de begrote omvang 2013. De stijging wordt veroorzaakt door nieuwbouwprojecten. De afboeking van grondzaken is in mindering gebracht. Het ROP is verlaagd van 3,35% naar 3,00%. Per saldo is sprake van een rentenadeel van 1,7 miljoen euro.

De omvang van de reserves en voorzieningen neemt ten opzichte van 2013 af met 53 miljoen euro. De rentevergoeding daalt van 1,85% naar 1,50%. Het verschil bestaat grotendeels uit de afname van de reserve RSP/ZZL (46 miljoen euro).
De omvang van de consolidatieleningen neemt in 2014 102 miljoen euro toe. Bij het calculeren van de rentelasten voor de nieuwe langlopende leningen gaan we voor 2014 uit van een gemiddeld rentetarief van 2,90%. Voor 2013 was deze rente nog begroot op 3,35%. Ook de gemiddelde rente van de bestaande lening ging naar beneden van 4,02% naar 3,46%. Het rente nadeel ten opzichte van de begroting 2013 bestaat uit een nadelig hoeveelheidsverschil van 2,9 miljoen euro en een voordelig prijsverschil van 2,6 miljoen euro.

Overig (N 700 duizend euro)
De inkomsten door afroming van rente van de diensten is met 546 duizend euro naar beneden bijgesteld (N 546 duizend euro). Dit komt door zowel verlaging van het rentepercentage als door het feit dat diverse reserves ter dekking van het tekort over 2012 zijn ingezet. Daarnaast valt de rente over de reserve RSP naar verwachting 176 duizend euro lager uit (N 176 duizend euro).

PARAGRAFEN

PARAGRAFEN

1. Stadsdelen
2. Duurzaamheid
3. Weerstandsvermogen
4. Onderhoud kapitaalgoederen
5. Financiering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Lokale heffingen
9. Vernieuwing Sociaal Domein

Paragraaf 1

STADSDELEN

We hebben het gebiedsgericht werken georganiseerd in 5 stadsdelen: Binnenstad, Noord West, Zuid, Noorddijk, Oude Wijken. Groningen heeft 43 wijken. Daarvan zijn er 14 NLA wijken met een extra budget en een NLA wijkteam. De volgende 10 wijken krijgen in 2014 daar bovenop extra gemeentelijke aandacht:

- **Beijum en Lewenborg**
- **Paddepoel, Selwerd en Vinkhuizen**
- **De Hoogte, Indische Buurt, en Oosterparkwijk**
- **Corpus den Hoorn en De Wijert**

Relevante beleidsnota's
Het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 (2011)
Wijkperspectieven

Geld
Naast de stedelijke programma's, en de NLA wijkbudgetten is er in 2014 voor elk stadsdeel een basisbudget van 180 duizend euro gereserveerd om acute problemen op te lossen en ontwikkelingen te stimuleren. Daarnaast is 100 duizend euro beschikbaar om stads breed het gebiedsgericht werken te versterken en nader uit te werken. In totaal is er 1 miljoen euro beschikbaar.

Onderdelen
Achtereenvolgens komen hieronder aan de orde:

- Algemeen
- Binnenstad
- Oude wijken
- Zuid
- Noorddijk
- Noordwest

Onderdeel 1

ALGEMEEN

Mooie wijken en een bruisende binnenstad maak je samen. Wij zijn ons er zeer wel van bewust dat we het niet alleen kunnen. Samen sta je sterker dat geldt altijd, maar geldt ook zeker voor het gebiedsgericht werken. Waar in het verleden bij problemen snel naar 'de overheid' werd gekeken, vinden we nu dat in veel gevallen burgers zelf - samen met de mensen in hun sociale omgeving - als eerste aan zet zijn. Deze nieuwe inzichten leiden tot een veranderende opstelling van de gemeentelijke overheid. Daar gaan we het komende jaar aan werken.

Analyse

Hoe staan we er voor?
Gebiedsgericht werken
Groningen kent een lange en zeer succesvolle aanpak van de wijken. De landelijke leefbaarometer met hele goede cijfers voor Groningen laat zien dat onze aanpak zeer effectief was. Onze samenwerking met de woningbouwcorporaties in de wijkvernieuwing is heel succesvol. Wijken als Vinkhuizen, Corpus den Hoorn en Oosterparkwijk zitten duidelijk in de lift. Belangrijk onderdeel was de financiering via het Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing, dat na 2014 ophoudt. We staan nu dan ook voor de opgave om een vervolg te geven aan de wijkvernieuwing, want de stad is nooit af. We zien voor de komende periode in de stad 10 wijken die blijvend een integrale aanpak nodig hebben. Onze opgave bestaat uit twee onderdelen. Het aangaan, verstevigen en stimuleren van samenwerkingsrelaties op wijk en stedelijk niveau om zodoende betrokkenheid te creëren op de wijkaanpak en tegelijkertijd zorgdragen voor geld zodat we daar waar nodig mee kunnen financieren in de wijkvernieuwing.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- We willen de resultaten van de leefbaarometer vasthouden
- We willen een actieve bruisende binnenstad en vitale wijken
- We willen maatregelen uit de wijkperspectieven realiseren

We onderscheiden voor 2014 de volgende twee grote opgaven op gebiedsniveau:

- Het realiseren van een effectieve gemeentelijke bijdrage aan een samenhangende aanpak van de sociale opgave in de wijk;
- De aanpak van samenlevingsvraagstukken op het gebied van jongerenhuisvesting in de wijken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Wijkanalyses maken
Volgens afspraak met uw raad maken we wijkanalyses van alle wijken in de stad. De wijkanalyses geven inzicht in de leefbaarheid en de factoren die daarbij van belang zijn. We zijn begonnen in 2012 en in 2013 hebben we voor alle wijken in de stad wijkkompassen gemaakt, waarmee snel inzichtelijk wordt gemaakt hoe de wijken ervoor staan. Op basis van deze wijkkompassen kunnen we stadskaarten maken, die we bundelen in een wijkatlas van de stad. Het wijkkompas is nog in ontwikkeling. We gaan deze wijze van informatieverzameling structureel onder brengen binnen de gemeentelijke informatievoorziening.

Gebiedsvisies uitwerken
In 2013 hebben we samen met de betrokkenen in het gebied visies opgesteld voor de Binnenstad, Selwerd, Rivierenbuurt en Groningen west. In 2014 gaan we verder met de uitwerking hiervan (zie ook de stadsdelen).

StadDoetMee, Groningen als participerende gemeente
Samenwerken met bewoners en partners in de wijk is kenmerkend voor onze wijkgerichte werkwijze. We willen nog meer invulling geven aan onze afspraak met de corporaties “samen stad maken” door intensief op zoek te gaan naar zich voordoende kansen en mogelijkheden en partners die kunnen bijdragen in de wijk / binnenstad. We richten onze organisatie zo in dat we goed en vlot in kunnen spelen op vragen en problemen in de wijken en binnenstad. We zijn aanwezig in de wijken en onderhouden onze netwerken. We faciliteren initiatieven van bewoners en ondernemers. En daar waar nodig stimuleren we burgers zelf aan de slag te gaan met ideeën voor de eigen leefomgeving. Een belangrijke voorwaarde voor participatie is dat inwoners goed geïnformeerd worden over gemeentelijke activiteiten en/of voorgenomen beleid. We doen dat op veel verschillende manieren: mondeling, schriftelijk en - steeds meer - via internet. We gaan in 2014 door met het ontsluiten van gemeentelijke informatie op wijkniveau (www.mijnwijk.groningen.nl).

NLA
In het kader van de samenwerkingsafspraken met de corporaties (Nieuw Lokaal Akkoord) functioneren in 14 wijken, wijkteams. Ieder wijkteam beschikt over geld waarmee voorstellen uit de wijk gerealiseerd worden. Hiervoor is door zowel de gemeente als de corporaties per wijk tot 2015 budget beschikbaar gesteld. Over de toekomst van deze samenwerking zal in 2014 vervolgoverleg met de corporaties plaatsvinden.

Onderdeel 2

BINNENSTAD

Het stadsdeel ‘Binnenstad’ bestaat uit het gebied binnen de Diepenring, de Westerhaven en de wijk Binnenstad-Oost.

De binnenstad herbergt veel verschillende functies: winkelen, wonen, uitgaan en evenementen, werken en studeren. In de reguliere programma’s zijn de doelen van het binnenstadbeleid geformuleerd. Een belangrijke opgave is ervoor te zorgen dat al deze - soms conflicterende functies en doelen - in goede afstemming in de binnenstad gestalte krijgen en elkaar zoveel mogelijk versterken. Om dat te bereiken onderhouden we intensief contact met de Groningen City Club, bewonersorganisaties en andere partijen in de binnenstad.

Analyse

Hoe staan we er voor?
Het functioneren van de binnenstad brengen we in beeld in onze Binnenstadthermometer, BORG en de Detailhandelsmonitor en de monitor leefbaarheid en veiligheid. Duidelijk is dat de economische crisis ook de Binnenstad raakt. Dit komt ook naar voren in een afgeslankt evenementenprogramma. De bedrijvigheid staat onder druk en de trend dat ontwikkelingen meer en meer vanuit bewoners en ondernemers komen laat zich ook in de Binnenstad zien.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Aanvullend op onze algemene doelen leggen we in 2014 accenten op:
- Binnenstad schoon en aantrekkelijk houden;
- Verminderen overlast en vergroten veiligheid;
- Beperken overlast bouwprojecten en handhaven bereikbaarheid;
- Vergroten van de ruimte voor initiatieven vanuit bewoners en ondernemers.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

I Gepland en begroot in programma's

- Uitvoeren van het evenementenprogramma Bruisende Binnenstad
- Binnenstad bereikbaar houden;
- Opstellen van de Binnenstad visie;
- Handhaven van het niveau van beheer en onderhoud;
- Bestrijden overlast en verbeteren veiligheid.

Verder staan in 2014 op het programma:

- Project 'Veilig Uitgaan'
- Uitvoeren BIMA-jaarprogramma met GCC en Marketing Groningen;
- Verwezenlijking van perspectief Binnenstad-Oost.

II Aanvullend vanuit het stadsdeelprogramma

Vergroten betrokkenheid van bewoners, ondernemers en gebruikers
Dit doen we door het verschaffen van informatie in het infocentrum op de Grote Markt, in klankbordgroepen en via websites en nieuwsbrieven. Burgerinitiatieven zullen wij procesmatig ondersteuning bieden waar dat kan.

Uitvoering perspectief Binnenstad-Oost
Voor Binnenstad-Oost hebben we met de bewoners in 2012 een toekomstperspectief gemaakt, met daarin opgenomen een wensen- en kansenlijst. In 2014 gaan we door met het uitvoeren van projecten die in het perspectief zijn geformuleerd.

Onderdeel 3

OUDE WIJKEN

Het stadsdeel Oude Wijken bestaat uit de schilwijken rond de binnenstad: Kostverloren, Schildersbuurt, Oranjebuurt, Noorderplantsoenbuurt, Hortusbuurt, Ebbingekwartier, De Hoogte, Korrewegwijk en Oosterparkwijk. Het merendeel van de wijken is gebouwd voor de Tweede Wereldoorlog. Vroeg daarna Kostverloren en delen van De Hoogte, Korrewegwijk en Oosterparkwijk. Het stadsdeel biedt veel huisvesting aan stadjers die aangewezen zijn op een relatief smalle beurs, zoals starters, studenten en kwetsbare groepen. In het kader van het Nieuw Lokaal Akkoord zijn er wijkperspectieven opgesteld voor De Hoogte, Korrewegwijk, Oosterparkwijk en Kostverloren. Twee wijken in het stadsdeel, de Indische buurt en De Hoogte, zijn enige jaren geleden aangewezen als Krachtwijken.

Analyse

Hoe staan we er voor?
Naast omvangrijke investeringen in de wijkvernieuwing is er in de afgelopen jaren veel gedaan aan het verbeteren van de veiligheid in het stadsdeel. Vooral in De Hoogte en Korrewegwijk ervaren de bewoners al vele jaren onveiligheid als een belangrijk probleem. Uit de monitor Leefbaarheid en veiligheid blijkt ook dat er de laatste jaren aanzienlijke verbeteringen op dit terrein zijn te constateren, vooral vermindering van drugsoverlast en het ervaren van onveiligheid.

In stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het voorzieningenniveau is in het hele stadsdeel een belangrijk aandachtspunt. En daarnaast blijven ook verkeer, parkeren en beheer en onderhoud van de openbare ruimte belangrijke thema's.

In het Ebbingekwartier (het gebied tussen Korrewegwijk, Binnenstad en Hortusbuurt) verandert er de komende jaren veel. Deze wijk ontwikkelt zich tot een 'creatief kwartier', dankzij de tijdelijke functies in dit gebied.

Doelen

Wat willen we bereiken?
Wijken:

- waar het voor oude en nieuwe bewoners goed wonen en werken is (een groot deel van de stedelijke woningbouwopgave ligt in de Oude Wijken);
- waar het voorzieningenniveau aansluit bij de veranderende behoefte van de wijk(bewoners);
- met een goed pedagogisch klimaat en aanbod voor kinderen;
- waar de openbare ruimte schoon, heel en veilig is;
- waar we samen met wijkbewoners werken aan leefbaarheid.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

I Gepland en begroot in programma's

Oosterparkwijk
- Ontwikkelen Oosterhamriktracé (Korrewegwijk en Oosterparkwijk);
- Herinrichten Wielewaalplein;
- Ontwikkelingsplan maken voor de Treslinghuis-locatie (zie programma 8).

De Hoogte
- Het afronden van de aanpak van de woonomgeving; inrichting openbare ruimte, woonerven, groen, voortuinen en binnenterreinen;
- Het tegengaan van drugsoverlast, studentenoverlast en burenoverlast;
- Nieuwbouw van een aanvullende buurtvoorziening bij het huidige speeltuingebouw op het Borgplein.

Korrewegwijk
- Nieuwbouw van het Floreshuis. De programmering voor deze nieuwe wijkvoorziening wordt gericht op ontmoeten, ondernemen en ontwikkelen.
- Investeren in een sociale en veilige wijk; de stratenaanpak vormen we om naar een buurtteamaanpak (zie Programma 4);
- Samenleven met studenten; door kennismakingsactiviteiten en samenwerkingsacties gaan we de (ervaren) overlast terugdringen;
- Veilige wijk; de succesvolle projecten uit de Krachtwijkenaanpak op het gebied van veiligheid gaan door in 2014. Het gaat om de veelplegeraanpak, het Somaliersproject, extra inzet van stadswachten, inbraakpreventie, en de aanpak huiselijk geweld;
- Samen met bewoners inventariseren we de verkeersknelpunten en voeren we kleine maatregelen uit;
- Schone, hele en veilige straten. Een aantal straten in de West-Indische buurt, de Celebesstraat en Ceramstraat worden opgeknapt.

Noorderplantsoen
- In het Noorderplantsoen zorgen we voor een samenhangend pakket aan maatregelen voor evenementen, ecologie, beheer en inrichting.

II Aanvullend vanuit het stadsdeelprogramma

Succesvolle projecten continueren
In de Korrewegwijk en De Hoogte gaan we succesvolle projecten die gefinancierd zijn uit het Krachtwijkenbudget continueren. Voor een deel door ze onder te brengen in de stedelijke programma's. En deels door financiering uit de middelen van het stadsdeelprogramma. Dit betreft o.a.:

- Het verder verbeteren van de veiligheid in het stadsdeel en het vasthouden van de positieve ontwikkelingen van de laatste jaren (de topstratenaanpak);
- Het versterken van de sociale samenhang in de NLA-wijken.

Impuls wijkactiviteiten en Pilot sociaal team
We voeren het plan van aanpak uit voor de samenwerking tussen school, CJG, de Borg/Speeltuin en wijkwerkers in de Hoogte. Daarbij leggen we de verbinding met de stedelijke ontwikkeling van sociale teams en CJG's.

Ruimte voor kwaliteit en talent Korrewegwijk
We gaan kunstenaars, ondernemers, studenten, nieuwe buurtbewoners en enthousiastelingen betrekken bij de ontwikkeling van de wijk. We willen nieuwe initiatieven van buurtbewoners volop de ruimte geven.

Uitvoeren gebiedscampagne en activiteitenprogramma Oosterparkwijk
We gaan activiteiten organiseren gericht op (potentiële) nieuwe bewoners en ondernemers. Dit doen we in nauwe samenwerking met bewoners en ondernemers in de BOOM: Bewoners- en Ondernemers Ontwikkel Maatschappij Oosterparkwijk.

Plan van aanpak voor de Selwerderwijken: "De Selwerderwijken op de kaart"
We brengen de situatie van de Selwerderwijken, ten zuiden van het oude tuindorp De Hoogte beter in beeld. Op basis hiervan stellen we een plan van aanpak op ter verbetering van de leefbaarheid.

Onderdeel 4

ZUID

Stadsdeel Zuid bestaat uit de wijken ten zuiden van het Verbindingskanaal: Oosterpoort, Helpman, Rivierenbuurt, Herewegbuurt, Zeeheldenbuurt, Badstratenbuurt, Grunobuurt, Laanhuizen, Corpus den Hoorn, De Wijert, De Wijert Zuid, Hoornsemeer, Hoornsepark, Coendersborg, Villabuurt en de Piccardthof. Het stadsdeel Zuid is een gevarieerd stadsdeel met zowel vooroorlogse als naoorlogse wijken. In het stadsdeel is een aantal grote en middelgrote projecten (Zuidelijke ringweg, Herewegviaduct) gaande en aanstaande waarvan de gevolgen betekenis hebben voor het stadsdeel en de wijken. Er zijn in het kader van het Nieuw Lokaal Akkoord voor drie aandachtgebieden perspectieven vastgesteld: Grunobuurt, De Wijert en Corpus den Hoorn. In 2013 is een perspectief vastgesteld voor de Rivierenbuurt en Herewegbuurt.

Analyse

Hoe staan we er voor?

De aanleg van de vernieuwde A7 zal invloed hebben op het stadsdeel. Verkeersstromen in de aangrenzende wijken zullen veranderen; dit biedt zowel kansen als bedreigingen. De wijkkompassen laten zien dat De Wijert zich ongunstig ontwikkelt ten opzichte van de stad; dit betreft de kwaliteit van de woonomgeving en de sociale problematiek in de wijk. Voor De Wijert is een integrale wijkaanpak nodig.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Leefbaarheid in de Rivierenbuurt/Herewegbuurt vergroten door samen met bewoners en ondernemers verder te werken aan de doelen die wij in het wijkperspectief hebben vastgesteld;
- De woon- en leefomgeving in De Wijert verbeteren. Een (verkeers)veiliger stadsdeel;
- Bewonersbetrokkenheid bij de wijken stimuleren.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

I Gepland en begroot in programma's

- De A7 wordt vernieuwd en brengt met zich mee dat het onderliggend wegennet wordt aangepakt.
- In afstemming tussen bewoners en ondernemers werken we mee aan de realisatie van de doelen van het wijkperspectief Rivierenbuurt/Herewegbuurt.

II Aanvullend vanuit het stadsdeelprogramma

- Wij investeren op basis van co-creatie in de realisatie van de doelen uit het wijkperspectief Rivierenbuurt/Herewegbuurt.
- Wij gaan een begin maken met de eerste fase van de herinrichting van de Veemarktstraat ter hoogte van het conservatorium.
- Wij dragen daar waar nodig bij aan de verbetering van de (verkeers)veiligheid in het stadsdeel.

Onderdeel 5

NOORDDIJK

Het stadsdeel Noorddijk bestaat uit de grote wijken Beijum en Lewenborg en de kleinere wijken en dorpen Noorderhoogebrug, de Hunze/Van Starkenborgh, Oosterhoogebrug/Ulgersmaborg, Ruischerbrug/Ruischerwaard, de Meerdorpen en de Woonschepenhaven. Aan deze kant van de stad wordt het nieuwe stadsdeel Meerstad ontwikkeld. Voor Beijum, Lewenborg en Oosterhoogebrug zijn wijkperspectieven gemaakt.

Analyse

Hoe staan we er voor?

In Noorddijk wonen relatief veel gezinnen. De wijkkompassen van Beijum en Lewenborg laten zien dat het er goed wonen is voor gezinnen, maar dat in het stadsdeel zeker aandacht nodig is voor gezinnen met een sociaal economische achterstand. Deze achterstand betreft werk en inkomen, zorg en opvoeding en onderwijs. De jongerenoverlast in de wijken Beijum en Lewenborg blijft groot. Uit onderzoek blijkt dat het softdrugsgebruik onder jongeren toeneemt en de leeftijd van gebruikende jongeren daalt. Dealen van drugs in de openbare ruimte is een probleem. Het stadsdeel wordt gekenmerkt door groene wijken, die vragen om intensief onderhoud en beheer. De groene wijken worden gewaardeerd door de bewoners die een grote mate van bereidheid hebben om zich in te zetten voor hun woonomgeving.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Het terugdringen van overlast door jongeren en het verminderen van hun drugsgebruik;
- Het creëren en behouden van een veilige woonomgeving;
- Participatie en co-creatie van bewoners en organisaties in de wijk, voor het beheer van groen (Groene Long Beijum en Groene Leeuw in Lewenborg Zuidoost);

- Werken aan het verbeteren van een perspectief op opleiding en werk voor jongeren en werklozen. Mogelijkheden voor opleiding en stageplekken aanbieden in de eigen wijk. Het faciliteren van ondernemers en ZZP'ers in Beijum en Lewenborg, zodat deze zich kunnen inzetten voor de wijk;
- Doorgaan met de succesvolle Heerdenaanpak; Afronden van de aanpak Doornbosheerd en de voortzetting hiervan in onder andere de Atensheerd;
- Ontwikkeling van het voorzieningengebouw aan plein Beijum Oost bij Innersdijk met diverse partijen, dit in relatie tot een nieuwe ontwikkeling van mogelijk een multifunctioneel centrum aan de Emingaheerd;
- Het maken van een integraal ontwikkelingsplan voor de buurtvoorzieningen;
- Eén sociaal team in Lewenborg.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

I Gepland en begroot in programma's

Beijum/Lewenborg

- Uitvoeren pilot terugdringen en voorkomen softdrugsgebruik;
- Jongeren perspectief bieden, werk en opleiding (Programma 10);
- Voortzetting Heerdenaanpak Beijum;
- Sociaal team Beijum voortzetten en voorbereiden decentralisaties 2015
- Eigen verantwoordelijkheid bewoners bevorderen (Programma 9);
- Le Roy-gebied in Lewenborg op orde houden. Bewoners geven zelf vorm aan dit wijkpark, geven voorlichting en informatie, beheren en onderhouden dit gebied;
- Voortzetten buurtconciërgeprojecten Lewenborg en Beijum. In samenwerking met corporaties, bewoners en Werkpro is een plan gemaakt waarin zowel fysiek als sociaal buurtbeheer wordt uitgevoerd in Beijum en Lewenborg;
- Afronden wijkvernieuwingsprogramma in Lewenborg onder andere Midscheeps-ontwikkeling van de locaties oude bibliotheek, de Aldi-locatie en de zwembadlocatie;
- Uitvoeren plan Vreedzame wijk in Lewenborg;
- Het uitvoeren van voldoende ouderenactiviteiten in beide wijken;
- Uitvoering interculturele projecten, onder meer voor Antillianen en het Project 'Ik ben er ook' Beijum: een integratieproject van buurtwelzijn.

Overig

Voorbereiding en start bouw woonzorgcentrum in Oosterhoogebrug/Ulgersmaborg (Programma 8).

II Aanvullend vanuit het stadsdeelprogramma

- Meerstad: actualisering voorzieningenvisie in samenhang met die in de Meerdorpen;
- Tijdelijk ruimtegebruik toestaan als gevolg van uitgestelde ontwikkeling Tuinlandlocatie;
- De herinrichting van de Woonschepenhaven.

Onderdeel 6

NOORDWEST

Het stadsdeel Noordwest bevat 11 wijken. In Paddepoel, Vinkhuizen en Tuinwijk is de wijkvernieuwing nagenoeg afgerond. Voor Vinkhuizen, Paddepoel, Tuinwijk en Selwerd zijn wijkperspectieven opgesteld. In Selwerd zijn we vorig jaar gestart met de aanpak "wijkvernieuwing op uitnodiging". Voor Groningen – West bestaande uit Hoogkerk en de wijken Buitenhof, Gravenburg, De Held en Reitdiep, is samen met bewoners in 2013 een gebiedsvisie opgesteld.

Analyse

Hoe staan we er voor?

De afgelopen jaren zijn de wijken Vinkhuizen, Paddepoel en Tuinwijk intensief vernieuwd. In deze 3 vernieuwde wijken resteert nu het sociale programma. In Vinkhuizen is blijvend aandacht nodig voor veiligheid, overlast en de openbare ruimte.

Selwerd is toe aan wijkvernieuwing. Dit is gebleken uit de analyse die we de afgelopen periode voor de wijk hebben opgesteld. De inhaalslag van Selwerd is gericht op het versterken en vergroten van het fysieke en het sociale kapitaal in de wijk.

Voor de wijken Hoogkerk, De Buitenhof, De Held, Gravenburg en Reitdiep hebben we een gebiedsvisie West opgesteld. Opvallend voor deze wijken is de organisatie- en initiatiefkracht van bewoners. Hoogkerk is een zelfstandig dorp met een levendige kern. In de overige wijken wonen veel gezinnen en is sprake van verkeersoverlast, een groeiende groep jongeren en behoefte aan voorzieningen.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Selwerd: de wijkontwikkeling stimuleren;
- Paddepoel (vooral in Paddepoel-Zuid) en Vinkhuizen (vooral in Vinkhuizen-zuid) het sociale klimaat en de veiligheid verbeteren;
- Tuinwijk: het vasthouden van de door de wijkvernieuwing bereikte resultaten;
- Hoogkerk: samen met bewoners uitvoering geven aan de Gebiedsvisie West.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

I Gepland en begroot in programma's

Paddepoel en Vinkhuizen

- Realisatie van opleidingsmogelijkheden, stage- en werkplekken;
- Om hardnekkige leefbaarheidsproblemen het hoofd te bieden wordt in Paddepoel Zuid en Vinkhuizen Zuid, samengewerkt op het gebied van welzijn, zorg en gezondheid en overlast/veiligheid. In samenwerking tussen scholen in Paddepoel en Selwerd wordt geïnvesteerd in een aanvullend activiteitenprogramma voor jeugd en onderwijs.

Tuinwijk

- We gaan in samenwerking met ZZP-ers uit de wijk de geboekte resultaten op het gebied van zorg, welzijn en sport, in het bijzonder voor de jeugd, borgen;
- Samen met bewoners van Tuinwijk en Paddepoel een vorm van bewonersbeheer ontwikkelen voor het opgeknapte Bessemoerpark en de nieuwe buurtvoorziening.

II Aanvullend vanuit het stadsdeelprogramma

Hoogkerk

Het samen met bewoners uitwerken en uitvoeren van de gebiedsvisie Groningen-West. Dit doen we in een permanente dialoog tussen gemeente, bewoners en andere belanghebbenden.

Selwerd

We mobiliseren de doe- en denkkrachten in de wijk, om zo kwaliteiten in de wijk te verbeteren. In 2014 continueren wij een aantal kleinschalige projecten die dicht bij de bevolking staan (quick-wins). Zo is er binnen het sociale domein speciale aandacht voor armoedebestrijding, opvoeding en gezondheid. We ontwikkelen een wijkprogramma van eisen voor Selwerd.
Ook kijken wij of een wijkbedrijf een bijdrage kan leveren aan de opgaven in de wijk.

Paragraaf 2

DUURZAAMHEID

We streven naar een duurzame samenleving in de volle breedte. Niet dogmatisch, maar juist pragmatisch. Alleen op die manier kunnen we de noodzakelijke mentaliteitsverandering teweegbrengen. De gemeente zelf heeft hierbij een belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheid als voortrekker. We willen daarom duurzaamheid een belangrijke plek geven in het gehele gemeentelijke beleid. In de eerste plaats door zelf als overheidsorganisatie het goede voorbeeld te geven. In de tweede plaats door duurzaamheid bij alle toekomstige stedelijke ontwikkeling als uitgangspunt te nemen. Daarnaast willen wij duurzame ontwikkeling van het bedrijfsleven en initiatieven van bewoners ondersteunen en stimuleren, in plaats van reguleren. Daarbij zetten wij bij bedrijven in op duurzaam innoveren. De gemeente werkt hiermee samen met bewoners, bedrijven en instellingen aan een duurzame stad.
Deze uitgangspunten komen tot uitdrukking in het uitvoeringsprogramma Groningen Geeft Energie en daarnaast in de volle breedte van het gemeentelijke beleid.

Doelen

Wat willen we bereiken?

Het doel van het energieprogramma is grote stappen te zetten met duurzame energie en met energiebesparing. In het Masterplan Groningen Energieneutraal en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma Groningen Geeft Energie richten wij ons op een energie-neutrale stad in 2035 en 'halverwege in 2025'. Daarvoor is vanaf 2014 een budget van 1 miljoen euro structureel beschikbaar uit het Cofinancieringsfonds. Inhoudelijk kiezen we voor vijf sporen: minder energie verbruiken door besparen en efficiencyverbetering en energie duurzaam opwekken door wind, zon, warmte en biomassa. We kiezen daarbij als gemeente bewust voor drie rollen, te weten: faciliteren, actief communiceren, en het goede voorbeeld geven. Daarmee effenen we de weg voor marktpartijen, ontwikkelaars en kennisinstellingen om te investeren in duurzame energie en energiebesparing. Bij alle toekomstige stedelijke ontwikkelingen nemen wij duurzaamheid als uitgangspunt. Als algemene noemer kiezen we ervoor duurzaamheid te verbinden met de gemeentelijke organisatie, met de grote (infrastructurele) projecten en met initiatiefnemers in de Groningse samenleving.

Analyse

Hoe staan we er voor?

Het energiebeleid is onverminderd actueel, ook tegen de achtergrond van het nationale energie-akkoord dat najaar 2013 is gesloten tussen het rijk de provincies, gemeenten en tientallen maatschappelijke partners. De inzet op het energieprogramma beschouwen we als een goed begin van de route om een energie-neutrale stad te worden. De strategische keuze die we met dit programma maken is allereerst op gang komen met significante projecten, die de potentie hebben om een grote bijdrage te leveren. Als gemeente kiezen we daarbij een faciliterende rol en geven we het goede voorbeeld. Voor alle sporen (zon, wind, warmte, biomassa en besparen) geldt dat het beoogde resultaat mede afhankelijk is van de inspanningen van maatschappelijke partners. ‘Groningen energieneutraal’ is een majeure opgave die gepaard gaat met investeringen in dezelfde orde als die van de grote infrastructuurprojecten. Deze investeringen worden voor een belangrijk deel niet door de gemeente zelf gedaan. In de afgelopen twee jaar hebben we een nadere visie uitgewerkt voor de thema’s warmte, biomassa (biobased economy) en windenergie. Binnen alle vijf de thema’s zijn concrete projecten opgezet en in uitvoering. Bij deze projecten en bij de visieontwikkeling zijn vele actoren in de Groningse samenleving betrokken. In 2013 hebben we het duurzaamheidsbeleid in het reguliere gemeentelijke beleid geëvalueerd, inclusief de wijze waarop gestuurd wordt op resultaten. Dit heeft een aantal aanbevelingen en verbetervoorstellen opgeleverd.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

We willen vanaf 2014 met tussendoelstellingen per vijf jaar gaan werken en daarop samen met partners sturen en de resultaten monitoren. Ook zullen we bezien of de gekozen strategie (vooral faciliteren) aangevuld moet worden. We willen het bestuurlijke netwerk beter benutten en beter aansluiten bij de economische topsectoren. Het energiebeleid en het overige duurzaamheidbeleid willen we inbedden in alle gemeentelijke programma’s. In de programma’s zijn de duurzaamheiddoelen concreet aangeven met het logo . Waar mogelijk zijn de externe partners vermeld die hieraan zijn verbonden.
Hieronder geven we aan hoe we ervoor staan met de onderdelen van het energieprogramma en het overige duurzaamheidbeleid en wat we daarmee willen bereiken. In de programma’s zijn de specifieke activiteiten en te behalen resultaten opgenomen.

I. Het energieprogramma Groningen Geeft Energie.

Het programma kent de pijlers Besparen, Warmte, Biomassa, Zon, en Wind.

In het Masterplan Groningen Energieneutraal hebben we een bijdrage aan het einddoel toegekend voor elk van deze sporen, op basis van een geschat potentieel.

Besparen (bijdrage 37%)

Analyse

Hoe staan we er voor?

We zetten in op de particuliere en corporatieve woningvoorraad, het bedrijfsleven en onze eigen gemeentelijke gebouwen. Met alle drie zijn we goed op gang gekomen, maar er is nog een lange weg te gaan. Voor de aanpak van gemeentelijke gebouwen is in 2013 de Groningse Energie Service Compagnie (GRESCo) van start gegaan. Hiermee willen we tot een integraal energiemanagement van het gemeentelijke vastgoed komen. Voor de particuliere woningvoorraad is in 2013 de website en de helpdesk 'Eerste Hulp bij Energiebesparing' (EHBE) gelanceerd. Bovenop de bestaande afspraken in NLA-verband is in 2013 het programma Hoogspringers van start gegaan. Hiermee beogen we in de huursector ten minste 1000 woningen in een periode van 5 jaar te renoveren naar duurzame en energienota loze woningen. Energiebesparing bij bedrijven is op gang gekomen met initiatieven per branche en specifiek voor het MKB. Dit zetten we in 2014 onverminderd voort.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

- Wonen, energiebesparing in de huursector (NLA): We nemen actief deel aan het programma Hoogspringers. Dit is erop gericht in vier jaar 1000 bestaande sociale huurwoningen te renoveren en te verduurzamen tot energienota loze woningen.
- Wonen, energiebesparing bij bestaande particuliere woningen: We zijn in 2013 gestart met een grootschalig programma om particuliere woningen energiezuiniger te maken. In maart 2013 is de website en de helpdesk 'Eerste Hulp bij Energiebesparing' (EHBE) gelanceerd. EHBE helpt huizenbezitters inzicht te krijgen in de (verbouw- en bespaar)kansen die hun woning biedt. Aan de helpdesk wordt een klantenvolgsysteem toegevoegd. Hiermee proberen we meer inzicht te krijgen in het proces dat leidt tot energierenovatie. Door klanten te volgen, kunnen we in kaart brengen waar de drempels zitten. Ruim 120 particulieren hebben inmiddels een quickscan aangevraagd. In 2014 willen we verder gaan met onze benaderingswijze 'verleiden, faciliteren en stimuleren'. De gemeente gaat ook instrumenten ontwikkelen om VVE's te helpen met het nemen van energiebesparende maatregelen.
- Energiebesparing bij bedrijven:
  Het MKB is verantwoordelijk voor een groot deel van de CO_2-uitstoot in de stad. We gaan verder met de samenwerking met het bedrijfsleven, via bedrijvenverenigingen en branches. Veel aandacht wordt geschonken aan het optimaliseren van de bedrijfsvoering door het realiseren van duurzame besparing op het meest geschikte investeringsmoment. Bijvoorbeeld bij verhuizing en ingebruikname van een nieuw bedrijfspand. In navolging van het project verduurzamen van de hotels (de Green Key) wordt ook een project gestart om de restaurants te verduurzamen. Met de zorginstellingen worden afspraken gemaakt voor het besparen van energie. Hierin wordt samen gewerkt met de provincie. Ook voor kantoren wordt een energiebesparingsprogramma opgezet. We voeren de campagne 'Clean Groningen' uit (zie onder programma 2). Energieprijs voor MKB in Groningen. Met deze ondernemersprijs willen we duurzaam ondernemen stimuleren door inspirerende voorbeelden uit de stad op het gebied van duurzaam ondernemen zichtbaar te maken. Ook willen we de duurzaamste koplopers belonen met een prijs. Uit ieder bedrijventerrein of combinatie van terreinen wordt een winnaar gekozen. Vier terreinwinnaars strijden vervolgens om de titel 'Meest duurzame MKB-ondernemer van heel Groningen'.
- Vergunningverlening & Handhaving
  Het spoor energiebesparing levert met 37% (262 kton CO_2/jaar) een grote bijdrage aan ons doel. Bijna de helft daarvan kan worden bereikt via maatregelen bij grote bedrijven en het MKB die binnen 5 jaar zijn terugverdiend. In ons programma 'Groningen geeft Energie' is opgenomen dat alle middelgrote en grote energiegebruikers voor 2015 moeten voldoen aan de wettelijke verplichtingen op energiegebied. We kiezen voor een pragmatische aanpak: aan de slag gaan met de beschikbare middelen en jaarlijks evalueren hoe ver we zijn met het realiseren van de doelstellingen en zo nodig de doelstellingen en/of inzet van middelen bijstellen. De rol van de gemeente Groningen is zowel regulerend en stimulerend. Bedrijven hebben een zorgplicht om energie doelmatig in te zetten, zij kunnen door het bevoegd gezag gedwongen worden energiebesparende maatregelen te nemen. In 2014 willen we extra en actiever inzetten om te voldoen aan onze ambities. We stimuleren bedrijven om energiebesparende maatregelen te treffen (zachte aanpak) maar uiteindelijk zullen we ook onze regulerende rol in gaan zetten en bedrijven verplichten om energiebesparende maatregelen te treffen en indien noodzakelijk gaan handhaven (harde aanpak).
- Gemeentelijke gebouwen: we gaan door met de Groningse Energie Service Compagnie (GRESCo). Hiermee willen we tot een integraal energiemanagement van het gemeentelijke vastgoed komen. Door de GRESCo komt kapitaal beschikbaar voor investeringen in energiebesparende maatregelen. Door de dalende energierekening worden de investeringen terugbetaald. Daardoor kunnen we zonder extra begrotingsmiddelen toch investeren in

verduurzaming van ons vastgoed (gesloten financieringssysteem). Projecten die in 2013 en 2014 op de rol staan zijn: Kardinge, Oosterpoort, 10 scholen, sportparken, Martiniplaza, Selwerderhof, het Groninger Forum, buurthuis Bessemoer.

Warmte (bijdrage 15%)

Analyse

Hoe staan we er voor?

In 2012 hebben we de warmtevisie "Groningen duurzaam warm" en de visie op de ondergrond "Stad verdiept" vastgesteld. In 2013 is daarnaast de Beleidsvisie Bodemenergie (over warmte- en koudeopslag) vastgesteld. Hiermee hebben we een actueel kader voor projecten waarbij Warmte-Koude-Opslag (WKO) en/of restwarmte worden benut. Daarnaast wordt het spoor geothermie verder uitgewerkt.

Warmte koude opslag (WKO)

Sinds juli 2013 is de gemeente verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen voor gesloten wko-systemen. Hiervoor zijn medewerkers van Bouw- en Woningtoezicht opgeleid. Om regie te kunnen voeren is het van belang te weten waar in de nabije toekomst ontwikkelingen zullen plaatsvinden waarbij WKO systemen elkaar kunnen beïnvloeden. Voor deze zogenaamde interferentiegebieden kan WKO met een masterplan gereguleerd worden. We hebben vastgelegd welke inferentiegebieden er in de stad zijn. Deze kunnen bronnenplannen en ordeningsregels omvatten. Op het Europapark zijn de eerste WKO-bronnen voor een collectief systeem aangelegd en ligt er een distributiesysteem voor bronwater. Naast de nieuwbouw aan het Harm Buiterplein zullen hierop ook studentenwoningen van Lefier worden aangesloten. Voorbereidingen zijn getroffen voor het aansluiten van de verschillende gebruikers in de Euroborg. De ontwikkeling van de WKO binnenstad is gaande. Deze collectieve WKO moet in 2014 gereed zijn. Nog onzeker is of er op korte termijn nog andere afnemers dan het Forum aan zullen worden gekoppeld.

Restwarmte en warmtenetten

Het UMCG restwarmte project is stilgezet vanwege stagnatie bij renovatie- en nieuwbouwprojecten in de Oosterparkwijk. Onderzocht wordt (in GRESCO-verband) of de Stadsschouwburg en andere gemeentelijke panden in de binnenstad van deze restwarmte gebruik kunnen maken. Op verzoek van de woningcorporaties heeft de gemeente de regie genomen voor het project Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en Zernike. Dit is erop gericht een warmtenet te laten 'draaien' op geothermie. Hiervoor zijn 8.000 aangesloten wooneenheden noodzakelijk. Hiervoor is samen met het Waterbedrijf een stappenplan gemaakt, waarover nog in 2013 besluitvorming moet plaatsvinden. In 2013 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar benutting van de restwarmte van Suikerunie. Hiervoor zou een forse investering noodzakelijk zijn, zowel in het distributiesysteem als in de ontvangende woningen. Deze investering kan terugverdiend worden binnen de technische levensduur van het systeem maar voldoet niet aan in de praktijk gehanteerde criteria rondom rendement en terugverdientijden. Het project Suikerunie is daarom voorlopig in de wacht gezet.

Geothermie

Tussen mei en oktober 2013 is een groot geologisch onderzoek uitgevoerd in het noordwesten van de stad, het gebied waarvoor in 2011 een vergunning is verkregen om aardwarmte op te sporen. Doel is de geschiktheid van de bodem nader in beeld te krijgen, de hoeveelheid warmte die aan de bodem kan worden onttrokken en de eventuele risico's bij de winning. Dit vormt de basis voor een op te stellen business case en de aanvraag van een winningsvergunning (Mijnbouwwet). Intussen is een aanvraag gedaan voor een SDE+ subsidie. Hiermee kan warmte uit geothermie de concurrentie met aardgas aangaan voor een periode van 15 jaar. De business case zal samen met een investerende partij worden uitgewerkt.

Flexiheat

In het project Flexiheat werken we samen met de RuG, de Hanzehogeschool, netwerkbeheerder Enexis, kennisinstellingen en ondernemers. Dit is erop gericht kennis te ontsluiten om uiteenlopende warmtebronnen gecombineerd te benutten en de praktische haalbaarheid van toepassingen te bevorderen. Het project loopt vier jaar en biedt onderzoekstof voor vier promovendi.

Riothermie

Het eerder beoogde pilotproject is onhaalbaar gebleken (subsidie in overleg benut voor een ander project, in Bedum). Bij ruimtelijke projecten worden wel steeds de mogelijkheden meegewogen, zoals bij de Zuidelijke Ringweg

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

- In nieuwe gebiedsontwikkeling en infrastructuur nemen we opties voor warmtebenutting mee, en evenzo bij renovaties in de bestaande woningbouw.
- We zetten de regievoering op het gebruik van de bodem voor warmtesystemen voort. We maken masterplannen voor gebieden waar systemen elkaar kunnen beïnvloeden.
- Bij het Europapark worden verschillende gebruikers aangesloten op het WKO-systeem en worden opties voor toekomstige gebruikers open gehouden.
- Het WKO-systeem binnenstad-oost zal in ieder geval het Forum bedienen en zo mogelijk meer afnemers.
- We voeren gerichte actie om een eerste geothermieproject mogelijk te maken dat woningen en utiliteitsgebouwen (m.n. Zernike) van warmte kan voorzien.
- We blijven inzetten op het nuttig gebruik van restwarmte, ook nu de projecten UMCG en Suikernunie vooralsnog geen doorgang kunnen vinden. Het project Flexiheat is in dit verband zeer relevant.
- Met de inzet van geothermie en restwarmte is de realisering van een warmtenet verbonden. We zetten er in samenwerking met het Waterbedrijf op in dat een warmtenet in de noordelijke stadwijken wordt ontwikkeld.
- We onderzoeken hoe de gemeente kan participeren in warmte-infrastructuur (vergelijkbaar met glasvezelinfrastructuur). Dit is concreet aan de orde op het Europapark en in Noordwest.
- We onderzoeken hoe belemmeringen van warmtetoepassing kunnen worden opgeheven. Zoals bijv. bouwvergunningen voor kleine technische bouwwerken.
- We onderzoeken hoe bij het aanbestedingsbeleid warmtesystemen standaard kunnen worden opgenomen.

Biomassa (bijdrage 20%)

Analyse

Hoe staan we er voor?

Door Attero en Suikerunie wordt intussen jaarlijks 15 miljoen m3 groen gas geproduceerd.
In 2013 hebben we het visie- en strategiedocument “Op weg naar een groene kringloop-economie” vastgesteld. In deze visie schetsen we op welke wijze biomassa kan bijdragen aan Groningen Energieneutraal. We laten ook zien hoe biomassa de groene grondstof van een nieuwe economie is: de biobased economy. De sterke uitgangspositie van onze regio in de sectoren Chemie, Agro-Food, Energie en Kennis maakt dat de transitie naar de biobased economy ons veel te bieden heeft. In deze visie formuleren we de strategie hoe we als gemeente onze bijdrage aan deze transitie kunnen leveren. We willen actief meedenken met burgers en bedrijven over deze nieuwe groene kringlopen en we willen de ontwikkeling van kennis op dit gebied verder stimuleren. In deze visie zijn drie sporen geïdentificeerd: afval en stadsbeheer, ecobeleid en kennis. In het kader van de visie neemt de gemeente deel in een netwerk rond het thema biobased economy. De verbrandingsoven voor biomassa bij Kardinge is in voorbereiding. Er is vanuit de markt interesse voor de benutting van andere biomassastromen uit de stad.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

- We vertalen de visie op de biobased economy naar een concreet programma per spoor.
- We bouwen ons netwerk verder uit met het oog op input voor het programma.
- We ontwikkelen een (financieel) model waarbinnen het mogelijk is om ongebruikte gronden in te zetten als energielandschap.
- Naast de biomassavisie stellen we tevens een bredere visie op voor benutting van al het stedelijk afval. Daarin wordt de vraag beantwoord in welke mate de stad grondstof- en energieproducent kan zijn uit het eigen afval. In de visie worden alle afvalstromen betrokken, inclusief slib van rioolwaterzuivering. In de visie wordt ook de gemeentelijke positie in Attero betrokken. De visie heeft tevens tot doel de kosten van verwerking van afvalstoffen ook in de toekomst laag te houden. Deze visie maakt deel uit van het nieuwe afvalbeheerplan.

Zon (bijdrage 11%)

Analyse

Hoe staan we er voor?

Eind 2012 waren 18 gemeentelijke daken voorzien van zonnepanelen. De verdere uitrol bij gemeentelijke gebouwen zal worden meegenomen in de GRESCo. In 2011 is een Green Deal afgesloten met het Rijk om zonnepanelen bij particuliere woningeigenaren voor te financieren. Vanwege bezwaren van het Rijk is deze Green Deal in 2013 echter stop gezet. Er wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn van zonne-energie in Meerstad. Grunneger Power is in april 2012 gelanceerd als coöperatieve vereniging die particulieren ondersteunt bij het plaatsen van zonnepanelen en zelf actief zonne-energie projecten aanjaagt en nu ook als leverancier van energie van start is gegaan. Grunneger Power maakt een voorspoedige groei mee. Begin 2013 is de Zonatlas gelanceerd, een website waarop Stadjers snel en eenvoudig kunnen zien of hun dak geschikt is voor het opwekken van zonne-energie. In de zomer van 2013 wordt een telling van

zonnepanelen op Groningse daken uitgevoerd, en vergeleken met 2011 en 2012. Eerste resultaten laten een sterke groei zien in 2013.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

- We plaatsen zonnepanelen op 60 gemeentelijke daken, waaronder “icoonprojecten” zoals Kardinge, Martiniplaza of Euroborg;
- We bevorderen de plaatsing van zonnepanelen op particuliere daken en onderzoeken hoe we de intentie van de Green Deal alsnog kunnen uitvoeren.
- Uitvoeren een pilot ‘salderen’ bij te realiseren collectieve Photo-Voltaic (PV)-installaties (samen met andere grote gemeenten in de Energy Valley regio);
- Voorbereiden van projecten “zonneweides” op bijvoorbeeld Woltjerspoor, Zernike, gebouwen van verenigingen van eigenaren, Meerstad-Noord (energielandschap);
- Het opnemen van zon in gebiedsvisies en het MUST;
- Onderzoeken haalbaarheid van zon (samen met wind en biomassa) op locaties voor tijdelijk gebruik. Hierbij worden zeven terreinen in beeld gebracht;
- We ondersteunen lokale initiatieven die helpen onze energiedoelstellingen te halen;
- We willen bekijken waar in onze vergunningverlening aanpassingen nodig zijn met het oog op het vergroten van kansen voor zonne-energie;
- We promoten PV-projecten op bedrijfspanden, waarbij we als gemeente de rol van ontzorger hebben. Hierbij proberen we door het samenbrengen van initiatieven een schaalvoordeel te bereiken. We werken daarbij samen met externe partijen, zoals Enexis, KEMA en Grunneger Power.

Wind (bijdrage 16%)

Analyse

Hoe staan we er voor?

Substantiële ontwikkelingen binnen onze gemeentegrenzen worden vooralsnog tegengehouden door bepalingen in de Provinciale Omgevingsverordening over grotere windturbines. We hebben begin 2013 een verkennende studie uitgevoerd naar locaties voor windturbines die geschikt zouden zijn indien het provinciale beleid wordt gewijzigd. We hebben daarnaast ook studie gemaakt naar opties voor kleinschaliger windenergie. De studie leverde een kansenkaart wind op, die als onderbouwing diende voor een dialoog met de provincie over grootschalige windenergie in Stad en Ommeland. De provincie blijft echter vooralsnog bij de opvatting dat grootschalige wind alleen in drie aangewezen gebieden wordt toegestaan.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

- We werken mee aan het onderzoeken van de mogelijkheden voor modernisering van het windmolenpark Meerstad (Harkstede);
- We gaan een excursie langs enkele windlocaties organiseren, voor zowel raads- als Statenleden;
- We werken uit welke potentie voor windenergie mogelijk is in enkele energielandschappen;
- We verkennen de opties voor kleinschalige windenergie, kijken hoe we het beleid en de procedures hieromtrent gunstiger kunnen maken voor toekomstige initiatiefnemers. We verkennen de opties voor windenergie op de Stainkoel’n, waarbij we gebruik willen maken van de aanwezige hoogte van deze stortplaats.

II. Duurzaamheid in het reguliere beleid

Doelen

Wat willen we bereiken?

De hierboven beschreven activiteiten binnen het energieprogramma vormen een belangrijk deel van het duurzaamheidbeleid van onze gemeente. Daarnaast heeft duurzaamheid te maken met het gebruik van grondstoffen, met de inrichting en de kwaliteit van de leefomgeving, met de gezondheid van de inwoners, met de ecologische kwaliteit en biodiversiteit van de stadsnatuur, biodiversiteit en ecologie, voedsel, eigen bedrijfsvoering, met hoe we ons verplaatsen en ook met hoe onze keuzes uitpakken voor mensen elders in de wereld. Het reguliere beleid is ook aanvullend op het energieprogramma. In 2013 hebben we het duurzaamheidsbeleid in het reguliere gemeentelijke beleid geëvalueerd. We hebben daarbij de stand van zaken in beeld gebracht van de manier waarop de beleidskeuzen van het collegeprogramma zijn vertaald in beleid en uitvoering, met een beoordeling van de mate van doelbereiking. Hierbij is niet alleen teruggekeken, maar ook gekeken naar de eisen en verwachtingen voor de nabije toekomst.Dit heeft een aantal aanbevelingen opgeleverd die we eind 2013 met de raad willen bespreken in de vorm van verbetervoorstellen. We hebben dit gedaan voor tien thema’s, te weten:

- Leefomgevingskwaliteit en grondstoffen in relatie tot het bedrijfsleven.
- Leefomgevingskwaliteit in relatie tot uitvoering wetgeving m.b.t. geluid en luchtkwaliteit.
- Grondstoffen en afvalstoffen

- Eigen bedrijfsvoering en inkoop
- Wonen
- Mobiliteit
- Stedelijke ontwikkeling
- Duurzaam innoveren
- Onderhoud en beheer van de openbare ruimte, biodiversiteit & ecologie
- Voedsel en Fairtrade

De vraag is of en hoe binnen deze thema's een hoger ambitieniveau kan worden bereikt. In deze begroting proberen we daarop al te anticiperen. De uitkomsten menen wij nu al te kunnen samenvatten in drie hoofdlijnen: (1) duurzaamheid verbinden met de gemeentelijke organisatie, (2) duurzaamheid in de grote infrastructurele projecten en in gebiedsontwikkeling, en (3) duurzaamheid verbinden met initiatiefnemers in de Groningse samenleving.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

In de programma's Economie en werkgelegenheid, Jeugd en onderwijs, Verkeer, Wonen, Onderhoud en beheer openbare ruimte en Bedrijfsvoering zijn specifieke activiteiten opgenomen met het oog op een duurzame stad. Mede naar aanleiding van de hiervoor genoemde evaluatie zetten we daarbij de volgende extra accenten:

- We gaan duurzaamheid in al het reguliere beleid van de gemeente actualiseren voor de drie invalshoeken: eigen organisatie, grote projecten en faciliteren van duurzame initiatieven in de samenleving. We denken dan onder meer aan de centrale inkoop, aan grote projecten als het Groninger Forum, aan Grunneger Power, aan voedselteelt binnen de stadsgrenzen, maar ook kennisontwikkeling bij de RuG en de Hanzehogeschool.
- Inzet met betrekking tot het Groningse bedrijfsleven: we werken aan een verschuiving van toezicht en handhaving van milieuwetgeving naar verduurzaming van bedrijven en bedrijfstakken in samenwerking met bedrijven en met intermediaire organisaties als CODIN. Het gaat hierbij om grondstoffen, energie, het sluiten van kringlopen en factoren die de leefomgeving van de stadjers aangaan.
- Uitvoering van wetgeving met betrekking tot geluid en luchtkwaliteit: we streven naar een zo laag mogelijke geluidsbelasting in de leefomgeving en nemen daartoe terughoudendheid in acht met nieuwbouw bij hogere geluidsbelastingen. In het actieplan wegverkeerslawaai worden maatregelen tegen zowel geluidsoverlast als luchtverontreiniging opgenomen.
- De leefomgevingskwaliteit van de stadjers krijgt daarnaast aandacht bij vergunningverlening en handhaving (uitvoering Wet milieubeheer), bij ruimtelijke planontwikkeling en aanleg van verkeersinfrastructuur (zoals het in acht nemen van normen voor geluidhinder). Ook het ecologisch groen- en waterbeheer is een belangrijke factor voor de leefomgeving en is tevens relevant voor de biodiversiteit.
- We gaan evalueren hoe we duurzaamheid als uitgangspunt bij alle stedelijke ontwikkelingen kunnen aanscherpen. De uitvoering van de warmtevisie die in 2012 is vastgesteld zal bijvoorbeeld sterk zijn beslag moeten krijgen in alle vormen van gebiedsontwikkeling. Bij voorkeur moet aan elke gebiedsontwikkeling een energieconcept ten grondslag liggen. Dit betekent ook een opgave in de dialoog met ontwikkelende partijen.
- We bevorderen duurzame mobiliteit door uitvoering van de "Beleidsnotitie schoon en duurzaam vervoer". Hiertoe behoort ondermeer versterking van elektrisch vervoer, zowel voor auto's als voor tweewielige voertuigen. Daarnaast blijven we inzetten op "zo veel mogelijk mensen in en op het juiste vervoermiddel" door goede fietsvoorzieningen en kwaliteitsverbetering van het openbaar vervoer.
- Grondstoffen en afvalstoffen: bij de actualisering van het nieuwe afvalbeheerplan onderzoeken we hoe een hoger hergebruikspercentage kan worden bereikt en spelen we in op de biobased economy.
- De eigen bedrijfsvoering van de gemeente verduurzamen we verder langs meerdere lijnen:
  - We heroverwegen hoe we duurzaamheidaspecten vorm kunnen geven bij de centrale inkoop en aanbesteding van goederen en diensten en ontwikkelen een nieuwe richtlijn voor duurzaam ontwerpen, inkopen en aanbesteden.
  - Gemeentelijk wagenpark: we wegen duurzaamheid mee bij aanschaf van voertuigen en bij de brandstofkeuze, door het volgen van marktontwikkelingen, door experimenten en pilotprojecten.
    We passen GTL-brandstof toe in bestaande dieselvoertuigen, en schaffen nieuwe schone voertuigen aan conform Euro 6 normering, naast voertuigen op aardgas.
  - We zetten de verduurzaming van scholen en sportaccommodaties voort via de GRESCo-formule (sturing via het energieprogramma).
  - We benutten houtsnippers uit eigen groenbeheer, om te beginnen in een nieuwe verbrandingsinstallatie bij Kardinge. Daarnaast volgen we marktontwikkelingen voor het alternatief gebruik van andere groene materialen die bij het beheer vrijkomen.
- We zetten de lopende inzet van het Nieuw Lokaal Akkoord voort met betrekking tot verduurzaming van de corporatieve woningvoorraad. We willen dit platform benutten om juist

in recessietijd energieneutraal renoveren aan te jagen. Daarmee denken we aan zowel woonlastenbeheersing als de lokale economie, als ook het klimaat.
- We streven een duurzame innovatie na van de Groningse economie.
- We integreren het Fairtrade-beleid met het nieuwe voedselbeleid en benutten zo veel mogelijk de nieuwe netwerken die rond voedsel binnen stad en regio zijn ontstaan. Daarmee bevorderen we participatie. We willen daartoe ook ruimtelijke opties in de stad benutten.
- We kijken kritisch naar het reguliere beleid om resultaten mogelijk te maken die aanvullend zijn op het energieprogramma.
- We zetten natuur- en duurzaamheidseducatie voort door middel van het Centrum voor Natuur- en Duurzaamheidseducatie.

Paragraaf 3

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken lopen wij risico's. Om de mogelijke financiële effecten van deze risico's op te kunnen vangen, is het noodzakelijk over voldoende weerstandsvermogen te beschikken. Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de financiële risico's van de gemeente Groningen zoals bekend bij de opstelling van de begroting. Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om de risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd, dus zonder schadelijke gevolgen voor andere projecten en taken.

Het kader voor het risicomanagement is vastgelegd in de kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2011 (BD11. 2618757). Hierin is aangegeven op welke wijze wij de risico's in beeld brengen en beheersen en op welke momenten wij uw raad hierover informeren. Bij de begroting en de rekening rapporteren we integraal over de risico's in het weerstandsvermogen en belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het weerstandsvermogen. In de tussentijdse rapportages maken we melding van belangrijke ontwikkelingen en/of wijzigingen in het weerstandsvermogen gedurende het boekjaar.

Onze grootste risico's doen zich voor bij sleutelprojecten. We herzien elk jaar de exploitatieopzetten van deze sleutelprojecten en rapporteren driemaal per jaar over de voortgang, risico's en financiën. De overige grondexploitaties dienen elke twee kalenderjaren te worden herzien. Gezien de onzekere omstandigheden volgen wij de marktontwikkelingen nauwgezet en zorgen we voor tijdige bijsturing waar nodig.

We nemen als gemeente deel aan het Veranderlab Risicomanagement waarin we samen met tien andere gemeenten, onder begeleiding van het Zijlstra Centre en het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement verder vorm gaan geven aan een verdere praktijk van Risicomanagement. Een belangrijke doelstelling hierbij is het continu aandacht organiseren voor risico's en hierover in dialoog zijn met elkaar. Op deze wijze zorgen we ervoor dat risico's (nog) eerder in beeld zijn, zodat keuzes maken en bijsturing mogelijk is.

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit - de ingeschatte risico's - en de beschikbare weerstandscapaciteit - de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. In schema is dit als volgt weergegeven:

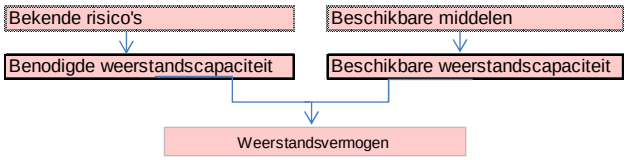

Onderdelen
- Berekening weerstandsvermogen
- Benodigde weerstandscapaciteit
- Beschikbare weerstandscapaciteit
- Risico's
- Ontwikkelingen

Onderdeel 1

Berekening weerstandsvermogen

In de Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2011 is de methodiek en de berekeningswijze van de afzonderlijke delen van het weerstandsvermogen vastgelegd. In deze kadernota is een verfijnde risicoboxenmethode met betrekking tot de risico's in de grondexploitaties opgenomen. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van bandbreedtes bij de inschatting van de risico's. De benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit drukken wij uit in een ratio.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen dient te worden vastgesteld welke ratio de gemeente Groningen nastreeft. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Tabel uit nota "Integraal risicomanagement in Groningen"

Voor de lange termijn streven wij ernaar dat het beschikbare weerstandsvermogen ten minste gelijk is aan het benodigde weerstandsvermogen (1,0). Voor de korte termijn willen we een score van 80% realiseren. Dit staat gelijk aan een score van 0,8.

In deze rekening vergelijken we het weerstandsvermogen met het weerstandsvermogen uit de rekening 2012.

Weerstandsvermogen begroting 2014	begroting 2014 incl. opgave	begroting 2014 excl. opgave	rekening 2012
Benodigde weerstandscapaciteit (A)	183.497	183.497	192.604
Beschikbare weerstandscapaciteit (B)	146.851	124.251	115.697
Ratio weerstandsvermogen	**80%**	**68%**	**60%**
Weerstandsvermogen B - A	36.646	59.334	76.907

Zonder aanvullende maatregelen verwachten we in 2014 een ratio van 0,68. Daarmee hebben we een waardering E en dat is onvoldoende. We hebben daarom onze financiële opgave verhoogd met 22,6 miljoen euro. Hiermee verwachten we een ratio van 0,8 te realiseren, zijnde matig.

Om een score van 1,0 te realiseren is een aanvulling van 36,6 miljoen euro nodig.

Ten opzichte van de rekening 2012 is het weerstandsvermogen verbeterd. De benodigde weerstandscapaciteit is verlaagd met 9,1 miljoen euro. De beschikbare weerstandscapaciteit is 31,1 miljoen euro hoger dan bij de rekening 2012.

In de volgende paragrafen lichten we de afwijkingen in de risico's en reserves nader toe.

Bij het bepalen van het weerstandsvermogen houden we rekening met lopende projecten, waar uw raad een besluit over heeft genomen en waar een krediet voor is vastgesteld. Achterliggende gedachte is dat we bij nieuwe projecten risico's kunnen vermijden door het project niet uit te voeren.

Het risico van de Zuidelijke Ringweg is op dit moment nog niet goed in te schatten. Dit wordt verklaard doordat het project Zuidelijke Ringweg zich nog in de plan fase bevindt. Deze fase nadert dit jaar zijn einde met het verwachte Tracé Besluit eind 2013. Na de zomer start de fase van de marktbenadering. In deze fase wordt stapsgewijs inzichtelijk hoe de aanbesteding er uit zal zien, op welke wijze de verdeling van (lijst)risico's tussen opdrachtgever en opdrachtnemer gaat plaatvinden en tenslotte of en welke werkzaamheden al dan niet onder verantwoordelijkheid van de gemeente worden uitgevoerd. Eind 2014 vindt de definitieve gunning plaats. Daarnaast moeten de bestuurlijke partners onderling afspraken maken over de verantwoordelijkheid voor de mogelijke risico's die op kunnen treden in de realisatiefase.

Het risicoprofiel van de gemeente Groningen blijft de komende periode hoog. De economische crisis is nog niet ten einde en dit heeft invloed op de vraag naar woningen, kantoren en bedrijventerreinen. We houden er rekening mee dat de werkloosheid verder kan oplopen en de voorgenomen decentralisaties in de AWBZ, Jeugdzorg en op het gebied van Werk en Inkomen zullen invloed hebben op ons risicoprofiel.

Voor de lange termijn streven wij ernaar dat het beschikbare weerstandsvermogen ten minste gelijk is aan het benodigde weerstandsvermogen (1,0).

Onderdeel 2

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De risico's zijn geïnventariseerd en de omvang van het risico (bedrag in euro's) is geschat. Bij het inschatten van risico's wordt gewerkt met bandbreedtes (intervallen). Door het hanteren van intervallen kan de omvang van het risico (bedrag in euro's) scherper worden aangegeven. Het risico wordt in euro's aangegeven in vier intervallen, per interval wordt een kans aangegeven. Deze inschatting geeft aan wat de kans is dat het risicobedrag binnen het interval valt. Vervolgens is een schatting gemaakt van de kans van optreden van het risico. De weging van het risico met de kans van optreden leidt tot het geschatte risicobedrag.

De risico's van de grondexploitatie worden volgens de risicoboxenmethode berekend en integraal in de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen. Binnen de risicoboxenmethode is in 2011 een verfijning aangebracht met betrekking tot aanbestedingsrisico's, grondprijzenrisico's, boekwaarden en alternatieven binnen een project. Zie hiervoor de Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement in 2011.

Omdat de kans klein is dat alle risico's zich tegelijk voordoen, corrigeren we de totaaltelling met een waarschijnlijkheidsfactor van 90%.

	Schatting (i) Inc.	Schatting Struc	
1. Grondexploitatie	73.725		
2. Meerstad	92.500		
3. Lening Euroborg	2.225		
4. Verkeer en vervoerprojecten	1.585		
5. Bodemsanering	1.266		
6. BUIG	7.200		
7. Terugvordering BTW reïntegratietrajecten	450		
8. Groot onderhoud	394		
9. Bezuinigingen		4.500	
10. Parkeerbedrijf	4.800		
11. Wmo		0	
12. Bedrijfsrisico werkmaatschappijen OCSW		438	
13. Bedrijfsvoering iederz		240	
14. Overige risico's	6.293	1.595	
Totale risico's	**190.438**	**6.942**	
Structureel maal factor 2		13.546	
Waarschijnlijkheidsfactor 90%	171.394	12.191	
Benodigde weerstandscapaciteit (afgerond)		**183.585**	
benodigde weerstandscapaciteit			**183.585**
beschikbare weerstandscapaciteit (incl. opgave)			**146.851**
Ratio weerstandscapaciteit			**80%**

De benodigde weerstandscapaciteit is 183,6 miljoen euro en neemt ten opzichte van de risico's in de rekening 2012 af met 9,1 miljoen euro.

De daling van de benodigde weerstandscapaciteit wordt met name veroorzaakt door het verlagen van het risico in verband met het verrekenen van kosten met derden bij grote projecten met 16,3 miljoen. Bij grote projecten hebben we kosten die we delen met externe partijen. De kans bestaat dat we deze kosten niet volledig kunnen verrekenen. Bij de rekening 2012 hielden we nog rekening met een risico van 23,0 miljoen euro en een kans van 75%. We hebben dit risico verlaagd naar 1,9 miljoen met een kans van 50%. Hierbij gaan we ervanuit dat de bijdrage aan de regio voor

gemaakte kosten Regiotram ten laste komt van de 30 miljoen die in 2015 resteert na het stoppen met de tram. Daarbij gaan we ervan uit dat de provincie haar eigen kosten voor zijn rekening neemt.

Daarnaast is het risico niet halen bezuinigingen per saldo (rekening houdend met de factor 2 voor structurele risico's) opgehoogd van 6 miljoen euro naar 9 miljoen euro. Bij de uitvoering van onze bezuinigingstaakstelling hebben we te maken met het risico dat maatregelen niet of vertraagd gerealiseerd worden. In de opgave van deze begroting houden we rekening met het niet realiseren van het bezuinigingspakket 2011-2014 voor 7,6 miljoen euro structureel tot en met 2017. Voor het bezuinigingspakket 2011-2014 reserveren we daarom geen specifiek weerstandsvermogen. Voor de nieuwe bezuinigingen 2014-2017 nemen we een structureel risicobedrag op van 4,5 miljoen euro (6 miljoen met een kans van 75%) in het weerstandsvermogen.

In de exploitatieopzet voor het Sontwegtracé houden we rekening met een risico van 3,1 miljoen euro. Binnen het project is hiervoor een risicoreservering voor hetzelfde bedrag opgenomen. Analoog aan de systematiek bij Meerstad, nemen we nu voor het inzicht in onze risico's en afdekking daarvan, het bedrag van 3,1 miljoen euro mee bij de bepaling van het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen.

Tenslotte verhogen we het risico Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties met 700 duizend euro als gevolg van een verhoging van de risico's Oosterhamriktrace (2,0 miljoen deuro) en verlaging risico grondexploitatie Ciboga/parkeerbedrijf (1,3 miljoen euro). Het parkeerbedrijf kan de komende jaren geen bijdrage doen aan de grondexploitatie Ciboga. In het weerstandsvermogen hielden we rekening met een risico dat het parkeerbedrijf (een deel van) de bijdrage niet kan leveren. Omdat we in de begroting nu rekening houden met een jaarlijkse bijdrage ten laste van de algemene middelen kan het risico worden verlaagd.

De overige verschillen betreffen kleinere afwijkingen ten opzichte van de rekening 2012. Zie voor de specifieke toelichting de uitwerking van de afzonderlijke risico's (onderdeel 4).

Onderdeel 3

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen, zijn:
- Algemene Egalisatiereserve van het concern;
- Bestemmingsreserves, waar nog geen concrete bestedingsplannen onder liggen;
- Post onvoorzien in de begroting;
- Stille reserves

Vrij aanwendbare (bestemmings-) reserves	excl. opgave	opgave	incl. opgave
1. Algemene Egalisatie Reserve (AER)	22.485	2.515	25.000
2. Grondzaken en grondbank	15.835	20.085	35.920
3. Risicobuffer in grondexploitatie Meerstad	5.000		5.000
4. Risicobuffer in exploitatie Sontwegtracé	3.126		3.126
5. Bodemsanering	4.313		4.313
6. Stimuleringsfonds VHV	13.235		13.235
7. Stille reserve (aandelen Enexis)	35.000		35.000
8. Martiniplaza	5.216		5.216
9 Kunst CBK	1.647		1.647
10. Exploitatierisico forum	3.200		3.200
11. Forumgarage	2.800		2.800
12. Overige reserves + post onvoorzien	12.394		12.394
Beschikbare weerstandscapaciteit	**124.251**	**22.600**	**146.851**

De beschikbare weerstandscapaciteit is 146,8 miljoen euro. Dit is 31,1 miljoen euro hoger dan in de rekening 2012. Hierin is rekening gehouden met een hogere AER en reserve Grondzaken als gevolg van een aanvullende financiële opgave van 22,6 miljoen euro. We vullen de AER aan tot het maximum bedrag van 25 miljoen euro, de resterende aanvulling voegen we toe aan de reserve grondzaken en grondbank.

In de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit houden we rekening met de verwachte resultaatbestemming 2013 en begrote mutaties in 2014. We verwachten, naast bovengenoemde aanvulling, een hogere AER van 3,5 miljoen euro en een lagere reserve grondbank en grondzaken van 4 miljoen euro. De verhoging van de AER wordt onder andere veroorzaakt door toevoeging 2,0 miljoen euro uit de egalisatiereserve BTW Compensatiefonds aan het beschikbare weerstandsvermogen (conform voorjaarsbrief). De verlaging van de reserve grondbank en grondzaken wordt verklaard door de verwachte nadelen Mediation Groningen-Tynaarlo (2,5 miljoen euro) en Suikerunie (1,6 miljoen euro).

De vorming van een reserve voor risico's forumgarage van 2,8 miljoen euro verhoogt de beschikbare weerstandscapaciteit.

Zoals aangegeven bij het benodigde weerstandsvermogen houden we rekening met zowel het risico als de risicoreservering Sontwegtracé van 3,1 miljoen euro.
Tenslotte nemen we vanaf de begroting 2014 de reserve Stimuleringsfonds Volkshuisvesting volledig mee in ons beschikbare weerstandsvermogen. Hierdoor stijgt ons beschikbare weerstandsvermogen met 3,3 miljoen euro. De stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) beheert voor de gemeente het Gemeentelijk Revolverend Fonds 'Stimuleringsfonds Wonen & Monumenten. Uit dit fonds worden laagrentende leningen verstrekt. Voor het saldo van de verstrekte leningen en de ruimte die nog in het fonds zit, houden we een bestemmingsreserve aan. Voor de leningen die vanuit het fonds zijn verstrekt (circa 10 miljoen euro), houdt het SVn een voorziening voor terugbetalingsrisico's aan van 1,6 miljoen euro. Het risico dat de gemeente loopt is dat de voorziening ontoereikend is als uitgezette leningen niet terug betaald worden. Wij hebben de opbouw van de voorziening beoordeeld en constateren dat de voorziening in voldoende mate rekening houdt met het terugbetalingsrisico. In de afgelopen drie jaar is geen beroep op de voorziening gedaan. Hiermee schatten we het risico voor de gemeente op nihil.
Tot op heden telde de bestemmingsreserve voor 75% mee in het weerstandsvermogen.

De overige verschillen betreffen kleinere afwijkingen ten opzichte van de rekening 2012.

Onderdeel 4 **Risico's**

De belangrijkste risico's zijn in de eerdere tabel al weergegeven. Hieronder worden deze en andere majeure risico's evenals de politiek relevante risico's weergegeven en toegelicht.
Tot slot worden ook nog de voor het weerstandsvermogen relevante ontwikkelingen benoemd.

Dienst **BESTUURSDIENST**

Gemeentefonds

Programma Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving De hoogte van de algemene uitkering wordt bepaald door de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting.

De huidige raming van de hoogte van de algemene uitkering is gebaseerd op de septembercirculaire 2013. Hierin zitten de effecten van het regeerakkoord en de miljoenennota 2014 verwerkt.

Uit de septembercirculaire 2013 blijkt dat het rijk in 2014 een stijging van de overheidsuitgaven verwacht, vooral door een aantal grote infrastructurele projecten. Dit leidt tot een stijging van het accres en hiermee tot een stijging van de uitkering uit het gemeentefonds in 2014.

Gemeenten krijgen per 1 januari 2015 op grond van de nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet een brede integrale verantwoordelijkheid voor het sociale domein. De bijbehorende budgetten worden overgeheveld naar het gemeentefonds, waarschijnlijk in een sociaal deelfonds. In de meicirculaire 2013 is de hoogte van het budget voor 2015 - op basis van historische gegevens - voor jeugdzorg bekend gemaakt. Groningen ontvangt hiervoor in 2015 44,8 miljoen euro. In de septembercirculaire 2013 is aangekondigd dat de hoogte van dit budget in de meicirculaire 2014 wordt geactualiseerd. De hoogte van de overige budgetten is nog niet bekend. We gaan er vanuit dat de budgetten voldoende zijn om de bijbehorende taken te kunnen uitvoeren.

Het rijk kondigt in de meicirculaire 2013 aan dat het voornemens is om per 1 januari 2015 het budget voor het buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen in het primair

	en speciaal onderwijs van gemeenten naar schoolbesturen over te hevelen. Dit zal leiden tot een uitname in het gemeentefonds. De omvang en verdeling hiervan is op dit moment nog niet bekend. Het BTW compensatiefonds (BCF) blijft in stand. Aan de omvang van dit fonds wordt een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. Uit de septembercirculaire 2013 blijkt dat het rijk een onderschrijding op dit fonds verwacht voor de jaren 2015-2018. De overschotten zijn toegevoegd aan het gemeentefonds. Aangezien we geen betrouwbaardere inschatting kunnen maken van een tekort of overschot op dit fonds nemen we de raming van het rijk op in de algemene middelen. Wanneer hier een actualisatie op plaats vindt, verrekenen we deze ook met de algemene middelen. Het rijk heeft besloten de herijking van het gemeentefonds verder uit te stellen tot 2015. Op dit moment valt nog niet aan te geven wat de (financiële) herverdeeleffecten hiervan zullen zijn. De aanpassing van de definitie van de verdeelmaatstaf 'wooneenheden' is ook uitgesteld tot 2015. Deze aanpassing wordt gekoppeld aan de herverdeling van het gemeentefonds.
Risico bedrag	We hanteren het uitgangspunt dat specifieke kortingen (en uitzettingen) vanuit het rijk één op één met de sector worden verrekend. Voor het overige hanteren we een maximale omvang van het risico van 5% van de ingeschatte algemene uitkering. Het risico bedraagt maximaal 13,9 miljoen euro (naar boven of naar beneden), waarbij de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel
Kans	We gaan er vanuit dat de kans op een voordeel even groot is als de kans op een nadeel, hierdoor reserveren we hiervoor geen specifieke weerstandscapaciteit.
Eerste signaleringsdatum	1995
Actie	Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van de uitkeringen.

Niet halen bezuinigingen

Programma	Diversen
Omschrijving	Om ons tekort in het meerjarenbeeld 2014-2017 op te lossen hebben we een pakket aan bezuinigingsmaatregelen opgesteld van gemiddeld 30 miljoen euro. We moeten rekening houden dat we niet alle voorgenomen bezuinigingen volledig in het gewenste tempo realiseren. Op basis van de bevindingen van de realisatie van het bezuinigingspakker 2011-2014 houden we rekening met een realisatie van 80%.
Risico bedrag	6 miljoen euro, structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2014
Actie	We sturen nauwgezet op de bezuinigingstaakstelling en rapporteren hierover via de kwartaalrapportages.

Verhalen kosten grote projecten op derden

Programma	Diversen
Omschrijving	Bij grote projecten hebben we kosten die we delen met externe partijen. De kans bestaat dat we deze kosten niet volledig kunnen verrekenen. Bij de rekening 2012 hielden we nog rekening met een risico van 23 miljoen euro en een kans van 75%. Inmiddels is dit risico beperkt tot het provinciale deel in de boekverliezen en de vooruitbetaalde uitvoeringskosten voor de Regiotram (in totaal 1,9 miljoen euro). We voeren hierover overleg met de provincie; afspraken hierover moeten nog goed in beeld worden gebracht. Gezien het ontbreken van absolute zekerheid nemen we een risico op.
Risico bedrag	1,9 miljoen euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2013
Actie	In overleg met onze partner(s) overeenstemming bereiken

Dienst **CONCERN TREASURY**

Renterisico

Programma	Algemene inkomsten en post onvoorzien
Omschrijving	De renteveronderstellingen voor de begroting zijn gebaseerd op de in het voorjaar bij het meerjarenbeeld verwachte ontwikkeling van de rente. De werkelijke renteontwikkeling kan hoger of lager uitvallen. Een beperkte afwijking zal zich zeker voordoen. Mutaties in de rente hebben gevolgen voor het resultaat. Het risico op een netto voordelig resultaat is even groot als het risico op een netto nadelig resultaat.
Risico	Er worden drie renterisico's onderkend: het risico op herfinanciering, het risico op nieuw af te sluiten leningen, en het risico op mismatchbenutting. De renterisico's hebben een structureel karakter. De omvang is bepaald op 687 duizend euro.
Kans	0%
Eerste signaleringsdatum	Doorlopend
Actie	We hebben een rente egalisatie reserve waarmee schommelingen in het resultaat als gevolg van de renteontwikkeling opgevangen kunnen worden. De omvang van deze reserve is 1,75 miljoen euro.

Dienst **DIA**

Maximumtarief rijbewijzen

Programma	Overig/ Burgerzaken
Omschrijving	De ministerraad heeft ingestemd met het vaststellen van een maximum tarief voor een rijbewijs (38,48 euro). Met de invoering van het maximumtarief wordt een einde gemaakt aan de verschillen tussen de prijs die gemeenten rekenen voor een nieuw rijbewijs. Het voorstel voor de benodigde aanpassing van de wet ligt bij de Tweede Kamer. Zolang de Tweede Kamer nog niet heeft ingestemd met de aanpassing bestaat er nog een geringe kans op het niet doorgaan van deze maatregel.
Risico bedrag	385 duizend euro, structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Juni 2005
Actie	Zodra de Tweede Kamer instemt het voorstel zal het tarief worden aangepast.

Geen leges meer bij vermissing van paspoort of identiteitskaart

Programma	Overig/ Burgerzaken
Omschrijving	Een van de voorgestelde wijzigingen in de Paspoortwet is dat bij verlies van een paspoort of identiteitskaart bij de aanvraag van een nieuw document geen extra kosten meer in rekening mogen worden gebracht. In Groningen gaat het hierbij om een jaarlijkse opbrengst van maximaal 70 duizend euro, afhankelijk van de vast te stellen criteria. Deze maatregel zal vanaf de invoering van de wetswijziging direct effect hebben op de inkomsten.
Risico bedrag	65 duizend euro, structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	April 2012

Dienst **HVD**

Frictiekosten regionalisering brandweer

Programma	Fysieke veiligheid
Omschrijving	Als gevolg van de regionalisering van de Brandweer komen diverse budgetten voor PIJOFACH ondersteuning te vervallen waarvan de kosten niet (direct) vervallen. De totale omvang hiervan is maximaal 1,8 miljoen euro, waarvan circa 2/3e deel, 1,2 miljoen euro, voor rekening van de gemeente Groningen komt. Deze kosten bestaan voornamelijk uit personeel, waarvan we potentieel een aantal bij de nieuw in te richten Brandweer onder kunnen brengen. De directe kosten voor de Brandweer nemen in 2014 met 0,6 miljoen af, waardoor dekking ontstaat voor frictiekosten. Rekening houdend met de bandbreedtesystematiek ramen wij het risico voor frictiekosten, na aftrek van incidenteel

	beschikbare dekking, op 200 duizend euro
Risico	200 duizend euro
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2014
Actie	Personeel voor zover mogelijk binnen de regionaal gemaakte afspraken onderbrengen bij de regionale Brandweerorganisatie.

Stijging bijdrage kosten brandweer

Programma	Fysieke veiligheid
Omschrijving	Door de gekozen verdeelsleutel voor de bepaling van de bijdrage per gemeente aan de Veiligheidsregio gaat de gemeente Groningen op termijn (in de huidige begroting oplopend t/m 2018) 320 duizend euro meer bijdragen aan de financiering van de Brandweer. In het huidige voorstel ontstaat een structureel nadeel in de bijdrage vanaf 2017 van 320 duizend euro.
Risico	320 duizend euro, structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2014
Actie	In overleg met het bestuur sturen op een langere overgangstermijn of latere aanvangsdatum.

Huisvestingskosten brandweer

Programma	Fysieke veiligheid
Omschrijving	Hangt samen met risico “Stijging bijdrage kosten Brandweer”, de huisvestingskosten worden vooralsnog niet onder het regime van de nieuwe verdeelsleutel gebracht, mede omdat niet alle gemeenten hun panden overdragen aan de Veiligheidsregio. Ons aandeel in de totale huisvestingslasten is circa 25%, dit kan stijgen tot 45% wat zou leiden tot een structurele kostenstijging van maximaal 600 duizend euro.
Risico	300 duizend euro, structureel
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2014
Actie	In overleg met het bestuur

Dienst **iederz**

Bedrijfsvoering

Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	Betreft het risico dat de afbouw van de werkleerbedrijven zich niet verhoudt tot de beoogde instroom naar detacheringen
Risico bedrag	320 duizend euro, structureel
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	2012
Actie	Betreft risico transitie, acties zijn gericht op aansluiting afbouw werkleerbedrijven en instroom detacheringen.

Dienst **OCSW**

Bedrijfsrisico werkmaatschappijen

Programma	Diversen
Omschrijving	De werkmaatschappijen van OCSW kennen een afhankelijkheid van de economische conjunctuur. Wij houden rekening met een specifiek bedrijfsrisico ter hoogte van ca. 10% van de omzet. De totale omzet van de werkmaatschappijen is circa 17 miljoen euro.
Risico bedrag	1,75 miljoen euro, structureel
Kans	25 %
Eerste signaleringsdatum	-

Actie	Het blijvend stimuleren van het gebruik van de voorzieningen.

Fusie kunstencentrum/muziekschool

Programma	Cultuur
Omschrijving	Het gemeentelijke personeel van de Muziekschool, dat overgaat in de nieuw te vormen fusie-instelling met het Kunstencentrum, krijgt een bovenwettelijke inkomenswaarborg voor een periode van maximaal 5 jaar. In geval van faillissement en/of liquidatie wordt een eventueel verschil in uitkeringsrechten tussen het sociale plan van de fusie-instelling en garanties volgens de uitkeringsrechten ingevolge de arbeidsvoorwaardenregeling gemeente Groningen (ARG) aangevuld.
Risico bedrag	1,5 miljoen euro, structureel
Kans	25%
Eerste signaleringsdatum	Begroting 2013
Actie	Het risico wordt afgedekt door de algemene reserve. Indien de situatie van faillissement / liquidatie zich voordoet kan worden overwogen om niet de algemene reserve aan te spreken, maar de vrijval van subsidie aan de fusiecombinatie in te zetten (in de periode 2013-2016 jaarlijks 2,9 miljoen euro).

Dienst	**ROEZ**

Uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties

Programma	Diversen
Omschrijving	Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren, wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering, etc. Per 31 december 2012 zijn de risico's met behulp van de boxenrisicomethode gekwantificeerd. Aangenomen kan worden dat het benodigde weerstandsvermogen zich zal bewegen in range van 65 miljoen tot 80 miljoen euro. Ten behoeve van de berekening van het benodigde weerstandsvermogen in de begroting 2014 wordt rekening gehouden met 73,7 miljoen euro. Hierin is het risicobedrag Oosterhamriktracé verhoogd van 2,0 naar 4,0 miljoen euro. In het weerstandsvermogen was rekening gehouden met het risico dat het parkeerbedrijf de komende jaren geen bijdrage kan doen aan de grondexploitatie Ciboga. Omdat dekking is gerealiseerd in de begroting (jaarlijkse bijdrage van 510 duizend euro aan de grondexploitatie Ciboga), kan het risico worden verlaagd met 1,3 miljoen euro. De uitkomst van de risicoboxensystematiek nemen we, conform de kadernota, geheel mee in onze bepaling van het benodigde weerstandsvermogen, vandaar dat de kans op 100% wordt gesteld.
Risico bedrag	73,7 miljoen euro
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	2004
Actie	De risicoboxenmethode is gebaseerd op het boxenmodel van de lopende grondexploitaties. Voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van de egalisatiereserve zijn de in box III aangegeven risico's van de lopende grondexploitatie relevant. Box III geeft inzicht in de risico's van het project welke niet opgenomen zijn in de projectbegroting/grondexploitatie. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijke inzichtelijk.

Meerstad

Programma	Wonen
Omschrijving	Met het volledig overnemen van de grondexploitatie Meerstad in februari 2012 is het risico voor de Gemeente Groningen ingeschat op 92,5 miljoen euro. Het risicobedrag wordt voor 100% meegenomen omdat de weging van kansen al in de risicoboxenmethode heeft plaatsgevonden.
Risico bedrag	92,5 miljoen euro
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2004

Actie	Begin 2013 is de herziene grondexploitatie vastgesteld op basis van de actuele ontwikkelingen. Groningen heeft nu de regie over de ontwikkeling van Meerstad waardoor slagvaardiger kan worden bijgestuurd. In 2013 wordt verder gewerkt aan maatregelen om de organisatie te verbeteren en meer marktgericht te werken.

Lening Euroborg

Programma	Economie en werkgelegenheid
Omschrijving	De Euroborg NV heeft één huurder, waardoor het risico bestaat dat de Euroborg NV niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen richting de gemeente Groningen.
Risico bedrag	8,9 miljoen euro
Kans	25%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2006
Actie	In 2012 heeft Ernst en Young een rapport uitgebracht over het risicoprofiel. Op basis hiervan is het bedrag en de kans aangepast.

Sontwegtracé

Programma	Wonen
Omschrijving	In de exploitatieopzet voor het Sontwegtracé houden we rekening met een risico van 3,1 miljoen euro. Binnen het project is hiervoor een risicoreservering voor hetzelfde bedrag opgenomen. Analoog aan de systematiek bij Meerstad, nemen we voor het inzicht in onze risico's en afdekking daarvan, het bedrag van 3,1 miljoen euro mee bij de bepaling van het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen.
Risico bedrag	3,1 miljoen euro
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	November 2012
Actie	N.v.t.

Parkeerbedrijf

Programma	Verkeer
Omschrijving	In de meerjarenprognose 2012 is een eerste aanzet gegeven voor een gevoeligheidsanalyse om inzicht te krijgen in de omvang van de risico's en het benodigde weerstandsvermogen. Het tijdig onderkennen van deze risico's vinden wij van groot belang. Door de toename van de omvang van de vastgoedportefeuille nemen de risico's ook navenant toe. In de meerjarenprognose 2012 hebben we aangeven, dat het voor de langere termijn noodzakelijk is de analyse verder uit te werken. In de second opinion van Ernst & Young en de Rebel Group wordt deze conclusie gedeeld. Ernst & Young heeft het benodigde weerstandsvermogen voor 2013 berekend op 2,1 miljoen euro. Dit bedrag is meegenomen in de begroting 2013. De berekening van Ernst & Young komt voor eind 2016 uit op een benodigd weerstandsvermogen van 3 - 5 miljoen euro en in 2025 op 5 -10 miljoen euro. Voor de meerjarenprognose 2013 hebben wij het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekend en de risicosystematiek verder uitgewerkt. Daarbij is gebruik gemaakt van de suggesties en bevindingen van de Rebelgroup en Ernst & Young. Er is een risicoanalyse uitgevoerd voor de onderdelen: rente, opbrengsten en kosten, OV-bijdrage, bezettingsgraad parkeergarages en straatparkeren. Het risico is gekwantificeerd op 4,8 miljoen euro. De kans van optreden is per onderdeel bepaald. Rekening houdend met de kans van optreden komen wij op een benodigd weerstandsvermogen van 4,8 miljoen euro. Voor de totale looptijd (2023) bedraagt het risicobedrag 17,2 miljoen euro. Rekening houdend met de kans van optreden komt dit neer op een benodigd weerstandsvermogen van 15,9 miljoen euro.
Risico bedrag	4,8 miljoen euro
Kans	Per onderdeel bepaald, daarom 100% meegenomen
Eerste signaleringsdatum	Al jaren in P&C producten
Actie	Wij zullen jaarlijks het benodigde weerstandsvermogen opnieuw berekenen en maatregelen

nemen om het gebruik van de parkeergarages te stimuleren.

Verkeer en vervoersprojecten

Programma	Verkeer
Omschrijving	Voor de projecten verkeer en vervoer (zie staat V) wordt de omvang van de niet voorziene risico's in de exploitatie berekend aan de hand van de investeringen. De totale omvang van de niet voorziene risico's is gekwantificeerd op 3,2 miljoen euro. Relevante ontwikkelingen: **1. Tram.** De tram is gestopt. De financiële consequenties zijn toegelicht in de begroting 2013. Medio 2013 wordt de definitieve afrekening aan de raad aangeboden. **2. Stopgezette projecten.** Naast de tram zijn bij de begroting 2013 ook een aantal andere verkeersprojecten stopgezet, zoals de herinrichting van de Diepenring en het fietspad spoorlijn Groningen-Sauwerd. **3. Sontbrug en Berlagetracé.** Deze projecten maken onderdeel uit van de integrale grondexploitatie Eemskanaalzone. Op 30 januari 2013 heeft uw raad de herziene grondexploitatie Eemskanaalzone 2012 vastgesteld. Het benodigde weerstandsvermogen is afzonderlijk zichtbaar gemaakt en is gedekt binnen de exploitatieopzet. **4. ZRW.** Wordt zo nodig apart opgenomen. Voor de start bouw van Zuidelijke Ringweg, moeten aantal projecten gereed zijn of aansluiten bij de planning van ZRW. **5. Bus toe- en afrit Hoogkerk.** In de jaarrekening 2012 is gemeld dat Rijkswaterstaat aanvullende veiligheidseisen heeft gesteld. Inmiddels is met Rijkswaterstaat afgesproken dat voor het ontwerp wordt uitgegaan van de situatie die ontstaat na de aanpak van de ZRW. Hierbij wordt geen vluchtstrook aangelegd. De aanleg maakt deel uit van de Aanpak Ring Zuid. **6. Voorjaarsbrief 2013.** In de voorjaarsbrief 2013 is aangekondigd dat voor de projecten: Bustoe- en afrit Hoogkerk, Sontwegverbinding en HOV-as West 3e fase eigen middelen worden vrijgespeeld door de inzet van BDU en RSP-middelen. Hierover vindt overleg plaats met de provincie.
Risico bedrag	3,2 miljoen euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	Al jaren in P&C producten
Actie	Beheersmaatregelen binnen de projecten. De risico's en het effect op het weerstandsvermogen van nieuwe (grote) projecten maken we afzonderlijk inzichtelijk.

Onvoldoende middelen in de bestemmingsreserve Bodemsanering

Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	Ten behoeve van grote bodemsaneringen en onvoorziene zaken die niet uit de decentralisatie uitkeringen (DU-bodem en ISVIII/DU- Sv) of uit de exploitatie kunnen worden begroot, voegt de gemeente jaarlijks een bedrag toe aan de bestemmingsreserve Bodemsanering. Zo zijn in 2010 toezeggingen gedaan voor onttrekking van middelen in 2011 voor de bodemsanering Helperplein en fase 2 Grondig. Door de gemaakte afspraken in het convenant 'bodembeleid en aanpak spoedlocaties', zijn de mogelijkheden voor inzet van de hiervoor bestemde decentralisatie uitkeringen beperkt. Daardoor zal eerder een beroep worden gedaan op de gemeentelijke middelen i.c. de bestemmingsreserve Bodemsanering. Daarnaast kunnen zich, los van de spoedlocaties, nieuwe situaties aandienen waarbij sprake is van risico's en inzet van gemeentelijke middelen i.c. de bestemmingsreserve Bodemsanering noodzakelijk is
Risico bedrag	1,688 miljoen euro
Kans	75%
Eerste signaleringsdatum	2001
Actie	Het monitoren van de bestemmingsreserve Bodemsanering.

Bezwaarprocedures Bouwleges/onttrekkingsvergunning

Programma	Wonen
Omschrijving	Er lopen op dit moment zeven procedures over de hoogte van de bouwleges. Hiervan zijn vijf zaken in (hoger) beroep en in twee zaken loopt de bezwaren procedure. De Rechtbank heeft in vier gevallen geoordeeld dat er geen gronden zijn om de Groningse

	Legesverordening onverbindend te verklaren. Onze verordening is niet in strijd met de wet (de norm van 100% kostendekking wordt niet overschreden) en ook niet met de algemene rechtsbeginselen. Van de vier gevallen heeft het gerechtshof in drie gevallen ook in hoger beroep de gemeente in het gelijk gesteld (legesbedrag: ruim 1 miljoen euro). De tegenpartij van genoemde drie gevallen is bij de Hoge Raad in cassatie gegaan. Het totale risico is gekwantificeerd op 3 miljoen euro. De kans op voordoen is geschat op 25% en 50% (zie toelichting onderbouwing kans op voordoen). Rekening houdend met de kans op voordoen komen wij op een benodigd weerstandsvermogen van 1,2 miljoen euro.
Risico bedrag	1,9 en 1,1 miljoen
Kans	50% en 25%
Eerste signaleringsdatum	Jaarrekening 2008
Actie	Inzet stadsadvocaat t.b.v. verweer in procedures

Onderhoud / vervanging Herewegspoorviaduct

Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	Het Herewegspoorviaduct is aan vervanging toe. Vanwege de complexiteit van dit project laat de feitelijke uitvoering hiervan nog circa 3 jaar op zich wachten. Daarom treffen we in de tussenliggende periode de noodzakelijke levensverlengende maatregelen. Hiervoor is jaarlijks 0,1 miljoen euro beschikbaar gesteld uit extra beleidsmiddelen. In juni 2012 is uw raad geïnformeerd over de resultaten van de verkenning voor een nieuw Herewegviaduct. De resultaten zijn vervolgens besproken op een informatieavond met omwonenden, belanghebbenden en bewonersorganisaties. In de stuurgroep stationsgebied is besloten dat de vervanging van het viaduct wordt opgenomen in de aanpak van de Knoop Groningen. De werkzaamheden aan het spoor en de vervanging van het viaduct zijn onderling namelijk nauw verweven. ProRail levert de projectleiding en komt met een plan van aanpak. Een voorlopige kostenraming laat zien dat de kosten uitkomen rond de 25 tot 30 miljoen euro. Vanuit de risicobuffer 2014 is een bedrag gereserveerd van 10 miljoen euro voor de vervanging. Daarnaast hebben we in deze begroting rekening gehouden met dekking van de kapitaallasten van 600 duizend euro. Er resteert dan nog een tekort van 5-10 miljoen euro. Mogelijk kunnen we een deel van de kosten dekken met externe middelen. Het risico wordt financieel niet meegenomen voor bepaling van het weerstandsvermogen omdat er middelen beschikbaar zijn gesteld voor het benodigde onderhoud en de uitvoering in 2016 start.
Risico bedrag	PM
Kans	PM
Eerste signaleringsdatum	1998
Actie	De ontwikkelingen van de technische staat van het kunstwerk worden nauwlettend gevolgd. De financiering uit externe middelen (5 - 10 miljoen euro) wordt nader onderzocht. Bij vervanging van het viaduct in 2016 houdt het risico op te bestaan.

Dienst **SOZAWE**

Financiering uitvoering Wet BUIG

Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	Het maximale eigen risico van iedere gemeente is 10% van het toegekende jaarbudget. Omdat er voor Groningen sprake is van een door de rijksoverheid erkende stoornis in het huidige landelijk verdeelmodel, is ons in de afgelopen jaren een Meerjarig Aanvullende Uitkering (MAU) toegekend waardoor ons eigen risico is teruggebracht tot 2,5%, mits wij de wet op een rechtmatige manier uitvoeren. Wij verwachten voor de komende jaren een tekort op het BUIG-budget, tenzij het verdeelmodel in ons voordeel wordt aangepast. In principe komen wij, met als uitgangspunt de huidige regeling, met ingang van 2014 weer in aanmerking voor een MAU. Bij de laatste aanvraag van de MAU (2009) is gebleken dat ons tekort niet volledig kon worden toegerekend aan een verdeelstoornis. Wij gaan er vanuit dat door de aanscherping van de regels een deel van ons tekort zal worden geschoven op rekening van ons beleid en onze uitvoering. Om die reden gaan wij vanaf heden uit van een eigen risico van 5%. Het geraamde tekort op de uitvoering Wet BUIG in 2014 bedraagt, rekening houdende met een eigen risico van 5% en een MAU van 2,3 miljoen euro, afgerond 7 miljoen euro. Wij

	hebben besloten het verwachte tekort voor 2014 mee te nemen bij de verdeling van de middelen voor extra beleid.
Risico bedrag	7,2 miljoen euro
Kans	100%
Eerste signaleringsdatum	November 2003
Actie	Geen actie noodzakelijk

Incidentele financiering van structurele lasten

Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	Bij SOZAWE dekken we een deel van de structurele lasten met incidentele middelen. De structurele lasten worden meerjarig gedekt - vooral uit het Participatiebudget. Voor declaratie uit deze budgetten moeten wij de voorgeschreven criteria toepassen. Als achteraf blijkt dat wij dat niet op de juiste manier hebben gedaan, kan dat leiden tot terugvordering door de rijksoverheid. De omvang van dit risico bouwen we af in de periode 2012-2015. Begin 2014 gaat het, verspreid door SOZAWE, om nog ongeveer 45 fte. Samen met hun overhead bedragen de kosten dan nog circa 3,5 miljoen euro. Wij verwachten daarbij het genoemde risico te lopen van maximaal 0,5 miljoen euro. Inschatting van het risico in bandbreedtes levert een risicobedrag op van 188 duizend euro.
Risico	188 duizend euro
Kans	25%
Eerste signaleringsdatum	November 2001
Actie	Wij achten verdere actie nu niet nodig.

Terugvordering btw op re-integratietrajecten

Programma	Werk en Inkomen
Omschrijving	De btw op re-integratietrajecten is vanaf de instelling van het btw-compensatiefonds verrekend met de Belastingdienst. Naar aanleiding van een uitspraak van de rechtbank van 13 juli 2011 over de verrekenbaarheid van btw op re-integratieactiviteiten aan individuele personen is de aandacht van de Belastingdienst op deze problematiek gevestigd. In juni 2012 heeft SOZAWE informatie ontvangen dat de verrekening van btw wellicht niet mogelijk is voor individuele re-integratietrajecten. Ongeveer 80% van alle trajecten is gericht op individuele personen. Als de ontvangen informatie realiteit wordt, kan dit betekenen dat de btw op de individuele re-integratietrajecten over de jaren 2011, 2012 en 2013 moet worden terugbetaald. Het gaat om een bedrag van circa 1,3 miljoen euro. Hierbij gaan wij er vanuit dat 70% van de verrekende btw betrekking heeft op individuele trajecten.
Risico	900 duizend euro
Kans	50%
Eerste signaleringsdatum	september 2012
Actie	Wij wachten het onderzoek van de Belastingdienst af.

Dienst **Stadsbeheer**

Bestuurlijke strafbeschikking

Programma	Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving	Met het Centraal Justitieel Incasso Bureau heeft de gemeente Groningen een overeenkomst gesloten. Onderdeel van deze overeenkomst vormt de opbrengst van 40 euro per opgemaakt proces-verbaal in de vorm van een bestuurlijke strafbeschikking in het kader van overlast-feiten. Deze opbrengst is een belangrijk onderdeel van de begroting 2014 van Stadstoezicht. Gelet op de bezuinigingen van het Rijk is het op dit moment nog uiterst onzeker of deze overeenkomst voor 2015 nog van kracht zal zijn.
Risico bedrag	385 duizend euro, structureel
Kans	25 %
Eerste	Rekening 2011

signaleringsdatum

Actie Bij de VNG is de problematiek aangekaart.
In 2013 wordt een verbeterplan Stadstoezicht opgesteld, waarin alle knelpunten m.b.t de diverse producten aan de orde komen. Eind 2013 vindt besluitvorming hierover plaats.

Groot onderhoud en vervangingen

Programma Onderhoud en beheer van de openbare ruimte

Omschrijving De komende jaren zijn diverse voorzieningen in de openbare ruimte aan vervanging toe. Of omdat de kosten voor onderhoud in de eindfase te hoog worden, of omdat de voorziening echt 'op' is. De onderhoudsbudgetten zijn ontoereikend om deze vervangingsinvesteringen te kunnen plegen. Daarnaast constateren we knelpunten en risico's op het gebied van groot onderhoud. Wij hebben het risico geïntegreerd tot één risico groot onderhoud en vervangingen. Dit past in onze doelstelling om alle maatregelen op het gebied van groot onderhoud en vervangingen de komende jaren integraal inzichtelijk te maken en af te wegen. Daarvoor is een 10 jarenplan opgesteld dat elk jaar wordt geactualiseerd. Actualisatie van het risico vindt plaats bij de nieuwe kredietaanvraag. De laatste aanvraag was in december 2012. Deze is ook als basis genomen bij de berekening zoals genoemd in de jaarrekening 2012.
Het betreft de volgende risico's en knelpunten:

Kabels openbare verlichting:
Het Openbaar Verlichting (OVL)-net is op een leeftijd dat de technische levensduur 'op' is. De verouderde, technisch versleten elektriciteitskabels moeten vervangen worden. De toename van het aantal storingen, verergerd door de winters heeft duidelijk gemaakt dat de problemen met de oude kabels snel toenemen.

Bruggen:
De komende jaren moeten van een aantal beweegbare bruggen onderdelen worden vervangen. Daarnaast ontstaan bij landhoofden van vier oude bruggen (Vissersbrug, Maagdenbrug, Trompbrug en Sint Jansbrug) problemen door verkeersbelasting. Om te voorkomen dat deze bruggen vast komen te zitten, is de komende jaren vervanging van de landhoofden nodig.
Er zijn afgelopen jaren diverse houten bruggen vervangen door stalen bruggen en/of extra gerepareerd en geconserveerd. Ook voor de komende jaren blijft dit een punt van aandacht.

Oeverbeschoeiing:
Voor de kademuren en beschoeiingen wordt op basis van een risicoanalyse al enige jaren gewerkt aan de aanpak van de grootste knelpunten. In de raadsvergadering van 31 januari 2007 is het voorstel "aanpak onderhoud oeverbeschoeiingen" vastgesteld. Uit de oorspronkelijke analyse resteren nog enkele locaties. Daarnaast hebben zich in de afgelopen jaren nieuwe slechte locaties aangediend. In dit risico is ook de kadeophoging, ten behoeve van meer waterberging voor de beide Waterschappen, opgenomen.

Verharding:
Asfaltconstructies kunnen lang mee als tijdig nieuwe deklagen worden aangebracht. We kunnen echter niet onbeperkt een nieuwe deklaag aanbrengen. Na circa 50 jaar is de totale constructie 'op' en is vervanging aan de orde. Ten tweede is in het verleden geen fundering aangebracht bij de aanleg van diverse wegen. Met de huidige verkeersbelasting leidt dat tot verzakkingen en daarmee kosten voor herstel. Zeker als er werkzaamheden in de grond zijn geweest, zoals vervanging van de riolering of nutsvoorzieningen. Bij groot onderhoud moet nu een fundering worden aangebracht. Ook zien we boomwortelproblematiek terugkeren. Tot slot lopen we in de toekomst tegen hogere kosten aan voor geluid reducerend asfalt omdat de levensduur korter is in vergelijking met gewoon asfalt. Er is een reserve gevormd om de meerkosten slechts eenmalig op te vervangen.

Sluizen, tunnels en viaducten:
Er is groot onderhoud noodzakelijk aan de Parkweg- en Emmaviaduct. Daarnaast moeten de komende jaren een aantal sluisdeuren worden vervangen.

Speelvoorzieningen:
Er zijn afgelopen jaren veel nieuwe speeltoestellen geplaatst en ondergronden zijn veiliger

gemaakt. De aanlegkosten werden vaak betaald uit incidentele budgetten. Komende jaren dienen de eerste vervangingen zich aan. Het onderhoudsbudget is daar niet op berekend.

Recapitulatie
In het meerjarenplan 2012-2021 is aangegeven dat we de komende 10 jaar 56,5 miljoen extra nodig hebben om de noodzakelijke maatregelen uit te voeren. Voor de periode t/m 2017 is een bedrag nodig van circa 35,6 miljoen euro. Bij de begroting 2012 is 1,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de financiering van vervangingsinvesteringen en aanvullend groot onderhoud. De raad heeft op 19 december 2012 het geactualiseerde uitvoeringsmeerjarenplan (2012 t/m 2016) vastgesteld voor een bedrag van 24,5 miljoen euro. Het tekort voor de periode 2012 t/m 2017 is bepaald op 11 miljoen euro (35,6-24,5). Het financiële risico op onderhoud en vervangingen en de kans van optreden is de eerst komende jaren laag aangezien we de meest urgente knelpunten juist eerst gaan aanpakken Het risicobedrag is geschat, binnen 3 intervallen in een bandbreedte van 0 tot 12 miljoen euro, op 394 duizend euro.

Risico 1,575 miljoen euro
Kans 25%
Eerste signaleringsdatum VGR 2001-II
Actie Jaarlijks wordt een krediet aangevraagd voor de meest noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Commerciële dienstverlening

Programma Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving De omzet en de marge van de bedrijfsafvalinzameling staat nog steeds onder druk. Dit komt door een toenemende geclusterde aanbesteding van bedrijfsafval (industrieterreinen, overheidsinstellingen). Door de blijvende scherpe concurrentie, mede als gevolg van de recessie, is het prijsdrukkend effect niet alleen merkbaar bij nieuwe aanbestedingen (grote partijen) maar ook bij de reguliere klanten. Het financiële risico heeft betrekking op het verlies aan netto opbrengsten. In 2013 heeft dit risico zich daadwerkelijk voorgedaan met een margederving van 500 duizend euro. In de begroting 2014 is hier rekening mee gehouden. Het risico zelf is echter met deze aanpassing niet geheel afgewend maar gehalveerd.
Risico bedrag 181 duizend euro
Kans 50%
Eerste signaleringsdatum November 2009
Actie De ontwikkelingen volgen

Gladheid gele stenen binnenstad

Programma Onderhoud en beheer openbare ruimte
Omschrijving De gele stenen die in de jaren negentig in de binnenstad zijn gelegd worden in de loop der jaren steeds gladder. Sinds enige jaren houden we deze ontwikkeling met een jaarlijkse monitoring nauwlettend in de gaten. Door het belopen, berijden en weersinvloeden worden de gele stenen in de Binnenstad steeds gladder waardoor het risico van uitglijden en valpartijen steeds groter wordt. Op enig moment voldoen ze niet meer aan de geldende (stroefheids)norm voor verhardingen. Dit risico doet zich het eerst voor op kruispunten. Enkele jaren geleden hebben we daarom gekozen voor de strategie om bijna alle kruispunten in de binnenstad op te ruwen. Met deze maatregel voldoen die kruispunten sindsdien weer aan de geldende stroefheidsnorm voor verhardingen.

Inmiddels constateren we echter weer een toename van valpartijen in de binnenstad. Naar aanleiding van een recente valpartij buiten de opgeruwde kruispunten hebben we geconstateerd dat ook daar de gele stenen nog maar net aan de stroefheidsnorm voldoen. Het is niet precies te voorspellen hoe lang het duurt voordat de gele stenen op meer plaatsen onder de stroefheidsnorm zakken, maar het is een reëel risico dat dit binnen enkele jaren zal gebeuren.
Vanaf dat moment is de kans op ongelukken ook daar (te) groot. Naast dat inhoudelijke risico voor inwoners, bezoekers en werkenden in de binnenstad, zijn we dan als gemeente aansprakelijk voor geleden letsel en (gevolg)schades. Het wegnemen van dit risico kan op twee manieren. We kunnen ervoor kiezen alle gele stenen in de binnenstad op te ruwen (500 duizend euro) of we kunnen besluiten de stenen te vervangen (15 miljoen euro). Hoewel de stroefheid van de stenen na opruwen weer aan de normen voldoet, heeft deze

maatregel als nadeel dat de ruwere stenen vuil vast houden en daardoor een grauwe uitstraling krijgen die niet goed is te verhelpen. Dit onderhoud is niet in de reguliere begroting opgenomen en daarom wordt het aangemerkt als risico. Het betreft hier niet het risico voor aansprakelijkheid voor letselschade. Het risicobedrag is bepaald op basis van het bedrag dat nodig is om de stenen op te ruwen.

Risico bedrag 250 duizend euro
Kans 75 %
Eerste signaleringsdatum Begroting 2014
Actie Opruwen gele stenen binnenstad (gefaseerd in 3 jaar).

Huisvesting

Programma Leefomgeving
Omschrijving Per 1 januari is het nieuwe Stadsbeheer van start gegaan. Daarbij is het uiteindelijk de bedoeling dat de huisvesting van de nieuwe directie zoveel mogelijk aan de Duinkerkenstraat wordt gerealiseerd.
Inmiddels is het hoofdgebouw aan de Gotenburgweg leeg. De locatie aan de Duinkerkenstraat biedt echter op dit moment onvoldoende ruimte of faciliteiten om aan alle medewerkers een werkplek te verschaffen. Een klein deel van het personeel is om die reden nog ondergebracht in één van de bijgebouwen aan de Gotenburgweg. Daarnaast is het terrein aan de Gotenburgweg nog volledig in gebruik, onder andere als opslagruimte, voor de verwerking van groen afval en stalling van materieel.
Het ligt in de bedoeling om de gemeentelijke bezittingen aan de Gotenburgweg af te stoten. Het is nu niet in te schatten wanneer het gebeurt, maar op het moment dat het gebouw en terrein worden verkocht, zullen er kosten gemaakt moeten worden om ook alles wat nu nog is achtergebleven, te kunnen verplaatsen naar de Duinkerkenstraat.

Risico bedrag PM
Kans 100 %
Eerste signaleringsdatum Begroting 2014
Actie

Onderdeel 5 **Ontwikkelingen**

Dienst **Concern**

BTW Compensatiefonds

Programma Diversen
Omschrijving Het BTW Compensatiefonds (verder BCF) krijgt met ingang van 2015 een maximum budget op de rijksbegroting. Bij overschrijding van dit maximum worden gemeenten en provincies gekort op hun uitkering uit het Gemeente- en Provinciefonds. Wordt minder gedeclareerd dan het maximum, dan wordt het verschil gestort en uitgekeerd in het Provincie- en Gemeentefonds. Zowel de korting als een extra uitkering zal plaatsvinden naar rato van het btw-bedrag dat door een gemeente/provincie is gedeclareerd bij het BCF.
Als maximale omvang van het BCF met ingang van 2015 geldt de raming 2014 zoals opgenomen in de Startnota 2013 van het kabinet. Met ingang van 2015 wordt de ontwikkeling van het BCF gekoppeld aan de accrespercentages zoals deze volgen uit de normeringssystematiek. Naast dit maximum, blijft de ingeboekte korting van in totaal 550 miljoen euro op het Gemeente- en Provinciefonds gehandhaafd. Deze korting wordt toegepast conform de verdeling van het BCF over gemeenten en provincies in de begroting 2013. Vóór 2015 worden nog afzonderlijk de btw consequenties van de nieuwe gemeentelijke taken (vanwege de decentralisaties) in kaart gebracht en toegevoegd aan het budget van het fonds. Hiervoor vindt nader onderzoek plaats.
Als gemeente of provincie weet je vooraf niet of het macro BCF-budget voldoende groot zal zijn en wat de korting uit of toevoeging aan het Gemeentefonds zal zijn. Een ander gevolg is dat de financiële haalbaarheid van investeringen onduidelijker wordt, want vooraf is niet bekend of alle btw op deze investeringen uiteindelijk terug wordt ontvangen. De open eind regeling qua verrekening met het Gemeente- en Provinciefonds maakt de investeringsbeslissing op dit onderdeel onduidelijk. Ook kan de wens van het kabinet tot het intensiever samenwerken leiden tot een groter beroep op het BCF waardoor een

overschrijding van het plafond sneller in beeld komt.

Actie We zullen de ontwikkelingen blijven volgen en indien nodig fiscale mogelijkheden onderzoeken ter verlichting van de druk op het BTW compensatiefonds

Wet HOF

Programma Diversen

Omschrijving De Wet Houdbare Overheids Financiën (wet HOF) is in april 2013 door de Tweede Kamer aangenomen en ligt nu bij de Eerste Kamer. Met de wet HOF worden Europese afspraken over het EMU-saldo en de EMU-schuld vastgelegd in nationale wetgeving. Inzet van het Rijk is dat de wet op 1 januari 2014 in werking treedt. Lidstaten mogen maximaal een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van 3% van het bruto binnenlands product (BBP) en een maximale overheidsschuld van 60% van het BBP. De Europese begrotingsregels gelden ook voor de decentrale overheden. Van het maximale tekort is 2,5% voor de rijksoverheid en 0,5% voor de decentrale overheden, waarvan 0,38% voor de gemeenten, 0,07% voor de provincies en 0,05% voor de waterschappen. De EMU-norm van 0,5% voor decentrale overheden geldt niet als een micro-norm voor individuele decentrale overheden, maar als een macronorm voor alle decentrale overheden gezamenlijk. Bij overschrijding van de macronorm kunnen aan decentrale overheden boetes worden opgelegd. Een sanctie zal pas worden opgelegd indien bestuurlijk overleg onvoldoende perspectief oplevert op verbetering van de macronorm. Naleving van de Europese afspraken levert decentrale overheden een probleem op. De Europese afspraken zijn namelijk gebaseerd op de systematiek van de nationale rekeningen, die uitgaat van kasstromen, terwijl decentrale overheden een baten-lastenstelsel hanteren. Bij een baten-lastenstelsel is het mogelijk om als decentrale overheid met een sluitende begroting toch een negatief EMU-saldo te hebben. Het voornaamste gevolg van het binnen het EMU-saldo moeten blijven is dat decentrale overheden hun investeringen zullen moeten beperken, ook als ze daar financieel gezien de ruimte voor hebben. Ook zal het inzetten van gespaarde middelen (reserves) moeten worden beperkt. In een bestuurlijk overleg in januari tussen de VNG, het IPO, de Unie van Waterschappen en het kabinet is overeengekomen dat de decentrale overheden in 2014 en 2015 nog dezelfde tekortruimte krijgen als in 2013, namelijk -0,5%, maar dat dit tekort in 2016 daalt naar -0,4% en in 2017 naar -0,3%. Dit zal een verdere druk leggen op het plegen van investeringen en het inzetten van reserves.

Actie Het jaar 2013 is een jaar waarin nog wordt proefgedraaid. We willen dat jaar gebruiken om meer inzicht te krijgen in de werking van het model en nagaan hoe we vanuit de administratie een beeld kunnen krijgen van de ontwikkeling van het EMU-saldo gedurende het jaar. Verder volgen we de landelijke ontwikkelingen. Vooralsnog is temporiseren of sturen op investeringen niet aan de orde.

Markt en Overheid

Programma Diversen

Omschrijving Belastingplicht overheidsbedrijven
Op 31 mei 2013 heeft de staatssecretaris van Financiën een brief naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd over de belastingplicht van overheidsbedrijven. De laatste jaren overlappen de activiteiten van overheden en particuliere sector elkaar. Hierbij gelden niet dezelfde regels waardoor geen gelijk ‘speelveld’ aanwezig is. Over de regelgeving rondom de vennootschapsbelasting van overheidsbedrijven wordt al langere tijd gediscussieerd. Op 2 mei 2013 heeft de Europese Commissie Nederland verzocht maatregelen te nemen. In zijn brief heeft de staatsecretaris aangekondigd de komende maanden de wet aan te passen zodat overheidsbedrijven die economische activiteiten uitoefenen net als commerciële bedrijven VPB moeten gaan afdragen aan de Belastingdienst. De wetswijziging moet vóór 1 januari 2015 door de Tweede en Eerste Kamer worden goedgekeurd, zodat de wet vanaf 1 januari 2016 in kan gaan.

Actie Ontwikkelingen over eventuele invoering nauwlettend volgen en hierop in de organisatie tijdig anticiperen.

Dienst	**DIA**

Modernisering GBA

Programma	Publieke dienstverlening
Omschrijving	Er wordt onderzoek gedaan naar de consequenties van komst van de mGBA. In het eerste kwartaal van 2013 is het convenant getekend met PinkRoccade. Indien het convenant met PinkRoccade resulteert in een vast contract, dan is het vrij goed te bepalen wat de kosten voor de modernisering GBA zijn. Ook zal in de planning rekening gehouden worden met aansluiting op de Wet Basisregistratie personen (BRP), die naar verwachting op 9 december 2013 wordt ingevoerd (nieuw GBA).

RNI (registratie niet-ingezetenen)

Programma	Publieke dienstverlening
Omschrijving	Er is in juli 2013 besloten tot invoering van de Wet Basisregistratie personen (BRP). Deze zal naar verwachting ingaan op 9 december 2013. De wetgeving voor de registratie van niet-ingezetenen (RNI) is één van de vier thema's die hierin aan de orde is. De registratie van niet-ingezetenen vormt straks een geheel met de GBA. Eén van de 18 vestigingsplaatsen in Nederland wordt de gemeente Groningen.

Elektronische aanvraag Verklaring Omtrent Gedrag

Programma	Publieke dienstverlening
Omschrijving	Per 1-1-2012 is de dienst Justis, behorende bij het ministerie van Veiligheid en Justitie, gestart met het aanbieden van de elektronische aanvraag van de Verklaring Omtrent Gedrag. Deze dienst is ontwikkeld met de insteek dat het naast de bestaande dienstverlening uitgevoerd wordt door gemeenten. Uitgangspunt is dat dit ook zo blijft bestaan. De leges die door Justitie worden gehanteerd liggen lager dan de leges die door gemeenten in rekening worden gebracht. Naar verwachting zal het aantal aanvragen via de gemeente in de loop van de komende 3 tot 4 jaar afnemen. Naar welk niveau en met welke financiële consequenties is vooralsnog onduidelijk.

Geldigheidsduur reisdocumenten

Programma	Publieke dienstverlening
Omschrijving	De ministerraad heeft op 1 oktober 2012 ingestemd met het voorstel tot wijziging van de Paspoortwet. Medio september 2013 is de wet in de tweede kamer behandeld; behandeling in de eerste kamer dient nog plaats te vinden. Met de wijziging wordt de geldigheidsduur van het paspoort en de identiteitskaart gewijzigd van vijf naar tien jaar. Hiervoor geldt wel een leeftijdsgrens van 18 jaar. Tot en met 2018 zal de wijziging geen effecten hebben op zowel inkomsten als publieksstromen binnen Publiekszaken, daarna zullen de effecten merkbaar worden.

Dienst	**HVD**

Decentralisatie Jeugdzorg

Programma	Onderwijs en Jeugd
Omschrijving	Per 1 januari 2015 gaat de nieuwe Jeugdwet in ter vervanging van de Wet op de Jeugdzorg. Deze wetswijziging gaat gepaard met een decentralisatie van het totale jeugdstelsel. Gemeente wordt met de ingang van de nieuwe Jeugdwet verantwoordelijk voor het gehele stelsel van ondersteuning en zorg aan jeugdigen en ouders. Dit heeft verstrekkende consequenties en leidt tot veel veranderingen, van wettelijke kaders tot uitvoeringspraktijk. Bovendien gaat deze transitie gepaard met een budgettaire korting van ongeveer 15 %, die voor een deel is op te vangen door dure zorg te voorkomen en hulp anders in te richten. De gewenste jeugdzorg transformatie bestaat uit: ▪ een omslag naar meer preventie en eerdere ondersteuning; uitgaan van eigen kracht van jeugdigen en hun ouders; ▪ het betrekken en versterken van het sociale netwerk om problemen bij gezinnen en jeugdigen minder snel te medicaliseren; ▪ een integrale aanpak rond gezinnen. Al met al staan we voor een grote operatie die zowel financieel als inhoudelijk nogal wat risico's kent. Het financiële risico is nog niet nader te bepalen omdat basisinformatie ontbreekt. We hebben onvoldoende inzicht in de omvang van de over te hevelen doelgroep: precieze

aantallen van jeugdigen in zorg en de kosten van zorg.
De gewenste inhoudelijke transformatie vraagt van professionals een grote omslag die niet in 2 jaar gerealiseerd is. Hiervoor is een lange implementatie nodig.
Aan deze ontwikkeling is in deze gemeentebegroting een aparte paragraaf 'vernieuwing sociaal domein' gewijd.

Actie Monitoring ontwikkelingen. Via de VNG, VNG commissie Jeugdzorg en het G32-overleg, het Transitiebureau Jeugdzorg en rechtstreeks bij het departement knelpunten zichtbaar maken en om duidelijkheid vragen.

Decentralisatie AWBZ begeleiding en persoonlijke verzorging naar Wmo

Programma Welzijn, gezondheid en zorg

Omschrijving Per 1 januari 2015 worden de (extramurale) begeleiding en verzorging uit de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) naar de Wmo overgeheveld. Het bijbehorende budget wordt met 25 % gekort. De omvang van de bezuinigingen is zo groot dat het onmogelijk zal zijn bestaande voorzieningen voor alle zorgvragers zonder meer in stand te houden. Daarom is het van groot belang dat gemeenten voldoende beleidsvrijheid krijgen om de bij de lokale situatie passende maatregelen en instrumenten te ontwikkelen en zo een samenhangend pakket van begeleiding en zorg te bieden. Als gemeenten kunnen wij makkelijker een beroep doen op de eigen kracht van burgers en hun netwerken, omdat we lokaal ook de instrumenten kunnen inzetten om begeleiding en zorg dichtbij te organiseren met inzet van burgers. Maar de financiële en inhoudelijke risico's zijn aanzienlijk, omdat we tegelijkertijd moeten innoveren en bezuinigen in een heel kort tijdpad.
Aan deze ontwikkeling is in deze gemeentebegroting een aparte paragraaf 'vernieuwing sociaal domein' gewijd.

Actie Voortgang bijhouden in de landelijk ontwikkelde Monitor Stapelingseffecten. Via de VNG, de VNG-commissies, het G32-overleg, de Transitiebureaus en rechtstreeks bij het departement knelpunten zichtbaar maken en om duidelijkheid vragen. Onze zorgen over de bezuinigingen kenbaar maken aan de Tweede kamer (in G4 of G32 verband).

Huishoudelijke hulp

Programma Welzijn, gezondheid en zorg

Omschrijving In 2015 en 2016 wordt het budget voor huishoudelijke hulp gekort tot 60% van het huidige budget. Voor Groningen komt dit overeen met een korting van ruim 6 miljoen euro.
De 60% van het huidig budget die overblijft, moet worden ingezet voor een inkomensafhankelijke maatwerkvoorziening die alleen nog is bestemd voor mensen die het echt nodig hebben en het niet zelf kunnen betalen. Aan welke (bijvoorbeeld wettelijke) voorwaarden deze voorziening moet gaan voldoen is op dit moment nog onduidelijk. Daarmee is nu nog niet te overzien in hoeverre de overblijvende middelen voldoende zullen blijken te zijn voor de maatwerkvoorziening.

Actie Monitoren ontwikkelingen en voorbereiden politieke keuzes.
Via de VNG, de VNG-commissies, het G32-overleg, de Transitiebureaus en rechtstreeks bij het departement knelpunten zichtbaar maken en om duidelijkheid vragen. Onze zorgen over de bezuinigingen kenbaar maken aan de Tweede kamer (in G4 of G32 verband).

Extramuraliseren lichte zorg zwaartepakketten (ZZP's)

Programma Welzijn, gezondheid en zorg

Omschrijving Het kabinet maakt gemeenten en zorgverzekeraars meer verantwoordelijk voor hulp thuis. Zo worden zij in de komende jaren verantwoordelijk voor een aantal vormen van ondersteuning en zorg die voorheen in AWBZ-instellingen werd geleverd. Het gaat daarbij om de zogenaamde lichtere zorgzwaartepakketten (ZZP's). Het voornemen is deze lichte zorgzwaartepakketten in de volgende fasering te 'extramuraliseren':

- ZZP 1 en 2 in 2013,
- ZZP3 Verpleging en verzorging (ZZP VV) in 2014,
- ZZP3 Gehandicaptenzorg (GZ) in 2015, en
- ZZP4 VV en GZ in 2015.

Verwacht wordt dat deze extramuralisering van zorgzwaartepakketten tot een verhoogd

beroep op Wmo-voorzieningen zullen leiden. Via de Wmo-integratie-uitkering wordt hiervoor in 2014 een incidentele ophoging van 537 duizend euro ontvangen. Het is nog de vraag hoe groot de extra vraag naar Wmo-voorzieningen in 2014 zal blijken te zijn. In de begroting is eerst aangenomen dat de ontvangen middelen in 2014 volledig aan extra uitgaven voor Wmo-voorzieningen besteed gaan worden.

Actie Uitgaven voor nieuwe doelgroep monitoren in 2014

Maatwerkvoorziening inkomensondersteuning

Programma Welzijn, gezondheid en zorg

Omschrijving Een drietal regelingen gericht op financiële compensatie van zorgkosten (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg), de compensatie eigen risico (CER) en de regeling specifieke zorgkosten) blijkt in de praktijk niet goed te werken. Het kabinet wil de regelingen daarom afschaffen en ongeveer de helft van het budget overhevelen naar het gemeentefonds. Daarvoor krijgen gemeenten beleidsvrijheid om ondersteuning 'op maat' te regelen. Dat wil zeggen: passend bij de individuele behoeften en mogelijkheden van de cliënt, gericht op zelfredzaamheid en participatie, via Wmo-voorzieningen of inkomenssteun (individuele bijzondere bijstand).
Voor 2014 wordt landelijk 45 miljoen euro (voor Groningen is dit 450 duizend euro) aan het gemeentefonds toegevoegd voor deze maatwerkvoorziening. Dit bedrag loopt (landelijk) op tot 706 miljoen euro vanaf 2017. Vanaf 2015 worden de middelen onderdeel van het sociaal domein binnen het gemeentefonds. Vanuit het Rijk wordt niet voorgeschreven hoe de gemeenten dit budget in 2014 en daarna dienen in te zetten.

Actie Beleid ontwikkelen

Dienst **Stadsbeheer**

Herziening omgevingsrecht

Programma Economie en werkgelegenheid, bedrijvigheid

Omschrijving Het kabinet wil een nieuwe Omgevingswet opstellen en per 2014 laten ingaan. De Omgevingswet moet de bestaande wetten op de fysieke leefomgeving, zoals de Wro, de Wabo en de Tracéwet gaan vervangen. Maar ook bv. de Wet bodembescherming, de nieuwe Natuurwet, de MER-regelgeving en de monumenten- en archeologiewetgeving wordt erin geïntegreerd.

De Omgevingswet kan grote consequenties hebben voor ons als gemeente: door versnelling van procedures, tijdwinst; versoepeling van normen, vermindering van (milieu) kwaliteiten en versoepeling van procedures (minder vergunningen en meer algemene regels). Voor de organisatie: verschuiving van taken (bv. minder vergunningverlening en meer toezicht en handhaving). De financiële gevolgen daarvan kunnen we pas in kaart brengen op het moment dat het wetsvoorstel er ligt.

Actie Ontwikkelingen kritisch volgen, reageren op concepten, ondermeer in (bestuurlijke) overleggen VNG; wetsontwerp Omgevingswet afwachten.

Verwerkingslocatie ARCG

Programma Onderhoud en beheer openbare ruimte

Omschrijving SANOG en SOZOG, twee afval gerelateerde samenwerkingsverbanden in de provincie Groningen, hebben hun contracten met ARCG opgezegd. Hierdoor dreigen de resultaten van de GR ARCG, als afvalverwerker, vanaf 2016 onder druk te komen staan. Om de mogelijk tegenvallende resultaten te kunnen opvangen heeft het bestuur van ARCG besloten om een bestemmingsreserve in te stellen van 800 duizend euro.
De gemeente Groningen is deelnemer in het ARCG en kan aangesproken worden om de verliezen van ARCG aan te zuiveren. Dat betekent dat de gemeente Groningen een risico loopt in de toekomst aangesproken te worden op verliezen als het ARCG niet tijdig in staat is om de wegvallende contracten te compenseren.

Actie Ontwikkelingen nauwlettend volgen.

Paragraaf 4

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

In deze paragraaf bieden wij uw raad inzicht in het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen. Er wordt ingegaan op het gewenste onderhoudsniveau, de hieruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting. Eerst komen de hoofdzaken van het Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG) aan de orde. Vervolgens besteden we aandacht aan het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Onderdelen
- Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG);
- Gemeentelijke gebouwen.

Onderdeel 1 **Beheerplan Openbare Ruimte Groningen (BORG)**

De gemeente Groningen heeft een oppervlakte van 8.400 hectare. Een deel hiervan is openbare ruimte. De kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn in onderhoud bij de gemeente. Het gaat om wegen, groen, riolering en kunstwerken. Het beleid voor het niveau van onderhoud van de openbare kapitaalgoederen is vastgelegd in het BORG. Voor kapitaalgoederen die niet onder BORG vallen, wordt door de verantwoordelijke diensten een onderhoudsplan opgesteld.

Bij het plannen van onderhoud wordt zoveel mogelijk gezocht naar de samenhang met andere ontwikkelingen van elementen in de openbare ruimte. We streven ernaar een onderhoudsniveau te realiseren waarbij 90% van de openbare ruimte voldoet aan het BORG-kwaliteitsdoel. We houden rekening met een beperkte daling van de tevredenheid van bewoners over het onderhoud, omdat we minder middelen beschikbaar hebben voor het onderhoud. Voor een aantal voorzieningen in de openbare ruimte is onderhoud alleen niet meer toereikend. Deze voorzieningen hebben het einde van de technische levensduur bereikt, waardoor investeringen noodzakelijk zijn om deze kapitaalgoederen te vervangen of te reconstrueren. Het gaat bijvoorbeeld om de ondergrondse kabels voor de openbare verlichting en de oeverbeschoeiingen. Vanaf 2012 voeren we een meerjarenplan uit, waarbij deze voorzieningen worden vervangen. De kapitaalgoederen waarvan vervanging over 5 jaar en later wordt voorzien zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

In het programmadeel van de begroting gaan we nader in op het beheer en onderhoud van de openbare kapitaalgoederen. Van de belangrijkste onderdelen worden hier de speerpunten genoemd.

Vervangen voorzieningen en aanvullend onderhoud
Een aantal voorzieningen in de stad is de komende tijd aan vervanging toe. Daarnaast voorzag het onderhoudsbudget niet in alle benodigde groot onderhoud. In 2012 hebben we daarom een structureel budget aan de onderhoudsbegroting toegevoegd. Met dit budget wordt vanaf 2012 een aantal voorzieningen vervangen en wordt aanvullend onderhoud gepleegd. Het gaat dan om de vervanging van versleten verlichtingskabels en om vervanging en groot onderhoud van houten bruggen, kademuren, speelvoorzieningen en asfaltwegen. In 2014 gaan we onverminderd door met de vervanging van oude verlichtingskabels, omdat deze al regelmatig oorzaak waren van uitval van de openbare verlichting. De vervanging van andere onderdelen stellen we een jaar uit, waardoor de uitvoering van het totale vervangingsprogramma doorloopt tot 2017. Op deze manier realiseren we een deel van de bezuinigingsopgave voor de komende jaren.

Wegen
Ook in 2014 voeren we onderhoud uit aan diverse asfaltwegen, klinkerwegen en fiets- en voetpaden. Daarnaast zullen we een aantal asfaltwegen, die aan het eind van de levenscyclus zijn, volledig vervangen. Synergie-effecten verwachten we te behalen door het programma af te stemmen op werkzaamheden van derden. We verlagen het BORG-niveau in hoofdstructuren, wijken en bedrijventerreinen door vaker te kiezen voor het gericht aanpakken van schades en minder snel een hele straat opnieuw te bestraten.

Groenonderhoud
Het groenonderhoud bestaat voor het overgrote deel uit de frequente maatregelen, zoals maaien en onkruidbeheersing. Op een aantal plekken voeren we in 2014 groot onderhoud uit aan de bomen en het groen. We proberen daarbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij andere werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals de vervanging van riolering of onderhoud van verhardingen. De afgelopen jaren zijn veel kastanjes aangetast door de kastanjeziekte. Inmiddels hebben we in Groningen van de bijna 2000 kastanjes al zo'n 320 moeten vellen. Gezien de onvoorspelbaarheid van de kastanjeziekte houden we er rekening mee dat meer kastanjes dusdanig zijn aangetast, dat

mogelijk ook in 2014 drastische beheermaatregelen noodzakelijk zijn. We zullen in 2014 beginnen met een gefaseerde herplant van andere boomsoorten op de door de kastanjeziekte opengevallen plekken.

Onderhoud speelvoorzieningen
Naast het verzorgingsonderhoud van de diverse speelplekken vervangen we ook in 2014 een aantal oudere speeltoestellen. Bij het vervangen van toestellen bekijken we gelijktijdig of aanpassing van de speelplek nodig is.

Aansluiting en vervanging van riolering
Dit programma verzorgt het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering en past het aan bij de wettelijke eisen (basisinspanning en zorgplicht). Het Gemeentelijk Riolering en Water Plan 2014-2018 (GRWP) vormt het toetsingskader. Gezien de leeftijdsopbouw van het Groninger rioolstelsel en een gemiddelde levensduur van 80 jaar moet jaarlijks ongeveer 5,5 km riool worden vervangen. Voor 2014 staan op het programma de rioolvervanging van de Oosterparkbuurt fase 3 en een paar straten in de Hortusbuurt. Verder wordt het riool in het laatste gedeelte van de Diepenring (Turfsingel en Schuitendiep) voorzien van een nieuwe binnenwand. Begin 2014 zal het project Waterslag 2 ‘de aanleg van een grote rioolpersleiding tussen Selwerd en het Damsterdiep’ worden afgerond en in gebruik worden genomen.

Kunstwerken
Op diverse plaatsen in de stad wordt door het water- en wegverkeer gebruik gemaakt van (vaste en beweegbare) bruggen. Om blijvend een goede en veilige doorstroming van het verkeer te kunnen garanderen, voeren we regelmatig onderhoud aan de bruggen uit. Het Herewegspoorviaduct vertoont al geruime tijd tekenen van slijtage en is feitelijk aan vervanging toe. Inmiddels is de aanpak van het viaduct ondergebracht in het project ‘Knoop Groningen’, een omvattende spooroperatie van ProRail in de stad. ProRail stelt het programma van eisen op. Na de verdere uitwerking van het ontwerp staan aanbesteding en feitelijke uitvoering gepland in 2016. Om in de tussenliggende tijd het viaduct veilig te houden, is in het incidenteel extra beleid 2014 rekening gehouden met de hiervoor benodigde middelen.

Onderdeel 2 **Gemeentelijke gebouwen**

Overzicht boekwaarden en onderhoudslasten per dienst

	Boekwaarde 1-1-2014	Verzekerde waarde	Meerjaren-plan	Voorziening 1-1-2014	Onderhoudsbedrag Begroting 2014
BSD	0	29.512	ja	125	105
DIA	16.302	24.797	ja	456	427
Iederz	3.786	29.000	nee	0	460
HVD	10.155	37.887	ja	1.021	340
Stadsbeheer	2.236	31.400	ja	0	336
OCSW	181.438	750.000	ja	369	3.744
RO/EZ	14.580	83.602	ja	708	728
SOZAWE	47.834	nog te bepalen	n.v.t.	0	277
Totaal	**276.331**	**986.198**		**2.679**	**6.417**

BSD
Het meerjarenonderhoudsplan voor Waagstraat, Goudkantoor en Stadhuis wordt jaarlijks geactualiseerd. Mede in het licht van de bezuinigingen zijn de beschikbare middelen voor onderhoud onder druk komen te staan. Er zal dan ook moeten worden geprioriteerd en het onderhoudsniveau zal enigszins worden verlaagd. Voor de korte termijn zal dit niet tot problemen leiden, aangezien zowel het Stadhuis als het Goudkantoor in een goede onderhoudsstaat verkeren. Op termijn kan door de krapte in het beschikbare budget het onderhoudsniveau onder het wenselijke niveau dalen. Door het afstoten van de Waagstraat zullen middelen in de begroting worden opgenomen om het gebouw in goede orde over te dragen aan de verhuurder.

DIA
Na de afronding van de revitalisatie van het pand De Prefectenhof is een conditiemeting uitgevoerd. Deze inspectie heeft plaatsgevonden op basis van de gemeentebreed gehanteerde systematiek voor het opstellen van meerjarenonderhoudsplannen. Tegelijkertijd is volgens dezelfde systematiek een conditiemeting uitgevoerd voor het pand aan de Trompsingel. De

uitkomsten van deze onderzoeken worden vertaald naar een nieuw meerjarenonderhoudsplan voor beide gebouwen. Hierna kunnen de financiële consequenties voor de gewenste omvang en voeding van de hieraan gekoppelde voorziening voor groot onderhoud van beide gebouwen worden bepaald.

HVD
Het onderhoud - evenals de voorziening groot onderhoud - van de locaties Hanzeplein, Sontweg en Vinkhuizen is op orde. Tevens zijn voor deze gebouwen meerjarenonderhoudsplannen aanwezig. Deze zijn in 2010 voor het laatst integraal herzien. In de tussenliggende jaren zijn ze regelmatig bijgewerkt en daarmee actueel.

Iederz
Meerdere inspecties hebben aangegeven, dat het gebouw niet meer aan de huidige eisen voldoet. Een inspectierapport van het bureau FAME Bouwmanagement geeft aan dat er diverse zware aanpassingen noodzakelijk zijn. Ook een onderzoek van enkele jaren geleden betreffende de fysieke beveiliging wees uit, dat de toegangsbeveiliging en de beveiliging van de werkruimtes ver onder het gestelde ambitieniveau ligt. Een 'Energie Prestatie Advies' adviseert, dat we voor minimaal 0,2 miljoen euro extra moeten investeren om energie te besparen. Gezien de slechte huisvestingsituatie bij de werkleerbedrijven en het Integratiebedrijf hebben we in 2012/2013 renovaties (opknapbeurten) uitgevoerd in de oudste gebouwen van ons bedrijf. De gedateerde inrichting vormde in toenemende mate een belemmering voor de ontwikkeling van onze medewerkers. Arbo-technisch zijn er op de korte termijn geen grote problemen, mede door de laatste verbouwingen. Deze ingrepen moeten echter worden gezien als tijdelijke oplossingen voor de komende jaren.

Het huidige jaarlijkse onderhoudsbudget bedraagt 0,4 miljoen euro en is onvoldoende om alle gebreken aan het gebouw aan te pakken. Diverse noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden worden in eigen beheer, door medewerkers uit onze doelgroep, uitgevoerd. In de nabije toekomst zal moeten worden gekeken naar de huisvesting van het beschutte bedrijf. De huidige huisvesting is te ruim en te duur. Veel onderhoud zal daarom niet meer worden gedaan, tenzij de bedrijfsvoering in het gedrang is.

MD/Stadsbeheer
Ten laste van de exploitatie 2014 is voor onderhoud gebouwen een bedrag van 336 duizend euro begroot. Hiervan heeft 302 duizend euro betrekking op het gebouw aan de Duinkerkenstraat en 34 duizend euro heeft betrekking op de opstallen aan de Electronstraat (Wijkpost Vinkhuizen/Afvalbrengstation).

OCSW
OCSW is in het (economisch en/of juridisch) bezit van een grote hoeveelheid kapitaalgoederen. De onderhoudsbehoefte voor de gemeentelijke gebouwen is in de vorm van meerjarenplanningen in beeld gebracht. De voor het onderhoud noodzakelijke budgetten zijn opgenomen onder de verschillende begrotingsonderdelen.

OCSW	Boekwaarde 1-1-2014	Voorziening 1-1-2014	Onderhoudsbedrag begroting 2014
De Oosterpoort/Stadschouwburg	6.873	55	484
Vensterscholen	7.008	162	241
Gebouw voormalige Muziekschool	51	152	12
Sportaccommodaties/zwembaden	35.317	-	2.863
Welzijnsaccommodaties	5.355	-	90
Schoolgebouwen economisch eigendom	125.906	-	-
Gebouwen NDE	394	-	54
Overige activa	534	-	-
Totaal	**181.438**	**369**	**3.744**

Schoolgebouwen en vergoedingen onderhoud via programma onderwijshuisvesting
In de onderwijswetgeving is de verantwoordelijkheid voor het onderhoud aan schoolgebouwen van het onderwijs bij de schoolbesturen gelegd. De schoolbesturen ontvangen voor het reguliere onderhoud in de lumpsum rechtstreeks de vergoedingen van het rijk. Voor het groot zogenaamd buitenonderhoud kan het onderwijs, voor het laatst voor 2014, een beroep doen op de lokale

overheid (goedkeuring en bekostiging van onderhoudsvoorzieningen). Met ingang van 2015 wordt met een wetswijziging geregeld dat de rijksvergoedingen voor aanpassing en onderhoud van de schoolgebouwen rechtsreeks naar de schoolbesturen gaan. Uit een al in 2009 ingesteld onderzoek (0-meting) blijkt, dat het onderhoudsniveau van de gebouwen van het openbaar en bijzonder onderwijs op een gemiddeld goed en verantwoord niveau ligt. In 2014 wordt het beleid voortgezet om het binnenklimaat van de bestaande scholen te verbeteren.

Sociaal culturele (welzijns)accommodaties
Van de 32 sociaal culturele accommodaties is de gemeente van 19 eigenaar van het gebouw (60%). Overeenkomstig de sociaal culturele accommodatienota wordt voor het groot onderhoud aan de sociaal culturele accommodaties een normbedrag per m2 bruto vloeroppervlak bestemd. Ook wordt een bedrag bestemd voor het groot onderhoud van voormalige welzijnspanden. Deze panden worden verhuurd aan derden. Voor de gebouwen in eigendom van de gemeente hebben wij meerjarenplanningen. Bepaalde andere gebouwen vallen onder het regime van de accommodatienota voor gebouwen.

Vensterscholen
De drie grote vensterschoolgebouwen (SPT, Hoogkerk, Vinkhuizen) zijn allen vlak voor de eeuwwisseling gebouwd. Dat betekent dat veel bouwdelen de komende 10 jaar een grotere onderhoudsbehoefte zullen hebben dan tot nu toe. In de onderhoudsplanning voor de komende jaren komt dat tot uiting. Het is mogelijk om met inzet van de opgebouwde voorziening, een jaarlijkse dotatie uit de huuropbrengsten en met de gebruikersvergoedingen onderwijs, het noodzakelijke onderhoud uit te voeren. Daarvoor is wel een scherpe prioritering van de uit te voeren werkzaamheden noodzakelijk. Na 20 tot 25 jaar zijn de gebouwen, vanwege veranderde wetgeving, veranderde inzichten en veranderde behoeften, maar ook vanwege de veroudering van veel bouwdelen, toe aan een upgrading. Vanaf 2020 zal er dan ook beleid gemaakt moeten worden ten aanzien van renovatie en upgrading.

De Oosterpoort en de Stadsschouwburg
Vanaf 2010 is in overeenstemming met het onderhoudsprogramma van de werkmaatschappij in fasen de grote zaal van De Oosterpoort gerevitaliseerd. Helaas kon in 2012 de laatste fase van het plan door tijdgebrek niet worden gerealiseerd. De verbouwing werd stilgelegd na de vondst van asbesthoudende luchtkanalen. Tevens werd in 2012 (nogmaals) duidelijk dat door de druk op de budgetten ook keuzes gemaakt dienden te worden in ook het ambitieniveau van het onderhoud. De Oosterpoort en de Stadsschouwburg (OPSB) hebben het Beringer Hazewinkel Fonds bereid gevonden met 400 duizend euro bij te dragen in het vervolmaken van de revitalisering. De totale kosten van de laatste fase bedragen 700 duizend euro.

In (de zomers) van 2013 en 2014 worden diverse verbeteringen gerealiseerd. Wij benoemen de volgende:
- er worden diverse bouwkundige (akoestische) maatregelen genomen om de kans op gehoorbeschadiging bij artiest en publiek te beperken. De kwaliteit van het samenspel zal aanmerkelijk verbeteren;
- er worden nieuwe headsets aangeschaft voor slechthorenden;
- de huidige industrie(hijs)takels boven het podium worden vervangen. Dit is noodzakelijk om te kunnen werken naar de huidige veiligheidsnormen bij professionele podia;
- tot slot worden de elektrische (podium)installaties waar nodig gerenoveerd.

De druk op de budgetten is voelbaar. Het lijkt niet mogelijk, om binnen het huidige culturele ambitieniveau, de opgelegde financiële taakstellingen en de moeizame zakelijke markt voldoende middelen te genereren voor de noodzakelijke vervanging van de bedrijfsmiddelen (horeca en theater technische apparatuur). Daarnaast is het probleem van het casco van de Stadsschouwburg bekend. Wij zoeken naar een oplossing, waarin in ieder geval ook het noodzakelijk onderhoud aan het monumentale casco van de Stadsschouwburg is meegenomen. Naar huidig inzicht betekent dit dat het meerjaren investerings- en onderhoudsplan van de OPSB een structureel tekort van rond de 200 duizend euro laat zien. Omdat de beschikbare middelen niet toereikend zijn, zal in 2014 een keuze gemaakt moeten worden uit de volgende projecten:
- het herstel van het casco van de Stadsschouwburg (investering van 730 duizend euro);
- de vervanging van de technisch versleten verwarmingsketel in het gebouw De Oosterpoort (investering 250 duizend euro);
- de vervanging van de theaterstoelen en vloerbedekking in de Stadsschouwburg (investering 700 duizend euro);
- diverse vervangingen theatertechniek, zoals mengtafels, monitors, beweegbaar licht, enz. tot een bedrag van 380 duizend euro.

Sportaccommodaties

Voor onderhoud van de sportaccommodaties is voor 2014 een bedrag van 2,9 miljoen euro geraamd. Dit budget zetten wij in 2014 in voor onder meer de volgende onderhoudsactiviteiten:
- bij een groot aantal gymlokalen en club/kleedaccommodaties wordt groot onderhoud gepleegd aan het dak;
- op sportpark Kardinge wordt de gevel van het totaalgebouw aangepakt;
- van sporthal Vinkhuizen zal de dakbedekking worden vervangen;
- zwembad de Papiermolen krijgt een nieuwe coating;
- de gevel van de totaalhal op de drafbaan wordt opnieuw geschilderd;
- de veiligheidsnetten rond de 400-meter ijsbaan worden vervangen.

Op de sportparken vinden naast renovatiewerkzaamheden van de natuurgrasvelden op sportpark Corpus den Hoorn twee vervangingen van kunstgrasvelden plaats (voetbal en hockey). Deze vervangingen worden in samenhang met het realiseren van het oefencomplex voor FC Groningen uitgevoerd. In 2013 is een start gemaakt met de 2e fase van de renovatie sportcentrum Kardinge. Deze renovatie wordt in 2014 afgerond.

Wij hopen in 2013 besluitvorming over de ontwikkeling van sporthal Zuid in relatie tot een sporthal die het Noorderpoort College wil ontwikkelen in het Europapark af te ronden. Dit betekent dat in 2014 met de uitwerking ervan begonnen kan worden. Tevens hopen we duidelijkheid te krijgen over de toekomst van de Drafbaan en de camping. De planning van twee gymlokalen aan de Violenstraat (één voor het basisonderwijs en één voor het voortgezet onderwijs) is opgeschort naar 2014. We verwachten in 2013 besluitvorming te hebben rondom een trainingscomplex voor FC Groningen op Corpus den Hoorn. De verdere planvorming en de voorbereiding start dan in 2013 en wordt in 2014 verder uitgevoerd. Hiermee hopen we ook de veiligheid van gebruikers van de wielerbaan te kunnen verbeteren. Per 2014 zullen alle sportvoorzieningen in de openbare ruimten (tennisbanen, Cruijffcourts) en de recreatiegebieden Kardinge en Ruskenveen, inclusief de bijbehorende (onderhouds)budgetten, zijn overgedragen aan de nieuwe vakdirectie Stadsbeheer.

RO/EZ

Grootonderhoud huisvesting
In 2012 is het meerjarenonderhoudsplan gebouwen geactualiseerd tot en met 2018. In 2013 is een aanvullende actualisatie gemaakt voor het lopende jaar. Per 1 januari 2013 is Stadsbeheer samengevoegd met de Milieudienst tot de nieuwe vakdirectie Stadsbeheer. Het complex aan de Gotenburgweg gaat in de verkoop. De kosten voor het kantoorgebouw zijn daarom uit het plan verwijderd. De overige panden op het complex staan vooralsnog nog in het plan, omdat bij een verkoop kosten zullen ontstaan voor verplaatsing van bijgebouwen naar de Duinkerkenstraat. Dit zal worden afgedekt via een raadskrediet, maar mogelijkerwijs ook via een vrijval op de voorziening. De voorziening is aan herstructurering toe, omdat de uitgangsbasis van het aantal panden, waarop de voeding is gerealiseerd, nu niet meer aansluit met de panden die daadwerkelijk in het plan zitten.

Door de wijzigingen is de voorziening tot en met 2018 toereikend. In 2013 wordt er 300 duizend euro toegevoegd aan de voorziening. De begrote onttrekking in 2013 bedraagt 254 duizend euro. De verwachte boekwaarde begin 2014 is 381 duizend euro. Het streven is om gemeentebreed regelmatig de gebouwen opnieuw te laten inventariseren en te inspecteren. Op basis van de bevindingen zal het meerjarenonderhoudsplan verder worden geactualiseerd. Bij het opstellen van het plan wordt gewerkt met de conditiemethodiek. Bij deze methodiek wordt aangegeven in welke toestand een bepaald object verkeerd. Hierbij worden zes kwalificaties gehanteerd: van uitstekend tot zeer slecht. Bij de actualisatie van het huidige plan is uitgegaan van een gemiddeld conditie niveau van 3 (redelijk).

Museum
Voor het meerjarenonderhoudsplan groot onderhoud Groninger Museum is een extra jaarlijkse dotatie nodig om de onderhoudsplannen tot 2023 te kunnen verwezenlijken. Voor 2014 zijn de exploitatielasten begroot op 1,097 miljoen euro, waarvan 386 duizend voor onderhoud. De exploitatiebaten zijn begroot op 1,157 miljoen euro. Per saldo levert dit een voordeel op van 60 duizend euro (= een dotatie aan de voorziening). Daarnaast is voor groot onderhoud een bedrag begroot van 134 duizend euro (= een onttrekking aan de voorziening).

SoZaWe

In december 2013 wordt het nieuwe kantoorpand aan het Harm Buiterplein in gebruik genomen. De boekwaarde zal op 1 januari 2014 circa 48,5 miljoen euro bedragen. De waarde van de grond en de parkeergarage is hier niet bij inbegrepen. De parkeergarage wordt na in gebruik name overgedragen aan de beheerder van de exploitatie Europapark. Voor het casco (het gebouw en

gebouwgebonden installaties) is een meerjarig onderhoudscontract (MJOP) afgesloten met de aannemer. Het inbouwpakket maakt geen onderdeel uit van het contract en is daarom niet opgenomen in de onderhoudskosten, zoals die in dat document zijn opgenomen. Het MJOP heeft een aantal doelen:

- maximale beschikbaarheid en voldoen aan minimaal gewenste onderhoudscondities;
- begroten en plannen van het meerjarig onderhoud;
- inzichtelijk maken welke activiteiten wanneer worden uitgevoerd.

Het onderhoudsplan beslaat een planhorizon van 40 jaar, onderverdeeld in twee periodes van 20 jaar. Het contract voor de eerste 20 jaar is gesloten. De totale kosten voor het onderhoud (groot en klein onderhoud) voor de periode 2014-2033 (20 jaar) zijn vastgesteld op 4 miljoen euro. Dit betekent dat gemiddeld 0,2 miljoen euro per jaar moet worden toegevoegd aan de voorziening voor groot onderhoud. Dit jaarlijkse bedrag kan worden gedekt uit het exploitatiebudget van SoZaWe.

De aannemer brengt voor een periode van 5 jaar een geactualiseerd MJOP uit. In deze actualisatie van het totale plan worden minimaal opgenomen:

- een overzicht van de voorgestelde wijzigingen in het onderhoudsplan;
- financiële en kwalitatieve gevolgen van de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van het initiële MJOP dat de basis is van het onderhoudscontract.

Op basis van analyses van data uit de informatiesystemen, de periodieke conditiemetingen en eventueel hieruit volgende noodzakelijke herstelmaatregelen wordt het MJOP jaarlijks geactualiseerd.
Het MJOP is niet alleen een leidraad voor het uit te voeren onderhoud, maar ook een intern instrument om de kosten over de gehele contractperiode te kunnen beheersen. Grote onderhoudsinspanningen kunnen over meerdere jaren worden verdeeld.
Per jaar wordt op basis van het MJOP en alle overige beschikbare informatie een jaarplan gemaakt. Hierin worden de volgende gegevens vastgelegd:

- een overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden in het afgelopen jaar;
- preventief- en groot onderhoudswerkzaamheden met de daarbij behorende kosten voor het komende uitvoeringsjaar op basis van het vijfjarenplan;
- de te verwachten planmatige onderhoudswerkzaamheden en revisies met bijbehorende uitgaven volgend uit het vijfjarenplan voor het komende uitvoeringsjaar;
- argumentatie voor eventuele afwijkingen ten opzichte van het vijfjarenplan;
- een tijdsplanning voor het komende uitvoeringsjaar.

Het initiële MJOP moet voor de komende vijf jaar in ieder geval nog worden geactualiseerd, omdat na het afsluiten van het onderhoudscontract met de aannemer nog wijzigingen zijn aangebracht in de investeringen in gebouw en installaties. Zo is onder meer besloten tot het aanleggen van een vaste installatie voor het onderhoud van de buitenkant van het gebouw. Op dit moment verwachten wij dat aanvullingen op het contract zullen worden opgenomen tot een bedrag van ongeveer 1,5 miljoen euro in de komende 20 jaar. De daarmee verbonden jaarlijkse kosten van 77 duizend euro worden gedekt uit de exploitatiebegroting van SoZaWe.

Paragraaf 5

FINANCIERING

Financieringsparagraaf
In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie.

Schatkistbankieren
Vanaf 2013 zijn Gemeenten verplicht tot het aanhouden van tegoeden in de schatkist. Dit gebeurt via het dagelijks afromen van saldi van bankrekeningen. De regeling wordt opgenomen in de vernieuwde wet FIDO. Het rijk wil met het invoeren van Schatkistkistbankieren de schuld van de overheid (EMU-schuld) terugbrengen. Decentrale overheden mogen nog onderling aan elkaar lenen, mits er geen toezichtrelatie bestaat. Ook daardoor zal de totale overheidsschuld afnemen. Als gevolg van de regeling wordt het minder aantrekkelijk om tegoeden aan te houden in rekening courant.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën
De Tweede Kamer heeft de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOf) aangenomen. Naar verwachting treedt de Wet Hof op 1 januari 2014 in werking. Deze wet regelt het maximale verschil tussen inkomsten en uitgaven van decentrale overheden, het zogenaamde EMU-saldo. Gemeenten en het CBS hebben besloten in het jaar 2013 proef te draaien met een beheermodel voor het EMU-saldo, voortvloeiend uit het wetsvoorstel Houdbare Overheidsfinanciën.

In het Bestuurlijk overleg van 18 januari 2013 is een Financieel Akkoord bereikt tussen het Rijk en de decentrale overheden. In dit akkoord zijn voor de ontwikkeling van het EMU-saldo van de decentrale overheden zowel een ambitie als een tekortnorm vastgesteld voor de jaren 2014 t/m 2017. Het toegestane tekort is voor 2014 vastgesteld op 0,5%;

Voorgenomen financieringsbeleid
Tot en met de begroting 2013 hebben wij een aanname gedaan dat er een beperkte mismatchbenutting is ter hoogte van het altijd beschikbare korte geld. Met ingang van 2014 streven wij naar een hogere benutting, zodanig dat er (nagenoeg) geen kortlopende middelen meer beschikbaar zijn. De reden voor deze wijziging is de lage korte rente en een rentevisie, waaruit blijkt dat dit voorlopig nog zo blijft.

Rente ontwikkeling 2014
De vastgestelde rentepercentages voor de begroting 2013 zijn ten opzichte van het Meerjarenbeeld 2013-2016 geactualiseerd. De rente langlopende leningen is verlaagd met 1,10%. Anders dan in de begroting 2013 geeft onze rentevisie aan dat de rente voorlopig laag blijft. In onderstaande tabel worden de renteveronderstellingen voor de lange rente getoond.

Renteveronderstellingen 2014: lange rente

Renteveronderstellingen 2014: lange rente	
	Rente BGR 2014
Rente langlopende leningen	2,90%
Rente-omslagpercentage	3,00%
Rente reserves en voorzieningen	1,50%

De lange rente is in 2013 gedaald tot 1,817% (10 jaar SWAP per medio 2013). Aangevuld met opslagen in de markt en de inflatieverwachting komen wij op 2,90%. De basisrente wijkt niet erg af van de stand in 2013, maar zowel de opslagen als de inflatieverwachting zijn lager.

Renteveronderstellingen 2014: korte rente

	Rente BGR 2014
Rente rekening-courant	
- Rente rekening courant faciliteit	0,40%
- Rente tegoedpositie derden (credit%)	1,25%
- Rente schuldpositie derden (debet%)	3,50%

De korte rente is in het eerste halfjaar 2013 steeds laag geweest. De 3-maands rente is gedaald tot 0,21%. Voor 2014 verwachten we geen rentestijging , maar wel iets hogere opslagen van 0,15% . De rente tegoed- en schuldposities zullen alleen nog aan derden in rekening worden gebracht.

Rente Omslag Percentage
Het Rente Omslagpercentage (ROP) is voor de begroting 2014 vastgesteld op 3,00%. Ten opzichte van de begroting 2013 is het nieuwe ROP met 0,35% gedaald. Bij de vaststelling is nadrukkelijk gekeken naar de effecten van nieuw aan te trekken leningen. Voor 2013 en 2014 kunnen wij lenen tegen percentages onder het ROP. Omdat het ROP wordt vastgesteld met een verwacht resultaat van nul voor de komende vier jaar zijn er ook rente aannames gemaakt tot en met 2017.
De reservering Regio Specifiek Pakket is tijdelijk van aard en wordt volgens afspraak buiten de bepaling van het ROP gehouden.

Gevolgen wijziging financieringsrente
Het ROP is met 0,35% gedaald waardoor het kostenniveau van de gemeente zal dalen met ongeveer 1,4 miljoen euro.
De gevolgen van deze rentedaling komen op diverse plekken tot uitdrukking in de begroting:
- investeringskredieten worden verstrekt op basis van het huidige ROP
- de opbrengst rente reserves daalt als gevolg van de lagere rente
- het saldo van de financieringsfunctie gaat in 2016 weer richting nul.

De toekomstige ontwikkeling van het ROP is onzeker. Dit is afhankelijk van onder meer het volume van het weerstandsvermogen, het ambitieniveau en de toekomstige marktrente.

Risicobeheer
Dit onderdeel geeft een samenvatting van het risicoprofiel van de organisatie. Tevens wordt ingegaan op de gegevens die uit hoofde van de Wet Fido voor de toezichthouder nodig zijn.

Limieten financiering
Ter beperking van renterisico's gelden voor zowel de korte als de lange geldpositie limieten. Het betreft hier wettelijke limieten en eigen limieten. De limieten zijn omschreven in het Treasury Statuut.

Limietenoverzicht (bedragen in miljoenen euro)	2013	2014
Limieten kort geld		
Kasgeldlimiet	72	
Korte mismatch	133	180
Limieten lang geld		
Lange mismatch	23	33
Rentoris conorm	172	
Vaste financiering	100	100
Vervroegde aflossing langlopende leningen	-	

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeld-positie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld van de gemeente mag maximaal 8,5% bedragen van het begrotingstotaal van de gemeentebegroting. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. In modelstaat A bij onderdeel 5 wordt de verwachte omvang van de vlottende middelen voor vier kwartalen getoetst aan de wettelijke limiet. De kasgeldlimiet komt voor 2014 op 70 miljoen euro uit (% van het begrotingstotaal van de gemeente Groningen).

Korte Mismatch-limiet
Gedurende het jaar wordt een deel van de kortlopende middelen gebruikt voor dekking van het lange financieringstekort. Dit is voordelig omdat het korte rentepercentage over het algemeen lager is dan het lange rentepercentage. Deze korte mismatch financiering leidt tot een vergroting van het renterisico. Het risico is dat de lange rente gaat stijgen en dat nieuwe consolidatie-leningen moeten worden aangetrokken tegen hogere rentetarieven. Om dit risico te beperken mag maximaal 25% van de netto vaste schuld met kort geld worden gefinancierd. Dit bedrag wordt nog verhoogd met het structureel deel aan kort beschikbaar vermogen. Voor de begroting 2014 is de korte mismatch limiet becijferd op 180 miljoen euro. Omdat deze omvang fors is, zal er in het nieuwe Treasurystatuut 2014-2015 een voorstel komen voor een neerwaartse bijstelling.

Renterisiconorm
De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingstotaal. In Modelstaat B wordt het renterisico op de vaste schuld berekend voor een periode van vier jaar. Uit de berekening blijkt dat de renterisico's op de vaste schuld de komende vier jaren ruim onder de wettelijke norm blijven.

Lange mismatch-limiet
Van de korte vermogensbehoefte mag een bedrag tot maximaal 5% van de netto opgenomen vaste schuld met langlopende leningen worden gefinancierd.

Vaste financiering
De limiet vaste financiering is de limiet voor de jaarlijkse opname van langlopende leningen voor de vaste financiering van gemeentelijke activiteiten. Deze is bepaald op 100 miljoen euro. Opnamen van langlopende leningen voor derden geschieden op basis van afzonderlijke collegebesluiten. In het nieuwe Treasury Statuut 2014-2015 zal worden voorgesteld om de limiet te verhogen tot 150 miljoen euro. Dit is in lijn met de toegenomen behoefte aan lang geld in de achterliggende jaren 2012 en 2013.

Vervroegde aflossing langlopende leningen
In de begroting wordt jaarlijks een overzicht opgenomen van leningen met een mogelijkheid tot vervroegde aflossing. Dit overzicht is de limiet voor de omvang van te vervroegen aflossingen voor dat jaar. Voor 2014 kunnen geen consolidatieleningen vervroegd worden afgelost.

Kredietrisico's op verstrekte gelden
Onderstaand overzicht geeft de kredietrisico's op verstrekte gelden weer. Het betreft zowel verstrekte geldleningen als uitgezet kasgeld, callgeld en overige creditposities bij financiële instellingen. Hierbij zijn de uitgezette bedragen per risicogroep aangegeven. In het overzicht zijn de risicogroepen (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Kredietrisico op verstrekte gelden	x € 1,000,-		
Risicogroep	Restantschuld per 01-01-2014		%
Gemeenten/Provincies		275.000	53,95%
Overheidsbanken		20.304	3,98%
Woningcorporaties met garantie WSW		174.406	34,22%
Semie overheidsinstellingen		3.152	0,62%
Financiele instellingen (AA en hoger)			
Overige toegestane instellingen volgens Treasury statuut		36.843	7,23%
Niet toegestane instellingen volgens Treasury statuut			0,00%
Totaal		509.705	100,00%

Projectfinanciering Meerstad
In de bovengenoemde tabel is een bedrag opgenomen van 275 miljoen euro ten behoeve van de projectfinanciering Meerstad. Deze leningen zijn in april 2012 verstrekt aan de Grondexploitatiemaatschappij Meerstad C.V. Eerder waren deze leningen opgenomen in het overzicht gewaarborgde geldleningen.

Gemeentefinanciering

Leningenportefeuille

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling en de grootte van de opgenomen (OG) leningen.

Leningenportefeuille totaal	x € 1,000,-		
x € 1,000,-	Bedrag		Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2014		1.097.772	3,69%
Nieuwe leningen		149.185	p.m.
Reguliere aflossingen		78.549	4,05%
Vervroegde aflossingen		0	p.m.
Renteaanpassing (oud percentage)		4.092	p.m.
Renteaanpassing (nieuw percentage)		4.092	p.m.
Totaal		1.168.408	p.m.

Uitzettingen

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling en de grootte van de uitgezette (UG) leningen.

Leningenportefeuille	x € 1,000,-		
x € 1,000,-	Bedrag		Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2014		489.401	3,95%
Nieuwe leningen		11.151	3,63%
Reguliere afossingen		32.929	4,26%
Vervroegde aflossingen		0	p.m.
Renteaanpassing (oud percentage)		4.092	p.m.
Renteaanpassing (nieuw percentage)		4.092	p.m.
Totaal		467.623	p.m.

Verplichte overzichten

Deze paragraaf bevat de overzichten die uit hoofde van de wet FIDO voor de toezichthouder nodig zijn, de berekening van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Modelstaat A: Kasgeldlimiet				Bedragen x € 1.000
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1) Omvang vlottende korte schuld	**4.537**	**4.537**	**4.537**	**4.537**
- opgenomen gelden < 1 jaar	-	-	-	-
- schuld in rekening courant	908-	908-	908-	908-
- gestorte gelden door derden < 1 jaar	5.445	5.445	5.445	5.445
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	-	-	-	-
(2) Vlottende middelen	**20.304**	**38.142**	**55.970**	**47.002**
- contante gelden in kas	-	-	-	-
- tegoeden in rekening courant	20.304	38.142	55.970	47.002
- overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0
(3) Totaal netto vlottende schuld (1) - (2)	15.767-	33.604-	51.433-	42.465-
(4) Toegestane kasgeldlimiet	70.000	70.000	70.000	70.000
(5) Ruimte onder de kasgeldlimiet	**85767,14212**	**103604,1421**	**121433,1421**	**112465,1421**
(6) Begrotingstotaal 2014	**817.868**	**817.868**	**817.868**	**817.868**
(7) Percentage regeling	**8,5%**	**8,5%**	**8,5%**	**8,5%**
(4) Kasgeldlimiet (6*7)	**70.000**	**70.000**	**70.000**	**70.000**
(4) Kasgeldlimiet (6*7) onafgerond	**69.519**	**69.519**	**69.519**	**69.519**

Modelstaat B: Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld in 2014 - 2017					Bedragen x € 1.000
		2014	**2015**	**2016**	**2017**
1	Renteherziening	4.092	3.654	13.041	6.502
2	Aflossingen	57.204	41.683	28.864	43.224
3	**Renterisico**	61.296	45.337	41.905	49.726
4	Rentesiciconorm	163.574	163.574	163.574	163.574
5	**Ruimte onder renterisiconorm**	102.278	118.237	121.669	113.848
4a	Het bij ministriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4b	Begrotingstotaal jaar 2014	817.868	817.868	817.868	817.868
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	163.574	163.574	163.574	163.574

Paragraaf 6

VERBONDEN PARTIJEN

Jaarlijks wordt in de begroting en jaarrekening aandacht besteed aan de verbonden partijen van de gemeente. Verbonden partijen zijn vennootschappen, stichtingen, verenigingen en gemeenschappelijke regelingen, waar de gemeente in deelneemt. Een partij geldt als verbonden partij indien de gemeente in die partij een bestuurlijk èn een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Een gesubsidieerde instelling geldt als zodanig niet als een verbonden partij. Verbonden partijen voeren (voor een deel) beleid uit dat de gemeente in principe ook zelf zou kunnen doen. Echter, de gemeente blijft wel eindverantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

Uw raad stelde in oktober 2003 een nota Verbonden Partijen vast. In de desbetreffende nota is een kader gegeven voor het aangaan van nieuwe deelnemingen en het voortzetten van bestaande deelnemingen. Daarnaast zijn criteria ontwikkeld voor de vertegenwoordiging vanuit de gemeente, zoals wie gaat onder welke voorwaarden de gemeente vertegenwoordigen in het bestuur van een private organisatie. Hierbij is vooral gekeken naar eventuele belangenverstrengeling die voor een bestuurder van de gemeente kan optreden door tevens als bestuurder van een NV, BV of CV op te treden. Sinds de invoering van het duale stelsel is het college bevoegd om tot deelnemingen te besluiten. Voordat het college besluit tot een deelneming moet het echter eerst de raad over een ontwerpbesluit horen.

Hieronder gaan wij nader in op de beleidsvoornemens dan wel ontwikkelingen die sinds het uitbrengen van de gemeenterekening 2012 bij de verbonden partijen hebben plaatsgevonden. Tevens volgt een overzicht van de verbonden partijen.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Groninger Archieven te Groningen
Het Regionaal Historisch Centrum de Groninger Archieven is een regeling waarin de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet alsmede dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande van Groningen zijn ondergebracht. De deelnemende partijen zijn de gemeente Groningen en het rijk. Met ingang van 2012 draagt de provincie Groningen iets meer dan 400 duizend euro bij voor beheer en toegankelijkheid van het archief van de provincies. Tegelijkertijd is de rijksbijdrage met hetzelfde bedrag gekort. Daarnaast is aan de Groninger Archieven een bezuiniging opgelegd van 45 duizend euro als aandeel in de korting op de rijksbijdrage aan het Nationaal Archief. Deze bezuiniging is in de begroting 2014 verwerkt.

Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen
Met ingang van 1 januari 2014 is er sprake van een verplichte regionalisering van de Brandweer, wat impact heeft op de gemeentelijke bijdrage. Verder bestaat het voornemen te komen tot een wijziging van de huidige gemeenschappelijke regeling in twee gemeenschappelijke regelingen: één voor de GGD en één voor de Veiligheidsregio (Brandweer, GHOR, crisismanagement en gemeentelijke kolom).

Gemeenschappelijke regelingen De Marne-Groningen, Loppersum-Groningen en Winsum-Groningen
Op dit moment heeft de gemeente Groningen afzonderlijk met de gemeenten De Marne, Loppersum en Winsum een gemeenschappelijke regeling betreffende het inzamelen van huishoudelijk afval. De gemeente De Marne heeft per 1 juli 2014 de gemeenschappelijke regeling opgezegd. Voorheen werden de gemeenschappelijke regelingen telkens met drie jaar verlengd. Vanaf 1 augustus 2013 is dat losgelaten en wordt de verlenging telkens aangegaan voor 1 jaar. Dat past in ons streven om vanaf 1 januari 2014 de gemeenschappelijke regelingen met Loppersum en Winsum om te zetten in een dienstverleningsovereenkomst.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen
De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren. Doel is om de kwaliteit van de uitvoering van deze taken te verbeteren. De gemeenschappelijke regeling is in mei 2013 in werking getreden.

Gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde
De gemeente Groningen participeert samen met de gemeenten Haren en Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling. Voor 2014 is op de bijdrage van de gemeente Groningen een bezuiniging doorgevoerd van 100 duizend euro. In de begroting resteert daarmee een bijdrage van maximaal 438 duizend euro. Als gevolg van de Groningse bezuinigingen hebben ook de andere gemeenten besloten hun bijdrage te verlagen met in totaal 40 duizend euro.

Stichtingen met daarin een financieel belang

Stichting Infoversum
Ten opzichte van de rapportage in de jaarrekening 2012 is de stichting Infoversum een nieuwe verbonden partij. De stichting is verantwoordelijk voor het bouwen en exploiteren van een digitaal 3D theater annex congrescentrum in de vorm van een futuristische koepel in het Ebbingekwartier en de stad Groningen. Als gemeente hebben we een lening van 2,5 miljoen euro aan de stichting verstrekt.

Lijst van verbonden partijen

Bij besluit van 25 juni 2013 is het Besluit Begroting en Verantwoording gewijzigd, waardoor de lijst van verbonden partijen niet alleen in de jaarrekening, maar ook in de begroting moet worden opgenomen. Onderstaand zijn de verbonden partijen opgenomen met daarbij een aantal kenmerken.

NV's en BV's

NV Waterbedrijf Groningen
- Het betreft het Waterbedrijf te Groningen. Het openbaar belang wordt vertegenwoordigd door de levering van drinkwater aan ruim 260.000 woningen en bedrijven in de provincie Groningen en in Eelde en Paterswolde.
- In de statuten is bepaald dat het recht om aandelen te verwerven is gebaseerd op het aantal inwoners: 1 aandeel per 2.500 inwoners.
- In 2010 is 1 extra aandeel en in 2012 zijn 3 extra aandelen aangekocht.
- In 2013 is op basis van het collegebesluit van 25 april 1 extra aandeel gekocht a 500 euro.
- Het belang bedraagt daarmee 68 aandelen à 36 duizend euro en 10 aandelen à 500 euro.
- Het eigen vermogen begin 2013 was 60,4 miljoen euro, het vreemd vermogen 100,1 miljoen euro en het nettoresultaat over 2012 bedroeg 4,0 miljoen euro.
- De gemeente levert één van de commissarissen.

Matiniplaza BV
- Het betreft Martiniplaza te Groningen. Het openbaar belang betreft het bevorderen van cultuur in de meest brede zin van het woord en het aanbieden van een zalencomplex voor sportactiviteiten.
- Het belang bedraagt 1.800 aandelen à duizend euro (1.799 gewone aandelen en 1 prioriteitsaandeel van 1 duizend euro nominaal).
- Het eigen vermogen begin 2013 was 7,6 miljoen euro en het vreemd vermogen 16,9 miljoen euro. Het nettoresultaat 2012 bedroeg 0,8 miljoen euro nadelig.
- De gemeente heeft het recht één commissaris te benoemen.

Enexis Holding NV (netwerkbedrijf), Essent Milieu Holding NV (voorheen Essent Milieu) en Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (EPZ Borssele)
- Het publieke belang van deze drie deelnemingen betreft het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water.
- Het belang van deze deelnemingen bedraagt in totaal 1,3 miljoen euro. Deze waardering is afgeleid van de geschatte resterende actuele waarde na afsplitsing van NV Essent. Dit komt overeen met 33% van de oorspronkelijke boekwaarde.
- In 2011 zijn de bedrijfsactiviteiten van PBE verkocht. De vennootschap PBE is als special purpose vehicle voortgezet voor het verder afhandelen van de financiële transacties.
- Het financiële belang in de bij de verkooptransacties gevormde BV's bedraagt op 1 januari 2014 22,754 miljoen euro.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Regio Centraal Groningen

- In december 2008 heeft het bestuur besloten om een traject te starten om de Regio Centraal Groningen per 1 januari 2010 op te heffen. Bij besluit van 22 april 2009 heeft de gemeenteraad van Groningen hiermee ingestemd.
- Het eigen vermogen begin 2012 was 366 duizend euro, het vreemd vermogen was 109 duizend euro, het resultaat over 2011 was 257 duizend euro positief.
- In 2013 wordt 250 duizend euro uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. De gemeente Groningen ontvangt 150 duizend euro.
- Omdat de BWS-regeling (Besluit Woninggebonden Subsidies) tot een einde komt, kan mogelijk in 2014 de eindafrekening worden opgemaakt.

Gemeenschappelijke regeling Centrum voor Automatisering Noord-Nederland (CEVAN) i.l.
- Betreft het CEVAN Automatiseringsdiensten in liquidatie te Groningen.
- Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan.
- Het eigen vermogen begin 2013 was 259 duizend euro, het vreemd vermogen 9 duizend euro en het nettoresultaat 2012 bedroeg 1 duizend euro nadelig.
- De gemeente levert één lid in het College van Vereffenaars.
- Ingaande 2013 worden geen deelnemersbijdragen meer gevorderd.

Gemeenschappelijke Regeling Meerstad te Slochteren
- De Gemeenschappelijke Regeling Meerstad (GRM) is een samenwerking tussen de gemeenten Slochteren en Groningen, die begin 2009 is opgericht. Het doel is het gezamenlijk ontwikkelen en beheren van publieke taken en voorzieningen in het gebied Meerstad.
- Per 1 april 2010 is een aantal taken en bevoegdheden door de gemeenten Slochteren en Groningen overgedragen aan de GRM. Het betreft bevoegdheden op het terrein van de Wet ruimtelijke ordening, de Woningwet en de Wegenwet.
- De GRM heeft een algemeen bestuur bestaande uit 7 gemeenteraadsleden en 2 wethouders uit iedere gemeente en een onafhankelijk voorzitter met een secretaris. Het dagelijks bestuur bestaat uit de 2 wethouders per gemeente en de onafhankelijke voorzitter. Het dagelijks bestuur wordt ondersteund door een ambtelijke organisatie, welke tevens voor uitvoeringszaken optreedt als (gedelegeerd) opdrachtgever voor (diensten van) beide gemeenten.
- De gemeente Groningen heeft ruim 75 duizend euro bijgedragen in het nadelig exploitatieresultaat over 2012.

<u>Overige</u>

Oikocredit
- Oikocredit verstrekt leningen aan ondernemers in ontwikkelingslanden.
- In 2004 heeft de gemeente 50 certificaten aangekocht voor een totaalbedrag van 10 duizend euro.
- Het jaarlijkse dividend wordt omgezet in aandelen. In 2012 is hierdoor het aantal participaties op 54,8 uitgekomen. Samen vertegenwoordigen zij een waarde van 11,1 duizend euro.
- De participaties staan op de balans, maar zijn niet van een waarde voorzien.

DIA

<u>NV's en BV's</u>

NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag
- Dit betreft een bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
- Het eigen vermogen eind 2012 bedraagt 2,752 miljard euro, het vreemd vermogen 139,5 miljard euro. Het resultaat over 2012 bedroeg 332 miljoen euro.
- Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in het belang.

<u>Stichtingen met daarin een financieel belang</u>

Stichting Sociaal Fonds Groningen te Groningen
- Dit betreft een stichting die zich de maatschappelijke belangenbehartiging van medewerkers alsmede hun gezinnen maar ook van gepensioneerden ten doel stelt.
- Het eigen vermogen eind 2012 bedroeg 192 duizend euro, het vreemd vermogen nihil en het exploitatieresultaat 2012 bedroeg 9 duizend euro positief.
- Het bestuur van de stichting bestaat uit de wethouder Financiën van de gemeente, een raadslid en enkele ambtenaren.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Groninger Archieven te Groningen
- Het Regionaal Historisch Centrum de Groninger Archieven is een regeling waarin de wettelijke taken met betrekking tot de Archiefwet alsmede dienstverlening op het gebied van historische informatie over Stad en Lande van Groningen door de deelnemende partijen, te weten de gemeente Groningen en het rijk, zijn ondergebracht.
- Het eigen vermogen eind 2012 bedroeg 556 duizend euro, het vreemd vermogen 939 duizend euro. Het resultaat over 2011 bedroeg 51 duizend euro nadelig. Het resultaat is ten laste van de Algemene Reserve gebracht.

HVD

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen
- Het openbaar belang betreft de bescherming en bevordering van de gezondheid van de bevolking, de brandweerzorg, de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing, de bevolkingszorg en de melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedroeg 4,4 miljoen euro, het vreemd vermogen 2,5 miljoen euro, het resultaat over 2012 bedroeg ruim 1,1 miljoen euro voordelig.

Iederz

NV's en BV's

Thermiek BV
- Betreft een 100% deelneming via iederz.
- De organisatie heeft als doel om cliënten met een achterstand op de arbeidsmarkt werk te bieden.
- Per 2008 is de divisiedirecteur AIB van Iederz de Statutair Directeur.

Stadsbeheer

Gemeenschappelijke regelingen

De Milieudienst kent vier gemeenschappelijke regelingen op het gebied van afvalbeheer: de ARCG, de GR Groningen-Winsum, de GR Groningen-De Marne, en de GR Groningen-Loppersum. De ARCG is een gemeenschappelijke regeling die ook rechtspersoonlijkheid bezit. De GR's Groningen-Winsum, Groningen-De Marne en Groningen-Loppersum hebben geen rechtspersoonlijkheid, en in formele zin is daarom bij deze drie geen sprake van een verbonden partij.

Gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen (ARCG)
- Het betreft een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam, gevestigd te Groningen.
- Het openbaar belang betreft het op milieu-hygiënisch verantwoorde wijze verwerken van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer en mogelijk andere milieu- en reinigingstaken.
- Er zijn geen mutaties gedurende het jaar in de zeggenschap/deelname.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedraagt 0,9 miljoen euro (inclusief het saldo van de rekening 0,2 miljoen euro) en het vreemd vermogen 6,1 miljoen euro.

OCSW

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde
- De gemeente Groningen participeert samen met de gemeenten Haren en Tynaarlo in deze gemeenschappelijke regeling.
- Het openbaar belang van deze regeling betreft de behartiging van de belangen van recreatie, landschapsverzorging en natuurbescherming in het gebied.

RO/EZ

NV's en BV's

NV Groningen Airport Eelde te Eelde
- Het openbaar belang van de luchthaven is de bereikbaarheid door de lucht van vestigingsplaats Groningen.
- Het belang van de gemeente is uitgebreid met de overdracht van aandelen voor 1 euro van het rijk naar de regionale partijen.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 was 15,5 miljoen euro, het vreemd vermogen 26,6 miljoen euro, het resultaat over 2012 bedroeg 421 duizend euro negatief.
- Vanaf 2013 vindt door de betrokken overheden geen storting meer plaats ten gunste van het eigen vermogen.

Euroborg NV te Groningen
- Het openbaar belang van de Euroborg is de landmark in de ontwikkeling van het Europapark, de sportvoorziening voor betaald voetbal in Groningen.
- De gemeente bezit 100% van de aandelen, zijnde de nominale waarde van 48 duizend euro.
- De gemeente heeft een totaal bedrag aan annuïtaire leningen verstrekt van 19,3 miljoen euro. De restschuld hiervan bedraagt per 31 december 2012 17,2 miljoen euro.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 was 5,1 miljoen euro, het vreemd vermogen 19,2 miljoen euro, het resultaat 2012 bedroeg 401 duizend euro positief.
- In 2012 is een stelselwijziging doorgevoerd, omdat afschrijving op basis van annuïteiten niet langer in overeenstemming is met de geldende wet- en regelgeving. De waarde van het stadion wordt nu op basis van actuele waarde gewaardeerd.

NV Wonen boven Winkels te Groningen
- Het openbaar belang van de NV is het vormgeven van een deel van de gemeentelijke volkshuisvestingstaak door het realiseren van 200 wooneenheden in de binnenstad boven winkels in de komende tien jaar, al dan niet in combinatie met andere functies.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 was 1,8 miljoen euro, het vreemd vermogen 2,0 miljoen euro, het resultaat 2012 bedroeg 181 duizend euro negatief.
- Eind 2011 is besloten de activiteiten van de NV te beëindigen. Daarbij zijn wij afhankelijk van de andere aandeelhouder: woningcorporatie Lefier. De woningcorporatie is gevraagd een deel van de eigendommen over te nemen. De resterende panden worden actief verkocht.

Community Network Noord Nederland BV te Groningen
- De gemeente is sinds 2005 aandeelhouder van de BV, de andere aandeelhouders zijn SIG Real Estate BV en de stichting Administratiekantoor, die certificaten van aandelen beheert namens de Hanze Hogeschool, Biblionet en de Rijksuniversiteit Groningen.
- Het CNNN BV is 100% eigenaar van dochtermaatschappij CNG BV, die de exploitatie van het glasvezelnetwerk in Groningen uitvoert.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedroeg 2,3 miljoen euro en het vreemd vermogen 0,2 miljoen euro. Het resultaat in 2012 bedroeg 251 duizend euro positief.

Stichtingen met daarin een financieel belang

Stichting SIG te Groningen
- De gemeente Groningen heeft de Stichting SIG opgericht met als doel het beheren en ontwikkelen van bedrijfsgebouwen. Deze stichting beheert de aandelen van de SIG Real Estate BV.
- Eind 2012 is het faillissement van TCN/SIG uitgesproken. In de jaarrekening 2012 is toegelicht dat de gemeentelijke vordering is toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Daarnaast heeft de Stichting SIG in het kader van de afwikkeling verkoop aandelen nog een bedrag tegoed van TCN/SIG. Het faillissement is nog niet afgewikkeld. Zodra het faillissement is afgewikkeld zal de stichting worden opgeheven.

GEMM CV en GEMM BV(Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad) te Groningen
- De gemeente neemt deel voor een bedrag van 480 duizend euro in de GEMM CV. Deze CV, die haar werkzaamheden uitvoert onder de "handelsnaam" Bureau Meerstad, heeft GEMM Beheer BV als enig beherend vennoot. Sinds de ombouw van de samenwerkingsvorm rond het project Meerstad in januari 2012 is de gemeente Groningen enig aandeelhouder in de BV en tevens enig commanditaire vennoot.
- De gemeente heeft per 31 december 2012 aan GEMM CV leningen verstrekt voor een totaal bedrag van 275 miljoen euro.

- Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedroeg 500 duizend euro, het vreemd vermogen 295 miljoen euro, het resultaat uit bijzondere baten en lasten was in 2012 12,1 miljoen euro door het vrijvallen van de oorspronkelijke achtergestelde lening inclusief rente.

Stichting Ondernemerstrefpunt
- De stichting OTP Groningen is in september 2011 opgericht. De stichting is voortgekomen uit het project Ondernemerstrefpunt Groningen. Een samenwerkingsverband van de gemeente Groningen met bedrijventerreinverenigingen, KVK, MKB en scholen uit de stad.
- Het doel van de stichting is het verbeteren van de aansluiting tussen het onderwijs en het bedrijfsleven in de stad Groningen. Het OTP Groningen koppelt de vraag en het aanbod op de stagemarkt en ontplooit activiteiten ter verbetering van de samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen.
- De gemeente Groningen draagt in 2013 80 duizend euro bij in de totale begroting van stichting OTP. Overige bijdragen komen van het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 was 46 duizend euro en het vreemd vermogen 145 duizend euro. Het resultaat 2012 bedroeg 46 duizend euro positief.

Stichting Infoversum
- De stichting Infoversum is verantwoordelijk voor het bouwen en exploiteren van een digitaal 3D theater annex congrescentrum in de vorm van een futuristische koepel in het Ebbingekwartier en de stad Groningen.
- De gemeente heeft aan de stichting een lening verstrekt van 2,5 miljoen euro.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 was 35 duizend euro en het vreemd vermogen 53 duizend euro. Het resultaat 2012 bedroeg 35 duizend euro positief.

<u>Gemeenschappelijke regelingen</u>

GR Bedrijvenpark Rengers te Groningen
- De Gemeenschappelijke Regeling Rengers is in 1994 samen met de gemeenten Slochteren en Hoogezand opgericht met als doel het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid rond het stedelijk knooppunt Groningen, door middel van het gezamenlijk ontwikkelen en exploiteren van een kwalitatief hoogwaardig en uit financieel-economisch oogpunt gezond intergemeentelijk bedrijvenpark Rengers (gelegen bij Hoogezand).
- De exploitatie van het bedrijventerrein tot en met fase 2 is afgesloten met een positief resultaat van 1,85 miljoen euro. Dit bedrag is als dekking ingezet voor de fasen 3 en 4. Het verwachte resultaat op eindwaarde 31 december 2037 is 4,5 miljoen euro positief.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedroeg 0 euro, het vreemd vermogen per 31 december 2012 bedroeg 2,9 miljoen euro.

GR Eems Dollard Regio te Leer (Bondsrepubliek Duitsland)
- De GR EDR wil ertoe bijdragen dat negatieve aspecten, die voortvloeien uit de perifere ligging in beide landen en de situatie in een (voormalig) grensgebied, worden weggenomen en dat de voordelen van een aaneengroeiend Europa worden erkend en benut.
- De jaarlijkse bijdrage bedraagt 16 duizend euro.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedroeg 471 duizend euro, het vreemd vermogen 1 miljoen euro en het resultaat 2012 bedroeg 18 duizend euro positief.

GR OV-bureau Groningen Drenthe te Assen
- Het OV-bureau, een initiatief van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeente Groningen, is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in Groningen en Drenthe. Het OV-bureau stuurt de vervoerders aan en geeft het openbaar vervoer vorm. Het OV-bureau is verantwoordelijk voor het beheer van de concessies, voor toekomstige aanbestedingen en voor de ontwikkeling van het openbaar vervoer.
- Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedroeg 0 euro, het vreemd vermogen 4,2 miljoen euro en het resultaat 2012 bedroeg 0,6 miljoen euro positief.

GR Omgevingsdienst Groningen
- De Omgevingsdienst Groningen is ingesteld om vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein voor de deelnemers te gaan uitvoeren, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
- Er is geen jaarrekening over 2012 beschikbaar. De gemeenschappelijke regeling is namelijk in mei 2013 in werking getreden.

SoZaWe

Stichtingen met daarin een financieel belang

Stichting WeerWerk Groningen

- De stichting heeft ten doel het binnen de gemeente Groningen en directe omgeving aanbieden van re-integratievoorzieningen aan personen uit de doelgroep zoals omschreven in de Wwb en de re-integratieverordening van de gemeente Groningen. De stichting probeert de doelstellingen te realiseren onder meer door het aanbieden van een dienstverband voor bepaalde tijd aan personen en het detacheren van werknemers bij werkgevers in de collectieve en in de marktsector.
- Het eigen vermogen bedraagt 491 duizend euro conform de jaarrekening 2012. De reserve zal worden ingezet ter dekking van de doorlopende kosten van seniorenbanen in verband met het opschuiven van de AOW leeftijd.
- Na realisatie van de afbouw van de gesubsidieerde banen zullen we de doelstelling van de stichting opnieuw bezien.

Paragraaf 7

GRONDBELEID

Onderdelen
- Visie
- Uitvoering
- Resultaten en reserve grondzaken
- Risico's van het grondbedrijf in relatie tot de reserve grondzaken en risicobeheersing
- Sturing en verantwoording

Onderdeel 1

Visie

Onderdeel 1 Het grondbeleid speelt een belangrijke rol bij het realiseren van de ambities van de stad. De centrale doelstelling hierbij is het zodanig sturing geven aan de inzet en het gebruik van grond dat daarmee ruimtelijke en sectorale doelstellingen (bijvoorbeeld ten aanzien van wonen, werken, natuur en recreatie, zorg en onderwijs) kunnen worden gerealiseerd. Het grondbeleid is daarmee ondersteunend aan andere sectoren en staat niet op zichzelf.

De nota's grondbeleid 2010-2014, grondprijzenbeleid 2010-2012, richtlijnen herziening grondexploitaties en resultaatbepaling en de nota "Gemeenteraad aan het stuur" vormen de kaders voor het voeren van het grondbeleid. Meer nog dan door deze kaders, wordt het resultaat van het grondbedrijf bepaald door de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en andere beleidsvelden met ruimtelijke implicaties die zijn vastgesteld in visies en plannen. In 2014 zullen we de nota grondbeleid actualiseren en het hierbij behorende grondprijzenbeleid.

Onderdeel 2

Uitvoering

In het algemeen geldt dat grondbeleid zich richt op het gebruik van de grond als bepalende factor voor de kwaliteit van de leefomgeving, uitgaande van de volgende doelstellingen:
- het bevorderen van een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik;
- het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik;
- het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, grondeigenaren, ontwikkelaars, corporaties en de overheid.

Deze doelstellingen legitimeren de gemeente om in te grijpen in de grondmarkt en een regierol voor zichzelf op te eisen. Een belangrijke voorwaarde voor ingrijpen in de grondmarkt om daarmee publieke doelen te realiseren is transparantie. De gemeente moet aan de markt duidelijk kunnen maken waarom soms publiekrechtelijke middelen worden ingezet of waarom in andere gevallen als marktpartij wordt geopereerd.

Het grondbeleid kan actief, passief of door middel van een tussenvorm worden gevoerd. Bij actief grondbeleid wordt de grond voor eigen rekening en risico aangekocht, bouw- en woonrijp gemaakt en in eigen beheer uitgegeven. In de passieve rol draagt de marktpartij het volledige risico. Bij de tussenvorm is er sprake van locatieontwikkeling in samenwerking met de markt, waarbij het risico, de winst en de zeggenschap gedeeld wordt op grond van datgene wat is overeengekomen.
De kern van ons grondbeleid is de keuze voor een actief grondbeleid dat gebaseerd is op het ruimtelijk-economisch beleidskader zoals geformuleerd in het structuurplan "Stad op scherp" en haar voorgangers. Om de hierin geformuleerde doelstellingen te realiseren wordt in specifieke gebieden en ontwikkelingszones een actieve grondpolitiek gevolgd. Een actief grondbeleid in specifieke gebieden en ontwikkelingszones betekent tegelijkertijd ook dat in een groot deel van de stad een 'faciliterend grondbeleid' wordt gevoerd. Om bepaalde ontwikkelingen te stimuleren staat de gemeente primair een actief grondbeleid voor; daar waar het moet of wenselijk is, treedt de gemeente faciliterend op.

Het strategische vastgoed bestaat voornamelijk uit onroerende zaken die aangekocht zijn ten behoeve van (her)ontwikkeling. In de periode tussen aankopen en de start van ontwikkeling dan wel sloop ten behoeve van de herontwikkeling, worden de gekochte (agrarische) gronden en bebouwde onroerende zaken beheerd en geëxploiteerd. De gronden die ingezet worden voor de uitvoering van het grondbeleid zijn geclassificeerd in diverse categorieën. Conform de verordening grondbedrijf van 6 februari 1986 wordt de volgende indeling gehanteerd:

- in (bouwgrond)exploitatie te nemen eigendommen (grondbank en gronden aangekocht op basis van een aankoopkrediet ten behoeve van toekomstige ontwikkelingen;
- niet in exploitatie te nemen eigendommen;
- in erfpacht of anderszins uitgegeven eigendommen.
- in (bouwgrond)exploitatie genomen eigendommen (grondexploitaties en bouwrijpe kavels);

Naast deze categorieën bestaat de categorie “verhuurde kavels”. Dit is een verzamelcategorie waarin alle verhuurde eigendommen worden opgenomen voor de periode waarin ze worden verhuurd. Onderstaand zal per onderdeel de ontwikkelingen worden weergegeven.

Nog in exploitatie te nemen eigendommen
De omvang van de voorraad nog te ontwikkelen gronden bedraagt 73,0 miljoen euro per 31 december 2012. De voorraad nog te ontwikkelen gronden is gesplitst in “Nog in exploitatie te nemen eigendommen” (12,4 miljoen euro) en de “voorraad nog in exploitatie te nemen gronden”(60,6 miljoen euro). Van deze boekwaarde heeft 39,5 miljoen euro betrekking op de Suikerfabriek. Voor de tijdelijke invulling en exploitatie van de gronden van de Suikerfabriek worden in het najaar van 2013 en in 2014 afzonderlijke voorstellen gedaan.

Daarnaast heeft zich in de afgelopen periode een aantal ontwikkelingen voorgedaan met mogelijk effect op de ontwikkeling van de Suiker Unie, zoals onder andere de aanpassing van fiscale regelgeving met betrekking tot de hypotheekrenteaftrek en de aanpassing van het woningbouwprogramma Meerstad. Scenarioberekeningen met een vertraging van 5 en 10 jaar laten een tekort zien van respectievelijk 5 en 12 miljoen euro. Op basis van de nieuwe inzichten met betrekking tot de ontwikkeling van de locatie als ook het aangepaste langjarig (woon) perspectief in Groningen e.o. 2013 wordt de (tentatieve) exploitatieopzet in het najaar van 2013 herzien.

In de begroting is rekening gehouden met de waarderingsuitgangspunten van het Besluit Begroting en Verantwoording. De hoofdregel is dat “Nog in exploitatie te nemen eigendommen” worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs. Uitzondering op de hoofdregel is de waardering op basis van ontwikkelingswaarde waarbij op basis van een raadsbesluit er een reëel en stellig voornemen bestaat dat deze in de nabije toekomst worden bebouwd en er een reëel programma is. Eind 2012 zijn nagenoeg alle onroerende zaken gewaardeerd tegen een waarde gebaseerd op huidige bestemming.
Consequentie hiervan is dat de waardering niet hoger mag zijn dan de verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs en er geen ruimte is voor activering van kosten. In de begroting 2014 hebben wij het geraamde exploitatienadeel van de Suikerfabriek van 1,6 miljoen euro en het geraamde exploitatienadeel van de overige nog te ontwikkelen eigendommen ten laste van de exploitatie gebracht.

Op 28 november 2012 heeft uw raad de gewijzigde verordening op de Grondbank vastgesteld. De verordening op de grondbank geeft ons de mogelijkheid om vooraf op basis de vastgestelde structuurplannen, visies en bestemmingsplannen en het verwervingsplan strategische aankopen te verrichten en hierover achteraf verantwoording af te leggen. Uiterlijk voorjaar 2014 willen wij u een verwervingsplan ter besluitvorming voorleggen.

Bouwrijpe kavels
De categorie bouwrijpe kavels betreft gronden die na het afsluiten van een grondexploitatie nog niet verkocht zijn en beschikbaar zijn om te verkopen. De boekwaarde per 31 december 2012 bedraagt ruim 4,9 miljoen euro.

Erfpacht
In deze groep worden alle gronden (zowel particulier als bedrijven/industrieterreinen) geadministreerd die in erfpacht zijn uitgegeven. De boekwaarde per 31 december 2012 bedraagt 3,3 miljoen euro. In de vergadering van 28 september 2011 heeft u een motie aangenomen om erfpacht-plichtige particuliere woningbezitters in de binnenstad de mogelijkheid te bieden om de blote eigendom te verwerven. In september 2013 hebben wij u het voorstel tot uitwerking motie erfpacht voorgelegd. In de komende periode zullen wij de uitwerking verder voortzetten. Verder is in de groep erfpacht de “commerciële erfpacht Waagstraat ondergebracht. De canon bij commerciële erfpacht is voornamelijk afhankelijk van de gerealiseerde huuropbrengsten en kosten van de erfpachter. Het jaarlijkse resultaat bedraagt circa 30 tot 40 duizend euro negatief.
Het jaarlijkse resultaat wordt gevormd door de canonopbrengsten onder aftrek van de rentekosten en een vergoeding van de huurlasten aan de Bestuursdienst/Concernstaf ter dekking van de jaarlijkse huur voor de kantoorruimte aan het Waagstraatcomplex. Wij zijn voornemens om de huur van de kantoorruimte op te zeggen in het Waagstraatcomplex. De opzegging zal een negatief effect hebben op de erfpachtopbrengst indien bij datum van oplevering geen nieuwe verhuur plaatsvindt tegen minimaal dezelfde condities. Gezien de leegstand op de kantorenmarkt is dit risico groot.

Verhuurde kavels
De categorie verhuurde kavels betreft gemeentelijke panden en percelen grond die binnen het grondbeleid nog geen directe bestemming hebben en die voor langere tijd worden verhuurd of verpacht. De beleidsmatige doelstelling luidt: 'het op commerciële basis beheren van al dan niet tijdelijke, bij de gemeente in eigendom zijnde, onroerende zaken, met in achtneming van de gewenste bestemmingsflexibiliteit.' De boekwaarde van deze kavels per 31 december 2012 bedraagt 4,2 miljoen euro. Jaarlijks wordt het exploitatieresultaat bepaald en verrekend met de reserve grondzaken. Het exploitatieresultaat staat om drie redenen onder druk. Ten eerste dalen de huuropbrengsten als gevolg van verminderde vraag en lagere huurprijzen. Daarnaast stijgen de onderhoudskosten, omdat een aantal objecten groot onderhoud vergt. Verder wordt vanaf 2013 vanuit het exploitatieresultaat een bijdrage verricht aan de bezuinigingstaakstelling. Voor 2014 is het exploitatieresultaat geraamd op circa 200 duizend euro.

Grondexploitaties
In het Meerjaren Uitvoeringsprogramma Structuurvisie 2011 (RO10.2469411) heeft uw raad gekozen voor een aanpak met drie stappen om de financiële gevolgen van de crisis zoveel mogelijk te beperken en beheersbaar te houden:
- een analyse in regioverband van de marktvraag naar woningen, kantoren en bedrijventerreinen, om op basis daarvan te komen tot een herprioritering en sanering van het aanbod;
- een kritische herwaardering van onze grond en grondexploitaties;
- bijstelling van de programma's op de kansrijke ontwikkellocaties (meer marktgericht), in combinatie met een andere manier van gebiedsontwikkeling die meer ruimte biedt voor flexibiliteit en waarbij we zoveel mogelijk samenwerken met potentiële gebruikers en marktpartijen.

Op basis van deze drie stappen willen wij per exploitatie of locatie komen tot beargumenteerde keuzes en blijft het geheel voor uw raad transparant. Op grond van de uitkomsten van de herziening van een exploitatie of herwaardering van grond blijkt of het noodzakelijk is om gemeentelijke middelen te gebruiken ter dekking van een tekort. Daarnaast willen we de prikkel om verliezen te beperken zo groot mogelijk houden. In de komende herzieningen van grondexploitaties komen we terug op de concrete gevolgen hiervan voor de betreffende grondexploitaties en op de mogelijkheden die ontstaan door het benutten van kansen. Ook in 2014 zullen wij deze aanpak hanteren bij de jaarlijkse herzieningen van de grondexploitaties. Naar verwachting zullen wij u in december 2013 de herzieningen van de grondexploitaties voorleggen. In de herziening gaan we nader in op de ontwikkeling van de in de meest recente grondexploitaties genoemde risico's. Voor twee grondexploitaties (Oosterhamrikzone en CiBoGa) zijn nieuwe inzichten verwerkt. Bij de grondexploitatie Oosterhamrikzone verwachten we een nadeel als gevolg van het niet (geheel) na kunnen komen van de Samenwerkingsovereenkomst Oosterhamriktracé door Nijestee. Dit nadeel zal zich voordoen in een bandbreedte tussen de 6 en 8 miljoen euro. Het daadwerkelijke tekort hangt af van de uitkomst van de gesprekken met Nijestee en de mogelijkheden om binnen de grondexploitatie bij te sturen. In afwachting van de uitkomsten is het risico voor de Oosterhamrikzone verhoogd. Aan de hand van ontwikkelscenario's geven wij aan waar sturingsmogelijkheden zijn (middels een routekaart).

Verder blijkt uit de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf, die in mei 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, dat het parkeerbedrijf een tekort heeft waardoor de komende jaren geen afdracht aan de grondexploitatie CiBoGa kan worden gedaan om het tekort in de exploitatie van de Boterdiepgarage te verkleinen. Dit risico werd meegenomen in het weerstandsvermogen. In voorliggende begroting wordt rekening gehouden met aanvullende middelen voor de grondexploitatie in verband met het risico Boterdiepgarage. Door deze extra middelen kan het risico verlaagd worden. Daarnaast is er over de toekomstige woningvraag onzekerheid, vooral wat betreft de periode na 2020. Op welke wijze de onzekerheid invloed heeft op de grondexploitaties is momenteel nog niet inzichtelijk. Op dit moment zijn er naast bovengenoemde en de al in de herzieningen genoemde risico's geen nieuwe risico's in beeld.

De gemeente Groningen staat voor de opgave om met beperkte middelen de stedelijke ontwikkelingsopgave te realiseren. In de afgelopen periode werd het grondbedrijf geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen, die de opgave steeds moeilijker maakt.
Zo is in de stad Groningen steeds minder grond in eigendom van de gemeente. Vooral ontwikkelaars en woningbouwcorporaties hebben gronden verworven om met name woningbouwlocaties te ontwikkelen.
En door de economische crisis en de kabinetsmaatregelen is het vermogen om te investeren bij beide partijen afgenomen. Deze situatie heeft als gevolg dat de gemeente niet alleen minder invloed heeft om het ruimtelijk ordeningsbeleid te realiseren, maar ook minder invloed heeft op het realiseren van de kwantiteit, kwaliteit en duurzaamheid van de gewenste ontwikkelingen.

Het gevolg is verder dat de ontwikkeling van bestaande plannen stagneert en nieuwe ontwikkelingen worden uitgesteld. De gemeente wordt steeds vaker benaderd om in samenwerking met de markt en andere partijen ontwikkelingen te genereren. Deze op zich positieve ontwikkeling heeft ook een keerzijde namelijk dat er nauwelijks revenuen voor de gemeente uit voortvloeien, terwijl de risico's veelal ook bij de gemeente liggen. Gelet op het marktfalen en de problemen die (markt)-partijen momenteel ondervinden bij het zelf kunnen financieren van ontwikkelingen, denken we dat een mogelijke andere rol voor de Gemeente Groningen op het gebied van locatieontwikkeling nodig is. Hierbij willen wij aansluiten bij kansen en initiatieven in de markt. We willen marktinitiatieven stimuleren en faciliteren. Het grondbedrijf kan hierdoor meer in een regisserende en kaderstellende rol komen, waarbij de uitvoering van de al dan niet tijdelijke ontwikkeling aan derden wordt overgelaten.

In de komende periode willen we onderzoeken welke instrumenten bruikbaar zijn variërend van garanties tot een eigen ontwikkelbedrijf. Om op gepaste wijze antwoord te kunnen geven aan de gewijzigde omstandigheden en zonder groot beslag te leggen op de gemeentelijke begroting zijn een aantal alternatieven mogelijk zoals:
- Exploitatie gemeentelijke parkeergarages;
- Strategische grondverwerving;
- Projectontwikkeling;
- Deelname in exploitatie onroerend goed;
- Garantiestellingen, deelname in financiering.

In de afgelopen periode hebben we al ervaring opgedaan met het zelfstandig uitvoeren van ontwikkelingen. Inmiddels is de pilot Achter de Reitdijk succesvol afgerond. De pilot heeft zijn vervolg gekregen door binnen het plangebied Meerstad voor eigen rekening en risico 18 waterwoningen en een gedeelte woningbouw in fase I onder opdrachtgeverschap van de gemeente Groningen te realiseren. Ook is in 2012 voor drie locaties een collectief particulier opdrachtgeversschap gestart. Wij bieden in Europapark, Oosterhamrikkade en Meerstad locaties aan waar een gezamenlijk bouwproject gestart kan worden door particulieren. De projecten hebben veel belangstelling, echter de verkoop blijft achter vanwege beperkte financieringsmogelijkheden van de kopende partijen.

Onderdeel 3

Resultaten en reserve grondzaken

Het doel van de bestemmingsreserve Grondzaken is het vormen van een toereikende buffer voor het opvangen van schommelingen in de resultaten op de grondexploitaties. Om de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties in uitleg- en binnenstedelijke ontwikkelingslocaties te kwantificeren wordt de risicoboxenmethode gehanteerd. Het risico op een plantekort kan voortvloeien uit vertraging in het uitgiftetempo van gronden, uitgifte van gronden tegen lagere grondprijzen dan in de exploitatiebegroting is voorzien, aanbesteding van civieltechnische werken, vertraging in het tempo van realisering et cetera.

Om de toereikendheid van de reserves van het grondbedrijf te meten wordt de geprognosticeerde omvang van de reserve van het grondbedrijf vergeleken met de benodigde omvang. De geprognosticeerde omvang van de reserve bestaat uit het actuele saldo van de reserve grondzaken inclusief rentebijschrijving bestemmingsreserve Euroborg en grondbank en de verwachte toekomstige resultaten en onttrekking die ten gunste of ten laste komen van de reserve grondzaken en grondbank.

De geprognosticeerde omvang van de reserve grondzaken en grondbank per 31 december 2014 bedraagt 19,9 miljoen euro.* Bij bepaling van het verwachte resultaat zijn de uitgangspunten gebruikt zoals deze zijn neergelegd in de nota resultaatbepaling. De uitgangspunten zijn als volgt:
- goed koopmansgebruik;
- gerealiseerde winsten worden verantwoord in de exploitatie onder aftrek van de nog te verwachten kosten. De nog te verwachten opbrengsten worden buiten beschouwing gelaten;
- winsten worden bepaald op jaarbasis;
- verliezen die op enig moment benoembaar, kwantificeerbaar, onontkoombaar en voorzienbaar zijn, worden als verlies genomen in het betreffende boekjaar;
- de waardering van het actief geschiedt tegen historische kostprijs of lager verwachte opbrengstwaarden. De afwaardering wordt ten laste van de exploitatie gebracht.

Winsten en verliezen worden conform de hiervoor geldende regeling ten gunste of ten laste van de reserve Grondzaken gebracht. De peildatum is 31 december. Het verwachte resultaat in 2014 bedraagt 3,3 miljoen euro negatief.
* Is exclusief de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2013.

Onderdeel 4

Risico's van het grondbedrijf in relatie tot de reserve grondzaken en risicobeheersing

Vanwege de complexiteit en omvang van het grondexploitatieproces en de beheersing hiervan wordt vanaf 2003 de risicoboxenmethode gebruikt voor de beheersing van de risico's binnen de grondexploitatie. Voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van de egalisatiereserve zijn de in box 3 aangegeven risico's van de lopende grondexploitatie relevant. In de kadernota herijking weerstandsvermogen en risicomanagement is aangegeven dat de risicoboxenmethode gehanteerd zal gaan worden als de methode voor het bepalen van het weerstandsvermogen en is de methode nader toegelicht. De geactualiseerde kadernota is op 22 juni 2011 vastgesteld.

Per 31 december 2012 zijn de risico's met behulp van de risicoboxenmethode gekwantificeerd. Aangenomen kan worden dat het benodigde weerstandsvermogen zich zal bewegen in de range van 65 tot 80 miljoen euro. De berekening is gebaseerd op verwachtingen en aannames met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen. Op voorhand is niet aan te geven welke invloed dit heeft op de omvang van het weerstandsvermogen. Ten behoeve van de berekening van het weerstandsvermogen in de begroting 2014 wordt rekening gehouden met 73,7 miljoen euro. Ten opzichte van de Gemeenterekening 2012 is het risico 0,7 miljoen euro hoger. Dit komt omdat het risicobedrag Oosterhamriktracé verhoogd is van 2,0 naar 4,0 miljoen euro. Verder is het is het risicobedrag binnen de grondexploitatie Ciboga. Vanwege de exploitatie van de Boterdiepgarage verlaagd met 1,3 miljoen euro.

De risicoboxenmethode is gebaseerd op het boxenmodel van de lopende grondexploitaties. Voor de (grond) exploitaties waarvoor nog geen uitvoeringskrediet beschikbaar is gesteld wordt aangenomen dat er voldoende bijsturingsmogelijkheden aanwezig zijn dan wel subsidiebronnen of nieuw beleidsmiddelen om een eventueel tekort af te dekken.

Meerstad
Op 25 januari 2012 heeft uw raad besloten om op andere wijze te gaan samenwerken in Meerstad en is onder meer de Grondexploitatie Meerstad 2011 vastgesteld. Door de nieuwe samenwerkingsvorm gaat de gemeente Groningen de grondexploitatie zelf voeren en komen de risico's van de grondexploitatie Meerstad voor rekening van de Gemeente Groningen. Het risico voor Meerstad is berekend volgens de verfijnde boxensystematiek en komt per 31 december 2012 uit op 92,5 miljoen euro. Deze berekening is gebaseerd op aannames met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen. Bij de herziening van de grondexploitatie Meerstad worden deze aannames geactualiseerd. Op voorhand is niet aan te geven welke invloed dit heeft op het weerstandsvermogen. Ten behoeve van de berekening wordt vooralsnog rekening gehouden met een benodigd weerstandsvermogen van 92,5 miljoen euro.

Onderdeel 5

Sturing en verantwoording

Gedurende het jaar wordt in de diverse planning en control documenten zoals de begroting, de tussenrapportages en de jaarrekening gerapporteerd over de afzonderlijke onderdelen van het grondbeleid. Daarnaast wordt jaarlijks over het gevoerde grondbeleid gerapporteerd middels de rapportage Grondbank en één keer per jaar middels de rapportage Grondbedrijf met de bijlage Staat P. In de rapportage grondbedrijf wordt een samenvatting gegeven van de stand van zaken en ontwikkelingen van het grondbedrijf inclusief het grondbezit. De Staat P geeft de stand van zaken per grondexploitatie weer. De bestaande regels over de winstafroming worden gevolgd en in de Staten P/ rapportage grondbedrijf wordt hierover verantwoording afgelegd.

Verder worden de herzieningen van de grondexploitaties volgens het ritme zoals dat is vastgelegd in de nota "De gemeenteraad aan het stuur" en de nota Grondbeleid 2010-2014 ter besluitvorming voorgelegd. Voor de slotcalculaties wordt jaarlijks op basis van de geldende regelgeving een planning opgesteld. De slotcalculaties van de af te sluiten complexen worden aan het einde van het desbetreffende kalenderjaar ter besluitvorming aangeboden.

Paragraaf 8

LOKALE HEFFINGEN

In deze paragraaf geven we een nadere toelichting op de lokale belastingen en heffingen. Aan de orde komen het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, de opbrengsten, de kostendekkendheid van de tarieven, het kwijtscheldingsbeleid dat we hanteren en de lastendruk van de lokale heffingen voor de burger in vergelijking met andere grotere gemeenten.

Beleid lokale heffingen
Lokale heffingen betreffen zowel publiek- als de privaatrechtelijke heffingen. De publiekrechtelijke heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten:

- Belastingen: de opbrengsten van belastingen vallen onder de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. De bekendste zijn de onroerende-zaakbelasting, de logiesbelasting en de hondenbelasting. Bij belastingen is kostendekkendheid is niet aan de orde.
- Rechten: dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties door de gemeente geleverd. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar: de opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de leges burgerzaken. Bij rechten kijken we naar de kostendekkendheid. Er geldt een wettelijke limiet van maximaal 100% kostendekkendheid.

Privaatrechtelijke heffingen zijn alle heffingen die niet zijn vastgelegd in een leges- of belastingverordening. In Groningen maken we onderscheid tussen algemene tarieven die vooraf zijn bepaald en voor iedere afnemer gelden en commerciële tarieven. Bij de laatste opereert de gemeente als marktpartij in een concurrerende omgeving. Wettelijke voorschriften voor kostendekkendheid gelden niet, maar de gemeente heeft voor een aantal producten wel zelf een beleid voor kostendekkendheid. Hieronder geven we een beknopte uiteenzetting van het gemeentelijke beleid met betrekking tot de belangrijkste lokale heffingen:

- Onroerende-zaakbelasting;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- Bouwleges;
- Parkeergelden.

Onroerende-zaakbelasting
De onroerende-zaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting, niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door uw raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven in de stad wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing wordt als bestemmingsheffing aangemerkt, omdat de opbrengst niet naar de algemene middelen vloeit, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Het uitgangspunt is dat deze kosten - inclusief de kosten van kwijtscheldingen - volledig gedekt worden uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Het aantal bewoners van een woning bepaalt de hoogte van het tarief. Er wordt gedifferentieerd naar vier categorieën, namelijk eenpersoonshuishoudens, tweepersoonshuishoudens, huishoudens van drie tot en met zeven personen en huishoudens van acht personen of meer. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe ‘de vervuiler betaalt’. Deze tariefdifferentiatie heeft dus niet gedragsbeïnvloeding ten doel, de belangrijkste functie is het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken.

Rioolheffing
De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing verhaald. Per 1 januari 2009 is het rioolrecht omgevormd tot een rioolheffing. Hierbij hebben gemeenten naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht gekregen voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing is geoormerkt, met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. De rioolheffing kan zowel van de eigenaar (aansluitrecht) als van de gebruiker (afvoerrecht) worden geheven. Wij kennen alleen het aansluitrecht, waarbij een vast bedrag per aansluiting in rekening wordt gebracht.

Bouwleges

Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. De belangrijkste functie is dus het genereren van inkomsten om de voorziening mogelijk te maken. Het tarief wordt bepaald door de hoogte van de bouwkosten (aanneemsom exclusief BTW). Ook voor de bouwleges is ons beleid een kostendekkendheid van 100%. Een complicatie daarbij is dat door een wisselende omvang van de bouwprojecten de opbrengst van jaar tot jaar sterk fluctueert. Daarnaast is vooraf moeilijk te schatten hoeveel de opbrengst in enig jaar zal bedragen. Om risico's van tegenvallende inkomsten zoveel mogelijk uit te sluiten, besloot uw raad in 2001 een bestemmingsreserve bouwleges in te stellen.

Parkeergelden
De parkeergelden bestaan uit een publiekrechtelijk en een privaatrechtelijk deel. Het publiekrechtelijk deel wordt ook wel parkeerbelasting genoemd en daaronder vallen de tarieven voor het parkeren bij parkeermeters en -automaten, de boetes voor het rood staan bij parkeermeters en -automaten en de tarieven voor parkeervergunningen. Onder het privaatrechtelijk deel vallen de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. Het uitgangspunt is dat het parkeerbedrijf in totaal kostendekkend is. De parkeerbelasting is de belasting waarbij de doelstelling van regulering expliciet in de wet is vastgelegd. In de tariefstelling mag onderscheid gemaakt worden naar parkeerduur (kort/lang), het moment waarop wordt geparkeerd (dag/avond/weekend), het gebied waar wordt geparkeerd en het type vergunning. In Groningen maken we gebruik van de toegestane differentiatiemogelijkheden. We sturen zowel met tarieven, de duur van parkeren als met de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

Kwijtscheldingsbeleid
Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lager tarief in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. We mogen wel zelf bepalen voor welke belastingen en heffingen we kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag of heffing we kwijtschelden.
We verlenen kwijtschelding voor:

- hondenbelasting, alleen voor de eerste hond en tot 60%;
- afvalstoffenheffing. Mensen die vijf jaar of langer op het sociale minimum zitten, krijgen volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. De andere kwijtscheldingsgerechtigden krijgen 57% van het aanslagbedrag kwijtgescholden. Een groot deel van de kwijtscheldingsgerechtigden krijgt de kwijtschelding automatisch. Zij hoeven geen formulier in te vullen en bewijsstukken te overleggen. Als van een formulier gebruik wordt gemaakt geldt een termijn van drie maanden waarbinnen een kwijtscheldingsverzoek moet worden ingediend.

Opbrengsten en ontwikkeling van de kostendekkendheid
In de begroting geven we jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de belangrijkste belastingen, rechten en heffingen. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de opbrengsten in de rekening 2012 en de geraamde opbrengsten voor 2013 en 2014. De tarieven voor iedere heffing worden in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld.

(bedragen x 1.000 euro)

Soort belasting of heffing	Opbrengst rekening 2012	Opbrengst begroting 2013	Opbrengst begroting 2014	Toename van 2013 naar 2014
Belastingen				
Onroerende zaakbelasting (OZB)	53.785	57.943	59.937	1.994
Roerende zaakbelasting (RZB)	82	69	70	1
Hondenbelasting	769	814	825	11
Logiesbelasting	1.126	1.000	1.055	55
Precariobelasting	452	472	527	55
Parkeerbelasting	6.652	7.232	7.391	159
Rechten en heffingen				
Afvalstoffenheffing	24.372	24.916	24.308	-608
Reinigingsrechten	82	95	95	0
Marktgelden	689	746	642	-104
Rioolheffing	13.693	14.001	14.043	42
Begrafenisrechten	1.400	1.352	1.332	-20
Leges Burgerzaken	2.547	2.540	2.521	-19
Leges Bouwactiviteiten	6.249	7.055	6.269	-786
Leges Huisvestingswet	155	150	136	-14
Instemmingsbesluit Telecommunicatie-verordening en Graafverordening	141	136	132	-4
Leges Drank & Horeca / Prostitutie	125	195	224	29
Havengelden	116	150	145	-5
Parkeergelden (privaatrechtelijk)	5.398	7.938	7.146	-792

Hieronder worden de meer- of minderopbrengsten ten opzichte van de begroting 2013 toegelicht. Voor de rechten en heffingen wordt daarbij ook ingegaan op de ontwikkeling van de kostendekkendheid.

Onroerende-zaakbelasting
De geraamde OZB stijgt met 1,994 miljoen euro. De stijging betreft de nominale tariefstijging van 787 duizend euro, een volumeontwikkeling (nieuwbouw) van 300 duizend euro en een extra opbrengst ten behoeve van het Fonds Ondernemend Groningen van 40 duizend euro. Daarnaast hebben we de raming met 867 duizend euro verhoogd als gevolg van de effecten van aanvullende bezuinigingen bij andere gemeentelijke heffingen. Door aanvullende bezuinigingsmaatregelen bij de afvalstoffenverwerking en het rioolbeheer kunnen de tarieven voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden verlaagd. Hiervoor gaan we de OZB ophogen. De woonlasten blijven hierdoor gemiddeld gelijk. Deze voorstellen zijn toegelicht bij de aanvullende bezuinigingsvoorstellen bij de begroting 2014.

Roerende-zaakbelasting
De raming van de opbrengst Roerende Zaakbelasting stijgt met duizend euro als gevolg van de nominale tariefstijging.

Hondenbelasting
De raming van de opbrengst hondenbelasting stijgt met 11 duizend euro als gevolg van de nominale tariefstijging.

Logiesbelasting
De raming van de opbrengst logiesbelasting is voor 2014 met 55 duizend euro verhoogd door een stijging van het tarief. Deze maatregel is onderdeel van een concern brede bezuinigingstaakstelling.

Precariobelasting
De precariobelasting is een belasting voor het gebruik van gemeentegrond en geldt als een algemeen dekkingsmiddel. In Groningen hebben we echter een relatie gelegd tussen de opbrengst van de belasting en de kosten. Inzet is dat kosten van handhaving in de openbare ruimte volledig gedekt worden uit de opbrengst precariobelasting.
De opbrengst wordt geraamd op 527 duizend euro. Ten opzichte van de primitieve begroting 2013 is dat een stijging met 55 duizend euro. Dit wordt veroorzaakt door:
1. de verhoging van tarieven precariobelasting 2013 met 8,9% (42 duizend euro). Dit besluit heeft uw raad bij de tarievennota 2013 genomen.
2. overige effecten door onder andere de indexering van 1,4% (13 duizend euro).

De lasten zijn begroot op 548 duizend euro, na verwerking van de bezuinigingen (15 duizend euro) en overige effecten. De kostendekkendheid op begrotingsbasis bedraagt daarmee 96%.

Parkeerbelasting
De opbrengst van de parkeerbelasting stijgt met 159 duizend euro, voornamelijk als gevolg van de indexering van de tarieven met 1,4%. De parkeerbelasting is het publiekrechtelijk deel van de parkeergelden. Het betreft de opbrengst van de parkeerkaartjes, de naheffingen en de parkeervergunningen. Ook bij de parkeerbelasting hebben we een relatie gelegd tussen de opbrengst van de belasting en de kosten van de voorziening. Het parkeerbedrijf beoogt als geheel 100% kostendekkend te zijn. Voor het publiekrechtelijke deel is de verwachte kostendekkendheid in 2014 140% en voor het privaatrechtelijke deel 72%. Totaal komt de kostendekkendheid voor 2014 uit op 95%. In het dekkingspercentage van het publiekrechtelijke deel zijn de kosten van het (gratis) fietsparkeren meegenomen. In het dekkingspercentage van het privaatrechtelijke deel is de bijdrage van 1,45 miljoen euro vanuit de grondexploitatie CiBoGa voor de dekking van het exploitatietekort van de Boterdiepgarage buiten beschouwing gelaten. De reservering van 700 duizend euro voor de Forum-garage is wel in het privaatrechtelijke deel meegenomen.

Afvalstoffenheffing
De opbrengsten afvalstoffenheffing dalen met 0,6 miljoen euro. Aan de ene kant is er het effect van lagere tarieven (ca. 1,6 miljoen euro). Aan de andere kant zijn er hogere opbrengsten door meeropbrengsten uit scheiding van kunststoffen en meeropbrengsten door een hoger aantal aansluitingen (effect 1,0 miljoen euro).De tarieven voor de afvalstoffenheffing 2014 zijn voor alle categorieën ca. 7 % lager dan het voorgaande jaar. Indexatie heeft niet plaatsgevonden omdat de kostendekkendheid (uitgangspunt 100%) wordt bepaald door de verwachte kosten per aansluiting te berekenen, en dit vervolgens te vertalen in de hoogte van het tarief. De verlaging van 7% betekent voor een 2-persoonshuishouden een tariefdaling van € 301 naar € 278. De belangrijkste oorzaken zijn lagere vuilverwerkingskosten (500 duizend euro), het afschaffen van de afvalwijzer (55 duizend euro), lagere mensuurtarieven door de 10% bezuiniging Shared Service Center (351 duizend euro), stoppen met het ophalen van grofvuil (300 duizend euro) en overige bezuinigingsmaatregelen (381

duizend euro). Deze bedragen zorgen voor een daling van het tarief met € 20. Daarnaast daalt het tarief met nog eens € 3 door afspraken uit eerdere tarievennota's (afname van de egalisatiereserve in 2014 met 1,3 miljoen euro) en afrondingsverschillen. Vanwege de inzet van 1,3 miljoen euro uit de egalisatiereserve komt de kostendekkendheid 2014 uiteindelijk uit op 95%.
Dit leidt tot de volgende tarieven:

Huishouden	2013	2014	Verschil t.o.v. 2013
1-persoons	258,72	238,32	-20,40
2-persoons	301,44	278,64	-22,80
3-7 persoons	362,28	336,00	-26,28
>8-persoons	479,29	446,28	-33,00

Reinigingsrechten
Beleid is om klanten die nu onder de reinigingsrechten vallen zo veel mogelijk over te zetten naar contracten (dat betekent een verschuiving van opbrengsten reinigingsrechten naar werk voor derden bedrijfsafval). Het tarief, na verwerking van het effect van de bezuinigingen (- 0,8%, effect 1 duizend euro), bedraagt € 290,90 (excl. btw) per aansluiting. De reinigingsrechten zijn kostendekkend. Indexatie heeft daarom niet plaatsgevonden.

Marktgelden
De opbrengsten marktgelden dalen met 0,1 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door de verder teruglopende economie. Daarnaast heeft ook de bouw van het Forum impact op de Grote Markt en de beschikbaarheid voor de markt.
De toegestane indexering van 1,4% is toegepast, evenals het effect van de bezuinigingen (14.000 euro, - 1,8%). Het tarief voor 2014 bedraagt net als in 2013 € 0,90 per m2 (inclusief € 0,12 promotiegeld per m2). Het markttarief is exclusief elektriciteitskosten; de kosten hiervan worden apart in rekening gebracht. Het tarief is kostendekkend.

Rioolheffing
De opbrengsten van de rioolheffing dalen met ca. 20 duizend euro. Dit wordt vooral veroorzaakt door de daling van de tarieven van 0,4 %.Eind 2013 wordt het nieuwe Groninger Water- & Rioleringsplan (GWRP) 2014-2018 aan U aangeboden. Voor de jaarlijkse evaluatie zijn de uitgangspunten uit het huidige GWRP, de invloed van diverse bezuinigingsmaatregelen, de actuele (financiële) gegevens en de verwachte vervangings- en uitbreidingsinvesteringen voor 2014 doorgerekend. De bezuinigingsmaatregelen bevatten onder andere de 10% bezuiniging Shared Service Centre (57 duizend euro), stoppen van een aantal extra watertaken (100 duizend euro) en schrappen van het budget "calamiteitenfonds riolering" (100 duizend euro).Op basis van deze doorrekening wordt voorgesteld om voor 2014 het huidige tarief van € 137,30 te verlagen naar € 136,80. Dit betekent een daling van ca. 0,4 %. Conform de uitgangspunten is er bij de doorrekening uit gegaan van een kostendekkende exploitatie, indexering heeft daarom niet plaatsgevonden.

Begrafenisrechten
De opbrengsten begrafenisrechten na effect van de bezuinigingen en indexering bedragen 1,332 miljoen euro. In 2012 zijn de inkomsten structureel met 0,3 miljoen euro verlaagd in verband met een trendmatige daling van de inkomsten door een toename van het aantal crematies. Het effect van de bezuinigingen (39 duizend euro) op het tarief 2014 van de begrafenisrechten bedraagt -2,9%. Dit is exclusief de vastgestelde indexering van 1,4%. Op begrotingsbasis zijn de begrafenisrechten kostendekkend.

Leges Burgerzaken
De opbrengsten leges burgerzaken dalen naar verwachting met per saldo 19 duizend euro. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat minder reisdocumenten worden afgegeven. De leges Burgerzaken zijn ingaande 2007 gebaseerd op de kostentoerekening zoals opgenomen in het raadsbesluit van november 2006. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de producten Burgerzaken waarvoor de gemeente zelf de tarieven kan bepalen in totaliteit kostendekkend zijn. Dat zijn de tarieven voor inlichtingen/afschriften GBA, rijbewijzen en huwelijken. Voor andere producten geldt dat het vaststellen van de tarieven ontleend wordt aan rijksregelgeving. De kostentoerekening naar de onderliggende producten is voor 2014 gebaseerd op de verwachte hoeveelheid aangevraagde en afgegeven producten en de daarmee samenhangende kosten.
De kostendekkendheid van de producten Burgerzaken komt voor 2014 in totaal uit op 79% (2013: 76%). De hogere kostendekkendheid komt doordat er minder kosten worden gemaakt voor met name het verstrekken van reisdocumenten en door een kostendaling als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen.

Leges Bouwactiviteiten
Bouwleges worden geheven om de kosten van het proces van bouwvergunningverlening te dekken. In de begroting is rekening gehouden met de grote bouwprojecten (leges meer dan 100 duizend euro) op basis van kengetallen (5-jaarsgemiddelde) en verwachte legesopbrengsten. De werkelijke opbrengsten kunnen met een optimale prognosemethode altijd nog afwijken. Er kunnen mutaties in onderhavige projecten plaatsvinden en vertragingen optreden. Ook marktontwikkelingen kunnen het beeld sterk beïnvloeden. Om risico's van tegenvallende inkomsten zoveel mogelijk uit te sluiten, besloot uw raad in 2001 een bestemmingsreserve in te stellen. Deze reserve is niet meer toereikend. Voor 2014 hebben we de raming van de bouwleges naar beneden bijgesteld. De begrote leges bouwactiviteiten komen uit op 6,269 miljoen euro. In 2013 was 7,055 miljoen euro begroot. De daling van de opbrengsten komt doordat er door de huidige economische omstandigheden minder grote projecten zijn. Om kostendekkend te blijven werken worden de lasten teruggebracht door vacatureruimte (tijdelijk) niet in te vullen en worden meer werkzaamheden verricht voor andere gemeenten (totale effect: 465 duizend euro). Daarnaast zijn er de effecten als gevolg van de bezuinigingen op de overheadkosten, door o.a. de invoering van het Shared Service Centre. Het financiële effect hiervan bedraagt 311 duizend euro. De kostendekkendheid komt uit op 100%.

Leges Huisvestingswet
Het gaat hier om leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning conform de Huisvestingswet. Concreet gaat het om:
- gehele of gedeeltelijke onttrekking van woonruimte aan de bestemming tot woonruimte;
- samenvoeging van woonruimte met andere woonruimte;
- omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte.

De opbrengsten zijn voor 2014 begroot op 136 duizend euro, inclusief de indexering van 1,4%. Ten opzichte van de begroting 2013 is dit een afname van 14 duizend euro. In verband met de afname van het aantal vergunningen door de aanpak van illegale kamerverhuurpanden vallen de opbrengsten 10 duizend euro lager uit. Het effect van de bezuinigingen leidt tot een besparing van circa 4 duizend euro. De kostendekkendheid bedraagt 100%.

Leges Instemmingbesluiten Telecommunicatieverordening en Graafverordening
De opbrengsten leges Instemmingbesluiten zijn geraamd op 132 duizend euro. In de nota kostendekkendheid 'Publiekrechtelijke Tarieven' is vastgesteld dat het tarief voor instemmingsbesluiten 100% kostendekkend moet zijn. De bezuinigingen 2011-2014 hebben direct of indirect effect op de hoogte van de kosten die toegerekend worden aan de tarieven. Het effect van de bezuinigingen (6 duizend euro) op het tarief 2014 bedraagt -4,3%. Dit is exclusief de vastgestelde indexering van 1,4%. Op begrotingsbasis zijn de leges Instemmingsbesluiten kostendekkend.

Leges Drank, Horeca en Prostitutie
Ten opzichte van de primitieve begroting 2013 zijn de begrote leges drank-horeca gestegen met 29 duizend euro (opbrengst 224 duizend euro). Dit kan worden verklaard door:
1. een verhoging van de tarieven drank- en horecavergunningen (26 duizend euro). Dit besluit heeft uw raad bij de tarievennota 2013 genomen;
2. de indexering van de tarieven met 1,4% (3 duizend euro).

De kosten zijn ten opzichte van de begroting 2013 gedaald door onder andere het effect van de bezuinigingen. De kostendekkendheid komt uit op 93%.
Bij de tarievennota 2012 heeft uw raad besloten de tarieven voor de coffeeshops in vier fasen te verhogen. De verhoging voor 2014 zal worden meegenomen bij de tarievennota 2014. Voor het aantal verleende vergunningen is uitgegaan van een gemiddelde. In werkelijkheid fluctueert het aantal vergunningen. Zo wordt een prostitutievergunning verleend voor een periode van 3 jaar. Tot slot loopt in het kader van deregulering een discussie over de afschaffing van de exploitatievergunning. Dit kan in de toekomst effect hebben op de kostendekkendheid.

Havengelden
De begrote opbrengsten havengelden komen uit op 145 duizend euro. De bezuinigingen 2011-2014 hebben direct of indirect effect op de hoogte van de kosten die toegerekend worden aan de tarieven. Het effect van de bezuinigingen (7 duizend euro) op het tarief van de havengelden bedraagt -4,7%. Dit is exclusief de vastgestelde indexering van 1,4%. Op begrotingsbasis zijn de tarieven havengelden kostendekkend.

Parkeergelden privaatrechtelijk
Dit betreft de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. De opbrengst voor 2014 wordt geraamd op 7,146 miljoen euro. Ten opzichte van de primitieve begroting 2013 is dat een daling van met 792 duizend euro. In de meerjarenbegroting Parkeren 2012 is de opbrengst van de parkeergarage Damsterdiep voor 2013 verlaagd met circa 800 duizend euro. Dit was nog niet verwerkt in de primitieve begroting 2013, maar daarna wel in de actuele begroting 2013. Inzet is

dat het parkeren als geheel 100% kostendekkend is. Voor de parkeergelden privaatrechtelijk is de verwachte kostendekkendheid 72% en voor het publiekrechtelijke deel 140%. Totaal komt de kostendekkendheid van het parkeren voor 2014 uit op 95%.

Overzicht kostendekkendheid
Eind 2010 heeft uw raad de uitgangspunten voor het Groningse tarievenbeleid herbevestigd. Uitgangspunt is dat de gebruikers de volledige kostprijs voor onze producten en diensten betalen. Op dit uitgangspunt gelden de volgende uitzonderingen:

- indien de toegankelijkheid tot een voorziening of tarieven van voorzieningen in de omgeving daartoe aanleiding geeft, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld;
- indien het handhaven van de openbare orde en veiligheid dat wenselijk maakt, kan een nader te bepalen lager tarief worden vastgesteld.

Kostendekkendheid publiekrechtelijke heffingen
In de hiernavolgende tabel wordt inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de publiekrechtelijke heffingen. Per soort heffing worden de begrote kosten en opbrengsten naast elkaar gezet. De tabel is gesplitst naar rechten en heffingen die onder de Legesverordening vallen en rechten en heffingen die onder overige verordeningen vallen. Voor de onderdelen die onder de Legesverordening vallen is de indeling van het VNG-model 2010 gevolgd. Mede als gevolg van de invoering van de Europese Dienstenrichtlijn en de omgevingsvergunning (Wabo) wordt namelijk de kostendekkendheid van leges niet meer bepaald voor de verordening als geheel, maar zijn er clusters van dienstverlening aangewezen die verschillende regels voor kostendekkendheid kennen:

- cluster Algemene dienstverlening: kostendekkendheid geldt op het niveau van de cluster;
- cluster Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning/Wabo: kostendekkendheid geldt op het niveau van de cluster;
- cluster Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn: de kostendekkendheid wordt bepaald op het niveau van samenhangende diensten binnen de cluster.

Soort heffing (publiekrechtelijk)	Criterium kosten-dekkendheid	artikel Leges-verordening	Begrote opbrengsten 2014	Toerekening kosten	Dekkings-percentage
Legesverordening indeling volgens model 2010					
Titel 1. Algemene dienstverlening					
I. Afgifte gerelateerd met wettelijk maximum:					
a. Reisdocumenten	Deels kosteloos en wet. max	4.3	1.192	1.684	71%
b. Overige documenten/VOG		4.4/4.5	55	209	26%
c. Inlichtingen\afschriften BS		4.2	103	152	68%
Totaal afgifte gerelateerde leges en wettelijk			**1.350**	**2.045**	**66%**
II. Afgifte gerelateerd zonder wettelijk maximum:					
a. Huwelijksvoltrekkingen	Deels kosteloos	4.1	187	130	144%
b. Inlichtingen\afschriften GBA		4.2	208	467	45%
c. Rijbewijzen		4.6	776	564	138%
Totaal afgifte gerelateerde leges zonder wettelijk maximum			**1.171**	**1.161**	**101%**
Totaal afgifte gerelateerde leges			**2.521**	**3.206**	**79%**
Naturalisaties		4.7	31	142	22%
Leges Leegstandswet		1.11	13	13	100%
Toegangspasje ondergrondse container	100%	7.7	53	53	100%
Instemmingsbesluit Telecommunicatieverordening en Graafverordening.	100%	5.14/5.15	132	132	100%
Leges APV - Winkeltijdenwet		1.13	1	4	25%
Leges Huisvestingswet		1.10	136	136	100%
Leges Ligplaatsvergunning voor woonschepen		1.18	19	19	100%
Leges Kansspelen		1.14	28	23	122%
Leges APV - Verkeer	Beperkt	1.17	43	148	29%
Totaal Algemene dienstverlening			**2.977**	**3.876**	**77%**
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning					
Omgevingsvergunning					
Leges Bouwactiviteiten		2.2.1	6.269	6.269	100%
Leges Aanlegactiviteiten		2.2.2	1	1	100%
Leges Sloopactiviteiten		2.2.4	0	0	
Leges Handelsreclame		2.2.5	6	6	100%
Totaal leges omgevingsvergunning	100%		**6.276**	**6.276**	**100%**
Kapvergunningen	Gratis		-	188	0%
Totaal Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning			**6.276**	**6.464**	**97%**
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn					
Hoofdtuk 1 Horeca en Hoofdstuk 3 Prostitutie					
Leges APV - Drank, Horeca en Prostitutie	Max. tarief	3.1/3.3	224	240	93%
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen of markten					
Diversen (muziek, vent, bingo en	Beperkt	3.1.2/3.1.7	3	8	38%
Evenementen (kermis)	Beperkt	-	98	235	42%
Hoofdstuk 4 Splitsingsvergunning woonruimte					
Leges splitsingsvergunning	0	3.4	27	27	100%
Hoofdstuk 5 Leefmilieuverordening					
Inzage milieudossier		7.5	2	2	100%
Totaal Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn			**354**	**512**	**69%**
Totaal Legesverordening			**9.607**	**10.852**	**89%**
Overige:					
Inzameling huishoudelijk afval	100%		24.308	25.636	95%
Reinigingsrecht	100%		95	95	100%
Marktwezen	100%		642	642	100%
Rioolrechten	100%		14.043	14.043	100%
Havengelden	100%		145	145	100%
Begrafenisrechten	100%		1.332	1.332	100%
Totaal overige verordeningen			**40.565**	**41.893**	**97%**
Totaal publiekrechtelijk			**50.172**	**52.745**	**95%**

De Legesverordening kent in totaal een kostendekking van 89%. Ook op clusterniveau komt geen kostendekking boven de 100% voor. De overige verordeningen komen op een gezamenlijke kostendekking van 97% uit. De kostendekkendheid van alle publiekrechtelijke heffingen bij elkaar bedraagt 95%.

Kostendekkendheid privaatrechtelijke heffingen
Het uitgangspunt van de gemeente is dat de privaatrechtelijke tarieven minimaal kostendekkend zijn. Voor een aantal tarieven geldt echter dat toegankelijkheid van voorzieningen en marktwerking er toe kunnen leiden dat een lager dan kostendekkend tarief wordt gehanteerd. Bij privaatrechtelijke commerciële tarieven is een risico- en winsttoeslag toegestaan. De kostendekkendheid van de verschillende privaatrechtelijke heffingen wordt in het volgende overzicht weergegeven:

Soort heffing (privaatrechtelijk)	Opbrengsten begroting 2014	Toerekening kosten	Dekkings percentage
Inzameling bedrijfsafval	8.129	7.470	109%
Commerciële straatreiniging	890	874	102%
Onderhoud en reparaties derden	727	663	110%
Verkoop brandstof	1.104	1.100	100%
Leasen	212	211	100%
Opbrengst kermis	235	153	154%
Stadsschouwburg/Oosterpoort			
Zakelijke tarieven	2.516	2.516	100%
Culturele tarieven	4.752	10.953	43%
CBK-kunstuitleen	287	534	54%
Sportaccommodaties, zwembaden en Kardinge			
- Totaal lasten incl. kapitaallasten	6.865	20.669	33%
- Totaal lasten excl. kapitaallasten	6.865	16.028	43%
- Samenstelling sportaccommodaties, zwembaden en Kardinge excl. kapitaallasten:			
Sporthallen	934	1.920	49%
Sportparken	1.261	2.899	44%
Gymlokalen	873	1.694	52%
Zwembaden	2.548	6.729	38%
IJsbanen	1.249	2.787	45%
Parkeergelden (privaatrechtelijk)	7.146	9.950	72%
Huur volkstuincomplexen	-	-	0%
Gehandicapten parkeerkaart	84	84	100%

Uit de tabel komt naar voren dat niet alle tarieven 100% kostendekkend zijn. De belangrijkste onderschrijdingen lichten wij toe.

De Oosterpoort en de Stadsschouwburg
Bij de prijsstelling van activiteiten wordt onderscheid gemaakt in zakelijke tarieven (die marktconform zijn) en culturele tarieven (gedeeltelijk kostendekkend). Dit ligt in lijn met het gemeentelijke beleid.
De zakelijke prijzen gelden voor de 'bedrijfsmatige' activiteiten, zoals de horeca en vergaderarrangementen. Hieraan ligt ten grondslag dat de Oosterpoort en de Stadsschouwburg marktconform moet werken, dit onder meer ter voorkoming van concurrentievervalsing met andere aanbieders in Groningen. In de begroting gaan wij voor de zakelijke tarieven uit van een kostendekkendheid van 100 procent. Voor de culturele prijzen wordt een prijstabel gehanteerd. Deze prijstabel geeft per cultuursoort een bandbreedte voor de prijsstelling en daarmee de onderhandelingsruimte voor de programmeurs. De uiteindelijke entreeprijs van een kaartje is maatwerk per voorstelling.

De kostendekkendheid is ten opzichte van 2013 niet veranderd.

CBK-kunstuitleen
De kostendekkendheid van de kunstuitleen is ten opzichte van 2013 nagenoeg gelijk gebleven. De uitleen aan bedrijven loopt achteruit, maar wordt gecompenseerd door de uitleen aan particulieren.

Sportaccommodaties
De gemeente hanteert als uitgangspunt dat de tarieven niet volledig kostendekkend hoeven te zijn in verband met de toegankelijkheid van de voorzieningen en de concurrentie van vergelijkbare voorzieningen in de regio. Hoewel de kostendekkend in percentages per jaar kan verschillen, blijft dat uitgangspunt van kracht.
De kostendekkendheid is in totaal ten opzichte van 2013 nagenoeg gelijk gebleven. Op de afzonderlijke accommodatietypes zijn wel verschillen te zien. Dat komt door een betere raming van de opbrengsten van de diverse accommodaties.

Parkeergelden privaatrechtelijk
Dit betreft de tarieven voor parkeergarages en buurtstallingen. Inzet is dat het parkeren als geheel 100% kostendekkend is. Voor het privaatrechtelijke deel is de verwachte kostendekkendheid 72% en voor het publiekrechtelijke deel 140%. Totaal komt de kostendekkendheid van het parkeren voor 2014 uit op 95%. In het dekkingspercentage van het publiekrechtelijke deel zijn de kosten van het fietsparkeren meegenomen. Bij het privaatrechtelijke deel is de bijdrage van 1,45 miljoen euro vanuit de grondexploitatie voor de dekking van het exploitatietekort van de Boterdiepgarage buiten beschouwing gelaten. De reservering van 700 duizend euro voor het Forum garage is wel in het privaatrechtelijke deel meegenomen.

Lokale lastendruk
Om de lokale lastendruk van Groningen te vergelijken met die in andere gemeenten maken we gebruik van gegevens uit de publicatie ‘Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2013’ van de stichting COELO. Onderzoeksinstituut COELO, verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, verricht jaarlijks onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten in de grootste gemeenten in Nederland. In het overzicht zijn de woonlasten van Groningen in 2013 afgezet tegen die van 34 andere grote gemeenten. Weergegeven worden de lasten van de OZB, de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing) en de rioolheffing voor een huishouden van gemiddelde omvang in een woning met gemiddelde waarde. Als woonlasten geldt de som van die drie. Groningen staat in 2013 qua hoogte van de woonlasten op de vijfde plaats, zie de laatste kolom.

Woonlasten 2013 voor een meerpersoonshuishouden in een woning met gemiddelde waarde (euro)

Gemeente	Ozb-Eigenaar	Reinigingsheffing (1)	Rioolheffing (1)	Woonlasten (2)
Zaanstad	249,26	268,76	267,12	785,14
Emmen	310,90	299,52	173,37	783,78
Deventer	253,01	328,09	175,80	756,90
Leiden	370,52	260,62	119,95	751,09
Groningen	**247,26**	**362,28**	**137,30**	**746,84**
Maastricht	242,33	329,18	170,53	742,03
Enschede	251,50	310,44	179,04	740,98
Westland	286,75	227,40	224,74	738,90
Venlo	323,80	245,01	168,85	737,66
Haarlem	254,29	336,00	146,00	736,29
Utrecht	226,51	281,04	223,29	730,84
Delft	235,08	316,90	175,70	727,68
Sittard-Geleen	278,82	272,67	168,14	719,64
Rotterdam	183,91	339,90	195,80	719,61
Breda	234,25	311,64	169,92	715,81
Arnhem	357,58	200,04	152,22	709,84
Haarlemmermeer	266,07	322,80	119,76	708,63
Zoetermeer	340,19	274,78	83,65	698,62
Apeldoorn	280,33	276,64	138,55	695,52
Almere	256,91	310,50	122,86	690,27
Nijmegen	397,20	155,98	133,21	686,39
Ede	268,90	234,36	166,49	669,75
Assen	229,05	243,21	183,95	656,21
Leeuwarden	209,74	255,09	183,36	648,19
Lelystad	304,94	267,79	68,65	641,38
Amsterdam	143,10	343,48	150,90	637,48
Zwolle	256,53	269,23	102,51	628,27
Amersfoort	274,39	222,72	106,26	603,36
Dordrecht	194,08	247,68	158,03	599,79
Middelburg	165,11	266,43	168,15	599,69
s-Hertogenbosch	220,70	267,12	108,96	596,78
Eindhoven	183,96	263,00	145,00	591,96
s-Gravenhage	125,59	290,64	130,34	546,57
Tilburg	188,69	242,14	114,55	545,38
Alkmaar	187,99	243,60	113,20	544,79
Laagste	126	156	69	545
Hoogste	397	362	267	785
Gemiddelde	**226**	**291**	**155**	**673**

(1) Meerpersoonshuishouden

(2) Woonlasten zijn berekend als de som van ozb, rioolheffing en reinigingsheffing.

Paragraaf 9

VERNIEUWING SOCIAAL DOMEIN

Vanaf 1 januari 2015 worden een aantal taken vanuit de rijksoverheid en de provincie overgeheveld naar gemeenten:

- **de Zorg voor Jeugd (wet op de Jeugdzorg);**
- **de (extramurale) begeleiding en verzorging uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO);**
- **de Participatiewet (zie programma Werk & Inkomen, deelprogramma Werk en Participatie);**
- **En ten slotte krijgen scholen met ingang van 1 augustus 2014 een zorgplicht. Dat betekent dat scholen een passende plek moeten zoeken voor elke leerling (Passend Onderwijs).**

Deze transities gaan gepaard met een transformatie; we willen het anders organiseren. We willen tot een integraal en ontkokerd ondersteuningsaanbod komen op de gebieden werk, jeugd en WMO. Hiervoor moeten we het lokale ondersteuningsaanbod, zoals beschreven in de programma's van de begroting, ingrijpend vernieuwen. De decentralisaties vormen dus een opgave en bieden tevens de mogelijkheid om de sociale infrastructuur in de stad effectiever te organiseren.

Vanuit het programma Vernieuwing Sociaal Domein geven we vorm aan deze transformatie. In deze paragraaf gaan we nader in op wat we daartoe in 2014, als voorbereiding op de decentralisaties in 2015, willen doen.

Relevante beleidsnota's

Nota Integrale Toegang Sociaal Domein (mei 2013)
Groningen voor elkaar. Visie en uitgangpunten vernieuwing van het sociale domein (september 2012)
Jeugd – Ieders zorg! (september 2012)
Meerjarenkader Wet maatschappelijk ondersteuning Samen Sterk in Stad 2012-2015 (mei 201)

Ontwikkelingen

AWBZ naar de Wmo
Vanaf 2015 worden AWBZ taken overgeheveld naar de Wmo. Die taken betreffen individuele begeleiding, dagbesteding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, vervoer, de MEE-functie (onafhankelijke cliëntondersteuning), een deel van beschermd wonen voor GGz-cliënten en de inloopfunctie GGz. Daarnaast wordt de gemeente verantwoordelijk voor de inkomensondersteuning chronisch zieken en gehandicapten. Gemeenten worden hiermee verantwoordelijk voor vrijwel de hele extramurale AWBZ zorg. Ziektekostenverzekeraars worden verantwoordelijk voor thuisverpleging en op termijn de intramurale GGz en de behandeling. Er komt een kern AWBZ voor mensen die zich echt niet meer thuis kunnen handhaven.

Jeugdzorg
De gemeenten zijn en blijven verantwoordelijk voor het preventief jeugdbeleid, de jeugdgezondheidszorg (JGZ), de licht ambulante hulpverlening en de coördinatie van de zorg die meestal binnen de Centra voor jeugd en Gezin (CJG) wordt uitgevoerd.
Op 1 januari 2015 krijgen gemeenten daarnaast de regie over de jeugd-GGZ (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet), de provinciale jeugdzorg (waaronder het meldpunt kindermishandeling, de kindertelefoon, de ambulante en residentiële jeugdzorg en pleegzorg), de gesloten jeugdzorg, de jeugdreclassering, de jeugdbescherming, en de zorg voor de jeugd-LVG, de licht verstandelijk gehandicapten (ook wel LVB genoemd; licht verstandelijk beperkt). In de nieuwe wet op de Jeugdzorg staat een wettelijke 'zorgplicht' van gemeenten in plaats van het huidige 'recht op zorg'. De Jeugdwet geeft gemeenten een mate van vrijheid om te bepalen welke hulp nodig is en hoe deze wordt ingezet, maar noemt wel expliciete verantwoordelijkheden en taken.

Geld

Pas in 2015 komen middelen beschikbaar voor de uitvoering van de decentralisaties. Voor 2014 zijn er wel in beperkte mate invoerings- en implementatiebudgetten beschikbaar voor de decentralisaties.

Analyse

Hoe staan we ervoor?

In september 2012 is de visie 'Groningen voor elkaar' door de gemeenteraad vastgesteld. Die visie is mede tot stand gekomen op basis van een consultatieronde en inspraak. In die visie zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- Uitgaan van eigen kracht (en verantwoordelijkheid) van de burger en zijn/haar (informele) systeem
- Normaliseren en ontzorgen
- Participatie (meedoen) is het resultaat
- We werken gebiedsgericht: alles in de wijk tenzij
- We bestrijden de versnippering in de zorg: 1 huishouden, 1 plan, 1 regisseur (dat is case management bij voorkeur door de burger zelf)
- Ondersteuning van de overheid waar nodig en met bijzondere aandacht voor kwetsbare burgers
- We werken samen met de huidige aanbieders van zorg
- We werken samen met de regiogemeenten

Op grond van deze uitgangspunten werken we aan een transitie en transformatie van het sociale domein. Daarin richten we ons op een Groningse samenleving waarin samenredzaamheid meer centraal komt te staan. We bouwen voort op het fundament wat we de afgelopen jaren met elkaar hebben ontwikkeld, zoals CJG en Stip.
Gezien de enorme bezuinigingen wordt dit een grote opgave en zullen oude structuren moeten veranderen. Het gaat hierbij om het zoeken naar een balans tussen continuïteit van dienstverlening en vernieuwing. De ondersteuning van kwetsbare burgers willen we blijven waarborgen en waar mogelijk optimaliseren. Vanuit de gedachte van een inclusieve samenleving mag niemand aan de kant staan. We willen de zorg toegankelijker en meer dichtbij gaan organiseren.

Op verschillende terreinen 'oefenen' we al met veranderingen. Zo kennen we de pilots Sociale Teams en Doorbraak in de Jeugdhulpverlening.

Het Doorbraakproject
Bij het project 'Doorbraak in Jeugdhulpverlening' (mei 2012 t/m maart 2013) is geëxperimenteerd op de werkvloer. Aan de hand van praktijk casussen zijn medewerkers op zoek gegaan naar nieuwe werkvormen. Het uiteindelijke doel van deze werkwijze is het verminderen van doorverwijzingen naar de specialistische jeugdzorg. De professionals hebben de ruimte gekregen om het leerproces centraal te stellen. De 'eigen verantwoordelijkheid' en 'de eigen kracht' van gezinnen zijn als uitgangspunten genomen. Aan het einde van de projectperiode zijn bouwstenen opgeleverd, die moeten bijdragen aan het vervolg en de inrichting van het CJG Groningen in de gedecentraliseerde Jeugdzorg en het gehele sociale domein op wijkniveau.

Sociale Teams
Op 1 januari 2013 zijn twee sociaal teams gestart (Beijum en De Hoogte Indische Buurt/HIB). De teams zijn relatief 'breed' samengesteld, wat betekent dat veel expertise verenigd is. De teams hebben de opdracht wijkbewoners met ondersteuningsbehoefte op twee of meer leefgebieden, waarbij sprake is van niet afdoende regie, bij te staan. Er moet zo min mogelijk worden doorverwezen naar specialistische ondersteuning. De sociaal teams pakken zelf ondersteuningsvraagstukken op, met nadrukkelijke betrokkenheid van het netwerk van de betreffende wijkbewoner(s).
De eerste ervaringen hebben opgeleverd dat de lijnen tussen de benodigde expertise sterk zijn verkort. Waar het voorheen soms weken duurde om de integrale ondersteuningsvraag van een huishouden rond te krijgen, lukt dit nu, door de bundeling van kennis en expertise, vele malen sneller. In dit opzicht wordt duidelijk winst geboekt ten opzichte van het moment waarop de teams nog niet operationeel waren. Wel blijkt dat het proces om als teamlid niet zelf alle hulp te verlenen, maar om de regie bij het huishouden en het daarbij betrokken (informele) netwerk te laten/leggen niet altijd even eenvoudig is. Het gekanteld kunnen werken vereist veel aandacht en intervisie. Hierop kunnen we nog volop door ontwikkelen.
Voor 2014 werken we aan een uitbreiding van 2 tot 4 teams. Voor 2015 richten we ons op een stad brede dekking van sociale teams die onderdeel zullen uitmaken van de gebiedsgebonden basisorganisatie.

Regionale samenwerking
In 2012 en 2013 hebben we op het gebied van jeugd en AWBZ samengewerkt met andere gemeenten in de provincie, om zoveel mogelijk kennis en expertise uit te wisselen en gezamenlijk afspraken te maken over de continuïteit van dienstverlening.

Doelen

Wat willen we bereiken?

- Per 1 januari 2015 is de integrale toegang functioneel;
- Per 1 januari 2015 is er een stadsbrede dekking van de sociale teams;
- Uiterlijk per 1 januari 2015 is er een bestuursakkoord over de regionale samenwerking;

- Uiterlijk 1 oktober 2014 zijn de dienstverleners gecontracteerd voor bestaande dienstverlening;
- Uiterlijk per 1 januari 2015 is de eigen organisatie voorbereid op de overgang van de taken.

Activiteiten

Wat gaan we hiervoor doen?

Voorbereiding op decentralisaties [Nieuw]
Vanaf 2012 zijn we ons aan het voorbereiden op de decentralisaties. Dat doen we aan de hand van de wetten: de wet op de jeugdzorg, de nieuwe Wmo wet en de Participatiewet, maar ook aan de hand van een aantal integrale thema's. De toegevoegde waarde van de decentralisaties zit in de integraliteit die gemeenten, meer dan provincie en het Rijk nu, kunnen hanteren bij de intake, gesprekvoering en toekenning van hulp/voorzieningen. De invalshoek die we hanteren, is de **gebiedsgebonden** basisorganisatie, de sociale teams en arrangementen.

In 2014 bereiden we ons aan de hand van de volgende thema's en projecten voor op de decentralisaties:

- Jeugd (voor een deel in samenwerking met de andere gemeenten in de provincie)
- Passend Onderwijs
- AWBZ, waaronder Maatschappelijke Participatie, dagbesteding, individuele begeleiding, persoonlijke verzorging, inloop GGz, etc.
- PGB's
- Gebiedsgerichte basisorganisatie (hoe sturen we en geven we vorm aan de organisaties in de wijk, waar vanuit de teams opereren, o.a. Toegang)
- Vaststelling van de te bieden dienstverlening (Arrangementen)
- Contracteren van en verantwoording over die dienstverlening.
- Doorontwikkeling Sociale Teams (een uitbreiding van 2 tot 4 teams in 2014 en een algehele dekking over de stad in 2015).

FINANCIEEL PERSPECTIEF

HOOFDSTUKKEN

1. Toelichting financieel meerjarenbeleid
2. Financiële knelpunten
3. Bezuinigingen
4. Investeringen en financiering
5. Arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen

Hoofdstuk 1

TOELICHTING FINANCIEEL MEERJARENBELEID

Bij de Voorjaarsbrief 2013 hebben we het Meerjarenbeeld voor de jaren 2014-2017 gepresenteerd. We hebben het meerjarenbeeld geactualiseerd naar aanleiding van aanvullende informatie over de ontwikkeling van de algemene uitkering en ontwikkelingen bij diensten.

De ontwikkeling van het meerjarenbeeld is als volgt:

	2014	2015	2016	2017
Meerjarenbeeld Voorjaarsbrief 2013	15.756	8.326	5.931	3.617
Ontwikkelingen:				
1. Meicirculaire 2013	181	-534	-831	-3.541
2. Septembercirculaire 2013	-3.089	-4.479	-5.745	-4.883
3. Stoppen projecten	-229	-101	-67	-33
4. Terugloop kapitaallasten	-98	-147	-182	-214
5. Aankoop 2 schoolgebouwen Zernike college	46	46	46	46
6. Rente effecten	48	759	897	1.193
7. Dividend BNG	111	111	111	111
8. Maatschappelijke stages	0	-52	-52	-52
Saldo meerjarenbeeld begroting 2014	**12.726**	**3.929**	**108**	**-3.755**

Het meerjarenbeeld is verslechterd ten opzichte van het meerjarenbeeld dat is gepresenteerd bij de Voorjaarsbrief 2013. In 2014 verslechtert het beeld met 3,0 miljoen euro, in 2015 met 4,4 miljoen euro, in 2016 met 5,8 miljoen euro en in 2017 met 7,4 miljoen euro. De ontwikkelingen lichten we hieronder toe.

Toelichting ontwikkelingen

1. Meicirculaire 2013

De effecten van de meicirculaire 2013 zijn verwerkt in het meerjarenbeeld. Tijdens de behandeling van de Voorjaarsbrief 2013 hebben wij uw raad over de uitkomsten hiervan al schriftelijk geïnformeerd. Het effect van de meicirculaire 2013 op het meerjarenbeeld is een voordeel van 0,2 miljoen euro in 2014, in 2015 een nadeel van 0,5 miljoen euro, in 2016 een nadeel van 0,8 miljoen euro en in 2017 een nadeel van 3,5 miljoen euro. De nadelen vanaf 2015 worden voornamelijk verklaard door de ingeboekte rijksbezuinigingen vanuit het regeerakkoord. Door de bezuinigingen daalt de omvang van de rijksbegroting. Door de normeringssystematiek (‘trap op, trap af’) daalt de omvang van het gemeentefonds mee.

2. Septembercirculaire 2013

In de miljoenennota 2014 heeft het rijk een aanvullend bezuinigingspakket verwerkt ter hoogte van 6 miljard euro. De effecten van dit pakket op het gemeentefonds zitten verwerkt in de septembercirculaire 2013. De effecten van de septembercirculaire 2013 zijn verwerkt in het meerjarenbeeld. Door het aanvullende bezuinigingspakket van 6 miljard euro daalt de omvang van het gemeentefonds. Voor Groningen betekent dit aanvullende bezuinigingspakket een nadeel van circa 3,4 miljoen euro in 2014 oplopend tot 5,9 miljoen in 2017. Mutaties in de uitkeringsbasis (aantal inwoners, woningen, e.d.) en een aanpassing op de dualiseringskorting (zie hieronder) verklaren de overige afwijkingen.

Uit de septembercirculaire 2013 blijkt dat de Wmo uitkering vanaf 2014 stijgt met 900 duizend euro. Deze verhoging wordt doorgeven aan het betreffende beleidsterrein. Het in de begroting gereserveerde extra beleid in 2014 voor de Wmo (1,7 miljoen euro) wordt hierdoor ook met 900 duizend euro verlaagd.

Het voorstel uit het regeerakkoord om het aantal raadsleden vanaf 2015 te verminderen tot op het niveau van voor de dualisering is door de Eerste Kamer verworpen. De ingeboekte besparing van landelijk 18 miljoen euro (voor Groningen 215 duizend euro) blijft staan. De structurele bezuiniging van 215 duizend euro vanaf 2015 komt ten laste van de algemene middelen.

3. Stoppen projecten

Bij de begroting 2013 is besloten een aantal projecten te stoppen of anders te dekken. Dit heeft incidenteel 14,6 miljoen euro opgeleverd. Dit bedrag wordt deels gerealiseerd via een ruil van structureel geld voor incidenteel geld. Bij de concrete uitwerking van deze ruil blijkt dat er in de jaren 2014-2017 sprake is van een klein nadeel dat vanaf 2018 omslaat in een voordeel. Het nadeel in 2014 bedraagt 229 duizend euro, in 2015, 101 duizend euro in 2016, 67 duizend euro en in 2017 33 duizend euro.

4. Terugloop kapitaallasten

De terugloop op kapitaallasten van investeringen is geactualiseerd. Daarnaast start de terugloop op kapitaallasten bij de nieuwbouw op het Europapark een jaar later dan gepland. Dit levert een nadeel op van 98 duizend euro in 2014, een nadeel van 147 duizend euro in 2015, een nadeel van 182 duizend euro in 2016 en een nadeel van 214 duizend euro in 2017.

5. Aankoop 2 schoolgebouwen Zernike college

We hebben 2 schoolgebouwen voor het Zernike college overgenomen van de Noorderpoort. Met de overname van deze schoolgebouwen krijgt de gemeente 340 leerlingen extra waarvoor een structurele vergoeding wordt ontvangen via het gemeentefonds. Deze extra vergoeding bedraagt in 2014 196 duizend euro. Van deze vergoeding wordt structureel 150 duizend euro ingezet om de overname van de schoolgebouwen te bekostigen. Per saldo resteert een voordeel voor de gemeente van 46 duizend euro.

6. Rente effecten

Door de lage rente standen kunnen we onder ons rente omslagpercentage (ROP) lenen. Hierdoor daalt het ROP van 3,20% (bij de Voorjaarsbrief 2013) naar 3,00%. Dit levert een financieel voordeel op van 800 duizend euro. De lagere rentestand leidt daarnaast ook tot hogere financieringskosten omdat het rentevoordeel door gebruik van de reserve RSP voor de gemeentelijke financiering lager wordt. Dit bedraagt ongeveer 700 duizend euro. Daarnaast zijn de liquiditeitsbegrotingen geactualiseerd. Per saldo een voordeel van 48 duizend euro in 2014, een voordeel van 759 duizend euro in 2015, een voordeel van 897 duizend euro in 2016 en een voordeel van 1,2 miljoen euro in 2017.

7. Dividend BNG

De winstuitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) valt hoger uit dan geraamd. De verwachte dividendopbrengst in de begroting wordt hierdoor met 111 duizend euro opwaarts bijgesteld vanaf 2014.

8. Maatschappelijke stages

Uit de meicirculaire 2013 blijkt een structurele korting op de uitkering vanuit het gemeentefonds van jaarlijks 258 duizend euro vanaf 2015 in verband met de afschaffing van de verplichte maatschappelijke stages. In de gemeentelijke begroting is een budget van 206 duizend euro beschikbaar voor maatschappelijke stages. Het structurele nadeel van 52 duizend euro vanaf 2015 komt ten laste van de algemene middelen.

Hoofdstuk 2

FINANCIELE KNELPUNTEN

In onderstaand overzicht staan op een rij voor welke knelpunten aanvullende beleidsmiddelen beschikbaar gesteld moeten worden. Het betreffen knelpunten die niet binnen bestaande budgetten opgelost kunnen worden of waar dit onwenselijke consequenties heeft. We stellen voor deze knelpunten op te lossen door het beschikbaar stellen van extra beleidsmiddelen hiervoor. In het eerste overzicht zijn alle knelpunten opgenomen waarvoor in voorgaande begrotingen middelen zijn gereserveerd. In het volgende overzicht staan alle knelpunten opgenomen die geïnventariseerd zijn bij de begroting 2014. We lichten onder de overzichten alle punten afzonderlijk toe.

Knelpunten (reeds middelen voor gereserveerd in voorgaande begrotingen)	2014	2015	2016	2017
1. Veiligheidsbeleid	1.263			
2. Formatie financiën	150			
3. Wijkcommunicatie	50			
4. Burgerparticipatie	50			
5. Akkoord van Groningen	300			
6. GR Meerstad	112			
7. Wmo	300			
8. Bedrijfsvioedorz	700			
9. Iederz WSW	5.000			
10. Functie Meldpunt verbreden	140			
11. Verduurzamen schoolgebouwen	800			
12. Cultuur	1.000			
13. Aanvulling reserve Grondzaken	3.000			
14. G-kracht	425			
15. Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025 (2011-2014)	2.250			
16. Cofinancieringsfonds Kennisprojecten (2011-2014)	0			
17. Binnenstadsmanagement	125			
18. Parkeerbedrijf	1.400			
19. Bijdrage OV bureau	159			
20. Plankosten ZRG / Spoor	475			
21. Verkeerseducatie (2013 en 2014)	0			
22. Herewegviaduct tijdelijke maatregelen	100			
23. Onderhoud: incidentele aanvulling budget (2011-2014)	0			
24. Frictiekosten SOZAWE	95			
25. Efficiency UWV	500			
26. Schuldhulp	70			
27. 200 banenplan (tot en met 2014)	500			
28. Lokaal inkomensbeleid	333			
29. Armoedebeleid (2013 en 2014)	1.900			
30. Risicobuffer (2,5 mln. structureel is een investering van 34 mln.)	2.500	2.500	2.500	2.500
31. ICT	1.700	1.700	1.700	1.700
Knelpunten	**25.397**	**4.200**	**4.200**	**4.200**

1. Veiligheidsbeleid
In 2012 is het rijk gestopt met middelen beschikbaar te stellen voor veiligheid. Voor de jaren 2012 - 2014 hebben we jaarlijks 1,875 miljoen euro extra voor de veiligheidsaanpak beschikbaar gesteld. Daarmee zijn we in staat de activiteiten die wij van belang vinden voor de veiligheid van onze stad voort te zetten. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld in 2014 612 duizend euro te bezuinigen op het veiligheidsbeleid. Dit wordt deels gerealiseerd door budgetten te korten (186 duizend euro) en deels door activiteiten op een andere wijze te dekken (426 duizend euro). Per saldo resteert hierdoor in 2014 1,263 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen voor veiligheidsbeleid.

2. Formatie financiën
We willen toe naar een kwalitatief betere dienstverlening. Zowel naar burgers als naar uw raad. We hebben

extra mensen bij financiën nodig om de gewenste kwaliteitsverbetering te bereiken. Dan kunnen we de control verbeteren en de rapportages uit de P&C cyclus tijdig en kwalitatief op orde maken. Voor de jaren 2012 – 2014 hebben we hiervoor jaarlijks 150 duizend euro beschikbaar gesteld.

3. Wijkcommunicatie
Wijkcommunicatie is een project binnen het webbeheer van de gemeente Groningen. Doel is om alle wijkpagina's op de gemeentelijke website ("mijn wijk") te voorzien van wijkrelevante informatie in de vorm van online communicatiedossiers. Deze informatie moet tijdig geplaatst worden en goed vindbaar zijn. Wij zien dit als basis voor betrokkenheid en participatie. Een tweede doel van het project wijkcommunicatie is de onafhankelijke redacties van wijkwebsites van de wijken zelf vanuit de gemeente ondersteund worden in hun werk. Voor de jaren 2012 – 2014 hebben we hiervoor jaarlijks 50 duizend euro beschikbaar gesteld.

4. Burgerparticipatie
Begin 2011 heeft uw raad de kadernota Burgerparticipatie vastgesteld. Daarin zijn de doelen en hoofdlijnen voor het (burger)participatiebeleid neergelegd. Voor de jaren 2012 – 2014 hebben we hiervoor jaarlijks 50 duizend euro beschikbaar gesteld.

5. Akkoord van Groningen
Groningen is een kennisstad. Samen met onze partners investeren we in innovatie en in de kennisinfrastructuur, zodat we kunnen uitgroeien tot een knooppunt van kennis. Een stad met een sterk kennis, innovatie- en ondernemersklimaat. Kortom een City of Talent. Voor de jaren 2012 – 2014 hebben we hiervoor jaarlijks 500 duizend euro beschikbaar gesteld. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld in 2014 200 duizend euro te bezuinigen op het Akkoord van Groningen. Per saldo resteert hierdoor in 2014 300 duizend euro voor het Akkoord van Groningen.

6. GR Meerstad
In de nu afgeslankte vorm kost de GR organisatie 320 duizend euro en bedraagt onze bijdrage daarvoor 112 duizend euro. In het verleden werden de kosten gedekt uit de reserve voorzieningen Meerstad. Voor de jaren 2013 – 2014 hebben we hiervoor jaarlijks 112 duizend euro beschikbaar gesteld.

7. Wmo
In voorgaande jaren was er sprake van een overschot aan Wmo middelen. Daarom hebben we bij de bezuinigingstaakstelling 2011-2014 een bezuinigingstaakstelling opgenomen van 1,9 miljoen euro. Vervolgens heeft het Rijk in 2011 1,5 miljoen euro bezuinigd op de integratie uitkering Wmo. De totale taakstelling komt daarmee op 3,4 miljoen euro. Ter compensatie hebben we in de begroting 2011 voorgesteld 1,0 miljoen euro en in de jaren 2012-2014 1,7 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar te stellen. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld in 2014 500 duizend euro te bezuinigen op het budget voor de Wmo (dit in verband met een verwachte daling van het aantal verstrekkingen). Daarnaast blijkt uit de septembercirculaire 2013 van het gemeentefonds dat de integratie uitkering Wmo vanaf 2014 900 duizend euro hoger uitvalt. Deze verhoging wordt doorgegeven aan het betreffende beleidsterrein. Het in de begroting gereserveerde extra beleid in 2014 wordt hierdoor ook met 900 duizend euro verlaagd. Per saldo resteert hierdoor in 2014 300 duizend euro aan extra beleidsmiddelen voor de Wmo.

8. Bedrijfsvoering iederz
We waren voornemens te bezuinigen op onze bijdrage aan iederz. Doel was de bijdrage in 2013 met 450 duizend euro te verminderen oplopend in 2014 tot 700 duizend euro. Door de economische crisis kan iederz minder verdienen dan gepland. Wij draaien deze bezuiniging daarom voorlopig terug. Voor 2014 hebben we 700 duizend euro gereserveerd aan extra beleidsmiddelen voor de bedrijfsvoering bij iederz.

9. iederz WSW
Bij de begroting 2012 voorzagen we al tekorten op onze uitvoeringskosten en in ons subsidieresultaat. Voor de jaarschijf 2014 hebben we 5 miljoen euro hiervoor gereserveerd aan extra beleidsmiddelen. Bij de begroting 2014 hebben we het verwachte resultaat geactualiseerd, zie punt 37 hieronder.

10. Functie Meldpunt verbreden
Bij de Meldpunten overlast en zorg kunnen Stadjers hun melding kwijt als zij zich bezorgd maken over een buurtgenoot, een gezin of wanneer zij met regelmaat overlast ervaren in hun omgeving. Deze meldpunten zijn ondergebracht bij de basiseenheden van de politie op vijf locaties in de stad. Jaarlijks komen ongeveer drieduizend meldingen op deze manier binnen. Om de meldpunten beter

toe te rusten op de meldingen die zorgvragen betreffen hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 140 duizend euro beschikbaar gesteld.

11. Verduurzamen schoolgebouwen
Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2013 en 2014 jaarlijks 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld om extra te investeren in de duurzaamheid en energiezuinigheid van schoolgebouwen in het primair onderwijs.
In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld in 2014 200 duizend euro te bezuinigen op deze extra beleidsmiddelen. Per saldo resteert hierdoor in 2014 800 duizend euro aan extra beleidsmiddelen voor het verduurzamen van schoolgebouwen.

12. Cultuur
Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2013 en 2014 jaarlijks 1 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor cultuur. Dit ter compensatie van het wegvallen van incidentele middelen vanuit de Stadsmeierrechten (via de cultuurnota 2009-2012) en de bezuinigingen op cultuur vanuit het Rijk en de provincie.

13. Aanvulling reserve Grondzaken
Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 3 miljoen euro aan extra beleid beschikbaar gesteld om te storten in de reserve Grondzaken om deze op het gewenste niveau te brengen.

14. G-kracht
Bij de begroting 2011 hebben we voor de jaren 2011 – 2014 besloten jaarlijks 1 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de uitvoering van G-kracht. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld in 2014 575 duizend euro te bezuinigen op het budget voor G-kracht. Per saldo resteert hierdoor in 2014 425 duizend euro aan extra beleidsmiddelen voor G-kracht. Samen met 681 duizend euro uit vrijval op kapitaallasten is in totaal in 2014 1,1 miljoen euro beschikbaar voor de uitvoering van G-kracht.

15. Duurzame ontwikkeling / ambitie energieneutraal 2025 (2011-2014)
Bij de begroting 2011 hebben we voor de jaren 2011 – 2014 besloten middelen beschikbaar te stellen voor duurzame ontwikkeling / de ambitie om energieneutraal te zijn in 2025. Voor de jaarschijf 2014 is 2 miljoen euro gereserveerd.
Bij de begroting 2012 is de beschikbaarstelling van de extra beleidsmiddelen per jaarschijf aangepast. De vraag bij het cofinancieringsfonds kennisprojecten (het volgende punt) bleek groter dan verwacht waardoor extra budget in 2012 noodzakelijk was. Bij de begroting 2012 is in de jaarschijf 2012 500 duizend euro vanuit het budget voor duurzame ontwikkeling/ ambitie energieneutraal 2025 overgeheveld naar het cofinancieringsfonds kennisprojecten. De gereserveerde bijdragen voor het cofinancieringsfonds kennisprojecten in 2013 en 2014 (jaarlijks 250 duizend euro) zijn overgeheveld naar het budget voor duurzame ontwikkeling/ ambitie energieneutraal 2025 in 2013 en 2014. Hierdoor is het totaal beschikbaar gestelde extra beleid voor beide onderwerpen gelijk gebleven. In 2014 is hierdoor 2,25 miljoen euro beschikbaar voor duurzame ontwikkeling/ ambitie energieneutraal 2025.

16. Cofinancieringsfonds kennisprojecten (2011-2014)
Bij de begroting 2011 hebben we voor de jaren 2011 -2014 besloten jaarlijks 250 duizend euro beschikbaar te stellen om mee te financieren aan projecten die onze kennispositie verbeteren. Bij de begroting 2012 is de beschikbaarstelling van de extra beleidsmiddelen per jaarschijf aangepast (zie het bovenstaande punt), hierdoor is er in 2014 geen extra beleid meer beschikbaar voor het cofinancieringsfonds kennisprojecten.

17. Binnenstadmanagement
Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 300 duizend euro aan extra beleid beschikbaar gesteld voor evenementen in de binnenstad. De evenementen moeten ervoor zorgen dat het centrum van Groningen aantrekkelijk blijft tijdens de bouw van het Groninger Forum en andere grote bouwprojecten. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld in 2014 175 duizend euro te bezuinigen op het budget voor binnenstadmanagement. Per saldo resteert hierdoor in 2014 125 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen voor binnenstadmanagement.

18. Parkeerbedrijf/ grex Ciboga
Bij de begroting 2012 hebben we extra beleidsmiddelen gereserveerd ter dekking van verwachte tekorten op het parkeerbedrijf. Voor de jaarschijf 2014 hebben we hiervoor 1,4 miljoen euro gereserveerd. Bij de begroting 2014 hebben we het verwachte resultaat geactualiseerd, zie ook de punten 41 en 58 hieronder.

19. Bijdrage OV bureau
De jaarlijkse bijdrage aan het OV bureau bedraagt 159 duizend euro. Bij de begroting 2013 hebben we voor de jaarschijf 2014 hiervoor 159 duizend euro aan extra beleidsmiddelen gereserveerd.

20. Plankosten ZRG/ Spoor
Voor onze grote infrastructurele investeringsprojecten maken we plankosten. Die kunnen we niet uit de reguliere middelen bekostigen. Bij de begroting 2013 hebben we voor de jaarschijf 2014 475 duizend euro aan extra beleidsmiddelen hiervoor gereserveerd.

21. Verkeerseducatie
Jaarlijks stellen wij een verkeerseducatieprogramma samen. De prioriteit ligt bij het aanbieden van educatieprojecten bij kinderen en jongeren. Deze categorie verkeersdeelnemers is het meest kwetsbaar. Ook jonge automobilisten verdienen extra aandacht in verband met een piek in de ongevallencijfers in juist deze categorie verkeersdeelnemers.
Bij het verkeerseducatieprogramma zijn vele partijen betrokken. De provincie als subsidieverstrekker, de ANWB, diverse instanties die de educatie verzorgen en de scholen en jongeren, waar de educatie op is gericht. Bij de begroting 2013 hebben voor de jaarschijf 2014 55 duizend euro aan extra beleidsmiddelen hiervoor gereserveerd. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld dit volledige bedrag te besparen. Hierdoor resteert er in 2014 per saldo geen extra beleid meer voor verkeerseducatie.

22. Herewegviaduct tijdelijke maatregelen
Bij de begroting 2011 hebben we besloten voor de jaren 2011 – 2014 jaarlijks 100 duizend euro beschikbaar te stellen voor tijdelijke maatregelen aan het Herewegviaduct. Deze maatregelen zijn nodig om het viaduct veilig te houden totdat het vervangen wordt. Het gaat onder meer om frequente inspecties en onderzoek, plaatselijke versterking van de constructie, aanbrengen van extra ondersteuning, verwijderen of herstellen van loszittende delen, versterking van hekwerken, enzovoort.

23. Onderhoud: incidentele aanvulling budget
Bij de begroting 2011 hebben we extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld voor een incidentele aanvulling van het onderhoudsbudget. Voor de jaarschijf 2014 hebben we hiervoor 500 duizend euro gereserveerd. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld dit volledige bedrag te besparen. Hierdoor vervalt het aanvullende budget voor onderhoud in 2014.

24. Frictiekosten SOZAWE
Bij de begroting 2012 is een inschatting gemaakt van de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie bij **SOZAWE**. Hiervoor is in de jaarschijf 2014 95 duizend euro gereserveerd.

25. Efficiency UWV
Bij de begroting 2012 is de resterende efficiency taakstelling op de ketensamenwerking met het UWV/WERKbedrijf vastgesteld op structureel 900 duizend euro vanaf 2012. De samenwerking heeft niet de gewenste bezuiniging opgeleverd. Omdat we de dienstverlening aan klanten op peil wilden houden hebben we hiervoor in 2012 uit de extra beleidsmiddelen 900 duizend euro ter beschikking gesteld en 500 duizend euro in 2013. In 2014 hebben we hiervoor 500 duizend euro gereserveerd. Het resterende tekort willen we via efficiency oplossen.

26. Schuldhulp
Bij de begroting 2012 is aangegeven dat het rijk door een meer gerichte inzet van de schuldhulpverlening verwacht dat hierop fors kan worden bespaard. Voor Groningen betekent dit een korting van 500 duizend euro. Deze korting is niet te realiseren zonder te schrappen in het voorzieningenniveau. Daartegenover staat dat het rijk 2,2 miljoen euro structureel beschikbaar heeft gesteld voor de bijzondere bijstand. Een deel van die middelen hebben wij ingezet voor de schuldhulpverlening (430 duizend euro). Daarnaast hebben wij in de jaren 2012 – 2014 nog 70 duizend euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld, zodat er in totaal jaarlijks in 2012, 2013 en 2014 500 duizend euro beschikbaar is.

27. 200 banenplan
Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 500 duizend euro aan extra beleid beschikbaar gesteld voor het 200 banenplan. Dit plan bestaat eruit dat we 200 maatschappelijke banen
in stand houden tot 2015 en buiten de afbouw van de gesubsidieerde arbeid plaatsen.

28. Lokaal inkomensbeleid
Bij de begroting 2012 hebben we voor de jaren 2012 – 2014 jaarlijks 333 duizend euro aan extra beleid beschikbaar gesteld voor lokaal inkomensbeleid. Deze middelen zijn bedoeld om de structurele korting vanuit het rijk van jaarlijks 1 miljoen euro vanaf 2012 (deels) te compenseren.

29. Armoedebeleid
Bij de begroting 2013 is aangegeven dat we in ons armoedebeleid een tekort zien van jaarlijks 2 miljoen euro. Dat is inclusief de benodigde middelen voor schuldhulpverlening. We denken dat het investeren in nieuw armoedebeleid op termijn zal leiden tot een afnemend beroep op de individuele bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Hiervoor hebben we bij de begroting 2013 voor de jaarschijf 2014 2 miljoen euro gereserveerd. In het pakket met dekkingsmaatregelen dat is opgenomen in de begroting 2014 wordt voorgesteld in 2014 100 duizend euro te bezuinigen op het armoedebeleid (versoberen stadjerspas). Per saldo resteert hierdoor in 2014 1,9 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen voor armoedebeleid

30. Risicobuffer
In de begroting 2011 is een risicobuffer opgenomen van 2,5 miljoen euro structureel in 2014. Deze buffer is in de begroting 2011 beschikbaar gesteld om ons te beschermen tegen de effecten van de economische crisis en de financiële risico's die de uitvoering van projecten met zich meebrengt. Met deze buffer kunnen we circa 34 miljoen euro investeren. Bij de begroting 2013 hebben we aangegeven dat hiervan reeds 29 miljoen euro was ingezet. De resterende 5 miljoen euro is ingezet bij de begroting 2013 ter dekking van de jaarschijf 2014.
Van de 34 miljoen euro was 5 miljoen euro bestemd voor de Sontweg. Dit bedrag is uitgeruild voor BDU gelden, waarmee 5 miljoen euro aan eigen geld is vrijgespeeld (hiermee is rekening gehouden bij de begroting).

31. ICT
In de begroting 2012 hebben we extra middelen beschikbaar gesteld om te investeren in ICT voorzieningen, specifiek voor het 'nieuwe werken'. Dit om de organisatie flexibeler te maken, zodat beter en sneller ingespeeld kan worden op de vragen van stadjers. Vanaf de jaarschijf 2014 is hiervoor structureel 1,7 miljoen euro gereserveerd.

In onderstaand overzicht staan alle knelpunten opgenomen die geïnventariseerd zijn bij de begroting 2014.

Knelpunten	2014	2015	2016	2017
32. Aanvulling weerstandsvermogen naar ratio 0,80	-22.613			
33. Ruil incidenteel /structureel	-900	-1.150	-1.150	-1.150
34. Waardering gronden (Suiker unie)	-1.600	-1.600	-1.600	-1.600
35. Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	-11.596	-5.864	-2.324	-216
36. Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017	-2.080	-800	-320	
37. Tekort iederz na maatregelen (re) visie zicht op werk	-400	-5.585	-5.070	-4.455
38. Tekort wet BUIG	-7.064			
39. Tekort bedrijfsvoering RO/EZ	-2.000			
40. Leerlingenvervoer	-130			
41. Tekort parkeerbedrijf	-800			
42. Huisvesting Sozawe	-750			
43. Financiering BBZ	-440	-327		
44. Proceskostenvergoeding belastingen	-125	-125	-125	-125
45. SNN	-112	-112	-112	-112
46. Basisregistraties	-500	-500		
47. Bezuinigingspakket 2011-2014	-7.600	-7.600	-7.600	-7.600
48. Tekort Stadstoezicht	-930	-830	-870	-620
49. Vervangen Herewegspoorviaduct		-600	-600	-600
50. *Incidenteel gedekte structurele activiteiten*				
Tekort Veiligheidsgelden		-1.875	-1.875	-1.875
Compensatie afromingstaakstelling WMO gelden		-800	-800	-800
Stoppen ISV gelden		-170	-170	-170
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025		-1.000	-1.000	-1.000
Meldpunt overlast		-140	-140	-140
Efficiency UWV		-500	-500	-500
Schuldhulpverlening		-70	-70	-70
Lokaal inkomensbeleid		-333	-333	-333
Bijdrage GR Meerstad		-112	-112	-112
Bijdrage OV bureau		-159	-159	-159
Armoedebeleid		-1.100	-1.100	-1.100
51. Groot onderhoud kinderboerderijen	-250	-250		
52. Noodopvang asielzoekers	-345			
53. Uitvoering Antillianenbeleid	-262	-262	-262	-262
54. Extra kosten parkeerautomaten Card- only	-72	-72	-72	-72
55 Boterdiep	-500			
56. Vergoeding eigen bijdrage wet kinderopvang wwb deelnemers reintegratie	-160	-160	-160	-160
57. Grote zaal Oosterpoort- cofinanciering in verband met legaat	-23	-23	-23	-23
58. Parkeerbedijf/ grex Ciboga	-510	-510	-510	-510
59. Ontsluiting Suikerunie	-400			
60. Groninger museum/ voorziening onderhoud		-100	-100	-100
Knelpunten	**-62.162**	**-32.729**	**-27.157**	**-23.864**

32. Aanvulling weerstandsvermogen naar ratio 0,8
Voor de begroting 2014 is een actualisatie gemaakt van de risico's en de beschikbare reserves voor het gemeentelijk weerstandsvermogen. Hieruit blijkt dat 22,6 miljoen euro nodig is voor een ratio van 0,8.

33. Ruil incidenteel/ structureel
Uit de nadere uitwerking van de 'stelselherziening' van het activeren van investeringen in grondexploitatie blijkt dat meer investeringen uit de grondexploitaties op de balans kunnen worden gebracht. Dit in het kader van het ruilen van structurele middelen voor incidentele middelen. Een incidenteel bedrag van 15,2 miljoen euro kan extra worden 'omgeruild'. Tegenover deze incidentele bate van 15,2 miljoen euro in 2014 staat een structurele last van 0,9 miljoen euro. Ook in 2015 wordt een incidenteel bedrag geruild voor structurele middelen. Het gaat om een bedrag van 4 miljoen euro die we hebben gereserveerd voor een fietsverbinding met Meerstad aan de zuidkant van de stad. Tegenover het investeringsbedrag van 4 miljoen euro staat een structurele kapitaallast van 250 duizend euro. De structurele kapitaallasten zijn onderdeel van de totale opgave in de begroting.

34. Waardering gronden Suikerunie
De boekwaarde van de Suikerunie is eind 2012 39,4 miljoen euro. Dit bestaat uit de verkrijgingsprijs van 35 miljoen euro en de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten vanaf het moment van aankoop (4,4 miljoen euro).Volgens in 2012 aangescherpte landelijke richtlijnen mogen we de jaarlijkse kosten bij gronden alleen activeren als we in de nabije toekomst starten met de exploitatie (het daadwerkelijk bebouwen). Naar verwachting starten we pas na 2035 met de Suikerunie. Daarmee voldoen we niet aan het criteria van nabije toekomst.In dat geval schrijven de regels voor dat we de jaarlijkse kosten (4,4 miljoen euro) direct afboeken en voor de komende jaren de jaarlijkse kosten op een andere manier moeten dekken. Wanneer van de landelijke regels wordt afgeweken, dient dit expliciet te worden toegelicht in rekening en begroting.
In afwijking van de landelijke regels vinden wij het verdedigbaar de huidige boekwaarde te handhaven op 39,4 miljoen euro. Op basis van een voorlopige grondexploitatie Suikerunie, kunnen we concluderen dat we de boekwaarde in de toekomst goed kunnen maken.Wel moeten de jaarlijkse rente- en exploitatiekosten van 1,6 miljoen euro per jaar op een andere manier worden gedekt. Deze kosten kunnen niet meer worden opgeteld bij de boekwaarde omdat de lange termijn tot de start van de exploitatie daarvoor te veel onzekerheden biedt. We brengen deze kosten ten laste van de algemene middelen.

Voor dekking van de jaarlijkse kosten (1,6 miljoen euro) onderzoeken we ook mogelijkheden voor tijdelijke maatregelen. Na aanleiding van dit onderzoek is een bedrag van 400 duizend euro opgenomen in 2014 om een betere ontsluiting van het terrein te realiseren (zie nummer 29).

35. Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw
In de bezuinigingsopgave 2011-2014 en de maatregelen die we nemen om tekorten in de bedrijfsvoering te dekken, zit een personele bezuinigingsopgave van circa 250 fte. Ieder bezuinigingstraject op formatie gaat gepaard met frictiekosten, aangezien het tijd kost medewerkers te herplaatsen binnen of buiten de organisatie. Onder frictiekosten verstaan we doorlopende loonkosten inclusief overheadkosten. De kosten voor herplaatsing van boventallige medewerkers rubriceren wij onder kosten flankerend beleid. Dat betreft de kosten voor onder andere extra capaciteit van loopbaanadviseurs van het gemeentelijke Loopbaancentrum (LBC) en kosten voor outplacement. Voor flankerend beleid hebben we in totaal al 5 miljoen euro gereserveerd. Hierbij gaan we uit van 25 duizend euro aan kosten per fte en in totaal 200 fte.
De frictiekosten voor de komende 4 jaar hebben we bepaald op circa 20 miljoen euro[1].
Op basis van ervaringen met frictiekosten in het verleden zou het bedrag aan frictiekosten hoger moeten zijn. We stellen ons echter tot doel maximaal 20 miljoen euro aan frictiekosten te maken. We houden hierbij rekening met de autonome uitstroom en een intensieve aanpak van herplaatsing van medewerkers. Daarnaast gaan we er van uit dat de afspraken met de bonden over een nieuw sociaal convenant bijdragen aan het beperken van frictiekosten.

36. Frictiekosten bezuinigingen 2014-2017
Voor een sluitende meerjarenbegroting 2014-2017 zijn aanvullende bezuinigingen noodzakelijk. Deze bezuinigingen zullen leiden tot extra frictiekosten voor circa 40 fte.

37. Tekort op sociale werkvoorziening
In onderstaand overzicht wordt het tekort op de sociale werkvoorziening weergegeven.
De oorzaak voor het tekort op de sociale werkvoorziening is tweeledig. Het grootste deel wordt veroorzaakt door de loonkosten. Er is structureel een verschil tussen de jaarlijkse rijkssubsidie en de werkelijke loonkosten. Dit leidt voor 2014 tot een subsidietekort van 6,9 miljoen euro. De loonkosten zijn nauwelijks beïnvloedbaar vanwege cao afspraken en omdat onder de nieuwe Participatiewet (ingang waarschijnlijk 2015) de bestaande mensen in dienst blijven. Het tekort loopt op tot 7,4 miljoen in 2017. Ten tweede is er een uitvoeringstekort. Voor 2014 verwachten we een tekort van 2,1 miljoen euro. In de Houtkoolskoolschets Werk en Participatie staan maatregelen beschreven, die ertoe moeten leiden dat het uitvoeringstekort binnen 3 jaar wordt teruggedrongen.

In 2014 wordt, bovenop de structurele gemeentelijke bijdrage van 2,9 miljoen euro, voor de laatste keer 5,7 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld. Hierdoor resteert per saldo een tekort van 400 duizend euro in 2014. In totaal wordt er hierdoor 9,0 miljoen euro aan extra beleid beschikbaar gesteld voor het tekort op de sociale werkvoorziening. Door het wegvallen van de extra beleidsmiddelen per 2015 loopt het knelpunt vanaf 2015 aanzienlijk op ten opzichte van 2014.

[1] Hierbij gaan we uit van de start van herpaatsing op 1 januari 2014 en gemiddelde kosten per fte van 80 duizend euro per jaar. Voor de uitstroom gaan we uit van 35% in het eerste jaar, 75% in het tweede jaar, 90% in het derde jaar en 100% in het vierde jaar.

Meerjarenbeeld sociale werkvoorziening na maatregelen (re)visie/houtskoolschets:

	2014	2015	2016	2017
Subsidietekort	-6.900	-7.100	-7.300	-7.400
Uitvoeringstekort	-2.145	-1.430	-715	0
Gemeentelijke bijdrage structureel	2.945	2.945	2.945	2.945
Extra beleidsmiddelen	5.700	-	-	-
Resterend tekort	-400	-5.585	-5.070	-4.455

38. Tekort Wet Buig
We verwachten in 2014 en verder een tekort op de uitvoering wet BUIG omdat het huidige verdeelmodel van de wet BUIG niet adequaat werkt voor de stad Groningen. Deze verdeelstoornis in het model is door het rijk erkend. In de afgelopen jaren zijn we hierin gecompenseerd met een Meerjarige Aanvullende Uitkering (MAU). Er bestaat nog onduidelijkheid vanuit het rijk over de voortzetting van de MAU. Vooralsnog gaan we uit van een toekenning van de MAU in 2014, met een eigen risico van 5% (7,1 miljoen euro). Op basis van onze berekeningen verwachten we in 2014 een tekort van 9,3 miljoen euro. Door toekenning van de MAU bedraagt ons tekort maximaal 7,1 miljoen euro. Dit bedrag hebben we in 2014 opgenomen als knelpunt. Het verwachte tekort voor 2015 nemen we mee in de berekening van het weerstandsvermogen.

39. Tekort bedrijfsvoering RO/EZ
De afgelopen jaren wordt steeds meer inzet gevraagd voor reguliere producten en wettelijke taken, zonder (voldoende) financiële compensatie. Het betreft voornamelijk; extra formatie verkeer en vervoer, tekort ontvlechting stadsbeheer, toename beleidsadvisering en ongedekte werkzaamheden (BAG, kap- en sloopvergunningen, bestemmingsplannen)

Door een volle projectenportefeuille hebben we het tekort de afgelopen jaren (incidenteel) kunnen compenseren. Door de economische crisis zijn er minder projecten. Om de terugloop aan werkzaamheden te compenseren hebben we de formatie in de flexibele schil verminderd. Dat is echter onvoldoende om het tekort op te lossen. In de gemeenterekening 2012 wordt voor het eerst een deel van het tekort zichtbaar. Het totale structurele tekort komt uit op 3,2 miljoen euro structureel. Een deel van het tekort moet worden opgelost door een bezuiniging op de formatie. Dit leidt tot frictiekosten. Deze kosten zijn onderdeel van het knelpunt bij nummer 4. De resterende kosten zijn 2 miljoen euro structureel. Hiervoor worden aanvullende bezuinigingsvoorstellen voorbereid.

40. Leerlingenvervoer
In 2011 en in 2012 hebben we geconstateerd dat de lasten van het leerlingenvervoer de beschikbare budgetten overschrijden. De overschrijding kan oplopen tot 170 duizend euro op jaarbasis. De oorzaken van het tekort zijn divers; meer kilometers door nieuwe wijken, tariefsverhoging in de branche en meer leerlingen. De toekenning van leerlingenvervoer is een openeinderegeling gebaseerd op een gemeentelijke verordening. Beperking van het aantal leerlingen is niet zonder meer mogelijk. Vanwege het contract met de vervoerder is het komende jaar ook niet mogelijk te bezuinigen op de kwaliteit van het vervoer.

In februari 2013 hebben we uw raad geïnformeerd over ons besluit om de bezuinigingsmaatregelen samen te laten vallen met de aanbesteding van het vervoer in januari 2014. De financiële effecten hiervan worden merkbaar bij het ingaan van het nieuwe contract per augustus 2014. Voor 2014 resteert een verwacht tekort van 130 duizend euro.

41. Tekort parkeerbedrijf
De exploitatie van het Parkeerbedrijf laat een kwetsbaar beeld zien vanwege reële risico's. In het bijzonder de langere ingroei van de Damsterdiepgarage, de onzekere bijdrage van het OV-bureau ten behoeve van exploitatie/onderhoud van P+R-terreinen en de achterblijvende inhaalslag van de parkeerhandhaving. Er wordt gewerkt aan diverse acties en beheersmaatregelen om het verwachte negatieve resultaat te beperken. Het maximale nadeel schatten we in op 800 duizend euro in 2014. Rekening houdend met het reeds eerder gereserveerde extra beleid ter dekking van een tekort bij het parkeerbedrijf, stellen we in 2014 in totaal 2,2 miljoen euro aan extra beleidsmiddelen beschikbaar voor het parkeerbedrijf.

42. Huisvesting SoZaWe
De huur van het pand aan de Eendrachtskade loopt door tot 1 mei 2014. De vrijvallende huur van dit pand is vanaf 1 januari 2014 ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw aan

het Europapark. Hierdoor ontstaat een knelpunt van 0,6 miljoen euro in 2014. Daarnaast verwachten wij dat de eigen aangebrachte voorzieningen in het gebouw op eigen kosten moeten worden ontmanteld. Hiermee is circa 0,15 miljoen euro gemoeid. In totaal een knelpunt van 0,75 miljoen euro.

43. Financiering BBZ
Per 1 januari 2013 is de financieringssystematiek van de Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz) gewijzigd. Het gaat om een wijziging waardoor gemeenten worden gestimuleerd om beter debiteurenbeheer op verstrekt bedrijfskapitaal te voeren en de selectiviteit te vergroten.
De baten van gemeenten worden genormeerd op basis van een landelijk gemiddeld percentage (de zogenaamde macronorm). Gemeenten die individueel in staat zijn meer baten te genereren dan dit landelijke gemiddelde percentage mogen de baten die uitstijgen boven het gemiddelde behouden. Omgekeerd is het zo, dat als een gemeente er niet in slaagt om de norm te halen, het verschil tussen de norminkomsten en de werkelijke baten voor eigen rekening komen. Wij verwachten de komende jaren niet te kunnen voldoen aan de genormeerde baten. Hierdoor ontstaat een nadeel van 0,4 miljoen euro in 2014 en een structureel nadeel van 0,3 miljoen euro vanaf 2015. In 2016 wordt de norm opnieuw bepaald wat zal leiden tot een aanpassing van het tekort. Vandaar dat tot en met 2015 middelen in de begroting zijn opgenomen.

44. Proceskostenvergoeding belastingen
De opkomst van 'no-cure-no-pay-adviseurs' bij de bepaling van de WOZ waarde heeft de afgelopen jaren tot een forse stijging aan procedures en kostenvergoedingen geleid. Deze ontwikkeling leidt tot een structureel nadeel van 125 duizend euro.

45. SNN
We dragen sinds 2008 financieel bij aan de organisatiekosten van het SNN. Het betreft de kosten van de diverse bestuurssecretariaten en de uitvoeringskosten. De bijdrage bedraagt jaarlijks 112 duizend euro en regelen we nu structureel in de begroting.

46. Basisregistraties
De overheidsbrede implementatie-agenda dienstverlening e-overheid, kortweg i-NUP, is een verzameling van 24 concrete voorzieningen om de overheid efficiënter te maken, lasten te verminderen en de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren. Het i-NUP is vastgelegd in een bestuursakkoord tussen rijksoverheid, gemeenten, provincies en waterschappen en loopt van 2011 tot 2015. In het i-NUP zijn resultaatverplichtingen afgesproken waaraan rijk en gemeenten in 2015 moeten voldoen.

Het i-NUP valt globaal in twee delen uiteen: publieke dienstverlening en basisregistraties. Het onderdeel publieke dienstverlening is in Groningen (grotendeels) ondergebracht in het Programma Stad en Stadhuis.
Groningen heeft in 2008 besloten tot de inrichting van een binnengemeentelijk stelsel van basis- en kernregistraties, in aansluiting op het landelijk stelsel. De kernregistraties en kerngegevens moeten de gemeentelijke bedrijfsvoering efficiënter maken.
Bij de verdere doorontwikkeling van het stelsel is het van belang die activiteiten uit te voeren die noodzakelijk zijn om aan de wettelijke plicht te voldoen en de onderdelen van het stelsel zo te gebruiken (of in te richten) zodat de baten van het stelsel verzilverd kunnen worden.

Om dit te kunnen realiseren wordt voorgesteld voor de doorontwikkeling van het stelsel een programmaorganisatie in te richten. De huidig beschikbare middelen zijn niet voldoende om de kosten van dit programma te dekken. Voor 2014 en 2015 is 500 duizend euro extra benodigd, vanaf 2016 is structureel 300 duizend euro benodigd dat taakstellend opgelost dient te worden door de organisatie.
Deze kosten zullen op termijn worden terugverdiend door gebruik van de basis- en kerngegevens in onze uitvoerende processen. Met behulp van business cases zal de komende jaren aangetoond moeten worden waar en in welke omvang deze baten te verwachten zijn.

47. Bezuinigingspakket 2011-2014
Uit het overzicht van knelpunten in het bezuinigingspakket 2011-2014 blijkt dat een deel van de bezuinigingen niet structureel wordt gerealiseerd. Hiervoor zijn deels (incidentele) alternatieven gevonden. Vanaf 2014 moet voor 7,6 miljoen euro aan structurele alternatieven worden gerealiseerd.

48. Tekort Stadstoezicht
Nu Stadstoezicht ruim een jaar operationeel is, blijkt dat de aannames ten tijde van de oprichting van Stadstoezicht niet reëel zijn geweest. Daarnaast spelen er nieuwe ontwikkelingen die de begroting en het werk verder onder druk zetten. Stadstoezicht verwacht een tekort van 540

duizend euro in 2014 oplopend tot 620 duizend euro vanaf 2016. Het tekort bestaat uit verschillende componenten:

- De kermis; De inkomsten van de kermis zijn de afgelopen jaren verminderd. Dit heeft te maken met de economische recessie, maar ook met de bouw van het Informatiecentrum op de Grote Markt, waardoor er minder vierkante meters kunnen worden verpacht. Het knelpunt bedraagt 40 duizend euro.
- De warenmarkt; De warenmarkt staat onder druk ten gevolge van veranderend consumentengedrag en hogere eisen. Er is sprake van een tekort op de warenmarkt van 82 duizend euro.
- De Mulder overtredingen; In de begroting staat een inkomst geraamd van 250 duizend euro. Deze inschatting blijkt niet reëel. Er worden naar schatting 7.500 Mulder boetes opgelegd waarvoor een vergoeding van 188 duizend euro wordt ontvangen. Dit betekent een tekort van 62 duizend euro.
  Daarnaast wordt de interne vergoeding afgebouwd die Stadstoezicht ontvangt voor de inzet op Mulder-overtredingen. In 4 jaar tijd wordt de vergoeding van 160 duizend euro stapsgewijs afgebouwd tot 0 in 2016. Dit betekent een extra financiële opgave voor Stadstoezicht. Overigens is het onzeker of in de toekomst de bestaande vergoedingsregelingen vanuit het Rijk blijven bestaan.
- De bestuurlijke strafbeschikking; Bij het opstellen van de begroting 2013 is uitgegaan van 249 duizend euro aan vergoedingen uit de bestuurlijke strafbeschikking. In 2012 is een vergoeding ontvangen van 41 duizend euro. Dit is gebaseerd op 1013 boetes, waarvoor een vergoeding is verkregen. De inschatting is dat er ongeveer 1300 bestuurlijke boetes worden opgelegd waarvoor een vergoeding wordt ontvangen (52 duizend euro). Dit betekent een tekort van 197 duizend euro.
- Efficiencykorting; Aan stadstoezicht is een efficiencykorting van 5% opgelegd op het onderdeel parkeerhandhaving. Deze taakstelling is nog niet ingevuld en levert daardoor een knelpunt op van 75 duizend euro.

Bovenop de hierboven weergegeven knelpunten (die in 2016 optellen tot structureel 620 duizend euro) is in 2014-2016 incidenteel 250 duizend euro benodigd voor versterking in de lijn. Daarnaast is in 2014 incidenteel nog 140 duizend euro benodigd om aan de baangarantie te kunnen voldoen voor de huidige stadswachten.

49. Vervangen Herewegviaduct
In de begroting 2013 is gemeld dat een voorlopige kostenraming voor vervanging uitkomt op 25-30 miljoen euro. Mogelijk kan een deel van de kosten worden gedekt met externe middelen. Daarbij is in de begroting 2013 aangegeven dat een extra gemeentelijke bijdrage van minimaal 10 miljoen euro nodig is en dekking van de kapitaallasten (structureel 600 duizend euro) kan plaatsvinden uit vrijval van BCF middelen in 2015 en 2016 (samen 0,8 miljoen euro structureel). Over de inzet van deze middelen heeft uw raad echter nog niet besloten.

50. Incidenteel gedekte structurele activiteiten
De afgelopen jaren zijn structurele activiteiten incidenteel gedekt. Deze dekking valt vanaf 2015 weg.
We stellen voor aanvullende middelen beschikbaar te stellen vanaf 2015 voor de volgende knelpunten die de afgelopen jaren incidenteel zijn gedekt:
- Tekort Veiligheidsgelden (1,875 miljoen euro)
- Compensatie afromingstaakstelling Wmo gelden (800 duizend euro)
- Stoppen ISV gelden (170 duizend euro)
- Duurzame ontwikkeling/ ambitie energieneutraal 2025 (1 miljoen euro)
- Meldpunt overlast (140 duizend euro)
- Efficiency UWV (500 duizend euro)
- Schuldhulpverlening (70 duizend euro)
- Lokaal inkomensbeleid (333 duizend euro)
- Bijdrage GR Meerstad (112 duizend euro)
- Bijdrage OV bureau (159 duizend euro)
- Armoedebeleid (1,1 miljoen euro)

De knelpunten ‘Tekort iederz’ en ‘Tekort Stadstoezicht’ zijn afzonderlijk opgenomen als knelpunt.

51. Groot onderhoud kinderboerderijen
De gemeente is eigenaar van de kinderboerderijen Stadspark, Minerva, Eelderbaan, Malle en Beestenborg. Behalve de kinderboerderij Stadspark worden de kinderboerderijen door derden geëxploiteerd. Hiervoor ontvangen zij van de gemeente subsidie om de exploitatie draaiende te houden en het dagelijks onderhoud aan opstallen en terreinen uit te voeren. Het groot onderhoud aan de gebouwen, opstallen, terreininrichtingen en terreinen valt onder de verantwoordelijkheid

van de gemeente. Sinds het ontstaan van de kinderboerderijen in de jaren '80 is echter weinig geïnvesteerd in dit groot onderhoud. Alleen het meest urgente onderhoud is uitgevoerd. Om een inhaalslag te kunnen maken is jaarlijks 250 duizend euro benodigd in 2014 en in 2015.

52. Noodopvang asielzoekers
In het collegeprogramma is opgenomen dat de gemeente, als dat noodzakelijk is, zorgt voor noodvoorzieningen voor asielzoekers. Hiervoor worden jaarlijks incidentele middelen ter beschikking gesteld. Het gaat hierbij om verstrekkingen voor knelpunten in de noodopvang, verstrekkingen voor kinderen van mensen zonder rechtmatig verblijf in Nederland en leefgeld-verstrekking voor ex-AMV's (Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen). Verder wordt ook de uitvoering van het project ondersteuning ex-AMV's uit dit budget gefinancierd.
Het aantal asielzoekers in de gemeente is sterk afhankelijk van landelijke beleidsontwikkelingen. Zeker is dat ook in 2014 nog een substantieel aantal asielzoekers is aangewezen op ondersteuning van de gemeente. De kosten hiervan bedragen 345 duizend euro.

53. Uitvoering Antillianenbeleid
De uitvoering van het Antillianenbeleid is de afgelopen jaren steeds incidenteel gedekt. Na het wegvallen van de rijksbijdrage van 200 duizend euro, is in 2013 het uitvoeringsprogramma sterk afgeslankt. Om dit programma uit te kunnen blijven voeren is 262 duizend euro structureel nodig.

54. Extra kosten parkeerautomaten Card-only
De parkeerautomaten met muntgeld worden vervangen door "card-only" automaten. De verwachting is dat de eerste "card-only"-automaten begin 2014 geplaatst kunnen worden, voorafgegaan door een uitgebreid communicatie-traject. In 2011 is 2,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de invoering van de nieuwe parkeerautomaten. Hierbij is geen rekening gehouden met de extra kosten voor de nieuwe anti-skimmingmaatregelen en de kosten voor de publiekscampagne, extern advies en onvoorzien.
De kosten hiervan bedragen 72 duizend euro structureel.

55. Boterdiep
Bij de aanleg van de RegioTram zou het Boterdiep worden heringericht. Het niet doorgaan van de tram neemt de noodzaak tot het herinrichten van het Boterdiep niet weg. Met de herinrichting van het Boterdiep zal het parkeren daar verdwijnen, wat een positief effect heeft op de exploitatie van de Boterdiepgarage en de aansluiting op de Nieuwe Ebbingestraat, Bloemstraat en Diepenring. Er is mogelijkheid om de herinrichtingswerkzaamheden gelijk op te laten lopen met de rioleringswerkzaamheden die plaats vinden op het Boterdiep. De kosten van de herinrichting (nieuwe verlichting, straatmeubilair, nieuwe bomen en klinkerbestrating) op dit deel van het Boterdiep worden geraamd op 500 duizend euro.

56. Vergoeding eigen bijdrage wet kinderopvang wwb deelnemers re-integratie
Ouders die meedoen aan een re-integratietraject WWB of ouders die naast de WWB-uitkering gedeeltelijk werken kunnen in aanmerking komen voor een vergoeding van kinderopvangkosten op basis van de wet Kinderopvang (WKO, 2005). De vaststelling en uitbetaling van de kinderopvangtoeslag is per 1 januari 2013 volledig bij de Belastingdienst/Toeslagen komen te liggen. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de bevoegdheid die gemeenten hebben om de eigen bijdrage voor kinderopvang te vergoeden. De geraamde kosten eigen bijdrage inclusief uitvoeringskosten bedragen 160 duizend euro. Vanaf 2013 is hiervoor 191 duizend euro beschikbaar gesteld in het gemeentefonds. Dit bedrag is eerder vrij gevallen in de algemene middelen in afwachting van de ontwikkeling van beleid op dit onderdeel.

57.Grote zaal Oosterpoort co financiering gemeente in verband met legaat
De gemeente heeft een legaat ontvangen specifiek voor de grote zaal van de Oosterpoort. Een voorwaarde bij het legaat is een extra structurele bijdrage van 23 duizend euro van de gemeente

58. Parkeerbedrijf/ grex Ciboga
In 2012 is besloten de parkeergarage Boterdiep voor de periode 2012-2021 onder te brengen in de grondexploitatie CiBoGa. De gedachte hierachter is dat de ontwikkelingen in het gebied (bv. Infoversum) kansen bieden voor de exploitatie van de parkeergarage. Dit uitgangspunt is verwerkt in de herziene grondexploitatie CiBoGa 2012. Door het sturen op realisatie van het programma, kan het resultaat van de Boterdiepgarage worden verbeterd.
Om een deel van het tekort op te kunnen vangen, is in de begroting 2012 in totaal 8,5 miljoen euro beschikbaar gesteld[2]. Voor een deel (4,25 miljoen euro) betrof dit het verwachte positieve resultaat van het parkeerbedrijf in de jaren 2012-2014. In het weerstandsvermogen houden we

2 In totaal is in de begroting 2012 10 miljoen euro extra beleid beschikbaar gesteld. Samen met de plussen in het parkeerbedrijf in de periode t/m 2016 was circa 14,2 miljoen euro beschikbaar. Deze is bestemd voor het afboeken van de Circusgarage (5,7 miljoen euro) en Boterdiepgarage (8,5 miljoen euro).

rekening met een risico dat het parkeerbedrijf geen financiële bijdrage aan de grondexploitatie kan doen.

Uit de actualisatie van de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf dit voorjaar (behandeld in de raadscommissie beheer en verkeer van mei 2013), blijkt dat het parkeerbedrijf een tekort heeft waardoor de komende jaren geen afdracht aan de grondexploitatie CiBoGa kan worden gedaan om het tekort in de exploitatie van de Boterdiepgarage te verkleinen.

In een notitie zijn de mogelijke scenario's op een rij gezet. De mogelijkheden zijn:
- Afboeken of het treffen van een verliesvoorziening;
- Bijdrage parkeerbedrijf (deels) vervangen door bijdrage extra beleid;
- Geen aanvullende maatregelen: risico meegenomen in het weerstandsvermogen.

Van belang voor de keuze tussen deze scenario's is hoe in de grondexploitatie Ciboga rekening is gehouden met de bijdrage van het parkeerbedrijf. In de grondexploitatie is rekening gehouden met een storting van 4,25 miljoen euro in de jaren 2012 tot en met 2016. Dit sloot aan bij de meerjarenprognose van het parkeerbedrijf van 2012.
Op basis van de meerjarenprognose parkeerbedrijf 2013 kan deze bijdrage niet meer plaatsvinden. Alleen in 2020 en 2021 kan het parkeerbedrijf (volgens de huidige prognose) een bijdrage van 1,2 miljoen euro leveren[3].

Wanneer in de grondexploitatie rekening wordt gehouden de actuele meerjarenprognose van het parkeerbedrijf ontstaat een tekort van circa 3,6 miljoen euro (contante waarde / prijspeil 2013). Wanneer de bijdrage over de resterende periode tot en met 2021 wordt verdeeld, is jaarlijks een aanvullende bijdrage van 0,51 miljoen euro nodig.

59. Ontsluiting Suikerunie
Voor het kunnen realiseren van opbrengsten op het Suikerunie terrein, is het van belang dat zo snel mogelijk gestart wordt met de realisatie van initiatieven. Dit betekent dat er een ontsluiting (tijdelijke brug) over het Hoendiep moet worden aangelegd. Een eerste inschatting van de kosten komt op 400 duizend euro, waarvan 40 duizend euro voor de voorbereidingskosten. Wij gaan ervan uit dat het bedrijfsplan van de maatschappelijke onderneming Suikerfabriek terrein op korte termijn niet leidt tot financiële ruimte voor deze ontsluiting, vandaar dat deze kosten ten laste van de algemene middelen worden genomen.

60. Groninger museum/ voorziening onderhoud
Naar aanleiding van een second opinion door Oranjewoud blijkt dat er tot en met 2022 sprake is van een tekort op de meerjaren onderhoudsbegroting van ruim 1 miljoen euro bij het Groninger museum. Bij de nacalculatie in 2013 is het voordelig resultaat van 0,2 miljoen euro toegevoegd aan de voorziening. Daarmee is het tekort voor de jaren 2013 en 2014 gedekt. Voor de jaren 2015-2022 wordt jaarlijks een bedrag opgenomen in de begroting.

3 De daadwerkelijke bijdrage van het parkeerbedrijf is afhankelijk van de ontwikkeling van het resultaat van het parkeerbedrijf. Dit blijft een risico.

Hoofdstuk 3

BEZUINIGINGEN

Bezuinigingen 2011-2014

Wij hebben voor deze collegeperiode een bezuinigingspakket uitgewerkt van 45,1 miljoen euro, dat is vastgesteld door uw raad (november 2010 en februari 2012). Tweemaal per jaar rapporteren wij over de voortgang en de risico's bij de realisatie van de bezuinigingen. Voor de uitgebreide beschrijving van de bezuinigingsmaatregelen verwijzen we u naar deze Voortgangsrapportages Bezuinigingen.

Wij vragen u bij de begroting 2014 de voorgestelde maatregelen 2014 vast te stellen, voor een totaal van 6,435 miljoen euro. Het betreft besparingen op de eigen organisatie voor 5.395 miljoen euro, 300 duizend euro op de voorzieningen in de stad, financieel-technische maatregelen voor 560 duizend euro en 180 duizend euro gemeentelijke inkomsten.

De verdeling van de maatregelen 2014 over de (deel)programma's in de begroting is als volgt:

Bezuinigingsmaatregel 2014 per programma (Bedrag x 1.000 euro)	
Programma 1 Werk en inkomen	**362**
1.1 Werk	
Sturen op autonome uitstroom	112
Verlaging concernbijdrage aan Iederz	250
1.2 Inkomen	**148**
Sturen op autonome uitstroom	48
Efficiëntie Zelfstandigen/WWIK	100
Programma 4 Welzijn, gezondheid en zorg	**15**
4.3 Integratie en emancipatie	
Sturen op autonome uitstroom	15
Programma 8 Wonen	**35**
8.5 Overig wonen	
Woonwagens	35
Programma 10 Veiligheid	**250**
10.5 Fysieke veiligheid	
Brandweer: preparatie en repressie	200
Bezuinigingen bij Brandweer en GGD via de H&OG	50
Programma 12 Bedrijfsvoering	**25**
12.3 Facilitaire dienstverlening intern & extern	
Uitbreiding dienstverlening derden bij CIO	25
12.4 Overige bedrijfsvoering	**275**
RO/EZ taakdifferentiatie	60
RO/EZ vermindering juridische dienstverlening VGO	40
Efficiencytaakstelling RO/EZ	35
Werkwijze communicatie RO/EZ	30
Overlappende taakgebieden RO/EZ	110
Programma 13 Overig	**50**
13.1 College, raad en overig	
Dienstverlening voor regio-gemeenten	50
Totaal verdeeld over deelprogramma's 2014	**1.160**

Nog te verdelen over programma's	
P&O functie	175
Besparingen DIV-functie	100
Besparingen financiële functie	1.000
Slimmer inkopen communicatie-activiteiten	200
Communicatie-advies herschikken	125
Verbeteren bezwaarschriftenproces	50
Efficienter inrichten Juridisch adviesproces	50
Besparingen huisvesting/gebouwenbeheer	250
Aanvulling uit traject organisatie ontwikkeling	270
Stroomlijnen organisatie	530
Uitstroom oud/ instroom jong personeel	750
Uitzendkrachtenpool/ projectleiderspool	150
Factor incidenteel in nominale compensatie verlagen	250
Verminderen aantal kantoorwerkplekken	25
Taakstellende bezuiniging i-functie	100
Correctie in verband met weglek	-1.000
Inzet risicobuffer	-500
Versobering inkoop goederen en dienstverlening	1.100
Verlenging afschrijvingstermijnen computerhardware	130
Invoering restwaarde gemeentelijke gebouwen	200
Peuterspeelzaalwerk/kinderopvang	200
Energie besparen gemeentelijke gebouwen	300
Investeren in KCC en kanaalmanagement	250
Lagere bijdrage aan de GR Meerschap Paterswolde	100
Verkeerskundige toets openbare ruimte	70
Vervanging bezuiniging drafbaan/evenem.terrein	200
Vervanging bezuiniging ombudsfunctie	200
Totaal nog te verdelen over programma's 2014	**5.275**
Totaal bezuinigingsmaatregelen 2014	**6.435**

De verdeling van de bezuinigingsvoorstellen 2014-2017 over de (deel)programma's in de begroting is als volgt:

Bezuinigingsvoorstellen 2014 - 2017 per (deel) programma		2014	2015	2016	2017
01 Werk en inkomen		**2.835**	**4.058**	**4.958**	**4.958**
01.1 Werk en activering		***735***	***1.058***	***1.958***	***1.958***
	1 Aanvullende inzet vanuit P budget	500	500	500	500
	2 Bouwkrediet Europapark	140	140	140	140
	3 Taakstelling Werk&Participatie	-	323	1.223	1.223
	4 Wegwerken overschrijding arbeidsmarktbeleid	95	95	95	95
01.2 Inkomen		***2.100***	***3.000***	***3.000***	***3.000***
	5 Versoberen armoedebeleid	100	-	-	-
	6 Wegwerken overschrijding middelen re-integratie	2.000	3.000	3.000	3.000
02 Economie en werkgelegenheid		**1.891**	**677**	**677**	**677**
02.1 Ruimte voor bedrijvigheid		***240***	***-***	***-***	***-***
	7 G-kracht	240	-	-	-
02.2 Binnenstad en toerisme		***446***	***47***	***47***	***47***
	8 G-kracht	85	-	-	-
	9 Binnenstadsmanagement	175	-	-	-
	10 Korting promotiebudget KEI week	8	8	8	8
	11 Korting promotiebudget stad Groningen	28	14	14	14
	12 Subsidie Marketing Groningen	150	25	25	25
02.3 Groningen Kennisstad		***380***	***-***	***-***	***-***
	13 korting op Akkoord van Groningen	200	-	-	-
	14 G-kracht	*180*	-	-	-
02.4 Overige acquisitie		***70***	***-***	***-***	***-***
	15 G-kracht	70	-	-	-
02.5 Deelpr. Overig econ en werkgelegenheid		***755***	***630***	***630***	***630***
	16 Activiteitenbudget economische zaken	75	-	-	-
	17 Bijdrage Regio Groningen Assen	630	630	630	630
	18 Fonds economische ontwikkeling	50	-	-	-
03 Jeugd en onderwijs		**2.079**	**2.079**	**2.079**	**2.079**
03.1 Integraal jeugdbeleid		***2.079***	***2.079***	***2.079***	***2.079***
	19 Generieke korting 10%	470	470	470	470
	20 Bezuiniging op gemeentelijk aandeel VVE/Kansenbeleid	350	350	350	350
	21 Bezuiniging op kind, jeugd en jongeren activiteiten	250	250	250	250
	22 Bezuiniging op voortijdig schoolverlaters	75	75	75	75
	23 Efficiency gemeentelijke uitvoering voor CJG (10% korting)	51	51	51	51
	24 Gezonde en veilige school	87	87	87	87
	25 Niet doorgeven accres aan gesubsidieerde instellingen (12% v/h totaal)	48	48	48	48
	26 Schoolbegeleiding/voorzieningen scholen	448	448	448	448
	27 Stoppen financiering Schoolmaatschappelijk werk onderwijs	100	100	100	100
	28 Stoppen gemeentelijke bijdragen renovatie schoolgebouwen po en so	-	200	200	200
	29 Bezuiniging extra beleid duurzame schoolgebouwen	200	-	-	-
04 welzijn, gezondheid en zorg		**2.943**	**2.443**	**2.443**	**2.443**
04.1 Soc samenhang en participatie		***1.920***	***1.420***	***1.420***	***1.420***
	30 Generieke korting 10%	1.106	1.106	1.106	1.106
	31 Awbz dagopvang	71	71	71	71
	32 Restant compensatie accres 2012	203	203	203	203
	33 WMO 2014	500	-	-	-
	34 WMO huisbezoek ouderen	40	40	40	40
04.2 Preventie en zorg		***945***	***945***	***945***	***945***
	35 Maatschappelijke opvang	945	945	945	945
04.3 Integratie en emancipatie		***78***	***78***	***78***	***78***
	36 Generieke korting 10%	78	78	78	78

Bezuinigingsvoorstellen 2014 - 2017 per (deel) programma		2014	2015	2016	2017
05 Sport en bewegen		**150**	**150**	**150**	**150**
05.1 Sportieve infrastructuur		***98***	***98***	***98***	***98***
	37 Generieke korting 10%	76	76	76	76
	38 Invulling taakstelling sport	22	22	22	22
05.2 Deelname aan sport		***37***	***37***	***37***	***37***
	39 Generieke korting 10%	12	12	12	12
	40 Invulling taakstelling sport	25	25	25	25
05.3 Deelpr. Overig sport en bewegen		***15***	***15***	***15***	***15***
	41 Invulling taakstelling sport	15	15	15	15
06 Cultuur		**1.037**	**1.137**	**1.137**	**1.137**
06.1 Culturele infrastructuur		***949***	***1.049***	***1.049***	***1.049***
	42 Generieke korting 10%	949	949	949	949
	43 Korting Groninger Archieven	-	100	100	100
06.2 Deelname aan cultuur		***8***	***8***	***8***	***8***
	44 Generieke korting 10%	8	8	8	8
06.3 Overig cultuur		***80***	***80***	***80***	***80***
	45 Generieke korting 10%	29	29	29	29
	46 Invulling taakstelling cultuur	51	51	51	51
07 Verkeer		**6.979**	**294**	**294**	**294**
07.1 Fiets		***94***	***94***	***94***	***94***
	47 Bewaking fietsenstalling Europapark	70	70	70	70
	48 Stoppen met spitsrekken	24	24	24	24
07.3 Auto		***4.230***	***-***	***-***	***-***
	49 Incidentele vrijval structureel extra beleid Risicobuffer (Herewegviaduct)	630	-	-	-
	50 Sontwegverbinding - ruil BDU met eigen geld	2.700	-	-	-
	51 Vrijval gemeentelijke middelen door inzet BDU Sontbrug	900	-	-	-
07.5 Deelpr. Verkeersveiligheid		***55***	***-***	***-***	***-***
	52 Verkeerseducatie	55	-	-	-
07.6 Overig verkeer		***2.600***	***200***	***200***	***200***
	53 Verkeer	200	100	100	100
	54 Verlagen programmabudget Verkeersregelinstallaties. (VRI's)	100	100	100	100
	55 Vrijval Langmangelden	2.300	-	-	-
08 Wonen		**691**	**182**	**182**	**182**
08.1 Doelgroepen		***-***	***125***	***125***	***125***
	56 Jongerenhuisvesting - fietsklemmen	-	125	125	125
08.2 Nieuwbouw		***241***	***-***	***-***	***-***
	57 Duurzaamheid: energiebudget	241	-	-	-
08.3 Bestaande woningvoorraad		***-***	***50***	***50***	***50***
	58 Minimaliseren beheertaak woonwagens	-	50	50	50
08.5 Deelpr. Overig wonen		***450***	***7***	***7***	***7***
	58 Platform Gras	-	7	7	7
	59 Stimuleringsfonds VHV/revolverend fonds	450	-	-	-
09 Onderh & Beheer Openb Ruimte		**1.899**	**1.574**	**1.574**	**1.574**
09.1 Kwaliteit leefomgeving		***1.719***	***1.394***	***1.394***	***1.394***
	60 Opschorten meerjareninvesteringen Borg met twee jaar	280	-	-	-
	61 Stadsleven natuurlijk	84	219	219	219
	62 Versoberen ecologisch beheer	75	75	75	75
	63 Stoppen met incidenteel aanvullend onderhoud	500	-	-	-
	64 Verlagen BORG-niveau begraafplaatsen naar laag	100	100	100	100
	65 Verlagen BORG-niveau's naar laag	680	1.000	1.000	1.000
09.2 Afvalverzameling en-verwerking		***180***	***180***	***180***	***180***

Bezuinigingsvoorstellen 2014 - 2017 per (deel) programma		2014	2015	2016	2017
	67 Leges kapvergunningen	180	180	180	180
10 Veiligheid		**554**	**100**	**100**	**100**
10.1 Veilige woon- en leefomgeving		***554***	***100***	***100***	***100***
	68 Bezuiniging extra beleid veiligheidsgeld	375	-	-	-
	69 Veiligheidsgeld vrijspelen door inzet rijksbijdrage MO	179	100	100	100
11 Stadhuis en stadjer		**414**	**551**	**441**	**441**
11.1 Contact met de burger		***135***	***135***	***-***	***-***
	70 Uitstel vervanging software	135	135	-	-
11.2 Deelpr. Beleidscommunicatie		***40***	***40***	***40***	***40***
	71 Korting OOG tv	40	40	40	40
11.3 Publieke dienstverlening		***239***	***376***	***401***	***401***
	72 Besparing afdeling Belastingen	25	25	25	25
	73 Leges huwelijken aanpassen	30	30	30	30
	74 Openingstijden Publieksbalie	-	75	100	100
	75 Opheffen buitendienst documenten	21	21	21	21
	76 Samenvoegen Publiekszaken en Burgerzaken	63	125	125	125
	77 Vervanging mGBA	100	100	100	100
12 Progr.Bedrijfsvoering		**815**	**2.815**	**7.815**	**10.815**
12.1 Innovaties		***815***	***2.815***	***7.815***	***10.815***
	78 Beperking onderhoud vastgoed	225	225	225	225
	79 Bezuiniging eigen organisatie	-	2.000	7.000	10.000
	80 Kapitaal investeringen ICT	190	190	190	190
	81 Korting BoSS / budget organisatieontwikkeling	400	400	400	400
13 College en raad		**30.733**	**5.133**	**1.533**	**1.933**
13.1 College en Raad		***30.733***	***5.133***	***1.533***	***1.933***
	82 Generieke korting 10%	58	58	58	58
	83 Bestuursdienst/ Concernstaf/ Griffie per 1 juli onderbrengen in Kreupelstraat	200	200	200	200
	84 Ruil incidenteel structureel geld	15.200	4.000	-	-
	85 Samenvoegen personeelsbladen	25	25	25	25
	86 Verkoop aandelen Waterbedrijf	15.000	-	-	-
	87 Verlagen budget areaaluitbreiding en -omvorming	200	400	400	400
	88 Versobering voorzieningen college en GMT	50	50	50	50
	89 Vrijval bijdrage aan reserve Bcf	-	400	800	1.200
14 Algem. ink. en post onvoorzien		**1.873**	**2.040**	**1.540**	**1.540**
14.1 Algem. ink. & post onvoorzien		***1.873***	***2.040***	***1.540***	***1.540***
	90 Lagere afvalstoffenheffing en rioolrechten compenseren door een OZB verhoging	867	1.040	1.040	1.040
	91 Mismatchvoordeel	1.000	1.000	500	500
	afrondingsverschil	6	1.000	500	500
Eindtotaal	**Bezuinigingsvoorstellen 2014-1017**	**54.893**	**23.233**	**24.923**	**28.323**

De toelichtingen op deze voorstellen kunt u vinden in *Bijlage 2 Bezuinigingsvoorstellen 2014-2017 en toelichting* van het raadsvoorstel bij deze begroting.

In onderstaand overzicht staan de financiële consequenties samengevat van het financieel meerjarenbeeld, de financiële knelpunten en de dekkingsmogelijkheden

Financieel perspectief	2014	2015	2016	2017
Financieel meerjarenbeeld	12.726	3.929	108	-3.755
Financiële knelpunten	-62.162	-32.729	-27.157	-23.864
Bezuinigingen	54.893	23.233	24.923	28.323
Totaal	**5.456**	**-5.568**	**-2.127**	**704**
50% inzet co financiering	-2.728			
50% tekort 2015	-2.728	2.728		
Aanvullende taakstelling		2.840	2.127	
Totaal	**0**	**0**	**0**	**704**

Hoofdstuk 4

INVESTERINGEN EN FINANCIERING

Investering- en financieringsstaat
Als onderdeel van de uiteenzetting van de financiële positie geven wij in deze paragraaf een beeld van de investeringen in 2014 en de financiering daarvan. Dit wordt hieronder samengevat in de Investering- en Financieringsstaat. Het overzicht en de toelichting daarop zijn tevens van belang voor de autorisatie van kredieten. In de Financiële Verordening is namelijk bepaald dat de kredieten voor de zogenaamde routine-investeringen meteen bij de begroting worden gevoteerd en dat voor de overige investeringen de benodigde kredieten in de loop van het jaar door middel van afzonderlijke voorstellen aan uw raad worden voorgelegd.

Investeringen	Boekwaarde 01.01.2014	Bruto investeringen	Vermin-deringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31.12.2014
Vaste activa					
I. Investeringen met economisch nut					
- Routine investeringen	69.531	11.523	0	11.705	69.349
- Beleidsmatige investeringen	503.479	43.255	0	14.761	531.973
II. Investeringen in de openbare					
ruimte met maatschappelijk nut	159.965	8.085	2.000	4.901	161.149
Totaal vaste activa	**732.975**	**62.863**	**2.000**	**31.367**	**762.471**
Vlottende activa					
(Onderhanden werk inzake grondexploitaties	205.430	65.200	35.300	0	235.330
Financiële activa	540.019	11.151	39.104	0	512.066
Totaal activa	**1.478.424**	**139.214**	**76.404**	**31.367**	**1.509.867**

Financiering	Boekwaarde 01.01.2014	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31.12.2014
Reserves	211.095	9.802	8.693	0	212.204
Voorzieningen	18.068	2.666	1.927	0	18.807
Opgenomen geldleningen	1.097.772	149.185	78.549	0	1.168.408
Alsnog te financieren		110.448	0	0	110.448
Totaal financiering	**1.326.935**	**272.101**	**89.169**	**0**	**1.509.867**

Toelichting

Vaste activa
Bij de vaste activa wordt een bedrag van 62,9 miljoen euro aan investeringen geraamd, met daartegenover 2 miljoen euro aan subsidies en eigen gemeentelijke bijdragen. In combinatie met de geraamde afschrijvingen ad 31,4 miljoen euro stijgt daardoor de boekwaarde van de vaste activa van 733,0 naar 762,5 miljoen euro.

De 62,9 miljoen euro aan investeringen in vaste activa onderscheiden we naar drie soorten, namelijk:
- Routine-investeringen 11,5 miljoen
- Beleidsmatige investeringen 43,3 miljoen
- Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut 8,1 miljoen

Deze onderdelen worden hierna toegelicht.

Routine-investeringen
De routine-investeringen zijn investeringen ter vervanging van bestaande activa in de sfeer van bedrijfsvoering met als doel de bedrijfsvoering op het huidige peil te houden. Het betreft voornamelijk investeringen in automatisering, meubilair, huisvesting, voertuigen en materieel. Voor 2014 wordt voor 11,5 miljoen euro aan routine-investeringen geraamd. Per dienst gespecificeerd biedt dat het volgende beeld:

Routine-investeringen	
DIA	4.767
lederz	1.000
HVD	0
Stadsbeheer	4.731
OCSW	0
RO/EZ	685
SOZAWE	340
BSD	0
Totaal	**11.523**

De kapitaallasten van deze investeringen zijn opgenomen in deze begroting. Het beschikbaar stellen van de kredieten vindt bij de begrotingsvaststelling plaats in het raadsvoorstel bij de begroting.

Beleidsmatige investeringen
Beleidsmatige investeringen betreffen investeringen waarover al principebesluiten zijn genomen en waarvoor de dekking al is geregeld. De autorisatie en kredietverstrekking vinden niet plaats bij de vaststelling van de begroting, maar in de vorm van afzonderlijke raadsvoorstellen in de loop van het jaar. Voor 2014 worden voor 43,3 miljoen euro aan beleidsmatige investeringen geraamd.

Beleidsmatige investeringen	in mln euro
Sportpark Corpus den Hoorn	4,8
Drafbaan	1,0
NDE	0,5
Diverse scholen	11,6
Sportcentrum Kardinge	8,0
Diverse (sport)accommodaties	3,7
Uitbreiding en vervanging riolering	13,6
Totaal	**43,3**

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Investeringen met maatschappelijk nut zijn investeringen die in principe niet verhandelbaar zijn, maar wel een meerjarig nut (kunnen) hebben. Voor zover ze plaatsvinden in de openbare ruimte mogen ze worden geactiveerd. Voorbeelden hiervan zijn wegen, straten, pleinen, bruggen, openbaar groen. Voor de bepaling van de boekwaarde van deze investeringen worden ontvangen subsidies en middelen uit reserves in mindering gebracht.
Voor 2014 wordt 8,1 miljoen euro investeringen geraamd. Het betreft:
- 3,7 miljoen euro investeringen in de projecten busbaan P&R UMCG en Noordelijke en Oostelijke ringweg. Daarbij worden 2 miljoen euro bijdragen verwacht uit subsidies en overige inkomsten.
- 4,4 miljoen euro vervangingsinvesteringen voor objecten in de openbare ruimte, zoals wegen, kabels openbare verlichting, speeltoestellen en kunstwerken.

Ook bij deze investeringen geschiedt de autorisatie en kredietverstrekking in de vorm van afzonderlijke raadsvoorstellen.

Vlottende activa: onderhanden werk inzake grondexploitaties
Investeringen in grondexploitaties gelden in de gemeentelijke verslaglegging als vlottende activa. Het betreft zaken als grondaankopen en infrastructurele werken. In 2014 gaat het naar verwachting om 65,2 miljoen euro aan investeringen, met daartegenover 35,3 miljoen euro aan inkomsten.

De investeringen zijn als volgt opgebouwd:
1. Bedrijfsterreinen en kantoren 33,4 miljoen euro
   - Grote Markt (24,1 miljoen euro);
   - Revitalisering Winschoterdiep (2,9 miljoen euro)
   - Station Europapark (2,5 miljoen euro);
   - Westpoort (1,9 miljoen euro)
   - Rode Haan (650 duizend euro)
   - Europapark (1,0 miljoen euro)
   - kleinere bedragen in onder andere Driehoek Peizerweg en Eemspoort.

2. Woningbouwlocaties 25,8 miljoen euro
   - CiBoGa (2,3 miljoen euro);
   - Oosterhamriktracé (1,1 miljoen euro);

- Reitdiep 3 + 4 (2,3 miljoen euro)
- Oosterpoort (860 duizend euro)
- Eemskanaalzone (3,1 miljoen euro)
- Sontbrug (15 miljoen euro)
- Kleinere bedragen voor projecten als Helpermaar en Reitdijk.

3. Wijkvernieuwing, inbreng- en uitname gronden 3,0 miljoen euro
   - Paddepoel Zuidoost inbreng- en uitname gronden (500 duizend euro)
   - Wijkvernieuwing (2,5 miljoen euro) naar verwachting in de volgende projecten:
     - Bessemoerstrook (900 duizend euro);
     - Oosterpark (800 duizend euro);
     - Paddepoel Zuidoost (700 duizend euro);

4. Aankoop voorraad gronden 3 miljoen euro
   Voor grondaankopen die nog verricht gaan worden zal in 2014 een krediet aangevraagd worden, tenzij de aankopen in grondbank I of grondbank II geplaatst kunnen worden.

Bij de verminderingen (35,3 miljoen euro) gaat het om verkoopopbrengsten 22,9 miljoen euro (11,1 miljoen euro woningbouw en 11,8 miljoen euro bedrijven terreinen), subsidies en overige bijdragen 12,4 miljoen euro (3,7 miljoen euro woningbouw, 1,7 miljoen euro bedrijventerreinen, 1,6 miljoen euro wijkvernieuwing en 5,4 miljoen euro voor Sontwegbrug).

Investeringen in het kader van extra beleid
Vanuit het extra beleid in 2014 zijn er geen middelen die worden ingezet voor investeringen.

Financiële activa
Begin 2014 heeft de gemeente naar verwachting voor totaal 540 miljoen euro aan financiële activa. Dit betreft zo'n 490 miljoen euro aan derden verstrekte geldleningen en zo'n 50 miljoen euro aan kapitaalverstrekkingen (deelnemingen). Bij de leningen aan derden gaat het voornamelijk om de leningen voor Meerstad (275 miljoen euro) en de leningen aan woningcorporaties (174 miljoen euro). De uitgezette leningen lopen terug met 22 miljoen euro. Dit komt vooral doordat er sinds 2001 aan woningcorporaties geen leningen meer worden verstrekt en er alleen nog aflossing plaats vindt van bestaande leningen. Het totaal van de uitgezette leningen loopt daardoor terug tot 468 miljoen euro eind 2014. Het totaal van de financiële activa komt uit op afgerond 512 miljoen euro.

Financiering
Als gevolg van de verschillende bewegingen hierboven beschreven stijgt de boekwaarde van de gemeentelijke activa van 1,478 miljard naar 1,510 miljard euro. De financiering van deze boekwaarde vindt plaats door middel van de reserves en voorzieningen van de gemeente, door geldleningen die de gemeente heeft aangetrokken, door het inzetten van kort geld of door het aantrekken van nieuwe geldleningen.

De omvang van de reserves neemt in het begrotingsjaar naar verwachting toe van 211 miljoen naar 212 miljoen euro en de omvang van de voorzieningen neemt toe van 18 miljoen euro naar 19 miljoen euro. Per saldo komen de eigen financieringsmiddelen daarmee eind 2014 uit op 231 miljoen euro. Het overgrote deel van de 1,510 miljard euro aan boekwaarde wordt daarom gefinancierd met langlopende leningen. Het totaal aan aangetrokken lange geldleningen begin 2014 bedraagt naar verwachting 1,098 miljard euro. Hierop wordt 79 miljoen euro afgelost en voor 149 miljoen euro worden nieuwe leningen aangetrokken. Het bedrag van opgenomen lange geldleningen eind 2014 komt daarmee uit op 1,168 miljard euro. In combinatie met de 213 miljoen aan reserves en voorzieningen is er ten opzichte van de boekwaarde eind 2014 van 1,510 miljard euro dan nog een gat van 110 miljoen euro. Dit zal gefinancierd worden door het inzetten van kort geld en/of door alsnog nieuwe geldleningen aan te trekken.
De cijfers hier verschillen van de bedragen in bijlage 9 'Overzicht opgenomen langlopende leningen', omdat het hier gaat over voornemens tot investeren of te wel kredietaanvragen, die in 2014 nog niet voor het volle bedrag tot uitgaven hoeven te leiden. Bijlage 9 is opgesteld vanuit treasuryperspectief: op basis van in 2014 verwachte daadwerkelijke kasstromen voor investeringen is ingeschat welk bedrag aan langlopende leningen moet worden aangetrokken.

Hoofdstuk 5

ARBEIDSKOSTEN EN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Onder arbeidsrechtelijke verplichtingen worden verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig dan wel voormalig personeel. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat jaarlijkse arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume via de exploitatie moeten lopen. Als de verplichtingen niet van een vergelijkbaar volume zijn, dan moet hiervoor een voorziening worden getroffen.
Toepassing van deze voorschriften leidt tot de volgende situatie:

1.Wachtgelden (oude verplichtingen) en pensioenen ambtenaren
De verplichtingen aan ambtenaren worden door de gemeentelijke diensten jaarlijks op basis van de in- en uitstroom becijferd. Bij een omvang van de gemeente Groningen blijven de jaarlijkse exploitatielasten daarvan nagenoeg gelijk. Om die reden treffen we dan ook geen voorziening, maar nemen we de jaarlijkse lasten in de exploitatie op.

2.WW-conforme uitkeringen en bovenwettelijke WW-uitkeringen (vervangen wachtgeld)
Bovenwettelijke WW-conforme uitkering is een regeling die op 1 januari 2001 is ingegaan (hoofdstuk 10a van de ARG). Zit men eenmaal in een regeling dan blijft die op iemand van toepassing gedurende de resterende duur van de werkloosheid. Sinds 1 juli 2008 geldt hoofdstuk 10d ARG: de uitkeringen zijn qua duur en hoogte versoberd, dit geldt dus bij ontslagen van na die periode. De stijging van de WW-uitkeringen is gering en constant. Diensten nemen de kosten als last in hun begroting op.

3.FPU-kosten gemeentelijk deel
De FPU-kosten gemeentelijk deel moeten als last worden opgenomen in de rekening. Er wordt geen voorziening getroffen. Er is onderzocht hoe in de komende jaren, tot en met 2015, de stijging van het aantal medewerkers dat van de FPU gebruik maakt, eruit ziet. De kosten nemen gradueel toe tot in 2009, waarna een geleidelijke daling inzet tot nihil in 2015. De fluctuatie valt daarmee binnen de grenzen van gelijkblijvende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in vierjaarlijkse perioden, zoals toegelicht door de commissie BBV provincies en gemeenten.

4.Wachtgelden en pensioenen wethouders
Bepalend voor het instellen van een voorziening voor pensioenen en wachtgelden wethouders is het ongelijkmatige karakter van de verplichting. Als de verplichting jaarlijks van een vergelijkbaar volume is, mag geen voorziening worden ingesteld. De jaarlijks soms aanzienlijke fluctuatie in dergelijke verplichtingen door mogelijke (tussentijdse) wethouders wisselingen is een belangrijke wegingsfactor voor pensioenen en wachtgelden wethouders. De verplichtingen, en daarmee de fluctuaties ervan, worden nog verhoogd als oud-wethouders de gevormde pensioenrechten opeisen bij waardeoverdracht. Het betreft verder wisselingen binnen een relatief kleine groep; de jaarlijkse schommelingen in de verplichtingen in verband met pensioenen en wachtgelden van wethouders kunnen al snel aanzienlijk zijn. Daarom zal er normaal gesproken een voorziening voor pensioenen en wachtgelden wethouders moeten worden getroffen. De pensioenen van de wethouders na 2007 zijn verzekerd bij Loyalis. Daarom hoeft er geen voorziening gevormd te worden en worden de jaarlijkse pensioenpremies als last in de begroting opgenomen.
Voor APPA-pensioenen is het wel verplicht een voorziening te treffen. Intern is er een onderzoek geweest om de pensioenvoorziening af te stemmen op de verplichting. Dit in verband met de mogelijke vorming van een pensioenfonds ondergebracht bij het ABP voor alle politieke ambtsdragers.

5.Opgebouwde vakantierechten
Over de maanden juni tot en met december bouwen ambtenaren recht op vakantiegeld op, welke rechten in mei het jaar daarop worden uitbetaald. Feitelijk zou het bedrag van deze zeven maanden ten laste van de exploitatie van het lopende jaar moeten worden gebracht en als nog te betalen schuld op de balans in de jaarrekening moeten worden opgevoerd. Omdat er geen grote mutaties in de totale omvang van het personeelsbestand zijn, heeft dit weinig tot geen effect op de uitkomst van de exploitatie over de jaren heen. Om die reden is er sprake van een gelijk volume en hoeft er geen balanspost te worden gecreëerd.

6.Levensloopregeling
De levensloopregeling is beëindigd per 1 januari 2012. Werknemers die op 31 december 2011 € 3.000 of meer hebben opgebouwd, kunnen gebruik blijven maken van de levensloopregeling totdat zij de AOW-gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Van de werknemers die op 31 december 2011 minder dan € 3.000 hebben opgebouwd, is het levenslooptegoed op 1 januari 2013 vrijgevallen.
De werkgever dient nog wel aan zowel de deelnemers aan de levensloopregeling als aan de niet-

deelnemers jaarlijks een “levensloopbijdrage” uit te betalen, ten bedrage van 1,5% van het geldende jaarsalaris, met een minimum van € 400. De kosten van deze bijdrage zijn constant en worden als last in de exploitatie opgenomen.
Bij de beëindiging van de levensloopregeling was sprake van het instellen van een nieuwe regeling, het “vitaliteitsparen”. Deze nieuwe regeling is er echter nooit gekomen.

7.Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA)
De gemeente Groningen is per 1 januari 2008 eigenrisicodrager geworden in het kader van de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA). Hiertoe is besloten omdat de instroom van medewerkers in de voormalige WAO, nu WIA, in de gemeente Groningen laag is. De uitvoering van de WGA is vervolgens in 2008 door de gemeente zelf ter hand genomen. Door het eigenrisico-dragerschap kan de gemeente, indien er hoge instroom in de WGA plaats vindt, de helft van de WGA-lasten verhalen op de werknemers.
In 2012 is besloten dat er tot 2015 geen verhaal in het kader van de WGA op de werknemers plaatsvindt, omdat de lasten van de bijdrage zeer gering zijn. De lasten van de werkgeversbijdrage, die identiek is aan de bijdrage van de werknemer, zijn laag, komen zelden voor en worden om die reden als last in de exploitatie opgenomen.

8.Verlofstuwmeer
Verlofstuwmeren ontstaan door niet opgenomen verlofuren jaar in jaar uit mee te nemen naar het volgende jaar. De financiële gevolgen van het toekennen en opnemen van verlof moeten gerekend worden tot de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.
Vanuit de vraag en antwoordrubriek van de commissie BBV wordt duidelijk dat voor een gemeente als de gemeente Groningen zulke verplichtingen beschouwd moeten worden als zijnde van een jaarlijks vergelijkbaar volume. Volgens de regels betekent dat geen voorziening opnemen maar de lasten in de begroting ramen.
Verder is het zo dat het opnemen van verlof uit een verlofstuwmeer niet leidt tot extra lasten. Dus in die zin is er ook geen aanleiding om een verplichting op te nemen. Slechts bij ontslag of opheffen van een organisatieonderdeel zou uitbetaling van de verlofuren aan de orde kunnen zijn. Maar dan neem je dat mee bij de budgettaire gevolgen van zo’n ingreep, en niet door in zijn algemeenheid in de jaarrekening een voorziening op te nemen voor een verlofstuwmeer. Om vorenstaande redenen wordt geen voorziening getroffen en nemen we de jaarlijkse lasten in de exploitatie op.

9.Kosten reorganisatie
In januari 2013 is een notitie verschenen van het BBV, welke nadere spelregels geeft voor de verwerking en bepaling van een eventuele reorganisatievoorziening. Aan het vormen van een reorganisatievoorziening zijn de volgende voorwaarden verbonden:
- de gemeente moet een reorganisatieplan en/of besluit genomen hebben in het betreffende boekjaar;
- het personeel moet over het plan en/of besluit zijn geïnformeerd;
- de omvang van de verplichting moet op betrouwbare wijze kunnen worden geschat.

Alleen bij zeer grote organisaties, waar permanent wel enige reorganisaties plaatsvinden, kan er sprake zijn van een voorspelbaar gelijkmatig kostenpatroon, zodat er dan geen voorziening mag worden gevormd.
We gaan op dit moment na of gezien de gestelde voorwaarden in de rekening 2013 voor de kosten van de reorganisatie een voorziening reorganisatie moet worden ingesteld. In deze begroting 2014 zijn de kosten verbonden aan de reorganisatie nog als last in de exploitatie opgenomen. Daarnaast hebben we een reserve beschikbaar voor flankerend beleid.

BIJLAGEN

BIJLAGEN

1. Totaaloverzicht extra beleidsmiddelen en verdeling ISV-middelen
2. Extra beleidsmiddelen voorgaande jaren peildatum 30 juni 2014
3. Totaaloverzicht deelprogramma's
4. Exploitatiebegroting 2014
5a. Overzicht formatie primitief, formatie actueel en bezetting Begroting 2014
5b. Begroting personeel van derden
6. Overzicht geactiveerde kapitaaluitgaven 2014
7. Overzicht uitgeleende langlopende geldleningen
8a. Overzicht reserves en voorzieningen
8b. Toelichting reserves en voorzieningen
9. Overzicht opgenomen (en op te nemen) langlopende geldleningen 2014
10. Overzicht gewaarborgde geldleningen 2014
11. Subsidies en Inkomensoverdrachten
12. Onderhoudsgegevens gemeentelijke gebouwen
13. Incidentele baten en lasten 2014 > 250 duizend euro
13a. Structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves
14. Berekening EMU-Saldo
15. Financiële begrippen en afkortingen bij de begroting

Bijlage 1

TOTAALOVERZICHT EXTRA BELEIDSMIDDELEN

Continuering extra beleid voorgaande jaren	2014 (i)	2014 (s)
01 Werk en inkomen		
01.1 Werk en activering		
200 banenplan (tot en met 2014)	500	
Bedrijfsv iederz	700	
Efficiency UWV	500	
Iederz WSW	5.000	
01.2 Inkomen		
Armoedebeleid (2013 en 2014)	1.900	
Lokaal inkomensbeleid	333	
Schuldhulp	70	
01.3 Overig werk en inkomen		
Frictiekosten SOZAWE	95	
Totaal 01 Werk en inkomen	**9.198**	
02 Economie en werkgelegenheid		
02.2 Binnenstad en toerisme		
Binnenstadsmanagement	125	
02.5 Deelpr. Overig econ en werkgelegenheid		
G-kracht	425	
02.3 Groningen kennisstad		
Akkoord van Groningen	300	
Totaal 02 Economie en werkgelegenheid	**850**	
03 Jeugd en onderwijs		
03.1 Integraal jeugdbeleid		
Verduurzamen schoolgebouwen	800	
Totaal 03 Jeugd en onderwijs	**800**	
04 welzijn, gezondheid en zorg		
04.1 Soc samenhang en participatie		
Functie Meldpunt verbreden	140	
Wmo	300	
Totaal 04 welzijn, gezondheid en zorg	**440**	
06 Cultuur		
06.3 Overig cultuur		
Cultuur	1.000	
Totaal 06 Cultuur	**1.000**	
07 Verkeer		
07.2 Openbaar vervoer		
Bijdrage OV bureau	159	
07.6 Overig verkeer		
Plankosten ZRG / Spoor	475	
Totaal 07 Verkeer	**634**	
08 Wonen		
08.2 Nieuwbouw		
Aanvulling reserve Grondzaken	3.000	
Boterdiepgarage / grex Ciboga	1.400	
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025 (2011-2014)	2.250	
GR Meerstad	112	
Totaal 08 Wonen	**6.762**	
09 Onderh & Beheer Openb Ruimte		
09.1 Kwaliteit leefomgeving		
Herewegviaduct tijdelijke maatregelen	100	
Totaal 09 Onderh & Beheer Openb Ruimte	**100**	

Continuering extra beleid voorgaande jaren (vervolg)	2014 (i)	2014 (s)
10 Veiligheid		
10.1 Veilige woon- en leefomgeving		
Veiligheidsbeleid	1.263	
Totaal 10 Veiligheid	**1.263**	
11 Stadhuis en stadjer		
11.2 Deelpr. Beleidscommunicatie		
Burgerparticipatie	50	
Wijkcommunicatie	50	
Totaal 11 Stadhuis en stadjer	**100**	
12 Progr.Bedrijfsvoering		
12.2 Personeel		
Formatie financiën	150	
12.3 Facilitaire dienstverlening		
ICT		1.700
Totaal 12 Progr.Bedrijfsvoering	**150**	**1.700**
13 College en raad		
13.1 College en Raad		
Risicobuffer (2,5 mln. structureel is een investering van 34 mln.) *		2.500
Totaal 13 College en raad	**-**	**2.500**
Totaal Continuering Extra beleid	**21.297**	**4.200**

Aanvullende beleidsmiddelen 2014	2014 (i)	2014 (s)	2015 (i)	2015 (s)	2016 (i)	2016 (s)	2017 (i)	2017 (s)
01 Werk en inkomen								
01.1 Werk en activering								
Efficiency UWV	-	-	-	500	-	-	-	-
Tekort iederz na maatregelen (re) visie zicht op werk *	400	-	5.585	-	5.070	-	4.455	-
01.2 Inkomen								
Armoedebeleid	-	-	-	1.100	-	-	-	-
financiering BBZ	440	-	327	-	-	-	-	-
Lokaal inkomensbeleid	-	-	-	333	-	-	-	-
Schuldhulpverlening	-	-	-	70	-	-	-	-
Tekort wet BUIG	7.064	-	-	-	-	-	-	-
Vergoeding eigen bijdrage wet kinderopvang vwb deelnemers reintegratie	-	160	-	-	-	-	-	-
01.3 Overig werk en inkomen								
Huisvesting Sozawe	750	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 01 Werk en inkomen	**8.654**	**160**	**5.912**	**2.003**	**5.070**	**-**	**4.455**	**-**
02 Economie en werkgelegenheid								
02.4 Overige acquisitie								
SNN	-	112	-	-	-	-	-	-
02.5 Deelpr. Overig econ en werkgelegenheid								
Boterdiep	500	-	-	-	-	-	-	-
Ontsluiting Suiker Unie	400	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 02 Economie en werkgelegenheid	**900**	**112**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
03 Jeugd en onderwijs								
03.1 Integraal jeugdbeleid								
Leerlingenvervoer	130	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 03 Jeugd en onderwijs	**130**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
04 welzijn, gezondheid en zorg								
04.1 Soc samenhang en participatie								
Compensatie afromingstaakstelling VWVD gelden	-	-	-	800	-	-	-	-
Meldpunt overlast	-	-	-	140	-	-	-	-
04.3 Integratie en emancipatie								
Fonds knelpunten noodopvang (Noodopvang asielzoekers)	345	-	-	-	-	-	-	-
Subsidie activiteiten Caribische Groningers (Uitvoering Antillianenbeleid)	-	262	-	-	-	-	-	-
Totaal 04 welzijn, gezondheid en zorg	**345**	**262**	**-**	**940**	**-**	**-**	**-**	**-**
06 Cultuur								
06.1 Culturele infrastructuur								
Groninger museum/ voorziening onderhoud	-	-	-	100	-	-	-	-
Grote zaal Oosterpoort- cofinanciering in verband met legaat	-	23	-	-	-	-	-	-
Totaal 06 Cultuur	**-**	**23**	**-**	**100**	**-**	**-**	**-**	**-**
07 Verkeer								
07.2 Openbaar vervoer								
Bijdrage OV bureau	-	-	-	159	-	-	-	-
07.4 Parkeren								
Extra kosten parkeerautomaten Card- only	-	72	-	-	-	-	-	-
Tekort parkeerbedrijf	800	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 07 Verkeer	**800**	**72**	**-**	**159**	**-**	**-**	**-**	**-**

Aanvullende beleidsmiddelen 2014 (vervolg)	2014 (i)	2014 (s)	2015 (i)	2015 (s)	2016 (i)	2016 (s)	2017 (i)	2017 (s)
08 Wonen								
08.2 Nieuwbouw								
Bijdrage GR Meerstad	-	-	-	112	-	-	-	-
Boterdiepgarage / grex Ciboga	-	510	-	-	-	-	-	-
Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025	-	-	-	1.000	-	-	-	-
Stoppen ISV gelden	-	-	-	170	-	-	-	-
Waardering gronden (Suiker unie)	-	1.600	-	-	-	-	-	-
Totaal 08 Wonen	**-**	**2.110**	**-**	**1.282**	**-**	**-**	**-**	**-**
09 Onderh & Beheer Openb Ruimte								
08.1 Kwaliteit leefomgeving								
Groot onderhoud kinderboerderijen	250	-	250	-	-	-	-	-
Tekort Stadstoezicht variant 1	790	-	830	-	870	-	-	620
Tekort Stadstoezicht variant 2	140	-	-	-	-	-	-	-
Vervangen Herevegspoorviaduct	-	-	-	600	-	-	-	-
Totaal 09 Onderh & Beheer Openb Ruimte	**1.180**	**-**	**1.080**	**600**	**870**	**-**	**-**	**620**
10 Veiligheid								
10.1 Veilige woon- en leefomgeving								
Tekort Veiligheidsgelden	-	-	-	1.875	-	-	-	-
Totaal 10 Veiligheid	**-**	**-**	**-**	**1.875**	**-**	**-**	**-**	**-**
11 Stadhuis en stadjer								
11.3 Publieke dienstverlening								
Basisregistraties	500	-	500	-	-	-	-	-
Proceskostenvergoeding belastingen	-	125	-	-	-	-	-	-
Totaal 11 Stadhuis en stadjer	**500**	**125**	**500**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
12 Progr. Bedrijfsvoering								
12.4 Overige bedrijfsvoering								
Tekort bedrijfsvoering RO/EZ	2.000	-	-	-	-	-	-	-
Totaal 12 Progr. Bedrijfsvoering	**2.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
13 College en raad								
13.1 College en Raad								
Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	11.596	-	5.864	-	2.324	-	216	-
Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017	2.080	-	800	-	320	-	-	-
Ruil incidenteel/structureel (4 miljoen euro) Langmangelden)	-	-	-	250	-	-	-	-
Ruil incidenteel/structureel (15,2 miljoen euro)	-	900	-	-	-	-	-	-
Totaal 13 College en raad	**13.676**	**900**	**6.664**	**250**	**2.644**	**-**	**216**	**-**
Totaal Aanvullende beleidsmiddelen 2014	**28.195**	**3.764**	**14.156**	**7.209**	**8.584**	**-**	**4.671**	**620**

Verdeling ISV middelen	(bedragen x 1.000 euro)				
Project/programma	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**Totaal**
Vast					
1. Cultuurhistorie	850	850	850		3.400
2. Kunst op Straat	160	160	160		640
3. Subsidiebeheer	170	170	170		680
4. Monitoring/GSB-bijdragen	100	100	100		400
Totaal					**5.120**
Nieuw voorstel					
4. Bijdrage aan uitvoering Stadsdeelprogramma	1.000	1.000	1.000		4.750
	750				
5. Doorloop wijkvernieuwing	Gedekt	Gedekt	Gedekt		Gedekt
5a. Aanpak Bessemoerstrook	200	250			450
5b. Wijkvernieuwing Selwerd	500	500	500		2.000
5c. Woon/winkelklimaat Paters-woldseweg + (ged.) kwaliteit woonomgevir	210				210
6. NLA-II	Gedekt	Gedekt	Gedekt		Gedekt
6a. Organisatiekosten NLA	130	130	130		520
7. Zorgen voor Morgen	Gedekt	Gedekt	Gedekt		Gedekt
8. Kwaliteit/differentiatie woningbouw	500	500	500		2.000
8a. Groningen Woonkwaliteit	400				400
8b. Woonboten Noorderhaven	100				100
9. Jongerenhuisvesting/Wonen Boven Winkels	250	250	250		1.000
10. Gebiedsontwikkeling dyna-mo Europapark/Kempkensberg	750	750	750		3.000
11. Gebiedsontwikkeling/bouw-locaties Oosterhamrikzone	4.590	900	1.420		7.660
12. Cultuurhistorie: behoud industrieel erfgoed Suikerunie	200	200	200		800
13 Groen en blauw, Beheer en Gezond en Duurzaam - overig	250	250	250		1.000
13a. Duurzame woningvoorraad	1.000				1.000
13b. Speelruimtebeleid	290				290
Totaal nieuw voorstel (+ vast)	12.400	6.010	6.280	0	30.300
Bodem + IPSV Wielewaalpl.	800	800	800		3.200
Totaal	**13.200**	**6.810**	**7.080**	**0**	**33.500**

Bijlage 2

EXTRA BELEIDSMIDDELEN VOORGAANDE JAREN PEILDATUM 30 JUNI 2014

Naam beleidswijzigingen begroting 2005		Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
2.5	Grote Markt		400	258	130	
Totaal 2005		**-**	**400**	**258**	**130**	**-**

Deelpr.	Beleidswijzigingen begroting 2006	Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
6.3	Cultuurnota	640	-	638	-	2
6.2	Bezoekerscentrum Beijum	400	-	320	-	80
	Voltooing Noordzuidroute*	100	-	-	100	-
2.5	Grote Markt	-	300	163	137	-
2.5	Investeringsbijdrage programma fysiek	-	350	117	220	-
Totaal 2006		**1.140**	**650**	**1.238**	**457**	**82**

Naam beleidswijzigingen begroting 2007		Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
2.5	Lokaal akkoord - fysiek en sociaal	-	250	224	11	-
2.5	Terreinwinst *	-	125	99	13	-
Totaal 2007		**-**	**775**	**541**	**206**	**-**

Deelpr.	Beleidswijzigingen begroting 2008	Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
8.2	Eemskanaalzone woonschepenhaven *	-	-	-	-	-
	Vitale bedrijventerreinen*	-	-	-	264	-
2.5	Terreinwinst *	-	100	34	62	-
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
7.4	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	-	300	81	209	-
8.2	Woningbouwproductie	-	250	247	-	-
	Stadsmeijerrechten 2008					
2.1	Vitale bedrijventerreinen*	2.670	-	2.340	330	-
1.3	Computers voor de minima	1.000	-	912	140	-52
Totaal Stadsmeijerrechten 2008		*3.670*	-	*3.252*	*470*	*-52*
Totaal 2008		**3.670**	**1.050**	**3.832**	**1.187**	**-52**

Deelpr.	Naam beleidswijzigingen begroting 2009	Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Continuering meerjarenbegroting 2007-2010						
7.1	Fietsnota	-		-	-	-
7.4	Herinrichting Diepenring	-		-	-	-
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
8.2	Woningbouwproductie	-	100	100	-	-
7.3	Herinrichting Diepenring	-	100	100	-	-
	Project oud en nieuw*	-	20	-	20	-
Totaal Continuering extra beleid 2009		-	*620*	*418*	*202*	-
Aanvullend extra beleid 2009:						
	Duurzaamheid (energie scholen/groen gas) *	2.500	-	2.500	-	-
8.2	0-Db-norm	1.000	-	783	-	217
8.2	Duurzaamheid (wo energie huurwoningen)	1.500	-	1.500	-	-
Totaal aanvullend extra beleid 2009		*5.000*	-	*4.783*	-	*217*
Totaal 2009		**5.000**	**620**	**5.201**	**202**	**217**
			-	-	-	-

Naam beleidswijzigingen begroting 2010		Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
2.5	Grote Markt	-	400	218	182	-
7.4	Eemskanaal/Europapark/Westpoort	-	300	82	209	-
7.3	Budget verkeersmaatregelen - reconstructies	-	100	70	23	-
8.2	Woningbouwproductie	-	400	371	24	-
	Buffer projecten en beleid	-	1.010	1.010	-	-
1.5	Herhuisvesting SOZAWE (omruil incidenteel - structureel met ROEZ bij T2010-1))	-	2.160	-	481	-
Totaal 2010		**-**	**4.370**	**1.751**	**919**	**-**

Deelpr.	Beleidswijzigingen begroting 2011	Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Aanvullend extra beleid 2011						
13.1	Organisatieontwikkeling / frictiekosten *	1.000	-	550	-	450
2.3	Cofinancieringsfonds kennisprojecten	500	-	500	-	-
Totaal aanvullend extra beleid 2011		*1.500*	-	*1.050*	-	*450*
Continuering extra beleid						
7.3	Opwaarderen ringwegen	-	454	-	-	-
	Wijkservicecentrum Lewenborg	-	136	136	-	-
Totaal continuering extra beleid		-	*590*	*136*	-	-
Totaal 2011		**1.500**	**590**	**1.186**	**-**	**450**

Deelpr.	Beleidswijzigingen begroting 2012	Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Continuering extra beleid						
8.2	Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025	1.000		264	-	736
2.3	Cofinancieringsfonds kennisprojecten	500		500	-	-
Totaal continuering extra beleid 2012		*1.500*	-	*764*	-	*736*
Aanvullend extra beleid 2012						
13.1	Organisatieontwikkeling / frictiekosten	1.000		600	-	400
	Woonschepenhaven	1.000		1.000	-	-
Totaal aanvullend extra beleid 2012		*2.000*	-	*1.600*	-	*400*
Totaal 2012		**3.500**		**2.364**	-	**1.136**

Deelpr.	Beleidswijzigingen begroting 2013	Oorspronkelijk bedrag (i)	(s)	Besteed	Vrijval	Reserve EB
Continuëring extra beleid voorgaande jaren						
13.1	Formatie concernfinanciën	150	-	150	-	-
13.1	Wijkcommunicatie	50	-	50	-	-
11.2	Burgerparticipatie	50	-	50	-	-
div	Veiligheidsbeleid	357	-	357	-	-
2.3	Akkoord van Groningen	500	-	500	-	-
13.1	Organisatieontwikkeling / frictiekosten	1.000	-	1.000	-	-
12.3	ICT	2.522	-	2.522	-	-
4.1	WMO	1.700	-	1.700	-	-
1.4	iederz WSW	4.000	-	-	4.000	-
1.4	Bedrijfsvoering iederz	450	-	-	450	-
9.1	Veiligheidsbeleid	110	-	-	110	-
4.3	Antillianenbeleid	387	-	-	387	-
4.1	Functie meldpunt verbreden	140	-	-	140	-
3.1	Verduurzamen schoolgebouwen	1.000	-	-	1.000	-
div.	Veiligheidsbeleid	1.283	-	-	1.283	-
6.3	Cultuur	1.000	-	-	1.000	-
2.2	Binnenstadmanagement	300	-	300	-	-
8.1	Woningmarkt	750	-	750	-	-
8.2	Parkeerbedrijf (boterdiepgarage)	1.200	-	1.200	-	-
2.1	G-kracht	1.000	-	1.000	-	-
8.2	Duurzame ontwikkeling/ambitie energieneutraal 2025	1.750	-	1.750	-	-
10.1	Veiligheidsbeleid	125	-	-	125	-
8.2	Aanvulling reserve grondzaken	3.000	-	3.000	-	-
div.	Frictiekosten SOZAWE	200	-	200	-	-
1.1	Efficiency UWV	500	-	500	-	-
1.4	Schuldhulp	70	-	70	-	-
1.3	200 Banenplan	500	-	500	-	-
1.1	Lokaal inkomensbeleid	333	-	333	-	-
Totaal continuëring extra beleid 2013		*24.427*	-	*15.932*	*8.495*	-

Aanvullend extra beleid 2013						
13.1	GR Meerstad	112		112	-	-
13.1	Projectkosten organisatieontwikkeling	500		500	-	-
2.3	SNN	100		100	-	-
1.4	Tekort iederz	1.415		-	1.415	-
9.1	Onderhoud: incidentele aanvulling (2011-2014)	500		500	-	-
9.1	Herewegviaduct (tijdelijke maatregelen)	100		100	-	-
div.	Stadstoezicht	315		315	-	-
3.1	Leerlingenvervoer	170		-	170	-
3.2	O2G2	6.100		-	6.100	-
4.3	Noodopvang asielzoekers	345		-	345	-
7.2	Bijdrage OV bureau	159		159	-	-
7.3	Plankosten ZRW/Spoor	1.090		1.090	-	-
7.5	Verkeerseducatie	55		55	-	-
2.2	Ruimte voor de binnenstad	150		150	-	-
6.1	Groninger Museum	100		100	-	-
div.	Frictiekosten SOZAWE	1.000		1.000	-	-
1.3	Armoedebeleid	1.550		1.550	-	-
1.3	Uitvoering wet BUIG	7.800		7.800	-	-
6.1	Volksfeesten	-	30	30	-	-
Totaal aanvullend extra beleid 2013		*21.561*	*-*	*13.531*	*8.030*	*-*
Totaal 2013		**45.988**	**30**	**29.493**	**16.525**	**-**

Beleid voor 2005 en overig		**Oorspronkelijk bedrag (i)**	**(s)**	**Besteed**	**Vrijval**	**Reserve EB**
2.5		-	8.180	6.619	45	-
Totaal beleid voor 2005 en overig		**-**	**8.180**	**6.619**	**45**	**-**
Totaal extra beleid inclusief vrijval kapitaallasten					**19.671**	
Af:	Inzet vrijval kapitaallasten structuurplan				253	
Af:	Inzet vrijval kapitaallasten G-kracht				680	
Af:	Taakstelling Meerjarenbeeld				500	
Totaal inzet kapitaallasten					***1.433***	
Totaal vrijval extra beleid na aftrek inzet vrijval kapitaallasten					**18.238**	
Totaal generaal		**60.798**	**16.665**	**54.847**	**19.671**	**2.969**

Bijlage 3

TOTAALOVERZICHT DEELPROGRAMMA'S BESTAAND BELEID

	Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Mutatie Reserves	Saldo
Programma 1 Werk en inkomen						
1.1	Werk en activering	80.705	62.096	18.609-	-	18.609-
1.2	Arbeidsmarktbeleid	193.223	150.922	42.301-	4-	42.305-
1.3	Overig werk en inkomen	-	-	-	-	-
Totaal Werk en inkomen		**273.928**	**213.018**	**60.910-**	**4-**	**60.914-**
Programma 2 Economie en werkgelegenheid						
2.1	Ruimte voor bedrijvigheid	3.836	1.236	2.600-	-	2.600-
2.2	Binnenstad en toerisme	1.523	185	1.338-	-	1.338-
2.3	Groningen kennisstad	620	270	350-	-	350-
2.4	Overige acquisitie	476	38	438-	-	438-
2.5	Overig	22.379	4.282	18.097-	2.812	15.285-
Totaal Economie en werkgelegenheid		**28.834**	**6.011**	**22.823-**	**2.812**	**20.011-**
Programma 3 Jeugd en onderwijs						
3.1	Integraal jeugdbeleid	58.963	22.171	36.792-	192	36.600-
3.2	Overig	-	-	-	-	-
Totaal Jeugd en onderwijs		**58.963**	**22.171**	**36.792-**	**192**	**36.600-**
Programma 4 Welzijn, gezondheid en zorg						
4.1	Sociale samenhang en participati	48.763	4.744	44.019-	23	43.996-
4.2	Preventie en zorg	34.215	11.751	22.464-	501-	22.965-
4.3	Integratie en emancipatie	3.067	990	2.077-	-	2.077-
4.4	overige	56	56	-	-	-
Totaal Welzijn, gezondheid en zorg		**86.101**	**17.541**	**68.560-**	**478-**	**69.038-**
Programma 5 Sport en bewegen						
5.1	Sportieve infrastructuur	24.040	7.779	16.261-	22	16.239-
5.2	Deelname aan sport	1.839	181	1.658-	181	1.477-
5.3	Overig	492	122	370-	-	370-
Totaal Sport en bewegen		**26.371**	**8.082**	**18.289-**	**203**	**18.086-**
Programma 6 Cultuur						
6.1	Culturele infrastructuur	42.040	9.506	32.534-	152	32.382-
6.2	Deelname aan cultuur	3.397	-	3.397-	-	3.397-
6.3	Overig	1.749	378	1.371-	-	1.371-
Totaal Cultuur		**47.186**	**9.884**	**37.302-**	**152**	**37.150-**
Programma 7 Verkeer						
7.1	Fiets	901	-	901-	-	901-
7.2	Openbaar vervoer	132	4	128-	-	128-
7.3	Auto	1.751	776	975-	-	975-
7.4	Parkeren	15.246	16.260	1.014	-	1.014
7.5	Verkeersveiligheid	-	-	-	-	-
7.6	Overige	8.621	2.657	5.964-	700-	6.664-
Totaal Verkeer		**26.651**	**19.697**	**6.954-**	**700-**	**7.654-**

	Deelprogramma	Lasten	Baten	Saldo	Mutatie Reserves	Saldo
Programma 8 Wonen						
8.1	Doelgroepen	663	163	500-	-	500-
8.2	Nieuwbouw	12.608	7.662	4.946-	3.000-	7.946-
8.3	Bestaande woningvoorraad	4.274	3.873	401-	1.609-	2.010-
8.4	Cultuur historie en archeologie	931	190	741-	-	741-
8.5	Overig	6.024	3.529	2.495-	90-	2.585-
Totaal Wonen		**24.500**	**15.417**	**9.083-**	**4.699-**	**13.782-**
Programma 9Onderhoud en beheer openbare ruimte						
	Kwaliteit van de leefomgeving	59.939	22.778	37.161-	-	37.161-
9.2	Afvalinzameling en -verwerking	30.671	32.438	1.767	1.326	3.093
9.3	Overig	3.287	894	2.393-	407-	2.800-
Totaal Onderhoud en beheer openbare ruimt		**93.897**	**56.110**	**37.787-**	**919**	**36.868-**
Programma 10 Veiligheid						
10.1	Veilige woon- en leefomgeving	1.347	-	1.347-	-	1.347-
10.2	Bedrijvigheid en veiligheid	-	-	-		-
10.3	Jeugd en Veiligheid	-	-	-		-
10.4	Integriteit en veiligheid	470	134	336-	-	336-
10.5	Fysieke veiligheid	18.145	2.589	15.556-	-	15.556-
10.6	Overig	-	-	-		-
Totaal Veiligheid		**19.962**	**2.723**	**17.239-**	**-**	**17.239-**
Programma11 Stadhuis en stadjer						
11.1	Contact met de burger	90	37	53-	-	53-
11.2	Beleidscommunicatie	773	350	423-	-	423-
11.3	Publieke dienstverlening	19.939	8.499	11.440-	468	10.972-
11.4	Overig	280	190	90-	-	90-
Totaal Stadhuis en stadjer		**21.082**	**9.076**	**12.006-**	**468**	**11.538-**
Programma Bedrijfsvoering						
12.1	Innovaties	3.875	52	3.823-	-	3.823-
12.2	Personeel	-	-	-	-	-
12.3	Facilitaire dienstverlening intern	39.212	33.288	5.924-	30-	5.954-
12.4	Overig	54	15-	69-	-	69-
Totaal Bedrijfsvoering		**43.141**	**33.325**	**9.816-**	**30-**	**9.846-**
Programma 13 College en Raad						
13.1	College, Raad en overig	17.890	19.001	1.111	6.568-	5.457-
Totaal Overig		**17.890**	**19.001**	**1.111**	**6.568-**	**5.457-**
Programma 14 Algemene inkomsten en post onvoorzien						
	14 Algemene inkomsten en post onv	49.362	393.544	344.182	-	344.182
Totaal Algemene inkomsten en post onvoorz		**49.362**	**393.544**	**344.182**	**-**	**344.182**
Totaal lasten en baten 2014		**817.868**	**825.600**	**7.732**	**7.733-**	**-**

Bijlage 4

EXPLOITATIEBEGROTING 2014

Baten:	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Niet in te delen inkomsten	0	12.599	21.129
Rente	19.980	16.402	22.669
Goederen en diensten	188.878	167.114	157.699
Belastingen	62.866	67.530	69.805
Overdrachten	499.418	480.010	489.727
Voorzieningen	3.770	934	0
Totaal baten	**774.912**	**744.589**	**761.029**
Lasten:			
Niet in te delen uitgaven	0	3.146	10.595
Salarissen en sociale lasten	251.604	249.517	233.346
Personeel van derden	24.355	10.704	6.810
Rente en afschrijving	60.858	56.561	70.983
Goederen en diensten	180.446	150.973	132.807
Overdrachten	298.414	276.762	296.203
Voorzieningen	31.787	4.150	2.553
Totaal lasten	**847.464**	**751.813**	**753.296**
Mutatie in reserves	**-44.745**	**-7.224**	**7.733**
Saldo	**-27.807**	**0**	**0**

Baten

Niet in te delen inkomsten
Hier worden de inkomsten geboekt, die niet onder een andere inkomstenrekening zijn te rangschikken.
De stijging van 8,5 miljoen euro wordt voornamelijk veroorzaakt door een aantal niet toe te wijzen posten en bezuinigingstaakstellingen.

Rente
Hieronder vallen de rente-inkomsten van belegde overtollige kasmiddelen, rente van verstrekte kort- en langlopende geldleningen, enzovoorts.

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Rente langlopende leningen u/g	17.406	12.890	18.861
Rente kas-/callgeldlening u/g	427	-15.022	-21.078
Rente consumptief krediet	228	220	194
Overig waaronder dividenden	1.919	1.912	2.023
Totaal	**19.980**	**0**	**0**

De mutaties in de rentebaten in de begroting ten opzichte van de begroting van 2013 zijn een saldering van diverse posten. De rente langlopende leningen u/g geeft een voordeel van bijna 6 miljoen euro. Deze stijging wordt veroorzaakt door de toename van de portefeuille u/g leningen aan woningbouwcorporaties en leningen aan derden.

Goederen en diensten.
In de post Goederen en diensten zijn conform het Besluit Begroting en Verantwoording de leges en de heffingen opgenomen. Tevens vind u hier de vergoeding voor het beschikbaar stellen van personeel aan derden, ontvangen huren en pachten, de verkoopopbrengst van gronden, andere onroerende zaken en buitengebruik gestelde duurzame goederen, evenals de opbrengsten wegens verkoop van goederen en diensten.

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Vergoeding voor personeel	5.006	1.421	1.435
Huren en pachten	14.995	13.306	13.344
Leges en Heffingen	54.157	59.274	56.993
Overige goederen en diensten	-74.158	-74.001	-71.772
Totaal	**0**	**0**	**0**

De baten dalen in de begroting 2014 ten opzichte van de begroting van 2013 met 9,4 miljoen euro. Deze daling wordt voor 11 miljoen euro veroorzaakt doordat vanaf 2014 de gemeentelijke brandweer over gaat naar de Veiligheidsregio. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door een optelling van verschillende goederen en diensten.

Belastingen

	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Onroerend zaak belasting	53.785	57.943	59.937
Hondenbelasting	769	814	825
Logiesbelasting	1.126	1.000	1.055
Roerende zaak belasting	82	69	70
Precario belasting	452	472	527
Parkeerbelasting	6.652	7.232	7.391
Totaal	**62.866**	**67.530**	**69.805**

De opbrengst van de belastingen stijgt door de nominale tariefstijging en volumeontwikkelingen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf lokale heffingen.

Overdrachten
Hierop worden de Algemene Uitkering en de specifieke uitkeringen van het Rijk verantwoord. De stijging van 9,7 miljoen euro ten opzichte van de actuele begroting 2013 wordt vooral veroorzaakt door hogere Rijkssubsidies en een hogere Algemene Uitkering.

Voorzieningen
Conform het BBV mogen er geen onttrekkingen meer via de exploitatie lopen. Uitgaven worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Het nadeel van 0,9 miljoen euro wordt veroorzaakt doordat er in 2014 geen vrijval op de voorzieningen plaatsvindt.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar de bijlage toelichting reserves en voorzieningen.

Lasten

Niet in te delen uitgaven

Hier worden de lasten opgenomen, die niet onder een andere categorie zijn te rangschikken. Ook zijn hieronder opgenomen de extra beleidsmiddelen, die nog verdeeld moeten worden, de post onvoorzien en middelen investeringen in de organisatie.

Salarissen en sociale lasten

Zie ook bijlage 5 a, het overzicht personele sterkte en personeelslasten (Staat B)

B&W gemeenteraad	1.767	1.808	1.828
Gemeentelijk personeel	195.165	200.970	189.765
WSW personeel	40.699	40.026	36.868
Wwb	5.739	2.747	2.241
Voormalig personeel	5.235	4.306	3.016
Bovenformatief	4.076		
Verhaal salarissen	-1077	-340	-372
Totaal	**251.604**	**249.517**	**233.346**
	251.604	249.517	233.346

B&W/Gemeenteraad
Het aantal raadsleden is ongewijzigd; de loonkosten zijn iets hoger begroot, o.a. rekening houdend met een stijging van de salariskosten in 2014 van 0,5%.

Personeel in dienst
De begrote loonsom (gemeentelijk personeel exclusief bovenformatieven) voor 2014 bedraagt 11 miljoen euro minder dan de begrote loonsom uit de begroting 2013. De daling van de begrote loonsom 2014 wordt voornamelijk veroorzaakt door het vertrek van de Brandweer. Dat levert een voordeel van 14 miljoen op. Daarnaast zien we op enkele plaatsen in de organisatie een lichte stijging van het aantal fte. Dat levert een nadeel van 1 miljoen euro op. Bovendien is sprake van een kostenstijging van 1,07% die opgebouwd is uit:

- 0,50% verhoging sociale lasten per 1 januari 2014;
- 0,57% incidenteel (periodieken).

De stijging van 1,07% geeft een nadeel op de begrote loonsom van 2014 ter grootte van 2 miljoen euro ten opzichte van de begrote loonsom 2013. Per saldo ontstaat er een voordeel van 11 miljoen euro.

De begrote formatie voor 2014 bedraagt 2.885 fte. Dat is 223 fte minder dan de begrote formatie 2013. Deze afname is het saldo van stijging en krimp, maar wordt vooral veroorzaakt door het vertrek van de Brandweer. De netto afname is als volgt opgebouwd:

+ 23 fte	Akkoord van Groningen (1,0 fte) senior beleidsmedewerkers (2,3 fte) junior beleidsmedewerker financiën (1 fte) jurist/plv. griffier (0,8 fte) uitbreiding i.v.m. taken GrESCO (2,4 fte) uitbreiding taken afdeling Contracten, Monitoring en Subsidies (2,5 fte) hoofd wijkzaken (1 fte) uitbreiding van de afdeling Inkomen (10 fte) enkele kleinere toe- en afnames en afrondingsverschillen (2 fte)
- 239 fte	vertrek Brandweer
- 7 fte	medewerker inkoop en logistiek (1fte) medewerker gebruikersondersteuning (1 fte) pensionering en aanvaarding dienstverband elders, waarbij vacature niet wordt ingevuld (5 fte)

- 223 fte	

Bovenformatief personeel
Bovenop de begrote, toegestane formatie is in Staat B vastgelegd hoeveel bovenformatief personeel wij in 2014 begroten en de kosten daarvan. Door de lopende en toekomstige reorganisaties zal het aantal herplaatsingskandidaten in 2014 aanmerkelijk toenemen. Welke medewerkers boventallig worden en hoe groot het aantal boventalligen exact is, weten we pas als de definitieve besluiten zijn genomen en de plaatsingsprocedures zijn afgerond. Bij de Voortgangsrapportages en de Rekening zullen wij u informeren over de ontwikkeling van het aantal boventalligen..

Personeel van derden
Externe inhuur wordt voor een deel gedekt uit de middelen die zijn gekoppeld aan de formatie. Het gaat dan bijvoorbeeld om opengestelde maar nog niet ingevulde vacatures. Maar een deel van de formatie wordt bewust niet ingevuld. Dit wordt gebruikt voor bijvoorbeeld opvang van piekwerkzaamheden of ziekte of voor de uitvoering van projecten. Daarnaast wordt externe inhuur gedekt uit andere middelen, bijvoorbeeld projectbudgetten.

Afschrijvingen	26.737	26.632	31.368
Rente	34.121	29.930	39.615
Totaal	**60.858**	**56.561**	**70.983**

De rentelasten stijgen in de begroting ten opzichte van de begroting van 2013 met 9,7 miljoen euro door toename van de portefeuille o/g leningen woningbouwcorporaties en derden.

Goederen en diensten
Hieronder vallen de aankoop van goederen en diensten, energiekosten, duurzame goederen, specifieke gebruik/verbruiksgoederen, uitbestede werkzaamheden, huren en pachten, verzekeringen, vergoedingen en overige diensten. De lasten van overige goederen en diensten dalen met 18 miljoen euro ten opzichte van de actuele begroting 2013. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de regionalisering van de brandweer (6 miljoen euro) en een afname van het aantal SW dienstverbanden wat heeft geleid tot een daling van de productiekosten met 3,6 miljoen euro.

Overdrachten
Tot de inkomens- en vermogensoverdrachten behoren onder andere de subsidies aan instellingen/organisaties en de uitkeringen op grond van de bijstandsregelingen.
De lasten van overdrachten stijgen met 19,4 miljoen euro ten opzichte van de actuele begroting 2013. Dat wordt veroorzaakt door diverse mutaties. De belangrijkste oorzaak van de stijging is dat de kosten voor de uitvoering van de taken van regionale brandweer, onder aftrek van rijksbijdragen, worden toegerekend aan de deelnemende gemeenten.

Voorzieningen
Hieronder zijn opgenomen de dotaties aan de voorzieningen. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves betreffen altijd resultaatbestemming. Onttrekkingen aan voorzieningen vinden rechtstreeks plaats op de voorziening. Zie ook het overzicht reserves en voorzieningen.

Saldo Reserves
Om een juist beeld te geven zijn de verwachte resultatenbestemmingen 2013 (3,482 miljoen euro) en een dotatie aan de reserve grondzaken conform verwacht resultaat 2013 (20,098 miljoen euro) niet opgenomen in de exploitatie rekening. Deze zijn wel meegeteld in het overzicht Reserves en voorziening en tevens meegenomen in paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risico's.

Bijlage 5A

OVERZICHT FORMATIE PRIMITIEF, FORMATIE ACTUEEL EN BEZETTING BEGROTING 2014

Staat B: overzicht formatie primitief 2014, formatie actueel 2013 en bezetting rekening 2012

Totaal		Primitieve begroting 2014		Actuele begroting 2013		Rekening 2012	
		Toegestane (begrote) formatie		Toegestane (begrote) formatie		Gemiddelde personele bezetting	
		fte	euro	fte	euro	fte	euro
Personeel in dienst: aanstellingsvorm	**Soort formatie**						
Vast	Vast	2.810	185.108	3.026	195.876	2.944	189.732
Tijdelijk	Vast	12	777	16	1.035	37	1.765
Vast	Tijdelijk	56	3.547	47	3.093	47	3.239
Tijdelijk	Tijdelijk	7	334	20	966	10	429
Totaal loonsom en fte's personeel in dienst		**2.885**	**189.765**	**3.108**	**200.970**	**3.037**	**195.165**
Bovenformatief personeel							
Aantal fte en kosten		**37**	**1.926**	**39**	**2.672**	**46**	**4.076**
Totaal loonsom en fte's ambtelijk personeel 1		**2.885**	**189.765**	**3.108**	**200.970**	**3.084**	**199.241**
Stagiaires, BBL, werkleerplekken			175		100		228
Bestuur			1.828		1.808	44	1.767
WSW		1.149	36.868	1.244	40.026	1.283	40.699
WWB			2.241		2.747		5.739
Subtotaal Bestuur, WSW, WWB			**40.937**		**44.581**	**1.327**	**48.205**
Externe inhuur met andere dekking dan de begrote formatie			**6.810**		**10.704**	**x**	**24.355**
Voormalig personeel							
Wachtgelden *(conform EMIS)*			653		703	4	778
FLO			700		1.395	41	2.398
FPU (16% gemeentelijke aanvulling en compensatie pensioen)			1.260		1.656	0	1.746
Overig			403		552	2	313
Totaal voormalig personeel			**3.016**		**4.306**	**47**	**5.235**
AF:							
Gedetacheerde uitleen			-2.001		-2.895	10	-5.006
Verhaal salaris			-372		-340		-1.077
Subtotaal gedetacheerde uitleen, verhaal salaris			**-2.373**		**-3.235**	**10**	**-6.083**
Overige personeelskosten							
Vorming en opleiding			3.217		4.312		3.758
Werving en selectie			115		214		40
Personele vergoedingen en verstrekkingen			1.410		1.373		2.261
Overig			884		1.079		560
Totaal overige personeelskosten			**5.626**		**6.977**		**6.619**
Totaal generaal fte's en personele lasten		**4.034**	**243.956**	**4.352**	**264.404**	**4.468**	**277.800**

Bijlage 5B

PERSONEEL VAN DERDEN

Categorieën waarvoor extern personeel zal worden ingezet (bedragen in € 1.000)	
1. Tijdelijke invulling van opengestelde vacatures in de formatie	3.684
2. Inzet t.b.v. piekwerkzaamheden in het reguliere takenpakket	434
3. Inzet t.b.v. projecten	2.023
4. Inzet t.b.v. extra werk t.o.v. reguliere werk (niet: piekwerkzaamheden en projecten)	754
5. Flexibele inzet voor regulier werk (niet: piekwerkzaamheden, extra werk of projecten, wel b.v. seizoenswerk, etc.)	4.276
6. Vervanging i.v.m. zwangerschap en ziekte	331
7. Overig	1.289
Totaal categorieën 1 t/m 7	**12.791**
Dekkingsbronnen voor externe inhuur (bedragen in € x 1.000)	
1. Begrote (toegestane) formatie	5.981
Overige dekkingsbronnen:	
2. Projectbudgetten	2.126
3. Concernbijdrage	2.922
4. Overige	1.762
Totaal overige dekkingsbronnen	**6.810**
Totaal dekkingsbronnen	12.791

Bijlage 6

OVERZICHT GEACTIVEERDE KAPITAALUITGAVEN 2014

Overzicht geactiveerdematriële kapitaaluitgaven 2014

Geactiveerde kapitaaluitgaven	AW 1-1-2014	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	AW 31-12-2014	Cumu-latieve afschr. t/m 13	Bij dragen an derden	Afschr. 2014	Boek waarde 1-1-2014	Boek waarde 31-12-2014	Toege-rekende rente lasten	Totaal kapitaal lasten
				-				-	-		-
Onderzoek en ontwikkeling		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal Immateriele vaste activa	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Gronden/en terreinen	44.337	266	-	44.603	6.694	-	42	37.643	37.867	1.163	1.205
Gronden en terreinen	**44.337**	**266**	**-**	**44.603**	**6.694**	**-**	**42**	**37.643**	**37.867**	**1.163**	**1.205**
Woonruimten	669	-	-	669	466	-	36	203	167	5	41
Woonruimten	**669**	**-**	**-**	**669**	**466**	**-**	**36**	**203**	**167**	**5**	**41**
Bedrijfsgebouwen	451.139	17.861	-	469.000	125.633	-	9.791	325.506	333.576	10.282	20.073
Bedrijfsgebouwen	**451.139**	**17.861**	**-**	**469.000**	**125.633**	**-**	**9.791**	**325.506**	**333.576**	**10.282**	**20.073**
Grond-, weg- en wb. Werken	157.282	20.355	-	177.637	24.848	-	3.134	132.434	149.655	4.209	7.343
Grond, weg & wb werken	**157.282**	**20.355**	**-**	**177.637**	**24.848**	**-**	**3.134**	**132.434**	**149.655**	**4.209**	**7.343**
Vervoermiddelen	36.130	3.626	260	39.496	22.598	-	3.532	13.532	13.366	903	4.435
Vervoersmiddelen	**36.130**	**3.626**	**260**	**39.496**	**22.598**	**-**	**3.532**	**13.532**	**13.366**	**903**	**4.435**
Automatisering hardware	18.998	3.270	-	22.268	9.974	-	2.742	9.024	9.552	275	3.017
Installaties	40.923	4.627	2	45.548	15.140	-	2.205	25.783	28.203	789	2.994
Machines	4.632	125	659	4.098	3.411	-	287	1.221	400	22	309
Machines apparaten en installatie	**64.553**	**8.022**	**661**	**71.914**	**28.525**	**-**	**5.234**	**36.028**	**38.155**	**1.086**	**6.320**
Overige MVA	33.709	2.376	-	36.085	20.019	-	1.861	13.690	14.205	493	2.354
Openbare ruimten	221.696	8.385	2.001	228.080	61.374	-	5.022	160.322	161.684	5.129	10.151
Automatisering software	24.280	1.840	320	25.800	11.430	-	2.229	12.850	12.141	366	2.595
Inventaris	8.506	132	-	8.638	6.497	-	487	2.009	1.654	63	550
coRr. ivm vooruitontv.n subsidies				-				-	-		-
Totaal overige mva	**288.191**	**12.733**	**2.321**	**298.603**	**99.320**	**-**	**9.599**	**188.871**	**189.684**	**6.051**	**15.650**
Totaal Materiële vaste activa	1.042.301	62.863	3.242	1.101.922	308.084	-	31.368	734.217	762.470	23.699	55.067
waarvan economisch nut	820.605	54.478	1.241	873.842	246.710	-	26.346	573.895	600.786	18.570	44.916
waarvan maatschappelijk nut	221.696	8.385	2.001	228.080	61.374	-	5.022	160.322	161.684	5.129	10.151

Overzicht Financiële vaste activa

Geactiveerde kapitaaluitgaven	Boekwaarde 1-1-2014	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde 31-12-2014	Toegerekende rentelasten
Kapitaalverstrekkingen					
aan deelnemingen	63.703	-	6.860	56.843	2.410
aan overige verbonden partijen	1	-	152	151-	-
				-	
Leningen				-	
Totaal woningbouwleningen	174.406	11.151	31.616	153.941	6.577
Totaal deelnemingen	30.215	0	926	29.289	1.442
Overige langlopende leningen	14.613	-	308	14.305	121
Overige verbonden partijen	279.575	-	164	279.411	10.487
Bijdragen aan activa van derden				-	
Bijdrage aan activa van derden	4.569	-	13	4.556	153
				-	
Totaal Financiële vaste activa	**567.082**	**11.151**	**40.039**	**538.194**	**21.190**

Bijlage 7

OVERZICHT UITGELEENDE LANGLOPENDE GELDLENINGEN

Omschrijving	Boek waarde 1-1-2014	Uitge leend 2014	Aflossing 2014	Boek waarde 31-12-2014 =1+2-3	Rente 2014	Rente en aflossing = 3 + 5
	1	2	3	4	5	6
- Gem. woningbouw (tot 1985)	2.584	0	133	2.451	187	320
- Gem. woningbouw (na 1985)	171.822	11.151	31.483	151.490	6.390	37.873
- Martiniplaza BV	13.457	0	498	12.959	589	1.087
- Euroborg NV	16.758	0	428	16.330	853	1.281
- NV Waterbedrijf Groningen	0	0	0	0	0	0
- Verpleeghuis Innersdijk	0	0	0	0	0	0
- Bejaardenhuizen (Patrimonium & Huismeesters)	1.284	0	51	1.233	62	113
- Simplon	581	0	52	529	30	82
- Grunneger Power	200	0	0	200	8	8
- Zwembad Hoogkerk	119	0	21	98	6	27
- Multifunctioneel Centrum Engelbert	384	0	32	352	15	47
- Overig (subsidie BSD)	0	0	0	0	0	0
- ARCG	3.152	0	143	3.009	119	262
- TCN (inzake SIG)	0	0	0	0	0	0
- Monumentenfonds	1.000	0	0	1.000	46	46
- Groninger Museum	560	0	38	522	31	69
- Meerstad	275.000	0	0	275.000	10.288	10.288
- Infoversum	2.500	0	50	2.450	106	156
- Onderwijshuisvesting, Sport/Welzijn, Kunst en Cultuur	515	0	76	439	16	92
- Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	9168	1370	600	9938	0	600
- Leningen U/G (GKB)	0	0	0	0	0	0
Totaal	**499.084**	**12.521**	**33.605**	**478.000**	**18.746**	**52.351**

Bijlage 8A

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

Omschrijving	Saldo 31-12-2012	Resultaat bestemming 2012	begrote mutaties 2013	Saldo 01-01-2014	Rente	verwachte resultaatbestemming 2013	Overige Toevoeging	Overige Onttrekking	Vrijval	Saldo 31-12-2014
ALGEMENE EGALISATIERESERVE										
Algemene egalisatiereserve (AER)	5.706	-10.083	26.862	22.485	0	0	2.515	0	0	25.000
Totaal algemene egalisatiereserve	**5.706**	**-10.083**	**26.862**	**22.485**	**0**	**0**	**2.515**	**0**	**0**	**25.000**
BESTEMMINGSRESERVES EGALISATIE TARIEVEN										
Egalisatie afvalstoffenheffing	6.932	1.033	-800	7.165	0	0	0	1.326	0	5.839
emmingsreserves egalisatie tarieven	**6.932**	**1.033**	**-800**	**7.165**	**0**	**0**	**0**	**1.326**	**0**	**5.839**
Overige EGALISATIERESERVES										
Rente egalisatiereserve	1.750	0	0	1.750	0	0	0	0	0	1.750
Egalisatiereserve WMO	1.102	260	0	1.362	0	0	0	0	0	1.362
Algemene reserve lederz	-1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Algemene reserve bedrijfsvoering ROEZ	154	-154	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene bedrijfsreserve	59		-59	0	0	-9		0	0	-9
Totaal overige egalisatiereserves	**3.064**	**106**	**-58**	**3.112**	**0**	**-9**	**0**	**0**	**0**	**3.103**
BESTEMMINGSRESERVES OVERIGE										
Egalisatiereserve BTW-compensatiefonds	2.266	0	-2.000	266	0	0	0	0	0	266
Aandelen NV Essent	1.262	0	0	1.262	0	0	0	0	0	1.262
Martiniplaza B.V.	5.216	0	0	5.216	0	0	0	0	0	5.216
Voorzieningen Meerstad	34	-34	0	0	0	0	0	0	0	0
Kosten dualisering	51	0	-12	39	1	0	0	13	0	27
Extra beleid	1.214	770	-459	1.525	0	0	0	0	0	1.525
Stadsmeierrechten	330	0	-330	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Regio Specifiek pakket ZZL	120.305	0	-60.353	59.952	1.302	0	0	403	0	60.851
Personeel in Balans	593	96	-385	304	0	0	436	0	0	740
Ten Boer	143	144	-52	235	0	0	0	0	0	235
Flankerend Beleid	4.853	110	-125	4.838	0	0	0	0	0	4.838
Frictiekosten bez 11-14	392	0	-60	332	0	0	0	0	0	332
Dekking tekort begroting	0	0	0	0	0	0	2.728	0	0	2.728
Bestemmingsreserve huisvesting	84	0	-6	78	0	0	0	0	0	78
Bestemmingsreserve ACG/AIM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verkiezingen	12	0	514	526	0	0	567	1.035	0	58
WGA	1.030	-30	30	1.030	0	0	30	0	0	1.060
Overige bestemde reserves WVG	320	0	-320	0	0	0	0	0	0	0
Afkoopsommen onderhoud graven	1.932	161	-292	1.801	36	0	0	36	0	1.801
Onderhoud stadsbeheer	50	-50	0	0	0	0	0	0	0	0
Wegafarm	10	0	-10	0	0	0	0	0	0	0
Riolering	1.217	243	0	1.460	0	0	0	0	0	1.460
Geluidsreducerend asfalt	475	0	0	475	0	0	0	0	0	475
Stadstoezicht	285	-133	-152	0	0	0	0	0	0	0
Vensterschool Hoogkerk	725	0	-725	0	0	0	0	0	0	0

Vervolgtabel reserves

Omschrijving	Saldo 31-12-2012	Resultaat bestemming 2012	begrote mutaties 2013	Saldo 01-01-2014	Rente	verwachte resultaatbestemming 2013	Overige Toevoeging	Overige Onttrekking	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Vensterschool Vinkhuizen	149	0	-149	0	0	0	0	0	0	0
Huisvesting Semmelweisstraat	75	0	0	75	0	0	0	75	0	0
Wijkpost tbv Vensterschool Koorenspoor	287	0	-287	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwbouw Paddepoel NDE	61	0	-61	0	0	0	0	0	0	0
nieuwbouw VMBO	5.528	0	-5.528	0	0	0	0	0	0	0
Herbouw technasium Werkmancollege	3.120	0	-3.120	0	0	0	0	0	0	0
Sport op Orde: herstructurering sportparken	2.672	0	-2.672	0	0	0	0	0	0	0
Sport op Orde: kunstgras stadspark Velocitas	371	0	-371	0	0	0	0	0	0	0
Sport op Orde: nieuwbouw sporthal Lewenborg	310	0	-310	0	0	0	0	0	0	0
Marktplaats Lewenborg	1.533	0	-1.533	0	0	0	0	0	0	0
Duurzaamheid schoolgebouwen	2.500	0	-2.500	0	0	0	0	0	0	0
Sport op Orde: pieken en dalen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	3.634	0	-675	2.959	40	0	0	0	0	2.999
Recreatiegebied Kardinge	830	0	-322	508	0	0	0	22	0	486
Reserve nieuw beleid	122	0	-40	82	0	0	0	42	0	40
Saneringskosten asbest	142	0	-90	52	0	0	0	52	0	0
Egalisatiereserve instellingen ivm concernaccres	398	0	170	568	0	0	1.201	1.204	0	565
Reserve muziekschool	300	0	-300	0	0	0	0	0	0	0
Exploitatierisico Forum	2.550	0	350	2.900	0	0	300	0	0	3.200
BSV Paddepoel	59	0	-8	51	0	0	0	8	0	43
Kunstvoorraad CBK	1.647	0	0	1.647	0	0	0	0	0	1.647
Verlies kunst CBK	84	0	-42	42	0	0	0	42	0	0
NASB	328	0	-163	165	0	0	0	165	0	0
Bouwleges	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fonds Economische Ontwikkelingen	155	0	0	155	0	0	0	0	0	155
Grondbank	3.991	0	74	4.065	69	0	0	0	0	4.134
Grondzaken	-15	-27.299	42.893	15.579	265	-4.100	23.367	3.325	0	31.786
Kunst op straat	575	0	0	575	0	0	0	0	0	575
Parkeren	0	0	0	0	0	0	800	800	0	0
Stimuleringsfonds VHV	11.525	459	413	12.397	211	627	0	0	0	13.235
Euroborg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve nieuw beleid	2.182	-942	-311	929	0	0	0	0	0	929
Wonen boven winkels	1.000	0	0	1.000	0	0	0	0	0	1.000
Groninger Monumentenfonds	932	0	0	932	0	0	0	0	0	932
ISV	25.539	304	-1.034	24.809	422	0	965	0	0	26.196
BWS	632	0	-488	144	11	0	0	0	0	155
Gemeentegaranties	150	0	0	150	0	0	0	0	0	150
Meerstad	347	0	-347	0	0	0	0	0	0	0
Forumgarage	1.400	0	700	2.100	0	0	700	0	0	2.800
Bodemsanering	3.906	0	335	4.241	72	0	460	125	0	4.648
Duurzaamheid	169	-169	0	0	0	0	0	0	0	0
Minimabeleid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Minimabeleid (GKB)	75	0	0	75	0	0	0	0	0	75
RCF-Noord	33	0	0	33	0	0	0	0	0	33
wachtgeld en mobiliteit	42	0	0	42	0	0	0	0	0	42
WWB-inkomen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kinderfonds Armoede	638	0	-530	108	24	0	0	20	0	112
Totaal bestemmingsreserves overige	**222.775**	**-26.370**	**-40.683**	**155.722**	**2.453**	**-3.473**	**31.554**	**7.367**	**0**	**178.889**
TOTAAL RESERVES	**238.477**	**-35.314**	**-14.679**	**188.484**	**2.453**	**-3.482**	**34.069**	**8.693**	**0**	**212.831**

Verloopoverzicht voorzieningen 2014

Omschrijving	Saldo 31-12-2012	Resultaat bestemming 2012	begrote mutaties 2013	Saldo 01-01-2014	Rente	Verwachte resultaatbestemming 2013	Overige Toevoeging	Overige onttrekking	Vrijval	Saldo 31-12-2014
Nadelig saldo Zodiak	235	0	-100	135	0	0	0	80	0	55
Onderhoud gebouwen	125	0	0	125	0	0	0	0	0	125
Pensioenen wethouders	2487	0	0	2487	0	0	0	0	0	2.487
Vordering op Verkoop Vennootschap BV	5247	0	0	5247	0	0	0	0	0	5.247
Vordering op CBL Vennootschap BV	222	0	0	222	0	0	0	0	0	222
RCG	196	0	0	196	0	0	0	50	0	146
Wachtgeld wethouders	754	0	-258	496	0	0	0	141	0	355
Verzekeringen	426	0	641	1.067	0	0	641	0	0	1.708
Onderhoud gebouwen	456	0	-155	301	0	0	353	151	0	503
Ambulancedienst	84	0	-84	0	0	0	0	0	0	0
Groot onderhoud Sontweg	669	0	8	677	0	0	208	558	0	327
Groot onderhoud Hanzeplein	351	0	-7	344	0	0	97	42	0	399
Overuren BRW a.g.v. arbeidstijdenbesluit	50	0	-50	0	0	0	0	0	0	0
Personeel	71	0	-18	53	0	0	0	18	0	35
Groot onderhoud gebouwen (rek 07100)	1442	0	180	1622	48,66	0	140	95	0	1.716
Riolering (vervangingsinvesteringen) (rek 07808)	7019	0	-5950	1069	0	0	0	0	0	1.069
Riolering (groot onderhoud) (rek 07809)	99	0	25	124	0	0	0	0	0	124
Achterstalig onderhoud A&/Gideonbrug (reknr. 078	514	0	-514	0	0	0	0	0	0	0
Legaat Andrea Elkenbracht	214	0	0	214	0	0	0	0	0	214
Onderhoud vensterscholen	162	0	0	162	0	0	70	0	0	232
Groot onderhoud OP/SB	55	0	38	93	0	0	507	484	0	116
Onderhoud Muziekschool	152	0	0	152	0	0	0	0	0	152
Wachtgeld voormalig personeel CBK	43	0	0	43	0	0	0	43	0	-
Fiscalisering onkostendecl. personeel	60	-	-	60	-	-	-	-	-	60
Onderhoud museum	917	0	-16	901	0	0	60	134	0	827
Groot onderhoud Zuiderdiep	335	0	46	381	0	0	200	131	0	450
Openbaar vervoer	1512	0	-1512	0	0	0	0	0	0	-
Volkshuisvesting	1177	0	-137	1040	0	0	0	0	0	1.040
Grote Steden Beleid III	808	-	60-	748	-	-	-	-	-	748
Voorziening garantie Meerstad	25000	-	25.000-	-	-	-	-	-	-	-
Fonds San.Beckerweg	3747	-	68	3.815	64	-	-	-	-	3.879
groot onderhoud	-	-	0	-	-	-	277	-	-	277
Spaarverlof	41	0	0	41	0	0	0	0	0	41
	54.670	**-**	**32.855-**	**21.815**	**113**	**-**	**2.553**	**1.927**	**-**	**22.554**

Bijlage 8B

TOELICHTING RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam	Doel	Maximale omvang	Stand ultimo 2014	Omvang vlgs onderbouwing	Toelichting van de onderbouwing
RESERVES					
ALGEMENE EGALISATIERESERVE					
Opvangen van schommelingen in dienstresultaten.	Het opvangen van eventuele onvoorziene verliezen op de korte en lange termijn		25.000		In de stand van de AER is rekening gehouden met een aanvulling van 2,5 miljoen euro als gevolg van de aanvullende opgave. Ook is 2 miljoen uit de egalisatiereserve BCF overgeheveld naar de AER, conform voorjaarsbrief.
BESTEMMINGSRESERVE EGALISATIE TARIEVEN					
Egalisatie afvalstoffenheffing (rek 05600)			5.839		De reserve ASH zit boven het maximum. Bij de begroting 2013 zijn er varianten over de inzet van de reserve besproken. Gekozen is voor een variant waarin het overschot van de reserve over meerdere jaren via een verlaagd tarief wordt afgebouwd. Dit houdt in dat de woonlastencompensatie voorlopig doorgetrokken wordt en dat het tarief structureel met 6 euro neerwaarts is bijgesteld.
BESTEMMINGSRESERVE OVERIG					
Afkoopsom Essent/Risico GKB	Compensatie voor wegvallen van de nominale afdracht van het EGG vanaf 1992. Onttrekking voor het afboeken van geactiveerde tekorten bij de dienst ROEZ in 2004.		-		**Deze reserves zijn inmiddels opgehevn.**
Egalisatiereserve BTW-compensatiefonds	Het opvangen van exploitatienadeel in de komende jaren.		266		Het saldo van de reserve is voldoende. Dit is conform het perspectief t/m 2015.
Aandelen NV Essent	Tegenwaarde ontvangen aandelen EGD bij overgang EGG naar EGD.		1.262		Waardering is volgens verkrijgingsprijs.
Martiniplaza B.V.	Herwaardering van de aandelen van het GWG.		5.216		Waardering is volgens verkrijgingsprijs.
Mobiliteit topkader	Financiële buffer voor het opvangen van kosten van loopbaanbeleid en mobiliteit van het topkader.		0		De voeding bestaat uit bijdrage van diensten van 15% van de relevante loonsom van het management. Het verschil tussen deze bijdrage en de verstrekte bedragen wordt jaarlijks aan de reserve onttrokken of toegevoegd.
Voorzieningen Meerstad	Het dekken van het voorfinancieringstekort dat bij de ontwikkeling van de publieke voorzieningen in Meerstad ontstaat.		-		Bij het raadsvoorstel bij de jaarrekening 2011 is besloten de reserve Voorzieningen Meerstad van 5,8 miljoen euro in te zetten als dekking voor het tekort in de jaarrekening. Het restsaldo van 34 duizend is bij de rekening 2012 gebruikt om het tekort in de exploitatie mbt Meerstad te dekken.

Naam	Doel	Maximale omvang	Stand ultimo 2014	Omvang vlgs onderbouwing	Toelichting van de onderbouwing
Vervolgtabel reserves					
Kosten dualisering	Het afdekken van incidentele lasten vanaf 2003 over de gewenste ondersteuning voor de raad (raadsgriffie) als gevolg van de invoering van het dualisme.		27		De kapitaallasten m.b.t. de investeringen 'inrichting fractiekamers & digitale voorzieningen raadszaal' komen ten laste van deze reserve . De reserve is van voldoende omvang.
Extra beleid	De door de raad vastgestelde maar in afwachting van definitieve planvorming nog niet naar diensten overgehevelde extra beleidsgelden.		1.525		De raad heeft vastgesteld welke bedragen in de reserve extra beleid gestort dienen te worden. Het uitgangspunt is dat incidentele, extra beleidsgelden 2 jaar beschikbaar mogen blijven.
Reserve Regio Specifiek pakket ZZL	Bij het vaststellen van de jaarrekening 2008 is de reserve RSP ingesteld. De diverse projecten uit het Regio Specifiek Pakket Zuiderzeelijn (RSP-ZZL) dienden hier uit te worden gefinancierd.		60.851		Bij de Begroting 2013 is besloten om ruim 61 miljoen euro te onttrekken ter dekking van de begroting. Dit was mogelijk door vrijval als gevolg van gewijzigde bestedingsplannen.
Personeel in Balans	Bij raadsbesluit van 29 oktober 2008 is deze reserve ingesteld. Doel is om de volgende kosten te dekken: 1) in het kader van het programma 'Personeel in Balans'; 2) voor het nieuw op te richten Loopbaancentrum; 3) de resterende frictiekosten uit de bezuinigingen 2004-2006.		740		Op basis van huidige besluitvorming is de omvang van de reserve voldoende.
Ten Boer	Voordelen en nadelen in de samenwerking met Ten Boer (per dienst) worden met deze reserve verrekend.		235		De reserve is ingesteld bij de vaststelling van de jaarrekening 2009.
Flankerend Beleid	Herplaatsing medewerkers in het kader van de bezuinigingsoperatie 2011-2014.		4.838		In juni is besloten de reserve IZA-gelden zowel qua naam als doel te wijzigen
Frictiekosten bez 11-14	Doel is hieruit incidentele kosten te betalen die voortvloeien uit vastgestelde maatregelen van de bezuinigingstaakstelling 2011-2014		332		De reserve is ingesteld bij de vaststelling van de jaarrekening 2009.
Dekking tekort begroting			2728		
Rente egalisatiereserve			1.750	1.750	Vastgestelde maximum van de egalisatie reserve. Deze moet voldoende zijn om 1% rentestijging te kunnen opvangen en daarnaast het structurele deel van het voordeel uit mismatchfinanciering .
Bestemmingsreserve huisvesting			78		In 2013 zijn de laatste uitgaven in verband met de tijdelijke huisvestingslasten als gevolg van de revitalisatie van de Prefectenhof gedaan. Het restant van deze bestemmingsreserve kan vrijvallen.
Bestemmingsreserve ACG/AIM			0-		
Verkiezingen			58		In 2014 worden twee verkiezingen georganiseerd (gemeenteraad en Europees Parlement). Voor het organiseren van de verkiezingen dient een onttrekking van 1,035 miljoen euro uit de reserve plaats te vinden. De omvang van de reserve is van voldoende omvang.

Naam	Doel	Maximale omvang	Stand ultimo 2014	Omvang vlgs onderbouwing	Toelichting van de onderbouwing
Vervolgtabel reserves					
Overige bestemde reserves WVG	Inzet voor door de raad vastgestelde bestemmingen		-		Op dit moment zijn er geen specifieke bestemmingen waarvoor de raad in deze reserve geld heeft gereserveerd.
Egalisatiereserve WMO	Buffer voor het opvangen van schommelingen bij de uitvoering van de WMO.	1362	1362		De reserve heeft de hoogte van het door de raad vastgestelde maximum.
Algemene bedrijfsreserve *1			-		Betreft rente. Wordt nog afgeroomd.
Reserve Stadstoezicht			-		Deze reserve is bedoeld voor de dekking van de aanloopverliezen van Stadstoezicht. Het restant van de reserve is 152 duizend euro. Bij de rekening 2013 zal hiervoor een bestemmingsvoorstel worden ingediend.
Afkoopsommen onderhoud graven	Veel nabestaanden kiezen voor het afkopen van het onderhoud van de graven in plaats van het jaarlijks te voldoen. Deze inkomsten worden gestort in deze bestemmingsreserve, zodat de rente daarvan kan worden aangewend voor het feitelijke onderhoud.		1.801		De reserve is de komende jaren, naast het opvangen van risico's, nodig voor de gevolgen van de beleidsnota op de begraafplaatsen (ruimen van graven).
Onderhoud Stadsbeheer	Het garanderen van de inzet van middelen voor het onderhoud van de stad.		-		
Wegafarm	In 2008 is een reserve ingesteld voor de subsdiëring van de geitenboerderij Wegafarm. Er is 90 duizend euro in de reserve gestort voor deze subsidieverstrekking.		-		
Riolering	Als er resultaten worden gerealiseerd op de productgroep riolering zullen deze worden verrekend met de bestemmingsreserve Riolering. Deze reserve geeft mede inzicht in de mate waarin de planning van het GWRP gehaald word.		1.460		Er zijn voor 2014 geen mutaties begroot
Geluidsreducerend asfalt	Het reserveren van gelden voor de meerkosten van het onderhoud ten opzichte van de gebruikelijke traditionele asfaltwegen.		475		Elk jaar zal een onderhoudsprogramma voor het ZOAB-areaal worden opgesteld en zullen mogelijk middelen hiervoor worden onttrokken uit de reserve
Vensterschool Hoogkerk			-	-	
Vensterschool Vinkhuizen			-	-	
Huisvesting Semmelweisstraat	Reserve ter dekking van de afboeking van de boekwaarde.	285	-	0	Op dit moment is het niet zeker wanneer en of de tweede fase van dit project begint in verband met de economische omstandigheden. We gaan er voor alsnog van uit dat het project in 2014 start. Het huidige gebouw zal overbodig worden en gesloopt worden. De boekwaarde van het huidige gebouw wordt afgeboekt ten laste van deze reserve.
Sport op Orde: herstructurering sportparken			0	0	
Sport op Orde: kunstgras Stadspark Velocitas			-	0	
Sport op Orde: nieuwbouw sporthal			-	-	
Wijkpost tbv Vensterschool Koorenspoor			-	-	
Herbouw technasium Werkmancollege			-	-	

Naam Vervolgtabel reserves	Doel	Maximale omvang	Stand ultimo 2014	Omvang vlgs onderbouwing	Toelichting van de onderbouwing
Nieuwbouw VMBO			-	-	
Onderwijshuisvesting	Opvangen van risico's en het mogelijk maken van toekomstige investeringen.	5.000	2.999	5.000	In het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2012-2015 is de ontwikkeling van deze reserve op basis van de te verwachten uitgaven voor die periode in het meerjarenbeeld geschetst. Afgelopen jaren is 5,0 miljoen euro als maximum gehanteerd. Voor de schommelingen in het uitgavenniveau in samenhang met de ambities van de komende jaren bij ongewijzigd beleid is het hanteren van dit niveau gewenst. Het minimumniveau is op basis van het IHP 2012-2015 vastgesteld op 2,0 miljoen euro. Met het jaarlijkse doteren van de renteopbrengst wordt verwacht dat het niveau van de reserve tot en met 2015 niet onder het minimum niveau komt. Op basis van het nog vast te stellen programma 2014 zullen wij eventueel de raad voorstellen een reservemutatie door te voeren.
Reserve extra beleid	Nieuw beleidsmiddelen die voor de aankomende jaren beschikbaar zijn gesteld, zijn in deze reserve opgenomen.	Variabel	40	40	Per einde 2014 resteert nog eenmalig een bedrag van 40 duizend euro voor het bezoekerscentrum in Beijum. Dat is conform eerder vastgestelde planning.
Recreatiegebied Kardinge	Deze reserve is voor toekomstige uitgaven voor de herinrichting van het kerngebied van het recreatiegebied Kardinge.	2.465	486	1.250	Deze reserve bestaat uit een bedrag voor de beklemde reserve ter dekking van de kapitaallasten van de investering in het servicegebouw Kardinge en de uitvoering van de Visie op het Kerngebied Kardinge. Nadat deze visie is vastgesteld (juli 2012) is besloten het tramproject te stoppen. Daarmee is één van de meest bepalende elementen in de herinrichting van het kerngebied gewijzigd. De entree van het sportcentrum Kardinge wordt 90 graden gedraaid, uitkomend in het hart van het recreatiegebied samen met de herinrichting van het voorterrein van het sportcentrum. De daarmee gemoeide middelen ad 900 duizend euro zijn middels de raadsnota : "Renovatie fase 2 "Sportcentrum Kardinge: duurzaam bewegen" uit deze reserve beschikbaar gesteld.
Sport op Orde			-		
Saneringskosten asbest	Dekking saneringskosten van asbest in gemeentelijke gebouwen.	360	-	-	De reserve is bestemd voor sanering van bodem, asbest gebouwen. Voor het grootste deel van de locaties zijn de saneringen in kaart gebracht en uitgevoerd. In 2014 staat een aantal overdrachten van accommodaties op de rol, waarvoor ook milieutechnisch onderzoek nodig is. In 2014 wordt het restant van deze reserve voor dat doel aangewend.
Egalisatiereserve instellingen ivm concernaccres	Betreft de egalisatiereserve die is ontstaan door het niet volledig toevoegen van de van het concern ontvangen indexatie in het betreffende jaar aan het subsidiebudget. Het verschil tussen de aan het subsidiebudget toegevoegde indexatiepercentage en de gemeentelijke compensatie wordt jaarlijks verrekend met deze reserve.	nvt	565	565	De raad heeft voor gesubsidieerde instellingen een accressystematiek vastgesteld waarbij het concernaccres met een vertraging van twee jaar wordt verwerkt in de subsidiebudgetten. Het verschil tussen het inenig jaar ontvangen en het in de subsidiebudgetten "doorgegeven" concernaccres wordt verrekend met deze bestemmingsreserve. Bij raadsbesluit van 19 december 2012 is deze systematiek aangepast. Deze aanpassing bestaat slechts hierin dat nu een veiligheidsklep is ingebouwd waardoor het financiële risico voor de gemeente - een negatieve reserve - verdwijnt. Het accres wordt niet meer op percentages aan instellingen doorgegeven maar op basis van beschikbaar budget.
Sporthal Vinkhuizen			-	-	
Renovatie Helperbad			**0**	**0**	
Nieuwbouw Paddepoel *			-	-	
Marktplaats Lewenborg			-	-	
Exploitatie risico Forum	Betreft een reserve om de risico's van de exploitatie van het Groninger Forum te dekken, die ontstaan zijn door de verwachte latere opening van het gebouw.	3.500	3.200	3.200	Oorspronkelijk niveau was 3,5 miljoen. Er is in 2010 echter 1,95 miljoen aan de het Forum betaald ter ondersteuning van de exploitatie. Dit bedrag wordt in 5 termijnen weer gedoteerd aan de reserve conform raadsbesluit GR10.2268757 punten III en IV. Daarmee is de reserve op niveau voor toekomstige exploitatierisico's.

Naam Vervolgtabel reserves	Doel	Maximale omvang	Stand ultimo 2014	Omvang vlgs onderbouwing	Toelichting van de onderbouwing
BSV Paddepoel	Deze reserve houdt verband met de aanbouw BSV Paddepoel.	83	43	43	Deze reserve draagt bij aan de exploitatiesubsidie over periode van 10 jaar van de buurt- en speeltuinvereniging Paddepoel. Conform raadsbesluit is deze reserve gevormd en daarbij is bepaald dat jaarlijks 8 duizend euro aan deze reserve wordt onttrokken. Het niveau van deze reserve is conform planning en daarmee voldoende.
Kunstvoorraad CBK	Deze bestemmingsreserve is ingesteld om in geval van schade of verlies van kunstwerken van het Centrum Beeldende Kunst (CBK) de niet verzekerde kosten van herstel van kunstwerken te dekken. Het is kostbaar om de volledige collectie van het Centrum Beeldende Kunst voor alle risico's te verzekeren. Bij 'verlies' van de voorraad volstaat het uitgekeerde bedrag niet. Immers, de dan geldende marktwaarde bepaalt de aanschafprijs, de werken zijn verzekerd tegen de toenmalige inkoopprijs. Mocht door andere calamiteiten (zoals waterschade of ongedierte) de collectie onherstelbaar beschadigd raken dan zijn we daarvoor niet verzekerd. Met vaststelling van het collectiebeheersplan is hiervoor een bestemmingsreserve voorraden ingesteld.	2516	1647	1647	Na vaststelling van het collectiebeheersplan is het CBK met het bureau verzekeringen in overleg gegaan om de verzekerde waarde af te stemmen op de waarde van de werken die aanwezig zijn in het CBK. Van de 6,6 miljoen aan totale collectiewaarde blijkt circa 2,3 miljoen onder de leners te zijn. De overige 4,3 miljoen heeft het CBK verzekerd. De leners zijn zelf verantwoordelijk voor het verzekering van de onder hun hoede aanwezige werken. De praktijk wijst uit dat uitkering of vergoeding van schade aan eigendommen van een derde partij (uitleen) door verzekeringsmaatschappijen niet eenduidig is. Waar de ene verzekeringsmaatschappij zonder dralen de schade vergoedt, weigeren anderen. Wanneer deze werken verloren gaan zal het lastig zijn dit op de leners te verhalen. Indien 75% van de leners onvoldoende verzekert, is het risico maximaal ca. 1,7 miljoen euro, derhalve is de reserve toereikend. Deze reserve is met de waardering van de kunstvoorraad tot stand gekomen. In 2012 is na uitgebreid onderzoek van de voorraadwaardering deze reserve met 869 duizend euro afgewaardeerd. Op basis van dit onderzoek bleek dat een aantal kunstwerken ten onrechte in de voorraadwaardering was meegenomen. De hoogte van de reserve is hiermee weer afgestemd op de werkelijke waarde van de voorraad. Het niveau is voldoende.
Verlies kunst CBK	Opvangen exploitatietekorten voor de periode tot en met 2014	168	-	-	Middels het collectiebeheersplan is vastgesteld wat de gemiddelde winstmarge is bij verkopen van kunstwerken en de onderhoudsbehoefte van de courante collectie van het Centrum Beeldende Kunst (CBK). Daarmee zijn ook de inkomsten van het CBK gecorrigeerd. Dat leidt tot een verlies in de exploitatie van begroot 27 duizend euro. Met deze reserve kan een aantal jaren worden overbrugd om te onderzoeken hoe de exploitatie sluitend kan worden gemaakt. Dat kan onder meer door aankopen doen waarop een hoog winstpercentage kan worden gemaakt, servicekosten verhogen, werving nieuwe klanten door aanvullende services zoals reserveren via internet en advisering bij collectievorming. Per ultimo 2014 is deze reserve afgebouwd tot 0 en kan de reserve worden opgeheven
NASB	NASB wil te weinig actieve burgers meer aan het sporten en bewegen krijgen. De middelen dienen gedurende de periode 2010 t/m 2014 ingezet te worden. Aangezien we de middelen van het rijk ontvangen in 2010, 2011 en 2012 heeft het college op 26 oktober 2010 ingestemd met het voorstel om een bestemmingsreserve in te stellen om de bestedingen conform het bestedingsplan in 2011, 2012, 2013 en 2014 te kunnen verdelen.	328	-	-	Conform meerjarenplan door B&W vastgesteld OS10.2382406 vindt in de jaren 2010, 2011 en 2012 dotaties aan de reserve NASB plaats. In 2013 en 2014 wordt dit bedrag weer afgebouwd tot 0. Ultimo 2014 kan de reserve worden opgeheven.
Duurzaamheid schoolgebouwen			0		
Reserve muziekschool	Versterking van het weerstandvermogen van de fusiecombinatie Muziekschool/Kunstencentrum	300	-	-	De reserve zal ten gunste komen van de nieuwe fusiecombinatie in 2013. De reserve wordt ultimo 2013 opgeheven.

Naam Vervolgtabel reserves	Doel	Maximale omvang	Stand ultimo 2014	Omvang vlgs onderbouwing	Toelichting van de onderbouwing
Bouwleges	De bestemmingsreserve Bouwleges (omgevingsvergunning) is bedoeld om risico's voor tegenvallende inkomsten leges op te kunnen vangen. Voeding vindt plaats uit eventuele meeropbrengsten (bouw)leges (omgevingsvergunning).				De reserve is uitgeput en de maximale omvang van de reserve dient te worden bijgesteld gezien de resultaten van de afgelopen jaren.
Fonds Economische Ontwikkelingen	De middelen worden breed ingezet ter stimulering van de economische ontwikkelingen in de stad.		155		Er zijn voor 2014 geen mutaties begroot.
Grondbank	Vanaf verslagjaar 2000 is besloten om de 10% opslag (circa 2 jaar rentelasten) over gronden zonder rentebijboeking, die gebruikt wordt ter financiering van de grondbankaankopen, afzonderlijk op de balans te presenteren.		4.134		Overeenkomstig besluitvorming is de reserve nodig voor de dekking van risico's en financiering van grondbankaankopen. De begrote mutatie in 2014 is de toevoeging van rente.
Grondzaken	Vormen van een toereikende buffer voor het opvangen van exploitatieschommelingen op de grondexploitaties in de stadsuitleggebieden.		31.786		De minimale omvang van de risico's die verband houden met grondexploitaties, plankostencomplexen en nog in exploitatie te nemen gronden bedraagt 73 miljoen euro. De berekening is gebaseerd op verwachtingen gebaseerd op aannames met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen. Het is evident dat het saldo van de reserve grondzaken ver beneden het minimum niveau is. De begrote mutaties in 2014 zijn de toevoeging van extra beleid, resultaten binnenbezittingen en rente. De onttrekkingen zijn verwachte resultaten op gronden en het exploitatietekort van de parkeergarage Boterdiep.In de stand van de reserve grondzaken is rekening gehouden met een aanvulling van 20,1 miljoen euro als gevolg van de aanvullende opgave.
Kunst op straat	Financieren van kunst bij nader te bepalen kunstprojecten in de openbare ruimte. Het fonds wordt beheerd door het Centrum Beeldende Kunst (CBK) en de dienst ROEZ.		575		Vooralsnog heeft OCSW aangegeven voor 2014 geen onttrekking aan de reserve te doen en alleen de jaarlijkse bijdrage vanuit ISV te benutten. De uitvoeringen van kunstprojecten zijn naar aanleiding van vertragingen in de ruimtelijke ordeningprojecten zelf ook vertraagd. Over bestedingen en daarmee reserve ontrekkingen, is daarom onvoldoende zekerheid
Parkeren	Deze reserve dient als egalisatiereserve voor de resultaten van het parkeerbedrijf.		-		Er zijn geen verwacht mutaties in 2014. De reserve is niet op niveau, de omvang is te laag om de risico's binnen het parkeerbedrijf af te kunnen dekken.
Stimuleringsfonds VHV	Personen of instellingen de kans te geven onder aantrekkelijke voorwaarden geld te lenen voor initiatieven betreffende aanschaf van een pand, renovaties, woningaanpassingen, groot onderhoud, activiteiten in de gebouwde omgeving.		13.235		De reserve dient ter dekking van de verstrekte geldleningen. De leningen worden verstrekt vanuit een rekening-courant die we bij het SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten) aanhouden. Bij volledige omzetting van het RC-saldo is het volledige bedrag van deze reserve nodig ter financiering. De reserve is hierdoor niet vrij besteedbaar.
Reserve nieuw beleid	In deze reserve zijn nog te besteden nieuw beleidsgelden opgenomen		929		Het saldo is gelijk aan de nog niet bestede middelen extra beleid.

Naam	Doel	Maximale omvang	Stand ultimo 2014	Omvang vlgs onderbouwing	Toelichting van de onderbouwing
Vervolgtabel reserves					
Wonen boven winkels	Bij de jaarrekening 2004 is besloten deze bestemmingsreserve te vormen als weerstandsvermogen voor de oprichting van de NV Wonen boven Winkels Groningen waar de gemeente in participeert.		1000		De middelen in de reserve zijn noodzakelijk als buffer voor de participatie van de gemeente Groningen in NV Wonen boven Winkels.
Groninger Monumentenfonds	Deze reserve is gevormd als buffer voor de lening, die verstrekt is aan het Groninger Monumentenfonds.	1.000	932		De middelen zijn nodig als buffer voor de verstrekte achtergestelde lening aan NV Groninger Monumentenfonds. De reserve is niet op niveau. De minimale omvang is 1 miljoen euro.
ISV	Op 28 april 2011 is de Intrekkingswet stedelijke vernieuwing van kracht geworden. Dit houdt in dat de restant middelen ISV niet meer verantwoord		26.196		Het saldo van de reseve bestaat uit de 'oude" reserve ISV en de ISV middelen tot en met 2013 die wel verplicht zijn, maar nog niet tot uitbetaling zijn gekomen. De begrote toevoegingen zijn rente en de bijdrage wijkvernieuwing.
BWS	Rente voorziening BWS		155		Het saldo van de reserve BWS is van de gemeente Groningen en andere gemeenten uit de regio. Niet het hele saldo komt dus aan Groningen toe. Aanwending kan plaatsvinden i.o.m. de regio.
Gemeentegaranties	Conform de nota "Herpositionering van het Woonservice Centrum" is deze reserve ingesteld om eventuele claims gemeente garantie te kunnen opvangen.		150		Gemeenten in Nederland hebben geen achterwachtverplichting meer bij nieuwe hypotheekgaranties. De reserve hoeft niet verder worden gevoed. Al afgegeven gemeentegaranties blijven wel gegarandeerd. De reserve dient hiervoor als buffer en is niet vrij besteedbaar.
Meerstad	De raad heeft op 20 juli 2005 besloten om een weerstandsvermogen van 12 miljoen euro (2017) te vormen om risico's in de grondaankopen te kunnen opvangen. Bij begroting 2010 is de garantstelling verhoogd.		-		De reserve meerstad is bij de jaarrekening 2010 omgevormd naar een voorziening. Het saldo van de reserve is in 2013overgezet naar de reserve grondzaken.
Forumgarage	Afdekking risico parkeergarage Forum.		2.800		Op 23 juli 2010 is door de raad besloten om een voorziening in te stellen om het risico van de parkeergarage Forum af te dekken. Tot 2019 wordt er jaarlijks 700 duizend euro vanuit het parkeerbedrijf toegevoegd aan de voorziening.
			-		
Bodemsanering	Bestemd voor de kosten van bodemsaneringen die niet uit andere bronnen gefinancierd kunnen worden. Daarnaast is deze reserve specifiek bestemd voor het afdekken van eventurel schadelclaims betreffende in het verleden door de gemeente uitgegeven grond, alsmede claims van het rijk in verband met ongerechtvaardige verrijking en de slibsanering.		4.648		Op basis van de een risico-inventarisatie is het minimumniveau van de reserve bodemsanering bepaald op 1,7 miljoen euro. De huidige stand van de reserve is voldoende. De enige begrote mutatie in 2014 is de toevoeging van rente.

Minimabeleid (GKB)			75	75	Het beinvloedbare deel van de lasten bedraagt circa 5 miljoen euro. De maximale omvang van de reserve is 1,5% ofwel 75 duizend euro. De reserve is van voldoende omvang.
WWB-inkomen			-	-	
Kinderfonds Armoede			112	112	De PC minima regeling is medio 2013 gestopt. De reserve wordt gebruikt om de verplichtingen inzake internet aansluitingen voor minima aan wie een PC is verstrekt te voldoen. Verplichting loopt door tot medio 2017.
ICT innovatief			-	-	
RCF-Noord			33	45	Betreft een egalisatiereserve omdat het RCF veelal werkt met meerjarig incidentele financiering. Een reserve van 10% van de lasten achten wij voldoende. De lasten bedragen circa 450 duizend euro per jaar.
Wachtgeld en mobiliteit			42	42	Het niveau van de reserve is conform de prognose van de verplichtingen.

Naam Voorzieningen	Doel	Stand ultimo 2014	Toelichting van de onderbouwing
BSD			
Nadelig saldo Zodiak	Compensatie voor financiële risico's verbonden aan overname van stafpersoneel Zodiakgroep.	55	Volgens onderliggende berekeningen is de voorziening van voldoende omvang.
Onderhoud gebouwen	Egalisatie groot onderhoud Bestuursdienstgebouwen (Oude Stadhuis en	125	Deze voorziening is als buffer bedoeld om toekomstig onderhoud op te vangen, wat niet
Pensioenen wethouders	Sinds 2002 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de pensioenen van wethouders. De voorziening is ingesteld om de pensioenlasten van voormalig wethouders (voor 2006) te kunnen financieren. Waarschijnlijk zal in de komende jaren een landelijk fonds voor pensioenen wethouders in het leven worden geroepen. Ten behoeve van de pensioenvoorziening van wethouders die ingaande 2006 politieke ambtsdragers zijn/waren, is een verzekeringspolis afgesloten.	2.487	Na dotatie van 1,9 miljoen euro in 2012 is volgens onderliggende berekeningen de voorziening op orde en kan het risico vervallen.
Vordering op Verkoop Vennootschap BV	In verband met de verkoop van Essent is er een aandeel in een aantal opgerichte BV's welke dienen ter zekerheid van mogelijke claims, voortvloeiende uit de verkooptransactie of rechtshandelingen van voor de verkoop. Onzeker is in hoeverre er uiteindelijk een beroep gedaan kan worden op het vermogen van deze BV.	5.247	De voorziening is van voldoende omvang. Er staat voor hetzelfde bedrag een vordering tegenover.
Vordering op CBL Vennootschap BV	In verband met de verkoop van Essent is er een aandeel in een aantal opgerichte BV's welke dienen ter zekerheid van mogelijke claims, voortvloeiende uit de verkooptransactie of	222	De voorziening is van voldoende omvang. Er staat voor hetzelfde bedrag een vordering tegenover.
Fiscalisering onkostenvergoedingen	Nvt	-	Deze voorziening is voor het beoogde doel gebruikt en inmiddels opgeheven.
RCG	Garantstelling loonkosten voormalig RCG medewerkers	146	Het regionale samenwerkingsverband RCG is per 1 januari 2010 opgeheven.
Nog te betalen salarissen	Nvt	-	Het in de voorziening gestorte bedrag is inmiddels weer voor het beoogde doel uit de
Wachtgeld wethouders	Kunnen voldoen aan alle wachtgeldverplichtingen voor oud-wethouders.	754	Eind 2012 ontvingen 6 oud-wethouders een wachtgeldvergoeding van de gemeente
DIA			
Verzekeringen		1.708	Mutaties: geraamde toevoeging -/- afwikkeling claims. Daarnaast vindt vrijval van 103
Onderhoud gebouwen		503	In 2012 is de revitalisatie van de Prefectenhof afgerond. In 2013 zijn voor beide panden
HVD			
Ambulancedienst	Opvangen van mogelijke kosten die voortvloeien uit de saneringsprocedure, die met het indienen	-	Naar verwachting wordt de overgang van ambulancepersoneel naar Ambulancezorg
Groot onderhoud Sontweg	Opvangen grote schommelingen in de onderhoudskosten van de locaties Sontweg en	327	De stand van de voorziening is conform de onderhoudsplanning, die voor de locaties
Groot onderhoud Hanzeplein	Opvangen grote schommelingen in de onderhoudskosten van het Hanzeplein.	399	De stand van de voorziening is conform de onderhoudsplanning, die voor de locaties Sontweg en Vinkhuizen is opgesteld.

Naam Vervolgtabel Voorzieningen	Doel	Stand ultimo 2014	Toelichting van de onderbouwing
Overuren brandweer a.g.v. arbeidstijdenbesluit	Op 1 januari 2006 is het nieuwe Arbeidstijdenbesluit (ATB) van kracht geworden. Dit heeft in 2007 geleid tot een nieuw rooster voor de ploegendienst. Bij wijze van overgangregeling is afgesproken het oude verlofrecht tot en met 2009 te handhaven. In combinatie met de geringere aanwezigheid volgens het nieuwe rooster heeft dit geleid tot opbouw van een verlofstuwmeer per medewerker. Dit verlofstuwmeer wordt weggewerkt door uitbetaling van uren danwel het opnemen van uren. Bij het opnemen van uren moet in sommige gevallen vervanging ingehuurd worden. De voorziening is noodzakelijk om de kosten van het wegwerken van het verlofstuwmeer af te dekken.	-	Naar verwachting wordt de voorziening in 2013 besteed. Als dit het geval is, kan de voorziening per 31-12-2013 worden opgeheven.
iederz			
Personeel	Compensatie salariskosten bij overname personeel	35	Loopt nog 2 jaar ad. 17, saldo voldoende.
SB			
Groot onderhoud gebouwen		1715,66	Toevoeging 189. Dit betreft een dotatie uit de exploitatie (140) en rente (49).
Sanering Beckerweg		0,00	
Riolering (vervangingsinvesteringen		1069,00	Het G(W)RP 2014-2017 wordt de basis voor deze voorziening.
Riolering (groot onderhoud)		124,00	Het G(W)RP 2014-2017 wordt de basis voor deze voorziening.
Achterstallig onderhoud A&/Gideonbrug		0,00	
OCSW			
Legaat Andrea Elkenbracht	Begaafde (oud) leerlingen van het stedelijk conservatorium in de gelegenheid stellen een	214	Het niveau is voldoende. De kosten worden bestreden uit de rente van een beschikbaar
Legaat Henke Veldhuis		-	
Onderhoud vensterscholen	Opvangen schommelingen onderhoudsplanning voor planmatig/groot onderhoud.	232	De 3 grote vensterschoolgebouwen (SPT, Hoogkerk, Vinkhuizen) zijn allen vlak voor de
Groot onderhoud OP/SB	/an groot onderhoud aan de Oosterpoort/ Stadss	116	Het niveau van de voorziening i s gebaseerd op de onderhoudsplanning voor
Onderhoud Muziekschool	Het opvangen van toekomstig onderhoud aan de Muziekschool.	152	
Wachtgeld voormalig personeel CBK	Dekking van wachtgeldkosten van de voormalige directeur CBK.	-	De dotaties en aanwending van deze voorziening is conform planning.
Noodlokalen Gravenburg		-	Vervallen; zie jaarrekening 2012
Voorziening risico BTW	Dze voorziening is ingesteld voor de mogelijke suppletie 2012	60	In 2012 hebben we waarschijnlijk te veel BTW geclaimd op het gebied van sportaccommodaties. De mogelijke suppletie aangifte voor dit onderdeel over 2012 bedraagt 60 duizend euro.

Naam Vervolgtabel Voorzieningen	Doel	Stand ultimo 2014	Toelichting van de onderbouwing
ROEZ			
Onderhoud museum	Met het Groninger Museum is in 2001 een huurovereenkomst afgesloten. Hierin is vastgelegd welke bedragen het Groninger Museum moet betalen voor huur en onderhoud. Het verschil tussen deze bedragen en de werkelijke kosten wordt in de voorziening gestort. Daarnaast is als voeding aan de voorziening 154 duizend euro structureel	827	De begrote onttrekkingen in 2014 zijn gebaseerd op de onderhoudsplanning.
Groot onderhoud Zuiderdiep	De voorziening betreft de verplichting samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van de	450	De verwachte mutatie in 2014 is de dotatie van 200 duizend euro en de verwachte uitgaven aan groot
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing I	Betreft nog niet bestede / toegewezen verkregen middelen van het Rijk onder stringente condities voor de richting van de aanwending (Wet op de Stads- en	-	Het saldo van de vooziening is omgezet naar de reserve ISV. Deze voorziening is opgeheven.
Stadsmeierrechten	De voorziening wordt gevoed uit vooruitontvangen rijksbijdragen.	0	
Openbaar vervoer	De gemeente is verplicht om over gelden van het Rijk die niet worden doorbetaald aan de vervoerder afzonderlijk te rapporteren. Daarnaast is het wenselijk om een reserve te openen om schommelingen in de hoogte van de Rijkssteun te kunnen opvangen, zodat voorkomen wordt dat deze schommelingen leiden tot aanpassingen van het vervoersvoorzieningenniveau.	-	Naar verwachting worden alle middelen in 2013 uitgegeven. Er zijn voor 2014 geen mutaties meer begroot in 2014.
Volkshuisvesting	Het doel is het afdekken van aanspraken, die kunnen voortvloeien uit de gemeentelijke risicopositie ten	1.040	Er komen geen nieuwe garanties bij, omdat het Rijk garant staat als achtervang voor de WEW. Totdat
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing II	De ontvangen bedragen betreffen nog niet bestede / toegewezen verkregen middelen van het Rijk onder	-	Het saldo van de vooziening is omgezet naar de reserve ISV. Deze voorziening is opgeheven.
Grote Steden Beleid III	In het kader van de uitvoering van GSB III worden rijksbijdragen beschikbaar gesteld voor de pijler	748	De huidige stand van de voorziening betreft nog niet bestede Rijksmiddelen voor de pijler economie.
Nazorg slibdepot	Over een aantal jaren zal het huidige slibdepot sluiten. De provincie heeft de wettelijke taak	-	De voorziening voor afkoop nazorg van het gemeentelijk slibdepot is niet voor 2016 aan de
Riolering (vervangingsinvesteringen)	: riooltarief worden opgenomen als de eerste aanleg v	0	de voorziening is overgegaan naar stadsbeheer
Riolering (groot onderhoud)	De voorziening is bedoeld als dekking van het onderhoud op de langere termijn zoals herijking	-	de voorziening is overgegaan naar stadsbeheer
Achterstallig onderhoud A7 / Gideonbrug	De voorziening is ingesteld voor de dekking van het achterstalling onderhoud aan de A7 en de	-	de voorziening is overgegaan naar stadsbeheer
Voorziening garantie Meerstad	De voorziening is bij de jaarrekening 2012 ingesteld.	- -	In 2012 is, conform raadsvoorstel, een voorziening ingesteld voor de afboeking van 25 miljoen euro op
Fonds San.Beckerweg	Eeuwig durende nazorg van de sanering van de locatie Beckerweg	3.879	Voor 2014 zijn er geen mutaties begroot.
SOZAWE			
Spaarverlof		41	bedrag is conform opgebouwde rechten
groot onderhoud		277	betreft voorlopige voorziening; wordt definitief als het pand Harm Buiterplein is opgeleverd en het

Bijlage 9

OVERZICHT OPGENOMEN (EN OP TE NEMEN) LANGLOPENDE GELDLENINGEN 2014

Bedragen x € 1.,000	Boekwaarde 01-01-2014	Opgenomen 2014	Aflossing 2014	Boekwaarde 31-12-2014 (=1+2-3)	Rente 2014	Rente en aflossing (= 3 + 5)
Omschrijving	1	2	3	4	5	6
A. GELDLENINGEN						
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars						
- AEGON Asset Management	3.067	0	3.067	0	54	3.121
- ING / Nationale Nederlanden	0	0	0	0	0	0
- Overig	0	0	0	0	0	0
Totaal binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	**3.067**	**-**	**3.067**	**-**	**54**	**3.121**
ov. financiële instellingen						
- ABN AMRO Bank NV	106.732	0	3.778	102.954	4.926	8.704
- Algemene Spaarbank Nederland NV (ASN)	13.000	0	11.500	1.500	230	11.730
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	569.510	8.117	11.590	566.037	20.061	31.651
- Movir NV	0	0	0	0	0	0
- ING Bank	1.072	0	1.072	0	18	1.090
- Nationaal Groenfonds	0	0	0	0	0	0
- Nederlandse Waterschaps Bank	337.832	3.033	47.434	293.431	11.692	59.126
- St. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nede	358	0	108	250	5	113
- Nog op te nemen leningen in 2013	0	138.035	0	138.035	4.003	4.003
- Nog op te nemen leningen in 2012	65.000	0	0	65.000	1.600	1.600
Totaal binnenlandse banken en ov. financiël	**1.093.504**	**149.185**	**75.482**	**1.167.207**	**42.535**	**118.017**
Overige binnenlandse sectoren						
- Diverse fondsen (monumenten, energie)	1.200	0	0	1.200	53	53
- Overig (Wichers Hoeth)	1	0	0	1	0	0
Totaal overige binnenlandse sectoren	**1.201**	**-**	**-**	**1.201**	**53**	**53**
Buitenlandse instellingen						
- Berlin-Hannoversche Hypothekenbank AG	0	0	0	0	0	0
- Wurttembergische Hypothekenbank AG	0	0	0	0	0	0
Totaal buitenlandse instellingen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal geldleningen 2013	**1.097.772**	**149.185**	**78.549**	**1.168.408**	**42.642**	**121.191**
B. WAARBORGSOMMEN						
- SB (benzinepasjes)	22	0	0	22	0	0
- SB (borgstelling)	-31	0	0	-31	0	0
RO/EZ	1.034	100	50	1.084	0	50
Totaal waarborgsommen	**1.025**	**100**	**50**	**1.075**	**-**	**50**
TOTAAL GENERAAL	**1.098.797**	**149.285**	**78.599**	**1.169.483**	**42.642**	**121.241**

Bijlage 10

OVERZICHT GEWAARBORGDE GELDLENINGEN 2014

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restant 1-1-2014	Nieuwe gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restant 31-12-2014
Garantie aankoop eigen woning	0	71.866	0	9.682	62.184
Woningaanpassing gehandicapten	0	20	0	20	0
Garantie woningverbetering NRF	0	441	0	441	0
	0	**72.327**	**0**	**10.143**	**62.184**

Bijlage 11

SUBSIDIES EN INKOMENSOVERDRACHTEN

INKOMENSOVERDRACHTEN Subsidies	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014
Stichting GAVA	23	24	24
Sociaal Fonds	22	23	23
	45	**47**	**47**
Heroïneverstrekking	1.128	981	1.050
Fonds openbare geestelijke gezondheidszorg	0	44	46
	1.128	**1.025**	**1.096**
Vogelopvang	11	12	12
Oud papier (miv 2008 verrekend Virol met inzamelaars	14		
Milieudefensie	6		
Noorderbreedte	4		
Zwerfvuilteams	2		
Energiescans	13		
Subsidies in het kader van lentekriebels	17		
Subsidie duurzaamheidcentrum	103		
Dierenweide Het Boegbeeld (doorstart Wegafarm)	30		
Dierenweide Het Boegbeeld (Wegafarm beheerssubs	11	11	11
Monumentale bomen	1	3	3
Le Roy Groen	22	22	22
	234	**48**	**48**
3.1 Integraal jeugdbeleid	11.070	13.079	12.402
4.1 Soclale samenhang en participatie	12.811	12.703	12.688
4.2 Preventie en zorg	17.276	17.000	16.435
4.3 Integratie en emancipatie	1.795	1.573	1.409
5.1 Sportieve infrastructuur	1.147	1.076	1.182
5.2 Deelname aan sport	1.172	929	940
5.3 Overig	1		
6.1 Culturele infrastructuur	20.438	18.563	18.953
6.2 Deelname aan cultuur	960	2.412	3.397
6.3 Overig	592	854	750
2.3 Groningen Kennisstad	148	154	
2.4 Internationalisering			133
	67.410	**68.343**	**68.289**

INKOMENSOVERDRACHTEN	Rekening	Begroting	Begroting
Subsidies	2012	2013	2014
AVPW	25	25	25
Besluit woninggebonden subsidies	61	70	15
Bijdrage regiofonds	1.909	1.909	1.909
Energy Valley	50	81	50
Expl. Eelde	117	0	0
Gehandicaptenregeling AGGA	54	0	30
Groningen Airport Eelde	147	0	
Groninger Congresbureau	40	40	30
Informatiepunt DUBO (Stimuleringsimpulsen VHV)	15	15	0
Monumenten en monumentale waarden	262	0	
Platform GRAS	71	71	71
Steunpunt Huren en blad Spijkerhard		15	
Voorwaarts Voorwaarts		5	
Stimulering energiebesparing in de best. Woningvoor	814	200	132
GCC	104	90	90
MG Binnenstadscampagne	83	75	75
Dierenweide Het Boegbeeld (doorstart Wegafarm)	30	0	
Dierenweide Het Boegbeeld (Wegafarm beheerssubs	11	0	
Goed Idee en plus	159		
Monumentale bomen	1	0	
Le Roy Groen	22	0	
Groninger Museum	368		442
Groningen Energieneutraal	83		100
Ondernemerstrefpunt (OTP)	80	60	80
EZ Innovatie ondersteunende technologie	125		90
EZ Bevorderen ondernemersschap	61		61
EZ Werklocaties	58		58
EZ Versterken bedrijfsleven Binnenstad	54		65
EZ Talent en kenniswerkers	57		60
Fonds Ondernemend Groningen	1.243		1.957
EZ Gezond oud worden	128	78	128
EZ Confucius		30	
	6.232	**2.764**	**5.468**
TOTAAL SUBSIDIES	**75.049**	**72.227**	**74.948**

INKOMENSOVERDRACHTEN	Rekening	Begroting	Begroting
Overige inkomensoverdrachten	**2012**	**2013**	**2014**
Gem. regelingen BANN, RCG, Cevan, VGG	135	124	126
Gem. regeling Meerstad (GRM)	104	112	112
Provincie Groningen (SNN-bijdrage)	109	100	112
Veiligheidshuis	60		
Ruslandjaar	16		
Confuciusinstituut	30		
Akkoord van Groningen, Kenniscampagne	68		
Rampenbestrijding, schade aan derden	48		
Ten Boer		52	
Vergoeding raadsfracties	81	82	83
Fractieondersteuning	201	211	211
	852	**681**	**644**
Groninger Archieven	2.049	2.083	2.107
Rijksleges overige regelingen	1.241	1.074	1.059
	3.290	**3.157**	**3.166**
Schades aan derden	22		
Vergunning iepenbeheer Stichting Iepenwacht	46	46	48
Dierenweide Eelderbaan	11	11	11
Kinderboerderij Beijum	11	11	11
Kinderboerderij Beestenborg	13	13	13
Kinderboerderij Minerva	3	3	3
	106	**84**	**86**
Opvang zwerfdieren	128	130	131
Bijdragen aan H&OG-regeling	6.167	6.182	18.174
WMO-verstrekkingen:	23.885	24.448	22.615
	30.180	**30.760**	**40.920**
Verzekeringsschades	37	0	0
	37	**0**	**0**
3.1 Integraal jeugdbeleid	2.749	2.396	2.384
3.2 Overig	17.614		
4.2 Preventie en zorg	178	655	1.422
5.1 Sportieve infrastructuur	647	637	543
5.2 Deelname aan sport	113	82	154
5.3 Overig		33	33
6.1 Culturele infrastructuur	75		
6.3 Overig	10		
	21.386	**3.803**	**4.536**

INKOMENSOVERDRACHTEN	Rekening	Begroting	Begroting
Overige inkomensoverdrachten	**2012**	**2013**	**2014**
Bedrijven contacten / promotiedagen		45	30
Bijdrage archeologiebudget	22		
Bijdragen uit Stadsdeelbudgetten	213		
EemsDollard Regio		12	12
Noorderslag	18	50	50
Ondernemersprijs	20	20	20
Startersdag	5	5	
Stimuleringimpulsen VHV	6	7	5
Vergunning iepenbeheer Stichting Iepenwacht	46	0	
Dierenweide Eelderbaan	11	0	
Kinderboerderij Beijum	11	0	
Kinderboerderij Beestenborg	13	0	
Kinderboerderij Minerva	3	0	
Stichting Marketing Groningen	921	1.067	900
Nieuw Lokaal Akkoord	2651	600	1.000
Milieufederatie		21	
Ecologie leefomgeving	61		60
Visie Ebbingekwartier	101	50	
Groninger Monument Fonds	47	47	47
Keiweek		3	
(Groene) Energie	46		
Er gaat niets boven Groningen	5	5	
Svn Startersleningen	750		0
Evenementen Binnenstad	498		
	5.448	**1.932**	**2.124**
WWB Inkomensdeel	127.779	139.585	147.146
Participatiebudget (oud WWB-Werkdeel)	14.457	7.853	4.853
Bijzondere Bijstand	6.167	6.480	6.728
BBZ	1.905	1.500	1.930
WWIK	966	0	0
IOAW	2.248	2.200	2.334
WKO	1.388	507	621
IOAZ	284	307	281
Inburgering	160	25	0
GKB instellingen	113	93	113
Actieplan jeugdwerkloosheid	975	0	0
BOB	10	350	350
BBZ (pre)starters	4.262	3.600	3.800
Langdurigheidstoeslag	1.499	1.566	1.653
	162.214	**164.066**	**169.809**
TOTAAL OVERIGE INKOMENSOVERDRACHTEN	**223.476**	**204.483**	**221.285**
Totaal	**298.525**	**276.710**	**296.233**

Bijlage 12

ONDERHOUDSGEGEVENS GEMEENTELIJKE GEBOUWEN

DIENST	Boekwaarde 01-01-2014	Meerjarenplan	Voorziening 01-01-2014	Onderhouds bedrag Begroting 2014
BSD				
Oude Stadhuis	0	aanwezig	125	100
Goudkantoor	0	aanwezig	0	5
Totaal boekwaarde	**0**		**125**	**105**
Verzekerde waarde:	**29.512**			
DIA				
Prefectenhof				
- gebouw	12984	ja	0	0
- installaties	0		0	0
Trompsingel				
- gebouw	3318	ja	0	0
- installaties	0		0	0
- inventaris	0		0	0
Prefectenhof en Trompsingel	0		456	427
Totaal boekwaarde	**16.302**		**456**	**427**
Verzekerde waarde:	**24.797**			
iederz				
Peizerweg	3786		0	460
Helena Swarthlaan	0		0	0
Iepenlaan	0		0	0
Totaal boekwaarde	**3.786**		**0**	**460**
Verzekerde waarde:	**29.000**			
HVD				
Gebouw Sontweg 10	3342	Aanwezig	344	166
Gebouw Hanzeplein 120	5748	Aanwezig	677	121
Gebouw Diamantlaan	1065	Aanwezig	0	53
Totaal boekwaarde	**10.155**		**1.021**	**340**
Verzekerde waarde:	**37.887**			
SB				
Duinkerkenstraat	603	Ja	0	302
Wijkpost Vinkhuizen	965	Ja	0	34
Afvalbrengstation	668		0	0
Totaal boekwaarde	**2.236**		**0**	**336**
Verzekerde waarde:	**31.400**			
OCSW				
Oosterpoort/Stadschouwburg	6873	10 jaar	55	484
Vensterscholen	7008	10 jaar	162	241
Muziekschool	51	10 jaar	152	12
Sportaccommodaties/zwembaden	35317	10 jaar	0	2863
MIOP Sport en Recreatie	0	0	0	0
Welzijnsaccommodaties	5355	10 jaar	0	90
NDE	394	10 jaar	0	54
Schoolgebouwen economisch eigend	125906	nvt	0	0
Overige activa	534	nvt	0	0
Totaal boekwaarde	**181.438**		**369**	**3.744**
Verzekerde waarde:	**750.000**			
RO/EZ				
Huisvesting personeel begraafplaats	119	ja	0	0
Huisvesting Gothenburgweg	3.539	ja	0	0
Huisvesting Zuiderdiep	9.677	ja	0	0
Wijkposten (inclusief Havenkantoor)	1.245	ja	0	0
Totaal tlv voorziening grootonderhoud		ja	381	131
Regulier onderhoud huisvesting	0	0	0	0
Groninger Museum	0	ja	901	597
Totaal boekwaarde	**14.580**		**1.282**	**728**
Verzekerde waarde:	**83.602**			
SOZAWE				
Harm Buiterplein	47834	0	0	277
Totaal boekwaarde	**47.834**	**0**	**0**	**277**
Verzekerde waarde: nntb				
Boekwaarde 01-01-2012	**276.331**			
Verzekerde waarde:	**986.198**			

Bijlage 13

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN 2013 > 250 DUIZEND EURO

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele baten 2014	bedrag x 1.000 euro
12. Bedrijfsvoering	Doordat de reserve RSP gebruikt kan worden voor de eigen financiering (tot 2016) ontstaat een incidenteel voordeel in 2014 en 2015.	1.589
3.Jeugd en onderwijs	Onttrekking reserve saneringskosten asbest	52
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Bijdrage NLA voor uitvoering Zorgen voor Morgen	250
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Onttrekking reserve huisvesting Semmelweisstraat	75
5. Sport en bewegen	Onttrekking reserve NASB	165
6. Cultuur	Onttrekking reserve verlies kunst CBK	42
1. Werk en inkomen	Meerjarig aanvullende uitkering (MAU)	2.313
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	Zichtbare schakel (decentralisatie uitkering)	229
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	LHBT-emancipatiebeleid (decentralisatie uitkering)	20
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	WE CAN Young (decentralisatie uitkering)	20
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	Transitiekosten invoering decentralisatie AWBZ (decentralisatie uitkering)	348
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	Transitiekosten invoering decentralisatie jeugdzorg (decentralisatie uitkering)	50
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	Bodemsanering (decentralisatie uitkering)	443
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	ISV (decentralisatie uitkering)	6.412
14. Algemene inkomsten en post onvoorzien	Nationale gebiedsontwikkeling (decentralisatie uitkering)	280
13. Overig	Uitruil structureel voor incidenteel	15.200
11. Stadhuis en Stadjer	Reserve Verkiezingen	1.035
	Totaal incidentele baten 2014	**28.523**

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele lasten 2014	bedrag x 1.000 euro
13. Overig	Reserve Dekking tekort 2015	2.728
13.1 College, raad en overig	Reserve Verkiezingen	567
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Transitiekosten decentralisatie	300
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Zichtbare schakel (decentralisatie uitkering)	229
4. Welzijn, gezondheid en zorg	WE CAN Young (decentralisatie uitkering)	20
3.Jeugd en onderwijs	Asbestsanering gemeentelijke gebouwen vooronderwijs en welzijn	52
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Transitiekosten invoering decentralisatie AWBZ (decentralisatie uitkering)	348
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Uitvoering Zorgen voor Morgen	250
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Inzet rijksbidjrage voor maatschappelijke stages	206
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Afboeking boekwaarde huidig welzijnspand aan de Semmelweisstraat na gereedkoming nieuw multifunctioneel centrum.	75
4. Welzijn, gezondheid en zorg	Transitiekosten invoering decentralisatie jeugdzorg (decentralisatie uitkering)	50
5. Sport en bewegen	Incidentele inzet voor de uitvoering van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)	165
6. Cultuur	Dotatie aan reserve exploitatierisico Forum	300
6. Cultuur	Verlies kunst CBK	42
Divers	Voormalig personeel (FPU, aanvullende WW-uitkering en bijdragen in het kader van trendbreuk)	227
3. Jeugd en onderwijs	Leerlingenvervoer	130
4. Welzijn, gezondheid en zorg	LHBT-emancipatiebeleid (decentralisatie uitkering)	20
1. Werk en inkomen	compensatie tekort op te verhalen inkomsten zelfstandigen	440
1. Werk en inkomen	doorlopende huur Eendrachtskade plus ontmantelingskosten	750
1. Werk en inkomen	bijdrage tekort armoede en minimabeleid	1.280
1. Werk en inkomen	bijdrage tekort schuldhulpverlening	720
1. Werk en inkomen	frictiekosten boventallig personeel	95
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Stadstoezicht	140
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Groot onderhoud kinderboerderijen	250
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Incidenteel onderhoud Hereweg spoorviaduct	100
2. Economie en werkgelegenheid	Binnenstadmanagement	300
8. Wonen	Aanvulling reserve Grondzaken	3.000
7. Verkeer	Plankosten ZRG/ Spoor	475
Divers	Tekort bedrijfsvoering ROEZ	2.000
11. Stadhuis en stadjer	Basisregistraties	500
7. Verkeer	Boterdiep	500
2. Economie en werkgelegenheid	Ontsluiting Suikerunie	360
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Bodemsanering (decentralisatie uitkering)	443
Divers	ISV (decentralisatie uitkering)	6.412
2. Economie en werkgelegenheid	Nationale gebiedsontwikkeling (decentralisatie uitkering)	280
13. Overig	Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	11.596
13. Overig	Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017	2.080
13. Overig	Aanvulling weerstandsvermogen	22.613
	Totaal incidentele lasten 2014	**60.043**

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele baten 2015	bedrag x 1.000 euro
13. Overig	Aanvullende taakstelling	2.840
12. Bedrijfsvoering	Doordat de reserve RSP gebruikt kan worden voor de eigen financiering (tot 2016) ontstaat een incidenteel voordeel in 2014 en 2015.	695
1. Werk en inkomen	Meerjarig aanvullende uitkering (MAU)	3.235
11. Stadhuis en Stadjer	Reserve Verkiezingen	517
	Totaal incidentele baten 2015	**7.287**

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele lasten 2015	bedrag x 1.000 euro
6. Cultuur	Dotatie aan reserve exploitatierisico Forum	300
Divers	Voormalig personeel (aanvullende WW-uitkering)	50
1. Werk en inkomen	compensatie tekort op te verhalen inkomsten zelfstandigen	327
13. Overig	Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	5.864
13. Overig	Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017	800
9. Onderhoud en beheer openbare ruimte	Groot onderhoud kinderboerderijen	250
6. Cultuur	Voorziening onderhoud Groninger museum	100
11. Stadhuis en Stadjer	Reserve Verkiezingen	488
	Totaal incidentele lasten 2015	**8.179**

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele baten 2016	bedrag x 1.000 euro
1. Werk en inkomen	Meerjarig aanvullende uitkering (MAU)	2.395
13. Overig	Aanvullende taakstelling	2.127
	Totaal incidentele baten 2016	**4.522**

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele lasten 2016	bedrag x 1.000 euro
13. Overig	Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	2.324
13. Overig	Frictiekosten nieuwe bezuinigingen 2014-2017	320
6. Cultuur	Voorziening onderhoud Groninger museum	100
11. Stadhuis en Stadjer	Reserve Verkiezingen	488
	Totaal incidentele lasten 2016	**3.232**

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele baten 2017	bedrag x 1.000 euro
1. Werk en inkomen	Meerjarig aanvullende uitkering (MAU)	2.275
11. Stadhuis en Stadjer	Reserve Verkiezingen	517
	Totaal incidentele baten 2017	**2.792**

programma (nr. en omschrijving)	Incidentele lasten 2017	bedrag x 1.000 euro
13. Overig	Frictiekosten bezuinigingen 2011-2014 nieuw	216
6. Cultuur	Voorziening onderhoud Groninger museum	100
11. Stadhuis en Stadjer	Reserve Verkiezingen	488
	Totaal incidentele lasten 2017	**804**

Bijlage 13a

STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES

Structurele toevoegingen aan reserve (naam reserve)	bedrag x 1.000 euro
Personeel in Balans	436
RSV: toevoeging rente	1.302
Egalisatiereserve accres gesubsidieerde instellingen	1.201
Onderwijshuisvesting (rentetoevoeging)	40
Totaal structurele toevoegingen 2014	**2.979**

Structurele onttrekkingen aan reserve (naam reserve)	bedrag x 1.000 euro
RSP: Plankosten zuidelijke ringweg	300
RSP: compenatie renteverschil Essent	394
Egalisatiereserve accres gesubsidieerde instellingen	1.204
Recreatiegebied Kardinge	22
Buurt- en speeltuinvereniging Paddepoel	8
Onttrekking reserve nieuw beleid tbv bezoekerscentrum Beijum (gedurende 10 jaar)	42
Reserve Grondzaken	-3325
Totaal structurele onttrekkingen 2014	**-1.355**

Recreatiegebied Kardinge	22
Buurt- en speeltuinvereniging Paddepoel	8
Onttrekking reserve nieuw beleid tbv bezoekerscentrum Beijum (gedurende 10 jaar)	40
Reserve Grondzaken	-3325
Totaal structurele onttrekkingen 2015	**-1.540**

Structurele onttrekkingen aan reserve (naam reserve)	bedrag x 1.000 euro
RSP: Plankosten zuidelijke ringweg	300
RSP: compenatie renteverschil Essent	211
Egalisatiereserve accres gesubsidieerde instellingen	1.204
Recreatiegebied Kardinge	22
Buurt- en speeltuinvereniging Paddepoel	8
Onttrekking reserve nieuw beleid tbv bezoekerscentrum Beijum (gedurende 10 jaar)	40
Reserve Grondzaken	-3325
Totaal structurele onttrekkingen 2015	**-1.540**

Structurele toevoegingen aan reserve (naam reserve)	bedrag x 1.000 euro
Personeel in Balans	436
RSV: toevoeging rente	1.302
Egalisatiereserve accres gesubsidieerde instellingen	1.201
Onderwijshuisvesting (rentetoevoeging)	40
Totaal structurele toevoegingen 2016	**2.979**

Structurele onttrekkingen aan reserve (naam reserve)	bedrag x 1.000 euro
RSP: Plankosten zuidelijke ringweg	300
RSP: compenatie renteverschil Essent	132
Egalisatiereserve accres gesubsidieerde instellingen	1.204
Recreatiegebied Kardinge	22
Buurt- en speeltuinvereniging Paddepoel	8
Reserve Grondzaken	-3325
Totaal structurele onttrekkingen 2016	**-1.659**

Structurele toevoegingen aan reserve (naam reserve)	bedrag x 1.000 euro
Personeel in Balans	436
RSV: toevoeging rente	1.302
Egalisatiereserve accres gesubsidieerde instellingen	1.201
Onderwijshuisvesting (rentetoevoeging)	40
Totaal structurele toevoegingen 2017	**2.979**

Structurele onttrekkingen aan reserve (naam reserve)	bedrag x 1.000 euro
RSP: Plankosten zuidelijke ringweg	300
RSP: compenatie renteverschil Essent	43
Egalisatiereserve accres gesubsidieerde instellingen	1204
Recreatiegebied Kardinge	22
Buurt- en speeltuinvereniging Paddepoel	8
Reserve Grondzaken	-3325
Totaal structurele onttrekkingen 2017	**-1.748**

Bijlage 14

BEREKENING EMU-SALDO

Deze tabel volgt nog

Bijlage 15

FINANCIELE BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN BIJ DE BEGROTING

Financiële begrippen en afkortingen bij de begroting	
A	
ABCG	Advies- en begeleidingscentrum Centraal Groningen
ABW	Algemene Bijstandswet
ACL	Activiteiten Centrum Lewenborg
ADV	Arbeidsduurverkorting
AER	Algemene Egalisatiereserve
AJM	Alleenstaande en jonge moeders
AMA	Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers
AMT	Algemeen Management Team
AO/IC	Administratieve Organisatie/ Interne Controle
APPA	Algemene Pensioenswet Politieke Ambtenaren
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARCG	Afvalverwijdering Regio Centraal Groningen
ARG	Ambtenaren Reglement Groningen
ASHG	Advies - en Steunpunt Huiselijk geweld
ATB	Arbeidstijdenbesluit
ATW	Arbeidstijdenwet
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AvG	Akkoord van Groningen
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B	
B&V	Beheer en Verkeer
BAN	Bestuursacademie Nederland
BANS	Bestuursakkoord nieuwe stijl
BBL	Beroepsbegeleidende leerweg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW Compensatie Fonds
BD	Bestuursdienst
BDU	Brede doel uitkering
BEVI	Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen
BIMA	Binnenstad Management
BIRK	Budget Investeringen Ruimtelijke Kwaliteit
BLS	Besluit Locatiegebonden Subsidies
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOIA	Bedrijfskundig onderzoek I&A
BORG	Beheer Openbare Ruimte Groningen
BOS	Buurt, Onderwijs en Sport
Bpe	Prestaties voor bodemsanering
BSO	Buitenschoolseopvang
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	Besloten Vennootschap
BVG	Basis Voorziening Gegevens
BWS	Besluit Woninggebonden Subsidies
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

C	
C2C	Cradle-to-Cradle
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBK	Centrum Beeldende Kunst
CBS	Centraal Bureau Statistiek
CCC	Carbohydrate Competence Center
CIO	Centrale ICT Organisatie
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
CMA	Centraal Meld- en Adviespunt
CMS	Content Management Systeem
CODIN	Contactnet Duurzame Innovatie Noord-Nederland
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
CoT	City of Talent
CPB	Centraal Plan Bureau
CT	Concern Treasury
CTG	College tarieven gezondheidszorg
CV	Commanditaire vennootschap
CVTM	Coördinatie van vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
CWK	Cultuurhistorische Waarden Kaart
D	
DIA	Dienst Informatie en Administratie
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DSW	Dienst Sociale Werkvoorziening "Stadspark"
E	
EBP	Economisch Business Plan
ECB	Europese Centrale Bank
EEV	Enhanced Environmentally Friendly Vehicle
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGG	Elektriciteitsbedrijf Gemeente Groningen
EKD	Elektronisch Kind Dossier
ELANN	Eerste Lijns Advies Noord Nederland
EMIS	Employee Management Information System
EPA-U	Energieprestatieadvies voor bestaande utiliteitsgebouwen
EPC	Energieprestatiecoëfficient
ESF	Europees Structuurfonds
EVC	Eerder verworven competenties
F	
F&V	Financiën en Veiligheid
FES	Fonds Economische Structuurversterking
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FIS	Financieel Informatie Systeem
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
FMIS	Facilitair Management Informatie Systeem
FPPM	Fonds voor Podium Programmering en Marketing
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
Fte	Fulltime equivalent
FUWA	Functiewaardering

G	
G@W	Groningen @ Work
G-27	27 Grootste Gemeenten
GAE	Groningen Airport Eelde
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GCC	Groningen City Club
GCI	Groningen Confucius Instituut
GEMM	Grond Exploitatie Maatschappij Meerstad
GF	Gemeente Fonds
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GKB	Groninger Krediet Bank
GPR	Gemeentelijke Praktijk Richtlijn
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GSB	Grote Steden Beleid
GWK	Groninger Woonkwaliteit
GWW	Grond-, Weg- en Waterbouw
H	
HANNN	Healthy Ageing Netwerk Noord Nederland
H&OG	Hulpverlening en Openbare Gezondheidszorg (gemeenschappelijke regeling)
HRM	Human Research Development
HVD	Hulpverleningsdienst
I	
I&A	Informatie en Automatisering
IBG	Informatie Beheer Groep
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ID-baan	Instroom en Doorstroom
IFAT	International Fair Trade Association
IFLO	Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden
INV	Instituut voor Natuurbeschermingseducatie
IPO	Interprovinciaal Overleg
IOAW	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemer
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandige
IRC	Interne Rekening Courant
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IZA	Interim-regeling Ziektekosten voor Ambtenaren
J	
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOAP	Jongeren Activiteitenplek
K	
KVK	Kamer van Koophandel
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
L	
LAAC	Lokale Advies en Arbitrage Commissie
LCW	Logistiek Centrum Westpoort
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LPH	Licht Pedagogische Hulpverlening

M	
MADD	Make a difference day
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MD	Milieudienst
MIOP	Meerjaren Investerings- en Onderhoudsplan
MIT	Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport
MJD	Maatschappelijke Juridische Dienstverlening
MJP	Meerjarenplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MOA	Medische Opvang Asielzoekers
MOP	Meerjarenontwikkelingsprogramma
MPG	Ketenzorg Multi Probleem Gezinnen
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
N	
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NB	Nieuw Beleid
NDE	Natuur en Duurzaamheids Educatie
NIVRA	Koninklijk Nederlands Instituut van Register Accountants
NLA	Nieuw Lokaal Akkoord
NNBT	Noord Nederlands Bureau voor Toerisme
NOA	Noordelijke Ontwikkelings-As
NOM	Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
NPF	Noordelijk Platform Fraudebestrijding
NT2	Nederlands als Tweede Taal
NUG(GERS)	Niet Uitkeringsgerechtigden
NV	Naamloze Vennootschap
NWW-ers	Niet-werkende werkzoekenden
O	
O&W	Onderwijs en Welzijn
OBS	Openbare Basisschool
OCSW	Dienst Onderwijs Cultuur Sport en Welzijn
ODF	Open Document Formaat
OG	Opgenomen (geld)leningen
OGGz	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OOG	Omroep Organisatie Groningen
OOGO	Op overeenstemming gericht overleg
ORO	Ontwikkel- en realisatie overeenkomst Euroborg
ORT	Onregelmatigheidstoeslag
OV	Openbaar Vervoer
OWWZ	Onderwijs aan Woonwagen- en Zigeunergezinnen
OZB	Onroerende Zaakbelasting
O2G2	Openbaar Onderwijs Groep Groningen
P	
PBE	Publiek Belang Electriciteitscentrale Borssele
P&O	Personeel en Organisatie
P&R	Parkeren en Reizen
PGA	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers
PGB	Persoonsgebonden budget
PHP	Persoonlijk Herstel Plannen
PIB	Persoonsgebonden Inburgeringsbudget
PIJOFACH	Personeel, ICT, Juridische zaken, Organisatie, Financiën, Administratie, Communicatie en Huisvesting.
PM	Pro Memorie
POP	Provinciaal Omgevingsplan
PPS	Publiek Private Samenwerking

R	
RCP	Regionaal Crisisplan
R&D	Research and Development
R&W	Ruimte en Wonen
RAAK	Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling
RAJ	Regionaal Actieprogramma Jeugd
RAK	Reserve Aanvaardbare Kosten
RC	Rekening Courant
RCG	Regio Centraal Groningen
REP	Regionaal Educatief Plan
RGSHG	Regeling Geldelijke Steun Huisvestiging Gehandicapten
RGSVH	Regeling Geldelijke Steun Voorzieningen aan Huurwoning
RHC	Regionaal Historische Centra
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RMC	Regionaal Meld en Coördinatiefunctie
RNVGS	Circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen
RO/EZ	Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken
ROA	Regeling Opvang Asielzoekers
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
ROP	Rente Omslagpercentage
RSP	Regiospecifiek pakket
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RUG	Rijks Universiteit Groningen
RZB	Roerende Zaakbelasting
S	
SENSE	Centrum voor seksuele gezondheid
SES	Stedelijke Ecologische Structuur
SHV	Schoon, Heel en Veilig
SIG	Stichting Industrie- en Handelgebouwen Groningen
SISA	Single Information Single Audit
SKSG	Stichting Kinderopvang Stad Groningen
SLOK	Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven
SMT	Sociaal Medische Teams
SNN	Samenwerkingsverband Noord Nederland
SO	Speciaal Onderwijs
SOA	Seksueel Overdraagbare Aandoening
SOOG	Stedelijk Overleg Ouderenbonden Groningen
SOZAWE	Dienst Sociale Zaken en Werk
SSC	Shared Service Center
STAG	Stichting Ambulancevervoer Groningen
STIP	Steun- en Informatiepunt
STOV	Stadsgewestelijk Openbaar Vervoer
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
T	
TAG	Teerhoudend asfalt granulaat
TMO	Tussen de Middag Opvang
TMO	Taskforce Management Overstromingen
TROM	Toeristische Recreatieve Ontwikkelings Monitor
U	
UG	Uitgezette (geld)leningen
UMCG	Universitair Medisch Centrum Groningen
UWV	Uitvoering Werknemers Verzekeringen

V	
V&W	Verkeer en Waterstaat
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenenonderwijs
VGR	Voortgangsrapportage
VHV	Volkshuisvesting
VIA	Verwijs Index Antillianen
VMBO	Voorbereidend Middelbaar- en Beroepsonderwijs
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord Nederland
VROM	Verkeer Ruimtelijke Ordening en Milieu
VSO	Voorgezet Speciaal Onderwijs
VTA	Vorming Training en Advies vrijwilligers
VTEC	Vrijwilligers in eigen taal en cultuur
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE-programma	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVTV	Voorlopige Vergunning Tot Verblijf
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
W	
Wbb	Wet Bodembescherming
W&I	Werk en Inkomen
W&OC	Werk en Onderzoekscentrum
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheid
WAS	Waarschuwings- en Alarmeringssysteem
Wet BIBOB	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wet BUIG	Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten
WEW	Waarborgfonds Eigen Woning
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten
WIA	Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIJ	Wet investeren in jongeren
WING	Stichting Welzijn in Groningen
Wko	Wet Kinderopvang
Wm	Wet milieubeheer
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WMOO	Werkmaatschappij Openbaar Onderwijs
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPG	Werkproject Groningen
WSF	Wet Studiefinanciering
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WUW	Wet Uitkeringen Wegen
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WW	Werkloosheids Wet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWI	Wonen, Wijken en Integratie
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
Z	
ZA i.o.	Zorgautoriteit in oprichting
ZAR	Meldpunt Zorgafstemming risicojongeren
ZAT	Zorgadviesteams
ZZL	Zuiderzeelijn
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

COLOFON

Gemeente Groningen
Waagstraat 1
Postbus 20001
9700 PB Groningen
Telefoonnummer: 050-3677674
Website: www.gemeente.groningen.nl

Collegebrief - Voortgang openstaande moties met betrekking tot begroting 2014

Bestuursdienst

gemeente Groningen

Onderwerp Voortgang openstaande moties met betrekking tot begroting 2014

Steller Michiel Smit

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

EMBARGO tot 3 oktober 2013, 14.00 uur

Telefoon 050 367 7662 Bijlage(n) - Ons kenmerk BD13.3921790

Datum 3 OKT 2013 Uw brief van Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

U heeft in het verleden diverse moties aangenomen, waaronder moties naar aanleiding van het behandelen van de rekening of begroting. In deze brief gaan wij in aanloop naar het begrotingsdebat 2014 in op de stand van zaken van afhandeling van deze moties. Eerst volgt een overzicht van openstaande moties aangenomen tijdens de verschillende momenten van de P&C cyclus (Rekening, Voorjaarsdebat, Begroting). Tot slot behandelen we de stand van zaken rond de aangenomen en nog openstaande moties in de overige vergaderingen van uw raad (tot en met juni 2013).

BEGROTING 2009

Motie Windmolens
Deze motie behelst een verzoek om de mogelijkheden te onderzoeken hoge windmolens binnen de grenzen van de gemeente Groningen te plaatsen.

In uw raadscommissie Beheer & Verkeer van 5 juni 2013 is de Kansenkaart Wind behandeld. Wij hebben inmiddels de Kansenkaart Wind inmiddels gedeeld met de provincie. Hiermee is deze motie afgehandeld.

VOORJAARSDEBAT/BEGROTING 2010

Motie Laaggeletterdheid
U verzoekt ons uw raad op de hoogte te houden van het aanvalsplan laaggeletterdheid en u tijdig te informeren wanneer budget ontbreekt om activiteiten uit het plan uit te voeren.

SE.4.C

Deze motie hebben wij in samenhang met de motie Alfabetisering afgehandeld. Op 13 mei jl. ontving u hierover een brief (kenmerk SZ13.3661995).
Daarnaast kunnen we u melden dat we tijdens de week van de Alfabetisering (2e week september) als één van de partijen het 'Bondgenootschap voor geletterdheid Groningen' hebben gesloten. Dit bondgenootschap wordt verder gevormd door partijen uit met name het bedrijfsleven, onderwijs en zorg.

BEGROTING 2011 EN VOORJAARSDEBAT 2011 (november 2010 en juni 2011)

Motie Besteding middelen voor het organiseren van nieuwe Wmo-voorzieningen
Uw raad verzoekt ons met voorstellen te komen voor de besteding van de Wmo-middelen die in plaats komen van de AWBZ-zorg. Daarnaast vraagt u ons uw raad vroegtijdig en nauw te betrekken bij de ontwikkeling van beleid op dit vlak en binnen enkele maanden te komen met een voorstel over hoe die betrokkenheid van uw raad georganiseerd wordt.

Wij informeren u regelmatig over de ontwikkelingen rond de decentralisaties. Onze laatste inhoudelijke brief dateert van mei 2013(kenmerk OS13.3606890).
In uw raadscommissie Werk en Inkomen van 11 september jl. is een eerste doorkijk gegeven over de planning van de decentralisatie-onderwerpen. Uw raad ontving hierover eind september van ons een brief (OS13.3897086)

Motie Kinderopvang en sport
Met deze motie vraagt u ons een plan van aanpak op te stellen om:
- Te stimuleren dat nog meer kinderopvangorganisaties sportactiviteiten gaan aanbieden;
- De samenwerking tussen de kinderopvangorganisaties en de sportverenigingen te ondersteunen;
- Kinderopvangorganisaties te stimuleren gebruik te maken van de projectsubsidie en te ondersteunen bij de aanvraag hiervan.

In juni 2013 ontving uw raad van ons de brief Informatie voortgang 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond', kenmerk OS13.3691190. In deze brief hebben we u geïnformeerd over hoe we in overleg met de schoolbesturen en andere betrokken partijen zijn gekomen tot een gezamenlijke aanpak om de kwaliteit van het bewegingsonderwijs en het buitenschools sport- en beweegaanbod te verbeteren. Met dit plan van aanpak hebben we invulling gegeven aan de motie.

In het voorjaar van 2014 zullen we uw raad in een tussentijdse evaluatie van "Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond" informeren over de resultaten,

het proces, de planning en de financiering van het gefaseerd invoeren van de nieuwe werkwijze in de overige wijken van de stad.

BEGROTING 2012 (november 2011)

Motie Geef sportieve inrichting meer ruimte
Met deze motie vraagt u ons om binnen de plannen voor de ruimtelijke ordening, een prominentere plek te geven aan de kaders voor een sportieve inrichting. Ook vraagt u ons om in de op te stellen nota 'Kaders voor een sportieve inrichting' aandacht te besteden aan de wisselwerking tussen sport en ruimtelijke ordening en de kansen die dat biedt.

In de brief 'Drie punten plan sport, informatie en discussie' hebben we aangekondigd dat we het sportbeleid aansluiten op het ruimtelijk beleid. Dit doen we door de visie op de sportieve en speelse openbare ruimte op te stellen in samenhang met de nota Ruimtelijke kwaliteit. We willen dit met u bespreken in de commissie Onderwijs en Welzijn op 4 december aanstaande.

Motie De openbare ruimte als sportaccommodatie
U verzoekt ons op de site van de gemeente een overzicht te publiceren van alle openbare ruimte die voor sport en spel gebruikt kan worden (van trapveldje tot looproute). En hierbij een lijst met paden en wegen te publiceren (en te onderhouden) waar in een bepaalde periode onderhoud wordt gepleegd (zodat deze buiten de onderhoudsperiode veilig door wielrenners, skeeleraars en skaters benut kunnen worden).

Met onze brief van 6 december 2012 (kenmerk OS12.3322732) hebben we invulling gegeven aan de motie sportief inrichten openbare ruimte. In die brief bent u geïnformeerd over de mogelijke hardloopfaciliteiten in Noorderplantsoen, Stadspark, Zernike Campus en Hoornse Meer en de communicatie hierover. Hiermee is de motie uitgevoerd.

Motie Groningen, kansen voor talent
U vraagt ons met de akkoordpartners in gesprek te gaan om te kijken naar mogelijkheden om samen een traineeshipprogramma te ontwikkelen.

We hebben deze motie betrokken bij de motie Kansen voor Talent II (zie hierna).

Motie Ontschotting fondsen armoedebestrijding bij kinderen
U verzoekt ons het jeugdsportfonds, de Stichting Leergeld, het mentorenproject van Humanitas en de pc-regeling voor minima financieel te ontschotten.

In onze brief over de afhandeling van de moties begroting 2012 hebben wij aangegeven dat ontschotting van deze budgetten geen extra mogelijkheden

oplevert en dat de subsidiëring van de bovengenoemde projecten in stand gehouden wordt (gedekt uit de (extra beleids)middelen voor het armoedebeleid).

Daaropvolgend heeft uw raad bij de rekening 2011 in een amendement besloten een bedrag van 450 duizend euro uit het Kinderfonds incidenteel beschikbaar te stellen voor de financiering van het nieuwe armoedebeleid. Voor de financiering van het nieuwe armoedebeleid en het oplossen van de tekorten op het minimabeleid was vanaf 2013 structureel circa 2 miljoen euro nodig. Daarom hebt u bij de begroting 2013- naast de bovengenoemde 450 duizend euro – aanvullend nog 1,55 miljoen euro voor dit doel beschikbaar gesteld. Hiermee is deze motie afgehandeld.

VOORJAARSDEBAT 2012 (juni 2012)

Motie Groene stroom 24/7
U vraagt ons in overleg te treden met partijen als Grunneger Power, KEMA, Energy Academy Europe en Energy Valley over de haalbaarheid van een experiment dat tot doel heeft lokaal opgewekte zonnestroom op te slaan en deze op piekmomenten in te zetten. Hiervoor zo nodig 3 of 4 hectare grond ter beschikking te stellen voor zonnepanelen en uw raad uiterlijk eind 2012 over de voortgang te informeren.

In het voorjaar van 2013 is uw raadscommissie Beheer en Verkeer uitvoerig geïnformeerd over de mogelijkheden van opslag van zonnestroom (Han Slootweg). Daarnaast zijn we met verschillende partijen, waaronder Grunneger Power en Energy Academy, concreet in gesprek over zonneweides. Experimenten met opslag van lokaal opgewekte zonnestroom kunnen doorgang vinden, zodra de zonneweides zijn gerealiseerd. Hiermee is deze motie afgehandeld.

Motie Integratie en emancipatie
U vraagt ons tweejaarlijks de stand en ontwikkeling van de integratie en emancipatie in de stad Groningen te onderzoeken. En daarbij de uitkomsten in 2013 voor te leggen aan de raad en te betrekken bij de behandeling van het integratie- en emancipatiebeleid.

In oktober 2013 ontvangt u van ons een brief waarin we u informeren over de stand van zaken van emancipatie en integratie in de stad Groningen. Tevens geven we aan hoe we kwetsbare etnisch culturele groepen willen blijven ondersteunen.

Motie Onderwijshuisvesting - Van woorden naar daden
U heeft gevraagd voor de begroting 2013 te komen met een eerste opzet van het aangekondigde Masterplan als uitvoering van de kadernota. U vraagt ons daarbij de mogelijkheid te verkennen om door een meer efficiënte besteding

van het huisvestingsbudget de uitvoering van de kadernota dichterbij te brengen. Te denken valt aan samenwerking met schoolbesturen rond het opdrachtgeverschap, maar ook bundeling van beheer en onderhoud van Vastgoed in de gemeentelijke organisatie.

11 oktober 2012 hebben we u geïnformeerd over de voortgang uitvoering visiedocument 'op naar scholen van de toekomst' (kenmerk OS12.3317167). In deze brief hebben we aangegeven dat het ministerie van OC&W de mogelijkheden onderzoekt om de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud over te hevelen van de gemeente naar de schoolbesturen. Deze nieuwe wetgeving zou in werking moeten treden per 1 januari 2014. Dit wordt echter naar verwachting 1 januari 2015.

De wetswijziging is inmiddels klaar, maar de vormgeving van de overgangsregeling heeft vertraging opgelopen. Voordat verdere slagen kunnen worden gemaakt, moet vanuit het Rijk eerst duidelijkheid worden verschaft welke bedragen worden doorgedecentraliseerd en of er sprake zal zijn van een overgangsregeling met financiële consequenties voor de gemeente. In het eerste kwartaal 2014 verwachten we hier meer helderheid over.

BEGROTING 2013 (november 2012)

Motie Onkostenvergoeding vrijwilligerswerk
U verzoekt u ons uiterlijk in het eerste kwartaal van 2013 alternatieven voor te leggen voor de onkostenvergoeding die verstrekt wordt voor het verrichten van vrijwilligerswerk door uitkeringsgerechtigden. En tot die tijd de huidige onkostenvergoeding in stand te laten.

Naar aanleiding van uw motie hebben wij u in december 2012 laten weten de onkostenvergoeding vrijwilligerswerk als overgangsmaatregel met een half jaar te verlengen en in het voorjaar van 2013 onderzoek te doen naar de (on)mogelijkheid en (on)wenselijkheid van het verstrekken van onkostenvergoedingen aan uitkeringsgerechtigden die vrijwilligerswerk doen. Op basis van dit onderzoek hebben wij besloten om geen nieuwe regeling vrijwilligersonkostenvergoeding te ontwikkelen. In onze brief van 15 mei jl. hebben wij u van ons besluit op de hoogte gesteld en gevraagd uw wensen en bedenkingen aan ons kenbaar te maken (SZ13.3624392).
U heeft daarover gesproken in uw raadscommissie Werk & Inkomen van 5 juni 2013 en daarnaast heeft u ons een aantal aanvullende vragen gesteld. Op 19 juni 2013 heeft u een tweede brief van ons ontvangen waarin wij zijn ingegaan op uw vragen en uw wensen en bedenkingen bij ons besluit (SZ13.374989). Op 26 juni 2013 heeft u tijdens de raadsvergadering opnieuw gesproken over ons besluit om geen nieuwe regeling te ontwikkelen voor het verstrekken van een onkostenvergoeding voor uitkeringsgerechtigden die vrijwilligerswerk doen. U bent toen akkoord gegaan met het collegebesluit en

u heeft de motie 'Onkostenvergoeding in participatienota' aangenomen. Daarin vraagt u ons over de vergoeding in gesprek te gaan met de instellingen waar de betreffende vrijwilligers werkzaam zijn en in de nota Maatschappelijke participatie aandacht te besteden aan de vergoeding van onkosten van vrijwilligers door instellingen (zie voor de stand van zaken met betrekking tot deze motie verderop in deze brief).

Motie Elektrische laadpalen
Met deze motie verzoekt u om in samenwerking met expertisecentra elektrische laadpunten te installeren in gemeentelijke parkeergarages en op P&R terreinen. Daarnaast vraagt u om elektrische laadpalen in commerciële garages te stimuleren.

Op 16 april 2013 hebben wij de notitie "Schoon en duurzaam vervoer gemeente Groningen" vastgesteld. Wij hebben uw raad hierover geïnformeerd in onze brief van 18 april 2013 (kenmerk RO13.3605400). Wij zijn actief bezig met de uitvoering van de motie om laadpalen bij de parkeergarages en de P+R-terreinen te plaatsen. Voor de parkeergarage Damsterdiep zijn de plannen al vergevorderd en voor de P+R-terreinen zijn we bezig met de aanbesteding. Daarnaast worden via Stichting E-Laad dit najaar 10 palen gerealiseerd binnen de gemeente Groningen en 1 paal in gemeente Ten Boer. Hiermee geven we uitvoering aan uw motie.

Motie Groningen kansen voor talent II
U vraagt ons binnen de gemeentelijke organisatie enkele traineeships te ontwikkelen.

Onze gemeentelijke organisatie is geen afspiegeling van de samenleving. Vooral het geringe aantal jonge medewerkers baart ons grote zorgen. Maar we staan voor een dilemma. Door de vele reorganisaties en de bezuinigingen zal er de komende tijd een groot aantal herplaatsingskandidaten ontstaan. Waar we enerzijds de noodzaak voelen om meer jonge medewerkers aan te trekken, hebben we anderzijds een verantwoordelijkheid voor onze huidige medewerkers die kandidaat voor herplaatsing worden. We kijken op dit moment hoe we binnen deze context traineeships kunnen ontwikkelen.

REKENING 2012 (mei 2013)

Motie "Beterschap"
U vraagt ons beterschap te tonen bij het houden van functioneringsgesprekken en deze met alle medewerkers te houden. En daarnaast meer in te zetten op preventie van ziekteverzuim, door hier aanvullend beleid op te ontwikkelen.

Wij zijn, net als u, van mening dat het voeren van functioneringsgesprekken een essentieel onderdeel is van de werkbegeleiding van medewerkers, en

zeker in de tijden van reorganisaties. Wij zullen er op sturen dat in 2013 met alle medewerkers een functioneringsgesprek wordt gevoerd, met uitzondering van de medewerkers:

- *die langdurig ziek zijn;*
- *die in de loop van het jaar uit dienst treden (hiermee wordt wel een exit-gesprek gevoerd, maar geen functioneringsgesprek);*
- *die in de loop van het jaar in dienst treden (met deze medewerkers worden in het kader van de werkbegeleiding van begin af aan diverse gesprekken gevoerd. Dat zijn echter nog geen functioneringsgesprekken);*
- *afdelingen waar heel specifieke afspraken gelden, zoals o.a. de Brandweer en Stadsbeheer.*

Bij uw jaarlijkse commissie P&O zullen wij rapporteren over het aantal functioneringsgesprekken dat is gevoerd.

In onze brief van 23 juli jl. over de stand van zaken van het Shared Service Centrum, zijn wij ingegaan op aanvullende maatregelen voor de preventie van ziekteverzuim en de mogelijke terugvalrisico's tijdens het transitieproces.

Motie "Intern in plaats van extern"
U vraagt ons in kaart te brengen hoeveel boventalligen om- en bijgeschoold kunnen worden om extern personeel te vervangen. En in kaart te brengen in welke mate dit uit de pot extern personeel betaald kan worden en welk financieel voordeel dit oplevert. Zo mogelijk voor het voorjaarsdebat maar uiterlijk voor de begroting wilt u hierover een rapportage ontvangen.

Voor het antwoord op deze motie verwijzen wij u naar onze brief van 26 september jl. met kenmerk BD13.3906879.

Motie Openbaar subsidieregister
In deze motie verzoekt u ons college om actuele subsidies te publiceren op de website van de gemeente Groningen en daarbij te vermelden op welk deelprogramma de subsidie betrekking heeft, wie de subsidieontvanger is, een omschrijving van de subsidieaanvraag en de hoogte van het verleende subsidiebedrag. U vraagt ons deze faciliteit zo snel mogelijk maar in ieder geval per 1 januari 2014 te realiseren en u daarover te informeren. U verzoekt ons de lijst met verstrekte subsidies bij de volgende jaarrekening aan uw raad te verstrekken, waarbij de totalen per deelprogramma terug te vinden zijn overeenkomstig met de jaarrekening. En de invoering te communiceren naar de inwoners.

Wij zullen deze informatie op de gemeentelijke website publiceren. De implementatiekosten nemen we mee in de reguliere bedrijfsvoering. Vooralsnog denken wij 1 januari 2014 te halen. Op dat moment communiceren we hierover met de inwoners.

In de bijlage Subsidies en inkomensoverdrachten bij de jaarrekening wordt nu al over de subsidieverstrekking gerapporteerd. Het aggregatieniveau van de rapportages verschilt momenteel enigszins per dienst. Dit najaar zullen wij de rapportages daarom op elkaar afstemmen, zodat wij voor het eerst bij de jaarrekening 2013 aan uw verzoek kunnen voldoen.

Motie Follow-up aanbevelingen accountant
U vraagt ons om bij de voortgangsrapportages aan te geven hoe de aanbevelingen van de accountant zijn opgevolgd.

Wij informeren uw raad periodiek over de follow-up van de accountantsaanbevelingen, zoals weergegeven in de managementletter (interimcontrole) en het accountantsverslag (jaarrekeningcontrole). Dit deden en doen wij in de Voortgangsrapportages.

De voortgang van uitvoering van de aanbevelingen bij de Jaarrekening 2012 worden vanaf Voortgangsrapportage 2013-II aan uw raad voorgelegd.

VOORJAARSDEBAT 2013 (juni 2013)

Motie Meer inzet en waardering voor vrijwilligerswerk
Met deze motie verzoekt u ons te zorgen voor een standaardwerkwijze bij nieuwe aanmeldingen in de Wwb. Deze mensen moeten meteen in contact worden gebracht met vrijwilligersorganisaties; alle bestaande bijstandsgerechtigden- die niet direct bemiddelbaar zijn- dienen actief in kennis worden gesteld van de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te doen. U vraagt ons de standaardwerkwijze op te nemen in de Nota vrijwilligerswerk.

Uw motie betrekken wij bij de nota Maatschappelijke participatie. Deze nota leggen we in januari 2014 ter besluitvorming aan uw raad voor. Daaraan voorafgaand bespreken we in november 2013 de contouren van het nieuwe beleid oriënterend met u. Het maatschappelijk veld betrekken wij bij de uitwerking van deze nota.

Motie Right to Challenge
U spreekt uit dat het 'right to challenge' geen tweede inspraak of beroepsmogelijkheid is en dat sectoren en instellingen die getroffen worden door de bezuinigingen een 'right to challenge' zouden moeten hebben om met een budgetneutraal alternatief te komen in hun eigen veld. De voorstellen moeten daarbij evenveel opleveren als bezuiniging als het oorspronkelijk voorstel.

Wij interpreteren uw motie als volgt. Instellingen kunnen met een bezuinigingsalternatief komen binnen de eigen sector. Het alternatieve bezuinigingsvoorstel voorziet in eenzelfde dekking als de door ons voorgestelde bezuiniging. Ons college zal het alternatief dan overwegen.

Wij hebben de instellingen op 12 juli jl. per bezuinigingsbesluit geïnformeerd over de voorgenomen bezuiniging en geïnformeerd over hun 'right to challenge'.

Wij hebben tien voorstellen van instellingen ontvangen. Met de indieners is een gesprek gevoerd om een goed beeld te krijgen van de alternatieven. Van alle gesprekken is een verslag gemaakt. Vervolgens hebben wij de alternatieven gewogen ten opzichte van het beleid en de effecten voor de stad. Wat betreft de uitkomsten verwijzen wij u verder naar onze aanbiedingsbrief bij de ontwerpbegroting 2014 (kenmerk BD13.3927295).

Motie Haal meer uit witgoed
U verzoekt het college de mogelijkheden te onderzoeken voor een witgoedregeling bestaande uit tweedehands goederen, waarbij ook een uitbreiding van het aantal voorzieningen, zoals computers, wordt betrokken. En te onderzoeken of hieraan een reparatieservice kan worden gekoppeld met inzet van werknemers van iederz of andere mensen met een arbeidshandicap die langdurig werkloos zijn.

Wij onderzoeken of een witgoedregeling met tweedehands goederen mogelijk is. In november 2013 informeren wij u hierover in een brief.

Motie Ook in crisistijd met G-kracht vooruit
Uw raad verzoekt ons college alternatieven te onderzoeken die minder of niet poundfoulish zijn, onder meer in het economisch beleid. Dit overzicht te verstrekken vóór 15 oktober 2013.

Wij moeten helaas aangeven dat wij geen mogelijkheden zien binnen het cluster Economie om middelen in te zetten die de bezuinigingen op G-Kracht kunnen beperken. Ook de overige specifieke budgetten binnen het programma worden namelijk gekort. In 2014 houden wij daarmee een inzet op G-kracht overeind van 1,1 miljoen euro.

Ter aanvulling op de Voorjaarsbrief willen wij met name ingaan op de verzameling aan middelen die valt onder het deelprogramma 2.5 'Overige Economie & Werkgelegenheid'. Een groot deel van deze posten is niet, of niet op korte termijn, afweegbaar. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de personeelskosten van de afdeling Economische Zaken, kapitaallasten op eigendom en het resultaat van de Reserve Grondzaken. Ook de rentekosten van het Suikerunieterrein komen specifiek terug binnen dit deelprogramma. Afweegbaar zijn enkel het Activiteitenbudget Economische Zaken, het Fonds Economische Ontwikkeling en de bijdrage aan het Regiofonds van de Regio Groningen-Assen. Op al deze posten is reeds een bezuiniging ingeboekt. Ons college meent dat verdere bezuiniging op deze posten schadelijk is voor respectievelijk de uitvoering van ons economisch beleid dan wel de verdere ontwikkeling en samenwerking binnen de Regio.

Uit uw motie komt duidelijk naar voren dat uw raad groot belang hecht aan het blijvend investeren in de economische groei en ontwikkeling van de stad. Ook ons college onderstreept dit belang. Om deze reden stellen wij in de ontwerpbegroting 2014 voor om 2,7 miljoen euro vrij te maken binnen het Cofinancieringsfonds voor (kennis-)economische en fysieke investeringen in de stad. Deze middelen willen wij incidenteel inzetten als ondersteuning van projecten van derden. Als voorbeeld noemen wij co-financiering op projecten van het Fonds Ondernemend Groningen en van Akkoordpartners, bijdragen in noordelijke acquisitie-inspanningen of bijdragen binnen internationale projecten.

Motie Benutten leegstand gemeentelijk vastgoed
U verzoekt ons college het voortouw te nemen om middels een quick-scan de kansen die er zijn in kaart te brengen om leegstaand gemeentelijk vastgoed tijdelijk maatschappelijk te laten renderen. De gebouwen beschikbaar te stellen tegen een schappelijke vergoeding, met name voor culturele en maatschappelijke instellingen en startende ondernemers. Deze doelgroepen te betrekken en uw raad uiterlijk 15 oktober de uitkomsten te presenteren.

Wij hebben de leegstaande en onbenutte accommodaties en locaties in onze stad geïnventariseerd. Wij presenteren deze inventarisatie, in de vorm van een leegstandskaart, in oktober aan uw raad. Wij informeren u dan ook over aandachtpunten en risico's als het gaat om tijdelijk gebruik. Op deze leegstandskaart geven we naast het vastgoed van derden ook het onbenutte vastgoed en braakliggende grond van de gemeente weer.
Wij onderzoeken of we rondom de leegstandskaart een platform kunnen ontwikkelen waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten. Op deze manier faciliteren we partijen en betrekken we verschillende doelgroepen.

Motie Eigendom grond onder clubgebouwen
Met deze motie verzoekt uw raad ons college onderzoek te doen naar de eigendomsstatus van clubgebouwen op gemeentegrond. En naar aanleiding daarvan de financiële en juridische gevolgen voor de gemeente in kaart te brengen. Ook vraagt u te onderzoeken of de problemen van financiering, zoals in het geval van GHBS, ook voor andere sportclubs gelden als zij zouden willen (ver-)bouwen en/of uitbreiden.

We betrekken uw motie bij de uitgangspunten voor de accommodatienota die u in december 2013 van ons ontvangt.

Motie Effecten bezuinigingen
U verzoekt ons college bij de begroting 2014 de maatschappelijke en financiële effecten van de mogelijke bezuinigingen op korte en lange termijn volledig inzichtelijk te maken en onze keuzes daarin te motiveren. Daarnaast in kaart te brengen wat de gemeentelijke en/of Rijksbezuinigingen concreet voor mensen in de stad betekenen. En in de aanloop naar de Begroting 2014,

in overleg met de betrokken partijen in de stad, een plan te maken over hoe de negatieve maatschappelijke effecten van de bezuinigingen zo veel mogelijk kunnen worden ondervangen, zodat uw raad bij de Begroting 2014 in staat wordt gesteld een weloverwogen keuze te maken uit de lijst bezuinigingsmogelijkheden.

Wat betreft de uitkomsten verwijzen wij u naar onze aanbiedingsbrief (kenmerk BD13.3927295) bij de ontwerpbegroting 2014.

Motie Onderwijs
U vraagt ons in beeld te brengen welke alternatieven er zijn voor de bezuinigingen op de vroeg- en voorschoolse opvang, schoolbegeleiding en schoolmaatschappelijk werk en hierover in gesprek te gaan met het onderwijsveld. En u over de uitkomsten uiterlijk 15 oktober 2013 te informeren.

Wij hebben uw motie geïnterpreteerd als een uitnodiging om met het onderwijsveld in gesprek te gaan over hoe de bezuiniging binnen het onderwijsdomein het beste kan worden geëffectueerd.
Op 9 september jl. heeft een gesprek plaatsgehad met het onderwijsveld. De besturen hebben daarin aangegeven dat zij met een groot deel van de bezuinigingen kunnen leven, maar dat in de totale bezuiniging binnen het onderwijsdomein naar hun mening de kwetsbare jonge kinderen teveel worden geraakt.
Naar aanleiding daarvan hebben we de bezuiniging op de middelen voor Kansenbeleid/VVE heroverwogen. Op basis daarvan stellen we uw raad voor de voorgestelde bezuiniging op het budget kansenbeleid/VVE terug te brengen van 600 duizend euro structureel naar 350 duizend euro structureel. Daarnaast maken we vanuit de rijksmiddelen Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) voor 2014 en 2015 incidenteel 150 duizend euro vrij voor afbouw binnen Kansenbeleid/VVE.

Motie Infrastructuur cultuur
U vraagt ons te analyseren in hoeverre (en bij welke culturele instellingen) er in onze huidige voorstellen sprake is van een dusdanige situatie dat er onaanvaardbare schade dreigt te ontstaan in de culturele infrastructuur van de stad Groningen. En daarbij te letten op eventuele stapeling van kortingen en de eventuele verbinding die bij instellingen bestaat tussen bepaalde bijdragen uit publieke en private fondsen en de gemeentelijke bijdrage. U ontvangt deze analyse graag uiterlijk 15 oktober 2013.

Na het voorjaarsdebat hebben we een eerste analyse gemaakt van mogelijke effecten van de generieke korting van 10% op de gesubsidieerde instellingen. Hierbij is gebruikt gemaakt van de ingebrachte zienswijzen van instellingen. In totaal hebben 61 instellingen zienswijzen ingebracht, waaronder ook cultuurinstellingen. Voor deze analyse hebben wij de informatie over de

effecten van de voorgestelde bezuinigingen ook uitgewisseld met Rijk, provincie en fondsen.
Na deze eerste analyse hebben we de effecten van de bezuinigingen in kaart gebracht als onderdeel van de uitvoering van de motie effecten bezuinigingen (motie 15). Voor de uitwerking hiervan verwijzen we u naar bijlage III van de aanbiedingsbrief (kenmerk BD13.3927295). De effecten van de bezuinigingen slaan neer in alle sectoren, dus ook in de cultuursector.

Naast de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen hebben we, conform motie right to challenge, instellingen de mogelijkheid gegeven een bezuinigingsalternatief in te dienen. Hier is beperkt op gereageerd. De reacties waren verder algemeen van aard en veelal een verzoek om te bezuinigen op andere instellingen.
Er is gesproken met de vier instellingen die een bezuinigingsalternatief hebben ingediend (Noorderzon, Kunstraad, Jonge Harten en Vera). Voor de uitkomsten hiervan verwijzen we u naar onze aanbiedingsbrief (bijlage III).

Daarnaast hebben de instellingen de mogelijkheid gehad om bezwaar te maken tegen het bezuinigingsbesluit. In totaal hebben 17 instellingen bezwaar gemaakt, waarvan 5 cultuurinstellingen (GR-ID, Grand Theatre, Kunstraad, Biblionet en NP3). De bezwaren worden afgehandeld via de bezwaarprocedure.

De exacte effecten van de 10% zijn niet op voorhand te voorzien. Bij sommige instellingen is er sprake van een stapelingseffect. Uit het feit dat er beperkt reactie is binnengekomen op het right to challenge, blijkt dat er begrip is bij het merendeel van de cultuursector om de broekriem aan te halen. Uit diverse contacten is gebleken dat er kansen worden gezien om het cultureel ondernemerschap te bevorderen.

Op basis hiervan en gezien het geringe aantal bezwaren en ingediende bezuinigingsalternatieven blijkt dat, op basis van de huidige kennis, zich geen onaanvaardbare gevolgen zullen voordoen. Het Groninger Museum is daarom bijvoorbeeld in het voorjaar al als uitzondering benoemd. Het Grand Theatre is op basis van de recent gevoerde gesprekken al als uitzondering aangemerkt. Dat wordt hieronder nader toegelicht.
Naast Simplon zijn er nu geen instellingen waar acute financiële problemen zijn. Voor Simplon is een apart traject ingesteld, waarover we u al hebben geïnformeerd. Uiteraard worden signalen uit het veld waaruit blijkt dat er problemen zijn, opgepakt. Bij de visitatie zal er een beter inzicht in de financiële effecten zijn.

Wij hebben besloten om het Grand Theatre uit te sluiten van de gemeentelijke korting van 10%. Het Grand Theatre is het enige, multidisciplinaire productiehuis van de stad, Het is daarmee een essentiële schakel voor de functies presentatie van talent en productie in de keten van podiumkunsten en is uniek in het Noorden. Wij kozen er in de Cultuurnota 2013- 2016 'Tegen de

stroom in' voor om het Grand Theatre na rijksbezuiniging op minimale basis te behouden. Het Grand zette hierop een reorganisatietraject in en ging actief op zoek naar externe financiers voor noordelijk talent. Een gemeentelijke korting van 10% zou aantoonbaar leiden tot het terugtrekken van financiële toezeggingen (200 duizend euro in twee jaar) voor productie- en of talentontwikkelingsprojecten door Noordelijke Fondsen. De korting zou moeten worden doorberekend aan afnemers van het Grand Theatre, waaronder Jonge Harten, De Noorderlingen en ook de nieuwe landelijke voorziening voor jeugdtheater in het Noorden: Het Houten Huis, die schoolvoorstellingen in het Grand presenteert. Zij zouden noodgedwongen moeten uitwijken naar andere locaties en geen gebruik meer kunnen maken van de specifieke expertise en faciliteiten van het Grand Theatre. Dat belemmert de doorstroom naar de top. Daarmee verdwijnt het perspectief op ontwikkeling van deze cruciale functies in de keten van podiumkunsten in de stad en wordt een neerwaartse spiraal in gang gezet.

Naast het Grand Theatre trekken wij ook de voorgenomen korting op de subsidie voor de overhead van de Kunstraad Groningen in. In het geval van gemeentelijke korting van 10% zou ook de provincie de Kunstraad evenredig korten. Daarmee kan de uitvoering van de taak van de Kunstraad in gevaar komen. Deze taak is bovendien van een andere orde dan die van uitvoerende culturele instellingen. De Kunstraad is in 2006 door de gemeente en de provincie Groningen in het leven geroepen als onafhankelijk adviesorgaan voor kunst en cultuur.

Wij bezuinigen ook niet verder op het Groninger Forum. Wij boekten in ons collegeakkoord van 2012 al een korting in van 100 duizend euro met ingang van 2014. Op Biblionet, partner van het Groninger Forum, wordt al een korting toegepast van 10%. Dit heeft zijn weerslag op de exploitatie van het Forum in 2017. In het vastgestelde Programma van Eisen 2012 wordt een adequaat weerstandsvermogen geëist. In dat kader is nadere korting niet gewenst. Eind dit jaar wordt het Programma van Eisen herijkt.

Op dit moment wordt onderzocht of het CBK en de OPSB kunnen verzelfstandigen. Hierover informeren wij u eind dit jaar. Daarom worden deze instellingen nu niet gekort. Gezien de andere situatie van Martiniplaza, te weten geen subsidie op de exploitatie maar op de kapitaallasten, gaan we ook deze instelling niet korten.

Voor het overige houden wij de vinger aan de pols als het gaat om de effecten van de economische omstandigheden (terugloop kaartverkoop en horeca-omzet) op de exploitatie van instellingen en maken de balans daarvan op na de visitatie en tussentijdse evaluatie in 2014.

Ten slotte hebben we u aangegeven met ons visitatie-instrument de gevolgen van de bezuinigingen in de samenhang in de culturele infrastructuur te bekijken. In deze geplande visitatie in 2014 (aangekondigd in de Cultuurnota

2013 – 2016 Tegen de stroom in) zal de Kunstraad aandacht hebben voor de effecten van de bezuinigingen voor de instellingen. De visitatie heeft plaats in de context van cumulatieve maatregelen en bezuinigingen vanaf 2013 in de cultuursector.

Motie Vergoeden eigen bijdrage
U verzoekt ons college de mogelijkheden voor het vergoeden van de eigen bijdrage van 35 euro voor bewoners van verpleeg- en verzorgingshuizen en andere zorginstellingen die een inkomen hebben tot 110% van het sociaal minimum vanuit de bijzondere bijstand en voor (ex) gedetineerden binnen het project/coördinatiepunt 'nazorg ex-gedetineerden Groningen' te onderzoeken. En u hierover vóór de begroting 2014 tijdig te informeren.

Wij onderzoeken op dit moment twee mogelijkheden om in de kosten van de eigen bijdrage te voorzien. Dat is de bijzondere bijstand en de mogelijkheid van kwijtschelding. Eind oktober brengen we uw raad in een brief op de hoogte van de resultaten van het onderzoek.

Motie Fietsenbeheer
U vraagt ons te bekijken of het mogelijk is, het verwijderen van oude fietsen als concessie te verkopen aan de hoogste bieder, zodat er geen zwerffietsen zijn, maar toch een bezuiniging gerealiseerd kan worden. En wanneer dit een onmogelijkheid blijkt een alternatieve bezuiniging te presenteren en die te dekken uit de programma's onderhoud en bereikbaarheid. En u hierover voor de begrotingsbehandeling te informeren.

Met uw motie geeft u aan belang te hechten aan het blijven ruimen van verkeerd en/of te lang gestalde en van oude, verlaten fietsen in de stad. In de verdere voorbereiding van de ontwerpbegroting 2014 hebben wij besloten af te zien van deze bezuinigingsmaatregel, in verband met de effecten daarvan op diverse terreinen.

Motie Gratis huwelijken
U verzoekt ons college het beleid voor gratis huwelijken aan te passen en dusdanig te versoberen dat alleen minima gebruik kunnen maken van een gratis ceremonie. En uw raad over de uitkomsten tijdig voor de begroting hierover te informeren.

De Wet rechten burgerlijke stand verplicht een gemeente minimaal twee keer per week de gelegenheid te geven om gratis te trouwen.
Een gemeente is vrij te bepalen op wat voor tijdstippen zij kosteloze huwelijken wil voltrekken en op welke wijze deze worden ingevuld. Zij kan deze zo sober inrichten als ze zelf nodig acht. Uit onderzoek blijkt dat veel (100.000+) gemeenten in Nederland maatregelen hebben genomen om het aantal kosteloze huwelijken te verminderen. In de meeste gevallen is de kosteloze huwelijksplechtigheid versoberd en worden alleen nog de minimale wettelijke vereiste handelingen uitgevoerd.

Op dit moment wordt een voorstel voorbereid om per 1 januari 2014 de gratis huwelijken in Groningen te versoberen en te beperken. Het voorstel bestaat in hoofdlijnen uit twee samenhangende onderdelen:

1. *Versobering van het gratis huwelijk. Het aantal kosteloze huwelijken wordt beperkt tot twee keer per week op de woensdagmorgen, waarbij alleen nog de minimale wettelijke vereiste handelingen worden uitgevoerd. De handelingen vinden plaats in de Prefectenhof.*
2. *Invoeren van de mogelijkheid voor minima van kwijtschelding van de huwelijksleges. Zo behouden de minima de mogelijkheid op een volwaardige huwelijksceremonie. De plechtigheden vinden plaats op werkdagen in de trouwzaal van het stadhuis.*

Om bovenstaande te kunnen uitvoeren moet de gemeentelijke legesverordening en de kwijtscheldingsverordening worden aangepast. In december komen we met een nader voorstel hierover.

Motie Wijkloketten Hoogkerk en Lewenborg
Met deze motie verzoekt u ons te onderzoeken of de dienstverlening in Hoogkerk en Lewenborg op een andere manier geleverd kan worden. En daarbij eventueel te kijken naar andere bezuinigingsmogelijkheden zodat de wijklokketten open kunnen blijven. Uw raad over de uitkomsten in aanloop naar de begrotingsbehandeling te informeren.

In de verdere voorbereiding van de ontwerpbegroting 2014 hebben wij besloten af te zien van deze bezuinigingsmaatregel. Hiermee komen wij tegemoet aan uw uitgesproken wens de wijkloketten Hoogkerk en Lewenborg open te houden.

Motie Zelfbeheer groen in wijken
U verzoekt ons college om in overleg met de wijken en de Stadjers na te gaan of het mogelijk is om een pilot te houden á la het zelfbeheer in Almere in één of meerdere wijken te starten.

Wij zien uw motie als een mooi initiatief dat past in het perspectief dat we u in de voorjaarsbrief hebben geschetst, waarbij de crisis ruimte kan bieden en kansen kan creëren voor nieuwe vormen van samenwerking, participatie en co-creatie. Na de zomervakantie zijn alle wijkorganisaties in Groningen benaderd door middel van een brief. Tot 1 oktober 2013 was er voor de bewonersorganisaties de mogelijkheid te reageren op deze oproep. Mede aan de hand van de binnengekomen reacties moet blijken of een pilot mogelijk is. Als dit het geval is bepalen we in overleg met de bewonersorganisaties de kaders en de randvoorwaarden. We verwachten de raad in december hierover nader te kunnen informeren.

Motie Invulling cofinancieringsfonds
U ontvangt bij de behandeling van de begroting graag meer inzicht in de voeding van het cofinancieringsfonds en een overzicht van de activiteiten en programma's die in de toekomst zijn aangewezen op het

cofinancieringsfonds. U vraagt hierbij aan te geven hoe het cofinancieringsfonds aantrekkelijk wordt voor partners.

Voor de beantwoording van deze motie verwijzen wij u naar de aanbiedingsbrief (kenmerk BD13.3927295) die u van ons heeft ontvangen bij de ontwerpbegroting 2014.

Motie Fietsenrekken voor studentensociëteiten
U verzoekt ons college in gesprek te gaan met de verschillende studentenverenigingen in de stad en te bekijken in welke gevallen fietsklemmen een oplossing kunnen bieden voor fietsenoverlast en ruimtelijk inpasbaar zijn. En uw raad over de uitkomsten terug te koppelen.

We zijn in gesprek met de studentensociëteiten. We doen dat in het kader van het Deltaplan fiets en sluiten aan bij de gesprekken die al gevoerd worden met verschillende ondernemers van supermarkten in de binnenstad. Wij verwachten u hierover in december van dit jaar nader in te lichten.

OVERIGE MOTIES (t/m juni 2013)

Motie Verloskundigen bij spoed over busbaan (februari 2012)
U heeft ons verzocht bij de uitwerking van de Kadernota 'Samen gezond in Stad' de mogelijkheid voor verloskundigen om bij spoed de busbaan te gebruiken mee te nemen.

In onze brief van 21 maart 2013 (kenmerk RO13.3524680) gaven we aan gestart te zijn met een inventarisatie en ordening van gegevens. De verwachting was u in mei van dit jaar te informeren over de uitkomsten ervan. Om een betere inschatting te kunnen maken van de nodige maatregelen en de kosten die daarbij horen willen we de bevindingen van de proefopenstelling per 1 november 2013 van de busbanen op de Verlengde Hereweg en de Oosterhamrikkade meenemen. We zijn de financiële consequenties en de gevolgen voor de doorstroming (met terugslag tot op de ringwegen) op de kruisingen van de Verlengde Hereweg aan het onderzoeken. Per 1 november zal het voor de verloskundigen daarom nog niet mogelijk zijn om op deze kruisingen alle rijrichtingen te kunnen kiezen. Wel kan met de rijrichting van de bus worden meegereden.

Motie Een crisisbestendig begrotingsproces (maart 2012)
Met deze motie verzoekt uw raad ons om een voorstel uit te werken met als doel de voorspelbaarheid en betrouwbaarheid van de (meerjaren)begroting op niveau te houden in tijd van crisis en rijksbezuinigingen. Dit voorstel in mei te agenderen in de raad zodat de uitkomsten kunnen worden gebruikt bij het begrotingsproces 2013. Daarnaast wilt u periodiek geïnformeerd worden over de impact van de economische recessie en de kabinetsbesluiten die van belang zijn voor de lopende begroting en de meerjarenbegroting.

We hebben u het afgelopen jaar geïnformeerd via recessierapportages en financiële perspectieven. Dit blijven we doen. Waar mogelijk doen we dit ook in de reguliere documenten uit de begrotingscyclus.

Motie Prioritering budget kleine verkeersmaatregelen (september 2013)
U heeft ons verzocht een systematiek te onderzoeken waarmee een prioritering kan worden gemaakt voor maatregelen binnen het budget kleine verkeersmaatregelen.

De uitwerking van de motie "Prioritering budget kleine verkeerskundige maatregelen" is een complex vraagstuk gebleken, waardoor beantwoording op zich heeft laten wachten. Het onderzoek naar een systematiek is afgerond. Een brief met de beantwoording van uw motie (kenmerk RO13.3877715) is inmiddels ter bespreking aan uw raad aangeboden.

Motie Tussentijdse evaluatie (november 2012)
Uw raad vraagt de voortgang van de cultuurnota te evalueren en die evaluatie ter bespreking voor te leggen, vóór de behandeling van de begroting 2015 in de raad.

November 2013 wordt u geïnformeerd over de visitatieopdracht en tussentijdse evaluatie in 2014.

Motie Huisvesting (november 2012)
U heeft ons verzocht in 2013 een herijkte huisvestingsnota op te stellen voor culturele instellingen; een evaluatie van ervaren knelpunten en mogelijke oplossingen te maken en deze ter bespreking aan u voor te leggen.

6 juni 2013 bent u met de brief huisvesting culturele instellingen, kenmerk OS 13.3690124, geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de inventarisatie van de meest prangende huisvestingsknelpunten van culturele instellingen en mogelijke oplossingen. Het gaat hier nog om een inventarisatie en niet een evaluatie. In november informeren we u nader over de maatregelen en financiën van de mogelijke oplossingen.
Hiernaast is opdracht gegeven voor het uitvoeren van een quick-scan naar al het gemeentelijk vastgoed, de gebruiksmomenten en de kosten hiervan. In november informeren we u over de planning van deze quick-scan.

Motie Simplon (november 2012)
Uw raad verzoekt ons college actieve medewerking te verlenen vanuit betrokken diensten aan samenwerking met Simplon voor nieuwe exploitatiemogelijkheden in het Ebbingekwartier. Daarnaast mee te werken aan een gedragen en financieel toekomstbestendig plan dat de functie van Simplon in de stadse infrastructuur van pop, urban en jeugdcultuur verbreedt en versterkt. En hierbij de spelers in het Ebbingekwartier te betrekken. U

verzoekt ons uw raad jaarlijks op de hoogte te houden van de voortgang van de samenwerking.

Er zijn gesprekken met Simplon gevoerd naar aanleiding van uw motie. In onze brief van 20 juni jl. is uw raad hierover (vertrouwelijk) geïnformeerd. De strekking van deze brief is dat de financiële situatie van Simplon zeer zorgelijk is en er zowel op de korte als lange termijn oplossingen moeten worden gevonden.
Op korte termijn hebben we maatregelen getroffen om de functie van Simplon overeind te houden. Omdat op 30 augustus 2013 de resterende subsidievoorschotten ad. € 84.900 al aan Simplon zijn uitbetaald, wordt nu voorgesteld de ingehouden aflossing/rente en huur voor de maanden september tot en met december 2013 ad. € 46.641 aan Simplon uit te keren. Om keuzes te maken over de toekomst van Simplon, zullen we een aantal toekomstscenario's uitwerken. U wordt hierover zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

Motie Usva (november 2012)
U vraagt ons in het eerste kwartaal 2013 met een voorstel te komen hoe de Usva de komende twee jaar wil bijdragen aan deelname van studenten aan het brede culturele aanbod in de stad en hoe zij niet-studenten wil betrekken bij de eigen activiteiten. En vraagt ons een bedrag van 6 duizend euro te oormerken in het incidentenbudget van de Kunstraad en naar gelang de kwaliteit van het voorstel dit bedrag aan de Usva toe te kennen.

In uw raadscommissie van 12 juni 2013 hebben wij u mondeling geïnformeerd over de uitkomst van de beoordeling van het plan van de Usva. De Kunstraad heeft het plan goedgekeurd en de gemeente heeft op basis daarvan het beschikbare budget van 6 duizend euro aan de Usva toegekend. De motie Usva is hiermee uitgevoerd.

Motie Leefbaarheid Woonschepenhaven (december 2012)
Uw college wordt verzocht om de raad uiterlijk 1 mei 2013 te informeren welke vervangingsinvesteringen en onderhoudswerkzaamheden voor de Woonschepenhaven mogelijk niet uitgevoerd worden en daarbij een onderscheid te maken tussen wenselijke en noodzakelijke werkzaamheden; daarbij in ieder geval de noodzakelijke werkzaamheden voor de Woonschepenhaven die niet gerealiseerd worden in de integrale aanpak, alsnog te betrekken bij het totaal van de afwegingen in het meerjarenplan 2012-2016.

In onze brief van 13 juni 2013 (kenmerk RO13.3721109) hebben we u meegedeeld dat de afhandeling van deze motie deel zal uitmaken van de besluitvorming over de Woonschepenhaven. Wij verwachten uw raad hierover in november van dit jaar nader te informeren.

Gemeente Groningen

Motie van Spijt (december 2012)
U verzocht ons voor 1 april 2013 met concrete maatregelen te komen die bijdragen aan de cultuurverandering. Hiervoor een plan van aanpak op te stellen met daarin gerichte doelen. En hoe en met welke indicatoren deze doelen moeten worden bereikt en wanneer. U vraagt hierbij aandacht te hebben voor het op orde brengen van het gemeentelijke archief; het goed in kaart brengen van consequenties van te maken keuzes en deze te delen en bespreken met alle relevante partijen.

De uitkomsten van de heisessie cultuurverandering van 17 april 2013 zijn op 15 mei 2013 afgestemd met het Presidium van uw raad. Aldaar is ook over het vervolg gesproken.

In onze brief van 26 september jl. (kenmerk BD13.3905850) geeft de burgemeester namens ons college een terugblik op de in het afgelopen jaar bereikte resultaten. Op basis daarvan vervalt naar mening van ons college de noodzaak tot het maken van een plan van aanpak . In uw commissie Cultuurverandering van 9 oktober spreekt u over genoemde brief en het vervolg.

Op 6 juni jl. ontving u van ons een brief (kenmerk BD13.3672423) waarin wij u hebben geïnformeerd over de uitvoering van het deel van de motie over het gemeentelijk archief.

Motie Organiseren tegenkracht (december 2012)
Uw raad verzoekt ons college binnen nu en een half jaar ideeën te ontwikkelen over hoe in voorkomende gevallen vormen van tegenkracht zouden kunnen worden georganiseerd.

In onze brief van 22 mei 2012 (kenmerk BD13.3691041) hebben wij u onze ideeën over het organiseren van tegenkracht gepresenteerd.

Motie Veiligheid A-kwartier (januari 2013)
U heeft ons gevraagd maatregelen te nemen om op korte termijn de veiligheid op straat in het A-kwartier te verbeteren. Daarnaast vraag u ons voor de zomer te rapporteren welke maatregelen zijn getroffen en of het effect van die maatregelen al merkbaar is volgens bewoners, prostituees, welzijnswerkers en de politie.

In het lokaal driehoeksoverleg van 11 februari 2013 is een 10-puntenplan opgesteld, met actiepunten om de overlast in het A-kwartier tegen te gaan. Wij hebben geprobeerd de actiepunten zo voortvarend mogelijk op te pakken. Onze brief van 14 augustus jl. *(BD13.3841190) over de maatregelen die zijn getroffen en de merkbaarheid van de effecten heeft u op 4 september jl. besproken in uw raadscommissie Financiën en Veiligheid. In onze brief van 17 september jl. (BD13.3905250) hebben wij vervolgens geantwoord op aanvullende vragen die bij die bespreking zijn gesteld.*

Motie Overlast feesten in balans II (januari 2013)
U vraagt ons de problemen rondom evenementen voldoende in kaart te brengen – en dan met name met betrekking tot de langdurigheid en overlast van geluid van evenementen.

De beantwoording hebben wij betrokken bij het jaarverslag 2012 van het Meldpunt overlast & Zorg dat u op 6 juni 2013 van ons heeft ontvangen. De motie was aanleiding om in het jaarverslag uitgebreide informatie op te nemen over evenementen.

Motie In gesprek met organisatoren (januari 2013)
U vraagt ons in gesprek te gaan met organisatoren om te kijken of er mogelijkheid is de vraag naar bijzondere feestlocaties meer in overeenstemming te brengen met gemeentelijk beleid en de wensen van inwoners in de stad.

Na een startbijeenkomst met diverse evenementenorganisatoren en bestuurders op 17 mei jl. zijn vier ambtelijke gesprekken gevoerd over diverse thema's rondom evenementen. Eén van de thema's betreft de balans tussen de bruisende en de leefbare stad, waaronder geluidsoverlast. Deze gesprekken worden afgesloten met een bijeenkomst, waarin de resultaten worden gepresenteerd en besproken. Nadat deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden, geven wij u een antwoord op deze motie.

Motie Structurele Startersleningen (januari 2013)
U heeft ons gevraagd te onderzoeken of budget voor startersleningen voor nieuwbouw starterswoningen vrijgemaakt kan worden in betreffende grondexploitaties. Doel is de financiering en daarmee het instrument startersleningen via het revolverend fonds bij het Stimuleringsfonds (SVn) structureel vorm te geven teneinde de verkoop van woningen te stimuleren. In de begroting moet nu steeds naar middelen worden gezocht terwijl er een directe relatie is tussen stimulering van verkoop en het resultaat van de exploitatie.

Bij de behandeling van de motie heeft de portefeuillehouder Ruimtelijke Ordening ruimte gevraagd om breder te kunnen kijken hoe de voeding van het fonds bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting kan worden georganiseerd zonder een beroep te doen op de gemeentebegroting. De reden hiervoor is dat met financiering uit grondexploitaties slechts een beperkt aantal nieuwbouwprojecten kan worden bediend. De vraag naar leningen komt momenteel vooral voort uit de aankoop van bestaande woningen. Om dit instrument substantieel en generiek in te kunnen zetten is daarom onderzocht of een sluitende business case mogelijk is met van de kapitaalmarkt aangetrokken middelen. De voorlopige uitkomst op basis van de omstandigheden medio dit jaar was positief. Met de vaststelling van het

Aanvalsplan Woningbouw hebben we opdracht gegeven deze methode van financiering in een voorstel uit te werken.
We betrekken hierbij de recent door het kabinet aangekondigde plannen voor een te vormen Nationale Hypotheek Instelling om de financiering van hypotheken, en daarmee de hypotheekverstrekking, te verbeteren.

Motie Tijdelijk gebruik (januari 2013)
U heeft ons gevraagd om u voor de zomervakantie (2013) te informeren over de locaties en mogelijkheden voor tijdelijk gebruik van grond en leegstaande panden en deze voor een ieder zichtbaar en kenbaar te maken.

De inventarisatie van de gemeentelijke leegstaande en onbenutte accommodaties en locaties in onze stad is bijna afgerond. Wij verwachten deze inventarisatie, in de vorm van een kansenkaart 'tijdelijke bestemmingen', in november 2013 aan u te presenteren. Wij informeren u dan ook over aandachtspunten en randvoorwaarden als het gaat om tijdelijk gebruik.
Wij onderzoeken of we rondom de kansenkaart een platform kunnen ontwikkelen waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten. Op deze manier faciliteren we partijen en betrekken we verschillende doelgroepen.

Motie Energielandschappen (januari 2013)
Uw raad heeft ons gevraagd voor de zomer de mogelijkheden voor de aanleg van energielandschappen in beeld te brengen op de bij de gemeente in bezit zijnde gronden.

De motie energielandschappen werken wij op dit moment uit in samenwerking met een aantal partijen die aan een participatiemodel werken. Dit participatiemodel bevat tevens een business case, die als blauwdruk kan fungeren op alle energielandschappen. Eind 2013 zal hierover aan uw raad worden gerapporteerd.

Motie prioriteit voor probleemstraten (februari 2013)
U verzoekt ons bij het onderzoek naar de maatregelen om woningsplitsingen te voorkomen, prioriteit te geven aan straten waar de 15%-norm voor kamerverhuur is bereikt en de urgentie groot blijkt.

Deze motie hadden wij meegenomen in ons voorstel aan uw raad over woningsplitsingen. Wij hebben echter besloten het bestemmingsplan Woningsplitsing niet vast te laten stellen en pas in zomer 2014 voor te leggen aan uw raadscommissie en raad. Dit is om te voorkomen dat er planschade claims komen. U ontving hierover van ons een brief op 17 september met kenmerk RO13.3899804.

Motie Evaluatie Damoclesbeleid (februari 2013)
U verzoekt de burgemeester uw raad in maart 2015 een grondige evaluatie van het Damoclesbeleid ter bespreking voor te leggen.

Met ingang van de invoering van het beleid wordt de relevante informatie geregistreerd, zodat het in maart 2015 geëvalueerd kan worden.

Motie Windenergie: Een Gronings bod (april 2013)
U verzoekt ons aan het Provinciebestuur over te brengen dat de Stad graag bereid is bij te dragen aan de 850 MW windvermogen in 2020 en daarin ook verantwoordelijkheid wil nemen. En een bod te doen om 70 MW in 2020 aan windenergie te realiseren binnen de gemeente Groningen en daarbij voorrang te geven aan eigen burgerinitiatieven en/of lokale energiecoöperaties.

Na afloop van de behandeling van de Kansenkaart Wind op 5 juni jl. in uw raadscommissie Beheer & Verkeer,is een brief gestuurd naar de provincie, met als bijlage de Kansenkaart Wind. In de brief is het verzoek opgenomen om in dialoog te gaan, door middel van een te organiseren excursie met raads- en Statenleden langs een aantal windlocaties. De provincie gaat hierop in. Hiermee is deze motie afgehandeld.

Motie Ballonnen (april 2013)
U verzoekt ons college bij evenementen en festiviteiten het oplaten van ballonnen te ontmoedigen

Dit najaar informeren wij u per brief over het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van het oplaten van ballonnen.

Motie Behoud Buslijn 5 (mei 2013)
Met deze motie heeft u ons gevraagd te kijken naar mogelijkheden om de dienstregeling voor 2014 zo aan te passen dat de bewoners van de Oranjebuurt en de Hortusbuurt zoveel mogelijk in lijn met lijn 5 bediend worden. En daarbij te kijken of de huidige en veel gebruikte bushalte 'Grote Markt' kan worden aangedaan.

Met onze brief van 3 juli 2013 (kenmerk RO13.3725318) hebben wij op deze motie gereageerd. *Alles overwegende denken wij dat het onvoldoende meerwaarde heeft om de Oranjebuurt en Hortusbuurt 'in de lijn van lijn 5' in de dienstregeling 2014 te bedienen.*

Motie Huisvesting Vredes Informatie Centrum (mei 2013)
U heeft ons gevraagd actief met het Vredes Informatie Centrum mee te denken over de toekomstige huisvestingssituatie, met creatieve oplossingen te komen en u daarover voor 1 december 2013 te informeren.

Wij zijn in gesprek met het Vredes Informatie Centrum en denken mee over alternatieve huisvestingsmogelijkheden. Over de uitkomsten informeren wij uw raad voor 1 december 2013.

Gemeente Groningen

Motie Welcome Center: daad bij het woord (mei 2013)
U heeft ons verzocht een business case voor het Welcome Center aan de raad voor te leggen en bij deze business case zoveel mogelijk aansluiting te zoeken met bestaande initiatieven.

Wij zijn volop bezig met de uitwerking van een business case en bespreken deze momenteel met betrokken partners. Eind van het jaar verwachten wij u de business case te kunnen voorleggen.

Motie Kinderboerderijen (juni 2013)
U heeft uitgesproken het wenselijk te vinden dat de gemeente Groningen minimaal twee kinderboerderijen met een wijkoverstijgende functie heeft en houdt; het wenselijk te vinden dat de wijken naar vermogen hun kleinere wijkgerichte kinderboerderijen behouden.

Uw motie is geheel in lijn met de 'visie op de kinderboerderijen in Groningen'. Ook wij hechten veel waarde aan de functie van kinderboerderijen. Het financiële knelpunt dat er lag hebben wij opgenomen in de begrotingsopgave voor 2014-2017. Wij komen daarmee tegemoet aan uw uitgesproken wens in deze motie.

Motie actiever stimuleren grondverkopen en huizenbouw (juni 2013)
U heeft ons verzocht te onderzoeken in hoeverre de methode van Almere toepasbaar is in onze stad en in hoeverre de methode Hoogeveen Bouwpakket voordelen zou kunnen bieden.

Wij hebben uw motie beantwoord met onze brief van 12 september jl. (kenmerk RO13. 3872528). Hiermee is deze motie afgehandeld.

Motie bevorderen integraal handhaven (juni 2013)
U heeft ons opgeroepen meer werk te maken van het bevorderen van een integraal handhavingsbeleid. Dit gezien de onderverdeling in de taakverdeling die tussen politie en Stadstoezicht is gemaakt.

Wij hebben u ter vergadering aangegeven dat de samenwerking met de politie reeds is verbeterd en dat we gezamenlijk kijken hoe de taken onderling het beste kunnen worden afgestemd. We zijn hierover in goed gesprek. We betrekken uw motie bij het op te stellen Verbeterplan Stadstoezicht dat wij januari 2014 aan u voorleggen.

Motie Onkostenvergoeding in participatienota (juni 2013)
U vraagt ons in gesprek te gaan met in ieder geval die instellingen waar de huidige gebruikers van de regeling als vrijwilliger werkzaam zijn met als doel de onkosten door de instellingen vergoed te krijgen. En daarnaast in de op te stellen nota maatschappelijke participatie nadrukkelijk ook aandacht te besteden aan vrijwilligersbeleid en de vergoeding van onkosten van vrijwilligers door instellingen.

De onkostenvergoeding voor vrijwilligers nemen wij dit najaar mee in het traject van definitieve vaststelling van subsidiebeschikkingen 2014. We rapporteren eind 2013 in een brief over de uitkomsten hiervan. In de nota Maatschappelijke participatie, die we in januari 2014 besluitvormend aan u willen voorleggen, besteden we aandacht aan het vrijwilligersbeleid en de vergoeding van onkosten van vrijwilligers aan instellingen.

Motie Campus Groningen (juni 2013)
U heeft ons gevraagd met een voorstel te komen het jongerenhuisvesting bouwplan "Bouwjong" voortaan in de communicatie verder te laten gaan als "Campus Groningen", een naam die aansluit op Healthy Ageing en Zernike Campus.

Wij hebben uw motie beantwoord met onze brief van 12 september jl. (kenmerk RO13.3872528). Hiermee is deze motie afgehandeld.

Motie Nacht van Hermans (juni 2013)
Met deze motie verzoekt u ons naar de titel van Hermans' boek Nooit meer slapen de "Nooit-meer-Slapen-Nacht" van Hermans in Groningen te laten organiseren en daarbij die instellingen, verenigingen en scholen uit te nodigen die op basis van sponsoring een bijdrage kunnen leveren aan het laten welslagen van dit evenement.

De mogelijkheden om de typemachineverzameling van W.F. Hermans naar Groningen te halen lijken uitgeput. We onderzoeken echter de mogelijkheden om aandacht te besteden aan W.F. Hermans in het Groninger Forum. Op dat moment zouden we ook een W.F. Hermans nacht organiseren. We komen hier te zijner tijd op terug.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

gemeente Groningen

Onderwerp 9de Voortgangsrapportage bezuinigingen 2011-2014

Steller Dirk Vliegenthart

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 76 81 Bijlage(n) 3 Ons kenmerk BD 13. 3912141

Datum - 3 OKT 2013 Uw brief van Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij bieden we u de 9de Voortgangsrapportage Bezuinigingen 2011-2014 aan, waarmee wij uw raad informeren over de uitwerking, de realisatie en de risico's van het bezuinigingspakket van in totaal 45,1 miljoen euro.

We geven in deze voortgangsrapportage inzicht in de realisatie van de maatregelen tot en met augustus 2013 en de wijze waarop (deels) incidentele en/of vervangende dekking noodzakelijk is. Daarnaast beschouwen we de voorbereiding van de maatregelen 2014 en de knelpunten en vertragingsrisico's die zich daarbij kunnen voordoen.

Tevens hebben we een inschatting gemaakt van de niet te realiseren maatregelen uit het bezuinigingspakket. We verwachten voor een totaal van 7,6 miljoen euro aan maatregelen niet structureel te kunnen realiseren, om uiteenlopende redenen. We betrekken deze knelpunten bij de financiële opgave voor de komende jaren en bij de begroting 2014 worden vervangende maatregelen aan uw raad voorgelegd.

De actuele stand van het bezuinigingspakket 2011-2014 is opgenomen in de bijlagen. Bijlage 1 is de 9de Voortgangsrapportage Bezuinigingen 2011-2014, bijlage 2 geeft het financiële en formatieve overzicht met de bekende kleurstelling en bijlage 3 is de toelichting op alle maatregelen, waarbij de wijzigingen ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage grijs gearceerd zijn weergegeven.

Collegebrief - 9e Voortgangsrapportage bezuinigingen 2011-2014

De 10de Voortgangsrapportage Bezuinigingen 2011-2014 is gepland bij de Voorjaarsbrief 2014. We rapporteren dan over alle taakstellingen voor 2014, inclusief de aanvullende maatregelen die bij de begroting 2014 worden vastgesteld.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

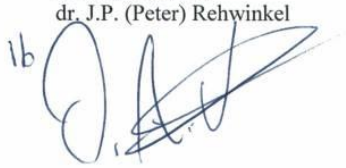

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

9DE VOORTGANGSRAPPORTAGE BEZUINIGINGEN 2011-2014 **Bijlage 1**

1. INLEIDING

Hierbij ontvangt u de 9de Voortgangsrapportage Bezuinigingen 2011-2014. Wij hebben uw raad toegezegd regelmatig te rapporteren over de voortgang van de bezuinigingsmaatregelen. In deze rapportages informeren wij u over de actuele stand in de uitwerking van het bezuinigingspakket van in totaal 45,1 miljoen euro (financieel en formatief), de belangrijkste ontwikkelingen en risico's, inhoudelijk gewijzigde maatregelen, de reserves flankerend beleid en frictiekosten en de communicatie.

Begin 2013 is in overleg met het Audit Committee besloten om twee maal per jaar te rapporteren en deze aan te laten sluiten bij de Voorjaarsbrief en bij de Begroting 2014.
Deze 9de Voortgangsrapportage geeft de stand van zaken van augustus 2013.

2. ACTUELE STAND BEZUINIGINGEN

2.1 Financiën

Het totaal aan taakstellingen voor de periode 2011-2014 bedraagt 45,1 miljoen euro. De verdeling over de jaren is als volgt:

2011	16,560 miljoen euro
2012	10,320 miljoen euro
2013	11,785 miljoen euro
2014	6,435 miljoen euro
totaal	**45,100 miljoen euro**

2011-2012
De taakstelling *tot en met 2012* bedraagt 26,9 miljoen euro. Hiervan is nu 22,0 miljoen euro (82%) structureel gerealiseerd. Daarnaast is 2,4 miljoen euro (9%) incidenteel gerealiseerd in 2013 en voor 2,4 miljoen euro aan taakstellingen is in 2013 nog niet gerealiseerd.

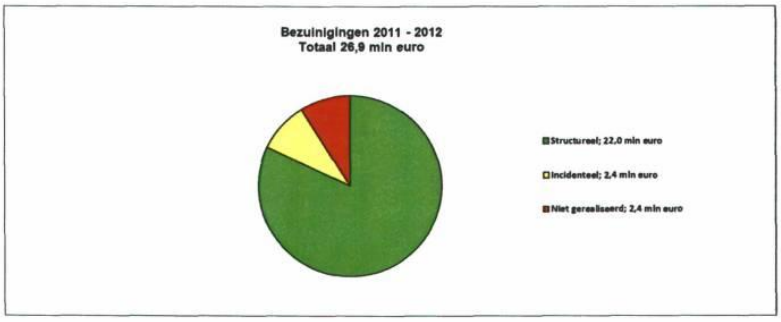

2013
Het bezuinigingspakket 2013 bevat voor 11,8 miljoen euro aan taakstellingen.
Hiervan is op dit moment 4,6 miljoen euro (39%) structureel gerealiseerd. Daarnaast is 4,4 miljoen euro (37%) van de taakstellingen incidenteel gedekt. Voor 2,8 miljoen euro aan taakstellingen is nog geen realisatie of alternatieve dekking gevonden. Inclusief de nog niet gerealiseerde maatregelen uit voorgaande jaren verwachten wij in 2013 een tekort van 5,2 miljoen op de bezuinigingen.

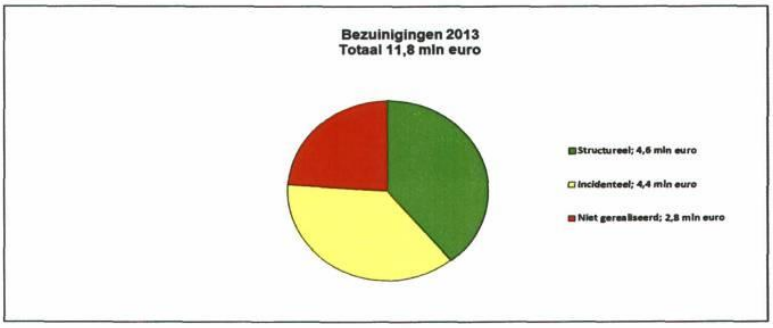

Totaal 2011-2014
De actuele stand van het totale bezuinigingspakket voor de periode 2011-2014 ter hoogte van 45,1 miljoen euro is onderstaand in beeld gebracht. Op dit moment is 28,2 miljoen euro (63%) aan maatregelen structureel gerealiseerd en 7,3 miljoen euro (16%) incidenteel gedekt in 2013.

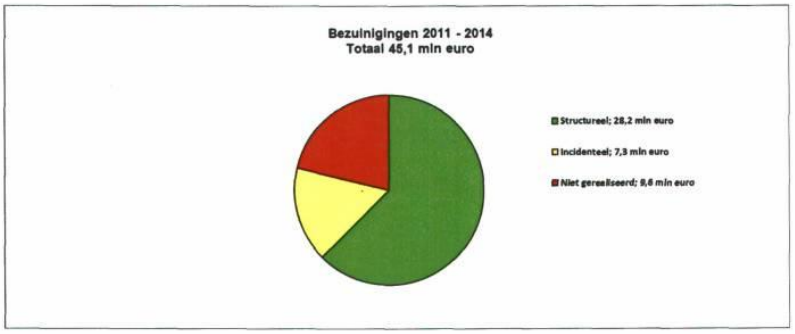

Van de nog niet gerealiseerde taakstellingen van circa 17 miljoen euro verwachten we voor 7,6 miljoen euro aan maatregelen niet, of met een aanzienlijke vertraging te kunnen realiseren.
We hebben daarom in het eerste kwartaal 2013 een tussenbalans opgemaakt van het uitgewerkte maatregelen en verkend welke voorstellen vervangen of incidenteel gedekt moeten worden in deze collegeperiode, omdat de realisatie van de maatregel achterloopt op de financiële planning.
We hebben u bij de Voorjaarsbrief 2013 geïnformeerd hoe wij de gesignaleerde knelpunten willen oplossen. Bij de Begroting 2014 zijn voorstellen gedaan voor structurele vervanging en incidentele dekking.

Bij de uitwerking van de voorstellen die wij aan uw raad hebben voorgelegd in 2010 zijn we tegen enkele knelpunten aangelopen in de realisatiemogelijkheden en fasering van de maatregelen. De belangrijkste oorzaken zijn hieronder weergegeven.

Effecten Rijksbezuinigingen
Bij het samenstellen van het gemeentelijke bezuinigingspakket (2010), had het Kabinet al diverse bezuinigingsplannen aangekondigd, maar de exacte invulling was nog onbekend. De effecten bleken

in de uitwerking vooral voelbaar op het sociaal-maatschappelijke domein. Uw raad heeft voor een belangrijk deel deze Rijkskortingen gecompenseerd uit extra beleidsmiddelen.
Tevens zijn enkele voorgestelde gemeentelijke bezuinigingsmaatregelen gecompenseerd uit extra beleid tot en met 2014, zoals de voorgenomen korting op de exploitatie van iederz en het afromen van WMO resultaten. Daarmee is destijds voorkomen dat we in de voorzieningen moesten snijden.

Herinrichting gemeentelijke organisatie
Er treedt vertraging op bij de maatregelen die zijn verbonden aan het herinrichten van de gemeentelijke organisatie. In het bezuinigingspakket zitten reorganisatietaakstellingen, die door het management verder worden voorbereid. Het betreft onder andere de reorganisatie van RO/EZ (1 miljoen euro), het samenvoegen van de ondersteunende functies in het Shared Service Center (ca 3,8 miljoen euro) en de verdere herinrichting gemeentelijke organisatie (2,5 miljoen euro).

Bezuinigingstaakstellingen werden in voorgaande bezuinigingsronden zo goed mogelijk gekoppeld aan de verwachte uitstroom van personeel. Dat kon bij de huidige taakstellingen minder nauwkeuring, omdat in 2010 de contouren van de nieuwe organisatiestructuur van de gemeente nog niet in beeld waren. De voorbereiding van de organisatieontwikkeling is gestart in 2011 en in 2012 zijn de eerste stappen gezet. We verwachten in 2013 een belangrijke slag te slaan op dit terrein. We zien echter ook dat de realisatie achterloopt op de oorspronkelijke fasering in het bezuinigingspakket.

Ten eerste kost het tijd om de formele stappen in de veranderingstrajecten zorgvuldig te doorlopen, de inspraak hierop plaats te laten vinden, plaatsingsgesprekken met de medewerkers te voeren en bovenformatieve medewerkers te begeleiden naar ander werk.
Bezuinigingstaakstellingen zijn immers pas gerealiseerd als de formatieplaatsen formeel zijn geschrapt én er voor de betrokken medewerkers structureel een andere oplossing is gevonden. Zoals een herplaatsing op een andere structureel begrootte formatieplaats of niet meer werkzaam zijn bij de gemeente.
Ten tweede zijn er bij de diverse voorgenomen reorganisaties ook nog andere financiële problemen op te lossen. SOZAWE en iederz hebben tekorten in de meerjarenbegroting, die ook voor een deel moeten worden opgelost door formatiereductie. Bij RO/EZ is sprake van omzetdalingen en afname van investeringsprojecten. Uit deze externe omzet en investeringsbudgetten wordt een aanzienlijk deel van de vaste en flexibele formatie gedekt. Afname van deze dekking legt druk op de afbouw van formatie en daar komen de bezuinigingstaakstellingen bovenop. Deze financiële problemen zijn overigens geen onderdeel van deze Voortgangsrapportage Bezuinigingen, daarover informeren wij u in de Voorjaarsbrief en de Begroting.
Daarnaast worden wij geconfronteerd met financiële tegenvallers als gevolg van de economische crisis. Daardoor redden we het niet meer om met het huidige bezuinigingspakket een sluitende meerjarenbegroting te presenteren. Er zijn aanvullende incidentele en structurele bezuinigingsmaatregelen nodig in deze en de volgende collegeperiode.

Al met al is het totale beeld zorgelijk. De relatief eenvoudig in te vullen maatregelen uit het bezuinigingspakket zijn in de jaren 2011 en 2012 al gerealiseerd. De in 2013 en 2014 nog op te lossen taakstellingen zijn lastiger te realiseren en hebben grote(re) realisatie of vertragingsrisico's, vooral de maatregelen die zijn verbonden aan de organisatieontwikkelingen en de daarmee verbonden formatieve taakstellingen. Op dit moment voorzien we een tekort op de invulling van de bezuinigingstaakstellingen van circa 5,2 miljoen in 2013.

2.2 Formatie

In deze 9de Voortgangsrapportage bezuinigingen 2011-2014 is een aantal maatregelen verder uitgewerkt, waardoor er een completer beeld ontstaat van de formatie-effecten van de bezuinigingen 2011-2014. Op basis van de huidige uitgewerkte maatregelen komen we op een formatie taakstelling van 184,4 fte, waarvan 65,2 fte is gerealiseerd.
Naast het bezuinigingen pakket 2011-2014 zijn er nog diverse knelpunten in dienstbegrotingen op te lossen, ook dat zal leiden tot een verdere afname van de formatie. Momenteel worden de personele consequenties van de organisatieontwikkelingen (Shared Service Center, Klant Contact Centrum, Stadbeheer, wijkgericht werken) nader in kaart gebracht. De totale formatieafname is sterk afhankelijk van de keuzes die bij de organisatieontwikkeling per thema worden gemaakt en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsplannen voor het personeel.

2.3. Actuele stand van de maatregelen

De actuele stand van alle maatregelen vindt u in bijlagen 2 en 3. Voor alle maatregelen is t/m 2013 aangegeven of de maatregel structureel, incidenteel, of nog niet is gerealiseerd, inclusief formatiereductie.

Bij elke maatregel geven we met een kleur de voortgang aan.

Groen:	de voorbereiding is afgerond, de maatregel wordt, of is al gerealiseerd
Oranje:	de voorbereiding loopt, maar is nog niet afgerond
Rood:	de maatregel kan niet worden gerealiseerd, of er is een groot realisatierisico

We maken voor de rode maatregelen zo spoedig mogelijk een afweging of de maatregel door een aanpassing in het oorspronkelijke voorstel alsnog kan worden gerealiseerd, of dat er een alternatief voorstel voor deze taakstelling aan uw raad moet worden voorgelegd.
Een kleurencombinatie geeft aan dat de taakstelling bijvoorbeeld in het eerste jaar wordt gerealiseerd, maar dat de voorbereiding voor de oplopende taakstellingen in volgende jaren nog niet is afgerond.

3. INHOUDELIJKE WIJZIGINGEN VAN DE VOORSTELLEN

We doen in deze 9de Voortgangsrapportage bezuinigingen geen alternatieve voorstellen voor taakstellingen die niet realiseerbaar zijn. Niet te behalen taakstellingen zijn opgenomen in de brede financiële opgave bij de begroting 2014, daarmee worden de nu voorziene tekorten op de bezuinigingstaakstellingen gedekt.

4. RESERVE FLANKEREND BELEID

De reserve IZA gelden (5 miljoen euro) is in 2011 omgezet in de reserve 'Flankerend beleid bezuinigingen 2011-2014' (collegebesluit 18-10- 2011). In het flankerend beleid zijn instrumenten opgenomen die de mobiliteit vergroten. Het gaat om financiële middelen voor om- en bijscholing, begeleiding, coaching en outplacement en financiële tegemoetkomingen zoals loonsuppletie, verhuiskosten, faciliteiten bij sollicitatie etc.
Deze middelen zijn beschikbaar voor individuele trajecten van herplaatsingskandidaten en voor vrijwillig mobiele medewerkers. Voor 2013 is 125 duizend euro onttrokken uit de reserve Flankerend beleid. Wij verwachten dat in het najaar 2013 en in 2014 de aanvragen voor flankerend beleid zullen toenemen, vanwege de plaatsingsprocedures in het kader van de reorganisaties (SSC, concernstaf).
De looptijd van het 'Flankerend beleid' is tot 1 oktober 2013. Voor de inzet van de flankerende middelen na 1 oktober 2013, wordt een afzonderlijk voorstel aan de COR en uw raad voorgelegd.

5. RESERVE FRICTIEKOSTEN

De reserve Frictiekosten is in 2010 ingesteld om incidentele kosten te betalen die voortvloeien uit vastgestelde maatregelen van de Bezuinigingstaakstelling 2011- 2014. De stand van de reserve frictiekosten is gelijk gebleven ten opzichte van de 8ste Voortgangsrapportage bezuinigingen.
Deze reserve is niet bestemd voor het dekken van doorlopende salariskosten van bovenformatieve medewerkers.
Zoals hiervoor al aangegeven treed er vertraging op bij de maatregelen die zijn verbonden aan de gemeentelijke reorganisatie. Daardoor loopt ook de uitstroom van medewerkers achter op de geplande bezuinigingen. Wij stellen bij de begroting 2014 voor een budget beschikbaar te stellen om deze doorlopende salariskosten (frictiekosten) uit te kunnen betalen.

Overzicht:

Totaal beschikbare reserve Frictiekosten	€ 2.863.000
Uw raad heeft inmiddels uit deze reserve beschikbaar gesteld	€ 1.269.000
Resteert	€ 1.594.000

Beschikbaar gesteld in 2012:

- Voorbereidingskosten fusie Muziekschool en Kunstencentrum	€ 300.000
- Voorbereidingskosten Stadsbeheer 2012	€ 35.000
- Projectteam bezuinigingen 2012	€ 98.000
- Voorbereidingskosten minder gebruik Gezinsbode	€ 20.000
- Extra weglekcompensatie 2012	€ 100.000
- Voorbereidingskosten PIJOFACH/SSC	€ 200.000
Totaal	€ 753.000

Extra beleidsmiddelen ingezet voor organisatieontwikkeling	€ 450.000
Projectteam Bezuinigingen 2013	€ 60.000
Nog beschikbaar in 2013	€ 331.000

6. COMMUNICATIE

Het uitgangspunt is, dat betrokken partijen tijdig worden geïnformeerd over de maatregelen.
In het kader van de communicatie zijn vooral de volgende maatregelen relevant:

- over diverse *concernbrede personele maatregelen* is doorlopend contact met de OR.
- *44 taakstelling geïntegreerde aanpak budget maatschappelijke ontwikkelingen*. Voor het op de Wmo-voorzieningen te bezuinigen deel zal, nadat het betreffende voorstel is afgerond, overleg worden gevoerd met diverse van belang zijnde organen, waaronder de WMO Adviesraad. De voorgestelde maatregelen worden niet eerder doorgevoerd;
- Bij de tarievennota 2014 zullen wij een voorstel voegen om vanaf dit jaar leges te gaan heffen voor informatie verzoeken van makelaars ten behoeve van het afgeven van taxaties. Zij zijn inmiddels schriftelijk door ons geïnformeerd over dit voornemen (maatregel 61).
- Over de ontwikkeling van de drafbaan is op bestuurlijk niveau gesproken met de werkgroep Feesten in Balans en met de heer van Gelder. Er is daarnaast recent nog contact geweest met de KHRV en organisatoren van Evenementen. De komende maanden gaat een projectleider aan de slag met de verdere ontwikkeling van de drafbaan, daarbij zal het overleg met externen worden voortgezet.

7. VERVOLG

In deze Voortgangsrapportage bezuinigingen is de stand van zaken gegeven van de maatregelen uit het bezuinigingspakket 2011-2014. Daarbij hebben we diverse knelpunten en vertragingsrisico's geconstateerd. Tevens hebben we aangegeven dat een totaal van 7,6 miljoen euro aan taakstellingen vanaf 2014 is opgenomen in het financieel perspectief. Bij de begroting 2014 doen we hiervoor een aantal alternatieve dekkingsvoorstellen. In de volgende rapportage bezuinigingen, die in het voorjaar 2014 wordt aangeboden, wordt gerapporteerd over de vastgestelde bezuinigingstaakstellingen van de gemeente Groningen.

BIJLAGE 2 : VGR Bezuinigingen 2011-2014

Nr.	Maatregel	Taakstelling				Realisatie tlm 2013			FTE's	tlm 2013		tlm 2014	
		Taakstelling x € 1.000			Totaal	Taak-stelling	Realisatie		Totale Taak-stelling	Taak-stelling	Rea-lisatie	Taak-stelling	Rea-lisatie
		2011	2012	2013	2014	2011-2014		$	I	N					
Bezuinigingen op en in de eigen organisatie															
	Concentratie														
1	*Concentreren/uniformeren onderst.afdelingen:*														
1.1	P&O functie		150	325	175	650	475		475		13,6	10,0		13,6	
1.2	besparingen financiele functie				1.000	1.000					16,0			16,0	
1.3	Besparingen DIV-functie			100	100	200	100		100						
1.4	Slimmer inkopen communicatie-activiteiten		200	200		400	400			400					
1.4	Communicatie-advies herschikken			125	125	250	125		125						
1.5	Verbeteren bezwaarschriftenproces			50	50	100	50		50		2,0	1,0		2,0	
1.5	Efficienter inrichten Jurdisch adviesproces			50	50	100	50		50		1,0	0,5		1,0	
1.5	taakdifferentiatie				60	60									
1.5	Vermindering Vastgoed(VGO)-juridische dienstverlening aan BSO				40	40									
1	*Subtotaal onderbrengende afdelingen*		350	850	1.600	2.800	1.200		800	400	32,6	11,5		32,6	
2	Besparingen huisvesting (M2)			75	300	375	375		50	325					
	Besparingen huisvesting / facilitair (FTE)			75	300	375	375		375		pm				
3	*Organisatieontwikkeling:*														
3.1	Aanvulling uit traject organisatie ontwikkeling				270	270	270		110	160	12,0	6,0		12,0	
3.2	*Stroomlijnen organisatie*														
3.2.1	Samenvoegen beheer en onderhoud				300	300	600	300			12,0	6,0		12,0	
3.2.2	Management (AMT -> GMT)			155	105	260	260	260			3,0	3,0		3,0	
3.2.3	Gebiedpercht werken				150	150	300	150	150		6,0	3,0		6,0	
3.2.4	Beleidsfuncties maatschappelijk domein				200	200	400	200		200	6,0	3,0		6,0	
3.2.5	Samenvoegen iedrz. - sozawe				100	100	200	100		100	4,0	2,0		4,0	
3.2.6	Ontvlechting HVD				45	45	100	45	45		1,5	1,5		1,5	
3.2.7	Beleidsfuncties ruimtelijk domein														
3.2.8	Restant OO managementfuncties														
3.2.9	Verhoging OO managementfuncties		345	330	-75	600	675			675					
3.2	*Subtotaal Stroomlijnen organisatie*		500	1.230	730	2.460	1.730	755		975	33	19		33	
3	*Subtotaal Organisatieontwikkeling*		500	1.500	1.000	3.000	2.000	755	110	1.135	45	25		45	
4	*Vorming directie stadsloezicht:*														
4.1	Overlappende taakgebieden				110	110					pm				
4.2	Verguniningen			75		75	75	75			1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
5	*Overige samenvoeging afdelingen*														
5.1	taakreductie- en verandering / Formatie bij mogelijke verdere afval en Olie-Water-Slib		15			15	15	15			0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
5.2	Loket Beheer en vergunningen				50	50	50	50	65		1,0	2,0	1,0	1,0	2,0
5.3	Samenvoeging afdelingen DIA en Bestuursdienst				65	65	65				1,2		1,2		
	Totaal concentratie		15	1.115	3.025	2.960	7.115	4.155	895	1.400	80,8	39,7	3,5	80,8	3,5
	Efficiency (intern)														
6	*Efficiency personeel en loonkosten:*														
6.1	Uitstroom oud/ instroom jong personeel				250	250	1.000	250	245	5					
6.2	Uitzendkrachtenpool/ projectleidenspool			100	250	150	500	350		27	323				
6.3	Efficiency uitvoerende taken P&O				50		50	50		50		1,0		1,0	
6.4	Minder papieren salarisstroken		10				10	10	10						
6.5	Budgetten uitzendkrachten structureel verlagen		130				130	130	130						
6.6	*Personeelsreductie: vacatureruimte:*														
6.6.1	Structureel schrappen van vacatures		35			35	35	35			0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
6.6.2	personeelsreductie : Vrijval vacatureruimte		20			20	20	20			1,0	1,0	0,9	1,0	0,9
6.6.3	personeelsreductie : vacatureruimte			55	50	105	105	105			1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
6.6.4	personeelsreductie : Vrijval wachtgeld		35			35	35	35							
6	*Subtotaal efficiency personeel en loonkosten*		230	155	600	900	1.885	985	580	82	323	4,5	3,4	4,5	3,4
7	Factor incidenteel in nominale compensatie		250	250	250	250	1.000	750	750						
8	Sturen op autonome uitstroom			175	175	175	525	350	350		7,5	5,0		7,5	0,6
9	*Efficiency bedrijfsvoering*														
9.1	verminderen aantal kantoorwerkplekken		25	25	225	25	300	275		275					
9.2	verminderen aantal telefoontoestellen				100		100	100		100					
9.3	Bedrijfsvoering ROIEZ COMBI 14														
9.4	Minder secretariele ondersteuning				100		100	100		100	1,7	1,7		1,7	
10	taakstellende bezuiniging I-functie(onderdeel 1)				100	100	200	100		100	2,5	1,2		2,5	

Nr.	Maatregel	Taakstelling				Totaal	Realisatie				FTE's	t/m 2013		t/m 2014	
		Taakstelling x € 1.000					Taak-stelling	t/m 2013		N	Totale Taak-stelling	Taak-stelling	Rea-lisatie	Taak-stelling	Rea-lisatie
		2011	2012	2013	2014	2011-2014		S	I						
Bezuinigingen op en in de eigen organisatie															
11	Anders financieren programma SHV	340			0	340	340	340							
12	Efficiëntie Zelfstandigen WWIK		90	90	100	280	160	160			2,6	1,1	1,1	2,6	1,1
13	Verlaging concernbijdrage aan ledenz			450	250	700	450		450						
14	Efficiency ROEZ (incl. 9.3/15.1/26.1/26.2)		570	880	35	1.485	1.450	1.200	250		26,0	12,0	23,0	26,0	26,0
15	*Overige efficiency maatregelen:*														
15.1	Buitendienst Geo Info-voorziening COMBI 14														
15.2	Bureau Woonwagenzaken		25	25		50	50	50							
15.3	Effectievere inzet pers. Muziekschool COMBI 15.4														
15.4	Samenvoeging Kunstencentrum en Muziekschool in een nieuwe stichting		160	50		210	210	210							
16	Minder werhouders	110	210			320	320	320			2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
17	Griffie	100	100	200		400	400	320		80	2,0	2,0	1,0	2,0	1,0
18	*Technische correcties op bezuinigingsvoorstellen:*														
18.1	Bedrijfsvoering risico	-400	-100			-500	-500		-500						
18.2	Correctie ivm wegiek		-600	-1.500	-1.500	-3.600	-2.100	-1.400	-700						
	Totaal Efficiency (intern)	2.666	3.072	3.758	2.349	3.795	3.460	2.900	218	778	49,3	30,0	31,0	49,3	34,6
	Efficiency (extern)														
19	Herinrichting vastgoedmanagement			160		160	160	80	80		2,0	1,0	1,0	2,0	1,0
20	Uitbesteding bezwaar en beroep			115		115	115	29	86		1,5	1,5		1,5	
21	Efficiënter gebruik voorzieningen WSR			50		50	50			50	0,2	0,2		0,2	
22	Marktplaza / SBOH			200		200	200			200	pm				
	Uitbesteden / ombuddfunctie				200	200									
	Totaal Efficiency (extern)			525	200	725	525	109	166	250	3,7	2,7	1,0	3,7	1,0
	Bedrijfsvoering & personele voorzieningen (was dienstverl. intern)														
24	Subtotaal verrekening inkoop goed.& dienstverl.	400	1.000	1.000	1.100	3.500	2.400	1.170	435	795					
25	*Minder interne dienstverlening P&O gerealiseerd:*														
25.1	Onttrekking resterend deel budget 'Regeling WGA'	260				260	260	260							
25.2	bedrijfsvoering MD:Personeel in balans			40		40	40	40							
26	*Bedrijfsvoering & personele voorzieningen:*														
26.1	Bedrijfsvoering ROEZ A. COMBI 14														
26.2	Bedrijfsvoering ROEZ B.COMBI 14	160	50			210	210	210			0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
26.3	Bedrijfsvoering & personele voorzieningen	15				15	15	15							
26.4	Eigen bedrijfsvoering : Catering	20				20	20	20							
26.5	Sluiting bedrijfskantine	245				245	245	245					3,5		3,5
26.6	Afschaffen afdelingsuiles														
26.7	*Beperken inhuur externen/ flexibele schil en gemeentebrede bezuinigingen op kantines (niet MO/DSW/SB), fitness, afdelingsuiles:*														
26.7.1	Fitness		84			84	84	84							
26.7.2	Dienstuiles	120	-40			80	80	80							
26.7.3	Catering		350			350	350	310		40	2,3	1,0		2,3	
26.8	Inhuur externen	880				1.486	1.486		1.486						
26.8	Versobering interne bedrijfsbudgetten	265	10	15		290	290	290							
27	Programma BOSS	300				300	300	300							
	Totaal Bedrijfsvoering & personele voorzieningen	2.395	2.330	1.055	1.100	6.880	5.780	3.024	435	2.321	3,1	1,8	4,3	3,1	4,3
	Dienstverlening (extern)														
28	Minder gebruik Gezinsbode		150			150	150	150							
29	Verkleinen concernbudget onvoorzien	200				200	200	200							
30	Inkrimpen Preparatie en Repressie		150	150	200	500	300	300			7,0	3,0		7,0	2,0
31	Bezuinigingen bij Brandweer en GGD via de H&OG	50	50	150	50	300	250	250			17,0	15,0	10,0	17,0	17,0
32	GGD: Officier van Dienst Geneeskundig onderbrengen bij de H&OG		40			40	40	40							
	Totaal Dienstverlening (extern)	250	390	300	250	1.190	940	940			24,0	18,0	10,0	24,0	19,0
	Totaal Bezuinigingen op en in de eigen organisatie	5.326	6.907	6.663	6.859	19.705	14.860	7.868	1.783	5.209	160,9	92,2	49,6	160,9	62,4

Nr.	Maatregel	Taakstelling x € 1.000 2011	2012	2013	2014	Totaal 2011-2014	Realisatie t/m 2013 Taak-stelling	Realisatie S	Realisatie I	Realisatie N	FTE's Totale Taak-stelling	t/m 2013 Taak-stelling	t/m 2013 Rea-lisatie	t/m 2014 Taak-stelling	t/m 2014 Rea-lisatie
Bezuinigingen op de Voorzieningen in de stad															
Werk & Inkomen															
33	Stadiespas		250			250	250	250			0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Leefomgeving															
34	Brandweer: maatr.Oosting/Alders terugdraaien		70	70		140	140	105	35		2,0	2,0		2,0	1,0
35	Minder personeel brugbediening		50	50		100	100	50	50						
36	Vervuiling grote groenpleinen	300	535			835	835	835							
37	verlagen vrij budget Stadsdeelbeheerder		80			80	80	80							
Wonen															
38	Hypotheek-gemeente-garanties	25				25	25	25							
39	Realisme DAS		20			20	20	20							
40	Verlenging budget stadsdeelprogramma (Nb zie ook stadsdeelprogramma)	250	250			500	500	500							
41	Groninger Woonkwaliteit	100				100	100	100							
Onderwijs															
42	Verlaging subsidie de Jonge onderzoekers		160	200		360	360	360							
43	Afschaffen schoolzwemmen			225		225	225				1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Welzijn								225							
44	Taakstelling gemtegreerde aanpak budget maatsch. Ontwikkelingen		500	1.200		1.700	1.700		1.700						
Gezondheid															
45	Uitvoering Wmo														
45.1	WMO: eigen bijdrage (4,6 tm 4.10)	300	325	125		750	750	750							
45.2	WMO: Het verschuiving van het aandeel HH2 naar HH1 (hulp bij het huishouden)	20	40	65		125	125	125							
Soort, Cultuur, Welzijn															
46	Beëindigen subsidierelaties met instellingen		550			550	550	550							
47	Verhogen inkomsten door extra activiteiten WSR		25			25	25	25							
48	Verminderen subsidie Martiniplaza		200	200		400	400	200		200					
Totaal Bezuinigingen voorzieningen in de stad		995	3.055	2.135		6.185	6.185	4.200	1.785	200	3,3	3,3	1,3	3,3	2,3
Financiele/technische maatregelen															
49	*Anders afschrijven*														
49.1	Afschrijven tot restwaarde ondergrondse parkeergarages	300				300	300	300							
49.2	verlenging afschrijvingstermijnen														
49.3	Verlenging afschrijvingstermijn gemeentelijke gebouwen	200		130	130	260	130	130							
49.4	Inverening restwaarde gebouwen DIA	200	200	200	200	800	800	600	200						
49.5	Niet afschrijven op grondwaarde	200				200	200	200							
49.6	Verlenging afschrijvingstermijnen concerninvesteringen	400				400	400	400							
		1.480				1.480	1.480	1.480							
50	Taakreductie- en verandering : verminderen toevoeging aan reserve bodemsanering		100			100	100	100							
51	ISV middelen	1.250	1.250			2.500	2.500	2.500							
52	Afromen van te verwachten positief resultaat Wmo	1.900				1.900	1.900	200	1.700						
53	Peuterspeelzaalwerk/kinderopvang	400	200	200	200	1.000	800	800							
54	Vermindering subsidie Groningen Airport Eelde	100	100	265		265	265	265							
55	Arealuitbreiding HVDOCSW 3 jaarschriven	100		100		300	300	300							
56	Vrval rstabdoffer 2007-2010	990				990	990	990							
57	Verhoging opcenitalia	90			30	90	90								
58	Bijdrage erfpachtentrein														
Totaal financiele/technische maatregelen		7.410	1.750	895	560	10.615	10.055	8.335	1.700						

Nr.	Maatregel	Taakstelling				Realisatie				FTE's	Realisatie			
		Taakstelling x € 1.000			Totaal	Taak-	tm 2013			Totale	tm 2013		tm 2014	
		2011	2012	2013	2011-2014	stelling	Realisatie S	I	N	Taak-stelling	Taak-stelling	Rea-lisatie	Taak-stelling	Rea-lisatie
Verhoging van de gemeentelijke inkomsten														
59	Gehandicaptenparkeerkaart		35	40	75	75	40	35						
60	Woonwagens				35									
61	Verkeerskundige toets bouwvergunningen				70									
62	Meer gebruik openbaar gebied in rekening brengen		60	60	120	120	60	60						
63	Taakreductie- en verandering ; vegen uit rioolnacht	315			315	315	315							
64	Publiekrechtelijke tarieven hogere zakhonsgeraad	350	400	300	1,050	1,050	983	67						
65	*Verhoging tarieven en entreegelden OCSW:*													
65.1	Verhoging tarieven en entreegelden OCSW		50		50	50	50							
65.2	Verhogen inkomsten Muziekschool COMBI 15.4													
66	*Leges DIA:*													
66.2	Afschaffen kortingsregeling reisdocumenten en nbewijzen	50			50	50	50							
67	Overige aanpassingen tarieven:													
67.1	Verhoging Legesbelasting	40		50	90	90	62	28						
67.2	GGD: terugdraaien maatregelen Oosting/Alders: het verhogen van de leges.	10			10	10	10							
68	Verhogen OZB	4.000			4.000	4.000	4.000							
69	Uitbreiding dienstverlening derden bij CIO	25	25	25	100	75	25	50						
70	Uitbreiding dienstverlening derden bij Salarisadministratie	50			50	50	50							
71	Meer werken voor derden		50	55	105	105		105						
Totaal financieeltechnische maatregelen		4.840	620	530	6.120	5.990	5.645	345						

Nr.	Maatregel	Taakstelling				Realisatie				FTE's	Realisatie			
		Taakstelling x € 1.000			Totaal	Taak-	tm 2013 Realisatie			Totale	tm 2013		tm 2014	
		2011	2012	2013	2011-2014	stelling	S	I	N	Taak-stelling	Taak-stelling	Rea-lisatie	Taak-stelling	Rea-lisatie
Eigen organisatie														
58a	Afschaffen (restant) IZA zorgpakket			300	100	100		70	30					
AV2	Energie besparen gemeentelijke gebouwen			400	700	400		125	400					
AV3	Investeren in KOC en kanaalmanagement			250	500	250			125	19,7	12,2		19,7	
Voorzieningen in de stad														
AV4	Vermindering ondersteuning duurzaamheid			75	75	75				0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
AV5	Afschaffen subsidies Goed Idee			100	100	100								
58b	Afstoten/stoppen met de drabaanlevenem.terrein			350	400	200			200					
AV7	Lagere bijdrage aan de GR Meerschap Paterswolde			100	100								0,6	
	Financieeltechnische maatregelen													
AV8	Verkeer: budget omzetten			200	200	200								
AV9	Lagere dotatie WGA-budget aan reserve WGA			200	200	200								
	Verhogen eigen inkomsten													
AV10	Dienstverlening voor regio-gemeenten			50	100	50		50						
Totaal aanvullende bezuinigingen			1.575	800	2.475	1.575	575	245	755	20,2	12,7	0,5	20,8	0,5

Incidentele voordelen:
- versneld invoeren afschrijven 2013 150 -150
- Niet bestede wegen 2013 800 -800

TOTAAL bezuinigingen 2011-2014		18.571	12.332	13.798	8.449	45.100	38.665	26.643	6.808	6.214	184,4	106,2	51,6	185,0	65,2
Realisatie procentueel t.o.v. de taakstelling							100%	69%	18%	13%		100%	48%	100%	35%

Voorbereiding afgerond, wordt gerealiseerd
Voorbereiding nog niet afgerond
Wordt niet gerealiseerd, alternatief zoeken
Voorbereiding deels afgerond en gerealiseerd
Voorbereiding deels afgerond, waarschijnlijk vertragingsrisico

BIJLAGE 3 Actuele toelichtingen 9DE Voortgangsrapportage Bezuinigingen 2011-2014

De wijzigingen ten opzichte van de vorige rapportage zijn grijs gearceerd.

Het pakket aan maatregelen bestaat uit:

A. Bezuinigingen op en in de eigen organisatie (19,7 miljoen euro)
B. Bezuinigingen op de voorzieningen in de stad (6,2 miljoen euro)
C. Financieel-technische maatregelen (10,6 miljoen euro)
D. Verhoging van de gemeentelijke inkomsten (6,1 miljoen euro)
E. Aanvullende bezuinigingen (2,5 miljoen euro)

A. Bezuinigingen op en in de eigen organisatie

Het bezuinigingspakket voor de organisatie is opgebouwd uit de volgende categorieën:

- Concentreren of samenvoegen van gemeentelijke functies
- Efficiencymaatregelen voor interne gemeentelijke werkprocessen
- Efficiencymaatregelen voor werkprocessen waarvan externe partijen onderdeel uitmaken
- Verbeteren bedrijfsvoering en versobering personele voorzieningen
- Besparen op/door dienstverlening externen

1. Concentreren of uniformeren ondersteunende afdelingen

De vorming van het Shared Service Center SSC levert een belangrijke bijdrage aan de gemeentelijke bezuinigingstaakstelling voor alle bedrijfsvoeringstaken.
Met de vorming van het SSC willen we een besparing realiseren van 1,7 miljoen euro in 2013, oplopend naar minimaal 3,8 miljoen euro structureel vanaf 2014 en een formatiereductie van ruim 60 fte. Daarmee worden de formatie taakstelling op de PIJOFACH functies bij de maatregelen 1, 2.2, 3.1, 5.3, 6.3 en 10 van het bezuinigingspakket ingevuld.

Voor alle SSC afdelingen is een Uitvoeringsplan opgesteld, daarin is uitgewerkt op welke wijze met een verminderde formatie de taken kunnen worden uitgevoerd. Op basis van de huidige planning is de verwachting dat het SSC met ingang van 1 januari 2014 van start kan gaan. Dat resulteert voor de taakstellingen 2014 echter in een vertragingsrisico, dat in de frictiekosten van het financieel meerjarenperspectief is opgenomen.

Voor de taakstelling 2013 (1,7 miljoen euro) is incidentele dekking gezocht door:

- De inzet van (PIJOFACH) formatie voor organisatie ontwikkeling, te dekken uit de beschikbare budgetten voor Organisatie Ontwikkeling ter hoogte van 600 duizend euro
- De risicobuffer Concernbezuinigingen van 500 duizend euro in 2013 hiervoor in te zetten (maatregel 18.1)
- Een vacaturestop concern breed. We beperken de vacature-invulling en waar mogelijk verzorgen we (tijdelijke) invulling van vacatures met eigen medewerkers. De verwachte opbrengst is 535 duizend euro. Deze maatregel is inmiddels voor 400 duizend euro gerealiseerd, waarbij een realisatierisico bestaat van 135 duizend euro.

2. Besparingen huisvesting/gebouwenbeheer (€ 1 miljoen, fte pm)

We willen deze besparing realiseren door enerzijds de uniformering van het facilitaire proces en anderzijds door het management en beheer op de gemeentelijke gebouwen/vastgoed te bundelen.
Er ligt een conceptontwerp voor de nieuwe vastgoedorganisatie en de nieuwe facilitaire organisatie. Deze concepten zijn gedeeld met alle betrokkenen binnen onze gemeente (zoals COR, medewerkers en opdrachtgevers). Voor de bundeling van het vastgoedmanagement en -beheer gaat het vooral om technisch gebouwenbeheer/ onderhoud, ruimtetoewijzingsbeleid, standaardisering inrichtingsafspraken en gezamenlijke aanbestedingen. De taakstelling is onderverdeeld in:

Facilitair (€500 duizend)
We willen een nieuwe Facilitaire organisatie gaan vormen, met als doel om de huidige acht facilitaire afdelingen samen te voegen tot één gemeentebrede facilitaire organisatie. Dit als deelproject van de concernbrede organisatieontwikkeling PIJOFACH.

Vastgoed (€500 duizend)
Wij willen het kernvastgoed (de gemeentelijke kantoorgebouwen) samenvoegen en centraal exploiteren, zodat de ambtelijke organisatie optimaal wordt geaccommodeerd met een efficiënte inzet van eigen en gehuurd vastgoed.

Het facilitaire deel van de taakstelling in 2013 is incidentele gedekt zoals aangegeven bij maatregel 1.

De taakstelling Vastgoed voor 2013 (375 duizend euro), wordt nog niet structureel gerealiseerd. De voorgenomen wijzigingen, waaronder centralisatie van het gemeentelijk kernvastgoed zal in 2013 nog niet tot besparingen leiden. De taakstelling kan in 2013 voor circa 50 duizend euro worden gedekt door de extra inkomsten uit de huisvesting van het Veiligheidshuis bij de gemeente Groningen. De resterende taakstelling 2013 is incidenteel opgenomen in het financieel meerjarenbeeld. We verwachten in 2014 enkele verhuisbewegingen, waarmee de taakstelling (deels) kan worden gerealiseerd.

3. Organisatieontwikkeling (€ 3 miljoen, fte pm)
We hebben in ons collegeprogramma aangegeven, dat we een aanpassing van de organisatievorm willen doorvoeren. De volgende structuurwijzigingen zijn vastgesteld:

1. het samenvoegen van de taken in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte
2. de vorming van een Gronings Management Team
3. wijkgewijs werken onderbrengen bij één dienst
4. concentreren beleidstaken maatschappelijk domein
5. samenvoegen SOZAWE – iederz
6. ontvlechting HVD

We gaan daarbij de primaire bedrijfsprocessen stroomlijnen en taken met minder mensen uitvoeren door de processen slimmer en efficiënter te organiseren. Hierdoor willen we een besparing realiseren van 3 miljoen euro, volgens de volgende invulling.

	totaal	2013	2014	2015	FTE
3.1 Aanvulling op traject PIJOFACH/SSC/Concernstaf	**540**	270	270		pm
3.2.1 Samenvoegen Beheer en onderhoud (Stadsbeheer)	**850**	300	300	250	12.0
3.2.2 Management structuur (AMT naar GMT)	**260**	260			3.0
3.2.3 Wijkgericht werken	**300**	150	150		6.0
3.2.4 Beleidsfuncties maatschappelijk domein	**600**	200	200	200	6.0
3.2.5 Samenvoeging iederz, SoZaWe	**300**	100	100	100	4.0
3.2.6 Ontvlechting HVD	**150**	45	55	50	1.5
3.2.7 Beleidsfuncties ruimtelijk domein			pm		
3.2.8 Restpost organisatie ontwikkeling		pm			
Totaal	**3.000**	**1.325**	**1.075**	**600**	**44.5**

De genoemde taakstellingen zijn de netto bedragen die per maatregel structureel worden ingeboekt als besparing. Bruto zal er bij enkele maatregelen meer moeten worden bespaard, omdat deze taken voor een deel worden gefinancierd met inkomsten uit de gemeentelijke tarieven zoals de afvalstoffenheffing of bv. uit investeringskredieten. Dit betekent dat een deel van de besparing "weglekt" en leidt tot lagere gemeentelijke tarieven en lagere investeringskosten, in plaats van concrete bezuinigingen.

Het realiseren van de taakstellingen op Organisatieontwikkeling kent een vertraging ten opzichte van de oorspronkelijke fasering van in totaal 675 duizend euro in 2013 en 600 duizend euro in 2014. Deze kosten zijn in 2014 opgenomen in het financieel meerjarenbeeld.

De stand van zaken per onderdeel is als volgt.

3.1 Aanvulling op traject PIJOFACH/ Shared Service Center/Concernstaf.
Een taakstelling van 540 duizend euro zal worden ingevuld door extra formatiereductie bij de uitwerking van SSC/Concernstaf. De taakstelling loopt op van 270 duizend euro in 2013 naar 540 duizend euro in 2014. Deze taakstelling maakt deel uit van de totale bezuinigingstaakstelling van het SSC, die daarmee uitkomt op circa 3,7 miljoen euro.

3.2.1 Beheer
De taakstelling 2013 en 2014 worden gerealiseerd.

3.2.2 Vorming GMT
Onderdeel van de organisatieverandering is de vorming van het GMT. Daarmee realiseren we in 2013 een besparing op de kosten van management en ondersteuning van in totaal 260 duizend euro. De taakstelling wordt gerealiseerd.

3.2.3 Gebiedsgericht werken
De meer efficiënte en effectieve inrichting van het wijk- of gebiedsgericht werken is in voorbereiding. Daarbij maken we onderscheid tussen ondersteuning en faciliteren van de coördinerende, uitvoerende (beherende) en beleidsmatige taken in de wijk. De coördinerende taken worden nu voornamelijk door (stadsdeelcoördinatie/wijkzaken = gebiedszaken))uitgevoerd. Nadere analyse moet uitwijzen hoe een besparing kan worden gerealiseerd, door de coördinerende taak beter te verankeren in de organisaties. Hierbij betrekken we ook de relaties met gesubsidieerde instellingen in het maatschappelijk domein. De taakstelling 2013 van 150 duizend euro wordt gerealiseerd door het niet invullen van vrijvallende vacatures / formatiereductie. Ook de taakstelling 2014 kan voor een deel worden gerealiseerd door vacature vrijval.

3.2.4 Concentreren beleidstaken maatschappelijk domein
We gaan de beleidsfuncties op het maatschappelijk domein centraliseren. Vanuit één cluster wordt het totale beleidsveld bediend. Een voorstel wordt uitgewerkt en we verwachten 600 duizend euro en 6 fte te kunnen bezuinigen. Voor 2013 is nog geen invulling voor de taakstelling van 200 duizend euro gevonden.

3.2.5 Samenvoeging iederz - SOZAWE
Vanuit de maatregelen organisatieontwikkeling wordt een extra taakstelling toegevoegd aan de samenvoeging van de diensten SOZAWE en iederz. We gaan vooralsnog uit van een taakstelling van 300 duizend euro en vier formatieplaatsen. Ook voor deze taakstelling van 100 duizend euro is in 2013 nog geen invulling gevonden.

3.2.6 Ontvlechting HVD
De ontvlechting van de HVD in een regio- en stadsunit levert een bezuinigingsmogelijkheid op van 150 duizend euro. De taakstelling 2013 van 45 duizend euro wordt gerealiseerd uit vrijvallende budgetten voor formatie.

4. Vorming van de directie Stadstoezicht (€ 185.000, fte pm)
4.1 Overlappende taakgebieden
Met de vorming van de directie Stadstoezicht was een efficiencyvoordeel voorzien, door taken van RO/EZ en de Milieudienst samen te voegen (€ 110.000 in 2014). Omdat slechts een beperkt aantal taken is samengevoegd hebben we geen efficiencyvoordeel kunnen realiseren.

Daarom is naar een alternatieve invulling gezocht. In 2013 is de vakdirectie Milieubeheer geïntegreerd binnen de staande organisatie van de dienst RO/EZ. Ook met deze integratie zijn milieu- en RO-taken samengevoegd. De efficiencytaakstelling wordt vanaf 2014 gerealiseerd door vacatureruimte niet in te vullen.

4.2 Vergunningen
De maatregel is gerealiseerd.

5. Overige samenvoegingen van afdelingen (€ 130.000, 2,7 fte)
5.1 Formatie bij inzameling gevaarlijk afval en Olie-Water-Slib
Deze maatregel is gerealiseerd.

5.2 Loket beheer en verkeer
De taakstelling is gerealiseerd.

5.3 DIA en Bestuursdienst.
Uit efficiencyoverwegingen verzorgt de DIA de financiële administratie voor de Bestuursdienst. Vanuit deze efficiencygedachte willen we ook de functies Informatiemanagement (IM) én Facilitaire Zaken (FZ) van beide diensten samenvoegen en onderbrengen bij de DIA. De besparing die we hiermee kunnen realiseren, bedraagt 65 duizend euro vanaf 2012. Het betreft 1,2 fte. De maatregel wordt in 2013 incidenteel gedekt en vanaf 2014 zal deze bezuiniging via de vorming van het Shared Service Center worden ingevuld.

EFFICIENCYMAATREGELEN (INTERN)

6. Efficiency personeel en loonkosten (€ 1,885 miljoen, 4,5 plus pm fte)
Naast het concentreren van verschillende P&O beheertaken, willen we op verschillende manieren de inzet van ons personeel en loonkosten nog efficiënter maken.

6.1 Uitstroom oud/ instroom jong personeel (1 miljoen euro vanaf 2013 / 2014)
Deze taakstelling is in totaal voor 500 duizend euro structureel vervangen door een verlaging van de factor incidenteel in de nominale looncompensatie over de loonsom (250 duizend euro netto in 2013 en in 2014). Dit deel van de taakstelling wordt daarmee gerealiseerd.

In 2014 verwachten we voor de maatregelen 6.1 en 6.2 in totaal een realisatierisico van 1.005 duizend euro. In de begroting 2014 is dit meegenomen in het financieel meerjarenperspectief.
De mogelijkheden om medewerkers te stimuleren om eerder met FPU te gaan zijn inmiddels afgeschaft. Door de verhoging van de pensioenleeftijd en het ontbreken van uitstroom bevorderende maatregelen werken medewerkers steeds langer door. Dat heeft tot gevolg dat de toename van de uitstroom van medewerkers wegens pensioen later dan verwacht op gang komt (pas vanaf 2015 is er een groei). Daarnaast proberen we op dit moment boventalligen zoveel mogelijk te plaatsen op tijdelijk en structureel vrijkomende formatieplaatsen. Daardoor zijn de mogelijkheden om te besparen op de loonkosten door lagere inschaling van nieuwe instroom zeer beperkt; neemt de inzet van uitzendkrachten af; en wordt de projectleiderspool nu anders opgezet en vooral benut om de frictiekosten van boventallig personeel te beperken. Daarnaast zien we bij de uitwerking van de maatregelen dat er sprake is van een overlap met enkele andere maatregelen in het bezuinigingspakket.

6.2 Uitzendkrachtenpool/ projectleiderspool
De taakstelling op de uitzendkrachtenpool is moeilijk te realiseren en kent een vertraging ten opzichte van de oorspronkelijke fasering. Een deel van de taakstelling wordt gedekt door een interne kostenreductie op het werken voor derden. Op de werkzaamheden voor de gemeente Ten Boer wordt een kostenbesparing gerealiseerd van 30 duizend euro door een meer effectievere sturing op de interne coördinatie. Zie toelichting maatregel 6.1.

6.3 Efficiency uitvoerende taken P&O
We kunnen circa 1 fte besparen (50 duizend euro) door bij de DIA de komende jaren meer en beter gebruik te maken van digitale hulpmiddelen (zoals Emis/Plaza), waardoor minder inzet van P&O nodig is. Bijvoorbeeld door handmatige werkprocessen te automatiseren, zoals bij ziekteverzuim en de digitalisering van de verlofkaart. Deze bezuiniging zal vanaf 2014 via de vorming van het Shared Service Center worden ingevuld.

6.4 Minder papier salarisstroken
Deze maatregel is gerealiseerd.

6.5 Budgetten uitzendkrachten structureel verlagen
Deze maatregel is gerealiseerd.

6.6 Personeelsreductie, vacatureruimte
Deze maatregel is gerealiseerd.

7. Factor incidenteel in nominale compensatie verlagen (€ 1 miljoen)
Deze maatregel is gerealiseerd.

8. Sturen op autonome uitstroom (€ 525.000, 7,5 fte)
De inschatting is dat maximaal 25% van de totale taakstelling wordt gerealiseerd door middel van de oorspronkelijke maatregel. De rest van de taakstelling is opgenomen in de bezuinigingsopgave SOZAWE 2012-2015, die we in het voorjaar van 2012 hebben geformuleerd.
De taakstellingen 2012 en 2013 zijn structureel gerealiseerd door een verlaging van de formatie bij Klantmanagement. De taakstelling 2014 wordt gerealiseerd binnen het primaire proces van de nieuwe uitvoeringsorganisatie op het terrein van Werk, Participatie en Inkomen.

9. Efficiency Bedrijfsvoering (€ 650.000, 1,7 fte)
Op het gebied van de bedrijfsvoering kunnen we door een aantal efficiencymaatregelen circa 650 duizend euro besparen. Het gaat om de volgende maatregelen.

9.1 Verminderen aantal kantoorwerkplekken 300 duizend euro
We verwachten door Het Nieuwe Werken 1000 werkstations te kunnen schrappen. In totaal komt deze maatregel dan op een besparing van 300 duizend euro. De voorgestelde vermindering van het aantal werkplekken wordt gerealiseerd door medewerkers de beschikking te geven over een desktop óf een laptop. Deze keuze leidt tot een besparing op de aanschafkosten en de beheerswerkzaamheden.
We verwachten met de verhuisbewegingen in 2014 een aanzienlijk deel van deze taakstelling te realiseren. De voorgestelde incidentele dekking voor de taakstelling 2013 is niet te realiseren, wij zoeken nog naar een oplossing.

9.2 Verminderen aantal telefoontoestellen 100 duizend euro
Met de recent afgeronde aanbesteding zal vanaf 2013 naar verwachting een deel van deze taakstelling worden gerealiseerd. Daarnaast onderzoeken we hoe de bundeling van vaste en mobiele telefonie kan leiden tot een beperking van de vaste telefoniekosten.
Er zijn voorbereidingen getroffen om de beoogde bezuiniging van 100 duizend euro te realiseren door het concernbeleid met betrekking tot telefonie te actualiseren. Aandachtspunten zijn het stellen van uniforme concernbrede regels voor gebruik en uitgifte van mobiele telefonie en "mobiel tenzij beleid" om dubbele telefoonfaciliteiten voor medewerkers te voorkomen. Daarmee kan de formatie voor ondersteuning van de telefonie worden beperkt. Deze formatiereductie is echter nog niet gerealiseerd.

9.3 Bedrijfsvoering ROEZ 150 duizend euro
De taakstelling (70 duizend euro) wordt gerealiseerd door een bezuiniging op het wagenpark en ICT kosten en is opgenomen in maatregel 14.

9.4 Minder secretariële ondersteuning
Bij de Bestuursdienst kan de secretariële ondersteuning worden teruggebracht, waarmee we 100 duizend euro kunnen besparen. De bezuiniging wordt gerealiseerd binnen de reorganisaties van Concernstaf en SSC vanaf 2014. Voor 2013 is incidentele dekking gezocht.

10. Taakstellende bezuiniging i-functie (€ 200.000, 2,5 fte)
We hebben onderzoek gedaan naar de informatiefunctie bij de gemeente. Via verdere centralisatie achten wij een besparing mogelijk van 200 duizend euro (2013: 100 duizend euro en 2014: 100 duizend euro). De hiermee gepaard gaande formatieve reductie van 2,5 fte kan naar de huidige inschatting via natuurlijk verloop worden gerealiseerd.
Dit voorstel is in voorbereiding, realisatie hangt samen met de wijze waarop de informatiefunctie de komende jaren binnen de organisatie wordt gepositioneerd (inrichting Shared Service Center). Enkele medewerkers gaan pas in de loop van 2014 met pensioen. Voor de taakstelling 2013 en een deel van 2014 is incidentele dekking gevonden binnen de I&A-functie. De resterende frictiekosten zijn in de begroting 2014 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

11. Anders financieren programma SHV (€ 340.000, 0 fte)
Deze maatregel is gerealiseerd.

12. Efficiëntie Zelfstandigen/WWIK (€ 280.000, 2,6 fte)
In totaal wordt 180 duizend euro door de afdeling Zelfstandigen gerealiseerd, door een verlaging van de formatie. Het in de vorige voortgangsrapportage gemelde knelpunt (de gerealiseerde formatie reductie levert een lagere besparing op) is opgelost door het niet opvullen van een vacature van een afdelingshoofd klantmanagement.
Voor realisatie van de resterende €100.000 is een alternatief gevonden in de vorm van de bijdrage van de dienst SOZAWE aan het budget van Bureau Onderzoek en Statistiek te verlagen met (45 duizend euro in 2012 en 55 duizend euro in 2013). Verlaging van de bijdrage betekent dat SOZAWE minder onderzoeksopdrachten aan O&S verstrekt. O&S moet dit bedrag nu uit de markt halen.
De maatregel is gerealiseerd.

13. Verlaging concernbijdrage aan iederz (€ 700.000)
We waren voornemens te bezuinigen op de bijdrage aan iederz. Door de economische crisis kan iederz minder verdienen dan gepland. Conform uw raadsbesluit van 9 november 2011, wordt in 2013 450 duizend euro uit de extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld en in 2014 700 duizend euro. Daarmee is deze bezuiniging tot en met 2014 incidenteel gedekt.
We realiseren ons dat de maatregel in de huidige economische omstandigheden niet is te realiseren. Daarom is de bezuinigingstaakstelling van iederz opgenomen in het financieel perspectief 2014-2017.

14. Efficiencytaakstelling RO/EZ (€ 1,485 miljoen, 26 fte)
De doelstelling is om efficiënter te werken en een taakstelling op de formatie te realiseren. Om dit te realiseren is gekeken naar de werkwijze, de financiering en de taken binnen RO/EZ. Dit heeft geresulteerd in een organisatieontwikkelingstraject.
In de contourennota 'Waarom en hoe RO/EZ anders gaat werken' is de bezuiniging uitgewerkt, inclusief de maatregelen 9.3 Bedrijfsvoering (150 duizend euro), 15.1 GEO-informatie (55 duizend euro), 26.1/2 Bedrijfsvoering personele voorziening (280 duizend euro).
Het uitvoeringsplan is afgerond en de OR heeft er mee ingestemd. De bezuinigingen worden voor de helft gerealiseerd door reductie van het aantal leidinggevenden en voor de andere helft door een generieke taakstelling van 2,5% op de formatie.
De taakstelling van 2012 (570 duizend euro) is structureel gerealiseerd.
De taakstelling voor 2013 (880 duizend euro) is grotendeels gerealiseerd. In een beperkt aantal gevallen is er sprake van boventalligheid en frictiekosten. Voor de meeste herplaatsingskandidaten is een oplossing gevonden. Ook is er sprake van gedeeltelijke "weglek" naar tarieven, opbrengsten van derden en investeringsprojecten. Met dit laatste effect is rekening gehouden in het bezuinigingspakket.

De taakstelling tot en met 2013 is 1,450 miljoen euro, waarvan 1,2 miljoen euro structureel is gerealiseerd.

Hierbij moet wel de kanttekening worden geplaatst dat de organisatiekosten van RO/EZ onder druk staan. Er zijn minder projecten en / of projecten zijn vertraagd. Gevolg is dat er minder organisatiekosten kunnen worden gedekt uit investeringsprojecten. Ook zijn er tekorten op de uitvoering van wettelijke taken en beleidsproducten. Met het ingezette organisatieontwikkelingstraject is een eerste stap gezet om voor te sorteren op de toekomstige organisatieontwikkeling.

15. Overige efficiency maatregelen (€ 205.000, fte 1,0 plus pm)
15.1 *Buitendienst Geografische Informatievoorziening (RO/EZ)*
De taakstelling is opgenomen in het uitvoeringsplan van maatregel 14.

15.2 Bureau Woonwagenzaken (RO/EZ)
De taakstelling is gerealiseerd.

15.3 Muziekschool (OCSW) 50 duizend euro
De maatregel is toegevoegd aan voorstel 15.4

15.4 Samenwerking van het Kunstencentrum en de Muziekschool (OCSW) 210 duizend euro
De fusie en de daaraan gekoppelde taakstelling is gerealiseerd per 01-07-2013.

16. Minder wethouders (€ 320.000, 2,5 fte)
Deze maatregel is gerealiseerd.

17. Raad / Griffie (€ 400.000, 2 fte)
De taakstellingen 2011 en 2012 (in totaal 200 duizend euro) zijn gerealiseerd. Voor de betrokken formatiereductie is er nog wel in geringe mate sprake van een realisatierisico.
De taakstelling voor 2013 bedraagt 200.000 euro, onder andere te realiseren door de invoering van het papierloos vergaderen, het bezuinigen op het communicatiebudget en een formatiereductie. Hiervan is inmiddels 120 duizend euro structureel gerealiseerd. Voor de resterende taakstelling van 80 duizend euro is in 2013 geen dekking gevonden. In de begroting 2014 is dit nadeel meegenomen in het financieel meerjarenperspectief. Het presidium heeft uitgesproken geen verdere bezuiniging voor zijn rekening te willen nemen.

18. Technische correcties op de bezuinigingsvoorstellen (€ - 4,1 miljoen)
18.1 Risico's
Het realiseren van de interne efficiencymaatregelen is geen gemakkelijke opgave. Het risico bestaat dat we niet alle maatregelen op het beoogde niveau kunnen realiseren. Om dit risico op te vangen verminderen we de opbrengst met in totaal 500 duizend euro.
Voor 2013 wordt 500 duizend euro incidenteel ingezet om de vertraging op het realiseren van de taakstellingen bij de vorming van het Shared Service Centre op te vangen.

18.2 Weglekeffecten
Bij de geselecteerde maatregelen voor de bedrijfsvoering ontstaat een 'weglekeffect' naar tarieven, projectbudgetten en verrekeningen met derden ten hoogte van ongeveer 3,6 miljoen euro. De maatregelen leiden dan tot een "goedkopere overheid" voor burgers en bedrijven, maar de netto besparing voor de gemeente Groningen valt door het weglekeffect lager uit. We hebben het effect niet verdeeld over de maatregelen, maar als een algemene correctie verwerkt in het bezuinigingspakket. Deze financieel-technische maatregel bedraagt 0,6 miljoen euro in 2012 en 1,5 miljoen in 2013. Het compensatiebudget 2012 is volledig ingezet en een deel van het budget 2013 is verwerkt in begrotingswijzigingen, enkele begrotingswijzigingen 2013 zijn nog in voorbereiding. We zetten het restant van het weglek-compensatiebudget, ca. 800 duizend euro, in om het tekort op de realisatie voor 2013 te beperken.

EFFICIENCYMAATREGELEN (EXTERN)

19. Overdracht vastgoed management aan corporaties (€ 160.000, 2,0 fte)
In 2013 wordt nog een klein deel incidenteel gedekt. Vanaf 2014 wordt de bezuiniging structureel gerealiseerd.

20. Uitbesteding bezwaar en beroep (€ 115.000, 1,5 fte)
Eerder onderzoek naar uitbesteding van deze taak per 2013 heeft uitgewezen dat de taakstelling niet (volledig) kan worden gerealiseerd. Voor het wel realiseren van deze taakstelling zijn twee alternatieven uitgewerkt:

- Volledig afschaffen van de commissie. Dit levert een besparing op van € 38.000 aan vacatiegelden en 1½ -2 fte;
- Een mengvorm tussen ambtelijk horen en horen door een externe commissie. Dit levert een besparing op van € 20.000 aan vacatiegelden en 1 – 1½ fte. De formatiereductie kan worden gerealiseerd door natuurlijk verloop.

Het volledig afschaffen van de commissie is van de baan. Realisatie van de taakstelling door middel van het tweede alternatief gebeurt in de vorm van een pilot waarbinnen wordt gekeken hoe deze mengvorm functioneert.
De pilot ambtelijk horen is afgerond en geëvalueerd. De uitkomsten zijn positief; ambtelijk horen is een prima alternatief voor het horen door de commissie. Echter, omdat de inrichting van bezwaar en beroep een nauwe relatie heeft met principiële opvattingen over rechtsbescherming, heeft het college besloten om het debat met de raad hierover te voeren op het moment dat er in het kader van de SSC vorming de verbetering van de bezwaarprocedure gemeente breed wordt bezien en ook de opbrengst die hiermee kan worden gerealiseerd.
De consequentie is dat de alternatieve maatregel "invoering ambtelijk horen" in 2013 niet tot een structurele besparing leidt. De taakstelling 2013 is deels structureel opgelost (0,3 fte/29 duizend euro) en deels incidenteel. In 2014 zoeken we naar een oplossing voor 86 duizend euro binnen de gezamenlijke begroting van SOZAWE/iederz.

21. Efficiënter gebruik voorzieningen WSR (€ 50.000, 0,2 fte)
We verwachten door met sportverenigingen afspraken te maken over samenwerken bij het gebruik van sportvoorzieningen, dat een efficiënter gebruik van voorzieningen mogelijk is. In de afgelopen periode zijn mogelijkheden onderzocht voor het realiseren van deze maatregel. Het resultaat daarvan is, dat samenwerking bij het gebruik van voorzieningen bij gebruikers op veel weerstand stuit en we genoodzaakt zijn om een alternatieve invulling te zoeken.
De invulling van een alternatief kan niet los worden gezien van de totale exploitatie van de WSR. Het in de zomer uitgevoerde boekenonderzoek zal moeten uitwijzen of dit mogelijk is. Vooralsnog is de taakstelling van 50 duizend euro opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

22. Samenwerking Martiniplaza en OPSB (€200.000, pm fte)
Wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn tot samenwerking tussen de werkmaatschappij Oosterpoort Stadsschouwburg (OPSB) en Martiniplaza, op de terreinen programmering en planning, administratie en management. Hieraan verbinden wij een bezuinigingstaakstelling van 200 duizend euro in 2013.
Beide instellingen zijn bereid tot samenwerking, vanuit een verschillend perspectief. Een besparing door samenwerking lijkt nog steeds mogelijk, maar beide instellingen ondervinden ook de gevolgen van de recessie met teruglopende opbrengsten en oplopende (onderhouds-)kosten. Zowel Martiniplaza als de Stadsschouwburg/Oosterpoort geeft aan de besparingen nodig te hebben voor een sluitende exploitatie. Er is sprake van een groot realisatierisico. De taakstelling van 200 duizend euro is daarom in de begroting 2014 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

23. Uitbesteden ombudsfunctie (€ 200.000, 2,4 fte)
Deze maatregel per 2014 is na besluitvorming in uw raad geschrapt.

We stellen voor om de structurele kostenbesparing van het afschaffen van de nieuwjaarsreceptie voor de burgers (100 duizend euro) per 2014 en de besparing op internationale samenwerking (50 duizend euro) als vervangende maatregelen aan te wijzen. De resterende taakstelling van 50 duizend euro is in de begroting 2014 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

BEDRIJFSVOERING EN PERSONELE VOORZIENINGN

24. Versobering inkoop goederen en dienstverlening (€ 3,5 miljoen, pm fte)
De inkooptaakstelling wordt volgens categoriemanagement ingevuld. Hiermee beperken we het aantal contactpunten binnen de gemeente voor hetzelfde type inkopen bij dezelfde leveranciers of in hetzelfde marktsegment. De taakstelling bedraagt in totaal 3,5 miljoen euro en is als volgt verdeeld.

	totaal	2011	2012	2013	2014
24.1 Concernaanbestedingen	**200**	400	-100		
24.2 Energiebesparing	**500**		500		
24.3 Facilitair	**185**		70	60	55
24.4 ICT	**320**		130	95	95
24.5 Communicatie	**80**		50	20	10
24.6 Vastgoed (concern)	**275**		100	85	90
24.7 HRM / Personele diensten	**680**		250	205	225
24.8 Overige categorieën	**1.280**			535	625
Totaal	**3.500**	**400**	**1.000**	**1.000**	**1.100**

Een algemeen risico bij deze taakstelling is dat prijsafspraken en contracten voor een beperkte periode worden afgesloten. Er is een risico dat we op termijn de nu ingeboekte inkoopvoordelen weer kwijtraken. We houden in 2013 rekening met een realisatie risico op deze taakstelling van maximaal 1,2 miljoen euro, dat is opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

24.1 Concernaanbestedingen
De taakstelling is gerealiseerd.

24.2 Energiebesparing
De taakstelling is gerealiseerd.

24.3 Facilitair
De taakstelling is verdeeld over de diensten en wordt gerealiseerd.

24.4 ICT
Voor de taakstelling t/m 2013 worden incidentele oplossingen gezocht binnen de budgetten van AIM/ACG. Het is nog onzeker of dit zal lukken.

24.5 Communicatie
De inkooptaakstelling op Communicatie wordt voor 26 duizend euro gerealiseerd door de retourcommissie op ingekochte advertenties in te zetten. Het restant wordt in mindering gebracht op de drukwerkbudgetten bij de diensten. De weglek bedraagt 6 duizend euro en wordt binnen het bezuinigingspakket gecompenseerd. De taakstelling is daarmee gerealiseerd.

24.6 Vastgoed
De taakstelling wordt incidenteel ingevuld door de inzet van incidenteel vrijvallende budgetten onderwijshuisvesting (OGGI).

24.7 HRM / Personele diensten

Als invulling van de inkooptaakstelling categorie HRM/Personele diensten worden de prijsvoordelen van het mantelcontract Randstad tweemaal per jaar geïncasseerd op realisatiebasis. De prijsvoordelen van het eerste kwartaal zijn ingeboekt en bedragen 89 duizend euro. Het weglekeffect is 13 duizend euro en wordt gecompenseerd binnen het bezuinigingspakket. Op basis van het eerste kwartaal gaan we uit van een totale besparing van 250 duizend euro. Voor de resterende taakstelling wordt naar incidentele maatregelen gezocht.

24.8 Overige categorieën
De inkooptaakstelling op strategisch vastgoed (30 duizend euro) en afval en vervoer (140 duizend euro) is gerealiseerd. Er staan voor 2013 nog taakstellingen open voor openbare ruimte (235 duizend euro) en Sport en Cultuur (55 duizend euro)

25. Minder interne dienstverlening P&O gerelateerd (€ 300.000)
25.1 Onttrekking resterend deel budget Regeling WGA. 260 duizend euro
Deze maatregel is gerealiseerd.

25.2 Bedrijfsvoering MD. Personeel in balans. 40 duizend euro
Deze maatregel is gerealiseerd.

26. Bedrijfsvoering en personele voorzieningen (€ 3,06 miljoen, 6,6 fte +pm)
De taakstellingen zijn gerealiseerd, met uitzondering van:

26.7.3 Catering
We hebben voor de besparing op de catering gekozen voor een versoberde exploitatieopzet. Dat zal naar verwachting een bruto besparing opleveren van circa 500 duizend euro. Na aftrek van al ingeboekte besparingen bij enkele diensten en weglek blijft een netto structurele besparing over van 350 duizend euro. De invoering van het versoberde cateringaanbod wordt nu in samenspraak met diensten en de leverancier uitgevoerd. De maatregel is voor het grootste deel structureel worden gerealiseerd in 2013. Het resterende bedrag 40 duizend euro is als risico opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

26.7.4 Externe inhuur
In 2011 en 2012 is uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om aan de afgesproken afname van inhuur derden een structurele besparing te koppelen. Daaruit blijkt dat de inhuur van extern personeel afneemt, maar dat de taakstelling financieel moeilijk is te realiseren. Dit komt doordat de kosten van tijdelijk personeel vaak zijn gedekt uit incidentele budgetten, investeringskredieten of bijdragen van derden. Het incasseren van structurele budgetten is dan niet mogelijk en leidt tot het wegvallen van inkomsten of het niet na kunnen komen van contractuele verplichtingen. Daarnaast genereert tijdelijk personeel ook extra inkomsten (die dan ook wegvallen) of wordt personeel ingehuurd om basisvoorzieningen in stand te houden.
Wij hebben u naar aanleiding van uw motie "intern in plaats van extern" op 26 september 2013 een brief gestuurd waarin wij ingaan op de actuele stand inhuur externen en inzet van boventallige medewerkers (BD 13.3906679).
De taakstelling is in de begroting 2014 volledig opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

26.8 Versobering interne bedrijfsbudgetten
Deze maatregel is gerealiseerd.

27. Programma BoSs (€ 300.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

BESPARING OP/DOOR DIENSTVERLENING (EXTERN)

28. Minder gebruik Gezinsbode (€ 150.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

29. Verkleinen concernbudget onvoorzien (€ 200.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

30. Brandweer: Inkrimpen Preparatie en Repressie (€ 500.000, 7 fte)
De taakstelling is gerealiseerd. Bij het opstellen van de begroting 2014 van de nieuwe Brandweer Groningen van de Veiligheidsregio is deze bezuinigingstaakstelling verwerkt.

31. Bezuinigingen brandweer en GGD via de V&GR (€ 300.000, 17 fte)
Deze maatregel is gerealiseerd.

32. GGD: Officier van Dienst Geneeskundig onderbrengen bij de V&GR (€ 40.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

B. Bezuinigingen op de voorzieningen in de stad

WERK & INKOMEN

33. Stadjerspas (€ 250.000, 0,34 fte)
Deze maatregel is gerealiseerd.

LEEFOMGEVING

34. Brandweer: maatregelen Oosting/Alders terugdraaien (€ 140.000, 2 fte)
In de begroting 2014 is deze taakstelling volledig verwerkt en dan ook geheel gerealiseerd.

35. Minder personeel brugbediening (€ 100.000, fte 2)
De helft van de bezuiniging is in 2012 (totaal 50 duizend euro) gerealiseerd door efficiencymaatregelen en het verhogen van de inkomsten. Deze efficiency hebben we bereikt door vanaf 2012 buiten het vaarseizoen met 1 brugwachter minder te werken. Dit levert 28 duizend euro op. Deze maatregel heeft geen personele consequenties omdat het de inhuur van een uitzendkracht betreft. Daarnaast gaan we werken met een goedkoper uitzendcontract. Dat levert 10 duizend euro op. Verder vragen wij een vergoeding voor het openen van de brug buiten de reguliere bedieningstijden; opbrengst 12 duizend euro. Hiermee is de taakstelling van 50 duizend euro in 2012 gerealiseerd.

Op 27 maart heeft uw raad besloten tot de uitruil van een aantal bruggen tussen de provincie Groningen en de Gemeente. Tegelijk heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van het bedienen van de bruggen op afstand. Met deze maatregelen verkrijgen we meer mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen op en langs het water in de gemeente (bijvoorbeeld ligplaatsen voor woonschepen, ontwikkeling voormalig Suikerunieterrein) door een logischer eigendomsverdeling tussen provincie en gemeente.
Daarnaast gaan we de kosten van brugbediening verlagen en de dienstverlening verbeteren door het uitbreiden van afstandsbediening van bruggen. De verwachting is dat de investering in deze uitbreiding, eind 2013 is gerealiseerd. In 2013 wordt de bezuiniging incidenteel opgevangen binnen de exploitatie van het havenwezen. Vanaf 2014 is de verwachting dat de bezuiniging structureel wordt geëffectueerd.

36. Verruiging grote groengebieden (€ 835.000)
De maatregel is gerealiseerd.

37. Verlagen vrij budget Stadsdeelbeheerder (€ 80.000, 0 fte)
De maatregel is gerealiseerd.

WONEN

38. Hypotheek-gemeente-garanties (€ 25.000, 0 fte)
De maatregel is gerealiseerd.

39. Platform GRAS (€ 20.000, 0 fte)
De maatregel is gerealiseerd.

40. Verlaging budget stadsdeelprogramma (€ 500.000, 0 fte)
De maatregel is gerealiseerd.

41. Groninger Woonkwaliteit (€ 100.000, 0 fte)
De maatregel is gerealiseerd.

ONDERWIJS

42. Verlaging subsidie de Jonge onderzoekers (€ 360.000, 0 fte)
Deze maatregel is gerealiseerd.

43. Afschaffen Schoolzwemmen (€ 225.000, 1 fte)
De maatregel is gerealiseerd.

WELZIJN

44. Geïntegreerde aanpak budget maatschappelijke ontwikkelingen (€ 1,7 miljoen, pm fte)
In totaal hebben we voor circa 170 miljoen euro aan budgetten in de begroting die verbonden zijn aan het thema "maatschappelijke participatie", verdeeld over meerdere diensten en beleidsterreinen. De afstemming over de doelen die we hiermee willen bereiken en de besteding van de beschikbare middelen kan in onze ogen meer geïntegreerd worden opgepakt.
Wij wilden hieraan een taakstelling verbinden van 1% van het totale budget, oftewel totaal 1,7 miljoen euro. Deze besparing komt echter boven op de andere voorstellen tot bezuinigingen op de betrokken beleidsterreinen. Deze overlap zorgt voor niet-gewenste effecten in het sociale domein en we heroverwegen deze maatregel. De taakstelling van 1,7 miljoen euro is vanaf 2014 volledig opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

In 2013 wordt de taakstelling incidenteel gedekt door diverse bezuinigingen op budgetten en activiteiten in de programma's Jeugd en onderwijs en Welzijn, gezondheid en Zorg.

Programma Jeugd en Onderwijs
Binnen het programma Jeugd en onderwijs bezuinigen we incidenteel in 2013 € 342.000. Die bezuiniging realiseren we doordat de begroting CJG's 2013 ruimte laat zien en we sommige projecten uitstellen (zoals kwaliteitsverbetering bewegingsonderwijs, een plek voor jongeren, de implementatie van de ontwikkelde aanpak problematische jeugdgroepen). Daarnaast zijn er enkele restposten die vrijvallen en die anders besteed waren aan incidentele aanvragen.

Programma Welzijn, Gezondheid en Zorg
Binnen het programma Welzijn, Gezondheid en Zorg bezuinigen we incidenteel in 2013 circa 1,3 miljoen euro. Ook in dit programma zijn in 2013 nog een klein aantal restposten van bijvoorbeeld subsidies. Een heel groot deel van de incidentele bezuiniging binnen dit programma slaat op het budget Maatschappelijke Opvang (€ 715.000 - €775.000). Dit budget gebruiken we normaal gesproken voor vernieuwingsprojecten (eenmalig), uitproberen van nieuwe diensten (kan structureel worden bij succes), ontwikkeling en innovatie. Vanuit het budget Maatschappelijke Opvang wordt ook een aantal instellingen gesubsidieerd. Op die subsidies wordt in 2013 niet bezuinigd.

Verder bezuinigen we € 344.000 op het budget Individuele voorzieningen Wmo. De gemeentebegroting 2013 vermeldt wat betreft Wmo individuele voorzieningen een begrotingsrisico van 0,6 miljoen euro. De eerste prognoses voor 2013 komen echter uit op een mogelijk voordeel. Bij de aanbesteding van het collectief vervoer, na het opstellen van de begroting 2013, was dit al aangegeven. Met het nieuwe contract dat nadien tot stand is gekomen blijkt deze verwachting uit te komen.

Daarnaast lijkt de vraag naar huishoudelijke verzorging zich anders te ontwikkelen dan bij de begroting was aangenomen. Hierdoor kan 2013 wat betreft Wmo individuele voorzieningen mogelijk een voordeel worden geprognosticeerd. Van dit mogelijke voordeel zal 344.000 euro worden ingezet voor incidentele invulling van de taakstelling maatschappelijk domein in 2013. Mocht het resultaat op de Wmo individuele voorzieningen door onvoorziene ontwikkelingen lager zijn dan 344.000 euro, dan is de Wmo-egalisatiereserve voor dit deel als achtervang beschikbaar.

GEZONDHEID

45. Uitvoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) (€ 875.000, 0 fte)
45.1 WMO eigen bijdrage
Deze maatregel is gerealiseerd.

45.2 WMO verschuiven HH2 naar HH1
De maatregel is gerealiseerd.

SPORT, CULTUUR, WELZIJN

46. Beëindigen subsidierelatie met instellingen (€ 550.000)
De maatregel is gerealiseerd.

47. Verhogen inkomsten door extra activiteiten WSR (€ 25.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

48. Verminderen subsidie Martiniplaza (€ 400.000)
Martiniplaza beweegt zich in belangrijke mate op de commerciële markt. De huidige subsidie wordt verstrekt voor dekking van de kapitaallasten. Onderzoek heeft uitgewezen dat de subsidie in het verleden te hoog is geweest ten opzichte van de kapitaallasten.
Met ingang van 1-1-2012 is de subsidie daarom met 200 duizend euro verlaagd. Voor 2013 is een verdere verlaging van de subsidie met 200 duizend euro gepland.
Wij hebben u eerder toegezegd dat de verlaging van de subsidie in 2013 alleen doorgaat indien de financiële situatie van Martiniplaza dat toelaat. Op dit moment is duidelijk dat Martiniplaza de gevolgen ondervindt van de recessie, met dalende opbrengsten en oplopende (onderhouds-)kosten. De resterende taakstelling van 200 duizend euro is vooralsnog opgenomen in het financieel meerjarenperspectief 2014.

C. Financieel technische maatregelen

49. Anders afschrijven (€ 3,44 miljoen)
Oorspronkelijk voorstel
Door anders om te gaan met afschrijvingen kan een besparing van 3,44 miljoen euro worden gerealiseerd. Dit gebeurt door de afschrijvingstermijnen van bijvoorbeeld computerhardware, gemeentelijke gebouwen en parkeergarages te verlengen en door het invoeren van een restwaarde bij gemeentelijke gebouwen.
De voorstellen zijn door de accountant beoordeeld, vooral op onderbouwing en de samenhang met de betreffende onderhoudsplannen. Zij hebben de voorstellen inmiddels van een positief oordeel voorzien.
We verwachten in 2013 nog eenmaal een incidenteel voordeel door versnelde invoering van de afschrijvingsmaatregelen van circa 150 duizend euro.
De maatregelen zijn als volgt samen te vatten:

49.1 Restwaarde parkeergarages
De maatregel is opgenomen in de exploitatie van het parkeerbedrijf en wordt gerealiseerd.

49.2 Verlenging afschrijvingstermijnen computerhardware
De maatregel is gerealiseerd.

49.3 en 49.4 Invoering restwaarde gebouwen DIA en overige gemeentelijke gebouwen.
De taakstellingen 2011 tot en met 2013 zijn gerealiseerd.

49.5 Niet afschrijven op grondwaarde
De maatregel is gerealiseerd.

49.6 Verlenging afschrijvingen concerninvesteringen.
De maatregel is gerealiseerd.

49.7 Riolering
De maatregel is gerealiseerd.

50. Taakreductie en verandering: verminderen toevoeging aan reserve bodemsanering (€ 100.000)
De maatregel is gerealiseerd.

51. ISV middelen (€ 3 miljoen)
In de periode 2011-2014 wordt de ISV-vrijval op projecten ingezet voor de invulling van deze taakstelling. Het betreft hier echter geen structurele bezuiniging omdat het over incidentele middelen gaat.

52. Afromen van te verwachten positief resultaat Wet Maatschappelijke Ondersteuning (€ 1,9 miljoen)
We hebben, op basis van een overschot aan Wmo-middelen in 2009 en 2010, een bezuinigingstaakstelling opgenomen van 1,9 miljoen euro. Vervolgens heeft het rijk in 2011 1,5 miljoen euro bezuinigd op de integratie-uitkering Wmo. De totale taakstelling kwam daarmee op 3,4 miljoen euro. Omdat we dit geen realistische taakstelling vonden, hebben we ter compensatie bij de begroting 2012 voor een periode van drie jaar 1,7 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Daarmee is deze bezuiniging dus tot en met 2014 jaarlijks voor 1,7 miljoen euro gedekt. De resterende 200 duizend euro is vanaf 2012 in de begroting ingevuld door o.m. effecten van ingezet beleid, enkele gerichte maatregelen, gedragsverandering bij burgers en een positieve bijstelling door het rijk van de Wmo-integratie-uitkering.

De maatregel is niet op de voorgenomen wijze te realiseren en is vanaf 2015 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

53. Peuterspeelzaalwerk/kinderopvang (€ 1 miljoen, pm fte)
De taakstelling is gerealiseerd.

54. Verminderen subsidie Groningen Airport Eelde (€ 265.000)
De maatregel is gerealiseerd.

55. Areaaluitbreiding HVD/ OCSW 3 jaarschijven (€ 300.000)
De maatregel is gerealiseerd.

56. Vrijval risicobuffer 2007-2010 (€ 990.000)
De maatregel is gerealiseerd.

57. Werkwijze communicatie (€ 30.000)
Door communicatieactiviteiten over projecten van RO/EZ beter door te rekenen aan de projecten kunnen we een jaarlijkse besparing van 30 duizend euro realiseren vanaf 2014. Ontwikkeling is wel dat het aantal projecten afneemt en daarmee ook de mogelijkheid om kosten door te rekenen.

58. Bijdrage erfpachtterreinen (€ 90.000)
De maatregel is gerealiseerd.

D. Verhoging van de gemeentelijke inkomsten

59. Gehandicaptenparkeerkaart (€ 75.000)
In mei 2013 heeft de raad de legesverordening 'heffen van leges voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerkaart en een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken' vastgesteld. Verwachting is dat de helft van de 75 duizend euro in 2013 wordt gerealiseerd. Met ingang van 2014 wordt het volledige bedrag structureel gerealiseerd.

60. Woonwagens (€ 35.000)
De maatregel wordt in 2014 gerealiseerd.

61. Verkeerskundige toets bouwvergunningen (€ 70.000)
Met ingang van 2014 wordt de verkeerskundige toets toegerekend aan de leges omgevingsvergunning. De extra lasten kunnen grotendeels worden opgevangen door leges te gaan heffen voor verzoeken van makelaars voor het aanleveren van gegevens ten behoeve van taxaties van woningen en of andere panden. Een voorstel zal bij de tarievennota 2014 aan uw raad worden aangeboden.

62. Meer gebruik openbaar gebied in rekening brengen (€ 120.000)
We willen het gebruik van het openbaar gebied meer in rekening brengen. Voor een deel willen we dit realiseren door het uitbreiden van betaald parkeren. Dit uitgangspunt is met ingang van 2013 opgenomen, maar nog niet gerealiseerd. Betaald parkeren wordt op dit moment uitgewerkt voor het Helperplein, de Oranjebuurt en de Noorderplantsoenbuurt. Ook wordt de invoering van betaald parkeren op zondagen onderzocht. De bovenstaande taakstelling wordt betrokken bij het totale maatregelenpakket voor het parkeerbedrijf, inclusief mogelijkheden voor tariefdifferentiatie en parkeernormen. Het resterende deel van de taakstelling vullen we in binnen de reclamecontracten straatmeubilair.

63. Taakreductie en verandering: vegen uit rioolrecht (€ 315.000)
De maatregel is gerealiseerd.

64. Publiekrechtelijke tarieven hogere dekkingsgraad (€ 1,05 miljoen)
In de bezuinigingsvoorstellen is een taakstelling publiekrechtelijke tarieven opgenomen die wordt ingevuld door verhoging van de dekkingsgraad van een aantal tarieven. De fasering is 350 duizend euro in 2011, 400 duizend euro in 2012 en 300 duizend euro in 2013.

In november 2012 heeft uw raad de Tarievennota 2013 vastgesteld. Daarin is de taakstelling 2013 ingevuld door de tarieven voor de leges vergunning evenementen, ligplaatsvergunning woonschepen, drank- en horecavergunningen, precariobelasting en de hondenbelasting te verhogen en een structurele meeropbrengst logiesbelasting te ramen.
Daarnaast is er in 2013 nog een incidentele taakstelling van 67 duizend euro te realiseren. In 2013 kan deze taakstelling worden gedekt door een incidenteel voordeel op de logiesbelasting door de verwachte groei van het aantal overnachtingen. Voorstellen voor de invulling van de resterende taakstelling nemen wij op in de Tarievennota 2014.

65. Verhoging tarieven en entreegelden OCSW
65.1 Verhoging tarieven en entreegelden OCSW (50 duizend euro)
Deze maatregel is gerealiseerd.

65.2 Verhoging inkomsten Muziekschool
Vervallen door samenvoeging met maatregel 15.4

66. Afschaffen kortingsregeling reisdocumenten en rijbewijzen (€ 50.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

67. Overige aanpassing tarieven (€ 100.000)
67.1 Logiesbelasting (€90.000)
De incidentele taakstelling van € 28.000 kan in 2013 worden gedekt door extra inkomsten door de verwachte toename van het aantal overnachtingen in Groningen. Vanaf 2014 wordt deze taakstelling structureel gerealiseerd.

67.2 GGD verhoging van de leges (€ 10.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

68. Verhogen OZB (€ 4 miljoen)
Deze maatregel is gerealiseerd.

69. Uitbreiding dienstverlening derden bij CIO (nu AIM/ACG) (€ 100.000)
De CIO (nu AIM/ACG) is via de afdeling Belastingen, betrokken geweest bij een offerte voor drie gemeenten (Delfzijl, Appingedam en Loppersum). Inmiddels zijn de contracten getekend en is de uitvoering in gang gezet. Voor de afdelingen ACG/AIM leidt dit tot extra I&A dienstverlening, maar ook tot even zo hoge kosten, omdat er een kostendekkend tariefmodel gehanteerd wordt. Hiermee wordt de bezuinigingstaakstelling dus niet gerealiseerd. Wij zullen daarom alternatieve voorstellen voorbereiden.
Wij verwachten dat er in de periode 2013-2015 nog enkele vergelijkbare offertes kunnen worden uitgebracht, vaak in combinatie met dienstverlening van andere afdelingen. Zo is de dienst RO/EZ bezig voor gemeenten op het gebied van GEO-informatie en participeren we in het project Overheidsdatacenter Noord, dat mogelijk structurele inkomsten van derden genereert.
Dit heeft ook raakvlakken met I&A.

Voor 2012 en 2013 generen wij extra inkomsten, onder andere door hosting bij de Hanze Hogeschool van 50 duizend euro. Deze zetten wij incidenteel in voor deze taakstelling. Wij zoeken nog structurele dekking voor deze taakstelling vanaf 2014.

70. Uitbreiding dienstverlening derden bij Salarisadministratie (€ 50.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

71. Meer werken voor derden (€ 105.000)
Door meer voor omliggende gemeenten te gaan werken verwachten we een hogere opbrengst van 105 duizend euro te realiseren, 50 duizend euro in 2012 en 55 duizend euro in 2013.
Op dit moment wordt samengewerkt met de gemeente Grootegast en Haren bij de toetsing van bouwaanvragen. Daarnaast is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met 8 omliggende gemeenten op het gebied van beheer en gebruik van grootschalige topografie.

E. Aanvullende bezuinigingen

AV1. Afschaffen IZA zorgpakket (€ 100.000)
In 2013 is voor deze taakstelling voor 70 duizend euro incidentele dekking gevonden. Voor de resterende 30 duizend euro bestaat een realisatierisico in 2013. De taakstelling is in de begroting 2014 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

AV2. Energie besparen gemeentelijke gebouwen (€ 700.000)
De jaarlijkse kosten voor energie in onze gemeente waren de afgelopen jaren circa 6 miljoen euro. Met het plaatsen van slimme energiemeters en de afspraken over het beheer van gemeentelijk vastgoed zijn enkele randvoorwaarden voor een energiebesparing ingevuld. Het totale besparingspotentieel is op dit moment moeilijk in te schatten. Ramingen lopen uiteen van 5 – 20% van de huidige kosten. Wij schatten de totale besparing thans in op 700 duizend euro, oftewel ruim 10% van de huidige kosten. Een kwartiermaker is aangesteld en heeft een voorstel voor een investeringsplan ESCo en een voorstel tot een revolverend fonds in voorbereiding. Daarin zal ook een inschatting van het te behalen voordeel worden opgenomen.
Structurele voordelen op de energierekening van de gemeente zullen pas op termijn ontstaan, waarbij een deel weer wordt ingezet voor duurzame investeringen. Daarom is voor 2013 nog geen invulling van de taakstelling van 400 duizend euro gevonden en hebben we de taakstelling 2014 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

AV3. Investeren in KCC en kanaalmanagement (€ 500.000)
Het gaat hierbij om een combinatie van maatregelen, zoals de beperking van het aantal loketten en het meer digitaal aanbieden van producten en diensten. Concentratie van de diverse gemeentelijke loketten biedt tevens de kans om op één plek één Groningse kwaliteit te bieden. Daardoor kan het personeel flexibeler worden ingezet (spitsuren, daluren).

De totale besparing ten gevolge van deze maatregel is nader uitgewerkt en wordt geïmplementeerd. Wij hebben gerekend met een mogelijke besparing van 500 duizend euro voor deze collegeperiode. Wel is een zekere termijn nodig om deze voordelen daadwerkelijk te kunnen realiseren. Voor 2013 verwachten we circa de helft te realiseren. Daarom is de taakstelling ook voor de helft opgenomen in het financieel meerjarenbeeld 2014.

AV4. Taakreductie- en verandering: vermindering ondersteuning duurzaamheid (€ 75.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

AV5. Afschaffen subsidie 'Doet u mee met een Goed Idee' (€ 100.000)
Deze maatregel is gerealiseerd.

AV6. Afstoten/ stoppen met de drafbaan / evenemententerrein (€ 400.000)
Diverse ontwikkelingen gaven aanleiding om een herbeoordeling te maken van het toekomstige gebruik van de drafbaan c.q. het evenemententerrein. We verwachtten daarbij een besparing te

realiseren van 400 duizend euro. U heeft in september 2013 een aantal scenario's besproken voor de toekomstige integrale invulling van het drafbaan-/evenemententerrein. De komende maanden gaat een projectleider aan de slag met de verdere ontwikkeling van de drafbaan, daarbij zal het overleg met externen worden voortgezet.
De taakstelling 2013 van 200.000 euro zal nog niet worden gerealiseerd. De taakstelling is in de begroting 2014 opgenomen in het financieel meerjarenperspectief.

AV7. Lagere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde (€ 100.000)
Het bestuur van het meerschap heeft de begroting 2014 vastgesteld, daarin is deze taakstelling gerealiseerd.

AV8. Verlagen budget onvoorzien (€ 200.000)
Deze maatregel wordt gerealiseerd met ingang van 2013.

AV9. Lagere dotatie WGA-premie aan reserve (€ 200.000)
Deze maatregel is gerealiseerd met ingang van 2013.

AV10. Dienstverlening actief aanbieden aan omliggende gemeenten (€ 100.000)
De gemeentelijke overheid krijgt steeds meer te maken met regiovorming: bestaande en nieuwe taken (decentralisaties) vragen veel van de (kleinere) gemeentelijke overheden. De gemeente Groningen kan haar kennis en expertise inzetten voor de omliggende gemeenten en daar tarieven voor in rekening brengen. Op het terrein van de schuldhulpverlening gebeurt dit al.

Het uitbreiden van dienstverlening aan omliggende gemeenten speelt in op de behoefte bij andere gemeenten, vooral door de toenemende taken door decentralisaties en de eveneens toenemende budgettaire druk. Door het inzetten van efficiencyvoordeel kan de DIA de taakstelling in 2013 incidenteel realiseren.

Collegebrief - Rijksbegrotingsafspraken 2014

Bestuursdienst

gemeente Groningen

Onderwerp Rijkbegrotingsafspraken 2014

Steller H.H.J. Boer

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 76 65 Bijlage(n) Aantal invullen Ons kenmerk BD 13.3978171

Datum 30 OKT 2013 Uw brief van Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op vrijdag 11 oktober heeft het kabinet Rutte/ Asscher afspraken gemaakt met de Tweede Kamerfracties van D66, ChristenUnie en SGP over de Rijksbegroting 2014.
In deze raadsbrief hebben we de specifieke effecten voor de gemeenten in beeld gebracht. Daar waar mogelijk hebben we een doorvertaling gemaakt richting de gemeente Groningen. De kern van de informatie hebben we ontleend aan een VNG ledenbrief van 15 oktober 2013. Dit hebben we zoveel mogelijk aangevuld met gegevens voor de gemeente Groningen. Veel zaken moeten echter nog nader worden uitgewerkt.
Aan het einde hebben we nog extra informatie verwerkt over het definitief budget voor de gebundelde bijstandsuitkeringen (BUIG).

I. ALGEMEEN

In z'n algemeenheid leggen de begrotingafspraken 2014 de accenten op werkgelegenheid, beter onderwijs en een duurzame economie. De positie van gezinnen krijgt bijzondere aandacht.
De afspraken zijn onderverdeeld in lastenverlichting, lastenverzwaring en intensivering. Per saldo zijn er meer lastenverlichting ten gunste van de genoemde accenten en meer ombuigingen binnen sociale zekerheid en zorg.

Bij de effecten van de Miljoenennota 2014 hadden we al aangegeven dat het rijk verwacht dat gemeenten taken tegen lagere kosten kunnen uitvoeren, onder meer door een grotere verantwoordelijkheid neer te leggen bij de burger die het betreft. Met de nieuwe bezuinigingen binnen de zorg wordt deze uitdaging nog groter.

SE 4 C

Gemeentefonds
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Het begrotingsakkoord kent extra uitgaven waarvan de intensivering voor onderwijs van € 650 miljoen euro de grootste is. Tegelijkertijd wordt ook een aantal extra bezuinigingen aangekondigd, waaronder een extra korting op de ministeries. Via de trap op trap af systematiek leidt het akkoord tot een aanpassing van het gemeentefonds. Het negatieve accres in 2014 heeft te maken met het besluit om de onderwijsintensivering van 2014 al in 2013 uit te betalen. Voor de latere jaren leidt het akkoord tot een hogere uitkering uit het gemeentefonds.

Wat betekent dat de gemeente?
De consequenties voor Groningen zijn weergegeven in onderstaande tabel:

Begrotingsafspraken 2014	2014	2015	2016	2017	Struc.
Consequenties voor Groningen (per jaar)	-1.010	1.520	1.860	2.200	2.200

II. SOCIALE DOMEIN

Maatwerkvoorziening
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
In het Regeerakkoord werd afgesproken dat de volgende regelingen zouden worden afgeschaft:
a) Wtcg (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten)
b) CER-uitkering (compensatie voor het verplicht eigen risico voor de zorgverzekering)
c) Fiscale ondersteuning chronisch zieken en gehandicapten

In 2012 wordt door het rijk aan deze regelingen uitgegeven: Wtcg € 649 miljoen euro, CER € 200 miljoen euro, Fiscale ondersteuning € 492 miljoen euro. In totaal dus ruim € 1,3 miljard..

Het voornemen in het Regeerakkoord was om deze drie regelingen af te schaffen en de gemeenten een bedrag van € 766 miljoen over te hevelen naar gemeenten voor een maatwerkvoorziening waarmee gerichter en rechtvaardiger inkomenssteun geboden zou kunnen worden voor mensen die dit nodig hebben.

Dit wordt nu herzien. De Fiscale ondersteuning chronisch zieken en gehandicapten blijft wel gehandhaafd. En wel voor een bedrag van € 438 miljoen. Dit was € 492 miljoen. Er is dus nog € 54 miljoen op in mindering gebracht.

Daarnaast blijft € 270 miljoen over voor de maatwerkvoorziening inkomenssteun.

Wat betekent dat voor de gemeente?
Dit is een grote afwijking van het Regeerakkoord waar nog sprake was van een bedrag van € 760 miljoen voor de maatwerkvoorziening. In de begroting 2014 van de gemeente Groningen is (conform septembercirculaire) opgenomen dat we in 2014 voor de maatwerkvoorziening 450 duizend euro van het rijk krijgen

Het komt er nu uiteindelijk op neer dat het rijk twee regelingen (Wtcg en CER) afschaft, daarmee € 849 miljoen bezuinigt, en de gemeente € 270 miljoen verstrekt voor een maatwerkvoorziening voor inkomens-ondersteuning. Dat is nog circa 30 % van de kosten van de beide afgeschafte regelingen.

In het verleden kwamen, volgens de VNG, de gelden in onvoldoende mate terecht bij die mensen die er behoefte aan hadden. Het regeerakkoord concludeerde terecht dat de enige manier om de middelen voor inkomensondersteuning wel terecht te laten komen bij de beoogde doelgroep, was om gemeenten ermee te belasten. Die kunnen immers naar de individuele omstandigheden kijken en maatwerk leveren, in plaats van het huidige "schot hagel". Dat het kabinet nu weer teruggrijpt op het oude, bewezen ineffectieve instrument, betekent dat een veel lager bedrag op dezelfde ineffectieve manier verdeeld wordt.

Voor uitgaven waarvoor een alternatieve mogelijkheid bestaat in de Wmo (onder andere uitgaven voor woningaanpassingen) worden van de fiscale aftrek uitgezonderd. We moeten de nadere uitwerking hiervan zien, maar het is mogelijk dat mensen die vanwege hun inkomenssituatie onder de Wmo niet in aanmerking komen voor een woningaanpassing, de kosten hiervoor nu ook niet kunnen aftrekken van de belasting.

MEE-budget
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
In het begrotingsakkoord wordt het MEE-budget met € 25 miljoen gekort. Het takenpakket van de MEE organisaties wordt versoberd.

Wat betekent dat voor de gemeente?
Cliëntondersteuning is al sinds 2007 een wettelijke gemeentelijke taak. Gemeenten hebben lang op de bijbehorende gelden moeten wachten. Nu duidelijk was dat gemeenten per 2015 hun integrale verantwoordelijkheid voor cliëntondersteuning kunnen gaan oppakken, wordt overal in het land door gemeenten en MEE-organisaties intensief samengewerkt. Cliëntondersteuning gaat in de nieuwe Wmo een belangrijke rol spelen. Dat het budget voor cliëntondersteuning dat per 2015 naar gemeenten overgaat (circa €180 miljoen) nu zonder vooraankondiging en zonder opgaaf van redenen met € 25 miljoen wordt verlaagd, zet dit gezamenlijke voorbereidingsproces onder grote druk.

Hervorming Langdurige Zorg
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
De budgetten bedoeld voor de transitiekosten hervorming langdurige zorg worden oplopend van € 65 miljoen tot € 95 miljoen gekort. Het betreffen gelden die vrijvallen als gevolg van veranderingen in de AWBZ (€ 25 miljoen), in- en uitvoeringskosten (€ 25 miljoen) en de vergoeding voor inventariskosten voor zorginstellingen (oplopend tot € 45 miljoen).

Wat betekent dat voor de gemeente?
De regel zorginfrastructuur is bedoeld voor het dekken van kosten voor voorzieningen die nodig zijn voor het leveren van extramurale AWBZ-zorg. Aangezien een deel van die zorg (beschermd wonen, begeleiding en verzorging) naar gemeenten over gaat, treft de korting van € 25 miljoen ook gemeenten. In welke mate dit het geval is zal blijken als het kabinet nadere toelichting geeft. Nadere uitleg is ook nodig met betrekking tot de korting van € 25 miljoen op de in- en uitvoeringkosten. Wij gaan er van uit dat het hier niet de gelden betreft voor gemeenten, maar gelden die het Rijk zelf nodig heeft voor de transitieondersteuning. Door hierop te korten wordt het effectief en gericht ondersteunen van gemeenten, aanbieders en cliëntenorganisaties onder druk gezet.

Onderwijs
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Om op korte termijn de onderwijskwaliteit te verbeteren wordt in 2013 € 650 miljoen beschikbaar
gesteld voor de lumpsum. Structureel is € 175 miljoen beschikbaar. Dit houdt in dat ingezet wordt op:
1. Betere leraren en schoolleiders in basis-en voortgezet onderwijs. Dit moet zittenblijven beperken en zorgen voor een snellere doorstroom naar het juiste opleidingsniveau en de juiste opleiding. Dit geeft een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs.
2. Extra geld voor conciërges en klassenassistenten waardoor leraren meer tijd aan onderwijs kunnen besteden.
3. Het LWOO (Leerweg ondersteunend onderwijs) en PRO (praktijkonderwijs)worden samengevoegd in het passend onderwijs.
4. Extra onderwijstijd wordt verlengd door onder meer zomerscholen en schakelklassen. Dit moet zittenblijven voorkomen.
5. Extra investeringen in het technisch praktijkonderwijs dit moet knelpunten op de arbeidsmarkt oplossen.
6. Geld is beschikbaar voor onder meer de open competitieve programma's van NWO. Tenminste de helft zal worden ingezet voor de Rijkscofinancieringsbehoefte voor Horizon 2020.
7. Voor 2015 en 2016 is € 20 miljoen beschikbaar om de kwaliteit van kleine scholen te verbeteren.
8. Om op korte termijn de onderwijskwaliteit te verbeteren wordt in 2013 650 mln. beschikbaar gesteld voor de lumpsum. Structureel is € 175 miljoen beschikbaar.

Verder worden de gratis schoolboeken behouden. De maatregel "afschaffen gratis schoolboeken" wordt teruggedraaid.

Wat betekent dat voor de gemeente?
Deze impuls ondersteunt de inzet voor verbetering van de kwaliteit in het onderwijs en het onderwijskansenbeleid. We verwachten dat deze kwaliteitsimpuls positief doorwerkt in de uitwerking van het onderwijspact dat we met het brede onderwijsveld van voorschoolse instellingen tot universiteit hebben gesloten. Daarin hebben we onze gezamenlijke ambitie vastgelegd om voor 'Groningen Onderwijsstad' het onderwijs in Groningen op een hoger plan te brengen en een uitstekend leerklimaat te realiseren. De extra investeringen passen hierin.
Het is nog niet duidelijk hoeveel van de € 650 miljoen richting de Stad gaat. Al eerder is besloten dat scholen in het kader van de algemene afroming rijksgelden € 265 miljoen ontvangen, waarvan naar verwachting € 3 miljoen naar de Stad gaan en structureel € 1,75-2 miljoen van de € 175 miljoen. Deze bedragen mogen scholen vrij besteden en voor de algehele exploitatie inzetten. In onze huisvestingnota hebben we al aangegeven dat de gemeente vanaf 2015 niet meer verantwoordelijk is voor het onderhoud van de scholen. Wel voor de nieuwbouw en uitbreiding. Het lijkt ons echter wel een aanbeveling om scholen te vragen om bij de prioriteitstelling van de besteding ook rekening te houden met de kwaliteit van de huisvesting.
De extra investering in technisch onderwijs kan leiden tot een groter technisch aanbod waardoor er tegemoet kan worden gekomen aan de vraag op de arbeidsmarkt.

Prikkelwerking inkomensdeel WWB/aanscherpen alimentatie
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Het Rijk wil een betere prikkelwerking in de WWB die vanaf 2015 tot een besparing zou moeten leiden doordat meer gemeenten actief proberen het aantal bijstandsontvangers te beperken. Daarnaast worden de alimentatie-regels zodanig aangepast dat de uitgaven aan de bijstand dalen. Dit behelst een afname van het macro-budget van de bijstand voor de gemeenten.

Wat betekent dat voor de gemeente?
Toegerekend naar gemeente Groningen gaat dit om ca.€ 3,7 miljoen euro (2015) en € 4,8 miljoen euro in de jaren daarna. De VNG wil betrokken worden bij de ontwikkeling van instrumentarium voor de aanpassing van de alimentatieregels, zodat helder wordt in hoeverre de beoogde besparing per jaar ook reëel is.

Mensen met een beperking
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Werkgevers in de marktsector stellen zich garant om in 2014 reeds 5 duizend mensen met een beperking aan het werk te helpen. Dit is een verdubbeling van de eerdere toezegging. De beoordeling of het quotum in werking dient te treden wordt vervroegd naar eind 2015.

Wat betekent dat voor de gemeente?
Het kabinet heeft nog geen afspraken gemaakt met overheidswerkgevers.

Herziening Ontslagrecht
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Het kabinet wil de herziening van het ontslagrecht een half jaar eerder laten ingaan dan oorspronkelijk gepland: op 1 juli 2015 in plaats van 1 januari 2016.

Wat betekent dat voor gemeenten?
Aangezien het kabinet de normalisatie van het ontslagrecht tegelijk wilde laten ingaan, is het nu mogelijk dat ook de normalisatie op 1 juli 2015 ingaat. Dit staat echter niet expliciet in de begrotingsafspraken.

Werkbedrijven
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Het Rijk stimuleert gemeenten aan om de oprichting van werkbedrijven spoedig ter hand te nemen.

Wat betekent dat voor de gemeente?
De VNG is van mening dat goede praktische en resultaatgerichte afspraken belangrijker zijn dan nieuwe instituties.

Jeugdwerkeloosheid
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Met de extra middelen uit de lastenverlichting wordt de premiekortings-regeling voor uitkeringsgerechtigden aangepast. Het Rijk stelt € 100 miljoen in 2014 en € 200 miljoen in 2015 beschikbaar voor verbetering van de arbeidsmarktpositie van jongeren.

Wat betekent dat voor de gemeente?
Dit is in lijn met het actieplan Jeugdwerkloosheid. Deze gelden kunnen daaraan worden toegevoegd, maar of dit gebeurt is nog niet geheel duidelijk.

Sectorplannen
Wat staat er in het Begrotingsakkoord?
Een derde van het geld voor de sectorplannen wordt gereserveerd voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid. In de volgende tranche (de tweede tranche in 2014) is het niet meer mogelijk om subsidie aan te vragen voor vervroegde uittreding.

Wat betekent dat voor de gemeente?
Dit betekent dat er minder budget is voor onderdelen van sectorplannen die zich niet richten op de bestrijding van jeugdwerkloosheid. In de tweede tranche kunnen gemeenten geen subsidie aanvragen voor maatregelen waarvan vervroegde uittreding een onderdeel is.

III. RUIMTELIJK-ECONOMISCH DOMEIN

De gevolgen van dit akkoord voor de ruimtelijk-economische sector zijn:

- Verlenging lage BTW voor verbouw en onderhoud
- Kazerne Assen blijft open (goed voor de werkgelegenheid in de Regio Groningen-Assen)
- Lagere lasten voor het bedrijfsleven
- Zelfstandigenaftrek ZZP-ers (economie) blijft gehandhaafd.

BUIG
Eind september 2013 zijn het definitief budget voor de gebundelde bijstandsuitkeringen (BUIG) 2013 en het voorlopige budget voor 2014 bekend gemaakt. Deze bekendmaking heeft voor beide jaren tot een verbetering van het verwachte resultaat geleid.

Resultaat 2013
We verwachten dat het resultaat op de BUIG met € 3,5 miljoen verbetert ten opzichte van VGR 2013-2. Deze bijstelling heeft de volgende oorzaken:
- Het Rijk heeft het definitieve macrobudget met € 59,2 miljoen verhoogd. Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de bijstelling van de werkloosheidsraming voor 2013. Een deel van de budgettoename (2,3 miljoen euro) wordt gereserveerd voor uit te keren aanvullende uitkeringen. Ten opzichte van het voorlopige budget wordt per saldo 56,9 miljoen euro meer over gemeenten verdeeld. Voor Groningen leidt dit tot een stijging van het budget van € 1,5 miljoen.
- In VGR 2013-2 werd uitgegaan van een toename van het bijstandsvolume in Groningen met 1.350 klanten. Deze prognose paste in het beeld tot en met juni en sloot aan bij de prognose van het Rijk. Een vergelijking op basis van CBS cijfers liet zien dat de procentuele toename van het bijstandsvolume in Groningen in de eerste helft van 2013 gelijke tred hield met de landelijke ontwikkeling.

In augustus en september is het bijstandsvolume in Groningen en andere grote gemeenten gedaald. Op basis van de toename van het aantal klanten tot en met september gaan wij voor Groningen uit van een groei in heel 2013 van 850 klanten. Mocht de klantontwikkeling in het laatste kwartaal afwijken dan heeft dit slechts een beperkte invloed op de lasten in 2013. Als gevolg van deze minder sterke toename van het aantal bijstandsklanten in 2013

verwachten wij in 2013 € 2,1 miljoen euro minder uit te geven aan bijstandsuitkeringen ten opzichte van VGR 2013-2.
- Een bijstelling van per saldo € 0,1 miljoen nadelig treedt op doordat de uitgaven op andere regelingen lager uitvallen en tegelijkertijd minder terugvorderingen worden opgevoerd dan geprognosticeerd.

Het definitieve resultaat op de BUIG maakt onderdeel uit van het rekeningresultaat 2013.

Resultaat 2014
We verwachten dat het resultaat op de BUIG met € 2,5 miljoen verbetert ten opzichte van de ontwerpbegroting 2014. Deze bijstelling wordt veroorzaak door een stijging van het aandeel van de gemeente Groningen in het macrobudget van 2,63% in 2013 naar 2,67% in 2014. Dit aandeel kan in de loop van 2014 niet meer wijzigen. In de prognose van het resultaat is rekening gehouden met een correctie op het macrobudget 2014 als gevolg van een minder sterke toename van het bijstandsvolume in 2013.

VERVOLG
Bovenstaande effecten van de begrotingsafspraken worden verwerkt in de reguliere producten van de planning en control cyclus 2014. De Voorjaarsbrief 2014 en de eerste voortgangsrapportage 2014 zijn de eerste producten waarin alle financiële effecten, waaronder ook deze in de brief genoemde, zijn verwerkt.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys